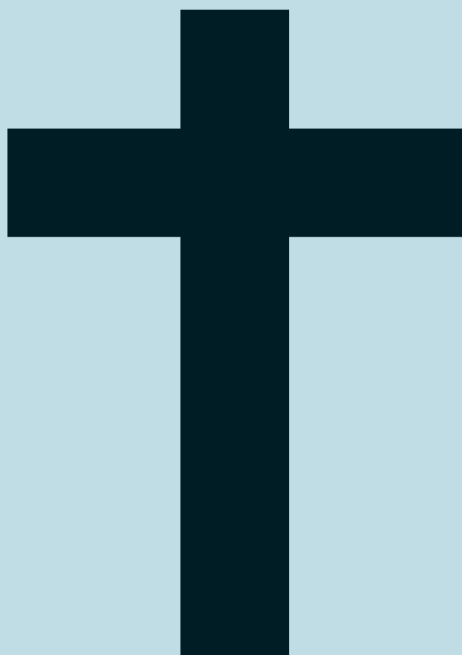

Cõãmacũ mecũã
wedesei

New Testament in Tuyuca

Cõãmacã mecãã wedesei New Testament in Tuyuca

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tuyuca

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tuyuca

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

a71ca523-cda5-572a-9b0b-61d9ea37d1a8

Contents

San Mateo	1
San Marcos	58
San Lucas	94
San Juan	154
Hechos	198
Romanos	250
1 Corintios	276
2 Corintios	299
Gálatas	314
Efesios	323
Filipenses	331
Colosenses	337
1 Tesalonicenses	343
2 Tesalonicenses	348
1 Timoteo	351
2 Timoteo	358
Tito	363
Filemón	366
Hebreos	368
Santiago	387
1 San Pedro	393
2 San Pedro	401
1 San Juan	405
2 San Juan	411
3 San Juan	412
San Judas	413
Apocalipsis	415

MATEO

Jesucristoye quetire jóarigue

Jesucristo ñecūsũmũã
(Lc 3.23-38)

¹ Jesucristo ñecūsũmũãye wãme ãno jóanoã. Jesucristo Abraham pãrãmi, teero biiri David pãrãmi niinũnũsegũ niiyigũ.

² Abraham Isaac pacũ niiyigũ.

Isaac Jacob pacũ niiyigũ.

Jacob Judá, cãũ sõwũsũmũã, cãũ baira pacũ niiyigũ.

³ Judá Fares pacũ, teero biiri Zara pacũ niiyigũ. Cũã paco Tamar niiyigo.

Fares Esrom pacũ niiyigũ.

Esrom Aram pacũ niiyigũ.

⁴ Aram Aminadab pacũ niiyigũ.

Aminadab Naasón pacũ niiyigũ.

Naasón Salmón pacũ niiyigũ.

⁵ Salmón Booz pacũ niiyigũ. Booz paco Rahab niiyigo.

Booz Obed pacũ niiyigũ. Obed paco Rut niiyigo.

Obed Isaí pacũ niiyigũ.

⁶ Isaí õpũ David pacũ niiyigũ.

David Urías nũmo niimirigomena Salomónrẽ põnacutíyigũ.

⁷ Salomón Roboam pacũ niiyigũ.

Roboam Abías pacũ niiyigũ.

Abías Asa pacũ niiyigũ.

⁸ Asa Josafat pacũ niiyigũ.

Josafat Joram pacũ niiyigũ.

Joram Uzías pacũ niiyigũ.

⁹ Uzías Jotam pacũ niiyigũ.

Jotam Acaz pacũ niiyigũ.

Acaz Ezequías pacũ niiyigũ.

¹⁰ Ezequías Manasés pacũ niiyigũ.

Manasés Amón pacũ niiyigũ.

Amón Josías pacũ niiyigũ.

¹¹ Josías Jeconías, teero biiri cãũ baira pacũ niiyigũ. Cũã niiritabere Babilonia dita macãrã Israelya põna macãrãrẽ ñee, néewarucuyira cũãya dita Babiloniapũ.

¹² Cũãrẽ néewari siro, Jeconías Salatiel pacũ niiyigũ.

Salatiel Zorobabel pacũ niiyigũ.

¹³ Zorobabel Abiud pacũ niiyigũ.

Abiud Eliaquim pacũ niiyigũ.

Eliaquim Azor pacũ niiyigũ.

¹⁴ Azor Sadoc pacũ niiyigũ.

Sadoc Aquim pacũ niiyigũ.

Aquim Eliud pacũ niiyigũ.

¹⁵ Eliud Eleazar pacũ niiyigũ.

Eleazar Matán pacũ niiyigũ.

Matán Jacob pacũ niiyigũ.

16 Jacob José pacu niyigu. José María manu niyigu. Coo Jesús paco niwõ sáa. Jesús Cõãmacũ beserigu Cristo niĩ.

17 Teero tiiró, Abrahamena pũtoci catorce põnarĩ macãrã basocáputiyira tée David bauáritomena. Too síro Daviména pũtoci catorce põnarĩ macãrã basocáputinemoyira, tée Israelya põna macãrãrẽ Babilonia ditapu cúãrẽ ñeewari siro. Too síro cúãrẽ ñeewari siro, catorce põnarĩ macãrã basocáputinemoyira sũcã tée Cristo bauáritomena.

Jesucristo bauárigue

(Lc 2.1-7)

18 Jesucristo bauárigue biiro wáayiro. María cũu paco Joseména manucutigodo tiyigo. Cũã puarã niĩadari suguero, Espíritu Santo tutuaremena niipacó niitoayigo.

19 José coo manu niigũdu coo niipacó niirere ñãgũ, “coore duujãgũda” jĩ wãcũmiyigu. Cũã basocú ãñugú niijĩgũ, basocá tuocóropu wedesãdugariyigu. Teero tiigá, “yayiõro coore duujãgũda” jĩ wãcũmiyigu.

20 Cũã teero wãcũrĩ, quẽẽrõpu ángele* cũãrẽ jĩiyigu:

—José, David pãrãmi niinunusegu, María ñãnarõ tiiríwo. Boboré manirõ coomena wãmosíaya. Espíritu Santo cũu tutuaremena coore niipacó wáari tiirígu niwĩ.

21 Coo wĩmagũrẽ apagodaco. Cũã wãmecutigũdaqui Jesús. Cũã wãme “basocáre netõnégũ” jĩdugaro tiia. Cũã basocá ñãnarẽ tiiré wapare netõnégũdaqui, jĩiyigu ángele.

22 Tee niipetire Cõãmacũ jĩrirobirora wáaro tiyiro. Profetare ateré jóadutiya:

23 Sĩcõ numiõ ãmãmena niĩnaripaco, niipacó niĩ, põnacuãgodaco.

Cũã wãme Emanuel niĩadacu,†

jĩ jóadutiya. Emanuel “Cõãmacũ marĩmena niĩ” jĩdugaro tiia.

24 José wãcãgũ, ángele dutiariguere tiyigu. Mariare cũyaya wiipu néewayigu, numocutigũda jĩgũ.

25 Teero tiipacú, coo wĩmagũ apaadari suguero, coomena niĩnariyigu. Bauári siro, cũãrẽ “Jesús wãmecutigũdaqui” jĩiyigu.

2

Masĩrí basoca Jesuré ñãrã jearigue

1 Jesús Judea dita niirĩ macã Belénpu bauáyigu. Cũã bauárito, Herodes judíoaya dita õpũ niyigu. Teebũrecorire ãmã masĩrí basoca muĩpũ mũãatirope macãrã Jerusalénpu jeyira.

2 Toopá jeara, sãñãyira:

—¿Judíoa õpũ niigũdu noopá bauáyiri? Ësã putopu muĩpũ mũãatirope cũyayagu ñocõãwãrẽ ñãwã. Teero tiirã, cũãrẽ padeorã atiawũ, jĩyira.

3 Tee quetire tuorãra Òpũ Herodere wedera jeyira. Teeré tuogú, bayiró wãcũpatiyigu. Niipetira Jerusalén macãrãcã teerora wãcũpatiyira.

4 Herodes niipetira paiaré dutirãre, teero biirĩ Moisés jóarigue buerãre suocó, sãñãyigu:

—¿Cõãmacũ beserigu noopá bauágũdari? jĩiyigu.

5 Cũã yũyira:

—Judea dita niirĩ macã Belénpu bauágũdaqui. Teeré jĩ jóarigu niwĩ profeta. Ateré jóarigu niwĩ:

6 Belén Judea ditapu niirĩ macã bári niirĩ macã mee niĩã atiditapãre. Tiimacã macũ õpũ wãagũdaqui.

Cõãmacũyara Israelya põna macãrãrẽ cotegũdu niigũdaqui,*

jĩ jóarigu niwĩ, jĩyira.

* 1:20 Portugués: anjo. † 1:23 Isaías 7.14. * 2:6 Miqueas 5.2.

⁷ Too síro Herodes yayióremena masírí basocare cūũ putopu s̄uocó, cúãrē sãĩñáyigu:

—¿Deero biiri peti ñocõãwú bauári? Ññurõ wedeya múãcã, jĩiyigu.

⁸ Wedeari siro, Belénpu ticoco, cúãrē jĩiyigu:

—Wĩmagũ bauárigure sãĩñárã wáaya. Cũũrē b̄uará, ȳuucãrē wedera atiwa sũcã. Ȳuucã cũũrē padeogú wáagudu tiia, jĩimiyigu.

⁹ Cũũ cúãrē wedeari siro, netõjõãyira sũcã. Maapu cúã wáari, ñocõãwú cúãya macãpu cúã ñnarigura cúã suguero suguewayigu. Wĩmagũ niirõ sotoapu jeagura, ñocõãwú putuánucãyigu.

¹⁰ Teero tiirã, ñocõãwárē bayiró useniyira.

¹¹ Tiiwiipú sããjeara, wĩmagũrē, cūũ paco Maríamena niigũrē ññayira. Ñicãcoberimena jeacũmu, cũũrē padeoyira. Too síro cúã néewartibarire pãõ, cũũrē oro, s̄ĩpẽbiro bauré sitiaãñũre, teero biiri apeyé sitiaãñũrecãrē “mirra” wãmecutirere ticoyira.

¹² Too síro Cõãmacũ cúãrē quẽẽõp̄ure “Herodere ññarã cãmeputúarijãña” jĩiyigu. Teero tiirã, cúãya ditapu putuawara, apemapé putuajõãyira sãa.

Egiptopu Jesuré néedutiwarigüe

¹³ Masírí basoca putuawari siro, ángele quẽẽõp̄u Joseré jĩiyigu sũcã:

—Wãcãñã. Wĩmagũrē pacoméñarã Egiptopu néedutiwaya. Toopú niijãrã wáaya ména. Ȳuu “néeputuaatiya” jĩĩr̄pu, néeputuaatiwa sũcã. Herodes wĩmagũrē s̄iãdugágũ, ãmaãdutigudu tiĩ, jĩiyigu.

¹⁴ Cũũ teero jĩĩr̄i tuogú, ñnamirã wãcã, wĩmagũrē pacoméñarã Egiptopu néedutiwayigu.

¹⁵ Herodes catiró põõtẽõrõ niyira toopúre. Cúã teero tiiríguemena Cõãmacũ jĩĩrirobirora wáaro tiiyíro. Profetare ateré jóadutiwigu: “Ȳuu macũ Egiptopu niimirigüe s̄uowitíwũ”,† jĩĩ jóadutiwigu.

Herodes wĩmarãrē s̄iãcõãdutirigüe

¹⁶ Too síro Herodes “masírí basoca ȳuure j̄ĩditojãya” j̄ĩ, bayiró cúayigu. Teero tiigú, ãmuã wĩmarãrē Belénpu niirãrē, tiimacã wesapu niirãcãrē puacũmã d̄uaró cuorãre s̄iãcõãpetidutiwigu. Masírí basoca cũũrē wederirobirora “nocõõrã b̄ucãáqui” j̄ĩ wãcũyigu.

¹⁷ Cũũ teero tiidutirigüemena profeta Jeremías jóare diamacú wáaro tiiyíro. Ateré jóarigu niĩwĩ:

¹⁸ Ramá macãp̄ure basocá booritua, bayiró utiri tuonóyira.

Raquel pãrãmérã niinunusera numiãpu cúã põnarē bayiró utiyira.

Cúã põnarē s̄iãr̄i ññarã,

“wãcũtutuaya” j̄ĩĩr̄i booríyira,‡

j̄ĩ jóarigu niĩwĩ.

¹⁹ Herodes diari, José Egiptopura niyigu ména. Toopú ángele quẽẽõp̄u cũũrē jĩiyigu:

²⁰ —Wãcãñã. Wĩmagũrē pacoméñarã Israel ditapu néeputuaawayá. Wĩmagũrē s̄iãdugámirira diapetijõãwã, jĩiyigu.

²¹ Cũũ teero j̄ĩĩr̄i tuogú, wãcã, wĩmagũrē pacoméñarã néeputuaatiwigu Israel ditapu.

²² Herodes macũ Arquelao cũũ pacure Judea dita õp̄ũ wasoyigu. José tee quetire tuogú, cuiyigu. Judeap̄ure wáadugariyigu. Cõãmacũ quẽẽõp̄u wedenorigu niijigũ, Galilea ditare netõjõãyigu sãa.

²³ Toopú jeagu, Nazaret macãpu niigũ wáayigu. Jesús toopú niirigüemena profetas jóare diamacú wáaro tiiyíro. Ateré jóarira niĩwã: “Basocá cũũrē ‘Nazaret macũ niĩ’ j̄ĩãdacua”, j̄ĩ jóarira niĩwã.

† 2:15 Oseas 11.1. ‡ 2:18 Jeremías 31.15.

3

*Juan Bautista wederigue**(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)*

¹ Teeburecorire Juan basocáre wãmeõtiri basocã Judea ditapũ basocá manirõpũ wáayigũ. Toopũ basocá cãũ putopũ jearáre wedeyigũ.

² Ateré jĩyigũ:

—Cõãmacũ dutiré marĩpũre niiãdare jeaadaropũ tia. Teero tiirá, múã ñañaré tiirére wãcũpati, wasoyá, jĩyigũ.

³ Profeta Isaías* Juan tiiádarere jóarigũ niiwĩ:

Sĩcã yucũ manirõ, basocá manirõpũ

bayiró busurómena wedegũdaqui:

“Sĩcã õpũ atiadarimarẽ quẽnarõ tiiróbiro,

marĩ Õpũ atiadari suguero,

múã ñañaré tiirére duujã, ãñurõ niyueya”, jĩgũdaqui,†

jĩ jóarigũ niiwĩ.

⁴ Juanyáro sutiró camello póarimena tiiríro niyiro; cãũ siatúrída wáicã caseroda niyiro. Cãũ yaaré yeseroa, macãncũ macãrã mumiãoco niyiro.

⁵ Jerusalén macãrã, paũ Judea dita macãrã, teero biiri paũ día Jordán wesa macãrã cãũ wederi tuorá wáayira.

⁶ Cũã ñañaré tiirére wedenetõãri siro, día Jordánpũ cũãrẽ wãmeõtiyigũ.

⁷ Paũ fariseo basoca, saduceo basoca wãmeõtitudira jeari ññagũ, cũãrẽ jĩyigũ:

—¡Múã tiiditórepira, jĩditorepira niiã! “Marĩ wãmeõtitorira dícu niirĩ, Cõãmacũ bayiró cúare marĩrẽ jearicu”, jĩ wãcũremena atimiãjĩyu múã.

⁸ Diamacũrã múã ñañaré tiirére wãcũpati, wasorá, múã ãñurõ tiirécutiremena ãñoñá.

⁹ “Ësã Abraham pãrãmerã niinũnũsera niijĩrã, Cõãmacũ ññacorore ãñurã niiã”, jĩ wãcũrijãña. Múã wãcũrere wasohéri, Abraham pãrãmerã niiré wapamaniã. Cõãmacũ boogũ, ate ãtãperimenarã Abraham pãrãmerãrã cotowéomasĩqui.

¹⁰ Múã ñañaré tiidúheri ññagũ, Cõãmacũ múãrẽ cõãgũdaqui. Sicagũ yucũgũ ñañaré dũcacutirigũre cõmeãmena nũcõrĩmenapũra páata, pecamepũ sóecõãrõ tiiróbiro múãrẽ tiigũdaqui.

¹¹ Ñañaré tiirére wãcũpati, wasoríguere ãñorãrẽ wãmeõtia ocoména. Æpĩ yũũ siro atiqui. Cãũ yũũ nemorõ tutuagũ niiqui. Cãũ ãñunetõgũ niiqui. Yũũpeja cũũrẽ sícãrĩbírídojãcu. Cãũpeja nemorõ ãñurõ tiigũdaqui múãrẽ: Espiritu Santore ticodiocogũdaqui, múãmena niirucujããrõ jĩgũ. Ñañaré sóecõãrõ tiiróbiro múã ñañaré tiirére cõãgũdaqui.

¹² Cãũ trigore ññanogũdũ tiiróbiro niiĩ. Teeperire merẽã, teesatirire merẽã cũũgũdaqui. Teeperire ññanogũdaqui cãũye ññanori wiipũ. Teesatirire sóejãgũdaqui pecame yatíherimepũ, jĩyigũ Juan.

*Juan Jesuré wãmeõtirigue**(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)*

¹³ Too síro Jesús Galileapũ niiãrigũ día Jordánpũ atiyigũ Juan putopũ. Cũũrẽ wãmeõtitudigũ atiyigũ.

¹⁴ Juanpe boorímiyigũ. Cũũrẽ jĩyigũ:

—Mũũpe yũũre wãmeõtigũno niiã. ¿Deero tiigũ “wãmeõtíya yũũre” jĩĩ? jĩyigũ.

¹⁵ Jesús yũũyigũ:

—Teero tiijãña ména. Niipetire Cõãmacũ marĩrẽ tiidutírobirora tiiró booa, jĩyigũ.

Juan “jáũ” jĩĩ, cũũrẽ wãmeõtiyigũ.

* 3:3 Isaías tíatopũ Jesucristo atiditapũ atiadarere jóayuerigũ niiwĩ. † 3:3 Isaías 40.3.

¹⁶ Wãmeõtitoaari siro, Jesús maajeánucãyigu. Wãcũña manirõ ãmũãse pãõjõãyiro. Jesús Espíritu Santo sícũ bua tiiróbiro baugú diiátiri ññayigu. Cũãpãre jeapeayigu.

¹⁷ Teero wáari, ãmũãsepũ wedeseri tũoyíra:

—Ñni yũũ macũ yũũ bayiró maĩgú niĩ. Cũũmena bayiró ãseniã, jĩyigu.

4

Wãtĩãrẽ dutigú Jesuré jĩcõãsãmirigue

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Too síro Espíritu Santo Jesuré basocá manirõpũ néewanetõyigu, wãtĩãrẽ dutigú jĩcõãsããrõ jĩgũ.

² Toopãre cuarenta bũrecori, cuarenta ñnamirĩ yaariyigu. Too síro juabóayigu.

³ Wãtĩãrẽ dutigú Jesús pũto wáa, cũũrẽ jĩyigu:

—Mũũ Cõãmacũ macũ niigũ, atepá ãtãpãre pã cotowéoya, jĩmiyigu.

⁴ Cũũpe yũũyigu:

—Cõãmacũye queti jóaripũpũ ate jóarigue niĩ: “Yaaré dícu basocãre catiri tiiría. Niipetire Cõãmacũye wedeserecã cũãrẽ catiri tiia”,* jĩ jóarigue niĩ, jĩyigu.

⁵ Too síro wãtĩãrẽ dutigú cũũrẽ Jerusalénpũ “Cõãmacũya macã” cũã jĩrĩ macãpũ néewayigu. Toopãre Cõãmacũwii sotoapũ néemũã,

⁶ cũũrẽ jĩmiyigu:

—Mũũ Cõãmacũ macũ niigũ, ãnopũmena bupudíaya. Cõãmacũye queti jóaripũpũ ate jóarigue niĩ:

Cõãmacũ cũũyara ángeleare mũũrẽ cotedutigũdaqui.

Mũũrẽ ãtãgãpũ ñaapeari jĩrã, bocañeãdacua,†

jĩ jóarigue niĩ, jĩmiyigu.

⁷ Jesús cũũrẽ jĩyigu:

—Cõãmacũye queti jóaripũpũ ate jóarigue niĩ: “Cõãmacũ mũũ Õpũ wedeserere ‘¿diamacũrã niimiĩto?’ jĩrã, cũũrẽ tiiẽñodutirijãña”,‡ jĩ jóarigue niĩ, jĩyigu.

⁸ Too síro ãtãgũ ãmũãnetõrigupũ néemũãyigu sũcã. Toopã niipetire atibãreco maquẽ macãrĩrẽ, teero biiri teemacãrĩ cũorere ãnopetĩjãyigu.

⁹ Cũũrẽ jĩmiyigu:

—Mũũ yũũre ñicãcoberimena jeacũmu, “mũũ yũũ õpũ niĩ” jĩ padeorí, ate niipetire mũũrẽ ticogũda, jĩmiyigu.

¹⁰ Jesús cũũrẽ jĩyigu:

—Wáagua, Satanás. Cõãmacũye queti jóaripũpũ ate jóarigue niĩ: “Cõãmacũ mũũ Õpũ sícũrẽna padeoyá. Cũũ dutiré dícare tiiyá”,§ jĩ jóarigue niĩ, jĩyigu.

¹¹ Wãtĩãrẽ dutigú wáajõãyigu. Ángelea Jesuré tiiapura jeayira.

Jesús Galileapũ buenãcãrigue

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Jesús “Juanrẽ peresu sõnecoayira” jĩrẽre tũoyigu. Teero tiigú, Galilea ditapũ wáayigu.

¹³ Nazaret macãrẽ netõwá, Capernaumpe niigũ wáayigu. Capernaum Galileataro wesa, Zabulónya dita, teero biiri Neftalíya dita wesapũ niĩ.

¹⁴ Cũũ toopũ wáari, profeta Isaías jóaribirora wáaro tiiyiro. Ateré jóarigu niiwĩ:

¹⁵ Zabulón, teero biiri Neftalícãya dita macãrã,

día pairímaa wesa macãrã,

día Jordán apeniñapũ macãrã,

teero biiri Galilea dita macãrã judíoa niihẽrã

¹⁶ mãã naĩtĩãrõpũ niirãbiro Cõãmacũyere tũomasĩricu;

* 4:4 Deuteronomio 8.3. † 4:6 Salmo 91.11-12. ‡ 4:7 Deuteronomio 6.16. § 4:10 Deuteronomio 6.13.

añurõ bóere ñnarã tiiróbiro múãrẽ netõnégũdure ññaãdacu.
Diarira tiiróbiro niirã bóaneõrã niicu;
múã bóebatere ñnarã tiiróbiro cûürẽ ñnarã, ñseniãdacu,*
jĩ jóarigu niiwĩ.

¹⁷ Jesús toopú jeagu, basocáre buenꞥcãyigu. “Cõãmacũ dutiré múãpũre niĩadare jeaadaropũ tiia. Teero tiirã, múã ññaré tiirére wãcũpati, wasoyá”, jĩyigu.

Jesús bapari wai wasarí basocare “jãmũ” jĩrigue

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Jesús Galileataro wesapũ wáayigu. Toopú wáagu, sícũpõna pũarãrẽ buajeáyigu. Simón, apetóre Pedro ñonógũ, cûũ bai Andrés niyira. Wai wasarí basoca niijĩrã, bapigu cõãño, wai wasara tiyíra.

¹⁹ Jesús jĩyigu cúãrẽ:

—Jãmũ yũũmena. Múã mecũtígãrẽ wai wasarí basoca niĩã; too síropũre múã basocáre yéé quetire añurõ wederí basoca wáaadacu sãa. Teeré wederí, paũ padeoãdacua, jĩyigu.

²⁰ Teeré tũorã, máata cúãye bapiyucũre toorã cũũjã, Jesuména wãajõãyira.

²¹ Too netõwã, ãpẽrã pũarã sícũpõnarẽ ñnayigu. Zebedeo põna Santiago, cûũ bai Juan niyira. Cúã pacũmena dooríwũpũ bapiyucũre jeesãñáyira. Jesús cúãcãrẽ “jãmũ” jĩyigu.

²² Cûũ teero jĩrĩ tũorã, máata tiiwũrẽ, cúã pacũre cũũ, wãajõãyira Jesuména.

Jesús paũ basocáre buerigue

(Lc 6.17-19)

²³ Jesús niipetiro Galilea ditapũ judíoa neãré wiseripũ buewarucuyigu. Añuré queti “Cõãmacũ dutiré múãpũre niĩadare jeaadarõ tiia” jĩrere wedeyigu. Niipetire cúã diarecutire, cúãrẽ õpũũrĩ pũniré netõnéyigu.

²⁴ Cûũ teero tiiré quetire niipetira Siria dita macãrã masĩpetijõãyira. Teero tiirã, niipetira diarecutirare cûũ pũtopũ néewayira. ãpẽrã merẽã biiré diarecutira, ãpẽrã õpũũrĩ pũniré cũorãre néewayira. Wãtĩã sããnorirare, ñamadiare cũorãre, wãamasĩhẽrãrẽ néewayira. Jesús cúãrẽ netõnéyigu.

²⁵ Paũ Galilea dita macãrã, Decápolis macãrĩ macãrã, Jerusalén macãrã, Judea dita macãrã, día Jordán apeniñarú macãrã cûürẽ nũnũyira.

5

Jesús ãtãgũpũ basocáre buerigue

¹ Jesús paũ nũnũrĩ ñnãgũ, ãtãgũpũ mũãwawi. Toopú cûũ jeanuãrĩ, ãsã cûũ buerã cûũ pũto neãwũ.

² Ateré buewi:

Ateré tiirãno ñseniya

(Lc 6.20-23)

³ —“Cõãmacũ tiĩápũremana dícu cûũ booré tiimasĩã” jĩrãno ñseniya. Cõãmacũ dutiré cúãpũre jeatoaa.

⁴ Bóaneõrãno ñseniya. Cõãmacũ cúãrẽ yeeripũnapũ ñsenire ticogũdaqui.

⁵ “Ësã ãpẽrã nemorõ upũtĩ macãrã niĩã” jĩ wãcũhẽrãno ñseniya. Cúã Cõãmacũ “ticogũda” jĩri ditare ñeeãdacua.

⁶ Diamacũ maquẽ, teero biiri añurere bayiró tiidũgãrãno ñseniya. Cõãmacũ tiĩápũremana cûũ boorere tiimasĩãdacua.

⁷ ãpẽrãrẽ bóaneõ ñnarãno ñseniya. Cõãmacũ cúãrẽ bóaneõ ñnãgũdaqui.

⁸ Añuré wãcũ tũgueñarãno ñseniya. Cúã Cõãmacũrẽ ññaãdacua.

* **4:16** Isaías 9.1-2.

9 'Ññurõ niirecutire wáari tiiráno useniya. Cõamacũ cããrẽ “yũ põna niiÿya” jĩgũdaqui.

10 'Cũã Cõamacũ boorere tiiré wapa ãpẽrã ññañarõ netõrĩ tiinórãno useniya. Cõamacũ dutiré cããpũre jeatoaa.

11 'Múã yũre padeoré wapa ãpẽrã múãrẽ ññañarõ jĩ, ññañarõ netõrĩ tiiádacua. Noo ññañarõ niiré jĩditoadacua múãrẽ. Cũã teero tiirí, múã useniãdacu.

12 Too síropũre múã ãmũãsepũ pairó wapatáre buaádacu. Teero tiirá, bayiró useniña. Múãrẽ tiiróbirora ññañarõ tiiáperucuyira múã sũguero niiriracãrẽ profetare.

Jesuré padeorá móã, sãwócore tiiróbiro niiÿya
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

13 'Marĩ yaaré poaaro jĩrã, móãrẽ sããã. Múã móãbiro niiã atibúrecopũre. Móã ocare petirí, ocanemorĩ tiimasñña manicú. Tee deero tiiádare mee niicu. Teero tiirá, teeré soperepõtõpũ cõãjãcu. Basocá cutadiyócu.

14 'Múã sãwócore tiiróbiro niiã atibúrecopũre. Sicamacã ãtãgũ sotoapũ niirí macãrẽ yayiómasñña manicú.

15 Basocá sãwócorigare sããari siro, moocũriya. Teero tiiróno tiirá, ãmũãrõpe péoya, niipetira tiiwiipá niirãrẽ bóebatecoaro jĩrã.

16 Tiigá sãwócorobirora múãcã basocá ññacoropũre ãñurõ tiirécutiya. Múã ãñurõ tiirí ññarã, ãpẽrãcã múã Pacũ ãmũãsepũ niigũrẽ “ãñunetõjõãgũ niiqui” jĩãdacua.

Moisére dutiré cũũrigue maquẽ

17 'Biirõ wãcũrijãña yũre: “Moisére dutiré cũũrigue, teero biiri profetas jóariguere cõãgũ atigũ tiiájĩyi”, jĩ wãcũrijãña. Teeré cõãgũ mee atiwũ. Teeré “diamacũrã biirope niiã” jĩgũ atiwũ.

18 Yũ ateréja diamacũrã jĩã: Ñmũãse, atibúreco niiritabere Cõamacũ péerogã tee dutirére cõãriqui. Niipetire cũ “biirõ wãaadacu” jĩrigue diamacũ wáaro tiiádacu.

19 Tee dutirére péerogã netõncãgũno búri niigũ niigũdaqui Cõamacũ Ôpũ niirõpũre. ãpẽrãrẽ netõncãrĩ tiigũnocã teerora biigũdaqui. ãpĩ tee dutirére diamacũ tiigũnope, ãpẽrãrẽ teeré tiidutĩgũnope õpũ tiiróbiro niigũdaqui Cõamacũ Ôpũ niirõpũre.

20 Múãrẽ ate wedea: Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca “úsã Cõamacũ boorere ãñurõ tiiã” jĩmiya. Múã cãã nemorõ Cõamacũ boorépere tiihéra, Cõamacũ pũtopũ wáaricu.

Cúare ññañaniã
(Lc 12.57-59)

21 'Tũojĩyu múã ñecũsãmũãrẽ wederiguere: “Basocãre sããrĩjãña. Sããgũno queti beserí basocũ pũtopũ néewa, wedesãnogũdaqui”.

22 Yũpeja múãrẽ ateré wedea: Cũãya wedegũmena cúagũno besegũ pũtopũ néewa, wedesãnogũdaqui. Cũãya wedegũre “mũũ wapamanígũ niiã” jĩ buijãgũno Judíoare Dutirá Peti pũtopũ néewa, wedesãnogũdaqui. Cũãya wedegũre “wáicũ tiiróbiro wãcũré cũoa mũũjã” jĩgũnorẽ pecamerũ sóecõãrĩquio niiã.

23 'Teero tiigũ, mũũ Cõamacũwiipũ Cõamacũrẽ padeogũ, apeyenó ticogũdu tiicú. Ticoadarĩ sũguerogã, wãcũbũacu: “Yãa wedegũ cúa niiqui yũmena; yũ cããrẽ ññañarõ tiiátũ”, jĩ wãcũcu.

24 Mũũ ticoadarere duupéo, cããrẽ acabóre sãisũguégũ wáaya. Teero tiirí siro, “Cõamacũrẽ ticogũda” jĩãriguere ticoya sãa.

25 'Mũũrẽ wedesãrigũmena queti beserõpũ wáarara, boyeromena quẽnosũguéya. Quẽnosũguéheri, mũũrẽ besegũpũre ticojãgũdaqui. Cũã surarapũre ticojãgũdaqui sãa. Cããpũra peresuwiipũ sõnecoadacua sãa.

26 Yũ mũũrẽ ateréja diamacũrã jĩã: Mũũ wapatípetihegu, wiriticu, jĩwĩ Jesús.

Āpī numorē ñeeaperijãña

27 Jesús wedenemowī:

—Múã ate wederiguere tvojīyu: “Āpī numorē ñeeaperijãña”.

28 Yũpeja ateré diamacúrã jĩã: Sĩcũ numiõrē ñañaré tiidugáremena ññagáno cũũ wãcũrémenarã coomena ñañarõ tiiarigubiro niitoaqui.

29 'Diamacú macã capea ññaré* múãrē ñañarére tiirí tiibócu. Teero wáari, tiigaré odewecõãjãña. Teero tiiró, sicaróra múãya õpũũ macãrõ cõõrĩ, ãñujãã. Niipetiri õpũũ pecamerũ cõõrĩpeja, ñañanetõjõãcu.

30 Diamacú macã wãmo† múãrē ñañarére tiirí tiibócu. Teero wáari, tiiwãmorē páatacõãjãña. Teero tiiró, sicaróra múãya õpũũ macãrõ cõõrĩ, ãñujãã. Niipetiri õpũũ pecamerũ cõõrĩpeja, ñañanetõjõãcu.

Nũmosãnumiãrē cõãrijãña

(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

31 'Múã atecãrē tvojīyu: “Nũmorē cõãgũ, ‘atewapá mũurē cõãã’ jĩrĩpũrē jóa, coore ticoro booa”.

32 Yũpeja ateré diamacúrã jĩã: Sĩcũ cũũ nũmo ãpĩmẽna ñeeaperipacari, coore cõãgũ, coore ãmũãmena ñeeapearigo tiiróbiro pũtuári tiiquí. Sĩcũ cõãnorigomena nũmocũtigucã ãpĩ nũmomẽna ñañarõ ñeeapegu tiiróbiro pũtuáqui.

“Teerora tiíada” jĩré maquẽ

33 'Tvojīyu sũcã múã ñecũsũmũãrē wederiguere: “Mũũ ‘Cõãmacũ wãmemena tiigúda’ jĩrirobirora jĩiditoro manirõ tiiyá”.

34 Yũpeja ateré diamacúrã jĩã: Múã ãpẽrãrē “teerora tiigúda” jĩrã, Cõãmacũ wãmemena jĩrijãña. “Ëmũãsemena diamacúrã jĩã”, jĩrijãña. Ëmũãsepũ Cõãmacũ dutiduiqui.

35 “Atibúrecomena diamacúrã jĩã”, jĩrijãña. Atibúrecocã Cõãmacũye dupori pesaró tiiróbiro niirõ tiia. “Jerusalénmenacãrē diamacúrã jĩã”, jĩrijãña. Tiimacãcã marĩ Òpũ tutuagũya macã niã.

36 “Yáa dupumena diamacúrã jĩã”, jĩrijãña. Múã teero jĩrẽmena sicadá pódare ñĩirida o butirida wáari tiimasĩricu.

37 Múã tiádara, “teerora tiíada” jĩña; tiiríadara, “tiirícu” jĩjãña. Múã jĩñemocorepũja wãtĩ wãcũré niibocu.

Ñañarõ tiirí, cãmerjãña

(Lc 6.29-30)

38 'Múã ate wederiguere tvojīyu: “Sĩcũ mũurē capea páawari, mũucã teerora cũũrē páawacãmeña. Upire páaperi, teerora cũũrē páapecãmeña”.

39 Yũpeja ateré diamacúrã jĩã: Mũurē ñañarõ tiigúnorē teero ññajãña. Cãmerjãña. Sĩcũ mũurē wasopũro diamacúpere páari, apeniñapécãrē páaaro.

40 Sĩcũ mũurē queti beserí basocu pũtopũ néewa, besegúre “cũũ yũure ñañarõ tiirígue wapa cũũyaro camisare ticoautiya” jĩboqui. Cũũ teero jĩrĩ, sotoá macãrõ mũũ sãñarõcãrē ticojãña, tooré cũũ booátã.

41 Surara apeyenórē sicaburo mũurē néewadutiri, apeburó néewabosanemoña sũcã.

42 Mũurē sãigúnorē ticoya. Apeyenórē mũurē wasodugari, “wasoria” jĩrijãña.

Ññatutirare maĩdutírigue

(Lc 6.27-28, 32-36)

* 5:29 “Capea ññaré” jĩré “marĩ ñañaré tiidugáre” jĩdugaro tiia. † 5:30 “Diamacú macã wãmo” jĩré “marĩ ñañaré tiiré” jĩdugaro tiia.

43 'Múã ate wederiguere tɔojɪyɔ: “Mɯɯ menamacārārē maĩñá; mɯɯrē ññatutirapere ññatuti doocáméña”.

44 Yɯɯpeja ateré diamacúrã jĩã: Múãrē ññatutirare maĩñá. Múãrē ññañarõ tiirãre Cõãmacūrē sãĩbosáya.

45 Múã teero tiirã, múã Pacɯ ãmɯãseɸɯ niigú põna niiãdacu. Cũũ aññurã ɸɯtopɯ, teero biiri ññañarã ɸɯtopɯcārē muĩpũ bóeri tiii. Cũũ booré tiirã ɸɯtopɯ, teero biiri cũũ booré tihéa ɸɯtopɯcārē oco peari tiii.

46 Múãrē maĩrã dícare maĩrĩ, wapamaníã. Romanuã õpũrē niyeru wapasébosari basoca teeré tiiíya.

47 Múãya wedera dícare aññurõ tiirã, ¿ññeenó aññunemore ãpẽrãrē tiiẽñogari? Cõãmacūrē masĩhẽrã teeré tiiíya.

48 Múã Pacɯ ãmɯãseɸɯ niigú aññuré tiirécɯtigɯ tiiróbirora aññuré tiirécɯtira niiña.

6

Ññurõ tiiré maquẽ

1 'Múã Cõãmacũye aññuré tiirã, basocã ññacoropɯ dícu tiiẽñorijãña. Múã teero tiirécɯtiri, múã Pacɯ ãmɯãseɸɯ niigú múã aññuré tiiré wapa ticorénorẽ ticoriqui.

2 Teero tiirã, múã bóaneõrãrē tiiápura, máata ãpĩrẽ bayiró busurómeha mɯɯ tiiápuariguere wedebatedutirijãña. Tiiditórepara teenórẽ tiirécɯticia múã neãré wiseripɯre, teero biiri macã decopɯre. Cũã tiiápucua, ãpẽrã “aññuniĩ” jĩãrõ jĩrã. Yɯɯ múãrē ateréja diamacúrã jĩã: Cũã basocã teero jĩrẽ wapa wapatápetitoaya mée.

3 Múãpe bóaneõrãrē tiiápuara, múã menamacārãrē wedebaterijãña.

4 Ticora, ññahẽrõpɯ ticoya. Múã Pacɯ múã ññahẽrõpɯ tiirénorẽ ññagú múã aññurõ tiiári siro, wapatãre ticogũdaqui.

Cõãmacūrẽ sãĩré (Lc 11.2-4)

5 'Múã Cõãmacūrẽ sãĩrã, tiiditórepara tiiróbiro tiirijãña. Cũã neãré wiseripɯ, macã decopɯ nucũ, basocã ññaãrõ jĩrã, sãĩcúa. Yɯɯ múãrē ateréja diamacúrã jĩã: Cũã basocã teero ññaré wapa wapatápetitoaya mée.

6 Múãpe Cõãmacũ múã Pacɯre sãĩrã, múãye sawiripɯ sããwa, soperé biajã, cũũrē sãĩñá. Cũũ ññabũaya manigú niipacɯ, múãmena niiqui. Cũũ múã ññahẽrõpɯ tiirénorẽ ññagú múã aññurõ tiiári siro, wapatãre ticogũdaqui.

7 'Cõãmacūrẽ sãĩrã, aññurõ wãcũripacara, sãĩnemósãrijãña. Cõãmacūrẽ masĩhẽrã teero tiicúa, “marĩrẽ pee wedeseremena tɔogũdaqui” jĩrã.

8 Múãjã cũã tiiróbiro tiirijãña. Múã Pacɯ múã boorénorẽ sãĩãdari suguero, masĩtoaqui.

9 Teero tiirã, biiro jĩ sãĩñá:

ʒsã Pacɯ ãmɯãseɸɯ niigú, mɯɯrē quioníremena padeoáda.

10 Mɯɯ dutiré ãsãpɯre niiãdare jeaaro.

ʒmɯãse macãrã mɯɯ booré dícare tiicúa; atibáreco macãrãcã teerora tiiáro.

11 ʒsãrẽ búrecoricõrõ yaaré ticoya.

12 ʒpẽrã ʒsãrẽ ññañarõ tiirãre ʒsã acabórobirora mɯɯcã ʒsã ññañaré tiirére acabóya.

13 Jĩcõãsãrenorẽ cãmotáya.

ʒsãrẽ ññañarõ wári jĩgũ, netõnéña.

Mɯɯ sĩcãrã dutirucugũdacu. Tutuanetõjõãgũ niiã. Mɯɯ sĩcãrã ɯsenipeogɯno niirucujãña. Teerora niiãrõ.

14 ʒpẽrã múãrẽ ññañarõ tiirére acabóri, múã Pacɯ ãmɯãseɸɯ niigúcã múãrẽ acabógũdaqui.

15 Múã cũã ññañarõ tiirére acabóheri, múã Pacɯcã múã ññañaré tiirére acabóriqui.

Betiré maquẽ

16 'Múã beti, sãirã, tiiditórepira tiiróbiro tiirijãña. Cúã wãcũpatirabiro baujãcua. Juabóarabiro baurá wáanetõjãcua, basocá cúã betirére ññaãrõ jĩrã. Yũũ múãrẽ ateréja diamacúrã jĩã: Cúã basocá teero ññaré wapa wapatápetitoaya méé.

17 Múãpe beti, sãirã, diapóa waacosé, ãñurõ wũapoarira niiña,

18 ãpẽrã múã betirére masĩrijããrõ jĩrã. Múã Рачũ ññabuaya manigú niipacũ, múãmena niiqui. Cũũ múã ññahẽrõpũ tiirénorẽ ññagú múã ãñurõ tiiári siro, wapatáre ticogũdaqui.

*Ɛmũãse maquẽrẽ néõcũyueya**(Lc 12.33-34)*

19 'Atiditá maquẽrẽ pee néõcũrijãña. Teeré butua yaacua; cutawi bóajõãcu; yaarépira sããwa, yaapetijãcua.

20 Teero tiiróno tiirá, ãmũãsepũ ãñuré buarí tiiádarepere néõcũyueya Cõãmacũ booré tiirucúremena. Teero tiirá, toopúre pee ãñuré cuoádacu. Toopúre múã néõcũrere butua túamasĩricua; cutawiricu; yaarépira sããwa, yaarícua.

21 Ɛmũãsepũ múãye niirĩ, Cõãmacũye dícuere wãcũãdacu.

*Sĩãwócoriga**(Lc 11.34-36)*

22 'Múãye capeari õpũũrĩrẽ sĩãwócoriga tiiróbiro niiã. Múã capeari ãñurĩ, ãñurõ ññaãdacu; ãñurõ tũomasĩãdacu; ññañãtã, ññaricu; tũomasĩricu.

23 Múã ññañaré capeari cuorá tiiróbiro niirĩ, múãye õpũũrĩpũre naĩtĩãrõ tiiróbiro niiã. Cõãmacũyere masĩria. Tee naĩtĩãre ññañanetõjõãã.

*Niyerure maĩrã, Cõãmacũpere maĩrícu**(Lc 16.13)*

24 'Sĩcũ pũarãrẽ padecotemasĩriqui. Sĩcũrẽ maĩríqui; ãpĩpére maĩquí. Sĩcũrẽ padeoquí; ãpĩpére netõncãquí. Múã niyerure maĩrã, Cõãmacũpere maĩrícu.

*Cõãmacũ dutiré múãpũre niiãdarere boosũguéya**(Lc 12.22-31)*

25 'Teero tiigú, múãrẽ ateré wedea: Múã niirecutirere wãcũpatirijãña. “¿Ñeenó yaaadari; ñeenó sĩniãdari; ñeenó sĩñaãdari marĩ?” jĩĩ wãcũpatirijãña. Marĩ catirépe yaaré nemorõ wapacutía. Marĩye õpũũrĩpe suti nemorõ wapacutía.

26 Minipõnãrẽ ññañate múã. Cúã oteriya. Oteré dũca seeríya. Teedũcare ññanore wiseripũ ññanoriya. Teero tiirípacari, múã Рачũ ãmũãsepũ niigú cúãrẽ yaaré ticoqui. Múãpe minipõná nemorõ wapacutía.

27 Múã bayiró wãcũpatira, bũcuánemoricu.

28 '¿Deero tiirá múã sutipére wãcũpatii? Coori macãncũ maquẽrẽ wãcũña. Tee booró wiicú. Paderipacaro, suti suaripacaro, suti ãñuré sĩñaré tiiróbiro baurá.

29 Teero biipacari, yũũ ateré jĩã: Salomón suti ãñuré peti sĩñapacu, coorire sĩcãrĩbíriyigũ.

30 Sicabũrecora tee catia; apebũreco sĩniãriguepũ boea; too síro sóejãnoã. Teero wáapacari, Cõãmacũ teecorire ãñuré suti sĩñarõ tiiróbiro baurí tii. Múãpereja ãñunemorõ cotequí. Múã péerogã padeoré cuorá niiã.

31 Teero tiirá, “¿Ñeenó yaaadari; ñeenó sĩniãdari; ñeenó sĩñaãdari marĩ?” jĩĩ wãcũpatirijãña.

32 Atibũreco macãrã Cõãmacũrẽ padeohéra tee niipetirere wãcũpatiya. Marĩ Pacũ ãmũãsepũ niigú múã boorénorẽ masĩtoai méé.

33 Múãpe Cõãmacũ dutiré múãpũre niiãdarere boosũguéya. Teero biiri diamacú cúũ boorére tiinũnũseyã. Teero tiirí, niipetire múãrẽ dũsarére ticogũdaqui.

³⁴ Teero tiirá, “¿ñamigārē deero wáamiãdariye?” jĩ wãcũpatirijãña. Apebúreco maquērē múã ñañarō netōãdarere wãcũpatisuguerijãña. Mecũã maquē dícure wãcũña. Mecũārē múārē wãcũpatiri tiiãdare niitoaa.

7

Āpērārē ñabeserijãña (Lc 6.37-38, 41-42)

¹ Āpērārē ñabeserijãña. Múã ñabeseheri, Cōãmacũcã múārē ñabeseriqui.

² Múã āpērārē wedepatirirobirora múãcã wedepatinoãdacu. Múã āpērārē pee ñañarō jĩrĩ, queoró múãcārē jĩnoãdacu.

³ Мѣѣѣ ѡедегѣѣ ѡеѡеѣѣ ѡеѡеѣѣ ѡеѡеѣѣ. Īñaracũ, мѣѣѣ ѡеѡеѣѣ ѡеѡеѣѣ ѡеѡеѣѣ ѡеѡеѣѣ ĩñaria.

⁴ Мѣѣѣ ѡеѡеѣѣ ѡеѡеѣѣ ѡеѡеѣѣ, ¿deero tiigũ мѣѣѣ ѡедегѣѣ, “мѣѣѣ ѡеѡеѣѣ ѡеѡеѣѣ ѡеѡеѣѣ” jĩĩ?

⁵ ¡Ñañagũ, tiiditõrepigũ! Мѣѣѣ ѡеѡеѣѣ niiri ѡеѡеѣѣ nēcõãsugueya. Cõãtoagũ, añurõ ñañagũdacu. Teero tiigũ, мѣѣѣ ѡедегѣѣ ѡеѡеѣѣ ѡеѡеѣѣ ѡеѡеѣѣ nēcõãgũdacu.

⁶ Cõãmacũrē boohéranorē cũye queti añurere wederijãña. Cũãnorē wedera, díayiare añurere ticora tiirõbiro tiicũ. Díayia cúaãmarã añurē ticopacari, múārē cãmencã bajãcua. Cõãmacũrē padeodugáherare cũye añurē maquērē wederijãña. Cũãnorē wedera, yesea watoarũ ñaquẽda warapacáridare déecũrã tiirõbiro tiicũ. Yesea tiidarē cutatábatejãcua. Cõãmacũrē boohérrare búri peti cũyere wedecu.

Cõãmacũrē sãñã (Lc 11.9-13; 6.31)

⁷ Cõãmacũrē sãñã. Sãĩrĩ, cũũ múārē ticogũdaqui. Añurere ãmarã tiirõbirora sãĩrucũjãña. Sãĩrucũjãrã, buãadacu. “Sope pãõña yũre” jĩgũ tiirõbiro sãĩdũrijãña. Sãĩdũheri, “jáũ” jĩgũdaqui.

⁸ Sãĩgũno cõogũdaqui. Āmaãgũno buagũdaqui. “Pãõña” jĩgũno pãõnogũdaqui.

⁹ Múã põna múārē wúabere sãĩrĩ, cũãrē ãtãpere ticoricu.

¹⁰ Wai sãĩrĩ, añarē ticoricu.

¹¹ Múã ñañarē tiirã niipacara, múã põnarē añurere ticomasã. Marĩ Pacũ ãmũãsepu niigũpe cũũrē sãĩrãnorē nemorõ añurere ticomasĩqui.

¹² Múã āpērārē múārē añurõ tiirĩ booa; múãcã teerora cũãrē añurõ tiiyã. Teerē Moisére dutirē cũũrigue, teero biiri profetas jóarigue tiidutã.

Esahéri sopegã (Lc 13.24)

¹³ Esahéri sopegārē sããwaya. Pecamepu sããwari sopepe esari sope niiã; pecamepu wáarima esarĩma niiã. Toopere pau sããwaya.

¹⁴ Catiré petihéropũ sããwari sopepeja esahéri sopegã nijãã. Toopã nijearima esahérima niiã. Sĩquẽrãrã catiré petihére buããya.

Yucũgũre tiigũ đucamena ñãmasĩnoã (Lc 6.43-44)

¹⁵ Āpērã “ũsã profetas niiã” jĩĩditarare tũorijãña. Cũã añurã tiirõbiro baumiya. Oveja añurãgã tiirõbiro baumiya. Teero baupacãra, cũã wãcũrẽpũre yãiwa cúaãmarã tiirõbiro wãcũũya.

¹⁶ Múã cũãrē cũã tiirẽcutiremena ñãmasĩãdacu. Potagũ use đucacũtiria. Wĩsõcã ipitire đucacũtiria.

¹⁷ Yucũgũ añurĩgũno añurē đucacũtia; sãniãtirĩgũno ñañarē đucacũtia.

18 Ñañurígũno ñañaré ducacutiricu; ñañarígũno ñañuré ducacutiricu.

19 Ñañaré ducacutirígũno páata, pecamepũ sóecõãjãnoãdacu.

20 Teeré tiiróbirora jĩditorepirare cãã tiirécutiremena ññamasĩãdacu.

Niipetira Cõãmacũ pũtopũ wáaricua

(Lc 13.25-27)

21 'Pau yũre “Õpũ” jĩpacara, cãã niipetira Cõãmacũ pũtopũ wáaricua. Yũ Pacũ ãmũãsepu niigá booré tiiráno dícu wáaadacua.

22 Cõãmacũ basocáre wapa tiídari bũreco jeari, pau yũre jĩmiãdacua: “Ûsã Õpũ, mũũ wãmemena basocáre buewũ; mũũ wãmemena wãtĩarẽ cõãwionecowũ; mũũ wãmemena pee ññuré tiĩẽñowã sũcã”, jĩmiãdacua.

23 Cãã teero jĩpacari, “mũãrẽ masĩria yũja” jĩgũdacu. “¡Mũã ñañaré tiirira niĩ; witiwaya!” jĩgũdacu.

Pũawí tiĩncãre queti

(Mr 1.22; Lc 6.47-49)

24 'Teero tiigú, yũ wederere tũo, yũ wederirobiro tiigáno masĩgá tiiróbiro niĩ. Masĩgáno wii tiigú, coasãwa, ãtãgãpu jea, botarí nũcõ, wii tiimũãqui.

25 Too síro oco pea, díã pota, wĩno wẽẽ, tiwiipú oco õmatucopacari, peedíaricu, ãtãgã sotoapu nũcõãri wii niijĩrõ.

26 Yũ wederere tũo, yũ wederirobiro tiihégũnope tũorígũ tiiróbiro niĩ. Tũorígũno wii tiigú, ditatupari yepapu wii tiimũãqui.

27 Too síro oco pea, díã pota, wĩno wẽẽ, tiwiipú oco õmatucori, jõẽcodiacu. Jõẽcodia mutãpetijõãcu, jĩwĩ.

28 Jesús teeré buepetiari siro, basocá cãũ buerere tũomanijõãwã.

29 Dutiré cũogá tiiróbiro buewi. Moisés jóarigue buerá tiiróbiro bueriwi.

8

Jesús õpũũ bóagũre netõnérigue

(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

1 Jesús ãtãgãpú niĩãrigũ diijeári, pau basocá cãũrẽ nũnũyĩra.

2 Cãũ maapu wáari, sĩcũ õpũũ bóagu cãũ pũto wáayigũ. Ñicãcoberimena jeacũmuyigũ:

—Õpũ, mũũ yũ diarecutirere netõnédũgagu, netõnémasĩã, jĩyigũ.

3 Jesús cãũrẽ ñaapeó, jĩyigũ:

—Netõnédũgaga. Diaremanigũ pũtuáya, jĩyigũ.

Máata cãũya õpũũ bóare yatijõãyiro.

4 Jesús cãũrẽ jĩyigũ:

—Ateré ãpẽrãrẽ wedegũ mee tiiwá, jĩmiyigũ—. Pairé ãñogú wáaya, “ãñũjõããyi” jĩdutigũ. Too síro sũcã Cõãmacũrẽ ticoya, mũũ diaré netõãrigue wapa wapatírono tiigú. Teeré tiidutígũ niĩwĩ Moisés. Mũũ teero tiiyá, basocá niipetira mũũ diaré netõãriguere masĩãrõ jĩgũ, jĩyigũ.

Jesús cien surara dutigũre padecotegũre netõnérigue

(Lc 7.1-10)

5 Jesús Capernaumpũ sããwari, sĩcũ cien surara dutigú cãũ pũto atiwĩ. Cãũrẽ tiiapure sãĩwĩ:

6 —Õpũ, yũre padecotegũ wiipú cõããwĩ. Cãũ wáamasĩriawĩ. Bayiró peti pũnisijããwĩ, jĩwĩ.

7 Jesús cãũrẽ yũwĩ:

—Jáũ. Netõnégũ wáagũda, jĩmiwĩ.

8 Cien surara dutigú cãũrẽ yũwĩ:

—Ōpũ, yuu búri niigú niiã. Teero tiigú, yuu mũurẽ yáa wiipu “sããatiya” jĩmasĩriga. Mũu sããwaripacari, “netõãrõ” jĩcoremenarã yũure padecotegu netõjõãgũdaqui.

⁹ Yuu ãpẽrã dutiré docaru niiã. Yũuru surarare dutia sáa. Yuu sícũrẽ “wáaya” jĩrĩ, wáai. Æpĩrẽ “atiya” jĩrĩ, atii. Yũure padecotegure “biiro tiiyá” jĩrĩ, tiii, jĩwĩ.

¹⁰ Jesús cũũ jĩrẽre tũogú, tũomanĩjõãwĩ. Cũũrẽ nũnũrãrẽ jĩwĩ:

—Yuu ateréja diamacũrã jĩã: Israelpure ãni tiiróbiro padeoré cũogúre buajeãñariga.

¹¹ Mũãrẽ ateré wedea: Niipetiropu macãrã paũ, ãni romanuãyu tiiróbiro Cõãmacũ Ōpũ niirõpu jeaadacua. Toorú Abraham, Isaac, Jacobmena yaaduiadacua.

¹² Paũ Cõãmacũ sũosũguémirirape cũã padeohére wapa naĩtĩrõpu cõãdioconoãdacua. Toorú pũnisíra bacadiyó, utiadacua, jĩwĩ.

¹³ Jesús cien surarare dutigúre jĩwĩ:

—Mũnya wiipu putuawagua. Mũu padeoárirobirora wáaadacu, jĩwĩ.

Toorá cũũrẽ padecotegu netõjõãyigu.

Jesús Pedro mañecõrẽ netõnérigue

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Jesús Pedroya wiipu wáayigu. Tiiwiipú sããjeagu, Pedro mañecõrẽ wiorécutipesagore buajeáyigu.

¹⁵ Coore wãmopu padeñáyigu. Cũũ teero tiiríra, wioré tatijõãyiro. Coo wãmũnucã, cũãrẽ yaaré ecayígo.

Jesús paũ diarecutirare netõnérigue

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Náicũmurĩ, basocá Jesús putopu paũ wãtĩã sããnorirare néejeayira. Cũũ sícãrĩ wedesecoremendarã wãtĩãrẽ cõãwionecoyigu. Niipetira diarecutiracãrẽ netõnépetijãyigu.

¹⁷ Cũũ teero tiirí, profeta Isaías jóarirobirora wáaro tiiyíro. Ateré jóarigu niĩwĩ: “Marĩ tutuherere, marĩ diarecutirere cũũpeja netõnéjãwĩ”,* jĩ jóarigu niĩwĩ.

Jesuré nũnũdũgãmímiriraye queti

(Lc 9.57-62)

¹⁸ Jesús paũ cũũ putopu neãnucãrĩ iñagũ, ãsã cũũ bueráre: —Jãmu, tĩãwaco iinĩñaru, jĩwĩ.

¹⁹ Sícũ Moisés jóarigũ buegú Jesús puto wáa, jĩwĩ:

—Basocáre buegú, noo mũu wáaro yuu mũurẽ nũnũgũda. Mũu buegú niidũgaga.

²⁰ Jesús cũũrẽ yũwĩ:

—Wáicũra cãniré tutiri cũoóya. Minipõná põnacũtĩre sutiri cũoóya. Yuu niipetira sõwũpeja cãnirõ cũoríã, jĩwĩ.

²¹ Æpĩ cũũrẽ nũnũmĩãrigu jĩwĩ:

—Ōpũ, yuu pacu diari siro, yaatóaguru, mũũmena wáaguda sũcã, jĩmiwĩ.

²² Jesús cũũrẽ yũwĩ:

—Yũũmena wáadũgagu mecũtĩgãrã yũure nũnũdóajãña. Yũure padeohéra diarirapu tiiróbiro niitoaya. Cũã basiro cãmerĩ yaaáro, jĩwĩ.

Jesús wĩnorẽ, ocoturíre nũcũãrĩ tiirígue

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Jesús dooríwũpu mũãsãwĩ. Æsã cũũ buerá bapacũtiwu.

²⁴ Æsã tĩãwari, wĩno bayiró wẽẽcutuatiwu. Dooríwure ocoturí páabatesãwũ. Jesupé cãnigú tiiwĩ.

²⁵ Teero tiirã, ãsã cũũ puto wáa, wãcõrãrã, cũũrẽ jĩwũ:

—jũsã Ōpũ, netõnéña! jũmarĩ duadiarapu tiiara! jĩwũ.

²⁶ Jesús ãsãrẽ yũwĩ:

* 8:17 Isaías 53.4.

—¿Deero tiirá nocõrõ cuii? Múã péerogã padeoré cʘorá niiã.
Jĩtoa, w̄m̄m̄ncã, w̄norẽ, ocoturíre n̄cũãdutiwi. N̄cũãpetijõãwã.

²⁷ ʘsã ñnamanijõãjĩrã, cãmerĩ wedesewu:

—¿Ñiirũno basocú niimiĩ ãni? Cũũrẽ w̄nopúra, ocoturípura yuuã, netõnucãria, jĩwũ.

Gadara macãrã wãtĩã sããnoriraye queti

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Jesús apeniñapú Gadara ditapu tĩãjeari, ùmũã puarã masãcoperi watoapu niiãrira cũũ puato atiwa. Cũã wãtĩã sããnorira niiwã. Bayiró peti cúaãmarã niiwã ména. Teero tiirã, basocá tiimapúre netõwáryira.

²⁹ Jesuré ññarã, acaribíjõãwã:

—M̄m̄ Cõãmacũ macũ, ùsãrẽ potocõrijãña. ¿ʘsãrẽ ññañarõ netõrĩ tiigú atiarĩ? ʘsã ññañarõ netõãdaro jearia ména, jĩwã.

³⁰ Cũã beru paũ yesea yaanucũwã.

³¹ Wãtĩã basocápure niirã Jesuré bayiró sãĩwã:

—M̄m̄ ùsãrẽ cõãwionecoguja, ñniã yeseapure sããwadutiya, jĩwã.

³² Jesús: —Teerora tiiyá, jĩ yuuwi.

Cũũ teero jĩĩrã, basocápure niiãrira witiwa, yeseapure sããwatu niiwã. Niipetira yesea opatũdipũ cutũcutũbuawa, opataropũ ññañuã, duajõãwã.

³³ Yesea coterí basoca cuicocũtuawa. Macãpu jeara, wãtĩã sããnorira niimiãrirare wáariguere wedepetirira niiwã.

³⁴ Teeré t̄orã, tiimacã macãrã niipetira Jesús puatorũ jeara. Cũũrẽ ññarã, biiro jĩwã:

—¡Wáagua! ʘsãya ditapure puuãrijãña, jĩwã.

9

Jesús wáamasĩhẽgũrẽ netõnérigue

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Jesús dooríwupu m̄ãsã, cũũya macãpu cãmecótĩãwĩ sũcã.

² Toopú ãpẽrã s̄icũ wáamasĩhẽgũrẽ cõãrõmena Jesús puatorũ ñoonéjeyira. Jesús cũã padeorí ññagũ, wáamasĩhẽgũrẽ jĩiyigu:

—Yáa wedegũ, wãcũtutuaya. M̄m̄ ññañaré tiirere acabónotoaa, jĩiyigu.

³ S̄iquẽrã Moisés jóarigue buerã toopú niiyira. Cũã Jesús jĩirere t̄orã, wãcũyira: “Ñni Cõãmacũrẽ ññañarõ wedesegũ t̄iĩ”, jĩ wãcũyira.

⁴ Jesús cũã wãcũrere mas̄ij̄igũ, sãĩñáyigu:

—¿Deero tiirã múã ññañarõ wãcũĩ?

⁵ Ñnirẽ “m̄m̄ ññañaré tiirere acabónotoaa” yuu jĩĩrĩ, tee cũũrẽ acabónoãriguere ññaricu múãjã. Yuu “w̄m̄m̄ncã, wáaya” jĩĩr̄ipereja, cũũ w̄m̄m̄ncãrĩ ññaã múã.

⁶ Yuu niipetira s̄owũ niiã. Teero tiigú, atiditapúre basocá cũã ññañaré tiirere acabómasĩã. Yuu dutirere múãrẽ ãñogũda, jĩiyigu cũũpeja.

Wáamasĩhẽgũrẽ jĩiyigu:

—W̄m̄m̄ncãña. M̄m̄ cõãrõrẽ néeara, m̄m̄ya wiipũ puuawayaya, jĩiyigu.

⁷ Wáamasĩhẽgũ niimiãrigũ w̄m̄m̄ncã, cũũya wiipũ puuajõãyigu.

⁸ Basocá teero tiirí ññarã, cuijõãyira sáa. Cõãmacũrẽ usenire ticoyira, cũũ basocáre dutimasĩrere ticorí ññarã.

Jesús Mateore suorígue

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Jesús too netõwágũ, yuure ññabuawi. Yuu romanuã õpãrẽ niyeru wapasébosari basocu niimiwã. Jesús yuure yuu paderópũ duiirĩ ñña: —Jãmũ yuamena, jĩwĩ. Teero tiigú, w̄m̄m̄ncã, cũũmena wáawũ.

10 Too síro yáa wiip̄u yaaduiwi cūñ buerámena. Cūñ yaaritabe, ãp̄erã pau niyeru wapasébosari basoca, ãp̄erã ñañaré tiirá jeawa. Cūñmena yaaduiwa.

11 Fariseo basoca teeré ññarã, cūñ bueráre sãñáwã:

—¿Deero tiigú múãrẽ buegú niyeru wapasébosari basocamena, ñañaré tiirámena yaai? jĩwã.

12 Jesús teeré t̄ogú, jĩwĩ:

—Diaremanirã ucotiḡure boorícua; diarecutira dícu ucotiḡure boocúa.

13 Cõamacūye queti jóarip̄u ate Cõamacū jĩriguere buenemorã wáaya sũcã: “Wáicura sópeora dícu ññaduḡariga; ãp̄erãrẽ bóaneõ ññarépere nemorõ ññaduḡaga”,* jĩã. Ȳupe “ãñurẽ dícu tiia” jĩrãrẽ ãmaãgũ atiriw̄u; ñañaré tiirápere ãmaãgũ atiw̄u, jĩwĩ.

“¿M̄u buerá deero tiirá betirí?” jĩrigue

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

14 Too síro Juan buerére n̄narã Jesús p̄to ati, cūñrẽ sãñáwã:

—Ësã, teero biiri fariseo basoca betia. ¿Deero tiirá m̄u buerápe betirí? jĩwã.

15 Jesupé cūñrẽ jĩwĩ:

—Wãmosiaḡu boocórira bóaneõrã niimas̄riya, cūñ cūñmena niirĩ. Too síro cūñ néewanoḡu daqui. Teero wáari siro, betiádacu.

16 ‘Sĩcã sutiró b̄c̄ure mama caseroména seeréturiqui. Teeré tiiatã, coserí, mama caserope wéed̄u, b̄cu caserope yigajõãrĩ tiicú. Teero tiirí, pairí cope yiganemocu.

17 Teerora mama vinorẽ wáicura caseropori b̄c̄porimena poset̄inoricu. Teeré tiirí, w̄ga, teepori esarí, podojõãcu. Vino píobatejõã, teeporicã cõjõãcu. Teero tiirá, mama vinorẽ mamapórip̄u poset̄inoã. Biiro tiirí, vinorẽ c̄u, tiipocãrẽ c̄orucúadacu, jĩwĩ.†

Jairo macõye queti; Jesuyáro sutiró padeñárigoye queti

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

18 Jesús cūñmena wedeseḡu tiiríra, s̄icũ judíoa neárí wii dutirá menamacū jea, Jesús p̄to ñicãcoberimena jeacũmu, jĩwĩ:

—Ȳu macõ mecãtigã diajõããwõ. Jãmu ȳumena. Ñaapeóḡu atiya. M̄u ñaapeóri, masãgõdaco, jĩwĩ.

19 Teero jĩrĩ t̄ogú, Jesús cūñmena wáawi. Ësã cūñ buerácã cūñrẽ bapac̄tiwaw̄u.

20 Ësã cūñya wiip̄u wáari, s̄icõ numiõ doce cūmarí beti niiré teero niirucujãgõ Jesús sucubírope ati, cūñyaro sutiró yapap̄u padeñárigo niiwõ.

21 Coo wãcũyigo: “Ȳu cūñyaro sutiró padeñáremenarã netõjãgõdacu”, jĩ wãcũyigo.

22 Jesús cãmenacã coore ñña, jĩwĩ:

—Yáa wedego, wãcũtutuaya. M̄u padeojigõ, netõnénoãrigop̄u p̄tuáa, jĩwĩ.

Cūñ teero jĩrĩrã, máata diaremanigõ p̄tuáwo.

23 Jesús judíoare dutirá menamacūya wiip̄u jeagu, cūñ yaará wáaadari suguerogã, cūñ utiritabere puticotéadarare ñnariḡu niiwĩ. ãp̄erã bayiró acaribíremena utira tiitã.

24 Cūñrẽ jĩriḡu niiwĩ:

—Witiwaya. Wĩmagõ diarico; cãnigõ tiicó, jĩriḡu niiwĩ.

Cūñpe cūñrẽ buijãmirira niiwã.

25 Jesupé cūñrẽ witiwadutitoa, diaarigo pesarí tatiap̄u sããwariḡu niiwĩ. Cooya wãmorẽ ñeeriḡu niiwĩ. Cūñ teero tiirí, coo wãm̄nurigo niiwõ.

26 Niipetiro tiiditap̄ure teero cūñ tiirígue queti sesajõãriro niiwã.

Jesús p̄arã ññah̄erãrẽ netõnérigue

27 Jesús too niiriḡu maap̄u wáawi sũcã. Cūñ too wáari, p̄arã capeari ññah̄erã bayiró b̄surómena jĩn̄n̄sewa:

* 9:13 Oseas 6.6. † 9:17 Jesús cūñ bueré wáomas̄ña maní fariseo tiirém̄na jĩgũ tiiyígu.

—¿David pãrãmi niinunusegu, ùsãrẽ bóaneõña! jĩwã.

²⁸ Jesús wiipú sããjeari, capeari ññahẽrã cùurẽ nunusãjeawa. Cùãrẽ sãññãwĩ:

—¿Múã yũure “netõnémasĩjãqui” jĩ padeói? jĩwĩ.

—Ëjũ, padeóa, jĩwã.

²⁹ Too docare Jesús cùãye capearire ññaapeó: —Múã padeoróbirora queoró wáaaro, jĩwĩ.

³⁰ Cùũ teero jĩrĩrã, ññajõãwã. Jesús: —Ateré ãpẽrãrẽ wedera mee tiíadacu múã, jĩmiwĩ.

³¹ Cùũ teero wedepacari, cùãpe cùũ tiiriguere niipetiro tiidita macãrãpure wedebatejãrira niiwã.

Jesús wedesehegure wedeseri tiirigue

³² Capeari ññahẽrã niimiãrira witiwaritabe, ãpẽrã ãpĩrẽ néjeatoawa sũcã. Cùũ wãtĩ sããnorigu wedesehegu niiwĩ.

³³ Jesús wãtĩrẽ cõãwionecoari sirogãrã, wedesehegu niimiãrigu wedesenucãwĩ. Too macãrã ññamanijõãwã.

—Ãno Israelpure teero wáari ññahẽrã niiwũ marĩ, jĩwã.

³⁴ Fariseo basocape biiro jĩwã:

—Ãni wãtĩãrẽ dutigú tutuaremena wãtĩãrẽ cõãwionecoi, jĩwã.

Jesús basocãre bóaneõ ññarigue

³⁵ Jesús niipetire macãrĩ, pacamacãrĩ, metãmacãrĩgãpũ wáanetõwĩ. Judíoa neãré wiseripũ buewi. Ññurẽ queti “Cõãmacũ dutiré múãpure niíadare jeaadaro tiia” jĩrẽre wedewi. Niipetira diarecutirare, teero biiri õpũũrĩ pũnirecutirare netõnéwĩ.

³⁶ Basocã pure ññagũ, bóaneõ ññawĩ. Cùã oveja coterí basocũ manirã tiiróbiro bóaneõrã, tiíãpure manirã niiwã.

³⁷ Teero tiigú, ùsã cùũ buerãre jĩwĩ:

—Pau peti yũure padeoádera niicua. Puarãgã yéere wedeadarapeja niíya.

³⁸ Teero tiirã, Cõãmacũrẽ ãpẽrã yé maquẽrẽ wedera wáaadarare bayiró sãññã, jĩwĩ.

10

Jesús doce apóstoles ticocorigue

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Jesús ùsã cùũ buerã docere suowĩ. Wãtĩã basocãpure niirãrẽ cõãwionecomãrere ticowi ùsãrẽ. Niipetira diarecutirare, teero biiri õpũũrĩ pũnirecutirare netõnémasĩrecãrẽ ticowi.

² Ësã doce cùũ beserira wãme ate niíã:

Niisuguegu Simón niiwĩ. Apewãmé “Pedro” niíã.

Cùũ bai Andrés,

Zebedeo põna Santiago,

cùũ bai Juan,

³ Felipe,

Bartolomé,

Tomás,

Mateo (niyeru wapasébosari basocũ niimirigu)

Santiago (Alfeo macũ)

Tadeo,

⁴ Simón (romanuã dutirãre cõãdugara menamacũ),

Judas Iscariote (too síropũ Jesurẽ ññatutirãpure wedesãcotegũdũ), noquẽrãrã niiwũ ùsã.

Jesús doce apóstoles wededuticorigue

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jesús ùsã doce cùũ beserirare ticocogu, “ateré tiíadacu múã” jĩwĩ:

—Judíoa niihẽrã niirõpũ wãarijãña. Samaria ditapũ niirẽ macãrĩcãrẽ sããwarijãña.

⁶ Too wáarono tiirá, Israelya pōna macārãpere wedera wáaya. Cúã oveja ditirira tiiróbiro niíya.

⁷ Cúãrē ateré wedera wáaya: “Cōãmacū dutiré marĩp̄ure niĩadare jeadarop̄u tiia”, jĩña.

⁸ Diarecutirare netōnéña. Diaarirare masōña. Ōp̄ũĩrĩ bóarare netōnéña. Wãtĩã basocãp̄ure sããrirare cōãwionecoya. Yũũ tutuarere múãrē wapamanirō ticoa. Teero tiirá, múãcã wapamanirō cúãrē tiíp̄uya.

⁹ Múã wáara, niyeruquiri néewarijãña.

¹⁰ Wasopore ōmawarijãña. Suti, sapatu múã sãñaré díçure néewaya. Tuurítuarigure néewarijãña. Paderáno cúã paderémena wapatá, yaamasíya.

¹¹ Múã pacamacãrĩ, metãmacãrĩgãp̄u sããjeara, “ãnirã ãñuĩ” cúã jĩngúrē ãmaãña. Cũũ “jáũ” jĩrĩ, “nocōrō yoari niĩada” jĩ, cúũ p̄top̄u p̄tuãcũmuña.

¹² Wiipá sããjeara, tiwií macãrãrē “Cōãmacū múãrē ãñurō niirecutiri tiáro” jĩ, ãñudutiya.

¹³ Múãrē ãñurō bocari, múã ãñudutire teerora wáaadacu. Múãrē ãñurō bocariatã, múã ãñudutire múãp̄ere p̄tuãáro.

¹⁴ Too docare múãrē ñeedugaheri, múã wederere t̄odugáheri, tiwiiré o tiimacãrē witijøãña. Witiwara, tiimacã maquē dita múãye d̄porip̄u túaariguere páabatecũña.*

¹⁵ Yũũ ateréja diamacúrã jĩã: Cōãmacū cúũ basocãre wapa tiíadari b̄ureco jeari, tiimacã macãrãrē bayirō ñañarō tiigúdaqui. Sodoma, Gomorra macãrĩ macãrãrē tiiriro nemorō cúãrē ñañarō tiigúdaqui, jĩwĩ Jesús.

Yũũre padeorãre ñañarō tiípeadacua

¹⁶ Jesús jĩnemowĩ: Ateré masíña: Yũũ múãrē quioróp̄u ticocoḡu tiia, ovejare yáíwa watoap̄u ticocoḡu tiiróbiro. Teero tiirá, ãñurō t̄omasĩrã niíña. Ñañaré tiiró manirō niirecutiya.

¹⁷ Múã watoa niirã tiíadarere ãñurō wãcũ t̄agueñasugueya. Múãrē dutirãp̄ure tico, judíoa neãré wiserip̄u tãnaãdacua.

¹⁸ Múã yũũre padeoré wapa dutirá, ōp̄ãrã p̄top̄u wéewanoãdacu. Toopú cúãrē, teero biiri judíoa niĩhãrãrē yée maquẽrē wedeadacu.

¹⁹ Múãrē néewari, “¿deero jĩ wedeadari; deero jĩãdari marĩ?” jĩ wãcũpatirijãña. Múã jearira, Cōãmacū múãrē wedemasíãdarere ticoḡudaqui.

²⁰ Múã mee wedeadacu; Espiritu Santo marĩ Pac̄u ticodiocoriḡu wãcũré tiorémenape wedeadacu.

²¹ Sícũpōna niipacara, dutirãp̄ure cãmerĩ wedesã, sãrĩ tiíadacua. Cúã pac̄sũmuã cúã pōnarē teerora tiíadacua. Cúã pōnacã cúã pac̄sũmuãrēna netōncã, sãrĩ tiíadacua.

²² Niipetira basocã múãrē ññatutiadacua yũũre padeoré wapa. Teero múãrē cúã ñañarō tiipacári, yũũre padeorucújãrãrē Cōãmacū netōnégúdaqui.

²³ Sicamacãp̄u múãrē ñañarō tiidugára, ññanũnuseri, apemacãp̄u dutijõãña. Yũũ ateréja diamacúrã jĩã: Niipetiro Israelya pōna macãrã niiré macãrĩp̄u múã wedesaripacari, yũũ niipetira sōwã p̄tuãatigudacu.

²⁴ Sícũ buegú cúãrē buegú nemorō masígú niimasĩriqui. Padecotegucã cúãrē dutigú nemorō niimasĩriqui.

²⁵ Buegú ateré jĩrō booa: “Yũũre buegú tiiróbiro niidugaga”. Padecotegucã “yũũre dutigú tiiróbiro niidugaga” jĩrō booa. Yũũ múãrē buegúre “wãtĩãrē dutigú Beelzebú niĩ” jĩrã, nemorõrã ñañarō jĩãdacua múãp̄ereja.

“¿Noãpére cuiro booi?” jĩriague (Lc 12.2-7)

* **10:14** Cúã teero tiirá, “atimacã macãrã wapa c̄uóoya” jĩrã tiyíra.

26 Teero tiirá, basocáreja cuirijãña. Bauhéropu niiré bauádadu. Ìñahêrôpu tiiré masĩnoádadu.

27 Yũũ múãrê tʷohéropu jĩrêre tʷocóropu wedebateya. Yayióropu jĩrêre wii sotoápu niipetira tʷocóropu bayiró busarómena wedebateya.

28 Múãrê sĩārārê cuirijãña. Múã yeeripũnarê sĩãcõãmasĩricua. Cõãmacũ sĩcũrã múãye ôpũĩrĩ, múã yeeripũnarê pecameru tiidiomasĩqui. Cũũ docare cuiya.

29 'Sicaqui niyeruquigãmena puarã minipõnágã sãĩnóã. Cũã wapamanĩpacari, Cõãmacũ sĩcũnogãrê bóaaro jĩripacari, yeparu ñaadia, bóariqui.

30 Múãye póarire “noquê pee niĩã” jĩmasĩjãqui.

31 Teero tiirá, cuirijãña. Múã paũ minipõná nemorõ wapacutíra niĩã.

Basocá ññacoropu “Jesucristore padeóa” jĩrrique
(Lc 12.8-9)

32 Teero tiigú, basocá ññacoropu sĩcũ yũũre “padeóa” jĩgúrê yũũcã yũũ Pacu ãmũãsepu niigú ññacoropu “yũũre padeogúra niĩ” jĩ wedeguda.

33 Basocá ññacoropu sĩcũ yũũre “cũũrê padeogú mee niĩã” jĩgúrê yũũcã yũũ Pacu ãmũãsepu niigú ññacoropu “yũũre padeogú mee niĩ” jĩgũda.

Jesuména basocáre batarí tiia
(Lc 12.51-53; 14.26-27)

34 Múã yũũre “atibúrecopure añurõ niirecutire maquêrê néeatigu tiiquí” jĩ wãcũrijãña. Teeré néeatigu mee atiwũ. Æpêrã yũũre boohéra yũũre boorámena cãmerĩtutiadacua. Teero tiigú, cãmerĩ tuuducáwarere néeatigu atiwũ.

35 Sĩcũ cũũ pacu yũũre padeorĩ ññagũ, “teero padeoãmajãgũ tiia mũũjã” jĩgũdaqui. Teerora wáaadacu numiõpecãrê coo pacoména. Teerora wáaadacu sũcã macũ nũmorê coo mañecõména.

36 Yũũre padeogúnorê cũũya wii macãrãrã niijããdacua cũũrê bayiró ññatutira.

37 Sĩcũno yũũre maĩrõ nemorõ cũũ pacupere, cũũ pacopere maĩnetõnucãgũ, yũũ buegú niimasĩriqui. Sĩcũno yũũre maĩrõ nemorõ cũũ macúpere, cũũ macõpere maĩnetõnucãgũ, yũũ buegú niimasĩriqui.

38 Sĩcũ “yũũ Jesuré padeogúja diajãbocu” jĩ cuigũno yũũ buegú niimasĩriqui.

39 Æpĩ sĩārêre cuigũno yũũre “masĩria” jĩgũ pecameru wáagũdaqui. Æpĩpé yũũre “masĩã” jĩ, teewapamena cũũrê sĩārĩ, yũũmena catirucujãgũdaqui.

Ññurê tiiré wapa
(Mr 9.41)

40 Múãrê bocagúno yũũre bocagu tiĩ. Yũũre bocagú yũũre ticodiocorigure bocagu tiĩ.

41 Profetano jeari, sĩcũ cũũrê bocaboqui, “cũũ profeta niĩ” jĩgũ. Cõãmacũ profetaye wapatáre ticorobiro bocagúcãrê wapatígũdaqui. Teerora basocú añũgũno jeari, sĩcũ cũũrê bocaboqui, “cũũ basocú añũgũ niĩ” jĩgũ. Cõãmacũ basocú añũgũye wapatáre ticorobiro bocagúcãrê wapatígũdaqui.

42 Teerora yũũ buegúno jeari, cũũ bári niigú niipacari, sĩcũ cũũrê oco yũũuáre tĩãboqui, “cũũ Jesús buegú niĩ” jĩgũ. Yũũ ateréja diamacãrã jĩã: Cũũ wapatáre buagũdaqui, jĩwĩ.

11

Juan Bautista basocáre Jesús pũtopu ticocorigue
(Lc 7.18-35)

1 Jesús ãsã docere tee dutirêre wedeari siro, Galilea ditapu niiré macãrĩpu buegu wáawi.

2 Juan peresuwiipu niigũ, Cristo tiiré quetire tʷoyígu. Teeré tʷogú, cũũ buerêre nũnarãrê cũũ pũtopu ticocorigu niĩwĩ.

³ Cúã toopú jeara, Juan sãĩñáduariguere sãĩñáwã:

—¿Mũã níĩ “basocáre netõnégũdu atigũdaqui” jĩĩnorigũ o ãpĩpére yuegarite? jĩĩwã.

⁴ Jesús cúãrẽ yũũwĩ:

—Juanrẽ wedera wáaya múã tuoáriguere, múã ññaãriguere.

⁵ Biiro jĩĩña: “Ññahẽrã ññaãya. Wáamasĩhẽrã wáaaya. Õpũũrĩ bóara yatijõãnoya. Tũohéra tũoóya. Diaarira masõnoya. Bóaneõrã ãñuré quetire wedenoya.

⁶ Yũũre padeodúhegũno useniqui”, jĩĩ wedera wáaya, jĩĩwĩ.

⁷ Cúã wáara tiirí, Jesús Juanyé maquẽrẽ basocáre wedenũcãwĩ:

—¿Múã basocá manirõpũ ñeenórẽ ññarã jeari? ¿Cãñũsirogũ wĩno páapuri cãmeñarere ññarã jearite?

⁸ ¿Ñeenórẽ ññarã jeari? ¿Ññuré suti sãñagũrẽ ññarã jearite? Suti ãñuré sãña niirãjã õpãrãyé wiseripũ niicua.

⁹ ¿Ñeenópere ññarã jeari? ¿Profetapere ññarã jearite? Diamacũrã Juanpeja profetas nemorõ uputí maquẽrẽ wedewi.

¹⁰ Cũũye maquẽrẽ Cõãmacũye queti jóaripũpũ ateré jóanoã:
Yũũre wedesũguegũre mũũ suguero ticocogũda.

Cũũ mũũ wáaadarimarẽ quẽnoyúegũdaqui,*
jĩĩ jóanoã.

¹¹ Yũũ ateréja diamacũrã jĩĩã: Niipetira basocá watoapũre Juan basocáre wãmeõtiri basocũ tiiróbiro uputí macũ niigũ maniĩ. Tee biipacari, bári niigũ niipacũ, Cõãmacũ dutirere ãñurõ wãcũnũnũsegũnope Juan nemorõ uputí macũ niĩ.

¹² Juan buenũcãritopũre tée atitõpũcãrẽ Cõãmacũ dutiré múãpũre niĩãdarere ññadugarare bayiró ññaarõ netõrĩ tiicúa. Cúã tutirémene cúãrẽ petirí tiidugára tiicúa.

¹³ Niipetira profetas Cõãmacũ dutiré múãpũre niĩãdare jeaadarere wedesũguerira niiwã. Teero biiri Moisére dutiré cũũriguecã tee maquẽrẽna wedea. Too síro Juancã tee maquẽrẽna wedewi.

¹⁴ Múã yũũ jĩĩãdarere padeoáda jĩĩrã, ãñurõ tũoyá: Juanrã niijãgũ tiĩ “Elías ãnopú pũtũaatigũdaqui sũcã” jĩĩnorigũ.

¹⁵ Tũodugáranõ tũomasĩãdacua.

¹⁶ ¿Ñeenó queorémene wedegũdari yũũ atitõ macãrãrẽ? Wĩmarã macã decopũ apeduirã tiiróbiro niĩya. Cúã menamacãrãmena biiro cãmerĩtuticua:

¹⁷ “Ësã bosebũreco tiirí, basaapuriawũ. Ësã booritua, utiri, utiapuriawũ”, jĩĩcua.

¹⁸ Juan apetóre yaariyigũ; vinocãrẽ sĩnirídojãyigũ. Múãpe cũũ teero biirecutiri ññarã, “wãtĩ cũoi” jĩĩã.

¹⁹ Yũũ niipetira sõwũpe yaa, sĩniã. Múã yũũ teero tiirí ññarã, “yaawãnigũ, sĩniwãnigũ niĩ; niyeru wapasébosari basoca menamacũ, ññaaré tiirã menamacũ niĩ” jĩĩã. Basocã Cõãmacũ masĩrére cũorã cúã tiirécutiremena tee masĩrére ññomasĩya, jĩĩwĩ.

Jesuré padeohére macãrĩ macãrãye queti
(Lc 10.13-15)

²⁰ Too síro Jesús sĩquẽñe macãrĩ macãrãrẽ tutiwĩ. Cúã ãpẽrã nemorõ cũũ tutuaremena tiĩẽñoriguere ññarira niipacara, cúã ññaaré tiirere wãcũpati, wasorídojãrira niiwã. Biiro jĩĩwĩ:

²¹ —Bóaneõrã niĩã múã Corazín, Betsaida macãrĩ macãrã. Yũũ tutuaremena tiĩẽñoriguere ññarira niipacara, wasorídojãã. Tiro, Sidón† macãrĩpũ yũũ tiĩẽñoãtã, máata teemacãrĩ macãrã cúã ññaaré tiirere wãcũpati, wasotóabojĩya. Cúã wãcũpatirere ññorã, wãcũpatire suti‡ sãña, nitĩ tuusĩãbojĩya.

* **11:10** Malaquías 3.1. † **11:21** Tiro, Sidón macãrã apeyé macãrĩ macãrã nemorõ ññañetõjõãrã niiyira, Jesús niiritore. ‡ **11:21** Wãcũpatire sutire yooména suare suti niyiro.

22 Ññurõ t̄uoyá: Cõãmacũ cũũ basocáre wapa tiiádari b̄ureco jeari, Tiro, Sidón macãrã nemorõ múãpere ñañarõ tiigúdaqui.

23 Múã Capernaum macãrãcã “Cõãmacũ p̄top̄ũ ññurõ m̄ãwaadacu” jĩĩ wãcũmicu. M̄ãwaricu; pecamepe diiwáadacu. Ȳũũ múã p̄top̄ũ tiiẽñorigue tiiróbiro Sodomap̄ure tiiẽñoãtã, tiimacã mecũtígãrẽ niibocu ména.

24 Ññurõ t̄uoyá: Cõãmacũ basocáre wapa tiiádari b̄ureco jeari, múãpere Sodoma macãrãrẽ tiiróbiro nemorõ ñañarõ tiinóãdacu, jĩĩwĩ.

Jesuména yeerisãre b̄uãadacu

(Lc 10.21-22)

25-26 Too síro Jesús Cõãmacũrẽ ùsenire ticowi:

—Pacu, m̄ũũ ùm̄ũãse, atiditã Õp̄ũ niã. “Ûsã masĩnetõñucãã” jĩĩrãrẽ m̄ũũyere masĩrĩ tiiría; wĩmarã tiiróbiro m̄ũũyere masĩdugapere teeré masĩrĩ tia. Teeré m̄ũũ teorora wáari boocú. Teero tiigú, m̄ũũrẽ ùsenire ticoa, jĩĩwĩ.

27 Too síro basocáre jĩĩwĩ sũcã:

—Ȳũũ Pacu niipetire masĩrere ȳũũre ticowi. Cũũ s̄icũrã ȳũũ niirecutirere masĩ. Ȳũũpecã s̄icũrã cũũ niirecutirere masĩã. Æp̄ẽrãcã Cõãmacũ niirecutirere masĩãdacua. Ȳũũ boorãnorẽ cũũrẽ masĩrĩ tiigúda.

28 Múã Cõãmacũrẽ n̄ũũdugára bayiró pade, ñucãré õmarã tiiróbiro páasuticu. Ȳũũ p̄top̄ũ atiya. Ȳũũ múãrẽ yeerisãre ticoguda.

29 Múã ȳũũ tiidutirepere tiiyá. Ȳũũ tiirecutirere masĩña. Ȳũũ múãrẽ bóaneõremena ñña, tiiapugũ niã. Teero tiirã, ȳũũ tiidutirere tiirã, ȳũũmena ññurõ yeerisãre b̄uãadacu.

30 Ȳũũ tiiapuremena yéere tiirí, wisióridojaã. Ȳũũ dutirere tiirecutirano ñucũhẽregã õmarã tiiróbiro niíya, jĩĩwĩ.

12

Yeerisãri b̄ureco niirĩ, trigo tãnerigue

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

1 Too síro sábado ùsã yeerisãri b̄ureco niirĩ, Jesús trigo oterigue watoa netõwáwi. Ûsã cũũ buerã j̄uabóajõãtu. Trigore tãnenucãwũ, yaaadara.

2 Fariseo basoca ùsã tee tiirí ññarã, Jesuré jĩĩwã:

—Ññaña. Marĩrẽ yeerisãri b̄urecore padedutiripacari, m̄ũũ buerãpeja padera tiíya, jĩĩwã.

3 Jesús cúãrẽ jĩĩwĩ:

—Õp̄ũ David sicab̄ureco j̄uabóayigu. Cũũ menamacãrã j̄uabóaramena cũũ tiiríguere múã buerã niipacara, ¿masĩrii?

4 Cõãmacũwiiip̄ũ* sããwayigu. Toopú pã mesa sotoa pesariguere “Cõãmacũye niã” jĩĩriguere yaapetijãyigu cũũ menamacãrãmena. Paiã dícare yaaré niimiyyiro.

5 Paiã Cõãmacũwiiip̄ũ paderã yeerisãri b̄ureco niipacari, yeerisãriya. Yeerisãripacara, Cõãmacũ dutirere netõñucãriya. Múã teeré buerã niipacara, ¿masĩridojaã?

6 Ññurõ t̄uoyá: Ænorẽ ȳũũ Cõãmacũwii nemorõ ùp̄tĩ macũ niinetõñucãã.

7 Cõãmacũye queti jóaripũp̄ũ Cõãmacũ jĩĩriguere múã t̄omas̄ricu. Biirõ jĩĩ jóanoã: “Wáicũra sópeora dícare ññadugariga; Æp̄ẽrãrẽ bóaneõ ññarépere nemorõ ññadugaga”,† jĩĩrẽ niã. Múã teeré t̄omas̄rãjã, ññarãrẽ tiihãrarena “ññarãrẽ tiíya” jĩĩriboajiyu.

8 Ȳũũ niipetira sõwũ yeerisãri b̄ureco niirĩ, basocã tiiádarere dutimasĩã, jĩĩwĩ.

Jesús wãmo b̄ũũre c̄uogũre netõñerigue

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

* 12:4 David niiritop̄ure, Cõãmacũwii wáicũra caserimena tiirí wii niyyiro ména. † 12:7 Oseas 6.6.

⁹ Cũ teero tiári siro, Jesús cã neári wiipũ sããwawi.

¹⁰ Toopá sícũ wãmo bũre cuogũ niwĩ. Fariseo basoca Jesuré wedesãdũgara, cũrẽ sãñãwã:

—¿Marĩ yeerisãri bũreco niirĩ, diarecutirare netõnémasĩnogari?

¹¹ Jesús cũrẽ jĩwĩ:

—Mũãyagũ oveja copepũ ñaasãrĩ, marĩ yeerisãri bũreco niipacari, mũã néewionecocu.

¹² Sícũ basocũ oveja nemorõ wapacutíi. Teero tiirá, marĩ yeerisãri bũrecore ãñurõ tiirá, Moisés dutirere netõnucãrã mee tiia, jĩwĩ.

¹³ Teero jĩãri siro, basocũre: —Mũya wãmorẽ súcoya, jĩwĩ. Cũpeja súcowi. Teero tiirã, tiiwãmo apewãmó tiiróbiro ãñurĩ wãmo pũtũáwũ.

¹⁴ Fariseo basocape witiwa, “¿deero tii marĩ ãnirẽ sããdariye?” jĩ wedesewarira niwã.

Profeta Jesuyé maquẽrẽ jóarigue

¹⁵ Jesús cũrẽ sããdũgãrere masĩjãrigũ niwĩ. Teero tiigũ, wãajõãwĩ. Cũ wãari, paũ basocã cũrẽ nũnũwã. Niipetira diarecutirare netõnéwĩ.

¹⁶ Cũrẽ cũ netõnéãriguere wededutirimiwĩ.

¹⁷ Cũ paure netõnériguemenã profeta Isaías jóarigue diamacũ wãawũ. Biiro jóarigũ niwĩ:

¹⁸ Biiro jĩ Cõamacũ: Ñi yũre padecotegũ yũ beserigũ niĩ.

Cũ yũ maĩgũmena useniã. Yũ Espiriture cũrẽ ticogũda.

Niipetiro macãrẽ wapa tiãdarere masĩrĩ tiigũdaqui.

¹⁹ Jĩcuaseoriqui; acaribĩnetõriqui.

Basocã watoapũ cũ tiãriguere bayiró bũsũrómena wederiqui.

²⁰ Wãcũtutuhẽgũre cõãriqui. Cõãrõno tiigũ, wãcũtutuari tiigũdaqui.

Padeotutúherare tutiriqui; cũrẽ ãñurõ tiãpugũdaqui.

Cũ õpũ sãari siropũ, ñãñarere docacũmurĩ tiigũdaqui. Cũ diamacũ dutigũdaqui.

²¹ Niipetiro macãrã cũrẽ padeoãdacua, jĩ Cõamacũ,‡

jĩ jóarigũ niwĩ Isaías.

Jesuré “Satanás tutuaremena wãtĩãrẽ cõãqui” jĩ wedesãrigue

(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²² Too síro Jesús pũtopũ wãtĩ sããnorigũre néjeawa. Cũ capeari ñãhẽgũ, wedesehegũ niimiwĩ. Jesús cũrẽ netõnéãri siro, ñã, wedesejõãwĩ.

²³ Niipetira basocã ñãmanijõãwã. Cãmerĩ sãñãwã:

—¿Ñi õpũ David pãrãmi niinũnũsegũ cũã “atigũdũ niãyigũ” jĩrigũ niigari? jĩwã.

²⁴ Fariseo basocapeja cũã wedeseri tuorã, jĩwã:

—Ñi wãtĩãrẽ dutigũ Beelzebú tutuaremena wãtĩãrẽ cõãwionecoi, jĩwã.

²⁵ Jesupé cũã wãcũrere masĩjĩgũ, cũrẽ jĩwĩ:

—Sicadita macãrã sãcãrõména niihẽrã, cũã basiro cãmerĩquẽrã, tiidita macãrã petijõãcua. Sicamacã macãrã o sicawiĩ macãrã sãcãrõména niihẽrã, cũã basiro cãmerĩquẽrã, cũãcã petijõãcua.

²⁶ Satanás wãtĩãrẽ cõãwionecori, cãmerĩquẽrã, sãcãrõména niiriya. Teero tiiró, cũ dutirẽ petijõããdacua.

²⁷ Mũã yũre “Beelzebú tutuaremena wãtĩãrẽ cõãwionecoqui” jĩã. Teero jĩãtã, mũã buerere nũnũrã wãtĩãrẽ cõãwionecora, ¿noã tutuaremena cõãwionecogari? Cũrẽ sãñãrã wãaya. Mũã wisirere cũã ãñoãdacua.

²⁸ Yũ Cõamacũ tutuaremena wãtĩãrẽ cõãwionecojiĩgũ, ateré mũãrẽ wedea: Cõamacũ dutirẽ basocãpũre niãdare jeatoaa.

‡ 12:21 Isaías 42.1-4.

29 'Tutuagaya wiire ãpĩ sããwagu, cũũrẽ siatúcũripacu, ãmamasĩriqui; siatúcũtoaguru, cũũya wii maquẽrẽ ãmamasĩqui. §

30 'Yũure boohẽgu yũure ãnatutigu niĩ. Yũure tiípuhegu yũure nãndugárare cãmotágu niĩ.

31 'Teero tiirá, ãñurõ tũoyá: Cõãmacũ basocáre niipetire cúã ñañaré tiirere, ñañarõ wedeserere acabógudaqui. Cũũ teero acabópacu, cúã Espiritu Santore ñañarõ wedeseripereja, acabóriqui.

32 Yũu niipetira sõwãrẽ ñañarõ wedesepacari, Cõãmacũ acabógudaqui. Espiritu Santore ñañarõ wedeseripereja, acabóriqui. Mecãtígã, too síropacãrẽ teerora acabóriqui.

Yucugure tiigú ducamena ãñamasĩnoã

(Lc 6.43-45)

33 'Sicagú yucugũ ãñurígũ niirĩ, tiigú ducã ãñuré niĩadacu. Apegú ñañarígũ niirĩ, tiigú ducã ñañaré niĩadacu. Yucugure tiigú ducamena ãñamasĩnoã.

34 Múã ãñãã tiiróbiro ñañarã niĩã. Múã ñañarã niipacara, ¿deero tiirá ãñurere wedesebogari? Wedesemasĩria. Ñañarã niinetõncãrã ñañaré dícu wedesea.

35 Basocú ãñugúpũre ãñuré niicu. Teero tiigú, ãñuré wedesei. Basocú ñañagúpũre ñañaré niicu. Teero tiigú, ñañaré wedesei.

36 ãñurõ tũoyá: Cõãmacũ cũũ basocáre wapa tiíadari bũreco jeari, cúã noo booró jĩãmariguere sãñãgũdaqui.

37 ãpĩ cũũ ãñuré wedeserigue wapa Cõãmacũ putopũ wãagudaqui; ãpĩpé cũũ ñañaré wedeserigue wapa pecamepũ wãagudaqui, jĩwĩ.

Jesuré tiĩñodutimirigue

(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

38 Too síro síquẽrã Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca Jesuré jĩwã:

—Basocáre buegú, Cõãmacũ sícũrã tiimasĩrere tiĩñorĩ ãñadugaga, jĩmiwã.

39 Cũãrẽ yũwĩ:

—Múã atitó macãrã ñañaré tiirá, Cõãmacũrẽ boohẽra niĩã; Cõãmacũ sícũrã tiimasĩrere ãñadugacu. Profeta Jonás tiirígũ tiiróbiro niiré dícare ãñadacu.

40 Jonás itiábũreco, itiãñami waiwũ paigúcaya páaga popeapũ sãñayigu. Cũũrẽ tiiróbirora yũu niipetira sõwũcã itiábũreco, itiãñami dita popeapũ niigũdacu.

41 Nínive macãrã Jonarẽ tũorá, wãcũpati, wasoyíra. Múãpe ãnopú Jonás nemorõ masĩgũrẽ tũoré peti tũojãã. Teero tiigú, Cõãmacũ cũũ basocáre wapa tiíadari bũreco jeari, múã cúã tiiróbiro tũorírigũ wapa múãrẽ pecamepũ cõãgũdaqui.

42 Saba dita macãrã õpõ yoaro macõ atiyigo Salomón masĩrere tũogó atigo. Múãpe ãnopú Salomón nemorõ masĩgũrẽ tũoré peti tũojãã. Teero tiigú, Cõãmacũ cũũ basocáre wapa tiíadari bũreco jeari, múã coo tiiróbiro tũorírigũ wapa múãrẽ pecamepũ cõãgũdaqui.

Wãtĩ basocúpũre coesãwarigue queti

(Lc 11.24-26)

43 'Wãtĩ basocúpũre niĩarígũ witiwagũ, basocá manirõpũ wãayigu cũũ niĩadaro ãmaãgũ. Buaríyigũ.

44 Buarí, “yũu witiatiriropũ coesãwagũda sũcã” jĩ wãcũyigũ. Jeagũ, apeyenó manirí wii, joaári wii, ãñurõ quẽnoãri wii tiiróbiro buajeáyigu basocúpũre.

45 Too síro wáa, siete wãtĩã cũũ nemorõ ñañarãrẽ “atiya múãcã” jĩyigũ. Cúã niipetira basocúpũre sããwa, niiyira. Basocúpe cúã teero tiirí, nemorõ ñañarõ netõyigũ. Teerora ñañarõ wãaadacu atitó macãrã ñañaré tiirãcãrẽ, jĩwĩ.

§ 12:29 Jesús biiro jĩndugajyi: “Yũu Satanás nemorõ tutuagũ niĩã. Cũũrẽ siatúcũmasĩjígũ, cũũmena paderáre cõãmasĩã”.

Jesús paco, cūũ baira jearigue

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Jesús basocáre wederitabe, cūũ paco, cūũ baira soperá jeanucãrira niuwã. “Jesuména wedesedugaga”, jĩrira niuwã.

⁴⁷ Sícũ wedewi Jesuré:

—¡Coe! Mũũ paco, mũũ baira soperá jeanucãya, mũũmena wedesedugaayira, jĩwĩ.

⁴⁸ Cũũrẽ wedearigure jĩwĩ:

—¿Noã niĩ yũũ paco; noã niĩ yũũ baira? jĩwĩ.

⁴⁹ Ũsã cūũ buerápũre sũupuacogũra, jĩwĩ:

—Ñniã yũũ paco, yũũ baira tiiróbiro niĩya.

⁵⁰ Yũũ Pacũ ãmũãseperũ niigũ boorére tiiráno cúãrã yũũ bai, yũũ bayio, yũũ paco tiiróbiro niĩya, jĩwĩ.

13

Ote wẽẽbategũmena queoré

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Tiibũrecora Jesús wiipú niĩarigu witiwa, opataro wesapũ jeanuãwĩ.

² Paũ basocá cūũ pũtopũ neãwã. Cũã paũ niinetõrĩ ãñagũ, dooríwũpũ mũãsã, jeanuãwĩ. Ditaturaripũ pũtũáwa basocápeja.

³ Cũũ wãcũrémena cúãrẽ pee queoré wedewi. Ate queorémena jĩnucãwĩ:

—Sícũ basocú oteréperire wẽẽbategu wáyigu, wiiáro jĩgũ.

⁴ Cũũ wẽẽbatewari, sĩquẽñeperi maapũ ñaacũmuyiro. Minipõná ati, teeré yaapetijãyira.

⁵ Apeyeréri ãtãyepa dita péerogã cũorópũ ñaacũmuyiro. Tiidita ãcũhẽrõgã niijĩrõ, máata manayiro.

⁶ Muĩpũ asirí, ocobopó, nucõrĩ manijĩrõ, sĩnijõãyiro.

⁷ Apeyeréri pota watoapũ ñaacũmuyiro. Pota teeré wiinetõmũã, sĩãjãyiro.

⁸ Apeyeréri ote ãseniri ditapũ ñaacũmuyiro. Tee dũcacũtiyiro. Sicasati cienperi, apesatí sesentaperi, apesatí treintaperi dũcacũtiyiro.

⁹ Tũodugáranõ tũomasĩadacua, jĩwĩ.

“¿Deero tiigũ queorémena wedei?” jĩrigue

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Too síro ãsã cūũ buerá cūũ pũto wáa, cūũrẽ sãĩñáwũ:

—¿Deero tiigũ basocáre queorémena wedei? jĩwũ.

¹¹ Jesús yũũwĩ:

—Tíatorũ masĩña maniriguere Cõãmacũ dutiré múãpũre niĩadarere múãrẽ masĩrĩ tiia. Cũãpere masĩrĩ tiiría.

¹² ãñurõ tũonũnũseranorẽ Cõãmacũ nemorõ masĩré ticogũdaqui. Pairó masĩré cũoádacua. Tũodugáheranorẽ cúã masĩmiriguere ãmajãgũdaqui.

¹³ Cũã ãñapacara, ãñamasĩhẽrãbiro niijãya; tũopacára, tũohérabiro niijãya; tũorácã, tũomasĩriya. Teero tiigũ, cúãrẽ queorémena wedea.

¹⁴ Cũã biiro tiirémena Isaías jóarigue diamacũ wáaa. Ateré jóarigu niuwĩ: Múã tũopacára, múã tũoáriguere tũomasĩridojaçu.

Ññapacara, múã ãñãariguere ãñamasĩridojaçu.

¹⁵ Atimacã macãrã wãcũriya.

Tũodugáriya.

Capeari biaríra tiiróbiro niĩya.

Teero niijĩrã, wãcũpati, wasodugáriya. Teero tiigũ, yũũ cúãrẽ netõnéria,*

* 13:15 Isaías 6.9-10.

jĩ jóarigu niwĩ.

¹⁶ Múãpeja useniã. Múã ññarere, múã tuorere tuomasĩã.

¹⁷ Yũ aterėja diamacurã jĩã: Paũ profetas, teero biiri paũ basocá ãñurã múã ññarere ñnadugamiyira. Ñnaririra niwã. Múã tuorere tuodugamiyira. Tuoririra niwã.

Ote wẽebategu mena queorere wedequenorigue

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Ote wẽebategu wáarigue queorere múãrẽ wedequenogũda:

¹⁹ Sícũ basocú Cõamacũ dutiré múãpũre niĩadare quetire tuopacú, teeré tuomasĩhẽrĩ, wãtĩãrẽ dutigú ati, cũũ tuomĩãriguere ãmapetijãqui. Cũũ ãmaãrigue maapu ñaacũmuãreperibiro niĩã.

²⁰ Apeyepéri ùtãyepapu ñaacũmucu. Tiidita tee quetire tuogú tiiróbiro niicu. Cũũ máata ãñurõ useniremena tuomĩqui, tuogúpeja.

²¹ Nũcõrĩ manijĩgũ, yoari useniriqui. Cũũrẽ ñañarõ tiirí, o ãpẽrã tee quetire padeoré wapa cũũrẽ ñañarõ netõrĩ tiirí, máata padeodújãqui.

²² Apeyepéri pota watoapu ñaacũmucu. Tiidita tee quetire tuogúbiro niicu. Cũũ tuomĩqui, tuogúpeja. Atibũreco maquẽpere bayiró wãcũqui. “Ññurõ niigũdacu pee apeyé cuogú” jĩ wãcũmiqui. Tee niipetire cãmotájãcu tee quetire. Dũcamanigũ tiiróbiro niiqui.

²³ Apeyepéri useniri ditapu ñaacũmucu. Tiidita tee quetire tuogúbiro niicu. Cũũ tuomasĩqui. Cũũ pee dũcacutirigu tiiróbiro niiqui. Sicasati cienperi, apesatí sesentaperi, apesatí treintaperi dũcacutirigu tiiróbiro niiqui, jĩwĩ.

Trigo watoapu tãa ñañaré wiirigu mena queoré

²⁴ Jesús apeyé queorémena basocáre wedenemowĩ:

—Cõamacũ dutiré múãpũre niĩadare atequetí tiiróbiro niĩã: Sícũ basocú cũũya wesepu ãñurẽperi wẽebateyigu.

²⁵ Niipetira cãnipetĩari siro, cũũrẽ ññatutigu atiyigu. Trigo watoapu ñañaré táare wẽebate, wáajõãyigu.

²⁶ Trigo wiimúã, dũcacutiyiro; ñañarécã wii, bauáyiro.

²⁷ Cũũrẽ padecotera teeré ññarã, tiiwese õpũrẽ wedera wáayira. “Ësãrẽ dutigú, mũya wesepu ãñurẽperi dícu wẽebatere niimiwũto. ¿Noopú atiyiri ñañaré táaja?” jĩyira.

²⁸ “Sícũ yũre ññatutigu tee tiijĩyi”, jĩyigu. Cũũrẽ padecotera sãĩñamiyira: “¿Tãa wẽẽrã wáari boogári?”

²⁹ Cũũpe jĩyigu: “Tãa wẽẽrĩjãña ména; trigosatiripere wããcõãrĩ.

³⁰ Teeménarã bũcuájãrõ ména, té dũca bũcu niirĩpu. Bũcu niirĩ, paderáre ticocogũda, tãa ñañarere wẽẽsũguédutigu. Opadotori siatúdutigũdacu, sóeya jĩgũ. Túajeanũcõ, trigore tãne, ññanodutigũdacu ññanori wiipu”, jĩyigu, jĩwĩ.

Mostazapemen a queoré

(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Jesús apeyé queorémena cúãrẽ wedenemowĩ:

—Cõamacũ dutiré múãpũre niĩadare sicape mostazape tiiróbiro niĩã. Tiipegãrẽ sícũ basocú cũũya wesepu néewa, oteyigu.

³² Péeripegã niipacaro, wiirópũja, apeyé oteyucu nemorõ ãmũãrigu bũcuácu; yucũgu wáajãcu. Minipõná ati, tiigú dũpũripũ põnacutícua, jĩwĩ.

Pã pũuri tiirémena queoré

(Lc 13.20-21)

³³ Apeyé queorémena cúãrẽ wedenemowĩ:

—Cõamacũ dutiré múãpũre niĩadare pã pũuri tiiré tiiróbiro niĩã. Sícõ numiõ pã tiigódo itiápo harinapori pairí bapacapu poosãyigo. Harinamena pã pũuri tiirere wáoyigo, niipetire pũuaro jĩgõ, jĩwĩ.

*Queorémena wederigue**(Mr 4.33-34)*

³⁴ Tee niipetire Jesús basocáre queorémena wedewi. Cúãrẽ cūũ wederécõrõ queorémena dícu wedewi.

³⁵ Cūũ teero tiirémena profeta Isaías jóarigue diamacú wáaro tiiyíro. Ateré jóarigu niiwĩ: Queorémena basocáre wedegudacu.

Cõãmacũ atibúreco tiirípu masĩña manirére wedegudacu,†
jĩ jóarigu niiwĩ.

Trigo, táa ñañarémena queorére wedequẽnorigue

³⁶ Jesús basocáre “wáagu tiia” jĩ, wiipú sããwawi. Ësã cūũ buerá cūũ putopu sããwa, sãĩñáwũ:

—Táa ñañaré trigo wesepu queorére wedequẽnoña. ¿Deero jĩdugaro tiarĩ? jĩwũ.

³⁷ Cūũ yuwi:

—Yuu niipetira sōwũ ãñuréperi oterigu tiiróbiro niã.

³⁸ Atibúreco tiiwese tiiróbiro niã. Cõãmacũrẽ nũnrã ãñuréperi tiiróbiro niĩya. Wãtĩãrẽ nũnrãpeja ñañaré táa tiiróbiro niĩya.

³⁹ Wãtĩãrẽ dutigá ñañaré táare wẽebategu tiiróbiro niĩ. Atibúreco petirí, trigo tãnerítõno tiiróbiro niãdacu. Ángelea trigo tãnerã tiiróbiro niĩya.

⁴⁰ Ñañarére táa wẽẽ, pecamepu sóecõãjãnocu. Teero tiiróbirora wáaadacu atibúreco petirí.

⁴¹ Yuu niipetira sōwũ ángleare niipetiropu ticocogudacu. Cúã niipetira ñañaré tiirí tiiráre, teero biiri niipetira Cõãmacũ dutirére netõncãrãrẽ néõãdacua.

⁴² Cúãrẽ pecamepu cõãjããdacua. Toopú cúã pũnisíra bacadiyó, utiadacua.

⁴³ Too síro Cõãmacũ dutirére tiirãpeja marĩ Pacu niirõpu muĩpũ búreco macũ tiiróbiro asibatéadacua. Tõodugáranõ tõomasĩãdacua.

Wapapacáre yaacũremena queoré

⁴⁴ Cõãmacũ dutiré múãpũre niãdare wapapacáre oterí dita popeapu yaacũre tiiróbiro niã. Sícũ basocá teeré bua, toopúra yaacũjãqui sũcã. Ëseniremena wáa, niipetire cūũ cuorére dúapetijãqui. Tee dúa wapatáremena tiiditare sãĩnéjãqui.

“Perlape” wapapacáripemena queoré

⁴⁵ Cõãmacũ dutiré múãpũre niãdare sícũ dúanetõri basocu ãñuréperi “perla” wãmecutirere ãmaãnetõgũ tiiróbiro biia sũcã.

⁴⁶ Cūũ sicape pairó wapacáripere buagá, wáa cūũ cuorére dúapetijãqui. Cūũ dúa wapatáremena tiipere sãĩnéjãqui.

Barigũmena queoré

⁴⁷ Cõãmacũ dutiré múãpũre niãdare atequetí tiiróbiro niã sũcã. Wai wasará barigũcare día pairímaapu cõãñorĩ, wai noo niirãcõrõ ñeecu.

⁴⁸ Tiigú dadari ñña, ditatuparigupu wéemacũmu, beseduicua. ãñurãrẽ piipu besesãcua; ñañarãrẽ cõãjãcua.

⁴⁹ Atibúreco petirí, teerora wáaadacu. Ángelea ati, basocá ñañarãrẽ beseadacua ãñurã watoapu niirãrẽ.

⁵⁰ Ángelea cúãrẽ pecamepu cõãjããdacua. Toopú cúã pũnisíra bacadiyó, utiadacua, jĩwĩ.

Mama ãñuré, bucu ãñuré maquẽ

⁵¹ Jesús ãsarẽ sãĩñáwũ:

—¿Tee niipetirere tõi múã? jĩwĩ.

—Ëjũ, tõi, jĩwũ.

† 13:35 Salmo 78.2.

52 ʘsārē jīwī:

—Moisés jóarigue buerá sīquērā Cōāmacū dutiré cúāp̄are niiādarere añurō t̄omasīcua. Cúā añurō buera, masīrā wáacua. Teero tiirá, cúā wii c̄orá tiiróbiro niicua. Cúā ĩñanorōp̄u niiré masīcua. Teero tiirá, mama añurére, b̄c̄u añurére néewionecomasīcua, jīwī.

Jesús Nazaretp̄u coep̄utáarigue
(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

53 Jesús tee queoré wedeari siro, wáajōāwī.

54 Nazaret cúū masāri macāp̄u coep̄utáawī. Toopú cúā neārī wiip̄u buen̄cāwī. Cúū buerére t̄orá, t̄omanjōā, cāmerī jīrira niiwā:

—¿Noopú bueyiri āni nocōrō masīgú? ¿Cúū deero tiigú tee tiiēñoriguere tiimasī?

55 Āni táboa paderiḡu macū niī; cúū paco María wāmecutiyo; Santiago, José, Simón, Judas cúū baira niīya;

56 niipetira cúū baira numiācā āno marī watoap̄u niīya, ¿teerora? ¿Noopú tee niipetirere masīyiri? jīrira niiwā.

57 Teeré wācūrā, cúūrē padeodugáriyira. Jesupé cúārē jīwī:

—Niipetira apeyé macārī macārā sīcū profetare padeocúa. Cúūya dita macārā, cúūya wii macārā doca cúūrē padeorícua, jīwī.

58 Toop̄are cúā padeohéri ĩñagū, pee cúū tutuaremena tiiēñoriwi.

14

Juan Bautistare sīārigue
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

1 Teeb̄arecorire Herodes Galilea dita dutigú Jesús tiiré quetire t̄oyiḡu.

2 Cúūrē padecoterare jīyiḡu:

—Cúū Juan basocáre wāmeōtiri basoc̄u niiqui. Masāgū masājīyi. Teero tiiró, cúūp̄are tutuare niicu, jīmiyiḡu.

3 Herodes too s̄uguerop̄u Juanrē peresuwiip̄u néewa, siatúcūdutiiḡu. Herodías cúū bai Felipe n̄mo niimirigo ̄senigō niīārō jīḡu, teero tiyiḡu.

4 Juan Herodere: —M̄u coore n̄moc̄utimasīria, jīrucuyiḡu.

5 Herodes Juanrē sīādugápac̄u, basocáre cuiyiḡu. Cúāpe “Juan profeta niī” jīyira.

6 Herodes cúū bauári b̄areco jeari, Herodías macō cúū boocórira p̄atop̄u basaēñoyigo.

7 Herodes coo basaēñorere bayiró t̄sayiḡu. Teero tiigú, “niirōrā” jīḡu, biiro jīyiḡu:

—Noo m̄u s̄airénorē ticoḡuda, jīyiḡu.

8 Coo paco wedenoārigo niijigō, Herodere jīyigo:

—Mecūtīgārā opasida bapamena Juan basocáre wāmeōtiri basoc̄uya dupure néesā, ticoya, jīyigo.

9 Coo teero jīrī t̄ogú, Herodes wācūpatiyiḡu. Cúū boocórira t̄ocórop̄u “niirōrā m̄urē ticoḡuda” jīār̄iḡu niijiḡu, ticodutiiḡu.

10 Juanyá dupure páatadutiiḡu peresuwiip̄u.

11 Páataari siro, cúūya dupure opasida bapamena néesā, néewa, ticoyira. Coope coo pacop̄are ticonetōneyigo.

12 Juan buerére n̄n̄míārira toopú wáa, cúūya òp̄ūrē n̄e, ūtātutip̄u cúūrā wáarira niiwā. Too síro Jesuré wedera jeawa.

Jesús cinco mil ̄m̄ārē yaaré ecarigue
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

13 Jesús tee quetire t̄ogú, sīcārā niidugamiyiḡu. Dooríw̄p̄u m̄āsā, basocá manirōp̄u wáajōāwī. Basocápe t̄ojārira niiwā. Teero tiirá, teemacārī macārā n̄n̄wárira niiwā.

14 Jesús dooríwɛpɛ sãñaãrigɛ duinucã, basocá paure ññawĩ. Cũãrẽ bóaneõ ññawĩ. Diarecutira cũã néeatirare netõnéwĩ.

15 Náicũmuatiri, ãsã cũũ buerá cũũ puto wáa, jĩwã:

—Ñamicapɛ niiã. ãnopé macã manirõpɛ niiã. Basocáre “nocõrõrã niiã” jĩña. Putogã niiré macãrĩpɛ cũã yaaré sãĩ, yaara wáaaro, jĩmiwã.

16 —Wáarijããrõ. Múã cũãrẽ yaaré eayá, jĩwĩ.

17 —Jãã; sicamoquẽñepa pã, wai pɛarãrã cɛoa, jĩwã.

18 —Néeatiya, jĩwĩ.

19 Too síro Jesús basocáre tãa sotoapɛ duidutiwi. Tee sicamoquẽñepa pãrẽ, wai pɛarãrẽ née, ãmũãsepɛ ññamũõco, Cõãmacũrẽ ɛsenire ticowi. Túajea, pãrẽ pɛatásã, ãsã cũũ bueráre ticowi. Ʋsãpe basocáre batowɛ.

20 Niipetira yaa, yapijõãwã. Yaatoaari siro, doce piseri cũã yaadũaariguere seesã dadodupówɛ.

21 Teeré yaarira ãmũã dícare bapaqueori, cinco mil watoa niwã. Numiã, wĩmarã bapaqueoya maniãwã.

Jesús oco sotoáɛpɛ wáarigue

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

22 Too síro Jesús ãsã cũũ bueráre cũũ jeariwɛpɛ jeasãduti, tĩãwasuguedutiwi. Ʋsã wáari, cũũpe basocáre “wáagu tiia” jĩgũ tiiyígɛ.

23 Cũãrẽ teeré jĩãari siro, ãtãgũpú cũũ sícũrã Cõãmacũmena wedesegɛ mũãwayigɛ. Náicũmuãri siro, sícũrã niiyígɛ.

24 Ʋsãpe yoaropɛ niitoawɛ tĩãwara. Wĩno páapucãmotari, ocoturí páabatesãwã.

25 Bóemũãatiri, Jesús ãsã pɛtopɛ atigɛ, oco sotoáɛpɛ atijõãatiwi.

26 Ʋsã cũãrẽ oco sotoáɛpɛ atiri ññarã, ɛcũápetijõãwã. “¡Abu! ¡Basocú diarigɛ wãtĩ niiqui!” jĩmiwã. Cuirã, bayiró acaribíwɛ.

27 Máata Jesús ãsãrẽ jĩwĩ:

—Wãcũtutuaya. Yɛɛ niiã. Cuirijãña, jĩwĩ.

28 Pedro cũãrẽ jĩwĩ:

—Õpũ, mɛɛ niigũ, yɛɛre mɛɛ puto oco sotoáɛpɛ wáari tiiyá, jĩwĩ.

29 —Atiya, jĩwĩ.

Pedro diiwá, oco sotoáɛpɛ Jesús pɛtopɛ wáamiwĩ.

30 Wĩno bayiró páapucori ññagũ, cuiwi. Duadianucãgũ, bayiró busurómena: —¡Õpũ, yɛɛre netõnéña! jĩwĩ.

31 Máata Jesús cũũya wãmomena cũãrẽ ñee, jĩwĩ:

—Mɛɛ péerogã padeoré cɛogá, ¿deero tiigá “oco sotoáɛpɛ wáari tiimasĩriqui” jĩ wãcũãrĩ? jĩwĩ.

32 Cũã dooríwɛpɛ mũãsãrĩ, wĩno netõjõãwã.

33 Teero wáari ññarã, ãsã tiiwɛpú niirã Jesuré padeorá ñicãcoberimena jeacũmuwã. Cũãrẽ: —Niirõrã mɛɛ Cõãmacũ macũ niiã, jĩwã.

Jesús Genesaretpɛ diarecutirare netõnérigue

(Mr 6.53-56)

34 Ʋsã tĩãjeara, Genesaretpɛ maajeáwɛ.

35 Too macãrã Jesuré ññamasĩrã, cũũ jeari ñña, niipetiro tiiditapɛ wededutirira niwã. Niipetira diarecutirare cũũ pɛtopɛ néejeawa.

36 Jesuré sãiwã:

—Mɛɛyaro sutiró yapa dícare padeñãma, jĩwã.

Niipetira padeñããrira netõjõãwã.

15

Basocáre ñañarã wáari tiiré
(Mr 7.1-23)

1 Too síro fariseo basoca, Moisés jóarigue buerá Jerusalénpu atiarira Jesús puto pu jea, sãñãwã:

2 —¿Deero tiirá mpu buerá marí ñecūsũmuã tiimúãatiriguere netõncãĩ? Yaaadari suguero, cúã marí ñecūsũmuã tiirucúrobiro wãmocoseriya, jĩwã.

3 Jesús cúãrẽ yuwĩ:

—¿Deero tiirá múãcã Cõãmacũ dutirére netõncãĩ? Cõãmacũ dutirére nemorõ múã ñecūsũmuã tiimúãatiriguere tiidugácu.

4 Cõãmacũ ateré dutirigũ niwĩ: “Mpu pacu, mpu pacore padeoyá. Cúãrẽ ñañarõ wedesegunorẽ sãcõãjããrõ”, jĩrigũ niwĩ.

5 Múãpe merẽã dutijãã. Basocáre cúã pacure, cúã pacore “yuu múãrẽ tiipumasĩriga; yé niyeru múãrẽ ticoboariguere Cõãmacũrẽ ticopetijãwũ” jĩdutiá múã.

6 Múã teero dutira, cúã pacusũmuãrẽ “padeorjãña” jĩrã tiia. Teero tiirá, Cõãmacũ dutirére teero peti ñnacõãjãã, múã ñecūsũmuã tiimúãatiriguere tiidugára.

7 Múã basocá ññahẽõpu ñañarẽ tiirá niã. Teero tiirá, tiiditórepira niã. Isaías múã mecütigã tiirére diamacũrã jóasuguerigũ niwĩ. Cũ jóariguere añurõ tuoádacu múã:

8 Ñniã basocá useromena dícu yuure padeoóya.

Cúã tagueñarepe noopú niirõ niicu.

9 Bári peti neããya.

Yé maquẽrẽ “bueada” jĩpacara, basocá jĩrere buejãya, jĩti Cõãmacũ,* jĩ jóarigũ niwĩ.

10 Cúãrẽ teero jĩãri siro, basocáre neãduti, cúãcãrẽ jĩwĩ:

—Yé maquẽrẽ tuomasĩãda jĩrã, tuorá atiya:

11 Basocáre useropu sããware cúãrẽ ñañarã wáari tiiría. Cúã useropu witiatirepe cúãrẽ ñañarã wáari tiia, jĩwĩ.

12 Æsã cũũ buerá cũũ puto wáa, jĩwũ:

—¿Mpu masĩ? Mpu teero jĩãriguere tuorá, fariseo basoca cúajõããwã.

13 Jesús queorémene yuwĩ:

—Yuu Pacu ãmuãsepu niigũ cũũ oteririgunorẽ nucõrĩmena wãã, cõãjãgũdaqui.

14 Teero tiirá, cúãrẽ teero ññajãña. Cúã Cõãmacũ boorere masĩdugahera niijĩrã, ññahẽã, ãpẽã ññahẽãrẽ wéesuguera tiiróbiro niĩya. Sícũ ññahẽgũ ãpĩ ññahẽgũrẽ wéesugueri, cúã puarãpura coperu ñaacosããdacua, jĩwĩ.

15 Pedro cũũrẽ jĩwĩ:

—Æsãrẽ wedeya. Mpu queorémene jĩãrigue ¿deero jĩdugaro tiigári? jĩwĩ.

16 Jesús jĩwĩ:

—¿Múãcã ateré tuomasĩrii ména?

17 Niipetire basocáre useropu sããware páagapu wáa, too síro netõcõwitiwacu.

18 Useropu witiatirepeja cúã wãcũrẽpu witiaticu. Teerá basocáre ñañarã wáari tiia.

19 Basocá popeapu, cúã wãcũrẽpu ate witiaticu:

ñañarõ wãcũrẽ,
basocáre sãcõããre,
ãpĩ numorẽ ñeeapere,
apegó manũrẽ ñeeapere,
ãpẽãména ñañarõ ñeeapere,
yaaré,

* 15:9 Isaías 29.13.

jĩditore,

ãpẽrãrẽ ñañarõ wedesere witiaticu.

²⁰ Teerã basocãre ñañarã wãari tiia. Wãmocoseripacara yaari, basocãre ñañarã wãari tiirícu, jĩwĩ.

Judíoayo niihẽgõ Jesuré padeorígue

(Mr 7.24-30)

²¹ Too niiãrigu witiwa, Tiro, Sidón macãrĩ wesapu wãawi.

²² Тоорá sícõ numiõ cananeayo tiidita niigõ bayiró busurómena ati, jĩwõ:

—Yuu Õpũ, David pãrãmi niinunusegu, yure bóaneõ ññaña. Yuu macõ wãtĩ sããnorigo bayiró ñañarõ netõyo, jĩwõ.

²³ Jesús coore yurinetõnecojãwĩ. Æsã cãũ buerã cãũrẽ jĩwũ:

—Coore wãaduticoya; marĩ siro bayiró busurómena sãinunuseyo, jĩmiwũ.

²⁴ —Cõãmacũ yure Israelya põna macãrã dícare tiiapudutigu ticodiocowi. Cũã oveja ditirira tiiróbiro niĩya, jĩ yuwĩ.

²⁵ Coo cãũ putõ jea, ñicãcoberimena jeacũmuwõ.

—Õpũ, yure tiiapuya, jĩwõ.

²⁶ —Wĩmarãpere ecasugúero booa cãã yaadugarecõrõ. Cũã yaarere ãma, cããyara díayiare cõãcũrĩ, ãñuria, jĩwĩ.

²⁷ Coocã queorémene yuwõ:

—Õpũ, tee diamacãrã niã. Díayia cãã õpãrã mesapu duirã cãã yaadiocore manarĩrẽ yaacua, jĩwõ.

²⁸ —Muu doca padeore cõnetõjõãã. Muu sããrirobirora wãaaro, jĩwĩ.

Cãũ teero jĩrĩrã, máata coo macõ wãtĩ manigõ putuárigo niwõ.

Jesús pa diarecutirare netõnérigue

²⁹ Jesús too niiãrigu wãa, Galileataro wesapu netõwãwi. Ætãgũpũ muãwa, jeanuãwĩ.

³⁰ Naĩrõ pa basocã cãũ putõpu jeara tiiwã. Cũã wãamasĩhẽrãrẽ, wãmorĩ, dupori posarirare, ñahẽrãrẽ, wedeseherare, ãpẽrã diarecutira paure néejeawa. Cũũ putõpu cũũwã. Cũãrẽ netõnéwĩ.

³¹ Basocã ññamanijõãwã. Wedesehera niiãrira wedeseri ññarã, wãmorĩ, dupori posarira netõnénorĩ ññarã, wãamasĩhẽrã niiãrira wãari ññarã, ññahẽrã niiãrira ññarĩ ññarã, ññamanijõãwã. “Marĩ Israelya põna macãrã Õpũ Cõãmacũ ãñunetõjõãĩ”, jĩwã.

Jesús cuatro mil ãmããrẽ yaaré ecarígue

(Mr 8.1-10)

³² Too síro Jesús ãsã cãũ buerãre sũocó, jĩwĩ:

—Yuu ãniãrẽ bóaneõ ññajõãga. Cũã yuuna niirõ itiábureco netõã. Teero tiirã, cãã yaaré petinõjõãya. Yuu cããrẽ jubóaremene putuawadutidugariga. Maapu tũomasĩre petijõãbocua, jĩwĩ.

Æsã cãũ buerãpeja jĩwũ:

³³ —Marĩ ãno basocã manirõpu niã. ¿Noopũ ãniã paure yaaré nocõrõca bua ecabógari? jĩwũ.

³⁴ —¿Noquẽpa pã cuoi? jĩwĩ.

—Sietepa, teero biiri wai metãrãgã puarãgã cuoa, jĩwũ.

³⁵ Jesús basocãre yepapu duidutiwi.

³⁶ Pã sietepare, waire née, Cõãmacũrẽ usenire ticowi. Túajea, puatãã, ãsã cãũ buerãre ticowi. Æsãpe basocãre batowũ.

³⁷ Niipetira yaa, yapijõãwã. Yaatoaari siro, siete piseri cãã yaaduariguere seesã dadodupówa.

³⁸ Teeré yaarira ñmũã díçure bapaqueori, cuatro mil niwã. Numiã, wĩmarã bapaque-
oya maniawã.

³⁹ Basocáre pũtuawadutiari siro, Jesús dooríwũpũ mũãsã, Magdala wãmecutiropũ
wáajõawĩ.

16

Jesuré tiiññodutimirigüe

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Fariseo basoca, saduceo basoca Jesús pũtopũ jeawa. “¿Niirõrã cãũ Cõãmacũ ticodio-
corigũ niĩ?” jĩrã, cãũrẽ Cõãmacũ sĩcũrã tiimasĩrere tiiññodutimiwã.

² Jesupéja cúãrẽ yũũwĩ:

—Muĩpũ sããwari, múã ñmũãsere ññarã, “muĩpũ ãñurõ sõãsã; teero tiiró, ñamigã ãñurõ
cũmaãdacu” jĩã.

³ Bóeri ñiitiáwãcãrĩ ññarã, “mecũã oco peaadacu” jĩã. Ñmũãse maquẽ ññarã, “bi-
iro wáaadacu” jĩmasiã. Teero masĩpacara, atitó wáarepere ññarã, “biiro jĩdũgaro tiia”
jĩmasĩridojaã.

⁴ Múã atitó macãrã ññarã tiirã, Cõãmacũrẽ boohéra niĩ; Cõãmacũ sĩcũrã tiimasĩrere
ññadũgacu. Jonás tiirigüe tiiróbiro niiré díçure ññaãdacu, jĩwĩ.

Cúãrẽ cõãwagũ, aperopú wáawi.

Fariseo basocaye pã púuri tiirigüe

(Mr 8.14-21)

⁵ Ñsã cãũ buerá apeniñapú tĩãwawũ. Toopú jeara, pã ñsã yaaadarere acabójarira niwã.

⁶ Jesús ñsãrẽ jĩwĩ:

—Fariseo basocaye, saduceo basocaye pã púuri tiirere tũomasĩrõ booa, jĩwĩ.

⁷ Ñsã cãũ buerá cãũ jĩãriguere tũomasĩrijĩrã: —Pã marĩ néeatiriatũ; teero tiigú teero jĩiqui,
jĩmiwã ñsã basiro.

⁸ Jesús ñsã teero jĩãriguere masĩjãrigũ niwĩ. Teero tiigú, jĩwĩ:

—¿Deero tiirã múã “pã maniã” jĩ cãmerĩ wedesei? Múã péerogã padeoré cãorã niĩ.

⁹ ¿Múã tũomasĩrii ména? Sicamoquẽñe pãmena cinco mil ñmũã yaaari siro, ¿noquẽ
piseri cúã yaadũaariguere seesã dadodũpóri? ¿Wãcũrii?

¹⁰ Too síro siete pãmena cuatro mil ñmũã yaaari siro, ¿noquẽ piseri cúã yaadũaariguere
seesã dadodũpóri? ¿Wãcũrii?

¹¹ ¿Deero tiirã múã tũomasĩrii? Yũũ fariseo basocaye, saduceo basocaye pã púuri tiiré
wedeseũ, pã meerẽ jĩãwã. “Cúãye pã púuri tiirere tũomasĩrõ booa” jĩãwã, jĩwĩ.

¹² Cãũ teero jĩĩrũra, ñsãrẽ tũomasĩre jeawũ. “Marĩrẽ pã púuri tiiré wedeseũ mee
tiíayi. ‘Fariseo basoca, saduceo basoca cúã jĩĩditoremena buerépere tũomasĩrõ booa’ jĩĩgũ
tiíayi”, jĩwã.

Pedro Jesuré “mũũ Cõãmacũ beserigũ niĩã” jĩirigüe

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Jesús Cesarea Filipoya macã wesapũ wáawi. Toopú jea, ñsãrẽ cãũ bueráre sãññawĩ:

—Basocá yũũ niipetira sõwũrẽ ¿deero wedesei? jĩwĩ.

¹⁴ Ñsã jĩwã:

—Sĩquẽrã mũũrẽ “Juan basocáre wãmeõtiri basocũ niiqui” jĩĩya. Ñpẽrã “Elías niiqui”
jĩĩya. Ñpẽrã “Jeremías niiqui; o ãpĩ profeta niigũ niiqui” jĩĩya, jĩwã.

¹⁵ —¿Múãte “¿noã niĩ?” jĩĩ yũũre? jĩwĩ.

¹⁶ Simón Pedro yũũwĩ:

—Mũũ Cõãmacũ beserigũ Cristo niĩã; Cõãmacũ catirucugũ macũ niĩã, jĩwĩ.

¹⁷ Jesús cãũrẽ jĩwĩ:

—Simón, Jonás macũ, m̃u teero wedeseḡu, queoróra wedesea. Sĩcũ basocá m̃uẽ teerẽ wederiajĩyi. Ỹu Pacu ãmũãsep̃u niigũ m̃uẽ tee masĩrere ticoajĩyi. Teero tiigũ, usenire c̃uogũ niĩã m̃u.

¹⁸ Ate ỹu jĩrẽcãrẽ t̃uoyá m̃u: M̃u Pedro niĩã. (Pedro “ũtãḡã” jĩdugaro tiia.) Sicawĩ tiigã ãtãḡã sotoap̃u tiirĩ wiibiro ỹu padeorãre sicapõna macãrã wãari tiigũda.* Wãtĩ c̃ũyaramena yãa põna macãrãrẽ docacũmurĩ tiirĩqui.

¹⁹ Ỹu m̃uẽ ãmũãsep̃u marĩ Õpũ niirõp̃u macã sãwibiro† niirere ticogũdacu. M̃u teemena atibãrecop̃u “Cõãmacũ dutirẽ mee niĩã”, jĩ cãmotãri, ãmũãsep̃ucãrẽ cãmotãnoãdacu. Teero biiri atibãrecop̃u m̃u “Cõãmacũ dutirẽ niĩã” jĩrĩ, ãmũãsep̃ucãrẽ cãmotãya maniãdacu, jĩwĩ.‡

²⁰ Too sírogã jĩwĩ sũcã:

—Ỹu Cõãmacũ beserig̃u Cristo niirẽ maquẽrẽ ãpẽrãrẽ wederijãña, jĩ wedewi.

Jesús cãurẽ sããdarere wederig̃ue

(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Ate síromena Jesús ãsã c̃ũ buerãre cãurẽ too síro wãadarere weneducãwĩ.

—Ỹu Jerusalẽnp̃u wãaro niijããdacu. Toop̃u b̃utoá dutirã, paiarẽ dutirã, Moisés jóarig̃ue buerã ỹu bayirõ ñãnarõ netõrĩ tiãdacua. Ỹu sããdutãdacua. Cũã teero tiipacãri, itiãbureco siro masãḡũdacu, jĩwĩ.

²² Teerẽ t̃uogũ, Pedro Jesurẽ ãpẽrã t̃uoherop̃u néewa, weneducãrig̃u niimiwĩ:

—Ỹu Õpũ, Cõãmacũ teero wãari jĩḡũ, cãmotãaro. M̃u teero jĩãrig̃ue wãarijããrõ, jĩrig̃u niimiwĩ.

²³ Jesús cãmenucã, Pedrorẽ jĩrig̃u niiwĩ:

—Satanás tiirõbiro wedeseḡu tiia m̃ujã. “¡Satanás, wãajõãḡu; ỹu putore niirijãña!” jĩã. Pedro, m̃u teero jĩḡũ, Cõãmacũ ỹu dutirere cãmotãdugag̃u tiia. M̃u masĩria Cõãmacũ wãcũrere; basocã wãcũrõbiro wãcũã, jĩrig̃u niiwĩ.

²⁴ Too síro Jesús ãsarẽ jĩwĩ:

—Sĩcũ ỹu padeó, ñuudugãḡuno c̃ũ boorõ tiidugãrenorẽ tiidũjããrõ. Basocã cãurẽ ñãnarõ jĩpacari, ỹu t̃uoñnãsearo. Teerẽ tiigũ, curusare apagũ tiirõbiro niigũdaqui.

²⁵ ãpĩ sããrere cuiḡuno ỹu “masĩria” jĩḡũ pecamep̃u wãagũdaqui. ãpĩpẽ ỹu “masĩã” jĩ, teewapamena cãurẽ sããrĩ, ỹumena catirucujãḡũdaqui.

²⁶ Sĩcũ atibãreco maquẽ niipetirere wapatãpacu, c̃ũ yeeripũnarẽ tiidiõri, c̃ũ c̃uorẽ dee tiãdare niiricu. Cũ catirẽ petihere ñeenõmena wapatĩriqui.

²⁷ Ỹu niipetira sõwũ ỹu Pacu asibatẽremena, ángeleamena putuaatigũdacu atibãrecop̃u. Putuaati, niipetirare cãã tiirig̃uecõrõrẽ wapa tiigũdacu.

²⁸ Ỹu aterẽja diamacũrã jĩã: Sĩquẽrã ãnopã niirã cãã diaadari s̃guero, ỹu niipetira sõwũ õpũ sããḡũ atiri iñããdacua, jĩwĩ.

17

Jesús baurẽcutire wasorĩgue

(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Seis b̃urecori siro Jesús ãtãḡũ ãmũãrig̃up̃u m̃uãwawi. Tiigupã wãagu, Pedro, Santiago, c̃ũ bai Juanrẽ néewawi.

² Toopũ cãã iñarĩ, Jesús c̃ũ baurẽcutirere wasojõãyig̃u. Cũya diapõa muĩpũ bãreco macũ tiirõbiro asiyãyiro. Cũye suti b̃upo wããyore tiirõbiro butirẽ wãayiro.

³ Teero wãari, Moisés, Elías bauãnucã, c̃ũmena wedesera tiyãra.

⁴ Pedro Jesurẽ jĩyig̃u:

* 16:18 Efesios 2.19-22. † 16:19 Españolmena: llave; portuguésmena: chave. ‡ 16:19 Mateo 18.18; Juan 20.23.

—Ūsā Ōpū, marī ānopá niirī, āñunetōjōāā. M̄m̄ boorí, āno itíawigā tiigúda; sicawígā m̄m̄ya wii, apewígā Moiséya wii, apewígā Elíaya wii tiigúda, jīimiyiḡm̄.

⁵ Cūū wedeseḡu tiiríra, ōme capemóre diiáti, cúārē tuubiátocojāyiro. Ōme watoap̄m̄ sīcū wedeseri t̄ooyíra:

—Āni ȳm̄ macū ȳm̄ bayiró maīgú niī. Cūūmena bayiró ḡseniā. Cūūrē t̄ooyá, jīiyiḡm̄.

⁶ Cūū buerá teeré t̄uorá, bayiró cuira, ditap̄m̄ diapóarire munibiácūmujeayira.

⁷ Jesús jea, cúārē ñaapeó: —W̄m̄m̄ncāña; cuirijāña, jīiyiḡm̄.

⁸ Cúā ñnam̄ōcori, āpērā maniyíra. Jesús dícare ññayira.

⁹ Cúā ūtāḡp̄ú niīārira diiátiri, Jesús jīiyiḡm̄:

—Múā ññāriguere wederijāwa ména; tée ȳm̄ niipetira sōwū dia masāri sirop̄m̄, wedewa, jīiyiḡm̄.

¹⁰ Cūū buerá sãñáyira:

—Too docare ¿deero tiirá Moisés jóarigue buerá “Cōāmacū beseriḡm̄ atiadari s̄uguro, Elías atis̄ugueḡdaqui” jīi buei? jīiyira.

¹¹ Jesús cúārē ȳm̄yiḡm̄:

—Elías atis̄ugure, niipetire quēnos̄uguéadare diamacūrā niīā.

¹² Ȳm̄re t̄ooyá: Elías jeatoawi mée. Cūūrē basocá ññamasīririra niīwā. Cūūrē cúā booró tiid̄ḡariguere tiitóarira niīwā. Teero tiiróbiro ȳm̄ niipetira sōwācā cúā ññarō tiirí, ññarō netōḡd̄d̄acu, jīiyiḡm̄.

¹³ Cūū teero jīir̄p̄ura, cūū bueráre t̄omasīre jeayiro. “Juan basocáre wāmeōtiri basoc̄ye maquērē wedeseḡu tiíaj̄iyi”, jīi masīrira niīwā.

*Jesús wātīrē wīmaḡp̄ure niīariḡure cōāwionecorigue
(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)*

¹⁴ Too síro cúā paḡ basocá niirōp̄m̄ diijeári, sīcū Jesús p̄top̄m̄ wáa, ñicācoberimena jeacūmu, jīiwī:

¹⁵ —Ōpū, ȳm̄ macūrē bóaneōña. Cūū ññama diaré c̄ogú niī. Bayiró peti ññarō netōi. Pee peti pecamer̄m̄ ñaacūmu, díap̄cārē ññañuārucui.

¹⁶ M̄m̄ bueráre néeatimiāwū. Netōnémasīriawā, jīiwī.

¹⁷ Jesús cúārē jīiwī:

—Múā ȳm̄re padeorídojāā; ññarā niīā. Ȳm̄ múāmena yoari niirucujārīcārē, padeoríbocu. ¿Nocōrō yoari múāmena pōōtēōḡdarí ȳm̄? Néeatiya ānopé wīmaḡūrē, jīiwī.

¹⁸ Jesús wīmaḡp̄ure niīariḡu wātīrē witiwadutiwi. Teero tiigú, witiwariḡu niīwī. Máata wīmaḡu netōjōāwī.

¹⁹ Too síro ūsā Jesús buerá āpērā t̄uohérop̄m̄ wáa, cūūrē sãñāwū:

—¿Deero tiirá ūsā wātīrē cōāwionecomasīriayiri? jīiwū.

²⁰ —Múā péerogā padeoré c̄orá niīā. Ȳm̄ ateréja diamacūrā jīiā: Mostazape péeripeḡā niīā. Múā padeoré tiipecōrōḡā niirī, atigú ūtāḡūrē, “jōōp̄m̄ wáaya” jīi boaj̄iyu. Múā teero jīirī, jōōp̄m̄ wáaboaj̄iyu. Múā padeoré c̄orí, wisióre maniādacu.

²¹ Āninó wātīrē cōāwionecod̄gara, Cōāmacūrē sãñ, betirém̄ena dícu cōārō booa, jīiwī.

*Jesús cūūrē sãñdarere p̄arī wederiḡue
(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)*

²² Too síro ūsā Galileap̄m̄ niīwarucuri, Jesús ūsārē jīiwī:

—Ȳm̄ niipetira sōwū āpērāp̄ure ticonoḡd̄acu.

²³ Ȳm̄re sãñdacua. Cúā teero tiipacári, itíab̄ureco siro masāḡd̄acu, jīiwī.

Cūū teero jīirī t̄uorá, bayiró wācūpatira p̄t̄áw̄m̄.

Cōāmacūwii maquē niīadarere niyeru wapasériḡue

²⁴ Too síro ùsã Capernaumpu jeari, Cõamacũwii maquẽ niiãdarere niyeru wapasébosari basoca Pedro putopu wáa, sãĩñáyira:

—¿Múãrẽ buegú Cõamacũwii maquẽ niiãdarere niyeru wapatírigari? jĩyira.

²⁵ —Wapatíqui, jĩyigu.

Wiipá sããjeari, Jesús cũũrẽ wedesesuguewi:

—Simón, ¿ateré deero wãcũĩ m̃m̃? Atibúreco macãrã õpãrã ¿noãrẽ niyeru wapasédutigari? ¿Cũãya wederare o aperó macãrãpũre wapaségari? jĩwĩ.

²⁶ —Aperó macãrãpũre, jĩ ym̃wĩ.

Jesús cũũrẽ jĩwĩ:

—Cũãya wedera wapatíricua.

²⁷ Teero biipacari, marĩ cúãrẽ merẽã wãcũdutihera wapatíada. M̃m̃ weerida née, iitaropu wai weegu wáaya. Wai yaasuguegure weem̃õcoya. Cũãya userore wããwá, niyeruquire buagúdacu. Tiiquimena marĩ p̃arãyere wapatígu wáaya, jĩwĩ.

18

¿Nii uputí macũ niĩ?

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Tiiburecora ùsã Jesús buerá cũũ puto wáa, cũũrẽ sãĩñáwũ:

—Cõamacũ dutirére añurõ wãcũññusera ¿nii ùsã watoare nemorõ uputí macũ niĩ? jĩwã.

² Jesús sícũ wĩmagũrẽ sm̃ocó, ùsã decopu ñcõ,

³ jĩwĩ:

—Ym̃ ateréja diamacúrã jĩã: Múã niirecutirere waso, wĩmarã tiiróbiro niihẽrĩ, Cõamacũ dutiré múãpũre jeaboarigue múãrẽ jearicu.

⁴ Nemorõ uputí macũ Cõamacũ dutirére añurõ wãcũññusegano ãni wĩmagũ tiiróbiro niĩ. Ñni “ym̃ ãpẽrã nemorõ niĩã” jĩ wãcũriqui.

⁵ Sícũ ãni wĩmagũbiro biigũre ñña, “ym̃ Jesuré maĩã; teero tiigũ cũũrẽ boca maĩgũda” jĩ wãcũboqui. Cũũ teero wãcũgũ, cũũrẽ maĩgũ, ym̃cãrẽ maĩgũ tiii.

Ññañaré tiirí, quio niĩã

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ Ym̃ure padeorágãrẽ ññañaré tiidutígunorẽ ññañanemorõ wáaadacu. Cũũrẽ ùtãgã pairígamena cũũ wãm̃ãpũ siatúyo, día pairímaapu cõãñocori, nemorõ añubocu.

⁷ Basocãre ññañaré tiidutíre ññañanetõjõãã. Ññañaré tiidutíre niirucua. Ñpẽrãrẽ ññañaré tiidutíri tiirãpe bayiró ññañarõ netõãdacua.

⁸ M̃m̃ya wãmo, m̃m̃ya dupo m̃m̃rẽ ññañaré tiirí tiibócu. Teero wáari, páatacõãjãña. Sicawãmomena o sicadupomena catiré petihéropu jeagu, añujãã. P̃awãmóm̃ena o p̃adupóm̃ena pecameru cõãdioconorípeja, ññañanetõjõãcu.

⁹ M̃m̃ya capea ññaré m̃m̃rẽ ññañaré tiirí tiibócu. Teero wáari, tiigaré odewecõãjãña. Sicacapeamena catiré petihéropu jeagu, añujãã. P̃acapeamena pecameru m̃m̃ cõãdioconorípeja, ññañanetõjõãcu.

Oveja ditirigumena queoré

(Lc 15.3-7)

¹⁰ Ñniã wĩmarãrẽ teero ññarijãña. Ym̃ ateréja diamacúrã jĩã: Ñm̃ãsep̃u ángelea ãniãgãrẽ coterá ym̃ Pacu ãm̃ãsep̃u niigũmena niirucujãya.

¹¹ Ym̃ niipetira sõwũ ditirirare netõnégũ atiwm̃.

¹² ¿Múã deero tũgueñaĩ? Cien oveja cuogú sícũ ditijõãrĩ, ¿deero tiigári cũũ? Noventa y nueve ùtãgũpũ cũũ, ditiarigũre ãmaãgũ wáaqui.

13 Cũrẽ buagú, bayiró useniqui. Yũ ateréja diamacúrã jĩã: Æpẽrã noventa y nueve dusaáriramena nemorõ cũmena useniqui.

14 Teerora marĩ Pacu ãmũãsepũ niigú ãniãgãrẽ sícũ pecamepũ wáari booríqui.

Acabóre (Lc 17.3)

15 'Mũya wedegũ mũrẽ ñañaré tiirí, mũ basiro cũ pũtopũ wedesegũ wáaya. Cũ ñañaré tiiriguere tuomasĩrĩ tiiyá. Cũ "jáũ" jĩrĩ, múã cãmerĩ wedese useniãdacu sũcã.

16 Cũ tuoriatã, sícũrẽ, pũarãrẽ suowáya; mũmena cũ pũtopũ wáaaro. Toopú jea, wedeya cũ mũrẽ ñañaré tiiriguere. Mũ teero tiigú, Cõamacũye queti jóaripũpũ jĩrõbirora tiicú. Teero tiirá, pũarã o ãtĩãrã tee ñañaré tiiriguere "diamacúrã wáawũ" o "diamacúrã wáayu" jĩmasĩãdacu.

17 Cũãcãrẽ netõncãrĩ, niipetira yũre padeorãre wedewa múã neãrõpũ. Cũãcãrẽ netõncãrĩ, yũre padeorãre jĩña: "Cõamacũrẽ masĩhẽgũ o romanuã õpũrẽ niyeru wapasebosari basocũre tiirõbiri cũrẽ ãñaña".

18 'Yũ ateréja diamacúrã jĩã: Atibãrecopũre múã "jáũ, teero tiiyá; ãñuniã" jĩrĩ, ãñuniãdacu ãmũãsepũcãrẽ. Teero biiri atibãrecopũre múã "teero tiirijãña; ñañaniã" jĩrĩ, ñañaniãdacu ãmũãsepũcãrẽ.*

19 'Yũ ateréja diamacúrã jĩã sũcã: Múã menamacãrã pũarã sícãrĩbiri wãcũrémena "marĩ ateré Cõamacũrẽ sãicó" jĩ sãrĩ, yũ Pacu ãmũãsepũ niigú ticogũdaqui.

20 Pũarã, ãtĩãrã yũre padeorã neãrĩ, yũ cũã watoapũ niã, jĩwĩ.

21 Pedro Jesús pũtopũ wáa, sãñãwĩ:

—Õpũ, yáa wedegũ cũ yũre ñañaré tiirucúri, ¿noquẽ pee cũrẽ acabógũdari? ¿Sietecõrõ acabógũdari? jĩwĩ.

22 —"Sietecõrõ" jĩria. "Cũ ñañaré tiirécõrõ† acabóya" jĩã.

Dutibosagũ acabógũgahegũmena queoré

23 'Mũãrẽ queorémã teeré wedegũda: Cõamacũ dutiré múãpũre niãdare atequetĩ tiirõbiri niã. Sícũ õpũ cũye dita dutibosara wapamórere "quẽnogũda" jĩiyũ.

24 Cũ cũãrẽ wapasẽncãrĩ, sícũ pairó peti wapamógũrẽ néeatiyira.

25 Cũ wapatire cuohéri ãñagũ, cũrẽ, cũ nũmorẽ, cũ põnarẽ, niipetire cũ cuorere ãpẽrãpũre dũadutiyũ, cũ wapamórere wapatĩdutigũ.

26 Teeré ãñagũ, cũpe cũ õpũ pũto ñicãcoberimãna jeacũmu, sãiyũ: "Yũ õpũ, yũre yuesãñuã. Yũ niipetire wapatĩpetijãgũda", jĩiyũ.

27 Cũ õpũpe cũrẽ bóaneõ ãñagũ, cũ wapamórere acabójã, cũrẽ "wáagua" jĩiyũ.

28 'Cũpe wáa, ãpĩ cũ menamacũ cũ tiirõbiri dutibosagũre buajeáyũ. Cũpe cũrẽ péerogã wapamómiyũ. Cũrẽ wapatĩdutigũ, wãmũãrẽ ñeediyo, "mũ yũre wapamórere wapatíya" jĩiyũ.

29 Cũpe ñicãcoberimãna jeacũmu, sãimiyũ: "Yũre yuesãñuã. Mũrẽ wapatígũda", jĩimiyũ.

30 Cũpe booríyũ. Cũrẽ peresuwiipũ néewa, sõnecodutiyũ. "Cũ wapatĩpetiripũ, wionécoya", jĩiyũ.

31 Æpẽrã cũ menamacãrã dutibosara cũ teero tiirere bayiró bóaneõremãna ãñayira. Cũ õpũpũre niipetire cũ teero tiiriguere wedera wáyira.

32 Teeré tuogú, cũã õpũ cũrẽ suodutiyũ. Cũrẽ jĩiyũ: "¡Ñañagú! Mũ yũre sãrĩ, niipetire mũ wapamóretõrẽ acabópetijããwũ.

33 Yũ mũrẽ bóaneõ ãñãrirobirora mũcã mũ menamacũrẽ bóaneõ ãñaboajĩyu", jĩiyũ.

* 18:18 Mateo 16.19. † 18:22 Pecasãyemãna: setenta veces siete.

³⁴ Cũũ õpũ cúagu, peresuwii coterí basocare “cũũrẽ bayiró ñañarõ tiiyá; téé cũũ wapamóre wapatípetiripũ, ñañarõ tiidúya” jĩiyigũ, jĩiwĩ Jesús.

³⁵ Jesús ate wede yapacatíwi:

—Yũũ Pacũ ãmũãsepeũ niigú teerora tiigúdaqui múãrẽ, múãya wederare bóaneõremena acabóheri, jĩiwĩ.

19

Múã nũmosãnumiãrẽ cõãrijãña
(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

¹ Jesús teeré jĩãri siro, Galileapũ niĩarigu Judea ditapũ díá Jordán muĩpũ mũãatirope wáawi.

² Pacũ basocá cũũrẽ nũnũwã. Cũũ toopú diarecutirare netõnẽwĩ.

³ Fariseo basoca cũũ putopũ jeawa. Cũũrẽ ñañarõ jĩiré bũadugára, sãĩñáwã:

—¿Sĩcũ cũũ nũmorẽ cũũ booró cõãjãmasĩgari? ¿Marĩrẽ dutiré teerora jĩĩ? jĩiwã.

⁴ Jesupé yũũwi:

—Múã Cõãmacũye queti jóaripũ buerá niipacara, ¿masĩrii? Cõãmacũ niipetire cũũ sicato tiinũcãritopũre ãmũ, numiõ tiirígu niĩwĩ.

⁵ Ate jĩirigu niĩwĩ: “Teero tiigú, ãmũ cũũ pacũre, cũũ pacore merẽã witi, cũũ nũmoména niigúdaqui. Cúã pũarã sicaõpũũ tiiróbiro putuáadacua”, jĩirigu niĩwĩ Cõãmacũ.

⁶ Teero tiirá, pũarã niiriya. Sĩcũ tiiróbiro niĩya. Cõãmacũ cúãrẽ sicaõpũũrã tiiróbiro niirĩ tiirí siro, ãpĩ cúãrẽ cãmerĩ cõãrĩ tiirijãrõ booa, jĩiwĩ.

⁷ Cúãpe sãĩñáwã:

—Too docare ¿deero tiigú Moisés sĩcũ cũũ nũmorẽ cõãgũdu “atewapá mũũrẽ cõãã” jĩirípũrẽ ticodutiyiri?

⁸ Cúãrẽ jĩiwĩ:

—Múã ñecũsũmũã Cõãmacũ dutirére tiidugáheri ññagũ, Moisés “múã nũmosãnumiãrẽ cõãmasĩã” jĩirigu niĩwĩ. Teero jĩipacari, sicatorpũra numiãrẽ cõãré maniyíro.

⁹ Yũũ jĩirére tũoyá: Sĩcũ cũũ nũmo ãpĩména ñañaré tiirípacari, coore cõãgũ, apegore nũmocutigu, ñañarõ tiigú tiiquí. Nũmo niĩhẽgõmena ñeeapegu putuáqui, jĩiwĩ.

¹⁰ Ɔsã cũũ buerá jĩiwã:

—Too docare nũmomanirĩ, nemorõ ãñũcu, jĩiwã.

¹¹ Ɔsãrẽ jĩiwĩ:

—Niipetira nũmomanirã niimasĩricua. Cõãmacũ “nũmomanirã niĩadacua” jĩirira dícu niimasĩcua.

¹² Æpẽrã bauárapũra nũmocutimasĩricua. Æpẽrãrẽ basocá põnamanirĩ tiĩari siro, nũmocutimasĩricua. Æpẽrã Cõãmacũye maquẽ dícuere tiidugára nũmocutiricua. “Nũmomanigũ niigúda” jĩigũno nũmomanigũ niijããrõ, jĩiwĩ.

Jesús wĩmarãrẽ sãĩbosárigue
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Wĩmarãrẽ Jesús pũto néeatiwa, cúã ñaapeó, Cõãmacũrẽ sãĩbosádutira. Ɔsã cũũ buerá cúãrẽ néeatirare tutimiwã.

¹⁴ Jesupé jĩiwĩ:

—Wĩmarã yũũ pũto atiaro. Cãmotárijãña. Cõãmacũ dutirére ãñũrõ wãcũnũnũserano ãniãgã tiiróbiro wãcũrã niĩya, jĩiwĩ.

¹⁵ Too síro Jesús cúãrẽ ñaapeó, Cõãmacũrẽ sãĩbosáwi. Yaponó, aperopá wáajõãwĩ.

Mamũ pee cũogú Jesuména wedeserigue
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Too síro sĩcũ Jesús putopũ jea, cũũrẽ sãĩñáwĩ:

—Basocáre buegá, ¿yuu ñeenó añurere tiigúdari, catiré petihére buadugágu? jĩwĩ.

¹⁷ Cũũrẽ yuwwi:

—¿Deero tiigú yuure añuré maquẽrẽ sãĩnái? Sícãrã añugú niĩ. Cũũ dutiré tiyá, catiré petihére buadugáguja, jĩwĩ.

¹⁸ —¿Ñeerẽ tiigári? jĩwĩ.

Jesús jĩwĩ:

—Basocáre sãĩrjãña. Āpĩ namorẽ ñeeaperijãña. Yaarjãña. Āpẽrãrẽ jĩditoremena wedesãrijãña.

¹⁹ Mũũ pacũ, mũũ pacore padeoyá. Mũũ basiro maĩrõ tiiróbirora ãpẽrãcãrẽ maĩñá, jĩwĩ.

²⁰ —Yuu tee niipetirere tiimúatimiwũ. ¿Ñeenó yuure dusai? jĩmiwĩ.

²¹ —Mũũ basocá añugú peti niidugagu, mũũ cõorere dúapetijãgũ wáaya. Tee dúa wapatáariguere bóaneõrãrẽ batoya. Teero tiigú, Cõãmacũ pũtopũre pee añuré buagúdacu. Túajea, ati, yuure nũnũwá, jĩmiwĩ.

²² Mamũ teero jĩrĩ tũogú, wãcũpati, pũtũajõãwĩ, pee apeyé cõogú niijjũ.

²³ Jesús ãsãrẽ jĩwĩ:

—Yuu ateréja diamacãrã jĩã: Pee apeyé cõorãno Cõãmacũ dutirere añurõ tiinũsedugari, wisió niicu.

²⁴ Yuu ateré jĩnemoã sũcã: Wáicũ camello wãmecũtigũ awigá copegãpũ sããcãmewitimasĩriqui. Toorã nemocú, pee apeyé cõorãno Cõãmacũ dutirere añurõ tiinũsedugaripereja, jĩwĩ.

²⁵ Teeré tũorã, ãsã bayiró tũomanjõãwũ:

—Too docare ¿noãpé netõnénoãdari? jĩwũ.

²⁶ Jesús ãsãrẽ ññagũrã, jĩwĩ:

—Basocá cãã basiro netõnémasĩriya. Cõãmacũpereja wisióre manidójãã, jĩwĩ.

²⁷ Pedro cũũrẽ yuugũ, jĩwĩ:

—Tũoyá ména. Ĕsãpe niipetire ãsã cõoriguere cũũjõãatiwũ, mũũmena nũnũãda jĩrã. Teero tiirã, ¿ũsãpe ñeenórẽ ñeeãdari? jĩwĩ.

²⁸ Jesús yuwwi:

—Yuu ateréja diamacãrã jĩã: Atibáreco petiári siro, niipetire mama wasorítabe, yuu niipetira sõwũ duigudacu asibatéripĩrõ õpũ duirípĩrõpũ. Yuu too duiri, máã yuure nũnũrĩracã docepĩrĩ õpãrã duirépĩrĩpũ duiadacu. Israelya põna doce põnarĩ macãrãrẽ beseadacu.

²⁹ Sícũno yuure padeoré wapa cũũye wiseri, cũũ baira, cũũ pacũsũmũã, cũũ põna, cũũye ditare cũũjõã, cũũ cũũwarigue nemorõ buagúdaqui. Teero biiri apeyé Cõãmacũmena catiré petihére buagúdaqui.

³⁰ Mecũtígãrẽ pau ɱpũtĩ macãrã too síropure búri niirã niĩadacua. Búri niirã too síropure ɱpũtĩ macãrã niĩadacua, jĩwĩ.

20

Use wese paderãmena queoré

¹ Jesús wedenemowĩ:

—Múãrẽ queorẽmena teeré wedeguda: Cõãmacũ dutiré múãpũre niĩadare atequetĩ tiiróbiro niĩã. Sícũ use wese cõogú ñamisãñurõ cũũya wese padeadarare ãmaãgũ wáayigu.

² Cũãrẽ buagú, “sicabũreco padegu wapatárocõrõ múãrẽ wapatíguda” jĩyigu. Cũãmena quẽnotóã, cũũya wesepũ padedutigũ ticocoyigu.

³ Nueve niirĩ, macã decopũ wáayigu. Toopũ ãpẽrã paderipacara niirãrẽ ññayigu.

⁴ Cũãrẽ jĩyigu: “Múãcã use wesepũ padera wáaya. Añurõ múãrẽ wapatíguda”, jĩyigu. Cũãcã padera wáayira.

⁵ Coeritó niirĩ, ñamica tres niirĩ, teerora tiiyígu.

⁶ Cinco niirĩ, macãpu wáa, ãpẽrã paderipacara niirãrẽ buajeáyigu sũcã. Cũãrẽ, “¿deero tiirã múã paderipacara niinañiõjõãĩ?” jĩiyigu.

⁷ “Ãpẽrã ãsãrẽ ‘padera atiya’ jĩriawã”, jĩiyira. “Múãcã use wesepu padera wáaya”, jĩiyigu.

⁸ Nãicũmuatiri, wese cuogú paderáre dutigúre jĩiyigu: “Paderáre suocó, wapatíya. Too síropu jeaarirare wapatísugueya. Sugero jeaarirare wapatíyaponocoya”, jĩiyigu.

⁹ Cinco niirĩpu padenucãrira jeayira. Sicabureco padera wapatárocõrõ ñeeyira.

¹⁰ Bóeripu jearirape ati, “ãniã nemorõ marĩ wapatáadacu” jĩi wãcũmiyira. Cũãcã sicabureco wapatárocõrõ ñeeyira.

¹¹ Cũã tiiwese cuogúre tuticoteyira:

¹² “Íniã ãsã síropu padera jeaarira sica horara padeawã. Cũãcãrẽ ãsã wapatárocõrõrã wapatía. Ësãpeja yoari asiró doca padenañiõjõããwã”, jĩimiyira.

¹³ Cũũpe sícã teero jĩirã menamacãrẽ jĩiyigu: “Yuu menamacã, mũurẽ ñañarõ tiigú tiiría. Mũu padeadari sugero, ‘sicabureco wapatárocõrõ mũurẽ wapatíguda’ jĩi quẽnoãwũ mũumena.

¹⁴ Mũu wapatárere née, wáagua. Yuu ãni too síropu padejú jeaarigure mũurẽ wapatárocõrõrã wapatídugaga.

¹⁵ Yée niyeru niia ate. Yuu booró yée niyerumena tiimasã. ¿Yuu ãñurõ tiirí, mũu ññatutigu tiiite?” jĩiyigu.

¹⁶ Teero tiirã, too síropu niirãrira sugueadacua; suguearira síropu niĩadacua, jĩiwĩ Jesús.

Jesús cũrẽ sããdarere ñĩãrĩ wederigue

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Too síro Jesús Jerusalénpu mũãwagu, ãsã cũũ buerã docere merẽã suocó, wedewawi. Biiro jĩiwĩ:

¹⁸ —Múã ññaã. Marĩ Jerusalénpu wáara tiia. Toopá yuu niipetira sõwũ niipacari, paiarẽ dutirá, Moisés jóarigue buerãpũre ticoadacua. Cũã sããdutíadacua yũure.

¹⁹ Cũãrã judíoa niñẽrãpũre ticonetõneãdacua. Yũure buijã, tãna, curusapu páabiatu sããadacua. Itiãbureco siro masãgãdacu, jĩiwĩ.

Santiago, Juan paco Jesuré sãĩbosãmirigue

(Mr 10.35-45)

²⁰ Zebedeo numo coo põna Santiago, Juanména Jesús putopu jeawo. Cũũrẽ sãĩgõdo, ñicãcoberimena jeacũmuwõ.

²¹ Cũũ coore: —¿Ñeenó boogári? jĩiwĩ.

—Mũu õpũ sããgũ, ãniã yuu põna puarãrẽ mũu duiirĩpõrõ putogãpu dupowa. Sícã diamacũpe, ãpĩrẽ acuniñape dupowa, jĩimiwõ.

²² Jesús yũuwĩ:

—Yuu õpũ sãããdari sugero wáaadarere múã masĩria. ¿Yuu ñañarõ netõãdarobirora múãcã ñañarõ netõrã nucãbógari? jĩiwĩ.

—Éjũ, ñañarõ netõmasĩã, jĩiwã.

²³ —Múãcã yuu tiirõbiro ñañarõ netõãdacu. Teerẽ wedemasĩpacu, “sícã diamacũpe, ãpĩ acuniñape dupoguda” jĩimasĩriga. Tee yuu dutirẽ niiria. Yuu Pacu toopá duiadarare besetoawi, jĩiwĩ.

²⁴ Ësã puamóquẽñerã tee sãĩrere tuorã, Santiago, Juanména cúawu.

²⁵ Jesús ãsãrẽ suocó, jĩiwĩ:

—Múã masĩã: Niipetire dita macãrãrẽ dutirá Cõãmacãrẽ masĩhẽrã cũã booró dutiãmajãya. Cũã doca macãrãcã acaribíremena dutiia, cũã dutirẽre tiipetídutira.

²⁶ Mũũpeja cũã tiirõbiro tiirĩjãña. Merẽã tiirẽcutiya. Múã upatí macãrã niidugara, ãpẽrãrẽ tiãpuri basoca niĩña.

²⁷ Sīcū āpērā nemorō niidugagano niipetirare padecotegu tiiróbiro niirō booa.

²⁸ Y_{HH} niipetira sōwūcā teerora tiiwú: Āpērā y_{HH}re tiíapuarō jīīgū mee atiw_{HH}. Y_{HH}pe basocáre tiíapugū atigū tiiwú. Teero biiri pa_{HH} basocá ñañaré tiiré wapa diabosa netōnégū atigū tiiwú, jīiwī.

Jesús p_{HH}arārē ññarī tiirígue
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Ĕsā Jericó niīārira witiwari, pa_{HH} basocá Jesuré n_{HH}ñátiwa.

³⁰ Ĕsā wáarima wesap_{HH} p_{HH}arā ññahērā duiwa. “Jesús too netōwái” jīirére t_{HH}orá, bayiró busurómena jīiwā:

—¡Ōpū, David pārāmi niin_{HH}ñusegū, ũsārē bóaneōña! jīiwā.

³¹ Basocápe cúārē: —Nocōrōrā ditamanijōāña, jīi tutimiwā.

Cúāpe jīinemosājāwā:

—¡Ōpū, David pārāmi niin_{HH}ñusegū, ũsārē bóaneōña! jīiwā.

³² Jesupéja p_{HH}ut_{HH}ánucā, cúārē s_{HH}ocó: —¿Múārē deero tiirí boogári? jīiwī.

³³ —Ōpū, ũsārē ññarī tiiyá, jīiwā.

³⁴ Jesús cúārē bóaneō ññagū, capearire ññaapeówi. Ññaapeórira, ññajōāwā sáa. Ñña, cūūrē n_{HH}ñátiwa.

21

Jesús Jerusalén_{HH} sããwarigue
(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Ĕsā Jerusalén_{HH} jeaadaro péero d_{HH}sawú. Betfagé macāp_{HH} Ĕtāgú Olivo p_{HH}utop_{HH} jeaadara tiiwú. Toopú Jesús p_{HH}arā ũsā menamacārārē tiimacāp_{HH} ticocowi.

² Cúārē jīiwī:

—Imacā marī díamacū niirí macāp_{HH} wáaya. Máata sīcō burra siatúnucōārigore, wīmagūmena buajeáadacu. Jōā, cúārē néeatiya.

³ Sīcū múārē sãññarī, “marī Ōpū booáwī; máata wiyajāgūdaqui” jīiña, jīiwī.

⁴ Tee profeta jīi_{HH}ri_{HH}birora wáaro tiiyíro. Ateré jóarigū niiwī:

⁵ Jerusalén macārārē jīiña: “Íñña. Múā Ōpū múā p_{HH}utop_{HH} atitoai mée.

Bári niigú tiiróbiro burra macū wīmagū sotoap_{HH} pesaatií”,*
jīi jóarigū niiwī.

⁶ Cúā Jesús ticocoarira wáa, cūū tiidutíari_{HH}birora tiiríra niiwā.

⁷ Burrore cūū pacoména néeatiwa. Cúā sotoap_{HH} cúāye suti sotoá maquērē tuuwépeow_{HH}. Jesús sīcū sotoap_{HH} muāpeawi.

⁸ Pa_{HH} toopú niirā cūūrē padeorá, cūū netōwáadarimap_{HH} cúāye suti sotoá maquērē sēōcūwā. Āpērā yuc_{HH} d_{HH}p_{HH}uri tiimapú páatacūwā.

⁹ Cūū suguero wáara, cūū siro n_{HH}ñarā bayiró busurómena jīiwā:

—¡David pārāmi niin_{HH}ñusegūre usenire ticoada! ¡Ñni Cōāmacū ticodiocorigū niíi! ¡Cūūrē aññurō tiíaro! ¡Niipetira ũm_{HH}ñase macārā cūūrē “aññunetōjōāi” jīi, usenire ticoaro! jīiwā.

¹⁰ Jesús Jerusalén_{HH} sããjeari, niipetira toopú niirā ññamanijōā, deero jīimasīririra niiwā.

—¿Noā niíi ãni? jīi cãmerī sãññawā.

¹¹ Āpērā y_{HH}wa:

—Cūū Jesús, profeta, Nazaret Galilea dita macū niíi, jīiwā.

Jesús Cōāmacūwīip_{HH} dúari basocare cōāwionecorigue
(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

* 21:5 Zacarías 9.9.

12 Too síro Jesús Cõãmacũwiipũ sããjeagu, niipetira dúari basocare, teeré sãñérãrẽ cõãwionecowi. Niyeru wasorí basocaye mesarire tuunécõãcũjãwĩ. Bua dúari basocaye duirespĩrcãrẽ teerora tiwĩ.

13 Cúãrẽ jĩwĩ:

—Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jĩã: “Yáa wii ‘Cõãmacũmena wedeseri wii niiã’ jĩrĩ wii niiãdacu”,† jĩ jóare niiã. Múãpe yaarépira dúari wii niirĩ tiia, jĩwĩ.

14 Tiiwiipáre ññahẽrã, wáamasĩhẽrã cũũ putopũ atywa. Cúãrẽ netõnéwĩ.

15 Paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerápe cũũ tutuaremena tiiẽñorĩ ññarã, cúawa. Wĩmarã tiiwii popeapũ niirã bayiró busurómena “¡David pãrãmi niinũnũsegure usenire ticoada!” jĩwã. Teecãrẽ tuorã, cúawa.

16 Jesuré jĩwã:

—¿Íniã cúã jĩrẽre tuoi? jĩwã.

—Tuoa, jĩwĩ—. Múã Cõãmacũye queti jóaripũ buerá niipacara, ate tiipũpũ jóarere tuomasĩria ména:

Cõãmacũ, mũũ wĩmarãrẽ,
teero biiri ùpũrãrẽ

ãñurõ useniremena mũũrẽ basapeomenirĩ tiiáwũ,‡
jĩ jóanoã, jĩwĩ.

17 Cúãrẽ cõãwitiwa, Betaniapũ wáawũ. Toopũ ùsã cãniwã.

Jesús higuerağure sñirĩ tiirigue

(Mr 11.12-14, 20-26)

18 Apebúreco bóeri Jesús Jerusalénũpũ cãmerputáagu, jubóajõãwĩ.

19 Maa wesapũ higuerağure ññawĩ. “Ducacuticura” jĩğũ, ññagũ wáamiwĩ. Pũũrĩ dícu buawĩ. Teero tiigũ, tiigũrẽ: —Ducacutinemoricu sãa, jĩwĩ.§

Máata higuerağũ sñijõãwũ.

20 Teero wáari, ùsã cũũ buerá ññamanijõãrã, sãññáwũ:

—¿Deero tiiró higuerağũ máata sñijõããrĩ? jĩwũ.

21 Jesús ùsãrẽ yũwĩ:

—Yũũ ateréja diamacũrã jĩã: Múã padeoré cuorã, “Cõãmacũ yũũriboqui” jĩñhẽrã, yũũ tiigũrẽ tiiárirobiro múãcã tiimasĩãdacu. Apeyé, múã atigũ ùtãğũrẽ “wáa, díapũ ññacoñũãña” jĩrĩ, teerora wáaadacu.

22 Múã padeoré cuorã, Cõãmacũrẽ sãñrenorẽ buaãdacu.

Jesuré “¿noã dutirémèna teeré tiii?” jĩrigue

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

23 Too síro Jesús Cõãmacũwiipũ sããwawĩ. Cũũ tiiwiipũ bueritabe, paiaré dutirá, ãpẽrã butoã dutirá cũũ putopũ wáa, cũũrẽ sãññáwã:

—¿Noã dutirémèna mũũ teeré tiii? ¿Noã mũũrẽ dutiré ticori? jĩmiwã.

24 Jesús cúãrẽ yũwĩ:

—Yũũcã múãrẽ sãññágũda. Múã yũũre yũũri, múãrẽ “ate dutirémèna tiia yũũ” jĩğũda.

25 ¿Noã Juanrẽ wãmeõtidutigu ticocoyiri? ¿Cõãmacũ o basocápe ticocoyiri? jĩwĩ.

Cúãpe cãmerĩ wedesewa:

—Marĩ “Cõãmacũ ticocorigũ niiwĩ” jĩrĩ, cũũ marĩrẽ “too docare ¿deero tiirã cũũrẽ padeoriri?” jĩboqui.

26 Marĩ “basocã cũũrẽ ticocorira niiwã” jĩmasĩria, basocáre cuira. Niipetira “Juan profeta niiwĩ” jĩ padeoóya, jĩyira.

† 21:13 Isaías 56.7. ‡ 21:16 Salmo 8.2. § 21:19 Higuerağũrĩ wasowitiatiri, dũca metãpãgã witiaticu. Teepare sãmerérena yaanocu. Jesús teeré ãmaãmijiyi. Teepãgã ññadiari siro, pacapã ãñurõ ipitire witiatinũcãcu. Metãpãgã manirĩ, pacapãcã witiaticu.

27 Teero tiirá, cúã Jesuré: —Masĩriga, jĩwã.

Jesús cúãrẽ jĩwĩ:

—Yũcã múãrẽ “ate dutirémene teeré tiia” jĩ wederia, jĩwĩ.

Sĩcãpõna puarãmena queoré

28 Jesús cúãrẽ sãĩñáwĩ:

—¿Múã deero tугueñãĩ ateré? Sĩcũ puarã ãmuã põnacutiyigu. Cũũ sĩcũ putopu wáa, “macũ, use wesepu padegu wáaya” jĩiyigu.

29 Cũũ macũpé “wáaria” jĩiyigu. Too síro wãcũpati, wãcũre waso, padegu wáajõãyigu.

30 Too síro cúã pacu ãpĩ cúũ macũ putopu wáa, teerora jĩiyigu. Cũũpe “wáaguda” jĩpacu, wáariyigu.

31 ¿Niipé cúã pacu booróbiro tiiyĩri? jĩwĩ.

—Cũũ dutisuguearigupe, jĩwã.

Jesús cúãrẽ jĩwĩ:

—Yũũ ateréja diamacũrã jĩã: Niyeru wapasébosari basoca, teero biiri numiã ñañarã múã suguero wãcũpati, wasoóya. Teero tiiró, Cõãmacũ dutiré basocãpũre niĩãdare cúãrẽ múã suguero jeaadacu.

32 Juan Cõãmacũ boorére múãrẽ buepacari, cúãrẽ padeoríwũ. Niyeru wapasébosari basocape, teero biiri numiã ñañarãpe cúãrẽ padeowá. Cũũ wãcũpati, wasorí ññapacara, múãpe too síro wãcũpati, wasoríwũ. Juanrẽ padeoríwũ, jĩwĩ.

Ñañarã padecoteramena queoré

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

33 Jesús cúãrẽ wedewi sũcã:

—Apeyé queorere tuoyá sũcã: Sĩcũ ãmuũ dita cuogú niiyigu use wese oterigu. Otepetitoa, sãnisãncõyigu. Use cúã bipesããdari copere ãtãgãpu coayigu. Teero biiri ãmuãri wii cúã coteduiadari wiire tiiyigu. Aperopá wãanetõgũ wáagu, ãpẽrãrẽ tiiditare wasoyigu.

34 Use ãucacutirito niirĩ, cúãrẽ padecoterare ticocomiyigu. Cũũya dita cúũ wasorirare “use cúã dúã wapatãrere decomena ticocoaro yũũre” jĩcomiyigu.

35 Cũũ toopú jeari, tiidita wasorira cúãrẽ ñee, sĩcũrẽ pãa, ãpĩrẽ sããjã, ãpĩrẽ ãtãperimena déeyira.

36 Tiidita õpũ cúũ ticocosuguerira nemorõ ticocomiyigu sũcã. Cũãcãrẽ teerora tiiyira.

37 “Too síro sãa, cúũ macũrẽ ticocomiyigu sũcã. “Yũũ macũrẽ quioníremena ññãadacu”, jĩ wãcũmiyigu.

38 Õpũ macũ toopú jeari ññarã, tiidita wasorira cãmerĩ wedeseyira: “Ññarã niĩ too síropu atiditarẽ ñeeğũdu. Jãmu, sããcõ. Cũũ manirĩ, atiditã marĩya dita putuãadacu”, jĩmiyira.

39 Teero tiirá, cúãrẽ ñee, tiiwese wesapu néewa, sããcõãjãyira.

40 “Too docare tiidita õpũ toopú jeagu, ¿deero tiigũdari tiidita wasorirare? jĩwĩ.

41 Cũũrẽ jĩwã:

—Bóaneõrõ manirõ cúã ññarãrẽ sããcõãğũdaqui. Too síro cúũya ditare cúãrẽ wap- atírucujããdarare wasogũdaqui, jĩwã.

42 Jesús cúãrẽ jĩwĩ:

—Múã Cõãmacũye queti jóaripũ buerã niipacara, ate tiipũpu jóarere tuomasĩria ména: Wii weerira ãtãquire booríyira.

Cũũ boorípacari, tiiquira upatĩ macãqui putuáwũ tiwiipũre.

Cõãmacũ marĩ Õpũ teero tiirígu niiwĩ.

Cũũ tiiríguere “ãñunetõjõãã” jĩ tугueñanoã,* jĩ jóanoã.

* 21:42 Salmo 118.22-23.

43 Teero tiirá, yuu ateréja jĩĩ: Cõamacũ dutiré múãpũre niimiãdare use wese tiiróbiro niiã. Tiiwesere múãrẽ êmajãgũdaqui; ãpẽrãrẽ ticogũdaqui cũũ dutirére tiiádarare.

44 Tiiqui sotoapũ ñaapeagũno mutãjõãgũdaqui. Tiiqui sũcũ sotoapũ ñaapeaatã, ãñurõ mutãpetijõãgũdaqui, jĩĩwĩ.

45 Paiaré dutirá, teero biiri fariseo basoca Jesús tee queorémene wederi tuorã, “marĩrẽna teero jĩĩgũ tiiqui” jĩĩyira.

46 Teero tiirá, cũũrẽ ñeeãdara tiimíyira. Ñeeriwa, basocãre cuira. Basocãpe “profeta niiĩ” jĩĩ padeowã.

22

Wãmosiari bosebũreco boocómirirama queoré (Lc 14.15-24)

1 Jesús queorémene cũũrẽ wedenemowĩ:

2 –Cõamacũ dutiré múãpũre niĩãdare atequetĩ tiiróbiro niiã. Sũcũ õpũ niyigu. Cũũ macũ wãmosiari bosebũreco tiipéoyigu.

3 “Yuu boocórirare suorã wáaya”, jĩĩyigu cũũrẽ padecoterare. Cũũ boocórirape “wáaria” jĩĩjãyira.

4 Too síro ãpẽrãrẽ cũũrẽ padecoterare ticogũ, jĩĩdutyoyigu: “Yuu boocórirare ateré wedera wáaya: ‘Yaaré quẽnoãrepũ niitoaawã. Yáara wecuã, teero biiri ecarã diicutiri tiirĩrãre sãdutyitoaawã. Niipetire quẽnoãrepũ niiã. Bosebũreco ññarã atiaro’”, jĩĩcoyigu.

5 Cũãpe yuuriyira. Sũcũ cũũya wesepũ wáajõãyigu. ãpĩ cũũ apenyé dúaropũ wáajõãyigu.

6 ãpẽrãpé cũũ õpũ ticocoarirare ñee, ñañarõ jĩĩ, sããjãyira.

7 Cũã õpũ cũũ teero tiirĩguere tuogũ, cúayigu. Cũũyara surarare ticogũ, cũũrẽ sããdutyoyigu. Cũũya macãrẽ sóejãdutyoyigu.

8 Too síro cũũrẽ padecoterare jĩĩyigu: “Niipetire wãmosiari bosebũreco tiĩãdare niipetitoaa. Yuu boocómirira atihere wapa boocónemoña manirã niijããrõ sãa.

9 Teero tiirá, macã decopũ wáaya. Niipetira múã buajeárare ‘bosebũreco ññarã wáaya’ jĩĩña”, jĩĩyigu.

10 Cũũrẽ padecotera macã decopũ wedera wáayira. Niipetira cũũ buajeárare ãñurãrẽ, ñañarãrẽ néõ, néewayira. Teero tiirá, tiitatiare basocã dadajõãyira.

11 Too síro cũũ õpũ bosebũreco atiarirare ññagũ, sããjeayigu. Cũũrẽ ññagũ, sũcũ cũũ decopũ wãmosiara sãñarõ sãñahẽgũrẽ ññayigu.

12 Cũũrẽ jĩĩyigu: “Yãa wedegũ, ¿deero tiigũ sããatiarĩ mũũ, wãmosiari sutiro sãñaripacu?” Cũũpe yuumasĩiyigu.

13 Cũũ õpũ yaaré batorare jĩĩyigu: “Cũũrẽ wãmorĩpũ, duporipũ siatú, naĩtĩãrõpũ cõãwionecoya. Toopã basocã pũnisĩra bacadiyó, utiadacua”, jĩĩyigu, jĩĩwĩ.

14 Jesús jĩĩwĩ sũcã:

–Cõamacũ paũre boocópacu, sũquẽrãrẽ besequi, jĩĩwĩ.

Niyeru wapaséduire sãñãrígue (Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

15 Too síro fariseo basoca wáajõãwã. Cũũ Jesús merẽã yuuri boorã, cũũrẽ sãñããdarere quẽnoyũerira niwã.

16 Too síro cũũ buerere nũnarãrẽ, Herodere tuonũnũseramena Jesús putopũ ticocorira niwã. Cũũrẽ jĩĩwã:

–Basocãre buegũ, mũũ ãñugũ niirere masĩã. Mũũ diamacũrã Cõamacũye maquẽrẽ buea. Basocã tusaré dícuere wedericu. Upatĩ macãrãrẽ, búri niirãrẽ, niyeru cuorãre, niyeru cuohẽrãre sũcãrĩbĩro ñña, wedea mũũ.

17 Teero tiigú, ¿deero wãcũĩ m̄m̄? Ƴsãrẽ wedeya: ¿Romanuã õpũrẽ cũũ niyeru wapasédutirere wapatíadari; o wapatírigarite? jĩwã.

18 Jesupé cũã wãcũrere, cũã ñañaré tiidugárere masĩjãrigũ niwĩ. Teero tiigú, jĩwĩ:
—Múã ñañarã, tiiditórepira niiã. Múã yũre teero jĩ, wedesãdugara tiia.

19 Niyeruqui wapatíadariquire ãñoñá yũre, jĩwĩ.

Tiiquire cũũrẽ néeatywa.

20 Jesús cũãrẽ sãñãwĩ:

—¿Noãya diapóa, noã wãme tusai? jĩwĩ.

21 —César romanuã õpũye tusaa, jĩwã.

—Too docare Césaye niirere Césare wiyayá; Cõãmacũyere Cõãmacũrẽ wiyayá, jĩwĩ.

22 Cũũ teero jĩrĩ tuorá, tuomaníjõãwã. Cũũrẽ cõãwiti, wãajõãwã.

Diarira masãmuãre wederigue

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

23 Tiibũrecora sĩquẽrã saduceo basoca Jesús p̄to jeawa. Cũã “diarira masãmuãricua” jĩũya. Jesuré sãñãwã:

24 —Basocãre buegú, Moisés jĩriguere jĩãda: “Sĩcũ põnamanígũ diaweori, cũũ bai cũũ n̄mo niirigore dútuaro. Cũũ coomena cũũ sõwũ diarigũre põnacutibosaaro”,* jĩrigũ niwĩ.

25 Teerora wáayiro ùsã watoare. Sĩcũpõna siete niyira. Cũã sõwũ n̄mocup̄tiri siro, diajõãyigũ. Põnamanígũrã, cũũ n̄mo niirigore cũũ bairé cũũyigũ.

26 Cũũcãrẽ teerora wáayiro. Cũũ baicãrẽ teero wáayiro. Teero dícu wáayiro. Nitugũpucãrẽ teerora wáayiro.

27 Too síro cũã n̄mo niimirigocã diajõãyigo.

28 Cũã niipetira coore n̄mocup̄timiyira. Teero tiigó, diarira masãmuãrĩ, ¿nii n̄mope p̄tuãgodari? jĩwã.

29 Jesupé cũãrẽ yũwĩ:

—Múã Cõãmacũye queti jóaripũ maquẽrẽ masĩria. Cõãmacũ tutuarecãrẽ masĩria. Teero tiirã, wisijõã.

30 Diarira masãmuãri siro, ãmuã, numiã wãmosáricua. Ángelea ãmuãsepũ niirãbiro niũya.

31 Diarira masãmuãre maquẽrẽ múã buepacara, tuomasĩria ména. Ateré Cõãmacũ cũũye queti jóaripũpũ múãrẽ jĩrigũ niwĩ:

32 “Abraham, Isaac, Jacob Õpũ niiã yũ”,† jĩrigũ niwĩ. Cõãmacũ diarira Õpũ niirii; catirá Õpũpe niĩ, jĩwĩ.

33 Basocã cũũ buerere tuorã, tuomaníjõãwã.

Dutiré up̄tí maquẽ

(Mr 12.28-34)

34 Too síro Jesús saduceo basocare sãñãduri tiirĩ ññarã, fariseo basoca neãrira niwã.

35 Too síro sĩcũ cũã menamacũ Moisés jóariguere ãñũrõ masĩgũ Jesuré “merẽ yũboqui” jĩgũ, sãñãwĩ:

36 —Basocãre buegú, ¿diyeyé niĩ Moisére dutiré cũũrigue bayiró up̄tí maquẽ? jĩwĩ.

37 Jesús cũũrẽ yũwĩ:

—“Cõãmacũ marĩ Õpũrẽ mañã. Niipetire múã yeeripũnamena, múã wãcũrémena cũũrẽ mañã”.‡

38 Tee apeyé nemorõ niinetõnucãre niĩã.

39 Tee doca maquẽ tee dutiré tiirõbiro niĩã. “M̄m̄ basiro maĩrõ tiirõbirora ãp̄rãcãrẽ mañã”.§

* 22:24 Deuteronomio 25.5. † 22:32 Éxodo 3.6. ‡ 22:37 Deuteronomio 6.5. § 22:39 Levítico 19.18.

40 Marĩ tee p̄awāmé dutirére tiirá, niipetire Moisére dutiré cūūrigue, teero biiri profetas tiidutirere ȳura tiicú, j̄iĩwĩ.

Cristo ¿noã p̄rãmi niĩ?

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

41 Fariseo basoca Jesús p̄top̄a neãritabe, cúãrẽ sãĩñáwĩ:

42 —Múã Cristo Cõãmacũ beseriḡure ¿deero wãcũĩ? ¿Noã p̄rãmi niin̄n̄seḡa niĩ? j̄iĩwĩ.

—Õpũ David p̄rãmi niin̄n̄seḡa niigũdaqui, j̄iĩwã.

43 Jesús cúãrẽ j̄iĩwĩ:

—Too docare David Cristo ñecũ niipac̄a, ¿deero tiigũ Espiritu Santo masĩré ticorém̄ena wedeseḡa, “cũũ ȳuũ Õpũ niĩ” j̄iĩyiri? David ateré jóarigu niiwĩ:

44 Cõãmacũ j̄iĩwĩ ȳuũ Õpũrẽ:

“Yáa wãmo diamacũniñape duiya,

tée m̄urẽ ññatutirare m̄uũ dutiriguere ȳuũ ãñurõ ȳuũri tiiríp̄a”,*

j̄iĩ jóarigu niiwĩ David.

45 David “ȳuũ Õpũ” j̄iĩgũ, Cõãmacũ beseriḡure j̄iĩgũ tiiríḡu niiwĩ, cúũ p̄rãmĩ niipacari. Teeré ãñurõ wãcũña, j̄iĩwĩ.

46 Cúã s̄ic̄unopera ȳuũriwa. Tiib̄urecomena “sãĩñãnemoricu sáa” j̄iĩ wãcũyira.

23

Jesús Moisés jóarigue buerá tiiréc̄utire, fariseo basoca tiiréc̄utire wederiḡue

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

1 Too síro Jesús basocáre, ãsã cúũ bueráre j̄iĩwĩ:

2 —Moisés jóarigue buerá, fariseo basocacã Moisére dutiré cūūriguere wederá niĩya.

3 Teero tiirá, niipetire cúã wederére tiin̄n̄áseya. Cúã tiiréc̄utirepere ññac̄urijãña. Cúã wederobiro tiiriya.

4 ãp̄erãrẽ tiip̄õt̄eõña manirére dutiia. N̄uc̄r̄ere siatúpeora tiiróbiro tiiya. Tee aparáre péerogã tiiapuriya.

5 Niipetire cúã tiirére basocá ññãrõ j̄iĩrã, teeré tiiya. Cõãmacũye queti jóaripũ sããretibari pacasãñuretibari c̄uóya.* Teero biiri cúã súubuseri ññãrõ j̄iĩrã, ãp̄erã nemorõ cúã súubuseri sutiro yapa opadari c̄uorócare sãñaãya.

6 Boseb̄ureco niirĩ, s̄uḡuero maquẽ duirép̄a dícu duiduḡacua. Neãré wiserip̄uc̄arẽ teerora tiiduḡacua.

7 Macã decop̄a quioníremena ãñudutiri boocúa. Cúãrẽ “ãsãrẽ buerá” j̄iĩrĩ boocúa.

8 ‘Múã doca “ãsãrẽ buerá” j̄iĩdutirijãña. Múãrẽ buegũ s̄ic̄urã niĩ. Múã s̄ic̄up̄õnarã niã.

9 Atiditap̄ure s̄ic̄ũ basocúre “ãsã pac̄a” j̄iĩrijãña. Múã s̄ic̄urã pac̄uc̄utia; cúũ ãm̄uãsepu niĩ.

10 Múãrẽ “ãsã õpũ” j̄iĩrijããrõ. Cristo Cõãmacũ beseriḡu s̄ic̄urã múã Õpũ niĩ.

11 Múã menamacũ ãp̄erãrẽ tiiapuḡu cúũrã niĩ ãp̄erã nemorõ up̄atĩ macã.

12 S̄ic̄ũ cúũ basiro “ãp̄erã nemorõ ȳuũre padeorĩ booa” j̄iĩgũ bári niigũ tiinógũdaqui. Teero j̄iĩh̄eḡunopereja Cõãmacũ ãp̄erãrẽ padeorĩ tiigũdaqui.

13 ‘Bóaneõrã niã múã Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca. Múã basocá ññacorop̄a dícu ãñurõ tiia. Cõãmacũ dutirére ãñurõ wãcũn̄n̄userare cãmotára tiia. Múã Cõãmacũ dutirére ãñurõ wãcũn̄n̄useduḡaricu; wãcũn̄n̄useduḡarare cãmotáa.

14 ‘Bóaneõrã niã múã Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca. Múã basocá ññacorop̄a dícu ãñurõ tiia. Niyeru boorã, wapewia numiãye wiserire j̄iĩditorem̄ena ãmacu.

* 22:44 Salmo 110.1. * 23:5 Tiitibare cúãye diapóaripu, cúãye wãmoríp̄u siatútuyira. Tiitiba popeap̄u sica versículo o p̄na versículo sããyira. Ññaña Deuteronomio 6.6-8.

Múã yoari Cõãmacũmena wedesera tiiróbiro tiiditócu basocáre. Múãrã ãpẽrã nemorõ ñañarõ tiinóãdara niiã.

¹⁵ 'Bóaneõrã niiã múã Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca. Múã basocá ññacoropũ dícu ãñurõ tía. Día pairímaapũ tã, yoaro niiré macãrĩpũ múã buerére ñññãdarare ãmaãrã wáaa. Sícũrẽ bua, múã buerémena cũũrẽ múã nemorõ pecamepũ wáagũdu niirĩ tía.

¹⁶ 'Bóaneõrã niiã múã. Múã ññahẽrã ãpẽrãrẽ wéesũguera tiiróbiro niiã. Múã basocáre ateré buea: “Sícũ ‘Cõãmacũwiimena diamacũ jĩã’ jĩãri siro, cũũ jĩãriguere tiihéri, wapa maniã” jĩicu múã. Atepe docare “cũũ ‘Cõãmacũwii maquẽ oromena diamacũ jĩã’ jĩĩrĩ, teerora tiiáro” jĩicu múã.

¹⁷ Múã tũomasĩridojãcu. Oro Cõãmacũwiipũ niijĩrõ, Cõãmacũ ññacoropũ ãñuré pũtuácu. Teero tiiró, ¿diiyépe nemorõ upũtĩ maquẽ niĩ, orope o Cõãmacũwiipe?

¹⁸ Múã ateré buea: “Sícũ ‘Cõãmacũrẽ wáicura sópeoromena diamacũ jĩã’ jĩãri siro, cũũ jĩãriguere diamacũ tiihéri, wapa maniã” jĩicu múã. Atepe docare “cũũ ‘toopú wáicura Cõãmacũrẽ ticorémena diamacũ jĩã’ jĩĩrĩ, teerora tiiáro” jĩicu múã.

¹⁹ Múã tũomasĩridojãcu. Cõãmacũrẽ ticoré wáicura sópeoro sotoapũ niijĩrõ, cũũ ññacoropũ ãñuré pũtuácu. Teero tiiró, ¿diiyépe nemorõ upũtĩ maquẽ niĩ, Cõãmacũrẽ ticorépe o wáicura sópeorope?

²⁰ Teero tiigú, sícũ “Cõãmacũrẽ wáicura sópeoromena diamacũ jĩã” jĩĩgũ, toopú péoarigũmenacãrẽ teerora jĩĩgũ tiii.

²¹ Sícũ “Cõãmacũwiimena diamacũ jĩã” jĩĩgũ, Cõãmacũmenacãrẽ teerora jĩĩgũ tiii.

²² Sícũ “ũmuãsemena diamacũ jĩã” jĩĩgũ, Cõãmacũ duirĩpĩrõmena, teero biiri toopú duigũmenacãrẽ teerora jĩĩgũ tiii.

²³ 'Bóaneõrã niiã múã Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca. Múã basocá ññacoropũ dícu ãñurõ tía. Múã oteré metãgãrẽ “menta”, “anís”, “comino” wãmecutire yaaré sitiaãñúre tiirénorẽ seenéõ, opaquẽrĩ tiicú. Pũamóquẽñequẽrĩ cũorá, sicaquẽ Cõãmacũwiipũ néewa, “yũ Cõãmacũrẽ ticoré niiã” jĩĩ, pairé ticocu. Teero tiipacára, nemorõ upũtĩ maquẽrẽ tiiría. Moisére dutiré cũũriguecãrẽ tiiría. Basocáre queoró dutiróbiro tiiría. Bóaneõre ãñoría. Cõãmacũrẽ padeoría. Múã oterére cũũrẽ ticorucurobirora tee upũtĩ maquẽcãrẽ tiiró booa.

²⁴ Múã ññahẽrã ãpẽrãrẽ wéesũguera tiiróbiro niiã. Búri niirére ãñurõmena tiipetĩpacara, upũtĩ maquẽ tiirépe wãcũria.

²⁵ 'Bóaneõrã niiã múã Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca. Múã basocá ññacoropũ dícu ãñurõ tía. Baparí sotoápũ dícu coseárigue tiiróbiro niiã. Popeapũre múã ãpẽrãyére ãmaré, teero biiri niyeru cũopacára boonemósãjãre dadanetõjõãã.

²⁶ Múã fariseo basoca tũomasĩhẽrã, ññahẽrã tiiróbiro niiã. Popeapũ maquẽ cosesũguéya. Teero tiirá, bapa sotoápũcãrẽ ãñurõ coseári bapa tiiróbiro niiãdacu.

²⁷ 'Bóaneõrã niiã múã Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca. Múã basocá ññacoropũ dícu ãñurõ tía. Múã diarira cũũre wiseri boremena tuusiãre wiseri tiiróbiro niiã. Sotoápũre ãñurõ baucú. Popeapũre diarira cõãrĩ, niipetire bóarigue dadajõãcu.

²⁸ Múãcã teerora basocá ãñurã baucú ãpẽrã ññacoropũ. Popeapũpere ãñuré tiidũgáre manicú sáa. Ñañaré niinetõjõãcu.

²⁹ 'Bóaneõrã niiã múã Moisés jóarigue buerá, teero biiri fariseo basoca. Múã basocá ññacoropũ dícu ãñurõ tía. Múã profetaye masãcoperi sotoapũ ãñuré wiserigã tiinũcõã. ãpẽrã basocá ãñurã niirirare cũũre wiserire mamõã.

³⁰ Múã biiro jĩã: “Ësã ñecũsũmuãniãrã catiritopũre ãsã niirãjã, merẽã tiibójĩyu. Cũã profetare sããdutĩri, ãsã sããdutĩribojĩyu”, jĩã.

³¹ Múã teeré teero jĩãrã, múã basiro “profetare sããrĩra pããmerã niinũnũsera niiã” jĩãrã tía.

³² Teero tiirá, múã ñecūsũmuã tiimúãatirirobirora tiyapácütijãña.

³³ 'Múã ãñaã tiiróbiro ñañaaré tiirá niiã. Múã deero tii Cõamacũ pecamepũ ñañaarõ tiíadarere netõmasřicu.

³⁴ Teero tiigũ, yũũ múã pũtopũre profetare, Cõamacũ dutiré masĩrãrẽ, Cõamacũye bueadarare ticocogũda. Múãpe cúã síquẽrãrẽ sĩa, ãpẽrãrẽ curusapũ páabiatu sĩadutíadacu; ãpẽrãrẽ cúã neãre wiseripũ tãna, cúã wáare macãrĩpũ nũnũãdacu.

³⁵ Múã teero tiirá, niipetira basocá ãñurãrẽ sĩařigue wapa múã wapa cũoa. Múã ñecūsũmuã Abel† basocú ãñugũrẽ sĩařugéyira. Tée Zacarías‡ Berequías macũrẽ sĩařapácütiyira. Zacaríare sĩařyira ãñunetõjõãri Tatia sããwaro pũtopũ.

³⁶ Yũũ ateréja diamacũrã jĩã: Múã atitó macãrãpũ niipetire cúã teero tiiríguere wapa cũoa, jĩwĩ Jesús.

Jesús Jerusalén macãrãrẽ maĩmĩrigue

(Lc 13.34-35)

³⁷ Jesús Jerusalén macãrãrẽ wãcũgũ, jĩwĩ:

—Jerusalén macãrã, múã profetare sĩařã niiã; Cõamacũye wederãre ãtãperimena déesĩãrã niiã. Múãrẽ maĩgũ, pee peti néõdũgamiwã. Cãrẽquẽ coo põnarẽ wãure docapu néõcũrõbiro tiidũgamiwã. Múãpe booríwũ.

³⁸ Teero tiiró, múãya macã cõõjõããdacu.

³⁹ Yũũ ateré jĩã: Yũũre ññanemoricu; tée múã yũũre “ãni Cõamacũ ticodiocorigu ãñunetõjõãĩ” jĩrãpũ, ññaãdacu, jĩwĩ.

24

Jesús “Cõamacũwii cõãnoãdacu” jĩrigue

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jesús Cõamacũwiipũ niĩřigu witiwari, ãsã cũũ buerá cũũ pũto wáawũ. Cõamacũwii, teero biiri tiwiiména niire wiserire “ãñuré wiseri niiã” jĩ, cãũrẽ wedewawũ.

² Cũũpe ãsãrẽ jĩwĩ:

—Múã iye niipetire wiserire ññamiã. Yũũ ateréja diamacũrã jĩã: Too síro ãtãqui apeqũ sotoapũ weemũãřigue pũtuáricu. Niipetire cõãnoãdacu, jĩwĩ.

Atibãreco petiádari řugũero wáaadare

(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Too síro řtãgũ Olivopũ jea, Jesús duiřigu niwĩ. řsã cũũ buerá ãpẽrã tũohéropũ cãũrẽ jea, sãĩñãwũ:

—Wedeya ãsãrẽ. Mũũ wedearigue ¿deero biiri wáaadari? ¿Ñeenómena mũũ pũtuãatiadarere, teero biiri atibãreco petiádarere ññamasĩnoãdari? jĩwũ.

⁴ Jesús yũũwi:

—Ññurõ tũomasĩña, ãpẽrã jĩditori jĩrã.

⁵ Paũ “yũũrã niiã; yũũ Cõamacũ beserigu Cristo niiã” jĩãdacula. Paũ cúãrẽ nũnũãdacula.

⁶ Apeyé, “cãmerĩsĩãrã tiíawã” jĩrĩ tũoádacu. “Toopũ cãmerĩsĩãrã tiíayira” jĩrẽ queticãrẽ tũoádacu. Teerẽ tũorã, cuirijãña. Tee wáaadare niijãrõ tiia. Teero wáapacari, atibãreco petiádarõ dusaádacu ména.

⁷ Sicapõna macãrã apegõná macãrãmena cãmerĩsĩããdacula. Teero biiri sicadita macãrã apeditã macãrãmena cãmerĩsĩããdacula. Jũabóare wáaadacu. Peeditapũre dita cãmeñare wáaadacu.

⁸ Tee niipetiremena basocãre bayiró ñañaarõ netõrẽ nũcããdacu.

⁹ Teero wãari, múãrẽ ñee, dutirãpũre tico, ñañaarõ tiidutiadacula. Múãrẽ sĩaãdacula. Niipetira basocá múãrẽ ññatutiadacula yũũre padeorẽ wapa.

† 23:35 Génesis 4.8. ‡ 23:35 2 Crónicas 24.20-21.

10 Teero wáari, paꝯ yꝯre padeomírira padeodúadacua. Cúã menamacãrã niimirare ticoadacua dutirápꝯre. Cãmerĩ ññatutiadacua.

11 Paꝯ “yꝯ profeta niiã” jĩĩadacua. Paꝯre jĩĩdito, padeorí tiiadacua.

12 Ññañaré pee niiadacu. Teero wáari, paꝯ cãmerĩ maĩdúadacua.

13 Yꝯre padeorucújãrã docare Cõãmacũ netõnegũdaqui.

14 Niipetiro atibúrecopꝯ aññuré queti “Cõãmacũ dutiré basocápꝯre niiadare jeaadaro tiiã” jĩĩrere niipetiroꝯ wedenoãdacu, niipetire dita macãrã masiãrõ jĩĩrã. Tee wáari siro, atibúreco petiãdacu sáa.

15 'Ññañanetõncãgũrẽ* Cõãmacũrẽ padeorídojãgũrẽ ññaãdacu múã. Cũũ Cõãmacũwii popeapꝯ jeagũdaqui. Profeta Daniel tee maquẽrẽ wederigꝯ niiwĩ. (Ateré buegú tũomasiãrõ.)

16 Teero wáari ññañã, Judea ditapꝯ niirã ãtãyucapꝯ dutijõããrõ.

17 Wii sotoápꝯ pesagúno diiwá, wii popeapꝯ niirere néegũ sããwaripacꝯ, dutijõããrõ.

18 Wesepú padegúcã wiipú sutiré néegũ pũtũawaripacꝯ, dutijõããrõ.

19 Teero wáare bũrecori niipacósãnumiãrẽ, põna ãpũrã cuorãre bóaneõre bũrecori niiadacu.

20 “Dutiwãre bũrecori púuriro niiré bũrecori wáarijããrõ; yeerisãri bũreco wáarijããrõ” jĩĩ, Cõãmacũrẽ sãñã.

21 Teero wáare bũrecori basocãre bayiró ññañarõ netõré bũrecori niiadacu. Cõãmacũ atibúreco tiirí sirore, tée atitópꝯre nocõrõ ññañarõ netõré maniríro niiwã. Too síropucãrẽ nocõrõ peti ññañarõ netõré maniãdacu.

22 Tee ññañarõ netõré bũrecorire Cõãmacũ dúoriatã, sĩcũno netõrídojãgũdaqui. Cõãmacũpe cũũ beserirare tiigú, teero wáare bũrecorire dúogũdaqui.

23 “Teero wáari, sĩquẽrã múãrẽ jĩĩditoadacua: “Jãã, ññaña. Cõãmacũ beserigꝯ Cristo ãno niiĩ”, jĩĩmiãdacua. “Toopú niiĩ”, jĩĩmiãdacua ãpẽrãpé. Cúã teero jĩĩrĩ, padeoríjãña.

24 Paꝯ jĩĩditora niiadacua. Sĩquẽrã “yꝯ Cõãmacũ beserigꝯ Cristo niiã” jĩĩmiãdacua. “Profeta niiã” jĩĩmiãdacua ãpẽrãpé. Pee tiiẽnore tiiadacua, cúãrẽ padeoáro jĩĩrã. Cõãmacũ beserirapũrena padeodúri tiidũgãmiãdacua.

25 Tee niiãdarerena múãrẽ yꝯ wedesũguetooa.

26 Teero tiirã, ãpẽrã múãrẽ “jõõpꝯ basocã manirõpꝯ Cristo niiãwĩ” jĩĩrĩ, wáarijãña. “Atiwiĩ macã sawipꝯ niiãwĩ” jĩĩrĩ, padeoríjãña.

27 Apetóre bũpo wããyori, muĩpũ muãatirope tée cũũ sããwarope bóesesajõãã. Teero wáarobirora wãaadacu, yꝯ niipetira sõwũ atiri.

28 Wáicũ bóari, yucãa máata masĩcua. Cúã tiirõbirora yꝯ jĩĩãrigue wáari ññañã, yꝯ atiadarere máata masiãdacu.

Jesús pũtũatiadare

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

29 “Tee ññañarõ netõré bũrecori sirogã muĩpũ búreco macũ naĩtĩãjõãgũdaqui. Ññami macũcã bóeriqui. Ñnocõã ññaacodiadacua. Niipetira ãmuãsepꝯ niirã cãmeñanoãdacua.

30 Teero wáari, ãmuãsepꝯ sica ãñore bauãdacu. Teeré ññañã, yꝯ niipetira sõwũ atiadarere masiãdacua. Teero tiirã, niipetire macãrĩ macãrã utiadacua. Yꝯ niipetira sõwũ õmeburũáripꝯ tutuaremena asibatédiatiri ññaãdacua.

31 Corneta busari, ángleare ticocogũdacu. Cúã néõãdacua yꝯ beserirare atibúreco niipetiroꝯ niirãrẽ.

32 Múãrẽ oterigꝯ higuerağumena queoré ticogũda. Tiigú pũũrĩ wasorí, “cũma wãaadaro péerogã dũsã” jĩĩmasiã.

* 24:15 Pecasãyemena: “la abominación desoladora”, es decir, el Anticristo.

³³ Teerora niipetire yuu jĩĩarigue wáari ñnarã, “niipetira sōwũ putuaatiadaro péerogã dusacú” jĩĩ masĩña.

³⁴ Yuu ateréja diamacúrã jĩĩã: Atitó macārã cúã diaadari suguero, tee niipetire yuu jĩĩarigue wáaadacu.

³⁵ Ɔmũãse, atiditá peticódiaadacu. Yuu wedesere doca petirícu. Niirucujããdacu.

³⁶ Yuu putuaatiadari bureco, tii horare masĩña maniã. Ángelea ùmũãse macārã masĩriya. Yuu niipetira sōwũcã masĩria. Yuu Pacũ sĩcũrã masĩqui.

³⁷ Yuu niipetira sōwũ putuaatiadari suguerogã, Noé niirito wáarirobiro wáaadacu.

³⁸ Atibúreco dúuadari suguero, basocá yaa, sĩni, wãmosía, cúã põna numiãrẽ numicũ tiiyíra. Tée Noé dooríwũcapũ sããwaripũ, tiitúcoyira.

³⁹ Cúã “merẽã wáaricu” jĩĩ wãcũpacari, oco pea, díã duanetõrĩ, diapetijõãyira. Yuu niipetira sōwũ putuaatiricãrẽ, basocá teerora tiíadacu.

⁴⁰ Teebũrecorire ùmũã pũarã wesepá niíadacu. Sĩcũ néemuãnogũdaqui; ãpĩ putuágũdaqui.

⁴¹ Pũarã numiã trigo wãñiãrã niíadacu. Sĩcõ néemuãnogõdaco; apegó putuágodaco.

⁴² Teero tiirã, ññacorucujãña. Múãcã yuu múã Ɔpũ putuaatiadari burecore masĩricu.

⁴³ Ateré masĩña: Wii Ɔpũ “ñamirẽ tii hora niirĩ, yaarépigu jeagũdaqui” jĩĩ masĩgũ, cãnihẽgũrã coteboqui. Cũũya wiire pãõsãrĩ jĩĩgũ, cãmotáqui.

⁴⁴ Teero tiirã, múãcã ãñurõ yueya. Múã wãcũhẽritabe, yuu niipetira sōwũ putuaatigũdacu.

Pũarã dutibosaramena queoré

(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Múã sĩcũ ùmũ ãñurõ masĩgũ cúũ Ɔpũyere ãñurõ dutibosagu tiiróbiro niíña. Cũũ Ɔpũ aperopá wáagu, cúũrẽ jĩĩqui: “Yáa wii macãrãrẽ búrecoricõrõ yaaré ticoya”, jĩĩqui.

⁴⁶ ãñurõ dutibosagu cúũrẽ dutiariguere tiirucúqui. Teero tiigũ, cúũ Ɔpũ coerí, useniqui.

⁴⁷ Yuu ateréja diamacúrã jĩĩã: Cũũ ãñurõ tiiré wapa cúũ Ɔpũ niipetire cúũ cõorere dutibosagu sõnecogũdaqui.

⁴⁸ ãpĩpé “yuu Ɔpũ máata coeríqui” jĩĩ wãcũgũ, ññarõ tiiquí.

⁴⁹ Padecoterare ññarõ tiinũcãqui. Cũmurãmena boseyã, sĩni tiiquí.

⁵⁰ Cũũ Ɔpũ cúũ wãcũhẽritabe, coegũdaqui.

⁵¹ Cũũ dutiriguere tiirírigue wapa bayiró ññarõ tiigũdaqui. ãpẽrã ññacoropũ dícu ãñurẽ tiiditórirare cúũ cúãrẽ cõãriropũ cúũcãrẽ cõãgũdaqui. Toopá basocá pũnisíra bacadiyó, utiadacu.

25

Pũamóquẽñerã numiãmena queoré

¹ Cõãmacũ dutiré múãpũre niíadare atequetí tiiróbiro niíã. Pũamóquẽñerã numiã cúã sĩãwócorepa née, cúã menamacõ manũ niigũdũre bocara wáayira.

² Sicamoquẽñerã numiã tũomasĩhẽrã niiyira. ãpẽrã sicamoquẽñerã numiã ãñurõ masĩrã niiyira.

³ Tũomasĩhẽrã numiã cúãye sĩãwócorepa néewapacara, use too síro píosããdarere néewariyira.

⁴ ãñurõ masĩrã numiãpe usepa néewayira sĩãwócorepamena.

⁵ Wãmosíagũdũ máata jeariyigu. Niipetira numiãrẽ wũgoá jeari, cãnijõãyira.

⁶ Ñami deco acaribíri tũoyíra: “¡Wãmosíagũdũ atitoai! ¡Bocara atiya!” jĩiyigu.

⁷ Niipetira numiã wãcã, cúãye sĩãwócorepare quẽnoyíra.

8 Thomasĩhẽrã numiãpe ãñurõ masĩrã numiãrẽ jĩiyira: “Ûsãcãrẽ use ticoya; ùsã sãwócorepa yatiro tiia”, jĩiyira.

9 ãñurõ masĩrã numiãpe yũyira: “Ticoria. Ûsã ticori, ùsãcãrẽ jeari, múãcãrẽ jeari tiibócu. Múã basiro use dúari basoca pũtopũ sãĩrã wáaya múã sãwócoadarere”, jĩiyira.

10 Cúã sãĩrã wáaari siro, wãmosíagudũ jeayigu. ãñurõ ññacoarira bosebureco tiiri wiipũ cũmema sããwayira. Cúã sããwaari siro, sope biajõãyiro.

11 Too síropũ ãpẽrã numiãpe jea, “ùsã õpũ, ùsãrẽ sope pãõña” jĩiyira.

12 Cũũpe yũyigu: “Yũũ aterėja diamacárã jĩĩ: Múãrẽ masĩriga”, jĩiyigu, jĩĩwĩ Jesús.

13 Jesús tee queorẽ wedeari siro, jĩĩwĩ:

—Yũũ atiadari burecore tii horare múã masĩria. Teero tiirã, ãñurõ ññacorucujãña, jĩĩwĩ.

Niyeruquirimena queoré (Lc 19.11-27)

14 Jesús ùsãrẽ wedenemowĩ:

—Cõãmacũ dutiré múãpũre niãdare atequetí tiiróbiro niã. Sícũ basocú yoaropũ wáagudũ tiiyigu. Cũũ wáadari suguero, cũũye dutibosarare sũocó, cũũye niyerure cúãmema cũũyigu.

15 Sícũrẽ sicamoquẽñepori, ãpĩrẽ pũapó, ãpĩrẽ sicapo niyeruquiripori ticoyigu. Cúã paderẽpũre ññaco, ticoyucoyigu. Too síro wáajõãyigu.

16 Dutibosagu sicamoquẽñepori ñeerigu tee niyerumena pade, máata apeyé sicamoquẽñepori wapatánemoyigu.

17 Pũapó ñeerigucã teerora apeyé pũapó wapatánemoyigu.

18 Sicapo ñeerigũpe cope coa, cúãrẽ dutigúye niyerure tiicopere yaacũjãyigu.

19 ‘Yoari siropũ, cúãrẽ dutigú coeyigu. Coe, cúãrẽ “yée niyerure ¿deero tiiri?” jĩĩ sãĩñáyigu.

20 Sicamoquẽñepori ñeerigu cũũ pũto jeanucãyigu. Apeyé sicamoquẽñepori cũũ pade wapatárere néeatigu, jĩiyigu: “Yũũre dutigú, sicamoquẽñepori mũũ yũũre cũũwã. Teeména nocõrõrã pade wapatánemowũ. Ate niã apeyé sicamoquẽñepori”, jĩiyigu.

21 Cúãrẽ dutigú cũũrẽ jĩiyigu: “ãñurõ tiiyú. Dutibosagu ãñurõ diamacú tiigú niã mũũ. Yũũ péerogã cũũriguemena ãñurõ tiiyú. Mũũ ãñurõ tiirigue wapa pee dutigú cũũgũda. Yũũmena usenirucujãña”, jĩiyigu.

22 Too síro pũapó ñeerigu cũũ pũto jeanucã jĩiyigu: “Yũũre dutigú, mũũ yũũre pũapó cũũwã. Teeména nocõrõrã pade wapatánemowũ. Ate niã apeyé pũapó”, jĩiyigu.

23 Cúãrẽ dutigú cũũrẽ jĩiyigu: “ãñurõ tiiyú. Dutibosagu ãñurõ tiigú niã mũũ. Yũũ péerogã cũũriguemena ãñurõ tiiyú. Mũũ ãñurõ tiirigue wapa pee dutigú cũũgũda. Yũũmena usenirucujãña”, jĩiyigu.

24 ‘Too síro sicapo ñeerigucã cũũ pũto jeanucã, jĩiyigu: “Yũũre dutigú, mũũ tutuare padedutigũ niirere masĩwã. Paderipacũ, ãpẽrã paderémema wapatáa.

25 Teero tiigú, cui, mũũye niyerure dita popeapũ yaacũjãwã. Ate niã mũũye”, jĩiyigu.

26 Cúãrẽ dutigú cũũrẽ yũũyigu: “Mũũ dutibosagu ññaagú, dadegú niã. ‘Paderipacũ, ãpẽrã paderémema wapatái’ jĩĩ masĩmiyu.

27 Teeré masĩgũjã, yée niyerure ññanori wiipũ néewa, cũũbojĩyu. Yũũ coegú tee bucũáremena ñeenemoboajĩyu”, jĩiyigu.

28 Toopú niirãrẽ jĩiyigu: “Tiipore ãmajãña. Pũamóquẽñepori cũogúpere ticoya.

29 Pee cũogúnorẽ nemorõ ticonoãdacu. Pee cũogúdaqui. Cũohégũnopere cũũ cũomírere ãmajãnoãdacu.

30 ãni dutibosagu queoró tiihégure naĩtĩãrõpũ cõãwionecoya. Toopú pũnisíra bacadiyó, utiadacu”, jĩiyigu.

Jesús niipetire dita macãrãrẽ beseadare

³¹ Y_{HH} niipetira sōwũ asibatéremena putuaatiri, òpũ duirípĩrõpũ dutiduigudacu. Ángelea niipetira y_{HH}mena atiadacua.

³² Niipetire dita macãrã y_{HH} duiró putopũ neãadacua. Teero tiigú, cúãrẽ p̃hapõná batonũcõgũda. Sícũ ecará coterí basocũ ovejare merẽã, cabrare merẽã batonũcõgũ tiiróbiro tiigũda.

³³ Basocá ãñurãrẽ diamacũpe, ãpẽrãrẽ acuniñape nũcõgũda.

³⁴ Too síro y_{HH} diamacũpe nucũrãrẽ jĩgũda: “Múã y_{HH} Pacũ ãñurõ tiinórira, atiya. Atibúreco nũcãrípũ múã niĩadarore quẽnosũguétoarigũ niiwĩ. Teeré ñeerã atiya sáa.

³⁵ Y_{HH} juabóari, ecawú. Y_{HH} oco s̃nidugári, tĩãwũ. Y_{HH} aperopú wáanetõrĩ, cãnirõ ticowũ.

³⁶ Y_{HH} sutimanírĩ, sããwũ. Y_{HH} diarecutiri, ññacãmesãwũ. Y_{HH} peresuwiipũ duiri, ññarã jeawũ”, jĩgũda.

³⁷ Teero tiirá, basocá ãñurã jĩĩadacua: “Ûsã Òpũ, ¿deero biiri m̃ũ juabóari, ecarí? ¿Deero biiri oco s̃nidugári, tĩãrĩ?

³⁸ ¿Deero biiri aperopú wáanetõrĩ, cãnirõ ticori? ¿Deero biiri sutimanírĩ, sããrĩ?

³⁹ ¿Deero biiri diarecutigure o peresuwiipũ duigúre ññarã jeari?” jĩĩadacua.

⁴⁰ Cúãrẽ y_{HH}gũda: “Y_{HH} ateréja diamacũrã jĩã: Múã y_{HH}re padeorãre uputí macãrã niñhãrẽ teero tiirá, y_{HH}rena tiirá tiiwú”.

⁴¹ Too síro acuniñape nucũrãrẽ jĩgũda: “Múã Cõãmacũ ññarõ tiinõãdara niĩã. Teero tiirá, ãnorẽ niirijãña. Pecame petihérimepũ wáaya. Tiimé wãtĩãrẽ dutigúre, cãũyara ángelea ññarãrẽ quẽnoyúerime niĩã.

⁴² Y_{HH} juabóari, ecaríwũ. Y_{HH} oco s̃nidugári, tĩãriwũ.

⁴³ Y_{HH} aperopú wáanetõrĩ, cãnirõ ticoriwũ. Y_{HH} sutimanírĩ, sããriwũ. Y_{HH} diarecutiri, peresuwiipũ duiricãrẽ, ññarã jeariwũ”, jĩgũda.

⁴⁴ Cúãcã teerora jĩĩadacua: “Ûsã Òpũ, m̃ũ juabóari, oco s̃nidugári, aperopú wáanetõrĩ, sutimanírĩ, diarecutiri, o peresuwiipũ duiri, ¿deero biiri ùsã m̃ũrẽ tiíapuriri?” jĩĩadacua.

⁴⁵ Y_{HH} cúãrẽ y_{HH}gũda: “Y_{HH} ateréja diamacũrã jĩã: Múã y_{HH}re padeorãre uputí macãrã niñhãrẽ tiíapuhera, y_{HH}rena tiíapuhera tiiwú”, jĩgũda.

⁴⁶ Cúã wáajõããadacua ññarõ netõrucújããdaropũ. Basocá ãñurãpe catiré petihéropũ wáaadacua, jĩiwĩ Jesús.

26

Jesuré ñeeãdara wedeserigue

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jesús tee niipetire wedeari siro, ùsãrẽ jĩiwĩ:

² —Múã masĩã: Pascua bosebureco wáaadaropũ abúreco dũsaa. Tii bosebureco niirĩ, y_{HH} niipetira sōwũ ãpẽrãpũre ticonogũdacu. Curusapũ páabia, s̃ĩadutiadacua, jĩiwĩ.

³ Teeburecorire paiaré dutirá, teero biiri batoá dutirá neãyira paiaré dutigúya wiicapũ. Cũũ wãmecutiwi Caifás.

⁴ Cúã Jesuré yayióremena ñeeãdarere cãmerĩ wedeseyira, s̃ĩadugára.

⁵ Cúã jĩiyira:

—Bosebureco niirĩ, tiirijããda. Basocá cãũrẽ maĩrã, marĩmena cúara, noo booró acaribíãmajãbocua, jĩiyira.

Jesuré sitiaãñũre píopeorigue

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Jesús Betaniapũ Simón òpũũ bóa netõríguya wiipũ niiwĩ.

⁷ Jesús yaaduiritabe, s̃icõ numiõ sitiaãñũriga cõgõ cãũ pũto jeawo. Tiigá sitiaãñũre warapacãre posecutíwũ. Cũũya dupu sotoapũ teeré píopeowo.

8 Coo teero tiiri ññarã, ãsã cãũ buerá cúawu. Ësã basiro cãmerĩ jĩwã:

—¿Ateré bári peti teero tiicõãĩ?

9 Ate sitiaãñúrere dúa, pairó niyeru bñanóboayu. Teeména bóaneõrãrẽ tiápuro boomíayu, jĩwã.

10 Jesús ãsã teero jĩrĩ tũo, jĩwĩ:

—¿Deero tiirá atigore potocõĩ? Potocõrijãña. Ateré yũre píopeogo, ãñurõ tiigó tiyo.

11 Bóaneõrã máã watoapũ niirucujãadacua. Yũrepeja múãmena niirucuricu.

12 Coo ateré yũre píopeogo, yáa õpũũrẽ coari tutipũ cũũadari suguero, sitiaãñúremena píopeore tiiróbiro tiisuguégo tiyo.

13 Yũũ ateréja diamacũrã jĩã: Niipetiro atiditapúre Cõãmacũ basocáre netõnére quetire wedewarucura, atigó yũre tiáriguere wedeadacua, coore wãcũdutira, jĩwĩ.

Judas Jesuré cãũrẽ ññatutirapũre ticoadare

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

14 Judas Iscariote Jesús buerá doce menamacũ paiaré dutirá pũtopũ wáarigu niwĩ.

15 —Yũũ Jesuré múãrẽ ticori, ¿nocõrõ niyeru yũre wapatíadari? jĩyigu.

Cũã treinta niyeruquiri ticoyira.

16 Cũã wapatíari siro, “¿deero tii yũre Jesuré ticoro boomíto?” jĩ wãcũnucãyigu.

Jesús cãũ buerámena yaaturigue

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

17 Basocá pã púuri tiirémene wóoya maniré yaarí bosebureco niinucãwũ. Ësã Jesús buerá cãũ pũto wáa, sãñãwũ:

—¿Noopá marĩ Pascua bosebureco yaaadarore ãsã quẽnosugúeri boogári? jĩwã.

18 Cũũ jĩwĩ:

—Jerusalénũ wáaya. Toopá sícũ niiqui. Cũũrẽ ateré jĩña: “Ësãrẽ buegú ateré jĩcoawĩ: ‘Yũũ ñañarõ netõãdaro péerogã dusaa. Mũyua wiipũ yũũ buerámena Pascua boseyagudacu’ ”, jĩña, jĩwĩ.

19 Cũũ buerá cãũ dutiarirobirora Pascua boseyaaadarere quẽnoyúerira niwã.

20 Náicũmuãri siro, Jesús, ãsã cãũ buerá docemena yaaadara jeanuãwã.

21 Ësã yaadui, jĩwĩ:

—Yũũ ateré diamacũrã jĩã: Múã menamacũ sícũ yũre ññatutirapũre ticogudaqui, jĩwĩ.

22 Ësã bayiró wãcũpatiũ.

—Ësã Õpũ, ¿yũũ mee niĩ? jĩ sãñãnucãwũ ãsãcõrõ.

23 Jesús ãsãrẽ jĩwĩ:

—Yũũmena atibapapú pãmena soayágura yũre ticogudaqui.

24 Yũũ niipetira sõwãrẽ Cõãmacũye queti jóaripũpũ jĩrõbirora wáaadacu. Bóaneõgũ niigũdaqui yũre ticogudũpeja. Cũũ bauáriatã, nemorõ ãñubojĩyu, jĩwĩ.

25 Judas cãũrẽ ticogudũ jĩwĩ:

—Ësãrẽ buegú, ¿yũũ mee niĩ? jĩwĩ.

—Ëjã, mũũrã niã, jĩwĩ.

26 Ësã yaari, Jesús pãrẽ née, Cõãmacũrẽ usenire ticowi. Túajea, pũatásã, ãsãrẽ batowi.

—Yaaya. Ate yáa õpũũbiro niã, jĩwĩ.

27 Vino bapare née, Cõãmacũrẽ usenire ticowi. Túajea, ãsãrẽ tãgãrã, jĩwĩ:

—Niipetira atibapá maquẽrẽ sñniã.

28 Ate yée díibiro niã. Yũũ diari, yée díi õmayudiaadacu. Yée díimena pau basocá ñañaré tiiré wapa acabógudacu. Teeména Cõãmacũ mama netõnére quetire cũũgũdaqui.

29 Yũũ ateréja jĩã: Vino sñinemóricu sáa; tée yũũ Pacu Õpũ niirõpũ mama vino ññaña manirére múãmena sñnigũdacu, jĩwĩ.

Pedro Jesuré “masĩriga” jĩrigue
(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Ɖsã sicawãme Cõãmacũrẽ basarére basapeotoaari siro, Ɖtãgú Olivopu wáajõãwã.

³¹ Toopá wáagu, Jesús ùsãrẽ jĩwĩ:

—Múã niipetira atiñamí yũre cõãwapetijõããdacu. Tee Cõãmacũye queti jóaripũpu niia: “Oveja coterí basocũre sãcõãgũdacu. Teero tiiri, cũyara oveja cúã booró cutubatejõããdacula”,* jĩ jóarigue niia.

³² Teero wáapacari, yũ diarigupu masãri siro, yũ múã suguero Galileapu jeatoagudacu, jĩwĩ.

³³ Pedro jĩwĩ:

—Niipetira mũũrẽ cõãwari, yũja mũũrẽ cõãwaricu, jĩmiwĩ.

³⁴ Jesús cũũrẽ jĩwĩ:

—Yũ ateréja diamacũrã jĩã: Mecũã macã ñami cãrẽquẽ wedeadari suguero, yũre ìtĩãrĩ “cũũrẽ masĩriga” jĩditogudacu mũũ, jĩwĩ.

³⁵ Pedro jĩwĩ:

—Yũja cúã yũre sãdugáatã, mũũmena diagũda; mũũrẽ “masĩriga” jĩricu, jĩmiwĩ. Niipetira ùsã cũũ buerá teero dícu jĩyucomiwã.

Jesús Getsemanípu cũũ Pacũre sãĩrigue
(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Too síro Jesús, ùsã cũũ buerãmena Getsemanípu jeawũ. Toopá jeagu, ùsãrẽ jĩwĩ:

—Múã ãno duiyueya ména. Yũ jõõpu yũ Pacũre sãĩgú wáagu tiia, jĩwĩ.

³⁷ Pedrore, teero biiri Zebedeo põna puarãrẽ cũũmena néewawi. Cũũ bayiró yeeripũnapu wãcũpati, bóaneõnucãyigu.

³⁸ Cũũrẽ jĩyigu:

—Yũre diariquiro, wãcũpatire niinetõjõãga. Múã ãno putuáya. Cãnrã mee tiiwá, jĩmiyigu.

³⁹ Cũũ beru yoasãñurõ wáa, yepapu munibiácũmuyigu. Cõãmacũrẽ sãĩyigu:

—Pacu, mũũ boorí, yũ ñañarõ netõãdare wáarijããrõ. Yũ teero jĩpacari, yũ boorére tiirijãña; mũũ boorépe wáari tiiyá, jĩyigu.

⁴⁰ Too síro cũũ buerá putopu cãmeputúaatiyigu. Cũũrẽ cãniãrirapure buajeáyigu. Pedrore jĩyigu:

—¿Deero tiigú yũũmena péerogã ñña tiiridojãĩ?

⁴¹ Cãnrã mee tiiyá. Wãtĩ múãrẽ jĩcõãsãrijããrõ jĩrã, Cõãmacũrẽ sãĩñã. Múã wãcũrãmena ãñurere tiidugápacari, múãye õpũũrĩpe sãcãrĩbírĩa, jĩyigu.

⁴² Opatutí wáa, cũũ Pacũre sãĩnemóyigu:

—Pacu, ñañarõ netõrere mũũ cãmotádugaheri, mũũ booróbirora wáaaro, jĩyigu.

⁴³ Sãĩãri siro, cũũ buerá putopu cãmeputúaatigu, cãniãrirapure buajeáyigu sũcã. Cũũrẽ wugoá pũnijõãyiro.

⁴⁴ Teero tiigú, cũũrẽ wãcõrípacu, cũũ Pacũre sãĩgú wáayigu sũcã. Cũũ sãĩãrirobirora sãĩyigu sũcã.

⁴⁵ Too síro cãmeputúaatigu, cũũ buerãre jĩyigu:

—¿Múã cãnrã tii sũcã? ¿Cãni, yeerisãjãrã tii? Yũre ticoadaro jearo tiia. Yũ niipetira sõwãrẽ ticogũdaqui ñañaré tiirãpũre.

⁴⁶ Wũmũnucãña. Jãmũ, yũre ticogũdu atitoai mée, jĩyigu.

Jesuré ñeewarigue
(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

* 26:31 Zacarías 13.7.

47 Jesús ñsãmena wedesegeu tiiríra, ñsã menamacũ niimiãrigu Judas jeawi. Cũãmena paũ basocá espadapĩrĩmena, yucuména atiwa. Cũã paiaré dutirá, ãpẽrã butoá dutirá ticocoarira niirira niiwã.

48 “Yũũ wasopúro ãpũgũ cũũrã niigũdaqui; cũũrẽ ñee, néewawa”, jĩũguetoarigu niiwĩ Jesuré ticogudu.

49 Máata Jesús pũtopũ jeanucãgũ: —Yũũre buegú, jĩwĩ.

Teero jĩgũrã, cũũ wasopúrore ãpũwĩ.

50 Jesús cũũrẽ jĩwĩ:

—Yũũ menamacũ, mũũ tiigú atiariguere tiisírotiya, jĩwĩ.

Basocá ati, Jesuré ñeejõãwã.

51 Cũũrẽ ñeerĩ, sícũ Jesuména niĩarigu cũũya espadare tũãwé, paiaré dutigúre pade-coteguya cãnopérore páatacojãwĩ.

52 Jesús cũũrẽ jĩwĩ:

—Tiiríjãña. Mũũyapĩrẽ quẽnocũña. Espadamena cãmerĩquẽrãno espadamenarã di-aadacua.

53 ¿Mũũ masĩrii? Yũũ yũũ Pacũre sãĩãtã, máata doce pũnarĩ ángleare yũũre tiiápututigu ticocoboqui.

54 Yũũ teero tiiátã, Cõãmacũye queti jóaripũ jĩrõbirora wáaribocu; tee jĩrõbirora wáaro booa, jĩwĩ.

55 Toorá Jesús basocáre jĩwĩ:

—¿Yaarépigure tiiróbiro yũũre espadapĩrĩmena, yucuména ñeerã atiarĩ? Búrecoricõrõ yũũ Cõãmacũwiipũ bueduiwũ. Yũũre ñeeriwũ.

56 Mecũtígã máã tiiré niipetire profetas yũũre jóarirobirora wáaro tiia, jĩwĩ.

Ûsã cũũ buerá cũũ sícũrẽna cõãnucõ, dutipetijõãwũ.

Jesuré Judíoare Dutirá Peti pũtopũ néewarigue

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

57 Jesuré ñeerira cũũrẽ paiaré dutigú Caifás pũtopũ néewayira. Toopú Moisés jóarigue buerá, teero biiri butoá dutirá neãyira.

58 Pedrope yoasãñurõ Jesuré nũũyígu, tée paiaré dutigúya wii popea macã yepa sããwaropũ. Toopú péero sããwanemo, Cõãmacũwii coterí basoca pũto jeanuãyígu, ¿deero wáamiãdarito? jĩgũ.

59 Paiaré dutirá, niipetira Judíoare Dutirá Peti “¿deero tii jĩditoremena cũũrẽ wedesãrõ boomíto?” jĩyira, sããdugára.

60 Paũ jĩditoremena wedesãrã jeapacari, ñañaré buaríyira. Yoari siro, pũarã wedesãrã jeayira.

61 —Ñni jĩwĩ: “Yũũ Cõãmacũwiire cõãdiocomasã. Itiábũreco siro túajeanucõmasã”, jĩwĩ, jĩyira.

62 Paiaré dutigú wũmũnucã, Jesuré sãĩñáyígu:

—¿Mũũ deero tiigú yũũridojãĩ? ¿Deero jĩ yũũgũdari cũã wedesãrere? jĩyígu.

63 Jesupé yũũriyígu. Paiaré dutigú jĩyígu sũcã:

—Cõãmacũ catirucugũ wãmemena mũũrẽ diamacũ yũũri booa. Wedeya ñsãrẽ: ¿Mũũ Cõãmacũ macũ cũũ beserigu Cristo niĩ? jĩyígu.

64 Jesús cũũrẽ jĩyígu:

—Mũũ jĩrõbirora cũũrã niã. Yũũ ateréja jĩã: Cõãmacũ tutuare cõnetõgũ pũto cũũ diamacũpe duigũdacu. Too síro yũũ niipetira sõwũ toopú duiri ññaãdacu múã. Yũũ õmebũruáripũ diĩátiricãrẽ ññaãdacu múã, jĩyígu.

65 Paiaré dutigú teero jĩrĩ tũogú, cũũ basiro cũũyaro sutiroré wéeyigacojãyígu, ãpẽrãrẽ “bayiró cúai” jĩdutigu. Cũãrẽ jĩyígu:

—Cũ teero wedeseḡu, Cõãmacũrẽ ñañarõ wedeseḡu tiii. Æpẽrã wedesãrĩ boonemória marĩ. Múã cũũ Cõãmacũrẽ ñañarõ wedeserere tuotóaa.

⁶⁶ ¿Deero tũgueñaĩ múã? jĩyigũ.

—Cũ teero jĩrẽ wapa sãjãrõ booa, jĩyira.

⁶⁷ Cũũrẽ uséco eobatétu, ñañarõ tii, doteyira. Æpẽrã cũũrẽ diaporã páara,

⁶⁸ jĩyira:

—Mũũ “Cõãmacũ beserigũ Cristo niiã” jĩḡũ, jĩũũaya. ¿Noã mũũrẽ páaarĩ? jĩyira.

Pedro Jesuré “masĩriga” jĩrigue

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Pedro tiwĩ popea macã yepapũ duiyigũ. Sĩcõ paiaré dutigũre padecotego cũũ pũto wáa, jĩyigo:

—Mũũcã Jesús Galilea macũmena wáanetõãrigũra niiãrã, jĩyigo.

⁷⁰ Pedro niipetira tuocóropũ: —Cũũrẽ masĩriga; ñeenórẽ wedeseḡo wedeseḡu, jĩyigũ.

⁷¹ Teero jĩtoa, sopepũ witiwari, apegó cũũrẽ ññayigo. Toopũ ññanucũrãrẽ wedeyigo:

—Ñni Jesús Nazaret macã macũmena wáarucuarigũra niĩ, jĩyigo.

⁷² —Niiria. Niirõrã cũũrẽ masĩriga, jĩjãyigũ.

⁷³ Too sírogã toopũ ññanucũrã Pedro pũto wáa, cũũrẽ jĩyira:

—Niirõrã mũũcã cũã menamacũ niicu. Mũũ too macãrã tiiróbiro wedesea, jĩyira.

⁷⁴ —Yũũ diamacũ jĩhẽrĩ, Cõãmacũ yũũre ñañarõ tiáro. Niirõrã cũũrẽ masĩriga, jĩyigũ.

Cũũ teero jĩritabera, cãrẽquẽ wedeyigo.

⁷⁵ Pedro Jesús jĩãriguere wãcũũayigũ: “Cãrẽquẽ wedeadari sũguero, yũũre ññãrĩ ‘cũũrẽ masĩriga’ jĩḡũdacu mũũ”, jĩwĩ. Teerẽ wãcũũagũ, witiwa, bayiró utiyigũ.

27

Jesuré Pilatopũre ticorigue

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Bóeri niipetira paiaré dutirá, bũtoá dutirá neãyira. “¿Deero tii marĩ Jesuré sããdari?” jĩ wedeseyira.

² Quẽnotóa, Jesuré siatú, néewa, Judea dita dutigũpũre ticoyira. Cũũ Poncio Pilato wãmecutiwi.

Judas diarigue

³ Too síro Judas Jesuré ticoarigũ “cũũrẽ sããdacua” jĩrẽre tuoyigũ. Teerẽ tuogũ, bayiró wãcũpatiyigũ. Teero tiigũ, niyeruquiri treintaquirire paiaré dutirãre, bũtoá dutirãre wiyajãmiyigũ.

⁴ Cũãrẽ jĩyigũ:

—Yũũ ñañarõ tiátu. Basocũ ãñugũ, ñañarẽ manigũrẽ sããdutiḡu ticoatũ, jĩyigũ.

—Mũũ teero tiirẽ ãsãye mee niiã. Mũũye maquẽ niicu, jĩyira.

⁵ Cũã teero jĩrĩ tuogũ, niyerure Cõãmacũwiiḡũ cõãcũyigũ. Too síro wáa, cũũ basiro wãmũãpũ siatú, ññañumu, diajõãyigũ.

⁶ Paiaré dutirá niyeruquirire née, jĩyira:

—Ate niyeru basocũre sããrẽ wapa niiã. Teero tiirã, marĩ Cõãmacũwii niyeru cũũritibapũ cũũmasĩricu. Marĩrẽ dutirẽ teero tiidutiãria, jĩyira.

⁷ Cũã “¿deero tiãdari ate niyerumena?” jĩ wedeseari siro, sotũparũ weeacara cũã dii cope niirĩ ditare sããdutiãyira. “Toopũ aperó macãrã diari, cũãrẽ yaaãdaro niiãdacu”, jĩyira.

⁸ Teero tiiró, atitóre tiidita “Díi Dita” wãmecutiã.

⁹ Cũã teero tiirẽmena profeta Jeremías jóarigue diamacũ wáaro tiyiro. Aterẽ jóarigũ niwĩ:

“Cũũ treinta niyeruquiri wapacuti”, jĩãdacua Israelya põna macãrã.

10 Cúã tee niyerumena sotuparũ weadara cúã dii cope niirí ditare sãĩãdacua. Cõãmacũ yũũre wededutirirobirora tiĩãdacua,* jĩĩ jóarigu niiwĩ.

Pilato Jesuré sãĩñárigue

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

11 Too síro Jesús Judea dita dutigú díamacũ nucũyigu. Tiidita dutigú: —¿Mũũrã niĩ judíoa õpũ? jĩĩ sãĩñáyigu.

—Mũũ jĩĩrõbirora cúũrã niĩã, jĩĩyigu.

12 Paiaré dutirá, teero biiri bũtoá dutirá cúũrẽ wedesãrĩ, yũũriyigu.

13 Pilato cúũrẽ jĩĩyigu:

—¿Mũũ cúã wedesãrere tũorí? ¿Deero tiigú yũũridoãĩ? jĩĩyigu.

14 Jesús sicawãme wedesãrere yũũridoãiyigu. Cũũ yũũheri ñãgũ, tiidita dutigú ñãmanijõãiyigu.

Jesuré sãĩdutírigue

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

15 Cãmarĩcõrõ Pascua bosebũrecori niirĩ, tiidita dutigú sĩcã peresuwiipũ niigũrẽ basocá cúã wionécodũgagũre wionécocoruwi.

16 Teebũrecorire sĩcũ peresuwiipũ niiyigu. Cũũ wãmecutiwi Barrabás. Niipetira cúũ ñãñaré tiiríguere masĩjĩya.

17 Teero tiigú, Pilato basocá paũ cúũ pũtopũ neãrĩ ñãgũ, cúũrẽ sãĩñáyigu:

—¿Niirẽ yũũ wionécocori boogári, Barrabáre o Jesús cúã “Cõãmacũ beserigu Cristo” jĩĩgũpere? jĩĩyigu.

18 Jesuré ñãtatira ticoariguere Pilato masĩjãjĩyi.

19 Apeyé, cúũ queti beserĩ basocũ duirõpũ duirĩ, cúũ nũmo cúũrẽ queti ticocoyigo. “Mũũ besegũdũre ñãñarõ tiirĩjãña. Ñãugú niiqui. Ñami cúũye maquẽrẽ bayiró quioró quẽẽãtũ”, jĩĩcomiyigo.

20 Paiaré dutirá, teero biiri bũtoá dutirá basocáre sãĩdutíyira: “Barrabápere wionécodutiya; Jesupére sãĩdutíyira”, jĩĩdutíyira.

21 Too síro Pilato basocáre sãĩñãnemoyigu:

—Cúã pũarãrẽ ¿niipére wionécocori boogári? jĩĩyigu.

—¡Barrabáre! jĩĩyira.

22 Pilato cúũrẽ jĩĩyigu:

—Too docare Jesús cúã “Cõãmacũ beserigu Cristo” jĩĩgũpere ¿deero tiirĩ boogári? jĩĩyigu.

—¡Curusapũ páabiatudutiya! jĩĩyira niipetira.

23 —¿Ñeenó ñãñaré tiĩrĩ cúũ? jĩĩyigu.

Basocápe bayiró busarómena: —¡Curusapũ páabiatudutiya! jĩĩnemoyira.

24 Basocá Pilato wedeserere tũodũgáiyira. Teero biiri noo booró acaribíãmajãyira. Pilato teeré ñãgũ, oco néeatidutiya. Basocá ñãacoropũ wãmocose, jĩĩyigu:

—Ñãni basocáre sãĩrĩ, yũũ tiiré mee niĩã. Cũũ diari, múãye wapa niĩãdacu, jĩĩyigu.

25 Cúã niipetira yũũyira:

—Cũũ diare wapa ãsã põnamena wapa cũoáda, jĩĩyira.

26 Too síro Barrabáre wionécobosayigu. Jesuré tãnadutítoaari siro, curusapũ páabiatu sãĩdutíyigu.

27 Too síro Pilatoyara surara cúũye wiseri popea macã yepapũ Jesuré néewayira. Toopá ãpẽrã niipetira surarare néõyira cúũ pũtopũ.

28 Cũũyaro sutiroré tuuwé, aperó õpũya sutiro tiirõbiro bayiró sõãrõrẽ sããyira.

* 27:10 Zacarías 11.12-13.

29 Sicabeto potamena tiiári beto cãya dupupare péoyira. Sicagá tuurítuarigu òpãyagãnorẽ cãu diamacú wãmomena ñeedutiyira. Teero tiitóa, cãu patopu ñicãcoberimena jeacũmu, cãurẽ buijãyira.

—Ûseniã mãmema, judíoa òpũ, jĩ buijãyira.

30 Cãurẽ ısecó eobatétuyira. Tuurítuarigure cãurẽ tãwécojã, dupupu pee páayira.

31 Buitóa, cãu cãurẽ sãããrĩrore tuuwécojã, cãu sãñasuguearĩrore sããyira. Curusapu páabiatuura wáara néewawa.

Jesuré sãrĩgue

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

32 Jesuré páabiatuura wáara néewari, sícũ basocá Cirene macã macãrẽ buajeárira niuwã. Cãu Simón wãmecutiwi. Cãurẽ Jesús apawari curusare apadutirira niuwã.

33 Cãu jeawa Gólgota buropu. Gólgota jĩrõ, “Dupucoro” jĩrõ tiia.

34 Toopú vino sãguérẽmena wãoarĩgue tãmiwã. Cãupe teeré sñiñãmi, sñidújãwĩ.

35 Cãurẽ curusapu páabiatuari siro, surara cãye suti niimiãrĩguere batoadara, jĩbuaapewa. Cãu teero tiirẽmena profeta jóarĩgue diamacú wáaro tiiyĩro. Ateré jóarĩgu niuwĩ:

Yé sutire cãu basiro jĩbuaape batowa,†
jĩ jóarĩgu niuwĩ.

36 Too síro surara cãurẽ cotera jeanuãwã.

37 Jesuyá dupu sotoapu basocá cãurẽ wedesãrĩguere jóatunoriro niuwũ táboapĩpũre. “ÑNI JESÚS JUDÍOA ÒPÛ NIÍ”, jĩ jóanoriro niuwũ.

38 Jesumena puarã yaarépirare páabiatuura; sícũ diamacũpe, apĩ acuniñape nucõwã.

39 Basocá toopú netõwára, cãurẽ ñañarõ jĩrã, dupupá saguejõãrucuwa.

40 Cãurẽ jĩwã:

—Júu. Mũ “Cõãmacũwiire cõãgũda” jĩmiwãrã. “Itiãbũreco siro apewiĩ tiipeticojãgũda”, jĩmiwãrã mũ. Teero jĩrĩgu mũ basirora netõnéña. Mũ Cõãmacũ macũ niigũ, curusapu tusagú diiãtiya, jĩwã.

41 Paiaré dutirãcã, Moisés jóarĩgue buerã, teero biiri bũtoá dutirãmena teerora jĩ buijãwã:

42 —Cãu apẽrãcãrẽ netõnéwĩ; cãu basiropo netõnémasĩrii. “Israelya põna macãrã òpũ niã”, jĩwĩ. Too docare curusapu tusagú cãu basiro diiãtiaro. Cãu basiro diiãtiri docare, padeoáda.

43 Cãu “Cõãmacũrẽ padeoá” jĩwĩ. “Cõãmacũ macũ niã” jĩwĩ. Cõãmacũ cãurẽ maĩgũ, cãurẽ netõnéãrõ, jĩ buijãwã.

44 Yaarépira cãmema curusapu páabianucõãrĩracã teerora cãurẽ ñañarõ jĩ buijãwã.

Jesús diarĩgue

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

45 Coeritó niirĩ, niipetiro tiiditapu naĩtãjõãwũ. Téẽ ñamica tres niirĩpu naĩtãtũwu.

46 Tii hora niirĩrã, Jesús bayiró acaribíwi:

—Elí, Elí, ¿lãma sabactani? jĩwĩ cãuyemena. Teero jĩgũ, “Cõãmacũ, Cõãmacũ, ¿deero tiigũ yũre cõãwai?” jĩgũ tiiwĩ.

47 Apẽrã sĩquẽrã toopú niirã teeré tũorã, jĩwã:

—Ñni profeta Eliãre sũocógũ tiiquí, jĩmiwã.

48 Máata sícũ cutuwã, sicasitia née, vino piyare soanéwĩ. Sñiãrõ jĩgũ, sicagú cãnũgũpu siatú, cãurẽ sũumũõcowi.

49 Cãu teero tiirĩ, apẽrã jĩwã:

—Coteya ména. Eliã cãurẽ netõnégũ atiboqui, jĩmiwã.

† 27:35 Salmo 22.18.

⁵⁰ Jesús bayiró acaribínemo, diajõãwĩ.

⁵¹ Cũ diari, Cõamacũwii popeapũ ãñunetõjõãri Tatia cãmotáyosari casero ãmũãrõpe yigadiati, pũacaséropũ jeacotuarirõ niwã. Dita bayiró cãmeña, ãtãpã watijõãriro niwã.

⁵² ãtãtutiri diarirare cũũre tutiri tusujõãriro niwã. Teero wãari, diarira Cõamacũrẽ padeorira masãrira niwã.

⁵³ Jesús cũũ masãmũããri siro, ãtãtutiripũ niimiãrira witiwa, Jerusalénũ sããatiwa. Cũãrẽ rapũ ãñawã.

⁵⁴ Cien surara dutigã, cũũ suraramena Jesuré coterã dita cãmeñarĩ ãñarã, apeyenó wãari ãñarã, bayiró cuira, jĩyira:

—Diamacũrã ãni Cõamacũ macũ niimiãyi, jĩyira.

⁵⁵ Rapũ numiãcã toopã niwã. Cũã Jesuré tiãpurira niwã. Cũũ Galileapũ atiri, cũũrẽ nũnũãtiwa. Yoaropũ Jesuré ãñanucũwã.

⁵⁶ Cũãmena niwã: María Magdalena; María (coo Santiago, José paco niwõ); Zebedeo nũmo niwã.

Jesuré ãtãtutiripũ cũũrigue

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Nãicũmurĩ, sĩcũ pee apeyé cuogũ Arimatea macã macũ jeayigũ. Cũũ wãmecutiwi José. Cũũcã Jesuré padeogũra niwĩ.

⁵⁸ Cũũ Pilato putopũ sããwa, Jesuyã õpũũrẽ sãiyigũ. Pilato surarare “ticoya” jĩyigũ.

⁵⁹ Too síro José Jesuyã õpũũrẽ néedioco, sutirõ ãñurĩ casero, jũĩrĩ manirĩ caseromena cõmayigũ.

⁶⁰ Túajea, cũũya tuti mama tuti ãtãgãpũ coari tutipũ cũũyigũ. Tiituti José coadutĩri tuti niwã. Tiitutire ãtãqui pairiquicamena tuunéwa, biajã, wãajõãyigũ.

⁶¹ María Magdalena, apegó María tiituti díamacũpũ ãñaduyira.

Jesuré cũũri tutire surara coterigue

⁶² Apebũreco ãsã yeerisãri bũreco niirĩ, paiaré dutirá, teero biiri fariseo basoca Pilato putopũ neãyira.

⁶³ Cũũrẽ jĩyira:

—Ësãrẽ dutigã, ãsã jõõ niãrigũ jĩditorepigũ catigupũ jĩriguere wãcũã. “Yũũ itiábũreco diari siro, masãgũda”, jĩrigũ niwĩ.

⁶⁴ Teero tiigã, surarare cũũrẽ cũũri tutipũ ticocoya, ãñurõ bia, cotearo jĩgũ. Itiábũrecore ãñurõ cotedutiya. Teero tiihéri, cũũ buerã cũũya õpũũrẽ yaajãbocua. Yaaári siro, basocãre “diaarigupũ niipacũ, masãjõããrigũ niãwĩ” jĩbocua. Cũã teero jĩãtã, too suguero jĩditore nemorõ ãñaãdacu, jĩyira.

⁶⁵ Pilato cũãrẽ jĩyigũ:

—Surarare néewayã. Tiitutipũ merẽã wãari jĩrã, mãã põõtẽõrõ ãñurõ bia, cotedutiya, jĩyigũ.

⁶⁶ Teero tiirã, ãtãqui biarĩqui sotoa sicadaména wédiyoturira niwã, cũã sããwari, ãñamasããda jĩrã. ãñurõ biaári siro, surarare cotedutira cũũyira.

28

Jesús masãmũãrigue

(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Ësã yeerisãri bũreco sãbado netõãri siro, apebũreco bóeri María Magdalena, apegó Maríamena tiitutire ãñarã wãayira.

² Wãcũña manirõ dita bayiró cãmeñayiro. Ángele ãmũãsepũ niãrigũ diiãtiyigũ. Tiitutire wãã, cũã biamĩriquicare aperopã tuunécowayigũ. Too síro tiiquica sotoapũ jeanuãyigũ.

³ Cũũ bũpo wããyoro tiirõbiro asiyáyigũ. Cũũye suti bayiró butirẽ capemóre niyiro.

⁴ Surara cūūrē cui, ñapōpi, diara tiiróbiro ñaacūmuyira.

⁵ Ángele numiārē jīiyigu:

—Cuirijãña. Yũũ masiã: Múã Jesuré cúã curusapũ páabiatu sããrigure ãmaãrã tiia.

⁶ ãnorē maniĩ. Cũũ jīrirobirora masãtoaawĩ. Jãmũ, cūūrē cūũãrrore ñnarã atiya.

⁷ Ññatoa, boyeromena cūũ buerá niĩãrrire queti wedera wáaya: “Diarigupũ niipacũ, masãjõããrigũ niĩãwĩ. Cũũ múã suguero Galileapũ jeatoagũdacui. Toopá cūūrē ññããdacu”, jīi wedeya. Teeré yũũ múãrē wedegũ atiauwũ, jīiyigu.

⁸ Cũũ teero jīrĩ tũorá, tiitutipũ niĩãrrire boyeromena wáajõãyira. Cuipacara, useniremena cutũwáyira, Jesús buerá niĩãrrire wedera wáara.

⁹ Wãcũña manirõ Jesús cúãrē bauá, ãñudutiyigu. Cúã cūũ pũto wáa, cūũye dũporire ññaapeó, padeoyira.

¹⁰ Jesús cúãrē jīiyigu:

—Cuirijãña. Yũũ bueráre Galileapũ wáadutira wáaya. Toopá yũũre ññããdacua, jīiyigu.

Surara cúã ññariguere wederigue

¹¹ Numiã wáaritabe, sīquērã surara tiitutire cotemiãrrire macãpũ jeayira. Paiaré dutirãre niipetire toopá wáaariguere wedeyira.

¹² Teero tiirã, paiaré dutirã, bũtoá dutirãmena neãyira. Cúã “¿deero tiiró booi?” jīi wedeseyira. Wedeseari siro, surarare pairó niyeru tico,

¹³ jīiyira:

—Ateré basocãre jīiña: “Ññami ãsã cãninetõritabe, Jesús buerá jeaarira niĩãwã. Cũũya õpũũrē yaajããrrire niĩãwã”, jīiña.

¹⁴ Pilato múã wedeariguere tũorĩ, ãsã “diamacũrã teero wáaariro niĩãwũ” jīiapuada. Ññã teero jīrĩ, múãrē ññãnarõ wáaricu, jīiyira.

¹⁵ Surara niyeru ñee, cúãrē wededutirobirora wederira niiwã. Judíoa atitõpũcãrē surara jīiditoriguere wedeserucujãya.

Jesús cūũ buerãre dutirigue

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶ Too síro ãsã Jesús buerã once Galileapũ wáawũ. Ññãgũpã Jesús ãsãrē wáadutirigupũ wáawũ.

¹⁷ Cūūrē ññã, padeowá. ãpẽrãpẽ “¿cũũrã niĩye?” jīi wãcũwã.

¹⁸ Jesús ãsã pũtopũ ati, jīiwĩ:

—Cõãmacũ yũũre õpũ sõnecotoaawĩ. Niipetiro ãmũãse, atiditaré dutimasã.

¹⁹ Teero tiirã, niipetiropũ macãrãrē yé quetire wedera wáaya. Cúãrē múã tiiróbiro yũũ buerã niirĩ tiiyá. Cúãrē wãmeõtira, yũũ Pacũ, yũũ, Espiritu Santo wãmemena wãmeõtira.

²⁰ Niipetire yũũ múãrē dutiriguere cúãrē bueya, yũũaro jīrã. Niipetire bũrecori múãmena niirucujãgũdacu. Téẽ atibãreco petirĩpũcãrē múãmena niirucujãgũdacu, jīi wedewi Jesús.

MARCOS

Jesucristoye quetire jóarigue

Juan Bautista wederigue

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Jesucristo Cõãmacũ macũye queti niinucãrigue.

² Profeta Isaías* ateré jóarigũ niiwĩ:

Yũre wedesuguegure mũũ suguero ticocogũda.

Cũũ mũũ wáadarimarẽ quẽnoyúegũdaqui.

³ Sĩcũ yucũ manirõ, basocá manirõpũ

bayiró busarómena wedegũdaqui:

“Sĩcũ õpũ atiadarimarẽ quẽnarõ tiiróbiro,

marĩ Õpũ atiadari suguero,

múã ñañaré tiirére duujã, ãñurõ niyueya”, jĩgũdaqui,†

jĩ jójárigũ niiwĩ.

⁴ Teero tiigú, Juan basocá manirõpũ niyigũ. Basocáre ocoména dícu wãmeõtinetõyigũ.

Cũũ cúãrẽ wedeyigũ:

—Múã ñañaré tiirére wãcũpati, waso, wãmeõtituditiya. Teero tiirí, Cõãmacũ múã ñañaré tiirére acabógũdaqui, jĩyigũ.

⁵ Pãũ Judea dita macãrã, ãpẽrã Jerusalén macãrã cũũ wederére tuorá wáayira. Cũã ñañaré tiirére wedenetõãri siro, día Jordãnpũ cúãrẽ wãmeõtiyigũ.

⁶ Cũũyaro sutiró camello póarimena tiiriro niyiro; cũũ siatúrida wáicu caseroda niyiro. Cũũ yeseroare, macãncũ macãrã mumiãocore yaarucuyigũ.

⁷ Juan basocáre wedeyigũ:

—Yũũ siro ãpĩ yũũ nemorõ tutuagũ atigũdaqui. Cũũ ãñunetõgũ niiqui. Yũũpeja cũũrẽ sĩcãrĩbíridojãcu.

⁸ Yũũ múãrẽ ocoména wãmeõtia. Cũũpeja nemorõ ãñurõ tiigũdaqui múãrẽ: Espiritu Santore ticodiocogũdaqui, múãmena niirucujããrõ jĩgũ, jĩyigũ Juan.

Juan Jesuré wãmeõtirigue

(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Teebũrecorira Jesús Nazaretpũ niyigũ. Tiimacã Galilea ditapũ niĩã. Too niĩãrigũ wáa, jeayigũ Juan pũtopũ. Juan cũũrẽ día Jordãnpũ wãmeõtiyigũ.

¹⁰ Jesús tiimaapá niĩãrigũ maajeánucãgũ, máata ãmũãse pãõrĩ ññayigũ. Espiritu Santo sĩcũ bua tiiróbiro baugú cũũpũre diijeáyigũ.

¹¹ Teero wáari, ãmũãsepũ wedeseri tuoyíra:

—Mũũ yũũ macũ yũũ bayiró maĩgũ niĩã. Mũũmena bayiró useniã, jĩyigũ.

Satanás Jesuré jĩcõãsãmirigue

(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Máata Espiritu Santo basocá manirõpũ Jesuré wáadutiyigũ.

¹³ Toopũre cuarenta bũrecori wáicũra cúara watoapũ niyigũ. Wãtĩãrẽ dutigú Satanás wãmecutigũ cũũrẽ jĩcõãsãmiyigũ, ¿niirõrã Cõãmacũrẽ netõnucãrii? jĩgũ. Ángelea‡ Jesuré tiĩápuyira.

Jesús Galileapũ wedenucãrigue

(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

* 1:2 Isaías tiibũrecopũ Jesucristo atiditapá atiadarere jóayuerigũ niiwĩ. † 1:3 Isaías 40.3. ‡ 1:13 Portugués; anjo.

14 Juanrě peresu sōnecoari siro, Jesús Galileapɯ wáayigu. Cōāmacū basocáre netōnére quetire wedeyigu.

15 “Cōāmacū dutiré múāpɯre niiādare jeadaropɯ tiia. Teero tiirá, múā ñañaré tiirére wācūpati, wasoyá. Teero biiri Cōāmacū basocáre netōnére quetire padeoyá”, jīiyigu.

Jesús bapari wai wasari basocare “jāmɯ” jīirigue

(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

16 Jesús Galileataro wesapɯ wáayigu. Toopá wáagu, Simónrě, cūū bai Andrére ññayigu. Wai wasari basoca niijrā, bapigu cōāño, wai wasara tiiyíra.

17 Jesús jīiyigu cúārē:

—Jāmɯ yɯɯmena. Múā mecūtígārē wai wasari basoca niiā; too síropɯre múā basocáre yéé quetire añurō wederí basoca wáaadacu sáa. Teeré wederí, paɯ padeoádacua, jīiyigu.

18 Teeré tɯorá, máata cúāye bapiyucɯre toorá cūūjā, Jesuména wáajōāyira.

19 Too péero wáa, Zebedeo pōna Santiago, cūū bai Juanrě ññayigu. Cūā dooríwɯpɯ bapiyucɯre jeesñāyira.

20 Jesús máata cúācārē “jāmɯ” jīiyigu. Cūū teero jīirí tɯorá, cúāyawɯ dooríwɯpɯ niirārē, cúā pacɯ Zebedeore, cúūrē padecoterare cūūjā, wáajōāyira Jesuména.

Jesús wātīrē cōārigue

(Lc 4.31-37)

21 Capernaum macāpɯ jeayira. Judíoa yeerisāri bɯreco niirí, Jesús cúā neārí wiipɯ sñāwa, tiwiipá niirārē buenacāyigu.

22 Cūū buerére tɯorá, tɯomanijōāyira. Dutiré cɯogú tiiróbiro bueyigu. Moisés jóarigue buerá tiiróbiro bueriyigu.

23 Tiiwíí cúā neārí wiipɯ sīcū basocú niiyigu. Wātí cūūpɯre niiyigu. Cūū acaribíyigu:

24 —Mɯɯ Jesús Nazaret macū, ūsārē potocōrijāña. Ūsārē ñañarō tiidíogɯ atigu tiia. Yɯɯ mɯɯrē ññamasñā. Cōāmacū ticodiocorigɯ, ñañaré manigú niiā, jīiyigu.

25 —Ditamanijōāña; cūūpɯre niigú, witiwaya, jīi tutiyigu Jesús.

26 Wātí cūūpɯre niigú cúūrē ñaacūmu, ñapōpiri tiiyigu. Bayiró acaribí, witiwayigu.

27 Niipetira ññamanijōāyira. Cūā basiro cāmerí sññā tiiyíra:

—¿Ñeenó niimíito ate mama bueré? Āni basocú wātíā cōāmasrere cɯojāí. Wātíā cūū “witiwaya” jīirí, witiijōāya, jīiyira cúāpeja.

28 Máata Jesuyé queti Galileapɯre sesajōāyiro.

Jesús Simón Pedro mañecōrē netōnérigue

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

29 Máata Jesús cúā neārí wii niiārigu witi, Simón, Andrécāya wiipɯ wáayigu. Santiago, Juan cūūmena wáayira.

30 Toopá Simón mañecō wiorécutigo pesayigo. Máata teeré wedeyira Jesuré.

31 Jesús coo pɯtopɯ sñāwayigu. Coore wāɯopɯ ñee, wéemōdɯpocoyigu. Cūū teero tiiríra, wioré tatijōāyiro. Coo cúārē yaaré ecayígo.

Jesús paɯ diarecutirare netōnérigue

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

32 Muipū sñāwaari siro, niipetira diarecutirare Jesús pɯtopɯ néewayira. Wātíā sñānoriracārē néewayira.

33 Niipetira tiimacā macārā Jesús niirí wii sopepɯtó neāyira.

34 Niipetira noo niiré diaré cɯoráre netōnépetijāyigu. Paɯ wātíārē cōāwionecoyigu. Cúārē wedesedutiriyigu. Cūā Jesús Cōāmacū macū niirére masíyira.

Jesús Galileapɯ wederigue
(Lc 4.42-44)

³⁵ Apebúreco bóeadari sɯguero, Jesús wácã, macã wesapɯ, basocá manirõpɯ Cõãmacũmena wedeseɯ wáayigu.

³⁶ Simón, cũ menamacãrãmena Jesuré ãmaãrã wáayira.

³⁷ Cũrẽ bua: —Niipetira mɯrẽ ãmaãrã tiíawã, jĩiyira.

³⁸ Cũpe: —Jãmɯ pɯtogã niiré macãrĩpɯ, jĩiyigu—. Toopúcãrẽ yé quetire wedegu wáaguda. Ateré tiigúra yɯ atiditapá atirigu niíã, jĩiyigu.

³⁹ Niipetiro Galileapɯre judíoa neáré wiseripɯ wedewarucugu wáayigu. Wãtĩãrẽ cõãwionecoyigu.

Jesús õpũũ bóagure netõnérigue
(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Sícũ basocá õpũũ bóagu cũ puto wáa, ñicãcoberimena jeacũmuyigu:

—Mɯ yɯ diarecutirere netõnédagagu, netõnémasiã, jĩiyigu.

⁴¹ Jesús cũrẽ bóaneõgũ, cũrẽ ñaapeó, jĩiyigu:

—Netõnédagaga. Diaremanigũ pɯtuáya, jĩiyigu.

⁴² Máata cũya õpũũ bóare yatijõãyiro. Diaremanigũ pɯtuáyigu.

⁴³ Jesús cũrẽ máata ticocogu, dutiyigu:

⁴⁴ —Ateré ãpẽãrẽ wedegu mee tiiwá, jĩiyigu—. Pairé ãnogú wáaya, “ãñujõããyi” jĩidutigu. Moisés dutirobirora tiiwá, basocá niipetira mɯ diaré netõãriguere masiãrõ jĩigũ, jĩiyigu.

⁴⁵ Cũpe wáa, cũrẽ wáaariguere wedenucã, niipetiropɯ wedepetijãyigu. Teero tiigú, Jesús macãrĩpɯre basocá ñacoropɯre wáariyigu. Teemacãrĩ wesapɯ, basocá manirõpɯ wáayigu. Cũ teero tiipacári, niipetiro macãrãpɯ wáa, cũrẽ ñãnetõyira.

2

Jesús wáamasĩhẽgũrẽ netõnérigue
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Pee bɯrecori wáaripacari, Jesús Capernaumpɯ coepɯtuáyigu. Tiimacã macãrã “cũ niirí wiipɯ nií” jĩiré quetire tɯoyíra.

² Basocá pɯ toopá neáyira. Tiíwiiré dadajõãyira, sopepɯtócãrẽ teerora. Sããwamasĩña maniyíro. Cũãrẽ bueyigu.

³ Cũ pɯtopɯ sícũ wáamasĩhẽgũrẽ néejeayira. Vapari ãmã cũrẽ ñoonéyira.

⁴ Cũã basocá pɯ niirí, Jesús pɯtogãpɯ jeamasĩriyira. Teero tiirã, wii sotoápɯ mɯãwa, Jesús niirõ sotoapɯ sicacope néweyira. Tiicopepɯ wáamasĩhẽgũrẽ cũ cõãrõmena diocóyira.

⁵ Jesús cũã padeorí ñãgũ, wáamasĩhẽgũrẽ jĩiyigu:

—Yáa wedegu, mɯ ñãñaré tiirére acabónotoaa, jĩiyigu.

⁶ Toopá duirã Moisés jóarigue buerã wãcũyira:

⁷ “¿Áni deero tiigú biiro wedesei? Teero jĩigũ, Cõãmacũrẽ ñãñarõ wedeseɯ tiii. Cõãmacũ sícũrã ñãñaré tiirére acabómasiã”, jĩ wãcũyira cũãpeja.

⁸ Máata Jesupé cũã wãcũrere masiãyigu.

—¿Deero tiirã múã teero wãcũi?

⁹ Ánrẽ “mɯ ñãñaré tiirére acabónotoaa” yɯ jĩrĩ, tee cũrẽ acabónoãriguere ñãricu múãjã. Yɯ ãni wáamasĩhẽgũrẽ “wũmɯncã, mɯ cõãrõrẽ néeapa wáaya” jĩrĩpereja, cũ wũmɯncãrĩ ñãã múã.

¹⁰ Yɯ niipetira sõwũ niíã. Teero tiigú, atiditapɯre basocá cũã ñãñaré tiirére acabómasiã. Yɯ dutirére múãrẽ ãnogúda, jĩiyigu cũpeja.

Wáamasĩhẽgũrẽ jĩiyigu:

11 –Yũũ mũũrẽ “wũmũnũcãña” jĩĩã. Mũũ cõãrõrẽ néeara, mũũya wiipũ pũtũawaya, jĩiyigu.

12 Wáamasĩhẽgũ niimiãrigũ wũmũnũcã, máata cũũ cõãrõrẽ néeara, niipetira ññacoro wáajõãyigu. Teero tiirã, niipetira ññamanijõãyira. Cõãmacũrẽ urenire tico, “biiro tiirere marĩ ññahẽrã niĩãwũ” jĩiyira.

Jesús Leviré “jãmũ” jĩirigue
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

13 Galileataro wesapũ wáayigu sũcã. Niipetira basocã cũũ pũtopũ neããri siro, cũãrẽ bueyigu.

14 Too netõwágũ, Alfeo macũrẽ ññabuayigu. Cũũ wãmecũtiyigu Leví. Cũũ romanuã õpũrẽ niyeru wapasébosari basocũ niiyigu. Jesús cũũ paderõpũ duiri ñña: –Jãmũ yũũmena, jĩiyigu.

Leví wãmũnũcã, cũũmena wáajõãyigu.

15 Too síro Jesús Leviyã wiipũ yaaduiyigu cũũ buerãmena. Paũ niyeru wapasébosari basoca, ãpẽrã ññañaré tiirã cũãmena yaaduiyira. Paũ peti cũãno Jesuré nũnũyira.

16 Moisés jóarigue buerã fariseo basoca niirã Jesús cũãmena yaari ññarã, cũũ buerãre sãĩñáyira:

–¿Deero tiigú mũãrẽ buegú ññañaré tiirãmena, niyeru wapasébosari basocamena yaai? jĩiyira.

17 Jesupé teeré tũogú, cũãrẽ jĩiyigu:

–Diaremanirã urenire booricua; diarecutira dícu urenire boocúa. “Ññuré dícu tiia” jĩĩrãrẽ ãmaãgũ atiriwũ; ññañaré tiirãpere ãmaãgũ atiwũ, jĩiyigu.

“¿Mũũ buerã deero tiirã betirí?” jĩirigue
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

18 Sicabũreco Juan buerere nũnũrã, ãpẽrã fariseo basoca betirã tiiyira. Cũã betirí, sĩquẽrã Jesús pũto wãa, cũũrẽ sãĩñáyira:

–Juan buerere nũnũrã, fariseo basoca buerere nũnũrãcã betiíya. ¿Deero tiirã mũũ buerãpe betirí? jĩiyira.

19 Jesupé cũãrẽ jĩiyigu:

–Wãmosiãgũdu boocõrira cũũrẽ “yaaria; betirã tiia” jĩĩrĩ, ññaniã. Wãmosiãgũdu cũãmena niirĩ, betimasĩña maniã.

20 Too síro cũũ néewanogũdaqui. Teebũrecorire betiãdacua, jĩiyigu—.

21 ‘Sĩcũ sutirõ bũcũrore mama caseromẽna seereturiqui. Teeré tiiatã, coserí, mama caserore wéedũo, bũcũ caserore yigajõãrĩ tiicú. Teero tiirí, pairí cope yiganemocu.

22 Teerora sũcũ mama vinorẽ* wãicũra caseropori bũcũporimena posetiriqui. Teeré tiirí, wũga, teepori esarí, podojõãcu. Vino píobatejõã, teeporicã cõõjõãcu. Teero tiirã, mama vinorẽ mamapõripũ posetiro booa, jĩiyigu Jesús.

Yeerisãri bũreco niirĩ, trigo tãnerigue
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

23 Sicabũreco judíoa yeerisãri bũreco niirĩ, Jesús cũũ buerãmena trigo wesepũ netõwáyigu. Too netõwãra, cũũ buerã trigore tãnenũcãyira, yaaadara.

24 Fariseo basoca cũũrẽ jĩiyira:

–Ññãña. Marĩrẽ yeerisãri bũrecore padedutiripacari, ¿mũũ buerãpeja deero tiirã padera tiirĩ? jĩiyira.

25 Jesús cũãrẽ jĩiyigu:

* 2:22 Português: vinho.

—Ōpũ David sicabũreco yaaré manirĩ, jubóayigu. Cũũ menamacãrã jubóaramena cũũ tiiriguere máã buerá niipacara, ¿masĩrii?

²⁶ Cõamacũwiipũ sãawayigu. Toopú pã mesa sotoa pesariguere “Cõamacũye niĩã” jĩriguere yaapetijãyigu cũũ menamacãrãmena. Paiá dícare yaaré niimiyiro. Davipé pai niiripacũ, teeré sãĩ, yaapetijãyigu. Abiatar paiaré dutigá niirito, David teero tiiyigu, jĩyigu.†

²⁷ Jesús jĩnemoyigu:

—Cõamacũ yeerisãri bũrecore cũũrigũ niiwĩ, basocáre tiiápugũ. Basocápe yeerisãri bũrecore tiiápuaro jĩgũ mee cũũrigũ niiwĩ.

²⁸ Teero tiigú, yũũ niipetira sõwũ yeerisãri bũreco niirĩ, basocá tiiádarere dutimasã, jĩyigu.

3

Jesús wãmo bũre cõogũre netõnérigue

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Jesús cũũ tiirucúrobirora judíoa neãrĩ wiipũ sãawayigu sũcã. Toopú sũcũ wãmo bũre cõogũ niiyigu.

² “¿Marĩ yeerisãri bũrecore cũũrẽ netõnégũdari?” jĩĩ wãcũrã, iĩanũnũseyira, wedesããdara.

³ Jesús wãmo bũre cõogũre jĩyigu:

—Wũmũnũcãña basocá decopũ.

⁴ Jesús too niirãrẽ sãĩñãyigu:

—Marĩrẽ dutiré ¿deero tiidutí yeerisãri bũreco niirĩ? ¿Ãñurere o ñañarere tiidutí? ¿Basocáre netõnére o basocáre sãcõãrere tiidutí? jĩĩmiyigu.

Cũãpe yũuriyira.

⁵ Teero tiigú, Jesupé cũũrẽ cúaremena cãmenũcã iĩayigu. Cũã tũodũgãheri iĩagũ, bayiró bóaneõgũ wáayigu. Wãmo bũre cõogũre: —Mũũya wãmorẽ súucoya, jĩyigu.

Cũũpeja súucoyigu. Teero tiirĩra, cũũya wãmo sicato niirirobirora putuáyi.

⁶ Fariseo basocape witiwayira. Máata Herodere tũonũnũseramena “¿deero tii marĩ ãnirẽ sãããdariye?” jĩĩ wedesewayira.

Galileataro wesapũ paũ basocá neãrigue

⁷ Jesús cũũ buerãmena Galileataro wesapũ wáayigu. Paũ Galilea dita macãrã cũũrẽ nũnũyira.

⁸ Cũũ pee ãñurẽ tiirĩ tũorã, paũ basocá cũũ putopũ wáayira. Judea dita macãrã, Jerusalén macãrã, Idumea dita macãrã, día Jordán muĩpũ mũãatirope macãrã, Tiro wesa macãrĩ macãrã, Sidón wesa macãrĩ macãrã Jesuré iĩarã wáayira.

⁹ Cũã paũ niirĩ iĩagũ, Jesús cũũ buerãre sicawũ dooríwũ cõoyúedutiyigu, “tuudiyóbocua” jĩĩgũ.

¹⁰ Cũũ paũ netõnéyigu. Teero tiirã, ãpẽrã diarecutira cũũrẽ padeñádũgara, cũũrẽ tuudiyóatiyira.

¹¹ Wãtĩã cõorã Jesuré iĩarã, cũũ díamacũ ñicãcoberimena jeacũmu, bayiró busurómena: —Mũũ Cõamacũ macũ niĩã, jĩyira.

¹² Jesús wãtĩãrẽ tutuaromena dutiyigu:

—Teeré wederijãña ãpẽrã tũocóro, jĩyigu.

Jesús doce apóstoles beserigue

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Jesús ãtãgũpũ mũãwayigu. Toopú cũũ tũsarãre neãdutiyigu.

¹⁴ Cũã neãrirapũre doce ãmũãrẽ beseyigu cũũmena nii bueadarare.

† 2:26 1 Samuel 21.1-6.

—Yuu besearira niiã máã. Yéé maquêrê wedera wáaadacu, jĩiyigu.

¹⁵ Cũũ tiimasĩrere ticoyigu cúãrê, wãtĩãrê cõãwionecoaro jĩĩgũ.

¹⁶ Cũã noquêrã niyira:

Simón (cũũrêna Jesupé “Pedro” wãme tuuyigu),

¹⁷ Santiago,

cũũ bai Juan (cũã Zebedeo põna niyira. Jesús cúãrê “Boanerges” wãme tuuyigu. “Boanerges” cúã wedeseremena jĩĩrõ “bupo põna” jĩĩrõ tiyíro),

¹⁸ Andrés,

Felipe,

Bartolomé,

Mateo,

Tomás,

Santiago (Alfeo macã),

Tadeo,

Simón (romanuã dutirãre cõãdugara menamacã),

¹⁹ Judas Iscariote (too síropu Jesuré ññatutirapure wedesãcotegudu) niyira.

Jesuré “Satanás tutuaremena wãtĩãrê cõãqui” jĩĩ wedesãrigue

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Jesús wiipá sããwayigu. Toopãre pau basocá neãyira sũcã. Teero tiirá, Jesús, cũũ buerá yaamasĩriyira.

²¹ Teeré Jesuyá wederá tuoyíra. Cũũrê “mecãjõãqui” jĩĩrã, néerã wáayira.

²² Moisés jóarigue buerá Jerusalénpu atiarirape biiro jĩĩyira:

—Ñni wãtĩãrê dutigá Beelzebú tutuaremena wãtĩãrê cõãwionecoi, jĩĩmiyira.

²³ Jesús cúãrê neãduti, queorémene wedeyigu:

—Satanás cũũrê padecoterare cõãriqui.

²⁴ Sicadita macãrã sícãrõména niyhãrã, cúã basiro cãmerĩquêrã, tiidita macãrã petijõãcua.

²⁵ Sicawí macãrã sícãrõména niyhãrã, cúãcã petijõãcua.

²⁶ Satanás cũũrê padecoterare cõããtã, cũũ dutiré petijõãcu. Teeména yapacutĩjõãqui.

²⁷ ‘Sícũ tutuagũya wiire sããwagu, cũũrê siatúcũripacu, ãmamasĩriqui; siatúcũtoagũpu, cũũya wii maquêrê ãmamasĩqui.

²⁸ ‘Yuu ateréja diamacãrã jĩĩã: Cõãmacã basocãre niipetire cúã ñãñaré tiirére, ñãñarõ wedeserere acabógudaqui.

²⁹ Cũũ teero acabópacu, cúã Espiritu Santore ñãñarõ wedeseripereja, acabóridoãgũdaqui. Cũã Espiritu Santore ñãñarõ wedeseri, wapa petirícu, jĩĩyigu.

³⁰ Teeré jĩĩyigu, cúã “wãtĩ cuoi” jĩĩrĩ tuogú.

Jesús paco, cũũ baira jearigue

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Jesús paco, cũũ baira jearyira. Cũã sopepá jeanucã, Jesuré atiduticoyira.

³² Cũũ puto duirã cũũrê jĩĩyira:

—¡Coe! Mũũ paco, mũũ baira sopepá mũũrê atidutiayira, jĩĩyira.

³³ —¿Noã niĩ yũũ paco, yũũ baira? jĩĩyigu.

³⁴ Cũũ puto duirãre ñña, cúãrê jĩĩyigu:

—Ñniã yũũ paco, yũũ baira tiiróbiro niĩya.

³⁵ Cõãmacã boorére tiirãno cúãrã yũũ bai, yũũ bayio, yũũ paco tiiróbiro niĩya, jĩĩyigu.

4

Ote wě̃bategu mena queoré
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Opatutí Jesús Galileataro wesapu buenacāyigu. Pahu basocá cūu putopu neāyira. Cūā pah niinetōrī ññagū, dooriwapu mñāsā, jeanuāyigu. Ditatuparipu putuāyira basocápeja.

² Cūu wācūrēmena pee queoré bueyigu cūārē.

³ —Tuoyá ateré, jñiyigu—. Sīcū basocú oteréperire wě̃bategu wāayigu, wiiáro jñigū.

⁴ Cūu wě̃batewari, sīquēñeperi maapu ñaacūmuyiro. Minipōná ati, teeré yaapetijāyira.

⁵ Apeyepéri utāyepa dita péerogā cuorópu ñaacūmuyiro. Tiidita ucūhērōgā niijīrō, máata manamiyiro.

⁶ Muipū asirí, ocobopó, nacōrī manijīrō, sñijōāyiro.

⁷ Apeyepéri pota watoapu ñaacūmuyiro. Pota teeré wiinetōmñā, sñājāyiro. Dūcamaniyiro.

⁸ Apeyepéri ote useniri ditapu ñaacūmuyiro. Tee wii, bucuámñā, dūcacutiyo. Sicasati treintaperi, apesatí sesentaperi, apesatí cienperi dūcacutiyo, jñiyigu—.

⁹ Tuodugáranano tuomasñādacua, jñiyigu.

“¿Deero tiigú queorémena buei?” jñirigue
(Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

¹⁰ Basocá wāapetiari siro, Jesús sīcūrā niirī ññarā, cūu putogā niīārira, cūu buerá doce-mena cūārē sññāyira:

—¿Deero jñidugaro tii mñu queorémena buearigue? jñiyira.

¹¹ Jesús cūārē jñiyigu:

—Tíatopu masñña maniríguere Cōāmacū dutiré múāpūre niīadarere múārē masīrī tiia. Yūure padeohérare queorémena wedea,

¹² yūu tiirere ññapacara, ññamasñijāārō jñigū; yé maquērē tuopacára, tuomasñijāārō jñigū. Cūā tuomasñrāno niirā, cūā ññarē tiirere duubójīya; acabóre sñībójīya; Cōāmacū cūārē acabóbojīyi, jñiyigu.

Ote wě̃bategu mena queoré wedequēnorigue
(Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

¹³ Cūārē wedequēnoyigu:

—¿Múā ate queoré tuomasñrii? Too docare ¿deero tii apeyé queoré tuomasñādari?

¹⁴ Opaperire ote wě̃bategu tiiróbiro niiqui Cōāmacūye quetire wedegú.

¹⁵ Āpērā basocá maapu ñaacūmuāreperibiro niicua. Cūā tee quetire tuomícua. Máata Satanás ati, cūā tuomíāriguere ēmapetijāqui.

¹⁶ Āpērā utāyepapu ñaacūmuāreperibiro niicua. Tee quetire tuorá, máata añurō useniremena tuomícua, tuorápeja.

¹⁷ Nacōrī manijīrā, yoari useniricua. Cūārē ññarō tiirí, o āpērā tee quetire padeoré wapa cūārē ññarō netōrī tiirí, máata padeodújācua.

¹⁸ Āpērā pota watoapu ñaacūmuāreperibiro niicua. Tee quetire tuomícua, tuorápeja.

¹⁹ Atibáreco maquēpere bayiró wācūcua. “Añurō niīādacu pee apeyé cuorá”, jñi wācūmicua. Bárecoricōrō apeyenórē bayiró boonemócua. Tee niipetire cāmotájācu tee quetire. Dūcamanirā tiiróbiro niicua.

²⁰ Āpērā useniri ditapu ñaacūmuāreperibiro niicua. Tee quetire tuorá, padeocúa. Cūā teero tiirā, dūcacutireyucu tiiróbiro niicua. Āpērā treintaperi, āpērā sesentaperi, āpērā cienperi dūcacutireyucu tiiróbiro niyucocua, jñi wedeyigu.

Sñāwócorigamena queoré
(Lc 8.16-18)

21 Apeyé queorémena wedenemoyigũ:

—Basocá sīāwócorigare moocūricua. Teero biiri cúā cānirō docapũ sīādupóricua. Teero tiiróno tiirá, ãmũārōpũ péocua, ãñurō bóearo jīrã.

22 Tee tiiróbirora tíatopũ basocá masīña maniríguere masīnoãdacu. Bauhéropũ niirécã bauádacu.

23 Tũodũgáranano tũomasīãdacua, jīiyigũ.

24 Cúārē jīinemoyigũ:

—Múã tuorére ãñurō wācūnũnũseya. Péerogã masīdũgara, péerogã masīãdacu. Pairó masīdũgara, pairó masīãdacu. Pairó masīdũgari, Cõãmacũ masīré ticonemogũdaqui.

25 ãñurō tũonũnũseranorē Cõãmacũ nemorō masīré ticogũdaqui. Tũodũgáheranorē cúã masīmiriguere ěmajãgũdaqui, jīiyigũ.

Oteré bũcũátũãre queoré

26 Apeyé queorémena wedenemoyigũ:

—Cõãmacũ dutiré múãpũre niiãdare atequetí tiiróbiro niiã: Sícũ basocá oteréperi wēēbatequi.

27 Cũũ cānirĩ, cúũ wācārĩ, bárecori, ñamirĩ teeperi tee booró mana, wiicú. “¿Deero wiigári?” jīimasĩriqui.

28 Tiiápuro manirō opapũnagã súuwitinũcã, pũũrĩ witi, bũcũátũajea, dũcacũticu sáa.

29 Teeperi bũcũápetiri, teesatiripe sīnijõãcu. Teero wáari ĩña, “tũnerito jeaa” jīĩ, tãneneõqui, jīiyigũ.

Mostazapemena queoré

(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

30 Cúārē wedenemoyigũ:

—Cõãmacũ dutiré múãpũre niiãdarere ate queorémena wedegũda.

31 Sicape mostazape tiiróbiro niiã. Niipetire oteréperi dũaró péeripegã niiã.

32 Péeripegã niipacaro, oteri siro, wiirópũja, niipetire oteyucũ nemorō ãmũãrigũ bũcũácu. Pacadũpári cũocú. Minipõná teedũpũripũ pesacua, muĩpũ bayiró asirí. Toopú põnacutícua, jīiyigũ.

Queorémena wederigue

(Mt 13.34-35)

33 Jesús cúũye quetire wedegũ, pee queorémena wedeyigũ. Cúã tũomasĩrō jeatuario wedeyigũ.

34 Cúārē wederécõrō queorémena wedeyigũ. Cũũ buerápere cúã dícu niirĩ, niipetirere tee queorére ãñurō wedeyigũ.

Jesús wĩnorē, ocoturíre nũcũãrĩ tiirígue

(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

35 Jesús tiibũrecora náicũmuatiri, cúũ bueráre: —Jãmũ atitaró iinĩñapũ, jīiyigũ.

36 Cúã cúũ sãñaãriwũpũ mũãsã, Jesuré néetĩãyira. Basocápe cúã niiãriropũra pũtuájãyira. ãpẽrã apeyerápũmena cúārē bapacutitĩãyira.

37 Cúã tĩãwari, wĩno bayiró wēēcutũatĩyiro. Ocoturí tiiwũpũre páabatesãyiro. Tee páabatesãrĩ, tiiwá duadiaropũ tiimĩyiro.

38 Jesupé waatúropũ cúũya dupure sutipó sotoápu duupéo, cãnisãñájãyigũ. Cũũ buerá cúũrē wãcõrãrã, jīiyira:

—¡Ûsãrē buegú! ¿Mũũ ĩñarii? Marĩ duadiarapũ tiara, jīiyira.

39 Jesús wũmũnũcã, wĩnorē nũcũãrĩ tiiyigũ. Ocoturíre: —¡Ditamaníjõãña! jīiyigũ.

Wĩno netõjõãyiro. Nũcũãpetijõãyiro.

40 Cũũ bueráre jīiyigũ:

—¿Deero tiirá nocõrõ cuii? ¿Múârê padeoré manidójãî? jĩiyigu.

41 Cúã bayiró cuirira niijĩrã, cãmerĩ wedeseyira:

—¿Noãnó niigariye ãni? Cũûrê wĩno, ocoturĩpara yũũjã, netõnucãria, jĩiyira.

5

Gerasa macũ wãtĩã cũogũye queti
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

1 Galileatarore Gerasa ditapu tĩãjeayira.

2 Jesús doorĩwũ niiãrigũ maanucãrĩ, sĩcũ diarirare cũûre coperipũ niiãrigũ Jesús putopũ máata atiyigũ. Wãtĩã cũogũ niiyigũ.

3 Cũũ diarirare cũûre coperipũ niijãiyigu. Deero tii siatúmasĩña maniyigũ. Cõmedárimenacãrê siatúmasĩña maniyiro.

4 Pee peti cõmedárimena cũũye wãmorĩrê, cũũye daporire siatúri, wéetajãiyigu. Sĩcũno cũûrê sĩcãrĩbíriyira.

5 Bãrecori, ñamirĩ cũũ ãtãyucupũ diarirare yaarópũ acaribĩnetõgũ tiiyigũ. Ëtãperimena cũũ basiro cũũya õpũũrê dote, cãmitujãgũ tiiyigũ.

6 Jesuré yoaropũ ñãagũrã, cutuãti, cũũ puto ñicãcoberimena jeacũmuyigu.

7-8 Jesupé cũûrê jĩiyigu:

—Wãtĩ, ãnipãre niigũ, witiwaya, jĩiyigu.

Cũũpe bayiró acaribĩremena jĩiyigu:

—Jesús, Cõãmacũ ãmũãsepũ niigũ macũ, yũũre potocõrijãña. Cõãmacũ ñãacoropũ bayiró sãĩã: Yũũre ñãñarõ netõrĩ tiirĩjãña, jĩiyigu.

9 —¿Deero wãmecutii mũũ? jĩiyigu Jesús cũûrê.

—Ësã wãtĩã paũ niiã. Teero tiigũ, yũũ “Legiõn” wãmecutia, jĩiyigu.

10 Pee peti cũûrê sãiyigũ:

—Ësãrê aperopũ ticocorijãña, jĩiyigu.

11 Ëtãgũpũ paũ yesea yaanucũyira. Wãtĩã bayiró sãiyira:

12 —Ësãrê yesea puto wãadutiya. Ësã cũãpũre sããwa, niiãda, jĩimiyira.

13 —Teerora tiiyã, jĩiyigu Jesús.

Cũũ teero jĩĩrã, basocãpũre niiãrira witiwa, yeseapũre sããwayira. Yeseape opatũdipũ cutucutũbuawa, opataropũ ñãacoñuãyira. Cúã dos mil watoa niimiãrira duajõãyira.

14 Yesea coterĩ basoca cuicocũtayira. Cúãya macã macãrãrê, cãpũrĩpũ macãrãrê teeré wedeyira. Cúã wederĩ tuorã, “¿deero wãaayiri?” jĩĩ, ññarã wãayira.

15 Jesús putopũ jeara, paũ wãtĩã cũogũ niimiãrigũre duiri ññayira. Cũũ suti sãña, ãñurõ wedesejãiyigũ sũcã. Tee niipetirere ññarã, cuiyira.

16 Basocũ wãtĩã cõãwionecori ññãrira cũûrê wãaariguere wedeyira ãpãrãrê. Yeseare wãaarigüecãrê wedeyira.

17 Teeré tuorã, Jesuré bayiró: —¡Wãagua! Ësãya ditapũre putuãrijãña, jĩĩnucãyira.

18 Jesús doorĩwũpũ mũũsãrĩ, wãtĩã cũogũ niimiãrigũ cũûrê bayiró sãĩmĩyigu:

—Yũũcã mũũmena wãaguda, jĩimiyigu.

19 —Yũũmena atirijãña; mũũya wiipũ putuawaya. Cõãmacũ mũũrê tiĩãrigũre, mũũrê bóaneõremena ññããrigũre wedegũ wãaya mũũ puto niirãrê, jĩiyigu.

20 Cũũ wãa, Decãpolis macãrĩpũ niipetire Jesús cũûrê tiirĩguere wedenucãiyigu. Niipetira cũũ wederere tuorã, tuomanĩjõãyira.

Jairo macõye queti; Jesuyãro sutiró padeñãrigoye queti
(Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

21 Jesús doorĩwũmena apeniñapũ tĩãjeari, paũ basocã cũũ putopũ neãyira. Teero tiigũ, díã wesagãpũ putuãnucãiyigu.

²² Toopáre sîcũ judíoa neárí wii dutirá menamacũ jeayigu. Cũũ wãmecutiwigu Jairo. Jesuré ññagũ, cũũ puto ñicãcoberimena jeacũmu,

²³ bayiró sãiyígu:

—Yũũ macõ diagopu tiiáwõ. Jãmu yũũmena. Ñaapeógu atiya, coore netõãrõ jĩgũ. Mũũ teero tiirí, catigodaco, jĩyigu.

²⁴ Jesús cũũmena wáayigu. Paũ basocá cũũrẽ tuunũnũseyira.

²⁵ Cũã watoapu sîcõ numiõ niyigo. Doce cãmarĩ beti niiré teero niirucujãyiro.

²⁶ Ƴcotira paũ cũã Ƴcotiri, teeména nemorõ ñañarõ netõyigo. Coo niyeru cõomíriguemena cũũrẽ wapatíma jĩgõ, petinójõãyigo. Coo diaré petiríyiro. Bayiró peti wáayigo.

²⁷ Jesús basocáre netõnére quetire tũoyigo. Teeré tũogó, Jesús sucubíro basocá watoapu jea, cũũyaro sutiroré padeñáyigo.

²⁸ “Yũũ cũũyaro padeñáremena dícu netõjãgõdacu”, jĩĩ wãcũyigo.

²⁹ Coo padeñárĩrã, coo diaré máata bũũnũcãjõãyiro. Cooya õpũũ ãñũjõãriguere masĩjãyigo.

³⁰ Jesús “yũũ tutuaremena netõrĩ tiiátũ” jĩĩ tũomasĩjãyigu. Máata cãmenũcã, sãĩñáyigu:

—¿Noã yáaro sutiroré padeñái? jĩyigu.

³¹ Cũũ buerá cũũrẽ jĩyira:

—¿Mũũ ññarii? ¿Basocá paũ tuunũnũseri ññapacu, “¿noã yũũre padeñái?” jĩĩ sãĩñái? jĩyira.

³² Jesupé “¿noã yũũre padeñái?” jĩĩgũ, ññããmayigu.

³³ Coope coore netõãriguere masĩjãgõ, cũũ díamacũ ñicãcoberimena jeacũmuyigo. Cuigo, ñapõpiyigo. Niipetire coore wáaariguere wedeyigo.

³⁴ Jesús coore jĩyigu:

—Yáa wedego, mũũ padeojãgõ, netõnénoãrigopu pũtuáa. Diaremanigõ Ƴseniremena pũtuawagoa, jĩyigu.

³⁵ Cũũ coomena wedesegu tiirí, Jairoya wii macãrã jeayira.

—Mũũ macõ diajõããwõ mée. Buegũre nocõrõrã potocõduya, jĩyira.

³⁶ Jesús cũã jĩĩãriguere tũopacá, judíoa neárí wii dutigũre jĩyigu:

—Wãcũpatirijãña; diamacũrã padeoyá, jĩyigu.

³⁷ Jesús cũũmena paũ bapacutiri booríyigu. Noquẽrãrẽ “jãmu” jĩyigu: Pedrore, Santiagore, cũũ bai Juanrẽ.

³⁸ Jesús judíoa neárí wii dutigũya wiipu jeayigu. Toopá jeagu, basocá uti, bóaneõremena acaribírare ññayigu.

³⁹ Tiiwiipũ sããwagu, too basocá niirãrẽ jĩyigu:

—¿Deero tiirã nocõrõ acaribí, utii? Wĩmagõ diarico; cãnigõ tiicó, jĩyigu.

⁴⁰ Cũãpe cũũrẽ buijãmiyira. Jesupé niipetirare witiwadutiwigu. Cũã witiwaari siro, wĩmagõ pacure, pacore, cũũmena niirãmena coo pesarí tatiapu sããwayigu.

⁴¹ Toopá sããjeagu, diarigo wãmorẽ ñee: —Talita, cumi, jĩyigu cũũye arameomena. Biiro jĩĩgũ, “wĩmagõ, wũmũnũcãña” jĩĩgũ tiiyigu.

⁴² Máata wĩmagõ doce cãmarĩ cõogó wũmũnũcã, wáayigo. Coo masãrĩ ññarã, bayiró ññamanijõãyira.

⁴³ Jesús bayiró wededutiriyigu teeré.

—Coore yaaré ecayá, jĩyigu.

6

Jesús Nazaretpu coepũtũarigue (Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Too niĩãrigu cũũ masãri macãpu coepũtũayigu. Cũũ buerãcã cũũmena wáayira.

² Judíoa yeerisãri bureco jeari, Jesús cũã neárí wiipu buenũcãyigu. Paũ basocá cũũ buerére tũorã tũomanijõã, cãmerĩ jĩyira:

—Ñani teeré ãnopú bueriwi. Æpĩ cũũ masĩrére ticojĩyi. Tee masĩrémena tiiẽñoiyigu.

³ Æni María macũ táboa padegú niĩ; Santiago, José, Judas, Simón sōwũ niĩ; cũũ baira numiãcã ãno marĩ watoapũ niĩya, ¿teerora? jĩĩ wedeseyira.

Teeré wãcũrã, cũũrẽ padeodugáiyira.

⁴ Jesupé cũũrẽ jĩĩiyigu:

—Niipetira apeyé macãrĩ macãrã sĩcũ profetare padeocúa. Cũũya dita macãrã, cũũya wedera, cũũya wii macãrã doca cũũrẽ padeoricua, jĩĩiyigu.

⁵ Toopáre cũũ tutuaremena tiiẽñoimasĩiyigu. Sĩquẽrã diarecutira dícare ñaapeóiyigu, cũũ diarecutire netõãrõ jĩĩgũ.

⁶ Basocá padeohéri ññagũ, ññamanijõãiyigu.

Jesús cũũ bueráre wededuticorigue

(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

Too puto niiré macãrĩpũ buenetõgũ wãajõãiyigu.

⁷ Cũũ docere cũũ putopũ neãduti, pũarãcõrõ díca ticoconucãiyigu. Wãtĩãrẽ cõãmasĩrere ticoiyigu cũũrẽ.

⁸—Mũã wãara, apeyenó néewarijãña, jĩĩiyigu—. Mũã tuurítuarigu dícare néewaya. Wasopo, pugue, niyeru néewarijãña.

⁹ Sapatu, suti, mũã sãñaré dícare néewaya. Apeyé mũã suti wasoádarere néewarijãña, jĩĩiyigu—.

¹⁰ Mũã wiipú jeara, tiimacãpũ mũã niĩãdaro jeatuario putuãcũmuña.

¹¹ Apemacãpũre mũãrẽ ñeedugaheri, mũã wederere tuodugáheri, tiimacãrẽ netõjõãña. Tooré netõwára, tiimacã maquẽ dita mũãye duporipũ túaariguere páabatecũña. Teero tiirã, mũã “atimacã macãrã wapa cõoóya” jĩĩrã tiiãdacu, jĩĩiyigu Jesús.

¹² Cũũ wãajõãiyira, basocáre “mũã ññanaré tiirére wãcũpati, wasoyá” jĩĩnetõrã wãara.

¹³ Teero biiri paũ wãtĩãrẽ cõãwionecoyira. Paũ diaré cõoráre usemena tuusĩã, cũũrẽ netõnéyira.

Juan Bautistare sããrĩgue

(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Niipetiropũ Jesús tiirére tuosesajõãiyira. Herodes Galilea dita dutigãcã tee quetire tuogú jĩĩiyigu:

—Juan basocáre wãmeõtiri basocũ masãgũ masãjĩyi. Teero tiiró, cũũpũre tutuare niicu, jĩĩiyigu.

¹⁵—Elías niiqui, jĩĩyira ãpẽrã.

—Tĩato macãrã profetas tiiróbiro niigú niiqui, jĩĩyira ãpẽrãpé.

¹⁶ Cũũ teero jĩĩrĩ tuogú, Herodepe jĩĩiyigu:

—Tiibũreco yũũ dupure páatadutirigu Juan niiqui. Cũũrã mecãtígãrẽ masãqui, jĩĩiyigu.

¹⁷ Herodes too sũgueropũ Herodías usemigõ niĩãrõ jĩĩgũ, Juanrẽ peresuwiipũ néewa, siatúcũdutiya. Herodías cũũ bai Felipe numo niimiyigo. Teero niipacari, Herodepe coore ãma, numocutijãiyigu.

¹⁸ Teeré ññagũ, Juan Herodere: —Mũũ bai numorẽ numocutimasĩria, jĩĩiyigu.

¹⁹ Teero tiigó, Herodías Juanmẽna bayiró cúadoajĩgõ, cũũrẽ sããdutidugamiyigo. Teero wãcũpaco, sããdutimasĩiyigo.

²⁰ Herodepe Juanrẽ cuiyigu. Cũũ basocú ãñũgũ niirére, cũũ Cõãmacũyere tiinũnũserere masĩiyigu. Juan wederere tuogú, bayiró wãcũpatiyigu. Teero wãcũpatipacu, ãñũrõ useñiremena tuoyigu, tuogũpeja. Teero tiigú, coo ññanarõ tiidugárere tiidutirimiyigu.

²¹ Herodes cũũ bauári bũreco jeari, bosebũreco tiipéoyigu. Tiibũrecore Herodías Juanrẽ coo sããdugárere buajeáyigo. Herodes bosebũreco tiigú, cũũmena paderáre, teero biiri surara dutiráre, Galilea dita macãrã uputĩ macãrãrẽ néõco, cũũmena boseyayigu.

22 Cúã yaaróꝑꝛ Herodías macõ sããwa, basaẽñoꝑꝛ. Coo basaẽñore Herodes, ãpẽã cũmena yaadaira bayiró tũsayira. Teero tiigú, Herodes coore jĩyigũ:

—Noo mũ boorénorẽ sãĩĩ, ticoguda, jĩyigũ.

23 Coore jĩyigũ sũcã:

—Niirõrã jĩã: Noo yũ dutiré dita decomena mũ dutidugari, ticojãgũda, jĩyigũ.

24 Coo paco ꝑꝛtopꝛ witiwa: —¿Ñeenórẽ sãĩgõdari yũ? jĩyigo.

Coo pacopé: —Juan basocáre wãmeõtiri basocaya dupure, jĩyigo.

25 Máata cutucutúsã, cúã õpũrẽ sãĩyigo:

—Mecãtígãrã opasida bapamena Juan basocáre wãmeõtiri basocaya dupure néesã, ticoya, jĩyigo.

26 Coo teero jĩĩrĩ tũogú, Herodes bayiró wãcũpatiyigũ. Cũ boocórira tũocóꝑꝛ “niirõrã mũrẽ ticoguda” jĩãrigũ niijigũ, “ticoria” jĩmasĩriyigũ.

27 Máata sũcã surarare Juanyá dupure páata, néeatidutiyigũ.

28 Surara peresuwiipꝛ wáa, cũya dupure páata, opasida bapamena néesã, coore ticoyigũ. Coope coo pacopúre ticoyigo.

29 Juanrẽ teero tiiré quetire tũorã, cũ buerére nũnamíãrira toopú wáa, cũya õpũũrẽ née, ùtãtutipũ cũũrã wáayira.

Jesús cinco mil ãmũãrẽ yaaré ecarígue

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

30 Jesús beserira buenetõãri siro, coe, Jesús ꝑꝛtopꝛ neãyira. Niipetire cúã tiãriguere, basocáre bueariguere cũũrẽ wedeyira.

31 Cúã ꝑꝛtopꝛ naĩõ ꝑã jeará, ãpẽã wáara niirĩ, péerogã yeerisã, yaa tiimasĩriyira. Teero tiigú, Jesús cúãrẽ jĩyigũ:

—Jãmũ, wáaco marĩ dícu basocá manirõꝑꝛ. Toopú yeerisãco péero, jĩmiyigũ.

32 Cúã sesaro dooríwũꝑꝛ mũãsã, basocá manirõꝑꝛ wáajõãmiyira.

33 ꝑã cúã wáari ññayira. Jesuré ññarira cũ wáaropꝛ niipetire macãrĩ macãrã cutũnũsewayira. Cúã sũguero cúã tĩãjeadarore yuetoayira.

34 Jesús dooríwũꝑꝛ sãñããrigũ duinucã, basocá ꝑãre ññayigũ. Oveja* coterí basocu manirã tiirõbiro niirĩ ññagũ, bóaneõ ññayigũ. Teero tiigú, cúãrẽ pee buenacãyigũ sũcã.

35 Ñamicapũ niirĩ, cũ buerá cũ ꝑũto jea, jĩyira:

—Ñamicapũ niã. ãnopú macã manirõꝑꝛ niã.

36 Basocáre “nocõrõrã niã” jĩña. ꝑũtogã niiré macãrĩꝑꝛ, cãpũ niiré wiseripũ cúã yaaré sãĩ, yaara wáaaro, jĩmiyira.

37 —Múã cúãrẽ yaaré ecayá, jĩyigũ.

Cúãpe “¿deero tiigú teero jĩgari?” jĩmasĩrijĩrã, sãĩñáyira:

—Ûsã cúãrẽ ecarí, ocho† muĩpũrã pade wapatãremena yaaré sãĩnóbocu, jĩyira.

38 —¿Noquẽpa pã cuoi múã? Ññarã wáaya, jĩyigũ.

Cúã ññatoa, cũũrẽ: —Sicamoquẽñepa pã, wai ꝑãrã niĩya, jĩyira.

39 —Basocá táa sotoapũ opaburi duiaro, jĩyigũ.

40 Basocá sũquẽburire cien, apeyebúrire cincuenta jeanuãyira.

41 Jesús tee sicamoquẽñepa pãrẽ, wai ꝑãrãrẽ née, ùmũãsepũ ññamũõco, Cõãmacũrẽ usenire ticoyigũ. Túajea, pãrẽ ꝑãtásã, cũ bueráre basocãꝑũre batodutigũ ticoyigũ. Waicãrẽ teerora tiyigũ.

42 Niipetira yaa, yapijõãyira.

43 Yaatoaari siro, pã, wai cúã yaadũaariguere doce piseri seesã dadodũꝑóyira.

44 Teeré yaarira ùmũã dícuere bapaqueori, cinco mil niyira.

* 6:34 Portugués: ovelha. † 6:37 Portugués: oito.

*Jesús oco sotoápu wáarigue
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)*

⁴⁵ Jesús máata cū bueráre cū jeariwupu jeasāduti, Betsaidapu tīawasugedutiyigu. Cūā wáari, cūpe basocáre “wáagu tiia” jīgū tiiyigu.

⁴⁶ Cūārē teeré jīāri siro, ūtāgūpá Cōāmacūmena wedesegu muāwayigu.

⁴⁷ Náicūmuāri siro, dooríwu tiitaro decopu niyiro; Jesupé burusotoápu sīcūrā niyigu.

⁴⁸ Wīno páapucāmotari, cūā waawámasīhērī īñayigu. Bóemuāatiri, Jesús cūā pūtopu wáagu, oco sotoápu wáayigu. Cūārē netōjōāgūdu tiiróbiro tiiyigu.

⁴⁹ Cūūrē oco sotoápu wáari īñarā, ucúápetijōāyira. “¡Abu! ¡Basocú diarigu wātī niiqui!” jī wācūmiyira. Bayiró acaribíyira.

⁵⁰ Niipetira cūūrē īña, ucúápetijōāyira. Máata Jesús cūārē jīyigu:

—Wācūtutuaya. Yū niā. Cuirijāña, jīyigu.

⁵¹ Cūāyawupu muāsāyigu. Cū muāsārī, wīno netōjōāyiro. Teero wáari īñarā, bayiró ucúá, īñamanijōāyira.

⁵² Pāmena cū tiiēñoāriguere cūā “¿deero jīrō tiigári tee?” jīmasīriyira. Wācūmasīriyira. Teero tiirā, bayiró peti īñamanijōāyira.

*Jesús Genesaretpu diarecatirare netōnérigue
(Mt 14.34-36)*

⁵³ Cūā tiitaropure tīa, Genesaretpu jeayira. Cūāyawu dooríwure siatúpaso, maajōāyira.

⁵⁴ Toopá cūā maajeánucārī, too macārā máata Jesuré īñamasīyira.

⁵⁵ Teero tiirā, cūā niipetiropu cutuwá, diarecatirare cūā cōārémēna néewayira.

⁵⁶ Noo cū wáaropure, metāmacārīgāpūre, pacamacārīpūre, cāpūpūre, cū netōwáadaropure diaráre néewa, cū, yueyira. Jesuré sāiyira:

—Muyaro sutiró yapa dícu padeñáma, jīyira.

Niipetira padeñāyira netōjōāyira.

7

*Basocáre ñañarā wáari tiiré
(Mt 15.1-20)*

¹ Sicabureco fariseo basoca, teero biiri sīquērā Moisés jóarigue buerá Jerusalénpu niirira jea, Jesús pūtopu neāyira.

² Toopá neārā, sīquērā Jesús buerá yaari īñayira. “Jūrīpīre wāmorīmena yaara tiíya” jī wācūmiyira.

³ (Fariseo basoca, teero biiri niipetira judíoa wāmosera, cūā ñecūsūmuā tiimúāatiriguere tiinunúseya. Teeré tiihéra, yaariya.)

⁴ Macā decopu jeaariracā teerora tiíya. Cūā sīniré baparire, píosāreparure, cōmepárure, cūā yeerisāduirere coseéya.)

⁵ Teero tiirā, fariseo basoca, Moisés jóarigue buerá cūūrē sāīñáyira:

—¿Deero tiirā mu buerá marī ñecūsūmuā tiimúāatiriguere tiinunúserii? Jūrīpīre wāmorīmena yaara tiíya, jīyira.

⁶ Jesús cūārē yuyigu:

—Múā basocá īñahērōpu ñañaré tiirā niā. Teero tiirā, tiiditórepara niā. Isaías múā mecūtīgā tiirére diamacūrā jóasuguerigu niwī. Cū jóariguere āñurō tuoádacu múā: Āniā basocá useromena dícu yure padeoóya.

Cūā tagueñarepe noopú niirō niicu.

⁷ Buri peti neāya.

Yé maquērē “bueada” jīpacara, basocá jīrere buejāya, jīti Cōāmacū,*

* 7:7 Isaías 29.13.

jĩ jóarigu niwĩ.

⁸ Múã Cõamacũ dutirépere duujãã. Múã ñecũsũmũã tiimũãatiriguere tiinũnũsera tiia, jĩyigu.

⁹ Jesús cúãrẽ jĩnemoyigu:

—Bayiró ãñurẽ wãcũrémena Cõamacũ dutirére jĩcãmotamasĩã, múãyepere ãñurõ tiimũãnũcããdara.

¹⁰ Cõamacũ Moisémena ate dutiyigu: “Mũũ pacũ, mũũ pacore padeoyá. Cúãrẽ ñañarõ wedesegũnorẽ sĩãcõãjããrõ”, jĩrigũ niwĩ.

¹¹ Múãpe merẽã dutijãã. Basocáre cúã pacũre, cúã pacore “yũũ múãrẽ tiiapumasĩriga; yé niyeru múãrẽ ticoboariguere Cõamacũrẽ ticopetijãwũ” jĩdutiã múã.

¹² Múã teero dutira, cúã pacũsũmũãrẽ tiiapurere cãmotára tiia.

¹³ Múã ñecũsũmũã tiimũãatiriguere tiidutíra, Cõamacũ dutirére wapamaníre tiiróbiro tiirã tiia. Apeyé pee ate tiiróbiro tiinũnũsera tiia múã, jĩyigu.

¹⁴ Cúãrẽ teero jĩãri siro, basocáre neãdutyigu sũcã. Cúãcãrẽ jĩyigu:

—Múã niipetira yé maquẽrẽ tũomasĩãda jĩrã, tũorã atiya, jĩyigu—.

¹⁵ Basocáre useropũ sããware cúãrẽ ñañarã wáari tiiría. Cúã popeapũ witiatirepe cúãrẽ ñañarã wáari tiia.

¹⁶ Tũodũgáranõ tũomasĩãdacua, jĩyigu.

¹⁷ Jesús paũ watoapũ niĩarigu wiipú sããwayigu. Toopú cũũ buerã cũũ queorémẽna wedeariguere sãñáyira.

¹⁸ Jesús cúãrẽ yũyigu:

—¿Múãcã ateré tũomasĩrii? Niipetire basocáre useropũ sããware cúãrẽ ñañarã wáari tiiría.

¹⁹ Tee wãcũrépũ sããwaricu; páagapũ sããwacu. Too síro netõcõwitiwacu, jĩyigu.

Teero jĩgũ, “niipetire yaaré ãñurẽ niĩã” jĩgũ tiyigu.

²⁰ Jesús wedenemoyigu:

—Basocá wãcũrépũ witiatirepe cúãrẽ ñañarã wáari tiia.

²¹ Basocá wãcũrépũre ate witiaticu:

ñañarõ wãcũré,

ãpẽrãmẽna ñañarõ ñeeapere,

yaaré,

basocáre sĩãcõãre,

²² ãpĩ nũmorẽ ñeeapere,

apegó manũrẽ ñeeapere,

apeyeré boonemósãre,

ñañaré tiiré,

ãpẽrãrẽ tiiditóre,

ñañaré tiidúhere,

ĩñatutire,

ãpẽrãrẽ ñañarõ wedesere,

“ãpẽrã nemorõ ãñugú niĩã” jĩ tũgueñare,

noo boorõ tiĩãmãre witiaticu.

²³ Tee niipetire ñañaré popeapũ witiatia. Teerã basocáre ñañarã wáari tiia, jĩ wedeyigu.

Judíoayo niĩhẽgõ Jesuré padeorígue

(Mt 15.21-28)

²⁴ Too niĩarigu witiwa, Tiro, Sidón macãrĩ wesapũ wáayigu. Toopúre ãpẽrã masĩrijããrõ jĩgũ, sicawipú sããwamiyigu. Teero tiipacú, masĩjãnoyigu.

²⁵ Máata wãtĩ sããnorigo paco “Jesús toopú niĩayigu” jĩrere tũoyigo. Coõ cũũ putopũ wáa, ñicãcoberimena jeacũmuyigo.

²⁶ Coo judíoayo mee niyigo. Sirofenicia ditapu bauárigo niyigo.† Jesuré sãiyigo:

—Wãtirẽ cõãwionecoaya yuu macõrẽ, jĩiyigo.

²⁷ Jesús coore queorémene wedeyigu:

—Wĩmarãpere ecasugüero booa cúã yaadugarecõrõ. Cúã yaarére ãma, cúãyara díayiare cõãcũrĩ, ãñuria, jĩiyigu.

²⁸ Coocã queorémene yuuigo:

—Õpũ, tee diamacãrã niiã. Díayiapura mesa doca duirã wĩmarã yaadiocore manarĩre yaacua, jĩiyigo.

²⁹ Cũũ jĩiyigu:

—Muu ãñurõ yuu. Teero tiigó, muuya wiipu putuawayaya. Wãtĩ muu macõpũre niãrigu wititoaqui sãa, jĩiyigu.

³⁰ Coo wiipú putuajõãyigo. Toopú putuajeago, macõrẽ coo cõãrõpũ pesari ññayigo. Wãtĩ coopũre niimiãrigu witijõãtoayigu.

Jesús sãcũ tuohégũ, wedesehegũre netõnérigue

³¹ Jesús Tiro wesapu niãrigu witi, wãajõãyigu. Wãa, Sidón netõwã, Decápolis niire macãrĩ netõwã, Galileataropũ jeayigu.

³² Toopú sãcũ tuohégũre, ãñurõ wedesehegũre Jesús puto néejeayira. Jesuré sãiyira:

—Cũũrẽ ñaapeóya, netõãrõ jĩigũ, jĩiyira.

³³ Jesús cãũrẽ aperopú, basocã ññahẽrõpũ néewayigu. Toopú Jesús cãũye wãmosũãrĩmena tuohégũye cãmopérere súusõnecoayigu. Æsecó eopéo, cãũya ñnemerõrẽ padeñáyigu.

³⁴ Æmããserũ ññamõco, yeerisã, cãũrẽ jĩiyigu:

—Efata, jĩiyigu. “Tusuya” jĩigũ tiyígu.

³⁵ Cũũ jĩĩrã, puacãmopéropũ tuo, cãũya ñnemerõmena máata ãñurõ wedesemasĩyigu.

³⁶ Jesús basocãre jĩiyigu:

—Ãpẽrãrẽ wederijãña, jĩimiyigu.

Cããrẽ “wederijãña” jĩipacari, nemorõ wedebatejãyira.

³⁷ Bayiró ññamanijõãrã, jĩiyira:

—Niipetirere ãñurõ tiii. Basocã tuohéracãrẽ tuorí tiii. Wedeseheracãrẽ wedeseri tiii, jĩiyira.

8

Jesús cuatro mil basocãre yaaré ecarígue

(Mt 15.32-39)

¹ Teebũrecorire paũ basocã neãrĩ, cúã yaaré petirí ññagũ, Jesús cãũ buerãre suocó, jĩiyigu:

² —Yuu ãñiãrẽ bóaneõ ññajõãga. Cúã yuũmena niirõ itiábũreco netõã. Teero tiirã, cúã yaaré petinójõãya.

³ Cũãye wiseripũ yuu putuawadutiri, juabóara, maapu tuomasĩre petijõãbocua. Ãpẽrã yoaropũ atiarira niĩya, jĩiyigu.

⁴ —Marĩ ãno basocã manirõpũre ¿deero tii ãñiã paũre yaaré bũa, ecabógari? jĩiyira cãũ buerãpeja.

⁵ —¿Noquẽpa pã cuoi? jĩiyigu.

—Sietepa cuoa, jĩiyira.

⁶ Jesús basocãre yepapu duidutiyigu. Pã sietepare née, Cõãmacũrẽ usenire ticoyigu. Túajea, puatásã, cãũ buerãre batodutigu ticoyigu. Cúã basocãpũre batoyira.

⁷ Wai metãrãgã puarãgã cuoyira. Jesús cúãcãrẽ Cõãmacũrẽ usenire ticotoa, teerora batodutiyigu.

† 7:26 Sirofenicia macãrã judíoamena cãmerĩ ññadugariyira.

⁸ Niipetira yaa, yapijõãyira. Yaatoaari siro, siete piseri cúa yaadhaariguere seesã dadodupóyira.

⁹ Teeré yaarira cuatro mil watoa niyira. Too síro cúaãrẽ cúaãye wiseripu putuawadutiya.

¹⁰ Máata Jesús cúa buerámena dooríwupu muãsa, Dalmanuta macã wesapu wáajõãyigu.

Jesuré tiiñnodutimirique

(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

¹¹ Cúa jeari siro, fariseo basoca Jesuména cámerítutira jeayira. “¿Niirõrã cúa Cõãmacu ticodiocorigu nií?” jĩrã, cúaãrẽ Cõãmacu sícãrã tiimasĩrere tiiñnodutimiyira. “Cúa teeré tiimasĩriqui”, jĩ wãcũmiyira.

¹² Jesupé bayiró bóaneõremena jĩyigu:

—¿Deero tiirá atitó macãrã tiiñnodutigari? Yuu ateréja diamacãrã jĩã: Múaãrẽjã tiiñnoridojãgãdacu, jĩyigu.

¹³ Cúaãrẽ cõãwagu, dooríwupu muãsaýigu sũcã. Apeniñapú tĩãjõãyigu.

Fariseo basocaye pã púuri tiirique

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Apeniñapú tĩãwara, Jesús buerá cúa yaaadarere acabójãyira. Pã sicagára cuoyira.

¹⁵ Jesús cúaãrẽ wedemiyigu:

—Fariseo basocaye pã púuri tiiré, Herodeye pã púuri tiiré tuomasĩrõ booa, jĩmiyigu.

¹⁶ Cúa buerá cúa jĩãriguere tuomasĩhãrã: —Pã marĩ cuohéri, teero jĩqui, jĩmiyira cúa basiro.

¹⁷ Jesús cúa teero jĩãriguere masĩjãyigu. Teero tiigú, jĩyigu:

—¿Deero tiirá múã “pã mania” jĩ cámerĩ wedesei? ¿Múã tuomasĩrii ména? ¿Múaãrẽ wãcũré manidójã?

¹⁸ Capeari cuorá niipacara, ñnaria múã. Cãnopéri cuorá niipacara, tuoría. Yuu tiiré wãcũria múã.

¹⁹ Tiiburecopu cinco mil ñmuãrẽ sicamoquẽñepa pãmena ecawá. ¿Noquẽ piseri cúa yaadhaariguere seesã dadodupóri? jĩyigu.

—Doce piseri, jĩyira cúaãpeja.

²⁰ —Apeycãrẽ sietepa pãmena cuatro mil basocãre ecawá. Tiiburecore ¿noquẽ piseri seesã dadodupóri? jĩyigu.

—Siete piseri, jĩyira cúaãpeja.

²¹ —Too docare teeré masĩpacara, ¿tuomasĩrii ména? jĩyigu cúaãpeja.

Jesús Betsaidapu ññahẽgũrẽ netõnérique

²² Betsaida macãpu tĩãjeayira. Toopú Jesús puto sícũ ññahẽgũrẽ néejeayira. Cúa Jesuré sãiyira:

—Ñnirẽ ñaapeóya, netõãrõ jĩgũ, jĩyira.

²³ Teero tiigú, Jesús ññahẽgũya wãnopu ñee, macã wesapu néewayigu. Cúa capearipu usocó eopéo, ñaapeó, sãñáyigu:

—¿Muãrẽ apeyenó baumíto? jĩyigu.

²⁴ Cúaãpe ññarõncãjea, jĩyigu:

—Basocãre ññã, ññagũpeja. Cúa yuu ññarĩ, wãanetõrã yucubiro bauúya, jĩyigu.

²⁵ Jesús cúaãye capearipu ñaapeónemoyigu. Teero tiári siropu, cúa ññarĩ, cúa capeari quẽnojeá, ññurõ bauyiro sãa. Niipetirere ññurõ ññayigu.

²⁶ Jesupé jĩyigu cúaãrẽ:

—Muãya wiipu diamacãrã coecóputuaya. Macãpure putuawarijãña. Teero biiri macã macãrãrẽ wederijãña, jĩyigu.

*Pedro Jesuré “m̄m̄ Cõãmacũ beserigũ niiã” jĩrigue
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)*

²⁷ Too niiãrira Jesús, cũũ buerá Cesarea Filipoya macã puto niiré macãrĩpu wáayira. Cũã too wáaropu cũũ bueráre sãĩñáyigu:

—¿Basocá “¿noã niĩ cũũ?” jĩĩ yũre?

²⁸ Cũãpe jĩyira:

—Siquẽrã m̄m̄rẽ “Juan basocáre wãmeõtiri basocũ niiqui” jĩĩya. Æpẽrã “Elías niiqui” jĩĩya. Æpẽrã “profetas menamacũ niigũ niiqui” jĩĩya, jĩyira.

²⁹ —¿Múãte “¿noã niĩ?” jĩĩ yũre? jĩyigu.

Pedro yũyigu:

—M̄m̄ Cõãmacũ beserigũ Cristo niiã, jĩyigu.

³⁰ —Teeré Æpẽrãrẽ wederijãña, jĩyigu cũãrẽ.

*Jesús cũũrẽ sããdarere wederigue
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)*

³¹ Cũãrẽ buenũcãyigu sũcã.

—Yũu niipetira sõwãrẽ bayiró ñañarõ netõrõ niirõ tiiãdacu. Butoá dutirá, paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerá yũre booriãdacua. Sããdutãdacua. Cũã teero tiipacári, itiábureco siro masãgũdacu, jĩyigu.

³² Cũãrẽ tũomasĩrõrã wedemiyigu. Teeré tũogú, Pedro Jesuré Æpẽrã tũohéropu néewa, wenedũcãyigu:

—Teeré jĩrijãña, jĩimiyigu.

³³ Jesús cãmenũcã, cũũ bueráre ñña, Pedrore jĩyigu:

—Satanás tiiróbiro wedesege tiiã m̄m̄jã. “¡Satanás, wãajõãgua; yũu putore niirijãña!” jĩã. Pedro, m̄m̄ masĩria Cõãmacũ wãcũrere; basocá wãcũrõbiro wãcũã, jĩyigu.

³⁴ Basocáre neãduti, cũãrẽ, cũũ bueráre wedeyigu:

—Sicũ yũre padeó, nũnũdũgãgũno cũũ booró tiidũgãrenorẽ tiidũjããrõ. Basocá cũũrẽ ñañarõ jĩpacari, yũre tũonũnãsearo. Teeré tiigú, curusare apagú tiiróbiro niigũdaqui.

³⁵ Æpĩ sããrere cuigũno yũre “masĩria” jĩgũ pecamepu wãagũdaqui. Æpĩpẽ yũre “masĩã” jĩ, yé quietire wedegũpe teewapamena cũũrẽ sããrĩ, yũmena catirucujãgũdaqui.

³⁶ Sicũ atibãreco maquẽ niipetirere wapatãpacũ, cũũ yeeripũnarẽ tiidióri, cũũ cũoré dee tiiãdare niiricu.

³⁷ Cũũ catiré petihére ñeenõmena wapatĩriqui.

³⁸ Atiditã macãrã ñañarẽ tiirã yũre padeohera niĩya. Sicũ cũã watoapu niigũ, yũre “padeóa” jĩ, yé buerere “nũnũã” jĩgũno boborjããrõ. Too síro yũu niipetira sõwũ yũu Pacũ asibatẽremena, ángeleamena putũaatigũdacu. Putũaatigu, yũre bobosãririgũre yũncã cũũrẽ bobosãricu; yũre “masĩria” jĩrigũre yũncã “cũũrẽ masĩria” jĩgũdacu, jĩyigu.

9

¹ Cũãrẽ jĩnemoyigu:

—Yũu aterẽja diamacũrã jĩã: Siquẽrã ãnopú niirã cũã diaadari suguero, Cõãmacũ dutiré cũãrẽre niĩãdare tutuaremena atiri ññããdacua, jĩyigu Jesús.

*Jesús baurẽcutire wasorigue
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)*

² Seis bũrecori siro Jesús ãtãgũ ãmũãrigũpu mũãwayigu. Tiigũpũ wãagu, Pedro, Santiago, Juan cũã dícre néewayigu. Toopũ cũã ññarĩ, Jesús cũũ baurẽcutirere wasojõãyigu.

³ Cũũye suti bayiró butiré capemóre wãayiro. Ænopãre teero butiré tiiróbiro basocã suti coserĩya.

⁴ Teero wãari, Elías, Moisémena bauãnũcã, Jesumẽna wedesera tiyĩra.

5-6 Cũu buerá ucúánetõjõâyira. Pedro ãñurõ wãcũripacu, cãürẽ jĩiyigu:
—Ûsãrẽ buegú, marĩ ãnopú niirĩ, ãñunetõjõãã. Itiáwiigã tiicó; sicawiigã mũya wii, apewiigã Moiséya wii, apewiigã Eliaya wii tiicó, jĩiyigu.

7 Õme diiáti, cããrẽ tuubiátocøjãyiro. Õme watoapu sícũ wedeseri tũoyíra:

—Ñani yuu macũ yuu bayiró maigú niĩ. Cãürẽ tũoyá, jĩiyigu.

8 Máata cãã cãmenucã iñarĩ, ãpẽrã cããmena niĩrira maniyíra; Jesús dícare iñayira.

9 Cãã ütãgũpú niĩrira diiátiri, Jesús jĩiyigu:

—Múã iñããriguere wederijãwa ména; téé yuu niipetira sõwũ dia masãri siropu wedewa, jĩiyigu.

10 ãpẽrãrẽ wederiyira. Cãã basiro cãmerĩ sãĩñáyira:

—¿Deero jĩidũgaro tiigári cãũ diari siropu masãré? jĩiyira.

11 Jesuré sãĩñáyira:

—¿Deero tiirá Moisés jóarigue buerá “Cõãmacũ beserigu atiadari suguero, Elías atisuguegudaqui” jĩi buei? jĩiyira.

12 Jesús cããrẽ yũyigu:

—Elías atisuguerẽ, niipetire quẽnosugueadare diamacãrã niĩã. Yuu niipetira sõwũrẽ profetas jóariguesã diamacãrã niĩã. Biiro jóare niĩã: “Niipetira sõwũ ñãñarõ netõgũdaqui; cãürẽ booríadacua”, jĩĩã.

13 Yũre tũoyá: Elías jeatoawi. Cãürẽ profetas jĩirirobirora diamacũ wáariro niiwũ. Basocã cãürẽ cãã booró tiidũgãriguere tiitóarira niiwã, jĩiyigu.

*Jesús wãtĩrẽ wĩmagũpũre niĩãrigũre cõãwionecorigue
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)*

14 Jesús buerá niirõpu diijeára, paũ basocã niirĩ iñayira. Moisés jóarigue buerá, Jesús buerãmena bayiró cãmerĩtutiyira.

15 Jesús jeari iñarã, bayiró iñamanijõâyira. Máata cãũ pũtopu cutuáti, cãürẽ ãñudutiyira. Cãũ cããrẽ sãĩñáyigu:

16 —¿Múã ñeenórẽ cãmerĩtutira tiiarĩ cããmena? jĩiyigu.

17 Sícũ paũ watoapu niigú yũyigu:

—Ûsãrẽ buegú, yuu macũ wãtĩ cuogúre mũrẽ néeatyawũ. Wãtĩ cãürẽ wedeseheri tiii.

18 Cãũ wáaro ñee, cõãcũĩ. Cãũpe sobotu, bacadiyó, bũcócũmuãĩ. Yuu mũu bueráre “cõãwionecobosaya” jĩimiãwũ. Cõãmasĩriawã, jĩiyigu.

19 Jesús cããrẽ jĩiyigu:

—Múã yũre padeorídojãã. Yuu múãmena yoari niirucujãrĩcãrẽ, padeoríbocu. ¿Nocõrõ yoari múãmena põõtẽõgũdari yuu? Wĩmagũrẽ néeatiya yuu pũto, jĩiyigu.

20 Cãũ pũtopu néenjeayira. Wãtĩ Jesuré iñagũ, máata wĩmagũrẽ ñaacũmurĩ tiiyígu. Cãũpe ñaacũmu, tũnumecũ, sobotuyigu. Jesús cãũ pacure sãĩñáyigu:

21 —¿Deero biiripũ ate wáanucãrĩ? jĩiyigu.

—Wĩmagũpũra, jĩiyigu—.

22 Pee peti wãtĩ cãürẽ sããdũgãgu, pecamerũ ñaacũmu, díapu ñaañuãrucuri tiii. Mũu tiiapumasĩgũ, ãsãrẽ bóaneõ iñagũ, tiiapuya, jĩiyigu.

23 —¿Deero tiigú “mũu tiiapumasĩgũ” jĩĩ? Padeorãre niipetire tiiapumasĩnoã, jĩiyigu Jesupéja.

24 Máata cãũ pacupe bayiró busurómena jĩiyigu:

—Padeóa. Nemorõ yũre padeorí tiiyá, jĩiyigu.

25 Jesús basocã paũ cãã pũtopu cutuátiri iñagũ, wãtĩrẽ tuti, jĩiyigu:

—Wãtĩ wedeseheri, tũoheri tiigú, yuu mũrẽ witiwadutia. Mũu wĩmagũpũre niigú, witiwaya; cãũpũre sããwanemorijãña sãa, jĩiyigu.

26 Wātī acaribí, wīmagūrē tūnumecārī tii, witiyigu. Diaarigu tiiróbiro putuáyigu. Āpērā cūūrē “diajōāī” jīīmiyira.

27 Jesús cūūrē wāmoru űee, wéemūōnucōrī, wāmūnucāyigu.

28 Too síro Jesús wiipú sãāwari, cūū buerá āpērā tuohéropu cūūrē sãĩñáyira:

—¿Deero tiirá űsã wātīrē cōāwionecomasĩriayiri? jīīyira.

29 —Āninó wātīrē cōāwionecodugara, Cōāmacūrē sãĩ, betirémēna dícu cōārō booa, jīīyigu.

Jesús cūūrē sãādarere wedenemorigue

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

30 Too niārira Galilea ditapu netōwáyira. Cūā too wáariguere āpērārē masĩrī booríyigu.

31 Cūū buerá dícuere buegu tiiyígu.

—Yūū niipetira sōwū āpērāpáre ticonogūdacu. Yūūre sãādacua. Cūā teero tiipacári, itiábureco siro masāgūdacu, jīīyigu.

32 Cūāpe cūū jīīariguere tuomasĩriyira. Tuomasĩripacara, cuira, sãĩñáiyira.

¿Nii uputí macū niĩ?

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

33 Capernaumpu jeayira. Wiipú cūā niirī, Jesús cūūrē sãĩñáyigu:

—Múā maa atira, ¿ñeenórē wedesera tiárī? jīīyigu.

34 Cūāpe yūūriyira. Maapu atira, “¿nii marĩ watoare nemorō uputí macū niĩ?” jīī wedeseatiyira.

35 Teero tiigú, Jesús jeanuā, cūū buerá docere neāduti, jīīyigu:

—Sícū uputí macū niidugagu, niipetirare padecotegu tiiróbiro niirō booa. Teero biiri niipetirare tiápuro booa, jīīyigu.

36 Sícū wīmagūrē cūā decopu nucō, cūūrē néeapa, jīīyigu:

37 —Sícū āni wīmagūbiro biigúre ĩña, “yūū Jesuré maĩā; teero tiigú cūūrē boca maĩgúda” jīī wācūboqui. Cūū teero wācūgū, cūūrē maĩgú, yūūcārē maĩgú tiii. Yūūre boca maĩgú, yūū dícuere maĩgú mee tiii; yūūre ticodiocorigucārē teerora maĩgú tiii, jīīyigu.

Marĩrē cāmotáhegu marĩrē tiápugū niĩ

(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

38 Juan Jesuré wedeyigu:

—Ūsārē buegú, sícū mūū wāmemēna wātīārē cōāwionecori ĩñaāwū. Cūū marĩ menamacū mee niĩāwī. Teero tiirá, cūūrē cāmotāawū, jīīmiyigu.

39 Jesupé cūūrē yūūyigu:

—Cāmotárījāña. Sícū yūū tutuaremena teenórē tiiēñonetōnegū, too síro yūūre ñañarō wedesemasĩriqui.

40 Marĩrē cāmotáhegu marĩrē tiápugū niĩ.

41 Yūū ateréja diamacūrā jīīā: Sícū múārē “Cōāmacū beserigu nūnūrā niĩya” jīī, oco tĩāgū, wapatáre buagúdaqui, jīīyigu.

Ñañaré tiirí, quio niĩā

(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

42 Jesús jīīnemoyigu:

—Yūūre padeorágārē ñañaré tiidutígūnorē ñañanemorō wáaadacu. Cūūrē űtāgā pairígamēna cūū wāmūāpu siatúyo, díā pairímaapu cōāñocori, nemorō āñubocu.

43-44 Mūūya wāmo mūūrē ñañaré tiirí tiibócu. Teero wáari, páatacōājāña. Sicawāmomēna catiré petihéropu jeari, āñujāā. Pūawāmomēna pecamepu wáaripeja, ñañanetōjōācu.*

* 9:43-44 Аперў бусарўру versículo 44 baurícu; аперўрў бауцў. Бири јїїā: 44 Pecameпу becoa diariya; pecamecā yatiria.

45-46 M̄uaya d̄upo m̄uare ñañarere tiiri tiibocu. Teero wáari, páatacõãjãña. Sicad̄upomena catiré petihérop̄u jeari, añujãã. P̄uad̄upómena pecamer̄u m̄u cõãdioconor̄ipeja, ñañanetõjõãcu.†

47 M̄uaya capea ññaré m̄uare ñañarere tiiri tiibocu. Teero wáari, tiigaré odewecõãjãña. Sicacapeamena Cõãmacũ Õpũ niirõp̄u jeari, añujãã. P̄uacapeamena pecamer̄u m̄u cõãdioconor̄ipeja, ñañanetõjõãcu.

48 Pecamer̄u becoa diariya. Pecamecã yatiria.

49 'Pecame móã tiiróbiro niicu: Ñañaré maniré wáari tiicú. Teero biiri bóari tiirícu.

50 Móã ocare yaari, añuniã. Tee móã ocaheri, nemo ocari tiimasñña manicú. M̄uã móã ocare tiiróbiro niñña. Cãmer̄iquere manirõ añurõ niirecutiya, j̄iyyigu.

10

M̄uã n̄amosãnumiãrẽ cõãrijãña

(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

1 Too niirigu Judea ditap̄u wáa, día Jordán apeniñapú jeayigu. Toopáre basocá neãyira sũcã. Cũũ tiirucúrobirora cũãrẽ bueyigu.

2 Fariseo basoca cũũ p̄utop̄u jeayira. Cũãrẽ ñañarõ j̄iré buadugára, sãññáyira:

—¿Sĩcũ cũũ n̄umorẽ cõãjãmasĩgari? ¿Marĩrẽ dutiré teerora j̄iĩ? j̄iyyira.

3 Jesupé sãññáyigu:

—¿Moisés deero dutiyiri? j̄iyyigu.

4 Cũãpe ȳuuyira:

—Moisés s̄icũ cũũ n̄umorẽ “atewapá m̄uare cõãã” j̄irípũrẽ jóatoa, cõãmasñoã, j̄iĩ jóarigu niiwĩ, j̄iyyira.

5 Jesús j̄iyyigu:

—M̄uã ñecũsũmuã Cõãmacũ dutirere tiidugáheri ññagũ, Moisés tee dutirere cũũrigu niiwĩ.

6 Cõãmacũ niipetire cũũ sicato tiinacãritop̄ure ãm̄u, numiõ tiirígu niiwĩ.

7 “Teero tiigú, ãm̄u cũũ pacure, cũũ pacore merẽã witi, cũũ n̄uoména niigũdaqui.

8 Cũã p̄uarã sicaõp̄ũũ tiiróbiro p̄utãadacua”, j̄irigu niiwĩ Cõãmacũ. Teero tiirá, p̄uarã niiriya. S̄icũ tiiróbiro niñña.

9 Cõãmacũ cũãrẽ sicaõp̄ũũrã tiiróbiro niirĩ tiirí siro, ãpĩ cũãrẽ cãmer̄i cõãrĩ tiirijãrõ booa, j̄iyyigu.

10 Wiipá coerá, Jesús buerá cũãrẽ sãññáyira sũcã tee maquẽrẽ.

11 Cũãrẽ ȳuuyigu:

—Cũũ n̄umorẽ cõãgũ, apegore n̄umocutiḡuno cũũ n̄umo niisuguerigomena ñañarõ tiigú tiiquí.

12 Numiõcã coo manarẽ cõã, ãpĩména man̄uc̄tigo, coo man̄u niisuguerigumena ñañarõ tiigó tiicó. Tee Cõãmacũrẽ netõnucãre niã, j̄iyyigu.

Jesús wĩmarãrẽ sãĩbosárigue

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

13 Wĩmarãrẽ Jesús p̄uto néewayira ñaapeódutira. Cũãrẽ néewarare cũũ buerá tutimiyira.

14 Cũã teero tiirí ññagũ, Jesús cũãmena cúayigu. Cũãrẽ j̄iyyigu:

—Wĩmarã ȳuũ p̄uto atiaro. Cãmotárijãña. Cõãmacũ dutirere añurõ wãcũn̄un̄userano ãniãgã tiiróbiro wãcũrã niñña.

15 Ȳuũ ateréja diamacũrã j̄iã: ãniãgã tiiróbiro Cõãmacũ dutirere añurõ wãcũn̄un̄use tiihéranorẽ cũũ dutiré cũãp̄ure jeaboarigue cũãrẽ jearicu, j̄iyyigu.

† 9:45-46 Apepũ buac̄p̄ũũ versículo 46 baurícu; apepũpú baucú. Biiro j̄iã: 46 Pecamer̄u becoa diariya; pecamecã yatiria.

16 Teeré jĩtoa, wĩmarãrẽ néepa, cũãrẽ ñaapeó, Cõãmacũrẽ: —Ñiãrẽ ãñurõ tiiyá, jĩ sãĩbosáyigu.

Jesuména pee cɥogú wedeserigue
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

17 Jesús wáagudu tiirí, sícũ cutajeáyigu. Cũũ puto ñicãcoberimena jeacũmu, sãĩñáyigu:
—Basocáre buegú ãñugú, ¿yũũ ñeenó tiigúdari, catiré petihére buadugágu? jĩiyigu.

18 Jesús cũũrẽ yũũyigu:

—Mũũ yũũre “ãñugú” jĩã. Cõãmacũ sícũrã ãñugú niĩ.

19 Mũũ Cõãmacũ dutiré cũũriguere masĩcu. “Basocáre sãĩrĩjãña. Æpĩ numorẽ ñeaperijãña. Yaarijãña. Æpẽrãrẽ jĩditoremene wedesãrijãña. Æpẽrãyére emarijãña. Mũũ pacɥ, mũũ pacore padeoyá”, jĩã, jĩiyigu.

20 —Ësãrẽ buegú, yũũ wĩmagũpura tee niipetirere tiimúãatimiwã, jĩĩmiyigu.

21 Jesús cũũrẽ maĩrémena ñña, jĩiyigu:

—Mũũrẽ sicawãme dusaa. Mũũ cɥorére dúapetijãgũ wáaya. Tee dúa wapatáariguere bóaneõrãrẽ batoya. Teero tiigú, Cõãmacũ putopure pee ãñuré buagúdacu. Túajea, ati, yũũre nũnũwá, jĩĩmiyigu.

22 Cũũ teero jĩĩrĩ tuogú, tɥsarijõãyigu. Pee apeyé cɥojĩgũ, wãcũpati, putuajõãyigu.

23 Jesús cũũ puto ññabate, cũũ bueráre jĩiyigu:

—Pee apeyé cɥoráno Cõãmacũ dutirére ãñurõ tiinũnúsedugari, wisió niicu, jĩiyigu.

24 Cũũ buerá cũũ jĩĩariguere tuorá, tuomanijõãyira. Cũãrẽ jĩĩnemoyigu:

—Yáa wedera, Cõãmacũ dutirére ãñurõ tiinũnúsedugari, wisió niicu.

25 Wáicɥ camello wãmecatigu awigá copegãpũ sããcãmewitimasĩriqui. Toorá nemocú, pee apeyé cɥoráno Cõãmacũ dutirére ãñurõ tiinũnúsedugaripereja, jĩiyigu.

26 Teeré tuorá, bayirõ tuomanijõãrã, cãmerĩ sãĩñáyira:

—Too docare ¿noãpé netõnénoãdari? jĩiyira.

27 Jesús cũãrẽ ññagũrã, jĩiyigu:

—Basocá cũã basiro netõnémasĩriya. Cõãmacũpereja wisióre manidójãã, jĩiyigu.

28 Pedrope jĩĩnucãyigu:

—Tɥoyá ména. Ësãpe niipetire ãsã cɥoríguere cũũjõãatiwɥ, mũũmena nũnũãda jĩĩrã, jĩiyigu.

29 Jesús yũũyigu:

—Yũũ ateréja diamacũrã jĩã: Sícũ yũũre maĩgú cũũya wii, cũũ baira, cũũ pacusũmũã, cũũ põna, cũũye ditare cũũjõã, “basocáre netõnére quetire wedegu wáaguda” jĩĩgũnope

30 cũũ cũũwariguere nemorõ buagúdaqui. Atibũrecopure nemorõ wiserí, cũũya wedera, pacosãnumiã, põna, dita buagúdaqui. Æpẽrã cũũrẽ ññarõ tiipacári, teeré buagúdaqui. Too síropucãrẽ Cõãmacũmena catiré petihére buagúdaqui.

31 Mecũtígãrẽ pau ɥputí macãrã too síropure búri niirã niĩãdacua. Búri niirã too síropure ɥputí macãrã niĩãdacua, jĩiyigu Jesús.

Jesús cũũrẽ sããdarere ññãrĩ wederigue
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

32 Cũã Jerusalẽpũ mũãwari, Jesús cũãrẽ sugueyigu. Cũũ buerá ññamanijõãyira. Basocá cũã siro nũnũrãcã cuiyira. Jesús cũũ buerá docere sũowá, cũũrẽ wáaadarere wedeyigu:

33 —Múã ññaã: Marĩ Jerusalẽpũ wáara tiia. Toorú yũũ niipetira sõwũ niipacari, paiaré dutirá, Moisés jóariguere buerápure ticoadacua. Cũã sããdutíadacua yũũre. Cũãrã judíoa niñhẽrãpũre ticonetõneãdacua.

34 Yũũre buijã, ɥsecó eobatétu, tãna, sãããdacua. Itiábũreco siro masãgũdacu, jĩiyigu.

*Santiago, Juan Jesuré sãimírigue
(Mt 20.20-28)*

³⁵ Santiago, Juan Zebedeo pōna Jesús p̄top̄ jea, cūūrē sãiyíra:

—Ūsārē buegú, ūsã sãĩãdarere m̄m̄ ticori boogá, jĩiyiḡu.

³⁶ —¿Ñeenó ȳm̄ tiirí boogári? jĩiyiḡu.

³⁷ —M̄m̄ õp̄ũ sããgũ, m̄m̄ duiríp̄ĩrõ p̄togãp̄u d̄p̄owa ūsārē. Sĩcũ diamacũpe, ãp̄ĩrē acuniñape d̄p̄owa, jĩiyiḡu.

³⁸ Jesús cúãrē jĩiyiḡu:

—Ȳm̄ õp̄ũ sããadari suguero wãaadarere múã masĩria. ¿Ȳm̄ ñañarõ netõãdarobirora múãcã ñañarõ netõrã n̄cãbógari? ¿Ȳm̄re cúã sããdarobirora múãcã cúã sãĩrĩ n̄cãbógari? jĩiyiḡu.

³⁹ —Ūjũ, ñañarõ netõ, diamasã, jĩiyira.

Jesús jĩiyiḡu:

—Múãcã ȳm̄ tiiróbiro posa, diaadacu.

⁴⁰ Teeré wedemasĩpac̄u, “sĩcũ diamacũpe, ãp̄ĩ acuniñape d̄p̄ogũda” jĩimasĩriga. Tee ȳm̄ dutiré niiria. Cõamacũ toopũ duiadarare besetoawi, jĩiyiḡu.

⁴¹ Cúã menamacãrã p̄mamóquẽñerã Santiago, Juan sãĩrĩ t̄orá, cúayira.

⁴² Jesús cúãrē s̄m̄ocó, jĩiyiḡu:

—Múã masĩã: Niipetire dita macãrãrē dutirá Cõamacũrē masĩhẽrã cúã booró dutiãmajãya. Cúã doca macãrãcã acaribíremena dutiia, cúã dutirere tiipetídutira.

⁴³ Múãpeja cúã tiiróbiro tiirijãña. Merẽã tiiréc̄utiya. Múã up̄utí macãrã niidugara, ãp̄ẽrãrē tiip̄uri basoca niĩña.

⁴⁴ Sĩcũ ãp̄ẽrã nemorõ niidugaḡu no niipetirare padecoteḡu tiiróbiro niirõ booa.

⁴⁵ Ȳm̄ niipetira s̄owũ niipacu, ãp̄ẽrã ȳm̄re tiip̄uaro jĩigũ mee atiwa. Ȳm̄re basocãre tiip̄uḡu atiḡu tiiwú. Teero biiri p̄au basocã ñañaré tiiré wapa diabosa netõnégũ atiḡu tiiwú jĩiyiḡu.

*Jesús Bartimeorẽ ññarĩ tiirígue
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)*

⁴⁶ Cúã Jerusalén̄p̄u maawára, Jericóp̄u jeasugueyira. Tiimacãp̄u Jesús cūũ buerám̄ena netõwári, p̄au basocã cūūrē n̄n̄uyíra. Sĩcũ capeari baunóhégũ maa wesap̄u niyeru sãiduiyiḡu. Cūũ wãmec̄utiya Bartimeo, Timeo macũ.

⁴⁷ “Jesús Nazaret macã macũ atii” jĩĩrĩ t̄ogú, Bartimeo bayiró busurómena jĩĩn̄cãyiḡu:

—¡Jesús, David pãrãmi niin̄n̄useḡu, ȳm̄re bóaneõña! jĩiyiḡu.

⁴⁸ P̄au cūūrē: —Nocõrõrã ditamanijõãña, jĩĩ tutimiyira.

Cūũpe jĩĩn̄emosãjãyiḡu:

—¡David pãrãmi niin̄n̄useḡu, ȳm̄re bóaneõña! jĩiyiḡu.

⁴⁹ Jesupéja p̄utuán̄cã: —Atiaro, jĩiyiḡu.

Cúã cūūrē jĩiyira:

—Ãñuãdacu. W̄m̄m̄n̄cãcoya. M̄m̄rē atidutii, jĩiyira.

⁵⁰ Teeré t̄ogú, sutiró sotoá macãrõrē tuuwécojã, bupuc̄utã, Jesús p̄uto wãayiḡu.

⁵¹ —¿M̄m̄rē deero tiirí boogári? jĩiyiḡu Jesús.

—Basocãre buegú, ȳm̄re ññarĩ tiiyá, jĩiyiḡu.

⁵² Jesús cūūrē jĩiyiḡu:

—M̄m̄ padeojigũ, netõnénoãriḡu p̄utuã. ãñurõ wãaya, jĩiyiḡu.

Cūũ teero jĩĩrĩrã, ññajõãyiḡu sãa. Ñña, maap̄u Jesuré n̄n̄wãyiḡu.

11

Jesús Jerusalénpu sããwarigue (Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jesús cūũ buerámena Jerusalénpu jeaadaró péero dusayíro. Betfagé, Betania macãrĩpu jeayira. Teemacãrĩ Ītãgú Olivo puto niĩã. Toopá cūũ buerá puarãrẽ jĩyigũ:

² —Iimacã marĩ díamacũ niirĩ macãpu wáaya. Toopá jeara, máata sícũ burro wĩmagũ siatúnucõãrigure buajeáadacu. Cūũ pesaya manigú niiqui ména. Cūũrẽ jõã, néeatiya.

³ Múãrẽ “¿deero tiirã cūũrẽ jõã?” jĩrĩ, “marĩ Ōpũ booáwĩ; máata wiyajãgũdaqui” jĩña, jĩyigũ.

⁴ Cúã wáa, maapu siatúnucõãrigure buajeáyira. Wii díamacũpu niyigũ. Cūũrẽ jõáyira.

⁵ Toopá nucũrã: —¿Deero tiirã cūũrẽ jõã? jĩyira.

⁶ Cúãpe Jesús dutiaribirora yũyira.

—Néewayã, jĩyira cúãrẽ.

⁷ Jesús puto néewayira. Burro sotoapu cúãye suti sotoá maquẽrẽ tuuwépeoyira. Jesús cūũ sotoapu mũãpeayigũ.

⁸ Cūũrẽ padeorã, paũ cūũ netõwáadarimapu cúãye suti sotoá maquẽrẽ sêõcũyira. Āpẽrã yuca dupũri pũĩrĩcutire cúã páata néeatiriguere cũũsugueyira.

⁹ Cūũ suguero wáara, cūũ siro nũnũrã bayiró busarómena jĩyira:

—¡Marĩ Ōpũrẽ usenire ticoada! ¡Āni Cõãmacũ ticodiocorigũ niĩ! ¡Cūũrẽ añũrõ tiiaro!

¹⁰ ¡Cūũ ōpũ sããrĩ, añũrõ wáaaro! ¡Marĩ ñecũ David ōpũ niiriro tiiróbiro añũrõ wáaaro! ¡Niipetira ũmũãse macãrã cūũrẽ “añũnetõjõã” jĩ, usenire ticoaro! jĩyira.

¹¹ Jesús Jerusalénpu jeagu, Cõãmacũwiipũ sããwayigũ. Toopá niipetire tiiwí maquẽrẽ ñãpetijãyigũ. Naĩrõpu tiyíro. Teero tiigú, Betaniapu cūũ buerã docemena wáajõãyigũ.

Jesús higuerağure sñirĩ tiirigue (Mt 21.18-19)

¹² Apebáreco bóeri Betaniapu niĩãrira cãmerputúari, Jesús juabóayigũ.

¹³ Higuerağũ añũrõ pũĩrĩcutiriguere yoaropũ ñãayigũ. “Ducacuticura” jĩğũ, ñãagũ wáamiyigũ. Pũĩrĩ dícu buayigũ. Butirítõno niiriyiro.*

¹⁴ Jesús tiigũré jĩyigũ:

—Āpẽrã atigú dũcare yaanemoricua sáa, jĩyigũ.

Cūũ teero jĩrĩ, cūũ buerã tuoyíra.

Jesús Cõãmacũwiipũ dúari basocare cõãwionecorigue (Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Too siro Jerusalénpu jeayira. Jesús Cõãmacũwiipũ sããjeagu, dúari basocare, teeré sãĩnerãrẽ cõãwionecoyigũ. Niyeru wasorĩ basocaye mesarire tuunécõãcũjãyigũ. Bua dúari basocaye duiirĩcãrẽ teerora tiyigũ.

¹⁶ Niipetirare apeyenómena Cõãmacũwiipũ sããcãmewitidugarare cãmotáyigũ.

¹⁷ Basocãre bueyigũ:

—Cõãmacũye queti jóaripũpu biiro jĩã: “Yáa wii ‘niipetire dita macãrã Cõãmacũmena wedeseri wii niĩã’ jĩrĩ wii niĩãdacu”,† jĩ jóare niĩã. Múãpe yaarẽpira dúari wii niirĩ tiia, jĩyigũ.

¹⁸ Paiaré dutirã, ãpẽrã Moisés jóarigue buerã Jesús jĩãriguere tuoyíra. Teero tiirã, cúã “¿deero tii marĩ añirẽ sãããdari?” jĩ ãmaãnũcãyira. Basocã Jesús buerere tuomanĩjõãyira. Teero wáari ñãrã, paiaré dutirã, Moisés jóarigue buerã cūũrẽ cuiyira.

* **11:13** Higuerağũrĩ wasowitiatiri, metãpãgã witiaticu. Teepare sũmerérena yaanocu. Jesús teeré ãmaãmijiyi. Teepagã ñãadiari siro, pacapã añũrõ ipitire witiatinũcãcu. Metãpãgã manirĩ, pacapãcã witiaticu. † **11:17** Isaías 56.7.

19 Náicũmuatiri, Jesús tiimacã niiãrigu witi, putuajõãyigu sũcã.

*Higueragu s̃nid̃larigue
(Mt 21.20-22)*

20 Apebúreco bóeri wáara, higueragure nucõrĩpara s̃niãrigure ññayira.

21 Pedro Jesús higueragure j̃iãriguere wãcũgũ, j̃iĩyigu:

—Ësãrẽ buegú, ññaña. Iigú m̃u tutiarigu s̃niãrigũ ññijõããyu, j̃iĩyigu.

22 —Cõãmacũrẽ padeoyá, j̃iĩyigu Jesús cũãrẽ—.

23 Ỹu aterēja diamacũrã j̃iã: Apetó tiigú, s̃icũno atigú ãtãgũrẽ “wáa, díapu ññacoñuãña” j̃iĩboqui. Cũ “teerora wáaadacu” j̃iĩ padeorí, cũ j̃iãrirobirora wáaadacu. “Õba, wáaricura” j̃iĩrijãrõ booa.

24 Teero tiirã, ãñurõ t̃uoyá: Múã apeyenó Cõãmacũrẽ sãĩrã, “diamacũrã ticogũdaqui” j̃iĩ padeorã, c̃uoadacu.

25 Múã Cõãmacũrẽ sãĩrã, ãpẽrã múãrẽ ññañarõ tiiriguere acabóya. Múã teero tiirí ññagũ, marĩ Pacu ãmuãsep̃u niigũcã múã ññañaré tiirére acabógũdaqui.

26 Múãrẽ ññañarõ tiirãre múã acabóheri, cũcã múã ññañaré tiirére acabóriqui, j̃iĩyigu.

*Jesuré “¿noã dutirém̃ena teeré t̃iĩ?” j̃iĩrigue
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)*

27 Opatutí Jerusalẽnp̃u jeayira. Jesús Cõãmacũwiip̃u wáanetõrĩ, paiaré dutirã, Moisés jóarigue buerã, ãpẽrã butoã dutirã Jesús p̃atop̃u jeayira.

28 Jesuré sãĩñáyira:

—¿Noã dutirém̃ena m̃u teeré t̃iĩ? ¿Noã m̃urẽ dutiré ticori, m̃u teeré tiirí? j̃iĩmiyira.

29 Jesús cũãrẽ ỹuuyigu:

—Ỹucã múãrẽ sãĩñágũda. Múã ỹure ỹuri, múãrẽ “ate dutirém̃ena tiia ỹu” j̃iĩgũda.

30 ¿Noã Juanrẽ wãmeõtidutigũ ticocoyiri? ¿Cõãmacũ o basocãpe ticocoyiri? Ỹuuya, j̃iĩmiyigu.

31 Cũãpe cãmerĩ wedeseyira:

—Marĩ “Cõãmacũ ticocorigũ niĩwĩ” j̃iĩrĩ, cũ marĩrẽ “too docare ¿deero tiirã cũãrẽ padeorí?” j̃iĩboqui.

32 Marĩ “basocã cũãrẽ ticocorira niĩwã” j̃iĩmasĩriga, j̃iĩyira. Basocãre cuiyira. Niipetira “Juan profeta niĩwĩ” j̃iĩ padeoyira.

33 Teero tiirã, cũã Jesuré: —Masĩriga, j̃iĩyira.

Jesús cũãrẽ j̃iĩyigu:

—Ỹucã múãrẽ “ate dutirém̃ena teeré tiia” j̃iĩ wederia, j̃iĩyigu.

12

*Ññañarã padecoteramena queoré
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)*

1 Jesús cũãrẽ queorém̃ena weneducãyigu:

—S̃icũ ãmu niyigu use wese oterigu. Otepetitoa, sãnisãnucõyigu. Use cũã bipesããdari copere ãtãgãp̃u coayigu. Teero biiri ãmuãri wii cũã coteduiadari wiire tiyigu. Aperopũ wáanetõgũ wáagu, ãpẽrãrẽ tiiditare wasoyigu. Waso, wãajõãyigu.

2 Use ducacutirito niirĩ, s̃icũ cũãrẽ padecotegure ticocomiyigu. Cũuya dita cũ wasori-rare “use cũã dúa wapatãrere decomena ticocoaro ỹure” j̃iĩcomiyigu.

3 Cũ toopũ jeari, tiidita wasorira cũãrẽ ñee, páa, péerogã ticoripacara, putuócojãyira.

4 ãpĩ cũãrẽ padecotegure ticocomiyigu sũcã. Cũãrẽjã dupupũ cãmitu, ññañarõ buijãyira.

5 Too síro ãpĩrẽ ticocomiyigu sũcã. Cũãrẽjã diamacũrã sãjãyira sãa. Pau ticocomiyigu. ãpẽrãrẽ páayira; ãpẽrãrẽ sãjãyira.

6 'Cũu macũ cũu bayiró maĩgú dícu dũsayĩgu. Cũã siropu cũũrẽ ticocomiyigu. “Yũu macũrẽ quioníremena Ìñaãdacua”, jĩ wãcũmiyigu.

7 Ôpũ macũ cúã pũtopu jeari, tiidita wasorira cãmerĩ wedeseyira: “Ãnirã niĩ too síropu atiditarẽ ñeegũdu. Jãmu, sãcõ. Cũu manirĩ, atiditã marĩya dita pũtuáadacu”, jĩmiyira.

8 Teero tiirã, cũũrẽ ñee, sã, tiiwese wesapu cũũya õpũũrẽ cõãjãyira.

9 'Tiidita õpũ cũũrẽ tiíadarere múãrẽ wedeguda. Cũu ati, cũũya dita wasorirare sãcõãpeti, ãpẽrãrẽ tiiditare ticojãgũdaqui.

10 'Múã Cõãmacũye queti jóaripũ buerã niipacara, ate tiipũpu jóarere tuomasĩria ména: Wii weerira ãtãquire boorĩyira.

Cũã boorĩpacari, tiiquira upatĩ macãqui pũtuáwu tiwiipure.*

11 Cõãmacũ marĩ Ôpũ teero tiirĩgu niĩwĩ.

Cũu tiirĩguere “ãñunetõjõãã” jĩ tãgueñanoã,† jĩ jóanoã, jĩiyigu Jesús.

12 Cũãpeja “tee queorémena marĩrẽ jĩtutigu tiiquí” jĩ masĩjãyira. Teero tiirã, cũũrẽ ñeeãdara tiimiyira. Basocãre cui, ñeemasĩri, wãajõãyira.

Wapasédutire sãñárigue

(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

13 Cũã aperopú wãa, sĩquẽrã fariseo basocare, Herodere tuonũuserare sãñádutira ticocoyira. Cũã Jesús merẽã yũuri boomiyira.

14 Jesús pũtopu jea, cũũrẽ jĩiyira:

—Basocãre buegú, mũu ãñugú niirere masã. Mũu basocãre diamacũrã ãñurõ buegú niĩã. Cũã tũsaré dícuere wedericu. Upatĩ macãrãrẽ, bári niirãrẽ, niyeru cuorãre, niyeru cuohẽrere sĩcãrĩbĩro Ìña, wedea mũujã. Cõãmacũ cúũrẽ tiidutirere ãñurõ diamacũ buea. Teero tiigú, ãsãrẽ wedeya: ¿Romanuã õpũrẽ cũu niyeru wapasédutirere wapatĩadari; o wapatĩrigarite? jĩiyira.

15 Jesupé cúã wãcũrere, cúã ñãñaré tiidugãrere masĩjãyigu. Teero tiigú, jĩiyigu:

—Múã yũure teero jĩ, wedesãdugara tiia. Niyeruquire néeatiya; Ìñagũdu tiia, jĩiyigu.

16 Tiiquire néeatiyira.

—¿Noãyã diapóã, noã wãme tusai? jĩiyigu.

—César romanuã õpũye tusaa, jĩiyira.

17 —Too docare Césaye niirere Césare wiyayã; Cõãmacũyere Cõãmacũrẽ wiyayã, jĩiyigu.

Cũu teero yũuri, cũũrẽ tuomanĩjõãyira.

Diarira masãmuãre wederigue

(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

18 Sĩquẽrã saduceo basoca Jesús pũto jeayira. Cũã “diarira masãmuãricua” jĩicua. Jesuré sãñáiyira:

19 —Basocãre buegú, Moisés dutirere jĩãda. “Sĩcũ põnamanĩgũ diaweori, cũu bai cũu numo niirigore dúutuario. Cũu coomena cũu sõwũ diarigure põnacutĩbosaa”,‡ jĩ jóarigu niĩwĩ Moisés.

20 Sĩcũpõna siete niiyira. Cũã sõwũ numocutiyigu. Põnamanĩgũrã diajõãyigu.

21 Cũu siro macũ cũu sõwũ numorẽ dúutumiyigu. Cũũcã põnamanĩgũrã diajõãyigu. Cũã siro macũcã coore dúutu, põnamanĩgũrã diajõãyigu.

22 Teero dícu wãayiro. Niitugupũcãrẽ teerora wãayiro. Too síro cúã numo niimirigocã diajõãyigo.

23 Cũã siete coore numocutimiyira. Diarira masãmuãrĩ, ¿nii numope pũtuãgodari? jĩiyira.

* 12:10 Judíoa wii tiirã, sicaqui, ãñurĩquicare péosugueyira. Tiiqui ãñurõ diamacũ niirĩ, tiiwĩ tãdiri diamacũ wãayiro.

† 12:11 Salmo 118.22-23. ‡ 12:19 Deuteronomio 25.5.

24 Jesupé cǎārē yuuyigu:

—Múã Cõãmacũye queti jóaripũ maquērē masĩria. Cõãmacũ tutuarecārē masĩria. Teero tiirá, wisijõãã.

25 Diarira masãmuãri siro, ãmuã, numiã wãmosáricua. Ángelea ãmuãsepu niirãbiro niĩya.

26 Diarira masãmuãre maquērē múã buepacara, tuomasĩria ména. Múã Moisés jóaripũpu jãurisati queti buemijĩyu. Tiisatipu Cõãmacũ Moisére jĩrigu niiwĩ: “Abraham, Isaac, Jacob Õpũ niĩ yuu”, § jĩrigu niiwĩ.

27 Cõãmacũ diarira Õpũ niirii; catirá Õpũpe niĩ. Teero tiirá, múã wisinetõjõãã, jĩyigu Jesús.

Dutiré upatí maquē
(Mt 22.34-40)

28 Sícũ Moisés jóarigue buegá toopá niyigu. Jesús saduceo basocamena wedeserere tuoyigu. Jesús ãñurõ yuamenirĩ ñagũ, cũ pueto jea, sãñáyigu:

—¿Diyé niĩ Moisére dutiré cũrigue bayiró upatí maquē? jĩyigu.

29 Jesús cũrē yuuyigu:

—Bayiró upatí maquē ate niĩ: “Israelya põna macãrã, ãñurõ tuoyá: Cõãmacũ marĩ Õpũ sícũrã niĩ.

30 Teero tiirá, Cõãmacũ marĩ Õpũrē maĩñá. Niipetire múã yeeripũnamena, múã wãcũrémena, múã tutuaremena cũrē maĩñá”.*

31 Tee doca maquē dutiré ate niĩ: “Muu basiro maĩrõ tiirõbirora ãpẽrãcãrē maĩñá”.† Ate puawãmé niipetire apeyé dutiré nemorõ upatí maquē niĩ, jĩyigu Jesús.

32 Moisés jóarigue buegápe jĩnemoyigu sũcã:

—Ñuniã, basocáre buegá. Muu diamacú wedea. Cõãmacũ sícũrã niĩ. Æpĩ cũ tiirõbiro niigú maniquí.

33 Cõãmacũrē marĩ yeeripũnamena, marĩ wãcũrémena, marĩ tutuaremena maĩrõ booa. Teero biiri marĩ basiro maĩrõ tiirõbirora ãpẽrãcãrē maĩrõ booa. Marĩ Cõãmacũwiipu tiiré, wáicũrare sã sóeditiore, Cõãmacũrē apeyenó ticoré ãñuniã. Æñupacari, maĩrepe nemorõ upatí maquē niĩ, jĩyigu.

34 Jesupé cũ diamacú yuuri ñagũ, jĩyigu:

—Cõãmacũ dutiré muupure niãdaro péerogã dusaa, jĩyigu.

Too síro cũrē tuorá “sãñária sáa” jĩ wãcũyira.

“Cristo ¿noã pãrãmi niĩ?” jĩrigue
(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

35 Jesús Cõãmacũwiipu buegu, basocáre sãñáyigu:

—¿Deero tiirá Moisés jóarigue buerá “Cõãmacũ beserigu David pãrãmi niĩ” jĩ?

36 David basirora Espiritu Santo masiré ticorémene jóarigu niiwĩ:

Cõãmacũ jĩwĩ yuu Õpũrē:

“Yáa wãmo diamacũniñape duiya,

té muurē ñatutirare muu dutiriguere yuu ãñurõ yuuri tiirípu”,‡

jĩ jóarigu niiwĩ David.

37 David “yuuri Õpũ” jĩgũ, Cõãmacũ beserigu jĩgũ tiirígu niiwĩ, cũ pãrãmí niipacari. Teeré ãñurõ wãcũña, jĩyigu.

Basocá paupũre niirã Jesús wederére useniremena tuoyíra.

Jesús Moisés jóarigue buerá tiirécũtore wederiguere
(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

§ 12:26 Éxodo 3.6. * 12:30 Deuteronomio 6.4-5. † 12:31 Levítico 19.18. ‡ 12:36 Salmo 110.1.

³⁸ Jesús basocáre buegu, jĩiyigu:

—Moisés jóarigue buerá tiirére tɔomasĩrõ booa. Cúã suti yoaretõ sãña, wáauseniya. Macã decopu quioníremena añudutiri boocúa.

³⁹ Nearé wiseripu suguero maquẽ duirépu dícu duidugacua. Bosebureco tiirórucãrẽ teerora tiidugácu.

⁴⁰ Wapewia numiãye wiserire jĩiditoremene ãmacua. Cúã yoari Cõãmacũmena wedesera tiiróbiro tiiditõya basocáre. Cúãrã ãpẽrã nemorõ ñañarõ tiinóãdara niĩya, jĩiyigu.

Wapewio bóaneõgõ Cõãmacũrẽ ticorigue

(Lc 21.1-4)

⁴¹ Jesús Cõãmacũwiipu niigã, niyeru sããretibari díamacũ duiyigu. Teetibaripu niyeru sããrĩ, ññacoduiyigu. Pau niyeru cuorá pairó sããyira.

⁴² Sícõ wapewio bóaneõgõ jea, puaquí wapamanírequiri sããyigo.

⁴³ Jesús cũu bueráre atiduti, jĩiyigu:

—Yuu ateréja diamacũrã jĩã, jĩiyigu—. Cõãmacũ ññacoropu igo wapewio bóaneõgõ niipetira nemorõ ticonetõncãyo.

⁴⁴ Ñniãpeja cúãrẽ dusariguere ticooya. Coopeja coo cuomíãrigue, coo yaaré sãibóarigegãrẽ ticopetijãyo, jĩiyigu.

13

Jesús “Cõãmacũwii cõãnoãdacu” jĩirigue

(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jesús Cõãmacũwiipu witiwari, sícũ cũu buegú tee wiserire ñña, jĩiyigu:

—Ûsãrẽ buegú, ate wiseri cúã ãtãquiritõmena weeriguere ññaña. Añurẽ wiseri niĩã, jĩiyigu.

² Jesupé jĩiyigu:

—Muu weere wiserire ññamiã. Too síro ãtãqui apequí sotoápu weemuãrigue putuáricu. Niipetire cõãnoãdacu, jĩiyigu.

Atibúreco petiádari suguero wáaadare

(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)

³ Jesús cũu buerámena Ûtãgú Olivo Cõãmacũwii díamacũ niirígupu wáayigu. Toopú dui, Pedro, Santiago, Juan, Andrés ãpẽrã tɔohéropu cũũrẽ sãññáyira:

⁴ —Wedeya ãsãrẽ. Muu wedearigue ¿deero biiri wáaadari? ¿Ñeenómena ññamasĩnoãdari, ate wáaadari suguerogãrẽ? jĩiyira.

⁵ Jesús cúãrẽ yuuyigu:

—Añurõ tɔomasĩña, ãpẽrã jĩiditori jĩĩrã.

⁶ Pau “yuurá niĩã; yuu Cõãmacũ beserigu Cristo niĩã” jĩãdacua. Pau cúãrẽ nuññãdacua.

⁷ “Cãmerĩsĩãrã tiíawã” jĩĩrĩ tɔoãdacu. “Toopú cãmerĩsĩãrã tiíayira” jĩĩrẽ queticãrẽ tɔoãdacu. Teeré tɔorá, cuirijãña. Tee wáaadare niijãrõ tiia. Teero wáapacari, atibúreco petiádarõ dusaãdacu ména.

⁸ Sicapõna macãrã apẽpõná macãrãmena cãmerĩsĩããdacua. Teero biiri sicadita macãrã apeditá macãrãmena cãmerĩsĩããdacua. Peeditapure dita cãmeñare wáaadacu. Juabóare wáaadacu. Teeména basocáre bayiró ñañarõ netõré nuçããdacua.

⁹ Múã basiro añurõ wãcũ tãgueñaña. Múãrẽ dutirãpore tico, judíoa nearé wiseripu tãnaãdacua. Múã yuure padeorẽ wapa dutirá, õpãrã putopu néewanoãdacu. Toopú jeara, yé maquẽrẽ wedemasĩãdacua.

¹⁰ Atibúreco petiádari suguero, niipetire dita macãrã Cõãmacũ basocáre netõnére queti tɔosesáadare niirõ tiia.

11 Múãrē dutirá p̄top̄u néewari, “¿deero jĩĩadari cúãrē?” jĩĩ wãcũhẽrãrã wáawa. Múã jearira, Cõãmacũ múãrē wãcũré ticogũdaqui. Teeré wedeseya. Múã mee wedeseadacu; Espiritu Santo wedeseğũdaqui.

12 Sĩcũpõna dutirãpũre cãmerĩ wedesã, sãĩrĩ tiiãdacua. Cúã pacusũmuãcã cúã põnarē dutirãpũre wedesããdacua. Cúã põnacã teerora cúã pacusũmuãrē netõncã, diari tiiãdacua.

13 Niipetira basocã múãrē ñnatutiadacuã yũure padeoré wapa. Teero múãrē cúã ññaarõ tiipacãri, yũure padeorucújãrãrē Cõãmacũ netõnéğũdaqui.

14 Ññaanetõjõãğũrē Cõãmacũrē padeoridojãğũrē ññaãdacu múã. Cõãmacũwiip̄u too cũũrē niidutiherore nucũrĩ ññaãdacu.* (Ateré buegú tũomasĩãrõ.) Too cũũ nucũrĩ ññaãrã, Judea ditap̄u niirã ãtãyuc̄p̄u dutijõããrõ.

15 Wii sotoãp̄u pesagũno diiwã, wii popeap̄u niirere néegũ sããwaripacũ, dutijõããrõ.

16 Wesepũ padegũcã wiipũ sutiré néegũ pũtũawaripacũ, dutijõããrõ.

17 Teero wãare bũrecori niipacõsãnumiãrē, põna ãpũrã cuorãre bóaneõre bũrecori niĩãdacu.

18 “Tee pũuriro niiré bũrecori wãarijããrõ” jĩĩ, Cõãmacũrē sãĩñã.

19 Teero wãare bũrecori basocãre ññaarõ netõré bũrecori niĩãdacu. Cõãmacũ atibũreco tiirĩ sirore, tee atitõpũre nocõrõ ññaarõ netõré manirĩro niiwũ. Too síropũcãrē nocõrõ peti ññaarõ netõré maniãdacu.

20 Tee ññaarõ netõré bũrecorire Cõãmacũ dúoriatã, sĩcũno netõridojãğũdaqui. Cõãmacũpe cũũ beserirare tiigũ, teero wãare bũrecorire dúogũdaqui.

21 “Teero wãari, sĩquẽrã múãrē jĩĩditoadacu: “Jãã, ññaã. Cõãmacũ beserigũ Cristo ãno niĩ”, jĩĩmiãdacua. “Toopũ niĩ”, jĩĩmiãdacua ãpẽrãpé. Cúã teero jĩĩrĩ, padeorijãña.

22 Pãũ jĩĩditora niĩãdacua. Sĩquẽrã “yũũ Cõãmacũ beserigũ Cristo niĩã” jĩĩmiãdacua. “Profeta niĩã”, jĩĩmiãdacua ãpẽrãpé. Pee tiieñore tiiãdacua, cúãrē padeoãro jĩĩrã. Cõãmacũ beserirapũrena padeodũri tiidũgãmiãdacua.

23 Múã ãñũrõ tũomasĩña. Tee niipetire niĩãdarerena múãrē yũũ wedesũguetoaa, jĩĩyigu Jesús.

Jesús pũtũaatiadare

(Mt 24.29-35, 42, 44; Lc 21.25-36)

24 Jesús wedenemoyigũ:

—Tee ññaarõ netõré bũrecori siro muĩpũ báreco macũ naĩtĩãjõãğũdaqui. Ñnami macũcã bóeriqui.

25 Ñnocõã ñnaacodiadacuã. Niipetira ãmuãsep̄u niirã cãmeñanoãdacua.

26 Teero wãari, yũũ niipetira sõwũ õmebũrũãripũ tutuaremena asibatédiatiri, basocã ññaãdacua.

27 Too síro ángeleare ticocogũdacu. Cúã néõãdacua yũũ beserirare atibũreco niipetirop̄u niirãrē.

28 Múãrē oterigũ higuerağũmena queoré ticogũda. Tiigũ pũũrĩ wasorĩ, “cũma wãaadaro pẽerogã dũsaa” jĩĩmasĩã.

29 Tee tiirõbirora yũũ jĩĩãrigue wãari ññaãrã, “niipetira sõwũ pũtũaatiadaro pẽerogã dũsacũ” jĩĩmasĩña.

30 Yũũ aterėja diamacãrã jĩĩã: Atitõ macãrã cúã diaadari sũğũero, tee niipetire yũũ jĩĩãrigue wãaadacu.

31 Ñmuãse, atiditã peticõdiaadacu. Yũũ wedesere doca petirĩcu. Niirucujããdacu.

32 Yũũ pũtũaatiadari bũreco, tii horare masĩña maniã. Ángelea ãmuãse macãrã masĩriya. Yũũ niipetira sõwũcã masĩria. Yũũ Pacũ sĩcũrã masĩqui.

33 Múãcã tiibũrecore masĩria. Teero tiirã, ãñũrõ wãcũtutua, ññaçoya.

* 13:14 Tiatõpũre profeta Daniel teeré jóarigũ niiwĩ.

³⁴ Múãrẽ queorémena wedeguda. Sícũ basocá niyigũ yoaropũ wáagu. Cũũ wáadari suguero, cũãrẽ padecoterare cũya wiire “coteya” jĩyigũ. Cúãcõrõrẽ cúã padeadarere cũyigũ. Sope coterí basocũre ãñurõ ññacodutiyigũ.

³⁵ Cúã tiiróbiro múãcã ññacorucujãña. Múãcã múã Õpũ coeádari bũrecore masĩricu. Náicũmurĩ, ñami deco, cãrẽquẽ wederi, o bóeritabe niiboqui.

³⁶ Yũũ wãcũña manirõ putuaatigũ, múãrẽ cãnirãrẽ buajeádugariga.

³⁷ Yũũ múãrẽ jĩrere niipetirare jĩgũda: Ññurõ ññacorucujãña, jĩyigũ Jesús.

14

Jesuré ñeeãdara wedeserigue

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Pũabũreco dũsayiro Pascua bosebũreco wáaadaro. Tii bosebũreco niirĩ, pã púuri tiiré wáoya maniré yaanoã. Paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerámena Jesuré yayióremena cúã ñeeãdarere cãmerĩ wedeseyira, sããdugára.

² —Bosebũreco niirĩ, tiirijããda. Basocá cũãrẽ maĩrã, marĩmena cúara, noo booró acaribíãmajãbocua, jĩyira.

Jesuré sitiaãñũre píopeorigue

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jesús Betaniapũ Simón õpũũ bóa netõrígũya wiipũ niyigũ. Jesús yaaduiritabe, sícõ numiõ sitiaãñũriga cãogó jeayigo. Tiigá sitiaãñũre “nardo” wãmecutire wapapacáre posecutiyiro. Tiigá ñacõrẽ tuupécojã, cũya dupu sotoapũ píopeoyigo.

⁴ ãpẽrã toopú niirã coo teero tiirĩ ññarã, cúajõãyira. Cúã cãmerĩ jĩyira:

—¿Ate sitiaãñũre wapapacáre búri peti teero tiicõãĩ?

⁵ Ate sitiaãñũrere dúa, sicacãma padegu wapatárocõrõ bũanóboayu. Teeména bóaneõrãrẽ tiápuro boomíãyu, jĩyira. Coore tutiyira.

⁶ Jesús cúãrẽ jĩyigũ:

—¿Deero tiirã coore potocõĩ? Potocõrijãña. Ateré yũre píopeogo, ãñurõ tiigó tiiyo.

⁷ Bóaneõrã múã watoapũ niirucujããdacua. Múã boorítano cúãrẽ ãñurõ tiápumasã. Yũũpeja múãmena niirucuricu.

⁸ Atigó yũre coo jeatuaro ãñurõ tiiyo. Coo sitiaãñũrere píopeogo, yũre yaará sitiaãñũre tuusããdaro tiiróbiro tiyúetoayo.

⁹ Yũũ ateréja diamacũrã jĩã: Niipetiro atiditapũre Cõãmacũ basocáre netõnére quetire wedewarucura, atigó yũre tiáriguere wedeadacua, coore wãcũdutira, jĩyigũ.

Judas Jesuré cũãrẽ ññatutirapũre ticoadare

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Judas Iscariote Jesús buerá doce menamacũ wáa, paiaré dutirãre jĩyigũ:

—Yũũ múãpũre Jesuré ticoguda, jĩyigũ.

¹¹ Teeré tũorã, bayiró useniyira.

—Mũũgẽ niyeru wapatãada, jĩyira.

Teero tiigũ, “¿deero tii yũre Jesuré ticoro boomíto?” jĩ wãcũnucãyigũ.

Jesús cúã buerámena yaaturigue

(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹² Basocá pã púuri tiirémene wáoya maniré yaarĩ bosebũreco niinucãyiro. Tiibũreco niirĩ, oveja Pascua macũ niigũdũre sããyira. Tiibũrecore Jesús buerá cũãrẽ sãñãyira:

—¿Noopú ãsã Pascua boseyaadarere quẽnobosãra wáagari? jĩyira.

¹³ Jesús pũarã cúã buerãre ticocoyigũ.

—Jerusalénpũ wáaya, jĩyigũ—. Toopú sícũ basocá ocogã turupeogũre buajeáadacu. Cũãrẽ nũnũwáwa.

14 Cũũ sããwaro tiiwií òpũrẽ jĩĩwa: “¿Noopá niigari yũũ buerámèna Pascua boseyaadari tatiá?” jĩĩawĩ ùsãrẽ buegú”, jĩĩwa.

15 Cũũ ãmũãrõ macã tatiá quẽnoãri tatiacapũ ãñogúdaqui. Toopá quẽnoyúewa, jĩĩcoyigũ.

16 Cũũ buerá wáa, Jerusalénpũ jeayira. Toopá jeara, Jesús cúãrẽ jĩĩãrirobirora niipetirere buayíra. Toopá cúã Pascua boseyaadare quẽnoyíra.

17 Náicũmuãri siro, Jesús, cúũ buerá docemena tiiwiipũre jeayigũ.

18 Cúã yaaduri, Jesús jĩĩyigũ:

—Yũũ ateré diamacúrã jĩĩã: Múã menamacũ sícũ yũũmena yaaduigũ yũũre ññatutirapũre ticogũdaqui, jĩĩyigũ.

19 Cúã bayiró wãcũpatiyira.

—¿Yũũ mee nií? jĩĩ sãññãncãyira cúãcõrõ.

20 Jesús cúãrẽ jĩĩyigũ:

—Sícũ múã doce menamacũ yũũmena atibapapú pãmena soayágura nií.

21 Yũũ niipetira sõwũrẽ Cõãmacũye queti jóaripũpũ jĩĩrõbirora wáaadacu. Bóaneõgũ niigũdaqui yũũre ticogũdupèja. Cũũ bauáriatã, nemorõ ãñubojĩyu, jĩĩyigũ.

22 Jesús cúãmena yaagũ, pãrẽ née, Cõãmacũrẽ usenire ticoyigũ. Túajea, pũatásã, batogũra, jĩĩyigũ:

—Yaaya. Ate yáa òpũũbiro niíã.

23 Vino bapare née, Cõãmacũrẽ usenire ticoyigũ. Túajea, cúũ buerãre tĩãyigũ. Niipetira tiibapa maquẽrẽ sñiyíra.

24 Cúãrẽ tĩãgũ, jĩĩyigũ:

—Ate yéé díbiro niíã. Yũũ diari, yéé díi òmayudiaadacu, pãũ basocá ñãñaré tiirére cosebosáaro jĩĩgũ. Teeména Cõãmacũ mama netõnére quetire cúũgũdaqui.

25 Yũũ ateréja diamacúrã jĩĩã: Vino sñinemóricu sáa; téé Cõãmacũ Òpũ niirõpũ mama vino ññaña manirére sñigũdacu, jĩĩyigũ.

Pedro Jesuré “masĩriga” jĩĩrigue

(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

26 Sicawãme Cõãmacũrẽ basarére basapeotoaari siro, Ëtãgũ Olivopũ wáajõãyira.

27 Jesús cúãrẽ jĩĩyigũ:

—Múã niipetira yũũre cõãwapetijõããdacu. Tee Cõãmacũye queti jóaripũpũ niíã: “Oveja coterí basocũre sñãcõãgũdacu. Teero tiirí, cúũyara oveja cúã booró cutabatéjõããdaca”,* jĩĩ jóarigue niíã.

28 Teero wáapacari, yũũ diarigũpũ masãri siro, yũũ múã sugũero Galileapũ jeatoagũdacu, jĩĩyigũ.

29 Pedro jĩĩyigũ:

—Niipetira mũũrẽ cõãwari, yũũja mũũrẽ cõãwaricu, jĩĩmiyigũ.

30 Jesús cúãrẽ jĩĩyigũ:

—Yũũ ateréja diamacúrã jĩĩã: Mecũã macã ñami pũarĩ cãrẽquẽ wedeadari sugũero, yũũre ñtĩãrĩ “cũũrẽ masĩriga” jĩĩditogũdacu mũũ, jĩĩyigũ.

31 Pedro jĩĩyigũ:

—Yũũja cúã yũũre sñãdugáatã, mũũmena diagũda; mũũrẽ “masĩriga” jĩĩricu, jĩĩmiyigũ. Niipetira cúũ buerá teero dícu jĩĩyucumiya.

Jesús Getsemanípũ cúũ Pacũre sãĩrigue

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

32 Too síro Getsemanípũ jeayira. Jesús cúũ buerãre jĩĩyigũ:

—Múã ãno duiyueya ména. Yũũ Pacũre sãĩgũ wáagu tĩia, jĩĩyigũ.

* 14:27 Zacarías 13.7.

33 Pedro, Santiago, Juanrē cūmēna néewayigu. Cūū bayiró peti yeeripūnapu wācūpati, bóaneōncāyigu.

34 —Yūre diariquioro, wācūpatire niinetōjōāga. Múā āno putuáya. Cānirā mee tiiwá, jīiyigu.

35 Cúā beru yoasāñurō wáa, yepapu munibiácūmuyigu. Tee ñañarō netōré jearijāārō jīīgū, Cōāmacūrē sāiyigu.

36 Sāigá, jīiyigu:

—Pacu, niipetirere tiimasā mū. Yū ñañarō netōādarere netōnéña. Yū teero jīpacari, yū boorére tiiríjāña; mū boorépe wáari tiiyá, jīiyigu.

37 Too síro cūū buerá putopu cāmeputúayigu. Cúārē cāniārirapure buajeáyigu.

—Simón, ¿mū cānigú tiii? ¿Deero tiigú péerogā ñña tiirídojāi? jīiyigu Pedre—.

38 Cānirā mee tiiyá. Wātī múārē jīcōāsārijāārō jīrā, Cōāmacūrē sāiñá. Múā wācūrēmena āñurēre tiidugāpacari, múāye ōpūūripe sīcārībīria, jīiyigu.

39 Cāmeputúagu, cūū Pacure sāiārirobirora sāiyigu sūcā.

40 Sāiāri siro, cūū buerá putopu cāmeputúagu, cāniārirapure buajeáyigu sūcā. Cúārē wūgoá pūnijōāyiro. Cūūrē deero yūmasīriyira.

41 Ītīārī cāmeputúagu cúārē jīiyigu:

—¿Múā cānirā tiii sūcā? ¿Cāni, yeerisājārā tiii? Nocōrōrā niīā. Yūre ticoadaro jearo tiia. Yū niipetira sōwūrē ticogudaqui ñañaré tiirāpore.

42 Wūmūncāña. Jāmū, yūre ticoguda atitoai mēe, jīiyigu.

Jesuré ñeewarigue

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

43 Jesús cúāmena wedesegu tiiríra, máata cúā menamacū niimiārigu Judas jeayigu. Cūūmena pau basocá espadapīrīmena, yucmēna atiyira. Cúā paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerá, āpērā butoá dutirá ticocoarira niyira.

44 “Yū wasopúro ūpūgú cūūrā niigūdaqui. Cūūrē ñee, āñurō siatú, néewawa”, jīisūguetoayigu Jesuré ticoguda.

45 Máata Jesús putopu jeagu: —Yūre buegú, jīiyigu.

Teero jīīgārā, cūū wasopúrore ūpūyigu.

46 Teero tiirí ññarā, Jesuré ñeejōāyira.

47 Cūūrē ñeerī, sīcū toopú nucūgú cūūya espadare tūāwé, paiaré dutigūre padecoteguya cāmpérore páatacojāyigu.

48 Jesús cúārē jīiyigu:

—¿Yaarépigure tiiróbiro yūre espadapīrīmena, yucmēna ñeerā atiarī?

49 Bārecoricōrō yū Cōāmacūwīpu múāmena niiwū, buegu. Yūre ñeeriwū. Múā mecūtīgā tiiré Cōāmacūye queti jóaripūpu jīrōbirora wáaro tiia, jīiyigu.

50 Cūū buerá cūū sīcūrēna cōāncō, dutipetíjōāyira.

51 Sīcū mamū Jesús siro nūnūatiyigu. Cānigú cōmarí caseromena dícu cōmarígu niyigu. Cúā cūūrē ñeemiyira.

52 Cūūrē ñeema jīrā, cūū cōmarí casero dícu wéepānecojāyira. Cūūpe sutimanígū dutijōāyigu.

Jesuré Judíoare Dutirá Peti putopu néewarigue

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

53 Jesuré ñee, paiaré dutigú putopu néewayira. Toopú niipetira paiaré dutirá, āpērā butoá dutirá, teero biiri Moisés jóarigue buerá neāyira.

54 Pedrepe yoasāñurō Jesuré nūnūyigu. Paiaré dutigūya wii popea macā yepapu putuáyigu. Toopú Cōāmacūwii coterí basoca puto jeanuā, cúāmena pecame sūmaduáyigu.

55 Paiaré dutirá, niipetira Judíoare Dutirá Peti “¿deero tii cūūrē wedesārō boomíto?” jīiyira, sīādugára. Cūūrē sīādugápacara, ñañaré bñariyira.

56 Pañ jīiditoremēna cūūrē wedesāmiyira. Cūā wedesāre queoró jeariyiro.

57 Āpērā wāmññcā, jīiditoremēna cūū jīiriguere wedesāyira:

58 —“Yññ atiwíi Cōāmacūwiire basocá tiirí wiire cōāgūda. Itiábureco siro apewíi túajeañcōgūda. Tiiwíi basocá tiirí wii mee niiādacu”, jīiwí āni, jīiyira.

59 Teero jīipacara, sīcārībíro wedeseriyira.

60 Paiaré dutigú cūā watoarñ wāmññcā, Jesuré sāññáyigu:

—¿Mññ deero tiigú yññridojāi? ¿Deero jīi yññgudari cūā wedesārere? jīiyigu.

61 Cūūpe yññriyigu. Paiaré dutigú sāññánemoyigu:

—¿Mññrā niīi “Cōāmacū beserigu Cristo, Cōāmacū aññugú macū” cūā jīīgú? jīiyigu.

62 Jesús jīiyigu:

—Yññrā niīā. Cōāmacū tutuare cñonetōgū pñto cūū diamacūpe duigñdacu. Yññ niipetira sōwā toopú duiirí ññāñdacu múā. Yññ òmebñññaripñ dñiátiricārē ññāñdacu múā, jīiyigu.

63 Paiaré dutigú teero jīirí tñogú, cūū basiro cūūyaro sutiroré wēeyigacojāyigu, āpērārē “bayiró cúai” jīidutigñ. Cūūrē jīiyigu:

—Āpērā wedesārī boonemória marī.

64 Múā cūū Cōāmacūrē ññañrō wedeserere tñotóaa. ¿Deero tñgueññāi múā? jīiyigu.

Niipetira: —Cūū teero jīiré wapa sīājārō booa, jīiyira.

65 Āpērā cūūrē ññsecó eobatétunñcāyira. Cūū capearire biaápeyira. Cūūrē ññañrō tii, páayira.

—Jīibñaya. ¿Noā mññrē páaarī? jīiyira.

Cōāmacūwii coterí basocacā cūūrē páayira.

Pedro Jesuré “masīriga” jīirigue

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jñ 18.15-18, 25-27)

66-67 Pedro tiiwíi popea macā yepaññ pecame sūmagú tiirí, sīcō paiaré dutigúre padecotego jeyyigo. Coó cūūrē ññagōrā ñña: —Mññcā Jesús Nazaret macā macñmena wáarucuarigñra niīārā, jīiyigo.

68 —Cūūrē masīriga. Ññenórē wedeseego wedeseññ; tñomasīriga, jīiyigu.

Cūū sopepú witijeari, cārēquē wedeyigu.

69 Paiaré dutigúre padecotego cūūrē ññagō, toopú ññanucūrārē jīñnemoyigo:

—Āni cūā menamacū niīi, jīiyigo.

70 Cūūpe: —Niiria, jīiyigu.

Too sírogā toopú ññanucūrā Pedrore jīiyira:

—Niirōrā mññcā cūā menamacū niīcu. Mññ Galilea macū niijīi; cūā tiiróbiro wedesea, jīiyira.

71 Cūū jīiyigu:

—Yññ diamacū jīihērī, Cōāmacū yññre ññañrō tiíaro. Yññ múā wedeseññre masīriga, jīiyigu.

72 Cūū teero jīiritabera, cārēquē wedeyigu sūcā. Pedro Jesús jīiriguere wācūbñayigu: “Cārēquē pñarī wedeadari sñguero, yññre ññññrī ‘cūūrē masīriga’ jīñññdacu mññ”, jīiyigu. Teeré wācūbñagu, bayiró utiyigu.

15

Pilato Jesuré sāññárigue

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jñ 18.28-38)

¹ Bóeri paiaré dutirá, ãpērã butoá dutirá, Moisés jóarigue buerá, teero biiri niipetira Judíoare Dutirá Peti neâyira. Jesuré sãadutiadarere wedeseyira. Wedesetoa, Jesuré siatú, néewa, Pilatopure ticoyira.

² Pilato cûürẽ sãñáyigu:

—¿Murrã niĩ judíoa õpũ? jĩyigu.

—Muu jĩrõbirora cûürã niĩã, jĩyigu.

³ Paiaré dutirá pee wedesâyira cûürẽ.

⁴ Pilato Jesuré sãñánemoyigu:

—Cũã murrẽ pee wedesãrã tiíya. ¿Muu yuaridojãĩ? jĩmiyigu.

⁵ Jesús yuariryigu. Teero tiigú, Pilato ññamanijõâyigu.

Jesuré sãadutrigue

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

⁶ Cũmarĩcõrõ Pascua boseburecori niirĩ, Pilato sĩcũ peresuwiipũ niigúrẽ basocá cãã wionécodugagure wionécorucuyigu.

⁷ Teeburecorire sĩcũ ãmũ peresuwiipũ duiyigu cũũ menamacãrãmena. Cũũ wãmecutiyigu Barrabás. Cũã romanuã dutirãre cõadugara, cãmerĩsãyira.

⁸ Basocá Pilato putopũ wáa: —Muu tiirucúrobirora tiiyá, jĩyira.

⁹ Pilato cúãrẽ sãñáyigu:

—¿Múã judíoa õpürẽ yuu wionécori boogári? jĩmiyigu.

¹⁰ Paiaré dutirá ññatutira Jesuré ticoariguere masĩjãyigu.

¹¹ Paiaré dutirá basocãre acaribíri tiiyira, Barrabápere wionécodutira.

¹² Pilato cúãrẽ sãñánemoyigu:

—Múã “judíoa õpũ niĩ” jĩgúpere ¿deero tiirĩ boogári? jĩyigu.

¹³ —¿Cũürẽ curusapũ páabiatudutiya! jĩĩ acaribíyira.

¹⁴ —¿Ñeenó ññarãre tiiarĩ cũũ? jĩyigu.

Basocãpe bayiró busarómena: —¿Curusapũ páabiatudutiya! jĩñemoyira.

¹⁵ Pilato basocãmena ãñurõ putuádugagũ, Barrabãre wionécobosayigu. Jesuré tãnadutitoaari siro, curusapũ páabiatu sãadutiya.

¹⁶ Teero tiirã, surara cúãye wiseri popea macã yepapũ cûürẽ néewayira. Toopú ãpērã niipetira surarare néoyira.

¹⁷ Cũã Jesuré sicaró õpũya sutiro tiiróbiro sõã ññisãñúrõca sããyira. Sicabeto potamena tiiarĩ beto cũũya dupupure péoyira.

¹⁸ —Ûseniã mãmema, judíoa õpũ, jĩĩ buijãyira.

¹⁹ Sicagú cãñagũmena cũũya dupupure páayira. Cũürẽ usecó eobatétu, ññicãcoberimena jeacũmu, buijãyira.

²⁰ Cũã cûürẽ buitóa, sõã ññisãñúrõrẽ tuuwécojã, cũũ sãñasuguearirore sããyira. Curusapũ páabiatu wáara néewayira.

Jesuré sãarigue

(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

²¹ Sĩcũ Cirene macã macã cãpũpũ niĩarigu putuaatigu tiiyigu. Cũũ wãmecutiyigu Simón. Puarã pacũ niiyigu: Alejandro, Rufo pacũ. Cũũ too netõwári ññarã, Jesús apawari curusare cûürẽ apadutiya.

²² Jesuré Gólgota buropũ néewayira. Gólgota jĩrõ, “Dupucoro” jĩrõ tiia.

²³ Toopú vino “mirra” wãmecutire wóoariguemena tĩãmiyira. Sñiriyigu.

²⁴ Cũürẽ curusapũ páabiatuyira, diaaro jĩrã. Surara cúãye suti niimiãriguere batoadara, jĩbuaapeyira, ¿noãrẽ putuáadari? jĩrã.

²⁵ Cũürẽ curusapũ páabiatu, bóeri nueve niirĩ niyiro.

²⁶ Basocá cūūrē wedesããriguere jóatunoyiro táboapĩp̄are: “JUDÍOA ÔP̄Ë NIIĪ”, jĩyiro.

²⁷ Jesuména p̄arã yaarép̄irare páabiatuyira; s̄icū diamac̄upe, ãp̄ĩ acuniñape nuc̄oýira.

²⁸ Cūã teero tiirí, Cõãmacūye queti jóarip̄ũp̄u jóarigue diamac̄ú wáayiro. “ ‘Dutirére netõnuc̄arã menamac̄u niiĪ’ jĩ wãcūũya basocá cūūrē”,* jĩ jóanoã.

²⁹ Basocá toopú netowára, cūūrē ñañarõ jĩrã, dupupá saguejõãrucuyira.

—Jũũ. M̄ũũ “Cõãmac̄ũwiiire cõãgũda” jĩmiwũrã. “Itiáb̄ureco siro apewiĪ tiipeticojãgũda”, jĩmiwũrã m̄ũũ.

³⁰ Teero jĩrigu m̄ũũ basirora netõnẽña. Curusapu tusagú diiátiya, jĩ buijãyira.

³¹ Paiaré dutirácã, Moisés jóarigue buerám̄ena teerora jĩ buijãyira:

—Cūũ ãp̄erãcãrẽ netõnẽwĩ; cūũ basirope netõnemas̄irii.

³² Cõãmac̄u beserigu Cristo Israelya põna macãrã õp̄ũ niigũjã, curusapu tusagú cūũ basiro diiátaro. Cūũ basiro diiátari docare, padeoáda, jĩyira.

Cūũmena curusapu páabianuc̄õãriracã teerora cūūrē ñañarõ jĩ buijãyira.

Jesús diarigue

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

³³ Coeritó jeari, niipetiro tiiditapu naĩtĩãjõãyiro. Téẽ ñamica tres niirĩp̄u naĩtĩãtuyiro.

³⁴ Tii hora niirĩrã, Jesús bayiró acaribíyigu.

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? jĩyigu cūũyemena. Teero jĩgũ, “Cõãmac̄u, Cõãmac̄u, ¿deero tiigú yũure cõãwai?” jĩgũ tiiyigu.

³⁵ ãp̄erã s̄iquẽrã toopú niirã teeré t̄orã, jĩyira:

—¡Coe! T̄uoyá. Profeta Eliare s̄uocóḡu tiiquí, jĩmiyira.

³⁶ S̄icū cutuwá, sicasitia vino piyare soayigu. S̄iniãrõ jĩgũ, sicagú cãnuçũp̄u siatú, cūūrẽ súumuõcogura, basocáre jĩmiyigu:

—Coteya ména. Elías cūũ curusapu tusagúre néediocoḡu atiboqui, jĩmiyigu.

³⁷ Jesús bayiró acaribí, diajõãyigu.

³⁸ Cūũ diari, Cõãmac̄ũwii popeapu ãñunetõjõãri Tatia cãmotáyosari casero ãmũãrõpe yigadiati, p̄acasérop̄u jeacotuarirõ niuwã.

³⁹ Cien surara dutigú Jesús doca nucũgũ, cūũ teero wáa diari ññagũ, jĩyigu:

—Diamac̄urã ãni Cõãmac̄u mac̄u niimiãyi, jĩyigu.

⁴⁰ Numiã yoarop̄u Jesuré ññanuc̄uyira. Cūũmena niyira: María Magdalena; apégó María (coo José cūũ bai Santiago paco niyigo); apégó Salomé niyira.

⁴¹ Cūã Jesuré n̄n̄urira numiã niyira. Cūũ Galileapu niirĩ, cūūrẽ ãñurõ tiiápurira niyira. ãp̄erã numiã pau Jesús Jerusalénpu wáari n̄n̄uriracã toopú ññanuc̄uyira.

Jesuré ãtãtutip̄u cūũrigue

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Judíoa yeerisãri bareco suguero macã bareco niyiro. Teero tiiró, cūã yeerisãri b̄ureco maquẽ quẽnorí b̄ureco niyiro. Náicũmurĩ, José Arimatea wãmec̄utiri macã mac̄u jeayigu. Cūũ Judíoare Dutirá Peti menamac̄u cūã padeogú niyigu. Cūũcã Cõãmac̄u dutiré basocáp̄ure niãdarere coteyigu. Teero tiigú, cuiro manirõ wãcũtutuaremena Pilato patopu sããwayigu. Sããwa, Jesuyá õp̄ũũrẽ sãiyigu.

⁴⁴ Pilato Jesús diaariguere t̄uogú, t̄uomaníjõãyigu. Cien surara dutigúre atiduti, “¿deero biiri diaarĩ?” jĩ sãĩñáyigu.

⁴⁵ Cien surara dutigú cūūrẽ wedeari siro, Jesuyá õp̄ũũrẽ Joseré ticodutiyigu.

⁴⁶ José sutiró ãñurí caserore sãĩ, Jesuyá õp̄ũũrẽ néedioco, tiicaseromena cõmayigu. Túajea, sicututi ãtãgãp̄u coari tutip̄u cūũyigu. Tiitutire ãtãquicamena tuunéwa, biajãyigu.

⁴⁷ María Magdalena, María (José paco) Jesuré cūũãrrore ññayira.

* 15:28 Isaías 53.12.

16

Jesús masãmũãrigue

(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Cúã yeerisãri bureco sábado netõãri siro, María Magdalena, María (Santiago paco), Salomé sitiaãñũre sãiyíra. Teeména Jesuyá õpũãrẽ píopeora wáara tiimíyira.

² Ɔsã yeerisãri bureco síro macã bureco niirĩ, ñamisãñurõgã Jesuré cũũri tutipũ wáayira.

³ Cúã toopú wáara, cãmerĩ sãĩñáyira:

—¿Noã tuunécobosaadari tiituti biaríquicare? jĩiyira.

⁴ Toopú jea, ñnacora, tiiquicare aperopú nucũrĩ ññayira. Pairíquica peti niyiro.

⁵ Tiitutipũ sããwara, wãmo diamacũniñape sícũ mamũ duiiri ññayira. Cũũ sutiró butiró yoaroca sãñayigu. Cúã cũãrẽ ññarã, bayiró Ɔcũáyira.

⁶ Cũũ cũãrẽ jĩiyigu:

—Ɔcuárijãña. Múã Jesús Nazaret macã macũrẽ cúã curusapũ páabiatu sãããrigure ãmaãrã tiia. Cũũ masãtoaawĩ. ãnorẽ maniĩ. Cũũrẽ cũũãrirore ññarã atiya.

⁷ Cũũ bueráre, Pedrore wedera wáaya: “Cũũ múã suguero Galileapũ jeatoagũdaqui. Cũũ jĩrirobirora toopú cũũrẽ ññaãdacu”, jĩiwa, jĩiyigu.

⁸ Tiitutipũ niãrira Ɔcũã ñapõpirara dutijõãyira. Cuirã, ãpẽrãrẽ wederiyira.

Jesús María Magdalenarẽ bauásũguerigue

(Jn 20.11-18)

⁹ Yeerisãri bureco niirĩ, Jesús cũũ masããri siro, María Magdalenarẽ bauásũgueyigu. Coorena too sugueroapũ siete wãtĩãrẽ cõãwionecoyigu.

¹⁰ Jesuména wáanetõrirare wedego wáamiyigo. Cũũrẽ booritua, utira tiiyíra.

¹¹ —Jesús catiawĩ; yũũ cũũrẽ ññaãwũ, jĩimiyigo.

Padeoríyira.

Jesús pũarã cũũmena wáanetõrirare bauárigue

(Lc 24.13-35)

¹² Too síro Jesús pũarã cũũmena wáanetõrirare bauáyigu cãpũpũ wáarare. Cũũ ãpĩbíro biigú bauáyigu.

¹³ Cúã ãpẽrã Jesuména wáanetõrirare wedera wáamiyira. Cũãcãrẽ padeoríyira.

Jesús cũũ bueráre dutirigue

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁴ Too síro Jesús cũũ buerá oncere bauáyigu cúã mesapũ duiirãre. Cũãrẽ jĩiyigu:

—¿Deero tiirã cúã wederi, yũũ masãré quetire tũopacára, padeoríarĩ? Pairó wãcũtutuare Ɔũoríã múã, jĩiyigu.

¹⁵ Cũãrẽ jĩĩnemoyigu:

—Niipetiropũ niipetirare yũũ basocãre netõnére quetire wedera wáaya.

¹⁶ Yũũre padeó, wãmeõtinogũno netõnénogũdaqui. Yũũre padeohégũno ññaarõ tinógũdaqui.

¹⁷⁻¹⁸ Yũũre padeorã yũũ dutirémãna wãtĩãrẽ cõãwionecomããdacua. ãpẽrãyére wedese-mããripacara, wedeseadacua. Cúã ãñaãrẽ ñeerĩ, teero biiri pũniré sĩnirĩ, merẽã wáaricu. Diarãre ñaapeóri, netõãdacua. Yũũre padeorã cúã padeorére ãñorã, teeré tiimasããdacua, jĩiyigu.

Jesuré néemũãrigue

(Lc 24.50-53)

¹⁹ Marĩ Ɔpũ Jesús cũãrẽ wedeari siro, ãmũãsepũ néecomũãnoyigu. Cõãmacũya wãmo diamacũniñape jeanuãyigu.

²⁰ Cũ buerá niipetiropũ cũ netõnére quetire wedera wáawa. Cũã wederi, Jesús cũã basirora cũãrẽ tiápurigũ niwĩ. Cũã wederere “diamacárã niã” jĩgã, ãñurere cũãrẽ tiẽñorĩ tiirígũ niwĩ.*

* **16:20** Ate versículos aperiũ бисрũрũ baurícu; aperiũрã baucú.

LUCAS

Jesucristoye quetire jóarigue

Lucas ¿deero tiigú atipūrē jóayiri? jĩrigue

¹⁻² Niipetire ũsã watoapũ wáariguere ñnarira Jesús “wedera wáaya” jĩcorira ũsãrē buewa. Paũ cãã buerirobirora jóanucãrira niiwã.

³ Yũcã ate niipetire Jesús sicatorũ tiinucãriguere masĩpetidugagũ añurõ buewũ. Teero tiigú, Teófilo, yũ teeré jóaa,

⁴ mũrē ãpērã bueriguere “diamacúrã niĩã” jĩmasĩdutigu.

Ángele Juan Bautista bauáadarere wederigue

⁵ Herodes Judea dita macãrã õpũ niiritore, sícũ pai Zacarías wãmecutigu niiyigu. Cũũ Abíaya põna macũ niiyigu. Cũũ nũmo Isabel wãmecutiyigo. Coo Aarón pãrãmeõ niinũusego niyigo.

⁶ Cũã pũarãpũra Cõãmacũ ññacorore basocã añurã niyira. Cũũ dutirere añurõ tiyíra. Teero tiirã, basocã cũãrē “wapa cũoóya” jĩmasĩriyira.

⁷ Cũã põnamaníyira. Isabel põnamanígõno niyigo. Cũã bũtoá niyira.

⁸ Sicabũreco Zacarías pai paderé padegũ tiyígu Cõãmacũwiipũ. Cũũya põna macãrã paderé bũrecori niyiro.

⁹ Paiã tiirucúrobirora sícũrē beseyira sitiaañũre sóegũdũre. Tiibũrecore Zacariãre beseyira. Teero tiigú, cũũpe Ññurí Tatia pũto macã tatiapũ sóegũ sããwayigu.

¹⁰ Sóeritono niirĩ, niipetira basocã sopepũ Cõãmacũrē sãirã tiyíra.

¹¹ Sícũ ángele* cũũrē bauáyigu. Cũũ sóemũõcoro diamacũpe nucũyigu.

¹² Zacarías cũũrē ññagũ, mchájõãyigu. Bayiró cuiyigu.

¹³ Ángele cũũrē jĩyigu:

—Cuirijãña, Zacarías. Cõãmacũ mũũ sãirere tũoi. Mũũ, mũũ nũmo Isabelmena sícũ põnacutíadacu. Cũũrē Juan wãme tuuya.

¹⁴ Mũũ cũũmena bayiró usenigũdacu. Paũ cũũ bauári, useniãdacua.

¹⁵ Cõãmacũ ññacoropũre búri niigú mee niigũdaqui. Vinorē,† sibiorere sñnirígũdaqui. Cũũ paco páatipũra Espiritu Santo cũũmena niitoagũdaqui.

¹⁶ Paũ Israelya põna macãrã Cõãmacũ cũã Õpũrē padeodúrirare padeorí tiigũdaqui sũcã.

¹⁷ Marĩ Õpũ suguero jeagũdaqui. Elías tiiróbiro Espiritu Santo tutuare cũogũdaqui. Teeména pacusũmũãrē cũã põnamena añurõ niirecutiri tiigũdaqui. Netõnucãrãrē basocã añurã tiiróbiro wãcũrĩ tiigũdaqui. Basocãre “marĩ Õpũrē añurõ niyueya” jĩgũdaqui, jĩyigu.

¹⁸ Cũũ teero jĩrĩ, Zacarías sãĩñáyigu:

—¿Deero tii yũũ masĩgũdari mũũ yũũre jĩrere? Yũũ bũcũ niĩã. Yũũ nũmocã bũcũó niyio, jĩyigu.

¹⁹ Ángele cũũrē yũũyigu:

—Yũũ Gabriel niĩã Cõãmacũ pũto macũ. Cũũ yũũre ticodiocoawĩ, mũũrē queti wede-dutigu.

²⁰ Yũũ jĩrere mũũ padeoríã. Teero tiigú, wedesemasĩhẽgũ pũtũágũdacu. Yũũ jĩrõbirora wãaadacu. Tee niipetire wáari siropũ, wedesegũdacu, jĩyigu.

²¹ Cũã wedesera tiirí, basocãpe Zacariãre yuera tiyíra. Cũũ Cõãmacũwiipũ pearí, ññamanijõãyira.

* **1:11** Portugués: anjo. † **1:15** Portugués: vinho.

22 Cũ witijeagu, wedesemasĩriyigu. “Cõamacũwiipu apeyenó cũrẽ bauáajĩyu”, jĩyira. Wãmorĩmena cũrẽ wẽtuyigu. Wedesemasĩhẽgũ putuáyigu.

23 Paiá paderé burecori petirí, cũya wiipu coecóputuayigu.

24 Too síro cũ namo Isabel niipacó niinucãyigo. Sicamoquẽne muĩpũrã “wiipá ni-ijãgõda” jĩyigo.

25 Coo wãcũyigo: “Cõamacũ yũ põnamanígõ niĩarigore tiĩapuawĩ. Basocá teero ñnacõarĩ jĩgã, yũre añurõ tii”, jĩyigo.

Ángele Jesús bauáadarere Mariare wederigue

26 Seis muĩpũrã Isabel niipacó niirõ netõyiro. Cõamacũ ángele Gabrielre Nazaretpu ticodiocoyigu. Nazaret Galilea ditapu niĩ.

27 Sícõ ãmũmena niĩnahẽgõrẽ queti wededutiyigu. Õpũ David pãrãmi niinũsegũmena José wãmecutiguena wãmosiagodo tiyigo. Coo wãmecutiyigo María.

28 Ángele coo niirõpu sããwa, añudutiyigu:

—Sãã. ¿Niĩ mũ? Marĩ Õpũ mũrẽ “añurõ tiigũda” jĩãwĩ. Cũ mũmena niĩ, jĩyigu.

29 Ángele jĩrere tũgõ, bayiró wãcũyigo. “¿Deero jĩdũgaro tiigãri cũ añudutire?” jĩ wãcũyigo.

30 Ángele jĩyigu:

—Cuirijãña, María. Mũ Cõamacũ añurõ tiirere bũaa.

31 Teero tiigõ, mũ niipacó putuãgodacu. Sícũ põnacutĩgodacu. Cũ wãmecutiguadaqui Jesús.

32 Cũ ãpẽrã nemorõ uputĩ macũ niigũdaqui. “Cõamacũ ãmũãse niigũ macũ niĩ”, jĩnogũdaqui. Õpũ David cũ ñecũ niisotoapeogure tiirĩroero Cõamacũ cũrẽ Õpũ cũũgũdaqui.

33 Israelya põna macãrãrẽ dutirucujãgũdaqui. Cũ dutirẽ petirĩcu, jĩyigu.

34 María ángelere sãñãyigo:

—¿Deero wãabogari ate? Yũ manũ manigõ niĩ, jĩyigo.

35 Ángele coore yũyigu:

—Espíritu Santo mũpure diijeãgũdaqui. Cõamacũ ãmũãse macũ tutuare mũpure õmeburã tiirõroero diĩati, tuubiãadacu. Teero tiigũ, mũ macũ añugũ “Cõamacũ macũ niĩ” jĩnogũdaqui.

36 Mũya wedego Isabel sícũ põnacutĩgodaco, bũcũ niipaco. “Põnamanígõno niyo”, jĩmiwã basocá. Seis muĩpũrã wãaa, coo wĩmũ bũãari síro.

37 Cõamacũrẽ tiimasĩhẽreno maniã, jĩyigu.

38 María jĩyigo:

—Yũ Cõamacũrẽ padecotego niĩ. Cõamacũ mũ jĩrõbirora yũre tiĩaro, jĩyigo.

Ángele coo puto niĩarigu wãajõãyigu.

María Isabelre ñãgõ wãarigue

39 Teeburecorire María boyeromena wãajõãyigo Judea ditapu. Ëtãyucũ watoa niirĩ macãpu jeayigo.

40 Toopũ jea, Zacarĩaya wiipu sããwa, Isabelre añudutiyigo.

41 Tee añudutire tũorĩ, coo macũ páatipu sãñagũ cãmeñayigu. Isabelmena Espiritu Santo niyigu.

42 Teero tiigõ, coo bayiró bũsrẽmena wedeseyigo:

—Niipetira numiã nemorõ Cõamacũ mũrẽ añurõ tii. Mũ macũcãrẽ añurõ tii.

43 Yũ búri niigõ niipacari, mũ yũ Õpũ paco yũre ñãgõ atiyu.

44 Yũ mũ añudutirere tũorĩ, yũ macũ páatipu sãñagũ useniremena cãmeñaãti.

45 Cõãmacũ m̃ũrẽ jĩrirobirora “wáaadacu” jĩĩ padeoyú m̃ũũ. Ateména Cõãmacũ m̃ũrẽ ɸsenirĩ tiiquí, jĩĩyigo.

46 María jĩĩyigo:

“Yũũ Õpũrẽ ‘ãñuniã m̃ũũ’ jĩĩ, ɸsenire ticoa.

47 Cõãmacũ yũũre netõnégũmena bayiró ɸsenigõ niiã.

48 Yũũ búri niigõrẽ Cõãmacũ beseyi.

Mecũãmena niipetira yũũre ‘Cõãmacũ ãñurõ tiiyí coore’ jĩĩãdacua.

49 Cõãmacũ niipetire tiimasĩgũ yũũre ãñurére tiiyí.

Cũũ ãñuré dícare tiiquí.

50 Cũũrẽ quioníremena ññarãrẽ bóaneõrucujãgũdaqui.

51 Cũũ tutuaremena pee ãñuré tiii.

Basocá ‘úsã ãpẽrã nemorõ niiã’ jĩĩ wãcũrãrẽ cõãjãqui.

52 Õpãrã duirépĩrĩpũ duirãre cõãjãqui.

Búri niirãpere ɸputí macãrã niirĩ tiiquí.

53 Jũabóarare pee ãñuré ticoqui.

Pee cuorãre tícoripacu, putũawadutiqui.

54 Israelya põna macãrã cũũrẽ padecoterare tiíapuqui.

Cũũrẽ wãcũjĩgũ, bóaneõqui.

55 Marĩ ñecũ Abrahamrẽ,
teero biiri niipetira cũũ pãrãmérã niinũnũserare
‘tiíapugũda’ jĩĩrigũ niiwĩ”,

jĩĩyigo María.

56 María ñtĩãrã muĩpũrã coo putopũ putũáyigo. Too síro cooya wiipũ coecóputũayigo.

Juan Bautista bauárigue

57 Isabel põnacutírito jeari, coo macũ bauáyigu.

58 Cooya wii puto niirã, cooya wedera Cõãmacũ coore ãñurõ bóaneõrigue quetire tuorã, coore ɸseniapuyira.

59 Ochoz bũrecori cũũ bauári siro, cũũ cõnerígu yapa macã caseróre wídecõãrã jeayira. S Cũũ pacũ tiiróbiro Zacarías tuudugamiyira.

60 Cũũ paco cũũrẽ jĩĩyigo:

—Niiria. Cũũ Juan wãmecutigũdaqui, jĩĩyigo.

61 Cũũpe: —Mũũya wedera teero wãmecutira maniỹya, jĩĩyira.

62 Cũũ pacũre wãme sãĩñarã, wẽëtuyira.

63 Cũũpe sicapĩ jóaripĩ sãĩyígu. Tiipĩpũ “Juan wãmecutigũdaqui” jĩĩ jóayigu. Niipetira teeré ññamanijõãyira.

64 Máata Zacarías wedesejõãyígu sũcã. Cõãmacũrẽ ɸsenire ticoyígu.

65 Cũũ teero tiirí, cũũya macã puto niirã cuipetijõãyira. Niipetiro too Judea dita ùtãyucu watoapũ macãrã teero wáariguere wedeseyira.

66 Niipetira teeré tuorã bayiró wãcũyira.

—Cũũ wĩmagũ bucũ niigũ, ¿deero niigãno niigũdari? jĩĩyira.

Cõãmacũ tutuare Juanména niiyiro.

Zacarías Cõãmacũrẽ basapeorigue

67 Cũũ pacũ Zacaríamena Espíritu Santo niiyígu. Teero tiigũ, Cõãmacũ wededutirere wedeyígu. Biiro jĩĩyígu:

68 “Cõãmacũrẽ ɸsenire ticoco. Cũũ marĩ Israelya põna macãrã Õpũ niiĩ.

Marĩ cũũ beserirare netõnégũ atii. Marĩrẽ tiíapurucujãĩ mée.

69 Marĩrẽ netõnégũdũ tutuagũre ticodiocoqui.

David cūūrē padecotegū pārāmi niinunusegū niiqui.

⁷⁰ Tíatorū ‘teero tiigúda’ jīiyigū.

Teeré profetas añurā jóarira niiwā.

⁷¹ Cōāmacū niipetira marī wāpārārē, marīrē ññatutirare cāmotá, marīrē netōnébosagúdaqui.

⁷² Marī ñecūsūmūārē ‘múārē bóaneōgūda’ jīiyigū.

Cúārē ‘añurō tiigúda múārē’ jīirigue añurére acabóriqui.

⁷³ Cōāmacū too síro tiiádarere wedeyigū Abraham marī ñecūrē. ‘Biuro tiigúda’ jīiyigū:

⁷⁴ ‘Múārē ññatutirare cāmotá, múārē netōnébosagúdacu.

Yūū teero tiirí, múā cuiro manirō yūū dutirére tiimasíādacu.

⁷⁵ Búarecoricōrō yūū ññacoropū añuré tiiádacu’, jīiyigū Cōāmacū.

⁷⁶ Macū, mūūrē basocá ‘Cōāmacū ūmūāsepū niigúyagū profeta niirí’ jīiādacua.

Mūū marī Ōpū atiadari sūguero, maarē quēnosūguérobirora quēnosūguégū niigúdacu.

⁷⁷ Mūū Cōāmacū beserirare cúā ñañaré tiirére Cōāmacūrē acabóre sãidutígúdacu.

Teeména Cōāmacū netōnéreere cúārē masírí tiigúdacu.

⁷⁸ Cōāmacū marīrē bóaneōremena ññagú niijīgū,

marīrē netōnégúdure ticodiocogúdaqui.

Muipū mūāatiro tiiróbiro niigúdaqui cúū marīrē.

⁷⁹ Marī nañtīārōpū niirābiro niā.

Pecamepū wáaborira niā.

Cūū bóecoremena marīrē añurō niirecutire ññogúdaqui”, jīiyigū Zacarías.

⁸⁰ Wīmagū bucuájōāyigū. Jōōpemena Cōāmacūrē padeomúāñucāyigū. Basocá manirōpū niisodeaatiyigū. Toopúre niituyigū, téé Israelya pōna macārārē cúū wedenucāritopū.

2

Jesús bauárigue

(Mt 1.18-25)

¹ Tíatore niipetira romanuā ōpū Augusto basocáre bapaqueogudū, cúā wāmerē jóatudutiyigū.

² Cirenio niirito, sicato jóature niinucāyiro. Cirenio Siria dita dutigú niiyigū.

³ Niipetirare cúā ñecūsūmūā bauáre macārīpū jóatura wáadutiyigū.

⁴ Teero tiigú, José, Nazaret Galilea ditapū niirīgū, Belén Judea ditapū wáayigū. Cūū ñecū David Belénpū bauáyigū. Cūū David pārāmi niinunusegū niijīgū, toopú wáayigū.

⁵ Cūūmena cúū wāmosíagodo María wáayigo. Niipacó niiyigo.

⁶ Cúā Belénpū niirí, María pōnacutíre buarecori jeayiro.

⁷ Toopúre cúā cānirí wii buaríyira. Teero tiirá, ecará cānirí wiipū wáayira. Toopú coo sicato wīmagū apayigo. Cūūrē suti caserimena cōma, ecará yaarícoropū sãāyigo.

Ángelea oveja coterí basocare bauárigue

⁸ Belén wesapū oveja coterí basoca niiyira. Cãpūpū cúāyarare coteboejōārucuyira.

⁹ Wācūña manirō cúārē sícū ángele bauáyigū. Cōāmacū asibatére cúā pūtopū añurō bósesajōāyiro. Bayiró cuiyira.

¹⁰ Ángele cúārē jīiyigū:

—Cuirijāña. Múārē añuré queti wedegū atia. Niipetira tee quetire tuorá, useniādacua.

¹¹ Mecūā ñami Daviyá macā Belénpū múārē netōnégúdu bauáawī. Cūū Cōāmacū beserigū Cristo marī Ōpū niirí.

12 Cũũ wĩmagũrẽ suti caserimena cõmaãrigure buajeáadacu. Wáicura yaarícoropu sãñagũrẽ ññaãdacu. Múã teeré ññarã, “diamacũrã wedeayi” jĩãdacu, jĩiyigu ángele.

13 Wãcũña manirõ cũũ puto pau ángelea bauáyira. Cũã Cõãmacũrẽ usenire ticora, biiro jĩiyira:

14 “Ëmũãsepũ niirã Cõãmacũrẽ ‘añunetõjõãĩ’ jĩĩ, usenire ticoaro.

Atiditapũre cũũ añurõ tiinórã añurõ niirecutiario”,
jĩiyira.

15 Ángelea cúãmena niiãrira ãmũãsepũ mũãwaari siro, oveja coterí basoca cãmerĩ wedeseyira:

—Jãmu too docare Belénpu. Toopá wáaariguere Cõãmacũ marĩrẽ wededutiariguere ññaco,
jĩiyira.

16 Teero tiirã, boyeromena macãpu piyayira. Toopá piyajeara, María, Joseré buajeáyira. Wĩmagũrẽ wáicura yaarícoropu sãñagũrẽ ññayira.

17 Cũũrẽ ññaãri siro, ángele wĩmagũ maquẽrẽ wedeariguere wedeyira.

18 Niipetira cúã wederere tũorã, tũomaníjõãyira.

19 Maríape tee niipetirere coo wãcũrẽpu ññanoyigo. Bayiró teeré wãcũyigo.

20 Oveja coterí basoca cúã tũoarigue, cúã ññaãrigue ángele wedeariobiro wáayiro. Teero tiirã, Cõãmacũrẽ usenire tico, “cũũ añunetõjõãĩ” jĩĩ wedesepũtayira.

Jesuré Cõãmacũwiipũ néewarigue

21 Jesús bauári siro, ocho burecori netõrĩ, cũũ cõnerígu yapa macã caseróre widecõãyira. Cũũrẽ Jesús wãme tuuyira. Tiiwãmerẽ ángele Maríare, coo niipacó niiãdari sugueropu, tuudutiyigu.

22 Coo põnacũtĩari siro, Moisére dutiré cũũrigue jĩĩrõbirora cuarenta burecori yueyira. Too síro wĩmagũrẽ Jerusalénpu néewayira. Toopá Cõãmacũrẽ “mũuyagu nii” jĩĩ ãñorã wáayira.

23 “Niipetira ãmũã bauásuguera Cõãmacũyara niirõ booa”,* jĩĩ jóanoã Cõãmacũye queti jóaripũpu.

24 Tiipũpu jóariobirora pũarã buabiro baurá o pũarã bua wĩmarã Cõãmacũrẽ ticoadara wáayira.†

25 Teeburecorire sícũ Simeón wãmecũtigũ Jerusalénpu niiyigu. Cũũ basocú añugá, Cõãmacũrẽ padeogú niiyigu. Israelya põna macãrãrẽ netõnégũdũre yuegu tiiyigu. Espiritu Santo Simeónmena niiyigu.

26 Cũũ cũũrẽ wedetoayigu: “Cristo Cõãmacũ beserigure ññaripacu, mũu diaricu”, jĩiyigu.

27 Espiritu Santo masĩrĩ tiirémene Cõãmacũwiipũ sããwayigu. Jesús pacũsũmũã cũũgãrẽ néesãwayira, Moisére dutiré cũũriguerũ jóariobirora cũũrẽ tiibosára.

28 Néesãwari, Simeón cũũrẽ néeparayigu. Néepa, Cõãmacũrẽ usenire ticoqu jĩiyigu:

29 “Yũũ Õpũ, mũu yũũre wederibirora tiia mecũtígãrẽ.

Teero tiigú, yũũ mũũrẽ padecotegu useniremena diamasĩã.

30 Ñni basocãre netõnégũdũre yũũ capearimena ññatoaa.

31 Mũũ ãñirẽ ticodiocoayu, niipetira basocá masĩãrõ jĩĩgũ.

32 Ñni sĩãwócogu tiiróbiro niigũdaqui, judíoa niñhãrã diamacũ maquẽrẽ masĩãrõ jĩĩgũ.

Niipetira mũuyara Israelya põna macãrãrẽ ‘Cõãmacũ marĩrẽ añurõ tiiáwĩ’ jĩĩrĩ tiigũdaqui”,
jĩiyigu Simeón.

33 Cũũ teero jĩĩrĩ tũorã, Jesús pacũ, paco tũomaníjõãyira.

34 Simeón cúãrẽ: —Cõãmacũ múãrẽ añurõ tiiáro, jĩiyigu.

María Jesús pacore jĩiyigu:

* 2:23 Éxodo 13.2,12. † 2:24 Levítico 12.6-8.

—Тһоуá. Cõãmacũ ãni wĩmagũmena pau Israelya põna macãrãrẽ cõãrĩ tiigúdaqui; ãpẽrãrẽ cũũmena netõnégúdaqui. Паи сũũрẽ ñañarõ jĩĩãdacua.

³⁵ Teero tiirẽmena pau wãcũrẽre masĩnoãdacu. Мһһре espadamena sadero tiirõbиро pũnirẽ тугеñagõdacu, jĩĩyigu.

³⁶ Тоорá sícõ profeta niyigo. Coo Ana wãmecutiyigo. Fanuel macõ, Aserya põna macõ niyigo. Вһсһó peti niyigo. Mamo niigõ, wãmosíayigo. Coo wãmosíari siro, siete cãmarĩ coo manũmena niyigo.

³⁷ Cũũ diari siro, wapewio niirucuyigo. Ochenta y cuatro cãmarĩ сһоуígo. Cõãmacũwiipure witiriyigo. Тоорá ñamirĩ, búrecori beti, súubuseyigo.

³⁸ Simeón Mariare, Joseré wedeseri, Ana jeayigo. Jesuré ñña, Cõãmacũrẽ usenire ticoyigo. Too síro niipetira Jerusalén macãrã basocãre netõnégũdare coterãre Jesuyé maquẽrẽ wedeyigo.

Nazaretpu pũtuawarigue

³⁹ Cũã niipetire Cõãmacũ dutirẽre tiitõa, cũãya macã Nazaret Galilea ditapu cocõputuayira.

⁴⁰ Wĩmagũ masãyigu tutuagu, masĩgũ. Cõãmacũ cũũrẽ ãñurõ tiipuyigu.

Jesús бһсһsãñurõ niigũ tiirigue

⁴¹ Jesús pacusũmũã cãmarĩcõrõ Pascua bõsebureco niirĩ, Jerusalénpu wáarucuyira.

⁴² Jesús doce cãmarĩ сһорí, cũã tiirucúrobirora тоорá wáayira.

⁴³ Bõsebureco petirí, cũãya macãpu cocõputuamiyira. Cũũ pacusũmũã masĩrõ manirõ Jesús Jerusalénpu pũtuájãyigu.

⁴⁴ Cũã Jesuré “ãpẽrã marĩ menamacãrãmena wáaqui” jĩĩ wãcũrã, sicabureco maapure wáayira. Too síro cũãya wedera, cũã ññamasĩrã watoapu cũũrẽ ãmaãmiyira.

⁴⁵ Вһарíyira. Teero tiirá, cũũrẽ ãmaãrã, Jerusalénpu cãmecõputuayira.

⁴⁶ Itiábureco siro Cõãmacũwiipu cũũrẽ бһayíra. Cũũ judíoare buerá watoapu duiyigu. Cũũ cũãrẽ тһо, sãĩñágũ tiiyigu.

⁴⁷ Niipetira cũũrẽ тһорá, cũũ masĩrẽre, cũũ yũmenirere тһоmanijõãyira.

⁴⁸ Cũũrẽ ññarã, cũũ pacusũmũã ññamanijõãyira. Cũũ paco cũũrẽ jĩĩyigo:

—Macũ, ¿deero tiigú teero tiiarĩ мһһ ùsãrẽ? Мһһ pacu, yũ bayirõ wãcũrẽmena мһһрẽ ãmaãwũ, jĩĩyigo.

⁴⁹ Jesús cũãrẽ jĩĩyigu:

—¿Deero tiirá yũrẽ ãmaãrĩ? “Yũ Pacuяa wiipu, cũũyere tiirõ booa” jĩĩrẽre ¿mãã masĩriarĩ?

⁵⁰ Cũũ cũãrẽ jĩĩrẽre тһоmasĩriyira.

⁵¹ Too síro cũãmena wáa, Nazaretpu pũtuawayigu. Cũãrẽ ãñurõ yũrucuyigu. Cũũ paco tee niipetirere coo wãcũrẽpu ãñurõ ññanoyigo.

⁵² Jesús nemorõ masĩgũ, nemorõ ùmũãgũ wáayigu. Cõãmacũ cũũrẽ “ãñuniĩ” jĩĩ ññayigu. Basocãcã cũũrẽ ãñurõ wãcũyira.

3

Juan Bautista wederigue

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ Quince cãmarĩ Tiberio romanuã õpũ niirĩ, noquẽrã cũũrẽ duticotera niyira: Poncio Pilato Judea dita dutigú niyigu; Herodes Galilea dita dutigú niyigu; Herodes bai Felipe Iturea, Traconite dita dutigú niyigu; Lisantias Abilinia dita dutigú niyigu.

² Anás, Caifás paiaré dutirá niyira. Cũã niipetira niirito, Juan Zacarías macũ basocã manirõpu niyigu. Тоорá Cõãmacũ cũũyere wededutiyigu.

³ Juan día Jordán wesa niipetirõpu wáayigu. Basocãre wedeyigu:

—Múã ñañaré tiirére wãcũpati, waso, wãmeõtidutiya. Teero tiirí, Cõãmacũ múã ñañaré tiirére acabógũdaqui, jĩyigu.

⁴ Profeta Isaías cũ jóaripũpũ ateré jóarigu niwĩ:

Sĩcũ yucũ manirõ, basocá manirõpũ
bayiró busarómena wedegũdaqui:

“Sĩcũ õpũ atiadarimarẽ quẽnarõ tiiróbiro,

marĩ Õpũ atiadari suguero,

múã ñañaré tiirére duujã, ãñurõ niyueya.

⁵ Niipetire ditatũdiri yaajã, sĩcãrĩbíro tiinóãdacu.

Niipetire ãtãyucũ ãñuri yepa tiinóãdacu.

Maapãrĩre diamacũ tiinóãdacu.

Maapãrĩ maquẽ coperire yaanóãdacu.

⁶ Niipetira Cõãmacũ basocáre netõnerere ññaãdacua”, jĩgũdaqui,*

jĩ jóayigu Isaías.

⁷ Paũ basocá Juan pũtopũ cũrẽ wãmeõtidutira wáyira. Cũ cũãrẽ jĩyigu:

—¡Múã tiiditórepara, jĩditorepara niiã! “Marĩ wãmeõtinorira dícu niirĩ, Cõãmacũ bayiró cúare marĩre jearicu”, jĩ wãcũremena atimiãjĩyu múã.

⁸ Diamacũrã múã ñañaré tiirére wãcũpati, wasorã, múã ãñurõ tiirécũtirementa ãñoñã. “Ësã Abraham pãrãmerã niinũnũsera niijĩrã, Cõãmacũ ññacorore ãñurã niiã”, jĩ wãcũrijãña. Múã wãcũrere wasohéri, Abraham pãrãmerã niiré wapamanĩã. Cõãmacũ boogú, ate ãtãperimenarã Abraham pãrãmerãrã cotowéomasĩqui.

⁹ Múã ñañaré tiidũheri ññagũ, Cõãmacũ múãrẽ cõãgũdaqui. Sicagũ yucũgũ ñañaré dũcacũtirigũre cõmeãmena nũcõrĩmenapũra páata, pecamepũ sócõãrõ tiiróbiro múãrẽ tiigũdaqui, jĩyigu Juan.

¹⁰ Basocá cũãrẽ sãññáyira:

—¿Too docare deero tiíadari?

¹¹ Cũãrẽ yũyigu:

—Puaró sutiró cõogú cõohégũre sicaró ticoaro. Yaaré cõogú yaaré cõohégũre ticoaro, jĩyigu.

¹² Romanuã õpũrẽ niyeru wapasébosari basocacã wãmeõtidutira jeayira. Cũãrẽ sãññáyira:

—Ësãrẽ buegú, ¿Ësã deero tiíadari?

¹³ Cũãrẽ yũyigu:

—Romanuã cúã wapasé dutirobirora wapaséya. Nemorõ wapasérĩjãña, jĩyigu.

¹⁴ Suraracã cũãrẽ sãññáyira:

—¿Ësãte deero tiíadari?

Cũãrẽ yũyigu:

—Basocáre cuiiri tiirĩjãña. Jĩditoremene wedesãrijãña, cúãyere ãmadũgara. Múã wap-
atáremene ãseniñã, jĩyigu.

¹⁵ Basocá Cõãmacũ beserigũre yuera tiyíra. “Apetó tiigú, Juan Cristo marĩ yoari yuerigu niiboqui”, jĩ wãcũmiyira.

¹⁶ Juan cúã wãcũrere yũyigu:

—Yũũ múãrẽ ocoména wãmeõtia. ãpĩ yũũ nemorõ tutuagũ atigũdaqui. Cũũ ãñunetõgũ niiqui. Yũũpeja cũãrẽ sĩcãrĩbíridojãcu. Cũũpeja nemorõ ãñurõ tiigũdaqui múãrẽ: Espiritu Santore ticodiocogũdaqui, múãmena niirucujããrõ jĩgũ. Ñañaré sócõãrõ tiiróbiro múã ñañaré tiirére cõãgũdaqui.

* 3:6 Isaías 40.3-5.

17 Cũu trigore ññanogũda tiiróbiro niiĩ. Teeperire merẽã, teesatirire merẽã cũũgũdaqui. Teeperire ññanogũdaqui cũũye ññanori wiipũ. Teesatirire sóejãgũdaqui pecame yatisherimepũ, jĩiyigũ Juan.

18 Pee cũũ teero jĩi wederémena aññuré quetire wedenemoyigũ.

19 Teebũrecorire Herodes Galilea dita dutigũ niyigũ. Cũũ bai nũmorẽ ěma, nũmocũtiyigũ. Coo wãmecũtiyigo Herodías. Cũũ teero tiiré wapa apeyé pee cũũ ññañaré tiiré wapa Juan cũũrẽ tutirémena wedemiyigũ.

20 Herodes teeré tũogũ, ññañaré tiinemóyigũ: Juanrẽ peresuwiipũ sũnecodutiyigũ.

Juan Jesuré wãmeõtirigũ
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

21 Juan, cũũrẽ peresuwiipũ sũnecoadari sũguero, paũ basocáre wãmeõtiyigũ. Jesucãrẽ wãmeõtiyigũ. Wãmeõtiani sirogã, Jesús Cõãmacãrẽ usenire ticori, ãmũãse pãõyiro.

22 Espiritu Santo sĩcũ bua tiiróbiro baugũ cũũpũre diijeáyigũ. Teero wáari, ãmũãsepũ wedeseri tũoyĩra:

—Mũũ yũũ macũ yũũ bayiró maĩgũ niiã. Mũũmena bayiró useniã, jĩiyigũ.

Jesús ñecũsũmũã
(Mt 1.1-17)

23 Jesús basocáre buenũcãgũ, treinta cãmariĩ cũoyigũ.

Basocã cũũrẽ “José macũ niiĩ” jĩi wãcũmiyira.

José Elí macũ niyigũ.

24 Elí Matat macũ niyigũ.

Matat Leví macũ niyigũ.

Leví Melqui macũ niyigũ.

Melqui Jana macũ niyigũ.

Jana José macũ niyigũ.

25 José Matatías macũ niyigũ.

Matatías Amós macũ niyigũ.

Amós Nahúm macũ niyigũ.

Nahúm Esli macũ niyigũ.

Esli Nagai macũ niyigũ.

26 Nagai Maat macũ niyigũ.

Maat Matatías macũ niyigũ.

Matatías Semei macũ niyigũ.

Semei Josec macũ niyigũ.

Josec Judá macũ niyigũ.

27 Judá Joanán macũ niyigũ.

Joanán Resa macũ niyigũ.

Resa Zorobabel macũ niyigũ.

Zorobabel Salatiel macũ niyigũ.

Salatiel Neri macũ niyigũ.

28 Neri Melqui macũ niyigũ.

Melqui Adi macũ niyigũ.

Adi Cosam macũ niyigũ.

Cosam Elmadam macũ niyigũ.

Elmadam Er macũ niyigũ.

29 Er Jesús macũ niyigũ.

Jesús Eliezer macũ niyigũ.

Eliezer Jorim macũ niyigũ.

Jorim Matat macũ niyigũ.

³⁰ Matat Leví macũ niiyigũ.
 Leví Simeón macũ niiyigũ.
 Simeón Judá macũ niiyigũ.
 Judá José macũ niiyigũ.
 José Jonam macũ niiyigũ.
 Jonam Eliaquim macũ niiyigũ.
³¹ Eliaquim Melea macũ niiyigũ.
 Melea Mena macũ niiyigũ.
 Mena Matata macũ niiyigũ.
 Matata Natán macũ niiyigũ.
³² Natán David macũ niiyigũ.
 David Isaí macũ niiyigũ.
 Isaí Obed macũ niiyigũ.
 Obed Booz macũ niiyigũ.
 Booz Salmón macũ niiyigũ.
 Salmón Naasón macũ niiyigũ.
³³ Naasón Aminadab macũ niiyigũ.
 Aminadab Admin macũ niiyigũ.
 Admin Arni macũ niiyigũ.
 Arni Esrom macũ niiyigũ.
 Esrom Fares macũ niiyigũ.
 Fares Judá macũ niiyigũ.
³⁴ Judá Jacob macũ niiyigũ.
 Jacob Isaac macũ niiyigũ.
 Isaac Abraham macũ niiyigũ.
 Abraham Taré macũ niiyigũ.
 Taré Nacor macũ niiyigũ.
³⁵ Nacor Serug macũ niiyigũ.
 Serug Ragau macũ niiyigũ.
 Ragau Peleg macũ niiyigũ.
 Peleg Heber macũ niiyigũ.
 Heber Sala macũ niiyigũ.
³⁶ Sala Cainán macũ niiyigũ.
 Cainán Arfaxad macũ niiyigũ.
 Arfaxad Sem macũ niiyigũ.
 Sem Noé macũ niiyigũ.
 Noé Lamec macũ niiyigũ.
³⁷ Lamec Matusalén macũ niiyigũ.
 Matusalén Enoc macũ niiyigũ.
 Enoc Jared macũ niiyigũ.
 Jared Mahalaleel macũ niiyigũ.
 Mahalaleel Cainán macũ niiyigũ.
³⁸ Cainán Enós macũ niiyigũ.
 Enós Set macũ niiyigũ.
 Set Adán macũ niiyigũ.
 Adán Cõamacũ cõũ sicato tiirígu niiyigũ.

4

*Wãtĩarẽ dutigũ Jesuré jũcõãsãmirigue
 (Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)*

1 Jesús día Jordánpu niiārigu p̄t̄uawayigu. Espiritu Santo cūūmena niigū, cūūrē basocá manir̄õpu néewanet̄õyigu.

2 Toopúre cuarenta b̄arecori niyigu. Wātīārē dutigú cūūrē jīcōāsāmiyigu, Cōāmacūrē net̄õncāārō jīigū. Teeb̄arecorire yaariyigu. Too síro jubóayigu.

3 Wātīārē dutigú cūūrē: —M̄u Cōāmacū macū niigū, atigá ūtāgārē p̄a cotowéoya, jīimiyigu.

4 Jesupé cūūrē ȳuuyigu:

—Cōāmacūye queti jóaripūpu ate jóarigue niiā: “Yaaré dícu basocáre catiri tiiría”,* jī jóarigue niiā, jīiyigu.

5 Jesuré ūm̄ār̄õpu néewa, máata niipetire atibáreco maquē macār̄irē ñ̄nopetij̄ayigu.

6 Cūūrē jīimiyigu:

—Ȳu m̄uūrē niipetire atemacār̄i dutigú s̄õnecoguda. Teemacār̄ipu añ̄uré peti niirémena m̄u usenigūdacu. Ate ȳuure ticorigue niiā. Ȳu ticodugagure ticoguda.

7 “M̄u ȳu õpū niiā” m̄u jī padeorí, ate niipetire m̄uūrē ticoguda, jīimiyigu.

8 Jesús ȳuuyigu:

—Cōāmacūye queti jóaripūpu ate jóarigue niiā: “Cōāmacū m̄u Ōpū sícūrēna padeoyá. Cūū dutiré dícuure tiiyá”,† jī jóarigue niiā, jīiyigu.

9 Too síro wātīārē dutigú Jerusalénpu néewa, Cōāmacūwii sotoapu néemuā, cūūrē jīimiyigu:

—M̄u Cōāmacū macū niigū, añopúmena bupudíaya.

10 Cōāmacūye queti jóaripūpu ate jóarigue niiā:

Cōāmacū cūūyara ángeleare m̄uūrē cotedutigūdaqui.

11 M̄uūrē ūtāgāpu ñ̄aapeari jīr̄ā, bocañeādacua,‡ jī jóarigue niiā, jīimiyigu.

12 Jesús cūūrē ȳuuyigu:

—Cōāmacūye queti jóaripūpu ate jóarigue niiā: “Cōāmacū m̄u Ōpū wedeserere ‘¿diamacūrā niimiito?’ jīr̄ā, cūūrē tiiñ̄odutirijāña”,§ jī jóarigue niiā, jīiyigu.

13 Wātīārē dutigú jīcōāsāre petinógū, cūū p̄to niiārigu wáajōāyigu ména.

Jesús Galileapu buen̄cārigue

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

14 Jesús Espiritu Santo tutuaremena Galileapu p̄t̄uawayigu. Cūūyere niipetiro Galilea macār̄ipu wedeseyira.

15 Jesús judíoa neārē wiseripu bueyigu. Niipetira cūūrē “añ̄unet̄õ” jīiyira.

Jesús Nazaretpu p̄t̄uawarigue

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

16 Jesús Nazaret cūū masāri macāpu p̄t̄uawayigu. Judíoa yeerisāri b̄areco cūū tiirucúrobirora cūū neārí wiipu s̄āwayigu. Cōāmacūye queti jóaripūrē bueguda, w̄m̄m̄ncāyigu.

17 Cūūrē “Isaías jóaripūrē bueya” jīr̄ā, ticoyira. Tiipūrē p̄ã, biiro jóariguere buayigu:

18 “Espiritu Santo marí Ōpū ticodiocorigu ȳuūmena nií.

Cūū añ̄uré quetire bóaneõrārē ȳuure wededutigū besewi.

Peresuwiipu niirārē ‘wionécori b̄areco jeadaro tiia’ jīidutiwi.

Capeari ñ̄nahērārē ñ̄narí tiidutiwi.

Åpērā ñ̄añarō tiiáperare wionécodutigu ticocowí.

19 ‘Cōāmacū basocáre net̄õnérito jeatoaa’ jīr̄ére wededutigū ticocowí”,* jī jóariguere bueyigu.

* 4:4 Deuteronomio 8.3. † 4:8 Deuteronomio 6.13. ‡ 4:11 Salmo 91.11-12. § 4:12 Deuteronomio 6.16. * 4:19 Isaías 61.1-2.

20 Tiipūrē biatóa, teepūrīrē ññanogūrē wiyayíꞡ. Wiyatóa, cúã tiirucúrobirora jeanuãyíꞡ bueꞡꞡ. Niipetira tiwiipú niirã cúãrē ññaduriyira.

21 Cúãrē wedesenucãyíꞡ:

—Mecúã tee jóarigue múã ññacoropu diamacú wáaa, jĩiyíꞡ.

22 Niipetira cúãrē ññurõ wedeseyira. Cúã ññuré wederere tuorá, tuomaníjõãyira. Cãmerĩ jĩiyira:

—¡Acuéi! Ñni José macú niĩ, ¿teerora?

23 Jesús cúãrē jĩiyíꞡ:

—Apetó tiirá, yũre ate queorere jĩãdacu: “Ucotíꞡ, mũũ basiro ucotiya”. “Mũũ Capernaupu tutuaremena tiĩñoriguere ãsã tuowú. Toopú mũũ tiirírobirora ñno mũũya macãrucãrē tiĩññoña” jĩãdacu, jĩiyíꞡ.

24 Cúãrē jĩñemoyíꞡ:

—Yũũ ateréja diamacúrã jĩã: Sícũ profetare cúũya dita macãrã ññurõ bocaricua.

25 Múãrē ateré masĩrĩ tiidugága: Elías niiritopure, Israel ditare paũ wapewia numiã niiyira. Toopúre itiácũma apecũmá deco oco peariyo. Teero tiirá, niipetira tiidita macãrã bayiró jubóayira.

26 Teero wáapacari, sícõ Israelya põna macõ wapewiore tiiapudutíꞡ Cõãmacú Eliare ticocoriyíꞡ. Wapewio Sarepta macã Sidón puo macã macõrē tiiapudutíꞡ ticocoyíꞡ.†

27 Profeta Eliseo niiritore, tee tiirírobirora wáayiro. Israelpure paũ õpũũrĩ bóara niiyira. Teero niipacari, Eliseo sícũ tiidita macãrē netõnériyíꞡ. Naamán Siria dita macãpere netõnéyíꞡ,‡ jĩiyíꞡ Jesús.

28 Niipetira tiwiipú neãrira teeré tuorá, bayiró cúayira.

29 Wũũũũcã, cúũ tiimacã niĩaríꞡre cõããdara néewayira. Tiimacã wesa niirí tudíꞡre néewayira, cúãrē tuunediocodugara.

30 Jesupé cúãrē netõwá, wáajõãyíꞡ.

Jesús wãtĩrē cõãrigue

(Mr 1.21-28)

31 Jesús Capernaupu búawayíꞡ. Tiimacã Galilea ditapu niicu. Toopú judíoa yeerisãri bũreco niirĩ, basocãre bueyíꞡ.

32 Cúũ buerere tuorá, tuomaníjõãyira. Dutiré cõogú tiiróbiro bueyíꞡ.

33 Tiwiipure sícũ basocá niiyíꞡ. Wãtĩ cúũpure niiyíꞡ. Bayiró acaribíyíꞡ:

34 —Mũũ Jesús Nazaret macú, ãsãrē potocõrijãña. Uãsãrē ññarõ tiidíogũ atíꞡ tĩa. Yũũ mũũrē ññamasĩã. Cõãmacú ticodiocorigũ ññaré manigú niĩã, jĩiyíꞡ.

35 —Ditamaníjõãña; cúũpure niigú, witiwaya, jĩ tutiyíꞡ Jesús.

Wãtĩ cúũpure niigú cúã ññacoropu ññacũmurĩ tii, witiwayíꞡ. Cúãrē ññarõ tiirípacũ, witiyíꞡ.

36 Niipetira ññamaníjõãyira. Cúã basiro cãmerĩ wedeseyira:

—¿Ate dutiré ññenó niimĩto? Cúũ dutirémena, cúũ tutuaremena wãtĩã cõãwionecori, witiwaya, jĩiyira cúãpeja.

37 Niipetiro tiiditapu Jesuyé queti sesajõãyiro.

Jesús Simón Pedro mañecõrē netõnérigue

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

38 Jesús tiwiĩ niĩaríꞡ witiijõãyíꞡ. Simónya wiipu sããwayíꞡ. Simón mañecõ bayiró wioré diago tiyíꞡ. Teero tiirá, Jesuré “netõnéña” jĩ sãiyira.

39 Jesús coo puo jeanucã munibiã, wiorere tatidutíyíꞡ. Cúũ teero tiirí, wioré tatijõãyiro. Máata coo wũũũũcã, cúãrē yaaré ecayíꞡ.

† 4:26 1 Reyes 17.8-16. ‡ 4:27 2 Reyes 5.1-14.

Jesús paꝑ diarecutirare netōnérigue
(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Muĩpũ sãawari, niipetira basocá cúa pꝑtopꝑ niirã deero niiré diarecutirare cãurẽ néewayira. Jesús cúãcõrõrẽ ñaapeó, netōnéyigꝑ.

⁴¹ Wãtĩã paꝑ basocãpꝑre niĩarira witiwayira. Cúa witiwara, bayiró busurómena jĩyira: —Mꝑꝑ Cõãmacũ macũ niĩã, jĩyira.

Wãtĩã “Cristo Cõãmacũ beserigꝑ niĩ” jĩrẽre masĩyira. Teero tiigú, Jesús cúãrẽ tuti, wedesedutiriyigꝑ.

Jesús Galileapꝑ wederigue
(Mr 1.35-39)

⁴² Bóecũmurĩ, Jesús tiimacãpꝑ niĩarigꝑ wáa, basocá manirõpꝑ jeayigꝑ. Basocá cãurẽ ãmaã, bua, “wáarijãña” jĩrã, ñeedugamiyira.

⁴³ Jesús cúãrẽ jĩyigꝑ:

—Apeyé macãrĩpucãrẽ Cõãmacũ dutiré basocãpꝑre niĩadarere yꝑꝑre wedegꝑ wáaro booa. Ateré tiigúꝑre yꝑꝑre ticodiocowi, jĩyigꝑ.

⁴⁴ Judíoa neãré wiseripꝑ tiidita niiré macãrĩpꝑ wedewarucuyigꝑ.

5

Jesús wai paꝑ sããrĩ tiirígue
(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Sicabꝑreco Jesús Genesaretaro wesapꝑ niiyigꝑ. Paꝑ basocá cãũ pꝑto tuuwáyira, Cõãmacũyere tꝑodugára.

² Ditatuparipꝑ doorĩwꝑ pꝑawú pasari ññayigꝑ. Wai wasara jeaarira teepawꝑre too paso, cúãye bapiyucꝑre coserá tiyíra.

³ Sicawáꝑ Jesús mũãsãyigꝑ. Simónyawꝑ niyiro. Cãurẽ: —Decosãñurõ súuwionecoya, jĩyigꝑ.

Jeauã, tiiwꝑꝑ sãñagũrã basocãre bueyigꝑ.

⁴ Cúãrẽ bueari siro, Simónrẽ jĩyigꝑ:

—Decopꝑ waawáya. Toopꝑ mũãye bapiyucꝑre cõãñoña, wai ñeeãdara, jĩyigꝑ.

⁵ Simón cãurẽ yꝑꝑyigꝑ:

—Basocãre buegú, ãsã ñamirẽ wasaboemiãwũ. Buarídojããtu. Mũurẽ tiigú, mꝑꝑ dutiro-birora bapiyucꝑre cõãñoꝑda, jĩyigꝑ.

⁶ Cúa teeyucꝑre cõãñoĩ, paꝑ wai sããyira. Teeyucꝑ yigaropꝑ tiyíro.

⁷ Teero wáari ññarã, cúãmena paderá apewꝑꝑ niirãrẽ tiĩapudutira búaneyira. Cúa jea, waire néesãapuyira. Teepawꝑ duadiaadaro péerogã dꝑsayíro.

⁸ Simón Pedro teero wáari ññagũ, Jesús pꝑto ñicãcoberimena jeacũmu, jĩyigꝑ:

—Õpũ, yꝑꝑ ñañagú niĩã. Yꝑꝑmena niirijãña, jĩyigꝑ.

⁹ Cãũ, cãũmena niirã niipetira ññamanijõãyira, wai paꝑ ññarã.

¹⁰ Cãũmena wai dúari basoca Santiago, Juan Zebedeo põnacã ññamanijõãyira. Jesús Simónrẽ jĩyigꝑ:

—Cuirijãña. Mecããmena mꝑꝑ wai wasa néõgũ tiiróbiro yꝑꝑre padeoádarare néõgũ niigũdacu, jĩyigꝑ.

¹¹ Too síro cúã dooréꝑawꝑre wéemũõnecũ, niipetire cũũjã, Jesuména wáajõãyira.

Jesús õpũũ bóagꝑre netōnérigue
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Jesús sicamacãpꝑ niirĩ, sĩcũ bayiró õpũũ bóagꝑ toopꝑ niiyigꝑ. Jesuré ññagũ, ditapꝑ munibiácũmujea, jĩyigꝑ:

—Õpũ, mꝑꝑ yꝑꝑ diarecutirere netõnédagꝑ, netõnémasĩã.

13 Jesús cūūrē ñaapeó, jĩiyigu:

—Netōnédugaga. Diaremanigū p̄tuáya, jĩiyigu.

Máata cūūya ōpūū bóare yatijōāyiro.

14 Jesús cūūrē dutiyigu:

—Ateré wederijãña, jĩimiyigu —. Pairé ãñogú wáaya, “ãñujōããyi” jĩidutigu. Moisés dutirobirora tiiwá, basocá niipetira m̄m̄ diaré netōáriguere masiãrō jĩigū, jĩiyigu.

15 Jesús “wederijãña” jĩipacari, cūūye jōōpemena sesawaro tiiyiro. P̄m̄ basocá cūūrē t̄oádara, cúã diaré netōnédutiadara neāyira.

16 Jesupé basocá manirōp̄m̄ naĩrō wáarucuyigu, Cōãmacūmena wedesegu.

Jesús wáamasihēgūrē netōnérique

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

17 Sicabureco Jesús basocáre buegu tiiyigu. Toopú s̄iquērã fariseo basoca, ãpērã Moisés jóarigue buerá duiyira. Cúã niipetire macãrĩ macãrã niyira: Galilea dita, Judea dita, Jerusalén macãrã niyira. Jesús Cōãmacū tutuare c̄ooyigu diaráre netōnégūm̄.

18 Jesús basocáre bueri, ãpērã s̄icū wáamasihēgūrē cōārōmena ñoonéjeayira. Cúã Jesús p̄top̄m̄ néesāwa, cūūdugamiyira.

19 Basocá p̄m̄ niirĩ, deero tii cūūrē néesāwamasĩriyira. Teero tiirá, wii sotoápm̄ muãwa, siccope néeweyira. Basocá deco Jesús niirōp̄m̄ cōārōmena cūūrē diocoyira.

20 Jesús cúã padeorĩ ññagū, wáamasihēgūrē jĩiyigu:

—M̄m̄ ñañaré tiirére acabónotoaa.

21 Moisés jóarigue buerá, fariseo basoca wãcūyira: “Ñi Cōãmacūrē ñañarō wedesegu tiii. Cōãmacū s̄icūrã ñañaré tiirére acabomasĩ”, jĩi wãcūyira.

22 Jesús cúã wãcūrere masiãjãjigū, jĩiyigu:

—¿Deero tiirá múã teero wãcūi?

23 Ñirē “m̄m̄ ñañaré tiirére acabónotoaa” ym̄ jĩirĩ, tee cūūrē acabónoáriguere ññaricu múãjã. Ym̄ “w̄m̄m̄ncã, wáaya” jĩirĩpereja, cūū w̄m̄m̄ncãrĩ ññaã múã.

24 Ym̄ niipetira sōwū niĩ. Teero tiigú, atiditap̄are basocá cúã ñañaré tiirére acabomasĩã. Ym̄ dutirere múãrē ãñogúda, jĩiyigu cūūpeja.

Wáamasihēgūrē jĩiyigu:

—Ym̄ m̄m̄rē “w̄m̄m̄ncãña” jĩiã. M̄m̄ cōārōrē néepa, m̄m̄ya wiip̄m̄ p̄tuawaya, jĩiyigu.

25 Máata wáamasihēgū niimiãrigu cúã ññacoro w̄m̄m̄ncã, cūū cōārōrē néepa, Cōãmacūrē usenire ticogura, cūūya wiip̄m̄ p̄tuajōāyigu.

26 Niipetira teero wáariguere ññamanijōã, Cōãmacūrē usenire ticoyira. Bayiró cuiremena jĩiyira:

—Mecūārē ññaña manirere ññaã, jĩiyira.

Jesús Leviré s̄uorígue

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

27 Too síro Jesús wáajōāyigu. Wáagu, s̄icū romanuã ōpūrē niyeru wapasébosari basocure ññayigu. Cūū wãmecutiuyigu Leví. Cūū paderóp̄m̄ duiirĩ ñña: —Jãm̄ ym̄mena, jĩiyigu.

28 Leví w̄m̄m̄ncã, niipetire cūū paderere duujã, cūūmena wáajōāyigu.

29 Too síro Leví cūūya wiip̄m̄ Jesuré bosebureco tiipéoyigu. P̄m̄ niyeru wapasébosari basoca, ãpērã cúãmena yaayira.

30 Fariseo basoca, Moisés jóarigue buerá Jesús buerare wedepatira, jĩiyira:

—¿Deero tiirá múã niyeru wapasébosari basocamena, ñañaré tiirám̄ena yaa, s̄iniĩ? jĩiyira.

31 Jesús cúãrē ym̄yigu:

—Diaremanirã ucotiguere boorícua; diarecutira dícu ucotiguere boocúa.

32 “Ññuré dícu tia” jĩirãrē ãmaãgū atiriw̄m̄; ñañaré tiiráp̄ere ãmaãgū atiw̄m̄; cúãpere “wãcūpati, wasoyá” jĩigū atiw̄m̄, jĩiyigu.

“¿Muu buerá deero tiirá betirí?” jĩrigue

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Jesuré jĩnemoyira:

—Juan buerére nunurã naĩrõ beti, súbuseya. Fariseo basoca buerére nunurãcã teerora tiíya. Muu buerápe sĩni, yaa tiíya, jĩyira.

³⁴ Jesupé cũãrẽ jĩyigu:

—Wãmosiagudu boocórirare betidutímasĩña maniã, cũũ cũãmena niirĩ.

³⁵ Too síro cũũ néewanogũdaqui. Teeburecorire betiádacua.

³⁶ Cũãrẽ queorémena wedenemoyigu:

—Sĩcũ mamarõ sutiroré taane, sutiró bucurope seeréturiqui. Teeré tiigá, sutiró mamarõrẽ ñaňogú tiiquí. Sutiró mamarõrẽ toopá seeréturi, ãñurõ jearia.

³⁷ Teerora sĩcũ mama vinorẽ wáicara caseropori bucurorimena posetíriqui. Teeré tiirí, wuga, teepori esarí, podojõãcu. Vino píobatejõã, teeporicã cõõjõãcu.

³⁸ Teero tiirá, mama vinorẽ mamapóripa posetíro booa.

³⁹ Sĩcũ vino bucũ sĩnirípoarigu mama tiíariguepere sĩnidugáriquí. “Vino bucupe nemorõ ãñuã”, jĩiqui, jĩyigu.

6

Yeerisãri bureco niirĩ, trigo tãnerigue

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Sicabureco judíoa yeerisãri bureco niirĩ, Jesús trigo wesepa netõwáyigu. Cũũ buerá trigore tãne, teeperire sãquẽ, yaayira.

² Sĩquẽrã fariseo basoca jĩyira:

—Marĩrẽ yeerisãri burecore padedutiripacari, ¿múãpeja deero tiirá padera tiirí?*

³ Jesús cũãrẽ yuuyigu:

—Õpũ David sicabureco jubóayigu. Cũũ menamacãrã jubóaramena cũũ tiiríguere múã buerá niipacara, ¿masĩrii?

⁴ Cõãmacũwiipa sããwayigu. Toopá pã mesa sotoa pesariguere “Cõãmacũye niĩã” jĩriguere née, yaapetijáyigu cũũ menamacãrãmena. Paia dícare yaaré niimiyiro, jĩyigu.

⁵ Cũãrẽ jĩnemoyigu:

—Yuu niipetira sõwũ yeerisãri bureco niirĩ, basocá tiíadarere dutimasĩã, jĩyigu.

Jesús wãmo burece cuogúre netõnérigue

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Jesús sica yeerisãri bureco niirĩ, judíoa neãrí wiipa sããwa, basocáre bueyigu. Toopá sĩcũ wãmo burece cuogú niyigu. Diamacú macã wãmo niyiro.

⁷ Moisés jóarigue buerá, fariseo basoca Jesuré ãñurõ ññanunseyira. “¿Marĩ yeerisãri burecore netõnégdari cũũ?” jĩĩ wãcũyira.† Cũãrẽ wedesãrere ãmaãrã tiyíra.

⁸ Jesupé cũã wãcũrere masĩjáyigu. Wãmo burece cuogúre: —Wãmuncãña basocá decopa, jĩyigu.

Wãmuncãyigu.

⁹ Jesús too niirãrẽ jĩyigu:

—Múãrẽ sãñãgũda. Marĩrẽ dutiré ¿deero tiidutí yeerisãri bureco niirĩ? ¿Ññurere o ññarere tiidutí? ¿Basocáre netõnére o basocáre sãcõãrere tiidutí? jĩimiyigu.

¹⁰ Niipetirare ñña, wãmo burece cuogúre: —Muyya wãmorẽ súcoya, jĩyigu.

Cũãpeja súcoyigu. Teero tiiríra, cũyaya wãmo sicato niirirobirora patuáyiro.

* **6:2** Judíoa cũã yeerisãri bureco niirĩ, paderiyira. Niipetire sicawese maquẽ tãnerĩ, o sicagúgã maquẽ tãnerĩ, “paderé niĩã” jĩĩ wãcũyira fariseo basoca. † **6:7** Fariseo basoca “netõnére paderé niĩã” jĩĩ wãcũyira. Teero tiirá, “yeerisãri bureco niirĩ, netõnére tiirjãrõ booa” jĩĩ wãcũyira.

11 Cúãpe cúanetõjõãyira. “¿Marĩ deero tiiádari ãnirẽ?” jĩĩ cãmerĩ sãĩñáyira.

Jesús doce apóstoles beserigue

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

12 Teeburecorire Jesús sicabureco ütãgũpú wáa, Cõãmacũmena wedeseboejõãyigu.

13 Bóecũmuãri siro, cũũ bueráre neãdutyigu. Cúãpũre doce beseyigu. Cúãrẽ: —Yũũ besearira niiã múã, jĩĩyigu.

14 Noquẽrã niyira:

Simón (cũũrẽna Jesupé “Pedro” wãme tuuyigu),

Andrés (Simón bai),

Santiago,

Juan,

Felipe,

Bartolomé,

15 Mateo,

Tomás,

Santiago (Alfeo macũ),

Simón (romanuã dutiráre cõãdũgara menamacũ),

16 Judas (Santiago bai),

Judas Iscariote (too síropũ Jesuré ññatutirapũre wedesãcotegũdũ) niyira.

Jesús paũ basocáre buerigue

(Mt 4.23-25)

17 Jesús ütãgũpú niiãrigũ cũũ besearirarena diiátiyigu. Toopú diiátigu, ütãgũ pũuto macã yepapũ putuãncãyigu. Toopú cũũ buerá paũ niyira. Cúãmena aperó macãrãpũ paũ niyira: Judea dita macãrã, ãpẽrã Jerusalén macãrã, ãpẽrã Sidón, Tiro pairímaa wesa niirí dita macãrã niyira. Cúã Jesús buerére tuoádara, cúã diarere netõnédutiadara jeayira.

18 Wãtĩã sããnorirare netõnéyigu.

19 Niipetira cũũrẽ padeñádũgayira. Cũũ tutuaremena niipetira cũũrẽ padeñárãrẽ netõnéyigu.

Jesús usenirere, bóaneõrere wederigue

(Mt 5.1-12)

20 Jesús cũũ bueráre ñña, jĩĩyigu:

—Múã bóaneõrã useniña. Cõãmacũ dutiré múãpũre jeatoaa.

21 'Múã mecütigã jubóara useniña. Too síropũre yapiadacu.

'Múã mecütigã utirá useniña. Too síropũre buiádacu.

22 'Basocá múãrẽ ññatuti, múãrẽ sũna, múãrẽ ññañarõ jĩĩ, múã wãmerẽ doorémena jĩĩadacua. Múã yũũ niipetira sõwũye niiãdarere tiiré wapa cúã teero tiirí, useniña.

23 Too síropũre múã ãmuãsepũ pairó wapatáre buaádacu. Teero tiirá, cúã teero tiirí, bayiró useniña. Cúã múãrẽ tiiróbirora cúã ñecũsũmuãcã tiiyíra profetare.

24 'Bóaneõrã niiã múã pee apeyé cũorá. Múã usenitoaa mée.

25 'Bóaneõrã niiã múã yapirá. Too síropũre jubóaadacu.

'Bóaneõrã niiã múã useni buirá. Too síropũre bayiró utiadacu.

26 'Bóaneõrã niiã múã niipetira ãñurõ wedesenorã. Too sugueropũ “profetas niiã ãsã” jĩĩdutorirare múã pacũsũmuã teerora ãñurõ diamacũ cúãrẽ wedesepadeoyira.

Ññatutirare maĩdutyigu

(Mt 5.38-48; 7.12)

27 'Yũũre tuoráre ateré jĩĩã: Múãrẽ ññañarõ tiidũgárare maĩñã. Múãrẽ ññatutirare ãñurõ tiyá.

28 Múãrê “ñañarõ wáaaro” jĩrãrê “múãrê ãñurõ wáaaro” jĩña. Múãrê ñañarõ jĩrãrê Cõãmacũrê sãibosáya.

29 Sícũ mũũgẽ wasopúro páari, “apeniñacãrê páaya” jĩña. Sícũ mũũyaro sutiró sotoá macãrõrê néewari, camisacãrê ticoya, tooré cũũ booátã.

30 Niipetira múãrê sãĩrãrê ticoya. Múãyere néewarare “wiyayá” jĩrijãña.

31 Múã ãpẽrãrê múãrê ãñurõ tiirí booa; múãcã teerora cúãrê ãñurõ tiiyá.

32 'Múãrê maĩrã díçure maĩrĩ, wapamaniã. Ñañaré tiirácã teerora cúãrê maĩrãrê maĩya.

33 Múãrê ãñurõ tiirá díçure ãñurõ tiirí, tee wapamaniã. Ñañaré tiirácã teerora tiíya.

34 Múã ãpẽrãrê apeyenó wasora, “cúã wiyaádacua” jĩrã díçure ticori, tee wapamaniã. Ñañaré tiirácã teerora cúã menamacãrãrê wasooya, “cúã marĩ ticoarirocõrõ wiyaádacua” jĩrã.

35 Teero tiirá, múãrê ñañarõ tiidugárare maĩña. ãñurõ tiiyá. “Yũũ wasoré wapa çñeenó ticoadari?” jĩ wãçuripacara, wasoya. Teero tiirá, wapatãre ãñuré bũãádacu. Cõãmacũ ãmũãsepũ niigú põna niíadacu. Cũũrê “ãñuã” jĩhẽrãrê, teero biiri ñañaré tiirãre ãñurõ tiirí.

36 Marĩ Pacũ bóaneõrõbirora múãcã bóaneõña.

Ãpẽrãrê ññabeserijãña

(Mt 7.1-5)

37 'Ãpẽrãrê ññabeserijãña. Múã ññabeseheri, Cõãmacũcã múãrê ññabeseriqui. Ãpẽrãrê “cúã wapa çuóoya” jĩrijãña. Múã jĩhẽrĩ, Cõãmacũ múãrê “cúã wapa çuóoya” jĩriqui. Ãpẽrã múãrê ñañarõ tiirí, acabóya. Múã cúãrê acabóri, Cõãmacũ múãrê acabógũdaqui.

38 Ãpẽrãrê ticoya. Múã cúãrê ticori, Cõãmacũ múãrê ticogũdaqui. Sicapo ãñurõ dadaripo, ñaadiyóaripo tiiróbiro ticogũdaqui. Múã ãpẽrãrê ãñurõ tiirí, Cõãmacũ múãrê ãñurõ tiigũdaqui. Múã ãpẽrãrê ñañarõ tiirí, Cõãmacũ múãrê ñañarõ tiigũdaqui, jĩyigu.

39 Jesús ate queorémenacãrê wedeyigu:

—Múã tũgueñarĩ, çsícũ ññahẽgũ ãpĩ ññahẽgũrê sũguemasĩgari? Cúã pũarãpũra copere ñaacosãadacua.

40 Sícũ buegú cũũrê buegú nemorõ masĩgú niimasĩriqui. Cũũ buerere buepetigũ, cũũrê buegú tiiróbiro masĩgú niigũdaqui.

41 'Mũũya wedegũya capearũ pasarí manarõrê ññaã. Ññaracũ, mũũya capearũ pasarí dũcapereja ññaria.

42 Mũũya capearũ niirí dũcare ññaripacũ, çdeero tiigú mũũya wedegũre “mũũya capearũ pasarí manarõrê néecõãma” jĩĩ? ¡Ññagú, tiiditórepigu! Mũũya capearũ niirí dũcapere néecõãsũgueya. Cõãtoagũrũ, ãñurõ ññagũdacu. Teero tiigú, mũũya wedegũya capearũ pasarí manarõrê néecõãgũdacu.

Yucũgũre tiigú dũcamena ññamasĩnoã

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

43 'Yucũgũ ãñuré dũcacũtirigũ ññanáre dũcacũtiria. Yucũgũ ññanáre dũcacũtirigũ ãñuré dũcacũtiria.

44 Yucũcõrõrê tiigú dũcamena ññamasĩnoã. Potagũ pica dũcacũtiria. Yucũsati use dũcacũtiria.

45 Teero biiri basocú ãñugũpũre ãñuré niicu. Teero tiigú, ãñuré wedesei. Basocú ññagũpũre ññanáre niicu. Teero tiigú, ññanáre wedesei. Cũũpũre pairó niinetõñcãrere wedesequi.

Pũawí tiinũcãre queti

(Mt 7.24-27)

46 'çDeero tiirá yũũre “yũũ Õpũ” jĩpacara, yũũ dutirere tiirí?

47 Yũre ati, yũ wederére tũo, yũ wederirobiro tiigú, ate tiiróbiro niĩ:

48 Wii tiigúdu ãcũãrõpũ coasãwa, ãtãgãpũ jea, botarí nũcõ, wii tiiquí. Día potari, tiwiipá oco õmatucori, ãcũricu, ãtãgãpũ nũcõrí wii niijĩrõ.

49 Æpĩpé yũ wederére tũo, yũ wederirobiro tiihégũ, ate tiiróbiro niĩ: Wii tiigúdu ãcũhẽrõgã coasãwa, botarí nũcõ, wii tiiquí. Día õmatucori, máata peecódiacu; peedía, matãpetijõãcu, jĩiyigu Jesús.

7

Jesús cien surara dutigú padecotegũre netõnérigue (Mt 8.5-13)

1 Jesús basocáre bueari siro, Capernaumpũ putũawayigu.

2 Toopá cien surara dutigú niiyigu. Cũũrẽ padecotegũ cũũ bayiró maĩgú diagápu niiyigu.

3 Cien surara dutigú Jesús tiirére tũogú, judíoa bũtoá dutiráre cũũ putopũ ticocoyigu. Cũũrẽ padecotegũre netõnégũ atidutigũ tiiyigu.

4-5 Cũã Jesús putopũ jeara, tiápũre sãĩbosáyira:

—Ûsãrẽ ticocoarigu basocá ãñugú niĩ. Cũũ marĩ judíoare ãñurõ maĩ. Cũũrã ãñurõ tiigú, ãsã neárĩ wiire tiidutíwi. Teero tiigú, tiápũrijã tiirĩjãña, jĩiyira.

6 Teeré tũogú, Jesús cũãmena wáyayigu. Wiipá jeagũdu tiirĩ, cien surara dutigú ãpẽrã cũũ menamacãrãrẽ ticocoyigu Jesuré biiro wededutigũ:

—“Õpũ, mũũrẽ potocõnẽmodũgariga. Yũ bári niigú niã. Teero tiigú, yũ mũũrẽ yáa wiipũ ‘sããatiya’ jĩĩmasĩriga.*

7 Teero tiigú, yũ basiro mũũmena wedesegũ wáariawũ. Mũũ ‘netõãrõ’ jĩĩcoremenarã yũre padecotegũ netõjõãgũdaqui.

8 Yũ ãpẽrã dutiré docapũ niã. Yũpũ surarare dutia sáa. Yũ sĩcũrẽ ‘wáyaya’ jĩĩrĩ, wáai. Æpĩrẽ ‘atiya’ jĩĩrĩ, atii. Yũre padecotegũre ‘biiro tiiyá’ jĩĩrĩ, tiii”, jĩĩãwĩ, jĩiyira.

9 Jesús teeré tũogú, teeré jĩĩcoarigũre tũomanĩjõãyigu. Cũũrẽ nũnũrãrẽ cãmenucã ãña, jĩiyigu:

—Yũre tũoyá: Israelpũre ãni tiiróbiro padeoré cãogũre buajeãñariga, jĩiyigu.

10 Too síro cũũ ticocoarira wiipá putũajõãyira. Putũajeara, cũũrẽ padecotegũre netõãrigũpũre buajeáyira.

Jesús wapewio macãrẽ masõrigue

11 Too síro Jesús Naín wãmecutiri macãpũ wáyayigu. Cũũ buerá, ãpẽrã paũ basocá cũũmena wáyira.

12 Tiimacã cũũ jeatiri, sĩcũ diaarigũre ñoonéwayira yaará wáara. Cũũ wapewio macũ sĩcũ niigú niiyigu. Paũ tiimacã macãrã coore bapacatiyira.

13 Coore ãñagũ, marĩ Õpũ bóaneõ ãñagũ, coore: —Utirijãña, jĩiyigu.

14 Jea, cũũrẽ ñoonéwari caserore padeñáyigu. Cũũ teero tiirĩ, ñoonéwara putũánucãyira. Diaarigũre jĩiyigu:

—Yũ mũũrẽ dutia: Wũmũnucãña.

15 Cũũ teero jĩĩrã, diaarigu wũmũnu, wedesenucãyigu. Jesús cũũ pacore wiyayigu.

16 Teeré ãñarã, niipetira cuiyira. Cõãmacãrẽ usenirã, jĩiyira:

—Sĩcũ profeta tutuanetõgũ marĩ watoapũre bauái, jĩiyira—. Cõãmacã cũũyarare tiápũgu atigu tiájĩyi, jĩiyira.

17 Niipetiro Judea ditapũre, too wesapũre cũũrẽ masõre queti sesajõãyiro.

Juan Bautista basocáre Jesús putopũ ticocorigue (Mt 11.2-19)

* 7:6 Judíoa naĩrõ sããwariyira judíoa niĩhẽrãye wiserire. Cũũrẽ naĩrõ bapacatiriya. ãñaña Hechos 10.28.

18 Juan buerére n̄n̄rã niipetire Jesús tiirére cū̄rē wedeyira. Teeré t̄ogú, p̄arã cū̄ buerére n̄n̄rãrē atiduti, j̄iyigu.

19 —Jesús p̄top̄ wáa, sãĩñáña: “¿M̄urã niĩ ‘basocáre netõnégũdu atigudaqui’ j̄ĩnorigu; o ãp̄ipere yuegarite?” j̄ĩña, j̄iyigu.

20 Cū̄ cū̄ p̄top̄ jea, j̄iyira:

—Juan basocáre wãmeõtiri basoc̄ ãsãrē m̄urē sãĩñáducoawĩ. “¿M̄urã niĩ ‘basocáre netõnégũdu atigudaqui’ j̄ĩnorigu; o ãp̄ipere yuegarite?” j̄ĩãwĩ, j̄iyira.

21 Cū̄ jearira, Jesús pau diararé, ñañarõ netõrãrē netõnéyigu. Wãtã sããnorirare cõãwionecoyigu. Pau ññahẽrãrē ññarĩ tiiyigu.

22 Teero tiitõa, cū̄ãrē ȳuyigu:

—Juanrē wadera wáaya múã ññãrigure, múã t̄oárigure. Biiro j̄ĩña: “Ññahẽã ññãya. Wãamasĩhẽã wáaya. Òp̄ũrĩ bóara yatijõãnoya. T̄ohéra t̄oóya. Diarira masõnoya. Bóaneõrã ãñuré quetire wedenoya.

23 Ȳure padeodúheguno ãseniqui”, j̄iyigu.

24 Juan ticocoarira wáaari siro, Jesús Juanyé maquẽrē basocáre weden̄cãyigu:

—¿Múã basocá manirõp̄ ñeenórē ññarã jeari? ¿Cãñsiroḡ wĩno páapuri cãmeñarere ññarã jearite?

25 ¿Ñeenórē ññarã jeari? ¿Ññuré suti sãñagúrē ññarã jearite? Suti ãñuré sãña niirãjã õp̄ãrãyé wiserip̄ niicua.

26 ¿Ñeenópere ññarã jeari? ¿Profetapere ññarã jearite? Diamacúrã Juanpeja profetas nemorõ ãputí maquẽrē wedewi.

27 Cū̄ye maquẽrē Cõãmac̄ye queti jóarip̄p̄ ateré jóanoã:

Ȳure wedesugueḡre m̄u suguero ticocogũda.

Cū̄ m̄u wáadarimarē quẽnoyúegũdaqui,†

j̄ĩ jóanoã.

28 Ȳure t̄oyá: Niipetira basocá watoap̄re Juan nemorõ niigú maniĩ. Tee biipacari, Cõãmac̄ dutirére ãñurõ wãcũn̄n̄seḡnope búri niigú niipac̄, Juan nemorõ ãputí mac̄u niĩ, j̄iyigu.

29 Cū̄ teero j̄ĩrere t̄orã, niipetira basocá, niyeru wapasébosari basocacã Juan wãmeõt̄inorira “Cõãmac̄ diamac̄u maquẽrē tiigú niĩ” j̄iyira.

30 Fariseo basoca, Moisés jóarigue buerá Juan wãmeõt̄inorirape Cõãmac̄u cū̄ãrē ãñurõ tiidugárere booríyira.

Jesús j̄ĩnemoyigu:

31 —¿Ñeenó queorémena wedegudari ȳu atitó macãrãrē? ¿Ñeenó tiiróbiro niĩ?

32 Wĩmarã macã decop̄ apeduirã tiiróbiro niĩya. Cū̄ menamacãrãmena biiro cãmerĩtuticua: “Ësã boseb̄reco tiirí, basaapuríawũ. Ësã booritua, utiri, utiapuríawũ”, j̄ĩcua.

33 Juan basocáre wãmeõt̄iri basoc̄u apetóre pã yaariyigu; vinocãrē s̄nirídojãyigu. Múãpe cū̄ teero biirecutiri ññarã, “wãtĩ c̄oi” j̄ĩã.

34 Ȳu niipetira s̄wãpe yaa, s̄niã. Múã ȳu teero tiirí ññarã, “yaawãnigũ, s̄niwãnigũ niĩ; niyeru wapasébosari basoca menamac̄u, ññarãrē tiirã menamac̄u niĩ” j̄ĩã.

35 Basocá Cõãmac̄u mas̄irere c̄orã cū̄ã tiirécutiremena tee mas̄irere ãñomas̄ya, j̄iyigu.

Jesús Simónya wiip̄u jearigue

36 S̄icũ fariseo basoc̄u Jesuré: —Ȳu p̄top̄u yaagu wáaya, j̄iyigu.

Jesús cū̄ya wiip̄u sããwa, yaagũdu jeanuãyigu.

37 Tiimacãp̄re s̄icõ numiõ ññagõ niiyigo. “Jesús fariseo basoc̄uya wiip̄u yaagũdaqui” j̄ĩrere t̄oyigo. Teero tiigó, sitiaãñurigare née, toopá wáayigo.

† 7:27 Malaquías 3.1.

38 Cũ sucubírope cũye d̄pori p̄to jeanacã, utiyigo. Coo yaco oco cũye d̄poripu ñaapeanucãyiro. Teero tiigó, cooya p̄oãñapõmena teeré coseyigo. Cũye d̄porire ùpũyigo. Sitiaãñũre d̄poripu p̄iopeoyigo.

39 Coo teero tiirí ñagũ, fariseo basocũ Jesuré yaadutiariyũ wãcũyigũ: “Cũrẽ padeñagõ ñañagõ niyo. Ñni profeta niigãjã, teeré masĩtoaboajĩyĩ”, jĩ wãcũyigũ.

40 Jesús fariseo basocũre jĩyigũ:

—Simón, mũrẽ apeyenó wededũgaga.

—Wedeya, ùsãrẽ buegũ, jĩyigũ cũpe.

41 Jesús cũ wãcũrémena ate queoré wedeyigũ:

—Niyeru wasorí basocũ p̄uarãrẽ niyeru wasoyigũ. Sĩcũ p̄uacũmã padegũ wapatárocõrõ, ãpĩ p̄uarã muĩpũrã padegũ wapatárocõrõ wapamóyira.

42 Cũã dee tii wapatímasĩhẽrĩ ñagũ, cũã wapamórere teero acabójãyigũ. Mũ yũre wedeya: ¿Niipé niyeru wasogũre maĩ netõnucãgari? jĩyigũ.

43 Simón yũyigũ:

—Yũ tũgueñarĩ, pairó wapamógũ acabónoãrigupe, jĩyigũ.

Jesús jĩyigũ:

—Mũ diamacũrã yũna.

44 Jesús numiõrẽ ñña, Simónrẽ jĩyigũ:

—Mũ atigore ññaña. Yũ mũya wiipu sããtiawũ; mũ yũre oco d̄po coseádare néeatidutiriawũ. Atigopé yaco ocoména yé d̄porire p̄uri tii, cooya p̄oãñapõmena tuucoséyo.

45 Mũ yũre ãñudutigũ, yũ wasopũrore ùpũriawũ. Atigopé yũ sããjearipu, maĩrémena yé d̄porire ùpũduriyo ména.

46 Mũ yã dupurũre use p̄iopeoriawũ. Atigopé yé d̄poripũre sitiaãñũre p̄iopeoyo.

47 Teero tiigũ, yũre tũoyã: Coo pee ñañaré tiirére acabónotoayo. Coo biiro tiirémena bayiró maĩrére ãñooyo. ãpĩ péerogã ñañaré tiirére acabónogũ, péerogã maĩrére ãñoĩ, jĩyigũ.

48 Too síro coore jĩyigũ:

—Mũ ñañaré tiirére acabónotoaa.

49 Cũũmena yaaduire cãmerĩ sãñĩánucãyira:

—¿Noã niĩ ãni ñañaré tiirére acabógũ?

50 Cũpe numiõrẽ jĩyigũ:

—Mũ padeojĩgõ, netõnénoãrigopũ putuáa. Ùseniremena putuawagoa, jĩyigũ.

8

Jesuré tiíapurira numiã

1 Too síro Jesús niipetire macãrĩ, pacamacãrĩ, metãmacãrĩgãpũ wáanetõyigũ. Ññuré queti Cõãmacã dutiré basocãpũre niĩãdarere wedeyigũ. Cũ buerã doce cũrẽ bapacutiyira.

2 Siquẽrã numiãcã cũrẽ bapacutiyira. Cũã Jesús wãtĩã cõãnorira, diaré netõénorira numiã niyira. Sĩcõ María, cũã “Magdalena” jĩgõ, siete wãtĩã cõãnorigo niyigo.

3 Apegó Juana niyigo. Coo manũ Cuza wãmecutiyigũ. Cũ Herodeyere dutibosagũ niyigũ. Apegó Susana niyigo. ãpẽrã paũ numiã cũã cõorémena tiípuyira.

Ote wẽẽbategũmena queoré

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

4 Paũ basocã peemacãrĩ macãrã Jesuré ññarã jeayira. Jesús cũã paũ neãrĩ ñagũ, cũ wãcũrémena ate queoré wedeyigũ:

5—Sĩcũ basocũ oteréperire wẽẽbategũ wãayigũ, wiiáro jĩgũ. Cũ wẽẽbatewari, siquẽñeperi maapũ ñaacũmuyiro. Basocã teeré cutadiyójãyira. Minipõná teeré yaapetijãyira.

⁶ Sīquēñeperi ūtāyepapū ñaacūmuyiro. Mana, sīnijōāyiro, oco manijjīrō.

⁷ Sīquēñeperi pota watoapū ñaacūmuyiro. Potape teeména wiimúā, sīājāyiro.

⁸ Sīquēñeperi ote ūseniri ditapū ñaacūmuyiro. Tee wii, cienperi ducacūtiyiro, jīiyigū.
Teeré jīitoa, bayiró wedeseremena: —Tuodugáranō tuomasīādacua, jīiyigū.

*“¿Deero tiigá queorémēna wedei?” jīirigue
(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)*

⁹ Too síro cūū buerá cūūrē sāñáyira:

—¿Deero jīidugaro tii mūū queorémēna wedearigue?

¹⁰ Cúārē jīiyigū:

—Tíatopū masīña maniríguere Cōāmacū dutiré múāpūre niiādarere múārē masīrī tiia. Āpērārē queorémēna wedenoā, yūū tiirére iñapacara, iñamasīrijāārō jīigū; yée maquērē tuopacára, tuomasīrijāārō jīigū.

*Ote wēēbategūmēna queorére wedequēñorigue
(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)*

¹¹ Yūū queorémēna wedearigue biiro jīidugaro tiia: Cōāmacūye queti niiā oteréperi.

¹² Basocá tee quetire tuorá maapū ñaacūmuāreperibiro niicua. Cúā tuomíarigue wācūrēpū niirére Satanás ati, ēmapetijāqui, cúā teeré padeorí jīigū, Cōāmacū netōnérí jīigū.

¹³ Āpērā tee quetire añurō ūseniremena tuorá ūtāyepapū ñaacūmuāreperibiro niicua. Cúā nēcōrī maniréyucū tiiróbiro niicua. Padeorucūmi, cúārē ñañarō wáari, padeodújācua.

¹⁴ Āpērā tee quetire tuorá pota watoapū ñaacūmuāreperibiro niicua. Tuopacára, atibáreco maquēpere bayiró wācūcua; pee cūodugácua; atibáreco ūsenirere bayiró wācūcua. Tee niipetire cāmotájācu tee quetire. Cúā ducamanireyucū tiiróbiro niicua.

¹⁵ Āpērā tee quetire tuorá ūseniri ditapū ñaacūmuāreperibiro niicua. Cúā añurō tuonunáse, Cōāmacū booró diamacá tiidugácua. Cúārē ñañarō wáari, teero wācūtutuajācua. Cúā pee ducacūtiyeyucū tiiróbiro niicua.

*Sīāwócorigamēna queoré
(Mr 4.21-25)*

¹⁶ Basocá sīāwócorigare sīāāri siro, cōmeruména búatoricua; cúā cānirō docapū dūporicua. Ūmūārōpū péocua, toopú sīāwarare añurō bóearo jīirā.

¹⁷ Tee tiiróbirora tíatopū basocá masīña maniríguere masīnoādacu. Bauhéropū niirécā baurocá masīnoādacu.

¹⁸ Teero tiirá, múā tuorére añurō tuonunáseya. Āñurō tuonunáseranorē Cōāmacū nemorō masírē ticogūdaqui. Tuodugáheranorē cúā “tuomasīā” jīimiriguere ēmajāgūdaqui, jīiyigū.

*Jesús paco, cūū baira jearigue
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)*

¹⁹ Jesús paco, cūū baira cūū niirōpū jeyaira. Basocá papū niirī, cūū pūtopū jemasīriyira.

²⁰ Toopú niirira Jesuré wedeyira:

—¡Coe! Mūū paco, mūū baira sopépá jeanucāāyira. Mūūrē iñadugaayira, jīiyira.

²¹ Jesús yūūyigū:

—Cōāmacūye quetire tuo, cūū dutirére tiirá, cúārā yūū paco, yūū baira niīya, jīiyigū.

*Jesús wīnorē, ocoturíre nēcūārī tiirigue
(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)*

²² Sicabūreco Jesús cūū buerámēna dooríwūpū mūāsāyigū.

—Jāmu atitaró iinīñapū, cūū jīirī, tīāwanucāyira.

²³ Cúã tĩãwari, Jesús cãnijõãyigu. Tiitaropure wĩno bayiró wẽẽcutuatiyiro. Teero tiiró, ocoturí páabatesãyiro. Duadiariquioro wáayiro.

²⁴ Teero wáari ñnarã, Jesús puto wáa, cũurẽ wãcõrãrã, jĩyira:

—¡Ûsãrẽ buegú, ùsãrẽ buegú! ¡Marĩ duadiarapũ tiiara!

Jesús wũmanucã, wĩnorẽ, ocoturíre nacũãrĩ tiiyigu. Netõjõãyiro. Nacũãjõãyiro.

²⁵ Cũãrẽ jĩyigu:

—¿Múã padeoré deero wáamiĩto?

Cũã cui, ñnãmanijõãrã, cãmerĩ wedeseyira:

—¿Noãnó niigariye ãni, wĩnorẽ, ocoturíre dutigú? Tee cũã dutiri, yũjã, netõnucãria, jĩyira.

Gerasa macũ wãtĩã cũogúye queti

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Too síro Gerasa ditapũ tĩãjeayira. Tiidita Galilea dita apeniñapú niicu.

²⁷ Jesús maanucãrĩ, too putogã niirí macã macũ cũũ puto atiyigu. Wãtĩã cũogú niiyigu. Suti yoari sãñariyigu. Wiipũ niiriyigu. Diarirare cũũre coperipũ niisodeaatiyigu.

²⁸⁻²⁹ Pee peti wãtĩ basocãre ñeejãyigu. Basocã cũũye wãmorĩrẽ, cũũye duporire cõmedárimena siatúmiyira. Siatúpacari, cũũpe wéetajãyigu. Wãtĩ cũũrẽ basocã manirõpũ wáari tiirucúyigu. Jesuré ñnagũ, acaribí, cũũ puto ñicãcoberimena jeacũmujeayigu. Jesús wãtĩ cũũpure niigũrẽ witiwadutiayigu. Cũũpe bayiró acaribíremena jĩyigu:

—Jesús Cõãmacũ ùmũãsepũ niigũ macũ, yũure potocõrijãña. Mũurẽ bayiró sãĩã: Yũure ñañarõ netõrĩ tiirijãña, jĩyigu.

³⁰ —¿Deero wãmecutii mũũ? jĩyigu Jesús cũũrẽ.

Wãtĩã cũũpure sããwarira paũ niirí: —Legión* wãmecutia, jĩyigu—.

³¹ Ûsãrẽ niiditidiari copepũ cõãdiocorijãña, jĩĩ bayiró sãĩyira.

³² Ëtãgũpá paũ yesea yaanucũyira. Wãtĩã bayiró sãĩyira:

—Cũãpure sããwama, jĩyira.

—Teerora tiiyá, jĩyigu Jesús.

³³ Cũũ teero jĩĩrã, basocũpure niĩãrira witiwa, yeseapure sããwayira. Yeseape opatũdipũ cutucutũbuawa, opataropũ ñaacoñuã, duajõãyira.

³⁴ Teero wáari ñnarã, yesea coterí basoca cuicocutũayira. Cũãya macã macãrãrẽ, cãpũrĩpũ macãrãrẽ teeré wedeyira.

³⁵ Cũã wederi tũorã, “¿deero wáayiri?” jĩĩ ñnarã wáayira. Jesús putopũ jeara, wãtĩã witinoãrigure cũũ puto duiirĩ ñnayira. Cũũ suti sãña, ãñurõ wedesejãyigu sũcã. Tee niipetirere ñnarã, cuiyira.

³⁶ Wãtĩã witinoãrigure netõnérĩ ñnãrira jearãre wedeyira.

³⁷ Niipetira Gerasapũ niirã bayiró cuira, Jesuré “wãagua” jĩyira. Teero tiigú, Jesús dooríwupũ mũããyigu putũawagũda.

³⁸ Wãtĩã witinoãrigure cũũrẽ bayiró sãĩmíyigu:

—Yũucã mũũmena wãagũda, jĩĩmiyigu.

Jesús cũũrẽ jĩyigu:

³⁹ —Mũũya wiipũ putũawa, Cõãmacũ mũũrẽ tiĩãriguere wedegũ wáaya.

Cũũ wáa, niipetiro tiimacãpũ Jesús cũũrẽ tiiríguere wedeyigu.

Jairo macõye queti; Jesuyáro sutiró padeñárigoye queti

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Jesús tĩãjeari, basocã useniremena cũũrẽ bocayira. Niipetira cũũrẽ yuera tiiyira.

⁴¹ Judíoa neãrĩ wii dutirá menamacũ toopá niiyigu. Cũũ wãmecutiyigu Jairo. Cũũ Jesús puto ati, jeacũmu, bayiró sãĩyigu:

* **8:30** Ejército romanopure seis mil surara niyira sica legiõnpure.

—Jãmu yáa wiipũ, jĩiyigu.

⁴² Sĩcõrã põnacutiyigu doce cãmarĩ cõogó. Diago tiiyigo.

Jesús cũũ pũtopũ wáari, paũ cũũrẽ tuunũnúseyira.

⁴³ Cũã watoapũ sĩcõ numiõ niyigo. Doce cãmarĩ beti niiré teero niirucujãyiro. Paũ coore ucotipacari, netõriyiro.

⁴⁴ Jesús sucubírope wáa, cũũyaro sutiró yapapũ padeñáyigo. Coo padeñárĩrã, coo diaré máata bũũncãjõãyiro.

⁴⁵ Jesús sãĩñáyigu:

—¿Noã yũũre padeñái?

Niipetira: —Padeñária, jĩiyira.

Teero tiigú, Pedro jĩiyigu:

—Uũsãrẽ buegú, paũ mũũrẽ tuunũnúsera tiíya.

⁴⁶ Jesús jĩiyigu:

—Sĩcõ yũũre padeñããto. Coore yũũ tutuaremena netõrĩ tiíatu, jĩiyigu.

⁴⁷ Coo deero dutimasĩhẽgõ, ñapõpigora, Jesús pũto ati, ñicãcoberimena jeacũmuyigo. Niipetira tũocóropũ coo deero tiigó padeñããriguere wedeyigo. Coo máata netõãriguecãrẽ wedeyigo.

⁴⁸ Jesús coore jĩiyigu:

—Yáa wedego, mũũ padeojĩgõ, netõnénoãrigopũ pũtuáa. Uũseniremena pũtuawagoa, jĩiyigu.

⁴⁹ Cũũ coomena wedesege tiirí, sĩcũ Jairoya wii macũ jeayigu.

—Mũũ macõ diajõããwõ mée. Buegũre nocõrõrã potocõduya, jĩiyigu.

⁵⁰ Jesús teeré tuo, Jairore jĩiyigu:

—Wãcũpatirijãña; diamacũrã padeoyá. Mũũ macõ netõjãgõdaco.

⁵¹ Tiíwiipũ jeagu, ãpẽrãrẽ sããwadutiriyigu. Pedro, Santiago, Juan, coo pacũsũmuã dícuere sããwadutiyigu.

⁵² Niipetira bayiró utira tiiyira. Jesús cũũrẽ jĩiyigu:

—Utirijãña. Coo diarico; cãnigõ tiicó.

⁵³ Cũãpe cũũrẽ buijãmiyira, coo diaariguere masĩjĩrã.

⁵⁴ Jesús cooya wãmorẽ ñee, bayiró wedeseremena jĩiyigu:

—Wĩmagõ, wũmũncãña.

⁵⁵ Yeeripũna coejõã, máata wũmũncãyigo. Jesús: —Coo yaaré ecayá, jĩiyigu.

⁵⁶ Coo pacũsũmuã iñamanijõãyira. Jesús ãpẽrãrẽ wededutiriyigu teero wáariguere.

9

Jesús cũũ bueráre wededuticorigue

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Jesús cũũ buerá docere néõyigu. Cũũrẽ tutuarere, dutirére ticoyigu. Teeména wãtĩãrẽ cõã, diararé netõnémasĩrĩ tiiyigu.

² “Cõãmacũ dutiré basocãpũre niiãdacu’ jĩĩrẽre wedera wáaya; diarecutirare netõnéã wáaya”, jĩĩ ticocoyigu.

³ Cũũrẽ jĩiyigu:

—Mũã wáara, apeyenó néewarijãña. Tuurítuarigu, wasopo, pugue, niyeru, suti wa-soádare néewarijãña.

⁴ Mũã wiipũ jeara, tiimacãpũ mũã niiãdaro jeatuario pũtuãcũmuña.

⁵ Apemacãpũre mũãrẽ ñeedũgaheri, tiimacãrẽ netõjõãña. Tooré netõwára, tiimacã maquẽ dita mũãye dũporipũ túaariguere páabatecũña. Teero tiirã, mũã “atimacã macãrã wapa cũoóya” jĩĩrã tiíadacu, jĩiyigu.

⁶ Cũã wãajõãyira. Wáa, Jesuyé ãñurẽ quetire wedeyira. Diarecutirare netõnéyira.

Herodes Jesús tiirére t̃horígue
(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷ Herodes Galilea dita dutigá niipetire Jesús tiirére wedeseri t̃hooyígu. Teeré t̃hogá, deero j̃ĩmasĩriyigu. S̃iquērã “Juan masãj̃iyi” j̃ĩyira.

⁸ Āpērã “Elías bauáj̃iyi” j̃ĩyira. Āpērã “t̃iatoru macãrã profetas menamacũ masãj̃iyi” j̃ĩyira.

⁹ Herodepe j̃ĩyigu:

—Ỹuãrá Juanyá dupure páatadutiwũ. Too docare ¿noã niigari cúa nocõrõ wedesegu? Teero tiigá, Herodes Jesuré ñadũgamiyigu.

Jesús cinco mil ãmããrẽ yaaré ecarígue
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Jesús beserira coe, wedeyira cúa t̃iáriguere. Too síro Jesús cúa dícare s̃uowáyigu Betsaida macãpu.

¹¹ Basocápe t̃uojáyira. Teero tiirá, cūũrẽ ñunũwáyira. Jesús cūũrẽ bocañe, “Cõãmacũ dutiré basocápu ñiãdacu” j̃ĩrere wedeyigu. Diarecutirare netõnéyigu.

¹² Ñamicapu niirĩ, cūũ buerá doce cūũ puo wáa, cūũrẽ j̃ĩyira:

—Basocáre “nocõrõrã ñiã” j̃ĩña. Puogã niiré macãr̃ipu, cãpu niiré wiseripu yaaré, cãnirõ ãmaãrã wáaaro. Ānopú macã manirõpu ñiã, j̃ĩyira.

¹³ —Múã cūũrẽ yaaré ecaýá, j̃ĩyigu.

—Ûsã sicamoquẽñepa pã, wai puarãrã cuoa. ¿Ûsã cúa niipetirare yaaré sãĩbosára wáaro booite? j̃ĩyira.

¹⁴ Ëmũã dícare bapaqueori, cinco mil watoa niyira. Jesús cūũ bueráre j̃ĩyigu:

—Basocáre sicapõnarẽ cincuenta duidutiya.

¹⁵ Cúa teerora niipetirare duidutiya.

¹⁶ Jesús tee sicamoquẽñepa pãrẽ, wai puarãrẽ née, ãmũãseru ñãamũõco, Cõãmacũrẽ usenire tico, puatásã, cūũ bueráre basocápu batodutigu ticoyigu.

¹⁷ Niipetira yaa, yapijõáyira. Yaatoaari siro, doce piseri cúa yaadũaariguere seesáyira.

Pedro Jesuré “mũũ Cõãmacũ beserigu ñiã” j̃ĩrigue
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸ Sicabũreco Jesús cūũ sesaro Cõãmacũmena wedesegu tiyígu. Cūũ buerá cūũmena niyira. Cūũrẽ sãĩñáyigu:

—¿Basocá “¿noã niĩ cūũ?” j̃ĩũ yũre?

¹⁹ Cūũre yũyira:

—S̃iquērã mũũrẽ “Juan basocáre wãmeõtiri basocu niiqui” j̃ĩũya. Āpērã “Elías niiqui” j̃ĩũya. Āpērã “t̃iatoru macãrã profetas menamacũ masãrigu niigã niiqui” j̃ĩũya, j̃ĩyira.

²⁰ —¿Múãte “¿noã niĩ?” j̃ĩũ yũre? j̃ĩyigu.

Pedro yũyigu:

—Mũũ Cõãmacũ beserigu Cristo niã, j̃ĩyigu.

Jesús cūũrẽ s̃iãdarere wederigie
(Mt 16.20-28; Mr 8.3-9.1)

²¹ —Teeré ãpērãrẽ wederijãña, j̃ĩyigu Jesús—.

²² Yũũ niipetira s̃owũrẽ bayiró ñañarõ netõrõ niirõ tiãdacu. Bũtoá dutirá, paiaré dutirá, Moisés jóarigie buerá yũre booriãdacua. S̃iãdutiãdacua. Cúa teero tiipacári, itiãbũreco siro masãgũdacu.

²³ Niipetirare j̃ĩyigu:

—Sícū yũre padeó, nũndũgáguno cũ booró tiidũgárenorẽ tiidũjããrõ. Basocá cũrẽ ñañarõ jĩpacari, yũre tũonũnũsearo. Teeré tiigũ, búrecoricõrõ curusare apagú tiirõbiro niigũdaqui.

²⁴ Āpĩ sãrẽre cuiguno yũre “masĩria” jĩgũ pecamerũ wáagũdaqui. Āpĩpé yũre “masĩã” jĩ, teewapamena cũrẽ sãrĩ, yũmena catirucujãgũdaqui.

²⁵ Sícū atibũreco maquẽ niipetirere wapatápacũ, cũ yeeripũnarẽ tiidióri, cũ cũoré dee tiádare niiricu.

²⁶ Sícū bobogũno yũre “masĩã” jĩdũgahegũre, yé bueré maquẽrẽ “padeóa” jĩdũgahegũre yũcã cũrẽ “masĩriga” jĩgũdacu. Yũ niipetira sõwũ yũ asibatéremena, yũ Pacũ asibatéremena, ángeleamena pũtũaatigũdacu. Pũtũaatigu, yũre bobosãririgũre yũcã cũrẽ bobosãricu; yũre “masĩria” jĩrigũre yũcã “cũrẽ masĩria” jĩgũdacu.

²⁷ Yũ ateréja diamacãrã jĩã: Sĩquẽrã ãnopú niirã cã diaadari sũguero, Cõamacũ dutiré cãũpũre niĩadare atiri ññãadacua, jĩyigu.

Jesús baurécũtire wasorĩgue
(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Teeré cũ wederi siro, sica semana netõrĩ, Jesús ùtãgũpũ Cõamacũmena wedeseгу mũãwayigu. Tiigũpũ wáagu, Pedro, Santiago, Juanrẽ néewayigu.

²⁹ Cõamacũmena wedeseri, cũya diapóa bauré wasojõãyiro. Cũye suti ãñurõ butiré, bayiró capemóre wáayiro.

³⁰ Pũarã ãmũã cũmena wedeseyira. Moisés, Elías niiyira.

³¹ Asibatéremena bauáyira. Jesús diaadarere, Cõamacũ jĩrirobirora Jerusalénũ cũrẽ wáadarere wedeseyira.

³² Pedro, cũ menamacãrã wũgoá pũninetõpacari, ññayira. Wãcã, Jesús asibatérere, cũmena nucũrãrẽ ññayira.

³³ Jesuména niĩarira wáara tiirí, Pedro ãñurõ wãcũripacũ, cũrẽ jĩyigu:

—Ĥsãrẽ buegũ, marĩ ãnopú niirĩ, ãñunetõjõãã. Itiãwiigã tiicó; sicawiigã mũya wii, apewiigã Moiséya wii, apewiigã Elíaya wii tiicó, jĩmiyigu.

³⁴ Cũ wedeseгу tiiríra, õme diiáti, cũrẽ tuubiátocojãyiro. Cũrẽ õme tuubiári, cuijõãyira.

³⁵ Õme watoapũ sícũ wedeseri tũoyíra:

—Ñni yũ macũ yũ beserigu niĩ. Cũrẽ tũoyá, jĩyigu.

³⁶ Wedeseari siro, Jesús sícũrã niiyigu sãa. Teebũrecorire cũ buerá cã ññariguere ãpẽrãrẽ wederiyira ména.

Jesús wãtĩrẽ wĩmagũpũre niĩarigũre cõãwionecorigue
(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Apebũrecope ùtãgũpũ niĩarira diijeári, paũ basocá Jesuré bocayira.

³⁸ Sícũ cã watoapũ niigũ bayiró busurõmena Jesuré wedeseyigu:

—Ĥsãrẽ buegũ, mũrẽ bayiró sãã: Yũ macũrẽ ññagũ atiya. Sícũ niigũ niĩ.

³⁹ Wãtĩ cũpũre niigũ ñee, acaribíri tiĩ. Ñaacũmu, tũnumecã, soboturi tiirucú. Cũrẽ ñañarõ netõrĩ tiĩ. Duudũgãrii.

⁴⁰ Mũ buerãre “cõãwionecobosaya” jĩmiãwã. Cõãmasĩriawã, jĩyigu.

⁴¹ Jesús cũrẽ jĩyigu:

—Mũã yũre padeorídojãã; ñañarã niĩã. Yũ mũãmena yoari niirucujãrĩcãrẽ, padeoríbocu. ¿Nocõrõ yoari mũãmena põõtẽõgũdari yũ? Mũ macũrẽ ãnopé néeatiya, jĩyigu.

⁴² Wĩmagũ cũ pũto wáari, wãtĩ cũrẽ ñaacũmu, bayiró tũnumecãrĩ tiiyigu. Cũ teero tiirí, Jesús wãtĩrẽ witiwaduti, wĩmagũrẽ netõné, cũ pacũre wiyayigu.

⁴³ Niipetira basocá Cõamacũ pũtĩ macũ peti tiĩẽñorere ññamanijõãyira.

*Jesús cūārē sīāādarere wedenemorigue**(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)*

Niipetira niipetire cūū tiáriguere ññamanijōārī, cūū bueráre jīiyigu:

44 —Yuu ateréja diamacúrā jīā; acabórijāña: Yuu niipetira sōwū āpērāpúre ticonogūdacu, jīiyigu.

45 Cūāpe cūū jīāriguere tuomasīriyira. Cōāmacū cūārē tuomasīhērī tiiyígu ména. Cūā Jesuré “wedequēñoña” jīīdugapacara, cuira, jīriyira.

*¿Nii uputí macū niī?**(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)*

46 Jesús buerá “¿nii marī watoare nemorō uputí macū niī?” jīī wedesenucāyira.

47 Jesús cūā wācūrere ññamasīyigu. Teero tiigú, sīcū wīmagūrē cūū puto nūcō,

48 cūārē jīiyigu:

—Sīcū “yuu Jesuré maīā; teero tiigú, āni wīmagūrē boca maīgúda” jīī wācūboqui. Cūū teero wācūgū, cūūrē maīgú, yuucārē maīgú tiīi. Yuure boca maīgú, yuure ticodiocorigucārē maīgú tiīi. Múā watoaru búrī niigú cūārā niī uputí macū, jīiyigu.

*Marīrē cāmotáhegu marīrē tiárugū niī**(Mr 9.38-40)*

49 Juan jīiyigu:

—Īsārē buegú, sīcū mūu wāmemena wātīārē cōāwionecori ññāāwū. Cūū marī menamacū mee niīāwī. Teero tiirā, cūūrē cāmotāawū, jīimiyigu.

50 Jesupé cūārē yuuyigu:

—Cāmotárijāña. Marīrē cāmotáhegu marīrē tiárugū niī, jīiyigu.

Jesús Santiagore, Juanrē tutirigū

51 Jesús ūmūāsepu mūāwaadare niitiri, cuiro manirō “Jerusalénpu wáaguda” jīīgū, quēnonucāyigu.

52 Cūū suguero āpērārē ticocoyigu. Cūā wāa, Samaria dita niirí macāpu jeamiyira, cūū jeadarore quēnoādara.

53 Tiimacā macārāpe Jerusalénpu Jesús wáari ññarā, cūūrē ñeedugariyira.

54 Cūā teero tiirí ññarā, cūū buerá Santiago, Juan jīiyira:

—Īsā Ōpū, cūārē sīāādara, ¿ūmūāse macā pecamerē diiatidutiri boogári? Profeta Elías teero tiiyígu,* jīiyira.

55 Jesús cūārē ñña, tutiyigu:

—Múā wācūrē Espiritu Santo wācūrē ticoré mee niīā.

56 Yuu niipetira sōwū basocáre ññarō tiigú atiriwū; cūārē netōnégū atigu tiiwá, jīiyigu.

Too síro apemacāpú wāajōāyira.

*Jesuré nūnūdgámiriraye queti**(Mt 8.19-22)*

57 Cūā maapu wáari, sīcū basocú Jesuré jīiyigu:

—Noo mūu wáaro yuū mūurē nūnūgúda. Mūu buegú niidugaga.

58 Jesús cūūrē yuuyigu:

—Wáicūra cāniré tutiri cuoóya. Minipōná pōnacútre sutiri cuoóya. Yuu niipetira sōwūpeja cānirō cuoríā, jīiyigu.

59 Jesús āpīrē: —Jāmu yuūmena. Mūurē yuū buegú niirí boogá, jīiyigu.

Cūāpe yuuyigu:

—Ōpū, yuū pacu diari siro, yaatóagupu, mūūmena wáaguda sūcā, jīimiyigu.

60 Jesús cūūrē jīiyigu:

* 9:54 2 Reyes 1.9-16.

—Yũre padeohéra diarirapũ tiiróbiro niitoaya. Cúã basiro cãmerĩ yaaáro. Mũre Cõãmacũ dutiré basocãpũre niĩadarere wedegũ wáaya, jĩiyigũ.

⁶¹ Āpĩpé jĩimiyigũ:

—Īsã Ōpũ, yũ mũrẽ nũnũgũda, mũ buegũ niidũgagũ. Yáa wii macãrãrẽ “wáagu tiia” jĩigũ wáasũguema.

⁶² Jesús cũrẽ jĩiyigũ:

—Sĩcũ cũũ paderére padepacũ, apeyenó wãcũgũ, ãñurõ tiirĩqui. “Cõãmacũ dutirére tiigũda” jĩipacũ, apeyenó wãcũgũ, dee tiigũda niiridojãĩ, jĩiyigũ.

10

Jesús setenta y dos basocare wededutigũ ticocorigue

¹ Too síro Jesús ãpẽrã setenta y dos beseyigũ. Cũãrẽ pũarãcõrõ dícu ticocoyigũ. Niipetire macãrĩpũ cũũ wáaadaropũ cũũ suguero ticocoyigũ.

² Cũãrẽ wedeyigũ:

—Pau peti yũre padeoádera niicua. Pũarãgã yéere wedeadarapeja niĩya. Teero tiirá, Cõãmacũrẽ ãpẽrã yé maquẽrẽ wedera wáaadarare bayiró sãĩña.

³ Múã wáaya. Yũ mũãrẽ quiorópũ ticocogu tiia corderoare yáywa watoapũ ticocogu tiiróbiro.

⁴ Múã wáara, wasopo, niyeru sããripo, sapatu apebá néewarijãña. Maapũ putuánucã, ãpẽrãména wedeserijãña.

⁵ Múã wiipú sããwara, tiwiĩ macãrãrẽ ãñudutira, jĩisũgueya: “Cõãmacũ múãpũre ãñurõ niirecutire ticoaro”.

⁶ Tiiwiĩ macãrã ãñurõ niirecutirere cõoátã, múã ãñudutire teorora wáaadacu. Cũã ãñurõ niirecutirere cõoriatã, teero wáaricu.

⁷ Múã jeaari wiira putuáya. Cũã yaarére, cúã sñirére cúãmena yaa, niijãña. Paderáno cúã paderéména wapatá, yaamasĩya. Apeyé wiseripú niirã wáarijãña.

⁸ Múã macãpũ jeari, too macãrã bocari, cúã ecarére yaaya.

⁹ Tiimacãpũ diarecutirare netõnéña. “Cõãmacũ dutiré marĩpũre niĩadare jeaatitooa” jĩ wedeya cúãrẽ.

¹⁰ Apetó tiirá, apemacãpú jeari, too macãrã bocaribocua. Teero tiirí, macã decopũ wáa, biiro jĩĩña:

¹¹ “Múãya macã maquẽ dita ñsãye dũporipũ túaariguere páabatecõãã. Múã wapa cõorére ãñorã, teero tiia”, jĩĩña. Cũãrẽ jĩĩnemoña: “Múã ateré masĩña: Cõãmacũ dutiré múãpũre niimiãdare jeaatitoamiãyu”, jĩĩña.

¹² Yũre tũoyá: Cõãmacũ basocãre wapa tiíadari bũreco jeari, tiimacã macãrãrẽ Sodoma macãrãrẽ tiiriro nemorõ ñañarõ tiinóãdacu, jĩiyigũ.

Jesuré padeohére macãrĩ macãrãye queti

(Mt 11.20-24)

¹³ Jesús apeyé macãrĩ macãrãrẽ jĩiyigũ:

—Bóaneõrã niĩã múã Corazín, Betsaida macãrĩ macãrã. Yũ tutuaremena tiiẽñoriguere iñarira niipacara, wasoridojãã. Tiro, Sidón* macãrĩpũ yũ tiiẽñoãtã, máata tee macãrĩ macãrã cúã ñañaré tiirére wãcũpati, wasotóabojĩya. Cũã wãcũpatirere ãñorã, wãcũpatire suti† sãña, nitĩpũ duibojĩya.

¹⁴ Cõãmacũ cũũ basocãre wapa tiíadari bũreco jeari, Tiro, Sidón macãrã nemorõ múãpere ñañarõ tiigũdaqui.

¹⁵ Múã Capernaum macãrã “Cõãmacũ pũtopũ ãñurõ mũãwaaadacu” jĩ wãcũmicu. Wáaricu. Pecamepũ diiwáadacu, jĩiyigũ.

* **10:13** Tiro, Sidón macãrã apeyé macãrĩ macãrã nemorõ ñañanetõjõãrã niiyira Jesús niiritore. † **10:13** Wãcũpatire sutire yooména suare suti niiyiro.

16 Cũu bueráre wedenemoyigu:

—Múã buerére tuogúno yũre tuogú tiii. Múãrẽ boohéguno yũre boohégũ tiii. Yũre boohéguno yũre ticodiocorigucãrẽ boohégũ tiii, jĩyigu Jesús.

Jesús ticocorira setenta y dos coerigue

17 Jesús ticocorira setenta y dos useniremena coerá, jĩyira:

—Ûsã Õpũ, wãtĩãcã ùsã mũũ wãmemena dutiri, ùsã dutirobirora tiíawã, jĩyira.

18 Jesús cũãrẽ jĩyigu:

—Satanárẽ bũpo wããyoro tiiróbiro ùmũãsepũ ñaadiatiri ññawã.

19 Yũũ múãrẽ tutuarere ticotoawũ, ãñaãrẽ, cutiapare cutapéoaro jĩgũ; niipetire Satanás tutuarere netõnucããrõ jĩgũ. Múã teeré tiirí, múãrẽ merẽã wáaricu.

20 Wãtĩã múã dutirobirora tiiré dícare usenirijãña. Cõãmacũ pũtopũ múã wãme “jóatunorira niíã” jĩrĩ, useniña, jĩyigu.

Jesús cũũ Pacũre usenire ticorigue

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

21 Toorá Jesús Espiritu Santo usenire ticorémena cũũ Pacũre jĩyigu:

—Pacũ, mũũ ùmũãse, atiditá Õpũ niíã. “Ûsã masĩnetõnucãã” jĩrãrẽ mũũyere masĩrĩ tiiría; wĩmarã tiiróbiro mũũyere masĩdũgarapere teeré masĩrĩ tiia. Teeré mũũ teerora wáari boocú. Teero tiigú, mũũrẽ usenire ticoa, jĩyigu.

22 Too síro basocãpere jĩnemoyigu:

—Yũũ Pacũ niipetire masĩrére yũre ticowí. Cũũ sícũrã yũũ niirecutirere masĩ. Yũũpecã sícũrã cũũ niirecutirere masĩã. Yũũ masĩrére ticonorã cũũrẽ masĩcua, jĩyigu.

23 Cũũ bueráre ñña, cúã sesarore jĩyigu:

—Múãpeja yũũ tiirére ññajĩrã, useniã.

24 Yũũre tuoyá: Paũ profetas, teero biiri õpãrã múã ññarére ññadũgamiyira. Ññaririra niíwã. Múã tuorére tuodũgamiyira. Tuorírira niíwã, jĩyigu.

Samaritanoãyũ ãñũgũ

25 Sícũ Moisés jóarigue buegú wũmũnucãyigu. Jesuré merẽã yũũri boogú, sãĩñáyigu:

—Basocãre buegú, ¿yũũ ñeenó tiigúdari, catiré petihére bũadũgágu? jĩyigu.

26 Jesús cũũrẽ yũũyigu:

—¿Moisére dutiré cũũriguerũ deero jóanoĩto? ¿Mũũ teeré buegũ, deero tuoi? jĩyigu.

27 Cũũpe yũũyigu:

—Biiro jóanoã: “Cõãmacũ marĩ Õpãrẽ maĩñá. Niipetire mũũ yeeripũnamena, mũũ tutuaremena, mũũ wãcũrémena cũũrẽ maĩñá. Mũũ basiro maĩrõ tiiróbirora ãpẽrãcãrẽ maĩñá”, jĩã, jĩyigu.

28 Jesús cũũrẽ jĩyigu:

—Mũũ diamacú peti yũũa. Mũũ teeré tiigú, catiré petihére bũagúdacu.

29 Cũũpe “yũũ Moisére dutiré cũũriguerũ tiipetía” jĩ wãcũdũgagũ sãĩñáyigu:

—¿Noã nií “ãpẽrãcãrẽ maĩñá” jĩĩnorã? jĩyigu.

30 Jesús atequetiména yũũyigu:

—Sícũ Jerusalén niĩarigu Jericóũ búawagũ tiiyigu. Maapũ wáari, yaarépira cũũrẽ ñee, cũũ néewarere êmajã, sutiré tuuwénejã, páasĩãcũ, wáajõãyira.

31 Sícũ pai tiimarú búawagũ tiiyigu. Wáa, cũũrẽ ññabũa, aperopé sodea, netõjõãyigu.

32 Cũũ siro levita basocũ toopúra jeayigu. Cũũcã cũũrẽ ñña, aperopé sodea, netõjõãyigu.

33 Sícũ samaritanoãyũ tiimarú búawagũ tiiyigu.† Cũũrẽ ñña, bóaneõ ññagũ,

† 10:33 Judíoa samaritanoãrẽ sũna niyira. Cũũ cãmerĩ tiíãpuriyira.

³⁴ cūñ p̄top̄u jea, cūñ cāmire vinomena cose, usemena ucoti, suti caserimena d̄d̄ua tiyigu. Túajea, cūñ pesarigu burro sotoapu néepeo, néejōāyigu. Basocá wáara cānirí wiip̄u cūñrē néejea, coteyigu.

³⁵ Apebureco cūñ wáadari suguero, p̄aqui niyeruqui néewioneco, tiwíi dutigüre ticogu, j̄iyigu: “Cūñrē añurō coteya. M̄u cūñrē cotegu, m̄u ye niyerumena tiinemórí, nemoatigu, wapatiguda”, j̄iyigu.

³⁶ Jesús sãñáyigu:

—¿Niipé yaarépira cãmituarigure maĩyiri?

³⁷ Cūñpe yuyigu:

—Cūñrē bóaneō ñnarigupe, j̄iyigu.

—M̄ucã teerora tiigú wáaya, j̄iyigu Jesús.

Jesús Marta, Maríaya wiip̄u niirigue

³⁸ Cūñ maapu wáara, sicamacãgãpu jeayira. S̄cō Jesuré boca, cānirō ticoyigo. Coo wãmecutiyo Marta.

³⁹ Coo bayio wãmecutiyo María. Coo Jesús wedeserere tuogó, cūñye dupori patogãpu duiyigo.

⁴⁰ Martape pee paderé cuojigō, bayiró wãcūyigo. Coo Jesús p̄to wáa, j̄iyigo:

—Ōp̄u, ȳu bayio padedujāyo. ¿M̄u teeré ñnari? Ȳu teeré tiiapudutiya, j̄iyigo.

⁴¹ Jesús coore yuyigu:

—Marta, m̄u pee tiirére bayiró peti wãcūjãã;

⁴² sicawãmerã up̄tí maquē niã. Maríya añuré petire beseyo. Æp̄rã teeré emamas̄ricua, j̄iyigu.

11

Cõamacãrē sãiré (Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Sicabureco Jesús aperopá Cõamacãmena wedesegu tiyigu. Wedesetari, s̄cū cūñ buegú j̄iyigu:

—Ësã Ōp̄u, Juan cūñ buerére n̄n̄rãrē Cõamacãmena wedeserere bueyigu. M̄ucã ùsãrē bueya, j̄iyigu.

² Jesús yuyigu:

—Múã Cõamacãmena wedesera, biiro j̄iña:

Ësã Pacu ãm̄ãsep̄u niigú, m̄urē quioníremena padeoáda.

M̄u dutiré ùsãp̄re niãdare jeaaro.

Ëm̄ãse macãrã m̄u booré dícare tiicúa; atibureco macãrãcã teerora tiáro.

³ Ësãrē búrecoricōrō yaaré ticoya.

⁴ Niipetira ùsãrē ññarō tiiräre ùsã acabóa. Teero tiigú, m̄ucã ùsã ññaré tiirére acabóya. J̄icõãsãrenorē cãmotáya.

Ësãrē ññarō wáari j̄igũ, netõnéña, j̄iña, j̄iyigu.

⁵ Jesús j̄inmoyigu:

—Apetó tiigú, s̄cū múã tiiróbiro niigú cūñya wedeguya wiip̄u ñami decop̄u wáa, j̄iiboqui: “Yáa wedegu, itiága pã ȳu wasoya.

⁶ Ȳu menamacã aperopá wáagu yáa wiip̄u jeaawí. Cūñrē ecaré cuoríga”, j̄iiboqui.

⁷ Ær̄p̄é wii porapu ȳuiboqui: “Ȳu potocõrijãña. Sope biajãnoãwã. Ȳu p̄namena ȳu cānirōp̄u cānigú tiia. M̄urē w̄m̄nucã, ticogu wáamas̄riga”, j̄iiboqui.

⁸ Ȳu teoyá: Cūñya wedegu niipacari, w̄m̄nucã, ticogu wáariqui. Potocõnemorijãrō j̄igũ, w̄m̄nucã, cūñ boorécōrō ticogu wáaqui.

9 Yũre tuoyá: Múãcã Cõãmacũrẽ sãĩñá. Sãĩrĩ, cũũ múãrẽ ticogũdaqui. Ñũurere ãmaãrã tiiróbirora sãĩrucújãña. Sãĩrucújãrã, bũaadacu. “Sope pãõña yũre” jĩgũ tiiróbiro sãĩdúrijãña. Sãĩdúheri, “jáũ” jĩgũdaqui.

10 Sãĩgũno cõogũdaqui. Ñmaãgũno bũagũdaqui. “Pãõña” jĩgũno pãõnogũdaqui.

11 Múã põna yaaré sãĩrĩ, ãtãpere ticoricu. Wai sãĩrĩ, ãñarẽ ticoricu.

12 Cãrẽquẽ diye sãĩrĩ, cutiapare ticoricu.

13 Múã ñañaré tiirã niipacara, múã põnarẽ ãñurere ticomasã. Marĩ Pacu ãmũãsepu niigũpe nemorõ ãñurẽ ticomasĩqui. Cũũrẽ sãĩrãrẽ Espiritu Santore ticogũdaqui, jĩyigu.

Jesuré “Satanás tutuaremena wãtĩãrẽ cõãqui” jĩ wedesãrigue

(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

14 Jesús wãtĩrẽ cõãwionecogu tiiyigu. Wãtĩ basocãre wedeseheri tiiyigu. Cũũ witiwaari siro, basocã wedesejõãyigu. Teerẽ basocã ññamanijõãyira.

15 Sĩquẽrã jĩyira:

—Ñni wãtĩãrẽ dutigũ Beelzebú tutuaremena wãtĩãrẽ cõãwionecoi, jĩmiyira.

16 Ñpẽrã “¿niirõrã cũũ Cõãmacũ ticodiocorigũ niĩ?” jĩrã, cũũrẽ Cõãmacũ sĩcũrã ti-
imasĩrere tiĩñodutimiyira.

17 Jesupé cũã wãcũrere masĩjĩgũ, cũãrẽ jĩyigu:

—Sicadita macãrã sĩcãrõmẽna niihẽrã, cũã basiro cãmerĩquẽrã, tiidita macãrã petijõãcua. Sicawĩ macãrã sĩcãrõmẽna niihẽrã, cũãcã petijõãcua.

18 Satanás cũũrẽ padecoterare cõãwionecori, cũũ dutirẽ petijõããdacu. Múã yũre “Beelzebú tutuaremena wãtĩãrẽ cõãwionecoqui” jĩã.

19 Teero jĩãtã, múã buerere nãnrã wãtĩãrẽ cõãwionecora, ¿noã tutuaremena cõãwionecogari? Cũãrẽ sãĩñãrã wáaya. Múã wisirere cũã ãñoãdacua.

20 Yũ Cõãmacũ tutuaremena wãtĩãrẽ cõãwionecojĩgũ, ateré múãrẽ wedea: Cõãmacũ dutirẽ basocãpũre niĩãdare jeatoaa.

21 Sĩcũ tutuagu pe besumena cũũya wiire coteri, cũũyere merẽã tiirícua.

22 “Ate pe besumena ãñuniãdacu” jĩ wãcũpacari, ãpĩ nemorõ tutuagu ati, cũũrẽ netõncãqui. Cũũye besure ãma, cũũyere nẽe, cũũ menamacãrãrẽ batojãqui, jĩyigu.

Jesús jĩñemoyigu:

23 —Yũre boohẽgu yũre ññatutigu niĩ. Yũre tiĩãpuhegu yũre nãndugãrãre cãmotãgu niĩ.

Wãtĩ basocãpũre coesãwarigue queti

(Mt 12.43-45)

24 Wãtĩ basocãpũre niĩãrigu witiwagu, basocã manirõpu wáayigu cũũ niĩãdaro ãmaãgũ. Bũarĩyigu. Buarĩ, “yũ witiatiriropũ coesãwagũda sũcã” jĩ wãcũyigu.

25 Jeagu, joaári wii, ãñurõ quẽnoãri wii tiiróbiro bũajeáyigu basocãpũre.

26 Too síro wáa, siete wãtĩã cũũ nemorõ ññãrãrẽ “atiya múãcã” jĩyigu. Cũã niipetira basocãpũre sããwa, niiyira. Basocãpe cũã teero tiirĩ, nemorõ ññãrõ netõyigu, jĩyigu.

Jesús usenire maquẽrẽ wederigue

27 Jesús teerẽ wedeseri, sĩcõ numiõ basocã pau watoapu niigõ bayiró busurõmena cũũrẽ wedeseyigo:

—Mũũrẽ põnacutĩ masõrigo ãñurõ usenico, jĩyigo.

28 Jesupé coore jĩyigu:

—Nemorõ usenicua Cõãmacũ wedesere tuo, cũũ dutirere tiirãpeja, jĩyigu.

Jesuré tiĩñodutimirigue

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

29 Jesús cũũ pũto pau peti neãrã tiirĩ, wedesenãcãyigu:

—Múã atitó macârã ñañaré tiirá niiã; Cõãmacũ sïcûrã tiimasîrere ññadugacu. Jonás tiirígue tiiróbiro niiré díçure ññaãdacu.

³⁰ Nínive macârã cûũ tiiríguere ññarigue tiiróbiro múã yuu niipetira sōwũ tiirére ññaãdacu.

³¹ Saba dita macârã òpō yoaro macō atiyigo Salomón masîrere t̃ogó atigo. Múãpe ãnopú Salomón nemorō masîgûrê t̃oré peti t̃ojãã. Teero tiigú, Cõãmacũ cûũ basocáre wapa tiiádari b̃areco jeari, múã coo tiiróbiro t̃orírigue wapa múãrê pecamep̃u cõãgũdaqui.

³² Nínive macârãcã Jonarê t̃orá, wãcũpati, wasoyíra. Múãpe ãnopú Jonás nemorō masîgûrê t̃oré peti t̃ojãã. Teero tiigú, Cõãmacũ cûũ basocáre wapa tiiádari b̃areco jeari, múã cûũ tiiróbiro t̃orírigue wapa múãrê pecamep̃u cõãgũdaqui.

Sĩãwócoriga

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ 'Basocá sĩãwócorigare sĩããri siro, bauhérop̃u duporiya; moocũricua. Teero tiiróno tiirá, ãmũãrõp̃u péoya, toopú sããjeara ññaãrõ jĩĩrã.

³⁴ Capeari múãye òpũũrĩrê sĩãwócoriga tiiróbiro niiã. Múã capeari ãñurĩ, ãñurõ ññaãdacu; ãñurõ t̃omasĩadacu; ññaãtã, ññaricu; t̃omasĩricu.

³⁵ Ateré t̃omasĩrõ booa: Múã “ãñurõ ññaã” jĩĩpacara, ãñurõ ññaribocu.

³⁶ Múã ãñurõ ñña, ãñurõ t̃omasĩdugara, ãñurõ t̃omasĩadacu. Sĩãwócoriop̃u niirã tiiróbiro ãñurõ ññaãdacu, jĩĩyigu.

Jesús Moisés jóarigue buerá tiirécũtire, fariseo basoca tiirécũtire wederigue

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jesús wedeseari siro, sïcũ fariseo basocũ cûũya wiip̃u yaadutigu s̃uowáyigu. Jesús sããwa, yaagũdu jeanuãyigu.

³⁸ Fariseo basoca cûũ yaaadari s̃ugueru, cûũ ñecũsũmũã tiimũãatiriguere padeorã, wãmocosetua, yaayira. Jesupé cûũ tiirucúrobiro tiiríyigu. Fariseo basocũ cûũ teero tiirĩ ññagũ, ññamanijõãyigu.

³⁹ Marĩ Òpũ cûũrê jĩĩyigu:

—Múã fariseo basoca ãpêrã ññacorop̃u díçũ ãñurõ tiia. Baparĩ sotoáp̃u díçũ coseárigue tiiróbiro niiã. Popeap̃ure múã ãpêrãyére ãmaré, apeyé ñañaré dadanetõjõãã.

⁴⁰ Múã t̃omasĩridojãã. Sotoá maquêrê tiirígura popea maquêcãrê tiirígũ niĩwĩ.

⁴¹ Múã popeap̃u ãñurã niidugara, bóaneõrãrê ticoya. Teeré tiirã, popeap̃u coserã tiiróbiro niĩadacu.

⁴² 'Bóaneõrã niiã múã fariseo basoca. Múã oteré metãgãrê “menta”, “ruda” wãmecũtire, teero biiri niipetire yaaré sitiaãñũre tiirénorê seenéõ, opaquẽrĩ tiicú. P̃uamóquẽñequẽrĩ cuorã, sicaquẽ Cõãmacũwiip̃u néewa, “yuu Cõãmacũrê ticoré niiã” jĩĩ, pairé ticocu. Teero tiipacãra, diamacũ maquêrê tiiría; Cõãmacũrê maĩría. Múã oterére cûũrê ticorucurobirora tee up̃tĩ maquêcãrê tiiró booa.

⁴³ 'Bóaneõrã niiã múã fariseo basoca. Múã neãré wiserip̃ure s̃ugueru maquẽ duirépu díçũ duidugaa. Macã decop̃u quioníremena ãñudutiri booa.

⁴⁴ 'Bóaneõrã niiã múã Moisés jóarigue buerã, teero biiri múã fariseo basoca. Tiid-itórepira niiã. Múã masãcoperi bauhére coperi tiiróbiro niiã. Teecoperi sotoa basocã netõwãra, popeap̃u bóarere masĩriya, jĩĩyigu.

⁴⁵ Sïcũ Moisés jóarigue buegũ jĩĩyigu:

—Basocáre buegũ, m̃uu teeré jĩĩgũ, ãsãcãrê ñañarõ jĩĩgũ tiigã.

⁴⁶ Jesús cûũrê jĩĩyigu:

—Bóaneõrã niiã múã Moisés jóarigue buerãcã. ãpêrãrê tiipõtẽõña manirére tiidutía. Teeré tiidutĩpacara, múãpe tiiría.

47 'Bóaneõrã niiã múã. Múã profetaye masãcoperi sotoarũ añuré wiserigã tiinũcõã. Cúãrẽna múã ñecũsũmuã sãyíra.

48 Cúã sãríguere múã tiirẽmena “újũ, masiã; añunetõjõãã” jĩrã tiia. Cúã sãyíra; múãpe wiserigã tiinũcõã.

49 'Cõãmacũ cũũ masĩrẽmena jĩyigu: “Yũũ profetare, yée maquẽrẽ wedeadarare ticocogũda. Siquẽrãrẽ sããdacua. Āpẽrãrẽ ñañarõ tiidugára, cúã wáaro nũnũãdacua”, jĩyigu.

50 Teero tiirã, atibũreco nũcãrírũ profetare sãnũcãyira. Paũre sãyíra. Múã atitó macãrãrũ cũã teero tiiriguere wapa cũoa.

51 Abelre* sãríguere tée Zacariãre† sãríguere múã wapa cũoa. Zacariãre sãyíra Āñurí Tatia sããwaro pũtopũ. Yũũ aterėja diamacũrã jĩã: Múã atitó macãrãrũ cũã teero tiiriguere wapa cũoa.

52 'Bóaneõrã niiã múã Moisés jóarigue buerã. Múã “ãpẽrã Cõãmacũye queti jóaripũrẽ buerijããrõ” jĩ wãcũcu. Teero wãcũpacara, tiipũrẽ añurõ bueria. Tiipũ maquẽrẽ masĩdugãrãrẽ cãmotãjãã, jĩyigu.

53 Jesús wáari, Moisés jóarigue buerã, teero biiri fariseo basoca bayiró cúayira. Pee cũũrẽ sãñã potocõnũcãyira.

54 Cũũ merẽã yũũri boomíyira, wedesããda jĩrã.

12

Jesús fariseo basoca jĩditoremena buerere wederigue

1 Basocã paũ peti Jesús pũtopũ neãyira. Paũ niijĩrã, cãmerĩ cutadiyóyira. Jesús cũũ buerã dícare wedesũgueyigu:

–Fariseo basocaye pã pũuri tiirere tũomasĩrõ booa. Tee jĩditoremena padeoré niicu.

2 Bauhéropũ niirẽ bauãdacu. Īñahẽrõpũ tiirẽ masĩnoãdacu.

3 Teero tiirã, ñamipũ ãpẽrã tũohéropũ jĩrigue niipetira tũocóropũ wedenoãdacu. Wii popearũ yayióropũ jĩrigue wii sotoárũ niipetira tũocóropũ bayiró basurómena wedenoãdacu.

¿Noãrẽ cuiro booi?

(Mt 10.28-31)

4 'Múã yũũ menamacãrã, yũũre tũoyã: Basocãre sãrãrẽ cuirijãña. Múãye õpũũrĩrẽ sãããri siro, múãrẽ deero tii masĩricua.

5 Yũũ múãrẽ “¿niipere cuiro booi?” jĩ wedegũda: Sĩcũ dícu múã catirere petirí tii, pecamerũcãrẽ cõãmasĩ. Yũũre tũoyã: Cũũ docare cuiya.

6 'Pũaquigã niyeruquirigãmena sicamoquẽñerã minipõnãgã sãĩnõã. Cúã wapa-manípacari, Cõãmacũpe cũãcõrõrẽ ñnanũnũsei.

7 Múãye póarire “noquẽ pee niiã” jĩmasĩjãqui. Teero tiirã, cuirijãña. Múã paũ minipõnã nemorõ wapacutíra niiã.

Basocã ññacoropũ “Jesucristore padeóa” jĩrigue

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 'Yũũre tũoyã: Basocã ññacoropũ sĩcũ yũũre “padeóa” jĩgũrẽ yũũ niipetira sõwũcã ángelea ãmũãse macãrã ññacoropũ “yũũre padeogúra niĩ” jĩ wedegũda.

9 Basocã ññacoropũ sĩcũ yũũre “cũũrẽ padeogú mee niiã” jĩgũrẽ yũũcã ángelea ññacoropũ “yũũre padeogú mee niĩ” jĩgũda.

10 'Sĩcũ niipetira sõwũrẽ ñañarõ wedesepacari, Cõãmacũ acabógũdaqui. Espiritu Santore ñañarõ wedeseripereja, acabóriqui.

11 'Āpẽrã múãrẽ wedesããdacua. Judíoa neãrẽ wiseripũ, queti beserí basoca pũtopũ, dutirá pũtopũ múãrẽ néewari, “¿deero yũũadari; deero jĩãdari?” jĩ wãcũhẽrãrã wáawa.

* 11:51 Génesis 4.8. † 11:51 2 Crónicas 24.20-22.

12 Múã wedeseadarere Espíritu Santo múãrẽ masĩrĩ tiigúdaqui, jĩiyigu Jesús.

Basocá pee cɔogúye queti

13 Sícũ basocá watoapɔ niigú Jesuré jĩiyigu:

—Basocáre buegú, ãsã pacɔ diagu cũũriguere yɔũ sõwã cuoquí. “Mɔũ baiyére ticoya”, jĩĩbosaya cũũrẽ.

14 Jesús cũũrẽ jĩiyigu:

—Yɔũ múãrẽ queti beserí basocɔ, múãyere batogu atirigu mee niiã, jĩiyigu.

15 Basocáre jĩiyigu:

—Ññurõ tiiyá. Apeyeré boonemósãrijãrõ booa. Múã cɔoré, pairó niipacaro, múãrẽ catiré ticonemoricu, jĩiyigu.

16 Cũũ wãcũrémena ate queoré wedeyigu.

—Sícũ pee apeyé cɔogú niiyigu. Cũũya ditapɔre pee ote dɔcacɔtiyiro.

17 Cũũ wãcũyigu: “¿Deero tiigúdariye yɔũ? Ate oteré dɔcare ññanorõ maniã”.

18 Cũũ basiro jĩiyigu: “Biiro tiigúda: Yɔũ yaaré ññanore wiserire weebatédioco, nemorõ pacawiseri tiigúda. Tee wiseripɔ niipetire ote dɔcare, apeyé yɔũ cɔorére ññanogúda.

19 Túajea, yɔũ basiro jĩigúda: ‘Peecãmarĩ maquẽ niiãdare ññanotoaa. Teero tiigú, yeerisã, boseya, sñni, ɔseni tiigúda’”, jĩĩ wãcũmiyigu.

20 Cõãmacũ cũũrẽ jĩiyigu: “Mɔũ tɔomasĩridojãã. Mecũã macã ñnamirã diajõãgúdacu. Mɔũ ññanorigue ãpẽrãrẽ putuãadacu”, jĩiyigu.

21 Teerora wáaa sícũ Cõãmacũrẽ wãcũhẽgũ cũũye niiãdarere seenéõ cɔogúre. Cõãmacũ ññacoropɔre bóaneõgũ peti niiqui, jĩiyigu.

Cõãmacũ cũũ põnarẽ cotequi

(Mt 6.25-34)

22 Jesús cũũ bueráre jĩiyigu:

—Teero tiigú, múãrẽ ateré wedea: Múã niirecutirere wãcũpatirijãña. “¿Ññenó yaaadari; ññenó sãñaadari marĩ?” jĩĩ wãcũpatirijãña.

23 Marĩ catirépe yaaré nemorõ wapacatía. Maríye õpũũrĩpe suti nemorõ wapacatía.

24 Minipõná maquẽrẽ wãcũña ména. Cũã oteriya. Oteré dɔca seeríya. Yaaré ññanore wiseri cɔorícua. Teero cɔorípacari, Cõãmacũ cũũrẽ yaaré ticoqui. Múãpe minipõná nemorõ wapapacánetõncãã.

25 Múã bayiró wãcũpatira, bɔcɔánemoricu.

26 Múã teero wãcũpatipacara, tee búri niirére tiimasĩria. Teero tiimasĩripacara, ¿deero tiirá pee wãcũpatii?

27 Coori macãncũ maquẽrẽ wãcũña. Tee booró wiicú. Paderipacaro, suti suaripacaro, suti ãñuré sãñaré tiiróbiro bauri. Teero biipacari, yɔũ ateré jĩĩã: Salomón suti ãñuré peti sãñapacɔ, coorire sícãrĩbíriyigu.

28 Sicabũrecora tee catia; azebũreco sñniãriguere boea; too síro sóejãnoã. Cõãmacũ teecorire ãñuré suti sãñarõ tiiróbiro bauri tiii. Nemorõ múãperea ãñurõ cotequi. Múã péerogã padeoré cɔorá niiã.

29 Múã yaaadarere, múã sñniãdarere wãcũpatirijãña.

30 Niipetire dita macãrã Cõãmacũrẽ padeohéra tee niipetirere wãcũpatiya. Marĩ Pacɔ ãmũãsepɔ niigú múã boorénorẽ masĩtoai mée.

31 Múãpe Cõãmacũ dutiré múãpɔre niiãdarere boosũguéya. Teero tiirí, múãrẽ dɔsarére ticoyadaqui.

Apeyé ãmũãsepɔ niiré

(Mt 6.19-21)

32 Múã yáara oveja tiiróbiro niiã. Múã paɔ niiripacara, cuirijãña. Múã Pacɔ cũũ dutiré múãpɔre niiãdarere múãrẽ jeari bootóai mée.

³³ Múã cuorére dúã, bóaneõrãrẽ ticoya. Ɛmũãse maquẽ Cõãmacũye niiãdarere padeya. Teero tiirí, Ɛmũãse maquẽ múã wapatãre petirícu. Ɛmũãsepu múãye niiré petiría. Toopãre múãyere yaamasĩricua. Butuacã teeré túamasĩricua.

³⁴ Ɛmũãsepu múãye niirí, Cõãmacũye dícuere wãcũãdacu.

Jesús “múã ãñurõ yueya” jĩrigue

³⁵ Múã ãñurõ quẽno, suti sãña, sãwócoriga sã, yuerá tiiróbiro niiña.

³⁶ Padecotera ãñurã tiiróbiro tiiyá. Cúã õpũ wãmosiari bosebureco wáarigu putuajegu, suorí, máata pãõõnecoadã jĩrã, cotecua.

³⁷ Padecotera ãñurã cúãrẽ dutirére tiirucúcuã. Teero tiirá, cúã õpũ putuajeari, usenicua. Yũu ateréja diamacãrã jĩã: Cúã õpũ basirora cúãrẽ yaaré batogũdu quẽnogũdaqui. “Yaaadara jeanuãña” jĩ, cúãrẽ batogũdaqui.

³⁸ Nami deco, bóeri, cãũ putuajeari, cãũ dutirére tiirá, useniãdacua.

³⁹ Wii õpũ “tii hora niirí, yaarépigu jeagũdaqui” jĩ masĩgũ, cãniríboqui. Cũya wiire pãõõsarí jĩgũ, cãmotáqui.

⁴⁰ Múãcã ãñurõ yueya. Múã wãcũhẽritabe, yũu niipetira sõwũ putuãatigũdacu, jĩyigu.

Puarã dutibosaramena queoré

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Pedro sãĩñáyigu:

— Ɛsã Ɔpũ, ¿mũu teeré Ɛsã dícuere wedegu tiarí, o niipetirare wedearíte? jĩyigu.

⁴² Jesús queorémãna yũuyigu:

— Sícũ Ɛmũ ãñurõ masĩgũ cãũ õpũyere ãñurõ dutibosagu niiqui. Múã cãũ tiiróbiro niiña. Cãũ õpũ aperopú wáagu, cãũrẽ jĩiqui: “Yáa wii macãrãrẽ búrecoricõrõ yaaré ticoya”, jĩiqui.

⁴³ ãñurõ dutibosagu cãũrẽ dutiariguere tiirucúqui. Teero tiigũ, cãũ õpũ coerí, useniqui.

⁴⁴ Yũu ateréja diamacãrã jĩã: Cãũ ãñurõ tiiré wapa cãũ õpũ niipetire cãũ cuorére dutibosagu sõnecogũdaqui.

⁴⁵ Āpĩpé “yũu õpũ máata coeríqui” jĩ wãcũgũ, ñãñarõ tiiqui. Padecotera Ɛmũãrẽ, numiãrẽ ñãñarõ tiinucãqui. Boseya, sĩni, cũmujãqui.

⁴⁶ Cãũ õpũ cãũ wãcũhẽritabe, coegũdaqui. Cãũ dutiariguere tiirírigue wapa bayiró ñãñarõ tiigũdaqui. Cõãmacũrẽ padeohérãre cõãriropũ cãũrẽ cõãgũdaqui.

⁴⁷ Āpĩ dutibosagu cãũ õpũ boorére masĩpacũ, ãñurõ quẽno, ñãacoriqui. Cãũ dutiariguere tiiríqui. Teero tiigũ, bayiró tãnanógũdaqui.

⁴⁸ Āpĩpé cãũ õpũ boorére masĩhẽgũ, boohérenorẽ tiijãqui. Teero tiigũ, péerosãñurõ tãnanógũdaqui. Pee masĩre ticonogũ nemorõ wapasénogũdaqui. Teero biiri “nemorõ ãñurõ tiigũdaqui” jĩnogũ nemorõrã “teero tiiró booa” jĩnogũdaqui.

Jesuré padeoré wapa cãmerĩ tuudũcãwaadacua

(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Yũu atibúrecopũ basocã ñãñaré tiirére cõãgũ atiwũ ñãñarére sóecõãrõ tiiróbiro. Mecũtígãrẽ basocã ñãñaré tiirére cõãnoãrirapũ niirí tiitóadugamiga ñãñarére sóecõãre tiiróbiro.

⁵⁰ Yũure ñãñarõ netõrõ niirõ tiia ména. Yũu ñãñarõ netõãdarere wãcũgũ, bayiró wãcũpatia.

⁵¹ “Atibúrecopũre ãñurõ niirecãtire maquẽrẽ néeatigu tiiqui”, ¿jĩ wãcũĩ múã yũure? Teeré néeatigu mee tiiwú. Cãmerĩ tuudũcãwarere néeatigu tiiwú.

⁵² Mecũãmena sicamoquẽñerã sicawíi macãrã cãmerĩ tuudũcãwaadacua. Ītĩãrã puarãmena ñãadugariadacua. Puarã ĩtĩãrãmena ñãadugariadacua.

⁵³ Pacu macũména ññadugarigũdaqui; macũ pacuména ññadugarigũdaqui. Paco macõména ññadugarigodaco; macõ pacoména ññadugarigodaco. Mañecõ coo macũ numoména ññadugarigodaco; macũ numo mañecõména ññadugarigodaco, jĩyigu Jesús.

Atibúreco wáarecutire
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Jesús basocáre jĩnemoyigu:

—Oco ñiimúãatiri, “oco peaadaro tiia” jĩã. Múã jĩãrirobirora oco peaa.

⁵⁵ Muĩpũ bayiró asimúãatiri, “mecũã cũmaãdaro tiia” jĩã. Múã jĩãrirobirora cũmaã.

⁵⁶ Múã tiiditórepira niã. Atiditá maquẽ, teero biiri ãmuãse maquẽ ññarã, “biiro wáaadacu” jĩmasĩã. Teero masĩpacara, atitó wáarepere ññarã, “biiro jĩdugaro tiia” jĩmasĩridojaã.

Mũũrẽ wedesãgũdũre “quẽnocó” jĩñña
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ Múã basiro diamacũ maquẽrẽ besemasĩrõ booa.

⁵⁸ Sĩcũ mũũrẽ wedesãgũ queti beserõpu néewaboqui. Múã wáarara, “máata quẽnojãco” jĩñña. Quẽnohẽrĩ, mũũrẽ queti beserĩ basocu pũtopũ wéewagũdaqui. Queti beserĩ basocu surarapũre wiya, cũũpe peresuwiĩpu sõnecogũdaqui.

⁵⁹ Yũũre tũoyá: Mũũ wapatĩpetihegu, wĩtiricu, jĩyigu.

13

Jesús “múã niirecutirere wasoyá” jĩrrique

¹ Teebũrecoreire sĩquẽrã basocá Jesuré Pilato tiirĩguere wedeyira:

—Galilea macãrã wáicũra sã, Cõãmacũrẽ ticoadara tiirĩ, Pilato cũãrẽ sããdutĩyigu. Basocá diari, cũãye díi wáicũraye díimena wáojõãyiro, jĩyira.

² Jesús cũãrẽ jĩyigu:

—“Cũã sããnórira niijĩrã, ãpẽrã Galilea macãrã nemorõ ñañaré tiirĩra niijĩya”, jĩ wãcũcu múã.

³ Niiria. Yũũre tũoyá: Múã ñañaré tiirere wãcũpatihera, wasohéra, múã niipetira cũã tiirõbiro diaadacu.

⁴ Siloé Wii ãmuãri wii jõẽdiari, dieciocho* diayira. “Cũã niipetira Jerusalénpu niirira nemorõ ñañaré tiirĩra niijĩya”, jĩ wãcũbocu.

⁵ Niiria. Yũũre tũoyá: Múã ñañaré tiirere wãcũpatihera, wasohéra, múã niipetira cũã tiirõbiro diaadacu, jĩyigu Jesús.

Higueragu dũcamaniyigu

⁶ Jesús cũũ wãcũrémena ate queoré wedeyigu:

—Sĩcũ basocú cũũya ditapu sicagú higueragu oterigu cũoyigu. “¿Dũcacũtimiĩto?” jĩgũ, ññagũ wáayigu. Tiigupé dũcamaniyiro.

⁷ Tiidita coterĩ basocure jĩyigu: “Ññaña. Yũũ atigú ‘dũcacũticu’ jĩgũ, itiácũma ññagũ jeamiã. Dũcamaniã. Tiiguré páatacõãjãña. Búri peti cãmotá nucũã”, jĩyigu.

⁸ Tiidita coterĩ basocupe jĩyigu: “Yũũre dutigú, aticũmarẽ nucõjĩña ména. Yũũ dita ãñurõ coacũ, nuãtuñagũdu tiia ména.

⁹ Biiro tiirĩ, dũcacũtibocu. Dũcamaniyĩ docare, páatacõãjãdutiwa”, jĩyigu.

Jesús yeerisãri bũreco niirĩ, opamutĩrõ niigõrẽ netõnérique

¹⁰ Sicabũreco judíoa yeerisãri bũreco niirĩ, Jesús cũã neãrí wiĩpu buegu tiiyigu.

¹¹ Toopú sĩcõ numiõ niiyigo. Wãtĩ coore dieciocho cãmarĩ opamutĩrõ niirĩ tiiyigu. Diamacũ nucũmasĩriyigo.

* 13:4 Portugués: dezoito.

12 Jesús coore ñña, atidutiya.

—Muu diarére netōnénotoaa, jīyigū.

13 Teero jīgūrā, coore ñaapeóyigū. Máata diamacú jeaconucāyigo. “Cōāmacū añunetōjōāgū niī”, jī, usenire ticoyigo.

14 Jesús yeerisāri bureco niirī coore netōnéri ññagū, tiiwií dutigú cúayigū. Basocáre jīyigū:

—Paderé burecori seis burecori niīā. Teeburecorire netōnédutira atiya. Yeerisāri bureco niirī, atirijāña, jīyigū.

15 Jesús cūārē yūyigū:

—Tiiditōrepira niīā múā. ¿Deero tiigāri múā yeerisāri bureco niirī? Múāyagu wecu, múāyagu burrore añurō tiirā, jōā, oco tīāādara wéewacu.

16 Atigó Abraham pārāmeōrē wātī dieciocho cāmarī siatúarigobiro cuóarigū niīāwī. Atigore yeerisāri bureco niipacari, añugō wāari tiiró booa, jīyigū.

17 Jesús teero jīrī tiorá, niipetira cūārē ññatutira boboro wāayira. Āpērā niipetira Jesús pee añurō tiiñorere ññarā, useniyira.

Mostazapemena queoré

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

18 Too síro Jesús jīyigū:

—Cōāmacū dutiré múāpūre niīādarere ate queorémēna wedegūda.

19 Sicape mostazape tiiróbiro niīā. Tiipegārē sīcū basocá cūya wesepū néewa, oteyigū. Tiipe wiī, bucuaropuja, pairigū yucūgū wāajāyiro. Minipōná tiigú dūpūripū pōnacūtiyira, jīyigū.

Pā pūuri tiirémēna queoré

(Mt 13.33)

20 Jesús wedenemoyigū:

—Cōāmacū dutiré múāpūre niīādarere ate queorémēna wedegūda.

21 Pā pūuri tiiré tiiróbiro niīā. Sīcō numiō pā tiigódo itiápo harinapori pairí baracapū poosāyigo. Harinamēna pā pūuri tiirére wúoyigo, niipetire púuaro jīgō, jīyigū.

Esahéri sopegā

(Mt 7.13-14, 21-23)

22 Jesús Jerusalénpū wāagū, pacamacārī, metāmacārīgāpū buenetōwayigū.

23 Sīcū Jesuré sāññáyigū:

—Ūsā Ōpū, ¿Cōāmacū puto wāaadara puarāgā niī?

Jesús yūyigū:

24 —Yūre tuoýá: Pā Cōāmacū putopū sāñwadūgaadacua. Sāñwadūgapacara, sāñwamasīricua. Sāñwaro esahéri sopegā tiiróbiro niīā. Sāñwaro wisiópacari, sāñwaada jīrā, Cōāmacūyere tiirucújāña, jīyigū.

25 Cūārē jīñemoyigū:

—Biarítono jeari, wiī ōpū wūmūncā, sopepāmarē biajāgūdaqui. Too síro múā sopepū niirā jīādacu: “Ūsā ōpū, pāññā ūsārē”. Cūpūre yūgūdaqui: “¿Múā noā niī? Yū múārē masīriga”.

26 Múāpe jīādacu: “Marī sīcārōména yaa, sīniwú; muu ūsāya macāpūre buenetōwā”.

27 Cūpūre yūgūdaqui: “Masīriga. ¡Wāaya; múā niipetira ññarē tiirā niīā!” jīgūdaqui.

28 Múā cōānoārira āpērārē Cōāmacū Ōpū niirōpū niirī ññāādacu. Abraham, Isaac, Jacob, niipetira profetare toopú niirī ññarā, pūnisíra bacadiyó, utiadacu.

29 Niipetiropū macārā Cōāmacū Ōpū niirōpū jeaadacua. Toopú cūmēna yaaduiadacua.

30 Sīquērā atitó macārā bári niirā too síropūre uputí macārā niīādacua. Ūputí macārāpe bári niirā niīādacua, jīyigū.

*Jesús Jerusalén macãrãrẽ maĩmírigue
(Mt 23.37-39)*

³¹ Toorá sĩquẽrã fariseo basoca jea, cãürẽ jĩiyira:

—Ãnorẽ niirijãña. Herodes mũurẽ sĩađugáawĩ.

³² Jesús cãürẽ yũuyigu:

—Herodes basocú ñañagũrẽ ateré wedera wáaya: “ ‘Búrecoricõrõ wãtĩãrẽ cõãwionecoguda; diarecutirare netõnéguda. Apebúrecope tiitúguda’, jĩãwĩ”, jĩĩña.

³³ Mecũã, apebúreco, ñamigã bóeari bureco yũ paderere peotĩjãgũda ména. Tee petirí, Jerusalénpu wáaguda. Apemacãpũ profetare diamasĩña maniã, jĩiyigu.

³⁴ Jesús Jerusalén macãrãrẽ wãcũgũ, jĩiyigu:

—Jerusalén macãrã, múã profetare sĩarã niiã. Cõãmacũye wederare ùtãperimena déesĩãrã niiã. Múãrẽ maĩgũ, pee peti néõđugamiwũ. Cãrẽquẽ coo põnarẽ wũure docapu néõcũrõbiro tiidugamiwũ. Múãpe hooríwũ.

³⁵ Teero tiirã, múãya macã cõõjõããdacu. Yũũ ateré jĩĩã: Yũũre ññanemoricu; téé múã yũũre “ãni Cõãmacũ ticodiocorigu ãñunetõjõãĩ” jĩĩrãpu ññaãdacu, jĩiyigu.

14

Jesús sĩcũ õpũũ docadũpógure netõnérigue

¹ Sicabureco judíoa yeerisãri bureco niirĩ, Jesús sĩcũ fariseo basocu Judíoare Dutirá Peti menamacũya wiipũ yaagu jeayigu. Tiíwĩ niirã Jesuré ãñurõ ññacoteyira.

² Toopũ sĩcũ õpũũ docadũpógũ Jesús díamacũpu niiyigu.

³ Jesús Moisés jóarigue buerare, fariseo basocare sãñáyigu:

—¿Marĩ yeerisãri bureco niirĩ, diarecutirare netõnémasĩnogari; o netõnémasĩña manigárite? jĩiyigu.

⁴ Cũãpe yũuriyira. Jesús diagũre ñaapeó, netõné, “wáagua” jĩiyigu.

⁵ Túajea, cãürẽ jĩiyigu:

—Múãyagu burro, wecu coperu ñaasãrĩ, yeerisãri bureco niipacari, múã máata néewionecocu.

⁶ Cũũ teero jĩĩrĩ, yũũmasĩriyira.

Bosebũreco boocónoãrirare wederigue

⁷ Fariseo basocu boocónoãrira sũguero maquẽ duirẽpu bese, duiri ññagũ, Jesús cãürẽ queorémãna wedeyigu:

⁸ —Múãrẽ wãmosiãri bosebũreco niirĩ boocóri, sũguero maquẽ duirẽpu duirijãña. Apetó tiigũ, múãrẽ boocóarigu menamacũ peti jeaboqui.

⁹ Múãrẽ boocóarigu ati, mũurẽ “ãñirẽ mũũ duiró ticoya” jĩĩboqui. Mũũpe boborémãna niituripĩrõpu duigu wáabocu.

¹⁰ Teero tiigũ, mũurẽ boocóri, niituripĩrõpu jeanuãña. Mũũ teero tiirĩ ññagũ, mũurẽ boocóarigu jĩĩboqui: “Yũũ menamacũ, ãnosãñúrõpe jeanuãña”. Cũũ teero jĩĩrĩ, niipetira mũũmãna duirã padeorémãna mũurẽ ññaãdacua.

¹¹ Sĩcũ cũũ basiro “ãpẽrã nemorõ yũũre padeorĩ booa” jĩĩgũ bári niigũ tiinógũdaqui. Teero jĩĩhẽgũperea Cõãmacũ ãpẽrãrẽ padeorĩ tiigũdaqui, jĩiyigu.

¹² Jesús cãürẽ boocóarigũre jĩiyigu:

—Mũũ boseyagũdũ, mũũ menamacãrãrẽ, mũũ sõwũsũmũãrẽ, mũũ bairare, mũũya wederare, mũũya wii pũto macãrã pee apeyé cõorãre boocórijãña. Mũũ cãürẽ boocóri, cũãcã mũurẽ boocócãmeãdacua. Cũũ teero tiirĩ, mũũ tiĩarigue wapatĩro tiirõbiro putũãdacu.

¹³ Teero tiirõno tiigũ, mũũ bosebũreco tiigũ, bóaneõrãrẽ, posarirare, wáamasĩhẽrãrẽ, ññahẽrãrẽ boocóya.

14 Cúã m̄urē wapatímasĩricua. Teero tiigú, Cõãmacũ m̄urē bayiró usenire ticogũdaqui. Basocá diarira añurã masãri bæreco niirĩ, añurē ñeegũdacu, jĩiyigu.

Boseyaremena queoré

(Mt 22.1-10)

15 Sícũ cúãmena duigú Jesús jĩirere t̄ogú, jĩiyigu:

—Cõãmacũ Õpũ niirõpũ yaadutigu boocónoãrigu bayiró usenigũdaqui.

16 Jesús cũurē queorémēna wedeyigu:

—Sícũ basocá boseyagũdu paũ basocáre boocóyigu.

17 Niipetire quẽnoãrepũ niirĩ, cũurē padecotegũre wedegu wáadutiyyigu. “ ‘Quẽnoãrepũ niĩãwũ; yaara atiya’ jĩĩña”, jĩimiyigu.

18 Cúã niipetirapũra “wáamasĩriga” jĩiyira. Niisuguegu jĩiyigu: “Dita sãĩãwũ. Tiiditare ñagũ wáagũdu tiia. Teeré m̄urē dutigũre wedeya”, jĩiyigu.

19 Āpĩ jĩiyigu: “Wecũá p̄amóquẽnerã sãĩãwũ. Cũãrē ñagũ wáagũdu tiia. Teeré m̄urē dutigũre wedeya”, jĩiyigu.

20 Āpĩ jĩiyigu: “Yũũ numocutijõããwũ. Teero tiigú, wáamasĩriga”, jĩiyigu.

21 Padecotegu p̄tũawa, cũurē dutigũre cúã jĩĩãriguere wedeyigu. Dutigú cúagu, cũurē jĩiyigu: “Macã decopũ boyeromēna wáagua. Bóaneõrãrē, posarirare, ñahẽrãrē, wáamasĩhẽrãrē sũoátiya”, jĩiyigu.

22 Padecotegu jeagu, cũurē jĩiyigu: “Mũũ dutiarirobirora tiĩãwũ. Duiré dusajãã ména”, jĩiyigu.

23 Dutigú cũurē jĩiyigu: “Maapãrĩpũ wáagua. Mũũ buajeárare duucũrõ manirõ sũoátiya, wii dadaaro jĩĩgũ.

24 Yũũre t̄oyá: Yũũ boocósuguerira yũũ boseyarere yaañaricua”, jĩiyigu, jĩĩ wedeyigu Jesús.

Jesuré n̄n̄ndũgári, wisió niĩã

(Mt 10.37-38)

25 Jesuré paũ basocá n̄n̄nrã tiyyíra. Cũãrē cãmenũcã ñña, jĩiyigu:

26 —Yũũ buerere n̄n̄ngũno yũũre bayiró maĩrõ booa. Yũũre maĩpacú, cũũ pacure, cũũ pacore, cũũ numorẽ, cũũ põnarẽ, cũũya wederare, teero biiri cũũ catirere bayiró maĩgũno yũũ buegú niimasĩriqui.

27 Sícũ “yũũ Jesuré padeogúja diajãbocu” jĩĩ cuigũno yũũ buegú niimasĩriqui.

28 ‘Sícũ wii pairí wii tiĩãdari suguero, cũũ sãĩãdarere quẽnosuguéqui. Teero tiigú, cũũ niyeru c̄orémēna “wii peotígũdacu” jĩĩmasĩqui.

29 Quẽnohẽgũ péero tiĩnũcã, peotímasĩriboqui. Cũũ peotĩheri ññarã, niipetira buijãbocua.

30 “Cũũ wii tiĩnũcãmiãyi; peotímasĩriayi”, jĩĩbocua.

31 “Teero biiri sicadita macãrã õpũ apeditã macãrã õpũmēna cãmerĩsĩãgũ wáaadari suguero, dui, añurõ wãcũqui. “Yũũ diez mil suraramēna veinte mil surara c̄ogũmēna cãmerĩsĩãgũ wáagu, ¿sĩcãrĩbĩgũdari?” jĩĩ wãcũqui.

32 “Sĩcãrĩbíricu” jĩĩgũjã, apeditã macãrã õpũ yoaropũ niirĩrã, queti ticocoqui. “Marĩ añurõ niirecutiada jĩĩrã, ¿yũũ deero tiirí boogári m̄ũũ?” jĩĩcoqui.

33 Teero tiirã, múãcõrõ niipetire múã c̄orere duudũgãhera, yũũ buerã niimasĩricu.

Móãmena queoré

(Mt 5.13; Mr 9.50)

34 ‘Móã ocare yaari, añuniã. Móã ocãheri, nemo ocari tiimasĩña manicú.

35 Oterere añurõ wiirí tiirĩcu. Cõãjãrõ booa. Múã móã ocãherebiro niirijãña. T̄odũgãrano t̄omasĩãdacua, jĩiyigu.

15

Oveja ditirigümena queoré
(Mt 18.10-14)

¹ Paꝝ romanuã õpãrẽ niyeru wapasébosari basoca, ãpẽrã ñañaré tiirá Jesús wederére tuoáðara jeayira.

² Fariseo basoca, Moisés jóarigue buerá cûũrẽ wedepatiyira:

—Ñani ñañaré tiirãre ñee, cúãmena yaarucui, jĩiyira.

³ Jesús cúãrẽ queorémene wedeyigü:

⁴ —Cien oveja cuogú sícũ ditiri ññagũ, ¿deero tiigári cûũ? Noventa y nuevere cãpũꝝ cûũ, ditiarigüre ãmaãgũ wáaqui, tée buagúꝝ.

⁵ Buã, usenigũ, cûũ wãtuãꝝ néereoci.

⁶ Wiipú coegú, cûũ menamacãrãrẽ, cúãya wii puto macãrãrẽ suocó, jĩiqui: “Yũũmena useniña. Yáagu oveja ditiarigüre buaáwũ”, jĩiqui.

⁷ Yũũre tuoyá: Ate tiiróbiro sícũ ñañaré tiigú cûũ ñañaré tiirere wãcũpati, wasorí, Cõãmacũ putopũ usenire niinetõjõããdacu. Noventa y nueve wãcũpati, wasotóarirare ññarã, useniãdacua. Cúãmena usenirõ nemorõ useniãdacua, sícũ ñañaré tiigú wãcũpati, wasorí, jĩiyigü.

Niyeriqui ditiriquimena queoré

⁸ Apeyé wedenemoyigü:

—Apetó tiigó, sícõ numiõ pãmóquẽñe niyeruquiri wapapacárequiri cuobóco. Coore sicaqui ditiri, ãñurõ ãmaãpetijãboco. Sãwócorigare sãwóco, wiiré joaãmaboco, tée buagóꝝ.

⁹ Buatóa, coo menamacãrãrẽ, cooya wii puto macãrãrẽ suocó, jĩico: “Yũũmena useniña. Niyeriqui ditiariquire buaáwũ”, jĩico.

¹⁰ Yũũre tuoyá: Teerora useniya ángelea Cõãmacũyara sícũ ñañaré tiigú cûũ ñañaré tiirere wãcũpati, wasorí, jĩiyigü.

Macũ wáa ditirigü coerígue

¹¹ Apeyé wedenemoyigü sũcã:

—Sícũ basocú puarã põnacutígu niiyigü.

¹² Cûũ baipé cûũ pacure jĩiyigü: “Pacu, yée mũũ diagu cũũãdarere máata ticoweojãña”. Pacupé teeré tuogú, cûũ cuorere cúã puarãrẽ batoyigü.

¹³ Yoeri sirogã, cûũ baipé niipetire cũũyere née, yoaropũ apeditapú wáajõãyigü. Toopú cûũ néewariguere cûũ booró ñañarõ tiibatéjãyigü.

¹⁴ Cûũ teero tiári siro, tiiditapũre jubóare bayiró wáayiro. Cûũ ñañarõ netõncãyigü.

¹⁵ Teero tiigú, sícũ tiidita macũrẽ paderé sãĩgũ wáayigü. Cûũrẽ cãpũꝝ yesea ecadutígu ticocoyigü.

¹⁶ Cûũ yapidugagü, yesea yaaré yaadugamiyigü. Cûũrẽ ecaríyira.

¹⁷ Toopú cûũrẽ wãcũrẽ jeayiro: “Yũũ pacũya wiipũre padecotera paꝝ niipacara, pee yaaré cuocúa. Yũũre ãnopũre jubóã, diagu tiigá.

¹⁸ Yũũ pacũ putopũ putuawagũda. Cûũrẽ jĩĩgũda: ‘Pacu, Cõãmacũrẽ netõncãtu; mũũcãrẽ teerora netõncãtu.

¹⁹ Cõãmacũrẽ, teero biiri mũũrẽ netõncãre wapa yũũre mũũ macũ tiiróbiro ññarijãña. Sícũ padegüre tiiróbiro yũũre ññaña’, jĩĩgũda”, jĩĩ wãcũyigü.

²⁰ Teeré wãcũ, cûũ pacũ putopũ coecóputuayigü.

’Cûũ coepatúaatiri, cûũ yoaropũ niirĩã, cûũ pacũ cûũrẽ ññayigü. Bayiró bóaneõ ññayigü. Cutuwá, cûũrẽ boca, páabua, cûũ wasopúrore ãpũyigü.

21 Cũu pacure jĩiyigu: “Pacu, Cõamacũrẽ netõnucãtu; mũucãrẽ teerora netõnucãtu. Cõamacũrẽ, teero biiri mũurẽ netõnucãre wapa yũre mũu macũ tiirõbiro ñnarijãña”, jĩiyigu.

22 Pacupé cũurẽ padecoterare dutiyigu: “Boyero suti añurẽ petire néeati, cũurẽ sããña. Sicabeto wãmo sããri beto sããña; sapatu sããña.

23 Wecu wĩmagũ diicutigure néeati, sããña. Cũurẽ yaa, yũu macũrẽ bosebureco tiipéoada.

24 Ñni yũu macũ marĩ ‘diajõãjĩyi’ jĩimiãrigu catii. Cũu ditiarigure marĩ ñña sũcã”, jĩiyigu. Teero tiirã, bosebureco tiinucãyira.

25 ‘Wesepã cũu macũ niisuguegure niiyigu. Putuati, wii putopũ jeagu, basaré busuri tuoyigu.

26 Sĩcũ cũu pacure padecotegure sũocó, sãñãyigu: “¿Wiipure deero tiirã tiirã?” jĩiyigu.

27 “Mũu bai putuajeaawĩ. Cũu diaremanigũ niirĩ ñña, mũu pacu wecu wĩmagũ diicutigure sãdutiawĩ”, jĩiyigu.

28 Cũupe cúagu, sããwadugariyigu. Teero tiigũ, cũu pacu “sããatiya” jĩigũ, witiwamiyigu.

29 Cũupe cũu pacure jĩiyigu: “Yũu peecũmarĩ mũurẽ sũcãrĩ netõnucãrõ manirõ padetusaia. Sũcũ marĩ ecagũre ticoridojãã, yũu menamacãrãmena ‘bosebureco tiiyã’ jĩigũ.

30 Ñni mũu macũ numiã ññarãmena mũuyere tiibatéyigu. Cũu putuajeari, cũupere wecu wĩmagũ sããbosãdutiayu”, jĩiyigu.

31 ‘Cũu pacu cũurẽ yũuyigu: “Macũ, búrecoricõrõ mũu yũumena niia. Niipetire yũu cõoré mũuye dícu niia.

32 Marĩ bosebureco tii usenirõ booa. Mũu bai marĩ ‘diajõãjĩyi’ jĩimiãrigu catii. Cũu ditiarigure marĩ ñña sũcã”, jĩiyigu, jĩi wedeyigu Jesús.

16

Dutibosagu ñañagũ

1 Jesús cũu wãcũrẽmena cũu buerãre ate queoré wedenemoyigu:

—Sĩcũ basocũ niyeru pairó cõogũ cũuyere dutibosagu cõoyigu. Ñpẽrãpé wãa, cũupure wedesãyira: “Mũuye niyerure tiibatégu tiii”, jĩiyira.

2 Cũurẽ dutigũ cũurẽ atiduti, jĩiyigu: “Mũurẽ wedesããwã. Mũu paderé jóaturipũrẽ yũure wiyayã. Mũu yéere dutibosagu niiricu sãa”, jĩiyigu.

3 Cũupe wãcũyigu: “Yũure dutigũ yũure cõãgũdu tiii. ¿Yũu deero tiigũdari? Yũu tutuaro paderere põõtẽõricu sãa. Ñpẽrãrẽ niyeru sãĩduigu, bobo niigũdacu.

4 Jãã, yũu tiĩadarere masĩtoaa. Biiro yũu tiirĩ, yũu paderé manirĩ, yũu masĩrã cúãye wiseripũ ‘sããati, niijãña’ jĩĩadacua yũure”, jĩi wãcũyigu.

5 ‘Teero tiigũ, cũu wãcũãrirobirora tiiyigu: Cũurẽ dutigũre wapamórã niipetirare sũquẽrã dícu atidutiya. Jeasuguegure sãñãyigu: “Mũu yũure dutigũre ¿noquẽ wapamó?”

6 “Yũu use cienpa posecutirepare wapamóã”, jĩiyigu. “Ñjã, mũu wapamóre jóaturipũ atipũ niia. Ñno duiya. Ateré boyeromena wasojãña. Ñse cincuenta dícu jóatuya”, jĩiyigu.

7 ‘Cũumena wedeseari siro, ñpĩrẽ sãñãyigu: “Mũute ¿noquẽ wapamó?” “Cienpori trigopori wapamóã”, jĩiyigu. “Ñjã, mũu wapamóre jóaturipũ atipũ niia. Ateré wasojãña. Ochentapori dícu jóatuya”, jĩiyigu.

8 ‘Niyeru pairó cõogũ, cũuyere dutibosagu ñañagũ cũu tiimenirere masĩgũ, “meninetõjõããyi” jĩiyigu.

‘Atibureco macãrã Cõamacũrẽ padeohera añurõ meniña cúã tiirere. Cũã Cõamacũrẽ padeorã nemorõ meniña, jĩiyigu Jesús.

9 Cũãrẽ wedenemoyigu:

—Yũre tɔoyá: Múã atibúreco maquẽ niyeru, apeyé cɔocú. Teeména ãpêrãrẽ tiiápuya. Múãrẽ maĩãdacua. Múã cɔoré petiári siro, múã tiiápurira Cõãmacũ pɔtopɔ múãrẽ bo-caadacua.

¹⁰ Bári niirére ãñurõ tiigúno ɔpɔtí maquẽcãrẽ ãñurõ tiii. Bári niirére ãñurõ tiihégɔnope ɔpɔtí maquẽcãrẽ ãñurõ tiiríi.

¹¹ Teero biiri múã atibúreco maquẽmena ãñurõ tiihéra, Cõãmacũyere ãñurõ tiirícu.

¹² Múã ãpĩyére ãñurõ cotebosahera, múãye niiboariguere ñeerícu.

¹³ Sícũ pɔarãrẽ padecotemasĩriqui. Sícũrẽ maĩríqui; ãpĩpére maĩquí. Sícũrẽ padeoquí; ãpĩpére netõncãquí. Múã niyerure maĩrã, Cõãmacũpere maĩrícu, jĩiyícu.

¹⁴ Jesús jĩirére fariseo basoca tɔoyíra. Cúã niyeru maĩrã niijĩrã, cũãrẽ buijãyira.

¹⁵ Jesús cúãrẽ jĩiyícu:

—Múã basocá ññacoropɔ ãñurã tiiróbiro niimiã. Cõãmacũpe múã ñañarõ wãcũrére masĩjãqui. Basocá ñañarére “ãñuré niã” jĩirére Cõãmacũ boorídojãqui.

Moisére dutiré cũũrigue, Cõãmacũ dutiré basocãpɔre niĩadarere wederigue

¹⁶ Moisére dutiré cũũrigue, profetas jóarigue múãrẽ dutiré niiriro niiwũ, Juan jeadari suguero. Cũũ jearéména Cõãmacũ dutiré múãpɔre niĩadarere wenedoã. Cũũ dutiré niirõpu niipetira bayiró sããwadugacua.

¹⁷ Ɔmũãse, atibúreco petijõããdacu. Petipacári, Cõãmacũye queti jóaripũpu niiré petirícu. Diamacú maquẽ niirucujããdacu.

Nɔmocũtira cõãré maquẽ

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

¹⁸ Sícũ cúũ nɔmorẽ cõãgũ, apegoré nɔmocũtigɔ, ñañarõ tiigú tiiquí. Manɔ cõãnorigoména nɔmocũtigɔcã ñañarõ tiigú tiiquí, jĩiyícu.

Pee cɔogú, ãpĩ Lázaro

¹⁹ Jesús atequetiré wedeyícu:

—Sícũ basocá pee apeyé cɔogú niiyícu. ãñuré suti wapapacáre dícu sãñayícu. Búrecoricõrõ boseyarucuyícu.

²⁰ Sícũ bóaneõgũ cúũya wii sããwaro yepapɔ duirucuyícu. Cũũya õpũũ niipetiro cãmi bóayícu. Cũũ wãmecũtiyícu Lázaro.

²¹ Cũũ pee apeyé cɔogúya mesapɔ tiibatédiocorere yaa, yapidugamiyícu. Díayia jea, cúũ cãmirẽ neniyíra.

²² Sícabɔreco diajõãyícu. Ángelea cúũrẽ néewayira Abraham pɔtopɔ. Too síro pee apeyé cɔogúcã diajõãyícu. Cũũrẽ yaajãyira.

²³ Pee cɔogú niimiãrigɔ diariraniãrã niirõpu jea, ñañarõ netõgú tiiyícu. Toopú cúũ ññamõcogɔ, yoaropɔ Abrahamrẽ ññayícu. Lázaro cúũména niiyícu.

²⁴ Cũũrẽ ññagũ, bayiró wedesereména jĩiyícu: “Pacɔ Abraham, yũre bóaneõ ññañã. Yũ pɔtopɔ Lázaro ticooya. Cũũ ati, cúũya wãmosũãména oco soa, yũ ñemerõrẽ yusũásãrĩ tiigú atiaro. Yũ atipécãmepɔ ñañarõ netõgú tiigá”, jĩimiyícu.

²⁵ Abraham cúũrẽ yũyícu: “Yáa wedegɔ, wãcũña: Mũ catigɔ, ãñuré cɔotóaaawũ. Lázaro bayiró ññarõ netõwĩ. Mecũtigã cúũ ãnopɔre yeeripũna usenire ñeeĩ. Mũpe ññarõ netõgú tiia.

²⁶ Dee tii ticocomasĩriga: Marĩ decopɔre ãcũãri coaca niijãã. Ɔsãména niirã múã pɔtopɔ wãadugari, dee tii masĩña maniã. Múã pɔtopɔ niirãcã ãsã pɔtopɔ atimasĩriya”, jĩiyícu.

²⁷ Pee cɔogú niimiãrigɔ jĩiyícu: “Too docare yũ mũãrẽ sãã, pacɔ. Lázaro yũ pacɔya wiipɔ ticooya.

²⁸ Toopɔre yũ sicamoquẽñerã baira cɔoa. Cũãrẽ wedegɔ wãaaro, ãno yũ ññarõ netõrõpɔ atirijããrõ jĩigũ”, jĩimiyícu.

²⁹ Abraham jĩyigu: “Cũã Moisés jóariguere, profetas jóariguere c̃uocúa. Teeré padeoáro”, jĩyigu.

³⁰ Pee c̃uogú niimiãrigu ỹuuyigu: “Teerora niiã, niirõpeja, pacu Abraham; s̃icũ diariguru bauá wederi, cũã ñañaré tiirére wãcũpati, wasoádacua”, jĩmiyigu.

³¹ Abraham c̃ũrẽ ỹuuyigu: “Moisés jóariguere, profetas jóariguere padeohéra, diariguru bauá wederi, nemorõ padeorícua”, jĩyigu.

17

Ñañaré tiirí, quio niiã

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Jesús c̃ũ bueráre jĩyigu:

—Āpērãrẽ ñañarõ jĩcõãsãre niirucujãadacu. Ñañarõ jĩcõãsãgũnorẽ ñañanemorõ wáaadacu.

² Cũ ỹuure padeorágãrẽ ñañaré tiidutíri, c̃ũrẽ nemorõ ñañarõ wáaadacu. C̃ũrẽ ùtãgã pairígamena c̃ũ wãmuãru siatúyo, día pairímaaru cõãñocori, nemorõ ãñubocu.

³ Múãrẽ wedetooa mée.

M̃uuya wedegu m̃uurrẽ ñañaré tiirí, c̃ũrẽ “m̃u ñañaré tiíawũ” jĩ wedeya. Cũ wãcũpati, wasorí, c̃ũrẽ acabóya.

⁴ Cũ sietecõrõ sicabureco m̃uurrẽ ñañaré tiirí, sietecõrõ m̃uurrẽ acabóre sãĩrĩ, acabóya, jĩyigu.

Jesús Cõãmacũrẽ padeorére wederigue

⁵ Jesús beserira c̃ũrẽ sãiyíra:

—Īsãrẽ padeoré ticonemoña, jĩyira.

⁶ Marĩ Ōpũ ỹuuyigu:

—Mostazape péeripegã niiã. Múã padeoré tiipetõrõgã niirĩ, atigú yucuru pairígure “wããwa, día pairímaa decoru nucũrõ wáaya” jĩbojĩyu. Múã padeorí, tiigú múã dutirobirora wáabojĩyu, jĩyigu.

Padecotegu paderigue

⁷ Jesús apeyé queorémena wedenemoyigu:

—Apetó tiirá, múã s̃icũ padecotegu c̃uobócu. Cũ otegu ditare coacũgũ jeaarigu o oveja cotegu jeaarigu coerí, ¿deero jĩgari c̃ũrẽ? “Sããatiya. Duiya, yaagudu jĩgũ”, jĩricu.

⁸ Biirupe jĩcu: “Ỹuure yaaré quẽnobosáya. Sutiró sotoá macãrõ sãña, ỹu yaaadarere, ỹu s̃niãdarere batoya. Ỹu yaaari siropu yaa, s̃nimasĩã m̃uujã”, jĩcu.

⁹ Padecotegu m̃u dutirére tiirí ñapacu, c̃ũrẽ “m̃umena ãñurõ useniã” jĩricu.

¹⁰ Teero tiirá, múãcã c̃ũ tiirõbirora niipetire Cõãmacũ dutirére tiipetítóara, “ũsã padecotera búri niirã niiã; ùsãrẽ dutiré dícuere tiíawũ” jĩña, jĩyigu Jesús.

Jesús p̃uamóquẽñerã õpũũrĩ bóarare netõnérigue

¹¹ Jesús c̃ũ buerámena Jerusalénru wáara, Galilea, Samaria puaditá watoaru netõwáyira.

¹² Sicamacãru cũã jeari, ùmuã p̃uamóquẽñerã õpũũrĩ bóara bocayira. Yoaropu putuãncã,*

¹³ suoyíra:

—Jesús basocáre buegú, ùsãrẽ bóaneõ ññaña, jĩyira.

¹⁴ Jesús cũãrẽ ññagũ: —Paiaré ãñorã wáaya, jĩyigu.

Cũã maaru wáari, cũãye õpũũrĩ bóare yatipetijõãyiro.

¹⁵ S̃icũ yatiri ññagũ, cãmerputáyigu. Bayiró busurómena Cõãmacũrẽ usenire ticoyigu.

* **17:12** Moisére dutiré c̃ũrigue õpũũrĩ bóarare aperopá niidutiyo; tee diaremanirãmena niidutiyo. Ññaña Levítico 13.46.

16 Jesús puto jea, ditapu munibiácumu, cãurẽ usenire ticoyigu. Cãu Samaria dita macũ niyigu.

17 Jesús jĩyigu:

—Pamóqueñerãre netõnéãwã. Æpẽã nuevepe ¿noopú niigari?

18 Æni judíoayũ niihẽgũ dícu Cõãmacũre “ãñunetõjõã” jĩ, usenire ticogu putuaatiayi, jĩyigu.

19 Cãurẽ jĩyigu:

—Wãmunucãña; wãagua. Mũu padeojĩgũ, netõnénoãrigupu putuãa, jĩyigu.

Cõãmacũ dutiré basocãpũre jeaadarere wederigue

(Mt 24.23-28, 36-41)

20 Fariseo basoca Jesuré sãñáyira:

—Cõãmacũ dutiré basocãpũre niiãdare ¿deero biiri jeanucããdari? jĩyira.

Cããrẽ yũyigu:

—Cõãmacũ dutiré basocãpũre niiãdare baurocã jearicu.

21 “Ænopú niiã; jõõpu niiã” jĩña maniãdacu. Cõãmacũ dutiré basocãpũre niiãdare múã watoapu niitooa, jĩyigu.

22 Cãu buerãre jĩyigu:

—Too síro yũ niipetira sõwã atiditapú putuaatiri bayiró boomíãdacu múã. “Cãurẽ sicabũreco marí ñnarí, ãñujãboayu”, jĩpacara, yũre ñnaricu.

23 Æpẽã múãrẽ “ãno niiãwĩ; jõõ niiãyigu” jĩãdacua. Cãã teero jĩrĩ, wãarijãña; cããrẽ nũnrĩjãña.

24 Apetóre bupo wããyori, muĩpũ mũãatirope tée cãu sããwarope bóesesajõãã. Teero wãarobirora wãaadacu yũ niipetira sõwã atiadari bũreco.

25 Teero wãaadari suguero, yũre bayiró ññarõ netõrõ niirõ tiia ména. Atitó macãrã yũre booriãdacua.

26 ‘Yũ niipetira sõwã putuaatiadari suguerogã, Noé niirito wãarirobiro wãaadacu.

27 Noé dooríwũcapũ sããwaadari suguero, basocã yaa, sĩni, wãmosía, cãã põna numiãrẽ numicũ tiyíra. Cãu sããwari bũrecore día duanetõrĩ, diapetijõãyira.

28 ‘Lot niiritocãrẽ teerora yaa, sĩni, sãĩ, dúa, ote, wiserí tii tiyíra.

29 Lot Sodoma macãpũ niimiyigu. Cãu catũwãri bũrecore pecame, bayiró asiréperi ñaapeayiro. Teeména basocã diapetijõãyira.

30 Yũ niipetira sõwã putuaatiadari bũrecore teerora tiiãdacua.

31 ‘Tiibũrecore sĩcũ wii sotoápu pesaboqui. Cãũye wii popeapu niirére diiwá, néegũ sããwaripacu, dutijõããrõ. Wesepú padegúcã wiipú putuawaripacu, dutijõããrõ.

32 Lot nũmorẽ wãariguere wãcũña.†

33 Sĩcũ cãu catirí bũrecore maĩgũ, catiré petihére bũarígũdaqui. Cãu catirí bũrecore maĩhẽgũpe catiré petihére bũagũdaqui.

34 ‘Yũre tuoyá: Teero wãaadari ñami puarã cõãrõpu cõããdacua. Sĩcũ néemũãnogũdaqui; ãpĩ putuãgũdaqui.

35 Puarã numiã sĩcãrõména trigo wãñiãrã niiãdacua. Sĩcõ néemũãnogõdaco; apegó putuãgodaco.

36 Puarã sĩcãrõména wesepú niiãdacua. Sĩcũ néemũãnogũdaqui; ãpĩ putuãgũdaqui, jĩyigu.

37 Cãurẽ sãñáyira:

—Ësã Õpũ, ¿noopú teero wãaadari? jĩyira.

“Niipetira masíãdacua” jĩgũ, queoréména yũyigu:

—Bóara niirõpu yucã neãcua, jĩyigu.

† 17:32 Lot nũmo coo maĩrí macãpũ cãmenucã ñnapũuocoma jĩgõ, móã tutu posaconucãyigo. Cõãmacũ cããrẽ “ñnarũcorijãña” jĩsuguemiyigu. Ññaña Génesis 19.26.

18

Wapewiomena queoré

¹ Jesús cãũ bueráre “duucũrõ manirõ Cõãmacũrẽ sãĩrucújãña” jĩĩgũ, ate queorémèna wedeyigũ.

² –Sicamacãrũ sĩcũ queti beserí basocũ niyigũ. Cãũ Cõãmacũrẽ cuiriyigũ. Basocáre teero ñãjãyigũ.

³ Tiimacãrũre sĩcõ wapewio niyigo. Coõ cãũ pũtopũ wáarucuyigo, coore ñãñarõ tiigũmena quẽnodutígodo.

⁴ Yoari tiápuriyigũ. Too síro wãcũyigũ: “Yũũ Cõãmacũrẽ cuiri, basocáre teero ñãjãpacũ,

⁵ atigó wapewioyere quẽnogúda. Yũũ teero tiirí, yũũre potocõdujãgõdaco. Teero tiihéigũ, coõ naĩrõ atiri, põõtẽõribocũ”, jĩĩyigũ, jĩĩ wedeyigũ Jesús.

⁶ Marĩ Õpũ wedenemoyigũ:

–Queti beserí basocũ ñãñagú tiirére wãcũña. Cãũ ñãñagú niipacũ, wapewiore tiápuyigũ.

⁷ ¿Nemorõ Cõãmacũre cãũ beserirare tiápugudari? ¿Ñamirĩ, búrecori cãũrẽ sãĩrãrẽ máata yũũgudari?

⁸ Yũũre tũoyá: Pearó manirõ cãũ sãĩrere yũũgudacui. Cãũ teero yũũpacari, yũũ niipetira sõwũ atibúrecorũ pũtũaatiri, ¿basocá padeorémèna sãĩrãrẽ bũagudari? Bũarĩcu, jĩĩyigũ.

Fariseo basocũmena, wapasébosari basocũmena queoré

⁹ Jesús pũto ãpẽrã tuorá jeayira. Cũã “Cõãmacũ ñãacoropũ ãñuré tiirá niĩã” jĩĩ wãcũmiyira. Cũã teero wãcũjĩrã, ãpẽrãrẽ booríyira. Teero tiigũ, ate queorémèna cããrẽ wedeyigũ:

¹⁰ –Pũarã ãmũã Cõãmacũwiipũ súubusera sããwayira. Sĩcũ fariseo basocũ niyigũ. ãpĩ romanuã õpũrẽ niyeru wapasébosari basocũ niyigũ.

¹¹ Fariseo basocũ nucũ, súubusegũ jĩĩyigũ: “Cõãmacũ, yũũ ãpẽrã tiiróbiro niiria. Teero tiigũ, mũũrẽ usenire ticoa. Cũã ãpẽrãyere tiiditóremèna néejãcua; ñãñaré tiihére wedesãcua; nũmocũtira niipacara, ãpẽrã numiãmèna ñeeapècua. Yũũ ñni niyeru wapasébosari basocũ tiiróbiro niiria.

¹² Yũũ sica semanarẽ pũabúreco betia. Cien wapatágũ, pũamóquẽne yũũ wapatáre mũũrẽ ticoa”, jĩĩmiyigũ.

¹³ Niyeru wapasébosari basocũre yoaropũ pũtũánucã, ñãamũõcoriyigũ. Bayiró wãcũpatijĩgũ, cãũ cutirore páa, jĩĩyigũ: “Cõãmacũ, yũũre bóaneõ ñãña; yũũ ñãñarere tiijãmiã”, jĩĩyigũ.

¹⁴ Jesús jĩĩnemoyigũ:

–Yũũre tũoyá: Niyeru wapasébosari basocũ Cõãmacũ acabónoãrigũrũ cãũya wiipũre coeyigũ. Fariseo basocũre acabónoriyigũ. “Yũũ ãpẽrã nemorõ basocũ ãñugú niĩã” jĩĩ wãcũgũrẽ “bũri niigú niĩã mũũ” jĩĩgũdacui Cõãmacũ. Teero jĩĩ wãcũhẽgũpèreja Cõãmacũ ãpẽrãrẽ padeorí tiigũdacui, jĩĩyigũ Jesús.

Jesús wĩmarãrẽ sãĩbosárigue

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Wĩmarãrẽ Jesús pũto néewayira ñãapeódutira. Jesús buerá teero tiirí ñãrã, cããrẽ néewarare tutimiyira.

¹⁶ Jesupé cããrẽ atiduti, jĩĩyigũ:

–Wĩmarã yũũ pũto atiaro. Cãmotárijãña. Cõãmacũ dutirere ãñurõ wãcũnũnũserano ãniãgã tiiróbiro wãcũrã niĩya.

¹⁷ Yũũ ateréja diamacũrã jĩĩã: ãniãgã tiiróbiro Cõãmacũ dutirere ãñurõ wãcũnũnũse tiihéranorẽ cãũ dutiré cããrũre jeaboariguere cããrẽ jearicu, jĩĩyigũ.

Jesumèna pee cãogũ wedeserigue

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

18 Judíoare Dutirá Peti menamacū Jesurē sāññáyigu:

—Basocáre buegú añugú, ¿yuu ñeenó tiigúdari, catiré petihére buadugágu? jñiyigu.

19 Jesús cūñrē yuyyigu:

—Muu yuure “añugú” jñā. Cōāmacū sīcūrā añugú niī.

20 Muu Cōāmacū dutiré cūñriguere masīcu. “Āpī numorē ñeeaperijāña. Basocáre sñārijāña. Yaarijāña. Āpērārē jñīditoremēna wedesārijāña. Muu pacu, muu pacore padeoyá”, jñā, jñiyigu.

21 —Yuu wīmagūpura tee niipetirere tiimāatimiwū, jñīmiyigu.

22 Jesús cūñrē jñiyigu:

—Muerē sicawāme dusajāā ména. Muu cuorere dúapetijāña. Tee dúa wapatáariguere bóaneōrārē batoya. Teero tiigú, Cōāmacū putopure pee añurē buagúdadu. Túajea, ati, yuure nuñwá, jñīmiyigu.

23 Cūū teero jñīrī tuogú, tusarijōāyigu. Cūū pee peti apeyé cuogú niiyigu.

24 Cūū tusarijōārī ññagū, Jesús jñiyigu:

—Pee apeyé cuorāno Cōāmacū dutirere añurō tiinunásedugari, wisió niicu.

25 Wáicu camello wāmecatigu awigá copegāpu sāñcāmewitimasīriqui. Toorá nemocú, pee apeyé cuorāno Cōāmacū dutirere añurō tiinunásedugaripereja, jñiyigu.

26 Cūū jñīrēre tuorá sāññáyira:

—Too docare ¿noāpé netōnénoādari?

27 Jesús cūñrē jñiyigu:

—Basocá cūā basiro netōnémasīriya. Cōāmacūpereja wisióre manidójāā, jñiyigu.

28 Pedro jñiyigu:

—Tuoyá ména. Ūsāpe niipetire ūsā cuoriguere cūñjōāatiwū, muumēna nuññāda jñīrā.

29 Cūū cūñrē yuyyigu:

—Yuu aterēja diamacūrā jñā: Sīcū yuure maīgú cūñya wii, cūū numo, cūū baira, cūū pacusūmūā, cūū pōnarē cūñjōā, “Cōāmacū dutiré basocápure niīādare quetire wedegu wáaguda” jñīgūnope

30 cūū cūñwarigue nemorō buagúdaqui atibúrecopure. Too síropucārē Cōāmacūmēna catiré petihére buagúdaqui, jñiyigu.

Jesús cūñrē sñāñdarere ññārī wederigue

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

31 Jesús cūñ buerá docere suowá, jñiyigu:

—Mūā ññāā: Marī Jerusalénpu wáara tiia. Toopú profetas jóariguebirora wáaadacu. Niipetire cūā “biiro wáaadacu niipetira sōwārē” jñīrirobirora yuure wáaadacu.

32 Toopú yuu niipetira sōwārē judíoa niñērā dutirápure ticoadacua. Yuure buijā, ññārō jñī, usecó eobatētu,

33 tāna, sñāñdacua. Itiábureco siro masāgúdadu, jñiyigu.

34 Cūū buerá teerē tuomasīriyira. “Ñeenórē wedesege tiii”, jñīmasīriyira. Tuomasīña maniréno niyiuro.

Jesús Jericó macārē ññārī tiirigue

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

35 Jesús Jericó putopu jeagadu tiirí, sīcū maa wesapu niyeru sāñduíyigu. Cūū capeari baunóhēgū niiyigu.

36 Pāu basocá wáari tuogú: —¿Deero wáai? jñī sāññáyigu.

37 —Jesús Nazaret macā macū netōwágu tiii, jñiyira.

38 Teero tiigú, bayiró busarómēna jñiyigu:

—¡Jesús, David pãrãmi niinunusegu,* yũre bóaneõña! jĩiyigu.

³⁹ Cũũ puto netõwára: —Nocõrõrã ditamaníjõãña, jĩ tutimiyira.

Cũũpe jĩnemosãjãyigu:

—¡David pãrãmi niinunusegu, yũre bóaneõña! jĩiyigu.

⁴⁰ Jesupéja putuánucã, cũũrẽ néeatidutiyigu. Cũũ puto jeari, cũũrẽ sãĩñáyigu.

⁴¹ —¿Mũũrẽ deero tiirí boogári? jĩiyigu.

—Õpũ, yũre ñnarĩ tiiyá, jĩiyigu.

⁴² —Jáu. Ññaña sáa. Mũũ padeojĩgũ, netõnénoãrigũpu putuáa, jĩiyigu.

⁴³ Cũũ teero jĩĩrã, ññajõãyigu sáa. Ñña, Jesuré nunuwágũra, Cõãmacũrẽ usenire ticoyigu. Niipetira cũũrẽ teero wáari ñnarã, Cõãmacũrẽ usenire ticoyira.

19

Jesús Zaqueomena wedeserigue

¹ Jesús Jericópu jea, netõwágũ tiiyígu.

² Toopú sícũ pee apeyé cõogú niiyigu. Romanuã õpũrẽ wapasébosari basoca dutigú niiyigu. Cũũ wãmecutiyyigu Zaqueo.

³ “¿Deero biigú niĩ Jesús?” jĩ, ññadugamiyyigu. Cũũ ãmuhẽgũgã niijĩgũ, deero ññamasĩriyyigu. Pau basocá niiyira.

⁴ “Jesuré ññagũdu” jĩgũ, cũũ netõwáadaropũ cutuwáyigu. Cutuwá, sicagú yucũgũpu muãwayigu.*

⁵ Jesús too netõwágũ, ññamũõco, cũũrẽ jĩiyigu:

—Zaqueo, boyero diiátiya. Mecũãrẽ mũũya wiipũ putuácũmugũda, jĩiyigu.

⁶ Boyeromena diiwá, Jesuré useniremena bocagũ wáyigu.

⁷ Niipetira teeré ñnarã, wedepatyyira:

—Jesús ññaré tiirépigũya wiipũ putuácũmugũ wáaawĩ, jĩiyira.

⁸ Too síro Zaqueo wãmũnucã, marĩ Õpũrẽ jĩiyigu:

—Ûsã Õpũ, tũoyá ména. Yũũ cõorére decomena bóaneõrãrẽ ticogũda. Yũũ jĩĩditoremena yaarirare baparcõrõ nemorõ wiyagũda, jĩiyigu.

⁹ Jesús cũũrẽ jĩiyigu:

—Mecũãmena mũũ, mũũya wii macãrã ññaré tiirére netõnénoã. Mũũcã Abraham pãrãmi niinunusegu niã.

¹⁰ Yũũ niipetira sõwũ pecamepu wáaborirare ãmaã, netõnéngũ atiwũ, jĩiyigu.

Niyeruquirimena queoré

(Mt 25.14-30)

¹¹ Jesús Zaqueomena wedeseri, too niirã tũoyíra. Cũũ Jerusalénpu jeagũdu tiiyígu méé. Teero tiirã, cũũ “máata Cõãmacũ basiro dícu dutiréno marĩ putopũre niĩadaropũ tiia méé” jĩ wãcũmiyira.

¹² Cũũ wãcũrére masĩgũ, queorémene wedeyigu:

—Sícu basocú uputí macũ niiyigu. Cũũ õpũ sõneconogũdu tiiyígu. “Putuãtigũda” jĩ, õpũ niiré sããgũ wãajõãyigu yoaropũ.

¹³ Cũũ wáadari sugũero, puamóquẽñerã cũũye dutibosarare atidutiyigu. Cũũ sĩquẽrãrẽ sĩquẽñequiri niyeruquiri ticoyigu. Teequiri pairó wapatíre niyyiro. Cũũrẽ jĩiyigu: “Atequirimena apeyé sãĩ, dúa, wapatánemoña, téé yũũ coerípu”, jĩiyigu.

¹⁴ Cũũya dita macãrã cũũrẽ booríyira. Teero tiirã, cũũ wáari síro, “ ‘cũũ ãsã õpũ sããrĩ booríga’ jĩ wedera wáaya” jĩ ticocomiyira ãpẽrãrẽ.

* **18:38** Cũũ “David pãrãmi niinunusegu” jĩgũ, “mũũ Cõãmacũ beserigu niicu” jĩgũ tiiyígu. Ññaña 2 Samuel 7.12-16.

* **19:4** Tiigú pecasãyemena wãmecutiyyiro “sicómoro”.

15 'Cúã teero jĩpacari, cũũ cúã õpũ sõneconoyigu. Too síro coepatúaatiyigu. Putuajea, cũũ niyeruquiri ticorirare atidutiyigu. Cúãrẽ sãĩñáyigu: “¿Niyeru nocõrõ wapatánemorĩ?”

16 Jeasuguegu jĩiyigu: “Yũũ õpũ, mũũ ticoriquimena pũamóquẽñequiri wapatánemowũ”, jĩiyigu.

17 Cũũ õpũ cũũrẽ yũũyigu: “Ãñurõ tiiyú. Dutibosagu ãñurõ tiigú niiã mũũ. Yũũ péerogã cũũremena mũũ ãñurõ tiiyú. Teero tiigú, mũũrẽ pũamóquẽñe macãrĩ dutigú sõnecoguda”, jĩiyigu.

18 Too síro ãpĩ jeayigu. “Yũũ õpũ, mũũ ticoriquimena sicamoquẽñequiri wapatánemowũ”, jĩiyigu.

19 Cũũcãrẽ yũũyigu: “Mũũrẽ sicamoquẽñe macãrĩ dutigú sõnecoguda”, jĩiyigu.

20 “Too síro ãpĩ jeayigu. “Ãjã, yũũ õpũ, mũũyaqui; sutiró caseromena cõma, ãñanojãwũ.

21 Yũũ masĩã: Mũũ bóaneõ ãñarẽ cõgoría. Mũũ tiirípacu, ãpẽrã paderémene wapatáa. Mũũ oteripacu, ãpẽrã oteriguere néeeã. Teero tiigú, mũũrẽ cuiwũ”, jĩiyigu.

22 Cúã õpũ cũũrẽ jĩiyigu: “Mũũ dutibosagu ñañagú niiã. Mũũ wedeseremena mũũ ñañaré tiirere besenotoaa. Mũũ yũũ bóaneõ ãñarẽ cõohérere masĩãyu. Yũũ tiirípacu, ãpẽrã paderémene wapatárere masĩãyu. Yũũ oteripacu, ãpẽrã oteriguere néerere masĩãyu.

23 Teeré masípacu, ¿deero tiigú yée niyerure niyeru ãñanori wiipu bũcuáadutigu cũũriri? Mũũ cũũrĩ, yũũ coegú, tiiwipú bũcuáremena ñeenemoboajiyu”, jĩiyigu.

24 Toopú niirãrẽ jĩiyigu: “Tiiquire ãmajãña. Pũamóquẽñequiri cõogúpere ticoya”, jĩiyigu.

25 Cúã jĩiyira: “Ësã õpũ, cũũ pũamóquẽñequiri cõotóai”, jĩiyira.

26 Cúã õpũ jĩiyigu: “Yũũre tuoyá: Pee cõogúnorẽ nemorõ ticonoãdacu. Cõohégunopere cũũ cõomírere ãmajãnoãdacu.

27 Mecútigã yũũ õpũ sããrĩ boorírare ãnopú néeeatiya. Yũũ ãñacoropu cũũrẽ sããñá”, jĩiyigu, jĩĩ wedeyigu Jesús.

Jesús Jerusalénũ sããwarigue

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

28 Jesús teeré jĩitoa, Jerusalénũ wáagu, cúãrẽ sugueyigu.

29 Toopú wáagu, Betfagé, Betania macãrĩpu jeagudu tiiyigu. Teemacãrĩ Ëtãgú Olivo puto niiã. Toopú cũũ buerá pũarãrẽ jĩiyigu:

30 –Iimacã marĩ díamacũ niirí macãpu wáaya. Toopú jeara, sícũ burro wĩmagũ siatúnũcõãrigure buajeáadacu. Cũũ pesaya manigú niiqui ména. Cũũrẽ jõã, néeeatiya.

31 Múãrẽ “¿deero tiirã cũũrẽ jõãĩ?” jĩĩrĩ, “marĩ Õpũ booáwĩ” jĩĩña, jĩiyigu.

32 Cũũ ticocoarira wáa, cũũ jĩĩãrirobirora buajeáyira.

33 Cúã burrore jõãrã tiirí, cũũ õpãrã cúãrẽ: –¿Deero tiirã cũũrẽ jõãĩ? jĩiyira.

34 –Marĩ Õpũ booáwĩ, jĩĩ yũũyira.

35 Jesús puto néewa, burro sotoapu cúãye suti sotoá maquẽrẽ tuuwépeoyira. Jesuré cũũ sotoapu mũũpeadutiyira.

36 Jesús cũũ sotoapu pesawari, basocã cũũrẽ padeorã, cúãye suti sotoá maquẽrẽ maapu sãõcũyira.

37 Jesús Ëtãgú Olivo diiwáropu jeari, niipetira cũũ buerere nũnũrã cúã ãñariguere wãcũrã, usenĩnũcãyira. Niipetire Jesús tutuaremena tiieñoriguecãrẽ wãcũrã, bayiró bũsũrómena Cõãmacũrẽ usenire ticoyira.

38 –¿Cõãmacũ ticodiocorigu marĩ Õpũrẽ ãñurõ tiiaro! ¡Ëmũãsepare ãñurõ niirecatiario! ¡Niipetira Cõãmacũrẽ “ãñunetõjõãĩ” jĩĩ, usenire ticoaro! jĩiyira.

39 Sĩquẽrã fariseo basoca toopú niirã Jesuré jĩiyira:

–Basocãre buegú, mũũrẽ nũnũrãrẽ ditamaníduya, jĩiyira.

40 Jesús yũũyigu:

—Yũure tɔoyá: Cúã ditamaníãtã, Cõãmacũ ate ùtãperire bayiró busurómena wedeseri tiigúdaqui, jĩyigu.

⁴¹ Jesús Jerusalén pɔtopɔ jea, tiimacãrẽ ñnacogu, utiyigu.

⁴² Tiimacã macãrãrẽ, too síro macãrãrẽ wãcũgũ, jĩyigu:

—Mecũãrẽ múã ãñurõ niirecutirere Cõãmacũ ticorére masĩrĩ, ãñuboajĩyu. Múã masĩdugahere wapa masĩricu.

⁴³ Múãrẽ ñañarõ netõré burecori atiadacu. Teeburecorire múãrẽ ññatutira atimacãrẽ niipetireniñarĩpɔ cãmotãadacua, múãrẽ witiwari jĩrã.

⁴⁴ Niipetire múãyere cõãadacua. Múãrẽ sãpetĩjãadacua. Múã weere wiserire ùtãqui apequí sotoáɔpɔ weemãrigue pɔtɔáricu. Múã Cõãmacũ netõnéri bureco jeari ññamasĩhẽre wapa teero wãaadacu, jĩyigu.

*Jesús Cõãmacũwiipɔ dúari basocare cõãwionecorigue
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)*

⁴⁵ Jesús Cõãmacũwiipɔ sããjeagu, dúari basocare† cõãwionecoyigu.

⁴⁶ Cúãrẽ jĩyigu:

—Cõãmacũye queti jóaripũpɔ biiro jĩã: “Yáa wii ‘Cõãmacũmena wedeseri wii niĩã’ jĩrĩ wii niĩadacu”,‡ jĩ jóare niĩã. Múãpe yaarépira dúari wii niirĩ tiia, jĩyigu.

⁴⁷ Bãrecoricõrõ Jesús Cõãmacũwiipɔ bueyigu. Paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerá, ãpẽrã ɔpɔtĩ macãrã “¿cũãrẽ deero tii sãrõ booi?” jĩyira.

⁴⁸ Basocá niipetira Jesús wedeserere tɔonũnũsera tiyíra. Teero tiirá, cũãrẽ dee tii masĩriyira.

20

*Jesuré “¿noã dutirémèna teeré tiii?” jĩrigue
(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)*

¹ Sicabureco Jesús Cõãmacũwiipɔ basocáre buegu tiyígu. Cũãye ãñuré quetire wedegu tiyígu. Paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerá Jesús pɔtopɔ jeayira bɔtoá dutirámèna.

² Cũãrẽ sãñáyira:

—Ësãrẽ wedeya: ¿Noã dutirémèna mũũ teeré tiii? ¿Noã mũũrẽ dutiré ticori? jĩyira.

³ Jesús cúãrẽ yũyigu:

—Yũucã múãrẽ sãñãgũda. Múã yũure wedeya:

⁴ ¿Noã Juanrẽ wãmeõtidutigɔ ticocoyiri? ¿Cõãmacũ o basocápe ticocoyiri? jĩyigu.

⁵ Cũãpe cãmerĩ wedeseyira:

—Marĩ “Cõãmacũ ticocorigu niiwĩ” jĩrĩ, cũũ marĩrẽ “too docare ¿deero tiirá cũãrẽ padeoriri?” jĩboqui.

⁶ Marĩ “basocá cũãrẽ ticocorira niiwã” jĩãtã, niipetira marĩrẽ ùtãperimèna déesããadacua. “Juan profeta niiwĩ” jĩ padeoóya, jĩyira.

⁷ Teero tiirá, Jesuré: —Ticocorigue masĩriga, jĩjãyira.

⁸ Jesús cúãrẽ jĩyigu:

—Yũucã múãrẽ “ate dutirémèna teeré tiia” jĩ wederia, jĩyigu.

*Ññarã padecoteramèna queoré
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)*

⁹ Jesús basocáre ate queorémèna wedenũcãyigu:

—Sĩcũ ãmũ niyigu ɔse wese oterigu. Oteri siro, ãpẽrãrẽ tiiditare wasoyigu. Wasoari siro, aperopú wãayigu yoari niigũ wãagu.

† 19:45 Dúari basoca wãicɔra, bua wapapacáro dúayira. Cũãrẽ sãñẽãrirare pairé ticoyira, “Cõãmacũrẽ ticorá niĩya” jĩrã. ‡ 19:46 Isaías 56.7.

10 Use ducacutirito niirĩ, sīcũ cūūrẽ padecotegure ticocomiyigu. Cūūya dita cūū wasorirare “use cūā dúa wapatárere decomena ticocoaro yũre” jĩcomiyigu. Cūū toopá jeari, tiidita wasorira cūūrẽ páa, péerogã ticoripacara, pũtuócojãyira.

11 Āpĩ cūūrẽ padecotegure ticocomiyigu sūcã. Cūūcãrẽ páa, ñañarõ buijã, péerogã ticoripacara, pũtuócojãyira.

12 Too síro āpĩrẽ ticoconemoyigu sūcã. Cūūcãrẽ cāmitu, cõājãyira.

13 Tiidita õpũ “¿deero tiigúdari yũ?” jĩ wācũñcāyigu. “Yũ macũ yũ bayiró maĩgúrẽ ticocoguda. Apetó tiirá, cūūrẽ quioníremena ññabocua”, jĩmiyigu.

14 Ōpũ macũ toopá jeari ññarã, tiidita wasorira cāmerĩ wedeseyira: “Ānirã niĩ too síropu atiditaré ñeegũdu. Cūūrẽ sīácó. Cūū manirĩ, atiditá marĩya dita pũtuáadacu”, jĩmiyira.

15 Teero tiirá, cūūrẽ ñee, tiiwese wesapu néewa, sīácõājãyira, jĩ wedeyigu.

Jesús basocáre sãñáyigu:

—Tiidita õpũ cūūrẽ tiíadarere múārẽ wedeguda.

16 Cūū ati, cūūya dita wasorirare sīácõāpeti, āpērãrẽ tiiditare ticojãgũdaqui, jĩyigu.

Teeré tuorá: —¡Teero wáarijãārõ! jĩyira.

17 Jesús cūūrẽ ñña, jĩyigu:

—Wáaadacu. Cõāmacũye queti jóaripũ jĩrere tuoyá:

Wii weerira ãtãquire booríyira.

Cūā boorípacari, tiiquira uputí macãqui pũtuáwu tiwiipóre.*

18 Tiiqui sotoapu ññaapeagu mutãjõãgũdaqui. Tiiqui cūū sotoapu ññaapeatã, añurõ mutãpetijõãgũdaqui, jĩyigu.

Wapasédutire sãñárigue

(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mr 12.13-17)

19 Moisés jóarigue buerá, paiaré dutirá, “tee queorémena marĩrẽ jĩtutigũ tiiqui” jĩ masĩjãyira. Toorã “¿cūūrẽ deero tii ñeerõ booi?” jĩmiyira. Basocáre cuira, ñeemasĩriyira.

20 Teero tiirá, cūūrẽ añurõ ññanũnuse, āpērãrẽ ññadutira ticocoyira. Cūūrẽ basocá añurã tiiróbiro niidutiyira. Cūā Jesús merẽa yũari boomíyira. Teeména tiidita dutigúpure wedesã ticodugamiyira.

21 Teero tiirá, cūā ticocoarira Jesús pũto wáa, sãñáyira:

—Basocáre buegú, ãsã masĩã: Mũ diamacúrã wedea; diamacúrã buea. Basocá niipetirare sīcãrĩbíro ññaã. Cõāmacũ dutirere diamacú buea.

22 Teero tiigú, ãsãrẽ wedeya: ¿Romanuã õpũrẽ cūū niyeru wapasédutirere wapatíadari; o wapatígarite? jĩyira.

23 Jesupé cūā ñañarõ tiidugárere masĩjãyigu. Teero tiigú, jĩyigu:

24 —Niyeruquire ãñoñá yũre. ¿Noãyá diapóa, noã wãme tusai? jĩyigu.

—César romanuã õpũye tusaa, jĩyira.

25 Jesús cūūrẽ jĩyigu:

—Too docare Césaye niirere Césare wiyayá; Cõāmacũyere Cõāmacũrẽ wiyayá, jĩyigu.

26 Jesuré basocá tuocóropũ merẽa yũarere bñariyira. Cūā cūū yũarere tuomaníjõãrã, ditamaníjõãyira.

Diarira masãmuãre wederigue

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

27 Siquerã saduceo basoca Jesús pũto jeayira. Cūā “diarira masãmuãricua” jĩcua. Jesuré sãñáyira:

* 20:17 Salmo 118.22.

28 —Basocáre buegú, Moisés dutirére jĩĩada: “Sĩcũ põnamanígũ diaweori, cũũ bai cũũ nũmo niirigore dúutuaro. Cũũ coomena cũũ sõwũ diarigũre põnacutĩbosaaro”,† jĩĩ jóarigũ niĩwĩ Moisés.

29 Sĩcũpõna siete niiyira. Cũũ sõwũ nũmocutiyigũ. Põnamanígũrã diajõãyigũ.

30 Cũũ siro macũ cũũ sõwũ nũmorẽ dúutumiyigũ. Cũũcã põnamanígũrã diajõãyigũ.

31 Cũũ siro macũcã coore dúutu, põnamanígũrã diajõãyigũ. Niipetira cũũ siro macãrãcã teorera wáayira. Cũũ siete põnamanípacara, diapetijõãyira.

32 Too síro cũũ nũmo niimirigocã diajõãyigo.

33 Cũũ siete coore nũmocutimiyira. Teero tiigó, diarira masãmuãrĩ, ¿nii nũmope putuágodari? jĩiyira.

34 Jesupé cũũrẽ yũũyigũ:

—Atibúrecopũre ãmuã, numiã nũmocuti, manucutiya.

35 Cõãmacũ beserira dia masãmuãri siro, ãmuã, numiã wãmosíaricua.

36 Ángelea tiiróbiro niĩya. Dianemoricua sáa. Cõãmacũ masõrira niijĩrã, Cõãmacũ põna niĩya.

37 Diarira masãmuãrere Moisécã cũũ jóariguemena ãñorígũ niĩwĩ. Yucũũ jũũrísati quetipũ Cõãmacũ “Abraham, Isaac, Jacob Õpũ niĩã yũũ”‡ jĩĩriguere jóarigũ niĩwĩ.

38 Cõãmacũ diarira Õpũ niirii; catirá Õpũpe niĩ. Cũũ ãñacoropũ niipetira catiia, jĩiyigũ.

39 Sĩquẽrã Moisés jóarigue buerá Jesuré jĩiyira:

—Basocáre buegú, mũũ diamacũ peti wedesea.

40 Too síro cũũrẽ apeyé sãĩñánemodugariyira sáa, “marĩrẽ netõnucãboqui sũcã” jĩĩrã.

“Cristo ¿noã pãrãmi niĩ?” jĩĩrigue

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

41 Jesús basocáre sãĩñáyigũ:

—¿Deero tiirã “Cõãmacũ beserigũ David pãrãmi niĩ” jĩĩ?

42 David basirora Salmopũpũ jóarigũ niĩwĩ:

Cõãmacũ jĩĩwĩ yũũ Õpũrẽ:

“Yáa wãmo diamacũniñape duiya,

43 tée mũũrẽ ãñatutirare mũũ dutiriguere yũũ ãñurõ yũũri tiirípũ”,§ jĩĩ jóarigũ niĩwĩ.

44 David “yũũ Õpũ” jĩĩgũ, Cõãmacũ beserigũre jĩĩgũ tiirígũ niĩwĩ, cũũ pãrãmí niipacari. Teeré ãñurõ wãcũña, jĩiyigũ.

Jesús Moisés jóarigue buerá tiirécũtire wederigue

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

45 Niipetira basocá tũocóropũ Jesús cũũ bueráre wedeyigũ.

46 —Moisés jóarigue buerá tiiróbirora tiirucúrijãña. Cũũ suti yoaretõ sãña, wáaũseniya. Macã decopũ quioníremena ãñudutiri boocúa. Neãré wiseripũ sũguero maquẽ duirépũ dícu duidugacua. Bosebũreco tiirórucãrẽ teorera tiidugácu.

47 Niyeru boorã, wapewia numiãye wiserire jĩĩditoremãna ãmacua. Cũũ yoari Cõãmacũmena wedesera tiiróbiro tiiditõya basocáre. Cũũrã ãpẽrã nemorõ ãñañarõ ti-inóãdara niĩya, jĩiyigũ.

21

Wapewio bóaneõgõ Cõãmacũrẽ ticorigue

(Mr 12.41-44)

† 20:28 Deuteronomio 25.5. ‡ 20:37 Éxodo 3.6. § 20:43 Salmo 110.1.

¹ Jesús ññacogu, niyeru cuorá niyeru sããretibaripu* pairó niyeru sããrĩ ññayigu.

² Sĩcõ wapewio bóaneõgõ puaquí wapamanírequiri sããrĩ ññayigu.

³ Teeré ññagũ, jĩyigu:

—Yuu ateréja diamacárã jĩã: Cõãmacũ ññacoropure igo wapewio bóaneõgõ niipetira nemorõ ticoyo.

⁴ Ñniãpeja cúãrẽ dusaríguere ticooya. Coopeja coo cuomíãrigue, coo yaaré sãibóarigüegãrẽ ticopetijãyo, jĩyigu.

Jesús “Cõãmacũwii cõãnoãdacu” jĩrigue

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Sĩquẽrã cũũ buerá Cõãmacũwii maquẽrẽ wedeseyira:

—Ûtãquiritõ aññurémãna tiirí wii aññunetõjõãri wii niã. Cúã mamorecã aññunetõjõãre niã, jĩyira.

Jesús cúã jĩrẽre tuogú, jĩyigu:

⁶ —Múã ãno ññaré too síro ùtãqui apequí sotoápu weemũãrigue putuáricu. Niipetire cõãnoãdacu, jĩyigu.

Atibáreco petiádari suguero wáaadare

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Too síro cũũrẽ sãññáyira:

—Ûsãrẽ buegú, mũũ wedearigue ¿deero biiri wáaadari? ¿Ñeenómãna ññamasĩnoãdari, ate wáaadari suguerogãrẽ? jĩyira.

⁸ Jesús cúãrẽ yũyigu:

—Aññurõ tuomasĩña, ãpẽrã jĩditori jĩrã. Paũ “yũurá niã; yũũ Cõãmacũ beserigu Cristo niã” jĩãdacua. “Atibáreco petiádaro péerogã dusaa”, jĩãdacua. Cúãrẽ padeó nunurijãña.

⁹ “Cãmerĩsĩãrã tiiáwã” jĩrĩ tuoádacu. “Toopá basocá cúã õpãrãrẽ cõãrã tiiya” jĩrẽcãrẽ tuoádacu. Teeré tuorá, cuirijãña. Tee wáasugueadare niirõ tiia. Teero wáapacari, atibáreco petiádaro dusaadacu ména, jĩyigu.

¹⁰ Cúãrẽ jĩñnemoyigu:

—Sicapõna macãrã asepõná macãrãmena cãmerĩsĩããdacua. Teero biiri sicadita macãrã apeditá macãrãmena cãmerĩsĩããdacua.

¹¹ Bayiró dita cãmeñare wáaadacu. Peeditapure juabóare, diaré wáaadacu. Ûmũãsepure quioré, merẽã bauré bauáadacu.

¹² Tee wáaadari suguero, ãpẽrã múãrẽ ñee, ññarõ tiiádacua. Múãrẽ judíoa neãrẽ wiseripu néewa, queti beseadacu. Peresuwiipu sõnecoacua. Òpãrã, dutirá putopu néewa, queti beseadacu. Tee niipetirere tiiádacua múã yũre padeoré wapa.

¹³ Cúã teero tiirí, yũũ múãrẽ tiirere wedemasĩãdacu.

¹⁴ Cúãrẽ yũũadarere wãcũsuguerijãña.

¹⁵ Yuũ múãrẽ masĩrĩ tiigúda cúãrẽ yũũadarere. Teeména múãrẽ ññatutira múã wedeserere sãcãrĩbírĩcu. “Tee diamacú niiria”, jĩmasĩricua.

¹⁶ Múã pacusũmũã, múãya wedera, múã menamacãrã múãrẽ dutirãpũre wedesããdacua. Cúã teero tiirí, múã sĩquẽrãrẽ sãjããdacua.

¹⁷ Niipetira basocá múãrẽ ññatutiadacu yũũre padeoré wapa.

¹⁸ Teero tiipacári, múãrẽ merẽã wáãmaricu.

¹⁹ Yuũre padeodurijãña. Wãcũtutuarucujãña. Teero tiirá, catiré petihére bũãadacu.

²⁰ Múã surara Jerusalénrẽ niisodeari ññarã, “tiimacãrẽ cõããdaro péerogã dusaa” jĩmasĩãdacu.

* 21:1 Tee niyerumãna Cõãmacũwiire quẽnoyãra.

²¹ Teero wáari ññarã, Judea ditapɛ niirã ãtãyucɛɛɛ dutijõããrõ. Jerusalénɛ niirã aperedɛ wáaaro. Cãpũɛ niirã tiimacãɛɛɛ pɛtɛawarijããrõ.

²² Teebɛrecori Cõãmacũye queti jóaripũɛ jĩrõbirora wáaadacu: Cõãmacũ Jerusalén macãrãrẽ ññarõ tiigúdaqui.

²³ Teero wáare bɛrecori niipacósãnumiãrẽ, põna ãpũrã cuorãre bóaneõre bɛrecori niiãdacu. Atiditapɛre bayiró ññarõ netõré niiãdacu. Cõãmacũ basocãre bayiró peti ññarõ tiigúdaqui.

²⁴ ãpẽrã cãmerĩsĩãrõɛ sĩãnoãdacua. ãpẽrã ñee, niipetire ditapɛ néewanoãdacua. Apeditã macãrã judíoa niihẽrã Jerusalénrẽ cõãdioco, cɛtamutõãdacua. Cõãmacũ cũãrẽ dutiriro jeatuaro teero tiiãdacua, jĩyigu.

Jesús pɛtɛaatiadare

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ Jesús wedenemoyigu:

—Teero wáaadari suguero, muĩpũ búreco macũ, ñami macũ, ñocõã pee merẽã bauré wasoãdacu. Atibúreco niipetiroɛ macãrã díã pairímaa, ocoturire bayiró busãri tɛorã, ucũãra, dee tii masĩriadacu.

²⁶ Basocã atibúrecoɛre wáaadare wãcũrã, bayiró cuira, tɛomasĩre petijõããdacua. Niipetira ãmuãsepɛ niirã cãmeñanoãdacua.

²⁷ Teero wáari, yɛ niipetira sõwã õmeburuãpɛ tutuaremena asibatédiatiri ññaãdacua.

²⁸ Tee niipetire wãanucãrĩ, wãcũtutua, uceniña. Ëmuãsepɛ ññamũõcoya. Múãrẽ netõnéãdaro péerogã dusaãdacu, jĩyigu.

²⁹ Ate queorẽmena wedeyigu:

—Higueragu, teero biiri niipetire yucɛ biirecutirere wãcũña.

³⁰ Pũũrĩ wasorĩ, “cũma wáaadaro péerogã dusaã” jĩmasĩnoã.

³¹ Tee tiirõbirora yɛ jĩãrigue wáari ññarã, “Cõãmacũ dutiré basocãpɛre niiãdare jeaadaro péerogã dusaãcũ” jĩ masĩña.

³² Yɛ ateréjã diamacãrã jĩã: Atitó macãrã cũã diaadari suguero, yɛ jĩãrigue niipetire wáaadacu.

³³ Ëmuãse, atiditã peticórdiaadacu. Yɛ wedesere doca petirícu. Niirucujããdacu.

³⁴ Yɛ pɛtɛaatiadari bɛrecore múã masĩricu. Teero tiirã, múã ãñurõ niyueya. Múã ññarãrẽ tiirere tiirĩpori jĩrã, tiirĩjãña. Cũmurijãña. Atibúreco maquẽrẽ wãcũpatirijãña. Múã wãcũña manirõ yɛ pɛtɛaatiadari búreco jeaadacu.

³⁵ Tiibɛrecore niipetiroɛ macãrã tãmuãdacua. Teero tiirã, tɛomasĩña.

³⁶ Múã ãñurõ ññacoya. “Tee ãsã ññarõ netõãdarere netõnéña” jĩrã, Cõãmacũrẽ sãĩrucujãña. Yɛ niipetira sõwãrẽ cuiro manirõ bocaada jĩrã, sãĩrucujãña, jĩyigu.

³⁷ Jesús búrecoicõrõ Cõãmacũwiipɛ bueyigu. Ñamirĩrẽ Ëtãgũ Olivopɛ wãa, niirucuyigu.

³⁸ Bóerigã basocã niipetira Cõãmacũwiipɛ cũãrẽ tɛorã wáarucuyira.

22

Jesuré ñeeãdara wedeserigue

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

¹ Pã pũuri tiiré wúoya maniré yaarĩ bosebɛreco wáaadaro péero dusaĩro. Tii bosebɛreco wãmecũtia Pascua.

² Paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerã “¿deero tii Jesuré sãrõ boomíto?” jĩyira. Cũãrẽ sãĩdugãpacara, basocãre cui niyira.

³ Judas cũã “Iscariote” jĩgãrẽ Satanás sããyigu. Jesús buerã doce menamacũ niimiyigu.

⁴ Cũã paiaré dutirá, Cõãmacũwii coterĩ basocãre dutirá pɛtopɛ wãayigu. Toopũ jea, Jesuré ticoadarere cũãmena wedeseyigu.

⁵ Cũã jĩrere tɛorã, bayiró uceniyira.

—Mũrẽ niyeru wapatíada, jĩyira.

⁶—Jáũ, teerora tiiwá, jĩyigu.

Teero tiigú, basocá ññahẽrõ cúãpũre Jesuré ticogũdu coteyigu.

Jesús cũũ buerámena yaaturigue

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

⁷Too síro pã púuri tiirémena wúoya maniré yaarí bũreco jeayiro. Tiibũreco niirĩ, sícũ corderore cúã Pascua boseyagũdũre sãñóã.

⁸Teebũrecore Jesús Pedrore, Juanrẽ biiro jĩcoyigu:

—Marĩ Pascua boseyaadare quẽnoyũera wáaya, jĩyigu.

⁹—¿Noopú ãsã quẽnorĩ boogári? jĩyira.

¹⁰Cúãrẽ jĩyigu:

—Múã macãpũ wáaya. Toopú jeara, sícũ basocá ocogá turupeogũre bũajeáadacu. Cũũrẽ nũnũwáwa. Cũũ sããwari wiipũ sããwawa.

¹¹Tiiwiĩ òpũrẽ jĩwã: “¿Noopú niigari yũ buerámena Pascua boseyaadari tatia?” jĩãwĩ ãsãrẽ buegú”, jĩwã.

¹²Cũũ ãmũãrõ macã tatia quẽnoãri tatiacapũ ãñogũdaqui. Toopú quẽnoyũewa, jĩcoyigu.

¹³Cúã wáa, toopú Jesús cúãrẽ jĩãrirobirora niipetirere bũayíra. Toopú cúã Pascua boseyaadare quẽnoyíra.

¹⁴Yaarítono jeari, Jesús cũũ beserirama yaaadara jeanuãyira.

¹⁵Jesús cúãrẽ jĩyigu:

—Yũũ múãmena ate Pascua boseyarere bayiró yaadũgaa, yũũ diaadari sũguero.

¹⁶Yũũre tũoyá: Mecũãmena Pascua yaarere yaanemoricu sáa, té yũũ Òpũ sããri siropũ, jĩyigu.

¹⁷Teero jĩãri siro, vino bapare née, Cõãmacũrẽ usenire ticoyigu. Cũũ bueráre jĩyigu:

—Ateré cãmerĩ bato, sĩniñá.

¹⁸Yũũre tũoyá: Mecũãmena yũũ vino sĩninemóricu sáa, té yũũ Òpũ sããri siropũ, jĩyigu.

¹⁹Pãrẽ née, Cõãmacũrẽ usenire ticoyigu. Túajea, pũatásã, batogũra, jĩyigu:

—Ate pã yũũ múãrẽ diabosaadari òpũũbiro niiã. Ateré tiiyá, yũũ múãrẽ diabosare wãcũrã.

²⁰Yaaari siro, teerora tiiyigu sĩnirĩ bapamena. Cũũ bueráre tĩãgũ, jĩyigu:

—Atibapá maquẽ yée díibiro niiã. Yũũ diari, yée díi òmayudiaadacu, múã ññañaré tiirere cosebosáaro jĩgũ. Teeména Cõãmacũ mama netõnére quetire cúũgũdaqui.

²¹Tũoyá: Año yũũmena yaaduii yũũre ññatutirapũre ticogũdu.

²²Yũũ niipetira sõwãrẽ Cõãmacũye queti jóaripũpũ jĩrõbirora wáaadacu. Bóaneõgũ niigũdaqui yũũre ticogũdupreja, jĩyigu.

²³Cũũ buerá cúã basiro cãmerĩ sãĩñáyira:

—¿Noã niigariye teero tiigũdu? jĩyira.

¿Nii uputí macũ niĩ?

²⁴Too síro Jesús buerá cúã basiro bayiró cãmerĩ wedeseyira.

—¿Nii marĩ watoare uputí macũ niĩ? jĩyira.

²⁵Teero tiigú, Jesús cúãrẽ jĩyigu:

—Atibũreco macãrã òpãrã cúã booró dutiãmajãya. Cũãye dita macãrãrẽ “ũsãrẽ ãñurõ tiiápura niĩya” jĩrĩ boocúa.

²⁶Múãpeja cúã tiiróbiro tiirĩjãña. Biirope tiiyá. Múã menamacũ uputí macũ niigũ niitugu tiiróbiro niirecutiario. Múãrẽ dutigú padecotegũ tiiróbiro niirecutiario.

²⁷Múã tugueñarĩ, ¿niipé uputí macũ niĩ? ¿Yaadugupe o cúãrẽ yaaré péocotegupe? Yaadugupe uputí macũ niĩ. Yũũ doca múãmena niigũ, yaaré péocotegũ tiiróbiro niiã.

28 'Múã niĩa yũmena niirucujãrã. Yũre merẽã wáari, múãcã ñañarõ netõápua.

29 Teero tiigú, yũcã yũ Pacu yũre Ôpũ sōnecorirobirora múãrẽ õpãrã sōnecoguda.

30 Biiro tiirí, múã yũ Ôpũ niirõpũ boseya, duiadacu. Múã õpãrã duirépĩrĩpũ duiadacu, Israelya pōna macãrã doce pōnarĩrẽ dutiadara, jĩiyigu.

*Pedro Jesuré “masĩriga” jĩirigue
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)*

31 Jesús jĩnemoyigu:

—Simón, tũoyá. Satanás múã padeorére duurí tiijĩgũ, ñañodugáqui. Teero tiigú, múãrẽ sãĩarigu niĩawĩ.

32 Cũũ mũũrẽ ñañodugári ññagũ, yũpe padeodúrijããrõ jĩĩgũ, Cõãmacũrẽ sãĩbosáawũ. Teeré mũũ netõãri siro, padeó, mũũya wedera yũre padeoráre wãcũtutuari tiiyá, jĩiyigu.

33 Pedro yũyigu:

—Ôpũ, mũũrẽ peresuwiipũ néewara, yũcãrẽ néewaaro. Mũũrẽ sãĩrã, yũcãrẽ sãĩãrõ, jĩĩjãmiyigu.

34 Jesús cũũrẽ jĩiyigu:

—Pedro, yũ jĩĩrere tũoyá: Mecũã macã ñami cãrẽquẽ wedeadari suguero, yũre ñĩĩrĩ “cũũrẽ masĩriga” jĩĩditogudacu, jĩiyigu.

Jesús diaadari suguero, cũũ bueráre wederigue

35 Apeyé cũãrẽ jĩiyigu:

—Múãrẽ yũ wasopori manirã, niyeru sããrepori manirã, sapatu apebá manirã ticocoritore, ¿apeyenó dusarí? jĩiyigu.

—Dusaríwũ, jĩiyira.

36 Cũãrẽ jĩiyigu:

—Mecũãmena wasopo cũogú néewaaro; niyeru sããriipo cũogúcã néewaaro. Espada cũohégũ cũũyaro sutiró sotoá macãrõrẽ dúã, espadare sãĩãrõ.

37 Yũre tũoyá: Cõãmacũye queti jóaripũpũ yée maquẽrẽ jóarigue diamacú wáaadare niirõ tiia. Ate jóanoã: “ ‘Cũũcã dutirére netõnũcãgũ niĩ’ jĩĩ wãcũmiwã basocá cũũrẽ”,* jĩĩ jóanoã. Niipetire yée maquẽrẽ jóarigue diamacú wáaadacu, jĩiyigu.

38 —Jãã, ùsã Ôpũ, ate espada pũapĩ niĩã, jĩiyira.

—Ñũũadacu, jĩiyigu.

*Jesús Getsemaníũ cũũ Pacũre sãĩrigue
(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)*

39 Jesús witiwa, cũũ tiirucúrirobiro Ëtãgũ Olivopũ wáayigu. Cũũ buerá cũũrẽ nũũyira.

40 Toopú jeagu, cũãrẽ jĩiyigu:

—Wãtĩ múãrẽ jĩĩcõãsãrijããrõ jĩĩrã, Cõãmacũrẽ sãĩñá, jĩiyigu.

41 Teero jĩĩtoa, cũã suguero ùtãpe déecogu jearócõrõ yoaro wáayigu. Toopú ñicãcoberimena jeacũmu, Cõãmacũrẽ sãĩyigu. Sãĩgũ jĩiyigu:

42 —Pacu, mũũ boogú, yũ ñañarõ netõãdarere netõnẽña. Yũ teero jĩĩpacari, yũ boorére tiirijãña; mũũ boorépe wáaaro, jĩiyigu.

43 Sĩcũ ángele ùmũãse macũ cũũrẽ bauáyigu. Bauá, cũũrẽ tutuari tiiyigu.

44 Cũũ ñañarõ netõãdare wãcũpatigu niijĩgũ, nemorõ Cõãmacũrẽ sãĩyigu. Cũũ usotire paca díi tiiróbiro oco tabidiayiro.

45 Cũũ Cõãmacũrẽ sãĩãri siro, wãmũnũcã, cũũ buerá putopũ cãmeputúayigu. Cũãrẽ cãniãrirapũre buajeáyigu. Cũã bayiró wãcũrecutiarira niijĩrã, cãnijõãyira.

46 Cũãrẽ jĩiyigu:

* 22:37 Isaías 53.12.

—¿Deero tiirá nocõrõ cãnií? Wãm̄m̄ncãña. Cõãmacũrẽ sãĩña, wãtĩ mũãrẽ jĩcõãsarĩjããrõ jĩrã, jĩyigũ.

Jesuré ñeewarigue

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesús cũamena wedesegũ tiiríra, paũ basocá atiyira. Jesús buerá doce menamacũ niimiãrigũ Judas wãmecutigũ cũarẽ sũosũguéyigũ. Jea, Jesús pũto atiyigũ, cũa wasopúrore ùpũgũdu tiirí.

⁴⁸ Jesús cũarẽ jĩyigũ:

—¿Judas, ùpũrẽmena yũũ niipetira sõwũrẽ yũũre ññatutirapũre ticoi?

⁴⁹ Cũa buerá cũarẽ ñeeãdarere ññarã, sãĩñáyira:

—Ësã Òpũ, ¿espadapĩrĩmena cũarẽ cãmotágari? jĩyira.

⁵⁰ Sĩcũ Jesús buegá paiaré dutigũre padecotegũre páatacojãyigũ. Diamacũ macã cãmopérore páatayigũ.

⁵¹ Jesús cũa bueráre: —Nocõrõrã tiiyá, jĩyigũ.

Cãmopérore ñaapeó, netõnéyigũ.

⁵² Cũarẽ ñeerã jeará niyira: Paiaré dutirá, Cõãmacũwii coterí basocare dutirá, bũtoá dutirãcã niyira. Jesús cũarẽ jĩyigũ:

—¿Yaaréyigũre tiirõbiro yũũre espadapĩrĩmena, yucũména ñeerã atiarĩ?

⁵³ Bũrecoricõrõ yũũ Cõãmacũwiipũ mũamena niirĩ, ñeeriwũ. Mecütigã mũa booró tiirítõno jeaa. Satanás naĩtĩãrõpũ niigũ dutirépere tiia mũa, jĩyigũ Jesús.

Pedro Jesuré “masĩriga” jĩrigũ

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Jesuré ñeeãri siro, néewayira. Paiaré dutigũya wiipũ néesãwayira. Pedrope yoasãñurõ cũarẽ nanuyigũ.

⁵⁵ Basocá paiaré dutigũya wii popea macã yepa decopũ pecame dioyíra. Dioári siro, duiyira. Pedro cũamena duiyigũ.

⁵⁶ Sĩcõ tiiwii padecotego Pedro toopá duiri ññayigo. Cũarẽ ññagõrã ñña: —Ñnicã ñnimena wáarucuarigũra niĩrã, jĩyigo.

Cũape coore:

⁵⁷ —Cũarẽ masĩriga, jĩyigũ.

⁵⁸ Too sírogã ãpĩ cũarẽ ñña: —Mũucã ñni menamacũ niĩã, jĩyigũ.

Pedrope cũarẽ: —Niiria, jĩyigũ.

⁵⁹ Sica hora siro ãpĩ jĩñemojãyigũ:

—Niirõrã ãnicã ñnimena niijiyi. Cũacã Galilea macãrã niĩ, jĩyigũ.

⁶⁰ Pedrope yũũyigũ:

—Ñeenórẽ wedesegũ wedesecu, jĩyigũ cũarẽ.

Cũa wedesegũ tiiríra, cãrẽquẽ wedeyigũ.

⁶¹ Jesús Pedrore cãmeñácoyigũ. Toorã Pedro marĩ Òpũ cũarẽ jĩãrigũre wãcũbuayigũ: “Mecũã macã ñami cãrẽquẽ wedeadari sũguero, yũũre ñtĩãrĩ ‘cũarẽ masĩriga’ jĩgũdacu mũũ”, jĩyigũ.

⁶² Teeré wãcũbuagũ, witiwa, bayiró utiyigũ.

Jesuré cũa buiãperigue

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Jesuré coterã cũarẽ buijã, páayira.

⁶⁴ Cũa capearire biaápeyira. Teero tii, cũarẽ sãĩñáyira:

—Jĩbũaya. ¿Noã mũũrẽ páaarĩ? jĩyira.

⁶⁵ Pee apeyé jĩñemo, cũarẽ buijãyira.

*Jesuré Judíoare Dutirá Peti p̄top̄ nēwarigue
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)*

⁶⁶ Bóeri butoá dutirá, paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerá neāyira. Teero tiirí, Jesuré Judíoare Dutirá Peti neārí wiip̄ nēwayira. Toopú jeari, cūrē sāññáyira:

⁶⁷ —Wedeya ūsārē: ¿M̄m̄ Cōāmacū beserigu Cristo niĩ? j̄iyira.

Cū cūrē j̄iyigu:

—Ȳm̄ múārē “cūrā niĩ” j̄irī, padeorícu.

⁶⁸ Ȳm̄ múārē sāññārī, ȳm̄ricu.

⁶⁹ Ateré múārē wedeguda: Mecūāmena ȳm̄ niipetira sōwū Cōāmacū tutuare c̄onetōgū p̄to cū diamacúpe duigudacu, j̄iyigu.

⁷⁰ Cū niipetira sāññáyira:

—¿Too docare m̄m̄ Cōāmacū macū niĩ? j̄iyira.

—Múā j̄irōbirora cūrā niĩ, j̄iyigu.

⁷¹ Cū j̄iyira:

—Āpērā cūrē wedesārā āmañnemorō booríga. Marī basirora cū “ȳm̄rā niĩ” cū j̄irére tuotóaa, j̄iyira.

23

*Pilato Jesuré sāññárigue
(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)*

¹ Cū niipetira w̄m̄m̄ncā, Jesuré Pilatop̄are nēwayira.

² Toopú jea, cūrē wedesān̄cāyira:

—Ānirē buaáwū, ūsā judíoare ñañogárē. Cū romanuā ōp̄rē wapatíre “ticorijāña” j̄m̄. “Ȳm̄ Cōāmacū beserigu Cristo niĩ; ȳm̄ múā ōp̄ niĩ”, j̄irucui, j̄iyira.

³ Pilato cūrē sāññáyigu:

—¿M̄m̄rā niĩ judíoa ōp̄? j̄iyigu.

—M̄m̄ j̄irōbirora cūrā niĩ, j̄iyigu.

⁴ Pilato paiaré dutirare, basocá niipetirare j̄iyigu:

—Ānirē ñañaré tiiárigue buaríga, j̄iyigu.

⁵ Cūāpe tutuaromena j̄inmoyira:

—Cū niipetira Judea macārē cū buerēmena atiditá dutirere netōn̄cārī tiigú tii. Galileap̄ teero tiin̄cāyigu. Mecūtígārē atimacāp̄re teorora tiigú jeari, j̄iyira.

Jesuré Herodes p̄top̄ nēwarigue

⁶ Teeré tuogú, sāññáyigu:

—¿Cū Galilea macū niĩ? j̄iyigu.

⁷ —Cūrā niĩ, j̄iyira.

“Herodes dutiré dita macū niĩ” j̄irere tuogú, cū p̄top̄ ticocoyigu. Teebarecorire cū Jerusalén̄p̄ niyigu.

⁸ Herodes Jesuré ññagū, bayiró ūseniyigu, yoari ññadugarigu niijīgū. Cūye maquērē wedeseri tuoyigu. Cū tutuaremena tiiēñorī ññadugamiyigu.

⁹ Teero tiigú, cūrē pee sāññámiyigu. Cūpe ȳm̄riyigu.

¹⁰ Paiaré dutirá, Moisés jóarigue buerá too ññanucūyira. Cū bayiró Jesuré wedesārā peti tiyira.

¹¹ Herodes cūyara suraramena Jesuré ñañarō tiiápeyira. Cūrē buijārā, sotoá macārō añurōrē sāyira. Tooména Pilato p̄top̄ ticocoyigu sūcā.

¹² Tiib̄recora Herodes Pilatomena cāmerī quēnoyira. Too suguerop̄re cāmerī ññadugariyira.

*Jesuré sãdutrigue**(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)*

13 Too síro Pilato paiaré dutiráre, Judíoare Dutirá Petire, tiimacã macãrã basocáre néõyigu.

14 Cúãrẽ jĩyigu:

—Múã ãnirẽ yuu putopu néeatiauwũ. “Basocáre ñãnogú tiii”, jĩãwũ. Yuu múã ññacoropu cũũrẽ sãñãmiãwũ. Múã wedesããriguere ñãñarẽ buaríga.

15 Herodecã buaríarigu niiãwĩ. Marĩrẽ opatutí ticocoarigu niiãwĩ. Wapa cũũrẽ sãrĩ tiiréno maniã.

16 Teero tiigú, cũũrẽ tãnaãri siro, wionécoguda, jĩmiiyigu.

17 Pilato Pascuaricõrõ basocá usenirĩ boogú, sícũ peresuwiipu niigúrẽ wionécorucuyigu.

18 Cũũ jĩrere tuorã, niipetira sícãrõména acaribíyira:

—¡Jesuré sãdutríya! ¡Barrabápere wionécodutríya! jĩyira.

19 Barrabás romanuã dutiráre cõãdugagu, cãmerĩsãyigu. Basocáre sãyígu. Teewapa peresutinoyigu.

20 Pilato Jesuré wionécodugamiyigu. Teero tiigú, basocáre wedesenemoyigu sũcã.

21 Cúãpe acaribíyira:

—¡Curusapu cũũrẽ páabiatu sãdutríya! jĩyira.

22 Pilato ñtãrĩ jĩgũ tiiyígu sãa:

—¿Ñeenó ñãñarẽ tiarĩ cũũ? Wapa cũũrẽ sãrĩ tiiréno buaríatu. Teero tiigú, cũũrẽ tãnaãri siro, wionécoguda, jĩmiiyigu.

23 Basocápe putuáriyira. Bayiró acaribíyira. Cũũrẽ curusapu páabiatu sãdutríyira. Cúã Pilatore docacũmurĩ tiiyíra.

24 Teero tiigú, cúã sãrere tiidutríyigu.

25 Basocá wionécodutiarigure wionécoyigu. Cũũ dutiráre cõãdugare wapa, basocáre sãrẽ wapa peresuwiipu sõnecorigu niipacari, wionécoyigu. Jesuré wiyayígu, cúã booró tiidutrígu.

*Jesuré sãrígure**(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)*

26 Jesuré sãrã wáara néewayira. Cúã too wáari, sícũ Cirene macã macũ cãpũpu niãrigu putuãatigu tiiyígu. Cũũ wãmecutiyyigu Simón. Cũũrẽ ñee, Jesús apawari curusare cũũ siro arapanuse dutiyira.

27 Jesuré pau basocá nunayíra. Numiã bóaneõrã bayiró uti acaribínunuseyira.

28 Jesús cãmenucã ñña, cúãrẽ jĩyigu:

—Jerusalén macãrã numiã, yũre utirijãña. Múãrẽ wãaadare utiya. Múã põnarẽ utiya.

29 Too síro múã ñãnarõ netõãdacu. Teeburecorire múã jĩãdacu: “Põnamaníã numiã, põnacutíñãhãrã, ãpũõñãhãrã usenicua”, jĩãdacu.

30 Teero wáari, basocá jĩãdacua: “Ëtãyucu ãsãpure ñãapeaaro; opaburi ãsãrẽ ñãnarõ tiirere cãmotáaro”, jĩãdacua.

31 Yũ wapa cuohégure ñãnarõ tiirã, wapa cuorãpere nemorõ ñãnarõ tiãdacua, jĩyigu.

32 Puarã basocá ñãnarãrẽ Jesuména sããdara néewayira.

33 “Dupucoro” wãmecutiropu jeayira. Toopã jea, Jesuré curusapu páabiatuyira. Basocá ñãnarãrẽ sícũ diamacãpe, ãpĩ acuniñape nucõyíra.

34 Jesús jĩyigu:

—Pacu, ãniãrẽ acabóya. Cúã teero tiirere tuomasíriya.

Surara cũũye suti niimiãriguere batoadara, jĩbuaapeyira.

35 Basocá toopã ññanucũyira. Judíoare Dutirá Peti Jesuré buirã jĩyira:

—Āpērācārē netōnéwī. Diamacúrā Cōāmacū beserigū Cristo niigūjā, cūū basiro netōnéārō, jīiyira.

³⁶ Suraracā cūūrē buijāyira. Cūū puto wáa, cūūrē vino piyare tīārā, jīiyira:

³⁷ —Mūū judíoa ōpū niigū, mūū basiro netōnéña, jīiyira.

³⁸ Cūūya dupu sotoarū sicapī tuunoyiro. “ĀNI JUDÍOA ŌPŪ NIÍĪ”, jīi jóanoyiro.

³⁹ Sīcū basocú ñañagú curusarū tusagú Jesuré ñañarō jīiyigū:

—Mūū diamacúrā Cōāmacū beserigū niigū, mūū basiro netōnéña; ūsācārē netōnéña, jīiyigū.

⁴⁰ Āpī toopú tusagúpe cūūrē tutigū jīiyigū:

—¿Mūū Cōāmacūrē cuiridojāi? Marīrē, cūūrē sīcārōména ñañarō tiirá tíiya.

⁴¹ Marīrē diamacúrā ñañarō tiirá tíiya, marī ñañaré tiirígue wapa. Cūū doca ñañaré tiirímiyigū, jīiyigū.

⁴² Jesuré jīiyigū:

—Jesús, mūū Ōpū sāāgū, yūūre wācūwa.

⁴³ Cūūrē yūūyigū:

—Yūū ateréja diamacúrā jīiā: Mecūārā yūūmena añunetōjōārō niirōpū niigūdacu, jīiyigū.

Jesús diarigue

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Too síro coeritó jeari, niipetiro tiiditapū naītīājōāyiro. Muīpū báreco macū bóeriyigū. Téé ñamica tres niirīpū naītīātuyiro. Teero wáari, Cōāmacūwii popearū Āñunetōjōāri Tatia cāmotáyosari casero yigadiati, pūacaséropū jeacotuayiro.

⁴⁶ Jesús bayiró acaribíyigū:

—Pacu, yáa yeeripūnarē bocañeña, jīiyigū.

Teero jīīgūrā, diajōāyigū.

⁴⁷ Cien surara dutigú teero wáari ññagū, Cōāmacūrē ūsenire ticoyigū.

—Diamacúrā āni wapa cūohégū niimiāyi, jīiyigū.

⁴⁸ Niipetira toopú ññarā jeaarira teero wáari ññarā, bayiró wācūpatiyira. Teero tiirá, cūā cutiروه páarara, pūtuawayira.

⁴⁹ Niipetira Jesús menamacārā, Galilearū cūūrē nūñātirira numiācā yoaropū teero wáarere ññanucūyira.

Jesuré ūtātutipū cūūrigue

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Sīcū Judea macū Arimatea macā macū niiyigū. Cūū wāmecutiyigū José. Cūū aññugú, diamacú tiigú niiyigū. Cōāmacū dutiré basocárūre niīādarere coteyigū. Cūūcā Judíoare Dutirá Peti menamacū niiyigū. Teero niipacu, cūā Jesuré sīādutíri boorímiyigū.

⁵² Cūū Pilato puto sāāwa, Jesuyá ōpūūrē sāiyigū.

⁵³ Too síro curusarū tusagúre néedioco, sutiró aññurí caseromena cōmayigū. Túajea, ūtāgāpū coari tutipū cūūyigū. Tiituti sīcūno cūūnoña manirí tuti niiyiro.

⁵⁴ Cūū yeerisāri bāreco maquē quēnorí bāreco niiyiro. Yeerisāri bāreco jeaadarō péero dūsayiro.

⁵⁵ Jesuména Galilearū atirira numiā tiitutire ññayira. Jesuyá ōpūūrē cūūrī ññayira.

⁵⁶ Ññāri siro, coerá, sitiaaññure quēnocūyira. Túajea, Moisére dutiré cūūrigue jīirōbirora judíoa yeerisāri bārecore yeerisāyira.

24

Jesús masāmārigue

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

1 Cúã yeerisãri bureco netõãri siro, bóerigã cúã sitiaãñúre quënocũãriguere néewa, cãũrë cũũri tutipã jeyaira.

2 Toopã jeara, tiituti biamíriqui ãtãquicare aperopã nucũrĩ ññayira.

3 Sããjeara, Jesuyã òpũũrë buaríyira.

4 Teero tiirá, deero jĩmasĩriyira. Wãcũña manirõ puarã ãmũã suti asiyãre sãñarira cúã puatorũ nucũrĩ ññayira.

5 Cúã bayiró cui, munibiáyira. Ëmũã cúãrë jĩyira:

—¿Deero tiirá catigãre diarira cũũrõpure ãmaãĩ?

6 Ñnorë maniĩ. Masãtoaawĩ. Galileapũ niigũ, múãrë cúã wederiguere wãcũña:

7 “Yũũ niipetira sõwãrë ñañarë tiirãpure ticonogũdacu. Cúã yũũre curusapũ páabiatu sãããdacua. Itiãbureco siro masãmũãgũdacu”, jĩmiwĩrã, jĩyira.

8 Teero jĩrĩ tuorã, cúã wederiguere wãcũbũayira.

9 Cũũrë cũũri tutipũ jearaira puãajeara, Jesús beserira oncere niipetirere wedeyira. Teero biiri ãpërã niipetirare wedeyira.

10 Jesús beserirare queti wederira noquërã niyira: María Magdalena, Juana, María (Santiago paco), ãpërã numiã niyira.

11 Cúã wedeariguere padeoríyira. “Teero jĩjãrã tiicúa”, jĩ wãcũjãyira.

12 Cúã teero jĩrĩ tuogã, Pedro cutuwáyigu, cãũrë cũũri tutipũ ññagũ wáagu. Toopã munibiã, ññasõnecogu, Jesuré cõmarí casero díçure ññayigu. Teero wáariguere ññamanijõã, cúã niirí wiipũ puãajõãyigu.

*Emaús wáarimapũ Jesús puarãrë bauárigue
(Mr 16.12-13)*

13 Tiiburecora puarã cãũrë padeorã Emaús macãpũ wáara tiyíra. Jerusalén niiraira wáari, Emaúspũ jeaadarõ once kilómetros niĩã.

14 Cúã niipetire wáariguere wedesewayira.

15 Teerë wedesera tiirí, Jesurã quẽmũ, cúãmena wáayigu.

16 Cũũrë ññapacari, Cõãmacũ cúãrë ññamasĩhẽrĩ tiyígu.

17 Jesús cúãrë sãñãáyigu:

—¿Ñeenórë wedesewara tiiri? jĩyigu.

Cúã bayiró bóaneõrã puããncãyira.

18 Cleofas wãmecutigu yũũyigu:

—¿Mũũ sãçũrã Jerusalénpũ wããnetõãrigũ atebãrecori toopã wáariguere masĩricotei? jĩyigu.

19 Cũũpe cúãrë sãñãáyigu:

—¿Deero wáaarĩ?

Cũũpe jĩyira:

—Jesús Nazaret macũrë wáariguere wedesera tiíawũ. Cũũ profeta niimiwĩ. Cũũ Cõãmacũ ññacoropũ, niipetira ññacoropũre cúã tiirígue, cúã wedeseriguemena tutuãnetõãmiwĩ.

20 Paiaré dutirá, Judíoare Dutirá Peti curusapũ páabiatu sããdutíra, romanuãpure ticowa.

21 Ësã cúãrë “romanuã dutirere cõã, marí Israelya põna macãrã òpũ sããgũdaqui” jĩ wãcũmiwũ. Cũũrë sãñãrĩ siro, itiãbureco netõã.

22 Siquërã numiã ãsã menamacãrã ãsãrë bayiró ucuanere wedeawã. Mecũã bóeri cúãrë cũũri tutipũ jearaira niimiãwã.

23 Cũũya òpũũrë buaríaraira niíãwã. Puãajea, “ãngelea bauáawã; ‘Jesús catii’, jĩãwã” jĩ queti wedeawã.

24 Cúã wedeari siro, ãpërã ãsã menamacãrã cúãrë cũũri tutipũ ññarã jearaira niimiãwã. Cúã numiã jĩñãrirobirora buãjearaira niíãwã cúãcã. Cũũpere ññariaraira niíãwã, jĩyira.

25 Cúãrẽ jĩyigu:

—Múã t̃omasĩria. ¿Nocõrõ yoari múã profetas jóariguere padeohéra niiãdari?

26 “Cõãmacũ beserigu Cristo, cũũ Õpũ sããadari suguero, ñañarõ netõgũdaqui”, jĩ jóarira niiwã, jĩyigu.

27 Niipetire Cõãmacũye queti jóaripũ cũũye wedeserere wedeyigu. Moisés cũũ jóariguemena weneducãyigu. Tée profetas jóariguemena wede yapacutiyigu.

28 Cúã wáari macãpũ jeadara tiirí, Jesús tiimacãrẽ netõwãgũdu tiiróbiro tiiyigu.

29 Cúãpe cũũrẽ bayiró sãiyira:

—Ësãmena putuáya. Ñamicapũ niiã; náijõãrõpũ tiia, jĩyira.

Jesús sããwayigu cúãmena putuãgũdu.

30 Too síro cúãmena yaagu, pãrẽ née, Cõãmacũrẽ usenire ticoyigu. Túajea, puatásã, cúãrẽ ticoyigu.

31 Toorã “Jesús nii” jĩ ññamasiyira. Cũũpe ditijõãyigu.

32 Cúã cãmerĩ jĩyira:

—Marĩ maapũ atira, cũũ Cõãmacũye queti jóaripũ maquẽrẽ bueri, añurõ peti t̃agueñaãwũ, jĩyira.

33 Nocõrõrã Jerusalénpũ cãmecóputuayira. Toopá jeara, Jesús beserira oncere, ãpẽrã cúã menamacãrãmena neããrirare buajeáyira.

34 Too neããrirape cúãrẽ jĩyira:

—Niirõrã marĩ Õpũ Jesús diarigapũ masããrigũ niiãwĩ. Simónrẽ bauáarigu niiãwĩ, jĩyira.

35 Cúãcã maapũ cúãrẽ wáaariguere wedeyira. Jesús pã puatásãrĩ cúã ññamasĩariguere wedeyira.

Jesús cũũ buerãre bauárigue

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

36 Cúã teeré wedesera tiirí, Jesús cúã decopũ bauáyigu. Cúãrẽ aññudutigũ jĩyigu:

—Añurõ niirecutire múãpũre niiãrõ, jĩyigu.

37 Cũũrẽ ñña, bayiró cuiyira. “Diarigu wãtĩ niiqui”, jĩ wãcũmiyira.

38 Cũũ cúãrẽ jĩyigu:

—¿Deero tiirã cuii? ¿Deero tiirã “Jesús mee nii” jĩ wãcũi?

39 Ññaña yée wãmorĩrẽ, yée ðaporire. Yũãrá niiã. Yũũre padeñãrã atiñate. Diarigu wãtĩ õpũũcutiriqũ.*

40 Teero jĩgũrã, cũũye wãmorĩrẽ, cũũye ðaporire ãñooyigu.

41 Cúã useni ññamanijõãrã, padeorĩyira ména. Teero tiigũ: —¿Yaaré c̃oi? jĩyigu.

42 Wai cããrĩõãri ðucare ticoyira.

43 Cũũpe ñee, cúã ññacoro yaayigu.

44 Cúãrẽ jĩyigu:

—Yũũre wáariguere tíatopũ múãmena niigũ, wedewũ: “Niipetire Moisére dutiré cũũrigue, profetas jóarigue, Salmopũpũ jóarigue yũũre wáaadare niirõ tiia”, jĩ wedemiwãrã yũũ, jĩyigu.

45 Teeré jĩtoa, Cõãmacũye queti jóaripũ maquẽrẽ cúãrẽ t̃omasĩrĩ tiiyigu.

46 —Biuro jóanowã, jĩyigu—. “Cõãmacũ beserigu Cristo diagũdaqui. Itiábũreco siro masãmũãgũdaqui.

47 Cristo basocãre tiibosãrere wenedoãdacu. ‘Múã ñañarẽ tiirere acabóri boorã, wãcũpati, wasoyá’, jĩ wenedoãdacu. Teeré Jerusalénpũ weneducã, too síro niipetiropũ wenedoãdacu”, jĩ jóanowã.

* 24:39 Pecasãyemena: no tiene carne ni huesos. Múã ññarĩrã, yũũ õpũũcutia, jĩyigu.

⁴⁸ Múã teeré wedeadaara niiã.

⁴⁹ Yũũ Pacũ múãrẽ too sugueropũ jĩrirobirora Espíritu Santore yũũ ticogũda. Teero tiirã, yuejĩña ména atimacãpũ. Espíritu Santo jeagũ, múãrẽ tutuare ticogũdaqui, jĩiyigũ.

Jesuré néemũãrigue
(Mr 16.19-20)

⁵⁰ Too síro Jesús cúãrẽ Betania wesapũ néewayigũ. Toopá jea, cũũye wãmorĩrẽ sũumũõco, “niipetire múãrẽ ãñurõ wáaaro” jĩiyigũ.

⁵¹ Teero jĩĩgũrã, cúãrẽ toorã cũũ, ãmũãsepũ néecomũãwanoyigũ.

⁵² Cũã cũũrẽ padeoári siro, bayiró useniremena Jerusalénũ pũtuajõãyira.

⁵³ Cõãmacũwiipũ naĩrõ wáa, Cõãmacũrẽ “ãñugũ niiã” jĩrucujãyira.

JUAN

Jesucristoye quetire jóarigue

Jesucristo Cõãmacũ wãcũrére wedegũdu atirigue

¹ Sicatorũra Cõãmacũ wãcũrére marĩrẽ wedegũdu niitoarigũ niiwĩ. Cõãmacũmena niirigũ niiwĩ. Cũũrã Cõãmacũ nijãrigũ niiwĩ.

² Cũũ sicatorũra Cõãmacũmena niitoarigũ niiwĩ.

³ Cõãmacũ cũũmenarã niipetirare, niipetirere tiirigũ niiwĩ. Niipetira, niipetire cũũmenarã tiirigue niĩã.

⁴ Cũũ catirẽ petihéere ticogũdu niirigũ niiwĩ. Tee catirẽ ticogũra basocãre sãwócore tiiróbiro niirigũ niiwĩ.

⁵ Basocã niirõ naĩtĩãrõpũ tiiróbiro niiriro niiwã. Cũũ sãwócore toopũre sãwócoqui. Naĩtĩãre tee sãwócorere cãmotãmasĩricu.

⁶ Cõãmacũ sãcũ basocãre ticocosũguerigũ niiwĩ. Cũũ wãmecutiwi Juan.

⁷ Cũũ sãwócoreye quetire wedegũ atirigũ niiwĩ, niipetira tee quetire padeoáro jĩgã.

⁸ Cũũ sãwócore mee niirigũ niiwĩ. Teero tiigũ, sãwócoreye quetipere wedegũ atirigũ niiwĩ.

⁹ Sãwócore peti atigũdu tiirigũ niiwĩ atibũrecorepũre. Cũũ niipetirare tãomasĩre ticogũdu niirigũ niiwĩ.

¹⁰ Cõãmacũ cũũmena atibũrecore tiirigũ niipacari, cũũ ãnopũ niirĩ, atibũreco macãrãpe cũũrẽ ãnamasĩririra niiwã.

¹¹ Cũũya ditapũ jeawi. Too macãrã cũũya dita macãrãpe cũũrẽ bocariwa.

¹² Sãquẽrã cũũrẽ boca, padeowã. Cõãmacũ niipetirare cũũrẽ padeorãre cũũ põna wãari tiiwĩ.

¹³ Cõãmacũ põna niirẽ marĩ pacũsũmũã põnacutĩre tiiróbiro niiria. Marĩ pacũsũmũã cũũ tiirẽmena, teero biiri cũũ põnacutĩdũgaremena põnacutĩcua. Cõãmacũ põna niirẽpe merẽã niĩã. Cõãmacũ cũũ boorẽmena basocãre cũũ põna wãari tiiquĩ.

¹⁴ Cõãmacũ wãcũrére marĩrẽ wedegũdu basocã bauãrigũ niiwĩ. Cũũ ãsãmena niiwĩ. Basocãre ãñurõ peti tiijãwĩ. Niipetire cũũ wedeserigue, cũũ tiirigue diamacũ niiwã. Cũũ asibatéere, cũũ uputĩ macũ niirecutirere ãñawã. Tee uputĩ maquẽrẽ Cõãmacũ macũ sãcũ niigũ dícu cuoqui.

¹⁵ Juan cũũye quetire wedegũ, bayirõ basarõmena biiro jĩ wedewi:

— ãnirã niĩ yũũ múãrẽ wedeserigũ. Biiro jĩwũ: “ ãpĩ yũũ siro atiquĩ. Cũũ yũũ bauãdari sugueropũre niitoayigũ. Teero tiigũ, cũũ yũũ nemorõ niiquĩ”, jĩãwã, jĩwĩ.

¹⁶ Cũũ marĩrẽ ãñurõ peti tiijãqui. Teero tiigũ, marĩrẽ ãñurẽ ticorucujãqui.

¹⁷ Cõãmacũ Moisémena cũũ dutirẽre ticorigũ niiwĩ. Jesucristomenape cũũ basocãre ãñurẽ ticorẽre, teero biiri diamacũ niirẽre masĩrĩ tiirigũ niiwĩ.

¹⁸ Sãcũnopera Cõãmacũrẽ ãñariqui. Cũũ macũ sãcũ niigũ cũũmena niirucugũ cũũ Pacũre marĩrẽ masĩrĩ tiiwĩ.

Juan Bautista Jesuyẽre wederigue

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Jerusalén macãrã judioare dutirá Juan pũtopũ paiarẽ, teero biiri levita basocãre sãñãdutira ticocorira niiwã. Cũũpeja cũũ pũtopũ jeara: —¿Niirũno basocũ niimĩ mũũ? jĩwã.

²⁰ Cũũpe cũũrẽ yayióro manirõ, diamacũrã wedewi:

—Yũũ Cõãmacũ beserigũ Cristo mee niĩã, jĩwĩ.

²¹ —Too docare ¿ñiirũno niĩ? ¿Mũũ Elías niĩ? jĩwã.

—Niiria yuuja, jñwĩ.

—¿Muu profeta, basocá cúã “atigudaqui” jñrigu niĩ? jñwã.

—Niiria, jñwĩ cūpeja sũcã.

²² Teero tiirá, cúapeja sãñánemowã:

—Too docare ¿ñiirũno niĩ muu? Ûsãrẽ yuuya; ùsãrẽ ticocoarirare wedeadaara tiia. ¿Muu basiro deero tugueñaĩ? jñ sãñãwã sũcã.

²³ Cúãrẽ cūpe yuui:

—Yuu niĩã yucu manirõ, basocá manirõpu bayiró basarómena wedegú. Profeta Isaías wederirobirora ateré wedea yucã:

Sĩcũ õpũ atiadarimarẽ quẽnarõ tiiróbiro,

marĩ Òpũ atiadari suguero,

múã ñañaré tiiré duujã, ãñurõ niyueya,

jñã, jñwĩ.

²⁴ Juanrẽ sãñãrã jeaarira fariseo basoca ticocoarira niirira niwã.

²⁵ Cúãpeja cūrẽ sãñánemowã sũcã:

—Too docare muu Cõamacũ beserigu Cristo o Elías o profeta cúã “atigudaqui” jñrigu niiripacu, ¿deero tiigú wãmeõtii? jñwã.

²⁶ —Yuu ocoména wãmeõtia. Æpĩpé múã watoapure múã ññamasĩhẽgũ niĩ.

²⁷ Cũ yuu siro atigudupe ãñunetõgũ niiqui. Yuupeja cūrẽ sãñãrẽbiridõjãcu, jñwĩ.

²⁸ Tee Betania wãmecutiro día Jordán apeniñapú teero wáawu. Toopú Juan basocáre wãmeõtiiwi.

Jesús cordero tiiróbiro niĩ

²⁹ Apebúrecope Juan Jesús atiri ññagũ, jñwĩ:

—¡ññaña! Ænirã Cõamacũ ticodiocorigu, cordero tiiróbiro niigú niĩ. Cũ diarémena atibúreco macãrã ñañaré tiiré petirí tiigúdaqui.

³⁰ Yuu múãrẽ ateré wedeawũ: “Sĩcũ basocú yuu siro atigudaqui. Cũ yuu bauáadari sugueropu niitoayigu. Teero tiigú, cũ yuu nemorõ niiqui”, jñãwũ. Ænirẽna wedeseawũ.

³¹ “¿Noã niĩ?” jñmasĩritu ména. Masĩripacu, Israelya põna macãrã cūrẽ masĩãrõ jñgũ, cúãrẽ ocoména wãmeõtigu atiwu, jñwĩ.

³² Juan wedenemowĩ:

—Espíritu Santo sũcũ bua tiiróbiro baugú ãmuãsepũ diiátiri ññawũ. Ænipure jeapeawi.

³³ “¿Noã niĩ?” jñmasĩritu ména. Yuure ocoména wãmeõtitudigu yuure biiro jñti: “Muu Espiritu Santo diiáti, sũcũpũre jeapeari ññagũdacu. Cũãrã Espiritu Santore ticodiocogudu niĩ”, jñti.

³⁴ Cũ teero jñrirobirora yuu ññawũ. Teero tiigú, ateré wedea: Ænirã niĩ Cõamacũ macũ, jñwĩ Juan.

Jesús buerá niisuguerira

³⁵ Apebúreco Juan toopú niwĩ sũcã. Æsã puarã cū buerá cūrẽ bapacutiwu.

³⁶ Juan Jesús netõwári ññagũ, ùsãrẽ jñwĩ:

—¡ññaña! Ænirã Cõamacũ ticodiocorigu, cordero tiiróbiro niigú niĩ, jñwĩ.

³⁷ Cũ teero jñrĩ tuorã, ùsã puarã Jesuré nũnũwũ.

³⁸ Jesús cãmenucã, ùsã nũnũrĩ ññagũ: —¿Ñeenórẽ ãmaãĩ, yuure nũnũrã? jñwĩ.

—Rabí, jñwũ ùsãpe—. (Rabí “basocáre buegú” jñdũgaro tiia.) ¿Noopú niãrĩ muu? jñwũ.

³⁹ —Jãmu, ññarã atiya, jñwĩ ùsãrẽ.

Æsã cūmena wáa, cū niirõpu ññarã jeawu. Ñamicapu niwũ. Teero tiirá, cūmena niinañiõjõãwũ.

40 Y_umena Jesuré n_unugú Andrés wāmecutiwi. Cūcā Juan basocāre wāmeōtigu wederiguere t_uowí. Cū Simón Pedro bai niwí.

41 Andrés cū sōwū Simónrē máata buajeá, cūrē jīyigu:

—Mesías Cōāmacū “ticodiocoguda” jīrigure buajeáawū, jīyigu. (Mesías “Cristo Cōāmacū beserigu” jīdugaro tiia.)

42 Cūrē Jesús p_utop_u suojeáwi. Jesús cūrē ñagū, jīwí:

—M_u Simón niā Jonás macū. Too síro m_urē “Cefas” jīādacua, jīwí. (Cefas āpērāyemena Pedro niā.)*

Jesús Felipe, Natanaelre “jāmu” jīrigue

43 Apebureco Jesús “Galilearu wāada” jī wācūrigu niwí. Cū toopú wāadari suguero, Felipe buajeá: —Jāmu y_umena, jīwí.

44 Felipe Betsaida macā macū niwí. Andrés, Pedro too macārā niwā.

45 Felipe Natanaelre buajeá, jīyigu:

—Moisés jóaripūru jīrigure buajeáawū. Profetacā cūye maquērēna jóarira niwā. Jesús Nazaret macū, José macū cū jīnogū niī, jīyigu.

46 Natanael jīyigu:

—Nazaretr_ure sīcū ñugúno manī.

Felipe y_uyigu:

—Jāmu, ñaco marī, jīyigu.

47 Jesús Natanael atiri ñagū: —Ñi Israelya pōna macū peti, tiiditóre manigū niī, jīwí.

48 Natanael cūrē sāñáwí:

—¿Deero tii m_u y_ure masī? jīwí.

—Felipe m_urē suoadari suguero, y_u m_urē ñatoaawū mé. Yucagu higuera docaru niāwū m_u, jīwí.

49 —Rabí, m_u Cōāmacū macū niā. Israelya pōna macārā ōpū niā, jīwí.

50 —¿“Higuera docaru niāwū m_u” y_u jīrere tuogú, y_ure padeói? Too sírop_ure m_u tee nemorō ñurē petire ñagūdacu, jīwí.

51 Jesús jīnemowí:

—Y_u múārē ateréja diamacūrā jīā: Too sírop_u múā ūmūāse pāōrī ñāādacu. Ángelea Cōāmacūyara y_u niipetira sōwū p_utop_u muāwa, diiatiri ñāādacu,† jīwí.

2

Canáru wāmosíari bosebureco

1 Itiábureco wáaro tiirí, Caná Galilea ditap_ure wāmosíari bosebureco tiipéowa. Jesús paco toopú jeawo.

2 Jesuré, ūsā cū buerácārē boocórira niwā.

3 Cūā bosebureco tiirí, vino petijōāwū. Teero tiigó, Jesús pacopéja cūrē jīwō:

—Macū, vino petijōāyū.

4 Cūpeja coore y_uwí:

—Paco, ¿deero tiigó y_ure wedei? Y_u teeré tiirítono jearia ména, jīwí.

5 Coopeja tii bosebureco tīacoterare: —Cū dutiró tiyá, jīwō.

6 Toopú seisparu ūtāparu niwū. Ūsā judíoare dutirobirora jūīrē coseádare oco posetire niwū. Pacapáru niwū: Sicarare pairó oco cincuenta o setenta litros sāāwū.

7 Jesús tīacoterare: —Atepar_u ocoré píosādador_u poya, jīwí.

Teepar_ure píosādadorira niwā.

8 Teero tiári siro, Jesús cūārē jīwí:

—Bosebureco tiipéogure péero waané, néewayá.

* **1:42** “Cefas” arameoayemena, teero biiri “Pedro” griegoayemena “ūtāgā” jīdugaro tiicú. † **1:51** Génesis 28.12.

Cúã “jáu” jĩĩ, néewawa.

⁹ Bosebareco tiipéogũ tee oco vino cotowéoariguere sīniñáwĩ. Jesús tiiariguere masĩririgu niĩwĩ ména. Tĩacoterape teeparare píosadadojĩrã, masĩwã. Sīniñáãri siro, wãmosiagure suocó,

¹⁰ jĩĩwĩ:

—Niipetira sicato vino tĩãrã, ãñurere tĩãsuguecua. Pairó sīniãri siropũ, bári niirere tĩãcua. Mũupe ãñuré vinopere síropũ tĩãdutiayu, jĩĩwĩ.

¹¹ Jesús Caná Galilea ditapũ teeré tiiwĩ. Tee cúũ tutuaremena sicato tiiẽnonucãre niĩwũ. Teeména cúũ tutuarere ãnowĩ. Teeré ñnarã, ãsã cúũ buerá cúũrẽ padeowá.

¹² Too síro Jesús Capernaum macãpũ búawawi. Cúũ paco, cúũ baira, ãsã cúũ buerá cúũmena wáawũ. Ësã tiimacãpũre sĩquẽ burecori niĩwũ.

Jesús Cõãmacũwiipũ dúari basocare cõãwionecorigue
(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Pascua judíoa bosebãreco jeaadaro péerogã dusawá. Teero tiigá, Jesús Jerusalénpu wáawi.

¹⁴ Toopá jeagũ, Cõãmacũwiipũ wáawi. Tiiwĩ wesa macã yeparure wáicũra dúari basocare buajeáwi. Toopũre wecũaré, ovejare, buare dúawa.* Æpẽrã apeyé dita maquẽ niyerure wasorí basoca toopá duiwa.

¹⁵ Cúã teero tiirí ñnagũ, Jesús tãnarídare quẽnowĩ. Tiidaména dúari basocare, cúãyara ovejare, wecũaré tãnawíonecowi. Niyeru wasorí basocaye niyerure maabatéwi. Cúãye mesarire tuunécõãcũjãwĩ.

¹⁶ Buare dúari basocare jĩĩwĩ:

—Ñniãrẽ néewitiwaya. Yũũ Pacũya wiire dúari wii tiiríjãña, jĩĩwĩ.

¹⁷ Cúũ teero tiirí ñnarã, Cõãmacũye queti jóaripũpũ ate jóariguere ãsã wãcũwũ: “Cõãmacũ, yũũ mũyaya wiire maĩnetõre yũũ popeapũ jũãwitiro tiiróbiro tugueñaga”,† jĩĩ jóanoã.

¹⁸ Judíoare dutirápeja cúũ cõãwionecori ñnarã, cúũrẽ jĩĩwã:

—¿Noã dutirómena cõãwionecoi? Cõãmacũ dutirómena tiigájã, tiiẽñoña ãsãrẽ, jĩĩwã.

¹⁹ Jesupéja cúãrẽ jĩĩwĩ:

—Atiwiiré cõãjãña. Itiábũreco siro yũũ quẽnogúda sũcã, jĩĩwĩ.

²⁰ Judíoare dutirápeja jĩĩwã:

—Atiwiiré tiirã cuarenta y seis cãmarĩ peawá. ¿Mũupeja itiábũreco siro quẽnogúdari? Tiimasĩricu sãa, jĩĩwã.

²¹ Jesupéja wiiré wedesegũ, cúãya õpũũrẽ wãaadare wedesegũ tiiwĩ.

²² Teero tiirã, cúũ dia masãri siropũ, tee cúũ wedeseriguere ãsã wãcũwũ. Teeré wãcũrã, Cõãmacũye queti jóaripũpũ jóariguere, teero biiri Jesús wedeserigüecãrẽ padeowá.

Jesús basocá wãcũrere masĩqui

²³ Paũ Jerusalénpu Pascua bosebãreco neãwã. Cúã Jesús tutuaremena pee tiiẽnorere ñnawã. Teeré ñnarã, “Cõãmacũ ticodiocorigũ niiqui” jĩĩrã, cúũrẽ padeowá.

²⁴⁻²⁵ Jesupé cúãrẽ ñnamasĩpetijãgũ, ãpẽrã wedero manirõ cúũ basiro basocá niipetira cúã wãcũrere masĩpetijãwĩ. Teero tiigá, “cúã ‘padeóa’ jĩĩpacari, diamacũ padeorã mee niĩya” jĩĩmasĩjãwĩ.

3

Nicodemo Jesuména wedeserigue

¹ Sĩcũ fariseo basocũ niĩwĩ. Cúũ wãmecutiwi Nicodemo. Cúũ judíoare dutirá menamacũ niĩwĩ.

² Sicañami Nicodemo Jesuré ñnagũ jeawi. Cúũrẽ jĩĩwĩ:

* **2:14** Basocá wáicũrere sãĩãri siro, paiaré sãĩduti, sópeodutiya. † **2:17** Salmo 69.9.

—Basocáre buegú, Cõãmacũ m̃m̃mena niiqui. Teero tiigú, cũu tutuare ticorém̃ena m̃m̃ tiieñomasĩã. M̃m̃ tiieñore ñnarã, ùsã ateré masĩã: Cõãmacũ m̃m̃rẽ ticodiocojĩyi ùsãrẽ buedutigũ, jĩwĩ.

³ Jesús cũũrẽ yũwĩ:

—Yũu m̃m̃rẽ ateréja diamacárã jĩã: Sícũ sicatorũ bauárirobiro bauánemoripacu, Cõãmacũ dutiré jeaboarigue cũũp̃re jearicu, jĩwĩ.

⁴ Nicodemo cũũrẽ sãĩñawĩ:

—¿Deero tii marĩ buscári siro, marĩ pacoya páatipũ sããwa, bauábogari sũcã? Sããwa, bauámasĩricu, jĩwĩ.

⁵ Jesús cũũrẽ yũwĩ:

—Yũu ateréja diamacárã jĩã: Sícũ ocoména, teero biiri Espiritu Santomena bauáheri, Cõãmacũ dutiré jeaboarigue cũũp̃re jearicu.

⁶ Basocá põna basocára niicua. Cũãrã Espiritu Santomena bauára, Cõãmacũ põna sããcua.

⁷ Teero tiigú, m̃m̃ “niipetira sicato bauárirobiro bauánemorõ booa” jĩrere t̃ogú, t̃omanírijãña.

⁸ M̃m̃ masĩã: Wĩno noo booró páapucu. Wĩno busuri t̃opacú, ¿noopé atii; noopé wáai? jĩmasĩricu. Espiritu Santomena bauári tiiré tee tiiróbiro wáaa, jĩwĩ.

⁹ Nicodemo jĩwĩ:

—¿Deero tiiró teero wáabogari? jĩwĩ.

¹⁰ Jesús cũũrẽ yũwĩ:

—M̃m̃ Israelya põna macãrãrẽ Cõãmacũye maquẽrẽ buegú niipacu, ¿teeré masĩrii?

¹¹ Yũu ateréja diamacárã jĩã: Ùsã masĩrere, ùsã ñnariguere múãrẽ wedea. Múãpe ùsã wederere padeorícu.

¹² Atibúrecopũ wáarere yũu wederi, múã padeoría. Ùmũãsepũ wáarepereja yũu wedericãrẽ, nemorõrã padeorícu.

¹³ Sícũ basocú ùmũãsepũ mũãwarigũ maniquí. Yũu niipetira sõwũ ùmũãsepũ niirigu diiátiwũ.

¹⁴ Tíatorũre yucũ manirõpũ Moisés ãña cõmeména tiiríguere yucũgũpũ néemũõnũcõyigũ.* Cũũ ãñarẽ néemũõnũcõrirobirora yũu niipetira sõwũcã néemũõnũcõnogũdu niĩã.

¹⁵ Biiro yũure tiirém̃ena niipetira yũure padeorá catirucujããdacua, jĩwĩ Jesús.

Cõãmacũ cũũ macãrẽ ticodiocorigue

¹⁶ Cõãmacũ atibúreco macãrãrẽ bayiró maĩjĩgũ, cũũ macũ sícũ niigũrẽ ticodiocorigũ niwĩ. Teero tiirã, niipetira cũũ macũrẽ padeorã pecamepũ wáaricua; cũũmena catirucujããdacua.

¹⁷ Cõãmacũ atibúreco macãrãrẽ “ñañarõ tiigúda” jĩgũ mee cũũ macũrẽ ticodiocorigũ niwĩ; cũãrẽ netõnéarõ jĩgũ ticodiocorigũ niwĩ.

¹⁸ Cõãmacũ cũũ macũrẽ padeorãrẽ ñañarõ tiiríqui. Cũũrẽ padeohérape ñañarõ tiinóãdara niitoaya mée Cõãmacũ macũ sícũ niigũrẽ padeohére wapa.

¹⁹ Cõãmacũ macũ sãwócore néeatigu tiiróbiro atibúrecopũre atiwĩ. Basocápe ñañarẽ tiirã niijĩrã, sãwócore néeatigure booríyira. Ñañarere tiidugájĩrã, naĩtĩãrõpũ putuádugayira. Teero tiigú, Cõãmacũ cũãrẽ ñañarõ tiigúdaqui.

²⁰ Ñañarẽ tiigú sãwócore c̃ogúre booríqui. Cũũ ñañarẽ tiirere bauanérĩ boohégũ, sãwócore putopũ jeadugariqui.

²¹ Diamacárã ãñurẽ tiigúpe sãwócore néeatigure ññrucúqui. ãñurẽ tiigú sãwócore putopũ niirĩ, basocá cũũ tiirere ññaãya. Cũũ Cõãmacũ booróbiro tiirí, ññanoã.

Juan Bautista Jesuyére wedenemorigue

* **3:14** ãña bacoárra Moiséyagu ãñarẽ ñnarã, netõnénoyira. Ññaña Números 21.9.

²² Too síro Jesús ñsã cūũ buerámēna Judea ditap̄ wáaw̄. Toop̄re basocáre wãmeõtira, yoari mee niíwã.

²³ Juan Enón wãmec̄tirop̄ niyiḡ. Enón Salim wãmec̄tiri macã putogã niíwã. Toop̄re oco niirõ niíwã. Teero tiiḡ, toop̄re wãmeõtigū tiyiḡ. Basocá cūũ putop̄ wãmeõtitudira wáyira.

²⁴ Juan cūũrē peresuwiip̄ sōnecoadari suguero, toop̄ niyiḡ.

²⁵ Sicab̄reco Juan buerére n̄narã s̄cũ judíoare dutirá menamac̄mena bayiró cãmer̄ wedeseyira. Cūũrē dutiré j̄irõbirora cosedutire maquērē cãmer̄ wedeseyira.

²⁶ Too síro cūũ Juan putop̄ wáa, cūũrē j̄iyira:

— Ñsãrē bueḡ, j̄õ niirito, día Jordán apeniñap̄ m̄mena niiriḡ, ñsãrē m̄ wederiḡ mec̄tigārē wãmeõtigū tiíaw̄. Niipetira cūũrē n̄narã tiíawã, j̄iyira.

²⁷ Juan cūũrē ȳyiḡ:

— S̄cũno añurere tiirí, Cõãmac̄ cūũrē ticorigue niíã.

²⁸ Múã ȳ wederiguere t̄otóaw̄. Ȳpeja “Cõãmac̄ beseriḡ Cristo mee niíã” j̄iwã. Ȳ cūũ suguero ticorigue niíã.

²⁹ Queorémēna teeré wedeguda: Wãmosíagudu numo cūũyago niico. Cūũ menamac̄ cūũ wedeserere t̄oquí. Teeré t̄ogú, bayiró useniqui. Teero tiiḡ, ȳ wãmosíagudu menamac̄ usenirõbirora bayiró useniã.

³⁰ Basocá ñnacorop̄ cūũ ȳ nemorõ up̄tí mac̄ wáaro booa; ȳpe b̄ri niiḡ putuágudacu, j̄iyiḡ.

Ñmãsep̄ atiriḡye maquē

³¹ Ñmãsep̄ atiriḡ niipetira nemorõ nií. Atib̄reco mac̄rãpe atib̄reco maquē dícare mas̄cua; teeré wedesecua. Ñmãsep̄ atiriḡye niipetira nemorõ nií.

³² Cūũ ñmãsep̄ cūũ ñnariguere, cūũ t̄origuere wedesei. Cūũ wedeserere padeoráno manicúa.

³³ Cūũ wedeserere padeogúnope Cõãmac̄ wedeserecārē padeoquí. “Cõãmac̄ wedesere diamac̄ niíã”, j̄iqui.

³⁴ Cõãmac̄ Esp̄ritu Santore cãmotáro manirõ ticoriḡ niíw̄ Jesuré. Teero tiiḡ, Jesús Cõãmac̄ wãcūrere wedesei.

³⁵ Cõãmac̄ cūũ mac̄rē maiḡ, niipetirere, niipetirare dutimas̄rere ticoyiḡ.

³⁶ Cūũ mac̄rē padeogúno catiré petihére c̄oquí. Cūũrē t̄ohégunope catiré petihére b̄arigudaqui. Cõãmac̄ bayiró cúaremēna cūũrē ññarõ tiiḡadaqui.

4

Jesús Samaria dita mac̄mēna wedeseriḡ

¹⁻² Pā basocá Jesuré n̄nwã. Juan wãmeõtiri basoc̄ nemorõ ñsã Jesús buerápe basocáre wãmeõtiw̄. Jesús basiro cūũrē wãmeõtiriwi. Pā basocá Jesuré n̄naré quetire, teero biiri cūũ wãmeõtire quetire fariseo basoca t̄oyíra. Jesús “cūũ tee quetire t̄oáyira” j̄irere t̄oári siro,

³ ñsã Judeap̄ niírira Galileap̄ wáaw̄.

⁴ Toop̄ wáara, Samaria ditap̄ netówáro niirõ tiíw̄.

⁵ Tiiditap̄re Sicar wãmec̄tiri mac̄p̄ jeaw̄. Tiimac̄ p̄to tíato mac̄ Jacob sicadita s̄iyiḡ. Too síro tiidita cūũ mac̄ Joseré putuáyi.

⁶ Tiiditap̄ oco waarí cope Jacob tiirí cope niíwã. Jesús yoaro wáa, páas̄tiḡ, tiicope wesap̄ jeanuãw̄. Coeritó niíwã.

⁷⁻⁸ Cūũ toop̄ duitabe, ñsã yaaré s̄irã wáara, mac̄p̄ piyawaw̄. Ñsã toop̄ wáari siro, s̄cõ numiõ Samaria dita mac̄ tiicop̄ oco waagó jearigo niíwõ. Jesús coore j̄iyiḡ:

— Ȳre oco t̄ãña, j̄iyiḡ.

9 Judíoa Samaria dita macārāmena cāmerĩ ññadugariya. Teero tiigó, coope cūūrē jĩyigo:
—¿Deero tiigú m̄m̄ judíoaym̄ niipacm̄, ym̄ Samaria dita macōrē oco sãĩ? jĩyigo.

10 Jesús ym̄yigo:

—M̄m̄ Cōāmacū basocāre ticorēre masīria. Ym̄cārē masīricu. M̄m̄ masīgōjā, ym̄re sãĩbójũ. M̄m̄ sãĩrĩ, ym̄re oco catiri tiiré petire ticobojũ, jĩyigo.

11 Coope ym̄yigo:

—M̄m̄ ocoré waanérir̄m̄ c̄oríá. Aticopé ũcūārĩ cope niiā. ¿Noopú m̄m̄ oco catiri tiirére buabógari?

12 Marĩ ñecū Jacob aticopé maquērē s̄niyigo. Cū ũ pōna, cūyara ecarácā s̄niyíra. Cū marĩrē aticoperé cūyigo. ¿M̄m̄reja cū nemorō nii? jĩyigo.

13 Cūre jĩyigo:

—Niipetira aticopé maquē ocoré s̄nirā s̄nidugāadacua sūcā.

14 Ym̄ ticorēpere s̄nigūno s̄nidugānemoriqui. Cūp̄re cūya yeeripūnar̄m̄ oco ōmayucoro tiiróbiro niiādacu. Teemēna catirucujāgūdaqui, jĩyigo.

15 —Too docare ym̄re teeocore ticoya. M̄m̄ ym̄re ticori, ym̄ oco s̄nidugānemoricu. Teero biiri aticoperé oco waadugágo ññanucūnemoricu sáa, jĩyigo coopeja.

16 —Too docare m̄m̄ manrē sm̄ogó wáaya, jĩyigo.

17 —Ym̄ man̄ manigō niiā, jĩyigo coopeja.

Cūre jĩyigo sáa:

—M̄m̄ “man̄ maniā” jĩgō, diamacūrā jĩā.

18 M̄m̄ sicamoquēñerā ũm̄āmena manuc̄tirigo niimiwū. Mecūtīgā m̄m̄mena niigácā m̄m̄ man̄ díamacū niirĩ. M̄m̄ wedesere diamacūrā niiā, jĩyigo.

19 Coope cūūrē ym̄yigo sáa:

—Ym̄ t̄gueñarĩ, m̄m̄ s̄cū profeta niicu.

20 Ūsā ñecūsūm̄ā Samaria dita macārā iigú ũtāgūpú Cōāmacūrē padeoyíra. M̄ā judíoape “Jerusalén̄m̄ Cōāmacūrē padeoró booa” jĩā, jĩyigo.

21 Jesús coore jĩyigo:

—Ym̄ wederére t̄oyá: Iigú ũtāgūpú wáaripacara, Jerusalén̄m̄ wáaripacara, m̄ā Cōāmacūrē padeorító jeadaro tiia.

22 M̄ā Samaria dita macārā m̄ā padeorére añurō t̄omasīricu. Ūsāpeja ũsā padeorére masīā. Biiro biia: Cōāmacū judíoaym̄mena basocāre netōnégūdaqui.

23 Basocá Cōāmacūrē diamacūrā padeorá cūaye yeeripūnar̄m̄ padeorító jeadaro tiia; jeatoaa mée. Cōāmacū cūūrē padeoráre teorora padeorí booquí.

24 Cōāmacū bauhégm̄ nii. Cūūrē padeorá yeeripūnar̄m̄ diamacūrā padeoró booa, jĩyigo.

25 Coopeja jĩyigo:

—Ym̄ masīā: Mesías, āpērā “Cristo” jĩgū, atigūdaqui. Cū atigm̄, marĩrē niipetirere wedegūdaqui, jĩyigo.

26 —Ym̄ m̄m̄mena wedesegm̄ cūūrā niiā, jĩyigo cūrejea.

27 Cū teero jĩ wedeseritabe, ũsā jeawm̄. Ūsā Jesús numiōmena wedeseri ññarā, ññamanijōāwū. S̄cūnopera cūūrē “¿ñeenórē boogó tiárĩ?” o “¿ñeenó maquērē wedesera tiárĩ?” jĩ s̄ññarĩwū.

28 Coope coo oco waar̄re toopúra duud̄pójā, macāp̄m̄ wáajōāwō. Toop̄re jeago, basocāre wedeyigo:

29 —Jōp̄m̄ s̄cū ũm̄m̄ niiāwĩ. Cū ym̄ tiiríguere wedepetijāāwĩ. M̄ācā ññarā atiya. M̄ā wācūrĩ, ¿cū Cristo Cōāmacū beserigura niigari? jĩyigo.

30 Co teeré wederi t̄orá, cū Jesús putopm̄ ññarā jeawa.

31 Cū jearitabe, ũsā Jesuré yaadutimiwū.

32 Cũũ ãsãrẽ jĩwĩ:

—Yũũ yaaré cũoa. Múã masĩricu, jĩwĩ.

33 Teero tiirã, ãsã cũũ buerã cãmerĩ sãĩñáwũ:

—¿Apetó tiirã, ãpẽrã cũũrẽ yaaré néeati, ecatóaayirite? jĩwũ.

34 Jesús ãsãrẽ jĩwĩ:

—Yũũre ticodiocorigũ booróbiro tiirí, teero biiri cũũ dutirere tiipetíri, yũũre yaaré tiiróbiro niiã.

35 Múã biiro jĩ wãcũã: “Bapari muĩpũrã dũsaa oterigue dũcacutiadaro”. Teero jĩrõno tiirã, jõõpe ãnacoya. Jõõ atirã oterigue butiré tiiróbiro niiĩya padeoádara.

36 Oterigue dũcare seenéõcũgũ cũũ paderé wapa wapatínogũdu niiĩ. Catiré petihérere bũarã cũũye dũca seenéõcũre tiiróbiro niiĩya. Cũã padeorí ãnarã, oterigu seenéõcũrigumena ãseniãdacua.

37 Ate diamacũ jĩrẽ niiã: “Sĩcũ otequi; ãpĩ seenéõcũqui”.

38 Yũũ múãrẽ seenéõcũrã tiiróbiro ticocoa ãpẽrã oteripopũre. ãpẽrã oterira tiiróbiro yé maquẽrẽ buesũgueyira; múãpe seenéõcũrã tiiróbiro basocã yũũre padeorí ãnãdacu, jĩwĩ.

39 Samaria dita macõ cooya macã macãrãrẽ “jõõ niiãrigũ niipetire yũũ tiiriguere wedepetijããwĩ” jĩ wedeyigo. Teeré tũorã, paũ cũũrẽ padeoríra niiwã.

40 Teero tiirã, Jesús putopũ jea, cũũrẽ cũã putopũ putuáduitiwa. ãsã cũã putopũre puabũreco putuácũmuwũ.

41 ãpẽrã paũ Jesús wederere tũorã, padeoríra niiwã.

42 Tiimacã macãrã coore jĩwã:

—ãsã mũũ wedearigumena dícu cũũrẽ padeorí. ãsã basiro cũũrẽ tũoáwũ. Teero tiirã, cũũrẽ padeoã. Mecũtígã ãsã ate diamacũ maquẽrẽ masĩã: Cũũrã atibũreco macãrãrẽ netõnégũ niiĩ, jĩ wedesewa.

Jesús sũcũ dutigũ macãrẽ netõnérigue

43 Puabũreco Samaria dita macãrãmena niiãri siro, ãsã Jesumena Galilea ditapũ wáawũ.

44 Too sũgueropũ Jesús ãsãrẽ biiro jĩwĩ: “Profetare cũũya dita macãrã padeorícua”, jĩwĩ.

45 Galilea dita macãrãcã Jerusalénpu Pascua ãnarã jearira niiwã. Toopũ niipetire Jesús cũũ tutuaremena tiiẽñoriguere ãnawã. Teero tiirã, Jesús Galileapũ jeari, cũũrẽ ãñurõ bocawa.

46 Jesús Canápu coewí. Canã Galilea ditapũ niiã. Tiimacãpu cũũ too sũgueropũ ocoré vino wáari tiiwí. Teebũrecorire sũcũ dutigũ Capernaum macũ niiwí. Cũũ Galilea dita õpũ doca macũ niiwí. Cũũ macũ diarecutigu tiiyígũ.

47 Cũũ “Jesús Judeapũ niiãrigũ Galileapũ jeaayigũ” jĩrere tũogũ, Jesús putopũ jea, jĩwĩ:

—Yũũ macãrẽ diaré netõnébosagu búaatiya. Cũũ diaró putogãpu niiãwĩ, jĩwĩ.

48 Jesupé cũũrẽ jĩwĩ:

—Múãjã yũũ tutuaremena tiiẽñorere ãnahẽrã, padeorí, jĩwĩ.

49 Cũũpe jĩwĩ:

—Õpũ, jãmũ, búawaco, yũũ macũ diaadari sũguero, jĩwĩ.

50 Jesupé cũũrẽ jĩwĩ:

—Mũũya wiipũ putuawagua. Mũũ macũ catiqui, jĩwĩ.

Jesús teero jĩrere padeogũ, cũũya wiipũ putuawawí.

51 Búawa, cũũya wiipũ jeagũdu tiirí, cũũrẽ padecotera maapũ bocayira.

—Mũũ macũ catiawí, jĩ wedeyira.

52 —¿Deero biiri cũũ ãñunucããrĩ? jĩ sãĩñáyigu cũũpe.

—Ñamica coeritó siro wioré tatijõããwũ, jĩyira cũãpeja.

53 “Jesús yũũre tii horara ‘mũũ macũ catiqui’ jĩãwĩ”, jĩ wãcũgũ, Jesuré padeoyígu. Teero tiirã, niipetira cũũya wii macãrãcã Jesuré padeoyíra.

⁵⁴ Teeména Jesús Judeapɛ niiãrigu Galileapɛ jeari siro, pɛarĩ cãũ tutuaremena tiieñore wáaro tiiwá sáa.

5

Jesús wáamasĩhẽgũrẽ wáari tiirigue

¹ Too síro Jesús Jerusalénɛ judíoa bosebureco ññagũ cãmerɛtúawawi sũcã.

² Jerusalénɛ sããwaro sicasope Oveja wãmecutiri sope niwã. Tiisopeɛto cusaáda jĩrã quënorítaro niwã. Tiitaro hebreoayemena Betesda wãmecutiwã. Tiitaro wesapɛre sicamoquẽne tatiari biayá maniré tatiari niwã.

³⁻⁴ Teetataripɛre paɛ basocá yepaɛ cõawã. Cũã diarecutira, ññahẽrã, opayuriri wáara, bũrẽ ñicãrĩ cɔorã niwã. Tiitaropɛre wãcũña manirõ sĩquëtaberi ángele diijeáyigu. Diijeá, ocoré cãmeñarĩ tiiyigu. Cũã teero tiári siro, tiitaropɛ ññañuãsuaguegu netõnénoyigu.

⁵ Toopáre sĩcũ diarecutigu niwĩ. Treinta y ocho cũmarĩ wáyairo, cũã diaré buarĩ siro.

⁶ Jesús tiitaro pɛtopɛ netõwágu cũũrẽ ññawĩ. Cũã toopá yoari cõãrere masĩwĩ. Teero tiigá, cũũrẽ sãñáwĩ:

—¿Mũ netõnéri boogári? jĩwĩ.

⁷ Cũũpe yũwĩ:

—Yũre tiipugano manĩ. Oco cãmeñarĩcõrõ yũ tiitaropɛ ññañuãgũdu tiirĩ, ãpĩ yũ suguero ññañuãsuguerucui, jĩwĩ.

⁸ Jesupé jĩwĩ:

—Wãmũncãña. Mũ cõãrõrẽ néepa, wáagua, jĩwĩ.

⁹ Máata netõnénoãrigupɛ pɛtúawĩ. Cũã cõãrõrẽ néepa, wáanucãwĩ. Cũũrẽ netõnéri bũreco sábado niwã.

¹⁰ Teero tiirã, judíoare dutirápeja netõnénoãrigure jĩyira:

—¿Deero tiigá mũ mecã marĩrẽ yeerisãdutiri bũreco niipacari, mũ cõãrõrẽ apawai? Marĩrẽ teero tiidutiria, jĩyira.

¹¹ Cũũpe yũyigu:

—Yũre netõnéãrigu “mũ cõãrõrẽ néepa, wáagua” jĩãwĩ, jĩyigu.

¹² Cũãpeja sãñáyira sũcã:

—¿Noã niiãrĩ mũrẽ “mũ cõãrõrẽ néepa, wáagua” jĩãrigu? jĩyira.

¹³ Cũũpe masĩriyigu. Jesús paɛ basocá watoapɛ netõwáwi.

¹⁴ Too síro Jesús Cõãmacũwiipɛ cũũrẽ buajeágu, jĩwĩ:

—Ññurõ tiiwá. Mũ netõnénoãrigupɛ niiã. Nemorõ ññañarõ netõrĩ jĩgũ, ññañaré tiinemógũ mee tiiwá, jĩwĩ.

¹⁵ Cũũpe judíoare dutirãre wedegu wáarigu niwĩ.

—Yũre netõnéãrigu Jesús niiãwĩ, jĩyigu.

¹⁶ Jesús sábado niirĩ teero tiiré wapa judíoare dutirápeja cũũrẽ ññatutinucãrira niwã.

¹⁷ Jesupéja cũũrẽ jĩwĩ:

—Yũ Pacu paderucujãqui; yũcã paderucujãã, jĩwĩ.

¹⁸ Cũã teero jĩrĩ tɔorã, nemorõrã cũũrẽ sãñagáyira. Cũã tũgueñarĩ, cũã judíoa yeerisãri bũreco tiidutirere peotígu tiirígu niwĩ. Teero biiri cũã Cõãmacũrẽ “yũ Pacu niĩ” jĩrëmena nemorõ cúayira. Teero jĩgũ, “yũ Cõãmacũmena sĩcãrĩbíro niiã” jĩñdagugu tiwĩ.

Jesús cũũye maquẽrẽ wederigue

¹⁹ Teero tiigá, Jesús cũũrẽ yũwĩ:

—Yũ ateréja diamacũrã jĩã: Yũ Cõãmacũ macũ yũ basiro yũ booró tiiría. Yũ Pacu tiirere ñña, tee dícare tiia. Biiro niiã: Niipetire yũ Pacu tiirënorẽ yũcã tiia.

²⁰ Yũ Pacu yũre maĩgũ, niipetire cũã tiirënorẽ yũre ññoĩ. Yũre ññoorigue nemorõ too síro yũre ññoğádaqui. Tee cũã ññoãdarere yũ tiieñorĩ, mũã ññamanijõããdacu.

21 Y_{HH} Pac_H basocá diarirare masō, catiré ticorobirora y_{HH}cā cū_H macū niijīgū, catirére y_{HH} ticodugara dícare ticoa.

22 Basocáre wapa tiádari b_Hreco jeari, y_{HH} Pac_H wapa tiiríqui. Y_{HH}re basocá tiirére besedutitoawi,

23 niipetira y_{HH}re padeoáro jīgū. Cū_Hrē padeoróbirora y_{HH}re padeoáro. Y_{HH}re padeohéguno y_{HH} Pac_Hcārē padeoríqui. Cū_Hrā y_{HH}re ticodiocowi.

24 'Y_{HH} ateréja diamacúrā jīā: Y_{HH} jīrere t_Hogúno, teero biiri y_{HH}re ticodiocorigure padeogúno catiré petihére c_Hoquí. Cū_H ñañarō tiinóríqui. Cū_H pecamer_H wáaboarig_H catiré petihére c_Hotóai.

25 Y_{HH} ateréja diamacúrā jīā: Basocá diarira tiiróbiro niirā y_{HH} Cōāmacū macū wedeserere t_Hoádacua. Cū_H t_Horít_Hono jeaadaro tiia; jeatoaa mée. Y_{HH} wedeserere y_{HH}rāno catirucuadacua.

26 Y_{HH} Pac_Hra basocáre catiré petihére ticomasī. Cū_Hrā basocáre catiré petihére ticomasīrere y_{HH}re ticoi.

27 Basocáre wapa tiádari b_Hreco jeari, y_{HH} basocáre wapa tiigúdacu. Y_{HH} niipetira sōwū niirī, y_{HH} Pac_H y_{HH}re teero tiidutíwi.

28 Múā teeré t_Horá, t_Homanír_Hjāña. Niipetira masācoper_H niirā y_{HH} wedeseri t_Hoádacua. Cū_H t_Horít_Ho jeaadaro tiia.

29 Y_{HH} wedeseri t_Horá, masācoper_H niimiārira witiatiadacua. Āñurō tiiréc_Htirira masā, catirucuadacua. Ñañaré tiirírapeja masā, ñañarō tiinóádacua.

Jesús Cōāmacū macū niī

30 'Y_{HH} basocá tiirére iñagū, “ñañaniā” o “añuniā” jīmasī y_{HH} Pac_H dutirobirora. Y_{HH} basiro apeyenó tiiría. Y_{HH} booró tiidugaría; y_{HH} Pac_H y_{HH}re ticodiocorig_H booróbiro tiia. Tee tiiró, y_{HH} jīrē diamacú niā.

31 Y_{HH} basiro y_{HH} niirec_Htirere wederi, “m_{HH} wederé wapamaníā” jībocu múā.

32 Āpī niī y_{HH} niirec_Htirere wedegú. Cū_Hrā y_{HH} Pac_H niī. Y_{HH} masīā: Y_{HH} niirec_Htirere wedeg_H, diamacúrā wedei.

33 Múā Juan wāmeōtiri basoc_Hure sāñá_Hdutira ticocorira niiwū. Cū_Hcā y_{HH} niirec_Htirere diamacú wedegú niirig_H niiwī.

34 Basocá y_{HH} niirec_Htirere wedeserere āmaāgū mee tiia. Múārē netōārō jīgū, Juan wederig_Hue múārē wācūrī tiia.

35 Juan sīāwócoriga tiiróbiro niiwī. Sīāwócoriga āñurō jū_Hboerop_H basocá neācua. Múācā jeaw_H, cū_H wederi t_Horá. T_Ho, yoari mee useniwū.

36 Y_{HH} tiiré Juan wederig_Hue nemorō y_{HH} niirec_Htirere ññoā. Y_{HH} tiiré y_{HH} Pac_H tiidutírera niā. Teero tiirém_Hena “y_{HH} Pac_H diamacúrā y_{HH}re ticodiocowi” jīrere ññoā.

37 Y_{HH} Pac_H y_{HH}re ticodiocorig_Hcā y_{HH} niirec_Htirere wedei. Múā cū_H wederére t_Horía; cū_H baurécārē iñaria.

38 Cū_H ticodiocorig_Hre padeoría. Teero tiiró, cū_H wederé múārē sāāria.

39 Múā Cōāmacūye queti jóaripūrē quionírem_Hena buea, “toopú catiré petihére buaádacu” jī wācūrā. Múā tiipū maquērē buera, yé maquērēna buemiā.

40 Teero wācūpacara, y_{HH}pere padeon_Húsedugaria. Y_{HH}re padeon_Húsera dícu catiré petihére c_Hoádacua.

41 'Basocá y_{HH}re āñurō wedeserere āmaāgū mee tiia.

42 Y_{HH} múārē iñamasīā. Múā Cōāmacūrē maíría.

43 Y_{HH} Pac_H wāmem_Hena y_{HH} atipacari, múā y_{HH}re āñurō bocaria. Āpī cū_H basiro cū_H wāmem_Hena atigúpere múā āñurō bocabocu.

44 Múā basirora múā tiirére “añuā” jīrī booa. Cōāmacū sīcū niigú múārē “añuā” jīrérere āmaāria. Teero tiirā, ¿deero tii múā y_{HH}re padeobóata_H?

⁴⁵ Múã yũre “Cõãmacũpure marĩrẽ wedesãgũdaqui” jĩĩ wãcũrijãña. “Moisés jóariguere tiirã, Cõãmacũmena añurõ niĩadacu”, jĩĩ wãcũmiã múã. Moiséra múãrẽ wedesãqui.

⁴⁶ Moisés yé maquẽrẽ jóarigu niĩwĩ. Teero tiirã, cãũ jóariguere padeorã yũcãrẽ padeobócu.

⁴⁷ Cãũ jóariguere padeohérapeja ¿deero tii múã yũ wederere padeobóatau? Padeorídojãã, jĩĩwĩ.

6

Jesús cinco mil ãmũãrẽ yaaré ecarigue

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Too síro Jesuména Galileataro apeniñapú tĩãwawũ. Tiitaro wãmecutia Tiberias.

² Basocã cãũ tiiẽñoremena diarecutirare netõnerĩ ññajĩrã, paũ cãũrẽ nũnũwã.

³ Ësã apeniñapú tĩãjeara, ãtãgũpú muãwa, duiwũ.

⁴ Teebũrecorire Pascua judíoa bosebũreco wáaadaro péerogã dũsawú.

⁵ Jesús paũ basocã cãũrẽ nũnũrĩ ññagũ, Felipere jĩĩwĩ:

—¿Noopú marĩ yaaré sãĩrã wáaadari cãũ paũre ecaádara? jĩĩwĩ.

⁶ Felipere ¿deero yũgũdari? jĩĩgũ, teero sãĩñãwĩ. Jesupé cãũ tiiádarere masĩtoarigu niĩwĩ.

⁷ Felipe cãũrẽ yũwĩ:

—Ocho muĩpũrã pade wapatáremena marĩ pã sãĩ, pũatáco, batori, jeatuaricu, jĩĩwĩ.

⁸ Ësã menamacũ Andrés (Simón Pedro baipéja) Jesuré jĩĩwĩ:

⁹ —Ñorẽ sícũ wĩmagũ niĩ. Cãũ sicamoquẽñepa pã cebadamena tiiárigue cõoi. Teero biiri wai pũarã cõoi. Ate yaaré ãniã paũre jeatuaricu, jĩĩwĩ.

¹⁰ Jesús ãsãrẽ jĩĩwĩ:

—Basocãre duidutiya, jĩĩwĩ.

Toopũre tãa pee niĩwũ. Teero tiirã, niĩpetira duiwa. Cinco mil ãmũã niĩwã.

¹¹ Too síro Jesús pãrẽ née, Cõãmacũrẽ ãsenire ticowi. Too síro duirãre batodutiwi. Waimenacãrẽ teerora tiiwĩ. Ësã cãũ yaadũgarocõrõ batowũ.

¹² Cãũ yaa, yapiari siro, Jesús ãsãrẽ jĩĩwĩ:

—Cãũ yaadũarere cõõrĩ jĩĩrã, teeré seesãña, jĩĩwĩ.

¹³ Sicamoquẽñepa pã niĩmiárigue ãsã yaadũaariguere seesãrĩ, doce piseri dadodũpówũ.

¹⁴ Basocã Jesús cãũ tutuaremena tee tiiẽñorĩ ññarã, jĩĩwã:

—“Profeta atigũdũ niĩãyigu” cãũ jĩĩrigũ ãnirã niĩ. Diamacũrã niĩyu, jĩĩwã.

¹⁵ Cãũ cãũrẽ bayiró tutuaremena néewa, õpũ sõnecodũgamiwã. Cãũpeja cãũ teero tiidũgãrere ññagũ, sícũrã ãtãgũpú muãjõãwĩ.

Jesús oco sotoápu wáarigue

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Too síro náicũmuatiri, ãsã opataropũ búawawũ.

¹⁷ Náicũmuãri siro, Jesús bauríwi. Teero tiirã, Capernaumpũ wáara, dooríwupũ muãsã, tiitarore tĩãwanũcãwũ.

¹⁸ Ësã tĩãwari, wĩno bayiró páapuatiwũ. Teero wáari, ocoturí paca atiwũ.

¹⁹ Ësã yoaro sicamoquẽñe kilómetros wáaari siro, Jesús ãsã pũtopũ atigũ, oco sotoápu atijõãatiwi. Cãũrẽ ññarã, bayiró cuiwũ.

²⁰ Cãũ ãsãrẽ jĩĩwĩ:

—Yũ niĩã. Cuirijãña, jĩĩwĩ.

²¹ Teero tiirã, ãseniremena cãũrẽ boca, muãsãdutiwũ. Máata ãsã wáaropũ jeasirotiwũ.

Opataro wesapũ cõõrĩra Jesuré ãmaãrigue

²² Apebũrecope basocã apeniñapú pũtuáarira ññaco, jĩĩyira: “Sicawára niĩmiãwũ; Jesús cãũ buerãmena tiiwãrẽ muãsãriawĩ; cãũ buerã dícu tĩãwaawã”, jĩĩyira.

²³ Cúã teero jĩcõãtori, apeyeráwɛ jeayiro. Teepawɛ ùsã yaaariropɛ jeayiro. (Èsã toopá yaawɛ, Jesús cùũ Pacɛre ɛsenire ticoari siro.) Tee Tiberias wãmecutiri macã maquẽpawɛ niwã.

²⁴ Jesús, teero biiri ùsã cùũ buerá manirĩ ìñarã, basocá teepawɛrɛ mɛãsã, Capernaumpɛ Jesuré ãmaãrã atirira niwã.

Jesús yaaré catiré petihére ticogú

²⁵ Cúã atiniñapá tíãjeara, Jesuré buajeára, cùũrẽ sãĩñáwã:

—Basocáre buegú, ¿deero biiri mɛũ tíãjearĩ ãnopúre? jĩwã.

²⁶ Jesupé yɛwĩ:

—Yɛũ múãrẽ ateréja diamacúrá jĩã: Múã pã yaa, yapiarigue wapa yɛũre ãmaãã. Yɛũ tutuaremena tiẽñoriguepere múã tɛomasíria. Teeré tɛomasírãpeja, teewapa yɛũre ãmaãboajĩyu.

²⁷ Yaarére bayiró booríjãrõ booa; yaaré petijõãcu. Teero tiiróno tiirá, yaaré catiré petihére ticorépere ãmaãrõ booa. Cõãmacũ yɛũ Pacɛ yɛũre cùũ ticodiocorigɛ niirére múãrẽ ãnotóaawĩ. Teero tiigú, yɛũ niipetira sõwã tee yaaré catiré petihére múãrẽ ticoguda, jĩwĩ.

²⁸ Teero tiirá, cúãpe sãĩñáwã:

—¿Deero tiiádari ùsã, Cõãmacũ tiidutírere ãñurõ tiiádara? jĩwã.

²⁹ Cùũpeja yɛwĩ:

—Cõãmacũ múãrẽ tiidutíre biiro niiã: Yɛũre cùũ ticodiocorigure padeodutí, jĩwĩ.

³⁰ Teero tiirá, cúãpeja sãĩñáwã sũcã:

—¿Ñeenómena ãñogúdari, ùsã mɛũrẽ padeorí? ¿Deero bauré tiigúdari?

³¹ Marĩ ñecũsũmã yucɛ manirõpɛ maná wãmecutirere yaayira. Cõãmacũye queti jóaripũpɛ ate jóanoã: “Cùũ cúãrẽ yaarigue ãmũãse maquẽrẽ ticoyigu”,* jĩ jóanoã, jĩwã.

³² Teero tiigú, Jesupé jĩwĩ:

—Yɛũ ateréja diamacúrá jĩã: Èmũãse maquẽ yaariguere Moisés mee ticoyigu; yɛũ Pacɛpe basocáre yaaré ãmũãse maquẽ petire ticoi.

³³ Cùũ ticoré ãmũãsepɛ diiátire niiã. Basocáre catiré petihére ticoa, jĩwĩ.

³⁴ —Õpũ, tee yaarére ùsãrẽ ticorucujãña, jĩwã.

³⁵ Jesús jĩwĩ:

—Yɛũrá niiã yaaré catiré petihére ticogú. Yɛũre padeonũserano juabóara tiiróbiro ninemoricua; oco s̃nidugára tiiróbiro ninemoricua.

³⁶ Múãrẽ ateré jĩtoawɛ: Múã yɛũre ìñapacara, padeoría.

³⁷ Niipetira yɛũ Pacɛ yɛũre ticorá yɛũre padeonũseadacua. Yɛũre padeoráre ñeerijã tiirícu.

³⁸ Yɛũ ãmũãsepɛ niirigu yɛũ booré tiigú mee atiwɛ; yɛũre ticodiocorigɛ boorépere tiigú atiwɛ.

³⁹ Yɛũ Pacɛ biiro booi: Yɛũre ticorirare tiidíori boorí; cúãrẽ pecamerɛ wári boorí. Atibúreco petirí, yɛũ cúãrẽ masõrĩ booi.

⁴⁰ Yɛũ Pacɛ biiro booi: Niipetira yɛũre ìñarã, yɛũre padeorá catiré petihére cɛorí booi. Yɛũ atibúreco petirí, cúãrẽ masõgãdacu, jĩwĩ Jesús.

⁴¹ Judíoare dutirápeja Jesuré wedepatinũcãwã. “Yɛũrá niiã yaaré ãmũãsepɛ diiátirigu” jĩrĩ tɛorá, ñañarõ wedesenũcãwã.

⁴² —¿Áni teero wedeseju Jesús José macũ mee niĩ? Cùũ pacɛ, cùũ pacore marĩ masiã. ¿Deero tiigú cùũ “ãmũãsepɛ niirigu diiátiwɛ” jĩĩ? jĩwã.

⁴³ Jesús cúãrẽ jĩwĩ:

—Wedepatirijãña.

* 6:31 Salmo 78.24.

44 Sícũno cũũ booró yũure padeonũnũsemasĩriqui; yũũ Pacũ yũure ticodiocorigũ yũure ticoráno dícu padeonũnũsecua. Atibúreco petirí, yũũ cũãrẽ masõgũdacu.

45 Cõãmacũye queti jóaripũpũ ate jóanoã: “Cõãmacũ niipetirare bue, tũomasĩrĩ tiigũdaqui”,† jĩĩ jóanoã. Teero tiirá, niipetira yũũ Pacũ wederere tũo, tũomasĩrã, yũure padeonũnũseya.

46 ‘Sícũno yũũ Pacũre ññarii. Yũũ Cõãmacũmena niirigũ niiã. Teero tiigũ, yũũ dícu cũũrẽ ññawũ.

47 Yũũ aterėja diamacũrã jĩĩã: Yũũre padeoráno catirucudacua.

48 Yũũrã niiã yaaré catiré petihére ticogũ.

49 Múã ñecũsũmũã yucũ manirõpũ maná wãmecutirere yaayira. Teeré yaapacara, diajõãyira.

50 Yũũre yaaré ãmũãsepũ diiátirepere wedesea. Teeré yaaráno diaricua.

51 Tee yaaré catiré petihére ticoré ãmũãsepũ diiátirigue yũũrã niiã. Teeré yaaráno catirucujããdacua. Yũũ yaaré ticoré yáa õpũũ niiã. Yáa õpũũrẽ atibúrecopũ niirã catirucuarõ jĩĩgũ, ticogũda, jĩĩwĩ.

52 Judíoare dutirápeja cãmerĩ wedesewa:

—¿Deero tii marĩrẽ ãni cũũya õpũũrẽ yaadutibogari? jĩĩwã.

53 Teero tiigũ, Jesupėja cũãrẽ jĩĩwĩ:

—Yũũ aterėja diamacũrã jĩĩã: Múã yũũ niipetira sõwũya õpũũrẽ yaaripacara, yée díre sñirípacara, catiré petihére cũorícu.

54 Yáa õpũũrẽ yaagúnopẽ, yée díre sñinigúnopẽ catiré petihére cũoquí. Atibúreco petirí, cũũrẽ masõgũdacu.

55 Yáa õpũũ yaaré peti niiã; yée díi sñiré peti niiã.

56 Yáa õpũũrẽ yaaráno, yée díre sñirãno yũũmena niĩya; yũũcã cũãmena niiã.

57 Yũũ Pacũ yũure ticodiocorigũ catii. Cũũ catirémẽna yũũ catia. Teero tiiróbiro yáa õpũũ yaaráno yũũ catirémẽna catiadacua.

58 Yũũrã yaaré ãmũãsepũ diiátiriguere wedesea. Maná múã ñecũsũmũã yaarigue tiiróbiro niiria. Cũã teeré yaapacara, diajõãyira. Yáa õpũũrẽ yaarãnopeja catirucujããdacua, jĩĩwĩ.

59 Jesús cũãrẽ teeré Capernaumpũ judíoa neãrĩ wiipũ buewi.

Paũ basocá Jesuré nũnũdũrique

60 Paũ cũũrẽ nũnũmiãrira cũũ buerere tũorã, cãmerĩ jĩĩwã:

—Cũũ wederé wisiónetõjõãã. Tũomasĩña maniã, jĩĩwã.

61 Jesús cũã wedepatirere masĩgũ, jĩĩwĩ:

—¿Múã yũũ wederere ññarõ tũgueñagari?

62 ¿Deero wãabogari yũũ niipetira sõwũ too sũgueropũ yũũ niiriropũ mũãwari sũcã? Múã teeré ññarã, ¿deero tũgueñabogari?

63 Espiritu Santo catirere ticoi. Marĩye õpũũrĩ marĩrẽ catiré ticoria. Yũũ yaaré, sñiré maquẽrẽ wedegũ, popeapũ yeeripũna maquẽrẽ wedegũ tiia. Yũũ wederere padeoráno catirucujããdacua.

64 Æpẽrã múã menamacãrã yũũ wedepacari, yũure padeoríya ména, jĩĩwĩ.

Jesús cũũrẽ padeohérare sicatorũra masĩtoarigũ niĩwĩ. Teero biiri too síropũ cũũrẽ ññatutirapũre wedesãgũducãrẽ masĩtoarigũ niĩwĩ.

65 Cũũ jĩĩnemowĩ:

—Teero tiigũ, meepũ mũãrẽ wedemiãwã: “Sícũno cũũ booró yũure padeonũnũsemasĩriqui; yũũ Pacũ yũure ticoráno dícu padeonũnũsecua”, jĩĩãwũ, jĩĩwĩ.

66 Tiibũrecomena paũ cũũrẽ nũnũmiãrira cũũrẽ bapacutidujãwã.

† 6:45 Isaías 54.13.

67 Cũã teero tiirí ññagũ, Jesús ãsã cũũ bueráre sãññáwĩ:

—¿Múãcã yũure cõãjõãdũgai? jĩwĩ.

68 Simón Pedropeja cũũrẽ yũuwi:

—Ësã Õpũ, ¿noãpére nũnubógari? Mũu wedesere catiré petihére ticoa.

69 Ësã mũũrẽ padeotóaa. Ësã masiã: Mũu Cõãmacũ ticodiocorigũ, ññaré manigũ niiã, jĩwĩ.

70 Jesupé ãsãrẽ jĩwĩ:

—Yũu múã docere besewũ. Yũu teero tiirí siro niipacari, sĩcũ múã menamacũ wãtĩyagu niiĩ, jĩwĩ.

71 Jesús teero jĩgũ, Judas, Simón Iscariote macũrẽ jĩgũ tiiwí. Judas ãsã menamacũ niimiwĩ. Teero niipacũ, too síropure Jesuré wedesãgũdũ niirigu niiwĩ.

7

Jesús baira cũũrẽ padeorígue

1 Too síro Jesús Galileapũ ññacãmesãwĩ. Judeapure ññacãmesãdũgariwi. Toopure Judíoa dutirá cũũrẽ ãmaãyira, sããdũgára.

2 Judíoa bosebũreco ãsã wiserígã tii, niiãdari bosebũreco* jeaadaró tiuwá.

3 Teero tiirã, Jesús baira cũũrẽ jĩwã:

—Ãnopure putuárijãña. Mũu buerére tũonũsera toopũ niirãcã mũu tutuaremena tiiẽñorere ññarõ jĩgũ, Judeapũ bosebũrecore ññagũ wáaya.

4 Basocã mũũrẽ masiãrõ jĩgũ, yayióropũ tiiẽñorijãrõ booa. Mũu tiirere niipetira ññacoropũ tiiẽñogũ wáaya, jĩwã.

5 Cũũ bairapũra cũũrẽ padeoríwa.

6 Jesupé cũũrẽ jĩwĩ:

—Yũu toopũ wáaadaró jearia ména. Múãpeja múã booró wáamasiã.

7 Atibũreco macãrã ññaré tiirã múãrẽ ññatutiriya. Yũu cũã ññarõ niirecutirere wedea. Teero tiirã, yũure ññatutiya.

8 Múã bosebũrecore ññarã wáaya. Yũuja wáaria ména. Yũu toopũ wáarito jearia ména, jĩwĩ Jesús.

9 Teero jĩ, Galileapũra putuájãwĩ.

Jesús wiserígã tiirí bosebũrecore ññagũ wáarigue

10 Cũũ baira Jerusalénũ bosebũreco ññarã wáari siro, Jesucã wáawi. Basocã yũure ññamasĩrijãrõ jĩgũ, noo niigũbiro wáacãmesãwĩ.

11 Tii bosebũrecore judíoare dutirá Jesuré ãmaãyira. “¿Jõõ niirigate noopũ niigari?” jĩyira.

12 Paũ basocã Jesuyé maquẽrẽ wedeseyira. Æpẽrã “ãñugũ niiĩ” jĩyira. Æpẽrãpé “niirii; cũũ tiiẽñoremena basocãre tiiditógũ tiiquí” jĩyira.

13 Judíoare dutiráre cuira, niipetira tũocóropũ “Jesús biiro biii” jĩ wedeseriwa.

14 Bosebũreco decocutirito,† Jesús Cõãmacũwiipũ sããwa, basocãre buewi.

15 Cũũ buerére tũorã, judíoare dutirá tũomanijõãwã.

—Ãni bueripacũ, ¿deero tiigũ nocõrõca masĩ? jĩwã.

16 Jesús cũũrẽ yũuwi:

—Yũu múãrẽ bueré yũu wãcũré mee niiã; yũu Pacũ yũure ticodiocorigũyepé niiã.

17 Cõãmacũ boorere tiidũgágũno yũu buerere “diamacũrã niiã” jĩmasĩqui. “Cõãmacũ dutiróbiro buei o cũũ wãcũrére buei”, jĩ besemasĩqui.

* 7:2 Pecasãyemena: “la fiesta de las Enramadas” o “la fiesta de las chozas” o “la fiesta de los tabernáculos” wãmecũtia.

† 7:14 Wiserígã tiirí bosebũreco siete bũrecore niiyiro.

18 Sícū cūwā wācūrémēna wedesegu “añurō wedesei” jīrī t̄odugáqui. Cōāmacū booró wedesegupe “Cōāmacū añunetōjōāi” jīrī t̄odugáqui. Cūupeja diamacū wedesegu niiqui; cūūpure ñañaré buarícu.

19 Moisés Cōāmacū dutirére múārē ticorigu niiwī. Teero ticopacari, múā sícūno tee dutirére tiiría. ¿Deero tiirá múā yūre sīādugái? jīwī.

20 Basocápe cūūrē jīwā:

—Mū wātī c̄ogú niijīgū, mecūgú tiia. ¿Noā mūūrē sīādugái? jīwā.

21 Jesupé cūārē yūwī:

—Múā yū diarecutigure netōnérī ññawū. Yeerisāri burecore yū teero tiirí, ññamanijōāwū.

22 Moisés múārē cōnerígu yapa macā caseróre widecōādutirigu niiwī.‡ (Cūwā dícare teeré dutiririgu niiwī; múā ñecūsūmūāpū máata teero tiimúāatitoarira niiwā.§) Múā cūwā dutiré tiirá, marī yeerisāri bureco niipacari, múā pōnarē widecōācu.

23 Múā Moisés dutirére niipetiro tiidugájīrā, yeerisāri bureco niipacari, widecōācu. Múā teero tiirá niipacara, ¿deero tiirá yū yeerisāri bureco niirī, sícū niipetiri ōpūūrē netōnérī ññarā, yūmēna cúai?

24 Añurō wācūtoarapū, basocá tiirére diamacūrā ññabeseya, jīwī.

Jesús cūwā āmūāsepu atiriguere wederigue

25 Teero tiirá, sīquērā Jerusalén macārā jīwā:

—Ññirā niī cūwā sīādugágu, ¿teerora?

26 ¡ññaña! Niipetira ññacoropū buegu tiii. Cūwā cūūrē merēā jīriya. ¿Apetó tiirá, Judíoare Dutirá Peti “āni Cōāmacū beserigu Cristo niī” jī wācūgari?

27 Añi Cōāmacū beserigu niiriqui. Cūwā macārē marī masīā. Cōāmacū beserigupe atiri, cūwā macārē masīña manibójīyu, jīwā.

28-29 Teero tiigú, Jesús Cōāmacūwīpū buegu, bayiró busurómena wedewi:

—Múā yū masāri macārē masīpacara, yū atiro petipure masīria. Yū booró mee atiwū atibūrecopure. Sícū diamacū niigú yūre ticodiocowi. Múā yūre masīria. Yūre ticodiocorigucārē masīria. Yūpe cūūrē masīā. Yū cūwā p̄topū niirigu niīā, jīwī.

30 Cūwā teero jīrī t̄orā, cūūrē peresuwiipū néewadugamiwā. Cūūrē ñeerí bureco jeariwū ména. Teero tiirá, sícūno cūūrē ñeerīwa.

31 Cūwā teero tiidugápacari, pau toopú neārāpe cūūrē padeowá. Cūupeja cāmerī sāññáwā:

—Too docare Cōāmacū beserigu Cristo atigupeja, ¿āni tiiēñore nemorō tiigúdari? Ti-iríqui, jīwā.

Jesuré peresuwiipū néewadugamirigue

32 Basocá wedeserere fariseo basoca t̄oyíra. Teero tiirá, paiaré dutirámēna wedeseari siro, Cōāmacūwī coterí basocare Jesuré ñeedutira ticocorira niimiwā.

33 Jesús jīwī:

—Yū múāmena péero niigúdadu. Too síro yūre ticodiocorigu p̄topū wāagúdadu.

34 Yūre āmaññūsepacara, buarícu. Yū wáaropure múā wáamasīricu, jīwī.

35 Judíoare dutirá cāmerī sāññáwā:

—Añi “yūre buarícu” jīgū, ¿noopú wāagúdari? ¿Marīya wedera apeyé ditapū wáarira p̄topū wāagúdari? ¿Toopúre judíoa niihēārē buecāmesāgúdari?

36 Cūwā “yūre āmaññūsepacara, buarícu; yū wáaropure múā wáamasīricu” jīārigue ¿deero jīdugaro tiigári? jīwā.

Oco catiré ticoré maquē

‡ 7:22 Levítico 12.3. § 7:22 Génesis 17.10.

³⁷ Tii bosebureco niituri bureco upatí niirí bureco niiwã. Jesús tiiburecore wãmuncã, bayiró busarómena jĩwĩ:

—Oco s̄nidugárano yuu putopu s̄nirã atiya.

³⁸ Yũre padeogúya yeeripũnapu oco òmayucorobiro niiãdacu. Tee oco catiré ticoré niiãdacu Cõãmacũye queti jóaripũpu jĩrõbirora, jĩwĩ.

³⁹ Cũũ oco òmayucorere wedesege, Espiritu Santo tiádare maquẽrẽ wedesege ti-
iwí. Espiritu Santo Jesuré padeorãpũre too síropu jeagudu tiiríge niiwĩ. Jesús dia
masãmũãriríge niiwĩ ména. Teero tiigú, Espiritu Santo ticodiocoya maniríge niiwĩ ména.

Basocá merẽã dícu wãcũrigue

⁴⁰ Æpẽrã Jesús wederere tuorã, biiro jĩwã:

—Ñirã niiqui profeta, basocá cúã “atigudu niãyige” cúã jĩrigu, jĩwã.

⁴¹ Æpẽrã: —Ñi Cõãmacũ beserigu Cristo niĩ, jĩwã.

Æpẽrãpẽ: —Cõãmacũ beserigu ¿deero Galilea macũ niibogari?

⁴² Cõãmacũ beserigu David tiiróbiro Belén macũ niigũdaqui. Cũũ pãrãmí niinunusegupu
niigũdaqui. Cõãmacũye queti jóaripũ teero jĩã, ¿teerora? jĩwã.

⁴³ Basocá Jesuré s̄cãrĩbíro wãcũriwa sãa. Teero tiirã, batajõãwã.

⁴⁴ Æpẽrã cãũrẽ peresuwiipu néewadugamiwã. Teero tiidugápacara, s̄cũno cãũrẽ ñeeriwa.

Judíoare dutirá Jesuré padeorígue

⁴⁵ Cõãmacũwii coterí basoca cãmeputúawawa paiaré dutirá, fariseo basoca putopu.
Jeari, cúãrẽ jĩyira:

—¿Deero tiirã cãũrẽ néeatiriarĩ? jĩyira.

⁴⁶ Cúãpe yũyira:

—S̄cũno cãũ tiiróbiro ãñurere wedeseri tuohéra niãtu, jĩyira.

⁴⁷ Fariseo basoca cúãrẽ jĩyira:

—¿Múãcãrẽ jĩditoarĩ?

⁴⁸ Æñurõ tuomasñã: S̄cũ Judíoare Dutirá Peti menamacũ, s̄cũ fariseo basocu cãũrẽ
padeoríqui.

⁴⁹ Cãũrẽ tuorã Moisére dutiré cãũriguere mas̄ridojãya. Cõãmacũ cúãrẽ ñañarõ tiigũdaqui,
jĩyira.

⁵⁰ Nicodemo too sugueropu Jesuré ññagũ jearigu cúã menamacũ niiwĩ. Cúãrẽ biiro
wedeyigu:

⁵¹ —S̄cũrẽ s̄ñadutiadari suguero, cãũ wedeserere, cãũ tiáriguere besesugero booa.
Teero jĩã marĩrẽ dutiré, jĩmiyigu.

⁵² Cúãpe cãũrẽ jĩyira:

—¿Mũcã Galilea macũ niĩ? Mũ Cõãmacũye queti jóaripũrẽ buepetigu, ateména
putuágudacu: S̄cũ profeta Galileapu atiriqui, jĩyira.

Ñañaré tiigóre wedesãrigue

⁵³ Niipetira basocá Jerusalénpu bosebureco jearira cúãye wiseripu coeputúawawa.

8

¹ Jesupé Ūtãgũ Olivopu wáawi.

² Apebureco bóeri Cõãmacũwiipu coewí sũcã. Basocá niipetira cãũ putopu neãwã. Cãũ
jeanuã, cúãrẽ buewi.

³ Cãũ bueri, Moisés jóarigue buerã, teero biiri fariseo basoca cãũ putopu jeawa. Cúã s̄cõ
numiõ ãpĩ coo manũ niihẽgũmena tãmuãrigore néjeawa. Basocá ññacoropu coore nucõwã.

⁴ Jesuré jĩwã:

—Basocãre buegã, atigó coo manũ niihẽgũmena ñañaré tiigó tãmuãwõ.

5 Moisés teero tiigónorē ūtāperimena déesĩadutirigu niwĩ. ¿Mũupe deero jĩĩ? jĩĩwã.

6 Cũapeja cũurē teeré sãĩñáwã, ¿deero yũgudari? jĩĩrã. “Cũ merēã yũri, dutiráre wedesãadacu”, jĩĩ wãcũrira niimiwã. Jesupé munibiá, cũya wãmosũãmena ditapu jóanucãwĩ.

7 Cũã cũurē sãĩñáduheri ññagũ, wũmunucã, cũãrē jĩĩwĩ:

—Mũã watoapu niigú sĩcãrĩ ññaré tiihéguno ūtãpe née, coore déesuguearo, jĩĩwĩ.

8 Too síro munibiá, jóanemowĩ sũcã.

9 Cũ teero jĩĩrĩ tũorã, wãanucãwã. Bũcu peti wãasuguewi. Cũ siro ãpĩ bũcu, cũ siro ãpĩ, cũ siro ãpĩ wãa, wãapetijõãwã. Jesús sĩcãrã putuáwi. Numiõ toopúra nucũwõ ména.

10 Cũ wũmunucã, coore jĩĩwĩ:

—¿Mũurē wedesãmiãrira wãapetijõããrĩ? ¿Sĩcãno mũ ññaré tiiré wapa déeriarĩ? jĩĩwĩ.

11 —Sĩcũnope déeriwã, jĩĩwõ coopeja.

—Yũcã mũurē ññarõ tiiría. Wãagoa. Ññaré tiinemóriãña, jĩĩwĩ cũpeja.*

Jesús sãwócore tiiróbiro niiré

12 Jesús basocáre wenenemowĩ:

—Yũrã niiã atibúreco macãrãrē sãwócore tiiróbiro. Yũre padeonũnũseguno naĩtĩãrõpũ niigú tiiróbiro niinemoriqui. Sãwócoropũ niigúpe catiré petihére cũogúdaqui, jĩĩwĩ.

13 Teero tiirã, fariseo basocapeja cũurē jĩĩwã:

—Mũ basiro dícu mũyere wedea. ãpĩ mũ wederé “teerora niiã” jĩĩgãno maniqui. Teero tiiró, mũ wederé wapamaniã, jĩĩwã.

14 Jesupé cũãrē yũwi:

—Yũ basiro yéere wedepacari, yũ wederé wapacutía. Yũ niiriorpũ, teero biiri yũ putuawaadaropũre masiã. Mũãjã yũ niiriorpũ, yũ putuawaadaropũre masĩridojãã.

15 Mũã atibúreco macãrã wãcũrémena basocã tiirére ñña, “ññaniã” jĩĩã. Yũpeja sĩcũrē teeré jĩĩria.

16 Yũ teeré jĩĩgũ, yũ Pacũ yũre ticodiocorigumena basocã tiirére ñña, “ññaniã” jĩĩgũdacu. Yũ sĩcũrã teeré jĩĩria. Teero tiigú, yũ jĩĩré diamacú niiã.

17 Mũãrē dutiré biiro jĩĩã: “Puarã sĩcãrĩbíro cũã ññariguere wederi, padeoró booa”, jĩĩ jóanoã.

18 Yũ wedesercã teerora niiã: Yéequẽrē yũ wedesea; yũ Pacũ yũre ticodiocorigucã yéequẽrē wedesei, jĩĩwĩ.

19 Teero tiirã, cũã sãĩñáwã:

—Too docare ¿mũ pacũ noopú niigari? jĩĩwã.

Cũpe cũãrē yũwi:

—Mũã yũre masĩria; yũ Pacucãrē masĩria. Yũre masĩrãjã, yũ Pacucãrē masĩboajiyu, jĩĩwĩ.

20 Jesús Cõãmacũwiipũ buerito, cũãrē teero wedesewi. Niyeru sããretibari putopũ niwĩ. Cũãrē ñeerí bureco jeariwũ ména. Teero tiirã, sĩcũno cũãrē ñeeríwa.

“Yũ wãadaropũre mũã wãamasĩricu”

21 Jesús cũãrē wenenemowĩ:

—Yũ wãagu tiia. Yũ wãari siro, mũã yũre ãmaãmiãdacu. Mũã ññaré tiirére acabónoña manirã diaadacu. Yũ wãadaropũre mũã wãamasĩricu, jĩĩwĩ.

22 Judíoape cãmerĩ sãĩñáwã:

—Cũ basiro sã, diaboqui. Teero tiigú, “mũã yũ wãadaropũre wãamasĩricu” jĩĩ, ¿teerora? jĩĩwã.

* 8:11 Ate versículos apẽpũ bũcũpũ baurícu; apẽpũ báucú.

23 Jesús cúãrẽ jĩwĩ sũcã:

—Múã atiyepá macãrã niiã; yũpe ãmããse macũ niiã. Múã atibúreco macãrã niiã; yũpe atibúreco macũ mee niiã.

24 Teero tiigú, “múã ñañaré tiirére acabónoña manirá diaadacu” jĩãwũ múãrẽ. Yũ basiro yéequẽ wedeseri, “yũrá niiã” jĩrere múã padeoría. Teero tiirá, múã acabónoña manirá diaadacu, jĩwĩ.

25 Teero tiirá, cúãpeja sãñáwã:

—¿Noãnó niĩ mũũ? jĩwã.

Jesupé yũwĩ:

—Buenãcãgũpũ múãrẽ wedetoamiwã.

26 Yũ múã ñañaré tiirére, múãrẽ yũ wapa tiiádarere pee wededugapacũ, wederia ména. Yũre ticodiocorigũpũ diamacú wedei. Teero tiigú, cũũ wederi, yũ tãórigue dícare múãrẽ atibúreco macãrãrẽ wedea, jĩwĩ.

27 Cũũ teero wedesegũ, cũũ Pacũ Cõãmacũrẽna wedesegũ tiimíwĩ. Cúãpe teeré tãomasĩriwa.

28 Teero tiigú, Jesús cúãrẽ jĩwĩ:

—Múã yũ niipetira sõwũrẽ néemũõnũcõripũ,† “yũrá niiã”‡ jĩrere masĩãdacu. “Cũũ booró tiirĩjĩyĩ; cũũ Pacũ buerigue dícare wedejĩyĩ”, jĩ masĩãdacu.

29 Yũre ticodiocorigũ yũmena niĩ. Yũ cũũ tũsaré dícare tia. Teero tiigú, yũ Pacũ yũre sícũrã cũũrii, jĩwĩ.

30 Jesús teero jĩrĩ tãorã, pacũ cũũrẽ padeowã.

Cõãmacũ põnaye queti; ñañaré tiidúmasĩhẽrãye queti

31 Jesús judíoa cũũrẽ padeomírirare biiro jĩwĩ:

—Múã yũ buerere yũrucura, yũre padeonũsera peti niĩãdacu.

32 Diamacú maquẽrẽ masĩãdacu. Teeré masĩrã, ñañaré tiirére tiidúmasĩãdacu. Teero tiirá, dutiapienori basoca witiirãrã tiiróbiro niĩãdacu.

33 Cúã cũũrẽ jĩwã:

—¿Deero tiigú mũũ “dutiapienori basoca witiirãrã tiiróbiro niĩãdacu” jĩĩ? Ɛsã Abraham pãrãmerã niinũũsera niiã. Ɛsã sícãrĩ dutiapienori basoca niiritoawũ.

34 Jesús cúãrẽ jĩwĩ:

—Yũ aterẽja diamacũrã jĩã: Niipetira ñañaré tiirãno dutiapienori basoca tiiróbiro niicua. Dutapienori basoca witiimasĩricua. Teerora ñañaré tiirãcã ñañarere tiidúmasĩricua.

35 Sícũ dutiapienori basocũ cũũ õpũya wiipãre niirucuriqui; tiiwĩ õpũ macũpe ti-wiipãre niirucuriqui.

36 Teero tiigú, yũ Cõãmacũ macũ peti niijĩgũ, múãrẽ dutiapienori basoca tiiróbiro niirãrẽ witiirãrã masĩã. Yũ teero tiirĩ, witiirãrã peti niĩãdacu sãa.

37 Yũ múã Abraham pãrãmerã niinũũsera niirere masĩtoaa. Teero niipacara, yũ wedeserere padeodugáricu. Teero tiirá, yũre sããdugácu.

38 Yũ Pacũ yũre ãñõriguere múãrẽ wedemiã. Múãpeja múã pacũ tiidutírerẽ tiicú, jĩwĩ.

39 Cúãpeja cũũrẽ yũwã:

—Ɛsã pacũ Abraham niĩ, jĩwã.

Cũũpe jĩwĩ:

—Múã Abraham pãrãmerã peti niirã, cũũ tiirírobiro tiibócu.

40 Teero tiirõno tiirã, yũ diamacú maquẽ yũ Pacũ bueriguere wedegú niipacari, sããdugáa. Abraham teero tiirírigũ niiwĩ.

41 Múãpe múã pacũ tiiróbirora tia, jĩwĩ cúãpeja.

Cúã cũũrẽ yũwã:

† 8:28 Jesús cũũ diaadare maquẽrẽ wedesegũ tiiyĩgũ. ‡ 8:28 Éxodo 3.14.

—Īsājā pacu manirā bauáririra niwũ. Cōāmacũ sīcūrā ūsā Pacu niĩ, jīwā.

⁴² Jesupéja jīwĩ:

—Cōāmacũ múā Pacu niātā, yũre maĩbócu. Yũ cūmena niirigũra atiwũ. Yũ booró atiriwũ. Cũ yũre ticodiocowi.

⁴³ Múā ¿deero tiirá yũ wederére tũomasĩrii? Yéequerẽ tũodugária.

⁴⁴ Múā pacu wātĩarẽ dutigú niĩ; múā cūyara niĩ. Teero tiirá, múā pacu booró tiidugáa. Cũ sicatorũra basocáre sīgũ niirigũ niwĩ. Péerogā diamacũ maquẽrẽ tiirĩ. Cũ wedesegu, diamacũ maquẽrẽ sīcārĩ wedeseriqui. Jīditorepigũ, jīditosuguerigũ niĩ. Teero jīditogu, cũ niirecutirere ñoquĩ.

⁴⁵ Yũpeja diamacũ maquẽrẽ wedea. Teero tiirá, múā yũre padeoría.

⁴⁶ Múā watoapũre ¿noā yũ ñañaré tiirere ñomasĩ? Ñomasĩria. Yũ diamacũ maquẽrẽ wedepacari, ¿deero tiirá yũre padeoría?

⁴⁷ Cōāmacũ pōna cũ wederére tũooya. Múape cũ pōna mee niĩ. Teero tiirá, yũ wederére tũodugária, jīwĩ.

Cristo Abraham suguero niitoarigue

⁴⁸ Judíoare dutirápeja jīwā:

—Mũ Samaritanoāyũ niicu. Diamacũrā niĩ ūsā jīrẽ: Wātĩ cũogú niijĩgũ, mecũgũ tiia mũjā, jīwā.

⁴⁹ Jesupé cūarẽ yũwi:

—Wātĩ cũogú niiria. Yũ tiirẽmena yũ Pacure padeorere ñoā. Múape yũ tiirere ñña, yũre ñañarõ buijā.

⁵⁰ “Basocá yũre añurõ wedesearo” jīrere ãmaãgũ mee tiia. Teero niipacari, sīcũ niĩ yũre añurõ wedesegu. Cũrã basocá tiirere queoró wedegudu niĩ.

⁵¹ Yũ ateréja diamacũrā jīā: Yũ wedeseri tũ, teerẽ tiigũno diariqui, jīwĩ.

⁵² Judíoare dutirápeja jīwā:

—Īsā jīārirobirora teerora niĩ: “Wātĩ cũogú niijĩgũ, mecũgũ tiia”. Abraham diajõāyigũ. Profetacā diajõāyira. Mũpeja biiro jīā: “Yũ wedeseri tũ, teerẽ tiigũno diariqui”.

⁵³ Mũ ūsā ñecũ Abraham nemorõ niiria. Cũ diajõāyigũ. Profetacā diajõāyira. Mũpeja ¿ñiirũno niĩ teero jī wedesegu? jīwā.

⁵⁴ Jesupéja cūarẽ jīwĩ:

—Yũ basiro yũ tiirere añurõ wedeseri, wapamaníā. Yũ Pacu (múā “Cōāmacũ ūsā Pacu” jīgũrā) yũ tiirere añurõ wedesei.

⁵⁵ Múā cūarẽ masĩricu. Yũpeja cūarẽ masĩā. Yũ “cūarẽ masĩria” jīgũ, múā tiiróbiro jīditorepigũ niibocu. Diamacũrā jīā: Yũ cūarẽ masĩā; cũ wedeseri tũ, teerẽ tiia.

⁵⁶ Múā ñecũ Abraham yũ atiadarere “ĩñagũda” jī, useniwĩ. Teerẽ ññagũ, bayiró useniwĩ, jīwĩ.

⁵⁷ Cūapeja jīwā:

—Mũ cincuenta cūmarĩ cūorípacu, ¿Abrahamrẽ ññarĩ? Ññaridojājīyu, jīwā.

⁵⁸ Jesupé yũwi:

—Yũ ateréja diamacũrā jīā: Abraham bauáadari sugueropũ, “yũrā niĩ”, § jīwĩ.

⁵⁹ Cũ teero jīrĩ tũorá, cūarẽ déesĩāda jīrā, ãtãperire néemiwā. Cūpeja cūarẽ dutijā, Cōāmacũwiipũ niĩarigũ wáajõāwĩ.

9

Jesús ññahẽgũ bauárigũre ññarĩ tiirigue

§ 8:58 Abraham bauáadari sugueropũ, Jesús cũ Pacũmena niitoayigũ. Too síro Moisés Cōāmacũrẽ cũ wãmerẽ sãñarĩ, “yũrā niĩ” jī yũyigũ. Teero tiigũ, Jesús “yũrā niĩ” jīrĩ, basocá cūarẽ déesĩādugamiyira.

¹ Jesús netōwá, sīcū ũm̃u capeari ññahēgūrē ññawī. Cūū wīmagūpura capeari ññahēgū bauáyigu.

² Ūsā Jesurē sãññáwū:

—Ūsārē buegú, ¿deero tiigú añi capeari ññahēgū bauáyiri? ¿Noáyé wapa niĩ? ¿Cūūye wapa, cūū pacusūmuāye wapa niĩ? jīwū.

³ Jesús ũsārē jīwī:

—Cūū ñañarē tiiré wapa mee niĩ. Teero biiri cūū pacusūmuāye wapa mee niĩ. Cūūmena Cōāmacū cūū añurō tiirere ēñodugágu, cūūrē teero baugú bauári tiirígu niwī.

⁴ Yūre ticodiocorigu padedutirere mecūtígā marīrē tiiró booa. Too síro ñami tiiróbiro niĩadacu. Ñami jeari, sīcūno pademasīriqui.

⁵ Yū atibárecopu niigú, basocáre sīāwócore tiiróbiro niĩ, jīwī.

⁶ Jesús teero jīñari siro, yepapu usecóre eocū, dita oocutíre maané, capearipu tuusĩ,

⁷ cūūrē jīwī:

—Siloétaropu mūye capearire cosegú wáaya, jīwī.

(Siloé jīrō, “ticoconorigu” jīdugaro tiia.)

Teero tiigú, cūū toopú wáa, cūū capearire coserígu niwī. Cūū wiipú putuaatigu, añurō ññarigu niwī.

⁸ Cūūya wii putu macārā, āpērā cūū niyeru sãidúri ññarucurira cãmerī sãññáyira:

—¿Ñani niyeru sãidúrucuarigura niĩrā? jīyira.

⁹ Sīquērā “cūūrā niĩ” jīyira. Āpērāpé “niirii; āpī cūūbiro baugú niĩ” jīyira.

—Yūarā niĩ, jīyigu.

¹⁰ —¿Deero tiigú mū mecūtígārē añurō ññā? jīyira cūāpe.

¹¹ —Jōō niĩarigu Jesús wāmecutigu dita oocutíremena yū capearire tuusĩ, Siloétaropu yūre cosedutíati. Teero tiigú, wáa, yū coseári siro, añurō ññāwū, jī yūyigu cūūpeja.

¹² —¿Noopú niigari cūū? jīyira.

—Masīriga. Noopú niigú niiqui, jīyigu cūūpeja.

Fariseo basoca ññahēgū niimiārigure sãññárigue

¹³ Capeari ññahēgū niimiārigu fariseo basoca putopu néewanorigu niwī.

¹⁴ Jesús dita oocutíremena cūūrē ññarī tiirī bureco ũsā yeerisāri bureco niwū.

¹⁵ Teero tiirá, fariseo basocapeja cūūrē sãññáyira:

—¿Deero tiigú mū añurō ññā? jīyira.

—Sīcū yū capearire dita oocutíremena tuusĩāati. Yū coseári siro, añurō ññāwū, jīyigu.

¹⁶ Sīquērā fariseo basoca jīyira:

—Cūūrē teero tiirārigure Cōāmacū ticocorijīyi. Marī yeerisāri burecore netōnucāgū tiiri, jīyira.

Āpērāpé jīyira:

—Cūū ñañarē tiigúno niigūjā, añurere tiieñnoriboajīyi, jīyira.

Cūū cūūrē sīcārībíro wācūriyira sáa. Teero tiirá, batajōāyira.

¹⁷ Teero tiirá, cūū capeari ññahēgū niimiārigure sãññáyira sūcā:

—Mūte ¿deero jīi mūūrē ññarī tiirārigure? jīyira.

—Yūuja “profeta niĩ” jīā, jīyigu.

¹⁸ Judíoare dutirá capeari ññahēgū niimiārigure quetire padeodugáryira. Teero tiirá, cūū pacusūmuārē suocó,

¹⁹ sãññáyira:

—¿Ñani múā macū niĩ? ¿“Wīmagūpura capeari ññahēgū bauárigu” múā jīirigura niĩ? ¿Deero tiigú cūū mecūtígārē ññā? jīyira.

²⁰ Cūū pacusūmuāpe yūyira:

—Ūjū, ũsā macūrā niĩ. Cūū capeari ññahēgū bauámiwī. Tee dícare ũsā masĩā.

21 Cũu mecūtígã ññarére masĩriga. Cũurẽ ññarĩ tiárigucãrẽ masĩriga. Cũu basiroy yũmasĩ; wĩmagũ mee niĩ. Cũurẽ sãĩñaña, jĩyira.

22 Cũu pacusũmã cuira, teero jĩyira. Judíoare dutirá too sugeropy ateré jĩyira: “Jõõ niárigure ‘Cõamacũ beserigu Cristo niĩ’ jĩgãnorẽ marĩ neãrí wiipy cõãwioneconoãdacu; marĩmena niinemoriqũ”, jĩyira.

23 Teero tiirá, cũu pacusũmã “wĩmagũ mee niĩ; cũurẽ sãĩñaña” jĩyira.

24 Judíoare dutirápeja capeari ñnahẽgũ niimiárigure sũocóyira sũcã. Cũurẽ jĩyira:

—Cõamacũ tũocóropure diamacũ wedeseya. Ũsã masĩã: Jõõ niárigũ ññaré tiigũ niĩ, jĩyira.

25 Cũupe yũyigu:

—Cũu ññaré tiigũ niigũ niiqui; yũ masĩriga. Ate dícare masĩã: Yũ capeari ñnahẽgũ niipacu, mecūtígãrẽ ññaã sãa, jĩyigu.

26 Cũãpeja cũurẽ sãĩñanemoyira:

—¿Deero mũurẽ tiárĩ? ¿Ñeenómena mũurẽ ññarĩ tiárĩ? jĩyira.

27 Cũupe yũyigu:

—Mũãrẽ wedetoamiãwũ; yũre tũorícu. ¿Deero tiirá wedenemorõ booi sũcã? ¿Mũãcã cũurẽ nũndũgãgari? jĩyigu.

28 Cũãpeja cũurẽ tutiyira:

—Mũu cũurẽ nũñña. Ũsãpeja Moisés dutirére nũñña.

29 Ũsã masĩã: Cõamacũ Moisére wedeseyigu. Cũurẽjã “too macũpu niĩ” jĩmasĩriga, jĩyira.

30 Cũupeja cũãrẽ jĩyigu:

—¡Ayo! ¿Mũã cũurẽ “noo macũpu niĩ” jĩmasĩrigari? ¡Cũurã yũre capeari ññarĩ tiáwĩ!

31 Marĩ ateré masĩã: Cõamacũ ññaré tiirãre cũã sãirere yũriqui. Cũurẽ padeorãnorẽ, cũu booré tiirãnorẽ yũquĩ.

32 Sĩcãrĩ “sĩcũ wĩmagũpũra capeari ñnahẽgũ bauárigure ññarĩ tiáyigu” jĩrĩ tũoyã maniwã.

33 Cõamacũ cũurẽ ticocoriatã, yũre capeari ññarĩ tiirĩboajĩyĩ, jĩyigu.

34 Cũãpeja cũurẽ jĩyira:

—Mũu sicatorũra ññañgũ bauárigũ niipacu, ũsãrẽ buemasĩricu sãa, jĩyira.

Cũu cũãmena niimiárigure cõãwionecoajĩyira.

Ñnahẽrã tiiróbiro niirãye

35 Jesús capeari ñnahẽgũ niimiárigure cũã cõãwionecori tũowĩ. Cũurẽ buajeágu, jĩwĩ:

—¿Mũu niipetira sõwãrẽ padeói? jĩwĩ.

36 —¿Noã niĩ cũu? Yũ cũurẽ padeodũgãga, jĩ yũwĩ.

37 —Mũu cũurẽ ñnatoa. Yũ mũmena wedesegu cũurã niã, jĩwĩ.

38 —Õpũ, mũurẽ padeóa, jĩ, cũu pũto ñicãcoberimena jeacũmuwĩ.

39 Jesupé jĩwĩ:

—Yũ atibúrecopyure basocãre cũã ññaré tiirere masĩãrõ jĩgũ atiwũ. Teero wãari, capeari ñnahẽrã tiiróbiro ññaãdacua; capeari ñnarã capeari ñnahẽrã tiiróbiro wãaadacua, jĩwĩ.

40 Siquẽrã fariseo basoca cũu pũtopũ niirãpeja cũurẽ tũo, jĩwã:

—Ũsãcãrẽ “capeari ñnahẽrã tiiróbirora niã mãã” ¿jĩgũ tii? jĩwã.

41 Jesupéja cũãrẽ yũwĩ:

—Mũã capeari ñnahẽrã tiiróbiro niirãjã, yũ tiirere ñnaribojĩyu. Teero tiirá, wapa cũoribojĩyu. Mũã “ñnamasĩã” jĩ wãcũjĩrã, wapa cũorã niã, jĩwĩ.

10

Oveja coteri basocãmena queoré

¹ Jesús queorémena wedewi:

—Yuu ateré diamacúrã jĩã: Sícũ oveja niirí sãnirõ soperé sããwahegu, tiisãnirõrẽ muãnetõsãwagu, yaarépigu niiqui.

² Soperé sããwagupe oveja coterí basocũ niiqui.

³ Sope sããwaro coterí basocũ cũũrẽ pãõsõnecoqui. Cũũyara oveja cũũ wedeseri tuomasĩcua. Cũãcõrõrẽ cúã wãmemena sũo, néewitiwaqui.

⁴ Cũũyarare witiwapetiri ñña, cúãrẽ sũguewaqui. Cũũ wedeseri tuomasĩjĩrã, cũũrẽ nuñucúa.

⁵ Æpĩ cúã ññamasĩhẽgũrẽ nuñuridojãcua. Cũũ wedeseri tuomasĩrijĩrã, cũũrẽ dutibatéjõãcua, jĩwĩ.

⁶ Fariseo basoca cũũ cúãrẽ queorémena wederi, “biirope jĩũdũgaro tiicú” jĩũmasĩriwa.

Jesús oveja coterí basocũ tiiróbiro niĩ

⁷ Cúã tuohéri ññagũ, Jesús cúãrẽ jĩñemowĩ:

—Yuu ateréja diamacúrã jĩã: Yuurá oveja sããwari sope tiiróbiro niĩã.

⁸ Niipetira yuu sũguero atirira ññañã, ovejare yaarépira tiiróbiro niĩya. Teero tiirã, oveja cúãrẽ nuñuririra niiwã.

⁹ Yuurá sope tiiróbiro niĩã. Yuupure sããwarano netõnénoãdacua. Oveja tiiróbiro sããwa, witiwa, táa buará tiiróbiro niĩãdacua.

¹⁰ Yaarépigu cúãrẽ yaagũdu, sããgũdu dícu atiqui. Yuupeja cúãrẽ catiré ticogu atiwu, añurõ peti niĩãrõ jĩgũ.

¹¹ Yuurá ovejare añurõ coterí basocũ tiiróbiro niĩã. Ovejare añurõ coterí basocũ cũũyarare diabosaqui.

¹² Æpĩpé cũũ õpũyarare ññanuñusegu dícu niiqui; oveja coterí basocũ peti mee niiqui. Cũũyara mee niicua. Teero tiigá, yái atiri ñña, ovejare cõãñucõjã, dutijõãqui. Yáipe cúãrẽ ñee, ãcũbatejãqui.

¹³ Ovejare ññanuñusegu dícu niijĩgũ, cúãrẽ wãcũriqui. Æñunicu cũũrẽjã.

¹⁴⁻¹⁵ Yuupeja ovejare añurõ coterí basocũ tiiróbiro niĩã. Yuu Pacu yuure masĩ; yuucã cũũrẽ masiã. Teerora yuucã yáarare masiã; cúãcã yuure masiĩya. Yáarare diabosa, netõnégũdacu.

¹⁶ Yuu ãpẽrã ovejare cuoa; cúã atisãnirõ macãrã mee niĩya. Cũãcãrẽ néeatigũda. Cũãcã yuu wedeseri tuo, yuucadacua. Teero tiirã, sícũpõna niĩãdacua; teero biiri sícũrã cúãrẽ cotegú niigũdaqui.

¹⁷ Yáarare diabosa, too síro masãgũdacu. Teero tiigá, yuu Pacu yuure maĩ.

¹⁸ Sícũ yuure diari tiimasĩriqui; yuu booró diagũda. Yuu diamasiã; too síro masãmasiã. Yuu Pacu yuure biirora tiidutiwi, jĩwĩ.

¹⁹ Judíoape cũũ wedeseri tuorã, cũũrẽ sícãrĩbíro wãcũriwa sũcã. Teero tiirã, batajõãwã.

²⁰ Pau cũũrẽ jĩwã:

—¿Deero tiirã muã cũũrẽ tuo? Wãtĩ cuogú niĩ; teero biiri mecũgú peti tiii, jĩwã.

²¹ Æpẽrãpéja jĩwã:

—Wãtĩ sããnorigu teero wedeseriboqui. Wãtĩ sããnorigu capeari ññahẽgũrẽ ññarĩ tiimasĩriqui, jĩwã.

Judíoa Jesuré boorírigue

²² Púuriro niirĩ, Jerusalénpu ãsã judíoa bosebureco tiiwá. Too sũguero macãrãpu Cõãmacũwiire yaponóãri siro, bosebureco tiipéoyira. Tii bosebureco ãsã wãcũnuñuseri bureco niiwã.

²³ Jesús Cõãmacũwiipũ biayá manirí tatiapũ wáawi. Tiitatia wãmecutia Pórtico de Salomón.

24 Toopá judíoare dutirápeja cūūrē añurō sodeanꝛcǎjōāwā. Cūūrē sāññáwā:

—¿Dee biiripꝛ ũsārē diamacú maquērē wedegꝛdari? Mꝛꝛ Cōāmacū beserigꝛ Cristo niigū, diamacúrā ũsārē wedeya, jīwā.

25 Jesupé cūārē yꝛꝛwi:

—Wedemiwū; mǎá tꝛoríwꝛ. Yꝛꝛ Pacꝛ wāmemena tiiēñore yꝛꝛ niirecutirere añurō ēñōā.

26 Mǎá yáara oveja niiria. Teero tiirá, yꝛꝛre padeoría.

27 Yáara ovejapeja yꝛꝛ wedeserere tꝛomasíya. Yꝛꝛcǎ cūārē masíā. Cúā yꝛꝛre ꝛꝛꝛꝛyá.

28 Yꝛꝛ cūārē catiré petihére ticoa. Cúā pecameꝛꝛ wáaricua. Sícꝛno yꝛꝛ cꝛoráre yꝛꝛre ēmamasíríqui.

29 Cúārē yꝛꝛ Pacꝛ ticorigꝛ niiwī. Cūū niipetira nemorō tutuagꝛ nií. Teero tiigú, sícꝛno yꝛꝛ Pacꝛ cꝛoráre ēmamasíríqui.

30 Ũsā yꝛꝛ Pacꝛmena sícūrā niíā, jīwī.

31 Cūū teero jīrī tꝛorá, judíoare dutirápeja ũtāperire néemiwā sūcǎ, cūūrē déesíāāda jīrā.

32 Jesupé cūārē jīwī:

—Yꝛꝛ Pacꝛ tutuaremena mǎá ññacoropꝛ pee añurē tiiēñowū. ¿Ñeenó tiiré wapape yꝛꝛre déesíādꝛgai? jīwī.

33 Cúāpe yꝛꝛwa:

—Mꝛꝛ añurō tiiré wapa déesíáricu. Mꝛꝛ basocúra niipacꝛ, “yꝛꝛ Cōāmacū niíā” jīrē wapa mꝛꝛre sīāāda. Mꝛꝛ Cōāmacūrē ññarō wedesegꝛ tiia, jīwā.

34 Jesupé cūārē jīwī:

—Mǎá dutiré watoapꝛre Cōāmacū jīriguere biiro jóanoā: “Mǎá Cōāmacū tiiróbirora niirā niíā”,* jī jóanoā.

35 Marī masíā: Cōāmacūye queti jóaripū maquērē “diamacú maquē niiria” jīmasíña maniā. Cōāmacūye wederirare “mǎá Cōāmacū tiiróbirora niirā niíā” jī jóadutirigꝛ niiwī.

36 Teero tiigú, “yꝛꝛ Cōāmacū macū niíā” jīmasíā. Mǎāpe yꝛꝛ teero jīrē wapa yꝛꝛre “Cōāmacūrē ññarō wedesegꝛ tiia” jīā. Teero niiria. Cōāmacū yꝛꝛre besewi; yꝛꝛre atibúrecopꝛre ticodiocowi.

37 Yꝛꝛ Pacꝛ tiirére yꝛꝛ tiihéri, yꝛꝛre padeoríjāña.

38 Cūū tiirére tiirípereja, yꝛꝛre padeorípacara, yꝛꝛ tiiēñore padeoyá. Mǎá teeré padeorá, “yꝛꝛ Pacꝛ yꝛꝛpꝛre nií” jīrēre masíādacu. Teero biiri “yꝛꝛ cūāpꝛre niíā” jīrēre tꝛomasíādacu, jīwī.

39 Cúāpeja cūūrē peresuwiipꝛ néewadꝛgamiwā sūcǎ. Cūūpe cūārē dutijōāwī.

40 Too síro Jesús día Jordán apeniñapá tīāwawī. Toopꝛre Juan wāmeōtiri basocu wāmeōtiroꝛꝛ ꝛꝛꝛꝛcūmuwī.

41 Paꝛ Jesuré ññarā jeara, jīwā:

—Juan Cōāmacū sícūrā tiimasírere tiiēñoriwi. Tiiēñoripacꝛ, niipetire āniyé maquērē wedegꝛ, diamacúrā wedeyi, jīwā.

42 Toopꝛre paꝛ Jesuré padeowá.

11

Lázaro diarigue

1 Sícū basocú diarecutigꝛ niirigꝛ niiwī. Cūū wāmecutiwi Lázaro. Cūū, teero biiri cūū sōwōsānumiā María, Marta Betania macā macārā niiwā.

2 Maríara niiwō Jesuyé dꝛporipꝛre sitiaññúre píoꝛeo, coo póañapōmena tuucosérigo. Coobai Lázaro diarecutigꝛ niiwī.

3 Lázaro sōwōsānumiā Jesuré queti ticocorira niiwā:

—Ōꝛū, mꝛꝛ menamacū diagꝛ tii, jīcoyira.

* 10:34 Salmo 82.6.

⁴ Jesupé tee quetire tʉogú, jĩwĩ:

—Cũ diarecutiremena diadoariqui. Cũ diarémēna Cõāmacũ tutuarere ẽñonóadacu. Yũ Cõāmacũ macúcārē basocá “cũ tutuagu niĩ” jĩādacua, jĩwĩ.

⁵ Jesús cúa María, Marta, teero biiri cúa bai Lázaro maĩrĩgu niĩwĩ.

⁶ Teero tiigú, cũ diarecutire quetire tʉogú, cũ niirõpu pʉabáreco pʉtʉácũmunemowũ sũcã.

⁷ Too síro ʉsã cũ bueráre: —Jãmu Judeapu sũcã, jĩwĩ.

⁸ ʉsãpe cũrē jĩwũ:

—ʉsãrē buegú, yoawaria ména judíoare dutirá ʉtãperimena mũrē déesĩādugamiwã. ¿Mũ toopú wáadugagari sũcã? jĩwũ.

⁹ Jesupé queorémēna yũwĩ:

—Wãcũpatirijãña. Múa masĩ: Sicaburecore doce horari bóea. Búreco wáaguno bóeremēna ñamasĩqui. Teero tiigú, ñaacũmuriqui.

¹⁰ Naĩtĩrõpu wáagunopeja cũ wáaro sĩawócore maniré wapa dupotua, ñaacũmuqui, jĩwĩ.

¹¹ Teero jĩãri siro, ʉsãrē jĩwĩ:

—Marĩ menamacũ Lázaro cãnijõãjĩyi. Yũ cũrē wãcõgú wáaguda, jĩwĩ.

¹² —Õpũ, cũ cãniãrĩgu, ãñujõãgũdaqui, jĩwũ.

¹³ Jesús “Lázaro cãnijõãjĩyi” jĩgũ, “diajõãjĩyi” jĩdugagu tiiwĩ. ʉsãpe cãniré petire wãcũjãmiwũ.

¹⁴ ʉsã tʉohéri ñagũ, Jesús ʉsãrē tʉomasĩrõrã wedewi:

—Lázaro diajõããjĩyi.

¹⁵ Marĩ toopú niĩhẽrĩ, ãñuã. Yũ useniã; ãñuniādacu múãrē. Toorá múã nemorõ padeoádacu. Jãmu, cũrē ññarã, jĩwĩ.

¹⁶ Tomás (“suduárigu” ʉsã jĩgú) ʉsãrē jĩwĩ:

—Jãmu marĩcã. Marĩrē buegúre cúa sĩãrĩ, cũmenarã diara wáaada, jĩwĩ.

Jesús diarirare masõ, catiré ticoré

¹⁷ Jesús Lázaro ya macãpu jeagudu tiirĩ, ʉtãtutipu cũurigue quetire tʉowĩ. Cũrē cũãri siro, bapari burecori netõyĩro mée.

¹⁸ Betania Jerusalén pʉtogã niĩwũ. Pʉa kilómetro, ape kilómetro deco yoaro niĩwã.

¹⁹ Teero tiirá, pa Jerusalén macãrã cúa bai diari tʉorã, Marta, Maríare wãcũtutuaaro jĩrã, cúa pʉtopu ññarã jearira niĩwã.

²⁰ “Jesús atitoai mée” jĩrĩ tʉogó, Marta cũrē bocago atiwõ. Maríape wiipá pʉtʉáyigo.

²¹ Marta Jesús pʉto jeago, cũrē jĩwõ:

—Õpũ, mũ ãnopú niirĩ, yũ bai diariboajĩyi.

²² Mecũtigãcãrē Cõāmacũ niipetire mũ sãĩrenorē ticoqui. Teeré masĩ, jĩwõ.

²³ Jesús coore jĩwĩ:

—Mũ bai masãgũdaqui, jĩwĩ.

²⁴ Coopeja yũwo:

—Yũ masĩ: Atibúreco petirĩ, niipetira diarira masãripu, masãgũdaqui, jĩwõ.

²⁵ Jesupé jĩwĩ:

—Yũrã diarirare masõ, catiré ticogú niĩ. Yũre padeogú diapacu, catigũdaqui sũcã.

²⁶ Mecũtigãrē catirá yũre padeorã diari siro, dianemorícua. ¿Mũ teeré padeói? jĩwĩ.

²⁷ Coope yũwo:

—Õpũ, ateré padeóa: Mũ Cõāmacũ beserigu Cristo, Cõāmacũ macũ niĩ. Mũ “sĩcũ basocá atigudu niĩyigo” cúa jĩrigu niĩ, jĩwõ.

Lázaro cũuri tuti pʉto Jesús utirigue

28 Marta Jesuména wedeseari siro, coo bayio Maríare suogó wáawo. Coore ãpẽã tuohéropu wedeyigo:

—Marĩrẽ buegú jeatoaawĩ. Mũũrẽ suodutiawĩ, jĩyigo.

29 Coo teero jĩĩrĩ tuogó, cũũ putopu máata atirigo niĩwõ.

30 Jesús Marta bocaariropu niĩwĩ. Macãpũre piyawariwi ména.

31 Judíoa wiipá Maríare wãcũtutuari tiirá tiyíra. Cũã coo boyeromena witiwari ñnarã, coore nũnyíra. “Cũũari tutipu utigo wáago tiicó”, jĩĩ wãcũmiyira.

32 Maríape Jesús puto jea, cũũrẽ ñna, cũũye dupori putopu munibiácũmuwõ.

—Õpũ, mũũ ãnopú niĩãtã, yũũ bai diariboajĩyi, jĩĩwõ.

33 Jesús coo utiri ñnagũ, teero biiri judíoa coore nũnũatiriracã utiri ñnagũ, bayiró wãcũpati, ñnarõ yeeripũnacutiwi.

34 —¿Noopú cũũrẽ cũũãrĩ? jĩĩ sãĩñáwĩ.

—Jãmu, ñnagũ atiya, jĩĩwã.

35 Jesús utiwi.

36 Cũũ utiri ñnarã, judíoa cãmerĩ jĩĩwã:

—Ñnaña. Cũũrẽ bayiró maĩjãmiãyiri cũũ, jĩĩwã.

37 Sĩquẽrã jĩĩwã:

—Ñni jõõ niirigu capeari ñnahẽgũrẽ netõnérigura niĩrã. ¿Lázarcãrẽ diari tiiriboayiri? jĩĩwã.

Jesús Lázarore masõrigue

38 Jesús Lázarore cũũri tutipu jeagu, bayiró wãcũpatiremema niĩwĩ sũcã. Tiituti ãtãtuti niĩwã. Tiituti sopeputó ãtãquicamena bianówã.

39 Jesús cũũrẽ: —Tiiquire néecoya, jĩĩwĩ.

Marta diaarigu sõwõpe cũũrẽ jĩĩwõ:

—Õpũ, ãni niiqui. Cũũ diaari siro, bapari bũrecori netõã, jĩĩwõ.

40 Jesús coore jĩĩwĩ:

—“Yũũre padeogó, Cõãmacũ tutuarere ñnagõdacu”, jĩĩ wedeawũ mũũrẽ, jĩĩwĩ.

41 Teero tiirã, cũã tiituti biaríquicare néecowa. Jesús ñnamũõco, Cõãmacũrẽ jĩĩwĩ:

—Pacu, yũũ sãĩrere mũũ tuoa. Teero tiigú, mũũrẽ usenire ticoa.

42 Yũũ masiã: Mũũ yũũre tuorucújãã. Ñniã ãnopú nucũrãye maquẽrẽ bũsurómena mũũmena wedesea. “Yũũ mũũ ticodiocorigu niĩã” jĩĩrere masiãrõ jĩĩgũ, teero tiia, jĩĩwĩ.

43 Cũũ teero jĩĩãri siro, bayiró bũsurómena jĩĩwĩ:

—Lázaro, witiatiya, jĩĩwĩ.

44 Cũũ teero jĩĩrã, diaarigu niimiãrigu witiatiwi. Cũũye wãmorĩ, cũũye duporire sutiména dudũanorigu niĩwĩ. Cũũya diapóacã suti caseromena cõmanórigu niĩwĩ. Jesús cũũrẽ jĩĩwĩ:

—Cũũrẽ jõãñá, witiatiaro jĩĩrã, jĩĩwĩ.

Jesuré ñeeãdara wedeserigue

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

45 Judíoa Maríare ñnarã jeaarira cũũ teero tiiríguere ñnarã, paũ cũũrẽ padeowá.

46 Æpẽrãpẽ Jesús tiiríguere fariseo basocapũre wedera wáayira.

47 Teeré tuoári siro, paiaré dutirá, teero biiri fariseo basoca, Judíoare Dutirá Petimena neãyira. Neããri siro, jĩĩyira:

—¿Deero tiĩádari marĩ? Jõõ niĩãrigu pee tiĩẽñorere tiigú tiiqui.

48 Marĩ cũũrẽ teero ñnajãrĩ, niipetira cũũrẽ padeoádacua. Romanuã ati, Cõãmacũwiire cõããdacua. Teero biiri marĩ dutiré caorere petirĩ tiĩádacua, jĩĩyira.*

* **11:48** Judíoare dutirá biiro wãcũjĩya: “Basocã niipetira Jesuré padeorã, cũũrẽ õpũ sõnecoadacua; romanuãrẽ cõããdacua. Romanuã õpũ teeré tuogú, paũ surarare ticocogũdaqui”, jĩĩ wãcũjĩya.

49 Sīcū cūā menamacū wāmecutiwi Caifás. Cūū tiicūmarē paiaré dutigá niwī. Cūū cūārē jīiyigu:

—Múā tuomasīrido jāā.

50 Niipetira basocá marīya dita macārā diari, ñañanibocu. Biiro tiirípe, añucu: Sīcū marī niipetiraye niīadarere diabolari, marīrē añuādacu, jīiyigu.

51 Caifás cūū basiro wācūrēmena teero jīriyigu. Tiicūma cūū paiaré dutigá niirī, Cōāmacū cūārē teero wācūrē ticoyigu. Teero jīgū, “marī niipetiraye niīadarere Jesús diabolagūdaqui” jīisugueyigu.

52 Jesús judíoa dícare diabolariyigu. Niipetira Cōāmacū pōna cūārē padeoádarare, apeyé ditapu niirācārē diabolariyigu. Sicapōna macārā sīcūpōna tiiróbiro niīārō jīgū, teero tiiyigu.

53 Teero tiirā, cūā tiiburecora “¿deero tiīadari marī cūārē sīāādara?” jīi wācūnucāyira.

54 Teero tiigú, Jesús pañ judíoa watoapure wāanetōnemoriwi. Too niīarigu yuca manirō wesapu wáawi. Efraín wāmecutiri macāpu jea, toopú ūsāmena putuáwi.

55 Pascua judíoa bosebureco jeaadaro tiirí, pañ basocá Jerusalénpure jeawa. Cūā ti bosebureco suguero cūā ñañarē tiiriguere cosesuguéra jeara tiiyira.

56 Jesuré āmaācāmesāyira. Cōāmacūwii wesa macā yepapu niirā, cāmerī sīñāyira:

—¿Múā deero tūgueñāi? ¿Cūū boseburecore iñagū atigūdari? jīiyira.

57 Paiaré dutirá, fariseo basocamena too sugueropu basocāre biiro dutiyira:

—Múā “jōō niīarigu toopú niīayigu” jīirī tuorā, ūsārē wedeya, jīiyira.

Cūārē ñee, peresuwiipū néewadugayira.

12

Jesuré sitiaññúre píopeorigue

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

1 Pascua bosebureco wāaadaro seis burecori dūsari, Jesús cūū buerāmena Betaniapu wáawi. Too suguero tiimacāpura Jesús Lázaro diarigupure masōwī.

2 Toopú Jesuré bosebureco tiipéowa. Marta yaarére batowo. Lázaro, āpērācā Jesuména yaaduiwa.

3 Teero tiigó, María sicagá* sitiaññúrigare Jesús puto néeatiwo. Tee sitiaññúre “nardo” wāmecutire wapapacāre niwā. Cūūye dūporipu píopeo, cooya póañapōmena tuucoséwo. Tīiwī niipetirōpu sitiaññúsesajōāwā.

4-5 Judas Iscariote jīiwī:

—Ate sitiaññúrere sicacūma padegu wapatárocōrō dúaro boomíāyu. Tee niyerure bóaneōrārē ticonoboajiyu, jīiwī.

Cūū Jesús buegú too síropu cūārē iñatutirapure wedesāgūdu niirigu niwī.

6 Diamacá bóaneōrārē tiīapudugagu mee tee jīiwī. Biiro wedesegu niyeru yaadugágu, teero jīiwī. Cūū ūsā niyeru sārīpore cotegú niimiwī. Tiipo maquē niyerure yaajārucurigu niwī.

7 Jesús cūārē jīiwī:

—¿Deero tiigú coore potocōi? Potocōgū mee tiyā. Coo ateré iñanocūrigo niwō yuu diaadari bureco maquērē.

8 Bóaneōrā múā watoapu niirucujāādacua. Yūpeja múāmena niirucuricu, jīiwī.

Judíoare dutirá Lázarore sīādugárigue

9 Pañ judíoa Jesús Betaniapu niiré quetire tuoyira. Teero tiirā, cūārē iñarā jeawa. Cūū dícare iñarā jeariwa. Cūū masōrigu Lázarcārē iñarā jeawa.

10-11 Pañ judíoa cūū masārigue quetire tuorā, paiaré dutirá dutirere duujā, Jesuré padeowá. Teero tiirā, paiaré dutirá: —Lázarcārē sīāāda, jīimiyira.

* 12:3 Pecasāyemena “medio litro” niīā.

Jesús Jerusalénꝑꝑ sããwarigue
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Apebáreco Jerusalénꝑꝑ paꝑ boseburecore ññarã jeará “Jesús atiqui méé” jĩrre quetire tuorira niwã.

¹³ Teero tiirá, iquierire páata, cãurẽ bocara atiwa. Bayiró wedeseremena jĩatiwa:

—¡Marĩ Òpũrẽ usenire ticoada! ¡Áni Cõãmacũ ticodiocorigũ niĩ! ¡Cũũrẽ ãñurõ tiiáro! ¡Cũũ marĩ Israelya põna macãrã Òpũ niĩ! jĩwã.

¹⁴ Jesús burro wĩmagũrẽ buajeá, cãũ sotoarũ muãpeawi. Cũũ teero tiirĩguere Cõãmacũye queti jóaripũꝑ jóanoã:

¹⁵ Múã Jerusalén macãrã, cuirijãña.

Ññaña: Múã Òpũ atitoai méé;

cũũ burra macũ wĩmagũ sotoarũ pesaatii,†

jĩ jóanoã.

¹⁶ Tee jóariguere ãsã cũũ buerá sicatorũꝑ “Jesuyé queti niicu” jĩ tuomasĩriwũ. Too síro ãmuãseꝑ cũũ muãwari siropũ, ãsã wãcũbũawũ. Teero tiirá, “Cõãmacũye queti jóaripũꝑ jĩrõbirora cãũrẽ diamacũrã wáawũ” jĩ cãmerĩ wedesewũ.

¹⁷ Paꝑ Jesús Lázarore masõrĩ ññarira tee quetire wedesesajõãyira. “Lázaro ãtãtutipũ niimiãrigure suowíonecowĩ”, jĩ wedeyira.

¹⁸ Teero tiirá, paꝑ tee tiiẽñoriguere tuorira Jesuré bocara atiwa.

¹⁹ Fariseo basocapeja cãmerĩ jĩyira:

—Marĩ deero tiimasĩritu niã. ¿Ññamiĩ múã? Niipetira cãũmena wáara tiiya, jĩyira.

Griegoa Jesuré ññadũgarigue

²⁰ Bosebureco ññarã jeará watoarũ sĩquẽrã griegoa niwã. Cũãcã Cõãmacũrẽ padeorã atirira niwã.

²¹ Cũã Felipe pũto jeayira. Felipe Betsaida Galilea ditapũ niirĩ macã macũ niwĩ. Cũã cãũrẽ jĩyira:

—Jesuré ññarã wáadũgaga.

²² Felipe Andrére wedegũ wáayigũ. Cũã pũarãꝑũ Jesuré wedera jeawa.

²³ Jesús cãũrẽ queorémena yũũwĩ:

—Máata niipetira sõwũ uputĩ macũ niirere ãñonóãdacu.

²⁴ Yũũ ateréja diamacũrã jĩã: Sĩcũ oteré capere oteriatã, teero pũtuájãcu. Teeperi oteri docare, ditapũ bóa, wii, bũcũá, pee dũcacuticu.

²⁵ Atibúrecopũꝑ cãũ catirĩ burecorire maĩnetõnegũno pecameꝑ ññañarõ tiinógũdaqui. Cũũ catirĩ burecorire maĩhẽgũnope ãmuãseꝑ catiré petihére buagũdaqui.

²⁶ Yũũ dutirére tiidũgágũno yũũre nũnũãrõ. Yũũ niĩadaropũꝑ yũũmena niigũdaqui. Yũũ dutirére tiinũnũsegũnorẽ yũũ Pacũ ãñurõ tiigũdaqui, jĩwĩ.

Jesús cãũ diaadarere wederigue

²⁷ Jesús jĩñemowĩ:

—Mecãtigã yũũ bayiró wãcũpatia. Teero tiigũ, yũũ deero jĩmasĩriga. “Pacũ, yũũre ññañarõ wáadarere netõnéña”, ¿jĩgũdari? Jĩricu. Teero ññañarõ tiinógũdũra atiwa.

²⁸ Pacũ, “mũũ ãñunetõjõãã” jĩrere ãñoñã, jĩwĩ.

Cũũ teero jĩãri siro, ãmuãseꝑ wedeseri tuowú:

—“Yũũ ãñunetõjõãã” jĩrere ãñotóawũ; ãñonemógũda sũcã, jĩti.

²⁹ Basocã toopũ niirã cãũ wedeseri tuorã: —Bũpo bũsuati, jĩwã.

Ãpẽrã: —Ángele cãũrẽ wedeseati, jĩwã.

³⁰ Jesús cãũrẽ jĩwĩ:

—Yũũre tuodutĩgũ mee wedeseati; múãpere tuodutĩgũ wedeseati.

† 12:15 Zacarías 9.9.

31 Mecūtígārē Cōāmacū atibúreco macārārē wapa tiigúdaqui. Mecūtígācārē atibúreco macārārē dutigúre cōāwionecogūdaqui.

32 Ȳn̄p̄ere basocá néem̄ōn̄cōādacua, niipetirare ȳn̄ añurō tiibosáremena ugaripéaatiaro j̄īgū, j̄īwī.

33 Teero j̄īgū, “biiro tiirí, diagudacu” j̄īgū tiiwí.

34 Basocá cūārē j̄īwā:

—Cōāmacūye queti jóaripū̄n̄ cūā bueñorī, biiro t̄onówū: “Cōāmacū beserigū Cristo catirucujāgūdaqui”. Tee diamacū niirī, ¿deero tiigúdu m̄n̄p̄e “niipetira sōwārē néem̄ōn̄cōrō booa” j̄īm̄? Niipetira sōwū ¿niipé niirī? j̄ī sāñáwā.

35 Jesupé cūārē j̄īwī:

—Ȳn̄ atibúreco macārārē s̄iāwócore tiiróbiro niia. Ȳn̄ basocáre Cōāmacūyere añurō masīrī tiia. Múāmena péerogā niigūdacu. Ȳn̄ añopá niirī, múā ȳn̄ buerére padeoyá. Teero tiirá, múā wācūña manirō nañtīārō̄n̄ wáara tiiróbiro wáaricu. Ȳn̄re padeohégūno nañtīārō̄n̄ niigú tiiróbiro niirī. Teero tiigú, añurépere besemasīriqui.

36 Ȳn̄ s̄iāwócore tiiróbiro niigú múāmena niia. Ȳn̄ múāmena niirī, ȳn̄re padeoyá. Teero tiirá, múācā s̄iāwócorop̄n̄ niia dacu; Cōāmacūyere añurō masiādacu, j̄īwī.

Jesús cūārē teero j̄īāri siro, dutijāwī.

Judíoare dutirá Jesuré padeorígu

37 Jesús cūā tutuaremena pee tiēñopacari, judíoare dutirá cūārē padeoríwa.

38 Cūā padeoríguemena profeta Isaías jóaribirora wáaro tiiwú. Ateré jóarigu niirī: Ūsā Ōpū, noānópe ūsā wederére padeorá padeoj̄iya. Niipetira padeopetír̄iya. Cōāmacū tutuaremena tiēñorī ñnapacara, padeoríya,‡ j̄ī jóarigū niirī.

39 Teero tiirá, cūā padeomasīriwa. Isaías atecārē jóarigu niirī:

40 Cōāmacū cūārē capeari ññahērā tiiróbiro tiiyígu.

Cūāyere t̄omasīhērī tiiyígu.

Teero tiirá, añurō cūā tiirére ñnapacara, ññamasīriyira.

Cūā buerére t̄opacára, t̄omasīriyira.

Cūā buerére padeorá niirāpeja,

cūā ñañaré tiirére duujā, acabóre sāibój̄iya.

Cūā cūārē netōnéboj̄iyi,§

j̄ī jóarigū niirī.

41 Isaías Jesús n̄p̄atí macū niirére ññasugueyigū. Teero tiigú, cūāyere maquērē wedeseyigū.

42 Teero jóari siro niipacari, p̄n̄ judíoa, judíoare dutiráp̄cā Jesuré padeomíwā. Marí neārí wiip̄n̄ niirārē cōāwionecori j̄īrā, baurocápn̄ Jesuré padeorére wedeseriwa. Fariseo basocare cuiyira.

43 Jesuré padeopacára, basocáperre nemorō añurō wācūrī booj̄iya. Cōāmacūp̄ereja “añuniya” j̄īisugero booríj̄iya.

Jesús wederi t̄ohéra ñañarō tiinóādara niitoaya

44 Jesús bayiró busurómena j̄īwī:

—Ȳn̄re padeoráno ȳn̄ dícur̄e padeoríya; ȳn̄ Pac̄n̄ ȳn̄re ticodiocorigūcārē padeoóya.

45 Ȳn̄re ññarāno ȳn̄re ticodiocorigūcārē ññāya.

46 Ȳn̄ s̄iāwócore tiiróbiro niia. Atibúrecop̄n̄re atiw̄n̄, ȳn̄re padeoráno nañtīārō̄n̄ p̄n̄uár̄ij̄āārō j̄īgū.

47 Ȳn̄ buerére t̄o, teeré ȳn̄heranorē ȳn̄re ñañarō tiiría. Ȳn̄ atibúrecop̄n̄ niirārē ñañarō tiigú atiriw̄n̄; cūārē netōnégū atiw̄n̄

‡ 12:38 Isaías 53.1. § 12:40 Isaías 6.10.

48 Y_{HH}re boohérano, y_{HH} buerécãrẽ y_{HH}herano ñañarõ tiinóãdarap_u niitoaya. Atibáreco petirí, y_{HH} wederé cúãrẽ ñañarõ wáari tiíadacu.

49 Y_{HH} booró wederia. Y_{HH} Pac_u y_{HH}re ticodiocorig_u “teero jĩ wedeya” jĩ dutirómena wedea.

50 Y_{HH} masiã: Y_{HH} Pac_u dutirére padeorá catirucujãadacu. Teero tiigú, cū wededutiro-birora basocáre wedea, jĩwĩ.

13

Jesús cū bueráye d_uporire coserígue

1 Pascua bosebureco wáaadaro péero d_usawá. Jesús cū atibúreco_u niirig_u máata cū Pac_u p_utop_u wáaadare masítoawi. Ũsã cū buerá atibúreco_u niirãrẽ maĩnetõnejãwĩ. Ũsãrẽ cū bayiró maĩrere ãñoãdaro péerogã d_usawá.

2-4 Wãtĩãrẽ dutigú Judas Iscariote (Simón macãrẽ) wãcũre ticotoarig_u niwĩ. Jesuré wedesãdutarig_u niwĩ. Jesupéja Cõãmacū p_utop_u atirigue, cū toop_u cãmeputãwaaadarere masítoarig_u niwĩ. Teero biiri cū Pac_u cūãrẽ niipetire dutiré ticoriguere masítoarig_u niwĩ. Teeré masígũ, ũsã yaadui, wãmunãcã, cūãyaro sutiró sotoá sãñaãrĩrore tuuwéwi. Őpã decop_u oco tuucoséri caserore siatúwi.

5 Too siro ocoré bapapá písã, ũsãye d_uporire cosenãcãwĩ. Cū siatúari caseromena ocoré tuucoséwi.

6 Cū Simón Pedroye d_uporire cosegú_u tiirí, Pedropeja cūãrẽ jĩwĩ:

—¿Őpã, yé d_uporire m_u cosegúdari? jĩwĩ.

7 —Mecãtígã y_{HH} tiirere m_u t_uomasíricu; too sírop_u t_uomasígúdacu, jĩ y_{HH}wi.

8 Cūpeja: —Yé d_uporire m_u coserídojãgúdacu, jĩmiwĩ.

—Y_{HH} m_uãrẽ coseriatã, m_u y_{HH} menamacã niiricu, jĩwĩ.

9 Simón Pedro jĩwĩ:

—Too docare yé d_uporire cosegú, yé wãmorĩ, yáa dupucãrẽ coseyá, jĩwĩ.

10 Jesupéja jĩwĩ:

—Marĩ cusaari sirogã, jũĩrĩmanírã niipacara, cusanemõña manicú. Wáaari siro, d_upori dícare cosenócu. Múã jũĩrĩmanírã tiiróbiro niã. Teero niipacari, sícũ múã watoapure ñañagú jũĩrĩcutíg_u tiiróbiro niĩ, jĩwĩ.

11 Jesús cūãrẽ wedesãgúãdure masítoarig_u niwĩ. Teero tiigú, “sícũ múã watoapure jũĩrĩcutíg_u tiiróbiro niĩ” jĩwĩ.

12 Ũsãye d_uporire coseári siro, cū tuuwéarĩrore sãña, jeanuã, ũsãrẽ jĩwĩ:

—¿Y_{HH} múãrẽ tiárĩguere t_uomasíi?

13 Múã y_{HH}re “ũsãrẽ buegú”, teero biiri “ũsã Őpã” jĩã. Y_{HH} teerora niã múã jĩrõbirora.

14 Y_{HH} múã Őpã, múãrẽ buegú niipacu, múãye d_uporire coseáwũ. Teero tiirã, múãcã teerora múãye d_uporire cãmerĩ coseyá.

15 Múãrẽ y_{HH} tiárĩguere ñãcũ, tiinãnãsearo jĩgã, tee queorere tiẽñoãwũ.

16 Y_{HH} ateréja diamacúrã jĩã: Sícũ padecoteguno cūãrẽ dutigú nemorõ niiriqui. Sícũ ticoconorig_ucã cūãrẽ ticocorig_u nemorõ niiriqui.

17 Múã y_{HH} wedeariguere masĩ, teeré tiirã, ãseniãdacu.

18 Y_{HH} múã niipetirapure wederia. Y_{HH} beserirare y_{HH} masiã. Cõãmacūye queti jóaripũ_u jĩrõbirora diamacú wáaro tiíadacu. Ateré jóanoã: “Y_{HH}mena yaaduiarig_u y_{HH}re ñatutig_u peti niĩ”,* jĩ jóanoã.

19 Y_{HH} múãrẽ wedesuguegu tiia. Teero tiirã, too síro y_{HH} jĩãrĩguere diamacú wáari ññarã, “y_{HH}rá niã” jĩrere padeoãdacu.

20 Y_{HH} ateréja diamacúrã jĩã: Y_{HH} ticocoariguere bocagúno y_{HH}cãrẽ bocagúdaqui. Y_{HH}re bocagúno y_{HH}re ticodiocorig_ucãrẽ bocagúdaqui, jĩwĩ.

* 13:18 Salmo 41.9.

*Jesús “Judas yũre ññatutirapũre ticogũdaqui” jũrigue
(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)*

²¹ Jesús teeré ãsãrẽ wedeari siro, bayiró wãcũpatiwi. Tũomasĩrõrã wedemiwĩ:

—Yũũ ateré diamacãrã jĩã: Múã menamacũ sĩcũ yũũre ññatutirapũre ticogũdaqui, jĩwĩ.

²² Æsã cãmerĩ ñña, “¿noãpére teero jĩgũ tiii?” jĩmasĩriwũ.

²³ Yũũ Juan Jesús maĩnógũ cũũ putogã duiwũ.

²⁴ Teero tiigú, Simón Pedro súpuaremena yũũre sãĩñáduwi: “¿Noãrẽ wedesegu tiii?”

²⁵ Yũũ cũũ putogã munijeátua, cũũrẽ sãĩñãwũ:

—¿Õpũ, noã niĩ cũũ? jĩwũ.

²⁶ Jesús yũũre jĩwĩ:

—Yũũ pã soa, ticogũra niĩ, jĩwĩ.

Cũũ teero jĩãri siro, Judare (Simón Iscariote macãrẽ) soa, ticowi.

²⁷ Judas pãrẽ ñeeãri sirogã, Satanás cũũrẽ sããrigu niwĩ. Jesús Judare: —Mũũ tiiádarere máata tiisírotiya, jĩwĩ.

²⁸ Æsã niipetira toopá yaaduirea cũũ teero jĩrẽre tũomasĩriwũ.

²⁹ Sĩquẽrã biiro wãcũwũ: “Judas niyeru sããripore cotegú niirĩ, cũũrẽ apeyenó bosebũreco maquẽrẽ sãĩdutígu tiiájiyi; o bóaneõrãrẽ niyeru ticodutígu ticodutiajĩyi”, jĩ wãcũmiwũ.

³⁰ Judas pãrẽ ñeeãri sirogã, witijõãwĩ. Ñamipu niwũ.

Mama dutiré

³¹ Judas witiwari siro, Jesús ãsãrẽ jĩwĩ:

—Mecãtígã yũũ niipetira sõwũ uputí macũ niirẽre ññonóãdacu. Yũũmena “Cõãmacũ uputí macũ niĩ” jĩrẽcãrẽ ññonóãdacu.

³² Yũũ “Cõãmacũ uputí macũ niĩ” jĩrẽre ññorĩ, cũũcã yũũ uputí macũ niirẽre máata ññogũdaqui.

³³ Yũũ menamacãrã, yũũ péerogã múãmena niinemogũdacu. Múã yũũre ãmaãmiãdacu. Yũũ judíoare dutirãre jĩrirobirora múãrẽ mecãtígã jĩã: “Yũũ wãaadaropũre múã wãamasĩricu”.

³⁴ Múãrẽ mama dutirẽre cũũã: Cãmerĩ maĩñã; yũũ múãrẽ maĩrõbirora múãcã cãmerĩ maĩñã.

³⁵ Múã cãmerĩ maĩrĩ, ãpẽrã niipetira múãrẽ yũũ buerã niirẽre masĩãdacua, jĩwĩ.

Pedro Jesuré “masĩriga” jũrigue

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Simón Pedro cũũrẽ sãĩñãwĩ:

—Õpũ, ¿noopú wãagũdari? jĩwĩ.

Jesús cũũrẽ yũũwi:

—Mecãtígã yũũ wãaadaropũre mũũ wãamasĩricu. Too síropu yũũre mũũngũdacu, jĩwĩ.

³⁷ Pedropeja cũũrẽ sãĩñãwĩ sũcã:

—Õpũ, ¿deero tiigú yũũ mũũmena máata wãamasĩrigari? Mũũye wapamena yũũ diari, ãñuniãdacu, jĩmiwĩ.

³⁸ Jesús cũũrẽ yũũwi:

—¿Yée wapamena diabosagũdari? Yũũ aterẽja diamacãrã jĩã: Cãrẽquẽ wedeadari suguero, yũũre ññãrĩ “cũũrẽ masĩriga” jĩditogũdacu, jĩwĩ.

14

Jesús Cõãmacũ putopu wáarima tiiróbiro niĩ

¹ Jesús ãsãrẽ jĩwĩ:

—Múã bayiró wãcũpatirijãña. Cõãmacũrẽ padeoyá. Yũũcãrẽ padeoyá.

² Y_{uu} Pac_u p_utop_u múã niiãdare wiseri pee niiã. Tee wiseri maniãtã, múãrẽ wede-boajĩyu. Toop_u múã niiãdarore quẽnos_uguég_u wáagu tiia.

³ Múã niiãdarore quẽnoãri siro, múãrẽ néegũ atiguda. Teero tiirã, y_{uu} niirõp_ure múãcã niiãdacu.

⁴ Y_{uu} wáarop_u niirímarẽ múã masĩcu, jĩwĩ.

⁵ Tomás cãurẽ jĩwĩ:

—Õpũ, m_{uu} wáaadarore masĩriga. ¿Ûsã deero tii tiimarẽ masĩbogari? jĩwĩ.

⁶ Jesús cãurẽ y_{uu}wi:

—Y_{uu}rã tiimã tiiróbiro niiã; basocãre diamacú maquẽrẽ masĩrĩ tiigú niiã; teero biiri catirẽ petihẽre ticogú niiã. Y_{uu}re padeon_unúsera dícu y_{uu} Pac_u p_uto jeaadacua.

⁷ Múã y_{uu}re masĩrã, y_{uu} Pac_ucãrẽ masĩãdacu. Mecũãmena cãurẽ masĩã; cãurẽ ñnarã tiiróbiro niiã, jĩwĩ.

⁸ Felipe Jesuré jĩwĩ:

—Õpũ, m_{uu} Pac_ure ññoñã ùsãrẽ. Cãurẽ ñnarém_una dícu ùsãrẽ ãñutoaadacu, jĩwĩ.

⁹ Jesupéja cãurẽ y_{uu}wi:

—Felipe, y_{uu} múãmena yoari niiã mé_e. ¿Y_{uu}re ññamasĩrii ména? Y_{uu}re ññagúno y_{uu} Pac_ucãrẽ ññã. ¿Deero tiigú “m_{uu} Pac_ure ññoñã” jĩwĩ?

¹⁰ “Y_{uu} Pac_up_ure niiã y_{uu}; cãũ y_{uu}p_ure niiĩ” jĩrẽre ¿padeoríi? Y_{uu} múãrẽ wederẽre y_{uu} booró wederia. Y_{uu} Pac_u y_{uu}p_ure niigúrá y_{uu}mena cãũ booró tiii.

¹¹ “Y_{uu} Pac_up_ure niiã y_{uu}” jĩrẽre padeoyá. Teero biiri “y_{uu} Pac_u y_{uu}p_ure niiĩ” jĩrẽcãrẽ padeoyá. Múã teerẽ padeomasĩhẽrã, y_{uu} tiirẽpere y_{uu} Pac_u tutuaremena tiirí ñña, padeosãñúña.

¹² Y_{uu} ateréja diamacúrá jĩã: Y_{uu}re padeorãno y_{uu} tiirírobirora tiin_unúseadacua. Y_{uu} Pac_u niirõp_u y_{uu} wáaguda. Teero tiirã, y_{uu}re padeorãno y_{uu} tiiríro nemorõ tiíadacua.

¹³ Niipetire múã sãirẽre y_{uu} wãmemena sãirĩ, tiigúda. Y_{uu} teerẽ tiigú, y_{uu} Pac_u p_uptĩ macũ niirẽre ññoğúdacu.

¹⁴ Y_{uu} wãmemena múã sãirẽnorẽ tiigúda.

Jesús “Espíritu Santore ticodiocoguda” jĩrique

¹⁵ Múã y_{uu}re maĩrã, y_{uu} dutirẽre tiíadacu.

¹⁶ Múãrẽ y_{uu} Pac_ure sãiboságuda. Y_{uu} sãirĩ, cãũ múãrẽ ãpĩ tiíapugudare ticodiocogudaqui. Múãmena niirucujãğudaqui.

¹⁷ Cãurã Espíritu Santo, diamacú maquẽrẽ wedegú niiĩ. Atibáreco macãrã cãurẽ ññaricua; cãurẽ masĩricua. Teero tiirã, cãurẽ boorícua. Múãpeja cãurẽ masĩã. Cãũ múãmena niiĩ; múãp_ure niirucujãğudaqui.

¹⁸ Y_{uu} múãrẽ cõãwaricu. Múãmena niigũ atiguda sũcã.

¹⁹ Péero d_usaa y_{uu} wáaadar_o. Y_{uu} wáari siro, atibáreco macãrã y_{uu}re ññariadacua. Múãpeja ññaãdacu. Y_{uu} catirucujãã; teero tiirã, múãcã catirucujããdacu.

²⁰ Y_{uu} Pac_u múãrẽ Espíritu Santore ticodiocoari siro, “y_{uu} Pac_up_ure y_{uu} niiã” jĩrẽre masĩãdacu. Teero biiri “múã y_{uu}p_ure niiã; y_{uu} múãp_ure niiã” jĩrẽcãrẽ masĩãdacu.

²¹ Y_{uu} dutirẽre tiigúno y_{uu}re maĩgúrá niiqui. Y_{uu}re maĩgúnorẽ y_{uu} Pac_u maĩgúdaqui. Y_{uu}cã cãurẽ maĩgúdacu; y_{uu} niirecutirere ññoğúdacu, jĩwĩ.

²² Æpĩ Judas (Iscariote niihẽgũpe) Jesuré jĩwĩ:

—Õpũ, ¿deero tiigú m_{uu} niirecutirere ùsã dícu_{re} ññoğúdari? ¿Deero tiigú atibáreco macãrãrẽ ññorígari? jĩwĩ.

²³ Jesús cãurẽ y_{uu}wi:

—Y_{uu}re maĩrãno y_{uu} wedeseri t_uon_unúsecua. Y_{uu} Pac_u cãurẽ maĩgúdaqui. Ûsã p_uarãp_ura cããmena niiãdacu.

24 Y_{HH}re mañhērãnopeja y_{HH} wederére t_{HO}rícua. Y_{HH} wederé yéee mee niia; y_{HH} Pac_H y_{HH}re ticodiocorig_H wededutire niia.

25 Y_{HH} múãmena niia ména; teero tiigú, teeré múãrē wedea.

26 Too síro y_{HH} Pac_H Espíritu Santore y_{HH} wãmemena ticodiocog_Hdaqui. Cũũ múãrē tiipug_H niigũdaqui. Cũũ niipetirere múãrē bueg_Hdaqui. Niipetire y_{HH} múãrē bueriguere teero wãcũrĩ tiirucújãgũdaqui.

27 Y_{HH} mecũtigã múãrē “wáagu tiia” jĩgũda. ãñurõ niirecutire múãmena niia. Y_{HH} ãñurõ niirecutirere c_{HO}oa. Teeré múãcãrē ticoa. Atibúreco macãrã ãñurõ niirecutirere ticooya, ticorapeja. Y_{HH} cúã ticoré tiiróbiro ticoria. Teero tiirá, wãcũpatirijãña; cuirijãña.

28 “Y_{HH} Pac_H p_{HO}top_H wáagu tiia” jĩrĩ, múã t_{HO}otóaawũ. “Too síro y_{HH} múãmena niigũ atig_Hda sũcã” jĩrĩcãrē t_{HO}otóawũ. Y_{HH} Pac_H y_{HH} nemorõ niia. Teero tiirá, “y_{HH} Pac_H p_{HO}top_H wáagu tiia” jĩrĩ t_{HO}ojĩrã, y_{HH}re diamacúrã maĩrã, useniboajĩyu.

29 Y_{HH} múãrē wedesugueg_H tiia. Teero tiirá, y_{HH} múãrē wedesugueriguere queoró wáari, “diamacúrã jĩyi” jĩãdacu.

30 Wãtiãrē dutigú atibúreco macãrãrē dutigú atitoaqui méee. Teero tiigú, y_{HH} múãmena péero wedeseg_Hda. Cũũ y_{HH}re péerogã netõncãmasĩripac_H, dutimigũdaqui.

31 Y_{HH}repeja cúãrē t_{HO}oría. Y_{HH} Pac_H dutiréperere tiia, atibúreco macãrã “y_{HH} Pac_Hre maĩã” jĩrere masiãrõ jĩgũ. Wũm_{HH}ncãña. Jãm_H, wáaco, jĩwĩ ùsãrē.

15

Useg_Hmena queoré

1 Jesús queorém_Hena ùsãrē wedewi:

—Y_{HH} us_Heg_H peti tiiróbiro niia. Y_{HH} Pac_H tiiguré cotegú tiiróbiro niia.

2 Yéee d_{HH}p_{HH}ri d_{HH}camanire d_{HH}p_{HH}rire páatacõãjãĩ. D_{HH}cacutire d_{HH}p_{HH}ripere nemorõ d_{HH}cacutiaro jĩgũ, ñañaré d_{HH}p_{HH}rire páataw_{HH}nemoqui.

3 Y_{HH} múãrē wederém_Hena ñañaré d_{HH}p_{HH}rire páataw_{HH}norira tiiróbiro niia.

4 Y_{HH}mena niirucujãña y_{HH} múãmena niirucujãrõbirora. Sicad_{HH}p_{HH} us_Heg_Hp_{HH} niirucuripacaro, d_{HH}cacutiricu. Ate tiiróbiro múã y_{HH}mena niirucuripacara, ãñuré tiimasĩricu.

5 Y_{HH} us_Heg_H tiiróbiro niia. Múã tiigú d_{HH}p_{HH}ri niia. Y_{HH}mena niirucurano y_{HH} cúãmena niirĩ, pee ãñuré tiimasĩricu. Múã y_{HH}mena niihērã, ãñuré tiimasĩricu.

6 Y_{HH}mena niihērãno páatare d_{HH}p_{HH}ri tiiróbiro cõãnoãdacua. Páatacõãre d_{HH}p_{HH}ri sĩnijõãcu. Sĩniré d_{HH}p_{HH}rire see, pecamep_H sóecõãnocu.

7 Múã y_{HH}mena niirĩ, y_{HH} buerére wãcũrĩ, Cõãmacũ múã cúãrē sãirénorē wáari tiigũdaqui.

8 Múã pee ãñuré tiirém_Hena “Cõãmacũ ãñunetõjõãĩ” jĩrere ãñoãdacu. Teero biiri “múã y_{HH} buerá niia” jĩrere ãñoãdacu.

9 Y_{HH} Pac_H y_{HH}re maĩrõbirora y_{HH}cã múãrē maĩã. Teero tiirá, y_{HH} múãrē maĩrére masiãrã, y_{HH}re maĩrucújãña.

10 Y_{HH} Pac_H dutiréere y_{HH} tiiwú; cúã y_{HH}re maĩrucúi. Cũũ tiiróbirora múã y_{HH} dutiréere tiirĩ, y_{HH}cã múãrē maĩrucúg_Hdacu.

11 Y_{HH} usenirõbirora múãrē useniãrõ jĩgũ, teeré wedea. Teero tiirá, múã useninetõjõããdacu.

12 Y_{HH} dutiré ate niia: Y_{HH} múãrē maĩrõbirora cãmerĩ maĩñá.

13 Sícũ cúã menamacãrãrē diabosag_Hno cúãrē maĩnetõnequi; nemorõ maĩmasiãña maniã.

14 Múã y_{HH} dutiréere tiirá, y_{HH} menamacãrã niia.

15 Y_{HH} múãrē “y_{HH}re padecotera niia” jĩnemoricu. Padecotera cúãrē dutigú tiirere masĩricu. Niipetire y_{HH} Pac_H y_{HH}re jĩriguere múãrē wedepetijãã. Teero tiigú, múãrē “y_{HH} menamacãrã niia” jĩã.

16 Múã yũre beseriwũ; yũpe múãrẽ besewũ. Múã yũ boorere tiiáro jĩgũ, teero biiri múã tiiré petirijããrõ jĩgũ, múãrẽ besewũ. Múã yũ boorere tiiri, múã yũ wãmemena yũ Pacũre sãirẽnorẽ cũ ticogũdaqui.

17 Ateré múãrẽ dutia: Cãmerĩ maĩñã, jĩwĩ.

Jesuré padeorãre ññatutiadacua

18 Jesús ùsãrẽ jĩñemowĩ:

—Atibúreco macãrã múãrẽ ññatutiri, yũre ññatutisũgueriguere wãcũña.

19 Múã atibúreco macãrã peti niiãtã, cúã menamacãrãrẽ maĩrõbirora múãcãrẽ maĩbócu. Yũ múãrẽ cúã watoapũ niirãrẽ besewũ. Yũ besenorira nijĩrã, atibúreco macãrã peti niiria. Teero tiirã, cúã múãrẽ ññatutiya.

20 Yũ múãrẽ jĩriguere wãcũña: Sícũ padecotegũno cũrẽ dutigú nemorõ niiriqui. Yũre ññañarõ tiirã, múãcãrẽ teerora ññañarõ tiiãdacua. Yũ wederi tũorã, múãcãrẽ tũoãdacua.

21 Múã yũre nũnrĩ ññañã, tee niipetire ññañarẽ múãrẽ tiiãdacua. Yũre ticodiocoriguere cúã masĩhẽre wapa teero tiiãdacua.

22 Yũ cúãrẽ wedegu atiriãtã, wapa cũoribocua. Cúã mecũtigãrẽ deero jĩmasĩricua; wapa cũojãya.

23 Yũre ññatutirano yũ Pacũcãrẽ ññatutiya.

24 Cúã pũtopũre pee ññaña manirẽre tiiẽñomiwũ. Yũ tiiẽñohẽri siro niiãtã, wapa cũoribocua. Cúã yũ tiiriguere ññawã. Teeré ññapacara, yũre ññatutiwa. Teero biiri yũ Pacũcãrẽ ññatutiwa.

25 Cúã teero tiirẽmena Cõamacũye queti jóaripũpũ jĩrõbirora diamacú wáaro tiia. Ateré jóanoã: “Buri peti yũre ññatutiwa”, * jĩ jóanoã.

26 Espiritu Santo múãrẽ tiápũgũ atigũdaqui. Cũ diamacú maquẽrẽ wedegú niĩ. Cũrẽ yũ Pacũmena niigũrẽ ticodiocogũdacu. Cũ atigũ, yẽ maquẽrẽ múãrẽ wedegũdaqui.

27 Múãcã yũ buenũcãripũra yũmena niiwũ. Teero tiirã, yẽ maquẽrẽ wedeadacu, jĩwĩ.

16

1 Jesús ùsãrẽ jĩñemowĩ sũcã:

—Tee niipetirere múãrẽ wedeawũ, yũre padeodúrijããrõ jĩgũ.

2 Judíoare dutirá múãrẽ cúã neãrẽ wiseripũ niirãrẽ cõãwionecoadacua. Too síro múãrẽ sãcõãrã, “marĩ Cõamacũ booró tiirã tiia” jĩ wãcũmiãdacua.

3 Cúã yũ Pacũre, teero biiri yũre masĩrijĩrã, múãrẽ teero tiiãdacua.

4 Yũ múãrẽ wedesũguegũ tiia. Teero tiirã, diamacú teero wáari, múã “teerora jĩwĩ” jĩ wãcũãdacu.

Espiritu Santoye maquẽ

Yũ múãmena nijĩgũ, sicutopũre máata teeré wederiwũ.

5 Mecũtigã yũre ticodiocorigũ pũtopũ wáagu tiia. Yũ teeré jĩpacari, múã sícũnopera yũre “¿noorú wáai?” jĩ sãĩñãria.

6 Yũ jĩãriguere tũojĩrã, bóaneõrã nijĩãã.

7 Yũ múãrẽ diamacú maquẽrẽ jĩã: Yũ wáari, múãrẽ nemorõ ãñuãdacu. Yũ wáariatã, múãrẽ tiápũgũ atiriqui. Yũ wáagu, cũrẽ múãrẽ ticodiocogũdacu.

8 Cũ atigũ, atibúreco macãrãrẽ cúã ññañarẽ tiirẽre tũomasĩrĩ tiigũdaqui. Diamacú maquẽrẽ tũomasĩrĩ tiigũdaqui. Teero biiri cúã ññañarẽ tiirẽ wapa Cõamacũ cúãrẽ ññañarõ tiiãdarecãrẽ tũomasĩrĩ tiigũdaqui.

* 15:25 Salmos 35.19; 69.4.

⁹ Espíritu Santo cúãrẽ cúã ñañaré tiirére masiãrõ jĩgũ, ateré tɔomasĩrĩ tiigúdaqui: Cúã yũre padeohére wapa ñañaré tiirá niicua sáa.

¹⁰ Diamacú tiirécãrẽ masiãrõ jĩgũ, ateré tɔomasĩrĩ tiigúdaqui: Yũ diamacú tiigú niijĩgũ, yũ Pacu putopu wáaa. Toopú wáari, múã yũre ññanemoricu sáa.

¹¹ Teero biiri “Cõãmacú ñañaré tiiraré ñañarõ tiigúdaqui” jĩrécãrẽ masiãrõ jĩgũ, ateré cúãrẽ tɔomasĩrĩ tiigúdaqui: Wãtĩãrẽ dutigú ñañarõ tiinógũdu niitoai.

¹² Yũ múãrẽ pee wededugamiga. Mecátigã wederi, múã tɔomasĩribocu.

¹³ Espíritu Santope atigu, niipetire diamacú maquẽrẽ múãrẽ wedegudaqui. Cũ diamacú maquẽrẽ wedegú niĩ. Cũ wãcũrémena wederiqui; yũ Pacu wederi tɔogú, wedegudaqui. Too síropu wáaadarecãrẽ múãrẽ wedegudaqui.

¹⁴ Yéere múãrẽ masĩrĩ tiigúdaqui. Cũ teero masĩrĩ tiirémene múã yũre nemorõ padeoádadu.

¹⁵ Niipetire yũ Pacu cɔoré yéee niĩã. Teero tiigú, ateré múãrẽ wedetooawũ: Espíritu Santo yéere múãrẽ masĩrĩ tiigúdaqui.

¹⁶ Péerogã siro múã yũre ññaricu; too síro yũre ññãdadu sũcã, jĩwĩ Jesús.

Bóaneõrã niimiãrira #seniãdadua

¹⁷ ʘsã sĩquẽrã cãmerĩ sãĩñáwũ:

—Cũ “péerogã siro múã yũre ññaricu; too síro yũre ññãdadu sũcã” jĩrere tɔoriga. Teero biiri “yũ Pacu putopu wáaa” jĩrécãrẽ tɔoriga.

¹⁸ Cũ “péerogã siro” jĩrẽ ¿deero jĩdugaro tiigári? Ñeenórẽ wedesegu wedesequi, masĩriga, jĩwũ.

¹⁹ Jesús ʘsã cãũrẽ sãĩñádugarere masĩjĩgũ, ʘsãrẽ jĩwĩ:

—“Péerogã siro múã yũre ññaricu; too síro yũre ññãdadu sũcã”, jĩãwũ. ¿Teeré cãmerĩ sãĩñará tiii?

²⁰ Yũ ateréja diamacúrã jĩã: Múã uti, boorituara niĩdadu. Atibúreco macãrãpe #seniãdadua. Múã bóaneõmiãdadu. Bóaneõrã niimiãrira #seniãdadu.

²¹ Queorémene wedeguda: Sĩcõ niipacó coo wĩmagũ apaadari suguerogã, bayiró pũninogõ, bóaneõco. Coo apaari siro, coo macũ bauári ññagõ, #senigõ, coore pũniãriguere wãcũrico.

²² Coo tiiróbiro múã mecátigã bóaneõmiã. Too síro yũ múãrẽ ññagũda sũcã. Toorã múã #seninetõjõãdadu. Sĩcũno múã #senirere petirí tiimasĩriqui.

²³ Teero wáadari bũreco jeari, yũre sãĩñariadacu. Yũ ateréja diamacúrã jĩã: Múã yũ wãmemena yũ Pacure sãirénorẽ cũ ticogudaqui.

²⁴ Múã yũ wãmemena sãiría ména. Sãĩñã. Múã sãirã, bũãdadu. Teeména bayiró #seniãdadu.

Jesús atibúreco maquẽrẽ docacũmurĩ tiitóarigue

²⁵ Yũ múãrẽ pee queorémene wedewũ. Too síro queoré manirõ tɔomasĩrõrã yũ Pacu ye maquẽrẽ wedegudaqui.

²⁶ Teero wáadari bũreco jeari, múã yũ wãmemena yũ Pacure sãĩãdadu. Yũ teero jĩgũ, “yũ Pacure múãrẽ sãĩboságuda” jĩgũ mee tiia.

²⁷ Cũãrã múãrẽ maĩ. Biiro biia: Múã yũre maĩ. Teero biiri múã yũre “Cõãmacú putopu atirigu niĩ” jĩ padeóa. Teero tiigú, Cõãmacú múãrẽ maĩjĩgũ, múãrẽ yũgudaqui.

²⁸ Yũ Pacumena niirigu atibúrecorepore atiwũ. Ñopú niãrigu yũ Pacu putopu coepũtúawaguda sũcã, jĩwĩ.

²⁹ ʘsã cãũrẽ jĩwũ:

—Mecátigãrẽ mũ queorémene wederipacu, tɔomasĩrõrã wedejãã.

³⁰ Mecátigã ʘsã masiã: Mũ niipetirere masĩpetijãã. ʘsã mũrẽ sãĩñããdari suguero, masiãoaa. Teero tiirá, mũ “Cõãmacú putopu atirigu niĩ” jĩrere padeóa, jĩwũ.

³¹ Jesús ʘsãrẽ jĩwĩ:

—¿Niirõrã; múã padeói?

³² Múã dutiwáadaro jearo tiia; jeatoaa méé. Múã sīquērã wáabateadacu. Yññre sīcūrã cõññcõãdacu. Sīcūrã niiria, niigũpeja. Yññ Pacu yññmena niĩ.

³³ Yññ múãrẽ yññmena ãñurõ niirecutire cõóaro jĩgũ, tee niipetirere wedeawũ. Múã atibárecopure ñañarõ netõãdacu. Yññ atibáreco maquẽrẽ docacũmurĩ tiitóawu. Teero tiirã, wãcũtutuaya, jĩwĩ.

17

Jesús cãã bueráye niĩadarere sãĩbosárigue

¹ Jesús teero jĩãri siro, ññamõco, jĩwĩ:

—Pacu, mññ “teero wáaadacu” jĩrĩ bñreco jeatoaa méé. Basocáre ãñõñã yññ mññ macũ ñpũtĩ macũ niirére. Mññ teero tiirĩ, yññ mññ ñpũtĩ macũ niirére ãñogũdacu.

² Mññ yññre dutirére ticowu. Teeména basocã niipetirare dutimasĩã. Teero tiigũ, niipetira mññ yññre ticorirare catiré petihére ticomasĩã.

³ Cũã mññ diamacũ niigũrẽ sīcũ niigũrẽ masĩrã, teero biiri yññ Jesucristo mññ ticodiocoriguecãrẽ masĩrã catiré petihére cõóadacua.

⁴ Mññ yññre tiidutirere tiipetijãwũ. Teeména yññ atibárecopure mññ ñpũtĩ macũ niirére ãñowũ.

⁵ Pacu, atibáreco tiĩadari suguero, yññ mññmena niwũ. Mññmena niigũ, mññ tiiróbiro ñpũtĩ macũ niwũ. Mecũtigãrẽ mññ niirõpu niigũdacu sũcã. Yññre ñpũtĩ macũ niirére ticoya sũcã.

⁶ Mññ ãñiãrẽ yññre ticowu. Cũã atibáreco macãrã watoapu niirira niwã. Mññ niirecutirere cũãrẽ masĩrĩ tiwũ. Cũã mññyara niirirare yññre ticowu. Cũã mññ wedecorere ãñurõ tñojĩrã, yññwa.

⁷ Mecũtigãrẽ cũã ateré masĩya: Niipetire yññ niirecutire mññ ticorigue niĩã.

⁸ Mññ yññre wederiguere cũãrẽ wedewu. Cũã teeré padeowã. Cũã diamacũrã yññ mññ pũtopu atiriguere padeowã. Teero biiri mññ yññre ticodiocoriguecãrẽ padeowã.

⁹ Yññ cũãye niĩadarere mññrẽ sãĩã. Atibáreco macãrãpereja sãĩbosária. Yññre mññ ticorirapere sãĩbosãa; cũã mññyara niĩya.

¹⁰ Niipetira mññyara, yãara niĩya. Yáaracã mññyara niĩya. Cũã tiiréména, cũã padeoréména yññ ñpũtĩ macũ niirére masĩrĩ tiia.

¹¹ Yññ mññ pũtopu wáagudu tiia; atibárecopu pũtũáricu. Yññ buerápeja pũtũáadacua. Pacu ãñugũ, mññ tutuaremena mññ yññre ticorirare coteya. Mññ teero tiirĩ, marĩ sīcãrõména niirõbirora cũãcã sīcãrõména niĩadacua.

¹² Yññ cũãména niigũ, mññ tutuare ticorigueména cũãrẽ cotewu. Sīcãnorẽ ditiri tiiríwu. Mññye queti jóaripũpu jĩrõbirora diamacũ wáaro tiwũ: “Ditigũdaqui” jĩrigu dícu ditiwĩ.

¹³ Mecũtigã yññ mññ pũtopu wáagudu tiia. Yññ atibárecopu niigũ, mññye quetire wedea. Cũã yññ tiiróbiro ñseniãrõ jĩgũ, wedea.

¹⁴ Mññ wederiguere cũãrẽ wedewu. Cũã yññ tiiróbiro atibáreco macãrã peti niiriya. Teero tiirã, atibáreco macãrã cũãrẽ ññatutiya.

¹⁵ “Cũã atibáreco macãrã watoapu niirãrẽ mññ pũtopu máata néewayã”, jĩ sãĩría. Ateperé sãĩã: “Wãtĩãrẽ dutigũre cãmotãya cũãrẽ”, jĩã.

¹⁶ Yññ atibáreco macũ peti niiria. Teero tiiróbiro cũãcã atibáreco macãrã peti niiriya.

¹⁷ Mññ wederé diamacũ maquẽ niĩã. Teeména cũãrẽ mññ booré tiĩadara peti wáari tiyã.

18 Yũre mũye quetire atibúreco macārãrẽ wededutigũ ticodiocowũ. Teero tiiróbiro yũcã cúãrẽ atibúreco macārãrẽ wededutigũ ticocoa.

19 Cúãye niiãdarere tiigú, yũ mũ booróbirora tiia. Cúãcã mũ booróbiro tiíaro jĩgũ, cúã diamacú maquẽrẽ masĩnemoãrõ jĩgũ, teero tiia.

20 Yũ cúã dícuẽ sãĩbosáa. Too síropũ cúã wederi tuo, yũre padeoádaracãrẽ sãĩbosáa.

21 Cúã sĩcãrõména niĩrõ jĩgũ, sãĩã. Pacũ, mũ yũmena niiróbirora yũcã mũmena niĩã. Cúãcã marĩmena niĩrõ. Teero wáari ñnarã, atibúreco macãrã “yũ mũ ticodiocorigũ niĩã” jĩrere padeoádacua.

22 Mũ yũre uputí macũ niirere ticowũ. Yũcã cúãrẽ teerá ticowũ, cúã sĩcãrõména niĩrõ jĩgũ. Marĩ sĩcãrõména niiróbirora cúãcã sĩcãrõména niĩrõ.

23 Yũ cúãmena niirĩ, mũ yũmena niiróbirora cúãcã sĩcãrõména niĩadacua. Teero wáari ñnarã, atibúreco macãrã ateré masĩadacua: Mũ cúãrẽ maĩã yũre maĩróbirora; teero biiri “yũ mũ ticodiocorigũ niĩã” jĩrere masĩadacua.

24 Atibúreco tiĩdari suguero, mũ yũre maĩwũ. Teero tiigú, mũ uputí macũ niirere yũre ticowũ. Pacũ, mũ yũre ticorirare yũmena niirĩ boogá. Yũmena niirã, yũ uputí macũ niirere ññaadacua.

25 Pacũ, mũ diamacú tiigú niĩã. Atibúreco macãrã mũrẽ masĩriya; yũre mũrẽ masĩã. Ñniã yũ buerá mũ yũre ticodiocoriguere masĩiya.

26 Mũ niirecutirere cúãrẽ masĩrĩ tiiwú; teero masĩrĩ tiirucújãgũda. Yũ teero tiirucúri, mũ yũre maĩróbirora cúãcã cãmerĩ maĩadacua; teero biiri yũ cúãmena niigũdacu, jĩ sãĩwĩ.

18

Jesuré ñeewarigue

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

1 Jesús cũ Pacũre sãĩãri siro, ùsã Jerusalénũ niĩãrira witiwawũ. Cedrón wãmecutirimaarẽ tĩawawũ. Tiimaá apeniñapú olivo yucũre cúã oterirorpũ jeawũ.

2 Judas Jesuré ticogũdu olivo niirõrẽ masĩtoarucuwi. Jesús too sugueropũre ùsãrẽ toopú dícu sũowáruucuwi.

3 Teero tiigú, suraramena Judas jeawi. Ñpẽrã sĩquẽrã Cõamacũwii coterí basoca cúãmena jeawa. Paiaré dutirá, fariseo basoca cúãrẽ ticocorira niiwã. Cúã ãñurõ wãmocutirirapũ niiwã. Sĩãwócore yucũ, sĩãwócorepamena atirira niiwã.

4 Jesús cúãrẽ wáadarere masĩtoarigu niiwĩ. Teero tiigú, suguewa, sãĩñáwĩ:

—¿Noãrẽ ãmaãĩ? jĩwĩ.

5 —Jesús Nazaret macũrẽ ãmaãã, jĩwã.

—Yũrã niĩã, jĩwĩ.

Judas Jesuré wedesãrigucã cúãmena niiwĩ.

6 Jesús “yũrã niĩã” jĩrĩ tuorá, cúã dúudicutua, ñaacũmujõãwã.

7 Jesús sãĩñáwĩ sũcã:

—¿Noãrẽ ãmaãĩ? jĩwĩ.

—Jesús Nazaret macũrẽ ãmaãã, jĩwã.

8 —Múãrẽ wedetoawũ mé: Yũrã niĩã. Too docare yũre ãmaãrãjã, ãniãpereja “wáaya” jĩñã, jĩwĩ.

9 Jesús cũ Pacũre wedesearigue diamacú wáaro jĩgũ, teeré jĩwĩ. Cũ biiro wedesewi cũ Pacũre: “Mũ yũre ticorirare sĩcũno ditiri tiiríwũ”, jĩwĩ.

10 Too síro Simón Pedro cũya espadare néewionecowi. Paiaré dutigũre padecotegũre diamacú macã cãmopẽrore páatacojãwĩ. Cũ wãmecutiwi Malco.

11 Cũu teero tiirí ññagũ, Jesupé Pedrore jĩwĩ:

—Mũũyapĩrẽ quẽnocũña. Yũũ Pacũ yũũre ññañarõ netõdutĩrirobirora ññañarõ netõgũdacu, jĩwĩ.

Jesuré Anás pũto néewarigue

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

12 Too síro surara, cũãrẽ dutigú, ãpẽrã Cõãmacũwii coterí basoca Jesuré ñee, siatúwa.

13 Anásya wiipũ néewasũguewa. Cũũ Caifás mañecú niwĩ. Caifás tiicũmarẽ paiaré dutigú niwĩ.

14 Cũũrã too sugueropũre judíoare dutiráre ateré jĩyigũ: “Sĩcũ niipetiraye niiãdarere diabosari, marĩrẽ ãñuãdacu”, jĩyigũ.

Pedro Jesuré “masĩriga” jĩrigue

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

15 Cũũ Jesuré néewari, Simón Pedromenarã yũũcã cũãrẽ nũnũwáwũ. Paiaré dutigú yũũre masĩwĩ. Teero tiigú, yũũ Jesuré néewaramena wii popea macã yepapũre sããwawũ.

16 Pedrope sopeputó sããatiropũ pũtuãncãwĩ. Cũũ teero tiirí ññagũ, yũũ sopeputó coterí basocomena wedese, cũũrẽ sããatidutiwũ.

17 Sope coterí basoco Pedrore sãĩñáwõ:

—¿Mũũ ñnimena buegú mee niĩ? jĩwõ.

—Niiria, jĩwĩ cũũpeja.

18 Yũũhá niwũ. Teero tiirã, tiiwĩ padecoteri basoca, ãpẽrã Cõãmacũwii coterí basoca pecame diosũmárã tiiwã. Pedrocã cũãmena sũmagú tiiwĩ.

Paiaré dutigú Jesuré sãĩñárigue

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

19 Paiaré dutigú Jesuré sãĩñáwĩ:

—¿Mũũ buerã, ññirũnoã basoca peti niĩ? ¿Ñeenórẽ buei mũũ cũãrẽ? jĩwĩ.

20 Jesupé cũãrẽ yũũwi:

—Yũũ niipetira tũocóropũ buewũ. Judíoa neãré wiseripũ, ãno niirí wii Cõãmacũwiipũcãrẽ niipetira judíoa neãrõpũ buewũ. Yayiórõpũ buerĩwũ.

21 ¿Yũũre deero tiigú sãĩñáĩ? Yũũ bueriguere tuorĩrapere sãĩñáña. Cũũ masĩcua. Cũũ mũũrẽ wedeadacua, jĩwĩ.

22 Jesús teero jĩĩrĩ tũogú, sĩcũ Cõãmacũwii coterí basocũ Jesuyã diapóare páawi. Cũũrẽ jĩwĩ:

—Paiaré dutigúre teero yũũrijãña, jĩwĩ.

23 Jesupé yũũwi:

—Yũũ ññañarõ jĩĩariguere wedeñate. “Ateré ññañarõ jĩĩãwũ”, jĩĩña. Yũũ diamacú maquẽrẽ jĩĩari siro niipacari, ¿deero tiigú yũũre páai? jĩwĩ.

24 Jesús siatúarigũpũ niitoawi. Anás Jesuré ticocowi Caifás paiaré dutigú pũtopũ.

Pedro jĩĩditonemorigue

(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

25 Simón Pedro pecame wesapũra sũmanucũwĩ ména. Toopú niirã cũũrẽ sãĩñáwã:

—¿Mũũ ñnimena buegú mee niĩ? jĩwã.

—Niiria, jĩwĩ.

26 Toopú sĩcũ paiaré dutigúre padecotegũ sũmanucũwĩ. Cãmopéro páatanorigũya wedegũ niwĩ. Cũũ Pedrore sãĩñáwĩ:

—Yũũ mũũrẽ olivo yucũ oterĩropũ cũũmena niirĩ ññatu niiãwũrã, jĩwĩ.

27 —Niiria; yũũ mee niiãwũ, jĩwĩ sũcã.

Cũũ teero jĩĩrĩrã, cãrẽquẽ wedewi.

*Pilato Jesuré sãñárigue**(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)*

²⁸ Too síro Jesuré Caifáya wiip̄u niĩárigure tiidita dutigú niiré wiseri p̄top̄u néewawa. Bóerop̄u tiiwá. Judíoare dutirá tee wiseri popea macã yepap̄ure sããwariwa. Toop̄u sããwaraja, Pascua bosebureco niirĩ, yaarénorẽ yaaribojĩya.*

²⁹ Cúã sããwaheri ññagũ, Pilato cúãmena wedesegu witiatiwi. Cúãrẽ sãñáwĩ:

—¿Múã ãnirẽ ñeenó wapare wedesãrã tiii? jĩwĩ.

³⁰ —Cũũ ñañaré tiihégu niĩãtã, m̄u p̄to cũũrẽ néeatiribojĩyu, jĩwã.

³¹ Pilato cúãrẽ jĩwĩ:

—Cũũrẽ néewaya. Múãrẽ dutiré jĩrõbirora múã basiro cũũ tiĩáriguere besera wáaya, jĩmiwĩ.

Judíoape ȳuwa:

—Ësã judíoa múã romanuã tiiróbiro sããdutímasĩriga, jĩwã.

³² Too s̄guerop̄ure Jesús “cúã teero tiirí, diagudacu” jĩ wedes̄guetoarucuwi. Cũũ wedeserigue diamacú wáaaro jĩrã, judíoa romanuãrẽ cũũrẽ sããdutíwã.†

³³ Pilato cãmecóc̄tusãwawi sũcã. Jesuré s̄nocó, sãñáyigu:

—¿M̄uãrã niĩ judíoa õp̄ũ? jĩyigu.

³⁴ Jesupé ȳuyigu:

—¿M̄u wãcũrémena sãñáí? ¿Ãp̄erã m̄uãrẽ yéequẽrẽ wedearĩte? jĩyigu.

³⁵ Pilatope jĩyigu:

—Ȳu judíoaȳu mee niĩã. M̄uaya dita macãrã judíoa, teero biiri paiaré dutirá m̄uãrẽ néeatíawã. ¿Deero tiĩarĩ m̄u? jĩ sãñáyigu.

³⁶ Jesupé cũũrẽ ȳuwi:

—Ȳu Òp̄ũ niiré atibúreco maquẽ niiria. Atibúreco maquẽ niĩãtã, ȳuare n̄n̄nãrã cãmerĩsããboajĩya, judíoare dutirá ñeewarijããrõ jĩrã. Ȳu Òp̄ũ niiré ãnopú mee niĩã, jĩyigu.

³⁷ Pilato jĩyigu:

—¿Too docare õp̄ũ niĩ m̄u? jĩyigu.

Jesupé cũũrẽ ȳuyigu:

—M̄u jĩrõbirora õp̄ũ niĩã. Ȳu diamacú maquẽrẽ wedeguda jĩgũ, ãnopú ati, bauáw̄u. Niipetira diamacú maquẽrẽ boorá ȳu wederére t̄oóya, jĩyigu.

³⁸ —Diamacú maquẽ ¿ñeenó niirõ niicu? masĩña maniã, jĩyigu Pilato.

*Jesuré sããdutírigue**(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)*

Pilato teero jĩãri siro, judíoare dutirámena wedesegu witiatiwi sũcã. Cúãrẽ wedewi:

—Ȳu cũũ ñañaré tiĩáriguere b̄uaríat̄u.

³⁹ Too docare biirope tiigúda: Pascua bosebureco niirĩ, múã tiimúãatirigue tiiróbirora tiigúda: S̄icũ peresuwiip̄u niigúrẽ wionécobosaguda. ¿Múã judíoa õp̄ũrẽ wionécõri boogári? jĩwĩ.

⁴⁰ Niipetira acaribíjõãwã:

—¿Cũũrẽ wionécõrijãña! ¡Barrabápere wionécõya! jĩwã.

Barrabás yaarépigu niirigu niwĩ.

19

¹ Teero tiigú, Pilato Jesuré tãnadutíyigu.

* **18:28** Judíoa biiro jĩ wãcũyira: “Ësã judíoa niĩhẽrãye wiserip̄u sããwara, jũĩrĩp̄ira tiiróbiro p̄tuácu. Siete b̄urecori jũĩrĩp̄ira tiiróbiro niĩãdacu”, jĩ wãcũyira. Cúã jũĩrĩp̄ira tiiróbiro niirã, Pascua bosebureco maquẽrẽ yaamasĩyira.
† **18:32** Juan 3.14 y 12.32. Tee versíclop̄ure Jesús “ȳuare s̄iãrã, curusap̄u páabiatu, néem̄õcoadacua” jĩgũ tiiyigu. Judíoa curusap̄u basocãre s̄iãrĩ tiiriyira; romanuã dícu teeré tiyira.

² Tãnaãri siro, surara potamena cãã tiári betore cããya dupupare péorira niiwã. Sicaró òpãya sutiro tiiróbiro sãã ñiisãñúrõca sããrira niiwã.

³ –Ûseniã mũũmena, judíoa òpã, jĩ buijãyira.

Teero jĩrãrã, cãũrẽ pee páajãrira niiwã.

⁴ Pilato popeapu niãrigu witiatiwi sũcã. Basocãre jĩwĩ:

–Yũ cãũrẽ ñañaré tiãriguere buariatu. Teero tiigú, múã puto sũowitiatiguda. Múã ññaãdacu, jĩwĩ.

⁵ Too síro Jesús witiatiwi. Cãũ pota betore pesawi. Òpãyaro tiiróbiro sãã ñiisãñúrõ cãã sãããrĩrore sãñawitiatiwi. Pilato basocãre jĩwĩ:

–jĩñaña! Ñni niĩ, jĩwĩ.

⁶ Paiaré dutirá, Cõãmacũwii coteri basoca cãũrẽ ññarã, acaribíjõãwã:

–jĩcãũrẽ curusapu páabiatu sããdutíya; sããdutíya! jĩwã.

Pilatope jĩwĩ:

–Múã basiro cãũrẽ curusapu páabiatu sããrã wáaya. Yũja cãũrẽ ñañaré tiãriguere buariatu, jĩwĩ.

⁷ Judíoare dutirápeja cãũrẽ jĩwã:

–“Yũ Cõãmacũ macũ niĩã”, jĩwĩ cãũjã. Ûsãrẽ dutiré teero wedesegunorẽ sããdutía, jĩwã.

⁸ Pilato teeré tũogú, bayiró cuiyigu.

⁹ Cãũye wiseri popea macã yepapu cãmecósãwawi sũcã. Jesuré sãñáyigu:

–¿Noo macũ niĩ mũũ? jĩyigu.

Jesupé cãũrẽ yũriyigu.

¹⁰ Pilato jĩyigu:

–¿Deero tiigú yũre yũrii? ¿Mũũ masĩrii? Yũ mũũrẽ wionécogu wionécomasã. Sããdutíguca sããdutímasã, jĩyigu.

¹¹ Jesupé cãũrẽ yũyigu:

–Cõãmacũ mũũrẽ dutigú sõnecorigu niiwĩ. Cãũ sõnecoriatã, mũũ deero sããdutímasĩriboajiyu. Teero tiigú, yũre mũũ pũtopu ticocoarigu mũũ nemorõ wapa cũoquí, jĩyigu.

¹² Cãũ teero jĩrĩ tũogú, Pilato Jesuré, “¿deero tii yũ ãnirẽ wionécogudariye?” jĩ wãcũmiyigu. Judíoare dutirápeja bayiró acaribíremena jĩwã:

–Mũũ cãũrẽ wionécogu, romanuã òpã menamacũ niiricu. Sĩcũ “yũ múã òpã niĩã” jĩgũno romanuã òpãrẽ netõnucãgũ tiĩ, jĩwã.

¹³ Cãũ teero jĩrĩ tũogú, Pilato Jesuré sũowitiatidutiwi. Too síro cãũ queti beserõpu wáa, duiwi. Cãũ duiró niirí yepa ùtãmena weeri yepapu niiwã. Hebreoyemena Gabata wãmecutiwũ.

¹⁴ Judíoa Pascua bosebureco maquẽ quẽnorí bureco niiwã. Coeritó suguerogã niiwã. Pilato judíoare dutirãre jĩwĩ:

–Múã òpãrẽ ññaña, jĩmiwĩ.

¹⁵ Cãũpe acaribíjõãwã sũcã:

–jĩcãũrẽ sããjããrõ; sããjããrõ! jĩcurusapu páabiatu sããdutíjãña! jĩwã.

Pilatope jĩwĩ:

–¿Múã òpãrẽ curusapu páabiatu sããdutíguadari? jĩwĩ.

Paiaré dutirápeja jĩwã:

–Ûsã òpã sãcãrã romanuã òpã dícu niĩ, jĩwã.

¹⁶ Cãũ teero jĩrĩ tũogú, Jesuré cãũrẽ wiyawí, curusapu páabiatuaro jĩgũ. Surarape cãũrẽ néewawa.

Jesuré sããrígue

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

17 Jesús curusare apawagɯ, “Dupucoro” wãmecãtiropɯ wáawi. Hebreoayemena wãmecãtia Gólgota.

18 Toopá cãürē curusapɯ páabiatuwa. Āpērã puarãcãrē teerora tiiwá. Jesuré cãã deco nɯcõwã, sãcãrē diamacãpe, ãpãrē acuniñape.

19 Pilato cãũ jóadutiariquere curusapɯ tuudutirigɯ niwĩ. Biiro jóanoriro niwũ: “JESÚS NAZARET MACË JUDÍOA ÔPË NIIÏ”.

20 Tee jóariguere hebreoaye, griegoaye, latínmena jóadutirigɯ niwĩ. Cãã Jesuré páabiatuuro Jerusalén pɯtogã niwũ. Teero tiirá, paɯ judíoa tee jóaturiguere bueñawã.

21 Cãã bueñarĩ ñarã, paiaré dutirá Pilato pɯtopɯ wáa, cãürē jĩyira:

—Mɯɯ “judíoa ôpã niwĩ” jĩ jóariboajiyu. “ ‘Judíoa ôpã niwã’, jĩãwĩ”, jĩ jóaboajiyu, jĩmiyira.

22 Pilato yɯuyigɯ:

—Yɯɯ jóatoaawã; yɯɯ jóaariborora pɯtuáadacu, jĩyigɯ.

23 Too síro bapari surara Jesuré páabiatuarira cãũye sutire seenéõwã. Seenéõ, cúãcõrõ batowa. Cãũya sutiró docasãñariwucã sua cãmeyoriro niwũ.

24 Teero tiirá, surara cãmerĩ jĩyira:

—Ñorẽjã yigarijããda. ¿Noãrē pɯtuáadari? jĩrã, jĩbuaapeada, jĩyira.

Cãã teero tiirí, Cõãmacũye queti jóaripũpɯ jóarigue diamacã wáaro tiiwá. Biiro jóanoã: “Yéé sutire batowa; sicaróre jĩbuaapewa”,* jĩ jóanoã. Tee jóariborora surara teerora tiiwá.

25 Jesuyá curusa pɯtopɯ cãũ paco, cãũ bɯgo, apegó María (coo Cleofas nãmo niwõ), María Magdalena nucũwã.

26 Jesús cãũ pacore, teero biiri yɯɯ Juan cãũ bayiró maĩgãrē coo wesa nucũrĩ ñãgã, coore jĩwĩ:

—Paco, ãni mɯɯ macũ pɯtuái, jĩwĩ.

27 Too síro yɯɯre jĩwĩ:

—Atigó mɯɯ paco pɯtuáyo, jĩwĩ.

Cãũ teero jĩãri siro, coore yáa wiipɯ néepɯawawɯ.

Jesús diarigue

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

28 Too síro Jesús cãürē tiidutiriguere masĩjgã, “niipetire peotítoa” jĩ wãcũrigɯ niwĩ. Teero tiigá, Cõãmacũye queti jóaripũpɯ jóarigue wáaro jĩgã: —Yɯɯ sñidugága, jĩwĩ.

29 Toopá sicarú vino piyare dadarírɯ duiwɯ. Teero tiirá, surara sicasítia soa, “hisopo” dupɯpɯ siatú, súumõcowa.

30 Cãũ teeré sñiãri siro: —Niipetire peotítoa, jĩwĩ.

Teero jĩãri siro, cãũya dupu ñaañumu, diajõãwĩ.

Jesuré saderigue

31 Pascua bosebureco wáaadarõ sicabureco dɯsawá. Tii bosebureco ñsãrē ɯpatí niirí bureco niwũ. Tiiburecore judíoare dutirá diaarirare curusaripɯre niirí boorírira niwã. Teero tiirá, judíoare dutirá Pilato pɯtopɯ wáa, cãũyara surarare cúãrē máata diaaro jĩrã, cúãye ñicãrĩrē páapedutiyira. Too síro cúãye ôpũrĩrē néedioco, aperopá néewadutiyira.

32 Teero tiirá, surara toopá jea, sãcãrē páapesuguewa. Āpĩ Jesuména páabiatunoãrigucãrē teerora tiiwá.

33 Jesupére diaarigupɯre buajeáwa. Teero tiirá, cãürē páaperiwa.

34 Páaperono tiigá, sãcã surara Jesuré warupãmarē sadewi. Cãũ teero tiirí, máata dí ocoména witiwɯ.

35 Yɯɯ teero wáari ñãwã. Teero tiigá, yɯɯ masã: Yɯɯ jóare diamacãrã niwã. Múãcãrē teeré padeoáro jĩgã, tee diamacã maquẽrē wedea.

* 19:24 Salmo 22.18.

³⁶ Cõãmacũye queti jóaripũpũ jĩrõbirora wáaaro jĩrõ, teero wáawũ. Biiro jóanoã: “Cũũye cõãrĩ sicacõãno páapeya maniãdacu”,† jĩ jóanoã.

³⁷ Tiipũpũre aperopá jóanoã sũcã: “Cũã saderigũpũre ññaãdacua”,‡ jĩ jóanoã.

Jesuré ãtãtutipũ cũũrigue

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Too síro José Arimatea wãmecutiri macã macũ Pilatore Jesuyá õpũũrẽ sãiyígũ. José Jesuré padeogú niwĩ. Cũũ judíoare dutirãre cuigũ, yayióropũ padeogú niirigũ niwĩ. Pilato “jáũ” jĩrĩ tũogú, José wáa, Jesuyá õpũũrẽ néedioco, néewawi.

³⁹ Nicodemo ñamipũ Jesuména wedesege jearigucã jeawi. Cũũ treinta kilos sitiaãñũrere néejeawi. Tee ate niwũ: “Mirra” wãmecutire, “áloe” wãmecutiremena wãorigue niwũ.

⁴⁰ José Nicodemomena suti caseri sitiaãñũre tuusĩãremena Jesuyá õpũũrẽ cõmawã. Judíoa diaarirare cũũri tutipũ cũũãdari suguero tiirucũrere tiwã.

⁴¹ Jesuré curusapũ páabiaturiro puto oteré oteriro niwũ. Tee oteriro deco mama tuti, ãtãgãpũ coari tuti niwũ. Tiitutipũ sũcãrĩ diaarirare cũũña manirĩro niwũ ména.

⁴² Muĩpũ sããwari, ãsã yeerisãri bũreco jearopũ tiwã. Teero tiirá, tiicope pũtogã niirĩ, Jesuyá õpũũrẽ toopá néewa, cũũwã.

20

Jesús masãmuãrigue

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Ësã yeerisãri bũreco síro macã bũreco niirĩ, bóeadari suguero, María Magdalena cũũrẽ cũũri tutipũ wáayigo. Tiituti biamĩriquicare aperopá nucũrĩ ññayigo.

² Teero tiigó, ãsã pũtopũ cutũpũtũaatirigo niwõ. Yũũ Jesús bayiró maĩnógũ, Simón Pedromena niwũ. Ësãrẽ jĩwõ:

—Marĩ Òpũrẽ aperopá néejõããrira niãwã. Noopá néewara néewaajĩya, jĩwõ.

³ Coo teero jĩrĩ tũorã, yũũ, Simón Pedromena cũũrẽ cũũriropũ ññarã wáawũ.

⁴ Ësã toopá wáara, yũũ Pedro nemorõ cutũbayíwũ. Teero tiigú, yũũ cũũ suguero jeawũ.

⁵ Toopá jea, tiicopepũ munibiã, ññasõnecowũ. Sããwaripacũ, cũũrẽ cõmaré caseri pesari ññawũ.

⁶ Too síropũ Simón Pedro yũũre nũnũjeáwi. Cũũjã sããjõãwĩ. Cũũcã teecaserire toopá niirĩ ññawĩ.

⁷ Aperó Jesuré dupure cũã cõmarí caserocã aperopá pesari ññawĩ. Tuupéari casero niwũ.

⁸ Yũũ tiitutipũre jeasũguerigucã sããwawũ. Niipetirere ññagũ, padeowã.

⁹ Ësã Cõãmacũye queti jóaripũ maquẽrẽ “Jesús diarigũpũ masãgũdaqui” jĩrẽre masĩriwũ ména.

¹⁰ Ññaãri siro, ãsãya wiipũ pũtũawawũ.

Jesús María Magdalenarẽ bauásũguerigue

(Mr 16.9-11)

¹¹ María Magdalenape tiituti díamacũpũ utigo pũtũáwo. Utigora, tiitutipũ munibiã, ññasõnecoyigo.

¹² Ángelea pũarã suti butiré sãñarãrẽ duiirĩ ññayigo. Cũã Jesuré cũũmiriropũ duiyira, sũcũ dupu niimirirope, ãpĩ dũpori niimirirope.

¹³ Cũã coore sãññáyira:

—¿Deero tiigó utii? jĩyira.

Cũãrẽ yũũyigo:

—Yũũ Òpũrẽ néejõããrira niãwã. Noopá néewara néewaajĩya, jĩyigo.

† 19:36 Salmo 34.20. ‡ 19:37 Zacarías 12.10.

14 Coo teero jĩĩari siro, aperopé cāmenucāyigo. Jesús coo puto nucĩrĩ ññayigo. “Jesús niĩĩ” jĩĩ ññamasĩriyigo ména.

15 Cũũpe coore sãĩñáyigu:

—¿Deero tiigó utii? ¿Noãrẽ ãmaãĩ? jĩĩyigu.

“Oteré coterí basocũ niiqui”, jĩĩ wãcũgõ, jĩĩyigo:

—Mũũ cũũrẽ néewarigu wedeya. ¿Noopú cũũãrĩ? Yũũ cũũrẽ néegõ wáagoda, jĩĩyigo.

16 Jesús coore jĩĩyigu:

—¡María!

Cũũ teero jĩĩrĩ tuogó, cāmenucã: —¡Raboni! jĩĩyigo. (Hebreoayemena “basocáre buegú” jĩĩdugaro tiia.)

17 Jesús coore jĩĩyigu:

—Ñeerijãña yũũre. Yũũ Pacũ pũtopũ muãwaria ména. Yũũre padeoráre wedego wáaya. “Biuro jĩĩãwĩ”, jĩĩña: “Yũũ Pacũ pũtopũ muãwagudu tiia; yũũ Pacũ máã Pacũ niĩĩ; yũũ Õpũ máã Õpũ niĩĩ, jĩĩãwĩ”, jĩĩ wedeya, jĩĩyigu.

18 Cũũ teero jĩĩrĩ tuogó, María Magdalena ati, ùsã cũũ bueráre wedewo:

—Marĩ Õpũrẽ ññaãwũ, jĩĩwõ.

Cũũ coore wedeariguere wedewo.

Jesús cũũ bueráre bauárigue

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

19 Teero wáari bureco ùsã yeerisãri bureco síro macã bureco niiwũ. Tiibureco ñamipũ ùsã cũũ buerá niirira neãwũ. Ùsã judíoare dutiráre cuira, ãñurõ biacósãwũ. Ùsã toopũ niirĩ, Jesús ùsã decopũ bauánucãwĩ. Ùsãrẽ ãñudutiwi:

—Ññurõ niirecutire múãpure niĩãrõ, jĩĩwĩ.

20 Cũũ teero jĩĩari siro, cũũye wãmorĩrẽ, warupãmarẽ eñowĩ. Ùsã cũũrẽ ññarã, bayiró useniwũ.

21 Ùsãrẽ jĩĩnemowĩ:

—Ññurõ niirecutire múãpure niĩãrõ. Yũũ Pacũ yũũre ticodiocorirobirora yũũcã yéé quetire wededutigu múãrẽ ticocã, jĩĩwĩ.

22 Teero jĩĩari siro, cũũ ùsãrẽ wĩãpũpeo, jĩĩwĩ:

—Múãmena Espiritu Santo niĩãrõ.

23 Múã ãpẽrãrẽ cúã ññaré tiirére acabóri, acabónoãrira pũtuáadacua. Múã cúãrẽ acabóheri, acabóya manirã pũtuáadacua,* jĩĩwĩ Jesús.

Jesús Tomarẽ bauárigue

24 Tomás ùsã menamacũ (“sũduárigũ” ùsã jĩĩgũ) Jesús ùsã pũtopũ bauáritore, maniwĩ.

25 Teero tiirã, ùsã cũũrẽ jĩĩwũ:

—Marĩ Õpũrẽ ññaãwũ.

Tomapé ùsãrẽ jĩĩwĩ:

—Yũũ cũũye wãmorĩpũ cúã páabiare coperire ññahẽgũ, teecoperipũ yáa wãmosũãrẽ súusõnecohegũ, teerora yáa wãmorẽ cũũ warupãmarucãrẽ súusõnecohegũ, padeorícu, jĩĩwĩ.

26 Sica semana siro ùsã cũũ buerá niirira tiwiipũ neãwũ sũcã. Tomás ùsãmena niiwĩ sáa. Ùsã ãñurõ biacósãpacari, Jesús ùsã decopũ bauánucãwĩ sũcã. Ùsãrẽ ãñudutiwi:

—Ññurõ niirecutire múãpure niĩãrõ, jĩĩwĩ.

27 Too síro Tomarẽ jĩĩwĩ:

—Ññaña yéé wãmorĩrẽ; mũũya wãmosũãrẽ ãno súusõnecoaya. Yáa warupãmarucãrẽ mũũya wãmorẽ súusõnecoaya. Padeoré manigũ niirijãña. Padeoyá, jĩĩwĩ.

28 Tomapé jĩĩwĩ:

* 20:23 Mateo 16.19; 18.18.

—Muu yuu Ōpū niiā; muu Cōāmacū yuu padeogú niiā, jīwī.

²⁹ Jesupé jīwī:

—Tomás, muu yuure ññatoaguru padeóa. Āpērā yuure ññaripacara padeorápe useninemorā niīya, jīwī.

Jesuré padeodutígu atipūrē jóaa

³⁰ Jesús ūsā ññacoropu pee apeyenó cūu tutuaremena tiiēñowī. Tee niipetirere yuu atipūpūre jóaria.

³¹ Yuu atipūpū Jesús sīquē cūu tutuaremena tiiēñoriguere jóaa. Múārē “Jesús Cōāmacū beserigu cūu macū niī” jīrēre padeodutígu jóaa. Múā cūūrē padeorá catiré petihére cuoádacu.

21

Jesús cūū bueráre bauánemorigue

¹ Too síro Jesús Tiberiataro wesapu ūsārē bauánemowī. Biiro wáawu:

² Ūsā toopáre niirā noquērā niiwū: Simón Pedro, Tomás (“suduárigu” ūsā jīgū), Natanael (cūū Caná Galilea dita macū niiwī), ūsā Zebedeo pōna, āpērā ūsā menamacārā puarā niiwū.

³ Ūsā toopú niirī, Simón Pedro ūsārē jīwī:

—Wai wasagu wáagu tiia.

—Ūsācā muumena wáaada, jīwū.

Ūsā wáa, dooríwupu muāsāwū. Tiiñamirē wai sīābóejōāmiwū. Buarítu.

⁴ Bóecūmurī, Jesús tiitaro wesapu nucūwī. Ūsā cūūrē ññamasīriwū.

⁵ Cūū ūsārē jīwī:

—¿Wai buaárī?

—Buaríatu, jīwū.

⁶ —Dooríwū diamacúpe cōāñoña múāya bapigure sūcā. Toopé buaádacu, jīwī.

Cūū jīrirobirora tiiwá. Pau peti sārī, bapigure wéemucobayiritu.

⁷ Teero wáari ññagū, yuu Jesús bayiró maínógū Pedrore jīwū:

—Marī Ōpū niī.

Simón Pedro “marī Ōpū niī” jīrī tuogú, cūūyaro sutiroré máata sñawī; peesutimena pademasīriwi. Sñā, tiitaropu ññacoñuāwī.

⁸ Ūsā pasaró wesapu jeadaro cien metrora yoaro niiwū. Teero tiirá, dooríwūmena wesapu waire wéepāwawu.

⁹ Toopú pāājeera, pecame cūū dioárimere ññawū. Tiimepú sīcū wai cāārīōārigu pesawi. Teero biiri pā niiwū.

¹⁰ Jesús ūsārē jīwī:

—Wai múā buaárirare néeatiya, jīwī.

¹¹ Simón Pedro dooríwupu muāsā, bapigure wémaatiwi. Wai pacaramena dadajōāwū. Ciento cincuenta y tres sārira niiwā. Pau sāāpacari, bapigu yigariwū.

¹² Jesús ūsārē jīwī:

—Yaawācārā atiya.

Ūsā cūūrē ññamasītoawu. Teero tiirá, sīcūopera, “¿noā niī muu?” jī sñāriwū.

¹³ Jesús pārē née, ūsārē batowi. Waicārē teerora tiiwí.

¹⁴ Jesús dia masāri siro, puarī ūsārē bauátoawi. Ateména ññārī wáaro tiiwá sáa.

Jesús Simón Pedromena wedeserigue

¹⁵ Ūsā yaaari siro, Jesús Simón Pedrore sñāwī:

—Simón, Jonás macū, ¿muu āniā nemorō yuure maī? jīwī.

—Ūjū, yuu Ōpū. Muu masīā yuu muurē maīrere, jīwī.

—Too docare yũre padeoráre bueya, jĩwĩ.

¹⁶ Pedroré sãĩñanemowĩ sũcã:

—Simón, Jonás macũ, ¿yũre maĩ? jĩwĩ.

—Ëjũ, yũ Òpũ. Mũ masiã yũ mũrẽ maĩrére, jĩwĩ.

—Too docare yũre padeoráre coteya, jĩwĩ.

¹⁷ Too síro jĩnemowĩ sũcã:

—Simón, Jonás macũ, ¿yũre maĩ?

Pedro ïtĩarĩ cũrẽ sãĩñarĩ ïñagũ, bayiró bóaneõgũ wáawi. Cũrẽ jĩwĩ:

—Òpũ, mũ niipetirere masiã. Mũ masiã yũ mũrẽ maĩrére, jĩwĩ.

Jesús cũrẽ jĩwĩ:

—Too docare yũre padeoráre bueya.

¹⁸ Mũrẽ ateréja diamacũrã jĩã: Mũ mamũ niigũ ména, mũ booró sutiré sãña, mũ noo wáadugaropũ wáawũ. Bũcũ wáagũre, mũye wãmorĩrẽ súumõcogũdacu. Æpĩ mũrẽ suti sãã, mũ wáadũgaheropũ mũrẽ néewagũdaqui, jĩwĩ.

¹⁹ (Jesús teero jĩgũ, “Pedro biiro wáa, diagũdaqui” jĩgũ tiiwí. “Cũ diarémēna basocã Cõãmacũrẽ añurõ wedeseadacua” jĩgũ, teero jĩwĩ.)

Teero jĩari siro, Jesús cũrẽ jĩwĩ:

—Yũre padeonũserucujãña, jĩwĩ.

Jesús Juanrẽ maĩrígue

²⁰ Too síro Pedro cãmenũcã, yũ cũã siro nũnarĩ ïñawĩ. Yũ Jesús maĩnógũ niiwũ. Yũrá too sugeropũre ãsã yaaritore, Jesús putogã duigu, cũrẽ sãĩñawũ: “Òpũ, ¿noã mũrẽ ïñatutirapũre ticogũdari?” jĩwũ.*

²¹ Pedro yũre ïñagũ, Jesuré sãĩñawĩ:

—Òpũ, ¿ãñirẽ deero wáaadari? jĩwĩ.

²² Jesupé cũrẽ yũwi:

—Yũ putũaatiripũ cũ catiricãrẽ, tee mũye maquẽ mee niiã. Teeré wãcũrijãña. Mũ yũpũre wãcũnũnũseya, jĩwĩ.

²³ Cũ teero jĩrĩ tuorã, Jesuré padeorã “Juan diariqui” jĩrẽ sesajõãmiwũ. Jesús yũre “cũ diariqui” jĩgũ mee tiiwí. Biirope jĩgũ tiiwí: “Yũ putũaatiripũ cũ catiricãrẽ, tee mũye maquẽ mee niiã”.

²⁴ Yũ Juan niiã, Jesús buegũ niirigu. Yũ ïñariguere jóaa. Teero tiigũ, “diamacũrã niiã” jĩmasĩnoã.

²⁵ Apeyé Jesús tiirígue pee niiã. Yũ tũgueñarĩ, cũ tiiríguecõrõ jóaatã, peepũrĩ peti wáaboĩyu. Teepũrĩ atibũrecore dadajõãboĩyu.

* 21:20 Jn 13.25.

Jesucristo beserirare ESPÍRITU SANTO TIIÁPURIGUE

Espíritu Santo atidarere Jesús wedesuguerigue

¹ Teófilo, m̄arē sicutū too suguerop̄re jóaw̄. Tiip̄p̄re niipetire Jesús basocáre buerucuriguere, cūū tiirucúriguere wedew̄. Sicato cūū buenac̄riguere,

² tée cūū bueyapac̄tiriguere wedew̄. Teero biiri cūū ūm̄āsep̄ m̄āwariguere wedew̄. Jesús ūm̄āsep̄ m̄āwaadari suguero, cūū buerá cūū beserirare dutiré cūūyigu cūā tiiádarere. Espiritu Santo mas̄iré ticorém̄ena teeré dutiyigu.

³ Cūū dia mas̄ari siro, Jesús bauáyigu. Cuarenta b̄recorire pee bauáyigu cūārē. Teero tiirá, cūūrē ĩnarā, “marī ‘diajōāāwī’ j̄iiriḡura catii” j̄iiryira. Cōāmacū dutiré basocárp̄re niā dare jeariguere wedenemoyigu sūcā.

⁴ Jesús cūāmena niigū, cūārē Jerusalén̄p̄ niidutiyigu m̄ena. Cūārē j̄iiryigu:

—Ȳm̄ Pac̄ m̄ārē too suguerop̄ j̄iiribirora Espiritu Santore ticodiocoḡd̄re yueya. Teeré wedetoaw̄.

⁵ Juan m̄ārē ocom̄ena wāmeōtiwi. Ȳm̄ Pac̄peja nemorō añurō tiiḡdaqui m̄ārē: Péerogā siro Espiritu Santore ticodiocoḡdaqui, j̄iiryigu Jesús.

Jesuré Cōāmacū ūm̄āsep̄ néemuārigue

⁶ Cūūmena neā̄rira cūūrē s̄āĩñáyira:

—Īsā Ōp̄, ¿m̄m̄ mecūtīgārē romanuārē cōājḡd̄ari? Teero biiri ¿āp̄erā marīya wederare diamac̄rā marīrē dutirá s̄āĩñáyira? j̄iimiyira.

⁷ Cūū ȳm̄yigu:

—Marī Pac̄ s̄icūrā mas̄iqui. Cūū “teerora wáaaro” j̄iirī, teerora wáaadacu. Ate mas̄iré m̄āye maquē niiria.

⁸ Teero niipacari, marī Pac̄ cūū tutuarere m̄ārē ticoḡdaqui, Espiritu Santo m̄āp̄re atiri. M̄ā cuiro manirō, wācūtutuaem̄ena yé quetire basocáre wedera wáaadacu. Jerusalén macārārē, Judea dita macārārē, Samaria dita macārārē, niipetiro atib̄recop̄ niirārē wedera wáaadacu, j̄iiryigu.

⁹ Teero j̄i wedetoaari siro, cūūrē cūū Pac̄ néemuāwayigu ūm̄āsep̄. Cūū m̄āwari, cūū buerá ĩnan̄useyira. Cūūrē ōmebur̄á tuubiácoj̄yiro. Teero tiirá, cūūrē ĩnanemoriyira s̄ā.

¹⁰ Cūā Jesús m̄āwari ĩnanuc̄rī, cūā decop̄ ūm̄ā p̄arā suti butiré s̄ānarira bauánac̄jeayira.

¹¹ Cūārē j̄iiryira:

—M̄ā Galilea macārā, ¿deero tiirá ūm̄āsep̄ ĩnam̄ōconuc̄i? Āni Jesús m̄āmena niirigu mecūtīgā ūm̄āsep̄ m̄āwaariḡura atib̄recop̄re atiḡdaqui sūcā. M̄ā cūūrē m̄āwari ĩnā̄rirobirora atiḡdaqui, j̄iiryira.

Judare wasoḡd̄re beserigue

¹² Teero tiiári siro, Jesús beserira Ītāḡú Olivop̄ niirira diiwá, Jerusalén̄p̄ coep̄t̄awayira. Tiimacā p̄togā niā tiiḡ sica kilómetro wáaro.

¹³ Jerusalén̄p̄ p̄t̄ajeara, cūā cānirī wiip̄ wáyira. Tiiwií casac̄tiri wii niyiro. Sicatata ūm̄ārō macā tatiap̄ s̄āwayira. Cūā niyira: Pedro, Santiago, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Santiago (Alfeo macū), Simón (romanuā dutirare cōādḡara menamacū niimirigu), Judas (Santiago macū) niyira.

¹⁴ Cūā s̄icārōm̄ena neā, Cōāmacūrē s̄ā̄ruc̄yira. Jesús baira, cūū paco María, āp̄erā numiācā cūāmena neāyira.

15 Teeburecorire Jesuré padeorá neâyira sũcã. Ciento veinte watoa niyira. Pedro wãmuncã, cũârê wedeyigu.

16 –Yáa wedera, too sugueropu marĩ ñecũ David Espíritu Santo masĩré ticorémene Judare wáadarere jóasuguerigu niwĩ. Cõãmacũye queti jóaripũ maquẽ diamacũrã wáadare niirõ tiwú. Teero tiigú, ãpẽrãrẽ Judas néewa, cũârê Jesuré eñowĩ. Cũãpe Jesuré ñee, néewawa.

17 Judas ãsã menamacũrã niimiwĩ. Jesús cũãcãrẽ basocãre buerere cũũmiwĩ.

18 Cũũ ñañarõ tii wapatáriguemena sicadita sãĩnóyiro. Too síro dupupe ñaacũmu, cũũ páaga podo, cutamisĩ witibatejõãyigu.

19 Niipetira Jerusalén macãrã teeré tuoyíra. Cũã tiiditare Acéldama jĩyira. Acéldama “Dí Dita” jĩrõ tiicú cũãyemena.

20 Tíatorpu Salmopũpũre jóagũ teeré biiro jóarigu niwĩ:

Cũũye niimirigue cõãjãnoãrõ.*

Cũũ jóarigu niwĩ sũcã:

Ãpĩ cũũ pademiriguere wasoáro,†
jĩ jóarigu niwĩ.

21-22 Marĩmena sĩquẽrã niipetiropu wáanetõrira niĩya, marĩ Õpũ Jesús marĩmena niirĩ. Juan Jesuré wãmeõtiri, tée Cõãmacũ cũãrẽ ãmuãsepũ néemuãrĩ, ññarira niĩya. Ñniãpure sícũ besero booa ãsã oncemena niigũdũre. Cũũ ãsã tiiróbiro Jesús diarigupũ masãrigue quetire wedegú wáagũdaqui, jĩ wedeyigu Pedro.

23 Tiitatiapũ niirã pũarãrẽ beseyira. Sícũ José Barsabáre beseyira. Cũũ wãmesotoapeore griegoayemena Justo niyiro. Ãpĩ Matíare beseyira.

24-25 Too síro marĩ Õpũrẽ sãĩrã, biiro jĩyira:

–Ësã Õpũ, mũũ niipetira basocá wãcũrere masĩã. Judas wasogũdũre besetoajĩyu. Ësãrẽ eñoñá. ¿Nii niigari? Judas mũũ dutiré cũũriguere duujãwĩ, ñañarã cũã ñañarõ netõrõpu wáagu, catigu cũũ ãñurõ tiirírigue wapa, jĩ sãiyíra.

26 Too síro pũapé ãtãpepu Matías, Barsabás wãmerẽ jóayira. ¿Nii marĩ Õpũ beserigu niĩ? jĩrã, piipũ sãã, sicape née, ññayira. Matías wãme jóaturipe niyiro.

–Jãã, ãni Matías Judas wasogú niĩ, jĩyira.

Cũũ ãpẽrã oncemena Jesucristoye quetire wedegú wáayigu.

2

Espíritu Santo diijeárigue

1 Cincuenta burecori Pascua netõrí siro, Pentecostés wãmecõtiri bosebureco wáayiro. Tii bosebureco niirĩ, niipetira Jesuré padeorá sĩcãrõmẽna neâyira.

2 Tiiwiipá cũã duiiri, wãcũña manirõ wĩno bayiró atiro tiiróbiro ãmuãsepũ busudiatiyiro. Tiiwií bususesajõãyiro.

3 Teero wáari, pecame jũũrípõnabiro bauré cũãcõrõrẽ pesayucoyiro.

4 Niipetiramena Espíritu Santo niinucãgũ jeayigu. Cũũ dutirémene ãpẽrã basocãye wedeserere masĩripacara, wedesenucãyira.

5 Teeburecorire Jerusalénpũre paũ judíoa apeyé dita macãrãpũ niyira. Cũã Cõãmacũrẽ quioníremena padeorá niyira.

6 Cũã tee busuri tuorá, toopú neãwayira. Deero jĩmasĩriyira, cũã putopũ jeara. Cũã basocãcõrõ cũãye wedeseremena Jesús buerãre wedeseri tuoyíra.

7 Tũomaníjõãrã, cãmerĩ jĩyira:

–Niipetira ãniã wedesera ¿Galilea macãrã mee niimiĩ?

* 1:20 Salmo 69.25. † 1:20 Salmo 109.8.

⁸ ¿Deero tiirá marĩyere añurõ wedeseri t̃uoi?

⁹ Marĩ aperó macãrã niiã. Partia macãrã, Media macãrã, Elam macãrã, Mesopotamia macãrã, Judea macãrã, Capadocia macãrã, Ponto macãrã, Asia macãrã niiã marĩ.

¹⁰ Frigia macãrã, Panfilia macãrã, Egipto macãrã, Cirene p̃uto macãrã niiã marĩ. Cirene Libia ditap̃u niiã. Siquẽrã Roma atirá niiya.

¹¹ Cũã siquẽrã judíoa niiya. Æpẽrã judíoa niĩhẽrã Cõamacũrẽ padeoóya. Æpẽrã Creta macãrã, Arabia macãrã niĩya. Marĩ niipetira marĩye wedeseremena t̃uorá tiia Cõamacũ añurẽ tiirere, jĩyira.

¹² Niipetira t̃uomanijõãyira.

—¿Ate deero jĩdugaro t̃ii? jĩ cãmerĩ sãĩñáyira.

¹³ Siquẽrã cúãrẽ buijáyira.

—Ñiã cũmurã tiíya, jĩyira.

Pedro basocãre wederigue

¹⁴ Cũã teero jĩrĩ t̃uogú, Pedro Æpẽrã once Jesús beseriramena w̃m̃m̃ncã, bayiró busurómena wedeyigu:

—Yáa wedera, niipetira Jerusalén niirã, ỹm̃ jĩrere añurõ t̃uoyá.

¹⁵ “Ñiã cũmurã tiíya” jĩ wãcũmiã múã. Cũmurã mee tiíya. Mecãtigã ñamisãñurõgã nueve niiã.

¹⁶ Múã mecãtigã t̃uorere too suguerop̃u profeta Joel jóarigu niwĩ:

¹⁷ Atibúreco petiádari suguero, Espiritu Santore niipetirare ticodiocog̃da, jĩrig̃u niwĩ Cõamacũ.

Espiritu Santore ticodiocori, múã p̃õna ãm̃ã, numiã ỹm̃ wededutirere wedeadacua.

Butoáre, mamarãrẽ cáã quẽẽrõp̃u ãñog̃dadu too sírop̃u wáaadare.

¹⁸ Ỹm̃re padecoterare Espiritu Santore ticodiocog̃dadu.

Cúãcã ỹm̃ wededutirere wedeadacua.

¹⁹ Æm̃ãsep̃ure merẽã bauré tiig̃dadu.

Atiditap̃ure díi, pecame, õme ỹm̃ t̃iĩẽñore niĩadacu.

²⁰ Muĩpũ báreco macũ naĩtĩãjõãg̃daqui.

Muĩpũ ñami macũ díi tiiróbiro sõãg̃á wáag̃daqui.

Marĩ Õp̃u jeadari b̃ureco suguero teero wáaadacu.

Quioniri b̃ureco niĩadacu. Bári niiri b̃ureco mee niĩadacu.

²¹ S̃icũ: “Ỹm̃ Õp̃u, ỹm̃re netõnẽña” jĩ sãig̃úno netõnẽnog̃daqui,*

jĩ jóarigu niwĩ Joel, jĩ wedeyigu Pedro—.

²² Yáa wedera, ỹm̃ jĩrere añurõ t̃uoyá, jĩyigu sũcã—. Jesús Nazaret macã macũrẽ múã ñajĩyu. Cõamacũ cũm̃ena pee añurẽ tiirigu niwĩ. Bayiró tutuaremena t̃iĩẽñore tiirigu niwĩ cũm̃ena. Teeré múã añurõ masiã.

²³ Múã cũrẽna curusap̃u s̃iãdutira, ñañarãp̃ure ticow̃. Cõamacũ tíatop̃u “teero wáaadacu” jĩrirobirora wáaw̃.

²⁴ Cõamacũ Jesuré diarig̃p̃ure masõrig̃u niwĩ. Cũũ diadoaririg̃u niwĩ. Masãg̃du niig̃u tiiyigu.

²⁵ Tíatop̃u David jóasuguerigu niwĩ Cristo Cõamacũmena wedeseadarere:

Ỹm̃ ỹm̃ Õp̃urẽ ỹm̃ díamacũp̃u ññarucujãw̃.

Cũũ ỹm̃ diamacũpe niirĩ, cuiria.

²⁶⁻²⁷ Teero tiig̃á, ỹm̃ bayiró usenig̃u wedesea. Yáa useromena bayiró usenig̃u basaa.

Yáa yeeripũnarẽ diarira ññanorõp̃u m̃m̃ cũũdoaricu.

Ỹm̃re “bóarijããrõ” jĩg̃dadu m̃m̃, ỹm̃re maĩg̃ú.

Teero tiig̃á, ỹm̃ añurõ cuire manirõ niijãg̃dadu, m̃m̃rẽ yueg̃u.

* **2:21** Joel 2.28-32.

28 Yũre catiré petihére buanucãrĩ tiiwá.

Mũrẽ ñagũ, ũseniremena niigũdacu,†
jĩ jóarigu niwĩ David.

29 'Yáa wedera, añurõ tũojĩña ména marĩ ñecũ Daviyé maquērẽ. Cũũ diajõãyigu. Cũũ diari, cũũrẽ yaaríra niwã. Cũũ diari yaarí cope masãcope marĩ putopũra niĩá ména.

30 David catigu, profeta niirigu niwĩ. Cõãmacũ too síropũ tiiádarere masĩjĩgũ, wederigu niwĩ: “Mũũ pãrãmi niinũnũsegũpũ mũũ dutirobirora atiditaré Őpũ niigũdaqui”,‡ jĩrigu niwĩ Cõãmacũ quioníremena.

31 Teero tiigũ, David Cõãmacũ beserigu diarigũpũre masõriguere ññagũ tiiróbiro jóarigu niwĩ: “Mũũ yũre diarira ññanorõpũ cõãdoaricu. Yáa õpũũ bóaricu”.

32 Jesuré wáadarere jóarigu niwĩ. Cõãmacũ cũũrẽna masõrigu niwĩ. Teeré ũsã niipetira ññawũ.

33 Cõãmacũ cũũrẽ ãmũãsepũ néemũãrigu niwĩ, cũũ diamacũpe duiaro jĩĩgũ. Cũũ Pacu tíatopũ jĩĩrirobirora cũũrẽ Espíritu Santore ticoyigu. Cũũpe ũsãrẽ ticonetõnecoarigu niĩãwĩ. Teerá niĩá múã ññããrigue, múã tũoárigue.

34 Davipé cũũya õpũũmena ãmũãsepũre mũãwaririgu niwĩ. Mũãwaripacu, ateré jóarigu niwĩ:

Cõãmacũ jĩĩwĩ yũũ Őpũrẽ:

“Yáa wãmo diamacũññape duiya,

35 tée mũũrẽ ññatutirare mũũ dutiriguere yũũ añurõ yũũri tiirípũ”,§
jĩ jóarigu niwĩ.

36 'Teero tiirá, judíoa niipetira tũomasĩãrõ. Múã Jesuré curusapũ páabiatu sããdutípacari, Cõãmacũ cũũrẽna marĩ Őpũ wáari tiirígu niwĩ. Cõãmacũ cũũrẽ ticodiocorigu niwĩ, marĩrẽ netõnéãrõ jĩĩgũ, jĩĩ wedeyigu Pedro.

37 Cũũ teero jĩĩrĩ tũorá, bayiró wãcũpati, sãññáyira:

—Ŭsãya wedera, ¿ũsã deero tiiádari? jĩĩyira Pedrore, ãpẽrã Jesús beserirare.

38 Pedro cúãrẽ yũũyigu:

—Wãcũpati, wasoyá múã ññãñaré tiirére. Jesucristore padeó, wãmeõtidutiya. Múã teero tiirí, múã ññãñaré tiirére Cõãmacũ acabógũdaqui. Espíritu Santo múãpũre niigũ jeari tiigũdaqui.

39 Cõãmacũ marĩ Őpũ tíatopũ jĩĩrirobirora múãrẽ, múã põna niinũnũserare, yoaro macãrãcãrẽ, niipetira cũũ beseráre Espíritu Santore ticogũdaqui, jĩĩyigu Pedro.

40 Cũũ tee dícu wederiyigu. Cúãrẽ wãcũtutuaré tico, añurõ quioníremena wedenemoyigu:
—Atibúreco macãrã ññãñaré tiirére dutijõãña. Cõãmacũ netõnérepere ññeña, jĩĩyigu.

41 Pedro wedeariguere padeorá wãmeõtinoyira. Tiibũrecora Jesuré padeorãmena tres mil watoa basocá niinemoyira.

42 Cúã Jesús beserira buerére tũorucúyira. Niipetira Jesuré padeorá cãmerĩ wépeo niijãyira. Suoyá, Cõãmacũrẽ sãĩ tiirucúyira.

Jesuré padeorá sicato tiinucãrigue

43 Jesús beserira diarecutirare netõné, apeyé pee Cõãmacũ sícũrã tiimasĩrere tiĩñoyira. Cúã tiirére ññarã, basocá niipetira cuirucuyira.

44 Jesuré padeorá sicapõna macãrã tiiróbiro niyira. Cúã cuorére cãmerĩ batorucuyira.

45 Peedita cuorá, apeyenó pee cuorá teeré dúayira. Cúã dúa wapatáriguere apeyenó cuohérare batoyira.

46 Bũrecoricõrõ niipetira súubusera neãyira Cõãmacũwiipũ. Cúãye wiseripũ ũseniremena cãmerĩ suoyárucuyira.

† 2:28 Salmo 16.8-11. ‡ 2:30 Salmo 132.11-12. § 2:35 Salmo 110.1.

⁴⁷ Cõãmacũrẽ usenire ticorucujãyira. Āpērãcã cããrẽ añurõ ñña padeoyíra. Búrecoricõrõ Cõãmacũ padeorí tiiyígu cãũrẽ padeohérare. Jõõpemenã Jesuré paũ padeomãñncãyira.

3

Pedro, Juan wáamasĩhẽgũrẽ wáari tiirígue

¹ Sicabũreco coeritó siro tres niirĩ, Pedro, Juan Cõãmacũwiipũ wáara tiiyíra. Tiiwiipãre búrecoricõrõ tii horare Cõãmacũrẽ basocá súubuseyira.

² Toopú sícũ basocá wáamasĩhẽgũ duiyígu. Sicato bauágũpũra posarígu niiyígu. Búrecoricõrõ Cõãmacũwii sope sããwaro cãũrẽ néewa ðapoyira. Tiisope wãmecutia Āñurí Sope. Too sããwarare niyeru sãĩduiyígu.

³ Pedro, Juan sããwaadara tiirí ññagũ, cããrẽ niyeru sãiyígu.

⁴ Pũarãpũra cãũrẽ ññayira. Pedrope: —Īsãrẽ ññaña, jĩiyígu.

⁵ Cũũ cããrẽ bayiró ññayígu. “Yũre niyeru, apeyenó ticoadara tiicúa”, jĩĩ wãcũmiyígu.

⁶ Pedro cãũrẽ jĩiyígu:

—Niyeru cũoríã yũũ. Teeré cũorípacũ, mũũrẽ tiíápũgũda. Jesucristo Nazaret macã macũ tutuaremena mũũrẽ jĩĩã: Wũmũncã, wáaya.

⁷ Tee jĩĩgũrã, cãũ duijúre diamacú macã wãmorẽ ñee, wéemũõcoyígu. Cãũ wéemũõcorira, máata cãũye ðapori, cãũ añayepa tutuajõãyiro.

⁸ Bupucutúa, wũmũncã, wáanncãyígu. Wáagũra, bupuwá, Cõãmacũwiipũ cããmena sããwayígu. Usenire ticoyígu Cõãmacũrẽ.

⁹⁻¹⁰ Niipetira Cõãmacũwiipũ niirã cãũrẽ ññamasĩyira.

—Īni jõõ bupuwágũ, Cõãmacũrẽ usenire ticogũ Āñurí Soperũ niyeru sãĩduíarígũra niĩrã, jĩiyíra.

Cãũrẽ wáarere ññamanijõãyira.

Pórtico de Salomónpũ Pedro basocáre wederígue

¹¹ Wáamasĩhẽgũ niĩarígu cããrẽ duuríyígu. Basocá cãũrẽ ññamanijõã, Pedro, Juan pũtopũ cutũsãjeayira. Too cãã neãrõ biayá manirí tatia niĩã. Tiitatia wãmecutia Pórtico de Salomón.

¹² Cãã cutũsãjeari ññagũ, Pedro cããrẽ jĩiyígu:

—Yáa wedera, ¿deero tiirã múã nocõrõca ññamanijõãĩ? ¿Deero tiirã múã ãsãrẽ bayiró ññaĩ? Múã ãsãrẽ “ñniã basocá añurã niijĩrã, cãã tutuaremena wáari tiíyã” jĩĩ wãcũã.

¹³ Marĩ ñecũsũmũã Abraham, Isaac, Jacob, ãpẽrã marĩ ñecũsũmũã Īpũ niirígu niĩĩ Cõãmacũ. Cãũrã “Jesús aputí macũ niĩĩ; añuniĩ” jĩĩ, ãñorígu niĩwĩ. Jesuré múãrẽ dutirãpũre ticowũ. Pilato ññacoro múã cãũrẽ booríwũ. Cãũ “ññirẽ wionécogũda tia” jĩĩpacari, múã “wionécorigãña” jĩĩwũ.

¹⁴ Jesús ññañaré manigũ, añuré tiigũre múã booríwũ. Basocá sããgũpere wionécodutiwũ Pilatore.

¹⁵ Jesús marĩrẽ catiré ticogũpere sããdutiwũ. Cõãmacũ cãũrẽ diarígũpũre masõrigũ niĩwĩ. Īsã teeré ññawũ.

¹⁶ Jesús cãũ tutuaremena ãni múã ññamasĩgũrẽ wáari tiíarígu niĩãwĩ. Jesús ãsã cãũrẽ padeorí ññagũ, múã ññacoro ãnirẽ añurõ netõnéãrigũ niĩãwĩ.

¹⁷ Yáa wedera, múã “Cõãmacũ macũ niĩĩ” jĩĩ masĩrijĩrã, cãũrẽ sããdutiwũ. Marĩrẽ dutirãcã teerora tiiwã.

¹⁸ Cõãmacũpe Cristo cãũ beserígu ññañarõ netõãdarere wedetoarígu niĩwĩ. Niipetira profetas teeré jóarira niĩwã. Múã cãũrẽ ññañarõ tiiríguemena teeré wáari tiirígu niĩwĩ.

¹⁹ Múã ññañaré tiirére wãcũpati, wasoyá. Cõãmacũ booróbirora tiiyá. Teero tiirí, Cõãmacũ múã ññañaré tiirére acabó, añurõ niirecutiri tiigũdaqui.

²⁰ Jesucãrẽ ticodiocogũdaqui sũcã. Cãũ Cõãmacũ beserígu Cristo niĩĩ.

²¹ Mecūtígã cūūrē ũmuãsep̄u p̄tuáaro booa, tée Cõãmacū niipetirere wasorípu. Teeré Cõãmacū cūūyara profetas añurãmena wedesugueriḡu niiwĩ.

²² Moisés biiro jóariḡu niiwĩ: “Too sírop̄u marĩ Õp̄u Cõãmacū profetare ticocoḡudaqui. Ȳu tiiróbiro tiiḡudaqui. Cūū marĩya wedeḡu niiḡudaqui. Niipetire cūū wederere t̄opetijãña múã.

²³ Æp̄erã cūū dutirére tiiduḡáherano judíoamena niinemoricua; sãjãnoãdacua”,* jĩ jóariḡu niiwĩ Moisés.

²⁴ Samuel, Æp̄erã profetas mecūtígã wáarere jóasuguerira niiwã.

²⁵ Cõãmacū cūūyara profetamena múãrē wederiḡu niiwĩ. Cõãmacū múã pac̄sũm̄ãrē, teero biiri múãrē cūū netõnére quetire ticowi. Tee quetire ticoḡu, Abrahamrē ateré jĩriḡu niiwĩ: “M̄u p̄rãmi niin̄n̄useḡumena niipetira atiditá macãrãrē añurõ tiiḡuda”, jĩriḡu niiwĩ.

²⁶ Cõãmacū cūū macū diariḡup̄ure masõ, marĩrē ticocosugueriḡu niiwĩ. Teeména marĩrē añurõ tiiriḡu niiwĩ. Marĩ ñañaré tiirere duudutiriḡu niiwĩ, jĩyiḡu Pedro.

4

Pedro, Juan judíoare dutirá p̄top̄u wáariḡue

¹ Pedro, Juan basocáre wedera tiirí, paiá, Æp̄i Cõãmacūwii coterí basocare dutiḡu, Æp̄erã saduceo basoca jeayira.

² Pedro, Juanména jĩyiḡu:

—Cõãmacū Jesuré diariḡup̄ure masõriḡu niiwĩ. Teero tiirá, marĩcã diaari siro, masããdacu, jĩyiḡu.

Saduceo basoca, cúãmena jeaarira tee buerere t̄orá, bayiró cúayira.

³ Cúa, Pedro, Juanrē ñeewayira. Muĩp̄ũ sããritop̄u niirĩ ññarã, cúãrē ñeewa, peresu s̄necoyira.

⁴ Cõãmacūwiip̄u cúã bueariguere t̄oárira pāu Jesuré padeon̄cãyira. Jesuré padeorãmena niirã, ũmuã díçure bapaqueori, cinco mil niyira.

⁵ Apebúrecope judíoare dutirá, Æp̄erã butoá dutirá, teero biiri Moisés jóariḡue buerá tiimacã Jerusalén̄pu neãyira.

⁶ Cúãmena Æp̄erã neãyira: Anás (cūū paiaré dutiḡu niyiḡu), Caifás, Juan, Alejandro, Æp̄erã paiaré dutiráya wedera.

⁷ Neãtoa, Pedro, Juanrē cúã p̄top̄u néeatidutiya. Cúã p̄to jeari: —¿Noã dutirém̄ena teeré tiirĩ múã? jĩ sãĩñáyira.

⁸ Pedro, Espíritu Santo cūūmena niirĩ, cúãrē ȳuyiḡu:

—Ûsãrē dutirá, teero biiri butoá dutirá,

⁹ múã mecūã Ûsãrē sãĩñãã, Ûsã añurõ tiiriḡue maquẽrē masĩdugara. Múã “¿ñeenóm̄ena cūūrē wáamasĩhẽḡu niimiãriḡure netõnéãrĩ?” jĩ sãĩñãã tiicú.

¹⁰ Múã sãĩñããriḡure ȳuḡuda, múã niipetira, teero biiri niipetira Israelya p̄ona macãrã masĩãrõ jĩḡũ. Jesucristo Nazaret macã macū múã curusap̄u páabiatudutiriḡu tutuaremena ãni múã ññacorop̄u niiḡurē netõnéãwũ. Cõãmacū cūūrē diariḡup̄ure masõriḡu niiwĩ.

¹¹ Jesús ãtãqui múã cõãriqui tiiróbiro niĩ. Profeta tiiqui maquẽrē jóariḡu niiwĩ: “Wii weerira ãtãquire booríyira. Cúã boorípacari, tiiquira up̄utí macãqui p̄tuáw̄u tiiwip̄are”,* jĩ jóariḡu niiwĩ.

¹² Æp̄erãp̄uja netõnémasĩricua. Cūū s̄cũrã petihérimep̄u wáaborirare netõnémasĩ, jĩyiḡu Pedro.

¹³ Dutirá cúã cuiro manirõ wederi ññarã, t̄omanijõãyira. Cúã basiro cãmerĩ wedeseyira:

* 3:23 Deuteronomio 18.15-19; 34.10. * 4:11 Salmo 118.22.

— Ñniã bári niirã, buerira mee niĩya. Marĩ cúaãrẽ ññamasĩã; Jesuména wáanetõrira niĩya, jĩyira.

¹⁴ Pedro, Juan netõnéãrigu cúaãmena nucũrĩ ññarã, deero jĩnemomasĩriyira.

¹⁵ Cúaãrẽ witiwadutiya ména. Cúaã sesaro cãmerĩ wedeseyira:

¹⁶ —¿Deero tiiádari marĩ ñniãrẽ? Niipetira ãno Jerusalén macãrã cúaã tiiẽñoãriguere ññapetijããrira niĩawã. Teero tiirã, marĩ “tiiríawã” jĩmasĩricu.

¹⁷ Basocá aperó macãrãpũ teeré tũonemórĩ tiiríjããda. “Múaã Jesuyére wedenemorĩ, múã ññaãrõ tiinóãdacu” jĩico cúaãrẽ, jĩyira.

¹⁸ Wedesetoa, cúaãrẽ sããatidutiya sũcã. Cúaã, cúaã pũtopũ jeari, jĩyira:

— ¡Ññurõ tũoyá múã! Jesuyére pëerogã wedenemorijãña; buenemorijãña sãa, jĩmiyira.

¹⁹ Pedro, Juan yũũyira:

—¿Cõãmacũ ññacorore ùsã múã dutirére o cúaã dutirépere tiirí booi? Múaã basiro beseya.

²⁰ Æsã ññariguere, ùsã tũoríguere wederipacara, niimasĩriga, jĩyira.

²¹ Dutirápe bayiró tutuaremena dutinemoyira, cúaãrẽ cuiaro jĩrã. Basocá cúaãrẽ wáariguere ññarã, Cõãmacũrẽ ùsenire ticoyira. Teero tiirã, cúaãrẽ ññaãrõ tiimasĩri, wionécojãyira.

²² Cúaã netõnéãrigu cuarenta cũmarĩ nemorõ cũoyígu.

Jesuré padeorã Cõãmacũrẽ tiápure sãirígue

²³ Cúaãrẽ wionécoari siro, Jesuré padeorã niirõpũ wáayira. Paiaré dutirá, ãpërã butoã dutirá jĩãriguere wedeyira.

²⁴ Cúaã wederi tũorã, sãcãrõména Cõãmacũrẽ jĩyira:

— Æsã Õpũ, mũũ ùmũãse, atiyepã, día pairímaa, niipetire atibúreco niirére tiirígu niĩã.

²⁵ Tíatopũ Espíritu Santo wãcũré ticorémena mũũ ùsã ñecũ Daviré wededutirígu niĩwã. David mũũ wededutiriguere biiro jóarígu niĩwĩ:

Judíoa niĩhãrã Cõãmacũmena cúara ññaãrã wájãya.

Judíoapeja “marĩ biiro tiiáda Cõãmacũrẽ” jĩãmajãya.

²⁶ Atibúreco macãrã õpãrã neããya, Cõãmacũrẽ netõnucã cúaãrẽ ññaãrõ tiidugãra.

Cúaã beserígucãrẽ teerora ññaãrõ tiidugãya,†
jĩ jóarígu niĩwĩ David.

²⁷ Cúaã jóarirobirora wáawũ. Atimacãpũre Herodes, Poncio Pilato, ãpërã judíoa niĩhãrã, judíoamena neãwã. “Cúaãrẽ ññaãrõ tiiáda” jĩrira niĩwã mũũ macũ Jesús mũũ beserígure ññaãrõ tiiáda.

²⁸ Tíatopũ mũũ “teerora wáaadacu” jĩrirobirora tiiríra niĩwã.

²⁹ Æsã Õpũ, cúaã ùsãrẽ bayiró tutuaremena dutiawã, cuiaro jĩrã. Cúaã jĩãriguere wãcũña. Æsã mũũrẽ padecotera niĩã. Æsãrẽ mũũye quetire cuire manirémena wederi tiyã.

³⁰ Mũũ tutuaremena diarecutirare netõnéña. Mũũ sãcũrã Jesús mũũ macũ cúaã tutuaremena tiiẽñodutiya, jĩyira.

³¹ Cúaã tee jĩãri siro, cúaã niirõ cãmeñayiro. Espíritu Santo cúaãpũre niiyígu. Teero tiirã, Cõãmacũye quetire cuiro manirõ wedeyira.

Jesuré padeorã cúaã cũorére cãmerĩ batorígue

³²⁻³³ Jesús cúaãyere wededutígu beserira bayiró tutuaremena basocãre wedeyira: “Marĩ Õpũ Jesús diari siro, masãrigu niĩwĩ. Cúaã masãri siro, cúaãrẽ ññawã”, jĩyira. Niipetira Jesuré padeorã sãcãrĩbíro wãcũré cũoyíra. Cúaã cũorére “yée dícu niĩã” jĩriyira. Teero tiirã, cúaã cũorére cãmerĩ batoyira. Cõãmacũ cúaãrẽ bayiró tiápuyígu.

† 4:26 Salmo 2.1-2.

34-35 Wiserí, dita cʉorá dúayira. Cúã dúa wapatáariguere Jesús beserirare ticoyira. Jesús beserirape cúã ticoariguere cúã menamacārārē apeyenó cʉohérare batoyira. Teero tiirá, cúãya pōna macārã bóaneōrã maniyíra.

36 Teebʉarecorire sícū José wāmecutigʉ niiyigʉ. Chipre nʉcūrō macū, Leviyá pōna macū niiyigʉ. Jesús beserirape cūūrē Bernabé jīyira. Bernabé griegoayemena “añurō wācūtutuari tiigú” jīrō tiicú.

37 Sicadita cūūye oteré ditare dúayigʉ. Cūū dúa wapatáariguere Jesús beserirare ticopetijāyigʉ.

5

Ananías, Safira jīditorigue

1 Āpī Ananías wāmecutigʉ, cūū nʉmo Safiramena sicadita dúayira.

2 Ananías cūū dúa wapatáariguere néedʉo, dʉsarére ticoyigʉ Jesús beserirare. Cūū nʉmoména “biiro tiiáda” jītoayigʉ.

3 Pedro cūūrē jīyigʉ:

—Ananías, ¿deero tiigú mʉʉ Satanárē yʉʉarī? Mʉʉ Espiritu Santore jīditoayu, mʉʉ dúa wapatáariguere néedʉogʉ.

4 Tiidita mʉʉ dúaadari sʉguero, mʉʉya dita niwū. Tee mʉʉ dúare wapa mʉʉye niyeru niiājīyu. ¿Deero tiigú “jīditogʉda” jī wācūārī mʉʉ? Mʉʉ basocá díʉre jīditogʉ mee tiia; Cōāmacūcārē jīditogʉ tiia.

5 Teeré tʉogúra, Ananías ñaacūmu, diajōāyigʉ. Āpērã tee quetire tʉorá, cuipetijōāyira.

6 Cūū diari, mamarã tiiwiipá sããwa, suti caserimena cōma, néewayira, cūūrē yaará wáara.

7 Itiá hora siro Safira cūū nʉmo niimiārigo sããjeayigo. Teero wáaariguere masīriyigo.

8 Pedro coore sãñáyigʉ:

—Wedeya yʉʉre. ¿Múãya dita dúara, nocōrōrã niyeru wapatáarī? jīyigʉ.

—Nocōrōrã wapatáawū ũsã, jīyigo.

9 Pedro coore jīyigʉ:

—¿Deero tiirá múã sícārībíro wācūrémēna “marī Ōpū Espiritu marīrē ñañarō tiiríqui” jī wācūmiārī? Mecūtígārã mʉʉ manʉ niimiārigure yaará jeaarira pʉtʉajeara tiiíya. Mʉʉcārē teerora yaaá dara néewaadacua, jīyigʉ.

10 Cūū teero jīrīrã, máata coocã Pedro pʉto ñaacūmu, diajōāyigo. Coo manʉ niimiārigure yaará jeaarira diaarigopʉre bʉajeáyira. Cúārã coore néewa, yaará wáayira coo manʉnígū pʉtopʉra.

11 Niipetira Jesuré padeorá, āpērã niipetira tee quetire tʉorá, bayiró cuiyira.

Pedrocã Cōāmacū sícārã tiimasřremena tiiēñorigue

12 Teebʉarecorire Jesús beserirare Cōāmacū cūū sícārã tiimasřremena pee tiiēñorī tiiyigʉ basocá watoapʉre. Niipetira Jesuré padeorá Pórtico de Salomón tatiapʉ sícārōména neáyira.

13 Āpērã cúãmena bapacʉti, cui niiyira. Cúārē bapacʉti, cuipacara, Jesuré padeoráre añurō wācūyira.

14 Ūmʉã, numiã paʉ Jesuré padeomúãncāyira.

15 Diarecutirare maa wesapʉ néewa, cōaré caseri sotoapʉ cūūyira. “Pedro netōwágʉ, cūū wātīcōātucoro cúã sotoa netōwári, cúã diaré netōādacu”, jī wācūyira.

16 Jerusalén wesa niiré macārī macārãcã diarecutirare néewayira. Wātīã ñañarō tiinórãcārē néewayira. Niipetira netōnéoyira.

Pedro, Juan peresuwiipʉ duarira witorigue

17 Cúã teero tiirí tʰorá, paiaré dutigú, niipetira cūũ menamacārã saduceo basoca ñnatutiyira cúãrẽ.

18 Teero tiirá, Jesús beserirare ñee, néewa, peresuwiipũ sōnecomiyira.

19 Tiiñamirã ángele peresuwii sopepāmarẽ pãõ, cúãrẽ néewitiatiyigũ.

20 —Cõamacūwiipũ basocáre wedera wáaya, jĩiyigũ—. “Jesuré padeoráre Cõamacū añurõ niirecutiri tiigúdaqui”, jĩi wedeya, jĩiyigũ ángele.

21 Cūũ jĩĩariborora bóemuātiri, Cõamacūwiipũ sããwa, bueyira.

Tiibarecora paiaré dutigú, cūũ menamacārãmena, judíoare dutirá, teero biiri butoá dutiráre neãdutyira. Cúã neãpetiari siro, peresuwiipũ niirãrẽ néeatidutimiyira.

22 Cõamacūwii coterí basoca peresuwiipũ jeara, cúãrẽ buaríyira. Cúã manirĩ ññarã, wedera wáayira.

23 Toopá jea, cúãrẽ wedeyira:

—Peresuwii añurõ biaári wii niimiãwã. Tiisope coterí basocacã añurõ cotemiãwã. Tiisopere pãõ ññarĩ, sícũno maniãwĩ, jĩiyira.

24 Cúã teeré tʰorá, Cõamacūwii coterí basocare dutigú, paiaré dutirá dee tii masĩriyira.

—¿Deero yapacutíadari ate? jĩiyira.

25 Cúã wãcũrã tiirí, sícũ jea, wedeyigũ:

—Tʰoyá ména. Múã peresuwiipũ sōnecomiarira Cõamacūwiipũ basocáre buera tiiáwã, jĩiyigũ.

26 Cūũ wederi tʰorá, Cõamacūwii coterí basoca cúãrẽ dutigúmena cúãrẽ ñeerã wáayira. “Basocá cúãrẽ maĩrã marĩrẽ ùtãperimena déebocua” jĩĩrã, cúãrẽ néewara, ñañarõ tiiríyira.

27 Cúãrẽ judíoare dutirá decopũ néejeari, paiaré dutigú cúãrẽ jĩiyigũ:

28 —Ûsã múãrẽ “cūũye maquẽrẽ buenemoriãña” jĩĩmiãwã. Ûsã múãrẽ buedutiripacari, niipetiro ñno Jerusalénpũre múã bueré sesajõãtoaa. Múã buerémãna ùsãpere “cúã cūũrẽ sããrĩ tiiwá” jĩĩrĩ tiidugára tiiã, jĩiyigũ paiaré dutigú.

29 Pedro, ãpẽrã Jesús beseriramãna cūũrẽ yũũyigũ:

—Basocá dutiré Cõamacū dutiré niihẽrĩ, Cõamacū dutirépere tiiró booa.

30 Cõamacū marĩ ñecūsũmũã Òpũ Jesuré diarigupũre masõrigũ niiwĩ. Jesús niĩ múã curusapũ páabiatu diari tiirígũ.

31 Cūũrẽna masõtoa, ùmũãsepũ néemuã, cūũya wãmo diamacũniñape dupoyigũ. Marĩrẽ netõnerigũ, marĩ Òpũ niĩãrõ jĩĩgũ, teero tiirígũ niiwĩ. Marĩ judíoã ñañaré tiirére wãcũpati, wasorí, marĩrẽ acabógũdaqui.

32 Ûsã Jesús tiiríguere ññarira niijĩrã, teeré wedea. Espiritu Santocã ññarigũ niiwĩ. Cõamacū cūũ dutiré tiiráre Espiritu Santore ticoqui, jĩiyigũ Pedro.

Gamaliel wederigũ

33 Cūũ tee jĩĩrĩ tʰorá, bayiró peti cúayira. Cúãrẽ sããdugámiyira.

34 Cúã cúari ñña, Gamaliel judíoare dutirá menamacū wũmũnũcã: —Ñniãrẽ sũowitíwaya ména, jĩiyigũ.

Gamaliel fariseo basocũ, Moisés jóarigũ buegú niiyigũ. Basocá “añuniĩ” jĩi padeogú niiyigũ.

35 Cúã sũowitíwari siro, toopá niirãrẽ jĩiyigũ:

—Yáa wedera, añurõ wãcũña múã cúãrẽ tiidugárere.

36 Tíatopũre sícũ Teudas wãmecutigũ “yũũ dutigú niĩã” jĩi wãcũmiyigũ. Cuatrocientos basocá cūũ buerére nũnũyira. Too síro cūũrẽ ãpẽrã sããjãyira. Cūũrẽ sãããri siro, cūũrẽ yũũmiãrira cúã booró wãabatejõãyira. Nocõrõrã cūũ buemiãrigũ petijõãyiro.

³⁷ Too síro basocáre cúã bapaqueore bærecori niirĩ, ãpĩ Judas Galilea macũ niiyigu. Paũ basocá cúãrẽ nũnũrĩ tiimíyigu. Too síro cúãcãrẽ sãjãyira. Cúãrẽ sããri siro, cúãrẽ yũmiãriracã cúã booró wáabatejõãyira.

³⁸ Teero tiigú, múãrẽ wedea. Cúãrẽ teero ññajãña. Basocá dutirémene cúã bueri, petijõããdacu.

³⁹ Cõãmacũ dutirémene cúã bueri docare, múã sãcãrĩbíricu. Múã cúãrẽ cãmotára, Cõãmacũrẽ netõnucãrã tiibócu, jĩiyigu Gamaliel.

⁴⁰ Cúãrẽ “jáũ” jĩiyira.

Jesús beserirare suocó, tãna, “Jesuyé quetire wedenemoriãña” jĩĩ, cúãrẽ wionécojãyira.

⁴¹ Cúã judíoare dutirá pũtopũ niãrira witiyira useniremena. Cãmerĩ wedeseyira:

—Cõãmacũ marĩrẽ “ãpẽrã cúãrẽ ññaarõ buijãpacari, Jesuyére bueduricua” jĩĩ masĩjĩyi, jĩiyira.

⁴² Bãrecoricõrõ Cõãmacũwiipũ, wiseripú “Jesús Cõãmacũ beserigu niĩ” jĩĩ wederucujãyira.

6

Apóstoles cúãrẽ tiiãpuadarare beserigue

¹ Jõõpemena paũ Jesuré padeonucãrã tiiyira. Teebãrecorire griegoaye wedesera hebreoaye wedeseramena cúayira.

—Ûsãya wedera wapewia numiãrẽ bãrecoricõrõ péerogã yaaré ticorã niĩãwũ, jĩiyira.

² Teero tiirã, cúã doce Jesús beserira Jesuré padeorã niipetirare wedeadara neãdutiya.

—Ûsã Cõãmacũyere wededu, yaaré batori, ãñuria.

³ Teero tiirã, siete ãmũã múãmene niirãrẽ beseya. “Cúãrã basocã ãñũyã” jĩĩrã, Espiritu Santo dutiré tiirucúra, ãñurõ masĩrã niĩarõ. Múã beseadarare yaaré batodutiadacu.

⁴ Ûsãpe Cõãmacũrẽ sãĩ, cúãyere buerucujããdacu, jĩiyira.

⁵ Niipetira: —Teerora wãaaro, jĩiyira.

Teero tiirã, sãcũ Esteban wãmecutigure beseyira. “Cũũ ãñurõ Cõãmacũrẽ padeói; cúãmene Espiritu Santo niiqui”, jĩiyira. Æpẽrãrẽ Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, Nicolás beseyira. Nicolás Antioquía macũ judíoayũ niiripacu, cúã tiiróbiro Cõãmacũrẽ padeogú wãayigu.

⁶ Cúãrẽ besetóa, Jesús beserira pũto néewayira. Cúã néejarĩ, Cõãmacũrẽ sãĩbosáyira. Cúã besearirare ñaapeóyira, Cõãmacũ múãrẽ tiiãpuaro jĩĩrã.

⁷ Too síro Cõãmacũyere paũ basocã masĩpetijõãrã tiiyira. Jerusalén macãrã paũ Jesuré padeorã niinucãyira. Paicã paũ Jesuyére tiinucãyira.

Estebanrẽ ñee, néewarigue

⁸ Estebanrẽ Cõãmacũ ãñurõ tiiãpuyigu. Teero tiigú, tutuaremena Cõãmacũ dícu tiimasĩrere basocã ññacoropũ tiiẽñoyigu.

⁹ Cũũ pũto Æpẽrã jeayira. Judíoa niiyira. Cúã dutiapenori basoca niimirira niiyira. Teero tiiró, cúã neãrí wii “Libertado” wãmecutiyo. Æpẽrã cúã menamacãrã judíoa Cirene macãrã, Alejandría macãrã, Cilicia dita macãrã, Asia dita macãrã niiyira. Cúã cúaremena Estebanrẽ sãĩñáyira.

¹⁰ Estebanpe Espiritu Santo cúãrẽ ãñuré masĩrẽ ticorémene wedeseyigu. Teero tiirã, cúã cúãmene wedese sãcãrĩbíriyira.

¹¹ Sãcãrĩbíri, Æpẽrãrẽ niyeru tico, jĩiyira:

—Jĩĩditora wãaya. “Esteban Moisére dutiré cúũriguere ññaarõ wedeseawĩ; Cõãmacũcãrẽ ññaarõ wedeseawĩ”, jĩĩ wedewa basocãre, jĩiyira.

¹² Cúã jĩditoariguere tuorá, niipetira basocá, ãpẽrã bũtoá dutirá, teero biiri Moisés jóarigue buerá cúayira. Cutajeá, cũũrẽ ñee, judíoare dutirá pũtopũ néewayira.

¹³ Jĩditoracãrẽ néewa, wedesedutiyira:

—Ñani Cõãmacũwiire ñañarõ jĩãwĩ. Moisére dutiré cũũriguecãrẽ teerora jĩãwĩ.

¹⁴ “Jesús Nazaret macã macũ Cõãmacũwiire cõãgũdaqui; Moisés marĩrẽ tiidutiriguere wasojãgũdaqui” jĩrĩ tũoáwũ, jĩditoyira.

¹⁵ Teeré tuorá, judíoare dutirá, too duirá niipetira Estebanrẽ bayiró ññayira. Cũãya diapóa cúã ññarĩ, ángeleya diapóa tiiróbiro bauyíro.

7

Esteban wederigue

¹ Paiaré dutigú Estebanrẽ sãĩñáyigu:

—¿Diamacũrã niĩ ãniã mũũrẽ wedesãre? jĩyigu.

² Esteban yũũyigu:

—Yáa wedera, yũũ pacũsũmũã, ãñũrõ tũoádacu mũã, yũũ wederi. Cõãmacũ ãñũrõ asibatégũ marĩ ñecũ Abrahamrẽ bauáyigu, Mesopotamiarũ cũũ niirĩ. Harán macãrũ cũũ niigũ wáaadari sũguero, cũũrẽ wedeseyigu.

³ “Mũũya ditare, mũũya wederare cũũjã, wáagua. Mũũ wári, mũũ niĩadari ditare ãñojúda”, jĩyigu.

⁴ Teeré tũogú, Abraham caldeoaya ditapũ niĩarigu Haránrũ niigũ wáayigu. Toopú cũũ pacũ diaweojũãyigu. Cũũ pacũ diaweorĩ siro, Cõãmacũ cũũrẽ atiditá atitó marĩ niirõrẽ atidutiyigu.

⁵ Cũũ ãnopú jeari, dita ticoriyigu ména. Ticoripacũ, “too síropũ mũũye, mũũ pãrãmerã niinũũuseraya dita niĩadacu” jĩyigu. Cõãmacũ teeré wederitore, Abraham põnamaníyigu ména.

⁶ Cõãmacũ cũũrẽ apeyé wenenemoyigu: “Mũũ pãrãmerã niinũũusera ãpẽrãyé ditapũ niĩadacua ména. Dutiapenori basoca niĩadacua. Cuatrocientos cũmarĩ cúãrẽ padeduti, ñañarõ tiĩápeadacua.

⁷ Cũãrẽ teero tiirĩ, yũũ tiidita macãrãrẽ ñañarõ tiigũdacu. Yũũ teero tiĩari siro, mũũ pãrãmerã niinũũusera witiadacua. Witi, atiditapú jea, yũũ dutiré tiĩadacua”, jĩyigu Cõãmacũ.

⁸ Cõãmacũ Abrahamrẽ wedecũyigu: “Niipetira ãmũãrẽ cúã cõnerígu yapa macã caseróre widedcõãña. Ate yũũ jĩrere tiirã, mũã yũũmena niirere ãñoãdacu”, jĩyigu Cõãmacũ. Teero tiigú, Abraham cũũ macũ Isaare ocho búrecori cũũ bauári siro, cũũ cõnerígu yapa macã caseróre widedcõãyigu. Isaacã teerora tiiyígu cũũ macũ Jacoré. Jacob teerora tiiyígu cũũ põna doce põnarĩ pacũsũmũã niĩadarare.

⁹ Jacob põna marĩ ñecũsũmũã cúã bai Joseré ññatutira, Egiptopũ wáarare dúayira. Cõãmacũpe cũũmena niijãyigu,

¹⁰ niipetire cũũrẽ ñañarõ netõbóarere netõrĩ tiigũdu. Faraón Egipto dita macãrã õpũmena wedeseri, Cõãmacũ Joseré masĩre ticoyigu. Cõãmacũ Faraónrẽ usenirĩ tiiyígu Joseména. Teero tiigú, Faraón cũũrẽ cũũ doca macũ dutigú sõnecoyigu. Apeyeré, Faraón cũũya wii maquẽ paderé dutigú cũũyigu.

¹¹ Too síro niipetiro Egiptopũre, Canaánrũcãrẽ juabóare wáayiro. Teero tiirã, basocá teeditapũ niirã bayiró ñañarõ netõrã tiiyíra. Marĩ ñecũsũmũãcã yaaré bũamasĩriyira.

¹² Jacob “Egiptopũ yaaré dúare niĩayiro” jĩrẽ quetire tũogú, cũũ põnarẽ, marĩ ñecũsũmũã niĩadarare, “yaaré sãĩrã wáaya” jĩcoyigu. Cũũ sicato ticocogũ tiiyígu.

¹³ Cũã nemo jeari, José “yũũ mũã bai niĩã” jĩ wedeyigu cũũ sõwũsũmũãrẽ. Faraóncã “cũã José sõwũsũmũã niĩãwã” jĩrĩ tũoyígu.

14 José, cūū sōwūsūmūāmena queti ticocoyigu cūū pacūpūre. “Marī pacū, niipetira marīya wederamena atiaro ānopū”, jīicoyigu. Cūūya wederape “setenta y cinco” niiyira.

15 Jacob “jáu” jīi, Egiptopū wáajōāyigu. Toopú diayigu. Cūū pōna marī ñecūsūmūācā toopúra diayira.

16 Jacob diarigu ōpūūrē Siquempū néewayira. Toopú Abraham cūū Hamor pōnarē ūtātuti sāirītutipū cūūyira.

17 Abrahamrē Cōāmacū jīirigue jeaatiri, marī ñecūsūmūā paū basocáputiyira Egiptopū.

18 Cūā toopú niirīrā, āpī ōpū sāāyigu. Cūū Josenīgū tiiriguere masīriyigu.

19 Cūū marī ñecūsūmūārē jīidito, ñañarō tiiápeyigu. Cūā pōna bauárare diaaro jīīgū, cōādutiyigu.

20 Teeburecorira Moisés bauáyigu. Cūū Cōāmacū ññarī, ññugūgā niiyigu. Cūū pacūsūmūā ññārā muīpūrā cúāya wiipū cūūrē masōmiyira.

21 Dee tii masīri, cūūrē cōājāyira. Cōāāri sirogā, Faraón macō cūūrē ññabuayigo. ññabua, néema, coo macū tiiróbiro cūūrē masōyigo.

22 Egipto macārā ññurō masīrāyere bueyira Moisére. Teero tiigú, cuiro manirō wedesegu, ōpū tiiróbiro tiirécūtigū niiyigu.

23 Moisés cuarenta cāmarī cūogú, cūūya wedera Israelya pōna macārārē ññadugagu, cúā pūtopū wáayigu.

24 Toopú jeagu, sīcūrē Egipto macū páari ññayigu. Cūūrē cāmeboságu, Egipto macūrē páasīājāyigu.

25 Cūū basirope wācūmiyigu: “Yūūmenarā Cōāmacū yāa wederare dutiapenori basoca niirārē witiri tiigúdaqui. Cūā ateré masīcua”, jīi wācūmiyigu. Cūā cūū tiiróbiro wācūriyira.

26 Apebáreco āpērā cūūya wedera puarā cāmerīquērā tiirī buajeáyigu. Cūūrē cāmerīquēduri tiidugágu, “mūā sīcūya wedera niīā. ¿Deero tiirā cāmerī ññarō tii?” jīi wedemiyigu.

27 Āpīrē bayirō ññarō tiigúpe Moisére tuunécojāyigu. “Mūū ūsārē dutigú mee niīā; ūsārē queti besegú mee niīā.

28 ¿Mūū ññamica Egipto macūrē sīāñrirobirora yūūre sīādugágu tii sūcā?” jīi yūūtutiyigu.

29 Cūū teero jīirī tuogú, Moisés dutijōāyigu. Madián ditapū wāa, aperó macūpū tiiróbiro niī, puarā ūmūā pōnacūtíyigu.

30 Moisés tiiditapūre cuarenta cāmarī niiyigu. Sicabureco basocá manirō Sinaí ūtāgū pūtopū wáayigu. Toopú yucūsatī jūūrī ññayigu. Pecame jūūrīpōna decopū ángele bauáyigu.

31 Moisés teeré ññagū, ññamanijōāyigu. “¿Deero tiiró tee wāamiito?” jīi, pūtogāsāñurō ññaquēnogū wáayigu. Cūū pūtogāpū jearī, Cōāmacū tiimé decopū cūūrē wedeseyigu.

32 “Yūū Cōāmacū niīā. Mūū ñecūsūmūā Abraham, Isaac, Jacob Ōpū niīā”,* jīiyigu. Moisés ññarōpiyigu. Cuigu, ññadujāyigu.

33 Cūūrē wedesenemoyigu: “Mūū yūū pūtora nucūā. Teero tiigú, mūū sapature tuuwéya. Tuuwégū, yūūre padeorére ññogúdacu.

34 Yāara basoca Egiptopū niirārē ññarō tiiáperi ññāā. Cūā pūnisīre tuoā. Cūūrē netōnégūdu diiátīawū. Teero tiigú, mūūrē Egiptopū ticocogūda”, jīiyigu Cōāmacū.

35 Moisére boorírira too sūgueropū jīiyira: “Mūū ūsārē dutigú mee niīā; ūsārē queti besegú mee niīā”. Cūā tee jīipacari, Cōāmacūpe Moisére cūūrē dutigūdu, netōnégūdu sōnecoyigu sáa. Cōāmacū ángelere jūūrīsatipū teeré wederi tiiyigu.

36 Moiséra cūūrē néewitiwayigu. Cūūrā Cōāmacū sīcūrā tiimasīrere tiēñoyigu Egiptopūre. Día Sōārīmaa pairímaapūcārē teorora tiēñoyigu. Cuarenta cāmarī basocá manirōpū cúā wāari, teorora tiēñorucujāyigu.

* 7:32 Éxodo 3.6.

37 Cũurã Israelya põna macãrãrẽ wederigũ niiwĩ: “Too síropũ Cõãmacũ profetare ticogũdaqui. Cũũ marĩya wedegũ niigũdaqui. Yũũ tiiróbiro tiigũdaqui”,† jĩĩ jóarigũ niiwĩ Moisés.

38 Moisés basocá manirõpũ marĩ ñecũsũmuã neãrĩ, cúãmena niyigũ. Sinaí ütãgũpú ángele cũũrẽ wedeseyigũ. Moisés Cõãmacũ dutiré petihérere ñeeyigũ, marĩrẽ ticogũdu.

39 'Cũũrẽ marĩ ñecũsũmuã tuodugáriyira. Cũũrẽ boohéra, Egiptopũ cãmecóputuadugamiyira.

40 Teero tiirã, Aarónrẽ jĩiyira: “Jõõ niĩarigũ marĩrẽ Egiptopũ néeatirigũ cũũ bauhéro yoajõãã. ¿Deero wáaayiri? Marĩ masĩria. Teero tiirã, ùsã padeoádarare weebosaya. Cũãrẽ marĩ apasugueadacu. Cũã marĩ wáaadarimarẽ ãñoãdacua”, jĩiyira.

41 Teebũrecorire sícũ wecũ wĩmagũ tiiróbiro baugú weeyira. Bosebũreco tii, ecarãre sãã, sóeditioyira cúã weearigure tiipéora.

42 Cũã teero tiirĩ ñnagũ, Cõãmacũ cúã booró tiiró jĩĩgũ, cúãmena niĩarigũ cõãjõãyigũ. Cũã booró muĩpũrãrẽ, ñocõãrẽ padeoyíra. Teeré profetas jóarira niiwã:

Cõãmacũ cúãrẽ jĩiyigũ:

Múã Israelya põna macãrã,
basocá manirõpũre cuarenta cãmarĩ niirã,
ecarãre sãã sóeditioriwũ, yũũre padeorã.

43 Æpĩ Moloc queorere padeorã, suti caserimena tiirĩ wiire apacãmesãwũ.

Æpĩ Refán ñocõãwũ múã weerigũcãrẽ padeorã, teerora tiiwã.

Æniãrẽ múã basirora weewũ, padeoádara.

Teero tiigũ, múãrẽ ñee, néewadutigũda Babilonia berupũ, jĩiyigũ Cõãmacũ,‡
jĩĩ jóarira niiwã.

44 Esteban wedenemoyigũ:

—Marĩ ñecũsũmuã basocá manirõpũ Cõãmacũ basocãmena niirĩ wiire cãoyíra. Tiiwiiré Cõãmacũ Moisére cũũ ãñorírobirora tiidutíyigũ.

45 Marĩ ñecũsũmuã niinũnũseraya wii pũtuáyiwo. Josuémena néeatiyira tiiwiiré. Cũã atiditã ñeerã atiri, Cõãmacũ atiditã macãrãrẽ ãcũcoyigũ. Cũã wáaweorepũre niyira. Yoari tiiwĩ ãnopũ niyiro, téé David cũũ õpũ sããri síropũ.

46 David Cõãmacũ ãñurõ tiirére bũagũ jĩiyigũ: “Mũũ yũũ ñecũ Jacob padeorígũya wiire mũũ niĩadari wiire tiibosádugaga”, jĩimiyigũ.

47 Cũũ tiibosádugapacari, cũũ macũ Salomónpũ tiiwiiré tiibosáyigũ.

48 Cõãmacũ ãmũãsepũ niigũ basocá tiiré wiseripũ niirii. Profeta teeré jóarigũ niiwĩ:

49 Yũũ boorĩ, ãmũãse yũũ duirípĩrõ tiiróbiro niĩadacu;

atiditapũ yéé dũpori yeerisãgũdacu.

Teero tiirã, yãa wii niĩadari wiire tiimasĩria múã.

Yũũ yeerisããdaro tiimasĩria.

50 Yũũ ate niipetirere tiiwũ, jĩiyigũ Cõãmacũ,§
jĩĩ jóarigũ niiwĩ.

51 Esteban cúãrẽ jĩĩnemoyigũ:

—Múã Cõãmacũ dutirére netõnũcãnetõjõãã. Cũũrẽ masĩhẽrã tiiróbiro cũũ wederére tuodugãria. Espiritu Santo dutirére tiidugãria. Múã ñecũsũmuã tiirírobirora tiijãã.

52 Múã ñecũsũmuã niipetira profetare ñãñarõ netõrĩ tiiyíra. Marĩrẽ netõnégũdu atiadarere wedesuguerirare sããjãyira. Cũã wedesuguerigũ ãñugũ jeari, múã cũũrẽ jĩĩditoremena wedesã, sããdutírira niĩã.

53 Múãrẽ Cõãmacũ ángleamena cũũ dutirére cũũyigũ. Teeré cũũnorira niipacara, múã netõnũcãnetõjõãã, jĩiyigũ Esteban.

† 7:37 Deuteronomio 8.15,18. ‡ 7:43 Amós 5.25-27. § 7:50 Isaías 66.1-2.

Estebanrē ũtāperimena déesĩarigue

⁵⁴ Cũũ tee jĩĩrĩ tʉorá, cúãpe bayiró cúayira. Cúã cúare ãñorã, upire bacadiyóyira.

⁵⁵ Estebanpe Espíritu Santo cũũmena niirĩ, ũmũãsepũ ãñamũõco, Cõãmacũ ãñurõ asibatérere ãñayigũ. Cõãmacũ diamacápe Jesús nucũrĩ ãñayigũ.

⁵⁶ Cũũ cúãrē ãñagũ, jĩĩyigũ:

—Jãã, ũmũãse pãõrĩ ãñãã; Cõãmacũ diamacápe niipetira sõwũ nucũrĩ ãñãã yũũ, jĩĩyigũ.

⁵⁷⁻⁵⁸ Cũũ tee jĩĩrĩ tʉorá, bayiró acaribí, tʉodugáhera cúãye cãmopéri paabiáyira. Cũũ puto sícãrõména cutujeá, cũũrē ñee, tiimacã wesapũ cõãjãyira. Cúãye suti sotoá sãñarere tuuwé, ticoyira sícũ mamũrē cotedutira. Cũũ wãmecutiwigũ Saulo. Ticotoa, Estebanrē ũtāperimena déesĩayira.

⁵⁹ Cúã déesĩãrã tiirí, cũũpe Cõãmacũrē sãiyigũ:

—Jesús yũũ Õpũ, yũũ yeeripũnarē ñeeña, jĩĩyigũ.

⁶⁰ Ñicãcoberimena jeacũmujea, bayiró acaribíremena jĩĩyigũ sũcã:

—Õpũ, acabóya ãñiãrē ate cúã ñãñaré tiirere, jĩĩyigũ. Tee jĩĩtoa, diajõãyigũ sáa.

8

Saulo Jesuré padeoráre ñãñarõ tiirígue

¹ Saulo Estebanrē sãĩrĩ ãñagũ, “ãñuã” jĩĩyigũ.

Tiibũrecora Jerusalénpũre Jesuré padeoráre ñãñarõ netõrĩ tiinacãyira. Niipetira Judea ditapũ, Samaria ditapũ dutibatéjõãyira. Jesús beserira dícu wáariyira.

² Æpẽrã ũmũã Cõãmacũrē quioníremena padeorá Estebanrē yaayíra. Cũũrē yaa, bayiró boorituayira.

³ Saulope Jesuré padeoráre nemorõ ñãñarõ tiinetõnucãyigũ. Cúãye wisericõrõ sããwa, ũmũãrē, numiãrē ñee, néewa, biadũpóyigũ peresuwiipũ.

Felipe Samaria macãrãrē buerígue

⁴ Dutibatéwarira cúã wáaro Jesuyé quetire wedewayira.

⁵ Felipe Samaria dita niirí macãpũ wáayigũ. Toopú jea, “Jesús Cõãmacũ beserigũ niĩ” jĩĩrere wedeyigũ.

⁶⁻⁷ Cõãmacũ sícũrã tiimasĩrere tiĩẽñoigũ. Wãtĩã paũ basocãpũre sããrirare witidutiwigũ. Witiatira, bayiró acaribíyira. Paũ wáamasĩhẽrãrē, opayuriri wáarare netõnéyigũ. Cũũ teero tiirí ãñarã, niipetira cũũ wederere ãñurõ tʉonũnũseyira.

⁸ Tiimacãpũre bayiró useniyira.

Simón yái tiiróbiro niigũ

⁹ Toopũre sícũ basocũ yái tiiróbiro niigũ niyigũ. Cũũ wãmecutiwigũ Simón. Cũũ tiirémene Samaria dita macãrãrē ucuanére tiiyigũ. Cúãrē “ũputí macũ niĩ” jĩĩ wãcũrĩ tiiyigũ.

¹⁰ Æputí macãrã, búri niirã niipetira cũũ jĩĩrere ãñurõ tʉonũnũseyira. “Ãni Cõãmacũ tutuare cũogũ niiquĩ”, jĩĩmiyira.

¹¹ Yoari pee tiĩẽñoremena cúãrē ucuanére tiĩẽñoigũ. Teero tiirã, cũũrē tʉonũnũsemyira.

¹² Felipe jea, Cõãmacũ dutiré basocãpũre niĩãdare jeariguere bueyigũ. “Jesús Cõãmacũ beserigũ basocãre netõnégũ niĩ” jĩĩrere bueyigũ too macãrãrē. Æmũã, numiã Jesuyé maquẽrē tʉo, padeotóa, wãmeõtidutiwigũ.

¹³ Simón “yũũcã Jesuré padeoã” jĩĩ, wãmeõtiduti, Felipe wáaro cũũrē nũnũyigũ. Felipe Cõãmacũ sícũrã tiimasĩrere tiĩẽñojãgũ tiiyigũ. Simón teeré ãñagũ, ãñamanijõãyigũ.

¹⁴ Jesús beserira Jerusalénpũ niirã “Samaria dita macãrã Cõãmacũyere ãñurõ padeoáyira” jĩĩrere quetire tʉoyíra. Teero tiirã, Pedro, Juanrē ticocoyira toopũre.

¹⁵ Cúã toopú jea, cúãrē Cõãmacũrē sãĩbosáyira, cúãpũre Espíritu Santo niigũ jeaaro jĩĩrã.

16 Cúãmena Espíritu Santo niiriyigu ména. Jesús wãmemena dícu wãmeõtinorira niiyira.

17 Cúãrẽ ñaapeóri, Espíritu Santo cúãpũre niigũ jeayigu.

18 Simón teeré ñnagũ, Jesús beserirare niyeru ticomiyigu.

19 —Ate tiimasĩrere ticoya yũcãrẽ, yũ ñaapeórare Espíritu Santo cúãpũre niigũ jeari, jĩiyigu.

20 Pedro cúãrẽ jĩiyigu:

—Mũ Cõãmacũ tutuare ticorere “niyerumena sãigũda” jĩ wãcũmiãjĩyu. Mũmenarã tee niyeru pecamepũ jũãtẽrĩjããrõ.

21 Cõãmacũ ñnarĩ, mũ diamacũ wãcũria. Ate ãsã tiirere tiimasĩria mũ.

22-23 Yũ ñnarĩ, mũ ñnatutire, mũ ññaré tiirĩpore niinetõjõãã mũrẽ. Teero tiigũ, mũ ññaré wãcũrere wãcũpati, wasoyá. Cõãmacũrẽ acabóre sãĩña. Apetó tiigũ, mũ ññarõ wãcũrere acabóboqui, jĩiyigu Pedro.

24 Simón jĩiyigu:

—Tee mũã jĩãrigue yũre wáarijããrõ jĩrã, mũã yũre Cõãmacũrẽ sãĩbosáya, jĩiyigu.

25 Too síro Jesús beserira Jesús tiirĩguere cũ bueriguere wedeyira. Teeré wedetõa, Samaria dita niiré macãrĩ macãrẽ Jesuyé ãñuré quetire wedepũtayira, Jerusalẽpũ pũuara.

Felipe Etiopía macãrẽ wederigue

26 Felipere sícũ ángele bauá, wedeyigu:

—Jerusalén niwarima Gaza macã búarimapũ wáaya. Tiimá basocá manirõpũ niwacu, jĩiyigu.

27 Felipe tiimará búayigu. Toopá wáagu, sícũ Etiopía dita macãrẽ bũajeáyigu. Tiidita õpõ doca macũ niipetire cooye niyerure coterí basocũ niiyigu. Jerusalẽpũ Cõãmacũrẽ padeogũ jearigu

28 coepũtũagu tiiyigu. Cũyawũ tũnuríwũ caballoa wéeriwũpũ sãñawayigu. Profeta Isaías jóariguere buegu tiiyigu.

29 Espíritu Santo Felipere: —Iiwuré quẽmũ, tiiwú pũtogã wáaya, jĩiyigu.

30 Felipe tiiwú pũtogãpũ cũtũjeágu, Isaías jóariguere buerĩ tũoyigu. Teeré tũogũ: —¿Mũ buerere tũogári? jĩ sãĩñáyigu.

31 Cũũpe cúãrẽ yũyigu:

—Tũoríga. Yũre wedegũ manĩ. Jãmũ, mũãsãña; yũ pũto sãñagũ atiya, jĩiyigu.

Cũ mũãsãyigu.

32 Cõãmacũye queti jóaripũ maquẽ cũ buearigue ate niyiro:

Oveja cúã sãĩgũdũre ñeewaro tiirõbiro basocãre ñeewayira.

Oveja wĩmagũrẽ póare cúã súari cũ ditamanirõbirora basocã ditamaníyigu.

33 Cũũrẽ buijãyira. Cũ ññaré tiirĩpacari, cúãrẽ wionécori booríyira.

Cúã ññarõ tiirĩguere deero wedemasĩña manĩã.

Atiditapá cũ niiré petirĩ tiyíra,*

jĩ jóariguere bueyigu. Ateré buegu tiiyigu Etiopía macũ.

34 Etiopía macũ teeré buetoanũcõ, Felipere sãĩñáyigu:

—¿Isaías cũ jĩĩgũ noã niigari? ¿Cũ basirope o ãpĩ niigari? jĩ sãĩñáyigu.

35 Felipe cúã bueariguere wedesũgue, niipetire Jesuyé quetire wedeyigu.

36 Maapũ wáara, oco niirõpũ jeayira. Etiopía macũ jĩiyigu:

—Ñña. Jõ oco niĩã. ¿Mũ yũre wãmeõtiri, ñeenó cãmotábogari? jĩiyigu.

37 —Mũ Jesucristore ãñurõ padeorĩ, cãmotãre manicú, jĩiyigu Felipe.

—Yũ Jesuré padeóa. Cũãrã Cõãmacũ beserigu niĩ, jĩiyigu Etiopía macũ.

* 8:33 Isaías 53.7-8.

³⁸ Caballoa wéeriwa waatúgure putuánucãdutiwigu. Tiiwure putuánucõtoa, cúa puarã diinacã, oco niirõpu búa, wabawía, Felipe cûurẽ wãmeõtiwigu.

³⁹ Cúa wabapãri, Espiritu Santo Felipere aperopá néecocutuwaiwigu. Teero tiigú, Etiopía macû Felipere ñanemoriwigu. Useniremena cû wáarimapu wáayigu sáa.

⁴⁰ Felipe aperopá bauágü, “Azotopu niiã” jĩ ñãmasiwigu. Tiimacãrẽ netõwã, macãrĩcõrõ Jesuyé añuré quetire wedewarucu, Cesarea macãpu wedejeayigu.

9

Saulo Jesuré padeonucãrigue

(Hch 22.6-16; 26.12-18)

¹ Saulope Jesuré padeorãre ñnatutigu, cûãrẽ sãjãgũda jĩgũ, paiarẽ dutigüre ñnagũ wáayigu.

² Cûurẽ sãiyigu:

—Yuu Damascopu wáagu tiia. Dutirépũrĩrẽ jóabosaya yuure. Teepũrĩrẽ judíoa neãrẽ wiseri macãrã dutirãpũre wiyagũdu tiia. Mama buerẽ padeorã ãmũã, numiãrẽ ñeegũda. Cûãrẽ néeatigũda ãno Jerusalénpu peresu tiigũdu, jĩyigu.

³ Too síro teepũrĩmena Damascopu wáajõãyigu. Toopá jeagũdu tiirí, wãcũña manirõ ãmũãsepu cû pũto bóediatiyiro.

⁴ Teero wáari, ñaacũmu, sícũ cûurẽ wedeseri tuoyigu:

—Saulo, ¿deero tiigú yuure ñañarõ tiinunãsei? jĩyigu.

⁵ —¿Noã nii mũu? jĩyigu Saulo.

—Yuu Jesús, mũu ñañarõ tiinunãsegura niiã. Mũu basiropu ñañarõ tiigú tiia, yuure teero tiigú, jĩyigu.

⁶ Saulo cui, ñapõpigü, jĩyigu:

—Õpũ, ¿deero yuu tiirí boogári?

Jesús cûurẽ jĩyigu.*

—Wãmũnucãña. Iimacãpu wáaya. Toopá sícũ wedegũdaqui mũu tiiádarere, jĩyigu.

⁷ Saulomena wáarira wedesere tuorã, wedesemasĩrijõãyira. Teerẽ tuopacãra, wedesegure ññariyira.

⁸ Saulo wãmũnucã, cû capearire ññapõmiwigu. Baunóriwigu. Cúa cûya wãmorẽ ñee, Damascopu tũãwáyira.

⁹ Itiábũreco ññari, yaari, sñiriyigu.

¹⁰ Damascopu sícũ Jesuré padeogú niyigu. Cû wãmecutiwigu Ananías. Cû cãñiripacari, quẽẽrõpu tiirõbiro Jesús cûurẽ wedeseyigu:

—Ananías, jĩyigu.

—¿Deero jĩĩ, yuu Õpũ? jĩ yuuyigu.

¹¹ Jesús cûurẽ jĩyigu:

—Diamacú niwarimapu wáaya. Toopá Judaya wiipu Tarso macũrẽ sãñãña. Cû wãmecutii Saulo. Cû yuure sãigú tiii.

¹² Cû quẽẽgũ tiirõbiro ate ññãwĩ: Sícũ Ananías wãmecutigu cû pũtopu sããati, cûurẽ ñaapeó tiiãwĩ, ññãrõ jĩgũ, jĩyigu.

¹³ Ananías jĩyigu:

—Õpũ, paũ basocã queti wedeawã. Cû Jerusalénpu niigũ, mũurẽ padeorãre ñañarõ tiigú tiiáyigu.

¹⁴ Año macãrãcãrẽ mũurẽ padeorãre ñeegũ jeaayigu. Paiarẽ dutirã dutirigue cuoáyigu, jĩyigu Ananías.

¹⁵ Jesús cûurẽ jĩyigu:

* **9:6** Versículo 5 yapapu, versículo 6 tiinucãrõpu aperũ bũcũrũpu baurĩcu; aperũpũ baucú.

—Wáagua. Yuu cūūrē yéé quetire wedegudure besetoawu. Cūū niipetire dita macārārē, cūū ōpārārē, Israelya pōna macārārē wedewarucugu wáagudaqui.

16 “Jesuré padeóa” cūū jīrémēna cūū bayiró ñañarō netōādarere yuu basiro cūūrē masīrī tiigúda, jīiyigu.

17 Cūū teero jīīāri siro, Ananías toopá wáa, tiwiipá sãāwa, Saulore ñaapeó, jīiyigu:

—Yáa wedegu, marī Ōpū Jesús, mūu maapu atiri bauárigu, yūure ticocoawī, mūurē “ññarō sūcā” jīīgū. “Espíritu Santo mūumēna niīārō”, jīicoawī, jīiyigu.

18 Máata cūū capearipu wai nutūrī tiiróbiro bauré tusaarigue ñaacodiayiro. Ññurō ññayigu sūcā. Ñña, wāmūnucā, wāmeōtinoyigu.

19 Too síro yaa, tutuajōāyigu sūcā.

Saulo Damascopu buerigue

Jesuré padeorá Damascopu niirāmena yoasññurī putuáyigu.

20 Máata judíoa nearé wiseripu “Jesús Cōāmacū macū niī” jīirére wēdenucāyigu.

21 Niipetira cūū wederi tūorá, tūomaníjōāyira.

—Ñni Jerusalénpu niīgū, Jesuré padeoráre ñañarō tiirígura niīrā. Ñnopúcārē Jesuré padeoráre ñeegū atigu tiimíāyigu, Jerusalénpu cūūrē néewa, paiaré dutirápure ticogudu, jīiyira.

22 Saulope cūū wederécōrō jōōpemēna nemorō wedemūānucāyigu. Wācūtutuaremena “Jesús diamacārā Cōāmacū beserigu niī” jīi ññopetíjāyigu. Atemēna Damasco macārā judíoare jīiwisiojārucuyigu.

Damasco macārā Saulore sīādugámirigue

23 Yoari siro, judíoa neā, Saulore sīādutiadarere wedeseyira.

24 Cūūpe cūūrē sīāādare quetire tūojāyigu. Cūū búrecori, ñamirī, tiimacā witiwarepu cotemiyira, cūūrē sīāādara.

25 Teero tiirā, ñamipu Saulo buerá cūūrē “dutiwáya” jīi, pairí piimēna cūūrē sãā, tiimacā sñnirō macā sopegāpu duunūsediocoyira.

Saulo Jerusalénpu coepūtúarigue

26 Cūū Jerusalénpu jeagu, āpērā Jesuré padeorámēna niidugamiyigu. Niipetira “cūū Jesuré padeogú mee niī” jīi, cuiyira.

27 Cūū cuipacari, Bernabé cūūrē tiiápugu, Jesús beserira putopu néewayigu. Toopá jea, Saulo maapu Jesuré ññariguere, cūū cūūmēna wedeseriguere, cūū Damascopu Jesuyé quetire wācūtutuaremena wederiguere wedeyigu.

28 Bernabé wederipu, Saulo cūūmēna niinucāyigu. Jerusalénpucārē wācūtutuaremena Jesuyé quetire wedeyigu.

29 Āpērā judíoa griegoaye wedeseramēna cāmerī sññá, wedeseyigu. Cūūpe cūūrē sīādugápacara, deero tii sīāmasīriyira.

30 Cūū teero tiidugári ññarā, āpērā Jesuré padeorá cūūrē néebuayira Cesareapu. Toopámēna cūūrē Tarsopu ticocoyira sáa.

Jesuré padeorá yeerisārigue

31 Teebūrecorimēna Jesuré padeorá yeerisāyira. Jōōpemēna niipetira Judea, Galilea, Samaria macārā nemorō wācūtutua, padeonemóyira. Jesús dutirére quionímēna tiirucújāyira. Espíritu Santo tiápuremēna pañ āpērā Jesuré padeohéra niīāri padeonucāyira.

Pedro Enearē netōnérigue

32 Pedro niipetire macārípure ññanetōgū, Jesuré padeorá Lida macāpu niirārē ññagū jeayigu.

³³ Тоорú sĭcū buajeáyigu. Ocho cāmarĭ netōyĭro cūū wáamasĭhēgū pesaró. Cūū wāmecutiyigu Eneas.

³⁴ Pedro cūūrē jĭiyigu:

—Eneas, Jesucristo m̄urē netōnéi. Wūmunucāña. M̄m̄ cōārōrē ĩñanoña, jĭiyigu. Cūū teero jĭirĭrā, máata Eneas wūmunucāyigu.

³⁵ Niipetira Lida, Sarón macārĭ macārā cūūrē ĩñarā, cúācā Jesuré padeonucāyira.

Dorcás masārigue

³⁶ Jope wāmecutiri macāp̄m̄ sĭcō numiō Jesuré padeogó niyigo. Coo wāmecutiyigo Tabita. Griegoayemena coo wāme Dorcas niyiuro.† Coo añurō tiirucújāyigo. Bóaneōrārē añurō tiápuyigo.

³⁷ Teeb̄recorire diarecuti, diajōāyigo. Coo diaari siro, cúā tiirucúrobirora cooya ōpūūrē coseyĭra. Cosetóanucō, sĭcatatia ūm̄ārō macā tatiap̄m̄ péoyira.

³⁸ Jope Lida p̄togā niicu. Teero tiirā, Jope macārā Jesuré padeorā “Pedro Lidap̄m̄ niĭāyigu” jĭirĭ t̄orā, ūm̄ā p̄arārē “Pedro boyero atiaro” jĭi duticoyira.

³⁹ Cúā Lidap̄m̄ jeari, máata Pedro cúāmena wáayigu. Тоорú jeari, coo diaarigo pesarĭ tatiap̄m̄ cūūrē néem̄awayira. Tiitatiap̄m̄ wapewia numiā Pedro wesa neānucāyira. Cúā utirara, docasāñare, apeyé suti sotoá sāñaré coo catigo cúārē jeebosáriguere ěñoýĭra.

⁴⁰ Pedro niipetirare witiwadutiyigu. Cúā witiwaari siro, ñicācoberimena jeacūmu, Cōāmacūrē sāiyĭgu. Sāitóa, cāmenucā, diaarigore jĭiyigu:

—Tabita, wūmunucāña.

Cūū teero jĭirĭrā, coo capearire ĩñarō, Pedrorē ĩñagōrā, jeaconuāyigo.

⁴¹ Cooya wāmor̄m̄ ñee, coore wéem̄ōnucōyigu. Wapewia numiārē, āpērā Jesuré padeorāmena sāātitudi, catigóp̄m̄ wiyayĭgu.

⁴² Niipetiro Joper̄m̄ t̄osesájōāyira. Teero tiirā, p̄m̄ Jesuré padeonucāyira.

⁴³ Pedro Joper̄m̄re peeb̄recori Simón wáic̄ara caseri quēnogúya wiip̄m̄ p̄t̄uáyigu.

10

Cornelio Pedrorē atidutirigue

¹ Cesareap̄m̄ sĭcū cien surara dutigú niyigu. Cūū wāmecutiyigu Cornelio. Tii pōna macārā surara wāmecutiyira Italiano.

² Cornelio añuniyigu. Cūūya wii macārā niipetira Cōāmacūrē quioníremena ĩña, padeorā niyira. Cornelio judíoa bóaneōrārē niyeru ticorucuyigu. Cōāmacūrē sāirucújāyigu.

³ Sicab̄reco ñamica tres niirĭ, cānirĭpac̄m̄, quēēgū tiiróbiro ĩñayigu. Ángele cūū p̄to sājeari añurō ĩñajāyigu.

—Cornelio, jĭiyigu.

⁴ Cornelio bayiró cuiremena ĩñayigu cūūrē.

—¿Deero jĭm̄? jĭi ȳm̄yigu.

Ángele cūūrē jĭiyigu:

—Cōāmacū m̄m̄ sāirucúrere “jáu” jĭāwĭ. M̄m̄ bóaneōrārē niyeru ticorécārē useniremena ĩñāwĭ.

⁵ Jope wāmecutiri macāp̄m̄ m̄m̄ ūm̄ārē ticocoya. Simón Pedro wāmecutigure atidutiya.

⁶ Cūū wáic̄ara caseri quēnogúya wiip̄m̄ niiqui. Cūūcā wāmecuti Simón. Cūūya wii pairímaa wesap̄m̄ niĭā, jĭiyigu.

⁷ Ángele cūūrē wedetoa, wájōāyigu. Cūū wáaari siro, Cornelio cūūya wii padecotera p̄arārē, sĭcū surara cūūrē añurō tiápugare atidutiyigu. Suraracā Cōāmacūrē padeogúra niyigu.

⁸ Niipetire cúārē wedetoa, Joper̄m̄ ticocoyigu.

† 9:36 Dorcas griegoayemena “Ñama” jĭidugaro tiicú.

9 Apebúreco coeritó niirĩ, cúa Jopepũ jeaadaara tiyíra. Pedro cūũ niirĩ wii sotoapũ Cõãmacūrẽ sãĩgũ muãwayigũ.

10 Juabóanucãgũ, yaadugayigũ. Tiiwí macãrã cúa yaaré doarí, cãnirípacũ, quẽẽgũ tiiróbiro ññayigũ.

11 Ɛmuãse pãõrĩ ññayigũ. Toopú sicaró sutiróbiro baurí casero ca ditapũ diiátiyiro. Bapari wesari siaríro niyiro.

12 Tiicasero popeapure niipetiracõrõ wáicura páira, yepapũ wéera, wuará sãñayira.

13 Sícũ cūũrẽ wedeseri tuoýigũ:

—Jãã, Pedro, ãniãrẽ sãiyáya, jĩyigũ.

14 Pedrope cūũrẽ yuuyigũ:

—Yaaria, yũ Ɔpũ. Ñañarã úsã judíoa yaaya manirãno niĩya. Yũ ãniãnorẽ yaahegu niitũ, jĩyigũ.

15 Wedeseri tuonemóyigũ:

—Cõãmacũ cūũ “ãñurã niĩya” jĩrãrẽ muupe “ñañarã, yaaya manirãno niĩya” jĩrijãña, jĩyigũ.

16 Ɔtĩãrĩ wedeseri siro, máata tiicasero ẽmuãsepũ muãjõãyiro sũcã.

17 Pedro bayiró wãcũrecutiýigũ. “¿Deero jĩdugaro tiigári tee yũ quẽẽgũ tiiróbiro ññaãrigue?” jĩ wãcũyigũ. Teeré cūũ wãcũgũ tiirí, Cornelio ticocoarira jeayira. “Simónya wii ¿noopũ niĩ?” jĩ sãñããri siro, cūũya wiipũ jeayira.

18 Jea, bayiró busarómena sãñayira:

—¿Simón Pedro wãmecutigũ atiwiré niĩ? jĩyira.

19 Pedro cūũ ññaãriguere wãcũgũ tiirí, Espíritu Santo cūũrẽ jĩyigũ:

—Ɔtĩãrã ẽmuã muurẽ ãmaãrã tiĩya.

20 Boyero diiwágua. Cúãmena wáagua. “Cúa judíoa mee niĩya; yũ cúãmena wáari, ññanibocu”, jĩ wãcũrijãña. Yũ cúãrẽ ticocoawũ, jĩyigũ.

21 Pedro diiwá: —Yũ niã múã ãmaãgũ. ¿Deero tiirónomena atiarĩ múã? jĩyigũ.

22 Cúa yuuyira:

—Sícũ cien surara dutigũ Cornelio wãmecutigũ ticocoawĩ. Cūũ basocú ãñugũ, Cõãmacūrẽ quioníremena ññagũ niĩ. Cūũrẽ niipetira judíoa “ãñuniĩ” jĩyira. Sícũ ángele cūũrẽ bauá, cūũya wiipũ muurẽ atiaro jĩyigũ, muu wederere tuoáro jĩgũ, jĩyira.

23 Cúa jĩãriguere tuogũ, Pedro cúãrẽ sããatiduti, cūũ niirí wiipũ cãnidutiýigũ.

Apebúreco cúãmena wáajõãyigũ. Ɔpẽrã tiimacã Jope macãrã Jesuré padeorã cūũrẽ bapacutiwayira.

24 Apebúrecope jeayira Cesareapure. Corneliope cūũya wederare, cūũ menamacãrãrẽ néõ, yueyigũ.

25 Pedro toopú jeari, Cornelio cūũrẽ bocagũ witiwayigũ. Toopú quioníremena cūũrẽ padeogũ, ñicãcoberimena jeacũmumiýigũ.

26 Pedro cūũrẽ wéemõco: —Nucũña; yuucã basocú niã, jĩyigũ.

27 Pedro cūũmena wedeapugũ sããwayigũ. Toopú sããjeagu, pau basocá neããrirare buajeáyigũ.

28 Cúãrẽ jĩyigũ:

—Úsã judíoare dutirere múã ãñurõ masĩcu. Múã judíoa niihẽrãye wiseripure naĩrõ sããwadutiria. Múãrẽ naĩrõ bapacutidutiria. Teero niipacari, yuure Cõãmacũ aperiõná macãrãrẽ “ñañarã niĩya” jĩdutiriawĩ.

29 Teero tiigũ, ãniã yuure “jãmũ” jĩrĩ, atiawũ. “Wáaria”, jĩriawũ. Yũ masĩdugaga; múã ¿deero tiãdara yuure atidutiarĩ? jĩ sãñayigũ.

30 Cornelio cūũrẽ yuuyigũ:

—Mecũãmena bapari burecori netõã, ate wáari siro: Yũu ati horanorã atiwíi yáa wiipũ beti, Cõãmacũrẽ sãigũ tiiáwũ. Wãcũña manirõ sícũ ùmu suti asiyáre sãnarigu bauáawĩ yũu putopũ.

³¹ Cũũ yũure jĩãwĩ: “Cornelio, Cõãmacũ mũũ sãirere tuoáwĩ. Mũũ bóaneõrãrẽ niyeru ticorécãrẽ useniremena ññaãwĩ.

³² Teero tiigũ, Jopepũ mũũ ùmũãrẽ ticocoya. Simón Pedro wãmecutigure atidutiya. Cũũ wáicura caseri quẽnogúya wiipũ niiqui. Cũũcã wãmecutii Simón. Cũũya wii pairímaa wesapũ niĩã”, jĩ wedeawĩ yũure.

³³ Teero tiigũ, máata atidutigu ticocoawũ. Mũũ ãñurõ tiigũ atiyu. Marĩ niipetira Cõãmacũ ññacoropũ niĩã. Niipetire mũũrẽ Cõãmacũ wededutiariguere wedeya. Tuoádara tiia, jĩyigũ.

Pedro Cornelioya wiipũ wederigue

³⁴ Pedro wedeyigũ:

—Yũu mecútigã tuomasĩã: Cõãmacũ niipetirare sícãrĩbíro ññaqui.

³⁵ Niipetire põnarĩ macãrã cũũrẽ quioníremena ññarãrẽ, cũũ booré tiirãre bocaqui.

³⁶ Mũã masĩcu: Cõãmacũ Israelya põna macãrãrẽ cũũye quetire ticocorigũ niiwĩ, Jesucristomena ãñurõ niirecutirere bũãáro jĩgũ. Jesucristo niipetira Õpũ niĩ.

³⁷ Niipetiropũ ùsã judíoa niirĩ ditapũ wáariguere tuoñyũ máãcã. Teeré tiinucãwũ Galileapũ, Juan basocãre “wãmeõtidutiya” jĩãri siro.

³⁸ Cõãmacũ Jesús Nazaret macã macãrẽ tutuare ticorigũ niiwĩ. Espiritu Santo cũũmena niirĩ tiirigũ niiwĩ. Jesús cũũ noo wáaro ãñurẽ tiiwáwi. Niipetira wãtĩ ññaarõ tiirirare netõnéwĩ. Teeré tiiwĩ, Cõãmacũ cũũmena niirĩ.

³⁹ Ûsã judíoa niirĩ ditapũre, Jerusalénpũre cũũ tiiriguere ùsã ññapetijãwũ. Cũũrẽna ãpẽrã curusapũ páabiatu sĩadutiwa.

⁴⁰ Cõãmacũpe itiábũreco siro cũũrẽ masõrigũ niiwĩ. Masõãri siro, ùsã putopũ cũũrẽ bauánemorĩ tiirigũ niiwĩ.

⁴¹ Basocã niipetirare bauáriwi. Ûsãrẽ bauáwi. Ûsãrẽ tiatopũ Cõãmacũ beserigũ niiwĩ, Jesús tiíadarere ññapetijããrõ jĩgũ. Cũũrẽ masõãri siro, ùsã cũũmena yaa, sñni tiiwá.

⁴² Ûsãrẽ cũũye quetire wededutiwi. “Basocã catirãre, diarirare wapa tiigũdũre cũũrigũ niiwĩ Cõãmacũ Jesuré” jĩrẽre wededutiwi ùsãrẽ.

⁴³ Cõãmacũ niipetira Jesuré padeorãre cũũmena cũã ññaarẽ tiirẽre acabógũdaqui. Teeré jóarira niiwã niipetira profetas, jĩyigũ.

Judíoa niñhãrẽ Espiritu Santo diijeárigue

⁴⁴ Pedro teero jĩrĩrã, Espiritu Santo diijeáyigũ Pedro wederẽre tuoárũre.

⁴⁵⁻⁴⁶ Teero tiirã, cũã ãpẽrãyẽmena wedesenucãyira masĩripacara. Cõãmacũrẽ “ãñuniã mũũ” jĩ, usenire ticoyira. Judíoa Pedrorẽ bapacutiatarira teerẽ tuoará, tuomanijõãyira.

—¡Acué! Judíoa niñhãrũcãrẽ Cõãmacũ Espiritu Santore niigũ jeari tiĩ, jĩyira.

⁴⁷ Pedro jĩyigũ:

—Cõãmacũ Espiritu Santore ticoi ãniãcãrẽ marĩ judíoare tiirírobirora. Teero tiirã, “wãmeõtirijãña” jĩ cãmotãmasĩria, jĩyigũ.

⁴⁸ Teero tiigũ, cũãrẽ Jesucristo wãmemena wãmeõtidutiwigũ. Too síro cũã cũũrẽ jĩyira:

—Ãnopũ putuácũmuña ména sĩquẽ burecori ùsãmena, jĩyira.

Teero tiigũ, cũãmena putuáyigũ.

11

Pedro Jerusalénpũ Jesuré padeorãre wederigue

¹ Jesús beserira, Jesuré padeorã Judeapũ niirã atequetĩ tuoýira: “Judíoa niñhãrẽ Cõãmacũye quetire booáyira” jĩrẽre tuoýira.

2 Teero tiirá, Pedro Jerusalénru p̄t̄uajeari, judíoa Jesuré padeorá s̄iquērā cūārē s̄āñáyira:

3 —M̄u judíoa niihērāya wiip̄u s̄āwayiro. Cūāmena yaayiro, j̄īyira.

4 Pedro cūārē toop̄ú wáariguere añurō wedem̄āncāyigu cūārē:

5 —Ȳu Jop̄ep̄u niigū, súubusegu tiiwú. Ȳu cānir̄ipacu, quēēgū tiiróbiro ñawū. Ɔm̄āsepu s̄icaró sutiróbiro baurí caseroca ȳu p̄top̄u diiátiw̄u. Too bapari wesari siaríro niiwā.

6 Ȳu tiicasero popeapu niirere ñña, “¿ñeenó niī?” j̄ī wācūgū, ññaquēnowā. Niipetira wáic̄ura páira, macāncū macārā, yepapu wéera, w̄m̄rā s̄āñawā.

7 Ȳu teeré ñnarī, s̄icū ȳm̄re wedeseri t̄ow̄u: “Jāā, Pedro, añiārē s̄āyáya”, j̄īwī.

8 Ȳm̄re cūārē ȳm̄w̄u: “Yaaria, ȳu Ōp̄ū. Ñañarā ūsā judíoa yaaya manirāno niīya. Ȳu añiānorē yaahegu niitu”, j̄īwū.

9 Ɔm̄āsepu wedesegu ȳm̄re j̄īnemowī: “Cōāmacū cūā ‘añurā niīya’ j̄īrārē m̄m̄re ‘ñañarā, yaaya manirāno niīya’ j̄īrijāña”, j̄īwī.

10 Īt̄īārī wedeseari siro, niipetiremena ūm̄āsepu m̄ājōāwū.

11 Teero wáarira, Īt̄īārā ūm̄ā Cesarea macārā ȳu p̄to ticocoarira jearira niiwā ȳu niirí wiip̄are.

12 Esp̄iritu Santo ȳm̄re cūāmena wáadutiwi. “Cūā judíoa mee niīya; ȳu cūāmena wáari, ñañanibocu’, j̄ī wācūrijāña”, j̄īwī. Āniā seis Jesuré padeorá ȳm̄mena jeawa. Ɔsā toop̄ú jea, ȳm̄re boocóriḡuya wiip̄u s̄ājeaw̄u.

13 Ɔsā toop̄ú s̄ājeari, tiiwī macū ūsārē wedewi: “S̄icū ángele yáa wiip̄u nucūrī ññaāwū. Cūā ȳm̄re j̄īāwī: ‘Jop̄ep̄u m̄m̄ ūm̄ārē ticocoya. Cūārē Simón Pedro wāmec̄utiḡure atidutiya.

14 Cūā Cōāmacūyere m̄m̄rē wedeḡudaqui. M̄u, m̄m̄ya wii macārāmena netōnēādare quetire wedeḡudaqui’, j̄ī wedeawī ȳm̄re ángele”, j̄īwī.

15 Ȳu cūārē wedesen̄cārīrā, sicato marīrē diijeárirobirora Esp̄iritu Santo diijeáriḡu niwī cūāp̄are.

16 Teeré ñnagū, Jesús marī Ōp̄ū j̄īriḡuere wācūwū: “Juan m̄ārē ocoména wāmeōtiwi. Ȳu Pac̄peja nemorō añurō tiiḡudaqui m̄ārē. Péerogā siro Esp̄iritu Santore ticodiocoḡudaqui”, j̄īwī.

17 Teero tiiḡú, ȳu wācūtu: “Cōāmacū marīrē ticodiocorirobirora cūārē ticodiocoriḡu niwī, cūā Jesucristo marī Ōp̄ārē padeorí. Teero tiiḡú, ȳu Cōāmacūrē netōncāmas̄iritu”, j̄īyigu Pedro.

18 Cūā tee j̄īrī t̄orá, cūārē j̄īnemoriyira s̄āa. Cōāmacūrē ūsenire ticoyira:

—Judíoa niihērācā cūā ñañarē tiirere wācūpati, wasorá, Cōāmacū netōnérira niīadacua. Cūācārē catiré petihére ticoḡudaqui, j̄īyira.

Antioquía macārā tiirēcatirigue

19 Judíoa Estebanrē s̄īarí siro, Jesuré padeoráre ñañarō netōrī tiiyira. Teero tiirá, dutibatéjōāyira. Āp̄ērā Fenicia ditapu, āp̄ērā Chipre n̄c̄r̄op̄u, āp̄ērā Antioquíap̄u jeayira. Cūā toop̄ú jeara, judíoa dícare Jesuyé quetire wedeyira.

20 S̄iquērā cūāmena dutiwárira Antioquíap̄u jea, judíoa niihērācārē wedeyira. Cūā Chipre macārā, Cirene macārā niiyira. “Jesús marīrē netōnégū niipetira Ōp̄ū niī”, j̄ī wedeyira.

21 Cōāmacū cūārē añurō tiiapuyigu. Teero tiirá, pāu too macārā Jesuré padeon̄cāyira.

22 Jerusalén macārā Jesuré padeorá tee quetire t̄oyira. Teeré t̄orá, Bernabére Antioquíap̄u ticocoyira.

23 Cūā tiimacāpu jea, Cōāmacū cūārē tiiapurere ñña, bayiró ūseniyigu. Cūārē wācūtutuaire tico, wedeyigu:

—Jesuré m̄ā wācūdurijāña. Cūā dutirere añurō tiirucújāña, j̄īyigu.

24 Cũũ añuniwĩ. Espiritu Santo cũũmena niirigũ niiwĩ. Añurõ Cõãmacũrẽ padeorucúrigũ niiwĩ. Paũ basocá cũũ wedeserere tũorá Jesuré padeoyíra.

25 Bernabé Antioquíapũ niigũ, Tarsopũ Saulore ãmaãgũ jeayigũ.

26 Cũũrẽ buajeá, Antioquíapũ néepũayigũ. Cũã tiimacãpũre Jesuré padeorãmena sicacũma niiyira. Paũ basocãre bueyira. Toopũ Jesuré padeorãre “cristiano” jĩĩncãyira.

27 Teebũrecorire Jerusalén macãrã profetas Antioquíapũ jeayira.

28 Sĩcũ cũãmena jearigũ wãmecũtiyigũ Agabo. Cũũ Espiritu Santo masĩré ticorẽmena wedeyigũ:

—Niipetiropũ jubóare wãaadacu, jĩiyigũ. Jubóare wãawũ Claudio romanuã õpũ niirito.

29 Teeré tũorá, Jesuré padeorã cãmerĩ wedeseyira:

—Marĩ niyeru ticocoda Judeapũ niirãrẽ Jesuré padeorãre. Marĩ cãoró jeaturo ticocoda, jĩiyira.

30 Cũã jĩĩrirobirora niyerure néõ, Bernabé, Saulomena ticocoyira Judeapũre. Cũãrẽ jĩiyira:

—Ateré ticowa bũtoá dutirãre, jĩiyira.

12

Santiago diarigue; Pedrore peresuwiipũ sõnecorigue

1 Teebũrecorire Herodes Judea dita õpũ niiyigũ. Cũũ sĩquẽrã Jesuré padeorãre ñañarõ tiiãpeyigũ.

2 Juan sõwũ Santiagore espadamena sããdutíyigũ.

3-4 Cũũrẽ sãĩrĩ ññarã, judioa useniya. Cũã usenirĩ ññagũ, Pedrore ñeeduti, peresuwiipũ sõnecodutiya. Baparipõna surara waso, cũũrẽ coterucuyira. Sicapõna macãrã bapari dícu niiyira. Pascua bũrecori niirĩ, Herodes teero tiiyigũ. “Pascua bũrecori siro Pedrore néewioneco, basocá ññacoropũ sããdutígũda”, jĩĩ wãcũmiyigũ.

5 Teero tiirã, Pedrore cotemiyira peresuwiipũ. Cũũ toopũ niirĩ, Jesuré padeorãre Cõãmacũrẽ bayiró sãĩrã tiiyira.

Ángele Pedrore peresuwiipũ netõnérigue

6 Herodes cũũrẽ sããdutíadari sũguero macã ñnamirẽ Pedro surara puarã decopũ cãñigũ tiiyigũ. Cõmedã puadãmena siatúnoyigũ. Æpẽrã surara sopepũ peresuwiire coterã tiiyira.

7 Wãcũña manirõ sĩcũ ángele cũũ niirõpũ bauáyigũ. Añurõ bóejõãyiro. Cũũrẽ warupũ paacaré, wãcõyigũ.

—Boyero wũmũncãña, jĩiyigũ ángele.

Cũũ teero jĩĩrĩã, cõmedãri Pedroye wãmorĩrẽ siatúaredari jõãcódiayiro.

8—Sitũrũda siatúya. Mũũye sapatũre sãñaña, jĩiyigũ.

Pedro cũũ jĩĩrirobirora tiiyigũ.

—Mũũyaro sutiró sotoá macãrõ sãñaña. Jãmũ, yũũre nũnũñã, jĩiyigũ.

9 Pedro cũũ siro nũnũwitiwayigũ. “¿Diamacũrã niigari ate ángele yũũre néewitiware? Apetó tiigũ, quẽẽgũ tiibócu”, jĩĩ wãcũmiyigũ cũũpeja.

10 Surara niisũguerare netõwáyira. Too síro surara Æpẽrãrẽ netõwáyira. Tiiwií sããwaro cõme sopepãma niirõpũ jeayira. Tiiipãma basiro pãõjõãyiro. Cũã tiisopere witiwayira. Maapũ yoasãñurõ wãa, ángele ditijõãyigũ.

11 Pedro añurõ tũomasĩncãjea, wãcũyigũ: “Diamacũrã niĩãyu yũũ ññaãrigue. Niirõrã Cõãmacũ yũũre netõnégũdũ ángelere ticocoayi, Herodes sãĩrĩjããrõ jĩĩgũ. Judioa niipetire yũũre ñañarõ wãare ññadũgarere cãmotãayi”, jĩĩ wãcũyigũ.

12 Teeré masĩtoa, wãajõãyigũ Juan Marcos pacoya wiipũ. Coo wãmecũtiyigo María. Tiiwiipãre paũ basocã neã, Cõãmacũrẽ sãĩrã tiiyira.

¹³ Toopú jea, sicato sãârõ macã sopepãmapu doteyigu. Tiiwií padegó, Rode wãmecutigo, “¿noã niíí?” jĩĩ sãĩñágõ wáayigo.

¹⁴ Pedro wedeserere tuomasĩ, bayiró useniyyigo. Usenipaco, pãõriyyigo. Cãmecutúsã, cúãrẽ: —Pedro sopepú niiãti, jĩĩ wedemiyigo.

¹⁵ —Muu teero jĩĩãmajãgõ tiia, jĩĩyira.

—Diamacárã jĩĩã, jĩĩyigo.

—Too docare Pedrore cotegú ángele niiqui, jĩĩmiyira.

¹⁶ Cúã teero jĩĩcõãtorito, Pedro dotejãgũ tiiyigu. Cúã wáa, pãõ, Pedrore iña, iñamanijõãyira.

¹⁷ Cúãrẽ wãmomena wẽẽtucoyigu, nocõrõ wedeseya jĩĩgũ. Cõãmacũ cũũrẽ peresuwiipũ néewitiwaariguere wedeyigu.

—Santiagore, ãpẽrã Jesuré padeorãre teeré wedeya, jĩĩyigu.

Tiiwií niiãrigu witi, wáajõãyigu aperopá.

¹⁸ Bóeri surara Pedro manirĩ iñarã, bayiró wãcũpatiyira. “¿Deero wáayiriye?” cãmerĩ jĩĩyira.

¹⁹ Herodes “Pedro maniãwĩ” jĩĩrĩ tuogú, surarare “ãmaãrã wáaya” jĩĩcoyigu. Cúã ãmaãmiyira. Buariyira. Herodes Pedrore cotemiãrirare bayiró sãĩñárucu, cúãrẽ sããjãdutiyyigu.

Too síro Herodes Judea ditapu niiãrigu Cesareapu niigũ wáayigu.

Herodes diarigue

²⁰ Herodes bayiró cúayigu Tiro, Sidón macãrĩ macãrãmena. Cúã Herodeya ditapu yaaré sãĩrucúyira. Cũũ cúãmena cúagu, yaaré dúadutiriyigu. Teero tiirã, cũũrẽ iñarã wáayira. Herodeyere dutibosagumena tiiápure buayira. Cũũ wãmecutiyyigu Blasto. Cũũ tiiápuremena ãñurõ niirecutirere sãiyira Herodere.

²¹ —Tiibureco niirĩ, máãrẽ wedeguda, jĩĩyigu Herodepe.

Cũũ jĩĩri bureco jeari, Herodes cũũye õpũ suti ãñurere sãña, õpũ duirípĩrõpũ dui, basocãre wedeyigu.

²² Cũũ teero wederi, basocã acaribíyira:

—Ate sícũ cõãmacũ wederé niiã; basocã wederé mee niiã, jĩĩyira.

²³ Cũũpe “niiria; yuu basocã niiã; cõãmacũ mee niiã” jĩĩriyyigu. Teero tiigú, wãcũña manirõ ángele cũũrẽ diarecutiri tiiyigu. Teero tiirã, cũũrẽ becoa yaasããjãyira.

²⁴ Niipetiropũ Jesuyé queti sesajõãyiro. Teero tiirã, paũ Jesuré padeonemóyira.

²⁵ Bernabé, Saulomena Jerusalénpu Jesuré padeorãre tiiáputoa, cãmecóputuayira Antioquíapu. Juan Marcóre cúãmena néewayira.

13

Bernabé, Saulo Jesuyé quetire apeyẽ macãrĩpu buenacãrigue

¹ Antioquíapure Jesuré padeorãmena niyyira profetas, ãpẽrã Jesuyere buerã. Noquẽrã niyyira:

Bernabé,

Simón (cũũrẽna “Ñígũ” jĩĩyira),

Lucio (Cirene macã macũ),

Manaén (Herodes Galilea õpũmena sícãrõména masãrigu),

Saulo niyyira.

² Sicabureco cúã beti, Cõãmacũrẽ sãĩ, usenire ticora tiirĩ, Espiritu Santo cúãrẽ jĩĩyigu:

—Bernabé, Saulore beseya, yuu cúãrẽ “tiiyã” jĩĩrere tiirã wáari, jĩĩyigu.

³ Teero jĩĩrĩ tuo, beti, Cõãmacũrẽ sãĩãri siro, cúãrẽ ñaapeó, “wáaya” jĩĩyira.

Chiprep̄ Bernabé, Saulo buerigue

⁴ Teero tiirá, Espíritu Santo ticocoarira nijĩrã, wáayira. Seleucia macãp̄ búawas̄gueyira. Too macãrã doorīw̄mena wáa, Chipre n̄c̄r̄õp̄ jeayira.

⁵ Salaminap̄ niirã, judíoa neãré wiserip̄ Jesuyé quetire bueyira. Juan Marcos cúãrẽ tiáp̄uḡ wáayiḡ.

⁶ Tiimacã niĩarira wáa, tiin̄c̄r̄õp̄re Jesuyé quetire bues̄gocojãyira. Té apeniñá Pafos macãp̄ buenjeayira. Tiimacãp̄re s̄ic̄ judíoāȳ yá tiiróbiro niiḡrẽ buajeáyira. Cũ wãmecutīyiḡ Barjesús. “Ȳ̄̄ profeta niĩã”, j̄ĩ̄ditonet̄õyiḡ.

⁷ Tiin̄c̄r̄õ dutiḡ bayiró mas̄iḡ menamacũ niiyiḡ. Cũ wãmecutīyiḡ Sergio Paulo. Cũ Cõamac̄ye quetire t̄od̄ḡḡ, Bernabé, Saulore s̄od̄utīyiḡ.

⁸ Cũ jeari, yá tiiróbiro biiḡ cúã buerére cãmotád̄gamiyiḡ. Cũrẽ Elimas j̄ĩ̄yira griegoayemena. Cũ tiin̄c̄r̄õ dutiḡ Jesuré padeorí booríyiḡ.

⁹ Saulo, ãp̄erã “Pablo” j̄ĩ̄ḡ, Espíritu Santo cãm̄mena niirĩ, cãm̄rẽ bayiró ñña,

¹⁰ j̄ĩ̄yiḡ:

—M̄̄̄ j̄ĩ̄ditoreb̄c̄, m̄̄̄ booró tiiḡ, wãtĩ tiiróbiro tiiḡ, ãñuré tiirére ñnatutiḡ niĩã m̄̄̄. Cõamacũ diamacũ wederére “diamacũ niiria” j̄ĩ̄ wedewisioḡ tiia.

¹¹ M̄̄̄rẽ mec̄t̄iḡã Cõamacũ ññañrõ tiiḡdaqui. M̄̄̄ capeari ññahẽḡ p̄t̄uãḡdacu; yoari muĩp̄ bóerere ññaricu, té Cõamacũ booró jeatuario, j̄ĩ̄yiḡ Pablo.

Máata cãm̄rẽ naĩt̄ãj̄õãyiro. Paaãmanucũ, cãm̄rẽ wéewaadarare ãmaãyiḡ.

¹² Teero wáari ññaḡ, tiin̄c̄r̄õ dutiḡ quioníremena Jesuyé buerére ññamanij̄õãḡ, Jesuré padeon̄c̄yiḡ.

Antioquía Pisidia ditap̄ Bernabé, Pablo buerigue

¹³ Pablo, cãm̄ menamacãrãmena Pafop̄ niĩarira t̄iãwa, Panfilia ditap̄ jeayira. Tiiditap̄ jea, Pergep̄ wáayira. Cũ Pergep̄ jeari, Juan Marcos cúãrẽ toorã cũ, coecóput̄ayiḡ Jerusalénp̄.

¹⁴ Tiimacãp̄ niĩarira wáayira apemacã Antioquíap̄. Tiimacã Pisidia ditap̄ p̄t̄uãa. Judíoa yeerisãri bureco niirĩ, cúã neãrí wiip̄ sããwa, duiyira.

¹⁵ Moisére dutiré cũ̄riguere, profetas jóariguere buetoari, tiwií dutirá cúãrẽ wededu-tiyira:

—Ûsãya wedera, basocãre weded̄gara, wedeya, cúãrẽ wãc̄tutuaaro j̄ĩ̄rã, j̄ĩ̄yira.

¹⁶ Pablo “jáu” j̄ĩ̄, wãm̄n̄cã, wãmo wẽẽtuyiḡ, ditamaníña j̄ĩ̄ḡ. Teero tiitóa, cúãrẽ wedeyiḡ:

—Yáa wedera Israelya p̄ona macãrã, Cõamacũrẽ quioníremena ññarãcã, ȳ̄̄re t̄ooyá:

¹⁷ Cõamacũ Israelya p̄ona macãrã Òp̄ niiriḡ niiwĩ. Cãm̄ ññã ñec̄s̄m̄ãrẽ besec̄riḡ niiwĩ. Cũ ãp̄erãyé dita Egiptop̄ niirĩ, cúãrẽ pā basocáputiri tiiriḡ niiwĩ. Too síro cúã tiiditap̄ niirãrẽ cãm̄ tutuaremena néewitiatiriḡ niiwĩ.

¹⁸ Cuarenta cãm̄rĩ basocã manirõp̄ cúã cãm̄rẽ netõn̄c̄ariguere n̄c̄ariḡ niiwĩ.

¹⁹ Too síro cúã Canaán ditap̄ jeari, tiidita macãrã siete p̄onarĩ macãrãrẽ cõãrĩ tiiriḡ niiwĩ. Tiiditare ññã ñec̄s̄m̄ãrẽ cũ̄riḡ niiwĩ.

²⁰ Tiiditap̄ cúãrẽ cũ̄ari siro, cuatrocientos cincuenta cãm̄rĩ niiyira.

’Cũ toop̄ niirĩ, Cõamacũ cúãrẽ queti beseadarare cũ̄yiḡ. Té profeta Samuel niiré burecorip̄ dutituyira.

²¹ Samuel niirito, basocã s̄ic̄ cúã òp̄ niiḡd̄re sãiyíra. Cõamacũ cúã òp̄rẽ s̄onecoyiḡ. Cãm̄ wãmecutīyiḡ Saúl. Cãm̄ pac̄ Cis wãmecutīyiḡ. Cũ Benjamínya p̄ona macãrã niiyira. Saúl cuarenta cãm̄rĩ cúã òp̄ niiyiḡ.

22 Cõãmacũ cãurẽ õpũ niiré wionécoari siro, Daviré cãã õpũ sõnecoyigu. Cõãmacũ Daviyé maquẽrẽ wedeyigu basocáre: “Yũũ ññarĩ, David, Isaĩ macũ, yũũ tũsarére tiii. Niipetire yũũ tiidutírere tiigũdu niĩ”, jĩiyigu.

23 “Sĩcũ David pãrãmi niinũnusegũpũ Israelya põna macãrãrẽ netõnégũdare ticocogũda”, jĩĩ wedeyigu Cõãmacũ ùsã ñecũsũmuãrẽ. Jesús Cõãmacũ jĩĩrigura niĩĩ.

24 Jesús buenũcããdari sũguero, Juan Israelya põna macãrãrẽ bueyueyigu: “Múã ñañarẽ tiirére wãcũpati, waso, wãmeõtidutiya”, jĩiyigu.

25 Juan cãũ tiiré petiádarõ tiirĩ, jĩiyigu: “Yũũ múã wãcũgã mee niĩã. Yũũ siro ãpĩ atiqui. Cãũ ãñunetõgũ niiqui. Yũũpe cãũ duaró búri niigũ niĩã”, jĩiyigu.

26 Yáa wedera Abraham pãrãmerã niinũnusera, Cõãmacũrẽ quioníremena ññarãcã, tũoyá. Cõãmacũ marĩrẽ cãũ netõnére quetire ticocorigu niiwĩ.

27 Jerusalén macãrã, cããrẽ dutirãcã Jesuré ññamasĩriyira. Cãã yeerisãre bũrecoricõrõ profetas jóariguere buepacara, tũomasĩriyira. Jesuré sããdutĩri, tee jóaripũ jĩĩrõbirora tiiyíra.

28 Cããrẽ sããrĩ tiiréno wapa buarĩpacara, Pilatore “sããdutiya cããrẽ” jĩĩ sãiyíra.

29 Cõãmacũye queti jóaripũ jĩĩrõbirora cããrẽ tiipetĩra, curusapu niigũrẽ néedioco, ãtãtutipũ cũũmiyira.

30 Cõãmacũpe cããrẽ diarigũpũre masõrigu niiwĩ.

31 Jesús cãũ masãri siro, pee bũrecori bauáyigu cãũmena Galileapu niĩ, Jerusalénpu bapacuti jearirare. Cããrã cãũ masãrigure ññarira basocáre wedeeya.

32 Ûsãcã múãrẽ teeréna wedea. Cõãmacũ marĩ ñecũsũmuãrẽ cãũ jĩĩrirobirora

33 marĩrẽ cãã pãrãmerã niinũnuserapũre teeré tiĩñoyigu. Tee Jesús diarigũpũre masõrigue niĩã. Salmopũcãrẽ teeré biiro jóanoã: “Mũũ yũũ macũ niĩã. Mecũãmena yũũ mũũ pacũ niirére masĩãdacua”,* jĩĩ jóarigue niĩã.

34 Cãũ diarigũpũ masõãdare, cãũya õpũũ bóariadarecãrẽ biiro jóanoã: “Niipetire yũũ Daviré jĩĩriguecõrõ mũũrẽ ãñurõ tiibosãgũdacu”,† jĩĩ jóanoã.

35 Salmopũpũ David biiro jóarigu niiwĩ sũcã: “Mũũ ‘bóarijããrõ’ jĩĩgũdacu mũũ maĩgũrẽ”,‡ jĩĩ jóarigu niiwĩ.

36 Davipé Cõãmacũ dutirére tii, cãũ dutirito macãrãrẽ tiĩapu, too síro diajõã, cããrẽ yaaári siro, bóawejõãjĩyi.

37 Cõãmacũ masõrigupe bóaweririgu niiwĩ.

38-39 Yáa wedera, yũũ múãrẽ wederére masĩrĩ booa. Múã Moisére dutiré cũũriguere tiipacára, acabóre buarĩcu. Jesuména, cããrẽ padeorá, tee niipetire acabóya manirĩguere acabóre buamasĩcu.

40 Profetas jóarigue múãrẽ wáari jĩĩrã, ãñurõ wãcũña. Biiro jóarira niiwã:

41 Múã Cõãmacũrẽ buijãrã, ãñurõ tiiyá.

Múã catiré bũrecorire yũũ tiĩádarere ãñogũda.

Ãpẽrã múãrẽ teeré ãñurõ wedepacari, padeorídojãcu.

Teero tiirã, ññamanijõã, diajõããdacu múã,§

jĩĩ jóarira niiwã, jĩĩ wedeyigu Pablo.

42 Cãã witiwari, cããrẽ sãiyíra:

—Ape yeerisãri bũreco niirĩ, ateré buewa sũcã ùsãrẽ, jĩiyira.

43 Tiĩwiĩ neããrira witibatewara, paũ judíoa, judíoa niĩhẽrã Cõãmacũrẽ useniremena padeorã cããmena bapacutiwayira. Pablo, Bernabé cããrẽ jĩiyira:

—Cõãmacũ múãrẽ ãñuré tiorére wãcũdurijãña. Cããrẽ padeorucújãña, jĩĩ wedeyira.

44 Apesemána yeerisãri bũreco niirĩ, niipetira tiimacã macãrã Cõãmacũye quetire tũoádara neãyira.

* 13:33 Salmo 2.7. † 13:34 Isaías 55.3. ‡ 13:35 Salmo 16.10. § 13:41 Habacuc 1.5.

⁴⁵ Pau neãrĩ ñnarã, judíoa bayiró pesucatiyira. Teero tiirá, ñañarõ wedeseremena Pablo buerére “diamacũ niiria” jĩ buijãyira.

⁴⁶ Pablo, Bernabé teeré tuorá, cuiro manirõ cúãrẽ jĩyira:

—Múã judíoare ãpẽrã suguero Cõãmacũye quetire bueró niirõ tiiwá. Múã teeré tuopacára, booría. “Cõãmacũ catiré petihére ticorére cuobórano mee niã”, jĩrã tia múã. Teero tiirá, ãsã mecütigãrẽ judíoa niñhãrẽ Cõãmacũye quetire bueadacu sáa.

⁴⁷ Cõãmacũ teeré jĩ dutirigu niirõ ãsãrẽ cúãye maquẽ jóaripũpũre: Yũũ mũurẽ sãwócore tiiróbiro cúũã judíoa niñhãrẽpũre.

Yũũ netõnére quetire buegudacu niipetire macãrĩpũ,* jĩ jóarigue niã, jĩyigu Pablo.

⁴⁸ Teeré tuorá, judíoa niñhãrã bayiró useniyira. “Cõãmacũye queti añunetõjõãã”, jĩyira. Cõãmacũ catiré petihére ticonoãdara padeonũcãyira.

⁴⁹ Tiiditapũre Jesuyé quetire wedewarucuyira.

⁵⁰ Judíoape Pablo, Bernabére cõãdugayira. Cúã masĩrã numiãrẽ cúari tiiyira. Cúã numiã cúãmena naĩrõ súubusera neãrã niyira. Basocá añurã numiã niyira. Ñũũãcãrẽ teerora cúari tiiyira. Cúã ãmũã upatĩ macãrã niyira tiimacãpũre. Pablo, Bernabére ñañarõ tiinũcãrĩ tii, cúãya ditapũ niñãrirare cõãjãyira.

⁵¹ Cúãpe tiimacã maquẽ dita cúãye dupori túaariguere páabatecõãyira. “Múã basiwo wapa cuoa” jĩrã, teero tiiyira. Iconio macãpũ wãajõãyira.

⁵² Jesuré padeorá Espiritu Santo cúãmena niirĩ, bayiró useniremena pũtuáyira.

14

Iconiopũ Pablo, Bernabé tiirigue

¹ Pablo, Bernabé Iconiopũre judíoa neãrĩ wiipũ sããwa, wedeyira. Cúã tuorĩãñuremena wederi, pau judíoa, ãpẽrã judíoa niñhãrã Jesuré padeonũcãyira.

² Judíoa Jesuré padeohéra judíoa niñhãrẽ cúari tii, ñañarõ wãcũrĩ tiiyira Pablo, Bernabére.

³ Teero tiirá, Pablo, Bernabé yoari pũtuáyira tiimacãpũre. Cuiro manirõ marĩ Ñpũyere wedeyira. Cõãmacũpe “diamacũrã wedeeya” jĩgũ, cúã tutuaremena tiñhãrĩ tiiyigu.

⁴ Tiimacã macãrã pũapõná batoyira. Ñpẽrã judíoa tiiróbiro wãcũyira; ãpẽrãpé Jesús beserira tiiróbiro wãcũyira.

⁵ Teero tiirá, judíoa niñhãrã, judíoa, cúãrẽ dutirãmena neã, wedeseyira:

—Jãmũ, Pablo, Bernabére ñañarõ jĩ, ãtãperimena déesĩããda marĩ, jĩmiyira.

⁶ Pablo, Bernabé cúãrẽ ñañarõ tiidugãrere tuorá, dutijõãyira. Licaonia ditapũ jea, too maquẽ macãrĩ Listra, Derbe, apeyé macãrĩpũcãrẽ jeayira.

⁷ Toopãre Jesuyé añuré quetire wedewarucuyira sũcã.

Listrapũ Pablora ãtãperimena déerigue

⁸ Listrapũ sũcũ basocũ wãamasĩhẽgũ duiyigu. Sicato bauágupũra dupori posarigu niyigu.

⁹ Toopũ duigu, Pablo basocãre wederére tuoyigu. Pablo cúãrẽ ñã, “ãni Jesuré cúãye dupori netõnémasĩrere padeói” jĩ wãcũyigu.

¹⁰ Teero tiigũ, bayiró wedeseremena: —Mũũ duporimena añuripĩ wãmũnũcãña, jĩyigu. Cúã teero jĩrã, bupucutúa, wãanũcãyigu.

¹¹ Pablo teero tiirĩ ñnarã, Licaonia macãrã cúãyemena bayiró busarómema wedeseyira:

—Cõãpõna basocã tiiróbiro ñpũũcutira marĩ pũtopũ diijeáaya, jĩyira.

¹² Bernabére cúãyagu cõãmacũ Zeus wãmecütigu wãme tuuyira. Pablopere, cúã wederi ñnarã, ãpĩ cúãyagu cõãmacũ Hermes wãmecütigu wãme tuuyira.

* 13:47 Isaías 42.4; 49.6.

13 Tiimacã witiwaropu Zeure padeorí wii niyiro. Tiiwií macũ pai wectuá ãmuãrẽ coorimena mamõarirare tiimacã sããwaropu néeatidutiýigu. Pai, ãpẽrã too macãrã Pablo, Bernabére padeoádara, wectuáre sããdugãmiyira.

14 Cũã teeré tiidugári tuorá, Pablo, Bernabé cũã basiro cũãye sutire wéeyigajãyira. “Mũã tiiadare bayiró ñañaã” jĩrã, teero tiyíra. Cũã paũ decopu cutawá, cũãrẽ bayiró busurómena jĩyira:

15 —¡Mũã ãsãrẽ teeré tiirjãña! Ʋsãcã mũã tiiróbirora basocá niiã. Mũã biiro tiirecutirere nocõrõrã duujãña. Mũã padeoré wapamaniã. Cõãmacũ catigúpere padeonũcãña. Cũũ ãmuãse, atiditá, día pairímaa, niipetire atibúreco niirere tiirígu niuwĩ. Teeré mũãrẽ wedera atira tiíawũ.

16 Cõãmacũ tiatorũre niipetire dita macãrĩ macãrã cũã booró tiirí, cãmotáririgu niuwĩ.

17 Basocá cũũrẽ padeorípacari, cũũ niirecutirere cũũ ãñurẽ tiirémene ãñoĩ niipetirare. Cũũ oco peari tiirémene ote ducacutiri tiii. Marĩrẽ ãñurõ yaaré tico, useniremena niirĩ tiii, jĩyira.

18 Wáicũrere sãã, cũãrẽ padeoádara tiimíyira. Péerogã dusaátiri, Pablo, Bernabé cũãrẽ cãmotájãyira.

19 Antioquía macãrã, ãpẽrã Iconio macãrã jeayira toopũre. Judíoa niyira cũã. Basocáre wãcũre wasorí tiyíra. Pablora ãtãperimena dée, “diajõãĩ” jĩmiyira. Macã wesapu wéewa, cũũjãyira.

20 Jesuré padeorá cũũrẽ ñnasodeanũcãyira. Cũũpe wũmunũcã, macãpu piyajõãyigu sũcã. Apebúreco Bernabémene Derbepu wãajõãyigu.

21 Cũã toopũ jea, Jesuyé ãñurẽ quetire wedeyira. Too macãrã paũ cũã buerere padeonũcãyira. Too síro cũã cãmeputãatiyira Listrapu. Too macãrã Iconiopu, too macãrã Antioquíapu pũtũajeayira.

22 Teemacãrĩpũre Jesuré padeoráre wãcũtutuare ticoyira. “Jesuré padeorucújãña”, jĩyira. “Marĩ Cõãmacũ Ʋpũ niirõpu wãaadari suguero, pee ñañaré wãari, wãcũbayijãrõ booa”, jĩyira.

23 Jesuré padeoré põnarĩcõrõ bũtoá dutiráre beseyira. Cũãrẽ cũũrã, beti, Cõãmacũrẽ sãiyíra. “Marĩ Ʋpũ mũã padeogũ tiíapuaru mũãrẽ” jĩ, wãajõãyira.

Antioquía Siria ditapu Pablo, Bernabé pũtũárigue

24 Pablo, Bernabé Pisidia ditapu netõwá, Panfilia ditapu jeayira.

25 Pergepu wedetoa, Atalia macãpu búajeayira.

26 Too macãrã dooríwũmena wãayira Antioquíapu wãara. Tiimacã macãrã cũãrẽ sicato ticocora, “Cõãmacũ mũãrẽ ãñurõ cotearo” jĩ ticocoyira. Cõãmacũ tiidutirere tiirã wãadutiýira. Cũãpe teeré tiipetítoa, pũtũajeajõãyira.

27 Tiimacãpu coerá, Jesuré padeoráre néõ, Cõãmacũ cũãmena tiiríguere wedeyira. “Cõãmacũ judíoa niihẽrãcãrẽ netõnerere ticowĩ”, jĩ wedeyira.

28 Cũã yoari pũtũáyira Jesuré padeorámene.

15

Jerusalénpu neãrigue

1 Cũã toopũ niirĩ, ãpẽrã Judea dita macãrã cũã pũtopu jeayira. Jesuré padeoráre bueyira:

—Mũã Moisére dutiré cũũrigue tihéri, mũã cõnerígu yapa macã caseróre widecõãhẽrĩ, Cõãmacũ mũãrẽ netõneriqui, jĩyira.

2 Pablo, Bernabé cũãmena bayiró cãmerĩ wedeseyira. Teero tiirã, Antioquía macãrã Jerusalénpu ticocoadara, Pablo, Bernabé, ãpẽrã too macãrãrẽ beseyira. Cũãrẽ jĩyira:

—Jerusalénꝑꝰ wáaya. Jesús beseriramena, ãpẽã butoá dutirámena wedesera wáaya tee marĩ wedesere maquẽrẽ, jĩ ticocoyira.

³ Jesuré padeorá cúãrẽ ticocori, Fenicia dita, Samaria ditapꝰ netōwáyira. Teemacãrĩꝑꝰ netōwára, judíoa nihẽrã cúã Jesuré padeonꝰcãrigue quetire wedeyira. Tee quetire tꝰorá, niipetira Jesuré padeorá bayiró useniyira.

⁴ Cúã Jerusalénꝑꝰ jeari, Jesuré padeorá, Jesús beserira, ãpẽã butoá dutirá cúãrẽ bocayira. Cúãrẽ Cõamacũ cúãmena tiiriguere wedeyira.

⁵ Toopáre sĩquẽrã fariseo basoca Jesuré padeorá niyira. Cúã wãmꝰnꝰcã, wedeseyira: —Judíoa nihẽrã cúã Jesuré padeorí, cúã cõnerigꝰ yapa macã caseróre widecõãduti booa. Moisére dutiré cũuriguere tiiduti booa, jĩmiyira.

⁶ Teero tiirá, Jesús beserira, ãpẽã butoá dutirá neã, wedeseyira tee maquẽrẽ.

⁷ Cúã yoari cãmerĩ sãĩná wedeseari siro, Pedro wãmꝰnꝰcã, cúãrẽ jĩyigꝰ: —Yáa wedera, múã masĩã: Cõamacũ jõõ niiritopꝰ, judíoa nihẽrãrẽ cũyey quetire wededutigꝰ, yꝰre beserigꝰ niwĩ. Cúãcãrẽ teeré tꝰo, “Jesuré padeoáro” jĩrigꝰ niwĩ.

⁸ Cõamacũ niipetire basocá wãcũrere masĩgũ “yáara niĩya cúã” jĩrere ãñogũ, Espiritu Santore ticorigꝰ niwĩ cúãrẽ marĩrẽ cũ ticorirobirora.

⁹ Marĩrẽ cúãmena tuudꝰcáwarigꝰ niwĩ. Cúãcãrẽ Jesuré padeorí, cúã ñañaré tiirere acaborigꝰ niwĩ.

¹⁰ Múã Cõamacũrẽ “mꝰnꝰ cúãrẽ netõnémasĩricu, cúã Moisére dutiré cũuriguere tihéri” jĩrã tiicú. Marĩ ñecúsãmũã Moisére dutiré cũuriguere tii sĩcãrĩbíriyira; marĩcã sĩcãrĩbíricu.

¹¹ Cõamacũ judíoa nihẽrãrẽ tiiróbiro marĩrẽ netõnéqui. Jesús marĩ Õpãrẽ padeorí, wapa booró manirõ marĩcãrẽ netõnéqui, jĩyigꝰ Pedro.

¹² Teeré tꝰorá, niipetira ditamaníjõãyira. Bernabé, Pablo wedeserecãrẽ ãñurõ tꝰoyíra. Judíoa nihẽrã ꝑꝰtopꝰ Cõamacũ cúãmena tiiẽñonetõriguere wedeyira.

¹³ Cúã wedetoari, Santiago wedeyigꝰ:

—Yáa wedera, tꝰoyá.

¹⁴ Cõamacũ judíoa nihẽrãꝑꝰre cũyeyara niĩadarare besesugueriguere wedeawĩ Simón Pedro.

¹⁵ Profetas teerora jóarira niwã. Cúã jóariguere ãñurõ tꝰoyá:

¹⁶ “David dutirigue petirí siro, cũ ãpãrãmérã niinꝰnꝰsera dutirigue petirí siropꝰ, sĩcũ David ãrãmi niinꝰnꝰsegure yꝰnꝰ cúã õꝑꝰ sõnecogudacu sũcã.

¹⁷ Teero tiirá, judíoa nihẽrã yꝰnꝰre padeoádacua, yꝰnꝰ beserira niijĩrã”,

¹⁸ jĩrigꝰ niwĩ Cõamacũ.

Tiãtopꝰ teeré jĩrigꝰ niwĩ Cõamacũ, basocãre masĩdutigꝰ,* jĩ jóarira niwã.

¹⁹ “Too docare judíoa nihẽrã Jesuré padeonꝰcãrãrẽ “dutipotocõrijããda sáa” jĩ wãcũã yꝰnꝰ.

²⁰ Ateré jóaada cúãrẽ: Wáicũra dii cúã padeorãre ticoariguere yaarijãña. ãpẽãména ñañarõ ñeeaperijãña. Wáicũra dii dí cõãña maniré diiré yaarijãña. Wáicũra díre sĩnirijãña, jĩ jóaada.

²¹ Múã masĩã: Tiãtopꝰ marĩ yeerisãre bũrecoricõrõ Moisére dutiré cũuriguere wedenꝰcãjĩya. Marĩcã atitóre buedecocũtia. Teeré niipetire macãrĩꝑꝰ judíoa neãre wiseripꝰ bueeya, jĩyigꝰ Santiago.

* 15:18 Amós 9.11-12.

Judíoa niihērārē jóaripũ

²² Teero tiirá, Jesús beserira, ãpērã butoá dutirá, niipetira Jesuré padeorámēna jĩiyira: “Marĩ ticocoadarare beseri, ãñuãdacu. Pablo, Bernabémēna cūārē ticococo Antioquíapũ”, jĩiyira. Judare beseyira. Cūūrēna ãpērã Barsabás jĩiyira. Āpĩ Silas niiyigũ. Cūã puarã cūã ãñurõ padeorã niiyira.

²³ Cūãmenā atipũ ticocoyira:

“Ēsã Jesús cūũyere wededutigũ beserira, ãpērã butoá dutirá múã judíoa niihērārē ãñudutia. Múã ũsã baira tiiróbiro niirã Antioquíapũ, Siriapũ, Ciliciapũ niirārē jóaa.

²⁴ Sĩquērã ãno macãrã ũsã menamacãrã ũsã dutiró manirõ múã putopũ wáyira. Múārē potocõãyira. Cūã wederémēna múārē wedewisioayira.

²⁵ Teeré tũorã, ũsã sĩcãrĩbíro wãcūrēmēna ũmũã sĩquērārē múã putopũ bese, ticocori, ‘ãñuãdacu’ jĩiãwã. Cūã wáaadacua Bernabé, Pablo marĩ bayiró maĩrãmēna.

²⁶ Bernabé, Pablo sĩãrĩquiuro tiiyira, Jesucristo marĩ Ōpũyere buera.

²⁷ Judas, Silas ũsã ticocora wedeadacua atipũ maquērē.

²⁸ Ēsãrē Espĩritu Santo wãcūrē tiorobirora pee dutiré múārē cūũricu. Ate bayiró booré dícare múārē cūũãda:

²⁹ Wáicũra dii cūã weerirare ticoariguere yaarijãña. Wáicũra díre sĩnirĩjãña. Wáicũra dii díi cõãña maniré diiré yaarijãña. Āpērãmēna ñãnarõ ñeeaperijãña. Múã ate dutiré tiirá, diamacú tiirá niĩãdacu. Nocõrõrã niĩã”, jĩi jóayira.

³⁰ Cūã “wáara tiia” jĩi, Antioquíapũ wájõãyira. Toopã jea, basocãre neãduti, tiipũrē wiyayira.

³¹ Tiipũrē bueri tũorã, wãcũtutuare ñeerã, ãñurõ useniyira.

³² Judas, Silas profetas niijĩrã, yoari wedeyira. Āñurõ wãcũtutuare, ãñurõ yeeripũnacũtũre ticonemoyira cūārē.

³³ Yoasãnurĩ niiyira cūãmenā. Too síro “wáara tiia” jĩi, wájõãyira. Too macãrãpe “Cõãmacũmenā wáyã múārē ticocorira putopũ” jĩicoyira.

³⁴ Silape “wáagu tiia” jĩipacu, “yũũ ãno putuãgũda” jĩi, putuãjãyigũ.

³⁵ Pablo, Bernabécã too Antioquíapũ putuãjãyira. Pau ãpērãmēna too macãrãrē Jesuyé quetire bueyira.

Pablo, Bernabé cãmerĩ cõãrigue

³⁶ Nocõrõ yoari siro, Pablo Bernabére jĩiyigũ:

—Jãmũ sũcã, wáaco marĩ Jesuyé quetire bueré macãrĩcõrõ. Jesuré padeonũcãrirare ññanetõãda, ¿deero niirecutimĩ cūã? jĩirã, jĩimiyigũ.

³⁷ Bernabé néewadugamiyigũ Juan Marcocore.

³⁸ Pablope jĩiyigũ:

—Too sugueropũ bueyapacũtũriwi cūũ. Panfliapũ marĩ niirĩ, cõãcopũtũaatiwi. Marĩmenā wáanemorĩ boorĩga, jĩiyigũ.

³⁹ Cūã basiro bayiró cãmerĩ wedese, cúa, cãmerĩ cõãjãyira. Bernabépe dooríwũmenā Chipre nũcũrõpũ Marcocore néewayigũ.

⁴⁰ Pablope Silare beseyigũ. Jesuré padeorã “Cõãmacũ cūũ ãñuré tiorēmēna múārē cotearo” jĩi sãĩbosãari siro, wájõãyigũ.

⁴¹ Wáa, Siria, Cilicia ditapũ netõwáyigũ. Jesuré padeorãre wãcũtutuare ticonemoyigũ.

16*Silas, Timoteore Pablo néewarigue*

¹ Pablo Derbe, Listra macãrĩpũre jeayigu. Toopá sĩcũ Jesuré padeogũre buajeáyigu. Cũũ wãmecũtiyigu Timoteo. Cũũ judíoayo Jesuré padeogó macũ niyigu. Pacupé griegoayũ niyigu.

² Jesuré padeorá Listra, Iconio macãrã cũũrẽ “ãñuniĩ” jĩĩ wedeseyira.

³ Pablo cũũrẽ bapacũtiaro jĩĩgũ, néewadugayigu. Judíoare tiigũ, Pablo Timoteo cõnerĩgu yapa macã caseróre widecõãdutyigu. Judíoa niipetira tiidita macãrãpe Timoteo pacu griegoayũ niirẽre masĩyira.

⁴ Teero tiitóa, macãrĩpũre netõwáyira. Jerusalén macãrã Jesús beserira, ãpẽrã butoá dutirá dutiré cũũriguere wede, “teeré tiiyá” jĩĩnetõwayira.

⁵ Teero tiirá, Jesuré padeorá wãcũtutuanemoyira. Jesuré padeodũriyira. Búrecoricõrõ ãpẽrãcã Jesuré padeonũcãyira.

Pablo quẽẽgũ tiiróbiro Macedonia macãrẽ ãñarigũ

⁶ Too síro cũã Asia ditapũ Jesuyé quetire buera wáadugare Espiritu Santo cãmotáyigu. Teero tiirá, Frigia, Galacia ditape tããtãwa,

⁷ Misia dita táarĩropũ jeayira. Toopá jea, Bitinia ditapũ wáajõãmiyira. Espiritu Santo toopũcãrẽ wáadutiriyigu.

⁸ Teero tiirá, Misia netõwá, búawayira Troaspũ.

⁹ Toopá ñami Pablo quẽẽgũ tiiróbiro sĩcũ Macedonia dita macũ cũũ pũto wedesenucũrĩ ãñayigu:

—Ûsã Macedonia macãrãrẽ tiiápugũ tĩãatiya, jĩĩyigu.

¹⁰ Cũũ quẽẽrõpũ tiiróbiro ãñaãri siro, máata ùsãrẽ néewaadariwũre ãmaãwũ.* “Cõãmacũ marĩrẽ Macedonia macãrãrẽ Jesuyé ãñurẽ quetire wededutigu tiiájĩyi”, jĩĩ wãcũwũ.

Filipospũ Lidia padeonũcãrigũ

¹¹ Ûsã Troaspũ niirãrã doorĩwũmena diamacũrã Samotracia nũcũrõpũ wáajõãwũ. Apebũreco Neápolis macãpũ wáawũ.

¹² Too macãrã Filipospũ maajeáwũ. Romanuã tiirĩ macã niĩã. Macedonia ditapũre Filipos búri niirĩ macã mee niĩã. Tiimacãpũre sĩquẽ bũrecori pũtuáwũ.

¹³ Judíoa yeerisãri bũreco niirĩ, tiimacãrẽ witiwa, día wesapũ jeawũ. “Judíoa súubusero toopá niibocu”, jĩĩ wãcũwũ. Numiã neããrirare buajeá, cũãmena dui, wedewũ cũãrẽ.

¹⁴ Toopũre sĩcõ Tiatira macã macõ niĩwõ. Coo suti wapapacãre sõã ñiisãñũre dúago niĩwõ. Cõãmacũrẽ padeogó niĩwõ. Coo wãmecũtiwo Lidia. Coo Pablo wederẽre tũorĩ, Cõãmacũ coore ãñurõ tũonũñũseri tiiwĩ.

¹⁵ Coore, cooya wii macãrãrẽ wãmeõtiari siro, ùsãrẽ jĩĩwõ:

—Yũre “diamacũrã Jesuré padeogó niĩyo” jĩĩ wãcũrã, jãmũ, yáa wiipũ pũtuáya, jĩĩwõ. Coo bayiró pũtuádutiri tũorã, pũtuáwũ.

Pablõre, Silare peresuwiipũ sõnecorigũ

¹⁶ Sicabũreco ùsã Cõãmacũrẽ súubuseropũ wáara, sĩcõ numiõ wãtĩ sããnorigore bocawũ. Coo ãpẽrãrẽ dutiapienori basoco niĩwõ. Wãtĩ masĩré ticorẽmena too síropũ wáadarere wedemasĩwõ. Coo teero wederẽmena coore dutiapiera pairó niyeru wapaséwa.

¹⁷ Pablõre, ùsãrẽ bayiró bũsũrõmena jĩĩnũnũsewo:

—Ãniã Cõãmacũ ãmũãsepũ niigũrẽ padecotera niĩya. Cõãmacũ basocãre netõnẽre quetire wedeeya, jĩĩwõ.

¹⁸ Pee bũrecori teero jĩĩnũnũsewo. Pablõpe páasuti, cãmenũcã, wãtĩ coomena niigũrẽ jĩĩwĩ:

—Mũ coomena niigũrẽ Jesucristo wãmemena witiwadutia, jĩĩwĩ. Máata witiwõãrigũ niĩwĩ.

* **16:10** Lucas atipũ jóarigu Troaspũ niijyi. Pablo toopá jeari, Lucas cũãmena wáayigu Macedoniapũ.

19 Coore dutiaperera “deero tii niyeru wapatánemoricu coomena” jĩwã. Teero tiirá, Pablo, Silare ñee, tiimacã decopu dutirãpũre néewawa.

20 Queti beserí basoca pũtopũre néjea, jĩwã:

—Ñiã judíoa niĩya. Marĩya macã macãrãrẽ wedeñañorã tiĩya.

21 Apeyé niirecutirere bueeya. Marĩ romanuã niijĩrã, teero niirijãrõ booa. Marĩ teeré tiimasĩria, jĩwã.

22 Toopá neããriracã Pablo, Silamena cúajõãwã. Queti beserí basoca Pablo, Silare cúãye sutire tuuwéduti, tãnadutiwa.

23 Cúãrẽ bayiró tãnatóa, peresuwiipũ tuunécõsõnecowa. Tiiwií coterí basocare duti-witĩwari jĩrã, ãñurõ biajãdutiwa.

24 Cúã teero jĩrĩ tũogú, peresuwií coterí basocũ niituri tatiapũ tuunécõsõnecoyigũ cúãrẽ. Pũagú yucũgũ tũsure coperi watoapũ cúãye dũporire súucũduti, siatú, biadũpójãyigũ.

Cõãmacũ dita cãmeñarĩ tiirígue

25 Ñami deco Pablo, Silas Cõãmacũrẽ sãĩ, basapeoyira. ãpẽrã peresu niirã cúã basari tũoyira.

26 Wãcũña manirõ dita bayiró cãmeñayiro. Cúã niirí wii maquẽ botarí cãmeñayiro. Máata tiiwií biare sopepãmarĩ pãõpetijõãyiro. Niipetira peresuwiipũ niirãrẽ cõmedárimena siatúarigue jõãpetijõãyiro.

27 Tiiwií coterí basocũ wãcã, tee pãõarigue soperire ñña, “dutipetijõããya” jĩ wãcũmiyigũ. Teero tiigú, cuigũ, cũũ basiro espada née, sããgũdũ tiimíyigũ.

28 Pablope cũũrẽ bayiró wedeseremena jĩiyigũ:

—Mũũ basiro ññañarõ tiirijãña. Ësã ãnopá niipetijãã, jĩiyigũ.

29 Teero jĩrĩ tũogú, cúãrẽ coterí basocũpe sããwócore néeatiduti, sããcutúsãyigũ Pablo, Silas niirõpũ. Cuigũ, bayiró ñapõpigara, cúã pũto ñicãcoberimena jeacũmuyigũ.

30 Too síro wãmũnũcã, cúãrẽ néewitiwa, sãĩñáyigũ:

—¿Deero tiibógari yũũ, Cõãmacũ yũũre netõnéãrõ jĩigũ?

31 Cúã yũũyira:

—Mũũ ãsã Õpũ Jesuré padeogú, netõnénogũdacu. Mũũya wii macãrãcã padeorã, netõnénoãdacua, jĩiyira.

32 Cũũrẽ, cũũya wii macãrãrẽ Cõãmacũye quetire wedeyira.

33 Ñami tii horara cúã tãnaãrigue cãmirẽ cosegũdũ néewayigũ. Coseári siro, máata cũũ, cũũya wii macãrã wãmeõtinoyira.

34 Tiiwií coterí basocũ cũũya wiipũ néemuãwa, cúãrẽ yaaré ecayigũ. Cũũ, cũũya wederamena bayiró ãseniyira Cõãmacũrẽ padeonũcãrã.

35 Bóeri queti beserí basoca tiimacã coterí basocare jĩiyira:

—Ñiãrẽ wionécodutira wáaya, jĩiyira.

36 Tiimacã coterí basoca toopá jea, cúã jĩãriguere tiiwií coterí basocare wedeyira. Teeré tũo, cũũpũ Pablore wedeyigũ sáa:

—Múãrẽ queti beserí basoca “wionécoaro” jĩãrira niĩãwã. Teero tiirá, ãñurõ wáaya, jĩiyigũ.

37 Pablope tiimacã coterí basocare jĩiyigũ:

—Ësã romanuã niipacari, queti beserí basoca ãsã tiãriguere beseripacara, ãsãrẽ basocã ññacoropũ tãnarĩ tiiãwã. Peresuwiipũ tuunésõnecori tiiãwã. Mecútigã ãsãrẽ basocã ññahẽrõpũ wionécodũgacua. Niiria. Cúã basiro atijĩrã, ãsãrẽ néewionecora atiaro, jĩiyigũ.

38 Tiimacã coterí basoca queti beserí basocare wedera wáayira.

—Ñiã “romanuã niĩã ãsã” jĩ wedeawã, jĩiyira.

Teeré tũorã, queti beserí basoca cuiyira.

³⁹ Tiiwiipá jea, cúãrẽ acabóre sãiyíra. Sãitóa, cúãrẽ peresuwiipũ niirãrẽ néewioneco: — Atimacãrẽ niirijãña; wáaya, jĩyira.

⁴⁰ Pablo, Silas peresuwiipũ niiãrira wáa, Lidiaya wiipũ sããwayira sũcã. Toopú Jesuré padeoráre ñña, wãcũtutuare tico, wáajõãyira.

17

Pablo Tesalónicaꝝ tiirígue

¹ Pablo, Silas netõwáyira Anfípolis, Apolonia macãrĩrẽ. Too netõwá, jeayira Tesalónica macãꝝ. Tiimacãꝝure judíoa neãrí wii niiyiro.

² Pablo cũũ tiirucúrobirora tiiwiipá sããwayigũ. Itiá semana cúã yeerisãre burecoricõrõ Cõãmacũye queti jóaripũ maquẽrẽ wedeyigũ.

³ Tiipũ maquẽrẽ cúãrẽ wede, “Cõãmacũ beserigũre ññaarõ netõ diari siro, masãgũdaqui” jĩĩ wedeyigũ.

—Jesús yũũ múãrẽ jĩĩãrigũ Cõãmacũ beserigũra niiĩ, jĩĩyigũ.

⁴ Cũũ wederi tũorá, sĩquẽrã judíoa “teerora niiã” jĩĩ, Pablo, Silamena niinũcãyira. Teero biiri paũ griegoa Cõãmacũrẽ padeorá, paũ uputí macãrã numiã cúãmena niinũcãyira.

⁵ Teero tiirá, ãpẽrã judíoa ññatutiyira Pablo, Silare. Teero tiirá, ãmuã daderáre, ññaarã niisodeaatirare néõ, tiimacã macãrãrẽ cúaaro jĩĩrã, acaribídutiyira. Cúã cúara, Jasónya wiipũ wáayira. Pablöre, Silare basocá decopũ néewaadara ãmaãrã wáamiyira.

⁶ Bũariyira. Cúãrẽ bũahéra, Jasónrẽ, ãpẽrã Jesuré padeoráre ñee, wéewayira. Acaribíwa, tiimacã dutirá putopũ jea, wedesãyira:

—Ñniã niipetiro cúã wáaropũre wedemecũõrã tiicúa. Maríya macãrẽ teorora tiijeáaya.

⁷ Jasón cúãrẽ cũũya wiipũ cũoárigũ niiãwĩ. Cúã niipetire romanuã õpũ dutirere netõnũcãrã tiiáwã. “Ãpĩ õpũ niiĩ, Jesús wãmecutigũ” jĩĩrã tiiáwã, jĩĩyira acaribíremena.

⁸ Cúã teero jĩĩrĩ tũorá, niipetira, cúãrẽ dutirácã dee tii masĩriyira.

⁹ Jasónrẽ, cũũ menamacãrãrẽ niyeru cũũdutyira cúãmena.

—Ate wisióre quẽnojeáripũ, wiyaáda múãrẽ tee niyerure, jĩĩyira.

Niyeru cũũãri siro, cúãrẽ duujãyira.

Pablo Bereapũ tiirígue

¹⁰ Máata tiiñamirã Jesuré padeorá Pablo, Silare wáadutyira Berea macãꝝ. Toopú jea, judíoa neãrí wiipũ sããwayira.

¹¹ Berea macãrãpe Tesalónica macãrã nemorõ basocá ãñurã niiyira. Cúã wederere tũouséniyira. Teeré tũorá, ¿diamacũrã niimiĩ? jĩĩ masĩdũgara, burecoricõrõ Cõãmacũye queti jóaripũrẽ teero buerucujãyira.

¹² Teero tiirá, paũ Jesuré padeonũcãyira. Basocá ãñurã griegoa numiã, ãmuãcã paũ padeonũcãyira.

¹³ Tesalónica macãrã judíoa Pablo Bereapũ “Cõãmacũye quetire wedegũ tiiáyigũ” jĩĩrere tũoyíra. Teero tiirá, toopú wáayira. Wedemecũõ, cúari tiiyíra.

¹⁴ Teero tiirí ññarã, Jesuré padeorá máata Pablöre día pairímaapũ wáadutyira. Silas, Timoteo tiimacãꝝra putuájãyira.

¹⁵ Pablöre néewarira Atenaspũ jea, cãũrẽ toopú cũũjã, cãmecóputuayira. Cúãmenarã Pablo queti ticocoyigũ:

—Boyero Silas, Timoteo atiaro ãnopú, jĩĩyigũ.

Pablo Atenaspũ tiirígue

¹⁶ Pablo Atenaspũ cúãrẽ yuegũ, tiimacã macãrã pee cúã padeorá weerirare ññagũ, bayiró wãcũyigũ.

17 Teero tiigú, judíoa neári wiipɯ sããwa, judíoamena, ãpêrã Cõãmacũrẽ padeorámena wedeseyigɯ. Búrecoricõrõ macã decopɯ cãũ buajeáramena wedeseyigɯ.

18 Æpêrã epicúreoyere buerá, estoicyere buerá Pablomena wedeseyira. Cãũ Jesuyé quetire, diarirapɯ masãrére wedeyigɯ cããrẽ. Cãã basiro cãmerĩ sãĩñáyira:

—¿Deero jĩdugagɯ tiii ãni, teero wedeseãmajãgũ? jĩyira.

Æpêrãpé jĩyira:

—Apeditá macãrã cãã padeoráye maquẽrẽ wedesegɯ niitu niĩ, jĩyira.

19 “Jãmɯ” jĩ, cãũrẽ néewayira Areópago buropɯ, dutirá neãrucuropɯ. Cãũrẽ jĩyira:

—Mɯmã mama bueré wederere tɔodugága.

20 Mɯmã tɔoyá maniríguere wedesea. Teeré masĩdugaga. ¿Deero jĩdugaro tiii? jĩyira.

21 Atenas macãrã, aperó macãrã toopú jea niirã mama queti dícare tɔo, wedese usenicua.

22 Pablo Areópagopɯ neãrã decopɯ wãmɯnɯcã, jĩyigɯ:

—Múã Atenas macãrã, múãyarare bayiró padeóa, yɯmã ãñarĩ.

23 Yɯmã ãñanetõgũ, múã súubuserere ãñagũ, sicaró múã súubuseropɯ jóaturiguere ãñãwã: “MASIÑA MANIGÛRË SÚUBUSERO NIIÃ”, jĩ jóaturigue niãwã. Múã masĩripacara súubusegurena yɯmã múãrẽ wedea.

24 ‘Cõãmacũ atibúrecore, atibúrecopɯ niirécãrẽ tiirígɯ niiwĩ. Æmããse, atiyepá Õpũ niĩ. Teero tiigú, basocá cãã tiiré wiserire niiriqui.

25 Marĩ paderémene cãũrẽ tiápumasĩña manicú. Apeyenó dusarícu cãũrẽ. Cãũ niipetirare catiré, yeerisãre, apeyé niipetirere ticoqui.

26 ‘Sĩcũ basocámenarã niipetire põnarĩ macãrã wáari tiirígɯ niiwĩ. Cããrẽ atibúreco niipetirópɯ wáa, niirĩ tiirígɯ niiwĩ. Cãũrã niipetire põnarĩrẽ “atiditapú nocõrõ yoari niãdacua” jĩ cũũrigɯ niiwĩ.

27 Cõãmacũ teero tiirígɯ niiwĩ, cãũrẽ ãmaãrõ jĩgũ. Æñurõ ãmaãmasĩhẽrã niipacara, buabócuã. Cãũ marĩ sĩquẽrã pãtogã niiqui. Yoaropɯ niiriqui.

28 Cãũ tutuaremena marĩ cati, wáamasĩ, niã. Múã basarére jóarira biiro jóarira niiwã: “Marĩcã cãũ põna niã”.

29 Marĩ Cõãmacũ põna niijĩrã, oro, plata, ãtãmena tiirírare “Cõãmacũ niĩ” jĩ wãcũrijãrõ booa. Marĩ wãcũrémene Cõãmacũ queorere tiimasĩricu.

30 Cõãmacũ too sũguero macãrãpũre cãũrẽ masĩrijĩrã, cãũ dutirére tihérare teero ãñãjãrigɯ niiwĩ. Atitóre niipetirare niipetirópũre cãã ñãñaré tiirére wãcũpati, wasodutíqui.

31 Cõãmacũ niipetirare wapa tiiádari buarecore besetoayigɯ. Tiibureco jeari, queoró jĩrémene wapa tiigúdaqui. Cãũ beserigumena teero tiigúdaqui. “Cãũrã múãrẽ wapa tiigúdu niĩ” jĩ ãñogú, diarigupũre masõrigɯ niiwĩ, jĩyigɯ Pablo.

32 Diarirapɯ masãrére wederĩ tɔorã, sĩquẽrã buijãyira. Æpêrãpé: —Too síro mɯmã wedeserĩ tɔoáda teeréja, jĩyira.

33 Pablo cãã too niirĩrã, wáajõãyigɯ.

34 Sĩquẽrã Jesuré padeó, Pablore nɯnɯyíra. Sĩcũ Areópagopɯ dutirámena neãrucugɯ niiyigɯ. Cãũ wãmecutiyigɯ Dionisio. Apegó Dámaris wãmecutiyigo. Æpêrã cããmena niyira.

18

Corintopɯ Pablo tiirígue

1 Too síro Pablo Atenaspɯ niãrigɯ Corinto macãpɯ wáajõãyigɯ.

2 Toopú jeagɯ, judíoayɯ Ponto dita macãrẽ buajeáyigɯ. Cãũ wãmecutiyigɯ Aquila. Pablo toopú wáaadari sũguero, Claudio romanuã õpũ judíoa Romapɯ niirãrẽ witidutiyigɯ. Aquila, cãũ nũmo Priscilamena Italiapɯ niãrira witi, jeayira tiimacã Corintore. Pablo cããrẽ ãñagũ wáayigɯ.

³ Cũũ cũa paderénorã padegú niijĩgũ, cũamena padegũdu putuáyigu. Wáicura caserimena wiseri tiirã niiyira.

⁴ Judíoa yeerisãre burecoricõrõ cũa neãrí wiipũ wedegu wáayigu. Judíoare, judíoa niihērārē padeodugári tiidugágu tiimíyigu.

⁵ Silas, Timoteo Macedoniapũ niĩārira jeari, Pablo wederé dícu wedeyigu. “Jesús Cõãmacũ beserigu niĩ”, jĩĩ wedemiyigu judíoare.

⁶ Cũape cũa wederere cãmotánucãyira. Cũūrē ñañarõ jĩiyira. Teero tiigú, Cõãmacũ cũařē ñañarõ tiĩadarere eñogú, cũa sotoã sãñaãrĩrore, tuuwé páabateyigu. Cũařē jĩiyigu:

—Múã pecamepũ wáari, múãye wapa niĩadacu; yé wapa mee niĩadacu. Teero tiigú, mecũamena judíoa niihērārē wedegu wáagũda, jĩiyigu.

⁷ Tiiwií niĩarigu witiwayigu. Apewií putogã niirí wiipũ sããwayigu. Tiiwií Ticio Justoya wii niyiro. Cõãmacũrē padeogú niiyigu cũa.

⁸ Judíoa neãrí wii dutigú, cũaya wii macãrãmena Jesuré padeoyira. Cũa wãmecutiyigu Crispo. Paũ too macãrãcã Pablo wederere tuorã, Jesuré padeoyira. Padeó, wãmẽotinoyira.

⁹ Sicañami Pablo cãnirípacu, quẽẽgũ tiirõbiro Jesús cũařē wederi tuoyigu. Cũařē jĩiyigu:

—Cuirijãña. Yéere wederucujãña. Wededujã tiirijãña.

¹⁰ Yũũ mũũmena niirucujãã. Basocã mũũrē ñañarõ tiimasĩricua. Atimacãrē paũ yũũre padeoádara niĩya, jĩiyigu.

¹¹ Teero tiigú, Pablo sicacũma apecũmã deco toopú putuáyigu. Cõãmacũye quetire bueyigu.

¹² Teebũrecorire sícũ Acaya dita dutigú niiyigu. Cũa wãmecutiyigu Galión. Cũa dutigú niirito, judíoa sícãrĩbiro wãcũrã Pablõre ñee, queti beserõpũ néewayira.

¹³ Galiõnrē jĩiyira:

—Ñni Cõãmacũrē padeodutĩre romanuã õpũ dutirere netõnucãre niĩã, jĩiyira.

¹⁴ Pablo wedegũdu tiirí, Galión judíoare wedesuguecojãyigu:

—Ñni apeyenó ñañoãtã, basocãre ñañarõ tiĩatã, múãrē ãñurõ tuobójĩyu.

¹⁵ Múãye, múã judíoa dutiré niirĩ, múã basiro quẽnoñã. Yũũ teenórē besegũdu mee niĩã, jĩiyigu.

¹⁶ Cũa queti beserõpũ niĩarĩrare cõãwionecojãyigu.

¹⁷ Niipetira Sóstenes judíoa neãrí wii dutigũre ñee, queti beserí wii díamacũ páayira. Galiõnpe “cũa booró tiĩáro” jĩĩjãyigu.

Antioquiapũ Pablo coepũtarigue, too síro cũa wedewanemorigue

¹⁸ Pablo peebũrecori putuáyigu Corintopũ. Too síro Jesuré padeorãre “wáagu tiia” jĩĩ, dooríwũmena wáajõãyigu Siria ditapũ wáagu. Priscila, Aquila cũaũmena wáayira. Cencreapũ búawasugueyira. Toopú Pablo Cõãmacũrē “biro tiigũda” jĩĩrirobirora tiigú, cũa póre pedecõãjãyigu.

¹⁹ Too macãrã Éfesopũ tĩãjeayira. Tiimacãpũ Pablo cũũyigu Priscila, Aquilare. Cũape judíoa neãrí wiipũ sããwa, judíoare wedeyigu.

²⁰ Cũařē yoasãñurĩ putuádutimiyira. Cũape booríyigu.

²¹ —Jerusalénpũ yũũre wáaro booa, bosebũreco iñagũ wáagu. Múãrē iñagũ atinemogũdacu, Cõãmacũ boorí, jĩiyigu.

“Wáagu tiia” jĩĩ, wáajõãyigu dooríwũmena.

²² Cesareapũ jea, Jerusalénpũ maawáyigu. Toopú Jesuré padeorãre ãñudutiyigu. Too macũ Antioquiapũ wáajõãyigu.

²³ Toopũre péero niĩ, wáajõãyigu sũcã. Galacia dita maquẽ macãrĩrē, Frigia dita maquẽ macãrĩrē netõwáyigu. Niipetira Jesuré padeorãre wãcũtutuare ticonemoyigu.

Apolos Éfesopũ buerigue

²⁴ Tíatore judíoay_u Alejandría macã macũ Éfesop_u jeayig_u. Cũũ wãmecutiwig_u Apolos. Cũũ añurõ wedemenigũ niyig_u. Cõamacũye queti jóaripũ maquẽrẽ añurõ masígũ niyig_u.

²⁵ Marĩ Òpũ “biiro niirecutiro booa” jĩrẽre buenorig_u niyig_u. Juan basocãre wãmeõtigu buerigue dícare masĩpac_u, diamacũ Jesuyere bueyig_u useniremena.

²⁶ Cũũ judíoa neãrí wiip_u cuire manirõmena weden_ucãyig_u. Priscila, Aquila cũũrẽ t_uo, néewa, Cõamacũye quetire añurõ diamacũ wedenemoyira.

²⁷ Cũũ Acayap_u “wáagud_u tiia” jĩrĩ, Jesuré padeorã “añurõ wáaya” jĩyira. Cũũrẽ paperapũ jóabosayira. Jesuré padeorã Acayap_u niirãrẽ “Apolore añurõ bocaya” jĩ jóayira. Cũũ toopú jeag_u, Cõamacũ tiiápuremena Jesuré padeorãre añurõ tiiápuyig_u.

²⁸ Cũũ niipetira ñãacorop_u judíoare cũũ wedemeniremena docacũmurĩ tiiyig_u. Cõamacũye queti jóaripũr_u cũãrẽ bue, “Jesús Cõamacũ beserig_u niĩ” jĩrẽre ãñooyig_u.

19

Éfesop_u Pablo buerigue

¹ Apolos Corintop_u niirito, Pablope ãmãareburire netõwã, Éfesop_ure jeayig_u. Toopú sĩquẽrã Cõamacũrẽ padeorãre buajeáyig_u.

² Cũãrẽ sãñáyig_u:

—Múã Cõamacũrẽ padeorĩ, ¿Espíritu Santo múãmena niinacãrĩ? jĩyig_u.

Cũãpe y_uuyira:

—Õba. Ësã Espiritu Santo niirere t_uohera niitu, jĩyira.

³—Too docare ¿noã wederiguere padeojĩrã, wãmeõtituditiri? jĩyig_u.

—Juan wederiguere padeojĩrã, wãmeõtituditiw_u, jĩyira.

⁴ Pablo jĩnemoyig_u:

—Juan basocãre wãmeõtiyig_u. Teemena cũã ñañaré tiirere wãcũpati, wasorere ãñooyira. Juan biiro wedeyig_u: “Y_uu siro ãpĩ atig_udaqui. Cũũrẽ padeoyã”, jĩyig_u. Cũũ teero jĩ wederig_ura niĩ Jesús, jĩyig_u.

⁵ Cũũ teero jĩrĩ tuorã, Jesús wãmemena wãmeõtitudiyira.

⁶ Pablo cũãrẽ ñaapeóri, Espiritu Santo cũãr_ure niigũ diijeáyig_u. Æpẽrã basocãye wedeserere masĩripacara, wedesen_ucãyira. Cõamacũ wededutirere wedeyira.

⁷ Cũã niipetira niirã, doce ãmã niyira.

⁸ Pablo tiimacãp_u judíoa neãrí wiip_u wáarucuyig_u. Ìtĩãrã muĩpũrã tiiwiipãre cuire manirõmena wedeyig_u. “Cõamacũ dutirẽ basocãr_ure niĩadare jeatoa” jĩrẽmena Jesuré padeorĩ tiiãdugag_u tiiyig_u.

⁹ Sĩquẽrã cũũ wederere t_uodugáriyira. Padeoríyira. Mama buerere basocã t_uocórop_u ñañarõ wedeseyira. Teero tiigũ, Pablo witiweojõáyig_u; Jesuré padeorãre néewitiwayig_u. Bárecoricõrõ Tiranoya wiip_u neãyira. Tiiwií buerí wiip_u bueyig_u sũcã.

¹⁰ P_uacũmã bueyig_u. Teero tiirã, tiidita Asia macãrã t_uopetijõáyira Jesuyé quetire. Judíoa, judíoa niihẽrãcã teeré t_uoyira.

¹¹ Cõamacũ cũũ sícũrã tiimasĩrere Pablomena tiiẽñooyig_u. Cũũmena ññaña manirere tiiyig_u.

¹² Cũũ paacõãre caserire, cũũya õpũũ pẽniãrigue caserire néewayira diarecutirare. Teemena netõnéyira; wãtĩã sããnorirare cõãwionecoyira.

¹³ Sĩquẽrã judíoa wãanetõrã wãtĩãrẽ cõãwionecora niyira. Cũã marĩ Òpũ Jesús wãmemena wãtĩãrẽ cõãwionecodugamiyira.

—Jesús Pablo wedewarucug_u wãmemena múãrẽ witiwadutia, jĩmiyira wãtĩãrẽ.

¹⁴ Teerora tiirã tiimíyira Esceva põnacã. Esceva judíoay_u, paíarẽ dutigũ niyig_u. Cũũ põna siete niyira.

¹⁵ Cũã teero tiirí, wãtĩ cũãrẽ y_uuyig_u:

—Jesuré yuu masiã. Pablocãrẽ masiã. ¿Múãpeja noãnó niĩ? jĩiyigu.

16 Basocú wãtĩ sããnorigu cúaãpũre bupuñápeayigu. Cúaã niipetira nemorõ tutu-anetõncãjãyigu. Cúaãrẽ ñañarõ peti tiiyigu. Sutimanirã, cãmicãtira tiwiĩ niãrira cutucówitiwayira.

17 Cúaãrẽ teero wáare quetire Éfeso macãrã tuopetijõãyira. Niipetira judíoa, judíoa niĩhãrãcã tuoyira. Bayiró cuiyira sãa. Marĩ Õpũ Jesuyére añurõ quioníremena wedeseyira sãa.

18 Paũ too sugueropũ Jesuré padeonucãrira jea, cúaã ñañaré tiirere wedeyira.

19 Paũ yaso doarira cúaã bueré papera tutirire néeneõ, sóecõãjãyira niipetira iñacoropũ. Teetutiri wapa cúaã bapaqueori, “cincuenta mil” niyeruquiri plataquiri wapacutímiyiro.

20 Ateména marĩ Õpũye queti sesajõãrõ tiyiro. Cõãmacũ tutuaremena paũ padeonemórã tiyira.

21 Ate wáari siro, Pablo wãcũyigu: “Yuu Jerusalénpũ putuawagũda. Toopũ wáadari suguero, Macedonia, Acaya ditapũ iñanetõgũ wáagũda. Jerusalénpũ jea, niãri siro, Romapũ iñagũ wáaro boocú”, jĩ wãcũyigu.

22 Teero tiigú, puarã cúaãrẽ tiiapurare ticocosugueyigu Macedoniapũ. Cúaã niyira Timoteo, Erasto. Cúaãre putuájãyigu ména toopũ Asia ditapũ.

Éfesopũ cúasore wáarigue

23 Tíatorena mama bueré padeorémena bayiró cúasore wáayiro.

24 Cúasori tiinucãyigu sãcũ plata padegú. Cúaã wãmecutiyigu Demetrio. Platamena cúaã padeogóya wii tiiróbiro biiré wiserigã tii, dúagu niyigu. Cúaã padeogó weerigo wãmecutiyigo Artemisa. Tee wiserigãrẽ dúara, Demetrio, cúaãrẽ padecoteracã pairó wapatárucuyira.

25 Cúaãrẽ padecotera, ãpẽrã plata paderãre néõyigu. Cúaãrẽ jĩiyigu:

—Múã añurõ masiã: Marĩ ate paderémena añurõ wapatá niijãmiã.

26 Año Éfesopũre Pablo paũre cúaã wederémena nũnũrĩ tiitóai mé. Año Asiapucãrẽ múã iñarõbirora, teero biiri múã tuorõbirora paũ niicua. Basocá tiiriraja “padeorã mee niĩya” jĩãwĩ cúaũdu.

27 Ate bayiró quioa. Marĩ tiiré bári niiré putuábocu. Artemisa añunetõjõãgõya wiicã bári niirí wii putuábocu. Coõ Asia macãrã padeogó niipetira atibãreco macãrã padeogó niyo. Coõ uputí macõ niirere basocá ñañarõ wedesenucãrĩ, bári niiré putuábocu, jĩiyigu.

28 Cúaã teero jĩrĩ tuorã, bayiró cúa, acaribíyira:

—Artemisa añunetõjõãgõ Éfeso macãrã padeogó niyo, jĩyira.

29 Cúaã acaribíri, paũ tiimacã macãrãcã “¿deero wáai?” jĩ masĩripacara, acaribípetijõãyira. Sãcãrõména cúaã neãrõpũ cutuwáyira. Pablomena bapacutiwarirare bayiró ñee, néewayira. Cúaã niyira Gayo, Aristarco. Macedonia macãrã niyira.

30 Pablo basocá decopũ sããwadugamiyigu. Jesuré padeorãpe cúaãrẽ wáadutiriyira.

31 Æpẽrã Pablora maĩrã queti ticocoyira. Cúaã sãiquẽrã Asia macãrã dutirá niyira. “Pablo ãsã neãrõpũ sããatirijããrõ”, jĩcoyira.

32 Toopũ niirã ãpẽrã cúaã booró acaribíyira. Æpẽrã apeyenó acaribíyira. Æpẽrãcã teerora jĩãmajãyira. “¿Marĩ ãnopũ deero tiirã neããrĩ?” jĩ masĩriyira.

33 Æpẽrã judíoa Alejandrorẽ iñabũayira. Basocá díamacũpũ cúaãrẽ tuunéconucõcoyira, wedearo jĩrã. Cúaãrẽ “ditamanijõãña” jĩdugagu, wẽẽtucomiyigu. “Ûsã wapa cuoríã”, jĩdugamiyigu.

34 “Cúaã judíoaũ niĩ”, jĩ iñamasĩrã, acaribínemoyira. Pua hora sãcãrĩbíro acaribíyira.

—Artemisa añunetõjõãgõ Éfeso macãrã padeogó niyo, jĩyira.

35 Sãcũ tiimacã macãrãrẽ dutigú too acaribírare ditamanirĩ tiiyigu. Cúaãrẽ jĩiyigu:

—Múã Éfeso macãrã, yũre tũoyã. Niipetiro macãrã ateré masĩcua: Marĩ atimacã Éfeso macãrã Artemisa ãñunetõjõãgõ padeorí wiire coterá niiã. Coó queoré ãmũãsepu diiãtiriguere coterá niiã.

³⁶ Sĩcũ “teero mee niiã” jĩmasĩriqui. Teero tiirã, nocõrõrã acaribíya. Ññurõ wãcũsũgueya, noo booró tiiãmarĩ jĩrã.

³⁷ Ñniã múã néeatiarira apeyé marĩ padeorí wii maquẽrẽ yaaríarira niiãwã. Marĩ padeogóre ñañarõ wedeseriarira niiãwã.

³⁸ Demetrio, ãpẽrã plata paderãmena wedesãre cũogú, queti beseróꝛũ wáaaro. Tee niiãdarerena queti beseró, queti beserí basocacã niiya. Toopú cãmerĩ wedesãrõ.

³⁹ Múã apeyenó sãĩdũgãra, atimacã macãrã dutirãmena cúã neãrõꝛũ wedesera wáaya. Cúã múãrẽ wedeadacua.

⁴⁰ Mecũã marĩ acaribíariguere romanuã dutirá marĩrẽ wedesãrĩquiro tiirã tia. Marĩ teero peti acaribíro bauró acaribíãmajãrã tiiãwã. Teero tiirã, romanuã cúã wedesãrĩ, marĩrẽ deero jĩ yũmasĩña maniãdacu, jĩyigu.

⁴¹ Teero wedeseyapacuti: —Nocõrõrã niiã, jĩyigu.

20

Macedoniapũ, Greciapũ Pablo wáarigue

¹ Cúasore petiári siro, Pablo Jesuré padeorãre neãdutyigu. Cúãrẽ wãcũtutuare tico, “wáagu tia” jĩ, Macedoniapũ wãajõãyigu.

² Too maquẽ macãrĩꝛũ netõwãgu, too macãrãrẽ cũũ wederẽmena wãcũtutuare ticonemowayigu. Teero tii, jeayigu Greciapũ.

³ Toopú itĩãrã muĩpũrã putuáyigu. Cũũ Siriapũ dooríwũmena wáagũũ, judíoa cũũrẽ sãĩdũgãre quetire tũoyigu. Teero tiigú, “Macedonia wáarimarũra cãmerputúawagũda sũcã” jĩ wãcũyigu.

⁴ Cũũ wáari, ãpẽrã cũũrẽ bapacutiwarira niiwã. Cúã niiwã: Sópater Berea macã macũ (cũũ Pirro wãmecutigu macũ niiwĩ); Segundo, Aristarco (cúã puarã Tesalónica macãrã niiwã); Gayo Derbe macã macũ; Timoteo; Tíquico, Trófimo (cúã puarã Asia macãrã niiwã).

⁵ Cúã ãsã sũguero wáa, Troaspũ ãsãrẽ yuerira niiwã.*

⁶ Ñsã Filipospũ putuáwũ. Toopú pã púuri tiirẽmena wóoya manirẽ pãrẽ yaarí bosebureco ññawã. Nocõrõrã nii, wãajõãwũ dooríwũmena. Cinco burecori siro jeawũ Troaspũ. Toopú sica semana putuáwũ.

Troaspũ Pablo ññanetõgũ wáarigue

⁷ Yeerisãri bureco niirĩ, ãsã neãwũ bocaadara. Apeburecope Pablo wáagũũ niijĩgũ, cúãrẽ wedewi. Ñami deco niirĩ, wedegu tiiwĩ ména.

⁸ Ñmũãrõ macã tatia ãsã neãrí tatiapũ pee sãwócorepa niiwũ.

⁹ Sĩcũ mamũ ventana soperũ duigú wũgoá jeanowĩ. Cũũ wãmecutiwi Eutico. Pablo yoari peti wedegu tiirĩ, cãnicõnuãrigũ niiwĩ. Yerapũ ñaacodiawĩ. Cũũ duiariro itiácasa sotoapũ niiwũ. Cúãpe cutadiwã, diaarigupũre néemũõcowa.

¹⁰ Pablocã diiwãwĩ. Cũũ sotoa munibiã, cũũrẽ ñeediyo, cúãrẽ jĩwĩ:

—Nocõrõca ucũãrijãña. Catijãĩ ména, jĩwĩ.

¹¹ Mũãwa, cúãrẽ pã bato, yaa, wedeseboejõã, wãajõãwĩ.

¹² Mamũpere wiipú néejõãwã. Cũũ catiri, ãñurõ yeeripũnacutira niiwã sũcã.

Troaspũ niiãrira Mileto macãꝛũ wáarigue

¹³ Pablo ãsãrẽ jĩrirobirora dooríwũmena cũũ sũguero Asopũ wãajõãwũ. Pablo ãsãrẽ: —Yũ maapũ wáa, Asopũ múãrẽ bocagũda, jĩwĩ.

* **20:5** Lucas atipũ jóarigu Filipospũ niijiyi, Pablo toopú jeari.

¹⁴ Asopu ùsãmena buajeá, ùsã atiriwupu sããwĩ. Too síro Mitilenepu tĩãwawu.

¹⁵ Too macãrã apebureco Quío nucũrõ díamacũpu tĩãjeawu. Maawáriwu. Too macãrã apebureco Samospu tĩãjeawu. Too macãrã apebureco Miletopu jeajõãwũ sáa.

¹⁶ Ùsã Miletopu wáara, Éfesore diamacũ netõjõãwũ. Pablo Asiapu yoari putuáduhariwi. Cãũrẽ basioatã, Jerusalénpu Pentecostés bosebureco ññadugawi.

Pablo Éfeso macãrã bũtoá dutiráre wedeyaponorigue

¹⁷ Pablo Miletopu niigũ, Éfeso macãrã Jesuré padeorã bũtoá dutiráre atiduticowi.

¹⁸ Cũã jeari ñña, cãũrẽ jĩwĩ:

—Múã ãñurõ masĩcu yuu múã watoapure tiirécũtiriguere. Yuu sicato Asiapu jeagu, tée yuu niitugupu tiitucoriguere ãñurõ masĩcu.

¹⁹ Yuu marĩ Òpũ dutiró tiigũ, “ãpẽrã nemorõ ãñurẽ tiia” jĩ wãcũriwu. Múãmena utiwu. Judíoa yuure ñañarõ tiidugári, ñañarõ netõwũ.

²⁰ Niipetire múã ãñurõ niĩadarere wedepetijãwũ. Basocã neãrõpu, múãye wiseripu teero wederucujãwũ.

²¹ Judíoare, judíoa niihẽrãcãrẽ ateré sĩcãrĩbiro wedewu: “Múã ñañaré tiirẽre wãcũpati, wasoyã; Cõãmacũyere ãñurõ tiinucãña; Jesús marĩ Òpũrẽ padeoyã”, jĩ wederucujãwũ.

²² Yuu mecãtigã wáagu tiia Jerusalénpu Espiritu Santo yuure dutirirobirora. Toopũ yuure deero wáaro wáaadacu masĩriga.

²³ Ate dícuere masĩã: Basocã ñañarõ netõrĩ tii, yuure peresuwiipu sõnecoadacua. Ateré macãrĩcõrõ Espiritu Santo yuure wedei.

²⁴ Ateré masĩpacu, wãcũpatiria. Yuu catirẽre maĩría. Marĩ Òpũ Jesús cãũ paderé cũũriguere peotídugaga. Cõãmacũ basocãre netõnére quetire wededutiwi yuure.

²⁵ Yuu múã putopu niigũ, Cõãmacũ dutiré basocãpũre niĩadare jeariguere wedewaru-cuwu. “Múã sĩcũno yuure ññanemoricu sáa”, jĩ tugueñajãga.

²⁶ Teero tiigũ, mecãũ múãrẽ wedea: Yuu wederiguere tuorĩra pecamepu wáari, yé wapa niiricu.

²⁷ Yuu múãrẽ niipetire Cõãmacũye quetire wederijã tiiríwu.

²⁸ Teero tiirã, múã basiro coteya. Jesuré padeorĩ põna macãrãcãrẽ ãñurõ cote, buenemoña. Múãrẽ Espiritu Santo cũũrigu niiwĩ, cãũrẽ ññanũnũsearo jĩigũ. Cõãmacũ cãũ macũye dímena cãũrẽ cãũyara wáari tiirígu niiwĩ. Teero tiirã, oveja coteri basoca tiirõbiro cãũrẽ tiiapuya.

²⁹ Yuu tugueñarĩ, yuu wáari siro, ãpẽrã jĩditorepira múãmena niirã jeaadacua. Yáíwa ovejare sĩãrã tiirõbiro múã Jesuré padeorẽre petirĩ tiidugáadacua.

³⁰ Sĩquẽrã múã menamacãrãcã wedewisioadacua, Jesuré padeorã cãũrẽ tuonũnũsearo jĩĩrã.

³¹ Teero tiirã, ãñurõ tuomasĩ niĩña. Múã ateré acabóricu: Itiácũma múã niipetirare ãñurõ tiĩadarere bóaneõremena búrecori, ñamirĩ wedewu.

³² Yuu wáagu tiia. Cõãmacũ múãrẽ ãñurõ cotearo. Cãũ maĩré quetimensa múãrẽ tutuare ticoaro. Tee queti múãrẽ wãcũtutuari, padeonemórĩ tiimasĩcu. Tee quetire padeorĩ, ãpẽrã Jesuré padeorãmena múãrẽ ãñurẽ ticogũdaqui Cõãmacũ.

³³ Æpẽrãyé niyeru, oro, suti boonemósãriwu yuu.

³⁴ Múã masĩcu: Yé wãmorĩmena padewu. Teemena yuu, yuu menamacãrã booríguenore buawũ.

³⁵ Niipetire yuu tiiríguemena múãrẽ ãñowũ. Marĩ paderemena bóaneõrãrẽ tiiapuro booa. Marĩ Òpũ Jesús cãũ jĩĩriguere wãcũrõ booa: “Ticogũpe ñeegũ nemorõ useniqui”, jĩiyigu, jĩiwĩ Pablo.

³⁶ Teeré jĩitoanucõ, cãũ niipetiramena ñicãcoberimena jeacũmu, Cõãmacũrẽ sãiwĩ.

³⁷ Niipetira bayiró utiwa. Cãũrẽ páabua, wasopũro ùpũ tiiwã.

³⁸ Cũũ “mũã yũure ññanemoricu sãa” jĩãriguere wãcũrã, nemorõ bóaneõrã pũtuãwa. Too síro dooríwũpũ cũũrẽ cũũcora wãawa.

21

Jerusalénpu Pablo wáarigue

¹ Ɔsã Éfeso macãrã bũtoá dutiráre “wáara tiia” jĩtoa, dooríwũpũ mũãsã, wáajõãwũ. Wáa, diamacú wáa, Cos macãpũ jeawũ. Apebũreco Rodas macãpũ, too macãrã Pátara macãpũ jeawũ.

² Toopú Feniciapũ wáariwũcare bũajeáwũ. Tiiwũpũ mũãsã, wáajõãwũ.

³ Wáa, Chipre mũcũrõrẽ ññawa, tiinũcũrõ acuniñape pũtuãwũ. Too netõwá, Siria ditapũre jeawũ. Jea, Tiro macãpũ maajeáwũ. Toopú tiiwú macãrã apeyé cũã néewariguere aramonecoadara tiiwá.

⁴ Toopú ùsã Jesuré padeoráre ãmaã, bũajeáwũ. Cũãmena sica semana pũtuãwũ. Cũã Espiritu Santo masíre ticorémene Pablöre “Jerusalénpu wáarijãña” jĩmiwã.

⁵ Cũã teero jĩpacari, tii semana petirí, wáajõãwũ sũcã. Cũã niipetira, cũã mũmosãnumiã, cũã põna ùsãrẽ baracũtibuawa macã wesapũ. Ditaturipũ ñicãcoberimena jeacũmu, Cõãmacũrẽ sãiwá.

⁶ Sãitóa, “wáara tiia” jĩ, dooríwũcapũ mũãsãwũ. Cũãpe cũãye wiseripũ pũtuajõãwũ.

⁷ Tiropũ niiãrira wáa, Tolemaida macãpũ jeawũ. Toopú Jesuré padeoráre ãñuduti, sicabũreco pũtuãwũ cũãmena.

⁸ Apebũreco wáa, Cesareapũ jeawũ. Toopú jeara, Felipe Jesuyé queti wedegúya wiipũ sããwawũ. Felipe Jesuré padeorá siete yaaré batorira menamacũ niirigũ niiwĩ. Cũũ pũtopũ pũtuãwũ.

⁹ Cũũ põna numiã manũmanirã bapari niiwã. Cũã profetas niiwã.

¹⁰ Yoari ùsã niiripacari, sũcũ Judeapũ niiãrigũ jeawi. Profeta niiwĩ. Cũũ wãmecũtiwi Agabo.

¹¹ Ɔsã pũto jea, Pabloyada siatúridare née, cũũ basiro cũũye dũpori, cũũye wãmorĩpu siatúwi. Siatútoa, ùsãrẽ jĩwĩ:

—Espiritu Santo jĩãwĩ yũure: “Judíoa Jerusalénpu atidá õpũrẽ siatúadacua ãno mũu siatúro tiiróbiro. Cũũrẽ judíoa niihẽrãpũre ticoadacua”, jĩwĩ Agabo.

¹² Cũũ teero jĩrĩ tuorá, ùsã Pablöre: —Jerusalénpu wáarijãña, jĩmiwũ.

Cesarea macãrãcã: —Wáarijãña, jĩmiwã.

¹³ Cũũpe jĩwĩ:

—Utirijãña. Yũure bayiró wãcũpatiri tiirá tiia. Jerusalénpu Jesuyé wapa yũure siatú, sããdũgápacari, wáaguda, jĩwĩ.

¹⁴ Cũũ “jáũ, ãñuã” jĩhẽrĩ ññarã: —Cõãmacũ booró tiiáro, jĩjãwũ.

Nocõrõrã ditamanírã pũtuãwũ.

¹⁵ Ɔsã too niiãrira ùsãye ññanotoa, wáajõãwũ Jerusalénpu.

¹⁶ Sĩquẽrã Cesarea macãrã Jesuré padeorá wãawa ùsãmena. Cũã ùsãrẽ néewawa Mnasónya wiipũ. Cũũ Chipre macũ niirigũ niiwĩ. Yoari Jesuré padeogá niiwĩ. Toopú cãniwá.

Pablo Santiagore ññagũ wáarigue

¹⁷ Ɔsã Jerusalénpu jeari, Jesuré padeorá useniremena bocawa ùsãrẽ.

¹⁸ Apebũreco Pablo ùsãmena Santiagore ññagũ wáawi. Toopú niipetira bũtoá dutirá niiwã.

¹⁹ Pablo cũãrẽ ãñudutiwi. Judíoa niihẽrãrẽ Cõãmacũ cũũmena tiirígũecõrõ dũaró manirõ wedemũãñũcãwĩ.

²⁰ Teeré tuo, Cõãmacũrẽ usenire ticowa. Pablöre jĩwã:

—Ĥsāya wedegꝰ, mꝰꝰ masīcu: Paꝰ peti judíoa Jesuré padeorá niīya. Cúã “Moisére dutiré cūūriguere tiipetíro booa” jīrã tiīya.

21 Cúã ate wedepatirere tꝰoáyira: Mꝰꝰ judíoa niihērāye ditapꝰ niigã, judíoa toopú niirārē Moisés dutirére “tiiríjãña” jīyiro. Cúã pōnarē cōneríꝰ yapa macã caseróre “widedcōārijãña” jīyiro. Teero biiri marī judíoa tiirécutirenocārē “tiiríjãña” jīyiro. Teeré tꝰooyíra.

22 “¿Deero tiigúdari cūū?” jīi wedeseawū ũsã mꝰꝰrē. Cúã mꝰꝰ “ãnopú jeaayigꝰ” jīirére tꝰoádacua.

23 Teero tiirã, ũsã biiro wãcūãwū: Ĥmũã bapari Cōãmacūrē “biiro tiíada” jīārira niīãwã.

24 Mꝰꝰ cúãmena Cōãmacūwiipꝰ wáari, ãñubocu. Mꝰꝰcã cúã tiiróbirora tiiyá. Cúã marī tiirénorē tiirã tiíawã. Atebárecorire ñañaré tiiríguere acabóre sãirã tiíawã. Niipetire wáicꝰra cúã Cōãmacūrē ticoadarare mꝰꝰ sãibosáya. Mꝰꝰ teero tiíari siro, cúã póare pedecōãdutiadacua. Mꝰꝰ biiro tiiríguere masírã, niipetira judíoa mꝰꝰye quetire “teero jīãmajãrã tiijya” jīãdacua. “Cūãcã Moisére dutiré cūūriguere ãñurō tiigú niī”, jīãdacua.

25 Jesuré padeorá judíoa niihērāpere “biiro tiirí ãñuãdacu” marī jīiriguere jóacotoawꝰ: Wáicꝰra dii cúã padeoräre ticoariguere yaarijãña. Wáicꝰraye díre sñiríjãña. Wáicꝰra dii díi cōãña maniré diiré yaarijãña. Āpērãména ñañarō ñeeaperijãña, jīi jóawꝰ, jīiãwã.

Pablöre peresuwiipꝰ néewarigꝰ

26 Apebárecope Pablo cúã baparire néewawi. Pablo cūū ñañaré tiiríguere acabóre sãitóari, Cōãmacūwiipꝰ sããwayira. Pablo pairé wedeyigꝰ:

—Sica semana dꝰsaa ãniã ñañaré tiiríguere acabóre sãĩãdaro. Niituri bꝰrecore cúãcōrō wáicꝰrare sãĩãduti, ticoadacua Cōãmacūrē, jīiyigꝰ.

27 Cúã siete bꝰrecori peotíadara tiirí, judíoa Asia macãrã Pablöre Cōãmacūwiipꝰ niirí ññayira. Cūūrē ññarã, ãpērãrē cúarosãrī tiiyíra. Cúã cūūrē ñee, acaribíyira:

28 —Ĥsāya wedera, tiípura atiya. Ānirã niī niipetiroꝰ niipetirare ñañarō buewarucꝰꝰ. Cūū marī judíoa maquērē, Moisére dutiré cūūriguere, teero biiri atiwíi maquērē ñañarō wedesewarucuyigꝰ. Apeyeréja, griegoare atiwíipáre néesããwĩ. Cūū biiro tiigú, atiwíi ñañaré manirí wiire ñañogú tii, jīiyira.

29 Ate sugꝰero Trófimo Éfeso macã Pablomena macãꝰ niirí ññayira. Teero ññarira niijírã, cúã “cūūrē Cōãmacūwiipꝰ néesããjyi” jīi wãcūrira niimiãwã.*

30 Cúã wedesãrī tꝰorã, niipetira tiimacã macãrã acaribíbatejōãwã. Cutꝰjeáwa. Pablöre ñee, wéecowitiawa, té Cōãmacūwii sopeputóꝰ. Máata sopepãmarĩrē biajãwã.

31 Pablöre sãĩãdarapꝰ tiirí, ãpērã basocá surara dutigúꝰre wedera wáarira niiwã:

—Niipetira atimacã Jerusalén macãrã neã, cúã, acaribíra tiíawã, jīiyira.

32 Cūū tee quetire tꝰogú, cūūyara surarare, cúãrē dutiräre néõ, diiãti, cutꝰuãtiwa cúã ꝰꝰtopꝰ. Surara dutigú suraramena cutꝰuãtiri ññarã, Pablöre páarira duujãwã.

33 Surara dutigú Pablo ꝰꝰtopꝰ jea, surarare ñeeduti, ꝰꝰadã cōmedaména siatúduitiwi. Basocäre sãĩñãwĩ:

—¿Noã niī ãni? ¿Deero tiíarĩ? jīimiãwĩ.

34 Basocápe ãpĩ merẽã, ãpērãcã merẽã noo booró acaribíãmajãwã. Teero tiigú, surara dutigúꝰe ãñurō tꝰobúariwi. Cūūyara surarare néewadutiwi cúã niirí wiicãꝰ.

35 Tiíwíi mꝰũwaropꝰ jeari, basocá bayiró tuudiyówa. Teero tiirã, surara Pablöre néepa néecomũãwã.

36 Niipetira cúã siro tuudiyóatira: —Sĩãcōãjãña, jīi acaribíwa.

Pablo “yꝰꝰ wapa cꝰoríã” jīirigꝰ

37 Tiíwiipá sōnecoadara tiirí, Pablo surara dutigúꝰe sãĩñáyigꝰ:

* 21:29 Cōãmacūwii Jerusalénꝰ niimiri wiipure judíoa niihērãrē sããwadutiriya.

—Yuu munmena wedeseri, ¿añuniadari? jĩyigu.

Cũrẽ yuyigu:

—¡Ayo! Mũcã griegoayere wedesemasĩjãyo.

³⁸ ¿Mũu Egipto macũ ãsã romanuãrẽ cõadugamirigu mee niĩ? Cũu cuatro mil basocãre sãrẽpira dutigũ niyigu. Cũuyarare nõ, basocã manirõpu nõewayigu, jĩyigu.

³⁹ Pablo yuyigu:

—Yuu cũu mee niĩ. Judioayũ niĩ. Tarso Cilicia ditapu niirĩ macã macũ niĩ. Bãri niirĩ macã macũ mee niĩ. Yuu ãniãrẽ wededugaga. Mũu boorĩ, wedeguda, jĩyigu.

⁴⁰ Surara dutigũ “jáu” jĩyigu. Teero tiigũ, too mũãwarõpu nucũgũrã, wẽtuçowi. Cũã ditamanĩrĩ ñña, hebreoayemena wedewi cũãrẽ:

22

¹ —Yãa wedera, yuu pacũsũmũã, yũre tuoyã ména. Yuu mũãrẽ yẽe maquẽrẽ wedeguda, mũã yũre “wapa çuorĩ” jĩãrõ jĩgũ, jĩwĩ.

² Cũu hebreoayemena wederi tuorã, nemorõ ditamanĩjõãwã. Pablo cũãrẽ jĩwĩ:

³ —Yuu judioayũ niĩ. Tarso Cilicia ditapu niirĩ macãpu bauãwũ. Atimacãpũ masãwũ. Gamaliel yũre buewi. Cũu Moisés marĩ ñecũsũmũãrẽ dutirẽ niipetirere buepetijãwĩ yũre. Mũã atitõre Cõãmacũ dutirẽre tiirẽçutirobirora yũcã ãñurõ tiirucũjãã.

⁴ Yuu tiiburecopũ mama buerẽre padeorãre ñãñarõ tiirucũwũ. Siquẽrãrẽ sãdutiwũ. Æmũã, numiãrẽ ñee, cũãrẽ peresuwiipũ sõnecodutirucuwũ.

⁵ Paiarẽ dutigũ, niipetira Judioare Dutirã Peti “teerora tiwĩ” jĩ masĩcua. Cũãrã yũre dutirẽpũrĩrẽ jóabosarira niwã. Teepũrĩrẽ nõe, marĩya wedera Damascõpu niirãrẽ ticõgũdũ tiimĩwũ. “Mama buerẽre padeorãre ñee, siatũ, nõewagũda Jerusalẽnpũ, cũãrẽ ñãñarõ tiidutiũdũ”, jĩmiwũ.

Pablo wasorĩque queti (Hch 9.1-19; 26.12-18)

⁶ Maa wãagũ, Damascõpu jeagũdũ tiirĩ, coeritõ niirĩ, wãcũña manirõ ãmũãsepũ bóediatũ yũ pũto bayirõ capemõrõ bóewũ.

⁷ Teero wãari, yuu ditapu ñaacũmujõãwũ. Sĩcũ yũre wedeseri tuowũ: “Saulo, ¿deero tiigũ yũre ñãñarõ tiinũnũsei?” jĩwĩ.

⁸ “¿Noã niĩ mũu?” jĩwũ. “Yuu Jesús Nazaret macã macũ mũu ñãñarõ tiinũnũsegũra niĩ”, jĩwĩ.

⁹ Yuumena wãariracã tee bóediatiriguere ñña, “cuijõããwũ” jĩwã. Cũu yuumena wedeseriguere “tuoriatũ” jĩwã.

¹⁰ Yuu cũrẽ sãñãwũ: “Õpũ, ¿deero tiirĩ boogãri?” jĩwũ. Cũu yũre yũwĩ: “Wũmunũcãña. Damascõpu wãaya. Toopũ mũũrẽ sĩcũ wedegũdaqui niipetire mũu tiĩadare Cõãmacũ quẽnorẽ”, jĩwĩ.

¹¹ Yuumena wãarira yũre tũãwãta, Damascõpu wãara. Yuu asibatẽre capeari bauherĩ tiwũ.

¹² Tiimacãpũre Ananías wãmecũtigũ niwĩ. Cõãmacũrẽ quionĩremena padeogũ, Moisére dutirẽ cũũriguere tiigũ niwĩ. Niipetira judioa tiimacã niirã cũãrẽ “ãñuniĩ” jĩ ñãwã.

¹³ Yuu ñãgũ jea, yuu wesapu nucũ, yũre jĩwĩ: “Yãa wedegũ Saulo, ññamũõcoya sũcã”, jĩwĩ. Wãcũña manirõ cũãrẽ ññamũõcowũ.

¹⁴ Yuu jĩnemowĩ: “Tĩatorũ Cõãmacũ marĩ ñecũsũmũã padeorĩgũ mũũrẽ besetoayigu, cũu boorẽre mũũrẽ masĩãrõ jĩgũ. Cũu macũ ãñugãrẽ ñña, cũu wedeserere tuorãro jĩgũ, beseyigu.

¹⁵ Mũu cũũyere wedegũ wãagũdacu. Niipetirare niipetiropu mũu ññããriguere, mũu tuorãriguere wedewarucugũ wãagũdacu.

¹⁶ Teero tiigú, yoari yuerijãña m̄m̄. W̄m̄m̄ncãña. Marĩ Òp̄r̄ẽ padeojĩgũ, m̄m̄ ñañarẽ tiirẽre acabóre sãñã. Sãitóa, wãmeõtidutiya”, jĩwĩ.

Pablo judíoa niihẽrã p̄top̄m̄ wáadutiriguere wederigüe

¹⁷ ”Too síro Jerusalén̄m̄ p̄tuajeagu, Cõãmacũwiip̄m̄ cũrẽ sãĩgũ jeaw̄m̄. Ȳm̄ cũrẽ sãĩgũ tiirí, cãnirípac̄m̄, quẽẽrõp̄m̄ tiiróbiro Jesuré Ìñawũ.

¹⁸ Jesús ȳm̄re jĩwĩ: “Boyero atimacã Jerusalén̄rẽ witiwaya. Ñno macãrã yée quetire m̄m̄ wederi, booriadacua”, jĩwĩ.

¹⁹ Ȳm̄ cũrẽ jĩwũ: “Òp̄ũ, cúa añurõ masícua: Niipetire judíoa cúa neãré wiserip̄m̄ m̄m̄rẽ padeorãre tãnadutí, peresuwiip̄m̄ sõnecorucuw̄m̄.

²⁰ Esteban m̄m̄ye queti wederigüe cúa sãrítore, ȳm̄cã toopúra Ìñanucũwũ. Cũrẽ sãrãye suti sotoá maquẽrẽ cotebosaw̄m̄. ‘Añurõ tiirã sããya’, jĩ wãcũmiwũ”, jĩ wedemiwũ Jesuré.

²¹ Cúa ȳm̄re jĩwĩ: “Wáaya. Ȳm̄ aperopú yoarop̄m̄ ticocogudacu m̄m̄rẽ judíoa niihẽrã p̄top̄m̄”, jĩwĩ.

Pablo surara dutigúmena wedeserigüe

²² Nocõrõrã añurõ t̄otúwa. Teeré t̄orã, bayiró acaribíwa sũcã.

—Cũrẽ sãcõãjãña. Cũrẽ boorídojã, jĩ acaribíwa.

²³ Acaribíra, cúa cUARERE ãñorã, cúaYE suti sotoá sãñarere tuuwé, wẽẽtuwa. Dita maané, débatecowa.

²⁴ Cúa teero tiirí Ìñagũ, surara dutigú Pablöre sõnecojãdutiYigũ cúaYA wii popeap̄m̄. Sõnecotoanucõ, Pablöre “¿deero tiirã basocã m̄m̄rẽ acaribí?” jĩ wederi tiidugágu, cũrẽ tãnagũdu siatúdutiYigũ.

²⁵ Siatúari siro, Pablöre cúa p̄to nucũgú cien surara dutigúre jĩYigũ:

—Múa ȳm̄re búri peti tãnamas̄ricu; romanuãrẽ dutiré teero tiidutíria. Ȳm̄ romanuãyu niã; queti beserí basoca ȳm̄ tiiriguere beseriya ména, jĩYigũ.

²⁶ Cúa teero jĩrĩ t̄ogú, cien surara dutigú cũrẽ dutigúp̄re wedegũ wáayigũ.

—M̄m̄ añurõ tiiyá. Jõõ niirigũ “romanuãyu niã” jĩãwĩ, jĩYigũ.

²⁷ Teeré t̄ogú, surara dutigú sãñãgũ wáayigũ:

—¿Niirõrã m̄m̄ romanuãyu niĩ? jĩYigũ.

—Éjũ, cũrã niã, jĩYigũ Pablo.

²⁸ Surara dutigúre: —Ȳm̄ pairó niyeru wapatíw̄m̄, romanuãyu niirere sããgũdu, jĩYigũ.

—Ȳm̄ja máata bauágup̄ra romanuãyu niirigũ niwũ, jĩYigũ Pablo.

²⁹ Teeré t̄orã, cũrẽ tãnaãdara tiimíãrira máata aperopé jeaconcãyira. Surara dutigúca cui niiyigũ. “Romanuãȳre ‘tãnaã’ jĩgũ, siatúdutimiãyu” jĩ wãcũgũ, cuijõãyigũ.

Pablo Judíoare Dutirá Peti p̄top̄m̄ wederigüe

³⁰ Teero tiigú, judíoa cũrẽ wedesãre diamacú maquẽrẽ masídugagu, arebárecope paiaré dutirãre, teero biiri niipetira Judíoare Dutirá Petire néõyigũ. Pablöre jõãdutí, néediati, cúa Ìñacorop̄m̄ nucũdutiYigũ.

23

¹ Pablo Judíoare Dutirá Petire Ìña, jĩYigũ:

—Yáa wedera, ȳm̄ catiré b̄recorire tée mecũãp̄mena Cõãmacũ Ìñacorop̄m̄ añurõ yeeripũnacutia, jĩYigũ.

² Ananías paiaré dutigú teeré t̄ogú, Pablo wesa nucũrãrẽ ̄serop̄m̄ páadutimiyigũ cúa teero jĩrẽ wapa.

³ Teero tiigú, Pablo cũrẽ jĩYigũ:

—Cõamacũ mũurẽ ñañarõ tiigúdaqui. Mũu tiiditórepigu niiã. Mũu too duia, yũre queti besegũdu Moisés dutiré jĩrõbirora. Mũu basirora tee dutirére netõnucãgũ tiia, yũre páadutigũpeja, jĩiyigu.

⁴ Too nucũrã cũũrẽ jĩiyira:

—Biuro ñañarõ wedeserijãrõ booa paiaré dutigú Cõamacũ cũũrigure, jĩiyira.

⁵ Pablo cúãrẽ jĩiyigu:

—Yáa wedera, cũũ paiaré dutigú niirére yũu masĩriatu. Cõamacũye queti jóaripũru biuro jóare niiã: “Múãya macã macãrãrẽ dutigũre ñañarõ wedeserijãña”, jĩã, jĩiyigu.

⁶ Pablo too niirã saduceo basoca, ãpẽrã fariseo basoca niirĩ ññagũ, bayiró busurómena wedeseyigu:

—Yáa wedera, yũu fariseo basocũra niiã yũu pacũsũmũã tiiróbirora. Basocã diarira masãrere yũu padeóa. Ate yũu padeoré wapa múã yũre ãno queti beseróru néeatia, jĩiyigu.

⁷ Teeré tuorã, fariseo basoca, saduceo basocamena bayiró cãmerĩ jĩiyira. Teero tiirã, sĩcãrómẽna niimiãrira batajõãyira.

⁸ Saduceo basoca diariraru masãrere, teero biiri ángelea, wãtĩã niirere padeoríya. Fariseo basocape teeré padeoóya.

⁹ Cúã bayiró acaribíyira. Teero tiirã, sĩquẽrã Moisés jóarigue buerã wãmũnucãyira. Fariseo basoca niiyira. Bayiró cúasoremena wedemiyira:

—Ñirẽ wapa ñañaré buaríã. Apetó tiigú, ángele cũũrẽ wedesejĩyi, jĩimiyira.

¹⁰ Cúã bayiró cãmerĩ jĩnemorĩ ññagũ, surara dutigú Pablöre wéetamatõrĩ jĩĩgũ, cuiyigu. Teero tiigú, Pablo cúã watoaru niigũrẽ surarare néeatidutiyigu. Cúã niirĩ wiicaru néewadutiyigu sũcã.

¹¹ Tiiñami Jesús Pablo puto bauá, jĩiyigu:

—Wãcũtutuaya. Atimacã Jerusalenru yé quetire wedearirobirora Romarucãrẽ wedegudacu, jĩiyigu.

Judíoa Pablöre sããdũgãmirigue

¹² Apebũrecope ãpẽrã judíoa yayióropu neã, “Pablöre sãããda” jĩimiyira. “Mecũãmena yaari, sĩnirĩnucããda; Pablöre sããtóararu, yaaada. Cũũrẽ sããríatã, Cõamacũ marĩrẽ ñañarõ tiáro”, jĩimiyira.

¹³ Teero wedesera cuarenta nemorõ niiyira.

¹⁴ Cúã paiaré dutirá, ãpẽrã butoá dutirá putopu wáa, cúãrẽ jĩiyira:

—Ûsã Cõamacũ ññacoropu yaarinucããwũ; Pablöre sãããdari suguero, yaaria.

¹⁵ Teero tiirã, múã, niipetira múãmena dutirá* surara dutigũre queti ticocoya. Cũũ Pablöre néediatiaro. “Ûsã cũũ tiiáriguere ãñurõ sããñãdũgaga”, jĩicoya. Pablo múã puto jeadari suguero, cũũrẽ sãããdara, cũmuãdacu, jĩimiyira.

¹⁶ Pablo bayio macũ cúã sããdũgãre quetire tuogú, surara niirĩ wiicaru sããwa, Pablöre queti wedeyigu.

¹⁷ Pablöre cũũ wederi tuogú, sĩcũ cien surara dutigũre atiduti, jĩiyigu:

—Ñirẽ mũu dutigú putopu néewayã. Queti wedegũdu tiiáyigu cũũrẽ, jĩiyigu.

¹⁸ Cũũrẽ surara dutigú putopu néewa, jĩiyigu:

—Pablo marĩ peresu cuogú yũre atiduti, ãnirẽ mũu putopu néeatidutiawĩ. Queti wedegũdu tiiáyigu mũũrẽ, jĩiyigu.

¹⁹ Surara dutigú mamũrẽ wãmopu ñee, néewa, basocã tuohéropu sããñáyigu:

—¿Ñeenó queti wededũgai yũre? jĩiyigu.

²⁰ Mamũpe cũũrẽ wedeyigu:

* **23:15** Cũãmena dutirá Judíoare Dutirá Peti niiyira. Pecãsyemena “junta suprema” jĩicua.

—Judíoa m̄urē queti ticoadacua. Niipetira “biiro tiiáda” jĩāyira. Pablore ñamigã Judíoare Dutirá Peti neārõp̄u néewadutiadacua m̄urē. “Cũ tiiáriguere añurõ sãĩñádugaga”, jĩditoadacua.

²¹ Cũārē t̄orijãña. Cũā menamacãrã cuarenta nemorõ ãmũã cũūrē duti, coteadacua. Cũā yaari, s̄iniriadacua; cũūrē s̄iãtõarap̄u, yaaadacua. Cũā “marĩ teero tiiriatã, Cõãmacũ ñañarõ tiiáro” jĩāyira. Quēnotóayira cũā tiiádarere. Mecãtigã m̄u “jáu” jĩrē dícuere yuera tiicúa, jĩyiḡu.

²² Surara dutigúpe jĩyiḡu:

—Sícunorē “teerē cũūrē wedeawã” jĩrijãña. Nocõrõrã niiã, jĩyiḡu.

Surara dutigú Pablore Félix p̄top̄u ticocorigue

²³ Surara dutigú cien surara dutirá p̄arãrē atiduti, wedeyiḡu:

—Surarare quēnodutíya. Cũā mecũā ñami nueve niirĩ, wáaadacua Cesareap̄u. Doscientos surara d̄upomena wáaaro; setenta caballoamena pesawaaro; doscientos saderéyuc̄uere néewaaro.

²⁴ Pablo cũ pesawaadara caballoacãrē quēnoãrõ. Apeyenó merēã wáaro manirõ Félix atiditá dutigúp̄uere néewaya, jĩyiḡu.

²⁵ Wedetõa, paperapũ jóayiḡu. Ate cũ jóarigue tiirõbiro niiã:

²⁶ “Ȳm̄ Claudio Lisias, m̄u Félix Judea dita dutigúre añudutia.

²⁷ Ȳm̄ m̄urē ticocoḡuere judíoa ñeejããwã. Cũūrē s̄iããdara tiimíãwã. Ȳm̄ cũ ro-manuãȳu niirere t̄ogú, suraramena cũūrē netõnéãwã.

²⁸ ‘¿Ñeenó wapa cũūrē wedesãĩ?’ jĩ masĩdugaḡu, Judíoare Dutirá Peti neārõp̄u cũūrē néediwaawã.

²⁹ Judíoare dutiré maquē dícuere ‘netõnucããwĩ’ jĩ wedesããwã. Tee dícuere cũūrē wedesãĩ, ñeenó wapa s̄iãmasĩña maniãwã; cũ ñañarõ tiirípacari, peresuwiip̄u s̄õnecomãĩña maniãwã.

³⁰ Æp̄rã judíoa ‘cũūrē s̄iããda’ jĩrē queti ȳm̄p̄uere jeaawã. Teero tiigú, máata m̄ur̄uere ticocoa. Cũūrē ãnopú wedesããrirare m̄ur̄uere ‘wedesãrã wáaya’ jĩãwã. Nocõrõrã niiã”, jĩ jóayiḡu.

³¹ Tiiñami surara cũ dutiaribiro Pablore néewa, néejeayira Antípatris macãp̄u.

³² Apebúrecope surara d̄upomena wáarira toorã cãmecóput̄uatiyira cũãya wiicap̄u sũcã. Caballoamena wáarira dícu Pablomena netõwáyira.

³³ Cũā Cesareap̄u jea, surara dutigú jóarip̄urē ticoyira tiidita dutigúre. Pablocãrē cũp̄uere ticoyira.

³⁴ Cũ tiip̄urē buetõa, Pablore sãĩñáyiḡu:

—¿Noo macãp̄u niĩ m̄u? jĩyiḡu.

—Cilicia macã niĩ, jĩyiḡu.

³⁵ —M̄urē wedesãrã ãnopú jeari, m̄urē t̄ogúda, jĩyiḡu.

Teero jĩtoa, Pablore Herodeniiya wiicap̄u cotedutiyiḡu.

24

Félix p̄top̄u Pablore wedesãrique

¹ Sicamoquēñe b̄urecori siro paiaré dutigú Ananías, s̄iquerã b̄utoá dutirám̄ena Cesareap̄u jeayira. Basocãre wedesãrirare wedesebosaḡu cũãm̄ena jeayiḡu. Cũ wãmecutiyiḡu Tértulo. Félixp̄uere Pablore wedesãyira.

² Pablore néejeari, Tértulo cũūrē wedesãnucãyiḡu:

—Ûsãrē dutigú, m̄u dutirém̄ena añurõ niirecutia ùsã. M̄u masĩrém̄enarã atiditá añurĩ dita wáaro tiia.

³ Niipetip̄u niipetire m̄u ùsãrē tiibosãrere ùsenirem̄ena ñña.

⁴ Murrē páasutiri tiidugáriga. Teero tiigú, péero wedesecoguda. Usãrē péero tuocójiña ména.

⁵ Usã ñnarĩ, ãni ñañoĩ. Niipetiropu judíoare sîcârôména niimirirare câmerĩ batarí tiinetõĩ. Nazaret macû buerigue nunnarãrē suguegú niĩ.

⁶ Cõamacûwiire ñañodugámiyigu. Teero tiirá, usã cûurē peresu ñeewũ. Usã judíoare queti beserobirora cûurē queti besedugamiwũ.

⁷ Usã teero tiiádara tiirí, Lisias surara dutigú usã puto sããati, tutuaromena cûurē néejõawĩ.

⁸ Usã cûurē wedesãrere murrere wedesãdutiwi. Murr basiro cûurē sãñáte. Teero tiigú, ate niipetire usã wedesãrere “niirõrã niicu” jĩ masîgûdacu murr, jĩiyigu.

⁹ Judíoa “újũ, teerora wáawũ” jĩnemocoyira.

Pablo Félixre wederigue

¹⁰ Félix Pablora ñayigu, wedeseya jĩgũ. Pablo wedeseyigu:

—Yurr masiã: Murr yoari atiditá macãrãrē queti beserí basocũ niĩ. Teero tiigú, useniremena murrē wedeguda yéequerē.

¹¹ Niipetire yurr tiiríguere, murr sãñarĩ, parr basocá murrē wedemasîcua. Doce burecori netõã, yurr Jerusalénpu jeari siro. Toopú Cõamacûrē padeogú jeawũ.

¹² Ñniã yurre ãpêrãména câmerĩ ñañarõ jĩrĩ buajeáriwa. Cõamacûwiirpu, usã neãré wiseripũ, teero biiri macãpu yurr basocáre cúari tiirí buajeáriwa.

¹³ Cûã wedesãrere “biiro tiiáwĩ” jĩmasîriya.

¹⁴ Yurr tiirere wedeguda. Mama bueré jĩrõbirora yurr Cõamacû usã ñecûsũmũã padeoriguere padeóa. Ñniã mama buerere padeorí booríya. Yurr doca niipetire Moisére dutiré cûuriguere, teero biiri profetas jóariguere padeóa.

¹⁵ Yurr ãniã tiirõbirora Cõamacû tiiádarere yuea. Cûũ basocá diarirapu masõgûdaqui, ãñurē tiirãre, ñañarē tiirãre teerora.

¹⁶ Teero tiigú, yurr masîrõ jeatuario wapa cuohégũ niidugaga, Cõamacû ññacoropũ, basocá ññacoropũ teerora.

¹⁷ Yurr peecûmarĩ aperopú wáanetõãrigu Jerusalénpu jeawũ sũcã. Judíoa bóaneõrãrē niyeru ticogu jeawũ. Teero biiri Cõamacûrē padeogú apeyenó ticogu jeawũ.

¹⁸ Yurr teeré tiigú tiirí, síquẽrã Asia macãrã judíoa yurre buajeáwa Cõamacûwiirpu. Yurre too sugueropũ Moisés cosedutiribirora cosetóawũ. Yurre buarí, parr basocá maniwã. Acaribíre maniwã.

¹⁹ Cûã yurre buajeárira murrere atiro booa, yurre wedesãdugaraja, yurre wedesãre cuorãja.

²⁰ Cûã atiheri, ãniã wedearo. Yurr Judíoare Dutirá Peti putopũ nucûrĩ, cûã ñañarē buaríguere wedesããrõ.

²¹ Ate docare yurre wedesãmasîya. Yurr cûã putopũ niigũ, bayiró busurómena jĩwũ: “Basocá diarira masãrere padeóa yurr. Ate yurr padeoré wapa múã mecûã yurre ãno queti beseropũ néeatia”, jĩwũ, jĩiyigu.

²² Félix mama bueré maquẽrē ãñurõ masîgú niijĩgũ, cûãrē jĩiyigu:

—Nocõrõrã tuogúda. Lisias surara dutigú jearipũ, múã wedesãre maquẽrē nemorõ ãñurõ sãñãgûda, jĩiyigu.

²³ Teero jĩtoa, cien surara dutigúre jĩrigu niiwĩ:

—Ñnirē ãñurõ cotedutiya. Cûũ niirõpu wáanetõ, niijããrõ. Cûũ menamacãrã cûurē tiiapudugari, cãmotárijãña, jĩrigu niiwĩ.

²⁴ Pee burecori wáaripacari, Félix, cûũ nũmo Drusilamena jeayigu sũcã. Coo judíoayo niyigo. Pablora néeatidutiya. Jesucristore padeorere wederi, tuoyigu.

²⁵ Pablo wedegu, jĩiyigu:

—Cõãmacũ marĩ añurõ tiirí booi. Marĩ ñañarére tiidugápacara, tiirjãrõ booa. Atibáreco petirí, Cõãmacũ wapa tiigúdaqui, jĩiyigu.

Félix teero jĩrĩ tãogú, cuijõãyigu. Pablöre wáadutigu jĩiyigu:

—Apetó apeyenó tiiré manirĩ, mũurẽ atidutiguda sũcã, jĩiyigu.

²⁶ Naĩrõ Félix Pablöre atiduti, cũũmena wedeseyigu. “Cũũ yũure niyeru ticori boomíga, cũũrẽ wionécoguda”, jĩi wãcũmiyigu.

²⁷ Pũacãmá siro Félix dutigú niirére witiĩyigu. Cũũ wasoró sããgũ wãmecutiyigu Porcio Festo. Félix judíoamena añurõ pũtuádugagu, Pablöre toopúra cũũjãyigu.

25

Pablo Festore wederigue

¹ Festo tiiditapu jeayigu, dutigú niiré sããgũ jeagu. Itiábureco siro Cesareapu niiãrigu Jerusalénpu wáayigu.

² Toopú paiaré dutirá, ãpẽrã judíoa mũptí macãrã Pablöre cúã wedesãriguere wedeyira cũũrẽ sũcã.

³ Cũũrẽ tutuaremena sãiyíra:

—Ûsãrẽ tiípuya. Pablöre ãno Jerusalénpu néeatidutiya, jĩimiyira.

Cúã cũũrẽ maapu atigãre sããdarere quẽnorã tiimíyira.

⁴ Festo cúãrẽ jĩiyigu:

—Pablo Cesareapu cotenoqui. Yũũ máata pũtuawaguda toopúre.

⁵ Teero tiirã, múã menamacãrã teeré añurõ wedesemasĩrã yũũmena wáaaro. Cũũ ñañaré tiigú niirĩ, toopú wedesããrõ, jĩiyigu.

⁶ Festo pũamóquẽñe burecori duaró niiyigu toopúre. Too síro pũtuajõãyigu Cesareapu. Cũũ pũtuajeari bureco, apebárecope queti beserí basocu duirópũ dui, Pablöre néeatidutiya.

⁷ Pablo toopú sããjeari, judíoa Jerusalénpu atiarira cũũ pũtopũ neãncãyira. Pee ñañanetõjõãre cũũrẽ wedesãmiyira. Cúã wedesãrere “diamacũrã niiã” jĩi eñomasĩriyira.

⁸ Pablo “yũũ wapa cũoríã” jĩĩgũ, wedeyigu:

—Judíoa dutirére netõncãgũ mee niiã yũũ. Cõãmacũwiire ñañoríwũ. Romanuã õpũrẽ netõncãrĩwũ, jĩiyigu.

⁹ Festope judíoamena añurõ pũtuádugagu, Pablöre sãĩñáyigu:

—¿Jerusalénpu wáadugagari? Mũũ wáari, yũũ toopú mũũye maquẽrẽ besegudacu, jĩimiyigu.

¹⁰ Pablo cũũrẽ yũũyigu:

—Yũũ ãno romanuãrẽ queti beserópũ nucũã. ãnopúra yũũre besero booa. Mũũ añurõ masĩcu: Yũũ judíoare ñañarõ tiiríwũ.

¹¹ Yũũ ñañaré tiirígũno niigũjã, “cũũrẽ sããrõ booa” jĩĩrĩ docare, “añurõ diaguda” jĩĩjãbocu. Cúã wedesãre diamacũ niĩhẽrĩã, sãcũnopera yũũre judíoapũre ticomasĩrii. Teero tiigú, romanuã õpũ yũũre besearo sãa, jĩiyigu.

¹² Festo cúãrẽ tiípuri basocamena wedesetõa, jĩiyigu:

—Mũũ romanuã õpũpũre beseri booa. Too docare mũũ cũũpũre besedutigu wáagudacu, jĩiyigu.

Festo, Agripare Pabloye maquẽrẽ wederigue

¹³ Pee burecori wáaripacari, tiidita õpũ Agripa, Berenicemena Cesareapu wáayigu Festore añudutigu wáagu.

¹⁴ Cúã toopú peeburecori niirĩ, Festo Agripare wedeyigu Pabloye maquẽrẽ.

—Félix peresu cũũrigũ sãcã niĩ.

15 Y_{HH} Jerusalénpu niirĩ, paiaré dutirá, judíoa b_utoá dutirá cūūrē wedesāwā y_{HH}pu_{re}. “Cūūrē sīādutiya”, jīīmiwā.

16 Y_{HH} cūūrē y_{HH}W_H: “Ūsā romanuā teero peti ‘sīājāña’ jīīmasīriga. Sīcū wedesānorigu, cūūrē wedesāriramena queti beserópu wedesesu_guero booa. Cūā wedesārigure ‘wederi-jāārō’ jīīrĩ, queti besemasīña maniā”, jīīwū.

17 Teero tiigú, cūā āno jeari b_ureco apebúrecope pearó manirō y_{HH} queti beserí basoca duirópu duijīgū, cūūrē néeatidutiw_u.

18 “Too nucūrā pee ñañaré cūūrē wedesāādacua”, jīī wācūmiwū. Maniríro niiwū.

19 Cūā padeoré maquē dícare cūūrē wedesāwā. Apeyé, sīcū Jesús wāmecutigu cūū diarigu niipacari, Pablope “catii” jīīwī.

20 Y_{HH} ateré deero tii masīhēgū, Pablore sāññawū: “¿Jerusalénpu wáadugagari? M_{HH} wáari, toopú m_{HH}ye maquērē besenoādacu”, jīīmiwū.

21 Cūūpe “romanuā ōpū y_{HH}re besearo” jīīwī. Teero tiigú, cūūrē ānorā cūūjādutiw_u sūcā, téé marĩ ōpū_{re} ticocorip_u, jīīyigu.

22 Agripa Festore jīīyigu:

—Y_{HH}cā cūū wedeserí t_uodugága, jīīyigu.

—Já_H, ñamigā t_uogúdacu, jīīyigu cūūpe.

23 Apebúreco Agripa, Berenicemena cūā āñurē ōpārā suti sāñarira niiwā.* Basocá ññacorop_u āñurō tiiēñowa, sāñwawa neārí tatiacap_u. Surara dutirá, _upatí macārā too macārā cūāmena sāñwawa. Cūā neāpetiri, Festo néeatidutiwi Pablore.

24 Cūū sājeari, Festo jīīwī:

—Ūsā ōpū Agripa, múā niipetira ūsāmena neārā t_uoyá. Ānirā niī niipetira judíoa wedesārigu. Jerusalén macārā, teero biiri āno macārā y_{HH}pu_{re} “sīārō booa” jīī acaribíwa.

25 Cūā teero jīīpacari, ñeenó wapa sīāmasīña mani_wá, y_{HH} t_ugueñarĩ. Cūū basiro “romanuā ōpū y_{HH}re besearo” jīīrĩ, “toopára ticocoguda” jīīwū cūūrē.

26 Y_{HH} cūūrē ticocog_u, marĩ ōpārē ñeenó jóamasīriga. Teero tiigú, cūūrē néeatidutiawū múā p_utop_u. M_{HH}rē tiigú, néeatidutiawū, ūsā ōpū Agripa. Marĩ cūūmena wedeseari siro, cūūrē wedesāre maquērē āñurō jóabocu.

27 Peresup_u niigúrē ticocog_u, “ate wedesāwā cūūrē” jīī jóacoheri, ñañaniā, y_{HH} wācūrĩ, jīīwī.

26

Pablo Agripare wederigue

1 Agripa Pablore jīīwī:

—Mecūtígā y_{HH}ya m_{HH}rē cūā wedesārere, jīīwī.

Pablo wedeguda jīīgū, wāmorē wēētu, wedewi:

2 —Ūsā ōpū Agripa, mecūtígā m_{HH} y_{HH}re wededutiri, āñurō _useniā. Teero tiigú, judíoa y_{HH}re wedesāre niipetirere m_{HH}rē wedeguda.

3 M_{HH} judíoa niirecutirere, teero biiri ūsā sīcārībíro padeohérecārē masīpetijāgū niirĩ, bayiró _useniā. Teero tiigú, y_{HH}re āñurō t_uocóduiya.

4 ‘Niipetira judíoa yáa dita macārā, Jerusalén macārā y_{HH} mam_upara cūāmena niirecutiriguere masīya.

5 Cūācā y_{HH} fariseo basocu niirére yoari masīya. Fariseo basocu niijīgū, āpērā judíoa nemorō Moisés dutirére āñurō tiipetijāwū. Cūā m_{HH}rē wededugara, teeré wedemasīya.

6 Cōāmacū ūsā ñecūsūmuārē cūū tiiádarere wedeyigu. Y_{HH} cūū tiiádarere padeoré wapa judíoa y_{HH}re queti besedutiwa.

* 25:23 Lucas atipū jóarigu Cesareap_u niijīgū, cūū āpērāména neājīyi Agripare ññagū. Ññaña Hechos 27.1.

7 Teeréna yuera tiia ùsã doce pōnarĩ macārã. Teero tiirá, bárecori, ñamirĩ Cōãmacūrẽ padeorucújãã. Yũcã teeré yuegũ tiia. Ûsã òpũ, tee yũ yueré wapara judíoa yũre wedesārã tiíya.

8 Múãpe ¿deero tiirá Cōãmacũ basocá diarirapũre masōrére padeoríi?

9 Yũja too sugueropũ Jesús Nazaret macã macūrẽ padeoráre “ñañarõ tiiró boocú yũre” jĩ wãcũmiwũ.

10 Jerusalénpũ teero tiimíwũ. Paiaré dutirá cãã dutiriguemena paũ Jesuré padeoráre ñee, peresu tiirucúmiwũ. Cããrẽ sããrĩ, “teerora sããrõ booa” jĩrucumiwũ.

11 Pee judíoa neãré wiseripũ wáa, Jesuré padeodúaro jĩgũ, ñañarõ tiirucúmiwũ. Bayiró cããmena cúagũ, téa apeyé ditapũ cããrẽ ñañarõ tiinũnũsemiwũ.

12 Teeré tiigú, wáamiwũ Damascopũre paiaré dutirá yũre dutirépũrĩ jóabosariguemena.

13 Maapũ yũ wáari, coeritó niirĩ, ùmũãsepũ muĩpũ báreco macũ bóero nemorõ bóediatiri ññawũ. Yũ pũto yũmema wáarira pũtopũcãrẽ bóesesajõãwũ.

14 Teero wáarira, ùsã niipetira ñaacũmujõãwũ ditapũ. Sícũ yũre hebreoayemena wedeseri tũowá: “Saulo, ¿deero tiigú yũre ñañarõ tiinũnũsei? Mũ basirope ñañarõ tiigú tiia, yũre teero tiigú”, jĩwĩ.

15 “¿Noã niĩ mũ?” jĩwũ cããrẽ. “Yũ Jesús mũ ñañarõ tiinũnũsegura niã.

16 Wũmũncãña. Yũ mũrẽ ‘wedecotearo’ jĩgũ, mũrẽ bauáa. Mecũtígã mũ ññaré, yũ mũrẽ too síropũ bauáadarere wedegu wáagudacu.

17 Judíoa, judíoa niihẽrã mũrẽ ñañarõ tiirí, yũ mũrẽ netõnégũdacu. Mũrẽ cããpũre ticocoa.

18 Mũ yéere wedegu, cãã capearire ññapõrĩ tiigú tiiróbiro niigũdacu. Naĩtĩãrõpũ tiiróbiro wáarare bóeropũ wáari tiinũcãgũdacu mũ. Cãã Satanás dutiréere duujã, Cōãmacũ dutirépere tiáro jĩgũ, mũrẽ ticocoa yũ. Cãã ñañaré tiiréere acabóre ñeeãrõ jĩgũ, ticocoa. Cãã yũre padeorámema niãrõ jĩgũ, ticocoa”, jĩwĩ yũre.

19 Teero tiigú, ùsã òpũ Agripa, ùmũãsepũ dutirigue quẽẽrõpũ tiiróbiro yũ tũoríguere netõnũcãriwũ.

20 Wedenũcãwũ Damasco macãrãrẽ. Too síro Jerusalén macãrãrẽ, niipetiro Judea dita macãrãrẽ, teero biiri judíoa niihẽrãcãrẽ wedewũ. Cããrẽ “múã ñañaré tiiréere wãcũpati, wasoyá” jĩwũ. “Cōãmacūrẽ padeonũcãña”, jĩwũ. “Múã añuré tiirémema múã wasoréere ññoñá”, jĩwũ.

21 Yũ teeré wederé wapa judíoa Cōãmacũwiipũ yũ niigũrẽ ñee, sããdugãmiwã.

22 Cãã teero tiidugápacari, Cōãmacũpe yũre tiápurucujã. Teero tiigú, yũ atitóre upatĩ macãrãrẽ, ãpẽã buri niirãcãrẽ Cōãmacũye quetire wedea. Tíatopũ Moisés, ãpẽã profetas síropũ wáadarere jóarira niwã. Cãã jĩrirobirora yũ wedea:

23 “Cristo Cōãmacũ beserigũre ñañarõ netõãdaro niirõ tiiyíro. Diatoa, cããrã diarigupũ masãsuguegũdaqui. Teero tiigú, cãã netõnére maquẽrẽ wedegũdaqui judíoare, judíoa niihẽrãrẽ”,* jĩ jóarira niwã, jĩ wedewi Pablo.

24 Cãã teero jĩrĩã, Festo bayiró wedeseremena jĩwĩ:

—Pablo, mũ mecũgũ tiia. Mũ basiro pee buenetõjĩgũ, mecũgũ tiia, jĩwĩ.

25 Pablope jĩyigũ:

—Ûsãrẽ dutigú Festo, yũ mecũgũ mee tiia. Yũ wederé diamacũrã niã. Quioníremema wedea.

26 Marĩ òpũ Agripa tee maquẽrẽ añurõ masĩqui. Teero tiigú, cuiro manirõ wedea cããrẽ. Ate yũ wedeariguere tũopetĩjãjĩyi. Yayióropũ wáariyiro.

27 Mũte ùsã òpũ Agripa, ¿mũ profetas jóariguere padeói? Yũ masã: Mũ padeocú, jĩwĩ.

* 26:23 Isaías 42.6; 49.6.

28 —¡Nocõrõgã wedepacɥ, yɥɥre Jesuré padeogú wáari tiidugácu! jĩwĩ Agripa Pablöre.

29 —Cõãmacũ boorí, péerogã o pairó wedepacɥ, teeré padeogú wáari tiidugága. Mɥɥ, teero biiri niipetira yɥɥre mecũã tɥorá yɥɥ tiiróbiro niirí boogá. Peresu niiré díçure múãrẽ boosãriga, jĩwĩ.

30 Agripa, Festo wãmɥɥncãrĩ, Berenice, cúaãmena duirácã wãmɥɥncãwã.

31 Witiwa, câmerĩ wedeseyira:

—Ĩni cãũ tiirémëna peresu tiimasãña maniã. Teero tiirã, çñeenó wapa cãũrẽ sããbógari? jĩyira.

32 Agripa Festore jĩyigu:

—Ĩni “romanuã õpũ yɥɥre besearo” jĩriatã, cãũrẽ wionécoboajĩyu, jĩyigu.

27

Romapɥ Pablöre ticocorigue

1 Festo Italiapɥ ticocomasĩrĩ ãñagũ, Pablöre, teero biiri ãpẽrã peresu niirãrẽ Julio cien surara dutigúre cotedutiwi. Julio romanuã õpũya põna macãrã surara dutigú niiwĩ.

2 Ɔsã Adramitio macãwɥ dooríwɥpɥ mɥãsãwũ. Tiiwú Asia dita maquẽ petaripɥ wáadaro tiiwú. Sícũ Tesalónica macã macũ ãsãmena wáawi. Cũũ wãmecutiwi Aristarco. Cũũya macã Macedonia ditapɥ niyiuro.

3 Apebúreco Sidõnpɥre jeawɥ. Julio Pablöre ãñurõ tiiwí; cãũrẽ cãũ menamacãrã niirira pɥtopɥ ãñagũ wáadutiwi, cãũ boorënorẽ “ticoaro” jĩgũ.

4 Too niirãrã tiiwumëna wáawɥ sũcã. Wĩno ãsã díamacũpe bayiró páapuwɥ. Teero tiirã, Chipre nɥcũrõrẽ diamacũpe netõwáwɥ. Toopé wĩno páapubayiriwɥ.

5 Cilicia, Panfilia dita netõwá, Mirapɥ jeawɥ Licia ditapɥre.

6 Toopá cien surara dutigú Italiapɥ wáaadariwure bɥajeárigu niiwĩ. Alejandría macãwɥ niiwũ. Ɔsãrẽ tiiwupú cũũwĩ.

7 Wáa, peeburecori ãñurõgã wáawɥ. Bayiró ñañarõ netõrémëna jeawɥ Gnido macã díamacũpɥre. Wĩno bayiró páapucãmotawɥ ména. Teero tiirã, Creta nɥcũrõpɥre wáa, Salmónrẽ netõwá, Creta acuniñape sodeawɥ.

8 Bayiró ñañarõ netõrémëna sicapeta ãñurí Peta wãmecutiri petapɥ jeawɥ. Tiipeta Lasea macã pɥto niiwũ.

9 Ɔsã yoari pearémëna péerogã dɥsawú púuriro, wĩno bayiró páapure wáaadari suguero. Teero tiiró, bayiró quiowú, wáari. Teeré masĩgũ, Pablo cúaãrẽ wedemiwĩ:

10 —Marĩ netõwári, quio niĩadacu, yɥɥ tɥgueñarĩ. Múã néeware, múãyawɥ, marĩ catirécãrẽ tiidióbocu, jĩmiwĩ.

11 Cũũ teero jĩpacari, cien surara dutigú Pablo wedeariguere padeoríwi. Tiiwú waatúgu, tiiwú dutigúpere padeowí.

12 Tiipetape púuriro niirĩ, ñañaniyiuro. Teero tiirã, paɥ tiiwú macãrã “Fenicepɥ wáañaãda, púuriro netõãda jĩrã” jĩmiwã. Fenice macã peta Cretapɥ niyiuro. Tiipeta muĩpũ sããwaro niirí peta niijĩrõ, wĩno bayiró páapuriyiuro.

Pairímapɥ oco wĩnomëna pearigue

13 Wĩno aperopé péero páapuatiri, “jãmɥ, jeajõãadacu” jĩmiwã. Teero tiirã, tiiwupú mɥãsã, Creta wesagãpɥ wãamiwũ.

14 Ɔsã péerogã wáaari siro, wãcũña manirõ wĩno bayiró tiinɥcũrõ pɥtope páapuatiwɥ, Nordeste cúa jĩrẽ.

15 Wĩno ãsãrẽ aperopé néejõãwũ. Wĩno atirópe deero tii ãsã wáamasĩriwɥ. Teero tiirã, “teerora too wáajõããrõ” jĩ, wĩno noo páapucorope wáajõãwũ.

16 Cauda nɥcũrõpɥ netõwáwɥ. Tiinɥcũrõ apeniñapé wáari, wĩno bayiró jeariwɥ. Toopá yucusóro cúa siatú wéeriwure bayiró paderémëna wéecowɥ pairíwɥ wesapɥ.

17 Wéemũcotoa, siatúpeowũ. Ʋsã wáariwũcare watirí jĩrã, cúã pũũgũdũpórimena siatúdiyowa. Sirte ditatupari niirõcapũ páapucori jĩrã, cui niiwã. Teero tiirã, wĩno ñeeré caserire jõãdíocowa. Cúã jõããri siro, wĩno páapucorope wáawũ.

18 Apebũreco oco pea, páapu, ocoturí paca niirí ññarã, apeyé cõãdũowa.

19 Itiábũreco wáaromena, cúã basiro tiiwú maquẽrẽ cõãdũowa sũcã.

20 Pee bũreco niirĩ bũreco macũ, ñocõã bauríwa. Oco pea, teerora páapujãwũ. Teero tiirã, “deero tii marí catiricu” jĩ wãcũmiwũ.

21 Yoari yaaheri ñnagũ, Pablo cúã decorũ jeanũcã, jĩwĩ:

—Yũũ menamacãrã, múã yũũre tũoátã, ãñuniboajĩyu; Cretare witiiboajĩyu; dooríwa maquẽrẽ ñañoríboajĩyu; marí cõããriguere cũobóajĩyu ména.

22 Marĩrẽ teero wáapacari, wãcũtutuaya. Sĩcũ diaricu. Atiwú dícare tiidióadacu.

23 Yũũ Cõãmacũrẽ padeogú niĩã. Cũũ dutirére tia. Cũũ ñami yũũ pũtopũ ángelere ticocoarigũ niĩãwĩ.

24 Ángele yũũre wedeawĩ: “Pablo, cuirijãña. Mũũrẽ romanuã õpũ pũtopũ jearo booa. Mũũrẽ tiigú, Cõãmacũ mũũ menamacãrãrẽ netõnégũdaqui sĩcũ diaro manirõ”, jĩãwĩ.

25 Teero tiirã, múã wãcũtutuaya. Yũũ Cõãmacũrẽ padeóa. Cũũ yũũre jĩĩaribirora wáaadacu.

26 Teero añurõ wáapacari, atiwú nũcũrõpũ súuñacũmuãdacu, jĩwĩ Pablo.

27 Pũũ semana Ʋsã Cretare witiwari siro, pairímaa Adriáticopũ wĩno bayiró páapucoremene wáawũ. Ñami deco tiiwú macãrã paderá “marí dita pũtopũ jeara tiitú niĩã” jĩwã.

28 Cúã ¿nocõrõ Ʋcũãmĩ? jĩrã, opada cãnotí, duudíoco, queoñáwã. “Treinta y seis metros Ʋcũãã”, jĩ ñnawã. Péero wáa, queoñáwã sũcã. “Veintisiete metros Ʋcũãã”, jĩwã sáa.

29 Ʋtãpapú ñaapeari jĩ, cuiwa. Teero tiirã, bapari cõmepĩrĩ* teeyapupũ siatúredarimena cõãñowã, waatúrope wéẽñepasoaro jĩrã. “Boyero bóeri boomíga”, jĩwã.

30 Tiiwú macãrã paderá dutijõãdũgamíwã. “Ʋsã cõmepĩrĩrẽ waasugúrope cõãñoãdara tia”, jĩdito, péeriwugãrẽ néediocora tiimíwã díapũ.

31 Pablope cien surara dutigúre, suraracãrẽ jĩwĩ:

—Ñniã atiwũpũ pũtuáheri, múã sĩcũ catiricu, jĩwĩ.

32 Teero tiirã, surarape wéẽñeredarire páata, tiiwúgãrẽ ñañorí tiiwá.

33 Bóeadari suguero, Pablo Ʋsãrẽ “yaaya” jĩgũ, niipetirare jĩwĩ:

—Pũũ semana netõã, múã añurõ yaaripacara, “¿deero wáaadari marí?” jĩcoteró.

34 Teero tiirã, múã añurõ niĩãda jĩrã, yaaro booa. Mecãtígã marĩrẽ ñañarõ wáapacari, múãrẽ merẽã wáaricu, jĩwĩ.

35 Teeré jĩ, pãrẽ née, niipetira ññacoropũ Cõãmacũrẽ Ʋsenire tico, pãrẽ pũatá, yaanũcãwĩ.

36 Wãcũtutua, cúãcã yaawa.

37 Ʋsã niipetira tiiwũpũ niirã doscientos setenta y seis niiwũ.

38 Cúã yaadũgarere yaaari siro, trigoporire cõãñojãwã, tiiwú nũcũhẽriwũ pũtuáaro jĩrã.

Dooríwũ ditatupari buropũ sugacũmurigũ

39 Bóecũmurĩ, ditare ññarã, “¿Noopũ niĩ?” jĩmasĩriwa. Opacoca ditatuparigũ niirõrẽ ñnawã.

—Toopũ wáaada; ditatuparigũpũ súumacũmubocu, jĩwã.

40 Teero tiirã, cõmepĩrĩrẽ cõõtẽrĩjããrõ jĩrã, wéẽñeãredarire widetãcodiocowa. Waarípĩrĩ waatũgũ waatũrepĩrĩrẽ jõãdíocowa. Waasugúero niirí caserore wéemũõtucowa, wĩno néewaaro jĩrã. Teero tiirã, tiiwũrẽ ditatuparigũ ticocomíwã.

41 Wáa, wãcũña manirõ ditatupari buro oco watoa niirí buropũ sugacopeawũ waasugúrope. Cãmeñariwũ. Waatúrope ocoturí páapusãcori, watijõãwũ.

* 27:29 Pecasãyemena: anclas.

⁴² Teero wáari ññarã, surara jĩwã:

—Jãmu, marĩ peresu tiirãre sĩaĩjãco; cúa báapã dutijõãbocua, jĩwã.

⁴³ Cien surara dutigúpe “Pablore sĩaĩbocua” jĩĩgũ, cãmotáwi. Báamasĩrãrẽ: —Ñaañuãũsugue, ditapu báapãña, jĩwĩ—.

⁴⁴ Æpẽrã táboapĩrĩmena, tiiwá maquẽ watiãrepĩrĩmena pasapãwaya, jĩwĩ.

Teero tiirã, ditapu jea, niipetira netõpetijãwã.

28

Malta nũcũrõpu Pablo tiirigue

¹ Æsã ditapu jeapetira, tuowá: Tiinũcũrõ Malta wãmecutiwũ.

² Too macãrã basoca añurõ tiiwá ãsãrẽ. Oco pea, yũsuári ññarã, pecame diobosáwa.

—Sũmarã atiya máã niipetira, jĩwã.

³ Pablo peca seegú wáa, nécati, cũũ wããtĩãrĩ, ãña tiidotopũ niĩãrigũ asiré cuigũ, witiwi. Pabloya wãmopũ bacañãñumuwĩ.

⁴ Tiinũcũrõ macãrã ãña cũũya wãmopũre tusari ññarã, cãmerĩ jĩwã: “Ñni basocá sĩaĩrigũ niiqui. Cũũ día pairímaapu netõãrigũ niipacu, cũũ ññañaré tiiré wapa diagũdaqui”, jĩwã.

⁵ Cũũpe pecamepu wẽẽbatesoewi ãñarẽ. Pũniriwi cũũrẽ.

⁶ Too macãrãpe wãcũmiyira: “Bipijõããdacu. Bipiriãtã, wãcũña manirõ ñaacũmu, diajõãgũdaqui”, jĩmiyira. Cúa yoari yuemi, cũũrẽ merẽã wãaheri ñña, merẽã wãcũyira sũcã. “Ñni basocú mee niiqui; sícũ basocá padeogú niigũ niĩãti”, jĩwã.

⁷ Too putogã tiinũcũrõ macãrã dutigúya dita niiwã. Cũũ wãmecutiwigũ Publio. Cũũ ãsãrẽ bocawi. Itiãbureco ãsã cũũ puto niirĩ, añurõ tiiwĩ.

⁸ Publio pacũ wioré, yoopote diagũ pesawi. Pablo cũũ niirõpu sããwa, Cõãmacũrẽ sãĩbosá, cũũrẽ ñaapeó, netõnéwĩ.

⁹ Cũũ teero tiirĩ ññarã, Æpẽrã tiinũcũrõ macãrãcã diarã atirucuwa. Netõnénowã.

¹⁰ Æsãrẽ pee apeyenó ticowa. Too síro ãsã wãaadara tiirĩ, ãsãrẽ dusarécõrõ ticowa.

Romapu Pablo jearigue

¹¹ Itĩãrã muĩpũrã niiwã ãsã toopũre. Alejandría macã macãwũ tée púuriro wãapetiripu niiwã tiinũcũrõpu. Tiiwá êquẽãpu cúa padeorã Cástor, Pólux queoré cúa páatature tusawũ. Æsã tiiwũpũ mũãsã, wãajõãwã.

¹² Wáa, Siracusa macã petapu jeawũ. Toopũ itiãbureco putũáwũ.

¹³ Too macãrã tiinũcũrõ wesa wáa, Regio macãpu jeawũ. Sicabureco siro ãsã sirope wĩno páapuatwũ. Puabureco siro Puteoli macãpu jeawũ.

¹⁴ Toopũre Æpẽrã Jesuré padeorãre buãjeáwũ. Cúa ãsãrẽ: —Sica semana ãsã puto putũáya, jĩwã.

Too putũáari siro, maapu wáa, Romapu jeawũ sãa.

¹⁵ Æpẽrã Roma macãrã Jesuré padeorã ãsã Romapu wãare quetire tuotóayira. Teeré tuo, tée Foro de Apio macãpu ãsãrẽ bocara jeawa. Æpẽrãcã Tres Tabernas wãmecutiropũ ãsãrẽ bocawa. Pablo cũũrẽ ññaãgũ, Cõãmacũrẽ usenire tico, wãcũtutuare buãnemówĩ.

¹⁶ Æsã Romapu jeari, too macãrã dutirã jĩwã:

—Pablo merẽã niidũgari, ãñuniãdacu.

Cũũmena surara sícũ cũũrẽ cotegũdũre cũũwĩ.

Romapu Pablo tiirigue

¹⁷ Itiãbureco siro Pablo judíoa uputĩ macãrãrẽ neãdutiwi. Cúa neãtoari, jĩwĩ:

—Yáa wedera, yũ marĩya wederare, marĩ ñecũsũmũã tiirécũtiriguere netõnũcãriwũ. Netõnũcãripacari, Jerusalẽpu judíoa yũure ñee, romanuãrẽ dutirãpũre tico, yũure peresu tiidutiwa.

¹⁸ Romanuãrẽ dutirá yũre sãĩñápeti, sãĩrĩ tiiréno wapa buaríwa. Wionécodugamiwã.

¹⁹ Judíoape booríwa. Teero tiigú, yũ “romanuã õpũ yũre queti besearo” jĩwũ. Yũre yáa wederare wedesãre cuoríwa.

²⁰ Teero tiigú, múãrẽ ãña, wedeseguda jĩgũ, boocóawũ. Cõãmacũ beserigu marĩ Israelya põna macãrã yoari yueriguyere yũ wederé wapa atidá cõmedá siatúarigu niiã, jĩwĩ.

²¹ Cũã cũãrẽ jĩwã:

—Ûsã sicapũ Judea macãrã mũye maquẽrẽ cúã jóaripũrẽ ñeeríwa. Teero biiri too macãrã maríya wedera ãnopú jeara, ñañarõ wedeseriwa mũurẽ.

²² Ûsã masĩã: Niipetiropure mama buerere “ñañaniã” jĩcua. Ûsã mũu padeorere tuodugága, jĩwã.

²³ Cũã neãadari burecore wedecũjã, wáajõãwã. Tiibureco niirĩ, pau basocá cũũ niirĩ wiipu jeawa. Bóeri weneducãrigu wenedañiõjõãwĩ. Cõãmacũ dutiré basocãpure niiãdare jeariguere wedewi. Moisére dutiré cũũriguemena, profetas jóariguemena wedeyapono, “Jesús Cõãmacũ beserigu niirĩ” jĩ padeorí tiijãdugagu tiimíwĩ.

²⁴ Siquẽrã Pablo wederere tuorã “niirõrã niiã” jĩwã. Æpẽrãpẽ padeoríwa.

²⁵ Cãmerĩ wedesetoa, sícãrĩbíro wãcũri, wáajõãwã. Cũã wáadari suguerogã, Pablo jĩwĩ:

—Profeta Isaías múã ñecũsumũãrẽ jóariguere tuoyá. Diamacũ maquẽrẽ Espiritu Santo biiro cũãrẽ jóari tiirigu niirĩ:

²⁶ Basocãre wedegu wáaya:

“Múã tuopacára, tuomasĩriadacu; ãñapacara, ãñamasĩriadacu”, jĩñã cúãrẽ.

²⁷ Cũãpe ãñurõ wãcũdugaricua;

tuodugáricua;

ãñadugaricua.

Cũã ãñurõ tuo, ãñurõ ãña, wãcũré wasoátã,

yũ cúãrẽ netõnéboajiyu,* jĩ wedeya,

jĩ jóarigu niirĩ.

²⁸ Teero tiirã, ãñurõ masĩña múã: Cõãmacũ cũũ basocãre netõnére quetire judíoa niihẽrãrẽ wedenoãdacu. Cũãpe tuoãdacua, jĩwĩ.

²⁹ Cũũ teero jĩãri siro, judíoa cúã basiro bayiró cãmerĩ wedesecco, witiwawa.

³⁰ Pucãmã Pablo cúã waso, wapatídutiri wiipu niirĩ. Toopã cũãrẽ ãñarã jearãre useniremena bocarucuwi.

³¹ Cuiro manirõ Cõãmacũ dutiré basocãpure niiãdare jeariguere, teero biiri marĩ Õpũ Jesucristoyere wederucujãwĩ ãpẽrã cãmotáro manirõ.

* 28:27 Isaías 6.9-10.

ROMA MACĀRĀRĒ Pablo jóaripũ

Ãñuduticorigue

¹ Yũũ Pablo, Jesucristore padecotegũ, cũũyere wededutigũ beserigũ niiã. Cũũ yũũre Cõãmacũ netõnére quetire wededutigũ boorígũ niwĩ.

² Profetamenapũra “netõnére quetire ticogũda” jĩĩ wedesũguetoarigũ niwĩ. Tee maquẽrẽ marĩ buea Cõãmacũye queti jóaripũrũ.

³ Tee queti Cõãmacũ macũye maquẽrẽ wedea. Cũũ marĩ tiiróbiro biigũ, õpũ David pãrãmi niĩnũnũsegũ niyigũ.

⁴ Ñãñaré tiihégu niyigũ. Cũũ diari siro, Cõãmacũ cũũrẽ masõyigũ. Teero cũũ masõriguemena Cõãmacũ basocãre “yũũ macũ niĩ” jĩĩriguere tutuaremena ãñoyigũ. Cũũ macũ marĩ Õpũ Jesucristo niĩ.

⁵ Jesús yũũre ãñurẽ ticorigũ niwĩ. Yũũre cũũyere wededutigũ besewi. Niipetiropu basocã Jesuré padeoáro jĩĩgũ, cũũ dutirére tiáro jĩĩgũ, yũũ cũũye quetire wedebatea. Niipetira Jesuré maĩãrõ cũãcã jĩĩgũ, wedebatea.

⁶ Cõãmacũ múãcãrẽ boorígũ niwĩ Jesucristomena niĩãdarare.

⁷ Múã Cõãmacũ maĩrãrã niiã. Múãrẽ beserigũ niwĩ cũũ põna niĩãdarare. Teero tiigũ, yũũ niipetira múã Roma macãrãrẽ ãñudutia.

Cõãmacũ marĩ Pacũ, teero biiri marĩ Õpũ Jesucristo múãrẽ ãñurẽ ticoaro; ãñurõ niirecutiri tiáro.

Pablo Romapũ wáadũgamirigue

⁸ Ateré múãrẽ wedesũguea: Niipetiro macãrãrũ múã Jesuré padeorére wedesecua. Teeré tũogũ, Jesucristo wãmemena Cõãmacũrẽ usenire ticoa.

⁹ Cõãmacũrẽ maĩrẽmena padecotea. Teero tiigũ, cũũ macũye netõnére quetire wedebatea. Cũũ masĩqui: Yũũ cũũmena wedeserecõrõ múãye maquẽrẽ sãĩbosárucua.

¹⁰ Teero biiri ateré cũũrẽ sãĩrucújãã: “Cõãmacũ, mũũ boorí, yũũ Romapũ wáagũda; too macãrã mũũrẽ padeorãre ãñadũgamiga”, jĩĩ sãĩmíã. Yoajõãã yũũ múã pũtopũ wáadũgamiriro.

¹¹ Múãrẽ nemorõ wãcũtutuare bayirõ boosãjĩgũ, Espiritu Santo yũũre masĩrẽ ticorẽmena múãrẽ tiĩapudũgaga. Teeré tiigũ, toopũre wáadũgamiga.

¹² Marĩ cãmerĩ tiĩapuadacu. Múã yũũ Jesuré padeorére ãñarã, nemorõ padeó, wãcũtutuaadacu. Yũũcã múã padeorére ãñagũ, teerora wãcũtutuagudacu.

¹³ Yãa wederabiro niirã, múãrẽ ateré masĩrĩ boogã: Sĩcãrĩ mee múã pũtopũ “wáagũda” jĩĩmiã. Dee tii wáamasĩña maniã ména. Aperopũ macãrã judíoa niĩhẽrãrẽ yũũ Jesuré padeoré boosãrirobirora múãcãrẽ Jesuré padeoré boosãgũ wedegũ wáadũgamiga.

¹⁴ Cõãmacũ cũũye quetire niipetirare yũũre wededutiwi. Griegoaye wedeserare, griegoaye wedesemasĩhẽrãcãrẽ wededutiwi. Masĩrãrẽ, masĩhẽrãcãrẽ wededutiwi.

¹⁵ Tee tiigũ, múã Romapũ niirãrẽ Cõãmacũ netõnére queti cũũriguere bayirõ wededũgaga.

Netõnére queti tutuare cũoa

¹⁶ Yũũ Cõãmacũ netõnére quetire boborõ manirõ wedea, tee queti tutuare cũorí ãñagũ. Cõãmacũ niipetirare tee quetire padeorãre netõnéqui. Judíoare netõnéqui; judíoa niĩhẽrãcãrẽ teerora netõnéqui.

17 Tee quetimena marĩ ateré masiã: Cõãmacũ Jesuré padeoráre “ãñurãrã niĩya” jĩĩ ññaqui. Jesuré padeorá díçure teero ññaqui. Teero padeoráre Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jóanowũ:

Cõãmacũ cũũrẽ padeogúnorẽ “ãñugúrã niĩ” jĩĩ ññaqui;
cũũrẽ catiré petihére ticogũdaqui,*
jĩĩ jóanowũ.

Niipetira wapa цuoóya

18 Marĩ masiã: Cõãmacũ cũũrẽ netõñucãrãrẽ, teero biiri ññañaré tiiráre ññañarõ tiiquí. Cúã ññañaré tiirémene ãpẽrã diamacú maquẽrẽ masĩrĩ tiirícua. Cúã teero tiiré wapa Cõãmacũ ãmũãsepũmenarã cũũ bayiró cúarere marĩrẽ ãñogú tiiquí.

19 Cúã Cõãmacũye maquẽ síquẽrẽ masĩmicua. Cũũ basiro teeré ãñurõ masĩrĩ tiirígu niimiwĩ.

20 Cõãmacũ atibúreco maquẽ tiiríguere ññarã, cũũrẽ ññaripacara, “niiqui” jĩĩmasĩnoã. Cũũ tiiríguemene cũũ tutuare cõnetõjõãre baucú. Teero tiirã, deero jĩĩmasĩricua; wapa cõojãcua.

21 Cúã “cũũjã teero biigúno niiqui” jĩĩ masĩpacara, cũũrẽ quioníremene ññariyira. Sícãrĩno cũũrẽ usenire ticoriyira. “Cũũjã teero biigúno niiqui” jĩĩrõno tiirã, queoró wáari ti-ihérepere wãcũyira. Jõõpemene nemorõ ññañarõ wãcũãmajãyira.

22 Cúã “masĩnetõjõãã” jĩĩrã niipacara, tũomasĩhẽrã wáyira.

23 Cõãmacũ catirucugũre asibatére cõogúpere booríyira. Cũũpere boorõno tiirã, basocá cúã weerirapere padeoyíra. Basocá bóadiaadara queorére, minipõná queorére, wáicura queorére, pĩnoã queorére wee, padeoyíra.

24 Cúã teero tiiré wapa Cõãmacũ cúã booró tiidugárenorẽ tiijããrõ jĩĩgũ, cõãjõãrigũ niimiwĩ. Teero tiirã, ñeeapera, cúã basirora basocá tiinõña manirénorẽ tiicãmésãjãyira.

25 Cõãmacũye queti diamacú niirépere booríyira. Jĩĩditorepere booyíra. Niipetire ti-irígupere súbusepeoriyira. Cũũpere súbusepeorono tiirã, cũũ tiiríguerepere súbusepeoyira. Marĩrẽ Cõãmacũrẽ usenipeorucujãrõ booa. Teerora tiiró booa.

26 Teero tiigú, Cõãmacũ cúã bayiró ugaripéarere tiijããrõ jĩĩgũ, cúãrẽ cõãjõãyigũ. Numiãpũra ãmũãmena díçũ ñeeaperenore duujã, cúã basiro numiã sesaro ññañaré tiiyíra.

27 Teerora ãmũãcã numiãmena díçũ ñeeaperenore duujã, ãpẽrã ãmũã sesaro bayiró ñeeapedugayira. Ëmũã basirora ãpẽrã ãmũãmena ñeeape, bobooro wáari tiirére tiiyíra. Teero tiirã, cúã ññañaré tiiré wapa cúãye õpũũrĩpũre, teero biiri cúã wãcũrẽpũre ññañarõ wáari tiiyíra.

28 “Marĩ Cõãmacũrẽ wãcũre wapamaniã”, jĩĩyira. Teero tiigú, Cõãmacũpe cúã basiro wãcũrere “wapamanire niijããdacu” jĩĩyigũ. Toorã nemorõ ññañarõ tiiamajãrucuyira sãa.

29 Niipetire ññañaré tiirénorẽ tiirucújãcua. Æpẽrãrẽ ññañarõ netõrĩ tiíadarere wãcũcua. Apeyenó cõopacãra, boonemójãcua. Ate niipetire ññañarere tiidugãcua. Doecua. Cãmerĩsĩãcua. Cãmerĩtuti, cãmerĩquẽcua. Tiiditócua. Ññañaré tiidugárere tiirucúcua. Wedepaticua.

30 Æpẽrãrẽ ññañarõ wáari tiidugãra, wedesããmajãcua. Cõãmacũ doonórã niicua. “Marĩ upũtĩ macãrã niijĩrã, marĩ tiidugárere tiíada”, jĩĩ wãcũcua. “Marĩ ãpẽrã nemorõ ni-inetõñucãã”, jĩĩ wãcũcua. “Biuro biirãno niĩã usãjã”, jĩĩcua. Ññañarere tiibúajãcua. Cúã pacũsũmũãrẽ netõñucãjãcua.

31 Æñurõ diamacú wãcũricua. Cúã “teerora tiijããda” jĩĩmiãriguere tiirícua. Cúãya weder-are maĩrénorẽ masĩricua. Bóaneõ ññaricua.

* 1:17 Habacuc 2.4.

³² Ateré añurõ masĩmicua: Cũãnorẽ cúã teero tiiré wapa Cõãmacũ cúãrẽ pecamepu cõãgũdaqui. Teeré masĩpacara, ñañarere tiirucújãcua. Æpẽrãrẽ ñañaré tiirí ññarã, “añuniã” jĩcua.

2

Cõãmacũ diamacúrã wapa tiigũdaqui

¹ Múãcã basocára niipacara, Æpẽrãrẽ “cúã ñañarã niĩya” jĩ ññabeserijãña. “Cúã wapa cuoóya” jĩrã, múã basiropecã wapa cuoádarara niirã tiia. Múãcã cúã tiiróbirora tiicú. Teero tiirã, Cõãmacũrẽ deero jĩ netõñucãmasĩricu; múãcã wapa cuorára niicu.

² Ateré marĩ masiã: Cõãmacũjã ñañaré tiirãre diamacúrã wapa tiigú, diamacúrã tiigú tiiquí.

³ Múã Æpẽrãrẽ “cúã ñañarã niĩya” jĩpacara, cúã tiiróbirora tiijãã. Teero tiirã, “Cõãmacũ ùsãpereja ‘múã ñañarã niĩ’ jĩriqui” jĩ wãcũrijãña. “Múãcã ñañarãrã niĩã”, jĩgũdaqui.

⁴ Cõãmacũ múãrẽ bóaneõ ññagú máata ñañarõ tiiríqui ména. Cũũ múãrẽ bóaneõ ññapacari, múã cúãrẽ teero ññajãã. Ateré múã tuomasĩricu: Cõãmacũ múã ñañaré tiirere wãcũpati, wasoáro jĩgũ, añugú niijĩgũ, máata ñañarõ tiiríqui ména.

⁵ Cũũ teero tiipacari, múã ñañaré tiirere wãcũpati, wasodugáricu. Múã jõõpemena ñañarere tiinemósãjãjĩrã, Cõãmacũrẽ cúarosãrĩ tiirã tiia. Too síro basocãre wapa tiidari bureco jeari, Cõãmacũ bayiró cúagu múãrẽ wapa tiidarere ññogũdaqui.

⁶ Basocãcõrõ tiiríguepũre ññaco, wapa tiigũdaqui.

⁷ Æñurẽ tiirucúranopere cúũ putopũ catiré petihére ticogũdaqui. Cúã Cõãmacũmena niirucujãrere boocúa. Cõãmacũ cúãrẽ “añurõ tiíawũ” jĩrere tuodugãcua.

⁸ Æpẽrãmenapere Cõãmacũ bayiró cúagũdaqui. Cúã Cõãmacũrẽ netõñucãrã, cúã boore dícare tiidugãcua. Diamacú maquẽrẽ boohera, ñañarẽpere tiinunúsecua.

⁹ Niipetira ñañaré tiirécutirano ñañarõ netõãdacua; teero biiri ñañarõ tugueñarucujããdacua. Judíoare teero wáaadacu; judíoa niihẽrãcãrẽ teerora wáaadacu.

¹⁰ Niipetira añurõ tiirécutirapere Cõãmacũ “múã añurõ tiiwũ” jĩgũdaqui. Niipetira ññacoropũ cúãrẽ añurõ tiigũdaqui. Cúãrẽ añurõ niirecutiri tiigũdaqui. Judíoare teero tiigũdaqui; judíoa niihẽrãcãrẽ teerora tiigũdaqui.

¹¹ Cõãmacũ sicadita macãrãrẽ “múã dícu añurã niĩã” jĩriqui; niipetire dita macãrãrẽ sãcãrĩbíro ññacua.

¹² Niipetirare Moisére dutiré cũũriguere cuoripacari, cúã ñañaré tiirécutire wapa pecamepu wáarora niijããdacu. Tee dutirere cuorãpecãrẽ netõñucãre wapa diamacúrã wapa tiinõãdacua tee dutiré jĩrõbirora.

¹³ Tee dutirere tuorémema dícu Cõãmacũ ññacoropũre añurã mee niĩya. Tee dutirébirora tiirí siro niĩãtã, “añurãrã niĩya” jĩgũdaqui Cõãmacũ.

¹⁴ Judíoa niihẽrã Moisére dutiré cũũriguere ticonoripacara, cúã basiro añurere tiirã, tee dutirénorẽna tiirã tiicúa. Cúã basiro tiirémema tee dutirere masiãrã tiiróbiro niĩya, tee dutirere cuoripacara.

¹⁵ Æñurẽ tiirémema cúã diamacú wãcũrere ññocúa. Tee dutirere masiãrã tiiróbiro niicua. Æñurõ yeeripũnacutira niicua. Teero tiirã, añurere tiiarira “añuniãwũ” jĩmasiãcua; ñañarere tiiarira “ññaniãwũ” jĩmasiãcua.

¹⁶ Teero tiigú, Cõãmacũ cúũ basocãre wapa tiidari bureco jeari, Jesucristore wapa tiidutígũdaqui. Tiibureco jeari, Jesucristo niipetira cúã ñañaré wãcũrẽ wapa, teero biiri cúã Æpẽrã ññahẽrõpũ tiirígue wapacãrẽ cúãrẽ wapa tiigũdaqui. Yũ Cõãmacũ netõnere queti cũũriguere wedegu, teeré wederucua.

Judíoa, teero biiri Moisére dutiré cũũriguere

17 Apetó tiirá, múã judíoa wăcŭbocu: “Ŭsă judíoa niiă; Moisére dutiré cŭŭriguere cŭoa; Cŭămacŭ ŭsă judíoa yagura nii; teero tiirá, ŭsă dícu Cŭămacŭ pŭna niiă”, jŭi wăcŭmicu.

18 “Ŭsă Cŭămacŭ boorénorē masiă. Moisére dutiré cŭŭriguere masiřă niijră, ŭsă aňurē petire besemasiă”, jŭi wăcŭmicu.

19 “Capeari bauhérare wéewasuguera tiiróbiro judíoa niihérărē buemasijăă. Naŭtŭrŭpu niirărē sŭawócora tiiróbiro Moisére dutiré cŭŭriguere masihérărē wedemasia”, jŭi wăcŭmicu.

20 “Ŭsă Moisére dutiré cŭŭriguere cŭojră, diamacŭ maquērē masiă. Teero tiirá, tuomasihérărē, sicato buemăđcorare buemasia”, jŭi wăcŭmicu.

21 Múã “ăpērărē buerá niiă” jŭiră, múã basirope buesughero booa ména. Ăpērărē “yaarijăňa” jŭi wedepacara, ăpērăyere yaajăcu.

22 “Múã nŭmosănumiă niihérărē, múã manŭsŭmŭă niihérărē ņeeaperijăňa” jŭipacara, ņeeapejăcu. Múã ăpēră weerirare, cŭă padeorăre doopacára, cŭă padeoré wiseripŭ niirere yaajăcu.

23 “Ŭsă Moisére dutiré cŭŭriguere cŭojră, ăpēră nemorđ niiă”, jŭi wăcŭmicu. Teero wăcŭpacara, tee dutirere netŭncăjăcu. Ăpēră múã netŭncărŭ iňajră, Cŭămacŭpere ņaňarŭ wedesecua.

24 Cŭămacŭye queti jóaripŭpŭ múã teero tiirénorē biiro jóanowŭ: “Múã tiibuyere wapa judíoa niihérăpe Cŭămacŭrē ņaňarŭ wedesecua”,* jŭi jóanowŭ.

25 Múã Moisére dutiré cŭŭriguebirora tiiată, múã cŭnerigŭ yapa macă caseróre widecăđrecă wapacŭtía. Múã tee dutirere netŭncără doca, widecăđnoňa maniră tiiróbiro pŭtuăcu.

26 Apetóre sŭcŭ widecăđnoňa manigăpe Moisére dutiré cŭŭriguere tiiquí. Teeré tiigă, Cŭămacŭ iňacoropŭre widecăđnorigŭ tiiróbiro niiqui.

27 Múã judíoa Moisére dutiré cŭŭriguere cŭomiă. Widedcăđnorira niipacara, tee dutirere netŭncăjăcu. Ăpŭ widecăđnoňa manigă niipacu, tee dutirere masŭripacu, tee dutiré jŭirŭbirora tiiquí. Cŭă teero tiirŭ, niipetira múã wapa cŭorere aňurŭ iňamasŭjănoădacu.

28 “Judíoa yŭ peti niiă” jŭigŭno sotoá maquē dícuŭre tiinórigŭ mee niiqui. Cŭăye ŭpŭă maquē dícuŭre widecăđnorigŭ mee niiqui.

29 Judíoa yŭ peti niigăpe cŭă wăcŭrêpŭre Cŭămacŭ dutirere ŭseniremena tiiquí. Cŭăpe ņaňarŭ wăcŭrere widecăđnorigŭ tiiróbiro niiqui. Espŭritu Santo marŭ wăcŭrere wasorŭ tiiquí. Tee dutirere tiirêmenape marŭ basiro wasomasŭricu. Basocă teero wasonórirare “aňurără niŭya” jŭiripacari, Cŭămacŭpe teeré jŭigŭdaqui.

3

1 Yŭ teero jŭigŭ, “judíoa niiré wapamaníă” jŭigŭ mee tiíawŭ. Teero biiri “cŭnerigŭ yapa macă caseróre widecăđrecă wapamaníă” jŭigŭ mee tiíawŭ.

2 Teero wapacŭtŭrucujăă. Ateré wedesuguegŭda: Cŭămacŭ marŭ judíoaarena cŭăye quetire wedearo jŭigŭ, cŭăyigŭ.

3 Ăpēră judíoa Cŭămacŭ dutirere tiidújămicua. Cŭămacŭcă cŭă tiiróbirora cŭă “tiigăda” jŭiriguere ŭtiidújăgari?

4 Tiidúriqui. Ateré wăcŭrucujăňa: Cŭămacŭ cŭă jŭirŭbirora queorŭ tiirucúqui. Marŭpe niiă “tiíada” jŭimiăriguere tiihérapeja. Cŭăye queti jóaripŭpŭ tee maquērē biiro jóanowŭ:

Mŭ jŭiré diamacŭră niijărŭ tiia.

Teero tiirá, mŭrē wedesămasŭňa maniă.

Mŭrē wedesăpacari, netŭncărucujăgădacu,*

jŭi jóanowŭ.

* 2:24 Isaías 52.5. * 3:4 Salmo 51.4.

⁵ Teero tiigú, sícũ ñañarõ wãcũgũno biiro wãcũboqui: “Yũũ ñañaré tiirémèna Cõãmacũ añurõ tiirépe nemorõ añurõ baujããdacu sáa”, jĩmiqui. Too síro jĩnemoboqui: “Yũũ teero tiíarigue wapa niipacari, Cõãmacũ yũũmena cúagu, ñañarõ tiiquí”, jĩ wãcũboqui.

⁶ Teero mee niia. Cũũ teero jĩréno diamacú niiréno niiãtã, Cõãmacũ sícũnorẽ cũũ ñañaré tiiré wapa diamacú bese, ñañarõ tiimasĩriboqui.

⁷ Āpĩ ñañarõ wãcũgũno jĩnemojãboqui: “Yũũ jĩditoremèna Cõãmacũ diamacú wedeserepere añurõ wedesenoãdacu. Yũũ jĩditoremèna añurõ wedesenopacu, ¿deero tiigú Cõãmacũ yũũre yũũ jĩditore wapa ñañarõ tiibógari?” jĩmiqui. Cũũ teero jĩré jĩãmare niia.

⁸ Cũũ teero jĩréno diamacú niiréno niiãtã, biirope putuáboyu: “Marĩ ñañaré tiirí, Cõãmacũ añurõ tiirére nemorõ masiãdacua. Teero tiirã, añuré wáaaro jĩrã, ñañarépere tiíada”, jĩjãbocu. Āpẽrã yũũre, yũũ menamacãrãrẽ merẽã wãcũãrõ jĩrã, “Pablo teeré buequi” jĩditocua. Cũã teero jĩditore wapa Cõãmacũ cúãrẽ diamacãrã wapa tiigú, ñañarõ tiigúdaqui.

Niipetira wapa cũóoya

⁹ Too docare ¿deero putuãnoãdari sáa? ¿Cõãmacũ ññacoropure marĩ judíoa ãpẽrã nemorõ añurã niinetõncãí? Niiria. Niipetira judíoa, judíoa niihẽrã Cõãmacũrẽ netõncãrã niijĩrã, sícãrĩbíro wapa cũorã dícu niia. Múãrẽ teeréna wedetoawũ.

¹⁰ Tee maquẽrẽ Cõãmacũye queti jóaripũpu jóanoã:
Sícũno añuré tiigú maniĩ.

¹¹ Sícũno Cõãmacũye maquẽrẽ tuomasĩgũ maniĩ.
Sícũno Cõãmacũrẽ masiãdugarii; cũũrẽ wãcũnũusedugarii.

¹² Niipetira Cõãmacũyere duujã, posapetijõãya.
Niipetira ñañaré tiíya.

Sícũno ãpẽrãrẽ añurõ tiigúno maniĩ.†

¹³ Cũã wedesere masãcope tusuri coperpũ ãniwiónecore tiiróbiro niia.
Tee ãniwiónecore tiiróbiro basocã ñañaré wedeseya.
Jĩditorucuya.‡

Ññaã useropũ nima cũorã tiiróbiro bayiró pũnirõ wedeseya.§

¹⁴ Āpẽrãrẽ doajãya; bayiró tutiia.*

¹⁵ Cũã basocãre sããdugãra, boyeromèna sããrã wáaaya.

¹⁶ Cũã wáaro basocãre ñañarõ peti tiíya.

Cũãyere ñañopetijã, bóaneõrã putuári tiíya.

¹⁷ Āpẽrãrẽ añurõ niirecutiri tiiríya.†

¹⁸ Cõãmacũrẽ quioníremèna ññariya. Cũũrẽ cuiiriya,‡
jĩ jóanoã.

¹⁹ Marĩ masiã: Cõãmacũye queti jóaripũ maquẽ marĩ judíoaarena jĩjãrõ tiia, “añurã niia ãsã” jĩrijããrõ jĩrõ. Niipetirapũra wapa cũorã dícu niijãcu.

²⁰ Moisére dutiré cũũriguemenarã marĩ ñañaré tiiríra Cõãmacũrẽ “ãsã mũũ dutirére netõncãjãtu” jĩmasiãnoã. Teero tiigú, Cõãmacũ sícũnorẽ “mũũ tee dutirére tiipetijãrigu niijĩgũ, añugãrã niia” jĩ ññariqui.

Jesuré padeorémèna netõnénoãdacu

²¹ Atitóre Cõãmacũ Jesuré padeorãre “añurãrã niíya” jĩ ññaqui. Marĩ “Moisére dutiré cũũrigue jĩrõbirora tiíawũ” jĩripacari, “añurãrã niíya” jĩ ññaqui. Moisés, teero biiri profetas Cõãmacũ teero marĩrẽ tiibosáadarere cũũye queti jóaripũpu jóarira niiwã.

† 3:12 Salmo 14.1-3. ‡ 3:13 Salmo 5.9. § 3:13 Salmo 140.3. * 3:14 Salmo 10.7. † 3:17 Isaías 59.7-8. ‡ 3:18 Salmo 36.1.

22 Niipetirare Jesucristore padeorémena Cõãmacũ “ãñurãrã niĩya” jĩĩ ññaqui. Cõãmacũ niipetirare s̄cãrĩbíro ññaqui.

23 Marĩ niipetira ññañaré tiirã niĩã. Marĩ niipetirare pairó ðasaa; marĩ ãñurã niiridojãã Cõãmacũ niiré tiiróbiro.

24 Teero niipacari, Cõãmacũ marĩrẽ ãñuré ticogú Jesucristo wapatĩbosariguemena marĩrẽ “wapa c̄ohéra putuáaro” jĩiyigu. Tee wapatĩbosariguere teerora ticojãyigu.

25 Too s̄guero macãrãp̄re cúã ññañaré tiipacári, ññañarõ tiiriyigu. Bóaneõ ññaré c̄ojĩgũ, cúãmena cũũ cúarere ãñoriyigu ména; teerora ññajãyigu. Too síro Cõãmacũ Jesuré marĩrẽ diabosari tiirí, cũũye díi õmayudiyiro. Marĩ cũũ diabosariguere padeorí, Cõãmacũ marĩmena cúanemoriq̄ui. Teeména Cõãmacũ cũũ “diamacúrã tiigú niĩã” jĩĩrére ãñoiyigu.

26 Atitócãrẽ Cõãmacũ cũũ “diamacúrã tiigú niĩã” jĩĩrére ãñoquí. Diamacúrã tiiréc̄utijĩgũ, Jesuré padeorãre “wapa c̄ohérara niĩya” jĩĩ ññamasĩqui.

27 Teero tiirã, marĩ “biiro tiiréc̄utirano niĩã ãsãjã” jĩĩmirigue wapamanĩã. Marĩ Moisére dutiré cũũriguere tiipetĩrapeja, teeré jĩĩmasĩnobojĩyu. Cõãmacũ marĩ Jesuré padeorípere ñña, “ãñurãrã niĩya” jĩĩqui. Teero tiirã, “biiro tiiréc̄utirano niĩã ãsãjã” jĩĩmasĩña maniã.

28 Ateména putuáa sáa: Marĩ Jesuré padeorí, Cõãmacũ marĩrẽ “wapa c̄ohérara putuáya” jĩĩ ññaqui. Moisére dutiré cũũriguere tiirigue wapa mee niicu.

29 Too docare ¿Cõãmacũ judíoayagu dícu niigari? Niirii. Judíoa niihẽrãyagucã niĩ.

30 Cõãmacũ s̄cũrã niĩ. Cõãmacũ judíoa Jesuré padeorí ññagũ, “wapa c̄ohéra, ãñurãrã niĩya” jĩĩqui. Judíoa niihẽrãcãrẽ Jesuré padeorí ññagũ, teerora jĩĩqui.

31 Too docare marĩ Jesuré padeojĩrã, “marĩrẽ Moisére dutiré cũũriguepe wapamanĩã” ¿jĩĩrã tiirã? Jĩĩridojãã. Biirope jĩĩã: “Jesuré padeorémena dícu tee dutirére tiimasĩã”, jĩĩã.

4

Abraham Cõãmacũrẽ padeorígue

1 Mecũtígãrẽ Abraham marĩ ññecũrẽ wáarigue quetimena wedenemogũda. Múã masĩã: Cũũ judíoaygu niis̄guerigu niiyigu.

2 Cõãmacũ Abraham tiirére ñña, “m̄ũ ãñugúrã niĩã” jĩĩ ññariyigu. Teero jĩĩri siro niĩãtã, Abraham “ãñuré tiigú niĩ” jĩĩnorigu niĩã ȳñja” jĩĩbojĩyi. Cõãmacũ ññacorop̄re teenórẽ jĩĩmasĩña maniã.

3 Cõãmacũye queti jóaripũp̄u biiro jóanoã: “Abraham Cõãmacũrẽ padeoyigu. Teero tiigú, Cõãmacũ cũũrẽ ‘ãñugúrã niĩ’, jĩĩ ññayigu”.*

4 Queorémena múãrẽ wedegũda. S̄cãnorẽ wapatĩra, teero ticora mee tiĩya. Cũũ paderé wapa wapatĩra tiĩya.

5 Cõãmacũpe teero tiiríqui. Marĩ ãñuré tiiré wapa mee “wapa c̄ohéra niĩya” jĩĩ ññaqui. Basocã Cõãmacũrẽ “m̄ũ ãsãrẽ ññañaré tiiréc̄utimirirare acabócu” jĩĩ, cũũrẽ padeorípere, “ãñurãrã niĩya” jĩĩqui.

6 Ôpũ Davicã ȳñ jĩĩãrirobirora jóarigu niĩwĩ. “Cõãmacũ basocã basirora tiirére ññaripacũ, cũũrẽ padeorípere cúãrẽ ‘ãñurãrã niĩya’ jĩĩ ññaqui. Teero tiigú, cúãrẽ usenirã niirĩ tiigũdaqui” jĩĩré quetire jóarigu niĩwĩ.

7 Tee maquẽrẽ biiro jóarigu niĩwĩ:
Cõãmacũ cũũrẽ netõncãrãrẽ acabóri, useniya.

Cúã ññañaré tiiré wapacãrẽ ññañarõ tihéri, useniya.

8 Cõãmacũ “ãniyé wapare ññanemoricu sáa” jĩĩnogũcã useniĩ,†
jĩĩ jóarigu niĩwĩ David.

* 4:3 Génesis 15.6. † 4:8 Salmo 32.1-2.

⁹ ¿Noãnope tee usenirere c̄omasĩgari? ¿Cõnerĩḡu yapa macã caseróre wıdecõãnorira dícu o wıdecõãnoña manırãcã tee usenirere c̄omasĩgarite? Niiria. Ateré yuu jĩtoaawũ: Cõãmacũ Abrahamrẽ cũũ padeorém̄ena “ãñugũrã niĩ” jĩiyiḡu.

¹⁰ ¿Deero biiripe Cõãmacũ Abrahamrẽ “ãñugũrã niĩ” jĩiyiri? ¿Cũũ wıdecõãnori siro, o cũũ wıdecõãnoãdari suguerope teero jĩiyirite? Wıdecõãnoãdari suguerop̄u teero jĩitoayiḡu.

¹¹ Abraham wıdecõãnoãdari suguero, Cõãmacũrẽ padeotóayiḡu. Teero cũũ padeorí sirop̄u, Cõãmacũ cũũrẽ wıdecõãdutiiḡu. Cõãmacũ Abraham wıdecõãnoremena cũũrẽ too suguerop̄u “ãñugũrã niĩ” jĩiriguere ãñoiḡu. Teero tiigũ, Abraham niipetira padeoádara ñecũ putuáyiḡu, cũã wıdecõãnoña manırã niipacari. Cõãmacũ cũãcãrẽ teerora “ãñurãrã niĩya” jĩĩ ñãĩ.

¹² Wıdecõãnoriracãrẽ Abraham cũã ñecũ niĩ. Abraham padeoré c̄oyiḡu, wıdecõãnoãdari suguero. Teero tiirá, wıdecõãnorira Abraham tiiróbiro padeoré c̄orí, Cõãmacũ cũãrẽ Abraham pãrãmerã niinunusera wáari tiiquí.

Abraham padeojĩgũ ticonorigue

¹³ Cõãmacũ Abrahamrẽ, teero biiri cũũ pãrãmerã niinunuserare “atibãreco niirere múãrẽ putuári tiigũda” jĩiyiḡu. Cõãmacũ cũũ dutirere tiirí ñãgũ mee teero jĩiyiḡu. Cũũ padeorépere ñãgũ, teero jĩiyiḡu. Cũũ padeorém̄ena “ãñugũrã niĩ” jĩĩ ñãyiḡu.

¹⁴ Moisére dutiré cũũriguere tiirápere Cõãmacũ “atibãreco niirere múãrẽ putuári tiigũda” jĩiri siro niĩatã, marĩ Cõãmacũrẽ padeorépe wapamanıbojĩyu. Teero biiri cũũ Abrahamrẽ “ticogũda” jĩirigucã queoró wáaribojĩyu sãa.

¹⁵ Basocãre dutiréno manırí siro niĩatã, netõnucãre manıbójĩyu. Cõãmacũ Moisére dutiré cũũriguere c̄opacãra, marĩ netõnucãrĩ ñãgũ, cúagu, ñãñarõ tiigũdaqui.

¹⁶ Teero tiigũ, Abraham padeorıbiro padeonunusera dícuere Cõãmacũ “teeré ticogũda” jĩiriguere ticojãgũdaqui sãa. Cũũ marĩrẽ ñãnurõ tiijĩgũ, teeré ticoqui. Moisére dutiré cũũriguere c̄orã dícuere ticoriqui. Niipetira Abraham padeorıbiro padeorãpere ticogũdaqui. Abraham niipetira padeorã ñecũ niĩ.

¹⁷ Cõãmacũye queti jóaripũpu ateré jóanoã: “Mũũrẽ pee põnarĩ macãrã ñecũ sõnecoã sãa”, jĩiyiḡu Cõãmacũ Abrahamrẽ. Abraham teeré padeoyiḡu. Teero tiigũ, Cõãmacũ ñãacorop̄ure pee põnarĩ macãrã ñecũ putuáyiḡu. Cõãmacũ niipetirere tiimasĩ. Diarirare masõqui. Marĩ putop̄u wãaadare baurıpacari, cũũpere bausugúepetitoacu mée.

¹⁸ Cõãmacũ Abrahamrẽ “mũũ pãrãmerã niinunusera pee põnarĩ macãrã niĩadacua” jĩiritore, põnacutıḡuno mee niimiyiḡu cũũpeja. Teero põnamanıḡuno niipacu, Cõãmacũ cũũrẽ “pau peti basocãputiri tiigũdacu” jĩiriguere padeojãyiḡu.

¹⁹ Abrahampe “yuu cien cũmarĩ c̄ogũ niitoaa; yãa õpũũ maquẽ wĩmagũ buarí tiiréno diarigue tiiróbiro c̄ogũp̄u niĩã; Sarayaro niisutirocã diariro tiiróbiro niijãcu sãa” jĩiréno manıyıro. Ñãnurõ Cõãmacũrẽ padeorucúyiḡu.

²⁰ “Apetó tiigũ, cũũ ‘tiigũda’ jĩiriguere tiimasĩriboqui” jĩiréno manıyıro. Teero jĩirõno tiigũ, Cõãmacũrẽ padeonemójãyiḡu. Cũũrẽ jĩiyiḡu: “Ñãngũ peti niĩã mũũ; tutuagu peti niĩã”, jĩiyiḡu. Teero tiigũ, tutuare buayiḡu.

²¹ “Cõãmacũ yuure cũũ ‘tiigũda’ jĩiriguere tiimasĩqui”, jĩiyiḡu.

²² Cũũ padeorí ñãgũ, Cõãmacũ Abrahamrẽ “ãñugũrã niĩ” jĩiyiḡu.

²³ Tee jĩiré Abraham dícuere jĩĩ jóanoriyiro.

²⁴ Marĩpucãrẽ teerora jĩĩ jóanoyiro. Marĩ Cõãmacũrẽ padeorí, Abrahamrẽ jĩirıbirora marĩrẽ “ãñurãrã niĩya” jĩiqui. Cũũrã marĩ Õpũ Jesús diarigup̄ure masõriḡu niıwĩ.

²⁵ Cõãmacũ marĩ cũũrẽ netõnucãre wapa Jesuré diari tiıyiḡu. Cõãmacũ marĩrẽ “ãñurãrã niĩya” jĩıgũdu, cũũrẽ masõjãriḡu niıwĩ.

5

Cõamacũmena añurõ niimasĩã

¹ Teero tiigú, Cõamacũ marĩ Jesucristore padeorémēna “añurãrã niĩya” jĩĩ ññaqui. Teero tiirã, marĩ Òpũ Jesucristo marĩrẽ diabolosariguemēna Cõamacũmena añurõ niirecutia sãa.

² Jesucristo marĩrẽ diabolosariguere padeojĩrã, diamacũ Cõamacũmena wedesemasĩã. Teero biiri Cõamacũ marĩrẽ tiĩápure marĩye niĩã. Marĩ cũũ ϩ̣̣̣̣̣̣ añuré baurere ññaãdara niirã tiia. “Teeré ññaãdacu” jĩĩ coterã, tee maquẽrẽ añurõmena wedesea.

³ Tee dícare wedesericu. Marĩrẽ ññaarõ netõré wáaricãrẽ, añurõmena wedesecu. Marĩrẽ ññaarõ netõré wáaricãrẽ, ññcãjãrãno niimũññcãcu sãa.

⁴ Ññcãrípora niirã, basocã añurã niimũññcãcu. Teero niimũññcãrã, cũũ marĩrẽ añurõ tiĩadarere wãcũrã, ññenyuetoacu.

⁵ Cõamacũ Espĩritu Santore marĩϩ̣̣̣̣̣̣ tiorigũ niĩwĩ. Cũũmena Cõamacũ marĩϩ̣̣̣̣̣̣ cũũ maĩrere masĩrĩ tiiquĩ. Teero cũũ maĩrere cuorã niijĩrã, boboró manirõ “ ‘Cõamacũ marĩrẽ añurõ tiigũdaqui’ jĩĩrere diamacũ tiijãgũdaqui” jĩĩ ññenyuetoacu sãa. Teero tiirã, añurõmena wedesemasĩcu sãa.

⁶ Marĩrẽ marĩ basirora deero tii netõmasĩña manimĩrira niĩwã. Marĩ tee niirito, Cristo marĩrẽ ññaarẽ tiirẽ wapa diabolosarito jeayiro.

⁷ Marĩ doca ãpẽrãrẽ diabolosadũgaricu. Sĩcũ añurõ yũũgũno niipacari, diabolosaricu. Apetó tiigú, sũcũ ãpẽrãrẽ añurére tiibosárucugũre diabolosagũ diabolosaboqui.

⁸ Cõamacũ doca marĩ ññaarẽ tiirã niipacari, cũũ maĩrere ãñogã, Cristore marĩrẽ diabolosari tiiyĩgũ.

⁹ Cũũye díi õmayudiarēna Cõamacũ marĩrẽ “añurãrã niĩya” jĩĩ ññaqui. Teero tiirã, marĩ nemorõ ateré masĩmasĩcu: Cõamacũ marĩmena bayiró cúagũ, Jesucristo tiibosáriguere ññagũ, cũũ marĩrẽ ññaarẽ tiimĩadarere netõñãjãgũdaqui.

¹⁰ Marĩ Cõamacũmena cãmerĩ ññadũgahera niirira niipacari, cũũ macãrẽ marĩrẽ diabolosari tiiyĩgũ. Cũũ diabolosariguemēna marĩ Cõamacũmena bapacũtimasĩã sũcã. Teero tiirã, marĩ mecũtĩgãrẽ cũũmena bapacũtimasĩrã niijĩrã, ateré nemorõ masĩã: Jesucristo masãmũãrigũ niijĩgũ, marĩrẽ ññaarẽ tiimĩadarere netõrĩ tiigũdaqui.

¹¹ Netõñẽnore dícare buarĩ tiibosárĩjĩyi. Marĩ Òpũ Jesucristo diabolosariguemēna Cõamacũ marĩ cũũmena bapacũtimasĩrere buarĩ tiijĩyi sũcã. Teero tiirã, marĩ nemorõ ññeniremena wedesea sãa.

Adán, teero biiri Cristo tiirĩgũ

¹² Sũcũ basocũ Adán wãmecũtigũmena ññaarẽ tiirẽ ϩ̣̣̣̣̣̣tiyiro. Teewapara diaadarecã ϩ̣̣̣̣̣̣tiyiro. Adán tiibuyériguemēnarã basocã niipetirapũre ññaarẽ tiirẽ pẽnipẽpetijõãyiro. Teewapara niipetirapũre diaadarecã sesapetijõãyu.

¹³ Cõamacũ cũũ dutirẽ Moisémena cũũãdari sũgũeropũ, basocã ññaarẽre tiitõayira. Dutirẽ manirĩ, basocãre “wapa cuoóya” jĩĩmasĩña manĩã.

¹⁴ Teero biipacari, Adán síro macãrã tẽe Moisés niirito macãrãpũ teerora diarira niĩwã. Cũãjã Adán tiirõbiro Cõamacũ dutirẽre netõñcãrĩpacara, diarira niĩwã.

Adán, teero biiri Jesucristo basocã biĩadarere tiisũgũerĩra niĩya. Adãñpe ϩ̣̣̣̣̣̣tiyigũ niĩwĩ ññaarẽ tiirẽre. Jesucristope ϩ̣̣̣̣̣̣tiyigũ niĩwĩ añurõ tiirẽre.

¹⁵ Sũcũ basocũ netõñcãrĩgũre wapamēna paũ dianũñseyira; Jesucristomēnapereja Cõamacũ paũre nemorõrã añuré ticobosarigũ niĩwĩ. Wapaséro manirõ teero ticojãqui. Teero tiiró, Cõamacũ basiro basocãre ticobosarigũre Adán netõñcãrĩgũre wapa tiirõbiro niiridojãcu.

¹⁶ Sũcũ basocũ cũũ sũcãrĩrã netõñcãrĩgũre waparena paũ “wapa cuorã niĩya” jĩĩnorira niĩwã. Bayiró peti basocã netõñcãjãri síro, Cõamacũ basirora ticobosarigũre paũ petire “añurãrã niĩya” jĩĩnorĩ tiia. Teero tiiró, sũcãrĩrã netõñcãrĩgũre wapapeja Cõamacũ basocãre ticobosarigũre tiirõbiro niiridojãcu.

17 Sícū basocú sícārĩrã netõnucãrigue wapamenarã diaré sesajõãyu. Teero wáapacari, nemorõrã Cõãmacū ãñurõ tiinórãpe ãñurére bñaádacua. Cúã Cõãmacū basiro ãñuré ticobosariguere ñeeádacua. Teero biiri cūũ “ãñurãrã niiã múã” jĩrere tũoádacua. Sícū basocúye tiibosãriguemenape catiré petihére cõonunúseadacua. Cũũrã Jesucristo niiĩ.

18 Biiro putuájĩyu sáa: Sícū basocú sícārĩrã netõnucãrigue wapamenarã niipetira ñañarõ tiinóãdara putuári tiiyĩgu. Teerora sícū basocú sícārĩrã ãñurõ tiibosãriguemenarã niipetirare “ãñurãrã niiĩya” jĩmasĩrĩ tiigú tiirĩgu niiwĩ; catiré petihére bñamasĩrĩ tiigú tiirĩgu niiwĩ.

19 Sícū basocú Cõãmacũrẽ yũuririgue wapamena paure ñañaré tiirã putuári tiiyĩgu. Teerora sũcã sícū basocú Cõãmacũrẽ yũurigue wapamena paure “ãñurãrã niiĩya” jĩgũdaqui.

20 Basocá cúã basiro dutiré cõorí siro niipacari, Moisére dutiré cũũriguecã jeanemoyiro sũcã. Teeména basocá nemosãñurõ netõnucãrere ññamasĩyira. Tee tiiró, ñañaré tiiré tiinemórõbirora Cõãmacũpe nemosãñurõ basocáre ãñuré ticorigũ niiwĩ.

21 Ñañaré tiirĩgue wapamena niipetira basocáre diaadare wáayiro. Tee tiiróbirora Cõãmacū basiro ãñuré ticorépecã basocáre ãñurãrã, wapa cõohéra putuári tiimasĩre wáayiro. Teeména Cõãmacū marĩ Ōpũ Jesucristomena catiré petihére ticomasĩqui.

6

Cristomena mama catiré tiiróbiro cõorécutia

1 Too docare ¿deerope putuánoãdari sáa? “Cõãmacū basiro marĩrẽ ãñuré ticonemoãrõ jĩrã, ñañaré tiirucújããda”, ¿jĩãdarite?

2 Jĩrijããda. Jesucristo curusapũ diarito, marĩcã cũũmenarã diarirapũ tiiróbiro wáarira niiwũ. Marĩ diarira tiiróbiro niijĩrã, ñañarére tiihéra niirõ booa. ¿Deero tiirã marĩ too sugueropũ ñañarére tiinunúseriobiro tiinunúseboataũ? Tiirĩcu sáa.

3 Múã masĩcu: Niipetira marĩ wãmeõtinorira Jesucristo diarirobiro diasotoapeora tiiróbiro tiirã tiijĩyu.

4 Jesús diaari siro, masãcopepũ cũũnoyĩgu. Marĩ wãmeõtinoremene cũũrẽ cũũriro tiiróbirora marĩcãrẽ marĩ ñañaré tiirécã cũũnoriro niiwũ. Marĩ Pacũ cũũ tutuaremena Jesucristore diarigupũre masõrigũ niiwĩ. Marĩpe cũũmena masãrira tiiróbiro niijĩrã, cũũmena mama catiré tiiróbiro cõorécutia.

5 Marĩ Jesucristomena diarira tiiróbiro niijĩrã, cũũ diarigupũ masãriro tiiróbirora sícãrõména marĩcã masããdacu sũcã.

6 Ateré masĩã: Marĩ too sugueropũ ñañarõ niirecutirere Jesucristo diariguemena curusapũ páabiatunoriro tiiróbiro wáayiro. Marĩ bayiró ñañaré tiidugãrere petijõããrõ jĩrõ, teero tiinóyiro. Teero tiirã, ñañarére tiirĩjãrõ booa. Marĩrẽ ñañaré bayiró peti tiinunúseri tiirĩjãrõ booa sáa.

7 Sícū diarigupũ cūũ catigũ ñañaré tiirĩguere netõrĩgupũ niiqui.

8 Marĩ Jesucristomena diarira tiiróbiro niijĩrã, “cũũ tiiróbirora catiadacu” jĩrécãrẽ padeóa.

9 Ateré masĩã: Jesucristo diarigupũ masõnorigũ dianemoriqũ. Cũũrẽ dianemorĩ tiimasĩricũ.

10 Jesucristo diagũ, sícãrĩrã basocá ñañaré tiiré wapare diabosayĩgu. Mecũtĩgãrẽ cũũ catigú niijĩgũ, sícãrõména Cõãmacũmena duuró manirõ catirucuqũ.

11 Tee tiirã, marĩcã “Jesucristomena diarira tiiróbiro niiã” jĩ tũgueñaãda. Diarira tiiróbiro ñañarére tiirĩjããda. Teerora sũcã marĩcã sícãrõména Jesucristomena niijĩrã, “Cõãmacũmena duuró manirõ catirucuadacu” jĩ tũgueñaãda.

12 Teero tiirã, marĩrẽ ñañaré tiidugãre marĩ wãcũrẽpũre jeapacari, teero nucãjããda.

¹³ Marĩye õpũu maquẽ tiirémèna wapa cuorá putuárijããda. Teero tiirá, biirope niiãda: Marĩ dia masãrira tiiróbiro nijĩrã, marĩye õpũu maquẽrẽ Cõãmacũyepere tiicotéri tiãda sãa. Teeména cũũ dutiré añurépere tiicotéruada.

¹⁴ Marĩjã Moisés dutirémèna niiria; Cõãmacũ marĩrẽ añuré ticorémènape niiã. Teero tiiró, ñañaré marĩrẽ dutinetõnucãrĩ, tiirĩjãrõ booa.

Marĩ padecotera tiiróbiro niiré

¹⁵ Too docare ¿deerope putuánoãdari sãa? Marĩjã Cõãmacũ marĩrẽ añurõ tiibosáremèna niiã. Moisés dutirémènape niiria sãa. Teero tiirá, “ñañaré tiijãco” ¿jĩãdari? Jĩrijããda.

¹⁶ Múã masĩcu: Æpĩ dutirére yũurucura, cũũrẽ dutiapenori basoca sããrã tiia; cũũ múã õpũ putuágu tiiquí. Tee tiiróbiro niiã, múã ñañaré tiirucúra. Ñañaré tiiré wapa pecamepu wáarere buaádadu. Cõãmacũ dutirére yũurucurapeja, cũũrẽ padecotera tiiróbiro niiã. Cũũ dutirére yũura, añurõ tiimasĩrere buaádadu.

¹⁷⁻¹⁸ Too sugueropũ múã ñañaré tiirucúrirã nijĩyũ ména. Tee biirira niipacara, Jesucristoye quetire bueri tuorá, añurõ yũuyiro. Teero tiirá, ñañaré tiirucúmirira añurépere yũuyiro sãa. Yũũ múãrẽ teero tiiriguere wãcũcogu, Cõãmacũrẽ usenire ticoa.

¹⁹ Múãrẽ wisióro tagueñarijããrõ jĩgũ, biiro wedea: Múã too sugueropũre múãye õpũũ maquẽmèna ñañaré tiirucújĩyũ. Jõõpemèna ñañaré tiidójĩyũ. Atitópe múãye õpũũ maquẽmèna añuré tiiyá. Teero tiirá, añuré tiirucúra putuádadu.

²⁰ Too sugueropũre múã ñañaré tiirucúra nijĩrã, añurépere tiibórano mee nijĩyũ ména.

²¹ Múã ñañaré tiirigue wapare ¿ñeenó añuré buayiri? Atitóre múã too sugueropũ ñañaré tiiriguere wãcũrã, bobocú. Tee ñañaré tiirigue wapamèna pecamepu wáare dícare buabójĩyũ.

²² Atitóre múã netõnénorira nijĩrã, ñañaré tiirícu sãa. Cõãmacũrẽ padecotera niicu. Cũũrẽ padecotere wapa añurõ tiimasĩre buaádadu. Teewapamèna catiré petihére buaádadu.

²³ Ñañaré tiiré wapare diadoarere buanócu. Cõãmacũ marĩrẽ wapamanírõ ticoréja catiré petihére buarí tiiré niicu. Marĩ Õpũ Jesucristomèna “sĩcãrõmèna niĩya” jĩgũ, teeré ticoqui.

7

Wãmosíare maquẽmèna queoré

¹ Yãa wedera, múã basocáre dutirére masĩrã niicu. Teero tiirá, múã ateré masĩcu: Marĩ catirí burecopũ dícare basocáre dutirére yũũmasĩcu.

² Queorémèna múãrẽ wedegũda. Marĩrẽ dutiré biiro niiã: Sĩcõ wãmosíarigo coo manũ catiritabere ména cũũ nũmo niyo. Cũũ diaari siro docare, cúã wãmosíarigue petijõãcu; coo manũ manigõ putuájãco.

³ Coo manũ catipacari, ãpĩmèna niigõ, ñeeaperepigo putuáco. Coo manũ diaari siro docare, cúã wãmosíarigue petijõãcu. Teero tiigó, ãpĩmèna dúutugo, ñañarõ tiigó mee tiicó.

⁴ Yãa wedera, tee tiiróbirora wáajĩyũ marĩrẽ. Marĩ Cristomèna diasotoapeorira niiã. Mecátigãrẽ Moisére dutiré cũũriguemèna mee niiã. Teero tiirá, ãpĩmèna dúutumasiãgõ tiiróbiro niimasĩã. Marĩ dúutugũ diarigupũ masõrigũ niĩ. Marĩ cũũmèna nijĩrã, añurõ niirecutirere buaádadu.

⁵ Tíatopũre marĩ ñañaré tiirí basoca niirucuwũ. Moisére dutiré cũũriguere tuoári siro, nemosãñurõ ñañarépepe tiidugáwũ. Tee ñañaré tiirigue wapa diadoare buaádarã niimiwã.

⁶ Atitóre Moisés dutiré marĩrẽ dutimasĩria. Teeré netõrírapũ niiã. Teero tiirá, Moisés dutiré jóariguere tiicotéria. Espíritu Santo boorépere tiicotéa.

Ñañuré tiidugápacũ, ñañarépepe nemorõ tiicú

⁷ Too docare ¿deerope putuánoadari sáa? “Moisére dutiré cūūrigue ñañaniã”, ¿jĩĩãdari? Jĩĩrijããda. Tee dutiré maniãtã, marĩ tiirére “ñañaré tiiré niicu” jĩĩmasĩribojĩyu. Tee dutiré watoapure sicawãme biiro jĩĩã: “Åpẽrãyére ugorijãña”, jĩĩã. Tee jĩĩrõno manidójããtã, too docare yuu “ugorecutire ñañaré niicu” jĩĩmasĩña manibójĩyu.

⁸ Tee dutiré yuure ñañaré tiirére añurõ tagueñamasĩrĩ tiipacári, yuure nemosãñurõ ñañarére tiidugágu putuájãã. Tee dutiré maniãtã, ñañaré tiirígũ niipacu, wãcũña manibójĩyu.

⁹ Tíatorpure ména yuu tee dutirére masĩriritopure wãcũpatiro manirõ yuu nijãmiwã. Too síro tee dutirére yuu masĩrĩ sáa, ñañaré tiiré yuure dutinucãwã. Teero tiigú, “pecamepu wáagudacu” jĩĩ tagueñamitu.

¹⁰ Teero tiiré wapa ñañaré tiinógũdupu nijãgũ tiirígũ niimiwã. Tee dutiré basocáre Cõãmacũmena añurõ putuári tiiré niipacaro, yuure wapa cuogú, diagudu putuári tiiwá.

¹¹ Yuu tee dutirépere wãcũnũnũseboarigure ñañaré yuure niiré yuure ñañarére wãcũnũnũseri tiĩãmajãmitu. Tee dutirére masĩpacu, yuu ñañaré tiiré wapamena diadoarere buajãgũdu tiimírígũ niiwã.

¹² Teero tiiró, Moisére dutiré cūūrigue ñañaré maniré peti niĩã. Tee dutiré niipetirepura ñañaré maniré, diamacú maquẽ, añuré niĩã.

¹³ Too docare tee dutiré añuré niipacaro, ¿yuure diadoarere buajãgũdu putuári tiigári? Tiirícu. Yuu netõnucãre wapamenape diadoarere buajãgũdu putuámitu. Teero tiiró, yuu tiirécutirepe tee dutiré añurémena ñañarĩpereja, ñañaré tiiré niiriro niiwã. Ateména putuáa: Tee dutirére tuomasĩpacu netõnucãjĩgũ, ñañaré tiirére “bayiró ñañaré niĩã” jĩĩmasĩnoã.

¹⁴ Marĩ masĩã: Moisére dutiré cūūrigue Cõãmacũ ticorigue niirõ tiia. Yuure ñañarére tiisuguenũcãrigu nijĩgũ, ñañarérena tiirucúgu tiiróbiro niigú niĩã.

¹⁵ Yuu tiidugárere tiiría; yuu tiiríporepere tiirucújãga sũcã. Yuu basiro yuu tiirucúre tuomasĩriga. Deero tiigú teero tiĩãta yuu.

¹⁶ Yuucã yuu tiidugáherere tiirucújĩgũ, Moisére dutiré cūūriguere tiirípacu, “añuréra niĩã” jĩĩapujãã.

¹⁷ Yuu basiro mee ñañaré tiia. Yuure ñañaré tiiré nijĩrõ, yuure ñañaré tiirí tiigá.

¹⁸ Ateré yuu masĩã: Yuu basirora yuu ñañarére tiisuguenũcãrigu nijĩgũ, añurépere “añurõ tiijãgũda” jĩĩãrigu niipacu, tiimasĩriga.

¹⁹ Añuré yuu tiidugárere tiirõno tiigú, ñañaré yuu tiidugáherepere tiirucúa.

²⁰ Yuu tiidugáherere tiigú, yuu basiro mee teero tiia. Yuure ñañaré tiiré nijĩrõ, yuure ñañaré tiirí tiigá.

²¹ Ate wáarucua yuure: Yuu “añurére tiijãgũda” jĩĩpacu, ñañarére tiipacutirucujãga.

²² Yuu basiropereja Cõãmacũ dutirére tusanetõjãmiga.

²³ Tee tiiró, yuu tagueñarĩ, yuu ñañaré tiisuguerigü yuu añurõ tiidugárepere wãcũnũnũsedugari, bayiró cãmerĩquẽrõbiro tagueñaga. Wãcũnũnũsedugamiãriguere ñañarére dutinetõnucãjãcu.

²⁴ Ñañaré tiirére duomasĩrijĩgũ, ñañarõ tagueñaga. ¿Noã yuu diadoaboarigüre catiré petihérepere buarí tiimasĩgari?

²⁵ Cõãmacũ sícũrã marĩ Õpũ Jesucristomena yuure catiré petihére buarí tiimasĩqui. Teero tiigú, Cõãmacũre usenire ticoa. Ateména putuáa: Yuu wãcũrẽmena Cõãmacũ dutirére tiicotégũ niĩã. Yuu ñañaré tiisuguerigüere tiirucúgu nijĩgũ, ñañarépere tiicotégura niĩã.

8

Espíritu Santore cuorá niirecutire

¹ Teero tiirá, marĩ Jesucristomena niirãjã ñañaré tiinóricu; pecamepu wáaricu.

² Espiritu Santo marĩrẽ mama catirẽre Jesucristomena cʘorĩ tiirĩgu niwĩ. Cũũ catirẽ ticoriguemena marĩ ñañarẽ tiirẽcutirere tiidumasĩa sáa. Diadoaborere netõrĩrapũ niĩ sáa.

³ Marĩ ñañarẽpere tiisuguenũcãrira niijĩrã, Moisére dutirẽ cũũriguepere añurõ timasĩhẽrã niijĩyu. Tee dutirẽpeja marĩrẽ netõrĩ tiimasĩria. Cõãmacũ dícu netõrĩ tiimasĩqui. Cũũ macũrẽ ticodiocorigũ niwĩ, marĩ ñañarẽ tiirẽre dia wapatĩbosadutigu. Cũũ macũ marĩ ñañarẽre tiisuguenũcãrira õpũũcutiro tiirõbirora õpũũcutiyigu. Tiiõpũũmena diagũ, marĩ ñañarẽ tiirẽ wapare wapatĩpetijãbosarigu niwĩ.

⁴ Teerẽ wapatĩgu, marĩrẽ Cõãmacũ dutirõbiro tiiáro jĩĩgũ, teero tiibosáyigu. Teero tiirã, marĩ ñañarẽre tiisuguenũcãriguere tiinũnũsera mee niĩ sáa; Espiritu Santo tutuaromena cũũ boorõbiro tiirẽcutirape niĩa.

⁵ Basocã cũũ ñañarẽre tiisuguenũcãriguere tiinũnũseraja tee dícuere wãcũnũnũsecua. Basocã Espiritu Santo boorẽre tiirẽcutirapeja tee dícuere wãcũnũnũsecua.

⁶ Basocã cũũ ñañarẽre tiisuguenũcãrigue dícuere wãcũnũnũserapeja diarã tiirõbiro niitoacua. Espiritu Santo boorẽnorẽ wãcũnũnũserapeja catirẽ petihẽre cʘoádara niitoacua; añurõ niirecutirere cʘoádara niitoacua.

⁷ Basocã cũũ ñañarẽre tiisuguenũcãrigue dícuere wãcũnũnũserapeja Cõãmacũrẽ iĩnadugahera tiirõbiro niicua. Cũũ dutirẽre tiidugãrijĩrã, tiimasĩhẽrã niicua.

⁸ Cũũ ñañarẽre tiisuguenũcãrigue dícuere tiirucújĩrã, Cõãmacũpere usenirĩ tiimasĩricua.

⁹ Múãpe múã ñañarẽre tiisuguenũcãriguere tiirẽcutiricu. Espiritu Santo múãpare niigũ cũũ múãrẽ tiidutĩrenorẽ tiirẽcuticu sáa. Sícũnorẽ Espiritu Santo cũũpare manirĩ, Jesucristomena niiriqui.

¹⁰ Cristo múãpare niĩatã, múãye õpũũrĩ bóaadari õpũũrĩ niipacari, múãye yeeripũnarĩpe catirẽ petihẽre cʘotóacu. Ñañarẽ tiirẽ wapa múãye õpũũrĩ bóaadacu. Cõãmacũpe múãrẽ “añurãrã niĩya” jĩĩnoremene catirẽ petihẽre cʘotóacu.

¹¹ Cõãmacũ Jesurẽ diarigũpare masõrigũ niwĩ. Espiritu Santo múãmena niirĩ iĩngũ, Cõãmacũ múãye õpũũrĩ bóaadare õpũũrĩ niipacari, catiri tiigũdaqui. Teerẽ tiigũdaqui Espiritu Santo múãpare niigũmena.

¹² Teero tiirã, yáa wedera, Espiritu Santo marĩrẽ tiidutĩrobirora tiirucúro booa. Marĩ ñañarẽre tiisuguenũcãriguere tiirĩjãrõ booa sáa.

¹³ Marĩ ñañarẽre tiisuguenũcãriguere tiirãja, diadoaadara niĩadacu. Tee ñañarẽre tiisuguenũcãriguere Espiritu Santo tiĩápuremente tiidũrapeja catirucuaadacu.

¹⁴ Niipetira Espiritu Santo dutirobiro tiinũnũserano Cõãmacũ põna niĩya.

¹⁵ Cõãmacũ marĩrẽ Espiritu Santore ticorigũ niwĩ. Espiritu Santo marĩmenarã niigũ, marĩrẽ cuiri tiirĩqui; ñañarõ netõãdarape cuiremena niirucucua. Espiritu Santo marĩrẽ “diamacũ Cõãmacũ põnabiro putuára tiiã” jĩĩmasĩrĩ tiirĩgu niwĩ. Teero tiirã, cũũmenarã Cõãmacũrẽ “Pacu” jĩĩmasĩã.

¹⁶ Espiritu Santora marĩ wãcũrẽpũre “Cõãmacũ põna niitoaa” jĩĩ tũgueñarĩ tiiqui.

¹⁷ Cõãmacũ cʘorẽ cũũ macũmena putuáadacu. Marĩ Cõãmacũ põna niirĩ, Cristore putuarẽno marĩcãrẽ putuáadacu. Teerẽ ñeeãdari suguero, Jesucristo ñañarõ netõrĩrobirora ñañarõ netõápuro booa ména. Too síropũcãrẽ sícãrõména Cõãmacũ añurẽ cʘorẽre Cristomena cʘoádacu marĩ.

Marĩ Cõãmacũ añurẽ cʘorẽmena niĩadacu

¹⁸ Marĩ atibũrecopũ ñañarõ netõã. Too síropũ Cõãmacũ marĩrẽ ãmũãsepũ añurẽre ticoadarere wãcũrã, mecũtĩgã marĩ ñañarõ netõrẽ “bayirõ niirẽ mee niĩã” jĩĩ wãcũã.

¹⁹ Too síro Cõãmacũ marĩrẽ “yũ põna niĩya” jĩĩgũ, cũũ añurẽ cʘorẽre ticogũdaqui. Cũũ teerẽ ticoadari bũrecore niipetire cũũ bauanérigũ coterõ tiicũ.

²⁰ Niipetire Cõãmacũ bauanérigũ cũũrẽ netõnũcãripacaro, bóaadare putuáyu. Cõãmacũ “bóaditire putuádoaricu tiirõpũja” jĩĩgũ, teerẽ teero wãari tiijãrigũ niwĩ.

21 Too síropureja cūū bauanérigue bóaadare mee niiādacu; netōnénoādacu sáa. Cōāmacū pōna cūū añurere c̄oróbirora cūū bauanériguecā c̄oádacu.

22 Marī ateré masīā: Atitóre niipetire Cōāmacū bauanérigue pūnirere t̄agueñacu ména. Sīcō numiō wīmagū apagodo pūnirere t̄agueñarōbiro t̄agueñacu.

23 Tee bauanérigue dícu pūniré t̄agueñarō mee tiia. Marī Espírítu Santore c̄orácā pūniré t̄agueñarābiro niijāā. Cōāmacū marīrē Espírítu Santore ticos̄uguerigu niiwī ména. Teero tiirá, ateré coterá tiia sūcā: Too síropu Cōāmacū niipetira t̄ocóropu marīrē “ȳu p̄onabirora p̄tuájārā t̄iīya” jīādarere cotea. Teero biiri “Cōāmacū marīrē niirucujāādare ōp̄ūrīrē ticoḡudaqui” jīrā cotea.

24 “Teeré ñeejāādacu” jī wācūremena padeos̄ugujīrā, netōnénowū. Sīcūnorē “ticoḡuda” jīriguere ñeetor̄igup̄uja cotenemorigui sáa; diyenóperere cotemasīña manicú.

25 Marīpe too síropu ñeeādarere cotea. Potocōrō manirō cotea.

26 Apetó marī wācūbayiripacari, Cōāmacūrē diamacú añurō s̄āimasīripacari, Espírítu Santo t̄iīpuqui. Marī ñañarō netōrī, Cōāmacūrē añurō s̄āimasīrō mee wáacu. Teero tiigú, Espírítu Santope marīrē t̄iīpugu marī s̄āibóariguere s̄āibosáqui. Marī s̄āimasīña manirere s̄āimasīqui.

27 Cōāmacūpe marī boorere t̄agueñamasīgū niijīgū, Espírítu Santo s̄āibosárere añurō masītoaqui. Espírítu Santo Cōāmacū basiro cūūrē padeoráre boosārenorē bayiró s̄āibosáqui.

Ñañarere añurō netōn̄ucājāādacu

28 Cōāmacū marīrē cūū booróbiro t̄iīáro jīgū, beseyigu. Teero tiirá, marī ateré masīā: Marī cūūrē maīrārē t̄iīapurucujāqui; niipetire marīrē noo niiréno wáapacari, Cōāmacū añurere marīrē wári t̄iīquí.

29 Cōāmacū sicatop̄ura cūūrē padeoádarare masīpetitoayigu. Cūū niīādare maquērē biiro jīyigu: “Cūārā ȳu macū niiróbirora niīādacua; cūū niirecutirebirora niim̄ān̄ucāādacua”, jīyigu. Teero tiigú, cūū macūrē “niipetira ȳure padeorá sōwū tiiróbiro niigú p̄tuáḡudaqui” jītoayigu.

30 Cōāmacū “ȳu macū niirecutirebirora niim̄ān̄ucāādacua” jīnorirarena cūū pōna tiiróbirora p̄tuári tiirigu niiwī. Cūū pōna tiiróbiro p̄tuaráre “añurārā niīya” jīrigu niiwī. “Añurārā niīya” jīrārē cūū macūbiro p̄tuári tiirigu niiwī.

31 Teero tiirá, marī tee niipetirere wācūjīrā, “marīrē Cōāmacū diamacūrā t̄iīapujāḡudaqui” jīmasīā. Cūū t̄iīapuri, āpērā marīrē ñañarō tiipacári, wācūpatiria. Cūū ñañarō tiiré niidoaricu.

32 Cōāmacū cūū macū peticārē maīpacú, marīye wapare diabosadutigu, basocá cūūrē s̄iārī tiijārigu niiwī. Teero cūū macūrē ticorigu niijīgū, niipetire marīrē t̄iīapurecārē ticoḡudaqui.

33 Sīcūno Cōāmacū cūū beserirap̄ure “ñañarā niīya” jīmasīriqui. Cōāmacū basirope “añurārā niīya” jītoarigu niiwī.

34 Sīcūno marīrē “ñañarō tiiró booa” jīs̄ugemasīriqui. Jesucristope marīrē diabosarigu niiwī. Diatoa, masārigu niiwī. Teero tiigú, mecūtīgārē cūū Pacu diamacūpe duijīgū, marīrē s̄āiboságu t̄iīquí.

35 Sīcūno Cristo marīrē maīrecārē cāmotámasīriqui. Marī ñañarō netōpacári, marī ñañarō t̄agueñarucupacari, marīrē ñañarō tiipacári, marīrē jubóare wáapacari, marī suti c̄oripacari, marī quioré watoapu niipacari, marīrē s̄iāpacári, Cristope maīrucujāqui.

36 Cōāmacūye queti jóarip̄up̄cā teerora jī jóanoā: M̄urē padeoré wapa wācūhērō s̄iānóādarap̄ura niīā. Ovejare s̄iāādara tiiróbiro ūsārē t̄agueñaya,*

* 8:36 Salmo 44.22.

jĩ jóanoã.

³⁷ Marĩpũre noo niiré wáapacari, Jesucristo marĩrẽ maĩgũ tiiápuremena añurõ netõncãjããdacu.

³⁸ “Cõãmacũ marĩrẽ maĩrére apeyenó cãmotãmasĩricu”, jĩ padeomasĩjãã yũũja. Diarénocã, teero biiri catiré; ángelea, teero biiri wãtĩãrẽ dutirá; atitó wáarecã, teero biiri too síropũ wáaadare; tutuare cõorácã,

³⁹ teero biiri ãmũãrõpũ wáarecã, ãcũãrõpũ wáare; teero biiri dee biiré Cõãmacũ bauanériguenocã cũũ marĩrẽ maĩrére cãmotãmasĩricu. Cõãmacũ cũũ maĩrére ãñogũrã, marĩ Õpũ Jesucristore marĩye wapare diabosadutirigũ niiwĩ.

9

Israelya põna macãrãye queti

¹ Yũũ Jesucristore padeojĩgũ, jĩĩdoro manirõ, diamacũ wedea. Espĩritu Santocã yũũ jĩĩrére “diamacũrã jĩĩgũ tiii” jĩĩmasĩqui.

²⁻³ Yũũ bayiró wãcũpati, ñañarõ yeeripũnacũtiga, yãa wedera Israelya põna macãrã Jesuré padeohéri ãñagũ. Yãa põna macãrã diamacũ Jesuré padeorí boogũ, pecamepũ cũã wãari boorĩga. Teero tiigũ, yũũpe cũãmena wasodugãmiã. Wasogũ, yũũpe pecamepũ wãagũdacu; Cristore ãñaribocu.

⁴ Cũãjã biirope jĩĩnorira niĩya:
Israel pãrãmerã niinũnũsera niĩya;
Cõãmacũ cũũ põna tiiróbiro pũtũãaro jĩĩgũ, cũãrẽ beseyigũ;
cũũ bóebaterere cũã ãñayira;

cũãrẽ “biirope cãmerĩ tiirécũtiada” jĩĩyigũ;
cũãrẽ dutiré cõoádarecãrẽ cũũrigũ niiwĩ;
“yãa wiipũre yũũre padeorã, biiro tiirécũtiya” jĩĩrigũ niiwĩ;
cũãrẽ “añurõ tiiápurucujãgũdacu” jĩĩrigũ niiwĩ;

⁵ cũã Abraham, Isaac, Jacob pãrãmerã niinũnũserapũ niĩya;
Cristocã basocũ bauãjĩgũ, cũãya põna macãrã niirigũ niiwĩ sũcã.
Cũũ Cõãmacũrã niiqui.

Niipetirere dutimasĩgũ niiqui.
Teero tiirã, “mũũ añugũ niã” jĩĩ, ãsenire ticorucujãrõ booa.
Teerora jĩĩrõ booa.

⁶ Cõãmacũ Israelya põna macãrãrẽ añurõ tiipacãri, paũ cũũrẽ padeorĩya. Cũã padeohéri, “Cõãmacũ Israelya põna macãrãrẽ ‘añurõ tiigũda’ jĩĩrigũre tiirĩqui” jĩĩgũ mee tia. Cõãmacũ cũũ jĩĩrére diamacũ tiiqui. “Cõãmacũ niipetira Israel pãrãmerã niinũnũserare beseriyigũ”, jĩĩdũgaro tia.

⁷ Teero biiri niipetira Abraham pãrãmerã niinũnũserare beseriyigũ. Cõãmacũ Abrahamrẽ jĩĩyigũ: “Isaac pãrãmerã niinũnũsera mũũ pãrãmerã peti niĩãdacua”, jĩĩrigũ niiwĩ.

⁸ Biiro jĩĩdũgaro tia: Cõãmacũ niipetira Abraham pãrãmerã niinũnũserare “yũũ põna niĩya” jĩĩriqui. Abrahamrẽ “sĩcũ põnacũtĩgũdacu” jĩĩrigũ põna dícu Abraham pãrãmerã niinũnũsera niicua Cõãmacũ ãñacoropũ.

⁹ Cõãmacũ Abrahamrẽ cũũ põnacũtĩãdare maquẽrẽ wedesũguegũ, biiro jĩĩrigũ niiwĩ: “Atitõnorã yũũ atiri, Sara macũcũtigopũ niigõdaco mée”, jĩĩrigũ niiwĩ.

¹⁰ Apeyé niinemoã sũcã: Too síro marĩ ñecũ Isaac nũmocũtiyigũ. Cũũ nũmo Rebeca sũdũãrirare niipacó niiyigo. Cũãgã Isaac sũcũpõnarã niiyira.

¹¹⁻¹² Cũã bauãadari sũgueropũra, añurẽ, ñañarẽre cũã tiirĩpacarira, Cõãmacũ sũcũrẽna besesũguetoayigũ. Teero tiirĩguemena Cõãmacũ cũũ “besea” jĩĩrére ãñoyigũ. Basocã tiirẽre

ĩñagũ mee cũũ besedugarare besequi. Teero tiigú, Rebecare jĩrigũ niiwĩ: “Cũũ sõwũpe cũũ bairé padecotegũ sããgũdaqui”.*

¹³ Cõãmacũye queti jóaripũrũ ate jóanoã: “Jacoré maĩwá; Esaúpere booríwũ”,† jĩ jóanoã.

¹⁴ Too docare ¿deerope pũtuánoãdari sáa? “Cõãmacũ diamacú tiihégũ niiqui too docare”, ¿jĩãdarite? Jĩrijããda.

¹⁵ Cõãmacũ sicatorũpara Moisére “yũũ bóaneõ ãñadugagũnorẽ bóaneõ ãñagũda”‡ jĩrigũ niiwĩ.

¹⁶ Teero tiirá, marĩ ateré masĩã: Cõãmacũ cũũ bóaneõ ãñadugarare bóaneõ ãñaqũ. Basocá basiro bóaneõ ãñadutiri mee bóaneõ ãñaqũ. Teero biiri ãñurõ tiiré wapa mee bóaneõ ãñaqũ.

¹⁷ Teero tiiró sũcã, Cõãmacũye queti jóaripũrũcãrẽ Cõãmacũ Faraónrẽ “tee biigũdacu” jĩrigũere jóanoriro niiwũ: “Yũũ tutuarere mũũmena ãñogũda jĩgũ, mũũrẽ õpũ wáari tiiwá. Niipetiro macãrã yũũ tutuarere masĩãrõ jĩgũ, teero tiiwá”,§ jĩrigũ niiwĩ Cõãmacũ.

¹⁸ Teero tiigú, Cõãmacũ cũũ bóaneõ ãñadugagũnorẽ bóaneõ ãñaqũ. Cũũ basirora ãpẽrãrẽ tũodugáhera niirĩ tiiquí.

¹⁹ Sĩcũno yũũ teero jĩãrigũere tũogú jĩboqui: “Too docare Cõãmacũ basiro basocãre tũodugáhera niirĩ tiipacú, ¿deero tiigú cúãrẽ ‘wapa cũorã niĩya’ jĩbogari? Cũũ basirora tiidutĩrenorẽ ‘tiiría’ jĩmasĩña manimícũra”, jĩboqui.

²⁰ Cõãmacũrẽ teenórẽ jĩrijãrõ booa. Teero jĩgũnojà Cõãmacũrẽ “diamacú tiiría mũũjã” jĩãmajãgũ niiqui. Sotũcũrũ weearĩrũ tiirũrẽ weearigore “¿deero tiigó biiro baurĩrũ weearĩ?” jĩmasĩricũ.

²¹ Dii weegóno sicabũrũ niipacari, coo tiidugáro weemasĩco. Decomena ãñurẽparũ coo dúaadareparũre weemasĩco. Apebũrũaména coo cũoádareparũre weemasĩco.

²² Teerora Cõãmacũcã tiiquí. Cũũ bayiró cúare, teero biiri cũũ tutuarere ãñogũda jĩgũ, cúã ãñarẽ tiirã niipacari, teero ãñajãqui ména. “Ñañarõ tiinóãdarapũ niitoaya mée” jĩgũ, teero ãñajãqui.

²³ Teero tiigú sũcã, cũũ basirora bóaneõ ãñarirapereja ãñurõ tiiapugũdaqui. Cũũ ãñurere cũoáro jĩgũ, besetoajĩyi.

²⁴ Marĩ cũũ bóaneõ ãñarã niĩã. Marĩ judíoare, ãpẽrã judíoa niihẽrãcãrẽ beserigũ niiwĩ.

²⁵ Oseas Cõãmacũ wederigũere tee jĩ jóatoarigũ niiwĩ mée:

Basocá yáa põna macãrã niihẽrãpere “yáa põna macãrã niĩya” jĩgũdacu;

yũũ maĩrã niihẽrãpere “yũũ maĩrã niĩya” jĩgũdacu,*

jĩ jóarigũ niiwĩ.

²⁶ Teero biiri

“mũãjã yũũ menamacãrã mee niĩã” jĩñori dita macãrãpũrena

“cũã Cõãmacũ catigú põna niĩya” jĩnoãdacu,†

jĩ jóarigũ niiwĩ.

²⁷ Israelya põna macãrã maquẽrẽ Isaías biiro jóarigũ niiwĩ:

Israel pãrãmerã niinũnũsera

ditatupari díã pairímaa wesapũ niirẽ tiiróbiro paũ niipacara,

pũarãgããñurõ netõnénoãdacua.

²⁸ Cõãmacũ cũũ jĩrirobirora diamacú tiigũdaqui.

Cũũ teerẽ tiĩadãri bũreco jearipũreja,

pearó manirõ máata atibũreco macãrãrẽ ãñarõ tiigũdaqui,‡

jĩ jóarigũ niiwĩ.

²⁹ Isaías basirora tee maquẽrẽ biiro wedesũguetoarigũ niiwĩ:

Cõãmacũ niipetire sotoapũ niigú marĩya põna macũ sĩcũnorẽ dũarídojããtã,

* 9:11-12 Génesis 25.23. † 9:13 Malaquías 1.2-3. ‡ 9:15 Éxodo 33.19. § 9:17 Éxodo 9.16. * 9:25 Oseas 2.23.

† 9:26 Oseas 1.10. ‡ 9:28 Isaías 10.22-23.

marĩcã petibójïyu Sodoma macãrã, Gomorra macãrã petirírobirora,§
jĩ jóarigũ niiwĩ.

Cristoyere judíoa boorírigue queti

³⁰ Too docare ¿deerope putuánoãdari sáa? Biiro niiã: Judíoa niihërãpe “ateré tiirí, Cõamacũ marĩrẽ ‘añurãrã niĩya’ jĩgũdaqui” jĩrénorẽ tiinunúsericua. Tiinunúseripacara, Jesuré padeorémenape “añurãrã niĩya” jĩnorã niicua.

³¹ Judíoaape “Moisére dutiré cũurigue tiirécãtirementa Cõamacũ ùsarẽ ‘añurãrã niĩya’ jĩgũdaqui” jĩ wãcũmiyira. Teero wãcũpacara, tee dutirébiro tiiríyira.

³² ¿Deero tiigú Cõamacũ cúãrẽ “añurãrã niĩya” jĩriyiri? Cúãpe Jesucristore padeorípacara, Cõamacũpe “añurãrã niĩya” jĩrĩ tuodugamiyira. “Marĩ tiirécãtirementape marĩrẽ ‘añurãrã niĩya’ jĩgũdaqui”, jĩ wãcũmiyira. Teero tiirã, Jesús ütãgã tiiróbiro biigãre padeoríjĩrã, tiigapá ðapotua, ñaacũmucua.

³³ Tee maquërẽ Cõamacũye queti jóaripũpũ jóanoã: Jerusalénpure sicaqui ütãqui cũũã. Tiiquipũ basocá ðapotua, ñaacũmuãdacua. Cũãrẽ padeogũno “bãri peti padeotã” jĩriqui,* jĩ jóanoã.

10

¹ Yãa wedera, Israelya põna macãrãrẽ netõnerĩ bayiró boosãã. Teero tiigú, bayiró Cõamacũrẽ sãibosáa.

² Cũã Cõamacũ boorére añurõ tiidugámicua. Teero tiidugápacara, añurõ tuomasĩricua. Yũũ masĩã cúã tiidugárere.

³ Cõamacũ cúãrẽ Jesuré padeorémenape “añurãrã niĩya” jĩrere tuodugáricua. Cúãrẽ dutirere yũũrémenepe añurãrã niidugacua Cõamacũ ññacoropure. Teero tiirã, Cõamacũ “Jesupere padeoyã” jĩrere boorícua.

⁴ Jesuré padeogũno doca “dutirere tiirémenepe Cõamacũ ññacoropure añugúrã niiã” jĩ wãcũnũuseriqui; “Jesuré padeorémenape Cõamacũ ññacoropure añugúrã niiã” jĩ wãcũnũnũsequi.

⁵ Æpërã Moisés dutirémenepe Cõamacũ “añurãrã niĩya” jĩrere tuodugáya. Moisés tee maquërẽ biiro jóarigũ niiwĩ: “Ate dutiré cũurigue maquërẽ tiirucũgũ, catiré petihere buagũdaqui”,* jĩ jóarigũ niiwĩ.

⁶ Æpërãpé cúã Cõamacũrẽ padeorémenepe cũũ “añurãrã niĩya” jĩrere tuodugáya. Tee maquëcãrẽ Moisés biiro jóarigũ niiwĩ: “¿Noã ãmũãsepũ muãwagudari?” jĩ wãcũrijãña”, jĩ jóarigũ niiwĩ. Moisés biiro jĩdugayigũ: “¿Noã ãmũãsepũ marĩrẽ netõnégũdure suogũ wãagudari?” jĩ wãcũnemorijãña; atitoarigũ niiwĩ”.

⁷ Atecarẽ jóarigũ niiwĩ: “¿Noã niiditidiari copepũ diiwágudari?” jĩ wãcũrijãña”, jĩ jóarigũ niiwĩ. Biiro jĩdugayigũ: “‘Cristo diarira watoapũ niigãrẽ ¿noã masãmuãatiri tiigũdari?’ jĩ wãcũnemorijãña; masãmuãtoarigũ niiwĩ”.

⁸ Teenórẽ “wãcũnemorijãña” jĩ jóaari siro, ateré jĩ jóarigũ niiwĩ: “Cõamacũ basocãre netõnére queti marĩ watoapũ niitoaa; marĩ teeréna wedea; teeréna sũcã wãcũnũnũsea”,† jĩ jóarigũ niiwĩ. (Marĩ tee quetirena wedea; “Jesuré padeoyã”, jĩ wedea.)

⁹ “Jesucristo yũũ Õpũ niĩ” jĩ wedegũno “Cõamacũ Jesucristo diarigũpure masõyigũ” jĩ padeó wãcũnũnũsegũ, netõnénogũdaqui.

¹⁰ Jesucristore padeó wãcũnũnũsegũnorẽ Cõamacũ “añugúrã niĩ” jĩiqui. Cũãrã “Jesu-cristo yũũ Õpũ niĩ” jĩ wederi, Cõamacũ netõnégũdaqui.

¹¹ Cõamacũye queti jóaripũpũ ateré jóanoã: “Cũãrẽ padeogũno ‘bãri peti padeotã’ jĩriqui”,‡ jĩ jóanoã.

§ 9:29 Isaías 1.9. * 9:33 Isaías 28.16. * 10:5 Levítico 18.5. † 10:8 Deuteronomio 30.12-14. ‡ 10:11 Isaías 28.16.

12 Cõamacũ judíoare, judíoa niihērārē sīcārĩbíro ññaqui. Cũũ sīcūrã niipetira Őpũ niĩ. Niipetira cūūrē padeorémēna sãĩrārē pee añurēre ticogũdaqui.

13 Cõamacũye queti jóaripũpũ biiro jóanoã sũcã: “ ‘Őpũ, yũre netõnéña’ jĩ sãĩgũno netõnénogũdaqui”, § jĩ jóanoã.

14 ¿Deero tii basocá Jesuré netõnére sãĩãdari, cūūrē padeorípacara? ¿Deero tii cūūrē padeoádari, cūũye quetire tũorípacara? ¿Deero tii cūũye quetire tũoádari, tee quetire wederí basoca manipulacári?

15 ¿Deero tii cūã tee quetire wedeadari, sīcũno cūã pũtopũ “wedegũ wáaya” jĩlgũ manipulacári? Cõamacũye queti jóaripũpũ tee maquērē biiro jóanoã: “Marĩrē añurē quetire wedeada jeari ññarã, bayiró useniã”, * jĩ jóanoã.

16 Pũ judíoa añurē quetire tũopacára, niipetira padeoríya. Isaías teeréna biiro jĩ jóarigũ niĩwĩ: “Ŭsã Őpũ, noãnópe ũsã wederēre padeorá padeojĩya. Niipetira padeopetíríya”, † jĩ jóarigũ niĩwĩ.

17 Ateména pũtuáa: Tũogũno padeoré bũaquí. Cũũ bũaquí Cristoye queti wederi tũorémēna.

18 Yũpe ateré sãĩñãã: ¿Apetó tiirã, Israelya põna macārãcã tũorídojãyiri? Tũomíjĩya. Cõamacũye queti jóaripũpũ ate jóanoã:

Cūã wederé quetire niipetiro macārã tũopetĩjõãyira.

Cūã wederé atibũreco niipetiro pũ sesajõãyiro, ‡

jĩ jóanoã.

19 Ateré sãĩñãnemoã: ¿Apetó tiirã, Israelya põna macārã añurē quetire tũomasĩriyiri? Tũomasĩmijĩya. Yũ teeré Moisés jóariguemēna wedesuguegũda. Cũũ Cõamacũ wedeseriguere biiro jĩ jóarigũ niĩwĩ:

Judíoa niihērãcārē añurõ tiigũda.

Teero cūūrē tiirí, múã ññatutiadacu.

Múã “Cõamacũyere tũomasĩriya” jĩrē dita macārãrē yũ añurõ tiirí,

múã cúaadacu, §

jĩ jóarigũ niĩwĩ.

20 Too síro Isaíacã Cõamacũ wedeseriguere cuiro manirõ biiro jĩ jóanemorigũ niĩwĩ:

Ãmaãhērãpe yũre bũawá.

Yũre “¿deero biirecutigari?” jĩ sãĩñãhērãpere masĩrĩ tiiwá,*

jĩ jóarigũ niĩwĩ.

21 Isaías Israelya põna macārãpere Cõamacũ wedeseriguere biiro jĩ jóarigũ niĩwĩ sũcã: “Bũrecori yoaro yé wãmorĩrē sũunucũmiwã, ‘sũnarãrē, netõncãrepirare boca ñeegũda’ jĩlgũ”, † jĩ jóanemorigũ niĩwĩ.

11

Israelya põna macārãrē sĩquērãrē Cõamacũ beserigue

1 Ateré sãĩñãnemoã: ¿Cõamacũ cūũyarare cõãjõãyiri? Cõãwaririgũ niĩwĩ. Yũcã Israelya põna macārã niĩã. Abraham pãrãmi niĩnũnũsegũ, Benjamínya põna macārã niĩã.

2 Too sugueropũ Cõamacũ Israelya põna macārãrē beseyigũ, cūũyara niĩãrõ jĩlgũ. Atitócãrē cūūrē cõãwariqui. Elías Cõamacũye queti jóaripũ jĩriguere múã tũomíjĩyu. Cũũ Cõamacũpũre Israelya põna macārã tiirēre biiro wedeyigũ:

3 “Őpũ, cūã mũyara profetare sãĩpetĩjãrira niĩwã. Mũrē padeorá wáicũrere sópeorere tiibatéjãrira niĩwã. Yũ sīcūrã dũsaa mũrē padeogũ. Yũcãrē sãĩãdũgãra, ãmaãrã tiicúa”, jĩlyigũ.*

§ 10:13 Joel 2.32. * 10:15 Isaías 52.7. † 10:16 Isaías 53.1. ‡ 10:18 Salmo 19.4. § 10:19 Deuteronomio 32.21.

* 10:20 Isaías 65.1. † 10:21 Isaías 65.2. * 11:3 1 Reyes 19.10,14.

4 Cõamacũpe cũrẽ yũyigu: “Cúã teero tiipacári, siete mil basocá yũre padeorá dusaáya. Cúãjã Baalbiro baugú weerigure padeoríya”,† jĩyigu.

5 Atitópucãrẽ péerora Israelya põna macãrãrẽ Cõamacũ cũũ añurõ tiirémèna besequi.

6 Cũũ basocãre añurõ tiigú niijĩgũ, cúãrẽ besequi; cúã añurõ tiiré wapa mee besequi. Cúã añurõ tiiré wapa cúãrẽ beseatã, “cũũ basocãre añuré ticogú niia” jĩrẽ wapamaníbojĩyu.

7 Too docare ¿deerope putuáadari? Israelya põna macãrã “Cõamacũ ‘añurãrã niĩya’ jĩgũdaqui marĩrẽjã” jĩ wãcũmijĩya. Cõamacũpe cũũ beserira dícare “añurãrã niĩya” jĩrigu niiwĩ. Æpẽrã besenoña manirã niijĩrã, tuomasĩre manidójãrã putuájãyira.

8 Tee maquẽ Cõamacũye queti jóaripũpu jóanoã:

Cõamacũ Israelya põna macãrãrẽ cũũyere tuomasĩhẽrĩ tiiyígu.

Cúãrẽ capeari ññahẽrã, cãmopéri tuohera tiiróbiro niirĩ tiiyá.

Tée atitópucãrẽ teerora niijãya ména,‡

jĩ jóanoã.

9 Davicã tee maquẽrẽ Cõamacũmena wedesegu, biiro jĩrigu niiwĩ:

Israelya põna macãrã cúã boseyara, mũũrẽ wãcũricua.

Cúã teero tiiré wapa cúãrẽ ññahẽrõ netõrĩ tiiyá.

10 Cúãrẽ tuomasĩhẽrã tiiróbiro, ññahẽrã tiiróbiro niirĩ tiiyá.

Pee nucuré apara, sucubírocõã tuturo tiiróbiro ññahẽrõ netõrĩ tiiyá,§

jĩ jóarigu niiwĩ.

Judíoa niihẽrãrẽ netõnérigue

11 Apeyé múãrẽ jĩnemogũda. Judíoa Jesucristore padeohéri, ¿Cõamacũ cúãrẽ cõãpetijãyiri? Cõãpetirijĩyi. Cõamacũ cúã netõnucãrĩ ññagũ, netõnére quetire wederãre judíoa niihẽrãpere wededutirigu niiwĩ. Too docare judíocã “marĩcã padeoáda” jĩãrõ jĩgũ, teero tiirígu niiwĩ.

12 Judíoa Jesucristore padeohéri, Æpẽrã atibãrecopũ niirãrẽ añurõ wáaa. Cõamacũ “yũ põnarẽ añuré ticogũda” jĩriguere judíoa ñeeeriwa; judíoa niihẽrãpe ñeeeya. Judíocã Jesucristore padeorító jeari, niipetira atibãrecopũ niirãrẽ nemorõrã añurõ wáaadacu.

13 Mecütigã múã judíoa niihẽrã dícare wedegũda tia. Jesucristo yũre múãrẽ cũũyere wededutigu besecũwĩ. Yũ ññarĩ, yũ paderé búri niiré mee niia.

14 Yũ múãpere tee quetire wederi ññarã, yãa wedera judíocã “padeoró boocú” jĩbocua. Teero tiirã, cúãcã netõnénobocua.

15 Judíoa Cõamacũ menamacãrã niimirira cũũrẽ padeoríjĩrã, cõãnoyira. Tee tiigú, judíoa niihẽrãpere cũũ menamacãrã wáari tiiyígu. Too síro cũũ cúãrẽ ñeenemorĩ, añunetõjõããdacu. Diarirapũ masõrira tiiróbiro niia dacu.

16 Queorémèna múãrẽ wedegũda: Pã tiirã decomèna née, “Cõamacũye tiiadare niia” jĩcua. Tee jĩpacari, Cõamacũ dũsarécãrẽ “yéera niia” jĩ ññaqui. Teerora niia sũcã yucũgũmenacãrẽ. Tiigú nucõrĩ Cõamacũye niicu. Teeré tiiróbirora Cõamacũ teedũpũricãrẽ “yéera niia” jĩ ññaqui.*

17 Æsã judíojã olivogu dũpũ macãrã peti tiiróbiro niia. Siquẽrã teedũpũrere dũpotécõãrĩro tiiróbiro Cõamacũ siquẽrã judíoare cõãrigu niiwĩ. Too síro teedũpũri niia rĩropũ apégú olivo macãnucũ macũ dũpũrere wiiñédutigu toopá tuuqui. Tuuari síro, añurõ wiicãmeyio, wĩmũãdacu tiigú dũpũri tiiróbirora. Teeré tiiróbiro wáayiro múã judíoa niihẽrãcãrẽ. Cõamacũ múãrẽ cũũyara wáari tiirígu niiwĩ. Múã judíoa niiripacara, niipetire Cõamacũ Abraham pãrãmerãrẽ “añuré ticogũda” jĩriguere ñeeãdacu.

† 11:4 1 Reyes 19.18. ‡ 11:8 Deuteronomio 29.4; Isaías 29.10. § 11:10 Salmo 69.22-23. * 11:16 Judíoa ñecũsũmũã Abraham, Isaac, Jacob tiigú nucõrĩ tiiróbiro Cõamacũyara niĩya. Cúã pãrãmerã niinũnũseracã tiigú dũpũri tiiróbiro niijĩrã, Cõamacũyara niĩya.

18 Teeré ñeeãdara niipacara, “marĩjã judíoa nemorõ añucu” jĩ wãcũrijãña. Múã ðupari tiiróbiro dícu niicu. Nũcõrĩ tiiróbiro sũonĩrã mee niicu múãjã.

19 Múã judíoa niihẽrã ateré jĩbocu: “Sĩquẽ ñañaré ðupari ðupotécõãnorigue tiiróbiro Cõãmacũ judíoare cõãrigũ niiwĩ. Apegú maquẽ ðuparimena wasotúnorigue tiiróbirora ùsãpere cũyara wáari tiirĩgu niiwĩ”, jĩbocu.

20 Teerora biia, biiropeja. Cõãmacũ cúã padeohéri ññagũ, cõãrigũ niiwĩ. Múãpe cũrẽ padeorã niijĩrã, cũyara niĩã. Teero tiirã, “ùsã judíoa nemorõ niĩã” jĩ wãcũrijãña. Teero wãcũrõno tiirã, Cõãmacũmena tũomasĩsãñu niĩña, ùsãcãrẽ cõãrĩ jĩrã.

21 Cũrã judíoare olivogu niisuguerẽ ðuparire ðupotécõãriro tiiróbiro tiirĩgu niiwĩ. Múã judíoa niihẽrãcãrẽ cũrẽ padeohéri, teerora tiigũdaqui.

22 Ateré acabórijãña: Cõãmacũ basocãre bóaneõ ññagũ niiqui. Teero biiri ñañaré tiirãre queoró diamacũrã ñañarõ netõrĩ tiiqui. Cũrẽ padeohẽrãre ñañarõ netõrĩ tiiqui. Múã docare bóaneõ ññagũ niiqui. Teero tiirã, múãrẽ cũũ bóaneõ ññarẽre wãcũrã, padeorucũjãña. Múã duucũrĩ, ñañaré ðupari ðupotécõãriro tiiróbiro múãcãrẽ cõãgũdaqui.

23 Judíoacã cõãnorira niipacari, Jesucristore padeorĩ, cúãcãrẽ añurõ tiigũdaqui. ðupari ðupotécõãrigue tiiróbiro niimirare tiigũpãra tuunemorõ tiiróbiro tiigũdaqui sũcã. Cũyara wáari tiigũ, teero tiigũdaqui. Cũũ teeré tiimasĩjãqui.

24 Múã judíoa niihẽrã macãnucũ macũ olivogu ðupari tiiróbiro niirira niĩã. Cõãmacũ teeduparire añurĩgũpũre tuurigue tiiróbiro múãrẽ cũyara wáari tiiyĩgu. Judíoa doca olivogu maquẽ ðupari peti tiiróbiro niĩya. Cõãmacũ teeduparire tiigũ basiropũre tuuri, nemorõ añurõ wĩjõãcu. Teero tiigũ, Cõãmacũ múãrẽ cũyara peti niiripacari, cũyara niirĩ tiirĩgu niiwĩ; judíoapereja nemorõrã cũyara niirĩ tiigũdaqui sãa.

Judíoare netõnẽãdare

25 Yãa wederabiro niirã, “Cõãmacũ ùsãpere judíoare nemorõ maĩquí” jĩrĩ boorĩga. Teero tiigũ, too suguero macãrãpũ masĩña manĩriguere múãrẽ masĩrĩ boogã. Ate niĩã: Pau judíoa cãmopéri tũohera tiiróbiro niĩya: Jesurẽ padeorĩya ména. Tée judíoa niihẽrã Jesuyé maquẽrẽ tũopetĩ, paũ padeoári siro, padeoãdacua.

26 Teero wáari, niipetira judíoa netõnénoãdacua. Tee maquẽrẽ Cõãmacũye queti jóaripũpũ jóanoã: Basocãre netõnẽgũdu Jerusalén macãrãya põna macũ niigũdaqui. Jacob pãrãmerãye ñañarẽre cõãgũdaqui.†

27 Cũãye ñañarẽre acabóri, yũũ too sugueropũ jĩrigue diamacũ wãaadacu,‡ jĩ jóanoã.

28 Paũ judíoa Jesús basocãre netõnére quetire padeodũgáricua. Cũã padeohẽre wapa múãpere Cõãmacũ añurõ tiiqui. Cũã padeodũgáripacari, cúãrẽ maĩquí. Sicatorũra cúã ñecũsũmũãrẽ beserĩgu niijĩgũ, cũũ beserira pãrãmerã niinũnũseracãrẽ maĩquí.

29 Cõãmacũ judíoare cũũ “añurẽre ticogũda” jĩriguere ticorijã tiirĩqui. Añurẽ ticoriguere pũtũãneriqui. Teero biiri cũũ beseri põna macãrãrẽ cõãriqui.

30 Too sugueropũ múã Cõãmacũrẽ netõnũcãrĩra niiwũ. Atitóre Cõãmacũ judíoa netõnũcãrĩ ññagũ, múãpere bóaneõ ññagũ.

31 Teerora wãaadacu judíoacãrẽ. Cũã Cõãmacũrẽ netõnũcãya. Too síro Cõãmacũ múãrẽ bóaneõ ññarĩrobirora cúãcãrẽ bóaneõ ññagũdaqui.

32 Cõãmacũ niipetirapũre bóaneõ ññadũgaqui. Teero tiigũ, niipetirapũre sũcãrĩbíro “netõnũcãrã niĩya” jĩ ññagũ.

33 ¡Añũnetõjõãgũ niĩ Cõãmacũ! Cũũ marĩrẽ bayirõ añurẽre tiimasĩrĩ tiiqui; cũũ masĩrẽ, cũũ tũgueñare añũnetõjõãre niicu. Cũũ “biiro tiigũdacu” jĩ wãcũrẽre wedemasĩña maniã; cũũ tiirẽre tũomasĩña maniã. Cũũ sũcãrã masĩqui.

† 11:26 Isaías 59.20. ‡ 11:27 Jeremías 31.33-34.

³⁴ Cõãmacũ marĩ Òpũ wãcũrere sïcũno masĩriqui. Sïcũ cũũrẽ “biirope booa” jĩĩmasĩriqui. §

³⁵ Teero biiri sïcũno “Cõãmacũ yũre waramóqui yũ cũũrẽ tiorigüe wapa” jĩĩmasĩriqui.*

³⁶ Niipetire cũũ tiirígüe dícu niĩã. Teeré cũũ cotequi. Teeménarã cũũ booró tiidugáro tiijãqui. Teero tiirã, niipetira Cõãmacũrẽ “cũũ niipetirere dutimasĩqui” jĩĩrucujããda. Teerora niĩãrõ.

12

Jesuré padeoräre tiidutíre

¹ Yãa wedera, Cõãmacũ marĩrẽ añurõ bóaneõ ññarucuqui. Teero tiirã, Cõãmacũrẽ múã basiro múãye òpũũrĩ, wãcũrẽ, niipetiremena “mũyera niĩã” jĩĩña. Wáicũrere sãduti tiorirobirora múãye òpũũrĩ catiré niipacari, cũũrẽ ticoya. Múãye òpũũrĩ ññaré maniré niirĩ, Cõãmacũ múãmena usenigũdaqui. Múã tee tiirémena cũũrẽ padeoräre diamacũ ãñoãdacu.

² Múã atibáreco macãrã tiirucũrere ññarã, cúã tiiróbiro tiirijãña. Biirope tiiyã: Múã wãcũrere wasowáya. Teeména múã niirecutirere wasojããdacu; Cõãmacũ boorépere masĩãdacu. Cũũ booré masijĩrã, añuróre tiíadacu; Cõãmacũrẽ usenirĩ tiíadacu. Cũũ booré diamacũ niĩã.

³ Cõãmacũ añuré ticojú yũre beserigu niiwĩ, cũũye quetire wedearo jĩĩgũ. Teero tiigú, múã niipetirapũre jĩĩã: Sïcũno “niipetire tiipetijãmasĩã” jĩĩ wãcũrijãrõ booa. Queoró wãcũrepe biiro niĩã: “Jesucristore padeojĩgũ, cũũ tiimasĩre tioré jeatuario tiimasĩã”, jĩĩña.

⁴ Queorémena wedegũda: Marĩya òpũũ sicaòpũũ niipacaro, pee òpũũ maquẽ cõojãã. Niipetire tiioòpũũ niiré merẽã dícu padea.

⁵ Teerora niĩã marĩ Jesuré padeorã. Marĩ paũ niipacara, Cristomena niijĩrã, sicaòpũũ niiré tiiróbiro niĩã. Tiioòpũũ niiré merẽã dícu niipacaro, sicaòpũũrã niĩã.

⁶ Cõãmacũ marĩ niipetirapũre merẽã dícu tiimasĩrere cũũrigũ niiwĩ. Cũũ añuré ticodũgarere ticoqui. Teero tiirã, teeména añurõ tiíapuada. Cõãmacũ marĩ sĩquẽrãrẽ cũũ wededutirere wedemasĩrere ticoqui; teero tiirã, marĩ padeoró jeatuario ãpẽrãrẽ wedeada.

⁷ Marĩ sĩquẽrãrẽ tiíapumasĩrere ticoqui; teero tiirã, ãpẽrãrẽ añurõ tiíapuada. Sĩquẽrãrẽ cũũye maquẽrẽ buemasĩrere ticoqui; teero tiirã, añurõ buearo.

⁸ Sĩquẽrãrẽ wãcũbayiri tiimasĩrere ticoqui; teero tiirã, wãcũbayiri tiíaro. Sĩquẽrãrẽ niyeru o apeyenómena tiíapumasĩrere ticoqui; teero tiirã, tee ticojããrõ. Sĩquẽrãrẽ ãpẽrãrẽ dutimasĩrere ticoqui; teero tiirã, añurõ dutimasĩãrõ. Sĩquẽrãrẽ bóaneõ ññaré ticoqui; teero tiirã, useniremena tiíapuario.

Jesuré padeorã biiro tiirécãtiro booa

⁹ Tiiditóro manirõ ãpẽrãrẽ maĩñã. Ññaré boorijãña. Añurépere booyã.

¹⁰ Jesuré padeojĩrã, sïcũpõna tiiróbiro cãmerĩ maĩñã. Múã basiro múã maĩrõ nemorõ ãpẽrãcãrẽ cãmerĩ quioníremena maĩñã.

¹¹ Marĩ Òpũrẽ padecotera niijĩrã, niipetire múã tiiré sõnoreména tiirijãña; añurõ tusaréména tiiyã.

¹² “Cõãmacũ too síropũre añurõ tiigũdaqui” jĩĩrã, useniyueya. Merẽã wãari, ññarõ netõrã, wãcũbayijãña. Duuró manirõ Cõãmacũrẽ sãĩrucujãña.

¹³ Jesuré padeoräre apeyenó dũsarí, tiíapuya. Múã pũtopũ jearäre añurõ ñeeña.

¹⁴ Múãrẽ ññarõ tiirãre “añurõ wãaaro” jĩĩ, Cõãmacũrẽ sãĩbosáya. “Ññarõ wãaaro” jĩĩrijãña.

¹⁵ Usenirãnorẽ useniapuya. Utirãnorẽ utiapuya.

16 Sīcārībīro ãñurõ niirecãtiya. “Marĩ ñniã nemorõ niiã”, jĩ wãcũrijãña. Teero jĩrõno tiirã, búri niirãmena sīcārībīro niiña. “Masĩrã peti niiã”, jĩrijãña.

17 Múãrẽ ñañarõ tiirí, cúãrẽ cãmeríjãña. Niipetira ññacoropure ãñurẽ dícu tiirucúra niiña.

18 Múã niirõ põõtẽõrõ niipetiramena ãñurõ niirecãtiya.

19 Yáa wedera, múãrẽ ñañarõ tiirí, cãmeríjãña. Cõãmacũpe cúãrẽ ñañarõ netõrĩ tiiáro. Tee maquẽrẽ Cõãmacũye queti jóaripũpu jóanoã: “Yũ cãmeboságuda; yũ wapa tiigúdacu”, jĩyigu Cõãmacũ”,* jĩ jóanoã.

20 Atecã jóanoã: “Mũrẽ ññatutigu juabóari, ecaýa. Cũ oco sīnidugári, tĩãña. Mũ cũrẽ teero ãñurõ tiirí, cũ ñañarẽ tiiriguere bobogúdaqui”,† jĩ jóanoã.

21 Ñañarẽ múãrẽ docacũmurĩ tiiríjããrõ. Múã ãñurõ tiirémenape ñañarẽ docacũmurĩ tiiyá.

13

1 Cõãmacũ dícu macãrĩ dutirãre sōnecori tiiquí. Cũ cũrira niíya. Teero tiirã, niipetira ãñurõ yũya cúãrẽ.

2 Dutirãre netõncãgũno Cõãmacũ dutirécãrẽ netõncãgũrã tiii. Teero tiirã, netõncãrãno ñañarõ tiinóãdacua.

3 Dutirãre ãñurõ yũnũnũsera cuiro manirõ niijãcua. Netõncãrãpeja cui niicua dutirãre. Cuire manirã niidugara, ãñurõ tiiyá. Múã teero tiirí, dutirã “múã ãñuniã” jĩãdacua.

4 Cõãmacũ múãrẽ tiipuarõ jĩgũ, cúãrẽ sōnecorigu niiwĩ. Múã cúãrẽ netõncãrã doca, cuiya. Dutirãcã netõncãrãnorẽ ñañarõ tiimasícua. Netõncãrãrẽ ñañarõ tiirã, Cõãmacũ dutirẽre tiirã tiicúa.

5 Teero tiirã, marĩrẽ dutirãre yũro booa. “Ûsãrẽ wapa tiibócua” jĩrẽmena dícu yũra mee tiiyá. Atecãrẽ wãcũña: “Ûsãpu ñañarõ yeeripũnacutidugariga” jĩrẽmena wãcũrã yũya.

6 Teero tiirã, dutirã niyeru wapasédutirere múã wapatícu. Dutirã cúã paderẽre diamacú tiirã, Cõãmacũrẽ padecotera tiiróbiro niicua.

7 Dutirã múãrẽ dutiri, cúã dutiróbirora tiiyá. Cúã wapasédutiri, wapatíya. Cúã dutirã niirí, cúãrẽ quioníremena ññaña. Cúã ãñurõ tiirí, cúãrẽ ãñurõ wedeseya.

8 Æpẽrãrẽ wapamórijãña; máata wapatípetijãña. Cãmerĩ maĩrẽpere wapatípetimasĩricu. Teero tiirã, cãmerĩ maĩrucújãña. Æpẽrãrẽ maĩgũno Moisére dutirẽ cũriguere diamacú tiigú tiiquí.

9 Tee dutirẽ ateré jĩã: “Æpĩ nũmorẽ ñeeaperijãña; apegó manũrẽ ñeeaperijãña.* Basocãre sīaríjãña.† Yaarijãña.‡ Æpẽrãyere ugorijãña”,§ jĩã. Tee niipetire dutirẽ cũriguere sicawãmerã néõncõcu: “Mũ basiro maĩrõ tiiróbirora Æpẽrãcãrẽ maĩñã”,* jĩã.

10 Marĩ Æpẽrãrẽ maĩrã, cúãrẽ ñañarõ tiirícu. Teero tiirã, Æpẽrãrẽ maĩrẽmena Moisére dutirẽ cũriguere tiipetira tiiróbiro tiirã tiicú.

11 Teerẽ tiíada, marĩ catirí burecorire ãñurõ wãcũrã niirã. Cãnirã tiiróbiro niirijããda. Marĩ sicato Jesucristore padeoncãrã, “ũmũãsepu marĩ wáaadarõ dũsanetõjõãcu” jĩmiwã. Atitóre marĩ masiã sáa: Péerogã dũsacú Jesucristo putuaatiadaro.

12 Atebãrecorire ñami naĩtĩãrõ tiiróbiro ñañarẽ tiirẽ niinetõjõãã. Bóemũãtiro tiiróbiro Jesucristo putuaatiadaro péerogã dũsacú. Teero tiirã, noo boorõ naĩtĩãrõpu tiimãjãrenorẽ tiidúro booa. Æñurõ bóerõpu niirã tiiróbiro niijĩrã, bóerõpu tiirẽno dícuere tiirucújããda.

* 12:19 Deuteronomio 32.35. † 12:20 Griegoayemena ateré jĩã: “Mũ cũrẽ teero ãñurõ tiigú, niĩ asiyãreperire cũya dupu sotoapu maapéogu tiiróbiro tiigúdacu”. Ññaña Proverbios 25.21-22. * 13:9 Éxodo 20.14. † 13:9 Éxodo 20.13. ‡ 13:9 Éxodo 20.15. § 13:9 Éxodo 20.17. * 13:9 Levítico 19.18.

13 Búrecopu tiirécutirobirora tiirucúro booa. Bosebureco niirí, cūmu, ãpērãrẽ acaribirijããda. Cūmurijããda. Ñeaperijããda. Sõñorõ jĩrijããda. Æpērãyere ugorijããda.

14 Biirope tiiáda: Marĩ Õpũ Jesucristomena niijĩrã, cūũ tiiróbiro ãñurõ niinunuseada. Marĩ ñañaré tiidugárere wãcūnunuserijããda.

14

Jesuré ãñurõ masĩrã, cūũrẽ ãñurõ masĩhẽrãye maquẽ

(1Co 8.1-13)

1 Sĩcũ Jesuré ãñurõ masĩhẽgũ múã p̄topu jeari, cūũrẽ ãñurõ bocaya. Cūũ Jesuré ãñurõ masĩhẽrĩ ññarã, cūũrẽ jĩipotocõrõ manirõ ññajãña.

2 Sĩcũ “yũ niipetirere yaari, merẽã wáaricu” jĩ wãcũqui. Æpĩ Jesuré ãñurõ masĩhẽgũpe “yũ oteré dũca dícu yaagũda, Cõãmacũrẽ netõncãrĩ jĩgũ” jĩ wãcũqui.

3 Niipetire yaagũpe oteré dũca dícu yaagũre “tee tiiãmajãgũ tiia” jĩrijãrõ booa. Teerora sũcã, oteré dũca dícu yaagũpecã niipetire yaagũre “mũ wáicu diirore yaari, ñañaniã” jĩ wedepaticoterijãrõ booa. Niipetire yaagũre Cõãmacũ cūũ macũ wáari tiitóayigu.

4 Marĩ ãpĩrẽ padecotegũre “mũ ñañarõ tiia” jĩ wedepaticoterijãrõ booa. Cūũrẽ dutigũ dícu “queoró tiiáwũ o ñañarõ tiiáwũ” jĩmasĩqui. Cõãmacũcã cūũrẽ padecotegũre queoró tiigũ wáari tiimasĩqui. Teero tiigũ, Cõãmacũ cūũmena usenigũdaqui.

5 Teerora ãpērã “sicaburecora apeyé búrecori nemorõ Cõãmacũrẽ padeoró booa” jĩ wãcũcua. Æpērãpẽ “niipetire burecori sĩcãrĩbiro Cõãmacũye niĩã” jĩ wãcũcua. Teero tiirã, múã niipetirapũra múã wãcũrõpũre “Cõãmacũ booró tiia” jĩrõ booa.

6 Sĩcũ sicaburecore “Cõãmacũya bureco peti niĩã” jĩgũno Cõãmacũrẽ padeogũdu, teero jĩqui. Niipetire yaagũcã cūũ yaarénorẽ “Cõãmacũ tioré niĩã” jĩ, yaaqui. Teero tiigũ, Cõãmacũrẽ usenire ticoqui. Æpĩ wáicu diirore yaahegũcã cūũ yaarénorẽ “Cõãmacũ tioré niĩã” jĩ, yaaqui. Teero tiigũ, Cõãmacũrẽ usenire ticoqui.

7 Marĩ catira, diaracã, marĩ basiro “yũ booró tiigũda” jĩrijãrõ booa.

8 Marĩ catiró jeaturo marĩ Õpũrẽ “mũ booró tiiyã” jĩjãrõ booa. Marĩ diaró p̄togãpu niirãcã, “mũ booró tiiyã” jĩjãrõ booa. Teero tiirã, catirã, diaró p̄togãpu niirãcã cūũyara niĩã.

9 Cristo diarigu niipacu, catijãwĩ. Teero tiigũ, cūũ catirã Õpũ, teero biiri diarirapu Õpũ niiqui sãa.

10 ¿Deero tiirã múãya wedegu tiiróbiro niigũrẽ wedepaticotei? ¿Deero tiirã cūũrẽ “tee tiiãmajãgũ tiia” jĩ besei? Cõãmacũ basocãre wapa tiiãdari bureco jeari, marĩ niipetira cūũ p̄topu jeaadacu. Cūũ basiro marĩ tiirĩguere besegũdaqui.

11 Tee maquẽrẽ Cõãmacũye queti jóaripũpu jóanoã:

Yũ múã Õpũ catirucugũ niĩã;

yũ wedesere diamacũ petira niĩã.

Teero tiigũ, ateré jĩĩã:

Niipetira yũ díamacũpu ñicãcoberimena jeacũmuãdacua.

Niipetirapũra yũre “Cõãmacũ, mũ diamacũ maquẽ dícu tiia” jĩĩãdacua,*

jĩ jóanoã.

12 Tee jóariguere tũorã, marĩ ateré masĩã: Marĩ niipetirapũra marĩ tiirĩguere Cõãmacũrẽ “teerora tiiwũ” jĩ wedeadacu.

Jesuré padeorã padeorẽre ñañorĩjãña

13 Teero tiirã, cãmerĩ wedepaticoterijããda. Biirope tiiáda: Apeyenómena Jesuré padeorãre ñañaré tiirĩ tiibuyãrijããda. Teero biiri cūũ padeorẽre ñañorĩ tiirĩjããda.

* 14:11 Isaías 45.23.

14 Y_{HH} marĩ Ōpũ Jesuré padeojĩgũ, “niipetire yaaré añuré niiã” jĩmasĩã. Āpĩpé “ate yaaya maniréno niiã” jĩ wãcũrĩ, cũũ basiropereja diamacũrã yaaya maniréno niiã.

15 M_{HH} cũũ yaaherenorẽ cũũ ññacoro yaari, cũũcã yaajãboqui. Cũũ yaatoaari siro, “atenórẽ yaahegũ niimiãwũrã” jĩ, ññarõ tũgueñaqui. Cũũ ññacoro yaaẽñogũ, cũũrẽ maĩgũ mee tiicú. Cristo cũũcãrẽ diabosayigũ. M_{HH} yaarémena Āpĩ padeorere ññarõ tiibuyérijãña.

16 Teero tiirã, múã tiiré añuré niipacari, Āpẽrãpé “ ‘ññaniã’ jĩbocua” jĩ wãcũrã, teeré tiiẽñorijãña.

17 Cõãmacũ dutiré marĩpũre niiré yaa, sĩni tiiré mee niiã; Āpẽrãrẽ añuré tiiré, Āpẽrãmẽna añurõ niirecutire, cãmerĩ usenirepe niiã. Espĩritu Santo tiiapuremena teeré tiinõã.

18 Teeré tiigũno Cristo booró tiigũ niiĩ. Cõãmacũ cũũ tiirere ñña, useniqui. Teero biiri basocãcã cũũrẽ “añurõ tiigũ niiĩ” jĩcua.

19 Teero tiirã, sĩcãrõmẽna añurõ cãmerĩ wẽepeo, añurõ niirecutirere ãmaããda. Marĩ sĩcãrõmẽna niirecutira cãmerĩ tiiapuada, Jesuré nemorõ padeoãda jĩrã.

20 Múã yaarémena Āpĩ Jesuré padeorere ññarõjãña. Niirõrã niipetire yaaré añuniã. Teero biipacari, Āpẽrã cũũ padeorã yaaherenorẽ múã yaari ññabocua. Cũũcã múãrẽ ññacũ, yaajãbocua. Teeré yaagũno “ññaré tiiatũ; Cõãmacũ boorere tiihẽgũ niiã” jĩ wãcũgũ, padeodũboqui. Múã cũũrẽ teero tiibuyéri, ññaniã.

21 Marĩ Āpĩ Jesuré añurõ masĩhẽgũrẽ “Jesuré padeodũri tiibócu” jĩrã, biiro tiiró booa: Cũũ wáicu dii yaaherere yaarijãrõ booa; vino cũũ sĩnihẽrere sĩnirijãrõ booa; apeyenó cũũrẽ Jesuré padeodũri tiirénorẽ tiibuyérijãrõ booa.

22 “Cõãmacũ ññacoropũ y_{HH} tiiré añuniã” jĩ tũgueñagũno cũũ sĩcũrã teeré wãcũãrõ. Teero tiigũ, Āpẽrã padeorere ññarõjĩgũ, wapa cũohẽgũ, usenigũ niiĩ.

23 “Ateré yaagũ, Cõãmacũrẽ netõñcãgũ tiibócu” jĩ wãcũgũno teeré yaagũ, “Cõãmacũ boorere tiia” jĩmasĩriqui. Teero tiigũ, Cõãmacũrẽ netõñcãqui. Niipetire marĩ tiiré “Cõãmacũ boorere tiigũ tiia” jĩgũ tiiró booa. “Cũũ booré mee niibocu” jĩpacũ, “tiigũda” jĩ, cũũ basirora ññarõ tiigũ tiiqui.

15

Marĩ tũsaré dícare wãcũrijãrõ booa

1 Jesuré añurõ masĩhẽrã cũũ “teeré tiirijãrõ booa” jĩrĩ, marĩ Jesuré añurõ masĩrãpe cũũrẽ maĩjĩrã, “jáu” jĩjãrõ booa. Marĩ tũsaré dícare tiirijãrõ booa.

2 Cũũ tũsarépere wãcũ, cũũrẽ tiiapuro booa. Cũũrẽ nemorõ Jesuré masĩãrõ jĩrã, teero tiiró booa.

3 Cristo basirocã cũũ tũsaré dícare tiiriyigũ; ññarõ netõrẽcãrẽ, ññarõ wedeserecãrẽ ññcãjãyigũ. Tee maquẽrẽ Cõãmacũye queti jóaripũ jóanoã:

Mũurẽ ññatutira, mũurẽ ññarõ wedesera, yũpũre ññatutira tiíya,* jĩ jóanoã.

4 Niipetire too sũgueropũ Cõãmacũye queti jóaripũ maquẽ marĩrẽ masĩdutiرو jóanoyiro. Marĩ ññarõ netõrã, tee jóariguere buera, ññcãjãã. Wãcũtutuanemoã. Cõãmacũ cũũ tiiadarere useniremena yuea.

5 Cõãmacũ marĩrẽ merẽã wãari, wãcũtutuari tiiqui. Marĩrẽ ññcãjãrĩ tiiqui. Cũũ Jesucristo booró múãrẽ sĩcãrõmẽna niirecutiri tiiaro. Cõãmacũ múãrẽ teero tiirĩ, Jesucristo tiirĩrobirora tiirã niiãdacu.

6 Teero tiirã, múã Cõãmacũ marĩ Ōpũ Jesucristo Pacũre sĩcãrõmẽna usenire ticoadacu.

Judíoa niihẽrãrẽ Jesucristoye quetire wederigũ

7 Teero tiirã, Cristo marĩrẽ ññerĩrobirora cãmerĩ ññeeña. Múã teero tiirã, Cõãmacũ upatĩ macũ peti niirere ññonõãdacu.

* 15:3 Salmo 69.9.

⁸ Ateré acabórijãña: Cõãmacũ marĩ ñecũsũmũãpũre cũũ “tiigũda” jĩriguere diamacũ tiirĩgũ niwĩ. Teero tiigũ, Cristora judíoare tiápũgũ atirĩgũ niwĩ. Cũũ teero tiirẽmena Cõãmacũ “tiigũda” jĩriguere ãñorĩgũ niwĩ.

⁹ Atecãrẽ acabórijãña: Judíoa niihẽrã “Cõãmacũ ãsãrẽ bóaneõ ññagũ ãñunetõjõãĩ” jĩdutĩgũ, Cristo atirĩgũ niwĩ. Tee maquẽrẽ Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jóanoã: Teero tiirã, judíoa niihẽrã watoapũ mũũrẽ usenipeori tiigũda; mũũrẽ basapeori tiigũda,† jĩ jóanoã.

¹⁰ Aperopúcãrẽ biiro jóanoã:

Múã judíoa niihẽrã, cũũyaramena useniña,‡ jĩ jóanoã.

¹¹ Aperopúcãrẽ biiro jĩñemoã:

Niipetira múã judíoa niihẽrã, Cõãmacũrẽ “mũũ ãñunetõjõãgũ niĩã” jĩñã.

Niipetiro macãrãpũra Cõãmacũrẽ “ãñunetõjõãgũ niĩ” jĩãrõ,§ jĩ jóanoã.

¹² Isaiacã biiro jóarĩgũ niwĩ:

Isai* pãrãmi niinũnũsegũ bauágũdaqui.

Cũũ judíoa niihẽrã Õpũ niigũdũ niigũdaqui.

Cũã cũũrẽ “ũsãrẽ netõnégũ niigũdaqui” jĩ padeoádacua,† jĩ jóarĩgũ niwĩ.

¹³ Cõãmacũ marĩrẽ wãcũbayirere ticogũ múãrẽ usenirĩ tiáro. Múã cũũrẽ padeorĩ, ãñurõ niirecutiri tiáro. Múãrẽ Espiritu Santo tutuaromena bayiró wãcũbayirere ticoaro.

¹⁴ Yáa wedera, múãrẽ biiro tũgueñaã: Múã ãpẽrãrẽ ãñurõ tiicú; Jesucristoyere ãñurõ masĩcu; câmerĩ wedequẽnomasĩcu.

¹⁵ Múã masĩrã niipacari, atipũpũre múãrẽ sĩquẽ apeyé diamacãrã jóaawũ, múã tũorĩguerpũre acabórijããrõ jĩgũ. Cõãmacũ yũũre ãñurẽ ticogũ yũũre sõnecorigũ niwĩ,

¹⁶ judíoa niihẽrãrẽ Jesucristoye quetire buearo jĩgũ. Paia basocã néeatirere Cõãmacũrẽ ticoro tiiróbirora yũũ judíoa niihẽrãrẽ cũũrẽ ticodũgaga. Espiritu Santo cũãrẽ Cõãmacũyara sããrĩ tiigũdaqui. Teero tiirĩ, Cõãmacũ cũãrẽ “yáara niĩya” jĩ ñeegũdaqui.

¹⁷ Jesucristo tiápũremena Cõãmacũ yũũre cũũriguere ãñurõ tiia. Teero tiigũ, yũũ paderere ãñurõ tũgueñaã.

¹⁸ Cristo yũũmena judíoa niihẽrãrẽ Cõãmacũrẽ yũũri tiirĩgũ niwĩ. Cũũ yũũmena tiirĩgue dícuere múãrẽ wedegũdacu. Yũũ buerẽmena, teero biirĩ yũũ tiirẽmena Cristo judíoa niihẽrãrẽ padeorĩ niwĩ.

¹⁹ Apeyecãrẽ, Cõãmacũ tutuaremena cũũ sĩcũrã tiimasĩrenorẽ tiieñowũ. Espiritu Santo tutuaremena buewũ. Teerẽ tiigũ, Jerusalẽpũ tée Iliria ditapũ Cristo basocãre netõnere quetire wedetugũ jeawũ.

²⁰ “Cristoye quetire ãpẽrã buenoña manirõpũre wedegũda” jĩ wãcũrigũ niijĩgũ, tee tiiwũ. ãpẽrã cũã buerĩgue macãrĩpũre buenũnũsedũgarĩwũ.

²¹ Yũũ teero tiirere Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jóanoã:

Cũũye quetire sicato masĩhẽrãrẽ wedenoãdacua.

Cũũyere cũã tũorĩriguere tũomasĩãdacua,‡ jĩ jóanoã.

Pablo “Romapũ wáadũgaga” jĩ wãcũrigue

²² Yũũ teemacãrĩpũ buewarucujĩgũ, múã pũtopũ wáamasĩriwũ ména.

²³ Atitóre teemacãrĩpũre bueyapanoã. Teero tiigũ, tiibũrecopũ múãrẽ ññadũgarĩgũ niijĩgũ,

† 15:9 2 Samuel 22.50; Salmo 18.49. ‡ 15:10 Deuteronomio 32.43. § 15:11 Salmo 117.1. * 15:12 Isai David pacũ niirĩgũ niwĩ. 1 Samuel 16. † 15:12 Isaiás 11.10. ‡ 15:21 Isaiás 52.15.

²⁴ Españaꝛu wáagu, múã pꝛtopꝛu netōwáguda. Múãrē ñña, useni, péero niigúda. Too síro Españaꝛu yꝛu wáari, múã yꝛure tiípudugari, ãñunetōjōããdacu.

²⁵ Yꝛu Jerusalénꝛu wáagudu tiia ména. Too macãrã Jesuré padeorãre tiípugꝛu, niyeru néewabosagu tiigúda.

²⁶ Jesuré padeorã Macedonia, Acaya dita macãrã niyeru néõrira niiwã. “Jerusalénꝛu niirã bóaneõrãrē Jesuré padeorãre ticocoadã”, jĩrira niiwã.

²⁷ Cúã wãcũrõmena “ticocoadã” jĩrira niiwã. ãñurõ tiirã teero jĩrira niiwã. Judíoa Jesuyé quetire wederémena judíoa niihẽrãrē tiípuwa. Judíoa niihẽrã Jesuré padeojĩrã, cúãcã Cõãmacũ “ticoguda” jĩriguere ñeerira niiwã. Teero tiirã, cúã cõorémena judíoopere tiíapuro booa.

²⁸ Yꝛu tee niyerure Jerusalén macãrãrē ticotoagu, Españaꝛu wáagu, múãrē ññanetōwaguda.

²⁹ Biiro wãcũã: Yꝛu múã pꝛtopꝛu jeari, Cristo yꝛumena niijĩgũ, múãrē cũã ãñurõ tiiré ticonemogúdaqui.

³⁰ Yáa wedera, múãcã Jesucristore padeóã; Espíritu Santo marĩrē cãmerĩ maĩrĩ tiii. Teero tiirã, yꝛu Cõãmacũrē sãĩrõbirora múãcã sãĩápuya. Yé maquẽ niíadarere bayiró sãĩbosáya.

³¹ Biiro sãĩbosáya: “Judeapꝛu niirã Jesuré padeohéa Pablora ñañarõ tiirĩjããrõ. Teero biiri Jerusalén macãrã Jesuré padeorã Pablo cúãrē néewaadarere useniremena ñeeãrõ” jĩ sãĩbosáya.

³² Yꝛure ãñurõ wáari, Cõãmacũ boorí, múã pꝛtopꝛu useniremena jeagudacu. Toopú yeerisãgúdacu.

³³ Cõãmacũ ãñurõ niirecutirere ticogú múã niipetiramena niãrõ. Teerora tiíaro.

16

Roma macãrãꝛure ãñuduticorigue

¹ Sícõ Jesuré padeogó múã pꝛtopꝛu wáago tiyo. Coo wãmecutiyo Febe. Cencrea macãrã Jesuré padeorí põna macãrãrē tiíapura menamacõ niyo.

² Múã Jesuré padeorã useniremena coore bocaya. Marĩ Jesuré padeorãre ãñurõ bocaro booa. Coo paure tiíapuco. Yꝛucãrē tiíapuyo. Teero tiirã, coore apeyenó ðusarí, ticowa.

³ Aquila, cũũ nꝛmo Priscila ãñuãrõ. Yꝛu Jesucristoyere bueri, cúãcã yꝛure bueapuwã.

⁴ ãpẽrã yꝛure siãdugari, cúãcãrē siãrĩquiopacari, yꝛure tiípuwa. Cúã teero tiirĩguere yꝛu dícu usenire ticoria; niipetira judíoa niihẽrã Jesuré padeorãcã usenire ticooya.

⁵ Jesuré padeorí põna macãrã cúãya wiipꝛu neãrãcã ãñuãrõ.

ãpĩ yꝛu maĩgũ Epeneto ãñuãrõ. Cũũrã Asia ditapure ãpẽrã suguero Cristore padeosugúerigu niĩ.

⁶ Maríacã ãñuãrõ. Múãrē tiíapugo bayiró padebosaayigo.

⁷ Yáa wedera Andrónico, Junias ãñuãrõ. Cúãcã yꝛumena peresuwiipꝛu niiwã. Cúã yꝛu suguero Cristore padeoríra niiwã. Jesús cúũyere wededutigũ beserira cúãrē “ãñurã niĩya” jĩãyira.

⁸ Marĩ Õpũrẽ padeogú yꝛu maĩgũ Ampliato ãñuãrõ.

⁹ Urbano marĩmena Cristoye quetire wedegú ãñuãrõ. Teero biiri yꝛu maĩgũ Estaquis ãñuãrõ.

¹⁰ Apeles ãñuãrõ. Cũũ Cristore ãñurõ padeogú niĩ. Niipetire cũũ tiiré ññarã, “Jesuré ãñurõ padeogú niĩ” jĩ ññaãya.

Aristóbulo yã wii macãrãcã ãñuãrõ.

¹¹ Yáa wedegu Herodión ãñuãrõ.

Teero biiri Narcisoya wii macãrã marĩ Õpũrẽ padeorã ãñuãrõ.

¹² Trifena, Trifosa marĩ Õp̄yere bayiró paderá ãñuãrõ.

Ësã maĩgõ Pérsida marĩ Õp̄ye maquẽrẽ bayiró peti padegó ãñuãrõ.

¹³ Rufo ãñuãrõ. Niipetira cãurẽ “marĩ Õp̄rẽ ãñurõ padeóí” jĩĩya. Cãu pacocã ãñuãrõ. Coore yuu pacore tiiróbiro ññaã.

¹⁴ Asíncrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, ãp̄erã Jesuré padeorá cúãmena niirã ãñuãrõ.

¹⁵ Filólogo, Julia, Nereo, teero biiri cãu bayio, Olimpas, niipetira Jesuré padeorá cúã putopu niirã ãñuãrõ.

¹⁶ Múã câmerĩ maĩrémena ãñudutiya.

Niipetira Cristore padeoré põnarĩ macãrã múãrẽ ãñuduticoya.

¹⁷ Yáa wedera, múã padeorére ñãñorãnorẽ, múãrẽ batanucãjeari tiibuyéranorẽ ññamasíña. Cúã múãrẽ buerigue maquẽrẽ buericua. Teero tiirã, cúãnorẽ tãoríjãwa.

¹⁸ Cúãno marĩ Õp̄u Cristo booró tiirã mee tiicúa; cúã boorépe tiirã niicua. Cúã ãñurõ wedesemeniremena diamacú wedesera tiiróbiro wedesecua. Bayiró peti ãñurõ tãomasĩbayiherare jĩditoremena padeorí tiijãcua.

¹⁹ Múãpeja ãñurõ Jesús booró tiirã tiiáyiro. Niipetira múãrẽ teero jĩĩya. Teero tiigú, múãmena bayiró useniã. Múãrẽ ãñurépere tiimasĩrĩ boosãã; ñãñarépere tiimasĩrĩ booríã.

²⁰ Múã ãñurépere tiimasĩrĩ, péerogã siro Cõãmacũ ãñurõ niirecutirere ticogú múãrẽ Satanárẽ docacũmubosari tiigúdaqui. Jesucristo marĩ Õp̄u múãrẽ ãñuré ticoaro.

²¹ Timoteo yuumena Jesuyé quetire wedegú múãrẽ ãñuduticoi. Yáa wedera Lucio, Jasón, Sosípater cúãcã múãrẽ ãñuduticoya.

²² Yuu marĩ Õp̄rẽ padeogú atipũrẽ Pablora jóabosagu múãrẽ ãñudutia. Yuu wãmecutia Tercio.

²³ Gayo múãrẽ ãñuduticoi. Jesuré padeorí põna macãrã cúãya wiipũ neãrucuya. Yuu Pablo tiiwiiupú cãniã. Erasto atimacã macãrã paderáre wapatícotegu ãñuduticoi. Teero biiri ãpĩ Jesuré padeogú Cuarto ãñuduticoi.

²⁴ Jesucristo marĩ Õp̄u múã niipetirare ãñuré ticoaro. Teerora tiiáro.

Pablo useniremena jóayaponorigue

²⁵ Marĩ Cõãmacũrẽ “ãñunetõjõãĩ” jĩĩãda. Yuu cúãye quetire ãñurére bueri, teero biiri yuu Jesucristo marĩrẽ tiibosáriguere wederi, cúã múãrẽ nemorõ padeorí tiimasĩqui. Yuu wederé maquẽrẽ too sũguero macãrãpu tãomasĩriyira; yoari masíña manirigue niiriro niiwã.

²⁶ Atitópere Cõãmacũ cúãyara profetaye jóariguemena niipetire põnarĩ macãrãrẽ masĩrĩ tiiquí. Cõãmacũ catirucugu cúã netõnére quetire wededutiqui, basocã cãurẽ padeoáro jĩĩgã, teero biiri cúã boorépe tiiáro jĩĩgã.

²⁷ Cõãmacũ sícũrã niigú niipetirere masĩpetigure “ãñunetõjõãĩ” jĩĩãda. Jesucristo tiiápuromena Cõãmacũ niirecutirere wãcũrã, teerora jĩĩrucujããda. Teerora jĩĩãda.

Nocõrõrã jóaa.

CORINTO MACĀRĀRĒ Pablo jóasugueripũ

Āñuduticorigue

¹ Yũũ Pablo Cõamacũ booró cũũ beserigũ niĩã Jesucristoyere wededutigũ. Sóstenes marĩya wedegũmena

² múã Cõamacũrẽ padeoráre Corintopũ niirãrẽ ãñudutia. Múã Jesuré padeoráre Cõamacũ beserigũ niĩwĩ, cũũ põna niĩãrõ jĩĩgũ. Niipetiro macãrãrẽ marĩ Õpũ Jesuré padeoráre beserigũ niĩwĩ. Jesucristo niipetira cũũrẽ padeorá Õpũ niĩ. Cũũcã marĩ Õpũ niĩ.

³ Cõamacũ marĩ Pacũ, Jesucristo marĩ Õpũ múãrẽ ãñuré ticoaro; ãñurõ niirecutiri tiiáro.

Cõamacũ Cristomena ãñuré ticoré

⁴ Múã Jesuré padeorá niirĩ, Cõamacũ múãrẽ ãñuré ticorigũ niĩwĩ. Cũũ teero tiirere ãñagũ, cũũrẽ usenire ticorucua.

⁵ Múã Jesucristomena niirĩ, Cõamacũ múãrẽ cũũye niipetire ãñurére ticorigũ niĩwĩ. Teeré ticogũ, múãrẽ cũũyere ãñurõ masĩrĩ tiirigũ niĩwĩ. Āpẽrãrẽ múã cũũye quetire ãñurõ wederi tiirigũ niĩwĩ.

⁶ “Cristo ãñurõ tiigũdaqui” jĩĩrigue, múã padeorĩ, diamacũ wáawũ.

⁷ Teero tiirã, múã marĩ Õpũ Jesucristo pũtuaatiadarere yueri, Cõamacũ ãñuré tiimasĩrere ticoré dusarĩa.

⁸ Cũũ múãrẽ padeorucujãrĩ tiigũdaqui, tée atibúreco* petirĩpũ. Teero tiirã, marĩ Õpũ Jesucristo pũtuaatiri, wapa cuohera niĩãdacu.

⁹ Cõamacũ cũũ jĩĩrere diamacũ tiigũ niĩ. Cũũrã múãrẽ beserigũ niĩwĩ, cũũ macũ Jesucristo marĩ Õpũmena siccãrõména ãñurõ niidutigũ.

Sĩquẽrã batarĩjãña

¹⁰ Yáa wedera, marĩ Õpũ Jesucristo wãmemena múãrẽ ateré jĩĩã: Múã siccãrĩbĩro wãcũ, useniremena cãmerĩ wedeseya. Sĩquẽrã batarĩjãña. Siccãrõména wãcũ tũgueña, niirecutiya.

¹¹ Yũũre Cloé wãmecutigoya wii macãrã múã cãmerĩ ãñadũgaherere wedewa.

¹² “Basocã merẽã dícu wãcũrã tiiĩya”, jĩĩwã. Siccũ “yũũ Pablomena niĩã” jĩĩãyigũ. Āpĩ “yũũ Apolomena”, ãpĩ “yũũ Pedromena”, ãpĩ “yũũ Cristomena niĩã” jĩĩãyira.

¹³ Teero jĩĩrijãrõ booa. Marĩ Cristore padeorã niĩjĩrã, sicapõna macãrã niĩã. ¿Yũũ Pablo múãrẽ curusapũ diabolari? Diabolariwũ. Múãrẽ wãmeõtira, ¿Pablo wãmemena wãmeõtiri? Wãmeõtiriĩya.

¹⁴ Cõamacũrẽ usenire ticorémene ateré jĩĩmasĩã: Yũũ múãrẽ wãmeõtiriwũ. Crispo, Gayo dícare wãmeõtiriwũ.

¹⁵ Teero tiirã, siccũno “Pablo wãmemena wãmeõtiniorigũ niĩã” jĩĩmasĩriqui.

¹⁶ Abenaquẽ, Estéfanya wii macãrãcãrẽ wãmeõtiriwũ. Yũũ wãcũãtã, ãpẽrãrẽ yũũ wãmeõtiniemoriwũ.

¹⁷ Cristo yũũre wãmeõtitudigũ cũũririgũ niĩwĩ. Basocãre netõnére quetipere yũũre wededutigũ cũũrigũ niĩwĩ. Teeré yũũre cũũgũ, masĩrĩ basoca wedeserobiro wedesedutiririgũ niĩwĩ. Yũũ masĩrĩ basocabiro wedeseatã, yũũre tũorã ateré jĩĩbojĩya: “Pablo ãñurõ wedesemasĩqui”, jĩĩbojĩya. Tee dícare wãcũrã, Cristo cúãrẽ curusapũ diabolariquere tũomasĩribojĩya.

Cõamacũ tutuarere, cũũ masĩrére Cristomena masĩnoã

* 1:8 “Atibúreco” pecasãyemena: “este mundo” jĩĩdũgaro tia.

18 Cristo curusap_u marĩrẽ diabolosarigue quetire marĩ wederi, pecamep_u wáadara “teero jĩĩmajãrã tiiya” jĩĩ wãcũcua. Marĩ cãũ netõnénorirapereja tee queti Cõãmacũ tutuarere ãñoã.

19 Cõãmacũye queti jóaripũp_u teeré biiro jóanoã:

Cõãmacũ jĩĩwĩ:

“Atibáreco macãrã masĩrí basoca cúã masĩrére búri niiré putuári tiigúda; cúã t_uomasĩrere ãmajãgũda”,†
jĩĩ jóanoã.

20 ¿Deero putuái “masĩpetijãã” jĩĩrã, teero biiri buerí basoca, teero biiri sũcã atibáreco maquẽrẽ wedesemenirãcã? Cõãmacũ atibáreco maquẽ cúã “t_uomasĩã” jĩĩrére búri niiré putuári tiiquí.

21 Cõãmacũ masĩgú nijiĩgũ, atibáreco macãrã cúã masĩrémena cãũrẽ masĩrí booríyig_u. Netõnére quetire wederémenape tee quetire padeoráre netõnédugayig_u. Cãũrẽ padeohérapere tee quetire wederé búri niiré baucú.

22 Judíoa “Cõãmacũ tutuaromena tiiñorĩ ññatoarap_u, múã wederére padeoáda” jĩĩya. Griegoa atibáreco maquẽ masĩrére ãmaãya.

23 Ësãpeja Cristo curusap_u diarigũye quetire wedea. Judíoa teeré t_uorá, ññañarõ jĩĩrõbiro tagueñaya. Griegoacã tee quetire t_uorá, “teero jĩĩmajãrã tiiya” jĩĩya.

24 Marĩ Cõãmacũ beserirapeja, judíoa, griegoa, Jesucristoye quetire t_uorá, Cõãmacũ tutuarere, cãũ masĩnetõjõãrere t_uomasĩã.

25 Atibáreco macãrã Cõãmacũ masĩrére búri niiré wãcũũya. Niiria. Cõãmacũ masĩrépe basocá masĩré nemorõ niiã. Apeyeréja, Cõãmacũrẽ tutuheg_u tiiróbiro ññaãya. Niiria. Cãũ tutuarepe basocá tutuare nemorõ tutuanemore niiã.

26 Yáa wedera, múã too s_uguerop_u niiriguere wãcũña. Cõãmacũ múãrẽ beseri, p_uarãgã atibáreco maquẽrẽ masĩrí basoca niiwũ. P_uarãgã dutirá niiwũ. P_uarãgã õpãrãya wedera niiwũ.

27 Cõãmacũ biiro tiiyig_u: Cãũ atibáreco maquẽ masĩrí basocare bobodutig_u, cúã “t_uomasĩhãrã niĩya” jĩĩrãrẽ beseyig_u. Dutirãre boboro wáadutig_u, dutiré c_uohérare beseyig_u.

28 Cõãmacũ basocãre beseg_u, búri niirãrẽ, ãpẽrã doonórãrẽ, wapamanírãrẽ beseyig_u. Cãũ teero tiigú, p_urtí macãrã búri niirã putuáaro jĩĩgũ, teero tiiyig_u.

29 Teero tiirã, marĩ Cõãmacũ ññacorop_u jeari, sícũ “y_u ãpẽrã nemorõ niiwũ” jĩĩmasĩriqui.

30 Cõãmacũ basiro múãrẽ Jesucristomena sícãrĩ niirĩ tiiyig_u. Cristomenarã marĩ masĩré c_uoa. Cãũmenarã Cõãmacũ marĩrẽ “cúã ãñurãrã niĩya” jĩĩ ññaqui. Marĩrẽ cãũ põna niirĩ tiirig_u niiwĩ. Teero biiri marĩrẽ netõnéri tiirig_u niiwĩ.

31 Teero tiirã, Cõãmacũye queti jóaripũ jĩĩrémena putuáa. Biiro jóanoã: “Y_uja ãñunetõjõãgũ niiã; biiro tiigúno niiã’ jĩĩdugag_uno jĩĩrijãrõ booa. Biirope jĩĩrõ booa: ‘Marĩ Õpũ ãñunetõjõãgũ niĩ; biiro tiirig_u niiwĩ’ jĩĩrõ booa”,‡ jĩĩ jóanoã.

2

Cristo curusap_u diarigue queti

1 Yáa wedera, y_u múã p_utop_u Cõãmacũye quetire wedeg_u jeag_u, biiro tiiwá: T_uomasĩrõrã wedew_u. Wisióre wãmemena, atibáreco macãrãye masĩrémena wederiw_u.

2 Y_u múã p_utop_u niigũ, “Jesucristoye queti, cãũ curusap_u diarigue dícare wedeg_uda” jĩĩ wãcũwã.

3 Múãrẽ wedeg_u, tutuheg_u niiwũ. Bayiró cuig_u, ñapõpiremena niiwũ.

4 Y_u múãrẽ padeorí boogú, atibáreco macãrãye masĩrémena wedeseriw_u. Teero wedeserono tiigú, y_u wedeseri, Cõãmacũ cãũ Espiritumena cãũ tutuarere ãñoríg_u niiwĩ.

† 1:19 Isaías 29.14. ‡ 1:31 Jeremías 9.24.

⁵ Teero tiigú, atibúreco macārāye masīrémena múārē padeorí tiiríwɛ. Cōāmacū cūū tutuaromenape múārē padeorí tiirígɛ niíwī.

Cōāmacū masīrére Espírítu Santomena tɔomasīā

⁶ Teero niipacari, Jesuré añurō padeorápɛre masīrére wedea. Tee masīré atibúreco macārāye masīré mee niíā; cúārē dutirāye masīré mee niíā. Cúā máata petiádacua.

⁷ ʒsāpe wedera, Cōāmacūye masīrére wedea. Cūū masīré too sɔguero macārāpɛ masīña maniríguere wedea. Atibúreco tiiádari sɔguero, Cōāmacū tee yayiórere “biiro tiigúda” jīī wācūtoayigɛ. Marīrē netōnéādarere, marīrē ũmɔāsepɛ añurō tiiádarere wācūyuetoyigɛ.

⁸ Sīcūno atibúreco macārā dutigú teeré tɔomasīriyigɛ. Tɔomasīrā doca, marī Őpū añunetōjōāgūrē curusapɛ sīārībojīya.

⁹ Cōāmacūye queti jóaripūpɛ teero jóanoā:

Cōāmacū cūūrē maīrārē añuré quēnoyúeyigɛ.

Sīcūno ñnaririguere, cūū tɔoririguere, cūū wācūririguere quēnoyúeyigɛ,*

jīī jóanoā.

¹⁰ Tee añuré marī masīririguere Cōāmacū Espírítu Santomena marīrē masīrī tiii. Espírítu Santo niipetire wisiónetōncārere, Cōāmacū tiiádarere masīpetijāī.

¹¹ Marī āpī cūū wācūrere masīria. Cūū sīcūrā cūū wācūrere masīqui. Tee tiiróbiro sīcūno Cōāmacū wācūrere masīriqui; Espírítu Santo dícu cūū wācūrere masīī.

¹² Atibúreco macārā wācūrémēna Cōāmacū marīrē ticoriguere tɔomasīria. Espírítu Santo Cōāmacū marīrē ticodiocorigu wācūrē ticorémēnape tɔomasīā.

¹³ ʒsā teeré wedesera, Espírítu Santo “biiro bueya” jīīrēmēna wedesea. ʒsā basiro masīrēmēna wedeseria. Espírítu Santo buedutirobirora cūūrē cɔorāre buea.

¹⁴ Espírítu Santore cɔohégɔpeja Espírítu Santo buerere booríqui. “Teero jīīāmajārā tiiíya”, jīīqui. Espírítu Santo tiiápuremēna dícu Cōāmacūyere tɔomasīnoā; “¿diamacūrā niíī?” jīī besemasīnoā. Teero tiigú, Espírítu Santore cɔohégɛ cūū buerere tɔomasīriqui.

¹⁵ Espírítu Santore cɔogúpeja niipetire Cōāmacūyere tɔomasīqui; “¿diamacūrā niíī?” jīī besemasīqui. Cūūrēna Espírítu Santore cɔohégɔpe tɔomasīriqui; “¿diamacūrā tiigári cūū?” jīī besemasīriqui.

¹⁶ Cōāmacūye queti jóaripūpɛ teero jóanoā:

Sīcūnopera marī Őpū wācūrere masīriqui.

Sīcūnopera Cōāmacūrē “ateré biiro tiiyá” jīī dutimasīriqui,†

jīī jóanoā. Marīpe Cristo wācūrere tɔomasīā.

3

Cōāmacūrē padecoteraye maquē

¹ Yáa wedera, múārē Jesuré añurō padeorápɛre tiiróbiro wedemasīriwɛ. Atibúreco macārārē tiiróbiro wedewɛ. Cristoyere wīmarārē wedegɛbiro wedewɛ.

² Múārē wīmarābiro wisióheregārē wedewɛ. Múā wisiórere tɔomasīhērā niíwū ména. Sīcū wīmagū ōpēā ũpūgūrē yaaré ecaróno tiirá, ōpēcóre tīācua. Teerora múārē tiiwú. Teerora yɔɔ mecūtígārē wisiórere wederi, tɔorībocu.

³ Múā atibúreco macārābiro niicu ména. Múā cāmerī ɔgora, cāmerī ñnadɔgahera atibúreco macārābiro niicu; cúā booró tiidɔgábiro tiicú.

⁴ Múā sīquērā biiro wedesea: “Yɔɔ Pablomena niíā”, āpērā “yɔɔ Apolomena niíā” jīīā. Teero jīīrā, atibúreco macārābiro wedesera tiiā.

⁵ ¿Noā niíī Apolos? ¿Noā niíī yɔɔ? ʒsā Cōāmacūrē padecoteri basoca niíā. ʒsā wederiguemēna múā marī Őpūrē padeowú. ʒsācōrō Cōāmacū tiidutírere tiiwú.

* 2:9 Isaías 64.4. † 2:16 Isaías 40.13.

6 Yũ sicato otegú tiiróbiro múãrẽ wedenacãwã. Apolos yũ oteriguere oco píogu tiiróbiro múãrẽ buenemoyigu. Cõãmacũpe teeré bucãári tiiquí.

7 Oteré otegú, oco píogu ɸpatí macãrã mee niĩya; Cõãmacũpeja ɸpatí macã niiquí. Cũãrã ãsã oteriguere bucãári tiigú tiiróbiro basocãre padeonemórĩ tiiquí.

8 Oterí basoca, oco píori basoca sãcãrĩbíro niĩya. Cõãmacũ cããrẽ cãã paderiguecõrõ wapatígũdaqui.

9 Ɔsã Cõãmacũrẽ padecoteri basoca sãcãrõmẽna padea. Múã cũye oteré caorí dita tiiróbiro niã.

Teero biiri múã sicawíi Cõãmacũ tiinacãri wii tiiróbiro niã.

10 Cõãmacũ yũre buemasĩre ticorẽmena wii nacõmenígũ tiiróbiro múãrẽ ãñurõ buenacãwã. Ɔpĩ múãrẽ buenemogũ, wiiré tiinemómũãgũ tiiróbiro tiigú tiii. Wiiré padeapura ãñurõ tiiró booa.

11 Botarí nacõãri siro, Ɔpĩ nacõquẽnómasĩriqui. Jesucristo botarí nacõrígue tiiróbiro niĩ.

12 Jesucristoyere ãñurõ diamacú buerá oro, plata, apeyé Ɔtãperi wapapacãremena wii tiinemómũãrã tiiróbiro tiicúa. Ɔpẽrã merẽã buerãpe yuca páaremena, táamena, muĩmena tiinemómũãrã tiiróbiro tiicúa.

13 Atibúreco petirí, pecame atiadacu. Tii pecamerã niipetira basocã tiiríguere baurocã ẽñoãdacu. Cõãmacũ basocã tiiríguere jũãrĩ ñagũ, besegú tiiróbiro bese, wapatígũdaqui.

14 Sãcũ ãñurõ tiigú, wii wapapacãremena tiinemómũãgũ tiiróbiro niiquí. Cũã paderigue jũãricu. Netõãri siro, wapatínogũdaqui.

15 Ɔpĩ cãã paderigue jũããdacu. Teero wãari, niipetire cãã tiirígue ditipetijõããdacu. Cãã sãcãrã pecamerẽ dutiwitíwarigu tiiróbiro netõgũdaqui.

16 ¿Múã masĩrii? Múã Cõãmacũwii tiiróbiro niã. Espiritu Santo múãpure niĩ.

17 Sãcũ Cõãmacũwiire ñãñorĩ, Cõãmacũ basirora cãya wiire ñãñoãrigure ñãñarõ tiigũdaqui. Cõãmacũwii ãñunetõjõãri wii niã. Múãrã tiiwíi niijãrã tãa.

18 Wisiríjãña. Sãcũ biiro wãcũboqui: “Yũ atibúreco macãrãye masĩre masĩpetijãã”, jĩ wãcũboqui. Teero wãcũgũno masĩhẽgũbiro niijããrõ. Cãã teero niirĩ, Cõãmacũ cãũrẽ ãñurõ masĩgũ ɸtuãri tiigũdaqui.

19 Atibúreco macãrãye masĩre Cõãmacũ ñãacoropure teero jĩãmajãre niã. Cõãmacũye queti jóaripũɸ teero jóanoã: “Cõãmacũ atibúreco macãrãrẽ cãã tiiditõmeniremena ñãñarõ ɸtuãri tiiquí”, * jĩ jóanoã.

20 Aperopũre Cõãmacũye queti jóaripũɸre ate jóanemonoã: “Marĩ Ɔpũ ateré masĩqui: Masĩrĩ basoca wãcũrẽ bári niiré niã”, † jĩ jóanoã.

21 Teero tiirã, “Ɔnimena niã; cãã biiro tiigú niĩ” jĩ wãcũrijãrõ booa. Cõãmacũ múãrẽ ãñurõ wãari boogú, niipetirere, niipetirare tiiapudutigu ticocoyigu.

22 Yũ Pablo, Apolos, Pedro, ãsã múãrẽ tiiapura niã. Atibúreco maquẽ, catiré, diaadare, atitõ maquẽ, too síro maquẽ múãrẽ tiiapure niã. Niipetire múãye niã.

23 Múãpe Cristomena niã. Cristope Cõãmacũmena niĩ.

4

Cristoye quetire wederã paderigue

1 Múã ãsãrẽ biiro wãcũrõ booa: “Cristore padecoteri basoca niĩya; Cõãmacũye quetire too suguero macãrãɸ masĩña maniríguere wedecotera niĩya”, jĩ wãcũrõ booa.

2 Wedecotegũno cãũrẽ dutiarirocõrõ diamacú tiiró booa. Teero tiirã, Ɔpẽrã cãũrẽ padeoãdacua.

3 Múã yũ paderẽre beseri, péerogã wãcũpatiria. Queti beserĩ basoca beseri, wãcũpatiria. Yũ basiro yũ tiirẽre beseria.

* 3:19 Job 5.13. † 3:20 Salmo 94.11.

4 Y_{HH} paderére wăcŭgŭ, “ñañarō tiiátu” jĩ wăcŭria. Teero wăcŭripacu, “añurō paderucua” jĩ besemasĩriga; marĩ Ōpŭ dícu y_{HH} tiirére besequi.

5 Teero tiirá, āpērā tiirére besesuguerijāña. Marĩ Ōpŭrē yueya. Cŭ ũ putuaatigu, niipetire basocá masĩña manimĩriguere bauanégŭdaqui. Āpērā apeyenó tiirá wáari, cúā wăcŭwarere masĩña maniā. Cōāmacŭ teecārē baurocá bauanégŭdaqui. Tiibŭreco niirĩ, Cōāmacŭ niipetirare cúā tiirigue pōtēōrō añurē ticogŭdaqui.

6 Yáa wedera, teeré wedegu, múārē añurére boosăgŭ wedea. Teero tiigú, Apolos, y_{HH} ũsāye maquēmena múārē queoré ticoawŭ. Múā Cōāmacŭye queti jóaripŭ jĩrōbirora queoró tiáro jĩgŭ, tee queorére ticoawŭ. Teeména múā ateré jĩnemoribocu: “Ŭsārē buegúpe múārē buegú nemorō añurō buenemoĩ”, jĩribocu sáa.

7 Múā āpērā nemorō añurā niiria; masĩnetōncārā niiria. Niipetire múā cŭoré Cōāmacŭ ticorigue dícu niā. Cŭ ũ ticorigue niipacari, ¿deero tiirá múā basiro bŭarĩra tiiróbiro tŭgueñaĩ?

8 Múā niipetire cŭorábiro tŭgueñacu. Teero biiri Cōāmacŭ tiimasĩre ticorére cŭopetĩrabiros tŭgueñacu. Ōpārābiro tŭgueñarā, ũsārē boorí. Múā ōpārā niirĩ, nemorō añuniādacu ũsārē. Múā diamacŭrā ōpārā niĩātā, ũsācā múāmena dutiapubocu.

9 Y_{HH} biiro tŭgueñaā: “Ŭsā sīācōāādarabiros niirā tiiā”, jĩ tŭgueñaā. Sīācōānoādara watoapu Cōāmacŭ ũsārē Jesús cŭŭyere wededutigu beserirare niituropu cŭŭrirabiros tŭgueñaā. Atibŭreco macārā, ũmŭāse macārā ũsārē iñanucŭcua, “deero wáaadari” jĩrā.

10 Ŭsā Cristoye dícuere wederé wapa basocá ũsārē biiro wăcŭcua: “Tŭomasĩhērā, tutuhera, bŭri niirā niĩya”, jĩ wăcŭmicua. Múā basiro dícu biiro wăcŭcu: “Ŭsācā Cristomena niijĩrā, tŭomasĩpetira, tutuara, quioníremena iñanorā niĩā”, jĩ tŭgueñamicu.

11 Sicatopŭra ũsā ñañarō netōncăwŭ. Atitócārē teerora yapacutĩjāā. Juabóara niĩā; oco sīnidugára niĩā; suti cŭohéra niĩā. Basocá ũsārē ñañarō páaapeya. Ŭsāya wii peti maniā.

12 Ŭsā boorénorē sīāādara, ũsā basiro bayiró padea. Basocá ũsārē ñañarō wedeseri, cúārē ũsāpe “añurō wáaaro” jĩ sībosáa. Ŭsārē ñañarō tiirĩ, teero tŭgueñajāā.

13 Basocá ũsārē ñañarō wedepatiri, cúārē añurōmena quēnoā. Atibŭreco maquē cúā cōārē tiiróbiro, cúā boohérebirō ũsārē iñāya. Sicatopŭra doonăcārira teerora doorucújāya.

14 Múārē bobodutigu mee jóaa; múārē maĩgŭ, y_{HH} pōnabiros diamacŭ wăcŭrĩ boogú wedea.

15 Múā pa_H diez mil Cristoye quetire bueráre cŭomasĩā. Teero pa_H cŭopacári, sīcŭrā niĩ múārē wedesuguerigu. Y_{HH}rā niĩā “Jesucristo basocáre netōnégŭ atirigu niiwĩ” jĩrē quetire wedesuguegu. Múā tee quetire tŭorá, cŭŭrē padeonăcăwŭ. Teero tiigú, y_{HH} múā pacŭbiros niĩā.

16 Teero tiigú, múārē biiro tiirĩ boogá: Y_{HH} tiirécŭtirere iñacŭ, tiinŭnăseya.

17 Y_{HH} teeré boosăgŭ, Timoteore múā putopŭ ticogŭ tiiā. Cŭŭrē maĩā. Cŭ ũ macŭbiros niigú niĩ. Marĩ Ōpŭyere diamacŭ tiirucú. Y_{HH} Cristore padeogú tiirécŭtirere cŭŭ múārē wedegŭdaqui. Y_{HH} niipetiropu niipetira Jesuré padeoré pōnarĩ macārāre wederénocārē wedegŭdaqui.

18 Sīquērā múā menamacārā biiro wăcŭcua: “Ŭsā Pablo nemorō Cōāmacŭyere tŭomasĩā. Teero tiigú, cuigu, atiriqui” jĩ wăcŭmicua.

19 Y_{HH}pe “Cōāmacŭ boorí, máata múā putopŭ wáagŭda” jĩ wăcŭā. Toopú wáagu, teero wedesera wederére masĩgŭda. Tee dícuere masĩricu. “¿Diamacŭrā Cōāmacŭ tutuaremena cŭŭyere tiirára tii cúā?” jĩ masĩgŭda.

20 Cōāmacŭ dutiré marĩpŭre jeari, marĩ wedeseremena dícu teeré eñorí; cŭŭ tutuaremenape eñonóā.

21 ¿Ñeerē tiirí boogári múã? ¿Yuu múã p̄top̄ wáagu, pacu cū p̄onarē ñañarō tiiróbirora múãrē ñañarō tiirí boogárite? ¿Maĩremenapere wederi boogárite?

5

Ñañaré tiigúre cõãdutire

1 Múãmena niirã cúã tiiré queti ãnopú jeatoaa. Biiro t̄onóã: Sícū múã menamacū cū pacu dúuturigore ĕma, numocutiayigu. Biiro tiirénorē Cõãmacūrē padeohéracã “teero tiirijãña; bayiró ñañaré niĩã” jĩcua.

2 ¿“Āpērã nemorō niinetõncãã” jĩgari múã ména? Wãcūpatirono tiirã, múã wãcūpatiriayiro. Wãcūpatirapeja, cūūrē cõãbojĩyu; múãmena neãdutiiribojĩyu.

3 Yuu ãnopú niipacu, yuu wãcūrémēna múã p̄top̄ niigūbiro tagueñaã. Teero tiigú, yuu wãcūrēp̄re teero ñañaré tiigúre “cõãrō booa” jĩtoaa.

4 Múã neārĩ, yuucã yuu wãcūrēp̄ múã p̄top̄ niipuguda. Marĩ Ōpū Jesús tutuarecã múãmena niĩadacu.

5 Múã teero neārã, cūūrē cõãjãña. Wãtĩrē wiyayã, cūuya ōpūūrē ñañarō netōrĩ tiiró jĩrã. Teero ñañarō netōgú, duubóqui. Cū teeré duurĩ, marĩ Ōpū Jesús p̄tuaatigu, cū yeeripūnarē netõnégūdaqui.

6 Teero tiirã, “úsãpe ãpērã nemorō niinetõncãã” jĩrijãña. Múã ateré masĩã: Pã tiirã púuaro jĩrã, pã púuri tiirére wóocua. Cúã péerogã wóoari siro, tee niipetirop̄ sesajõacu. Teerora basocã ñañaré tiirére pēnicúa.

7 Teero tiirã, pēnirĩ jĩrã, ñañaré tiigúre cõãjãña. Múã teero tiirã, ãñurã p̄tuãadacu. Judíoa Pascua boseburecore pã púuremena wóoya maniré dícare yaacua. Wóoya maniré tiiróbiro niirã niĩã múã. Cristo basirora marĩ ñañaré tiirére cõãgū, sĩãnórigu niĩwĩ marĩye wapa. Cūūrã Pascua niirĩ, oveja cúã sĩãnórigu biro niĩ.

8 Teero tiirã, pã púuri tiirére cõãrãbiro ñañaré tiirére duuáda. Pã púuri tiirére wóoya manirébiro niĩada. Teero tiirã, ãñuré tiidugára, tiiditóre manirō Cristo marĩrē tiibosáriguere useniremena tiĩada.

9 Yuu too suguero jóaripūp̄ biro jóawu: “Ñeeapesodeaatiramēna bapac̄tirijãña”, jĩ jóawu.

10 Yuu teero jóagu, “atibúreco macãrã ñañaré tiirámēna wedeserijãña” jĩgū mee tiiwú. Múã “ñeeapesodeaatiramēna, ugorepiramēna, yaarĩ basocamēna, weerirare padeorámēna wedeseria” jĩrãpeja, atibúrecore cõãwitiwaboijũ.

11 Yuu biirope jĩdugagu tiiwú: “Sícū ‘Jesuré padeóã’ jĩpacu, ñeeapesodeaatigu niirĩ, cūãmēna bapac̄tirijãña. Teero biirĩ ugorepigumēna, weerirare padeogúmēna, quetipígumēna, cūmurépígumēna, yaarépígumēna bapac̄tirijãña. Cūñomēna sícãrĩno yaarijãña”, jĩwū.

12-13 Yuu Jesuré padeohérare beseria. Cõãmacū basiro cúãrē bese, diamacúrã wapa tiigúdaqui. Múãmena niirãpere besero booa. Teero tiirã, Cõãmacūye queti jóaripū jĩrõbirora tiiyã: Múã watoap̄ ñañaré tiigúre cõãjãña.

6

Jesuré padeorã cãmerĩ wedesãre

1 Múã Jesuré padeorã cãmerĩ wedesãrã tiíayiro. Sícū ãpĩrē ñañaré tiíajĩyi. Teero tiíari siro, ¿deero tiirã Jesuré padeohérare queti beserĩ basocare quēnodutĩ? ¿Deero tiirã Jesuré padeorãpere suocó, quēnodutĩrii?

2 ¿Ateré múã masĩriite? Atibúreco petiári siro, Cõãmacūrē padeorã atibúreco macãrãrē beseadacua. Múã atibúreco macãrãrē beseadara niipacara, ¿deero tiirã teegãrē múã basiro quēnomasĩrii?

3 ¿Atecãrē masĩriite? Atibúreco petiári siro, marĩ ángleare beseadacu. Cúãrē beseadara niijĩrã, múãrē wáarepere nemorō quēnomasĩrõ booa.

4 Múã câmerĩ wedesãrã, ¿deero tiirã Jesuré padeohégure múã quioníremena ññahëgũrë quënodutíi?

5 Múãrë boboáro jĩgũ, teero jĩã. Múã câmerĩ wedesãrĩ, ¿múã watoapure sícũ Jesuré padeogú quënomasĩgũno manidójãite?

6 Cũãrë besedutirono tiirã, múã Jesuré padeorã niipacara, Jesuré padeohéra putope quënodutíra wáacu.

7 Múã basiro câmerĩ wedesãrã, bayiró ññañaré tiirã tiia; múã sícãrõména niimiãrigue petimasĩrõpejõãcu. Múãrë ññañaré tiirere teero tugueñajãrĩ, nemorõ añubocu. Múãyere yaarĩ, teero ññajãrĩ, nemorõ añubocu.

8 Múã teero ññajãrõno tiirã, múã basirora Jesucristore padeorã múãya wederare ññañarõ tii, cúãyere yaajãcu.

9 ¿Ateré múã masĩriite? Ññañaré tiirã Cõãmacũ Õpũ niirõpũ jearicua. Wisirĩjãña. Ñeeapesodeaatira, weerirare padeorã Cõãmacũ Õpũ niirõpũ jearicua. Teero biiri wãmosíarira niipacara ãpërãména ñeeapera, ãmũã sesaro numiãmena niirãbiro tiirã, numiã sesaro ãmũãmena niirãbiro tiirã Cõãmacũ Õpũ niirõpũ jearicua.

10 Yaarépira, ugorepira, cãmurépira, quetipíra, tiiditórepira Cõãmacũ Õpũ niirõpũ jearicua.

11 Tíatopure múã sĩquërã teerora tiirécutimirira niiwũ. Teero tiirĩ siro niipacari, Cõãmacũ múã ññañaré tiirere coserĩgũ niiwĩ; múãrë cãũ põna niirĩ tiirĩgũ niiwĩ. Marĩ Õpũ Jesuména, Espíritu Santomena Cõãmacũ múãrë “aññurãrã niĩya” jĩ ññaqui.

Múãye õpũũrĩ Cristoya õpũũmena cãmeyioa

12 Múã sĩquërã biiro wedesecu: “Marĩ tiidugárere tiimasĩã”, jĩcu. Teerora niĩã, niirõpeja. Apetó tiiró, marĩ tiidugáre marĩrë tiipuricu. “Marĩ tiidugárere tiimasĩã” jĩrë diamacú niipacari, marĩ tiidugáre marĩrë dutirijããrõ.

13 Apeyé cúã wedesere diamacú niĩã: “Yaaré páaga maquë tiirĩgue niĩã; páagape yaaré boocú”. Cõãmacũpe tee puarópure petirĩ tiigúdaqui. Apeyepé diamacú niiria. Cõãmacũ õpũũrĩrë tiigú, ñeeapesodeaatidari õpũũrĩrë tiirĩyigũ. Marĩye õpũũrĩ Jesús booró tiidare õpũũrĩ niĩã. Jesupé teeõpũũrĩ Õpũ niĩ.

14 Cõãmacũ Jesuré masõrigũ niiwĩ. Teerora cãũ tutuaremena marĩcãrë masõgũdaqui.

15 ¿Ateré múã masĩriite? Múãye õpũũrĩ Cristoya õpũũmena cãmeyioa. ¿Marĩ Cristoya õpũũrë ñeeape wapatári basocoya õpũũmena cãmeyioadari? Tiirídojãã.

16 ¿Atecãrë masĩriite? Ëmũ ñeeape wapatári basocomena niigũ, cúã puarã sicaõpũũ tiiróbiro putuácu. Cõãmacũye queti jóaripũpũ tee maquë jóanoã: “Cúã puarã sicaõpũũ tiiróbiro putuáadacu”,* jĩ jóanoã.

17 Teerora sícã sícũ Jesucristo marĩ Õpũmena niigũ, cãũ wãcũrémena cãũmena cãmeyioqui.

18 “Ãpërãrë ñeeapedugamiga” jĩ wãcũrõno tiigú, teeré dutiwáya. Apeyé marĩ ññañaré tiiré marĩye õpũũrĩrë ññañorícu. Marĩ ñeeapesodeaatirape, marĩye õpũũrĩ petire ññañarã tiia.

19-20 ¿Múã masĩriite? Marĩrë Cõãmacũ Espíritu Santore ticorigũ niiwĩ. Marĩye õpũũrĩ Espíritu Santoya wiibiro niĩã. Cãũ marĩmena niĩ. Cõãmacũ wapapacáremena marĩrë wapatárigũ niiwĩ. Teero tiirã, marĩye õpũũrĩmena marĩ booró tiimasĩña maniã. Marĩye õpũũrĩ, marĩ wãcũré Cõãmacũye niĩã. Marĩye õpũũrĩmena aññuré tiidãda, ãpërã Cõãmacũrë aññurõ wãcũãrõ jĩrã.

7

Nũmocũtire maquë

* 6:16 Génesis 2.24.

¹ Mecütigãrê múã jóaripũpũ sãĩñáriguere yũũgũda. Nãmocũtiheri, ãñũjãã, ãñũrõpeja.

² Teero niipacari, nãmocũtihera noo booró ñeeapesodeaatibocua. Teero tiirã, ãmũã cúãcõrõ nãmocũtiro booa. Numiãcã cúãcõrõ manũcũtiro booa.

³ Ɛmũ cũũ nãmomẽna ãñũrõ niĩãrõ. Coocã cũũmena teerora niĩãrõ.

⁴ Manũcũtigore cooya õpũũ dícu niiria; coo manũ boorõbirora cũũmena niirõ booa. Coomanũcãrẽ cũũya õpũũ dícu niiria; cũũ nãmõ boorõbirora coomena niirõ booa.

⁵ Cũã biiro tiiaro: Numiõ coo manũ coomena niidũgari, yũũaro. Cũũcã coore yũũaro. Apetó tiirã, cúã biiro cãmerĩ jĩibocua: “Marĩ tiirucũrobiro tiirĩjããda mẽna; Cõãmacũpere súubuseada”, jĩi wedesebocua. Cũã “noquẽ bũrecori súubuseada” jĩi quẽnoãri siro, súubusecua. Súubuseari siro, too sũguero niirecũtiaribirora manũmena, nãmomẽna niĩãrõ. Teero tiihéri, cúã wãcũtutuheri, Satanás ñãñaré tiidutĩboqui. ãpẽrãmẽna noo booró ñeeaperi tiibóqui.

⁶ Yũũ múãrẽ teeré dutirẽbiro jĩĩgũ mee tia. “Múã teero tiirĩ, ãñũãdacu” jĩĩgũ, teero jĩĩã.

⁷ Yũũ biiro wãcũã: Yũũ múã niipetirare yũũ tiirõbiro nãmomanirã niirĩ boomĩga. Cõãmacũpe basocãcõrõrẽ cúã tiĩadarere cũũrigu niiwĩ. ãpẽrãrẽ nãmomanidutigũ, manũmanidutigũ cũũrigu niiwĩ. ãpẽrãpẽre nãmocũtidutigũ, manũcũtidutigũ cũũrigu niiwĩ.

⁸ Mecütigã múã nãmomanirãrẽ, manũmanirãrẽ, wapewia numiãrẽ jĩĩgũda. Múã yũũ tiirõbiro nãmocũtiheri, manũcũtiheri, ãñũniã.

⁹ Ɛmũã numiãmena niidũgara nũcãhẽrãno nãmocũtiaro. Numiãcã teerora manũcũtiaro. Cũã nãmocũtiri, manũcũtiri, nemorõ ãñũã. Teero tiirã, cúã numiãmena, ãmũãmena niidũgare dícuire wãcũricua.

¹⁰ Yũũ wãmosĩarirare biiro dutia: Ate marĩ Ɔpũ dutiré niĩã; yũũ dutiré mee niĩã: Numiõ coo manũrẽ cõãrijããrõ.

¹¹ Cõãgõ, sĩcõrã putuãaro; o coo manũ niimirigũmena quẽnoãrõ; cũũmena niĩãrõ sũcã. Ɛmũcã teerora cũũ nãmorẽ cõãrijããrõ.

¹² ãpẽrãrẽjã yũũ wãcũrẽre biiro jĩĩgũda. Ate wãcũrẽ marĩ Ɔpũ yũũre wederé mee niĩã. Apetó tiigũ, sĩcũ múã menamacũ Jesuré padeohégore nãmocũtiboqui. Coo cũũmena niirucudũgari, cõãrijããrõ.

¹³ Teerora sũcã padeohégure manũcũtigocã coomena cũũ niirucudũgari, cõãrijããrõ.

¹⁴ Padeohégũ nãmõ coo Jesuré padeoré wapa coo manũcã Cõãmacũ ãñũrõ tiinórĩgu niiqui. Teerora padeohégo manũ cũũ Jesuré padeoré wapa cũũ nãmocã Cõãmacũ ãñũrõ tiinórĩgo niico. Teero tiirã, cúã põna Jesuré padeohéra põna tiirõbiro niiricua. Teero tiigũ, Cõãmacũ cúã põnarẽ ãñũrõ tiiqui.

¹⁵ Jesuré padeohégũno cũũ nãmorẽ cõãdũgagũ, cõãjããrõ. Jesuré padeohégocã coo manũrẽ cõãdũgago, cõãjããrõ. “Yũũre cõãrijããña; yũũmena niijããña”, jĩĩmasĩña maniã. Cõãmacũ marĩrẽ cãmerĩquẽrõ manirõ niirecũtiri booi.

¹⁶ Jesuré padeogó coo manũrẽ Jesuré padeohégure “yũũmena niigũ, padeogũdaqui” jĩĩmasĩña maniã. Teerora sũcã Jesuré padeogũcã cũũ nãmõ Jesuré padeohégore “yũũmena niigõ, padeogódaco” jĩĩmasĩña maniã.

¹⁷ Tee biipacari, ateré yũũ niipetiro macãrã, Jesuré padeoré põnarĩ macãrãrẽ dutia: Mũãcõrõ Cõãmacũ múãrẽ sicato cũũ põna putuãari tiirõbirora atitócãrẽ teerora niirõ booa.

¹⁸ Cõãmacũ ãpẽrãrẽ cõnerĩgu yapa macã caseróre widecõãnorirare cũũ põna putuãari tiibóqui. Cũã widecõãnorira niĩãrõ. Widedcõãnoña manirãrẽ cũũ põna putuãari tiirĩcãrẽ, teerora widecõãnoña manirã niĩãrõ.

¹⁹ Widedcõãnorĩgu niirĩ, o widecõãnoña manigũ niirĩcãrẽ, wapamaniã. Cõãmacũ booró tiirẽpe wapacũtĩnetõnũcãã.

²⁰ Niipetira Cõãmacũ cúãrẽ sicato cũũ põna putuãari tiirĩto cúã niisũgueribirora niirucujãrõ booa.

21 Dutiapenori basocare* Cõãmacũ cũũ põna putuári tiirí, cãã dutiapenorere wãcũpatirijããrõ. Apetó cããrẽ dutirá “wáaya” jĩĩrĩ, witiijõããrõ.

22 Cõãmacũ marĩ Õpũ Jesuré padeodutigu múãrẽ beserigu niuwĩ. Teerora sícũ besenũcãritore, dutiapenori basocũ niirigu niuwĩ. Atitóre biiro niĩã: Teero dutiapenori basocũ niipacũ, Jesuména niijĩgũ, dutiaperere witiirigu tiiróbiro niiqui. Jesuyé maquẽrẽ padequi. Æpĩ cũũ besenũcãritore, dutiapenoña manigá niirigu niuwĩ. Atitóre Cristore padecoteri basocũ tiiróbiro niiqui sáa.

23 Cõãmacũ múãrẽ waparacáremena wapatirigu niuwĩ. Teero tiirá, ãpẽrã dutiapenori basoca tiiróbiro niirijãña.

24 Cõãmacũ sicato besenũcãrito, múã niirecutirotirobirora niijãña. Cũũmena ãñurõ niĩña.

25 Wãmosíaherare marĩ Õpũ dutiré maniã. Marĩ Õpũ yũre bóaneõ ãñarémema múãrẽ yũ wederere tuorí tiirigu niuwĩ. Teero tiigú, yũ wãcũrepere wedeguda.

26 Biiro wãcũã: Atitóre pee ñañarõ netõré niĩã. Teero tiigú, sícũ cũũ niiróbirora putuájããrõ.

27 Nũmocutigu coore cõãrijããrõ. Nũmomanigũ nũmo ãmaãrijããrõ.

28 Nũmocutigu Cõãmacũrẽ netõnũcãgũ mee tiii. Numiõcã wãmosíago, Cõãmacũrẽ netõnũcãgõ mee tiyo. Teero niipacari, wãmosíarirare cãã catirí bũrecorire pee ñañarõ netõré niĩã. Yũ cãã ñañarõ netõrére boosãrimiga.

29 Yáa wedera, yũ múãrẽ ateré wededugaga: Atibúreco petiáدارo péero dusaa. Teero tiirá, mecũãmena nũmocutira nũmomanirã tiiróbiro niirõ booa.

30 Boorituari basoca boorituahera tiiróbiro niirõ booa. Æsenirãcã tũsahera tiiróbiro niirõ booa. Apeyenó sãĩrã cããye niidoaadarere tiiróbiro tũgueñarijããrõ.

31 Atibúreco maquẽmena ãñurõ netõrã tee dícare wãcũrijããrõ. Atibúreco maquẽ marĩ ãñaré ditiwaro tiia.

32 Múãrẽ wãcũpatiro manirõ niirĩ boogá. Nũmomanigũ marĩ Õpũye maquẽrẽ bayiró wãcũqui, Jesucristo usenirĩ boogá.

33 Nũmocutigupe atibúreco maquẽrẽ bayiró wãcũqui, cũũ nũmorẽ usenirĩ boogá.

34 Cũũ nũmo, teero biiri Jesucristo usenirĩ boogá, cũũ tiidugáre puaró niicu. Numiãcãrẽ teerora niĩã. Manũmanigõ marĩ Õpũye maquẽrẽ bayiró wãcũco. Cooya õpũãmena, coo wãcũrémema Cõãmacũ booró tiidugáco. Manũcutigope atibúreco maquẽrẽ bayiró wãcũco, coo manũrẽ boosãgõ.

35 Yũ múãrẽ ãñurẽ boosãgũ wede, jóacoa. Múã tiirere cãmotádugariga. Teero tiiróno tiigú, múãrẽ ãñurõ niirĩ boogá. Teero biiri marĩ Õpũye dícare wãcũrĩ boogá.

36 Sícũ cũũ macõ bũcũó wáari ãñagũ,† biiro wãcũqui: “Yũ macõrẽ ãñurõ tiiríga; coo manũcutiri, ãñubocu”, jĩĩ wãcũqui. Teero jĩĩgũno numicũãrõ. Teero tiiré ñañaré tiiré mee niĩã.

37 Æpĩpéja cũũ ãñurõ wãcũari siro, “yũ macõrẽ numicũricu” jĩĩqui. Cũũ teero tiidugáre ãñuniã. Yũ macõ manũcutirijããrõ jĩĩgũ, ãñurõ tiigú tiiquí.

38 Biiro niĩã: Numicũgũ ãñurõ tiigú tiiquí. Numicũhẽgũcã toorá ãñunemorõ tiiquí.

39 Marĩrẽ dutiré biiro niĩã: Manũcutigo coo manũ catiri, cũũmena niirucujããrõ. Cũũ diari siro, coore cãmotáre manirĩ, coo tũsagũmena manũcutimasĩco. Cũũ Jesuré padeogú niĩãrõ.

40 Yũpe biiro wãcũã: Coo ãpĩmema dúutuhego, nemorõ useniremena niico. Yũcã Espíritu Santore cũojĩgũ, teero wedesea.

8

Weerirare wáicu diiré ticoré maquẽ

* 7:21 Pecasãyemena “esclavos” niĩya. † 7:36 Apepũ biiro tuonóã: Sícũ cũũ nũmo niigõdo bũcũó wáari ãñagũ, ...

1 Yñu mecütigãrẽ apeyé múã sãñáriguere yñuguda. “¿Wáicura dii cúã weerirare ticoariguere yaajãrõ booi?” jñiriguere yñuguda. “Weerirare cúã padeoré wapamaníã; teeré masítoaa”, jñicu múã. Teerora niiã, niirõpeja. Teero jñrã, biiro jñrã tiicú: “Ûsãpeja ãpẽrã nemorõ masĩnetõncãã”, jñãmajãrã tiia. Marĩ câmerĩ maĩrã, biirope tiicú: ãpẽrãrẽ tiípucu, Cõãmacũrẽ padeonemóãrõ jñrã.

2 “Masĩnetõnegũ niiã” jñgãno ãñurõ peti masĩgã mee niiqui. “Biirope ãñurõ masĩrõ boocú”, jñmasĩriqui.

3 Cõãmacũ cũrẽ maĩgãrẽ masítoaqui.

4 Wáicura dii cúã weerirare ticoarigue maquẽpere biiro wedeguda: Marĩ masíã: Cúã weerira wapamanícua; Cõãmacũ sícũrã niiqui.

5 ãpẽrã cũrẽ padeohera pau cõãpõnapere padeocúa. Ëmũãsepũ niirãrẽ, atibárecopũ niirãrẽ padeocúa. Cúãrẽ marĩ Cõãmacũrẽ padeoróbiro tãgueñacua. “Marĩ õpãrã niĩya”, jñcua.

6 Marĩpe ateré masíã: Cõãmacũ marĩ Pacũ sícũrã niiqui. Cũũ niipetire atibáreco maquẽrẽ bauanéyigu. Marĩ cũũ põna cũũ dutiró tiádara niiã. Jesucristo sícũrã marĩ Õpũ niĩ. Cũũmenarã niipetire bauanénoriro niiwã. Marĩcãrẽ cũũmena niirĩ tiirígũ niiwĩ.

7 Niipetira Jesuré padeorá teeré masĩriya. Cúã siquẽrã too sugueropũ weerira dícre padeomíwã. Mecütigãrẽ weerirare ticoarigue diiré yaara, biiro wãcũcua: “Teeré yaara, weerirare padeorá tiia”, jñcua. Padeobayíhera yaara, wapa cãorã tiiróbiro tãgueñacua. Teeména cúã wãcũrere ñañocúa.

8 Marĩ yaaré, marĩ yaaherecã marĩrẽ Cõãmacũrẽ masĩrĩ tiinemória. Marĩ yaara, nemorõ ãñurã wáaricu. Yaahera, ñañarã wáaricu.

9 Teero niipacari, ãñurõ tiiyá múã. “Niipetirere yaamasíã” múã jñrémãna ãpĩ ãñurõ padeobayíhegure ñañaré tiirí tiiríjãña.

10 Biiro niiã: Mñũ “cúã weerirare wapamaníã” jñmasĩpacũ, cúã weerigure súubusepeoropũ yaagu wáabocu. ãpĩ padeobayíhegũ mñũ teero tiirére ññaboqui. Mñũrẽ ññacũgũ, cũũcã weerirare ticoariguere yaagu wáaboqui.

11 Mñũ masĩpacũ yaagu, padeobayíhegũpere “yñũ ñañaré tiigã tiigã” jñ wãcũrĩ tiigã tiia. Cristo cũũcãrẽ diabolosarigũ niiwĩ. Mñũ yaarémãna cũũ padeorére ñañorĩ tiibuyéríjãña.

12 Ateména pũtũáa sáa: Múã padeobayíhegure ñañaré tiibuyéra, Cristorena ñañaré tiirã tiia.

13 Teero tiirã, marĩ yaarémãna maríya wedegũ padeobayíhegure ñañaré tiirí tiirã, diamacũrã wáicura diiré yaanemorijãrõ booa, cũũrẽ ñañaré tiibuyéri jñrã.

9

Apóstoles cúã wederémãna wapatã, yaamasícua

1 Yñũcã Jesús cũũyere wededutigũ beserigũ niiã. ãpẽrã cũũ beserira tiiróbiro tiimasíã. Yñũcã marĩ Õpũ Jesuré ññawũ. Múãrẽ marĩ Õpũye quetire wedewũ. Múã teeré tũo, padeowá. Teero tiirã, yñũ Jesús beserigũ niirére masíã.

2 ãpẽrã yñũre “cũũ Jesús cũũyere wededutigũ beserigũ mee niĩ” jñrã niicua. Múãpeja teero jñria. Yñũ múãrẽ Jesuyé maquẽrẽ wederi siro, padeowá. Teero tiirã, múã ãpẽrã nemorõ yñũre “Jesús cũũyere wededutigũ beserigũ niĩ” jñmasíã.

3 ãpẽrã yñũre wedepatira, “cũũ Jesús beserigũ mee niĩ” jñcua. Cúãrẽ biiro yñũa:

4 Yñũ Jesús beserigũ niijgũ, yñũ buerére tãorãre “ecayá yñũre” jñmasíã.

5 Yñũcã ãpẽrã Jesús beserira, Jesús baira, teero biiri Pedrobirora yñũ tiirí, ãñubojíyu. Cúã nũmosãnumiã Jesuré padeorãre cúãmãna néewayã.

6 ¿Deero wãcũĩ múã? ¿Ûsã dícu Bernabé, yñũ Jesuyé quetire wederã yaacatidũgara, padedumasĩrigari?

⁷ ¿Surara cūu yaarére cūu basiro wapatígari? Wapatíriqui. ¿Utere oterí basocu teeducare yaarigari? Yaaqui. ¿Oveja coterí basocu oveja õpẽcõre bipegú sñirígari? Sñiquí.

⁸ Yũũ tee queorémena wederi, yũũre “basocá wãcũré dícare wedei” jĩrijãña. Moisére dutiré cũũriguecã teeré jóanoã.

⁹ Tee dutirépre biiro jóanoã: “Wecu trigore wãñiãrĩ, ɥseropu tuusãri betore tuusãrijãña. Yaadugagu, yaaaro”, jĩ jóanoã. Cõãmacũ teeré jĩgũ, wecuá dícare jĩgũ mee tiyígu.

¹⁰ Cũũ teeré jĩgũ, ɥsã cũũye quetire wederáre queorémena wedegu tiyígu. Ditare coamutõsuguegu, ɥpĩ trigore wãñiãgú “tiidita oteré ducare ñeeãdacu” jĩrã, padecua.

¹¹ ʘsã otenucãrira tiiróbiro Jesuyé maquẽrẽ múãrẽ wedenucãwũ. Otegú tee oteré ducare ñeerõbirora múãcã ɥsã bueré wapa apeyenó múã cuorére péero ɥsãrẽ ticori, ãñuniã.

¹² Múã ɥpẽrã múãrẽ bueráre teero ticojãcu. ʘsãpereja nemocú.

“ʘsãrẽ ticoya” jĩmasĩpacara, “ticoya” jĩria. Teero jĩrõno tiirã, teero nucãjãwũ. Biiro wãcũwũ: “Marĩ sãĩrĩ, Cristoye quetire booríbocua”, jĩ wãcũwũ.

¹³ ¿Ateré múã masĩriite? Cõãmacũwiipu paderí basocá Cõãmacũrẽ padeorã yaaré nécati cũũriguere yaacua. Teerora tiiwiipã wãicũrãre sãrõpu paderãcã tee diiré yaacua.

¹⁴ Cũã tiiróbiro Jesuyé quetire wederãcãrẽ “cũã tee wederémena wapatáyaaro” jĩrigu niĩwĩ marĩ ʘpũ.

¹⁵ Teero jĩpacari, yũũ sãcãrĩ “ticoya yũũre” jĩricu. Mecütígãrẽ múãrẽ apeyenó ticodutigu mee teero jóaa. Bayiró ɥabóarera diadugapacu, múãrẽ yũũ wederé wapa yaaré sãirícu.

¹⁶ Yũũ Jesuyé quetire wedegú niijĩgũ, “ɥpẽrã nemorõ ãñugú niĩã” jĩmasĩria. Tee Cõãmacũ yũũre padedutire niĩã. Yũũ teeré wedeheri, yũũre ñañanibocu.

¹⁷ Yũũ boorémena wedegu doca, wapatábojĩyu. Cõãmacũ yũũre wededutiripeja, cũũ yũũre cũũrigue dícare tiigú tiia.

¹⁸ Teero tiiró, yũũ ãñurõ ɥsenire yũũ wede wapatárebiro niicu. Yũũ wapaséro manirõ netõnére quetire basocãre wederémenape ãñurõ ɥseniã. Jesús beserigu niijĩgũ, “wederé wapa ticoya yũũre” jĩmasĩpacu, jĩria.

¹⁹ Paũ Cristore padeorí boosãgũ, biiro tũgueñaã: Sãcãrẽ padecotegu niiripacu, yũũ basiro niipetirare padecotegu tiiróbiro tũgueñaã.

²⁰ Judíoa pũtopu niigũ, cũãrẽ Cristore padeorí boosãgũ, cũã tiiróbirora tiia. Yũũ Moisére dutiré cũũriguemena niiripacu, tee dutirémena niirã pũtopu wáagu, cũã tiiróbiro tee dutirére tiia. Cũãrẽ Cristore padeorí boosãgũ, teero tiia.

²¹ Tee dutirémena niihẽrã pũtopu wáagu, cũãrẽ Cristore padeorí boosãgũ, tee dutirémena niihẽgũbiro niĩã. Teero niipacu, “Cõãmacũ dutirére tihégu niĩã” jĩgũ mee tiia. Yũũ Cristo boorére tiidugãgu niijĩgũ, Cõãmacũ dutirémenape niĩã.

²² Yũũ padeobayíheramena niigũ, cũãrẽ Cristore padeonemórĩ boogú, cũãbirora tiia. Atepére tiinemóã sũcã: Niipetirare “¿deerope yũũ tiirí, netõdugãmiĩ cũã?” jĩgũ, cũã tiirucúrobirora tiia.

²³ Tee niipetirere tiia, niipetiro macãrã Jesuyé quetire tãóaro jĩgũ. Teero tiigú, yũũcã cũãmenarã Cristo ticoadarere ñeeãdacu.

²⁴ Múã masiã: Cuturõpu wãara, niipetira cutucúa, “¿noãpé cutubayínemoĩ?” jĩrã. Niipetira cutupacãra, sãcãrã wapatãqui. Múãcã Cõãmacũ ticoadarere wapatãdugara, cuturí basoca tiiróbiro tutuaremena Cõãmacũ boorépere tiiró booa.

²⁵ Niipetira cũã cutuãdari suguero, bayiró cutubuécua. Too suguerope cũãye õpũũrĩrẽ ñañoriguere duujãcu. Cũã pũũmena tiirí betore wapatãdugara, teero tiisuguécu. Tiibeto máata bóajõacu. Marĩ ñeeãdarepeja petirícu.

²⁶ Teero tiigú, yuu cuturí basocá capea ñahēgū tiiróbiro noo booró tiiría. Cãmerĩquēri basocū ãñurō cãmerĩquēmasĩhēgū cū booró tiijãqui. Yũpeja cūbiro tiidugáhegu, yuu tiíadarere ãñurō wãcūsuguea.

²⁷ Yáa õpũũrē quēnojeáduṭigu, ñañaré tiidugárere nũcãjãã. Yáa õpũũ yũre dutiria; yuu basiro yáa õpũũrē dutia. Teero tiiriatã, Jesuyé quetire ãpērãrē wedegú niipacu, Cõamacū ññacoropure ñañarō putuábocu.

10

Weerirare padeorijãña

¹ Yáa wedera, múārē ateré múã masĩrĩ boogá: Niipetira úsã ñecūsũmũã õmeburuá doca niiyira. Niipetira Día Oco Sõárĩmaarē tĩawayira.

² Niipetira “Moisémēna niiã” jĩrēre ãñorã, õmeburuáre nũnũ, tiimaarē tĩawayira. Cúã õmeburuáre nũnũ, tiimaarē tĩawariguemēna wãmeõtinorirabiro putuáyira.

³ Niipetira maná wãmecutirigue Cõamacū ticoriguere yaayira.

⁴ Niipetira oco Cõamacū ticoriguere sĩniyira. Tee oco útãgãpu witiyiro. Tiigá útãgã Cõamacū ticoriga niiyiro. Cristora tiigabiro niĩ. Cúã noo wáaro cúãmena niiyigu.

⁵ Cõamacū cúārē teero tiipacári, cúãpe cūārē usenirĩ tiiriyira. Cūārē netõnũcãrĩ ññagũ, paure yucu manirõpu diari tiiyigu.

⁶ Cúārē teero wáarigue marĩrē queoré ticoré niiã. Marĩrē cúã tiirírobiro ñañarére ugaripéarijããrõ jĩrõ, teero wáyairo.

⁷ Teero tiirã, cúã sĩquērã tiirírobiro weerirare padeorijãña. Cõamacūye queti jóaripũpu cúã tiiriguere jóanoã: “Cúã yaa, sĩni, too síro cúã booró bosebureco tiinũcãyira”,* jĩ jóanoã.

⁸ Marĩpeja sĩquērã cúã tiirírobiro noo booró ñeeaperijããda. Cúãcã teero tiirigue wapa sicaburecore veintitrés mil diayira.

⁹ Teero biiri sĩquērã cúã tiirírobiro marĩ Õpũrē cúari tiirijããda. Cúãcã teero tiirigue wapa paũ ãñaã bacasiãnoyira.†

¹⁰ Teero biiri sũcã cúã sĩquērã Cõamacūrē wedepatirirobiro wedepatirijãña. Cúãcã wedepatirigue wapa ángele sĩãdutinorigu cúārē sĩãyigu.‡

¹¹ Atibũreco petiwáro tia. Teero tiigú, Cõamacū marĩ atitó macãrãrē masĩduṭigu, cúārē teero tiiyigu. Cúã cúārē wáariguere jóadutirigu niĩwĩ, marĩrē cúã tiirírobiro tiirijããrõ jĩgũ, cúārē wáariborora marĩrē wáari jĩgũ.

¹² Teero tiigú, sĩcũ “yũpeja ãñurō padeogú niiã; ñañaré tiiría” jĩ wãcũgũno ãñurō tuomasĩña, ñañaré tiirĩ jĩgũ.

¹³ Apetó múã ñañaré tiidugácu. Múã dícuere teero wáaricu; niipetirapure teero wáacu. Cõamacūpe múārē tiíapurucugu niijĩgũ, múã nocõrõ nũcãrēre masĩjĩgũ, múārē ñañaré tiidugánemore jeari tiirĩqui. Ñañaré tiidugáre jeari, Cõamacū múārē tutuare ticogũdaqui, ñañaré tiirijããrõ jĩgũ.

¹⁴ Teero tiirã, yuu maĩrã, múã cúã weerirare padeorijãña, ñañarõ wáari jĩrã.

¹⁵ Múã ãñurõ masĩrã niiã. Teero tiirã, múã basiro yuu wedeserere “diamacú niiã” o “merēã niiã” jĩãdacu.

¹⁶ Marĩ bocara, sĩnirĩ bapa sĩniãdari suguero, Cõamacūrē usenire ticoa. Tiibapare sĩnirã, “Cristoye díi marĩrē õmayudiabosariguemēnarã marĩ cūũmena niiã” jĩdugara tia. Pãgãrē bato yaara, “Cristoya õpũũ cū diari õpũũmenarã marĩ cūũmena niiã” jĩdugara tia.

¹⁷ Marĩ sicagá maquē pãrē yaa. Teero tiirã, marĩ paũ niipacara, sicaõpũũ tiiróbiro niiã.

¹⁸ Israelya põna macãrãrē wãcũña. Cúã Cõamacūrē padeorã, wáicũrare sĩãpéocua. Tee diiré yaara, “Cõamacūmena niiã” jĩrã tiicúa.

* 10:7 Éxodo 32.6. † 10:9 Números 21.5-6. ‡ 10:10 Números 16.41-49.

19 ¿Deero jĩdugagu tiia yuu teeména? “Wáicura dii cúã weerirare ticoariguere marĩ yaara, weeriramena niiádacu”, ¿jĩdugagu tiigári? “Weerira caticua”, ¿jĩdugagu tiigári? Jĩria.

20 Biirope jĩdugagu tiia: Cõamacũrẽ padeohéra cúã weerirare wáicura diiré ticora, Cõamacũrẽ ticora mee tiíya; wãtĩãpere ticora tiíya. Múãrẽ wãtĩãmena niirĩ booríã.

21 Marĩ Ôpũrẽ padeoráména vinorẽ sñirã, pãrẽ yaara, marĩ Ôpũrẽ padeorére wiyará tiia. Teeré yaaarira wãtĩãyere sñi, yaaro booríã.

22 Marĩ Ôpũrẽ doeri tiidugáricu. Cũũ marĩmena cúari, marĩ cúũmena sñcãrĩbíricu; tutuagu niiqui.

Marĩ booró tiirã, ãpẽãrẽ maĩrĩbocu

23 Múã sĩquẽrã biiro wedesecu: “Marĩ tiidugárere tiimasĩã”, jĩicu. Teerora niia, niirõpeja. Apetó tiiró, marĩ tiidugáre marĩrẽ tiipuricu. “Marĩ tiidugárere tiimasĩã” jĩrẽ diamacú niipacari, teepé ãpẽãrẽ Cõamacũrẽ ãñurõ padeorí tiirícu.

24 Múãye dícuere wãcũrijãrõ booa; ãpẽãyẽ niiãdarecãrẽ wãcũrõ booa.

25-26 Cõamacũye queti jóaripũpũ biiro jóanoã: “Niipetire atibúrecopũ niiré marĩ Ôpũye niia”, § jĩ jóanoã. Teero tiirã, yaaré dúaropũ dúarere noo booró sã, yaaya. “¿Weerirare súubusepeoarigue dii niĩ?” jĩ sãññãrijãña, wapa cõorã tãgueñarĩ jĩrã.

27 Apetó tiigú, sñcũ Jesuré padeohégũ múãrẽ cúũ pũtopũ yaadutiboqui. Múã cúũ pũtopũ wáadugara, niipetire cúũ ecarére yaaya. “¿Ate deero tiiarigue dii niĩ?” jĩ sãññãrijãña, wapa cõorã tãgueñarĩ jĩrã.

28 Toopú niirĩ, ãpẽã múãrẽ biiro jĩbocua: “Ate weerirare cúã ticoarigue dii niia”, jĩbocua. Múã cúã padeorére ñañorĩ jĩrã, tee diiré yaarijãña, wapa cõorã tãgueñarĩ jĩrã.

29 Múãye maquẽrẽ wederia. Múã yaara, ñañarõ tãgueñarícu. Cúã tãgueñare maquẽrẽ wedegũ tiia. “Yaaya maniréno niia”, jĩ tãgueñacua.

Múã yũre sãññãbocu: “¿Deero tiirã ãpẽã tãgueñareména ùsãpe ùsã yaadugarere yaari-gari?”

30 Ùsã yaarére Cõamacũrẽ usenire ticori, ãpẽã ùsã yaarére merẽã jĩmasĩricua”, jĩbocu.

31 Yũpeja múãrẽ biiro wedea: Marĩ yaarémena, marĩ sñiréména, marĩ booró tiiréména Cõamacũrẽ usenirĩ tiíada, ãpẽãcã Cõamacũrẽ “ãñunetõjõãĩ” jĩãrõ jĩrã.

32 Múã tiiréména sñcũnorẽ ñañarẽ tiĩñorijãña; niipetira Cõamacũ põnarẽ, judíoare, judíoa niihẽrãrẽ ñañarẽ tiĩñorijãña.

33 Yũcã teerora tiia. Niipetire yũ tiiréména niipetirare ãñurõ tiidugáa. Niipetira netõnerĩ boogú, cúãye niiãdarere boosãã; yũpeja yé dícuere ãmaãria.

11

1 Múãcã yũ Cristore nũnũrõbirora teeré ññacũ, yũre nũnũñã.

Numiã Jesuré padeorã neãrõpũ tiiré maquẽ

2 Múã yũ tiiríguere teero wãcũpetirucujããyiro. Yũ múãrẽ buerigüecãrẽ diamacú tiíayiro. Teero tiigú, múãmena yũ bayiró useniã.

3 Apeyeré ateré múãrẽ masĩrĩ boogá: Cristo niipetira ùmũã sotoa niĩ. Ùmũpe cúũ nũmo sotoa niĩ. Cõamacũ Cristo sotoa niĩ.

4 Ùmũ súubusegũ, cúũya dupupũ sapeare pesarijãrõ booa.* Cũũ Cõamacũ wededutirere wedegũ, teerora pesarijãrõ booa. Pesagúpeja bobooro tiigú tiiquí. Cũũ teero tiigú, marĩ Ôpũ Jesucristore quioníreména padeoríqui.

§ 10:25-26 Salmo 24.1. * 11:4 “Jesuré padeoráména neãgã, sapeare pesariqui”, jĩdugaro tiia. Cũũ sñcũrã niigũ, sapeaména súubuseri, ãñuniã.

⁵ Numiõpeja súubusego, cooya dupupɛ suti caserore pesaro booa. Coo Cõãmacũ wededutirere wedego, teerora tiiró booa. Pesahegopeja bobooro tiigó tiicó; marĩ Òpũ Jesucristore quioníremena padeoríco. Póare súa pedenorigo tiiróbiro niico.

⁶ Sícõ numiõ pesarí casero pesahego, sica diamacúrã coo póare súacõãjããrõ. “Yũre súapetiata, o pedeatã, bobooro tũgueñabocu” jĩgõ, suti caserore pesaaro.

⁷ Ɛmũpe Cõãmacũ niirere, cũũ dutimasĩrere ãñoĩ. Teero tiigú, pesarijãrõ booa. Numiõpe coo manũ añurõ dutimasĩrere ãñooyo. Teero tiigó, suti caserore pesaro booa.

⁸ Múã masiã: Sicatorpura Cõãmacũ basocãre tiigú, ãmurẽ numiõya cõãmena tiiríyigũ; numiõpere ãmũya cõãmena tiiyígũ.

⁹ Cõãmacũ Adãnrẽ tiigú, Evare tiiapuaro jĩgũ mee tiiyígũ. Evare tiigũpeja, Adãnrẽ tiiapuaro jĩgũ tiiyígũ.

¹⁰ Teero tiirã, múã neãrõpũre niirã, numiã suti caserore pesaro booa. Teero tiigóno coo manũ dutirémene niirere ãñocó. Ángeleacã coo teero tiirere ãñacua.

¹¹ Teero niipacari, marĩ Jesuré padeorã cãmerĩ tiiapua. Ɛmũã cũã nãmosãnumiã tiiapure manirõ niimasĩricua. Numiãcã cũã manũsũmũã tiiapure manirõ niimasĩricua.

¹² Ate diamacúrã niĩã: Cõãmacũ numiõrẽ ãmũya cõãmena tiiyígũ; teero biiri ãmũã numiãpũre bauácua. Niipetira Cõãmacũ tiiríra dícu niĩya.

¹³ Numiã Cõãmacũrẽ sãĩrã, dupupɛ suti caserore pesaheri, ¿ãñuĩ? Múã basiro beseya.

¹⁴ Niipetira ateré masĩnoã: Ɛmũ póañapõ yoari, bobo niĩã.

¹⁵ Numiõpe póa yoariñapõ cãogó boboríco; tee póamena usenico. Coo póamena suti caserore pesagobiro tiicó.

¹⁶ Yũũ wedeserere “diamacũ niiria” jĩgũnorẽ biiro jĩgũda: “Ɛsã teero dícu tiirucúa. Teero biiri Jesuré padeorẽ põnarĩ macãrãcã teerora tiirucúcu”, jĩgũda.

Neãyara diamacũ tiirítrigue

¹⁷ Mecũtigã múãrẽ apeyeré jóaa. Ateré jóagu, múãmena useniria. Múã neãrã tiiré múãrẽ Jesuré padeonemorĩ tiiróno tiirã, padeorere ãñorã tiia.

¹⁸ Múãrẽ ateré jĩsũguegũda: Múã neãrã, sãcãrõména yaariayiro. Teeré tũoáwũ. Yũũ tũgueñarĩ, yũre diamacũ maquẽrẽ wedecoaya.

¹⁹ Ate diamacúrã niĩã: Múã bataricãrẽ, añuniã. Teemena “¿noãpé diamacũ Jesuré padeorã niĩto?” jĩrere ãñoãdacu.

²⁰ Múã neãyara, marĩ Òpũ cũũ buerãmene yaaturirobiro diamacũ tiiríayiro.

²¹ Múã yaaré néewarere noo booró yaanũcãjããyiro. ãpẽrã jũamena putuã, ãpẽrã sĩni, cũmu, tiíayiro.

²² Múã pairó yaa, sãnidugãra, múãye wiseripũ teero tiiyã. ¿Múã ãpẽrãrẽ Jesuré padeorãre doo niĩ? ãpẽrã bóaneõrãrẽ bobooro wãari tiirã tiíayiro. Múã teero tiiré quetire tũogú, ¿deero jĩgũdari yũũ múãrẽ? “Múãmena useniã” ¿jĩgarite? Jĩridojãgũdacu.

Jesús cũũ buerãmene yaaturigũ

(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³ Yũũ múãrẽ bueriguere marĩ Òpũ yũre buewi. Biiro niĩã: Jesuré ãñatutirapũre ticoadari ãnamirẽ cũũ pãrẽ née,

²⁴ Cõãmacũrẽ usenire ticoyigũ. Yaponó, pũatásã, jĩyigũ: “Ate pã yũũ múãrẽ diabosadari õpũũbiro niĩã. Ateré tiiyã, yũũ múãrẽ diabolosarere wãcũrã”, jĩyigũ.

²⁵ Yaaari siro, teerora tiiyígũ sãnirí bapamena. Cũũ buerãre tãgũ, jĩyigũ: “Atibapã maquẽ yéé díbiro niĩã. Yéé díimena Cõãmacũ mama netõnére quetire cũũgũdaqui. Múã tiibapare sãnirécõrõ yũre wãcũña”, jĩyigũ.

²⁶ Teero tiirã, múã pãrẽ yaara, tiibapare sãnirã, marĩ Òpũ marĩrẽ diabolosariguere ãñorã tiia, téé cũũ putuaatiripũ.

Bocaadari suguero, wãcũdutire

²⁷ Bocaadara quioníremena tiiáro. Quioníremena ññahëgũ yaa, sñni, Jesuré ññañaré tiiquí; Jesuyá õpũũ, cũũye díre búri niiré tũgueñaqui.

²⁸ Marĩ niipetira bocaadari suguero, marĩ tiiríguere “ñañaré tiitá” jĩĩ, wãcũsuguero booa.

²⁹ Sícũ marĩ Õpũ marĩrẽ diabosariguere wãcũripacu, pãrẽ yaa, sñnigũ, ññañarõ ti-inógũdaqui.

³⁰ Teero tiirá, múã paũ diarecutira, tutuhera niicu. Siquẽrã diajõãtoayira.

³¹ Marĩ bocaadari suguero, wãcũpatisugueatã, Cõãmacũ marĩrẽ teero ññañarõ tiiríqui.

³² Marĩrẽ teero ññañarõ tiigũ, marĩrẽ marĩ ññañaré tiirere duudutígũ tiiquí. Marĩrẽ ãpẽrã cũũrẽ padeohéramena pecamepũ wáari booríqui.

³³ Teero tiirá, yáa wedera, neãyara, biiro tiiyá: Sícãrõména yaaadara, niipetirare yueya.

³⁴ Juaabóaguno cũũya wiipũ yaaaro. Teero tiigũ, Cõãmacũ múã ãñurõ neãrĩ ññagũ, ññañarõ tiiríqui. Apeyeré múã putopũ wáagu, quẽnogũda.

12*Espíritu Santo basocãcõrõrẽ tiimasĩrere ticoré*

¹ Yáa wedera, Espiritu Santo múãrẽ tiimasĩrere ticoqui, Jesuré padeorí põna macãrãrẽ tiápuaro jĩĩgũ. Múãrẽ teeré masĩrĩ boogá.

² Múã ateré masiã: Múã Jesuré padeoádari suguero, múã menamacãrã weerirare padeorá wáari ñña, múãcã wáarira niuwã. Weerira cúã padeorá catirá mee niĩyã; wedeseriya.

³ Teero tiigũ, yuũ múãrẽ ateré masĩrĩ boogá: Sícãno Espiritu Santo ticorémãna wedesegu ateré jĩĩmasĩriqui: “Jesús ññañarõ wáatẽrĩjããrõ”. ãpĩpéja “Jesús marĩ Õpũ niĩ” jĩĩgũ Espiritu Santo ticorémãna dícu teeré wedesemasĩqui.

⁴ Espiritu Santo tiimasĩre ticogu, merẽã dícu marĩrẽ batoqui. Espiritu Santo tee niipetirere ticogú sícũrã niiqui.

⁵ Marĩ merẽã dícu paderé cuoa, Jesuré padeorí põna macãrãrẽ tiápuaro jĩĩrã. Marĩ Õpũ tee niipetirere cũũrigũ sícũrã niĩ.

⁶ Marĩ merẽã dícu padea. Cõãmacũ marĩrẽ paderi tiigũ sícũrã niiqui. Niipetire tee marĩ paderere ãñurõ wáari tiiquí.

⁷ Espiritu Santo cũũ tiimasĩre ticorémãna marĩ niipetirare cũũ marĩmena niirere ãñoquí. Tee tiimasĩrere ticoqui, cãmerĩ tiápuaro jĩĩgũ.

⁸ Cõãmacũ Espiritu Santomãna siquẽrãrẽ ãñurõ masĩrémãna wedesemasĩrere ticoqui. ãpẽrãrẽ cũũmenarã ãñurõ tuomasĩremãna wedemasĩrere ticoqui.

⁹ ãpẽrãrẽ cũũmenarã padeorere ticoqui. ãpẽrãrẽ cũũmenarã diarecutirare netõnémasĩrere ticoqui.

¹⁰ ãpẽrãrẽ Cõãmacũ sícũrã tiimasĩrere tiiẽñomasĩrere ticoqui. ãpẽrãrẽ Cõãmacũ wededutirere wedemasĩrere ticoqui. ãpẽrãrẽ besemasĩrere ticoqui. Tee masĩrémãna “ãni wãtĩ tutuaremenã biiro tiii” o “Espiritu Santo tutuaremenã biiro tiii” jĩĩ besemasĩqui. ãpẽrãrẽ ãpẽrãyere máata wedesemasĩrere ticoqui, cúã tee wedesere tuohéra niipacari. ãpẽrãrẽ tee wedesere “biiro jĩĩdũgaro tiiã” jĩĩ wedemasĩrere ticoqui.

¹¹ Espiritu Santo basiro tee niipetirere tiiquí. Cũũrã basocãcõrõrẽ cũũ ticodũgarere ticoqui.

Marĩ sicaõpũũbiro niĩã

¹² Marĩya õpũũ maquẽ pee niĩã. Pee niipacaro, sicaõpũũrã niĩã. Cristocã teerora niĩĩ. Marĩ cũũrẽ padeorá paũ niipacara, sicaõpũũbiro niĩã.

13 Marĩ niipetira Espíritu Santo sícãmena wãmeõtinowã. Teero tiigá, marĩ judíoa, griegoa, dutiapenori basoca, dutiapenoña manirá sicaõpũũbiro niirĩ tii. Marĩ niipetira sícãrẽna cõoa Espíritu Santore.

14 Sicaõpũũ sicawãme dícu niiria; sicaõpũũ pee õpũũ maquẽrẽ cõoa.

15 Marĩya ðapo wedeseri ðapo niirõ, biiro jĩbocu: “Wãmo niiria; marĩya õpũũ maquẽ niiria”. Teero jĩpacaro, toopára niijãã.

16 Marĩya cãmopéro wedesebocu: “Capea niiria; marĩya õpũũ maquẽ niiria”. Teero jĩpacaro, toopára niijãã.

17 Marĩya õpũũ capea dícu niirĩ, ¿deero tii marĩ tuobóatau? Marĩya õpũũ cãmopéro dícu niirĩ, ¿deero tii marĩ wĩniñáboatau?

18 Cõãmacũ marĩrẽ tiigá, niipetire marĩya õpũũ maquẽrẽ cãũ cũũdugaropũ cũũrigũ niiwĩ.

19 Sicaõpũũpũre niiréno sicawãme dícu niĩatã, basocáya õpũũ niiribojĩyu.

20 Biirope niĩ: Sicaõpũũ pee wãme cõopacári, sicaõpũũrã niĩ.

21 Capea wãmorẽ “mũurẽ booríga” jĩmasĩricu. Dupucã ðaporire “booríga” jĩmasĩricu.

22 Teero jĩrõno tiirá, marĩya õpũũ maquẽ apeyeré “tutuhere niĩã” jĩpacari, tee manirĩ, añurõ catimasĩricu.

23 Marĩya õpũũ maquẽrẽ apeyeré búri niiré tũgueñaã. Teero tiirá, teeré añurõ bauáro jĩrã, añurõ quẽnoã. Apeyeré bobooro tũgueñarã, teeré yayióra, sutiré sãñaã.

24 Apeyé añuré baurépereja quẽnoría. Cõãmacũ marĩya õpũũ maquẽrẽ teero cũũrigũ niiwĩ, búri niirére wapapacárobiro ññaãrõ jĩgũ.

25 Cãũ niipetire marĩya õpũũ maquẽ sícãrõména paderi booquí; teero biiri sícãrõména cãmerĩ tiiápuri booquí.

26 Marĩya õpũũpũre sicatabe pũnirĩ, niipetiropũ sesajõãã. Añurõ wáaricãrẽ, niipetiropũ añurõ tũgueñaremena useniã.

27 Teero jĩgũ, biiro jĩgũ tiia: Múã Cristore padeojĩrã, cũũya õpũũbiro niĩã. Basocãcõrõ cũũya õpũũ maquẽbiro niĩya.

28 Cõãmacũ Jesuré padeorí põna macãrã watoapũre Jesús cũũyere wededutigũ beserirare niipetira sotoapũ cũũrigũ niiwĩ.

Cũã docare cãũ wededutirere wederáre cũũrigũ niiwĩ.

Cũã docare cãũye quetire bueráre cũũrigũ niiwĩ.

Cũã docare cãũ dícu tiimasĩrere tiiẽñorãrẽ cũũrigũ niiwĩ.

Cũã docare diarecãtirare netõnãrẽ,

tiiápurare,

dutiráre,

ãpẽrãyére wedeserare cũũrigũ niiwĩ.

29 Niipetira Jesús cũũyere wededutigũ beserira niiriya. Niipetira Cõãmacũ wededutirere wederá niiriya. Niipetira Cõãmacũye quetire buerá niiriya. Niipetira Cõãmacũ dícu tiimasĩrere tiiẽñomasĩriya.

30 Niipetira diarecãtirare netõnémasĩriya. Niipetira ãpẽrãyére wedesemasĩriya. Niipetira cãũ wedesere “biiro jĩdũgaro tiia” jĩ wedemasĩriya.

31 Teero tiirá, Espíritu Santo nemorõ añurõ tiimasĩre ticorére booyá. Mecãtígãrẽ yũũ múãrẽ nemorõ añurére wedegũda.

13

Cãmerĩ maĩrẽ

1 Marĩ ãpẽrãyére wedesemasĩpacara, ángeleayere wedesemasĩpacara, cãmerĩ maĩhãrĩ, marĩ wedesere wapamanícu. Yucãtuti páara o cõmequiriré páacarerabiro marĩ wedesere busucũ.

2 Cõãmacũ marĩrẽ wededutirere wedemasĩpacara, cãmerĩ maĩhãrã, búri niirã putuáa. Marĩ niipetire basocá masĩña manirére masĩpacara, niipetire Cõãmacũyere tũomasĩrã

niipacara, câmerĩ maĩhẽrã, búri niirã pũtuáa. Marĩ bayiró padeorémēna ũtãgũrẽ aperopá wãadutimasĩpacara, câmerĩ maĩhẽrã, búri niirã pũtuáa.

³ Marĩ cũoré niipetirere bóaneõrãrẽ ticobocu. Marĩ cúãrẽ maĩrípacara ticora, Cõãmacũ marĩrẽ “ãñurõ tiiwú” jĩriqui. Marĩ Cõãmacũyere tiirí, cúãrẽ padeohéra marĩrẽ sóedutibocua. Cũũyere tiipacára, câmerĩ maĩhẽrĩ, Cõãmacũ marĩrẽ “ãñurõ tiiwú” jĩriqui.

⁴ Marĩ câmerĩ maĩrã, biiro tiia: Æpẽrã marĩrẽ merẽã tiirí, cúã tiirere nũcãjãã. Niipetirare ãñurõ tiia. Æpẽrãrẽ ãñatutiria. “Biuro biigúno niia yũũja”, jĩ wãcũria. “Ûsã ãpẽrã nemorõ niinetõnũcãrã niia”, jĩ wãcũria.

⁵ Æpẽrãrẽ padeorémēna wedesea. Marĩye niĩãdare dícare wãcũria. Máata cúaria. Æpẽrãrẽ yoari cúañaria.

⁶ Æpẽrã ñañaré tiirí ãñarã, ũseniria. Cúã diamacú maquẽpere tiirí, ũseniapua.

⁷ Marĩ maĩrãrẽ cúã ñañaré tiirí, maĩdúria. “Too síro cúãcã ãñurẽpere tiimasĩãdacua”, jĩ wãcũã. Wãcũtutuarucujãã. Cúã ãñurere tiirí yuea.

⁸ Marĩ câmerĩ maĩré petirícu. Cõãmacũ wededutirere wederé petiãdacu. Æpẽrãyére máata wedesemasĩre petiãdacu. Cõãmacũyere tũomasĩremēna wedemasĩre petiãdacu.

⁹ Marĩ niipetirere Cõãmacũyere tũomasĩpetiria. Cõãmacũ wededutirere wedepacara, wedepetiria.

¹⁰ Jesús pũtuãatiri, masĩpetijããdacu; “teeré tũomasĩriga” jĩnemoricu sáa.

¹¹ Yũũ wĩmagũ niigũ, wĩmagũbiro wãcũ, wedesewũ. Bũcũ wáagũ, wĩmagũ niigũ tiiríguere duujãwũ.

¹² Teerora sũcã atitóre marĩ ãñurõ tũomasĩria. Æñorõ bũcũropũ marĩ ãñarẽbiro niia; ãñurõ bauría. Too síropũ ãñurõ bauró ãñããdacu. Mecũtígãrẽ marĩ péerogã masĩã. Too síropũ cúũ marĩrẽ masĩrõbirora masĩpetijããdacu.

¹³ Teero tiiró, ate itiãwãme niirucujããdacu: Cõãmacũrẽ padeoré, “cũũ marĩrẽ ãñurõ tiigúdaqui” jĩ ũseniyuere, câmerĩ maĩré niirucujããdacu. Itiãwãme watoare câmerĩ maĩrépe ũpũtí maquẽ niia.

14

Æpẽrãyére máata wedesemasĩrã biiro tiiró booa

¹ Æpẽrãrẽ maĩrucujãña. Cõãmacũ Espiritu Santomena tiimasĩre ticorécãrẽ bayiró booyá. Cõãmacũ wededutirere wedemasĩrere boonetõnũcãña.

² Æpẽrãyére máata wedesemasĩgũno Cõãmacũ dícare wedesequi. Basocãre wedeseriqui. Cũũ wedeserere tũorícua. Espiritu Santo tutuaromena masĩña manirere wedesequi.

³ Cõãmacũ wededutirere wedegũpe basocãre wedesequi. Cũũ wederi tũorãre Cõãmacũrẽ padeonemórĩ tiiquí. Cũũrã wãcũtutuari, ãñurõ tũgueñarĩ tiiquí.

⁴ Æpẽrãyére máata wedesemasĩgũno cúũ basiro Cõãmacũrẽ padeonemógũ tiiquí. Cõãmacũ wededutirere wedegũpe Jesuré padeorí põna macãrãrẽ padeonemórĩ tiiquí.

⁵ Múã niipetira ãpẽrãyére máata wedesemasĩrĩ boomíga. Tee nemorõ múã Cõãmacũ wededutirere wederi bayiró boosãmiã. Cõãmacũ wededutirere wederẽpe ãpẽrãyére máata wedesere nemorõ wapacutía. Sícũ ãpẽrãyére máata wedeseari síro, cúũ wedeseariguere ãpĩ wederi, ãñunicu. Teero wedegũ, niipetira Jesuré padeorí põna macãrãrẽ padeonemórĩ tiiquí.

⁶ Teero tiigú, yáa wedera, yũũ múã pũtopũ wáagũ, ãpẽrãyére máata wedeseri, tee wedesere múãrẽ tiĩpuricu. Cõãmacũ yũũre wederere múãrẽ bueripereja, tiĩpuricu. Cõãmacũyere yũũ ãñurõ tũomasĩrere múãrẽ wederi, tiĩpuricu. Cõãmacũ yũũre wededutirere wederi, tiĩpuricu. Yũũ apeyeré buenemorĩ, tiĩpuricu.

⁷ Queorémēna múãrẽ wedegũda: Tõõrõriwũ noo booró putiãmajãrĩ, “¿ñeenó basaré niigari?” jĩmasĩña maniã. Búapũtẽrõcã noo booró búapũtẽãmajãrĩ, “¿ñeenó basaré niigari?” jĩmasĩña maniã.

⁸ Surara câmerĩsĩãrã wáara, cornetare añũrõ putihéri, cúãyere quẽnoricua.

⁹ Múãcã teerora niicu. Múã tuomasĩhẽre wedeseri, “biiro jĩũdugara tiĩya” jĩĩmasĩña maniã. Teero wedeseãmajãre niicu.

¹⁰ Atibúrecopure pee merẽã dícu wedesere niicu. Niipetire tee wedeserecõrõ tuomasĩnoã.

¹¹ Yũũ ãpẽrã wedeserere tuohégũ, aperó macũbiro niiã. Yũũ wedeseri tuohégũ, cúũcã aperó macũbiro niiqui.

¹² Múãcã ãpẽrãyére tuoricu. Teero tiirá, múã Espiritu Santo tutuaromena tiimasĩre ticorere boorã, Jesuré padeorí põna macãrãrẽ añũrõ padeonemórĩ tiimasĩrepere boonetõnucãña.

¹³ Teero tiigú, ãpẽrãyére máata wedesemasĩgũno Cõãmacũrẽ biiro sãĩrõ booa: “Yũũ wedesere ‘biiro jĩũdugaro tiia’ jĩĩ wedemasĩrere ticoya” jĩĩ sãĩãrõ.

¹⁴ Yũũ ãpẽrãyére máata wedeseremena súbusegu, yeeripũnamena súbusea. Yũũ wãcũrémenape “biiro jĩĩgũ tiia” jĩĩmasĩricu.

¹⁵ Too docare ¿deero tiigúdari yũũ? Biirope tiigúda: Yũũ súbusegu, yeeripũnamena súbuseguda; teerora yũũ wãcũrémenacãrẽ súbuseguda. Yũũ Cõãmacũrẽ basapeogu, yeeripũnamena basaguda; teerora yũũ wãcũrémenacãrẽ basaguda.

¹⁶ Mũũ yeeripũnamena dícu Cõãmacũrẽ “añũnetõjõãgũ niiĩ” jĩĩrĩ, ãpĩ mũũ wedeserere tuoricu. Tuorijĩgũ, “teerora niiã” jĩĩapumasĩricu.

¹⁷ Mũũ teero usenire ticori, añũniã, añũrõpeja. Cũũpere Cõãmacũrẽ padeonemórĩ tiiricu.

¹⁸ ãpẽrãyére máata wedeserere yũũrã múã niipetira nemorõ wedesea. Teero tiigú, Cõãmacũrẽ usenire ticoa.

¹⁹ Teero jĩĩpacu, Jesuré padeorã neãrõpu yoari ãpẽrãyére máata wedesegu, búri peti wedesecu. Too niirã tuoricua. Basocãre buedagagu, cúã tuorémema wederipereja, péerogã wedepacari, nemorõ añũniã.

²⁰ Yáa wedera, wĩmarãbiro wãcũrijãña. Múã wĩmarã ñañarẽ wãcũhẽrãbiro wãcũpacara, apyepere butoãbiro wãcũña.

²¹ Cõãmacũye queti jóaripũpu ateré jóanoã: “Marĩ Õpu Cõãmacũ biiro jĩĩ: ‘Yũũ atiditã macãrãrẽ ãpẽrãyémena wedeseguda. Teeménacãrẽ nemorõrã padeoríadacua’, jĩĩyigu”,* jĩĩ jóanoã.

²² Teero tiigú, Cõãmacũ ãpẽrãrẽ ãpẽrãyére máata wedeseri tiiqui, Jesuré padeohéra “Cõãmacũ cúãmena niiqui” jĩĩãrõ jĩĩgũ. Jesuré padeorãpe teeré masĩtoacua. Cõãmacũ ãpẽrãrẽ cúũ wededutirere wederi tiiqui, Jesuré padeorã “Cõãmacũ marĩrẽ wedesequi” jĩĩãrõ jĩĩgũ. Jesuré padeohérape teeré tuomasĩricua.

²³ Múã niipetira neãrõpu neãrã, niipetira ãpẽrãyére máata wedeseri, Jesuyé maquẽrẽ masĩhẽrã o Jesuré padeohéra sããjeabocua. Múã wedeserere tuorã, “mecũrã tiĩya” jĩĩbocua.

²⁴ Múã niipetira Cõãmacũ wededutirere wederipereja, Jesuré padeohégũ o Jesuyé maquẽrẽ masĩhẽgũ sããjeaboqui. Múã wederere tuogú, “yũũ ñañagũ niiga” jĩĩ tũgueñaaboqui. Múã niipetira wederi tuogú, cúũ tiiriguere wãcũboqui.

²⁵ Cũũ popeapu ñañarẽ wãcũrére wãcũboqui. Teero tiigú, Cõãmacũrẽ padeogú cúũ díamacũpu ñicãcoberimena jeacũmugũdaqui. “Cõãmacũ diamacũrã múãmena niiqui”, jĩĩgũdaqui.

Múã neãrõpu añũrõ tiiyã

²⁶ Yáa wedera, múãrẽ ateré wedea: Múã neãrã, múã sĩquẽrã Cõãmacũrẽ basapeocu; ãpẽrã Cõãmacũyere buecua; ãpẽrã Cõãmacũ cúãrẽ wederere múãrẽ buecua; ãpẽrã ãpẽrãyére máata wedesecua; cúã wedeseariguere ãpẽrãpé wedecua. Teemena niipetira Jesuré padeorí põna macãrãrẽ câmerĩ Cõãmacũrẽ padeonemórĩ tiiaro.

* 14:21 Isaías 28.11-12.

²⁷ Āpērāyére máata wedeseri, puarā o ñtĩrā wedesearo. Sícũ wedesesugue, too síro ãpĩ wedesearo. Cúã wedeseariguere ãpĩ wedearo.

²⁸ “Biuro jĩdũguro tiia” jĩ wedegú manirĩ, wedeserijããrõ. Cúã basiro wãcũrépu Cõãmacũrẽ wedesearo.

²⁹ Cõãmacũ wededutirere wederácã puarā o ñtĩrā wedearo. Āpērã cúã wederére besearo, “¿diamacũrã niĩ?” jĩrã.

³⁰ Sícũ wedeseri, Cõãmacũ ãpĩrẽ toopú duigũre wededutiri, wedesesuguearigu dita-manĩãrõ.

³¹ Teero tiirá, niipetira Cõãmacũ wededutirere wederá wedesemasĩcua. Sícũ wedesesugue, too síro ãpĩ, ãpĩ wedesewacua. Teero tiirĩ, niipetira too niirã masĩadacua; niipetira wãcũbayiadacua.

³² Múã Cõãmacũ wededutirere wederá “aterá basocáre mecũtígã wederi, ãñutu niĩã” jĩ wãcũsugue, wedeya. Āpērã wederitabe, wederijãña.

³³ Cõãmacũ diamacũ tiirĩ booquí; noo booró tiirére booríqui.

Niipetira Jesuré padeoré põnarĩ macãrã neãrã, cúã tiirére tiinũnũseyã:

³⁴ Múã neãrõpũre numiã wedeserijããrõ. Cúãrẽ wedesedutirijãña. Cúã manusũmuãrẽ ãñurõ yũũaro Cõãmacũye queti jóaripũ dutiobirora.

³⁵ Cúã tuorĩariguere masĩdũgara, wiipú cúã manusũmuãrẽ sãĩñããrõ. Múã neãrõpũre numiã wedeseri, ñãñaniã.

³⁶ Múã niipetira ateré masĩcu: Cõãmacũye queti múãmena nucãrĩriro niiwũ. Múã dícu teeré padeorã niiria.

³⁷ Sícũ múã menamacũ “yũũ Cõãmacũ wededutirere wedegú niĩã; Espĩritu Santo wãcũré ticorẽmena wedea” jĩboqui. Teeré jĩgũno yũũ jóariguere tuoári siro, biuro jĩgũdaqui: “Marĩ Ōpũ dutiré ticoré niĩã”, jĩ masĩgũdaqui.

³⁸ Yũũ jóariguere “teerora niĩã” jĩ padeohégũnorẽ padeorijãña múãcã.

³⁹ Yáa wedera, Cõãmacũ wededutirere wedemasĩrere booyá. Múã menamacãrã ãpērāyére máata wedeseri, “wedeseera mee tiiyá” jĩrijãña.

⁴⁰ Niipetire múã tiirére quionĩremena tiiyá. Teeré ãñurõ tiiyá; noo booró tiirijãña.

15

Cristo masãrigue

¹ Yáa wedera, yũũ múãrẽ too sugueropũ bueriguere Jesús basocáre netõnére quetire mecũtígãrẽ wãcũrĩ boogá. Múã teeré tuorã, padeowá. Atitócãrẽ padeóa.

² Cõãmacũ tee quetimenarã múãrẽ padeorĩ tiigú tiĩ. Múãrẽ yũũ wederigue quetire padeó, wãcũnũnũseri, netõnégũdaqui. Diamacũ padeohéri, netõnériqui.

³ Yũũre bueriguere múãrẽ wedewũ. Tee buerigue uputĩ maquẽ niĩã. Biuro niĩã: Cõãmacũye queti jóaripũ jĩrõbirora Cristo marĩ ñãñaré tiiré wapa marĩrẽ diobosarigu niiwĩ.

⁴ Cũũ diaari siro, ãtãtutipũ cũũrira niiwã. Itiãbũreco siro Cõãmacũye queti jóaripũ jĩrõbirora masãrigu niiwĩ.

⁵ Teero wãari siro, Pedrorẽ bauásugueyigu. Too síro ãpērã cũũ beserirare bauáyigu.

⁶ Too síro sícãrõmẽna paũ quinientos nemorõ cũũrẽ padeorãre bauáyigu. Paũ cũũrẽ ñãrira caticua mẽna; ãpērã diajõãtoayira.

⁷ Too síro Santiagore bauáyigu. Too síro niipetira cũũyere wededutigũ beserirare bauáyigu.

⁸ Niipetirare bauári siropũ, yũũre bauáwi. Cúã siro macũ bucũãpetiririgubiro yũũ niipacari, yũũcãrẽ bauáwi.

⁹ Y_{HH} niipetira Jesús cūyere wededutigu beserira d_{HH}aró wapacutía. Too suguerop_{HH} y_{HH} Jesuré padeoré pōnarī macārārē ñañarō tiirucúmiwã. Y_{HH} ñañagú niipacari, Jesús y_{HH}re bauáwi. Y_{HH}re bauáariatã, y_{HH} cū beserigu niiribocu.

¹⁰ Cōāmacū y_{HH}re añuré ticorémena atitóre merēã niĩã. Teero tiigú, Cōāmacū y_{HH}re “búri peti cūrē añuré ticow_{HH}” jĩriqui. Y_{HH} cūã niipetira nemorō padea. Y_{HH} basiro teero tiiría; Cōāmacū y_{HH}re añuré ticogú y_{HH}mena niigã, y_{HH}re tiípuqui.

¹¹ Y_{HH} múārē wederé, ãpērã Jesús beserira múārē wederé sīcārĩbíro niĩã; sicaquetira wedenoã. Teeréna múã padeowá.

Diarira masāré

¹² Cristo dia masārigue quetire buenoã. Teeré buepacari, ¿deero tiirá múã sīquērã “diarira masāriya” jĩgari?

¹³ Diarira masāariatã, Cristocã masāribojĩyi.

¹⁴ Cūã masāariatã, ãsã bueré wapamaníbojĩyu. Múã padeorécã wapamaníbojĩyu.

¹⁵ “Cōāmacū Cristore masōyigu” jĩrē quetire wedew_{HH}. Tee queti diamacú niariatã, ãsã Cōāmacūyere jĩditora niibocu. Diamacúrã diarira masāariatã, Cōāmacū Cristore masōribojĩyi.

¹⁶ Diarira masāariatã, Cristocã masāribojĩyi.

¹⁷ Cūã masāariatã, múã padeoré wapamaníboocu. Múã too suguero ñañaré tiiríguere teerora acabónoña maniré niijãboocu.

¹⁸ Teero niĩatã, Cristore padeorá diarira pecamep_{HH} wáabojĩya.

¹⁹ Marĩ atibúrecop_{HH} dícare Cristore padeorí, cūm_{HH}ena catiré petihére maniãtã, marĩ ãpērã nemorō bóaneōrã peti niibocu. Búri peti padeobócu.

²⁰ Ate diamacú niĩã: Cristo diarig_{HH}p_{HH} niipac_{HH}, masārig_{HH} niiwĩ. Cūã ãpērã niipetira diarira watoap_{HH}re masās_{HH}guerig_{HH} niiwĩ.

²¹ Biiro niĩã: Sīcū basocám_{HH}ena basocá diaré n_{HH}cāyíro. Teerora sūcã sīcū basocám_{HH}ena basocá masārécã n_{HH}cāyíro.

²² Marĩ niipetira Adán pōna niiré wapa diaadacu. Teerora sūcã niipetira Cristomena niirãcã catirucujãadacu.

²³ Cōāmacū marĩrē masādutiri, masãadacu. Cristo masās_{HH}guetoarig_{HH} niiwĩ. Too síro cūã p_{HH}tu_{HH}aatiri, marĩ cūm_{HH}ena niirã masãadacu.

²⁴ Teero wáari, atibúreco petijōãadacu. Teeb_{HH}recori jeari, Cristo atibúrecop_{HH} niirãrē, ãm_{HH}ãsep_{HH} niirãrē, cūã òpārãrē cōãpetijãgũdaqui. Cūã teero tiíari siro, cūã Pac_{HH}re cūã niipetira Òp_{HH} niirére wiyagũdaqui.

²⁵ Cristo tee Òp_{HH} niirére c_{HH}ogũdaqui, té Cōāmacū cūrē ññatutirare cūã dutiriguere añurō y_{HH}ri tiirípu.

²⁶ Cūã niipetira cūrē ññatutirare cōãpetiari sirop_{HH}, diarécãrē petirí tiigũdaqui.

²⁷ Cōāmacūye queti jóaripũ jĩrōbirora niipetirere, niipetirare Cristo docap_{HH} p_{HH}tu_{HH}ári tiiyígu. Teero jĩrō, “Cōāmacū Cristo docap_{HH} niĩ” jĩrō mee tia. Cōāmacúrã niipetirere, niipetirare Cristo docap_{HH} p_{HH}tu_{HH}ári tiiyígu.

²⁸ Cūã teero tiíari siro, cūã macū basiro cūã Pac_{HH} doca p_{HH}tu_{HH}águ_{HH}daqui. Teero tiigú, Cōāmacū niipetire, niipetira Òp_{HH} niigũdaqui.

²⁹ Apeyeré ãpērã biiro tiicúa: P_{HH}arĩ wãmeōtiduticua. Cúã biiro jĩ wãcūpaticua: “Y_{HH} menamacū diaadari s_{HH}guero wãmeōtidutiriwi”, jĩcua. Teero tiirá, sīcārĩ cūã basiro wãmeōtiduticua; too síro sīcū diarig_{HH}ye niiboariguere wãmeōtiduticua. ¿Deero tiirá cūã teero tiigári? Cúã “diarira masāriya” jĩ wãcūpacara, cūã diariraye niiboariguere wãmeōtidutire wapamaníã.

³⁰ Apeyeré, ãsã “diarira masãadacua” jĩ bueré wapa ãpērã ãsãrē ñañarō tiidugárucujãya. Teero quioré watoap_{HH} niipacara, teeré buerucujãã.

31 Búrecoricōrō basocá yũre sãdũgácu. Tee diamacárã niiã. Atecã teerora diamacú niiã: Yũ múã marĩ Õpũ Jesucristore padeoré wapa ɥseniã.

32 Éfeso macãrã yũre wáicũra cúcarabiro ñañarō tiiwá. Diarira masãriatã, búri peti cúã tiiriguere ñañarō netõbójĩyu. “Diarira masãricua” jĩrẽ diamacú niiãtã, marĩcã ãpẽrã wedeserucurobiro wedesebocu. Biiro jĩbocu: “Jãmũ yaara; jãmũ sĩnirã; marĩ ñamigã diajõãbocu”, jĩbocu.

33 ãpẽrã múãrẽ merẽã padeodutĩri, padeorĩjãña. Ate basocá wedesere diamacárã niiã: “Ñañarãmena bapacutiri, múã ãñurō tiirécutirere ñañoãdacu”.

34 Teero tiirã, múã too suguero wãcũrirobiro diamacú ãñurō wãcũña sũcã. Teero biiri ñañarẽre tiirĩjãña. Sĩquẽrã múãmena niirã Cõãmacãrẽ masĩriya. Múãrẽ bobodutĩgu, teero jĩã.

Diarira masãre òpũũrĩ ¿deero bauádari?

35 Apetó tiigú, sĩcũ sãĩñáboqui: “Diarira ¿deero tii masãbogari? Cúã masãre òpũũrĩ ¿deero bauré òpũũrĩ cõoádari?”

36 Teero sãĩñágũ tũomasĩriqui. Marĩ oterĩpe oterĩ, wiiádari suguero, bóacu.

37 Marĩ otera, wiiárigueyucũre oteria; opaperi dícare otea. Trigoperi o apeyenóperire otea.

38 Too síro Cõãmacũ cũũ tũsaróbiro wiirĩ tiiquí. Deero bauré dũca niirigue teenórã wiirĩ tiiquí sũcã.

39 Niipetire òpũũrĩ sĩcãrĩbíro niiricu. Basocáye òpũũrĩ, wáicũraye òpũũrĩ, minipõnáye òpũũrĩ, waiye òpũũrĩ merẽã díca niicu.

40 Teerora sũcã ãmũãse maquẽ òpũũrĩ, atiyepá maquẽ òpũũrĩ niiã. ãmũãse maquẽ òpũũrĩ merẽã peti ãñuré niiã. Atiyepá maquẽ òpũũrĩcã ãñuré niiã.

41 Muĩpũ búreco macũ ãñuré asiyáqui. Ñami macũ merẽã ãñuré bóequi. Ñocõãcã merẽã ãñuré bóecua. Ñocõã sĩcãrĩbíro bóericua.

42 Teerora wáacu diarira masãrẽcã. Diarigure yaarĩ, cũũya òpũũ bóaadacu. Too síro apeõpũũ masããdacu. Tiiõpũũ diaricu sãa.

43 Marĩ búri niiré òpũũrĩrẽ yaajãã. ãñuré òpũũrĩrẽ masããdacu. Marĩ tutuhere òpũũrĩrẽ yaajãã. Tutuare òpũũrĩrẽ masããdacu.

44 Marĩ atibúreco maquẽ òpũũrĩrẽ yaajãã. ãmũãse maquẽ òpũũrĩ tiiróbiro baurépe masããdacu. Atibúreco maquẽ òpũũrĩ cõorã, ãmũãse maquẽ òpũũrĩ cõoádacu.

45 Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jóanoã: “Cõãmacũ basocá niisuguerigu Adãnrẽ catirẽre ticoyigu”,* jĩ jóanoã. Cristope ãmũãse macũ niijĩgũ, catirẽ petihẽre ticoqui.

46 Cõãmacũ marĩrẽ ãmũãse maquẽ òpũũrĩrẽ ticosugueririgu niiwĩ. Atibúreco maquẽ òpũũrĩrẽ ticosuguerigu niiwĩ. Too síro ãmũãse maquẽ òpũũrĩrẽ ticogũdaqui.

47 Basocá niisuguerigu atibúreco macũ ditamena weenorigu niiwĩ. Cũũ siro macũpe ãmũãse macũ niĩ.

48 Atibúreco macãrã ditamena tiinórigubiro òpũũcutiya. ãmũãsepũ wãaadarape too macũbiro òpũũcutiadacua.

49 Marĩ ditamena weenorigubiro baura. Teerora sũcã too síropũ ãmũãse macũbiro bauádacu.

50 Yáa wedera, ateré múãrẽ wededũgaga: Marĩ ate òpũũrĩmena† Cõãmacũ Õpũ niirõpũ wáamasĩña maniã. Toopũ niiré niirucujããdare niicu. Teero tiirã, bóaadare toopũ cõomasĩña maniã.

51-52 Apeyecãrẽ, too suguero macãrãpũ masĩña maniriguere wedegũda: Niipetira diaricu. Wãcũña manirõ, bibitarobiro, ángele cornetare putitũri, marĩ wasojõãdacu. Tiiwá bũsuri, diarira masããdacu; cũã masãrã, dianemoricua sãa. Teerora marĩcã wasoádacu.

* 15:45 Génesis 2.7. † 15:50 Pecasãyemena: carne y sangre.

⁵³ Cõamacũ marĩye õpũĩrĩ diaadare õpũĩrĩrẽ wasogádaqui, niirucujãadare õpũĩrĩpe cuoáro jĩĩgũ.

⁵⁴ Marĩ diaadare õpũĩrĩrẽ niirucujãadare õpũĩrĩpe wasorí, cũũye queti jóaripũ jĩĩrõbirora wáaadacu. Biiro jóanoã: “Marĩrẽ diari tiiré petiádacu”.‡

⁵⁵ “Diarére cuinemicu; marĩ dianemicu. Booritanemicu; marĩ catirucujãadacu”.§

⁵⁶ Basocá ñañaré tiirá, diarére cui niicua. Moisére dutiré cũũrigue jĩĩrõbirora ñañaré tiirá diaadacua.

⁵⁷ Teero niipacari, marĩ Õpũ Jesucristo tiirémene marĩ dianemicu sáa. Teero tiirá, Cõamacũrẽ usenire ticoada.

⁵⁸ Teero tiirá, yáa wedera, padeorucújãña. Marĩ Õpũyere jõõpemene nemorõ padenemoña. Múã ateré masiã: Cũũyere padera, bári peti padeãmajãrã mee tiia.

16

Jerusalénpu niyeru ticocoadare néõrigue

¹ Niyeru néõre maquẽrẽ wedegũda. Múã ãpẽrã Jesuré padeoráre ticocoadara niyeru néõrã, yũũ Galacia macãrãrẽ dutirotbirora tiiyá. Biiro jĩĩwã:

² “Semanaĩcõrõ yeerisãri bureco niirĩ, múãcõrõ múã wapatáro jeatuario péero merẽã ññanoña”. Múã teero tiiyúera, yũũ jearipu, néõdũgara tiirícu.

³ Yũũ múã pũtopũ jeagũ, múã niyeru néõriguere múã beserirameña Jerusalénpu ticocogũda. Sicapũ yũũ jóaripũrẽ cáãmena ticocogũda: “Atipũ néewara Corinto macãrã beserira niĩya”, jĩĩgũda.

⁴ Yũũre “wáaro booa” jĩĩãtã, cúã yũũmena wáaadacua.

Pablo “wáagũda” jũ wãcũrigue

⁵ Macedonia ditapu wáasũgueadacu. Too netõwágũ, múã pũto jeagũda.

⁶ Múãmena yoasãñurĩ niibocu. Apetó tiigú, niipetiro púuriro niirĩ, niidiojãbocu. Teero tiirá, múã yũũ aperó wáadũgari, yũũre tiiapuadacu.

⁷ Yũũ múãrẽ bári peti ññanetõwadũgariga. Teero tiigú, marĩ Õpũ boorí, yoari múãmena niigũdacu.

⁸ Año Éfesopũ niigũdacu ména, tée Pentecostés bosebureco jearipu.

⁹ Añoĩrẽ pee paderé niĩã. Paũ niĩya marĩ Õpũyere tũodũgára. Teerora teeré cãmotáracã paũ niĩya.

¹⁰ Timoteo múã pũtopũ jeari, cũũrẽ ãñurõ bocaya. Múã teero tiirí, cũũ wãcũpatiro manirõ, bóaneõrõ manirõ niigũdaqui. Cũũ yũũ tiiróbiro marĩ Õpũyere padei.

¹¹ Teero tiirá, múã cũũrẽ teero ññarijãña. Cũũ ãnopú atiadare maquẽrẽ tiiapuya. Teero tiirí, cũũ useniremena yũũ pũtopũ atigũdaqui. Yũũ ãpẽrã Jesuré padeorámene cũũrẽ yuegu tiia.

¹² Apoloye maquẽrẽ wedegũda: Yũũ Apolore bayiró peti múã pũtopũ ññagũ wáadutimiwũ marĩya wederamene. Cũũ mecũtígãrẽ wáadũgarii. Cũũrẽ basiori, wáagũdaqui.

Ñũudutiyaponorigue

¹³ Múã ãñurõ tũomasĩ, niĩña. Padeodúrijãña. Cuiro manirõ niĩña. Cõamacũ tutuaremena niĩña.

¹⁴ Niipetire apeyenórẽ tiirá, ãpẽrãrẽ maĩrémene tiiyá.

¹⁵ Yáa wedera, múã Estéfanaya wii macãrãye quetire masiã: Cúã Acaya ditapũre ãpẽrã suguero Jesuré padeosũguérira niĩya. Teero biiri cúã Jesuré padeoráre bayiró tiiapura niĩya.

‡ 15:54 Isaías 25.8. § 15:55 Oseas 13.14.

16 Teero tiirá, cúã tiiróbiro niirã múãrẽ dutiri, yꝯꝯya. Teero biiri niipetira Jesuyére bayiró paderá múãrẽ dutiricãrẽ, yꝯꝯya.

17 Estéfanos, Fortunato, Acaico ãnopú jearémena bayiró useniã. Cúã múã yꝯꝯre tiiápuboriguere tiiápuya.

18 Yꝯꝯre wãcütutuari tiiwá. Múãcãrẽ teerora tiijĩya. Teero tiiránorẽ “ãñurõ tiirá tiiíya” jĩrõ booa.

19 Asia dita macãrã Jesuré padeoré põnarĩ macãrã múãrẽ ãñudutiya. Aquila, Priscila, teero biiri Jesuré padeorá cúãya wiipꝯ neãrã múãrẽ bayiró ãñudutiya.

20 Niipetira Jesuré padeorá múãrẽ ãñudutiya. Múã basiro câmerĩ maĩrémena ãñudutiya.

21 Yꝯꝯ Pablo ate niituredarire múãrẽ ãñudutire ticogꝯ, yꝯꝯ basirora jóaa.

22 Marĩ Õpũ Jesucristore maĩhégãnorẽ ñañarõ wáaaro. “Ûsã Õpũ, pũtuaatiya”.

23 Jesucristo marĩ Õpũ múãrẽ ãñuré ticoaro.

24 Múã niipetira Jesucristomena niirãrẽ bayiró maĩã. Teerora niirucujããrõ. Nocõrõã jóaa.

CORINTO MACĀRĀRĒ Pablo p̄arĩ jóaripũ

Āñuduticorigue

¹ Ȳm̄ Pablo, Timoteo marĩya wedeḡumena múārē āñudutia. Ȳm̄ Cōāmacũ booró Jesu-cristoyere wededutiḡu beseriḡu niiã. Ȳm̄ atipūrē múārē Cōāmacūrē padeorĩ pōna macārã Corintop̄u niirãrē jóaa. Teero biiri niipetira Jesuré padeorã Acaya ditap̄u niirãcārē jóaa.

² Múārē Cōāmacũ marĩ Pac̄u, Jesucristo marĩ Ōpũ āñurē ticoaro; āñurō niirecutiri tiiáro.

Pablo ñañarō netōríque queti

³ Cōāmacũ Jesucristo marĩ Ōpũ Pac̄ure usenire ticoada. Cũrã marĩrē bóaneō ññaĩ. Marĩrē wãcūtutuari tiirucú.

⁴ Ūsã ñañarō netōrécōrō ūsārē wãcūtutuari tiii. Teero tiirã, ūsãcã ãpērã ñañarō netōrãrē wãcūtutuari tiimasĩã. Ūsārē Cōāmacũ wãcūtutuari tiirĩrobirora cúārē wãcūtutuari tiimasĩã.

⁵ Cristo ñañarō netōrĩrobiroro ūsãcārē bayiró ñañarō netōré jeaa. Teerora sũcã ūsã Cristomena niirĩcārē, ūsārē pee wãcūtutuare jeaa.

⁶ Ūsã múārē wãcūtutuari boorã, múārē netōrĩ boosãrã, teero ñañarō netōpacãra, n̄cãjãã. Cōāmacũ ūsārē wãcūtutuare ticori, ūsãcã múārē wãcūtutuari tiiádacu. Múã wãcūtutuara, múã ūsã tiiróbirora ñañarō netōrã, tutuaromena n̄cãjããdacu.

⁷ Múã ūsã tiiróbiroro ñañarō netōrĩ, Cōāmacũ múãcārē wãcūtutuari tiigũdaqui. Teero tiirã, “padeodúbocua” jĩrō manirō múārē bayiró wãcũria.

⁸ Yãa wedera, ūsārē Asia ditap̄u wáariguere múārē masĩrĩ boogã. Ūsã toopũre bayiró peti ñañarō netōwũ. “Sĩcãrĩbĩricu; diajõããdacu”, jĩmiwũ.

⁹ “Ūsārē sĩaãdacua”, jĩ wãcũmiwũ. Teero wãcũrã, ūsã basiro dee tii masĩriwũ. Teero tiirã, Cōāmacũ diarirare masõgũpere tiiápurere sãiwũ.

¹⁰ “Ūsārē sĩaãdara tiiya”, jĩrĩ, Cōāmacũ netõnéwĩ. Atitóre netõnérucujãĩ. “Too síropucãrē ūsārē ñañarō cúã tiidugãri, netõnégũdaqui”, jĩ padeóa.

¹¹ Cōāmacūrē múã ūsārē sãĩbosãri, teero tiigũdaqui. Pāu ūsārē sãĩbosãri, Cōāmacũ āñurō ūsārē tiiápugũdaqui. Cũũ teero tiirĩ ññarã, pāu usenire ticoadacua.

Pablo Corintop̄u wáariguere wederigue

¹² Ūsã ateré wãcũrã, bayiró useniã: Atibũrecop̄ure basocãre tiiditoro manirō āñurō tiirécũtira niirucuwũ. Múã watoapucãrē teerora tiiwũ. Teero tiirã, ūsã wapa c̄uohera, āñurō tũgueñaã. Ūsã basiro ūsã masĩremena teeré tiimasĩria; Cōāmacũ ūsārē āñurō tiirémenape teeré tiimasĩã.

¹³⁻¹⁴ Múārē ūsã merẽã jóaria; t̄omasĩreno dícare jóarucua. Múã péerogã t̄omasĩrõbirora niipetirere āñurō t̄omasĩpetiri boogã. Teero tiirã, marĩ Ōpũ Jesús p̄tũaatiri b̄areco jeari, múã ūsãmena useniãdacu; ūsãcã múãmena useniãdacu.

¹⁵ “Teero wáaadacu” jĩ wãcũgũ, múārē ññagũ wáasuguedugamiwũ. Múārē usenirĩ tiidugãgũ, p̄arĩ múã p̄top̄u wáadugamiwũ.

¹⁶ Macedonia ditap̄u wáagũ, múārē ññanetõwadugamiwũ. Toopũ jearigũ, coep̄tũaatigũ, múārē ññacãmeputũaatidugamiwũ. Too ȳm̄ jeari, múã ȳm̄ Judeap̄u wáaadare maquērē tiiápũbojĩyu.

¹⁷ Ȳm̄ toopũ wáaheri ññarã, “¿āñurō wãcũripacũ, ‘wáagũda’ jĩ wedeseyiri?” ¿jĩlgari múã? Múã ȳm̄re “atibũreco macãrãbirora ‘wáagũda’ jĩrigũ niipacũ, ‘wãaria’ jĩlgãno niiqui” ¿jĩlgari?

¹⁸ Niiria. Ȳm̄ Cōāmacũ diamacũ maquērē wedegũ wãmemena múārē jĩã: Ūsã múārē wederere wasoria.

19 Jesucristo Cõamacũ macũ wasoríqui. Yũu, Silvano, Timoteocãmena múãrẽ cũye quetire wedetoawũ. Cũũ “tiigúda” jĩpacũ, “tiirícu” jĩriyigũ. Cũũ jĩrẽ diamacá maquẽ niĩã.

20 Niipetire Cõamacũ “ãñurõ tiigúda” jĩrigue Jesucristo tiiríguemena yaponóĩ. Teero tiirã, Cõamacũrẽ usenire ticora, Jesucristo wãmemena “Cõamacũ teerora tiíáro” jĩã.

21 Cõamacũrã ùsãrẽ, múãcãrẽ Cristore padeorucújãrĩ tiii. Cũũrã marĩrẽ Cristomena niĩadarare beserigũ niiwĩ.

22 Marĩrẽ cũũ põna wáari tiirígu niiwĩ. “Cũũ põna niĩã” jĩrere masĩdutigũ, Espiritu Santore marĩrẽre ticodiocorigũ niiwĩ. Espiritu Santore marĩrẽ ticojĩgũ, nemorõrã “ãmũãsepu marĩrẽ ãñurere ticogũdaqui” jĩmasĩrĩ tiii.

23 “Yũũ Corintopũ wáagũda” jĩrigũ niipacũ, wáariwũ. “Yũũ wáaheri, múãrẽ nemorõ ãñucu” jĩ wãcũwũ. Múãrẽ bobooro wáari ññadũgahegũ, wáariwũ. Cõamacũ yũũ teero wãcũriguere masĩqui.

24 Múãrẽ “biirope padeoyá” jĩgũ mee tiia. Múã ãñurõ padeóa. Múãrẽ ãñurõ useniremena niinemoãrõ jĩgũ, teero tiíapudũgaa.

2

1 Teero tiigú, múãrẽ bóaneõrã niirĩ tiidũgáhegũ, wáariwũ sũcã.

2 Yũũ múãrẽ bóaneõrã niirĩ tiirí, ¿noãpé yũũre usenirĩ tiibógari? Yũũ bóaneõrĩ tiirã yũũre usenirĩ tiimasĩricua.

3 Teero tiigú, toopũ wáarono tiigú, múãrẽ quẽnojeáduigũ jóawũ. Teeré jóagu, biiro wãcũwũ: Yũũ máata wáaatã, múã yũũre usenirĩ tiiróno tiirã, yũũre wãcũpatigũ niirĩ tiibócu. Yũũ biiro wãcũã: Yũũ useniremena jeari, múãcã usenibojĩyu.

4 Yũũ tiipũrẽ jóagu, bayiró bóaneõremena, utirémema jóawũ. Múãrẽ bóaneõrã niĩarõ jĩgũ mee jóawũ. Múãrẽ yũũ maĩnetõrere masĩdutigũ jóawũ.

Ñañaré tiiríguere acabóduirigue

5 Sĩcũ basocá múã watoapu niigú marĩrẽ bóaneõrã niirĩ tiirígu niiwĩ. Yũũ dícare teero tiirígu niiwĩ; múãcãrẽ teerora tiirígu niiwĩ. Múã niipetirapũre bóaneõrĩ tiirĩjĩyi. “Múã niipetirapũre bayiró bóaneõrĩ tiirígu niiwĩ” jĩgũjã, jĩñemosãñu wedebocu.

6 Múã pau “cũũrẽ biiro ñañarõ tiíada” jĩ, tiitóayiro. Nocõrõrã ñañarõ tiiyá.

7 Ñañarõ tiinemórõno tiirã, cũũrẽ acabóya. Cũũrẽ wãcũtutuari tiiyá. Múã teero tiihéri, cũũ bayiró bóaneõgũ wáaboqui.

8 Teero tiigú, múãrẽ cũũrẽ maĩrere ãñodutía sũcã.

9 Yũũ múãrẽ too sugueropũre ate maquẽrẽ jóawũ: “¿Tee yũũ dutiriguere diamacũrã tiidũgãmĩ cũã?” jĩ masĩduagũ jóawũ.

10 Cũũ tiiríguere múã acabóri, yũũcã acabóa. Yũũ wãcũrĩ, yũũre ñañarõ tiirĩjĩyi. Teero niipacari, múãrẽ maĩgú, cũũrẽ acabóa. Diamacũrã Cristo ññacoropũ acabóa.

11 Marĩ cũũrẽ acabóri, Satanás marĩrẽ netõñucãmasĩriqui. Cũũ tiirécũtirere marĩ ãñurõ masĩã.

Pablo Troaspu wãcũpatirigue

12 Yũũ Troas macãpu Cristoye quetire buegu jeari, pau cũũye quetire tũodũgáwa. Marĩ Òpũ cũũrẽ tũodũgári tiirígu niiwĩ. Teero tiigú, buemiwũ.

13 Yũũ Tito marĩya wedegure buajeáhegu, bayiró wãcũpatiũ. Teero tiigú, cũũrẽ “wáagu tiia” jĩ, Macedoniapũ wáajõãwũ.

Cristomena ñañarére netõñucãrã niĩã

14 Cõamacũrẽ usenire ticoa. Cũũrã Cristore ñañarére netõñucãrĩ tiirígu niiwĩ. Òsã cũũmena niijĩrã, ñañarére netõñucãrãbiro niĩã. Sitiaãñúre niipetiropu sesarobirora Cõamacũ ùsãmena cũũye quetire niipetiropu masĩpetijõãrĩ tiii.

15 Cristo paiá tiirucúrobiro sitiaañúremena Cõãmacũrẽ sóepeogũbiro tiiquí. Æsã cũÿe quetire wedera, sitiaañúwarebiro niipetiroⲡ wáaa. Netõnénorira ⲡⲧⲟⲡⲉ, pecameⲡ wáaadara ⲡⲧⲟⲡⲉcãrẽ cũÿe queti jeaa.

16 Pecameⲡ wáaadara “sitiaañúre pũni niicu” jĩ wãcũrãbiro Æsã wederere tũsaricua. Netõnénorirape Æsã wederere bayiró tũsacua; “catiré ticoré niiã” jĩ wãcũcua. Cõãmacũ tiiapuriatã, noãpé tee quetire wedemasĩña manibójÿu.

17 Æsã ãpẽrã tiiróbiro Cõãmacũÿe quetire wedera, wapasécãmesãria. Teero tiiróno tiirá, Cõãmacũ ticocorira Cristomena niijĩrã, Cõãmacũ ãñacoropũre cũÿe quetire jĩdutoro manirõ wedea.

3

Mama netõnére quetire bueré

1 Æsã “Cõãmacũÿe quetire diamacũrã buea” jĩrã, Æsã basiro Æsãÿe maquẽrẽ ãñurõ wedesera mee tia. Æsã basiro “diamacũrã buea Æsãjã” jĩria. Teero biiri “cũã diamacũrã bueeya” jĩripũrẽ ãpẽrã Æsãrẽ jóabosari booría. Múã teero jĩripũrẽ Æsãrẽ jóaricãrẽ booría. Æpẽrãjã teero jĩripũrẽ “jóabosaya” jĩ sãicúa; Æsãpeja sãiria.

2 Múãrã “cũã Cõãmacũÿere ãñurõ bueeya” jĩripũbiro niijãrã tia Æsãrẽ. Æsã múãrẽ “tiipũbirora niijãrã tiĩÿa” jĩ, ãñurõ yeeripũnacutia. Niipetira múãrẽ masĩari siro, “Pabloçã cũãrẽ diamacũrã buejÿya” jĩcua Æsãrẽ.

3 Æsã múãrẽ bueri siro, múã niirecutiremena “Cristo jóaripũ niijãrã tia” jĩ ãñoã. Tiipũrẽ jóarigumena jóaya maniwã; ãtãpĩpũre jóaya maniwã. Espiritu Santo múã wãcũrẽpũre jóarigu niiwĩ. Múã wãcũrere wasorigu niiwĩ.

4 Æsã Cristomena niijĩrã, Cõãmacũrẽ bayiró padeojĩrã, múãrẽ “Cristo jóaripũ niijãrã tia” jĩ.

5 Apeyenó tiimasĩrere “Æsã basiro masĩwã” jĩmasĩña maniã. Niipetire Æsã tiimasĩre Cõãmacũ ticoré niiã.

6 Cõãmacũ Æsãrẽ basocãre buemasĩrere ticorigu niiwĩ. Teero tiirá, mama netõnére quetire buea. Tee quetire basocãre buera, “ate jóariguere tiiyã” jĩ bueria; “Espiritu Santo boorẽpere tiiyã” jĩ buea. Dutiré jóariguere tihẽra pecameⲡ wáacua. Espiritu Santope catiré petihẽre ticogã niĩ.

7 Cõãmacũ Moisére cũã dutiré cũũriguere ticogũ, ãtãpĩpũ jóayigu. Tee dutiré marĩ netõncãre wapa sãicõãdutire niyiro. Marĩrẽ sãicõãdutire niipacaro, ãñunetõjõãre niyiro; asibatéremena jeayiro. Moiséya diapóacã bayiró asibatéyiro. Teero tiirá, Israelya põna macãrã cũÿya diapóare ãñacõãtumasĩriyira. Jõõpemena cũã asibatére petiwáyiro. Tee dutiré ãñuré niyiro.

8 Toorã nemorõ Espiritu Santo basocãmena niĩadare quetipe ãñunemoã.

9 Tee dutiré “basocã netõncãrãrẽ ãñarõ tiĩadacu” jĩrigue asibatéremena jeayiro; ãñunetõjõãre niyiro. Toorã nemorõ “Cõãmacũ basocãre ‘ãñurãrã niĩÿa’ jĩ ãñagũdaqui” jĩrẽ quetipe ãñunemoã.

10 Tee ãñunemorere marĩ ãñurõ ãñarĩpereja, tee dutiré ãñuré asibatéremena jearigupe buri niirẽ ⲡⲧⲁjãã sãa.

11 Tee dutiré ãñuré asibatéremena jearigupe petiãdare niyiro. ãñunemorepe petiriãdare niĩ. Teero tiiró, tee dutiré nemorõ ãñunetõncãã.

12 Æsã petiriãdarere cotera, ãseniyuetoaa. Teero tiirá, diamacũ, cuiro manirõ wedea.

13 Æsã Moisés tiiróbiro tiiria. Cũÿya diapóa asibatére “mãata petiãdacu” jĩgũ, suti caseromena búatoyigu, Israelya põna macãrã tee petiwãri ãñarijããrõ jĩgũ.

14 Cũã tũorĩyira. Atitócãrẽ tee bũcũ dutirere bueri tũorã, tũorĩya. Tiisuti caserora Cõãmacũ asibatére bũatorobiro niitoaa cũãrẽ. Teero tiirá, netõnére maquẽrẽ tũorĩya. Jesuré padeorĩpereja, Cõãmacũ cũãrẽ tũorĩ tiiquí.

15 Atitócārē Moisés jóariguere bueri tʰorá, tʰoríya. Cúã tʰomasĩre suti casero búatorobiro niijã ména.

16 Marĩ Ōpārē padeogúno dícu tʰoquí. Cõamacũ cūūrē tʰorí tiiquí; tiicasero pãõrõbiro wáacu sũcã.

17 Marĩ Ōpũ, Espíritu Santomena sīcārã niĩ. Teero tiirá, Espíritu Santo marĩmena niirĩ, marĩ cãmotáro manirõ Jesuména añurõ niimasĩã.

18 Teero tiirá, marĩ niipetira dupupũ búatori casero manirã niijĩrã, cūũ añurõ asibatérere ññamasĩã.* Teero tiirá, jõõpemena cūũbiro wáara tia; cūũyere cuonemóã. Tee niĩ marĩ Ōpũ tiiré. Cūũrã, Espíritu Santomena sīcārã niĩ.

4

1 Cõamacũ ũsārē añurõ tiigú, Jesuyé quetire wedeadarare cūũrigũ niiwĩ. Teero tiirá, wãcūtutuhera niiria.

2 Bobooro tiiré, basocá ññahērõpũ ññañaré tiiré doo niĩ. Cõamacũye quetire jĩĩditoremena wederia. Teero jĩĩrõno tiirá, tee quetire wasoró manirõ, diamacú wedea. Teeména Cõamacũ ññacoropure ũsã wederé basocá “diamacúrã wedeeya” jĩĩ wãcũrĩ booa.

3 Basocáre netõnére quetire ũsã wederi, ãpērã cúã wãcũrére búatonorirabiro niicua; tʰorícua. Tee quetire tʰohérano pecamepũ wáadara niicua.

4 Cúã padeohére wapa atibúreco macārã õpũ Satanás cúārē tʰoñémasĩhērã wáari tiiquí. Teero tiirá, basocáre netõnére queti bóere niipacari, ññamasĩricua. “Cristo aññunetõjõãgũ Cõamacũ niirére ãñogú niĩ” jĩĩrére tʰomasĩricua.

5 ũsã basocáre wedera, “biro niĩ ũsãjã” jĩĩ wederia; “Jesucristo basocá Ōpũ niĩ” jĩĩrépere wedea. ũsãyepereja wedera, “Jesuré maĩrémena múãrē padecotera niĩ” jĩĩ wedea.

6 Biro niĩ: Cõamacũ basirora sicutopũ atibúreco naĩtĩãrõ niimiriguere bóeri tiirígũ niiwĩ. Teeré tiirírobiro cūũrã marĩye yeeripũnarĩpũ bóeri tiirígũ niiwĩ. Teero tiirá, marĩ Cristore masĩrémena Cõamacũ añurõ niirecutirere masĩã.

Marĩye õpũũrĩ mama õpũũrĩmena wasoádacu

7 ũsã Cõamacũye queti wederá bári niirã niĩ. Diiména tiiréparũ wapapacáre posecutĩreparũbiro niĩ. Teero tiigú, Cõamacũ ũsã wederémena cūũ tutuarere ãñoquí. ũsã basiro tutuare cuoríã.

8 Pee ññañarére netõpacára, bayiró peti wãcũpatiria. Wãcũpatipacara, “¿deero wáadariye?” jĩĩria.

9 Basocá ũsārē ññañarõ tiidugápacari, Cõamacũ ũsārē cõãwarii. ũsārē páanecõãcũpacara, sĩãríya.

10 ũsã noo wáaro Jesuré sĩãrírobirora ũsãcārē sĩãjãmiwã. ũsã ññañarõ netõrĩra niipacara, catia. Teero tiigú, Jesús cūũ catirére ũsãmena ãñoĩ.

11 ũsã catiró jeatuario Jesuyé quetire wederé wapa sĩãrĩquio niĩ. Teeména Jesús ũsãye õpũũrĩ bóaadare õpũũrĩmena cūũ catirére ãñoĩ.

12 ũsãpere sĩãrĩquio niĩ. Múãpe catiré petihére buaa.

13 Cõamacũye queti jóaripũpũ biro jóanoã: “Yũũ padeowú; teero tiigú, wedesewũ”. Teerora jĩĩ ũsãcã: ũsã padeóã; teero tiirá, wedesea.

14 ũsã ateré masĩjĩrã, wedesea: Cõamacũ Jesús marĩ Ōpārē diarigũpũre masõrigũ niiwĩ. Teero tiigú, ũsãcārē cūũmena masõgũdaquí. ũsārē, múãrē sīcārõména cūũ patopũ néewagũdaquí.

* 3:18 O “cūũ añurõ asibatérere ãñomasĩã”.

¹⁵ ʒsā múāye añurē niiādarere boosārā, niipetire ʒsā ñañarō netōrere nʒcājāā. Teemēna āpērācā Cōāmacū añurē ticorere masījīrā, cūūrē ʒsenire ticoadacu. Jōōpemena paʒ peti cūūrē ʒsenire tico, “añūnetōjōāgū niī” jīnemoādacua.

¹⁶ Teero tiirā, wācūtutuarucujāā. Sotoápere bʒtoá wáapacara, popeapʒre búrecoricōrō nemorō tutuanemoā.

¹⁷ Biiro wācūā: ʒsā atibúrecopʒ ñañarō netōrē máata petiádare niīā. Tee ñañarō netōrē wapa apeyé nemorō añurē bʒaādacu. Bayirō ʒseniremena cūū pʒtopʒ niirucujāādacu.

¹⁸ ʒsārē baurocá wáarere wācūnʒnʒseria. Bauhérepere wācūnʒnʒsea. Baurocá wáare petiádacu. Bauhérepe niirucujāādacu.

5

¹ Marīye ōpūūrī muī wiseri marī niiré wiseribiro niīā. Tee wiseri tiiróbiro marīye ōpūūrī bóaadacu. Cōāmacūpe ʒmʒāsepʒ añurē wiseri petiriádarere quēnoyúetoaqui. Tee wiseri basocá tiirígue mee niicu.

² Ate diamacūrā niīā: Marī ānopú niirā, ñañarō tʒgueñāā, ʒmʒāse niirí wiipʒ wáadʒgara.

³ Tiiwī sutirō tiiróbiro cāmotáadacu, sutimanírābiro niirijāārō jīrā.

⁴ Marī atibúrecopʒre ate ōpūūrīmena ñañarō netōā. Teero tiirā, ñañarō tʒgueñāā. Marīye ōpūūrīrē cōādʒgara mee teero jīā, ʒmʒāsepʒ niīādare ōpūūrīpere wasorí boorā. Tee niirucuari ōpūūrī wasorí, bóaadari ōpūūrī petiádacu.

⁵ Cōāmacūrā marīrē teero wáaadare quēnoyúerigʒ niiwī. Cūū marīrē añurō tiiádarere masīʒguedutigʒ, Espíritu Santore ticodiocosʒguerigʒ niiwī.

⁶ Teero tiirā, padeorucúa. Ateré masīā: ʒsā ate ōpūūrīmena niirā, Cōāmacūmena niiria ménā.

⁷ Cūūrē ĩñaripacara, cūū jīriguere padeonʒnʒsea; teemēna niīā.

⁸ Teero tiirā, ateré wācūrā, padeóa: Ate ōpūūrīrē cōājādʒgamiga, Cōāmacūmena niirā wáadʒgara. Cūūmena niirī, nemorō añuniādacu.

⁹ Teero tiirā, ate ōpūūrīmena niirā, o niirucuari ōpūūrīmena niirācā, Cōāmacūrē teorora ʒsenirī tiirucújādʒgaga.

¹⁰ Cristo wapa tiiádari bʒreco jeari, marī niipetira toopá niīadacu. Basocácōrōrē marīye ōpūūrīpʒ tiiríguere Cristo masīqui. Āpērā añurēre ñeeādacua; āpērāpē ñañarēre ñeeādacua.

Cōāmacūmena añurō niirecutire maquē

¹¹ ʒsā teeré masījīrā, marī Ōpūrē quioníremena ĩnarā, basocáre “ʒsā wederere diamacū maquē niīā” jī pānarī tiia. Cōāmacūpe ʒsārē masītoai. Múācārē teorora ʒsārē masīrī booa.

¹² ʒsā basiro ʒsāye maquērē añurō wedesera mee tiia sūcā. ʒsārē añurō masī, ʒseniremena wācūārō jīgū, múārē jóaa. Teeré masīrā, āpērā buerí basoca ʒsārē ñañarō wedeseri, múā cúārē yʒmasīādacu. Cūā sotoá maquē dícu baurere wācūrā, yeeripūna maquērē wācūhērā niicua.

¹³ Múā ʒsārē “mecūrā tiīya” jībocu. ʒsāpe “Cōāmacū booró tiirā tiia” jī yʒadacu. Múā apetére ʒsārē “mecūrīya” jībocu. ʒsāpe “múā añurō niiádarere boosārā, teero tiia” jī yʒadacu.

¹⁴ Cristo ʒsārē maĩrīñarā, cūū dutirere tiia. Ateré masīnoā: Sīcū niipetirare diabolosarigʒ niiwī. Teero tiirā, niipetira cūūmena diarira tiiróbiro pʒtʒájīyu.

¹⁵ Cristo niipetirare diabolosarigʒ niiwī. Catiré petihérere cuorá cúā booró tiiríjāārō jīgū, teero tiirígu niiwī. Cūū boorépere tiiaro jīgū, cúārē dia masābosarigʒ niiwī.

¹⁶ Teero tiirā, ʒsā basocáre ĩña, wācūrā, atibúreco macārā wācūrōbirora wācūria. Too sugueropʒre ʒsā Cristore atibúreco macārā wācūrōbirora wācūmiwū. Mecūtīgārē teero cūūrē wācūria sáa.

17 Cristo cūmēna niigūnorē cūū niirecutirere wasorí tiiquí. Cūū too sūguero tiiríguere tiinemóríqui sáa; mama díca niicu cūūpare.

18 Cōāmacūrā niipetirere teero wáari tiiquí. Cūūrā Cristo diariguemena ūsārē cūmēna añurō niirecutiri tiirígu niiwī. Niipetirare teero niirī boogú, ūsārē cūūye quetire wededutigu cūūrigu niiwī.

19 Tee queti biiro niiā: Cōāmacū Cristo diariguemena atibúreco macārārē cūmēna añurō niirecutiadarere cūūrigu niiwī. Cūū ñañaré tiirere petirí tiirígu niiwī. Niipetirare cūmēna añurō niirecutiri boogú, ūsārē cūūye quetire wededutigu cūūrigu niiwī.

20 Teero tiigú, Cōāmacū ūsārē Cristore wasorá niirō jīgū, ticocorigu niiwī. Cōāmacū ūsā wederemena basocáre boocói. Teero tiirá, Cristo wāmemena Cōāmacūmēna basocáre añurō niirecutidutia.

21 Cristo péerogā ñañaré tiirípacari, Cōāmacūpe marī ñañaré tiiré wapa cūūrē ñañaré tiirígu biro ñañarō netōrī tiirígu niiwī. Teero tiiríguemena marī Cristomēna niirī, Cōāmacū marīrē wapa cūohérare tiiró biro iñā.

6

1 Ūsā Cōāmacūyere padeapuri basoca niijīrā, “cūū múārē añuré ticorere teero iñacōārijāña” jīā.

2 Cōāmacūye queti jóaripūpa biiro jī jóanoā:
Cōāmacū ateré jīī:

“Yūū basocáre añurō tiiríto niirī, mūū sāríguere tūowú.

Yūū netōnéri bureco niirī, mūūrē tiíapuwa”,*

jī jóanoā. Tūoyá. Mecūtígā cūū teero tiiríto niiā. Mecūtígā cūū netōnéri bureco niiā.

3 Āpērārē ūsā Cōāmacūye paderere ñañarō wedeseri boorí. Teero tiirá, basocáre ñañaré tiēñoria, “Cōāmacūrē padeoribocua” jīrā.

4 Biirope tiia: Niipetire ūsā tiirémēna, ūsārē wáaremēna “Cōāmacūye paderá niiā” jīrere ēñoā. Ūsārē merēā wáari, nacājāā; apeté bayiró ñañarō netōā; ūsārē apeyenó dūsa; wisióre tūgueñaā;

5 ūsārē tānaāya; peresu wiipū sōnecoya; acaribítutire wáaa; bayiró padea; apetére cāniría; teero biiri juabóaa.

6 Āpērārē ñañarō tiiría; diamacú maquērē masīā; ūsārē merēā wáari, potocōrō manirō niiā; āpērārē bóaneō iñā; Espíritu Santo tiíapuremēna padea; āpērārē jīditori manirō maīā;

7 diamacūrā wedea; Cōāmacū tutuarere cūoa. Ūsā Cōāmacūyere paderá surarabiro niiā. Ūsā wāmocutíre ūsā diamacú tiiré niiā. Teemēna surara cāmerīsiārā wáarabiro Cōāmacūyere wedera wáaa; ūsārē cāmotádugara ūsārē docacūmurī tiimasīriya.

8 Āpērā ūsārē padeorémēna iñāya; āpērāpé padeoríya. Āpērā ūsārē añurō wedeseya; āpērāpé ñañarō wedeseya. Ūsā diamacú maquērē wedepacari, āpērā ūsārē “jīditori basoca niīya” jī iñāya.

9 Niipetira ūsārē masīpacara, sīquērā ūsārē iñamasīhērā tiiró biro iñāya. Apetére ūsārē sīādugápacari, niirucua. Cūū ūsārē ñañarō tiipacára, sīaríya.

10 Ūsā bóaneōpacara, ūsenirucujāā. Ūsā apeyenó cūorípacara, ūsā buerémēna āpērārē pee cūorá biro niirī tiia. Apeyenó cūorípacara, niipetire cūorá biro niiā.

11 Yáa wedera Corinto macārā, yayióro manirō múārē ūsā wācūrere wedepetijāā. Ūsā múārē bayiró maīrere ēñoā.

12 Cāmerī maīré manirī, múāye wapa niiā; ūsāpe múārē bayiró maīmíā.

13 Sīcū cūū pōnarē wederobirora yūncā múārē wedeguda: Ūsā múārē diamacú maīróbirora múācā ūsārē maīñā.

* 6:2 Isaías 49.8.

Marĩ Cõamacũwiibiro niiã

14 Jesuré padeohéramena cãmeyiorijãña. Diamacú tiirá diamacú tihéramena ni-
imasĩricua. Bóerorũ niirã naĩtĩārõrũ niirãmena niimasĩricua.

15 Cristocã Satanámena sĩcãrĩbíro wãcũricua. Teerora sũcã padeogú, padeohégumena
sĩcãrĩbíro wãcũricua.

16 Cõamacũwiipure Cõamacũ dícre padeoró booa; weerirare padeorĩjãrõ booa. Marĩpe
Cõamacũ catirucugumena niijĩrã, Cõamacũwiibiro niiã. Cũũ basiro biiro jĩrigũ niiwĩ:
“Cũãmena niigũdacu; cũã watoarũ cãmesãgũdacu.

Yũũ cũã Õpũ niigũdacu; cũã yáara niĩadacua.†

17 Teero tiirá, ñañarã p̄topũ niimiãrira witiwajõãña”, jĩĩ marĩ Õpũ.

“Niĩpetire ñañaré tiirére tiirĩjãña.‡

Teero tiirí, yũũ múãrẽ ñeegũda.

18 Yũũ múã Pacũ niigũda;

múã yũũ põna niĩadacu”, jĩĩ marĩ Õpũ tutuanetõjõãgũ.§

7

1 Teero tiirá, yáa wedera, yũũ maĩrã, Cõamacũ “teero tiigũda” jĩriguere masĩrã, niĩpetire
marĩ ñañaré tiirére duujããda. Marĩye õpũũrĩrẽ ñañorére, marĩ wãcũrẽ ñañorére duuáda.
Cõamacũrẽ quioníremena padeojĩrã, cũũ booré dícre tiíada.

Corinto macãrã wãcũre wasorígue

2 Ësãrẽ maĩñá. Sĩcãrĩ múãrẽ ñañarõ tiiríwũ; múã padeorécãrẽ ñañoríwũ; múãyere
jĩĩditoremene néeriwũ.

3 Yũũ múãrẽ “wapa c̄orã niĩya” jĩigũ mee tiia. Yũũ too sũguero jĩĩrirobirora múãrẽ maĩã.
Teero tiirá, marĩ catira, sĩcãrõména niiã. Diaracã, sĩcãrõména niirucudacu.

4 Yũũ múã ãñurõ tiiré quetire t̄ogú, “teerora tiirucúadacua” jĩĩ wãcũwũ. Æpẽrãrẽ múã
ãñurõ tiirére useniremene wedea. Teero tiigú, ñañarõ netõpacú, wãcũtutua, bayiró useniã.

5 Macedoniapũ coerí siro, ùsã yeerisãre buaríwũ. Ësã noo wáaro ñañarõ netõwũ. Æpẽrã
ùsãmena cãmerĩ cúasodugawa. Múã ùsã buerirare wãcũgũ, bayiró wãcũpatiwũ.

6 Cõamacũ bóaneõremene niirãrẽ wãcũtutuari tiigũpe Tito ùsã p̄topũ jearémene ùsãrẽ
wãcũtutuari tiiwĩ.

7 Cũũ jearémene dícu wãcũtutuariwũ. Múã cũũrẽ wãcũtutuari tiiríguere t̄orã, nemorõ
wãcũtutuanemowũ. Múã yũũre ñnadugarere, múã wãcũpatiriguere, múã yũũre wãcũrere
wedewi. Teeré t̄ogú, toorã nemorõ useninemowũ.

8 Yũũ múã ñañaré tiirére múãrẽ jóaripũmena múãrẽ bóaneõrã niirĩ tiiwá. Mecũtígãrẽ
teeré wãcũpatiria. Too sũguero “yũũ jóaheri ãñunibojĩyu” jĩĩ wãcũmiwũ. Teeré mecũtígã
wãcũria. Múãrẽ bóaneõrĩ tiipacú, yoari bóaneõrĩ tiirĩjĩyu.

9 Mecũtígã yũũ useniã. Múã bóaneõriguere wãcũgũ mee useniã. Múã bayiró
bóaneõriguere múãrẽ wãcũpati, wasorí tiiyiro. Teero tiigú, useniã. Cõamacũ booróbirora
múã ñañaré tiiríguere wãcũ, bóaneõyiro. Teero tiiró, ùsã múãrẽ jóacoripũ múãrẽ ñañarõ
tiirĩjĩyu.

10 Marĩ Cõamacũ booróbirora bóaneõrã, wãcũpati, wasoa. Teeména netõnénoã. Too
síro “ñañaré tiitú” jĩĩña maniã. Atibáreco macãrãpe cũã ñañaré tiiríguemene bóaneõjãcua.
Bóaneõpacara, pecamerũ wáacua.

11 Múãpe Cõamacũ tusaróbirora bóaneõrĩ, ate ãñuré p̄tuáyiro: Múã watoarũ wáariguere
“quẽnoãda” jĩĩyiro; “too sũguerorũre marĩ diamacú tiirĩjĩyu; mecũtígã diamacú tiia sáa”,
jĩĩyiro; múã watoarũ wáariguere múã yoari teero ññariguere wãcũrã, cúayiro; “Cõamacũ
marĩrẽ ñañarõ tiibóqui”, jĩĩ wãcũrã, cuijõãyiro; yũũ múãrẽ ññagũ wáari booáyiro; diamacú

† 6:16 Levítico 26.1; Ezequiel 37.27. ‡ 6:17 Isaías 52.11. § 6:18 2 Samuel 7.14; 1 Crónicas 17.13.

maquẽrẽ tiidugáayiro; “ñañaré tiigáre diamacú ñañarõ tiiádacu”, jĩiyiro. Niipetire teero múã tiirémeha múã wapa cuohérere eñoyiro.

¹² Teero tiigá, múãrẽ jóagu, ñañaré tiiríguyere, teero biiri ñañaré tiinógũye dícare wácũriwã. Múãye niiádarere bayiró wácũwã. Múã Cõamacũ ññacoropũ ùsãrẽ bayiró maĩã sáa. Teeré masĩdutigu múãrẽ jóawũ.

¹³ Teero tiirá, múã ãñurõ tiirémeha ùsã wácũtutuawũ.

Teero wácũtutuara, Tito bayiró usenirĩ ññarã, toorã nemorõ useninemowã. Múã niipetirapũra cũãrẽ ãñurõ tãgueñarĩ tiirira niiwũ.

¹⁴ Tito múã putopũ wáaadari suguero, yũũ múãmeha usenirere cũãrẽ wedewũ. Cũũ toopú jeari, yũũ jĩrirobirora wáyairo. Niipetirere ùsã múãrẽ wederiguere diamacúrã wedewũ. Teerora ùsã Titore múãye maquẽrẽ wederiguere diamacúrã niiwũ.

¹⁵ Múã cũãrẽ quioníremeha bocayiro. Cũũ dutirére yũũyiro. Múã teero tiiríguere wácũgũ, múãrẽ nemorõ maĩnetõneĩ.

¹⁶ Yũũ múãrẽ padeóa; “ãñurõ tiiádacua” jĩigũ, bayiró useniã.

8

Ticodugaro jeatuario tico dutire

¹ Yáa wedera, ùsã ateré múãrẽ masĩrĩ boogá: Macedoniapũ Jesuré padeoré põnarĩ macãrãrẽ Cõamacũ ãñuré ticorigũ niiwĩ.

² Cúã bayiró ñañarõ netõpacára, diamacú tiirira niiwã. Teero ñañarõ netõpacára, bayiró useniwã. Cúã bóaneõrã peti niipacara, pee apeyé cuorã tiiróbiro ãpẽrãrẽ ãñurõ tiiápuwa.

³ Cúã booró cúã cuoró jeatuario cúã cuorére ticowa. Cúã “ticoada” jĩãriro nemorõ ticowa. Yũũ cúãrẽ teero tiirĩ ññawũ.

⁴ Ùsãrẽ sícãrĩ mee biiro jĩwã: “Cõamacũrẽ padeorã bóaneõrãrẽ ùsãcã niyerure ticoada”, jĩwã.

⁵ Cúã ùsã wácũriro nemorõ tiiwã. Cúã marĩ Òpũrẽ “mũũ booré dícare tiiáda” jĩũsugewã. Too síro ùsãrẽ “múã dutirére tiiáda Cõamacũ booróbirora” jĩwã.

⁶ Teero tiirá, ùsã Titore múã putopũ wáadutia. Cũũ too suguero yũũ múã puto niigũ, niyerure néõncãyigu. Teeré peotĩdutira cũãrẽ ticocoa. Teero tiirá, múã ãñurõ useniremeha néõncãriguere diamacú tii yaponóadacu.

⁷ Múã niipetirere ãñurõ tia: ãñurõ padeóa; Cõamacũyere ãñurõ buea; teeré ãñurõ masĩã; useniremeha ãñurõ tia; ùsãrẽ maĩã. Múã tee niipetirere ãñurõ tiiróbirora niyeru ticorecãrẽ teerora tiiyá.

⁸ Teeré jĩigũ, múãrẽ dutiré peti tiiróbiro jĩigũ mee tia. Yũũ múãrẽ “apemacãrĩ macãrã useniremeha niyeru néõtoawa, ãpẽrãrẽ tiiápura” jĩ wedegu, ateré masĩdugaga: “¿Múãcã bóaneõrãrẽ maĩrere eñõãdari cúãrẽ tiiápuremeha?”

⁹ Marĩ Òpũ Jesucristo marĩrẽ ãñurõ tiiríguere múã masĩã: Cũũ niipetire cuogú niipacu, marĩye ãñuré niiádarere boosãgũ, bóaneõgũbiro wáarigu niiwĩ. Cũũ bóaneõgũ wáariguemeha marĩpere pee cuorãbiro wáari tiirigu niiwĩ.

¹⁰ Múãrẽ ãñurõ niirĩ boogá, yũũ wácũrere múãrẽ jĩigũda. Biiro niiã: Iicãmameha múã apemacã macãrã suguero niyeru néõncãrira niiwũ. Teeré néõrã, useniremeha néõrira niiwũ.

¹¹ Teero tiirá, múã tiinacãrirobirora tii yaponóña. Múã useniremeha “ticoada” jĩrirobirora teerora tii yaponóña. Múã ticodugaro jeatuario ticoya.

¹² Marĩ diamacúrã ticodugari, marĩ ticodugaro jeatuario ticori, Cõamacũ teeména useniqui. Marĩ cuohérere Cõamacũ sãĩrĩqui.

¹³ Múã ãpẽrãrẽ tiiápujĩrã, múãpere cuohéra putuári booríã.

¹⁴ Sícãrĩbiro cuorí booa. Mecũtígã múã cuorémeha cúã boorére tiiápua. Too síropũ cúãcã cúã cuorémeha múã boorére tiiápuadacua. Teero tiirá, sícãrĩbiro cuoádacu.

15 Tee Cõamacũye jóaripũpu biiro jóanoã: “Pee seerígucã cõonetõriwi; péerogã seerígucãrẽ dũsaríwũ”, * jĩ jóanoã.

Tito cũ menamacãrãmena Corintopũ wáaadare

16 Yũũ múãye maquẽrẽ wãcũã. Yũũ wãcũrõbirora Titocãrẽ Cõamacũ wãcũrĩ tiiyígu. Teero tiigú, Cõamacũrẽ usenire ticoa.

17 Yũũ Titore “Corinto macãrãrẽ ññagũ wáaya” jĩrĩ, máata yũũwi. Mecütígãrẽ cũũ múãrẽ ññadugajígũ, cũũ ãñurõ tũsarõmena múã putopũ wáagudaqui.

18 Titomena ãpĩ ticoadacu. Cũũ maríya wedegũ niiĩ. Niipetira Jesuré padeoré põnarĩ macãrã cũũrẽ biiro wedeseya: “Cũũ Jesuyé quetire ãñurõ wedei”, jĩñya.

19 Apeyecãrẽ, Jesuré padeoré põnarĩ macãrã cũũrẽ beserira niiwã, ãsãmena niyeru néõriguere néewadutira. Ësã bóaneõrãrẽ niyerure ticora, marĩ Õpãrẽ ãñurõ wedesedutira, teero ticoa. Teero biiri ãsã useniremena tiiápudugarere ãñorã, teero tiia.

20 Ësã pairó niyeru néõriguere néewara, basocá ãsãrẽ “niyeru tiiðiójĩyu” jĩrĩ booría.

21 Teero tiirá, ãsã marĩ Õpã, teero biiri basocá ññacoropũre diamacũ tiiðugáa.

22 Cũãmena ãpĩ maríya wedegũcãrẽ ticoconemoã. Cũũ bayiró tiiápudugarere ãsãrẽ naĩrõ ãñowĩ. Mecütígãrẽ múãrẽ “cũã diamacũrã tiiadacua” jĩngũ, nemorõ tiiápudugai.

23 Titoye maquẽrẽ ãpẽrã sãññárĩ, biiro jĩña: “Pablo menamacũ cũũmena padegú ãsãrẽ tiiápugũ niiĩ”, jĩñña. ãpẽrã puarãrẽ sãññárĩpereja, biiro jĩña: “Jesuré padeoré põnarĩ macãrã cũã ticocorira niiya. Cũã tiirẽmena Cristore ãñurõ wedeseri tiiya”, jĩñña.

24 Teero tiirá, maĩrẽmena cũãrẽ bocaya. Múã teero tiirĩ, Jesuré padeoré põnarĩ macãrã múã maĩrẽre tuoádacua. Ësã cũãrẽ biiro jĩwã: “Corinto macãrã basocãre ãñurõ bocaaya”, jĩwã. Múã teero tiirĩ tuorã, cũã ãsã jĩriguere “diamacũrã niiãyu” jĩñadacua.

9

Niyeru néõre

1 Múã niyeru néõrere Jesuré padeorãre ticoadare maquẽrẽ jóanemoria; múã masĩtoaa.

2 Yũũ múã tiiápudugarere masĩtoaa. Useniremena Macedonia macãrãrẽ biiro wedea: “Icũmamena Acaya* dita macãrã ‘tiiápuada’ jĩññucãwã”, jĩ wedea. Teeré tuorã, paũ Macedonia macãrã “ũsãcã tiiápuada” jĩwã.

3 Teero niipacari, Titore cũũ menamacãrãmena múã putopũ ticocogũda. Yũũ Macedonia macãrãrẽ jĩriguere diamacũ wáari booa. Yũũ “Corinto macãrã niyeru néõ, cõoyúeadacua” jĩwã.

4 Apetó yũũ múã putopũ wáari, Macedonia macãrã yũũmena wáabocua. Ësã toopú jeara, múã niyeru néõhẽrã niirĩ buajeáðugariga. Yũũ “cũã néõtoajĩya” jĩrigue wapa bayiró boboro wáabocu. Múãcã teerora bobobócu.

5 Teero tiigú, yũũ biiro wãcũã: Yũũ múã putopũ wáaadari sũguero, Titocãrẽ wáadutia. Cũã múã “ticoada” jĩ néõrere quẽnosũguéadacua. Cũã teero tiirĩ, ãsã jeadari sũguero, múã cõotóaadacu. Teero tiirá, ãpẽrã múãrẽ “ticoya” jĩripacari, múã wãcũrõ ticoadacu.

6 Múã ateré wãcũña: Oterĩ basocũ péerogã oterĩ, péerogã dũcacutiri ññaqui. Pee oterigupeja pee dũcacutiri ññaqui.

7 Marĩ “nocõrõ ticogũda” jĩ tũgueñarõcõrõ ticoro booa. Marĩ ticodugahera, o ãpẽrã ticodutiri ññañarõ tũgueñarã, ticorijãrõ booa. Useniremena ticorãre Cõamacũ maĩquí.

8 Cõamacũ niipetire ãñurẽ múãrẽ ticonemomasĩ. Cũũ teero tiirĩ, múãrẽ dũsaríadacu. Múãrẽ ticorẽmena múãpe ãpẽrãrẽ tiiápumasĩadacu.

9 Tee Cõamacũye queti jóaripũpu biiro jóanoã:

Ññugú bóaneõrãrẽ ãñurõ ticoqui.

* 8:15 Éxodo 16.18. * 9:2 Corinto Acaya ditapu niyiro.

Teero tiiró, cãũ añurõ tiiré niirucujããdacu,†
jĩ jóanoã.

¹⁰ Cõãmacũrã niĩ oteréperire ticogá, teero biiri yaarére ticogá. Tee tiiróbiro cãũrã múãcãrẽ niipetire múã cõoádarere ticogãdaqui. Oteréperi wii ducacutirobiro múã cõorére nemorõ wáari tiigũdaqui. Teeména múã ãpẽrãrẽ añurõ tiiápumasãdacu.

¹¹ Teero tiirã, pee cõojĩrã, ãpẽrãrẽ tiiápuadacu. Múã ticorére ãsã ticobosari, tee niyerure ñeerã Cõãmacũrẽ ãsenire ticoadacua.

¹² Múã Cõãmacũrẽ padeorã bóaneõrãrẽ tiiápura, cããrẽ dũsaré díçure ticora mee tiia; Cõãmacũcãrẽ ãsenire ticora tiia.

¹³ Múã cããrẽ tiiápurementa múã Cristoyere padeorére, cãũrẽ yũurére ãñoã. Cúã teeré ñnarã, Cõãmacũrẽ ãsenire ticoadacua. Teero biiri múã cããrẽ, niipetirare tiiápuri ñnarã, teeré tiiádacua.

¹⁴ Cããcã Cõãmacũ múãrẽ añurõ tiirére ñnarã, bayiró maĩrémena Cõãmacũrẽ múãye niĩádarere sãĩbosáadacua.

¹⁵ Cãũ marĩrẽ ticorigue añunetõjõãre niĩã. Tee añunetõjõãre dee jĩ wedesemasĩña maniã. Teero tiirã, Cõãmacũrẽ ãsenire ticoada.

10

Pablo “apóstol niĩã” jĩ wederigue

¹ Yũũ Pablo múãrẽ tiidutíguda. Yũũrã niĩã basocã biiro jĩ wãcũnorigu: “Cãũ marĩmena niigã, búri niigũbiro wedesei; marĩrẽ jóagupe, tutuaromena jóai”, jĩcua. Múã Cristo niirecutirere masĩã; cãũ bóaneõ ñnarémene tiidutíyigu.

² Teero tiigá, yũũ cãũ tiiróbiro niidugagu, ateré múãrẽ tiidutía: Yũũ múã pũtopũ jeari, múã sĩquẽrãmena tutuaromena wedeserĩ tiirĩjãña. Sĩquẽrã múã menamacãrã ãsãrẽ biiro jĩãyira: “Cúã atibúreco macãrã tiiróbiro Cõãmacũ booré tiirícua”, jĩãyira. Yũũ teero jĩrãnorẽ diamacũrã tutuaromena wedesegãda.

³ Æsã atibúreco niipacara, atibúreco macãrãbiro cãmerĩquẽria; Cõãmacũ wãmocutire ticorémenape cãmerĩquẽã.

⁴ Æsã wãmocutire atibúreco maquẽ mee niĩã; ãmũãse maquẽ, Cõãmacũ tutuare cõorépe niĩã. Teeména ññaré tutuarere docacũmurĩ tiia.

⁵ Cõãmacũ wãmocutíremena basocã cãã wãcũrémena buerére diocóã. Cúã wederémene múãrẽ pãnarĩ tiidugãcua; múã Cõãmacũrẽ masĩrĩ boorícua. Æsã cãã buerére diocóari siro, Jesús boorépere cããrẽ tiidutía.

⁶ Múã Cristo dutirére añurõ yũũri ñnarã siro, ãsã biiro tiimasããdacu: Niipetira netõncãrãrẽ ñnarõ tiiádacu.

⁷ Múã sotoã maquẽ díçure ñnarã. “Cristomena niĩã” jĩgũno ateré masĩrõ booa: Cãũ diamacũ Cristomena niigã, “Pablocã Cristomenarã niĩya” jĩ masĩgũdaqui.

⁸ Yũũ múãrẽ wedegu, ãsã dutirére “jĩnemosãñu wedetu” jĩpacu, boboría. Marĩ Õpũ ãsãrẽ tee dutirére ticorigu niiwĩ, múã cãũrẽ padeonemõãrõ jĩgũ. Múã padeorére ñnarõãrõ jĩgũ mee tee dutirére ticorigu niiwĩ.

⁹ Yũũ jóarepũrĩmena múãrẽ ucũádutigu mee jóaa.

¹⁰ Æpẽrã yũũre biiro jĩcua: “Cãũ jóare bayiró tutuaremena dutia. Cãũ baurocãpereja tutuhegũbiro bauwĩ. Cãũ wedeserecãrẽ bayiró tũsaya maniã”, jĩcua.

¹¹ Yũũre teero jĩrãno ateré masĩrõ booa: Æsã yoaropũ niirã jóacoriobirora múã pũtopũ jearacã, teerora tutuaromena wedeseadacu.

¹² Sĩquẽrã múã watoapũ niirã cãã basiro cãmerĩ padeorã biiro jĩcua: “Marĩpeja añurõ tiia”, jĩ cãmerĩ wedesecua. Teero jĩ wedesepacara, masĩricua. Æsãpe cãã tiiróbiro ãsã añurõ tiirére péerogã wedeseñaria; yũũ tiiré cãã tiirémene queodugãria.

† 9:9 Salmo 112.9.

¹³ Ûsã tiiríguere jĩnemosãñu wederia. Cõãmacũ ùsãrẽ Cristoye quetire wededutirigu niĩwĩ. Cũũ tiidutĩre dícare tiia. Cũũrã ùsãrẽ múã p̄top̄cãrẽ tee quetire wededutirigu niĩwĩ.

¹⁴ Teero tiirã, múã p̄top̄ wáara, Cõãmacũ wáadutiherop̄ wáara mee tiia. Múãmena niisugew̄. Ûsãrã múãrẽ ãñurẽ “Cristo basocãre netõnéi” jĩrẽ quetire wedesugew̄.

¹⁵ Ûsãrẽ Cõãmacũ wededutigu cũũriro jeatuario wedea. Æp̄rã tiiríguere “yũũ tiirígue niĩã” jĩria. Teero jĩrõno tiirã, múãrẽ padeonemórĩ tiidugãa. Múã padeonemórĩ ñnarã, ùsã múãrẽ nemorõ buemasĩã. Cõãmacũ ùsãrẽ cũũriro jeatuario bueadacu.

¹⁶ Too síro múã nemorõ niirẽ macãrĩp̄ Jesuyé quetire wedeguda. Cũũye quetire wedeya manirẽ macãrĩp̄ wáadugaga. Æp̄rã cúã paderiguerẽ “yũũ paderé niĩã” jĩdugahegu, teero tiidugãa.

¹⁷ Cõãmacũye queti jóaripũp̄ ateré jóanoã: “‘Yũũja ãñunetõjõãgũ niĩã; biiro tiigũno niĩã’ jĩdugagũno jĩrijãrõ booa. Biirope jĩrõ booa: ‘Marĩ Õp̄ ãñunetõjõãgũ niĩ; biiro tiirígu niĩwĩ’, jĩrõ booa”, * jĩ jóanoã.

¹⁸ Sícũ cũũ basiro wedesegu “yũũ ãñurõ tiia” jĩlgãrẽ “cũũ ãñugũ niĩ” jĩmasĩña maniã. Marĩ Õp̄ sícãnorẽ “ãñugũ niĩ” jĩrĩ, ãñugũ peti niĩ.

11

Pablo jĩditori buerĩ basocare jĩrigue

¹ Mecátigã múãrẽ yée maquẽrẽ wededugaripac̄, wedeguda. Yée maquẽrẽ wedegu, jĩãmagũ tiiróbiro tũgueñaã. Yũũ jóarere páasutiro manirõ bueri boogã.

² Cõãmacũ cũũ põnarẽ ãp̄rẽ padeorĩ boorĩqui. Cũũ múãrẽ doerobirora yũũcã múãrẽ doea. Múã yũũ Cristoyere wederi t̄orã, padeowũ. Teero tiigũ, Cristo múã manu niigũdubiro niĩ. Múã sícõ numiõ man̄cãtigodo tiiróbiro niĩ. Sícõ numiõrẽ ññarẽ manigõrẽ wiyagũdubiro múãrẽ wiyadugãga.

³ Teero wiyadugãpac̄, Evare wáaribirora múãcãrẽ “wáabocu” jĩlgũ, bayiró wãcũã. Pĩno ãñurõ cũũ jĩditomeniremena coore jĩcõãsãyigu. Æp̄rã cũũbiro jĩditora, múã “Cristo boorẽ dícare diamacũ tiĩada” jĩ wãcũrere wasorĩ tiibócu.

⁴ Múã biiro tiĩayiro: Æp̄rã múãrẽ buera jeari, merẽã wedepacari, múã ãñurõ t̄ousenicu. Cũãpe ùsã Jesuyere diamacũ wederibirora wedericua. Espiritu Santoyere merẽã bueri, cúã buerere ñeeãyiro. Cõãmacũ basocãre netõnére quetire cúã bueri, merẽã niipacari, múã ãñurõ t̄ocũ.

⁵ Múãrẽ buerã Jesús cũũyere wededutigu beserira nemorõ tũgueñacu. Yũũpe “cũã docap̄ niĩã” jĩ tũgueñaria.

⁶ Yũũ ãñurõ wedeseri basocu tiiróbiro wederipac̄, Cõãmacũyepere ãñurõ masĩã. Tee masĩrere niipetire yũũ tiirẽmena múãrẽ ãñoãwũ.

⁷ Yũũ Cõãmacũyere basocãre netõnére quetire wederẽ wapa múãrẽ wapaséhegu, ¿ññarõ tiirĩ? Búri niigũbiro pade, wapatã, yaawũ múãrẽ netõnére maquẽrẽ boosãgũ.

⁸ Yũũ múãrẽ tiĩapugũ, ãp̄rã Jesurẽ padeorẽ põnarĩ macãrã yũũre niyeru ticocorira niĩwã. Yũũ teerẽ ñeegũ, cúãye niyerure néedugũbiro tũgueñawũ.

⁹ Yũũ múãmena niigũ, apeyenó dusarĩ ñnãgũ, sícãrẽ potocõriw̄. Marĩya wedera Macedonia macãrã jeara, yũũre dusarẽnorẽ ticowa. Teero tiigũ, múãrẽ sãĩ potocõriw̄. Teerora yapacũtĩjãgũda.

¹⁰ Yũũ diamacũrã Cristoye maquẽrẽ masĩã. Teerẽ masĩrõbirora atecãrẽ masĩã: Yũũ buerẽ wapa apeyenó sãĩricu; sícũ Acaya dita macũ “Pablo cũũ buerẽ wapa wapaséi” jĩmasĩriqui.

* 10:17 Jeremías 9.4.

11 ¿Deero tiigú biiro wedesegari yuu? ¿Múãrẽ maĩhẽgũ teero jĩgarite? Niiria. Yuu múãrẽ maĩrẽre Cõãmacũ masĩqui.

12 Yuupeja yuu tiirucúrobirora tiirucúguda. ãpẽrãpẽja yuu tiiróbiro “tiirá tiia” jĩmicua. Teero tiirícua. Cúã bueré wapare wapasécua; yuupe wapaséria. Teero tiirá, cúã “ãpẽrã Jesús beserira tiiróbiro tiia” jĩmasĩricua.

13 Cúã “Jesús cũyere wededutigũ beserira niiã” jĩrã, teero jĩãmajãrã tiíya. Cúã tiiditóra niíya. Sotoá dícu Jesús beserira tiiróbiro bauúya.

14 Teero tiiré wisióricu. Satanácã teorora tiimasĩqui. Apetó cũ ángele ãñugúbiro, asibatégubiro baugú wáaqui.

15 Teero tiirá, cũrẽ padecoteracã cũ tiiróbiro tiicúa. Sotoá dícu ãñurẽ tiirábiro baucúa. Cúãpeja cúã ñañarẽ tiiré wapa pecamepu yapacutídiadacua.

Pablo ñañarõ netõríque

16 Yuu too suguero jóarirobirora múãrẽ jóanemogũda. Yéequẽrẽ wededugaripacu, wedeguda. Teeré yuu wederi, “¿apeyẽ cũyẽ maquẽ dícuẽ wedejĩgũ, mecũgú tiii?” jĩ wãcũrijãña. Teero wãcũrãpeja, “cũ booró wedejããrõ” jĩña ména. ãpẽrã cúãyẽ maquẽcãrẽ bayiró wedecua, múãrẽ padeoáro jĩrã. Teero tiigú, yuucã yuu tiiriguere péero wedeguda.

17 Marĩ Òpũ teenórẽ wededutiririgu niimiwĩ. Teero tiigú, “mecũrĩ basocubiro wedeguda” jĩã.

18 Paũ múãrẽ buerá noo booró cúã basiro dícu ãñurõ wedeseya. Cúã teero tiirí, yuucã yuu basiro ãñurõ wedeseguda.

19 Múã “masĩnetõrã niiã” jĩ wãcũrã niipacara, mecũrĩ basoca wedeseri, ãñurõ useniremena nucãjãmasĩcu.

20 Biiro tiirácãrẽ nucãjããyiro: Múãrẽ dutiaperare, múãyere néerãrẽ, múãrẽ dutirábiro tiíaperare, múã nemorõ uputí macãrãbiro múãrẽ tiirãre, múãrẽ diapóapu páaracãrẽ nucãjããyiro.

21 ¿Ñũjãĩ múãrẽ cúã teero tiirí? Acuẽi, ¿cúã tutuanetõjõãrã niĩ? Ësãpe cúãbiro tutuaria. Teero tiirá, cúãbiro ñañarõ tiiría.

Cúã “biiro biia ãsãjã” jĩ ãñurõ wedecua. Teero tiigú, yuucã cúãbirora yéequẽrẽ wedeguda, wededugaripacu.

22 Cúã “hebreoa niiã” jĩcua. Yuucã cũũrã niiã. Cúã “Israelya põna macãrã niiã” jĩcua. Yuucã cũũrã niiã. Cúã “Abraham pãrãmerã niinũnũsera niiã” jĩcua. Yuucã cũũrã niiã.

23 Cúã “Cristore padecotera niiã” jĩcua. Yuupeja cúã nemorõ cũũrẽ padecotegu niiã. Yuu teero jĩgũ, wedeseãmagúbiro wedesea. Yuu cúã nemorõ padenetõnucãwũ. Cúã nemorõ peresuwiseripu sõneconowũ. Yuupe cúã nemorõ tãnawã. Pee sãrĩquioro niiwũ.

24 Judíoa sicamoquẽñe yuure ñeenucõjĩrã, wecu caserodamena tãnawã. Cúã yuure tãnarécõrõ treinta y nueve tãnawã.

25 Itĩãrĩ yucũména yuure ráawa. Sĩcãrĩ ãtãperimena yuure déewa. Itĩãrĩ ãsã wáari, dooríwũ duadiawũ. Sĩcãrĩ duagu, sicañami, sicabũreco tiimaapũre pasawũ.

26 Pee wãanetõwũ. Díare tĩãwagu, duariquioro netõwũ. Yaarí basoca watoa, yáa wedera judíoa putopũ, judíoa niihẽrã putopũ quiorémena wãanetõwũ. Teero biiri macãpũre, basocá manirõpũre, díã pairímaapũre quiorémena cãmesãwũ. “Jesuré padeorã niiã” jĩditori basocá watoapũcãrẽ quiorémena cãmesãwũ.

27 Yuu padegu, ñañarõ netõwũ. Pee ñamirí cãniríwũ. Juabóawũ. Oco sĩnidugáwũ. Pee betiwũ. Yũsũábũawũ. Apetóre yuure suti maniwũ.

28 Apeyeréja, búrecoricõrõ yuu niipetiro macãrãrẽ Jesuré padeorẽ põnarĩ macãrãrẽ bayiró wãcũã.

²⁹ Tutuhegũno niirĩ, yũcã cãũbirora tutuhegũ tãgueñaapua. Sĩcũrẽ ãpẽrã ñañarẽ tiidutĩri, cãũ ñañarẽ tiirĩ, yũ ñañarẽ tiidutĩramena cúaa.

³⁰ Yéee maquẽrẽ wedegũ, “biiro tiigũno niĩã yũja” jĩria. Teero jĩrõno tiigũ, “yũ tutuhegũ niĩã” jĩã.

³¹ Cõãmacũ marĩ Ôpũ Jesús Pacũ yũ wederere “jĩditogu mee tii” jĩmasĩqui. Cãũrẽna usenire ticorucujãrõ booa.

³² Yũ Damascopũ niirĩ, tiimacã dutigũ yũre ñeedugagũ, biiro tiirigũ niĩwĩ: Tiimacã witiware soperipũre surarare cũurigũ niĩwĩ cotedutigũ. Cãũ tiidita õpũ Aretas wãmecutigũ doca macũ niĩwĩ.

³³ Yũ menamacãrãpe yũre biiro tiiwã: Piimena tiimacã sãnirõ macã sopegãpu duunũnũsediocowa. Teero tiigũ, yũ cũãrẽ ñeõrĩwũ.

12

Pablo quẽẽrõpũ tiirõbiro ññarigue

¹ Yéee maquẽrẽ wededugariacari, múã yũre wederi tiia sũcã. Yéee maquẽrẽ yũ basiro ãñurõ wederi, múãrẽ tiĩapuria. Teero biipacũ, marĩ Ôpũ quẽẽrõpũre tiirõbiro yũre ãñorĩguere wedegũda.

² Cristore padeorĩ siro, biiro wáawũ: Quẽẽrõpũre tiirõbiro Cõãmacũ yũre cãũ pũtopũ néemũãwawĩ. Teeré yũ ññari siro, catorce cãmarĩ netõã. Yáa õpũũmena o yeeripũnamena dícu wáagu wáajlyu; masĩriga. Cõãmacũ dícu masĩqui.

³⁻⁴ Ateré masĩã: Cõãmacũ ãmũãsepũ Paraíso wãmecũtiropũ yũre néenjeawĩ. Yáa õpũũmena o yeeripũnamena dícu néewagu néewajlyi; masĩriga. Cõãmacũ sũcũrã masĩqui. Yũ toopũ niigũ, basocãre wedemasĩña manirere wedeseri tuowũ. Yũ toopũ tuorĩgue basocãre wededutire mee niĩwũ.

⁵ Yũre toopũ néewarĩguere ãñurõ wedegũda. Yũ ãñurõ tiirĩguepereja wederia. Yũ “basocũ dícu niijigũ, tutuhegũ, ñañarõ netõã” jĩrere ãñurõ wedegũda.

⁶ Teero jĩpacũ, yũ basiro ãñurõ wedesedugagũ, wedesemasĩã. Diamacũ maquẽrẽ wedeseri, “mecũrĩ basocũ niĩ” jĩmasĩriya. Yéee maquẽrẽ wedesemasĩpacũ, wedeseria. Yũ basiro yũ ãñurõ wedeseremena yũre padeorĩ booria. Yũ tiirere ññatoarapũ, yũ wederere tuotóarapũ, padeorĩ booa.

⁷ Cõãmacũ yũre ãñorĩgue ãñurẽ peti niĩwũ. Yũ teeré wãcũgũ, yũ basiro “ãñugũ niĩã” jĩrĩquio niĩwũ. Teero tiigũ, Cõãmacũ yũre teero wãcũrĩ jĩgũ, biiro tiiwĩ: Satanás yáa õpũũrẽ pũnirõ tiirĩ, teero ññajãrigũ niĩwĩ. Tee pũnirẽ potaga sããwarobiro pũniã.

⁸ Ìĩãrĩ yũ marĩ Ôpũrẽ “tee pũnirere netõñeña” jĩ sãimĩwũ.

⁹ Cũũpe yũre ateré jĩwĩ: “Yũ mũũrẽ ãñurõ tiia. Teero tiirõ, mũũrẽ apeyenó dusarĩa. Basocã tutuhera niirĩ, yũ tutuarere nemorõ ãñomasĩã”, jĩwĩ. Teero tiigũ, yũ tutuhegũ niirẽmena useniã. Yũ tutuheremena Cristo cãũ tutuarere ãñurõ ãñoĩ.

¹⁰ Teero tiigũ, yũ tutuhegũ niirere useniremema nũcãjãã. Yũ Cristore padeorẽ wapa ãpẽrã yũre ñañarõ jĩpacari, yũre apeyenó dusapacari, ãpẽrã yũre ñañarõ tiipacari, yũre wisiõrere tãgueñapacũ, useniremema nũcãjãã. Nemorõ tutuhegũ niirõno tiigũ, nemorõrã tutuanemogũ wáaa.

Corinto macãrãrẽ Pablo bayirõ wãcũrigue

¹¹ Yũ basiro yéee maquẽrẽ ãñurõ wedesegũ, mecũgũbiro wedesegũ tiia. Mũãpeja yũ wedesedugaherere yũre wedeseri tiia. Múã yũre ãñurõ wedeseatã, ãñunibojlyu. Múãrẽ jĩditoremema buerã Jesús cãũyere wededutigũ beserira nemorõ tãgueñacua. Yũre “cũã docapũ niĩã” jĩ tãgueñaria. Yũ búri niigũ niipacũ, teero bueãmajãrã doca niiria.

¹² Yũ múã pũtopũ niigũ, potocõrõ manirõ pee Cõãmacũ dícu tiimasĩrere tiieñowũ. Teemena diamacũrã “yũ Jesús cãũyere wededutigũ beserigũ niĩã” jĩrere ãñowũ.

13 Āpērã Jesuré padeoré pōnarĩ macãrãrẽ, múãcãrẽ s̄cãrĩbíro tiiwá. Ate dícare tiiríwɛ: Múãrẽ wapasériwɛ. Múã tɛgueñarĩ, teeména ¿múãrẽ ñañarõ tiirí? Ñañaãtã, yɛre acabóya.

14 Yɛɛ múã pɛtopɛ wáaguda jĩgũ, quēnotóaa. Mec̄tígã yɛɛ wáaremena ãtĩãrĩ wáaadacu. Toopá jeagɛ, múãrẽ “niyeru ticoya” jĩ potocõricu. Múãyere booríã; Cristoyepere múãrẽ tiinemórĩ booa. Múã masĩã: Basocá cúa pacɛsũmuãrẽ niyerure quēnocũbosaricua; pacɛsũmuãrẽ cúa pōnarẽ niyerure quēnocũbosacua.

15 Teero tiigú, yɛɛ cɛorócõrõ múãrẽ tiiápuguda. Niipetire yɛɛ tutuaremena múãye niãdarere tiiápuguda. Teero yɛɛ múãrẽ bayiró maĩrĩ, ¿deero tiirã múãpeja yɛre dɛaró maĩgári?

16 Yɛɛ múãrẽ potocõririguere masĩpacara, biiro jĩcua: “Cũũ menijĩgũ, marĩrẽ jĩditoqui; too síro marĩyere néewagudaqui”, jĩcua.

17 ¿Yɛɛ múã pɛto ticocoriramena yɛɛ múãyere jĩditoremena ãmarĩ? ãmaríwɛ.

18 Yɛɛ Titore múã pɛtopɛ wáadutiwɛ. Teero biiri ãpĩ Jesuré padeogú marĩya wedegure cũm̄mena ticocowɛ. ¿Tito múã pɛtopɛre jĩditoremena múãyere ãmarĩ? ãmariyigɛ. Múã ãñurõ masĩã: Ƴsã Titomena s̄cãrĩbíro tiirã niiã. Cũũcã múãrẽ buegɛ, ãñurẽ dícare tiirígɛ niĩwĩ.

19 Apetó tiirã, múã ãsãrẽ “ãñurõ wãcũdutira tiiya” jĩ wãcũbocu. Niiria. Biirope niiã: Ƴsã Cõãmacũ ãñacoropɛre Cristomena niijĩrã, wedesea. Yɛɛ maĩrã yãa wedera, niipetirere ãsã wedesea, múãrẽ Cõãmacũrẽ nemorõ padeonemóãrõ jĩrã.

20 Apetó tiirã, yɛɛ múã pɛtopɛ jeari, yɛɛ booróbiro tiiríbocu. Teerora yɛɛpecã múã booróbiro tiiríbocu. Teeré wãcũgũ, cuiga. Apeyeréja, yɛɛ múãrẽ “biiro tiibócu” jĩ wãcũã: “Cãmerĩtutira, ãñatutira, cúara, cúaãye dícare wãcũrã, queti jĩrã, ãpērãrẽ ñañarõ jĩrã, ‘ãsãjã ãpērã nemorõ ãñunetõnucãã’ jĩrã, noo booró tiiãmajãrã tiibócu”, jĩga.

21 Teero tiigú, múã pɛtopɛ wáanemorĩ, Cõãmacũ yɛɛ Ƴpũ múã ñañarẽ tiirucúre wapa yɛre boboro wáari tiibóqui. Múã ãpērãména múã booró ñañarõ ñeeaperere, múã nɛmosãnumiã múã manɛsũmuã niĩhãrẽ ñeeaperere, múã boboro manirõ tiirére wasohére wapa bayiró utibocu.

13

Wedeyaponorigue

1 Mec̄tígã yɛɛ múã pɛtopɛ wáaadaremena ãtĩãrĩ wáaadacu. Yɛɛ toopá jeari, s̄cũ ãpĩrẽ wedesãdugagɛ, Cõãmacũye queti jóaripũpɛ jĩrõbirora tiiáro. Biiro jóanoã: “Pɛarã, ãtĩãrã ãñari siro, marĩ ãpērã tiiríguere wedesãmasĩnoã”.

2 Too sɛgueropɛ múã pɛtopɛ jeagɛ, “ñañarẽ tiirãre ñañarõ tiigúdacu” jĩ wedetoawɛ. Teero biiri niipetirare wedetoawɛ. Mec̄tígã yoaropɛ niipacɛ, wedenemoã sũcã: Yɛɛ múã pɛtopɛ wáanemogũ, ñañarẽ tiirãre bóaneõ ãñaricu sãa.

3 Teero tiirã, múã ateré diamacú masĩãdacu: Cristo yɛɛpɛre wãcũrẽ ticorém̄ena wedesea. Cristo múãrẽ dutigú tutuhegɛ niiriqui; múã watoapɛre tutuanetõjõãgũ niĩ.

4 Ate diamacúrã niiã: Cũũ curusapɛ tutuhegɛbiro páabiatunoyigɛ. Teero tiinórígɛ niipacɛ, cũũ Pacɛ tutuaremena catii. Ƴsãcã cũũbirora tutuhera niiã, niirãpeja. Teero niipacara, cũm̄mena niijĩrã, Cõãmacũ tutuaremena catia. Teero tiirã, tee tutuaremena múãrẽ wedera, tiiápuadacu.

5 Múã basiro ateré naĩrõ sãĩñãña: “¿Diamacúrã Jesuré padeorãra niĩ marĩ?” jĩñã. Múã basiro teeré ãñate. ¿Múã masĩrite Jesucristo múãm̄ena niirére? Masĩcu sãa. Apetó tiirã, diamacú cũũrẽ padeorícu.

6 Ƴsãpe diamacúrã cũũrẽ padeóa. Múãrẽ teeré masĩrĩ booa.

⁷ ʒsã múãrẽ ñañaré tiiríjããrõ jĩĩrã, Cõãmacũrẽ sãĩbosáa. Basocá yũũre “Corinto macãrãrẽ ãñurõ padeorí tiiwí” jĩĩrere ãmaãgũ mee tiia. Múã ãñurere tiirí boogá. ʒsãrẽ “teero jĩĩãmajãrã tiiwá” jĩĩrĩ, ãñuniã.

⁸ Múã diamacú maquẽrẽ tiirí, ʒsã “teerora tiiyá” jĩĩãdacu; diamacú maquẽrẽ cãmotária.

⁹ ʒpẽrã ʒsãrẽ tutuherabiro ññarĩ, ãñuniã. Múãpe padeotutúara niirĩ, ʒseniã. Teero tiirã, múãrẽ Cõãmacũrẽ sãĩbosánemoãdacu, diamacúrã padeorã niiãrõ jĩĩrã.

¹⁰ Yũũ múã pũtopũ wãaadari sũguero, atipũrẽ jóaa. Toopũ jeagu, tutuaromena múãrẽ dutidũgariga. Marĩ ʒpũ yũũ múãrẽ dutimasĩrere ticorigũ niiwĩ. Tee dutirémene múãrẽ padeonemórĩ boosãã; múã padeorere ñañodũgária.

¹¹ Yáa wedera, múãrẽ ãñurõ wãaaro. Múã ñañaré tiirere quẽnoñá. Cãmerĩ wãcũtutuari tiiyá. Sĩcãrõména ãñurõ niirecũtiya. Teeré tiirí, Cõãmacũ marĩrẽ maĩgũ marĩrẽ ãñurõ niirecũtirere ticogú múãmena niigũdaqui.

¹² Múã basiro cãmerĩ maĩrémena ãñudutiya.

¹³ Niipetira Jesuré padeorã múãrẽ ãñudutiya.

¹⁴ Jesucristo marĩ ʒpũ múã niipetirare ãñuré ticoaro. Cõãmacũ múãrẽ maĩgũ múãmena niiãrõ. Espíritu Santo múãrẽ bapacũtiaro.

Nocõrõrã jóaa.

GALACIA DITA MACĀRĀRĒ Pablo jóaripũ

Āñuduticorigue

1-2 Yũũ Pablo múã Galacia macĀrĀrĒ Jesuré padeoré pōnarĩ macĀrĀrĒ jóaa. Niipetira yũũ menamacĀrĀ wāmemena múārĒ āñuduticoa. Yũũ Jesucristo cūyere wededutigũ beserigu niiã. Yũũre basocá mee beserira niwã; Jesucristo basiro cūũ Pacumena beserira niwã. CōãmacĀrĀ Jesucristo diarigũpũre masōrigũ niwĩ.

3 Cōãmacũ marĩ Pacũ, teero biiri Jesucristo marĩ Ōpũ múārĒ āñurĒ ticoaro; āñurō niirecutiri tiiáro.

4 Cōãmacũ marĩ Pacũ boosĀrirobirora Jesucristo marĩ ñañaré tiirĒre acabóaro jĩgũ, diabosarigũ niwĩ. Marĩ cūũ teero tiirigũmena atibũreco macĀrĀ ñañaré tiirucũre tiidũjãmasiã.

5 Teero tiirá, CōãmacũrĒ “mũũrã ɱpɱtĩ macũ peti niigũ tiia” jĩrucujããda. Teerora tiiáda.

Cristore padeorĒmena dícu netōnénoãdacu

6 Cōãmacũ múārĒ beserigu niwĩ, Cristo tiibosĀremena múārĒ āñurō tiiáro jĩgũ. Múãpe cūũ teero beserira niipacara, máata peti cūũrĒ padeodũjĀrĀ tiiáyiro. Āpĕrã buerĕpere nũnũrã tiiáyiro. Múã teero tiirĩ tũogũ, yũũpe tũomanĩjõãga.

7 Cũã buerĒ netōnére queti mee niiã. Cũã múārĒ wedewisiora tiiáyira; Cristoye quetire ñañodũgĀra tiiáyira.

8 Ĥsã múārĒ āñurĒ queti Cōãmacũ basocĀre netōnére quetire diamacũ wedetoawũ mĕe. MúārĒ merĕã wedegũnorĒ Cōãmacũ bayiró ñañarō tiiáro. Sĩcũ ũsãno o ángele ũmũãsepu diiĀtiarigũno merĕã wedericĀrĒ, ñañarō tiiáro.

9 Ĥsã too sugueropũ wederiguere yũũ mecũtĩgĀrĒ wedenemoã sũcã: Netōnére queti múã padeorigũre múārĒ merĕã wedewisilogũnorĒ Cōãmacũ bayiró ñañarō tiiáro.

10 Yũũ teerĒ jĩ jóagu, basocá yũũmena ũseniārō jĩgũ mee jóaa; Cōãmacũpe yũũmena ũseniārō jĩgũ jóaa. Yũũ too sugueropũre “basocá yũũmena ũseniārō” jĩ wãcũrucumiwũ. Atitóre teero wãcũgũjã, Cristore padecoteri basocũ mee niibocu.

Cōãmacũ Pablora wededutigũ cĩũrigue

11 Yáa wedera, yũũ múārĒ aterĒ masĩrĩ boogá: Yũũ netōnére queti wederĒ sĩquĕrã basocá wãcũre mee niiã.

12 Tee quetire basocá mee yũũre tũomasĩrĩ tiiwá. Teero biiri basocá mee yũũre buewa. Jesucristo basiro tee quetire yũũre masĩrĩ tiirigũ niwĩ.

13 Yũũ too sugueropũre niirecutiriguere múã tũojĩyu: Judíoa tiirĕcutirere nũnũgũ niirucumiwũ. AtecĀrĒ tũojĩyu: Jesuré padeoré pōnarĩ macĀrĀrĒ bayiró ñañarō tiirĩ basocũ niirucumiwũ; Jesuré padeoráno manijãrō jĩgũ, cúārĒ cōãpetijãdũgamiwũ.

14 Yũũ mamũ niigũ, judíoa tiirĕcutirere āñurō tiinũnũserucumiwũ. Āpĕrã yũũ menamacĀrĀ nemorō ũsã ñĕcũsũmũ tiimũãatiriguere tii, netōnũcãrucumiwũ.

15 Yũũ teero tiipacári, Cōãmacũ yũũ bauáadari sugueropũ, cūũ tiidutĩadarere “tiigũdaqui” jĩtoatu niirigũ niwĩ. Yũũre āñurō tiigũ, beserigu niwĩ.

16 Cōãmacũ cūũ macũrĒ yũũre “ĕñogũda” jĩrĩ bũreco jeari, ĕñowĩ. Yũũre judíoa niihĕrĀrĒ cūũ macũye quetire wederi boorĩgũ niwĩ. Teero tiigũ, Āpĕrãpũre “¿yũũ deero tiigũdari?” jĩ sãĩñágũ wáariwũ.

17 Teero biiri Jerusalĕnpũ Jesús yũũ suguero besesugueriracĀrĒ iñagũ wáariwũ. Teero tiiróno tiigũ, diamacũ wáajõãwũ Arabia ditapũ. Toopũ niĩarigũ Damascopũ cãmepũtũatiwũ sũcã.

18 Itiácūma siro Jerusalénpu Pedrore sicato ññagũ jeawu. Cũūmena pua semana putuáwu.

19 Āpērã Jesús cũūyere wededutigu beserirare ññaritu. Santiago marĩ Ōpũ bai díçure ññawũ.

20 Yũũ múãrẽ jóare niirõ maquẽ niirõ tiia. Yũũ múãrẽ jĩditogu mee tiia; Cõãmacũ teeré masĩqui.

21 Too síro Siria ditapu, teero biiri Cilicia ditapu wáawu.

22 Jesuré padeoré põnarĩ macãrã Judeapu niirã yũure ññamasĩriwa ména.

23 Yéç quetipu díçure tũoyíra. “Marĩrẽ ‘ñañarõ tiigúda’ jĩgũ nũnũrucúmirigu mecũtígãrẽ ‘Jesuré padeoyá’ jĩ wedewarucugu tiiáyigu; too sũgueropũre marĩ Jesuré padeodúri tiidũgãmiringura niiáyigu”, jĩriguere tũoyíra.

24 Yũũ Jesuré padeorĩ tũorã, Cõãmacũrẽ usenire ticoyira.

2

Pablo Jesuyé maquẽrẽ dutirí basocamena wedeserigüe

1 Catorce cãmari Jerusalénpu yũũ putuajeari siro, Bernabémena toopú wáawu sũcã. Ūsã menamacũ Titocãrẽ néewawu.

2 Cõãmacũ yũure toopú wáari bootú niirigu niiwĩ. Teero tiigú, wáawu. Toopú jea, basocã niipetiramena neãriwu; Jesuyé maquẽrẽ dutirí basocamena díçũ neãwã. Judíoa niihẽrãrẽ netõnére queti yũũ wederiguere cũãrẽ wedewu. Yũũ sicatorpu wedenũcãriguere, yũũ mecũtígã wederere “¿deero jĩmiãdari cũã?” jĩgũ wedewu. “Mũũ wederé wapamanĩã” jĩãrõ jĩgũ, wedeñamiwũ.

3 Cũã merẽã jĩriwa. Yũũ menamacũ Tito griegoayu niipacari, cũãcãrẽ ũsã judíoa tiirucúrenorẽ tiidutíriwa. Cũũrẽ “cõnerigu yapa macã caseróre widedcãrõ booa” jĩriwa.

4 Āpērã Jesuré padeoramena bapacũtirira niiwã. “Ūsãcã Jesuré padeorã niĩã” jĩdito, ññadutiri basoca niirira niiwã. Marĩ masĩã: Jesuré padeorémã netõnénoã. Cũãpe “marĩ ñecũsũmũã dutimũãatiriguere tiipetĩheri, netõnénoña maniã” jĩwã. Teero tiirã, Jesuré padeorã tiirẽcutirere ññarã tiiríra niiwã, ũsã ñecũsũmũã dutimũãatiriguere tiidutiãdara.

5 Cũã teero tiidutiãpacari, ũsã péerogã cũã tiidutírerẽ “tiiró boocú” jĩriwu. “Jesuré padeorémã netõnénoãdacu” jĩrẽ queti díçure wedea, múã diamacũ maquẽrẽ masĩãrõ jĩrã.

6 Jesuyé maquẽrẽ dutirí basoca “yũũ biiro buea” jĩrĩ tũorã, merẽã jĩãmariwa. (“Jesuyé maquẽrẽ dutirí basoca niĩya” jĩrã ãpērã nemorõ niiriya, yũũ wãcũrĩ. Cõãmacũ marĩ niipetirare sícãrĩbíro ññaqui.) Cũã yũure “atepé tiidutiya judíoa niihẽrãrẽ” jĩ wederiwa.

7 Teero wederono tiirã, ateré jĩwã: “Cõãmacũ mũũrẽ judíoa niihẽrãrẽ netõnére quetire wededutiãyĩ. Pedrore judíopere wededutirobirora mũũrẽ cũãpere wededutiãyĩ”, jĩwã.

8 Cõãmacũ Pedrore beserigu niiwĩ, judíoare wedearo jĩgũ. Cũũrã yũũcãrẽ beserigu niiwĩ, judíoa niihẽrãpere wedearo jĩgũ.

9 Jerusalénpuere Santiago, Pedro, teero biiri Juan Jesuyé maquẽrẽ dutirí basoca niiwã. Cũã yũure jĩwã: “Cõãmacũ mũũrẽ judíoa niihẽrãrẽ wededuticójĩyĩ”, jĩwã. Teero tiirã, yũũ, teero biiri Bernabére ateré jĩwã: “Marĩ sícãrĩmãna padeadacu”, jĩwã. Cũã ũsãrẽ “Jesuyé quetire judíoa niihẽrãrẽ wedera wáaya” jĩwã. “Ūsãpe judíoare wedeada”, jĩwã.

10 “Bóaneõrãrẽ tiiapuya” jĩrẽ díçure wededutiwa. Teerã niitoawu yũũ “ãñurõ tiigúda” jĩ wãcũrigue.

Pablo Pedrore tutirigüe

11-14 Too síro y_{uu} Antioquíap_u niirí, Pedro toopá jeawi. Cũ sicato jeaari sirogã, judíoa nihērãmena yaa, niijãmiwĩ. Too síro Santiago menamacãrã jeawa.* Pedro cũrẽ cuirigu niwĩ, “y_{uu} widecõãnoña manirãmena yaaré quetire Jerusalén macãrãrẽ wedebocua” jĩgũ. Teero tiigú, judíoa nihērãmena yaadu, bapacutinemoriwi. Pedro menamacãrã judíocã teerora tiiwá. Bernabé_ura teerora tiinunúsejãwĩ. “Cõãmacũ niipetira Jesuré padeorãre sícãrĩbíro ññaqui” jĩrere wederira niipacara, cũã bueriguere tiiñãmi, tiidújãwã. Cũã netõnére quetire masĩrã niipacara, tee queti diamacũ maquẽrẽ tiihéri ññawã. Teero tiigú, Pedore pa_u basocã ññacorop_u tutiw_u. Cũãrẽ jĩwũ: “M_{uu} judíoy_u niipac_u, judíoa nihērãmena yaamiãwũ; cũã tiiróbiro tiiréc_utimiãwũ. M_{uu} teero tiiárigue ãñunimiãwũ ména. Mecãtígã ¿deero tiigú cũãmena yaari, bapacutiri tiii sãa? M_{uu} buearirobiro tiiría. Teeména judíoa nihērãrẽ ‘judíoa tiiróbiro tiiyá’ jĩgũ tiiite. M_{uu} teero tiiré ññaniã”, jĩwũ.

Judíoa, judíoa nihērã padeoréména netõnénoãdacu

15 “Marí p_uarã bauár_up_ura judíoa niitoarira niwũ. Judíoa nihērã Moisére dutiré cũuriguere tiiría. Teero tiirã, ‘ññarã niĩya’ jĩmiwũ.

16 Marí tee dutirére masĩpacara, atepécãrẽ masĩã: Moisére dutiré cũuriguere tiirãnorẽ Cõãmacũ ‘ãñurãrã niĩya’ jĩ ññariqui; Jesucristore padeorãnopere ‘ãñurãrã niĩya’ jĩ ññaqui. Teero tiirã, marí judíocã Jesucristore padeóã, Cõãmacũ marĩrẽ ‘ãñurãrã niĩya’ jĩãrõ jĩrã. Moisére dutiré cũuriguere ‘tiiáda sũcã’ jĩria. Ateména p_ut_uáã: Tee dutiré tiirãre Cõãmacũ ‘ãñurãrã niĩya’ jĩ ññariqui.

17 Marí ‘Cristomena dí_u netõnénoãdacu’ jĩrẽ quetire wederi, maríya wedera judíoa marĩrẽ wedepatiadacua. Biiro jĩãdacua: ‘Múã ññaniã. Múã marí ñecũsũmuãrẽ dutiriguere tiiría. Múã judíoa nihērãmena yaajĩrã, cũã tiiróbiro ññarãrẽ tiirã niĩ’, jĩãdacua marĩrẽ. Teero jĩrã, ‘Cristo ññarõ s_uotíg_u tiii múãrẽ’ jĩrã tiíadacua. Cũã teero jĩrẽ diamacũ mee niíadacu. Cristo ññarere s_uotíríqui.

18 ‘Marí ñecũsũmuãrẽ dutirigue marĩrẽ netõrĩ tiirícu’, jĩ wedetoaw_u mée. Tee dutiriguere s_uotínemogũ, y_uurã s_uo netõnucãgũ niijãbocu.

19 Y_{uu} Moisére dutiré cũuriguere tiipetíd_ugapac_u, tiipetímasĩriw_u. Teeré tiigú, ‘catiré petihére y_{uu} buarícu’ jĩ wãcũwũ. Teeré wãcũãri siro, Cõãmacũmena ãñurõ niirecatirere buawũ.

20 Cristo curusap_u diarirobirora y_{uu}cã diag_u tiiróbiro wáarig_up_u niigũ tiia.† Tee tiigú, y_{uu} too s_uguerop_u niirirobiro niiria sãa. Y_{uu} basiro tiid_ugárere tiiría; Cristo y_{uu}mena niigú tiidutírere tiia. Cũã y_{uu}re maĩrig_u niwĩ; y_{uu}re diabosarig_u niwĩ. Y_{uu} mecãtígã Cõãmacũ macãrẽ padeó, cũã tiidutírere tiia.

21 Moisére dutiré cũurigue basocã tiipetijããtã, Cõãmacũ ‘ãñurãrã niĩya’ jĩ ññaãtã, Cristo bári peti diabojíyi. Teero tiigú, Cõãmacũ y_{uu}re ãñurõ tiirére ‘bári niiré niĩã’ jĩria y_{uu}”, jĩwũ Pedore.

3

Moisére dutiré cũurigue o Jesuré padeoré maquẽ

1 Múã Galacia macãrã, t_uomasĩhērã tiiróbiro tiirã tiíayiro. ¿Noã múãrẽ jĩditocãmesãmirĩto apeyeré padeodutíra? Úsã toopãre niirã, múãrẽ Jesucristo curusap_u diabosarigue maquẽrẽ diamacũ wedew_u. ãñurõ úsã wederiguere t_uomíwũrã múã.

2 Ate dí_ure múãrẽ sãñãgũda: ¿Múã Moisére dutiré cũuriguere tiinunúsera, Espíritu Santore buarí? Buaríjy_u. Jesucristoye quetire t_uo, padeorí, Espíritu Santo múãmena niinucãjíyi.

* **2:11-14** Santiago Jerusalén_u niyig_u. Cũã menamacãrã toopá niãrira Antioquíap_u jeayira. Cũã judíoa niyira. Santiago cũãrẽ ticocorijíyi; masĩña maniã. † **2:20** Diarira catirãp_u ññarãrẽ tiirucúriguere tiimasĩricua. Teero tiirã, marí Cristomena diarirabiro niijĩrã, cũã booré dí_ure tiid_ugáro booa.

³ Múã sicato Jesuré padeonacãrã, Espíritu Santo tutuaremena múã ñañaré tiiríguere wasoríra niuwã. Múã biiro tiinacãrira niipacara, mecütígãrẽ múã basiro tutuaremena “añurãrã niĩadacu” ¿jĩ wãcũgari? ¿Múãrẽ tuomasĩre petijõãĩ?

⁴ Jesuré múã sicato padeonacãrĩ, ãpẽrã múãrẽ ñañarõ tiiríra niuwã. Mecütígãrẽ cũũrẽ padeodúra, “bãri peti ñañarõ netõjĩyu” ¿jĩrã tiii? Yũũ tũgueñaãtã, bãri peti ñañarõ netõrĩjĩyu.

⁵ Cõamacũ múãrẽ Espíritu Santore ticodiocorigũ niuwĩ. Cũũ tutuaremena múã wa-toapũre pee tiiẽñorigũ niuwĩ. ¿Deero tiigú teero tiigãri, múã tũgueñarĩ? Jesucristoye quetire múã tũo padeorĩ, teero tiiquĩ. Moisére dutirẽ cũũriguere tiirĩpereja, teero tiirĩboqui.

⁶ Marĩ ñecũ Abraham Cõamacũrẽ padeoyígu. Teero tiigú, Cõamacũ cũũrẽ “añugãrã niĩ” jĩ ñĩayigu.*

⁷ Teero tiirã, ateré masĩña: Cõamacũrẽ padeorã niĩya Abraham pãrãmerã niinũnũsera díamacũ.

⁸ Judíoa niĩhẽrãcãrẽ Cõamacũrẽ padeorĩ, “añurãrã niĩya” jĩ ñĩagũdaqui. Tee maquẽrẽ wedenoã Cõamacũye queti jóaripũpũre. Cõamacũ tee queti, añuré quetire Abrahamrẽ wedesũguerígu niuwĩ: “Mũũmena niipetire dita macãrãrẽ añurõ niire maquẽrẽ ticogũda”, jĩrigũ niuwĩ.†

⁹ Abraham Cõamacũrẽ padeorígu niuwĩ. Teero tiigú, Cõamacũ cũũrẽ añurõ niire maquẽrẽ ticorigũ niuwĩ. Atitócãrẽ niipetira Cõamacũrẽ padeorãre añurõ niire maquẽrẽ ticoqui.

¹⁰ ãpẽrã “Moisére dutirẽ cũũriguere tiirã, netõnénoãdacu” jĩ wãcũmicua. Teero wãcũrãrẽ Cõamacũ ñañarõ netõrĩ tiigũdaqui. Cõamacũye queti jóaripũpũ ate jóanoã: “Niipetire Moisére dutirẽ cũũriguere tiipetihegu ñañarõ netõgũdaqui”,‡ jĩ jóanoã.

¹¹ Cõamacũye queti jóaripũpũ ate jóanoã: “Cõamacũ cũũrẽ padeogũre “añugãrã niĩ” jĩ ñĩaqui; cũũrẽ catirẽ petihẽre ticogũdaqui”,§ jĩ jóanoã. Teero tiirã, marĩ masĩtoaa: Moisére dutirẽ cũũriguere tiigũre Cõamacũ “añugãrã niĩ” jĩ ñĩariqui.

¹² Tee dutirẽre tiigú Cõamacũpere ñĩapeoriqui. Tee dutirẽ biirope jĩ jóanoã: “Niipetire tee dutirẽre tiipetígu catirẽ petihẽre bũagũdaqui”,* jĩ jóanoã.

¹³ Tee jĩpacari, ãsã judíoa teerẽ tiipetĩmasĩria. Teero tiirã, Cõamacũ ñañarõ netõrĩ tiinóãdara niitoamiwũ. Teero biiri ñĩagũ, Cõamacũ Cristopere marĩye wapa wapatĩbosaro jĩgũ, ñañarõ netõrĩ tiirígu niuwĩ. Cõamacũye queti jóaripũpũ tee maquẽrẽ jóanoã: “Niipetira yucũgũpũ siatũyorira Cõamacũ ñañarõ netõrĩ tiirĩrapũ niĩya”,† jĩ jóanoã.

¹⁴ Jesucristo marĩye wapa diabolosariquũ niuwĩ. Teero tiigú, cũũrẽ padeorẽmena Cõamacũ Abrahamrẽ “añugãrã niĩ” jĩrirobirora judíoa niĩhẽrãcãrẽ “añurãrã niĩya” jĩ ñĩagũdaqui. Teero biiri Jesucristore marĩ padeorĩ ñĩagũ, Cõamacũ cũũ jĩrirobirora marĩrẽ Espíritu Santore ticoqui.

Abrahamye maquẽ, Moiséye maquẽ

¹⁵ Yãa wedera, mecütígãrẽ basocã cũã tiirucúremena múãrẽ sicaró queorẽmena wedegũda. Sícũ basocã ãpĩrẽ “biirora tiigũda” jĩgũ, queti beserĩ basocũ patopũ wãa, paperapũpũ cũũ tiiãdarere jóadutiqui. Añurõ jóaquẽnotoa, cũũ wãme jóapeoqui. Too sírore ãpĩ tiipũpũ jóariguere cosemasĩriqui; teero biiri jóanemomasĩriqui.

¹⁶ Cõamacũ Abrahamrẽ “biiro tiigũda” jĩrigue tee tiirõbirora niĩã. Cõamacũ Abrahamrẽ “mũũ pãrãmi niinũnũsegũmena niipetire dita macãrãrẽ añurõ niire maquẽrẽ ticogũda” jĩyigu. “Mũũ pãrãmerã niinũnũsera paũmena teerẽ ticogũda”, jĩriyigu. Biirope jĩyigu: “Sícũmenarã ticogũda”, jĩyigu. Cõamacũ teero jĩgũ, Cristoyere wedesũguegu tiyigu.

* 3:6 Génesis 15.6. † 3:8 Génesis 12.3. ‡ 3:10 Deuteronomio 27.26. § 3:11 Habacuc 2.4. * 3:12 Levítico 18.5.

† 3:13 Deuteronomio 21.23.

17 Yũũ múãrẽ jĩãrigue biiro jĩũdugaro tiia: Cõãmacũ Abrahamrẽ “mũũ pãrãmi niinũnũsegũmena biiro tiigũda” jĩ quẽnorí siro, cuatrocientos treinta cãmari siro Cõãmacũ Moisémena cũũ dutiré cũũyigũ. Teeré cũũgũ, cũũ too sũgũeropũ Abrahamrẽ “biiro tiigũda” jĩ quẽnorĩguere acabóridojaqui.

18 Abraham Cõãmacũrẽ padeorí, wapaséro manirõ Cõãmacũ cũũrẽ “ãñugũrã nii” jĩ ñayigũ. Marĩcã Cõãmacũmena ãñurõ niidũgara, Abraham padeorírobirora Cõãmacũrẽ padeoró booa. Marĩ Moisére dutiré cũũriguere tiirémẽna Cõãmacũmena ãñurõ niimasĩricu.

19 Too docare ¿deero tiigũ Cõãmacũ Moisémena tee dutirére cũũyiri? Biiro niiã: Marĩrẽ “ñañarã, netõnũcãrepira niiã” jĩ tũomasĩãrõ jĩgũ, cũũyigũ. Tee dutirémẽna niirucuwũ, tẽe Jesucristo jearipũ. Jesucristo jeari siro, cũũmena Cõãmacũ “ãñurõ tiigũda” jĩrigue diamacũrã wãariro niiwũ. Tee dutirére Cõãmacũ ángeleare wededuticoyigũ Moisére. Moisépecã teeré tũogũ, basocãpũre wedenetõnecoyigũ.

20 Abrahampere Cõãmacũ cũũ ãñurõ tiĩadarere ãpĩrẽ wededuticoriyigũ; cũũ basiro wedeyigũ. Teero tiiró, Abrahamrẽ jĩriguepeja Moisére jĩrigue nemorõ wapacũtĩyiro.

21 Too docare Cõãmacũ Abrahamrẽ “mũũ pãrãmi niinũnũsegũmena niipetire dita macãrãrẽ ãñurõ niiré maquẽrẽ ticogũda” jĩyigũ. Too siro Cõãmacũ Moisémena cũũ dutirére cũũyigũ. Tee dutirére ticoriguemẽna Cõãmacũ Abrahamrẽ jĩriguere acabóriyigũ. Tee dutirére basocã tiipetĩdũgapacara, tiipetĩmasĩricua. Teero tiirã, catiré petihére buarĩcua. Tee dutirére tiipetĩmasĩãtã, Cõãmacũ cũũrẽ “ãñurãrã niĩya” jĩbojĩyi.

22 Teero jĩrõno tiigũ, Cõãmacũ cũũye queti jóaripũpũ ate jóari tiirĩgũ niiwĩ: “Niipetira basocã ñañarére tiidũmasĩricua”, jĩ jóanoã. Teero tiigũ, Cõãmacũ Jesuré padeorã dícare ãñurõ niiré maquẽrẽ ticoqui. Cũũrẽ ãñuré ticori, Abrahamrẽ jĩriguebirora wãaa.

23 Jesuré padeoré maquẽrẽ tũoadari sũguero, ãsã Moisére dutiré cũũriguemẽna niiwũ. Tee dutirére yũuró niirõ tiirucúwũ, tẽe Jesuré padeoré maquẽrẽ masĩrĩpũ.

24 Tee dutirémẽna Cõãmacũ ãsãrẽ “ñañaré tiirã niiã” jĩ tũomasĩdutigũ cũũyigũ. Teeré tũomasĩrã, Cristo jeari, cũũrẽ padeonũcãwũ. Cũũrẽ padeorí, Cõãmacũ ãsãrẽ “ãñurãrã niĩya” jĩ ñãmasĩqui.

25 Mecũtĩgãrẽ marĩ basocã Jesuré padeorãpũ niiã. Teero tiirã, Moisés dutirémẽna niiria sãa.

26 Múã niipetira Jesucristore padeorémẽna Cõãmacũ põna niiã.

27 Teero tiirã, wãmeõtinorira niiwũ. Múã Jesuré padeorí, Cõãmacũ múãrẽ cũũ tiiróbiro niirecũtiri tiirĩgũ niiwĩ.

28 Cõãmacũ judíoare, judíoa niihẽrãrẽ sĩcãrĩbíro ññaqui. Dutiapenori basocare,† dutiapenoña manirãrẽ sĩcãrĩbíro ññaqui. Teero biiri ãmũãrẽ, numiãrẽ sĩcãrĩbíro ññaqui. Cõãmacũ múã niipetira Jesucristore padeorãre sĩcãrĩbíro ññaqui.

29 Múã Cristore padeorã niijĩrã, Abraham pãrãmerã niinũnũsera díamacũ niiã. Teero biiri Cõãmacũ Abrahamrẽ “ãñurõ niiré maquẽrẽ ticogũda” jĩrirobirora múãcãrẽ ticogũdaqui.

4

1 Múãrẽ queorémẽna wenenemogũda. Sĩcũ wĩmagũrẽ cũũ pacũ cũũ cũorére cũũqui. Cũũ wĩmagũ masãtuajearipacũ, cũũye niĩadarere ñeeriqui. Tee niipetire cũũye niipacari, padecoteri basocũ tiiróbiro niiqui ména.

2 Æpẽrã cũũrẽ masõcua. Teero biiri ãpẽrã cũũye niĩadarecãrẽ ñãnũnũsebosacua, tẽe cũũ pacũ “cũũrẽ teeré ticowa” jĩ wederi bareco jearipũ.

3 Teerora wãawũ marĩcãrẽ. Wĩmarã niirã, marĩ Pacũye “ticorijãña ména” jĩnorira tiiróbiro niiwũ. Marĩ ñecũsãmũã tiidutĩmũãatiriguemẽna niiwũ.

† 3:28 Pecasãyemena: esclavos.

⁴ Cõamacũpe cũũ queorí bæreco jeari, cũũ macũrẽ ticodiocorigũ niuwĩ. Numiõpũre bauári tiirígu niuwĩ. Cõamacũ macũ marĩ tiiróbiro bauárigũ niijĩgũ, cũũcã basocáye dutirémẽna niirigũ niuwĩ.

⁵ Cõamacũ cũũ macũrẽ bauári tiiyígu, marĩ Moisére dutirẽ cũũriguemẽna niimirirare netõnéãrõ jĩgũ. Marĩrẽ netõnéãri siro, Cõamacũ marĩrẽ cũũ põna wáari tiirígu niuwĩ.

⁶ Cõamacũ marĩrẽ “yũ põna niitoaya” jĩjĩgũ, marĩpũre cũũ macũmẽna Espíritu Santore ticodiocorigũ niuwĩ. Teero tiirã, Cõamacũrẽ “Pacũ” jĩmasĩã.

⁷ Cõamacũ marĩrẽ tiibosáriguemẽna padecoteri basoca tiiróbiro niinẽmemoria sãa; Cõamacũ põna niitoaa. Cũũ põna niijĩrã, niipetire marĩrẽ “ãñurẽ ticogũda” jĩriguere cũoa.

Pablo bayiró wãcũpatirigue

⁸ Múã too sugueropũre Cõamacũrẽ masĩhẽrã niimirira niuwũ. “Cõãpõna” cũã jĩrãrẽ padeomírira niuwũ. Múã padeoríra Cõamacũbiro niiriya. Múã cũãrẽ yũnũnũsera, dutiapienori basoca tiiróbiro niimirira niuwũ.

⁹ Atitõre múã Cõamacũpẽre masĩtoaa sãa. Biirope jĩdũgagũ tiia: Cõamacũpe múãrẽ masĩsũguetoajĩyi. Cũũrẽ masĩpacara, ¿deero tiirã ãpẽrãye dutirémẽna niidũgara tiii sũcã? Cũã dutirémẽna catirẽ petihẽre bũayã manicú. Dutirẽre yũnũnũserano dutiapienori basoca tiiróbiro niĩya. ¿Múã dutiapienori basoca tiiróbiro niidũgara tiii sũcã?

¹⁰ Múã judíoa tiiróbiro cũã yeerisãre bærecoricõrõ, mama muĩpũrãcõrõ, bosebærecoricõrõ cũã tiirucúrenorẽ tiíayiro.

¹¹ ¿Yũũ múãrẽ bári peti wedeyiri? jĩgũ, ñañarõ tũgueñaga.

¹² Yãa wedera, yũũ múãmẽna niigũ, judíoa tiirucúrerẽ tiĩẽñoriwũ. Múãcãrẽ yũũ tiiróbirora boosãga. Too sugueropũ yũũ múãrẽ ñãgũ jeari, yũũre ãñurõ bocawũ.

¹³ Aterẽ wãcũña sũcã: Yũũ diarecutijĩgũ, múã putore putuáwũ. Toopũ niijĩgũ, múãrẽ ãñurẽ quetire wedenũcãwũ.

¹⁴ Yũũ diarecutigũ niipacari, yũũre bocarijã, cõãjã tiiríwũ. Múã “diarecutigũ niĩ” jĩ ñãpacara, yũũre dooríwũ. Biirope tiiwũ: Sícũ ángelere, Jesucristore tiiróbiro yũũre bocawũ.

¹⁵ Múã too sugueropũ yũũmẽna usenimirigue ¿deero wáari? Múã tíatore yũũre maĩrã, yũũre tiíapudũgara, múãye capearire odewe, yũũre sããdũgamiwũ.

¹⁶ ¿Yũũ diamacũ wederigue wapa yũũre ñãtatutira tiii? ¿Diamacũ maquẽrẽ wederere tuodũgárigari?

¹⁷ Múãrẽ merẽã buenetõri basocã “ũsã múãrẽ bayiró tiíapudũgaga” jĩpacara, tiíapudũgaricua. Yũũ múãrẽ bueriguere wãcũrijããrõ jĩrã, cũã buerẽpere “ãñunetõjõãã” jĩãrõ jĩrã, buecua.

¹⁸ ãpẽrã múãrẽ tiíapuri, ãñunicu, ãñurẽ maquẽ tiíapuatã. “Tiíapura tiia” jĩrã, teero tiíapurucujããrõ. Yũũ toopũ niirĩ dícu tiíapuditorijããrõ.

¹⁹ Yũũ maĩrã, múãrẽ bayiró wãcũpatia. Sícõ niipacó coo macũrẽ apaadari suguerogã, ñañarõ pũnirẽ tũgueñaco. Coo tiiróbirora yũũcã múãrẽ Cristore padeorí boosãgũ, bayiró ñañarõ netõã. Múã Cristore ãñurõ yũũnũnũseripũ, yeerisãgũda.

²⁰ Yũũ múã putopũ bayiró niidũgamiga. Múãmẽna wedesegu, yũũ mecútigã jóaro tiiróbiro tutirémẽna wedeseribocu. Yũũ yooropũ niijĩgũ, deero tiimasĩriga.

Agar, Saraye queti

²¹ Múã Moisére dutirẽ cũũriguere tiidũgamicu, Cõamacũmẽna ãñurõ putuáada jĩrã. Tee dutirẽre múã buepacara, ¿tuomasĩrigari?

²² Moisés Abrahamyere biiro jóarigũ niuwĩ: Abraham purã ãmũã põnacutíyigũ. Sícũrẽ dutiapienori basocomẽna põnacutíyigũ. ãpĩpẽre cũũ nũmo díamacũmẽna põnacutíyigũ.

²³ Dutapienori basoco ãpẽrã numiã tiiróbirora wĩmagũ bũã, põnacutíyigo. Cõamacũ Abrahamrẽ “mũũ nũmo põnacutígõdaco” jĩyigũ. Coo põnamanígõ niimirigo niipaco, cũũ jĩrirobirora wĩmagũ bũã, põnacutíyigo.

24-25 Cúã puarã numiãrẽ wáariguemena ateré wedeguda: Dutiapenori basocore wáarigue ãtãgú Sinaí wãmecutirigupare wáarigue tiiróbiro niia. * Agar dutiapenori basoco niyigo. Teero tiigú, coo macũcã dutiapenori basocũ niirigũ niiwĩ. Niipetira tii põna bauánunuseracã dutiapenori basoca niicua. Ëtãgú Sinaí Arabia ditapũ niicu. Toopú Cõãmacũ Moisére cãũ dutirére cũurigũ niiwĩ. Apeyeréja sũcã, atitó ãpẽrã Jerusalénpare Moisére dutiré cũuriguere tiirã niicua. Niipetira tee dutirére tiirãno Agarya põna macãrã tiiróbiro dutiapenori basoca niia.

26 Marĩ Jesuré padeorápeja dutiapenori basoca mee niia. Jerusalén ãmuãsepu niirĩ macã macãrã niia. Dutirémene niiria; Sara põnabiro niia.

27 Cõãmacũye queti jóaripũpu ate jóanoã:

Mũ numiõ põnamanígõ, useniña.

Põnacutíadari suguerogã, pũnirénorẽ tugueñañaripaco, useniremena acaribíya.

Mũ “põnamaníyo” jĩ, cõãnorigope too síropare mũ pãrãmerã paũ niia dacua.

Mũ apegó manucutigo nemorõ pãrãmerã cuogódacu,† jĩ jóanoã.

28 Yáa wedera, Cõãmacũ Abrahamrẽ jĩrirobirora Isaac bauáyigu. Teerora Cõãmacũ “mũ pãrãmerã paũ niia dacua” jĩrirobirora marĩpacãrẽ Abraham põnabiro wáari tiiquí.

29 Tíatore Sara macũ Espíritu Santo tiápuremena bauáyigu. Dutiapenori basoco macũ Ismael ñnatutiremena cũurẽ nunurucúyigu. Atitócãrẽ teerora wáaa: Dutirémene niirã Jesuré padeorãre nunurucúcu.

30 Cõãmacũye queti jóaripũpu Ismael, Isaaye maquẽrẽ ate jóanoã: “Dutiapenori basoco macũrẽ cãũ pacũ cuorigue pũtuáricu. Sara macũpere pũtuácu. Teero tiiró, dutiapenori basoco coo macũmenarã cõãjãña”,‡ jĩ jóanoã.

31 Yáa wedera, ateména pũtuáa: Marĩ dutiapenori basoco pãrãmerã niinunuserabiro niiria. Sara pãrãmerã niinunuserabiropo niia sãa. §

5

Moisére dutiré cũuriguemena niiria

1 Cristo marĩrẽ marĩ ñecũsũmuã tiimúãatiriguemena niimirare netõnérigũ niiwĩ, dutiapenori basoca tiiróbiro niirijããrõ jĩgũ. Teero tiirã, “Moisére dutiré cũuriguere tiyã” jĩrãrẽ yũurijãña. “Dutiapenori basoca tiiróbiro niia da sũcã”, jĩrijãña.

2 Tugueñate. Yũ Pablo múãrẽ ateré jĩã: “Cõnerigũ yapa macã caseróre widecõãña”, jĩ dutirãre múã “jáũ” jĩrã, Cristo múãrẽ ãñurõ tiibosárigue “wapamaníã” jĩrãbiro tiirã tiia.

3 Múãrẽ jĩnemogũda: “Widecõãña” jĩ dutirãre yũugũno niipetire Moisére dutiré cũuriguere tiipetjãrõ booa.

4 Múã “Moisés dutirémene netõãdacu” jĩrã, Cristore duurã tiia. Cũũ maĩrémena múãrẽ ãñurẽ ticoriguere tiidióra tiia.

5 Ësãpeja Espíritu Santo tiápuromena ateré wãcũã: Ësã Jesuré padeorã niirĩ, Cõãmacũ ãsãrẽ “ãñurãrã niia” jĩgũdaqui. Teero cãũ jĩrere useniremena yuea.

6 Marĩ Jesucristore padeorã ate masiã: Widecõãnorira niirĩ, o widecõãnoña manirã niiricãrẽ, wapamaníã Cõãmacũrẽ. Jesuré padeorã niijrã, ãpẽrãrẽ maĩmasiã. Tee doca wapacutia.

7 Sicato múã Jesuyere tuorã, cãũye buerere ãñurõ nunurã tiimíwũ. ¿Noã múã diamacũ maquẽrẽ nununmirare wedemecũõmirĩto?

8 Teeré Cõãmacũrẽ díorijãña. Cũũrã múãrẽ Jesuré padeoáro jĩgũ, beserigũ niiwĩ.

* 4:24-25 Sinaípu Cõãmacũ Moisére cãũ dutirére cũuyigu. Ññaña Éxodo 19 y 20. Tee dutirémene niirã tee dutirére dutiapenorã tiiróbiro niia. † 4:27 Isaiás 54.1. ‡ 4:30 Génesis 21.10. § 4:31 Sara macũ cãũ pacũyere ñeeriro tiiróbirora marĩ Cõãmacũ cãũ põnarẽ ticoadarere ñeeãdacu.

⁹ Merẽã wederá p̄arãgã niipacara, pã púuri tiiré tiiróbiro niicua. Pã púuri tiiré péerogã sããpacari, pã tiiríb̄ur̄ap̄are sesapetijõãcu. Tee tiiróbiro Jesuré padeoráre ñañorã tiicúa.

¹⁰ Cúã teero tiirére ȳū wãcũpatiria. Múãcã ȳū tiiróbiro Jesuré padeorá niiã. Teero tiirá, múã, ȳū t̄ugueñarĩ, ȳū tiiróbiro padeorucújããdacu. Cõãmacũ múãrẽ ñañodugágunorẽ ñañarõ netõrĩ tiigúdaqui.

¹¹ Yáa wedera, ȳū “widedcõãrõ booa” jĩrẽ maquẽrẽ wederia. Æpẽã ȳūre “tee maquẽrẽ wedei” jĩrã, jĩãmajãrã tiicúa. Ȳū tee maquẽrẽ wedeatã, judíoa ȳūre ñañarõ tiiríbocua. Ȳū “Jesucristo curusap̄ū diabosariguemena netõnénoãdacu” jĩrẽ maquẽ dícare wedea. Tee maquẽrẽ ȳū wederé wapa ȳūre ñañarõ tiíya.

¹² Múãrẽ “widedcõãña” jĩrãno cúã basiro bayisãñúrõ widetári boomíga.

¹³ Yáa wedera, Cõãmacũ múãrẽ dutiapenori basoca tiiróbiro niiãrõ jĩgũ mee beserigu niíwĩ. Múã Moisés dutirémene niiria sáa. Teero tiirá, “marĩ booró ñañarẽ ugaripéarenorẽ tiáda” jĩ wãcũrijãña. Teero wãcũrõno tiirá, cãmerĩ maírémene tiápu, niirec̄tiya.

¹⁴ Marĩ niipetire Moisére dutiré cũriguere sicaró dutirómenarã p̄at̄uãmasiã. Biiro niiã: “M̄ū basiro maírõ tiiróbirora ãp̄erãcãrẽ maíña”, jĩã.

¹⁵ Múã basiro cãmerĩtutira, cãmerĩ ñañarõ jĩrã doca, wáic̄ura tiiróbiro cãmerĩquẽcõãtõrã tiádacu. Múã basirora teeré tiirá, basocápetiadacu. Teero wáari jĩrã, t̄omasĩ, niirec̄tiya.

Espíritu Santo tiidutíre tiiró booa

¹⁶ Múãrẽ biiro wedegãda: Espíritu Santo múãrẽ tiidutírobirora tiirucújãña. Múã teero tiirucúra, ñañarẽ múã ugaripéarere tiirícu.

¹⁷ Marĩ ñañarẽ ugaripéareno Espíritu Santo boosãre mee niiã. Espíritu Santo boosãrepeja marĩ basiro ugaripéare mee niiã. Ate p̄aró cúasorobiro biicõãtõã. Teero tiirá, marĩ ñañarẽ tiidugári, Espíritu Santo “tiiríjãña” jĩqui.

¹⁸ Espíritu Santo tiidutíre marĩ tiirá, “Moisés dutirémene marĩ netõnénoãdacu” jĩ wãcũricu sáa.

¹⁹ Ñañarẽ ugaripéare maquẽrẽ masĩnotoaa. Teeré tiiráno ateré tiicúa: Cúã n̄mosãnumiã, cúã manus̄m̄uã niihẽrãrẽ ñeeapeca; ãp̄erãména cúã booró ñañarõ ñeeapeca; ateré tiiréc̄tirano s̄icũ t̄omasĩhẽgũ tiiróbiro tiiréc̄tica;

²⁰ basocábiro bauráre, wáic̄urabiro bauráre weerirare padeocúa; s̄iquẽrã yáíwa jĩditoremena tiiráno wãtĩã dutirémene tiirucúcu; ññatuticua; cãmerĩ ññadugaricua; ãp̄erãrẽ doecua; péerogã tiipacári, cúajãcu; cúã booré dícare tiidugácu; ãp̄erã ãñurõ wãcũrere tuodugáricua; wáabatejõãrĩ tiicúa;

²¹ ãp̄erãyére ñña, ugaripira niicua; basocáre s̄iãcõãcu; búrecoricõrõ c̄umucua; bosebureco niirĩ, c̄umu, ãp̄erãrẽ acaribícua; teero biiri apeyé pee tee tiiróbiro bauré tiicúa. Múãrẽ too suguerop̄ū jĩrirobirora wedenemogãda s̄ucã: Teenó tiiréc̄tirano Cõãmacũ dutiré marĩp̄are jeariguenorẽ b̄uarícua.

²² Yuc̄ū ãñuríḡuno ãñuré d̄ucac̄tia. Teero tiiróbiro Espíritu Santo ateré marĩ wãcũrẽp̄are witiatiri tiiquí: Cãmerĩ maícú; ūsenire c̄uocú; ãñurõ niirec̄tirere c̄uocú; marĩrẽ merẽã wáari, potocõrõ manirõ niimas̄icu; ãp̄erãrẽ bóaneõ ññacu; cúãrẽ ãñurõ tiicú; “marĩ tiáda” jĩrẽre queoró tiicú;

²³ “ãp̄erã nemorõ niiã”, jĩ t̄ugueñaricu; ñañarõ wãcũ tiidugápacara, tiirícu. Sicaró dutiró tee maquẽrẽ “tiiríjãña” jĩ cãmotáro maniã.

²⁴ Marĩ Jesucristore padeorá niijĩrã, ñañarẽ ugaripéamiriguere duujãã sáa.

²⁵ Espíritu Santomena catiré petihére c̄uoa. Teero tiirá, cúã tiidutírobirora tiirucújãrõ booa.

²⁶ Marĩ “ãp̄erã nemorõ niiã” jĩ t̄ugueñarijããda. “M̄ū nemorõ ãñurõ tiimas̄iã teeréja”, jĩrijããda. Cãmerĩ ugorijããda.

6

Cãmerĩ tiiápuya

1 Yáa wedera, sícũ Jesuré padeogá apetó ñañaré tiibóqui. Múã Jesuré ãñurõ padeoráno cũ teero tiirí ññarã, tiiápuya. Ññurõ bóaneõremena cũrẽ wedeya. “Mũũ ñañaré tiirére Cõãmacũ booríqui; teero tiigú, wãcũpati, wasoyá”, jĩña. Múãcã ñañaré tiirí jĩrã, wãcũtutuaya.

2 Múãrẽ merẽã wáari, cãmerĩ ãñurõ tiiápuya. Teeré tiirá, Cristo dutirére queoró tiiádacu.

3 Apetó sícũ “yũũ ãpẽrã nemorõ niiã” jĩ wãcũmiqui. Cúã nemorõ niiripacu, búri peti wãcũãmajãqui. Teero jĩ wãcũgũ, cũũ basirora jĩditogu tiiquí.

4 Marĩ basiro marĩ tiirére “¿ãñunigari?” jĩ wãcũãri siro, besero booa. Ññurõ tiári siro, “cúã nemorõ ãñurõ tiiájĩyu” jĩ wãcũrijãña. Marĩ basiro tiiáriguepere useni, niijãrõ booa.

5 Æpĩ marĩ tiimasĩrenorẽ tiimasĩriqui. Marĩpecã cũũ tiimasĩrenorẽ tiimasĩricu. Marĩ basiro Cõãmacũ tiidutirere tiiró booa.

6 Múãrẽ Jesuyé quetire bueré wapa cúãrẽ niyerumena, yaarémena, apeyenómena tiiapuro booa.

7 Múã ateré masĩbocu: “Yũũ ñañaré tiirí, Cõãmacũ teero ññajãqui” jĩ wãcũgũno cũũ basiro jĩditogu tii. Queorémene wedeguda: Sícũ oteri, cũũ oterigue wii, ducacaticu.

8 Sícũ ñañaré ugaripéarere tiigú ñañaré otegú tiiróbiro niiqui; ñañarére buagúdaqui. Æpĩ Espiritu Santo boorére tiigúpe ãñuré otegú tiiróbiro niiqui; catiré petihére buagúdaqui.

9 Teero tiirá, marĩ ãñurõ tiirére páasutirijãrõ booa. Marĩ páasutihéri, sícũ otegú cũũ oterigue dũca ãñurére seenéõgũ tiiróbiro niĩadacu; ãñurére buaadacu.

10 Teero tiirá, marĩ jeatuaro niipetirare ãñurõ tiiáda. Jesuré padeoráperere nemosãñurõ tiiapuada.

Wedeyaponorigue

11 Ñña. Yũũ basirora jóagu paca jóaremena múãrẽ jóagu tiiã.*

12 Múãrẽ widecõãdutira judíoamena ãñurõ pũtũãada jĩrã, teero tiidutícua. Cúã Jesucristo marĩrẽ curusapu diabolorigue queti dícare wedeatã, judíoa cúãrẽ tuti, ññarõ tiibócu. Ññarõ netõdũgáhera, Jesucristoye maquẽrẽ, teero biiri widecõãre maquẽrẽ buecua.

13 Cúã widecõãnorira niipacara, Moisére dutiré cũũriguere tiipetíríya. Teeré tiipetírípacara, múãrẽ widecõãdutiayira. Biiro jĩ wedebatedugacua: “Ësãrã Galacia dita macãrãrẽ widecõãrĩ tiiwũ”, jĩdugacua.

14 Yũũ doca yũũ basiro tiiríguere wedebateridojãã; Jesucristo tiiríguepere wedebatea. Biiro jĩ wederucua: “Jesucristo marĩrẽ curusapu diabolorigu niwĩ”, jĩ wedea. Teero tiigú, atibúreco macãrã cúã ñña ugaripéarere “bári niiré peti niiã” jĩ ññaã; teeré tinemódũgariga. Cúãpecã yũũ Cristoye quetire wederucurere “bári niiré peti niiã” jĩcua; teeré tuodũgáricua.†

15 Widecõãnorira niirĩ, o widecõãnoña manirã niirĩcãrẽ, Cõãmacũrẽ wapamaníã. Marĩ ñañaré tiirécãtiriguere wasoré, teero biiri marĩ Jesuré padeoré doca wapacãtía.

16 Niipetire yũũ wederére tiinũnuseranorẽ Cõãmacũ ãñurõ niirecãtiri tiiáro; cúãrẽ bóaneõ ññaãrõ. Cúãrã Cõãmacũyara díamacũ niĩya.

17 Yũũ Jesuyé quetire wederé wapa cúã yũũre tãnarígue cãmi tusaa. Tee cãmimena “yũũ Jesuré padecotegu niiã” jĩ ññoã. Teero tiirá, mecããmena sícũ yũũre potocõnemorijããrõ. Teero biiri yũũ wederére wedemecũõrijããrõ.

18 Yáa wedera, marĩ Õpũ Jesucristo múãrẽ ãñuré ticoaro. Teerora wáaaro.

Nocõrõrã jóaa.

* **6:11** Æpĩ jóabosajĩyi ména. Niituredaripure Pablo basiro jóajĩyi. Basocá teeré ññarã, “cũũrã jóajĩyi” jĩimasĩjĩya. † **6:14** Pecasãyemena: “el mundo está muerto para mí y yo estoy muerto para el mundo”.

ÉFESO MACĀRĀRĒ Pablo jóaripũ

Ãñuduticorigue

¹ Yũũ Pablo Cõãmacũ booró Jesucristoyere wededutigũ beserigũ niiã. Múã Éfeso macãrã Cõãmacũrẽ padeorá Jesucristore ãñurõ padeorãre ãñuduticoa.

² Cõãmacũ marĩ Pacũ, Jesucristo marĩ Ôpũ múãrẽ ãñuré ticoaro; ãñurõ niirecutiri tiáro.

Cristomena Cõãmacũ marĩrẽ ãñurõ tiiré

³ Cõãmacũ Jesucristo marĩ Ôpũ Pacũre usenire ticoada. Cũũ marĩrẽ niipetire ãñurõ yeeripũnacutire maquẽrẽ ticodiocorigũ niiwĩ. Cũũ marĩ Cristomena niirãrẽ ãñurõ tiirigũ niiwĩ.

⁴ Cũũ marĩrẽ ãñurõ tiirigue biiro niiã: Atibáreco tiádari suguero, cũũ marĩrẽ Cristomena niĩadarare besetorigũ niiwĩ. Marĩrẽ cũũ ññacoropũre ññarẽ manirã, ññarẽ tiirírirabiro niirĩ boogú, teero tiirigũ niiwĩ.

⁵ Cõãmacũ too suguero marĩrẽ maĩgũ, Jesucristomena marĩrẽ “yũũ põna niirĩ tiigũda” jĩirigũ niiwĩ. Teeré tiigũ, cũũ tiidugárirobirora tiirigũ niiwĩ.

⁶ Cũũ macũ cũũ bayiró maĩgũmena marĩrẽ ãñunetõjõãre ticorigũ niiwĩ. Teero tiirã, cũũ ãñuré ticoriguere wãcũrã, cũũrẽ usenire ticoa.

⁷ Marĩ cũũ macũmena niiã. Cũũye dímena marĩ ññarẽ tiiré wapare wapatibosarigũ niiwĩ. Teeména Cõãmacũ marĩ ññarẽ tiiré acabórigũ niiwĩ. Cũũ marĩrẽ ãñurõ tiidugáũ, teero tiirigũ niiwĩ.

⁸ Cũũ marĩrẽ niipetire masĩré, tuomasĩre ticogũ, cũũ maĩré ññorigũ niiwĩ.

⁹ Cũũ “tiigũda” jĩiriguere too suguero macãrãpũ masĩña maniriguere marĩrẽ masĩrĩ tiirigũ niiwĩ. Cristo tiiriguemena teeré masĩrĩ tiirigũ niiwĩ.

¹⁰ Cõãmacũ “teero tiigũda” jĩirĩ bũreco jeari, cũũ jĩirirobirora wáaadacu. Cristore niipetirere, niipetirare dutiri tiigũdaqui. Ūmũãsepũ niirãrẽ, atibáreco marĩrẽ Cristo dutigũdaqui.

¹¹ Cõãmacũ cũũ booróbirora niipetire cũũ “biiro tiigũda” jĩirére tiiquí. Cũũ too síropũ tiĩadarere wãcũtoarigũ niiwĩ. Teero tiigũ, marĩrẽ beserigũ niiwĩ. Cũũ marĩrẽ besegũ, too síro Cristomena cũũ “ticogũda” jĩiriguere marĩcãrẽ ticogũdaqui.

¹² Cũũ teero tiigũ, usã Cristore padeosuguerirare ãñurõ niirĩ booquí. Basocá usã ãñurõ niirére ññarã, Cõãmacũ ãñurõ tiirére usenipeoadacua.

¹³ Múãcã diamacũ maquẽ quetire tuojĩrã, netõnére quetire tuojĩrã, Cristore padeojĩrã, cũũmena niiã. Teero tiigũ, Cõãmacũ “yáara niĩya” jĩigũ, múãrẽ Espiritu Santore ticodiocorigũ niiwĩ. Espiritu Santo Cõãmacũ “múãrẽ ticodiocogũda” jĩirigũra niĩ.

¹⁴ Cõãmacũ Espiritu Santore marĩrẽ ticotoarigũ niiwĩ. Teero tiirã, marĩ ateré masĩã: Cõãmacũ niipetira cũũ põnarẽ cũũ pũtopũ néewagũdaqui. Toopá niipetire cũũ “ticogũda” jĩiriguere ticogũdaqui. Cũũ teero tiirĩ, basocá cũũrẽ usenipeoadacua.

Pablo Éfeso macãrãrẽ sãibosárigue

¹⁵⁻¹⁶ Teeré wãcũgũ, Cõãmacũrẽ usenire ticoa. Yũũ múã marĩ Ôpũ Jesuré padeorére tuowú; teero biiri múã niipetira Cõãmacũrẽ padeorãre maĩrãcãrẽ tuowú. Teero tiigũ, múãrẽ sãibosãrecõrõ Cõãmacũrẽ usenire ticoa.

¹⁷ Cõãmacũ marĩ Ôpũ Jesucristo Pacũ ãñunetõjõãgũrẽ múãye niĩadarere biiro sãĩã: “Cõãmacũ, Espiritu Santo cúãrẽ masĩrére jeari tiiyã; mũũ niirecutirecãrẽ ãñurõ masĩrĩ tiiyã”, jĩĩã.

18 Atecãrẽ sãĩã: “Cõãmacũ, cããrẽ ateré añurõ masĩrĩ tiiyá: Mũũ cããrẽ ‘añurõ tiigúda’ jĩgũ, beserigu niuwũ; niipetira mũũrẽ padeoráre añuré petire ticogudacu;

19-20 mũũ tutuanetõjõãgũ niĩã; tee tutuaremena ùsã Cristore padeoráre tiípua”, jĩ sãĩã. Tee tutuanetõjõãremena Cõãmacũ ateré tiirigu niuwĩ: Cristo diarigũpũre masãrĩ tiirigu niuwĩ; cãũ masãmuãri siro, cãũrẽ cãũ pũto ùmuãsepu õpũ duirípĩrõ diamacũpe dupoyigu.

21 Cãũrẽ niipetira Õpũ peti sããrĩ tiiyigu. Teero tiigú, õpãrã atibúrecopũ niirã, ùmuãsepu niirã Õpũ peti niĩ. Æpĩ cãũ sotoa macũ maniĩ. Cãũ atibúreco macãrã sotoa macũ niĩ; too síro macãrã sotoa macũ niirucugũdaqui.

22 Cõãmacũ niipetirere, niipetirare Cristo doca pũtuári tiiyigu. Teero biiri Cõãmacũ niipetira Jesuré padeorĩ põna macãrãrẽ dutigũre sõnecorigũ niuwĩ; cãũ marĩ dupu tiirõbiro niĩ.

23 Marĩ cãũrẽ padeorĩ põna macãrã cãũya õpũũ tiirõbiro niĩã. Cãũ marĩ niipetirarena wáaqui. Cãũ niipetiropũ niĩ; atibúrecopũ, ùmuãsepu teerora niiqui.

2

Cõãmacũ marĩrẽ maĩgũ netõnérigue

1 Too sugueropũ muã ñañaré tiirira niijĩrã, diarira tiirõbiro niirira niuwã.

2 Atibúreco macãrã tiirõbiro ñañaré tiirira niuwã. Wãtĩãrẽ dutigũ boorere tiinũnãsewũ. Cãũ atibúreco macãrã Cõãmacũrẽ netõnucãrãrẽ dutigũ niĩ.

3 Too sugueropũ marĩ niipetira cãã tiirõbirora ñañaré tiirucúwũ. Marĩ ñañaré tiidugãrere ugaripéawũ. Marĩ noo booró ñañaré tiíadarere wãcũwã. Teeré wãcũãri siro, teeré tiijãwã. Teero tiigú, Cõãmacũ marĩmena cúanetõjõãyigu. Æpãrã tiirõbirora marĩcã ñañarõ tiinõbojĩyu.

4 Cõãmacũpe marĩrẽ bayiró maĩgũ, bóaneõ ññarigu niuwĩ.

5 Marĩ ñañaré tiirira niijĩrã, Cõãmacũ ññacoropũre diarira tiirõbiro niuwã. Teero ññapacũ, marĩrẽ Cristomena catiré petihére cõorã niirĩ tiirigu niuwĩ. Cõãmacũ múãrẽ cãũ añuré ticorémena netõnérigũ niuwĩ.

6 Marĩ Cristomena masãmuãrira tiirõbiro niirĩ tiirigu niuwĩ. Jesucristo ùmuãsepu duirobirora marĩcã cãũmena toopũ duirã tiirõbiro niirĩ tiirigu niuwĩ.*

7 Too síro macãrãpũre cãũ marĩrẽ añuré ticoriguere ãñogúda jĩgũ, teero tiirigu niuwĩ. Cãũ marĩrẽ tiípugu, Jesucristomena niirĩ tiirigu niuwĩ.

8 Marĩ Jesucristore padeorĩ, Cõãmacũ marĩrẽ cãũ añuré ticoré ãñogũ, netõnérigũ niuwĩ. Tee marĩ basiro tiirigue mee niĩ; Cõãmacũ ticorigue niĩã.

9 Marĩ añurõ tiirere ññagũ mee netõnéwĩ. Teero tiigú, sícũno “yũũ añurõ tiirigue wapa Cõãmacũ yũũre netõnéwĩ” jĩmasĩña maniã.

10 Marĩ cãũ tiirira niĩã. Marĩ añurõ tiirémena basocãre tiípuauro jĩgũ, marĩrẽ Jesucristomena niirĩ tiirigu niuwĩ. Marĩ añurõ tiíadarere Cõãmacũ too sugueropũ quẽnotóayigu.

Marĩ Cristomena añurõ niirecũtijãã

11 Teero tiirã, ateré wãcũña: Múã judíoa niihẽrã bauãrira niuwũ. “Widecõãnoña† manirã niicua”, jĩwã judíoa múãrẽ. Cũãpe “widecõãnorira niĩã ùsãjã” jĩwã, cúãya õpũũ maquẽpũ dícare widecõãnorira niipacara.

12 Too sugueropũre múã Cristomena niihẽrã niuwũ; Israelya põna macãrãmena niiriwũ; Cõãmacũ “netõnégũdũre ticogũda” jĩrere múã pacũsũmuãrẽ wederiyigu; diari siro, ¿deero wáadari? jĩmasĩriwũ; atibúreco macãrã tiirõbiro Cõãmacũrẽ masĩriwũ.

13 Múã yoaro macãrã tiirõbiro niirã niijĩrã, cãũrẽ masĩriwũ. Atitóre Jesucristomena niijĩrã, cãũye dí õmayudiariguemena Cõãmacũrẽ masĩã; pũtogã macãrã tiirõbiro niirã pũtuãã.

* 2:6 Too sugueropũ õpãrãmena duirã cãũmena dutiyira. † 2:11 Cõnerigu yapa macã caseróre.

14 Cristo niĩ marĩrẽ añurõ niirecutirere ticogú. Judíoare, judíoa niĩhẽrãrẽ sicapõna macãrã niĩrĩ tiirígu niĩwĩ. Marĩ cãmerĩ ññadugarimirigue opatadi tiiróbiro niĩwã. Cũũ tiitũdire cõãrigũ niĩwĩ.

15 Cũũ diariguemena judíoare dutirere “biiro tiiyá”, “biiro tiirĩjãña” jĩrere duurĩ tiirígu niĩwĩ. Teero tiiríguemena p̄apõná macãrã niimirirare sicapõnarã p̄tuári tiirígu niĩwĩ. Marĩ cũũmena s̄cãrõména niijĩrã, sicapõna macãrã niĩã. Teero tiirã, judíoa, judíoa niĩhẽrã s̄cãrõména añurõ niirecutimasĩã.

16 Cũũ curusap̄u diariguemena marĩ cãmerĩ ññadugaririguere petirĩ tiirígu niĩwĩ. Cũũ diariguemenarã p̄apõná macãrã niimirirare sicapõnarã niĩrĩ tiirígu niĩwĩ. Teero biiri teeménarã Cõãmacũmena bapacutimasĩã sũcã.

17 Cristo múã yoaro macãrã tiiróbiro niimirirare añurõ niirecutire maquẽrẽ wedegu atirígu niĩwĩ. Ûsã p̄togã macãrã tiiróbiro niimiriracãrẽ teerora wedeyígu.

18 Cristo marĩrẽ tiibosáremena marĩ niipetira Espíritu Santo s̄cãmenarã marĩ Pacũmena wedesemasĩã.

19 Teero tiirã, mecütígãrẽ múã aperó macãrã wáanetõri basoca tiiróbiro niiria. Ñpẽrã Cõãmacũrẽ padeorãmena sicamacã macãrã tiiróbiro niĩã; Cõãmacũyawii macãrã tiiróbiro niĩã.

20 Jesucristo cũũyere wededutígu beserira, teero biiri profetas múãrẽ Cõãmacũyere wedenũcãrira niĩwã. Teero tiirã, cãã wii tiíadaritabebiro niicua. Basocã wii tiinũcãrã, supisabotarire nũcõsũguécua, wii tutuariwii niĩãrõ jĩrã. Jesucristo teebotaribiro niigú niĩ.

21 Teebotari añurõ nũcõãri siro, apeyé botarire diamacũ nũcõwãcu. Ññurĩ wii, Cõãmacũ dícare padeorĩ wii tiimũãwanocu.

22 Marĩ Jesuré padeorã niijĩrã, teebotaribiro niĩã; wiirẽ biarĩ tũdibiro niĩã. Wiirẽ peotĩari siro, basocã toopã niirucuya. Espíritu Santo tiiwiiipã niijĩgũ, Cõãmacũ toopãra niirucuqui.

3

Pablöre judíoa niĩhẽrãrẽ buedutígu cũũrigue

1 Teero tiigú, yũũ Pablo Cõãmacũ múãrẽ añurõ tiiríguere añurõ tũomasĩãrõ jĩĩgũ, sãĩã. Yũũ múã judíoa niĩhẽrãrẽ Jesucristoye quetire wederé wapa peresuwiipũ niĩã.

2 Yũũ wãcũrĩ, múã ateré tũojĩyu: Cõãmacũ yũũre añurõ tiigú, múãrẽ tiíapudutirígu niĩwĩ.

3 Cõãmacũ too sũgueropũ masĩña maniríguere yũũre masĩrĩ tiiwĩ. Yũũ tee maquẽrẽ péero jóatoaawũ.

4 Múã yũũ jóaariguere buera, ateré jĩĩadacu: “Pablo Cristoye queti too sũgueropũ masĩña maniríguere añurõ masĩqui”, jĩĩadacu.

5 Too sũguero macãrãpũ tee quetire añurõ tũomasĩriyira. Atitópũre Cõãmacũ masĩrĩ tiiquí. Cũũ cũũyere wededutígu beserira añurãrẽ, teero biiri cũũ wededutirere wederãre Espíritu Santomena masĩrĩ tiiquí.

6 Tee masĩña manirígue ate niĩã: Cristore padeorémena múã judíoa niĩhẽrã judíobirora Cõãmacũ ticoadarere ñeeãdacu. Cristomena niijĩrã, judíoamena sicapõna macãrã niĩã; Cõãmacũ judíoare “biiro tiigúda” jĩĩriguere múãcã yuea.

7 Cõãmacũ yũũre añurẽ ticogu, cũũ tutuaremena yũũre añurẽ quetire wedegú niĩrĩ tiirígu niĩwĩ.

8 Yũũ Cõãmacũrẽ padeorã watoapũ búri niigú peti niipacari, ate añurere yũũre tiidutírigũ niĩwĩ: Cũũ yũũre judíoa niĩhẽrãrẽ Cristoye añunetõjõãrere wededutirígu niĩwĩ. “Cristo añunetõjõãgũ niĩ” jĩĩrere marĩ masĩ s̄cãrĩbírĩa.

9 Apeyerẽ Cõãmacũ yũũre tiidutírigũ niĩwĩ: Tee masĩña manirígue quetire niipetira tũomasĩãrõ jĩĩgũ, wededutirígu niĩwĩ. Sicato tee queti Cõãmacũ niipetire bauanérigu wãcũrigupũ niĩriro niĩwã.

10 Teero tiiró, atitóre Jesuré padeorí pōna macārāmena biiro wáaa: Cúã p̄apōná niimirira sicapōna wáari ñnarã, ãmããse macārã dutirá, teero biiri cúã doca macārã dutirá biiro jĩĩadacua: “Cõãmacũ masĩnetõneĩ; niipetire cũũ tiirémēna cũũ masĩrēre ãñoĩ”, jĩĩadacua.

11 Sicatop̄ara Cõãmacũ “teerora tiigúda” jĩĩyigu. Cũũ jĩĩrirobirora wáari tiirígu niĩwĩ marĩ Òp̄ũ Jesucristo tiiríguemēna.

12 Marĩ cũũmēna niijĩrã, cũũrē padeojĩrã, cuiro manirõ Cõãmacũmēna wedesemasĩã sáa.

13 Teero tiirã, ȳmũ múãrē wederé wapa ñnarõ netõrĩ t̄orã, wãcũpatirijãña. Biirope wãcũña: “Marĩrē maĩjĩgũ, peresu ñeerĩquioro niipacu, marĩrē Jesuyé quetire wedetoawi”, jĩĩ wãcũ, useniña.

Cristo basocáre maĩquí

14 Teeré wãcũgũ, ñicãcoberimēna jeacũmu, marĩ Pac̄ure múãrē sãĩbosáa.

15 Cõãmacũrã pac̄u niisuguerigu niĩ. Cũũmēna “pac̄u” jĩĩrē n̄cãã. Cũũ niipetire pōnarĩ macārã ãmããsep̄u niirã, atibúrecop̄u niirã s̄icãrõmēna niirĩ tiirígu niĩwĩ.

16 Marĩ Pac̄ura pee añurere cuoquí. Teero tiigú, Espiritu Santomēna múã wãcũrēp̄ure tutuare ticori boogú sãĩbosáa.

17 Cũũ teeré ticori, múã Cristore padeorí, Cristo múãmēna niirucugũdaqui. Apeyeréja, múã Cristore añurõ maĩãrõ jĩĩgũ, ãp̄erãcãrē añurõ maĩãrõ jĩĩgũ, sãĩbosáa.

18 Teero tiirã, múã niipetira Cõãmacũrē padeorámēna Cristo múãrē maĩrēre masĩadacu. Cũũ marĩrē bayiró peti maĩquí.

19 Cũũ maĩrēre t̄omasĩpetinoña manipacári, múã cũũ maĩrēre t̄omasĩnemoãrõ jĩĩgũ, sãĩbosáa. Cũũ maĩrēre t̄omasĩnemorã, Cõãmacũ tiiróbiro niirecutirere cuonemóadacu.

20 Marĩ “Cõãmacũ tutuanetõjõãgũ niĩ” jĩĩada. Cũũ tutuare marĩp̄ure niĩã. Teero tiigú, cũũ niipetire marĩ sãĩrē nemorõ, marĩ t̄ugueñare nemorõ ticomasĩqui.

21 Teero tiirã, marĩ Jesucristore padeorí pōna macārã niijĩrã, teero biiri marĩ Jesucristomēna niijĩrã, Cõãmacũrē usenire ticorucuada. Atitó macārã, too síro macārãcã teerora Cõãmacũrē usenire ticorucuaro. Teerora wáaaro.

4

Jesuré padeorãre s̄icãrõmēna niidutirigue

1 Ȳmũ marĩ Òp̄ũyere wederé wapa peresuwiip̄u niigũ múãrē biiro tiirí bayiró boogá: Añurõ tiirécutiya. Cõãmacũ múãrē beserigu teero tiirí booquí.

2 “Ãp̄erã nemorõ añuré tiia” jĩĩ wãcũrijãña; cúaro manirõ niĩña; cúañañarijãña; ãp̄erãrē maĩjĩrã, cúã diamacũ tihéri ñnarã, teero t̄ugueñajãña.

3 Añurõ niirecutijĩrã, Espiritu Santo tiiáp̄uremēna “s̄icãrõmēna niĩãda” jĩĩ wãcũrucuya.

4 Marĩ sicaõp̄ũũbiro niĩã. Espiritu Santo s̄icũ niipacu, marĩ niipetiramēna niiqui. Marĩ Cõãmacũ beserira niijĩrã, ate dícuare yuea: “Marĩrē añurõ tiigúdaqui”, jĩĩã.

5 Marĩ Òp̄ũ s̄icũrã niĩ. Marĩ cũũrē s̄icãrĩbíro padeóa. Marĩ s̄icãrĩbíro wãmeõtinowã.

6 Cõãmacũ marĩ niipetira Pac̄u s̄icũrã niiqui. Cũũ marĩ niipetira sotoa macũ niiqui. Marĩmēna cũũye maquērē tiirí tiiqui. Marĩ niipetiramēna niiqui.

7 Cristo marĩ niipetirare merēã dícu tiimasĩrere ticoquí. Cũũ marĩ niipetirap̄ure s̄icãrĩbíro ticodugarijĩyi. Teero tiigú, cũũ booróbirora ticorigu niĩwĩ.

8 Teero tiiró, Cõãmacũye queti jóarip̄ũu ate jóanoã:

Cũũ ãmããsep̄u m̄ãwagu, cũũ ñeerirare néewayigu.

Too síro basocáre añurere ticoyigu,*
jĩĩ jóanoã.

9 “Cũũ ãmããsep̄u m̄ãwayigu” jĩĩ jóare ate jĩĩdugaro tiia: M̄ãwaadari suguero, atibúrecop̄u diiátiyigu.

* 4:8 Salmo 68.18.

10 Cũũrã sũcã atibúrecopũ diiátirigũ ãmuãsepũ niipetira Ôpũ peti niigũdu muãwarigura niiqui. Teero tiigú, niipetirapũ dutiqui.

11 Cristo cũũrẽ padeorãre niipetirapũre tiimasĩrere ticorigũ niiwĩ. Siquẽrãrẽ cũũyere wededutigũ beserira sããrĩ tiirigũ niiwĩ; ãpẽrãrẽ Cõãmacũ wededutirere wederã sããrĩ tiirigũ niiwĩ; ãpẽrãrẽ ãñurẽ quetire wedewarucuri basoca sããrĩ tiirigũ niiwĩ; ãpẽrãrẽ cũũrẽ padeorãre coterã, cũãrẽ buerã sããrĩ tiirigũ niiwĩ.

12 Teero tiigú, marĩ cũũrẽ padeorãre cũũye maquẽrẽ padearo jĩgũ, teero tiirigũ niiwĩ. Cũãrẽ padeotutúaaro jĩgũ, teero tiimasĩrere ticorigũ niiwĩ.

13 Teero wãari, marĩ sũcãrĩbĩro marĩ Ôpũrẽ padeoãdadu; sũcãrĩbĩro Cõãmacũ macũrẽ ãñurõ masĩãdadu. Teero biiri Cristoye maquẽrẽ ãñurõ tuomasĩãdadu; Cristo niirõbirora niirecutiadacu.

14 Teero tiirã, wĩmarã tiirõbĩro niirijããda. Wĩmarã jĩditorere tuojĩrã, pũũrĩ wĩnomẽna páapuconorõ tiirõbĩro noo niirẽ buerẽre padeonũnũseyã. Cũã tiirõbĩro marĩ jĩditomenirã buerẽre tuorã, padeonũnũserijããda.

15 Biirope tiããda: Cãmerĩ maĩrẽmena Cõãmacũye diamacũ maquẽrẽ wedeada. Jõõpemena diamacũ maquẽrẽ padeonemõãdadu. Cristomena niirã niijĩrã, niipetire marĩ tiirẽnorẽ cũũ boorẽre tiinemõmuããdadu. Cũũrã niĩ cũũrẽ padeorĩ põna macãrã dupu.

16 Cristo marĩ dupu tiirõbĩro niijĩgũ, marĩrẽ dutii. Sicaõpũũ pee õpũũ maquẽ cũocú. Niipetire tiioõpũũ maquẽ dupu dutirẽre tiirĩ, tiioõpũũ diaremanirõ bucuã, tutuanemojõãcu. Tee tiirõbĩro niĩã marĩ. Marĩ Cristo dutirẽre tiirã, sũcãrĩbĩro niĩãdadu. Teero tiirã, cãmerĩ maĩãdadu. Teemẽna padeotutúaadacu.

Cristomena mama niirecutire cũoa

17 Teero tiigú, marĩ Ôpũ wãmemena múãrẽ aterẽ duticoa: Múã ãpẽrã Cõãmacũrẽ masĩhẽrã tiirẽnorẽ tiinemõrĩjãña. Cũã wãcũrẽ wapamanĩã.

18 Cõãmacũyere wãcũdũgahera, tuomasĩhẽrã tiirõbĩro niĩya. Teero tiirã, naĩtĩãrõpũ niirãbĩro diamacũ maquẽrẽ tuomasĩriya; catirẽ petihẽre Cõãmacũ ticorẽ cũorĩcuã.

19 Cũã ñãñarẽ tiirẽre boborĩdojãya. Teero tiirã, cũã noo boorõ ñãñarẽ tiisodẽaatiya. Niipetire cũã tusarẽ ñãñarẽre tiĩya.

20 Múãpe Cristore masĩnucãrã, cũã teero ñãñarẽ tiirẽnorẽ buenorijĩyu.

21 Múã diamacũrã cũũye maquẽrẽ tuojĩyu. Teero biiri múã Jesumẽna niijĩrã, cũũyere diamacũ maquẽrẽ buenojĩyu.

22 Teero tiirã, múã too sugueropũ ñãñarẽ tiirĩguere duujãña sãã. “Ugaripẽaremena useniãdadu”, jĩ wãcũmijĩyu múã. Niiria. Teero wãcũrẽ tiiditõre niĩã.

23 Cõãmacũ múã wãcũrẽre wasoãro.

24 Mama niirecutire cũoyã. Cõãmacũ múã mama niirecutire cũũ niirõbirora tiirigũ niiwĩ. Teemẽna ãpẽrãrẽ ãñurõ tiĩãdadu; ñãñarẽ manirã niĩãdadu.

25 Teero tiirã, jĩditonemorijãña. Marĩ Cristoya õpũũ maquẽ tiirõbĩro niĩã. Teero tiirã, marĩ niipetirapũre cãmerĩ diamacũ wedesero booa.

26 Múã cúara, ñãñarẽ tiirĩjãña. Cúanañiõrĩjãña,

27 wãtĩãrẽ dutigú múãrẽ ñãñarõ wãari tiirĩ jĩrã.

28 Yaarẽpimirigũ yaanemõrĩjããrõ. Yaarõno tiigú, padearo. Cũũ ãñurõ pade, wap- atãremena bóaneõrãrẽ ticomasĩgũdaqui.

29 Ñãñarẽre wedeserijãña. ãñurẽpe dícare wedeseya. Múã wedeseremena ãpẽrãrẽ tiĩãpuya. Múã teero tiirĩ, múã wedeserere tuorã ãñurõ niĩãdadu.

30 Múã tiirẽmena Espĩritu Santore wãcũpatiri tiirĩjãña. Cõãmacũ múãrẽ Espĩritu Santore ticorigũ niiwĩ, “yãara niĩya” jĩrẽre ãñogũ. Espĩritu Santo múãmẽna niirucugũdaqui, tẽ Jesucristo múãrẽ ãmuãsepũ nẽewaadari bureco jearipũ.

³¹ Niipetire cãmerĩ ñañarõ tagueñare, pñinirõ wedesere, cúare, cúara acaribíre, teero biiri ãpẽrãrẽ ñañarõ wedeserẽcãrẽ duujãña. Sícũrẽ ññatutirijãña.

³² Biirope tiiyá: Cãmerĩ añurõ tiápu, bóaneõña. Cõãmacũ Cristomena múãrẽ acabórirobirora múãcã cãmerĩ acabóya.

5

Cõãmacũ põna biiro niirõ booa

¹ Múã Cõãmacũ põna cũũ maĩrã niiã. Teero tiirã, cũũ tiirébiro tiiyá.

² Jesucristo maĩrírobirora cãmerĩ maĩrucújãña. Cũũ marĩrẽ maĩjĩgũ, diabosayigu. Cũũ marĩrẽ diabosarigue Cõãmacũ ññacoropũ sitiaañũre busemũõcore tiiróbiro cũũ tũsarẽ niyiro.

³ Múã Cõãmacũ põna niijĩrã, múã nũmosãnumiã, múã manusũmũã niihẽrãrẽ ñeeaperijãña; bobooro tiiẽñorijãña; cõpacára, boonemóriãña. Múã teerẽ tiihẽri, múãrẽ ñañarõ wedepatire maniãdacu.

⁴ Ñañarẽre wedese buirijãña; wapamanĩre maquẽrẽ wedeserijãña; noo booró wedeseãmarijãña. Múãrẽ teenórẽ wedeserijãrõ booa. Biirope tiiyá: Cõãmacũrẽ usenire ticoya.

⁵ Aterẽ múã masĩcu: Cristo cũũ Pacũmena niirõpũ sícũ cũũ booró ñeeapesodeaatigũno wãariqui. Bobooro ñañarõ tiiẽñogũno teerora wãariqui. Cõpacá boonemógũcã teerora wãariqui. Boonemógũ Cõãmacũrẽ padeoróno tiigú, cũũ booré maquẽ dícuere padeoquí.

⁶ Cũũ wapamanĩre wedeseremena múãrẽ jĩĩditoremena wedeadacua. Cũãrẽ padeorijãña. Cõãmacũ cũũrẽ netõnucãrãrẽ teero tiirĩ ññagũ, bayiró cúaremna cúãrẽ ñañarõ tiigúdaqui.

⁷ Cũãrẽ péerogã bapacutirijãña.

⁸ Múã too sũgueropũre naĩtĩãrõpũ niirãbiro niuwũ. Atitóreja bóeropũ niirãbiro marĩ Òpũmena niiã. Teero tiirã, bóeropũ niirãbiro tiiyá.

⁹ Bóeropũ niirã biiro tiiyã: Añurẽre tiiyã; diamacú maquẽrẽ tiiyã; niirõ maquẽrẽ wedeseya.

¹⁰ Niipetire múã tiirénorẽ “¿marĩ Òpũ usenigũdari?” jĩ wãcũña.

¹¹ Bãri peti tiirãnorẽ bapacutirijãña. Cũã naĩtĩãrõpũ niirãbiro niicua. Cũã ñañarẽ tiirẽre cúãrẽ masĩrĩ tiiyá.

¹² Cũã yayióropũ tiirãriguere marĩ wedeseri, bobo niiã.

¹³ Cũã tiirãriguere masĩrĩ tiirĩ, sãwócoropũ niirébiro putuácu.

¹⁴ Cũã basiro cúã ñañarẽ tiirãriguere ññamasĩãri siro, “ññaniã” jĩĩmasĩcua. Teero tiiró, aterẽ jĩĩnoã:

Mũũ cãnigũbiro biigú, wãcãñã.

Diarigũbiro biigú, masãmũãña.

Mũũ teero tiirĩ, Cristo mũũrẽ bóeropũ niigú niirĩ tiigúdaqui, jĩĩnoã.

¹⁵ Teero tiirã, múã tiirẽre añurõ wãcũña. Cõãmacũyere masĩhẽrãbiro tiirijãña. Cũũyere masĩrãbirope tiiyá.

¹⁶ Atitóre basocá pee ñañarẽ tiiyã. Múãpe niipetire tiirécõrõ añurẽ tiiyá.

¹⁷ Cõãmacũyere tũomasĩhẽrãbiro niirijãña. “¿Ñeenópere Cõãmacũ marĩrẽ tiirĩ boogãri?” jĩ wãcũña.

¹⁸ Cũmurijãña, noo booró ñañarẽ tiirĩ jĩĩrã. Cũmurõno tiirã, Espiritu Santo boorẽpere tiiyá.

¹⁹ Salmopũpu jóariguemena, Cõãmacũyere basarẽmena cãmerĩ wedeseya. Marĩ Òpũrẽ bayiró useniremna basapeoya.

20 Marĩ Òpũ Jesucristo wãmemena niipetirere Cõãmacũ marĩ Pacure usenire ticorucujãña.

Sicawĩ macãrãrẽ dutiré

21 Múã Cristore quioníremena ññaã. Teero tiirá, cãmerĩ yũya.

22 Manucutira numiã, marĩ Òpũrẽ yũrobirora múã manusũmũãrẽ yũya.

23 Múã manusũmũã múãrẽ dutirá niĩya, Cristo cũrẽ padeorí põna macãrã dutigú niirõbirora. Cristo cũrẽ padeorí põna macãrã dupubiro niĩ. Marĩ cũya òpũũ maquẽbiro niirãrẽ netõnégũ niĩ.

24 Cristoya põna macãrã cũrẽ yũrobirora numosãnumiã niipetiremena cúã manusũmũãrẽ yũro booa.

25 Numocutira, Cristo cũya põna macãrãrẽ maĩrõbirora múã numosãnumiãrẽ maĩñá. Cristo marĩrẽ maĩgú, marĩye niiãdarere diabosayigũ.

26 Marĩrẽ ññaré manirã niiãrõ jĩgũ, teero diabosayigũ. Marĩ cũye quetire ãñurõ padeorí, ocoména coseárirabiro wáari tiirígũ niiwĩ.

27 Teero tiirígũ niiwĩ, cũya põna macãrãrẽ ãñunetõjõãrã buajeádugagũ. Cũ pũtuatigũ, cúãrẽ suti jũĩrĩmaníre, opasũsũrõ manirẽbiro niirãrẽ cũmena néewadugaqui. Ññaré manirã, ññaré tiirĩrirabiro buadugáqui.

28 Tee tiirõbirora numocutira cúã numosãnumiãrẽ maĩrõ booa. Cúã basiro maĩrõbirora maĩrõ booa. Cũ numoré maĩgúno cũ basiro maĩgú tiiquí.

29 Sícũ cũya òpũũrẽ maĩrĩjã tiirí. Teero tiiróno tiigú, ãñuré yaa, cũya òpũũrẽ cotequi. Cristo cũya põna macãrãrẽ teerora tiiquí.

30 Marĩ cũrẽ padeorí põna macãrã cũya òpũũbiro niia.

31 Tee maquẽ Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jóanoã: “Teero tiigú, ãmũ cũ pacure, cũ pacore cõãwitiwa, cũ numoména niigũdaqui. Cúã puarã sicaòpũũ tiirõbiro pũtuáadacua”,* jĩ jóanoã.

32 Tee tũomasñña maniré niia. Teero niipacari, yũ wãcũrĩ, “Cristo sicaòpũũbiro niiqui cũya põna macãrãmena” jĩdũgaro tiia.

33 Teero jĩpacũ, atecãrẽ jĩgũda: Numocutiracõrõ múã basiro maĩrõbirora múã numosãnumiãrẽ maĩñá. Numiãcã, múã manusũmũãrẽ padeoyá.

6

1 Wĩmarã, mamarã, Jesuré padeorá niijĩrã, múã pacũsũmũã dutirére ãñurõ yũya. Teero tiiré ãñuniã.

2 Cõãmacũye queti jóaripũpũ tee dutiré biiro jóanoã: “Mũ pacũ, mũ pacore padeoyá”, jĩ jóanoã. Cõãmacũ pũamóquẽne dutiré watoapũ tee dutiré tiigũnorẽ “ãñurõ tiigũda” jĩrigũ niiwĩ. Tee “ãñurõ tiigũda” jĩrẽ biiro jóanoã:

3 “Mũ usenigũdacu; atibúrecopũre yoari catigũdacu”,* jĩ jóanoã.

4 Põnacutira, múã põnarẽ bayiró tuti, cúari tiirĩjãña. ãñurõ tiirére buemasõña. Cúã ññaré tiirére quẽnojeári tiiyá. Cúãrẽ marĩ Òpũ boorére wedeya.

5 Dutiapenori basoca, ãno atibúrecopũ múãrẽ dutiaперare yũya. Padeorémena, quioníremena, tiidítóro manirõ cúãrẽ yũya. Cristo dutirére yũrobiro cúãcãrẽ yũya.

6 “Cúã ññacoropũ dícu ãñurõ padeada”, jĩ wãcũrijãña. Siquẽrã cúãmena ãñurõ pũtuáadugara teero tiicúa. Múãpe Cristore padecoteri basoca niijĩrã, Cõãmacũ boorõbiro ãñurõ tũsarémena padeya.

7 Useniremena marĩ Òpũrẽ padebosarabiro tũgueñaña. Basocá dícuere padebosarabiro tũgueñarĩjãña.

* 5:31 Génesis 2.24. * 6:3 Éxodo 20.12; Deuteronomio 5.16.

8 Marĩ Òpũ ãñurõ tiirĩrare wapatĩgũdaqui. Dutiapenori basocare, dutiapenoña manirãrẽ teerora wapatĩgũdaqui. Múã teeré masĩtoacu.

9 Basocãre dutiapera, múãcã teerora múã dutiaperare ãñurõ tiiyá. “Múãrẽ ñañarõ tiigũda”, jĩnemorijãña. Múã masĩcu: Cúã Òpũ múã Òpũcã niiqui; cũũ ãmũãsepũ niiqui. Cũũ niipetira basocãre batoro manirõ, sĩcãrĩbíro ññaqui.

Cristore padeorá wãtĩãrẽ cãmotãre

10 Ate tiidutĩremena wedeyaponogũda: Múã marĩ Òpũmena niĩã. Teero tiirã, cũũ tutuanetõremena wãcũbayiya.

11 Cõãmacũ marĩrẽ cãmotãre ticoriguere cwoyá. Teero tiirã, teeré cwoorã niijĩrã, wãtĩãrẽ dutigũ jĩĩditorere cãmotãmasĩãdacu.

12 Marĩ surara tiirõbĩro niipacara, basocãmena cãmerĩquẽria; wãtĩã ãmũãsepũ niirãmenape cãmerĩquẽã. Cúã niicua: Wãtĩã dutiré tutuare cwoorã, cúã doca macãrã dutirã, atibãreco maquẽ naĩtĩãrõpũ tiirõbĩro niirere dutirã, basocãre wãcũrẽpũre ñañarẽ tiidutĩra niicua.

13 Teero tiirã, niipetire Cõãmacũ marĩrẽ wãtĩãrẽ cãmotãre ticoriguere cwoyá. Teeré cwoorã, niipetire wãtĩ múãrẽ ñañarẽ tiidutĩri, netõnucãjããdacu. Múã teeré cwoopetĩra, wãcũtutuara niĩãdacu.

14 ãñurõ wãcũtutuara niĩña. Surara cũũyaro sutiroré wéemũoco, siatúqui sitũrũdamena. Tiidã sitũrũda diamacũ maquẽ marĩ padeorẽbĩro niĩã. Surara cũũ cutirore cõmequimẽna cãmotãqui. Tiiqui cõmequí marĩ ãñurẽ tiirẽbĩro niĩã.

15 Surara sapatũre sãñiqui, wãagũda jĩĩgũ. Cũũ tiirõbirora múãcã ãñurẽ quetire wedeada quẽnoyũya. Tee queti “Cõãmacũ cũũrẽ padeorãre ãñurõ niirecutirere ticoqui” jĩĩrẽ queti niĩã.

16 Surara cũũya õpũũrẽ cãmotãriquire wãmopũ cwoquí. Cũũrẽ bũedugari, bũereyucũ jũũatiri, tiiquimena cãmotãqui. Múãpe wãtĩãrẽ dutigũ múãrẽ ñañarõ tiidugãri, Cõãmacũrẽ padeorẽmena cãmotãmasĩcu.

17 Surara cũũya dupure cãmotãgũ, cõmecororé pesaqui. Cũũya dupure cãmotãrirobirora wãtĩ múã wãcũrere ñañodugãri, “Cõãmacũ netõnẽnorira niĩã” jĩĩremena cãmotãya. Surara espada pairĩpĩrẽ néewaqui. Cũũ tiipĩmena cãmerĩquẽmasĩrõbirora múãpe Cõãmacũye queti jóaripũ wedeseremena wãtĩrẽ cãmotãya. Cõãmacũye wedesere espada Espĩritu Santo múãrẽ ticoripĩbĩro niĩã.

18 Noo múã niirõ Cõãmacũrẽ sãĩrucujãña. Espĩritu Santo masĩrẽ ticorẽmena sãĩñã. ãñurõ tũomasĩña. Sãĩdũrijãña. Niipetira Cõãmacũrẽ padeorãre sãĩbosãrucujãña.

19 Yũũcãrẽ sãĩbosãya. ãñurẽ quetire yũũ wederẽcõrõ Cõãmacũ cũũ wedeserere yũũre ãñurõ wedeseri tiĩáro. “Curo manirõ ãñurẽ quetire basocã masĩña manirĩguere wedearo”, jĩĩ sãĩbosãya.

20 Tee quetire wederẽ wapa peresuwiipũ niĩã. Cõãmacũ yũũre tee quetire wededutigũ ticocorigũ niĩwĩ. Yũũre tee quetire curo manirõ wedearo jĩĩrã, sãĩbosãya.

ãñudutiyaponorigue

21 Tĩquico múã pũtopũ wãagũdaqui. Cũũ yũũ menamacũ, yũũ maĩgũ, marĩ Òpũrẽ padecotegũ ãñurõ tiigũ niĩ. Cũũ múãrẽ niipetire yẽe maquẽrẽ wedegũdaqui.

22 Múãrẽ ãsãye maquẽrẽ masĩãrõ jĩĩgũ, ticocoa. Teero biiri cũũ múãrẽ wãcũtutuari tiĩáro jĩĩgũ, ticocoa.

23 Cõãmacũ marĩ Pacũ, teero biiri marĩ Òpũ Jesucristo múã Jesurẽ padeorãre ãñurõ niirecutire ticoaro; múã Cristore padeonemõrĩ, cãmerĩ maĩnemõrĩ tiĩáro.

24 Cõãmacũ niipetira marĩ Òpũ Jesucristore maĩrucũrãre ãñurẽ ticoaro. Nocõrõrã jóaa.

FILIPOS MACĀRĀRĒ Pablo jóaripũ

Āñuduticorigue

¹ YHH Pablo, teero biiri Timoteo múã Cõamacūrē padeorá Filipospu niirārē ãñudutia. Ūsã Jesucristore padecotera múārē niipetira cūūmena niirārē, múārē sũonírārē,* teero biiri cúārē tiápuracārē† jóaa.

² Múārē Cõamacū marĩ Pacu, Jesucristo marĩ Ōpũ añuré ticoaro; añurõ niirecutiri tiiáro.

Jesuré padeoráre Pablo sãibosárigue

³ YHH múārē wãcũrecõrõ yHH Ōpũ Cõamacūrē usenire ticoa.

⁴⁻⁵ Sicato múã padeonucãrito, tée atitõpucārē añuré queti maquẽmena múã yũre tiápu. Teero tiigú, yHH sãirécõrõ múã niipetirare useniremena sãibosárucua.

⁶ Múã Jesuré padeonucãrĩ, Cõamacū múārē añurõ tiigú, wasorĩ tiirĩgu niiwĩ. YHH ateré masĩã: Teero múārē wasomũanucãrĩ tiigúdaqui, tée Jesucristo putuaatiripu.

⁷ Múã niipetirare yHH teero wãcũpadeori, añuniã. YHH múārē maĩjĩgũ, teero wãcũã. Cõamacū marĩrē sĩcãrĩbĩro tiápurĩgu niiwĩ. YHH peresuwiipu duiiri, teero tiápurĩgu niiwĩ. Teero biiri yHH queti beserĩ basoca putopu niirĩ, ãpẽrã Jesuyé quetire ñañarõ jĩdugari, “diamacãrã niĩã” jĩ yHH wederi, teorora tiápurĩgu niiwĩ.

⁸ Cõamacū yHH múārē bayiró maĩrére masĩqui. Jesucristo cūũ múārē maĩrõbirora yHucã maĩã.

⁹ YHH Cõamacūrē múãye maquẽrē sãigú, “cãmerĩ maĩnemóãrõ” jĩã. “Masĩrémena cúã maĩrére ãñoãrõ” jĩã.

¹⁰ Teero maĩrã, añurére besemasĩãdacu. Cristo putuaatiri, ñañaré manirã, wapa caohera buajeánoãdacu.

¹¹ Jesucristo múārē añurére tiirucúra niirĩ tiiáro. Basocá múã teero tiirĩ ññarã, Cõamacūrē “ãñunetõjõãĩ” jĩãdacula.

YHH catiguja, Cristomena niĩã

¹² Yãa wederabiro niirã, ateré múārē masĩrĩ boogá: Yũre wáaremena añuré queti nemorõ sesajõãã.

¹³ Teero tiirã, niipetira romanuã õpũye wiseripu coterĩ basoca “cũũ Cristoyere wederé wapa peresuwiipu niĩ” jĩĩya. ãpẽrã ãnopú niirãcã teeré masĩya.

¹⁴ Pacu Jesuré padeorá yHH peresuwiipu duiiré tũojĩrã, marĩ Ōpũrē padeotutúanemocua. Teero tiirã, Cõamacũye quetire cuiro manirõ, wãcũtutuaremena wedecua.

¹⁵ Sĩquẽrã yũre ññatutira, yũre netõnucãdugara, Cristoyere wedeayira. ãpẽrãpé añurõ tiidugáremena cūũyere wedeayira.

¹⁶⁻¹⁷ Cúãjã yũre maĩya. Ateré masĩya: Cõamacū yũre ãno cūũrigu niiwĩ, añuré queti “diamacãrã niĩã” jĩ wedearo jĩgũ. Yũre ññatutirape yHH nemorõ niidugara, Cristoyere wedeayira. Basocá padeoáro jĩrã mee buecua. YHH peresuwiipu duiiri, yũre ññarõ wãcũrĩ tiidugára tiicúa.

¹⁸ ãñujããdacu. Yũre ññarõ tiidugápacara, o apeyé diamacú maquẽrē wededugara, Cristoyerena wedecua. Cũũye maquẽrē wederi tũogú, useniã.

Teero usenirucujãgũdacu.

¹⁹ Ateré masĩjĩgũ, useniã: Múã sãibosáremena, teero biiri Espĩritu Santo Jesucristo ticorigu yũre tiápuremena niipetire yũre wáare añurõ yapacutĩadacu.

* **1:1** Pecasãyemena: obispos. † **1:1** Pecasãyemena: diáconos.

²⁰ Y_{HH} Jesucristoyere wedehegu, bobobócu. Biirope booa: Cuiro manirõ, tutuaremena cãuyere wederucudugaga. Y_{HH} tiirucúrobirora tiidugága. Teero tiigú, mecátigãrẽ, too síropucãrẽ y_{HH} catigu o diag_H, y_{HH} tiirémèna “Cristo añuniĩ” jĩrĩ tiigúdadu.

²¹ Y_{HH} catigujá, Cristomena niiã; cãuyere tiirucújãgúdadu. Diari, añuãdadu y_{HH}re; cãumena niirucujãgúdadu.

²² Y_{HH} catirí bñrecori dñsarí, Cristoye maquẽrẽ pademasĩã ména. Teero tiigú, y_{HH} diari, o y_{HH} catiri, ¿deerope tiigúdari? jĩmasĩriga.

²³ Ate pñawãmé beseri, wisió niiã. Ateré wãcũsuguea: Diadugaga Cristomena niigúdu. Y_{HH}re nemorõ añuãdadu.

²⁴ Too síro ateré wãcũã: Y_{HH} catigupe, múãrẽ nemorõ tiápugúdadu.

²⁵ Teero tiigú, “diaria ména” jĩ wãcũgũ, catigúdadu, múã niipetirare tiápugúdu. Múã y_{HH} tiápuremena jõõremena nemorõ padeó, ùseniãdadu.

²⁶ Y_{HH} múãmena niirĩ sũcã, múã Jesucristore bayiró ùsenire ticoadadu.

²⁷ Ateré añurõ tñoyá: Cristoye queti añuré queti jĩrõbirora tiirécútiya. Múã teero tiirí, y_{HH} múã puto o aperopá niigũ, atequetiré tñodugáa: Filipos macãrã sícãrĩbíro padeorã tiáyira; sícãrĩbíro añuré quetire padeoré “diamacú maquẽ niiã” jĩ wedera tiáyira;

²⁸ “cũãrẽ cãmotárare cuiriayira” jĩrẽ quetire tñodugáa. Múã teero tiirí, múãrẽ cãmotára pecamer_H wáadarere tñomasĩãdadua; múã Cõãmacũ netõnéãdara niirépere ññamasĩãdadua. Cõãmacũ cúãrẽ teeré masĩrĩ tiiquí.

²⁹ Cõãmacũ múãrẽ añurõ tiiríg_H niiwĩ. Cũũ añurõ tiirémèna pñaró cũũrig_H niiwĩ. Sicaró ate niiã: Múã Cristore padeocú. Aperó ate niiã: Múã Cristore padeoré wapa ññarõ netõãdadu.

³⁰ Múã Jesuré padeoré wapa y_{HH} tiiróbiro ññarõ netõãyiro. Y_{HH} ññarõ netõrĩ, múã ññawũ. Teerora sũcã mecátigã y_{HH}re wáarecãrẽ tñocú.

2

Jesucristo tiiróbiro tiidutírigue

¹ Cristo múãrẽ wãcútutuari tiiquí; cãũ múãrẽ maĩjĩgũ, añurõ yeeripñnacútira niirĩ tiiquí; Espíritu Santo múãmena niiqui; Cristo múãrẽ maĩgú, bóaneõ ññaqi.

² Teero tiirá, múã tiirécútiremena y_{HH}re bayiró ùsenigũ niirĩ tiiyá. Ateré tiirécútiya: Añurõ tñomasĩrã niiña; cãmerĩ maĩñá; sícũpõna tiiróbiro niirecútiya; sícãrĩbíro wãcũña.

³ Múãye díçre boosãrijãña; “ãpẽrã nemorõ niiã” jĩ wãcũrijãña. Teero wãcũrõno tiirá, ãpẽrã múã nemorõ tiimasĩrere wãcũ, cúãrẽ añurõ tiiyá.

⁴ Múãye maquẽ díçre “añurõ wáaaro” jĩ wãcũrijãña. Æpẽrãcãrẽ “añurõ wáaaro” jĩrã, tiápuya.

⁵ Múã Jesucristo wãcũrirobirora wãcũña:

⁶ Cũũ Cõãmacũ niirecútiere cñopacá, atibárecop_H jeag_H, “y_{HH} ùmñãsep_H niigũ niirecútiere duurícu” jĩ wãcũriyig_H.

⁷ Teero jĩrõno tiigú, cãũ booró cãũ õpã niirére duujã, padecoteg_H tiiróbiro wáayig_H.

Marĩ tiiróbirora bauáyig_H.

⁸ Teero tiigú, atibárecop_H niigũ, “y_{HH} booró tiiría” jĩ wãcũrucuyig_H.

Cũãrẽ síãdugári, “Cõãmacũ booró tiigúda” jĩyig_H.

Curusap_H bobooro netõ, diapac_H, netõñcãriyig_H.

⁹ Cũũ teero tiiré wapa Cõãmacũ cãũrẽ niipetira sotoap_H dutigúdure cũũrig_H niiwĩ.

Cõãmacũ cãũrẽ ùputí maquẽ wãmerẽ ticoyig_H.

¹⁰ Teero tiirá, niipetira ùmñãsep_H niirã, ditap_H niirã, dita docap_H niirã Jesús wãmerẽ tñorá, cãũ díamacũp_H ññãcoberimena jeacũmuãdadua.

¹¹ Teero biiri niipetira biiro jĩãdadua: “Jesucristo niipetira Õpã niirĩ”.

Teero jĩrã, Cõamacũ Jesús Pacũre “ãñunetõjõãĩ” jĩrã tiiádacua.

Jesuré padeorã sãwócore tiiróbiro niĩya

¹² Teero tiirá, yũ maĩrã, yũ múãmena niirĩ, ãñurõ yũrã niuwã. Mecütigãrẽ yũ aperopú niirĩ, nemorõ teeré tiyá. Múã netõnénorira niĩã. Teero tiirá, Cõamacũrẽ cuiremena ãñaña, cũrẽ netõncãrĩ jĩrã. Cũ múãrẽ “ãñurõ tiirécũtira niĩya” jĩrĩ tuodũgãra, ãñurõ tiyapácũtiya.

¹³ Cõamacũ múãrẽ cũ booré ãñuróre tiidũgãri tiiquí. Cũrã múãrẽ tiíapuqui, cũ boorére peotímasĩãrõ jĩgũ. Teero tiirĩ booquí.

¹⁴ Niipetire apeyenórẽ tiirá, cúaro manirõ, ñañarõ jĩrõ manirõ tiyá.

¹⁵ Teero tiirá, ñañaré tiirĩrabiwo ñañaré tihéra niĩãdacu. Atibúreco macãrã ñañaré tiirá, ãñurõ tiirere boohéra watoapũ múã Cõamacũ põna ñañaré manirã niĩã. Múã ãñurõ tiirémãna sãwócore tiiróbiro cúãrẽ diamacũ tiirere ãñoñá.

¹⁶ Teero biiri cúãrẽ catiré petihére ticoré quetire wedeya. Múã teero tiirĩ, Cristo pũtuatiri bũreco jeari, yũ bayiró usenigũdacu. “Bári peti Filipos macãrãrẽ bueriyu”, jĩmasĩgũdacu.

¹⁷ Basocã múãrẽ ñañarõ tiipacãri, múã Jesuré padeorucúayiro. Múã padeorẽ Cõamacũrẽ ãñurẽ ticoré tiiróbiro niĩã. Yũ Jesuyere wederé wapa sãbócuã. Yũre sãrĩ, yé dí múã Cõamacũrẽ ãñurẽ ticoré sotoa vino píopeore tiiróbiro niĩãdacu. Teero tiipacãri, yũ usenigũdacu. Múãcã useniapuya.

¹⁸ Múãcã yũ tiiróbiwora usenirõ booa. Yũre sãpacãri, yũmena useniña.

Timoteo, Epafroditoye maquẽ

¹⁹ Marĩ Òpũ Jesús boorĩ, máata Timoteore múã pũtopũ ticocogũda, múãye quetire tũogú, usenigũda jĩgũ.

²⁰ Timoteo dícu yũ tiiróbiro wãcũĩ; cũ yũ tiiróbiro múãrẽ ãñurõ wáari boogú, bayiró wãcũrecũti.

²¹ Æpẽrã cúãye dícuere wãcũrecũticua; Jesucristoyepere wãcũrecũtiricua.

²² Múãpeja Timoteo diamacũ tiirere masĩtoacu. Sícũ cũ pacũmena padegú tiiróbiro yũre ãñurẽ quetire bueapurucuí.

²³ Teero tiigú, yũre wáadarere yũ masĩãri siro, cũrẽ múã pũtopũ ticocogũda.

²⁴ Marĩ Òpũ yũre wãcũtutuari ticorémãna ateré jĩã: Yũcã máata múã pũtopũ wáagũdacu.

²⁵ “Múã pũtopũ yũ baibiro biigú Epafroditoire ticocoro booa”, jĩ wãcũã yũ. Múã basiro yũre tiíapudũtira, cũrẽ ticocorira niuwã. Cũ yũ menamacũ, yũre bueapugũ, surara ñañarõ netõrõbiwora yũmena ñañarõ netõgú niĩ.

²⁶ Cũ múãrẽ bayiró ãñadũgai. Cũ diarecũtũre quetire múã masĩrĩ tũogú, bayiró wãcũrecũtiwĩ.

²⁷ Diamacũrã niĩã: Bayiró peti wáawi. Diaré pũtopũ niwĩ. Cũ bayiró diarecũtipacari, Cõamacũ bóaneõ ãñawĩ. Cũ dícuere bóaneõ ãñariwĩ; yũcãrẽ bóaneõ ãñawĩ, yũre nemorõ booritari jĩgũ.

²⁸ Múã cũrẽ ãñarã, useniãdacu. Teero tiigú, cũrẽ boyeromãna ticocodũgã. Múã usenire quetire tũogú, yũcã usenigũdacu.

²⁹ Teero tiirá, useniremãna cũrẽ bocaya. Marĩ Òpũrẽ padeorãre bocarirobirora cũrẽ bocaya. Niipetira cũ tiiróbiro niirãrẽ quioníremãna ãñaña.

³⁰ Cũ Cristoyere padecotegũ niijĩgũ, diajõãmiwĩ. Diaró pũto niipacũ, múã tiíapuboriguere yũre tiíapuwĩ.

3

Biwo niirecũtiwo booa

1 Yáa wedera, mecâtígārē múã marĩ Òpãmēna niijĩrã, ɥseniña. Yɥɥ too sɥguero wederiguere wedenemorĩ, yɥɥre potocõria. Yɥɥ wedenemorĩ, múãrē tiárapucu.

2 Ñañarē tiirãre cuiya. Cúãrē “díayia cúara tiiróbiro niĩya” jĩã yɥɥ. “Cõnerígu yapa macã caseróre widecõãña, catiré petihére bɥaáro jĩrã”, jĩĩya.

3 Marĩye òpãmērĩrē tiiré marĩrē añurãrã niirĩ tiiría. Teero widecõãrõno tiirã, Espiritu Santo tiápuremena Cõãmacũrē añurõ padeóa. Teero biiri Jesucristo marĩrē tiibosárere “añunetõjõãre niĩã” jĩĩ wedea. Teeré tiirã niijĩrã, Cõãmacũ Ìñacoropɥ widecõãnorira peti tiiróbiro niĩã; cãũyara diamacũ niĩã.

4 Marĩ tiirémēna marĩ Cõãmacũ Ìñacoropɥ añurãrã niimasĩãtã, yɥɥ añugúrã niibojiyu cãũ Ìñacoropɥ. Yɥɥ ãpērã nemorõ tii netõɥcãmiwũ.

5 Ate niĩã yé queti: Ocho bɥrecori yɥɥ bauári siro, yɥɥre widecõãrira niiwã. Yɥɥ Israelya põna macũ niĩã. Benjamínya põna macũ niĩã. Yɥɥ pacɥsũmũã hebreoa niiwã. Teero tiigú, yɥɥ hebreoayɥ peti niĩã. Moisére dutiré cũũriguere tiipetíguda jĩĩgũ, fariseo basocɥ wáawɥ.

6 Cõãmacũ Ìñacoropɥ tee dutirére bayiró tiipetídugagɥ, Jesuré padeorí põna macãrãrē sãdugágɥ, nɥɥrucúwɥ. Tee dutirére añurõ tiigú niirĩ, sícũ yɥɥre “tee dutirére añurõ tiirí” jĩĩgũno maniwĩ.

7 Too sɥgueropɥ yɥɥ tiirécutirigue yɥɥre wapapacã niimiwũ. Mecâtígārē yɥɥ Jesucristore padeogú niijĩgũ, “niipetire too sɥgueropɥ yɥɥ tiirígue wapamanĩã” jĩĩ tɥgueñaã.

8 Yɥɥ cɥomírigue nemorõ yɥɥ Òpũ Jesucristore masĩré wapacutínemoã. Jesucristore padeoré wapa niipetire too sɥgueropɥ yɥɥ tiiríguere apeyenó marĩ boohérere cõãrã tiiróbiro cõãwũ. Jesucristo yɥɥ Òpũrē cɥodugágɥ, teero tiiwá.

9 Yɥɥ cãũmena niidugaga. Moisére dutiré cũũriguere tiirígue wapa Cõãmacũmena niimasĩria; Cristore padeoré wapape cãũmena niimasĩã. Cristore padeorémēna dícu Cõãmacũ basocãre “añurãrã niĩya” jĩĩ Ìñaqui.

10 Ateré boogá: Cristore añurõ masídugaga. Cõãmacũ cãũ tutuaremena Cristore masõrigɥ niiwĩ; yɥɥ tee tutuarere masídugaga. Cristo ñañarõ netõ, diarirobirora yɥɥcã ñañarõ netõ tɥgueñadugaga.

11 Teero tiigú, yɥɥcã diarira masãmũããdarobirora masãmũãdugaga.

Marĩ añurõ peotídugara, wãcũtutuario booa

12 Tee yɥɥ boorére “tiipetítóawɥ” jĩĩgũ mee tiia. Niipetirere diamacũ tiiría ména. Teero tiirípacɥ, Jesucristo tiiróbiro niidugagɥ, tutuaromena cãũyere tiirucúa. Cãũ yɥɥre beserigu niiwĩ, teero tiíáro jĩĩgũ.

13 Yáa wedera, “yɥɥ Jesucristobiro tiipetía” jĩĩria. Biirope tiia: Too sɥguero yɥɥ tiirucúriguere wãcũria; yɥɥ Òpũ “¿deero tiirí booi yɥɥre?” jĩĩgũ, bayiró cãũyere tiirucújãã.

14 Añurõ peotídugaga, Cõãmacũ yɥɥre cãũ “ticoguda” jĩĩriguere ñeegũda jĩĩgũ. Marĩ Jesucristomena niirãrē teeré ticogudaqui.

15 Niipetira Jesuré padeotutúarano yɥɥ jĩĩãrirobirora wãcũrõ booa. Múã merēã wãcũrĩ, Cõãmacũ múãrē diamacũ wãcũrĩ tiigúdaqui.

16 Cõãmacũ marĩrē tɥomasĩre ticoró jeatuario diamacũ tiirécutiro booa.

17 Yáa wedera, yɥɥ tiirére añurõ Ìñacũña. ãpērãrē ùsã tiiróbiro tiirácãrē Ìñacũña.

18 Too sɥgueropɥ pee múãrē wedetoawɥ. Utirémēna jĩĩnemogũda sũcã. Paɥ “Cristore padeóa” jĩĩpacara, cãũrē Ìñatutira tiiróbiro niĩya. Cúã cãũ curusapɥ diabolosariguere boohérabiro niĩya.

19 Cúã too síropɥre pecamepɥ yapacutíadacua. Cõãmacũ boorére tiidugáripacara, cúã booré dícuere tiidugáya. Bobooro tiirére boboró manirõ “tiijããwũ yɥɥja” jĩĩ wedeeya. Atibáreco maquē dícuere wãcũña.

²⁰ Marĩpeja ùmũãsepu wáari basoca niiã. Toopá marĩya macã peti niicu. Marĩrẽ netõnégũ ùmũãsepu niigú putuaatiadare yuera tiia. Cũũrã marĩ Òpũ Jesucristo niĩ.

²¹ Cũũ putuaatigu, marĩye òpũũrĩ búri niirére wasogúdaqui. Waso, cũũya òpũũ ãñurĩ òpũũ tiiróbiro tiigúdaqui. Cũũ niipetirere cũũ docapu putuári tiimasĩqui. Teerora cũũ tutuaromena marĩcãrẽ wasorĩ tiigúdaqui.

4

Jesucristomena ùsenirucudutire

¹ Teero tiirã, yáa wedera yũũ maĩrã, yũũ múãrẽ wedearirobirora marĩ Òpũrẽ pade-orucujãña. Múãrẽ ñnadugaga. Múã yũũre ùsenirĩ tiirã niiã. Yũũ múã padeorére ãpẽrãrẽ ùseniremena wedea.

² Evodiare, Síntiquere ateré jĩã: “Múã marĩ Òpũrẽ padeorã numiã niijĩrã, múã cãmerĩ ñnadugaherere duujãña; ãñurõ niirecatiya”, jĩã.

³ Mũũ yũũ menamacũ, cúãrẽ tiápuya, ãñurõ niirecutiaro jĩgũ. Cúãcã ñañarõ netõpacára, ãñuré quetire yũũ, Clemente, teero biiri ãpẽrãména wedewa. Catiré petihérere cõorã wãmerẽ jóaturipũpu cúã wãmerẽ jóatunocu.

⁴ Múã marĩ Òpũmena niijĩrã, ùsenirucujãña. Jĩnemogũda sũcã: Ùsenirucujãña.

⁵ Múã ãpẽrãrẽ bóaneõ ññarere niipetira masĩarõ. Marĩ Òpũ putuaatiadaro péero ùsacú.

⁶ Múãrẽ noo booró wáarere wãcũpatirijãña. Biirope tiiyã: Niipetire múãrẽ wáarenorẽ Cõãmacũrẽ wede, cũũrẽ tiápure sãĩñã. Cũũrẽ sãĩrã, ùsenire ticoya.

⁷ Múã teero tiirĩ, Cõãmacũ ãñurõ niirecatiri tiigúdaqui. Tee ãñurõ niirecatire múãrẽ jeari, múã basiro ññamanijõããdacu. Múã Jesucristomena niijĩrã, tee ãñurõ niirecatiremena ãñurõ wãcũ, ãñurõ yeeripũnacatiadacu.

Ãñurére wãcũñũñũsedutire

⁸ Yáa wedera, múãrẽ ateré wedeyaponogũda. “Niirõrã niiã” jĩrere wãcũña. Teero biiri quioníremena ññaré, diamacũ niiré, ñañaré maniré, Cõãmacũ tusaré, basocã ãñurõ wedesere, ãñuré, ùsenirĩ tiirere wãcũña.

⁹ Yũũ múãrẽ buegú niiwũ; yũũ bueriguere múã tũowũ. Yũũ ãpẽrãména ãñurõ wedea-puriguere tũowũ; yũũ tiiriguere ññawũ. Teero tiirã, yũũ tiirírobirora tiiyã. Múã teero tiirĩ, Cõãmacũ ãñurõ niirecatirere ticogú múãmena niigúdaqui.

Filipos macãrã Pablöre niyeru tiiapurigue

¹⁰ Mecũpãra múã yũũre tiiapuarira niĩawũ sũcã; yũũre wãcũãyiro. Teero tiigú, marĩ Òpũrẽ ùsenire ticoa. Múã yũũre wãcũrucumiriguere masĩã. Wãcũpacara, deero tii tiiapurere ticocomasĩririra niiwũ.

¹¹ “Apeyenó yũũre ùsaa”, jĩgũ mee tiia. Yũũ cõorénomena ùsenimasĩã.

¹² Yũũ bóaneõgũ niimasĩã; teero biiri cõonetõgũ niimasĩã. Yũũre noo niiré wáari, ùseniremena niimasĩã. Yarpigu, jubóagũ, cõonetõgũ, cõohégũcã niimasĩã.

¹³ Yũũre noo niiré wáari, Jesucristo yũũre tutuare ticogúmena niipetirere ñucãmasĩã.

¹⁴ Yũũ ñucãmasĩpacari, teero yũũ ñañarõ netõrítabe, yũũre tiápura, ãñurõ tiirĩra niiwũ.

¹⁵ Múã Filipos macãrã ateré masĩã: Yũũ múãya dita Macedoniapu ãñuré quetire wedenũcãritabe, toopá niĩarigu wáari, múã dícu yũũre tiiapuwũ. ãpẽrã Jesuré padeorĩ põna macãrã cúã ãñuré quetire ñeeré wapa yũũre apeyenórẽ ticoririra niiwũ.

¹⁶ Yũũ Tesalónicapu niirĩ, teerora tiiwũ: Apeyenó yũũ boorere pee ticocorucurira niiwũ.

¹⁷ Yũũ múãrẽ apeyenó ticoré dícu boogú mee tiia. Múã yũũre tiiapuri, Cõãmacũ múãrẽ ãñunemorõ tiigúdaqui. Teepere ññadugaa.

¹⁸ Niipetire múã ticocorigue jeatoa. Teero tiigú, yũũ booré nemorõ cõoa. Múã Epafroditomena ticocoriguere ñeewũ. Teero tiiró, yũũre ùsaríã. Múã ticocorigue

Cõãmacũrẽ tioré tiiróbiro niã. Cũũ ññacoropũre sitiañũre busẽmũõcore tiiróbiro cũũ tũsaré niicu.

¹⁹ Cõãmacũ yũũ Õpũ mũãrẽ niipetire dũsarére ticogũdaqui. Cũũ Jesucristomena pee peti ãñurére cũõnetõncãqui.

²⁰ Marĩ Pacũ Cõãmacũrẽ “ãñunetõgũ niĩ” jĩrucujããda. Teerora jĩãda.

Ãñudutiyaponorigue

²¹ Niipetira Cõãmacũrẽ padeorá Jesucristomena niirã ãñuãrõ. Marĩya wedera ãno yũũmena niirã mũãrẽ ãñuduticoya.

²² Niipetira ãno macãrã Cõãmacũrẽ padeorá, romanuã õpũya wiipũ niirãcã bayiró ãñuduticoya.

²³ Marĩ Õpũ Jesucristo mũãrẽ ãñuré ticoaro.

Nocõrõrã jóaa.

COLOSAS MACĀRĀRĒ Pablo jóaripũ

Ñuduticorigue

1-2 Yũũ Pablo Cõamacũ booró Jesucristoyere wededutigũ beserigũ niiã. Múã Colosas macãrã Cõamacũ beserirare Cristore ãñurõ padeorãre ãñuduticoa. Marĩya wedegũ Timoteocã ãñuduticoi.

Cõamacũ marĩ Pacũ múãrẽ ãñurẽ ticoaro; ãñurõ niirecutiri tiiáro.

Pablo Colosas macãrãrẽ Cõamacũrẽ sãĩbosárigue

3-4 Múãye quetire tũowú: Múã Jesucristore padeorẽre, teero biiri múã niipetira Cõamacũrẽ padeorãre maĩrẽre tũowú. Teero tiirã, ùsã múãrẽ sãĩbosãrecõrõ Cõamacũrẽ marĩ Òpũ Jesucristo Pacũre usenire tiorucua.

5 Múã too sugueropũ diamacũ maquẽ, ãñurẽ quetire tũorãra, Cõamacũ cũũrẽ padeorãre ãmũãsepũ ãñurõ tiiãdarere tũomasĩyiro.

6 Æpẽrãcã teorora tee quetire tũorã, múãbirora tiirã tiiáyira. Niipetiropũ Jesurẽ padeorã ãñurẽre tiiáyira. Niipetiropũ paũ basocã Jesuyẽre padeorã tiiáyira. Cõamacũ basocãre ãñurõ tiirẽre múã sicato tũopacãra, “diamacũ maquẽrã niiã” jĩĩ, tũomasĩnucãrira niiwũ.

7 Epafras ùsã bayiró maĩgũ múãrẽ tee quetire wederigũ niiwĩ. Cũũ ùsãrẽ padeapugũ niĩ. Cristore ãñurõ padecotegũ niijĩgũ, múãrẽ diamacũ maquẽrẽ wederigũ niĩ.

8 Cũũ basirora múãye quetire nẽjeawi. Espĩritu Santo múãrẽ cãmerĩ maĩrĩ tiirĩguere wedewi.

9 Teero tiirã, tee quetire tũorĩ bũrecomena Cõamacũrẽ múãrẽ sãĩbosãrucujãã. Biiro jĩĩ sãĩbosãa: “Cõamacũ, tũomasĩrere ticonemoña cúãrẽ. Mũũ teerẽ ticori, mũũ boorẽre ãñurõ masĩpetiadacua. Mũũyere tũomasĩrã, ãñurõ masĩrã niiãdacua”, jĩĩã.

10 Teerẽ sãĩbosãa múãrẽ, Cõamacũ põna tiirõbirora niirecutiaro jĩĩrã. Múã teero niirecutira, múã tiirẽcutire cũũrẽ usenirĩ tiiãdacu; pee ãñurẽre tiinemõãdacu; Cõamacũrẽ masĩnemoãdacu.

11 “Cõamacũ, mũũ bayiró tutuaremena wãcũtutuari tiiyã cúãrẽ”, jĩĩ sãĩbosãa. Cõamacũ wãcũtutuarere ticori, múãrẽ merẽã wãari, múã useniremena, cúaro manirõ wãcũtutuajããdacu;

12 marĩ Pacũre usenire ticoadacu. Cũũrã múãrẽ ãmũãsepe wãaadara niirĩ tiiyĩgũ. Toopũ niipetira cũũrẽ padeorã, múãcã cũũ ticorẽre ñeeãdacu.

13-14 Sicatopũre marĩrẽ wãtĩã dutirira niiwã. Marĩrẽ teero biiri ñãgũ, Cõamacũ cũũ macũrẽ bayiró maĩgũrẽ ticodiocorigũ niiwĩ. Cũũ macũ marĩ ñãñarẽ tiirẽre acabó, netõnérigũ niiwĩ. Teero tiigũ, Cõamacũ marĩrẽ naĩtĩãrõpũ niimirirare wionéco, cũũ macũ dutirẽmenape cũũrigũ niiwĩ sãa.

Basocã Cõamacũmena ãñurõ niirecutire

15 Cõamacũ bauhégũ niiqui. Cũũ macũ atibũrecopũ atigũ, Cõamacũ niirecutirere, cũũ tiirẽcutirere eñoyĩgũ. Cũũ niipetire Cõamacũ bauanérigue nemorõ upatĩ macũ niĩ.

16 Cõamacũ niipetirere tiigũ, cũũ macũmenarã tiirĩgũ niiwĩ. Æmũãse maquẽrẽ, atibũreco maquẽrẽ, baurẽre, bauhẽrere, õpãrã ãmũãsepũ niirãrẽ, atibũrecopũ niirãrẽ, teero biiri niipetirere cũũmenarã tiirĩgũ niiwĩ. Teerẽ tiigũ, “yũũ macũye niiãdacu” jĩĩyigũ.

17 Cristo niipetire bauanéãdari sugueropũ niitoayigũ.* Cũũmenarã cũũ bauanériguepũra teorora niirucujãã.

* 1:17 Juan 1.1-18.

18 Cristo niipetira cãurẽ padeoráre dutigú niĩ. Cãurã niĩ cãurẽ padeoráre catirére ticogú. Cãurã niĩ sũcã niipetira diarira sũguero masãsguergũ. Teero tiigú, niipetirare, niipetirere niisũguergũ niĩ.

19 Cõamacũ biiro jĩyigũ: “Yũ macũ yũ tiiróbirora niigũdaqui”. Teero tiiró, niipetire Cõamacũ niirecutire† Cristopũre niĩ.

20 Cõamacũ cã macãrẽ marĩrẽ diabolosari tiirígũ niĩwĩ. Niipetire, niipetira cãmena añurõ niirecutirere wáari tiigũda jĩgũ, Cristo curusapũ tusagũ, díi õmayudiarĩ tiyígũ. Cũye díimena Cõamacũ atibáreco macãrãmena, atibáreco maquẽmena, ãmũãse niirãmena, ãmũãse niirãmena niimasĩjãqui.

21 Múã too sũgueropũre Cõamacãrẽ masĩriyiro ména. Múã ñañaré tiirã niijĩrã, múã yeeripũnarĩpũre Cõamacãmena cãmerĩ ñadũgahera tiiróbiro niirucuyiro.

22 Teero múã niipacari, Cõamacũ múãmena añurõ niirecutimasĩqui sũcã. Cristo marĩ tiiróbiro õpũcutigũ tiõpũmenarã ñañarõ netõ, diayigũ. Cũ diariguemena Cõamacũ múã ñañaré manirã, ñañaré tiirirabiro pũtuári tiyígũ. Cõamacũ múãrẽ cãmena niĩãrõ jĩgũ, teero tiyígũ.

23 Múã cũye quetire padeorucúri, cã boorére tiirucúri, teero tiigũdaqui. Múã tee quetire tũóari siro, “Cõamacãmena niirucujãadacu” jĩyiro. Teero tiirã, cãmena niĩadarere useniremena yuenãcãyiro. Teero tiirã, cũye quetire padeodúrijãña. Tee queti niipetiro macãrãpũre wedenoã. Yũcã tee quetire wedegúra niĩ.

Cõamacũ Pablõre Jesurẽ padeoráre tiĩapudutirigue

24 Múãrẽ tiĩapunemodũgama jĩgũ, ñañarõ netõã. Mecũtígã yũ ñañarõ netõpacú, useniremena niĩ. Cristo cãurẽ padeoráre niĩadarere tiigú, ñañarõ netõtóayigũ. Teero tiigú, yũcã cã netõrírobirora cãurẽ padeoráre tiĩapunemodũgagũ, ñañarõ netõã.

25 Cõamacũ yũre cãurẽ padeoráre tiĩapudutirigũ niĩwĩ. Teero tiigú, Jesurẽ padeoráre wedegú niĩ. Cũye quetire tũomasĩpetijããrõ jĩgũ, wedea.

26 Tee queti too sũguero macãrãpũre masĩña manirigue niimiriro niĩwũ. Cũãrẽ yayióre quetibiro niimiriro niĩwũ. Atitóre Cõamacũ cãurẽ padeoráre tee quetire wederãmena tũomasĩrĩ tiirígũ niĩwĩ.

27 Cũãrẽ Cõamacũ tee masĩña maniriguere, teero biiri cã judíoa niĩhãrẽ añurõ tiĩadarere masĩrĩ boorigũ niĩwĩ. Ate niĩ: Cristo múãmena niĩqui; cã múãmena niĩrĩ, añurõ múã ãmũãsepũ cãóadarere masĩ, useniyuetoacu.

28 Hã cũye quetire wedea. Niipetirare añuróre tiidutía, cãmena niirucujããrõ jĩrã. Niipetirare, tũomasĩãrõ jĩrã, añurõ masĩrẽ cã tiorãmena buea. Niipetira Jesurẽ padeoráre padeotutúaarõ jĩrã, teero tiia.

29 Teerẽ múãrẽ boosãgũ, yũ tutuaro põõtẽõrõ padea; niipetire cã yũre wãcũtutuare tiorãmena buea.

2

1 Yũ múãrẽ bayiró wãcũrere masĩrĩ boogã. Laodicea macãrãrẽ, teero biiri niipetira yũre ñãhãrãcãrẽ teerora wãcũã.

2 Múãrẽ biiro jĩ sãibosárucua: “Cõamacũ, cãurẽ yeeripũnarĩrẽ wãcũtutuare ticoya. Cũã cãmerĩ maĩrãmena sũcũpõna tiiróbiro niĩãrõ. Cũãcã añurõ mũye maquẽrẽ tũomasĩpetijããrõ. Teerẽ tũomasĩpetira, too sũguero macãrã masĩña maniriguesãrẽ tũomasĩãdacua”, jĩ sãibosãa. Tee masĩña manirigue Cristora niĩ.

3 Cristo niipetire masĩrere cãquĩ; niipetirere tũomasĩqui.

4 Teerẽ múãrẽ wedea, ãpẽrã múãrẽ “diamacũ niĩhẽre quetimena jĩditobocua” jĩgũ.

† 1:19 Cõamacũ niirecutire ate niĩ: Cã tutuanetõjõãgũ niĩqui; basocãre maĩqui; diamacũ maquẽrẽ tiĩqui; niipetirere masĩqui; niipetiropũ wáarere masĩqui; basocã wãcũrere masĩqui.

⁵ Үм аперопá ниіpacу, мúãmena ниігú тиірóбиіо тугеñага. Мúã сїцúрõна тиірóбиіо ниіrecúтиіre тuогú, теіо биіі Crіstore байірó падеорéре тuогú, мсеніnetõjõãа.

⁶ Мúã сіcatopуre marĩ Õpú Jesucristore падеонcáриіrobіrora cúмена ниіrucujãña.

⁷ Cúãrē añurõ masĩnemoña. Cúãrē падеорá ниіjĩrã, cúã боорéре тиіrucujãña Eпаfras мúãrē бuerіrobіrora. Теіо тиірá, Cõãmacúrē мсеніre тіcorucujãña.

Cristore падеohéra падеоріgue

⁸ Мúã тuomasĩremena ниіña: Æpěrã мúãrē “діamacú маquēрē бuera тіа” jĩpacara, діamacú маquēрē бuerіcua. Wapamanĩrere, cúã basіro wãcúrere, cúã тиіrucúre, atібáreco ниірá dutіréре бuecua. Мúã cúã tee jĩ бueréре тuomasĩrã, “Cristoye mee ниіã” jĩ, cúã бueréре тuonunúserіjãña.

⁹ Crіsto marĩ тиірóбиіо õpúcutіpacу, ниіpetіre Cõãmacú ниіrecúтиіre cуогú ниі.

¹⁰ Мúãcã Crіstomena ниіjĩrã, Espíritu Santore cуonetõjõãcu. Crіsto ниіpetіra ángeleare, wãtĩarē, cúã õpãrãrē, теіо биіі cúã doca ниіyucorare dutіgú ниі.

¹¹ Мúã Crіstomena ниіncárito, wіdecõãnorіra* тиірóбиіо рутuáриrа ниіwã. Мúãjã cõnerіgу yapa macã caseróre wіdecõãña manіyіro. Crіsto, мúãrē wіdecõãrõno тііgú, діabosarіgу ниіwĩ. Cúã діarіguemena ñañarõ мúã тиіrecúтиіre coserіgу ниіwĩ. Теерá marĩrē wіdecõãnorіra тиірóбиіо ниіrĩ тіа.

¹² Crіsto діaari сіro, сіcatutі coari тутіpу cúũnoyіgу. Мúãcã ocoména wãmeõtinorã, тіітutіpу cúмenarã cõárіra тиірóбиіо ниірá тіyіro. Мúã “Cõãmacú cúã тутuaremena Crіstore masõyіgу” jĩrere тuoyіro. Теерé падеорá ниіjĩrã, wãmeõtiari сіro, “Cristomenarã masãrіra тиірóбиіо ниіcu marĩcã” jĩ тuomasĩyіro.

¹³ Мúã too сугueropуre Cõãmacú тііdutіrіgure masĩjĩrã, wіdecõãñoña manірá ниіrіra ниіwã. Теіо биіі ñañarē тиіrecúтиіrecãrē cosenõña manірá ниіrіra ниіwã. Теіо тиірá, діarіrabіro† ниіrucujіyу ména; catіré petіhére‡ тіcoya manіyіro мúãrē ména. Atіtóre Cõãmacú ниіpetіre мúã ñañarē тиіréре acabótoayіgу sáa. Crіstomenarã мúãrē catіré petіhére тіcotoayіgу.

¹⁴ Marĩ Cõãmacú dutіréре netõncãwã. Cúã tee marĩ ñañarē тиіréре Crіsto curusapu діabosarіguemena cosepetіrіgу ниіwĩ.

¹⁵ Crіsto діarіgу ниіpacу, masãjīgú, wãtĩarē dutірáre netõncárigу ниіwĩ. Cúãrē netõncáreре eñogú, ниіpetіra ññacoropу тиіrіgу ниіwĩ.

Atібáreco маquēрē wãcúrijãña; Crіsto боорépere wãcúrucujãña

¹⁶ Теіо тиірá, Æpěrã мúã yaaréре, мúã sĩniréре ññarã, wedepatіbocua. Cúmarĩcõrõ, муіpũrãcõrõ, semanarĩcõrõ мúã cúã тиірóбиіо neáricu; cúã тиірóбиіо yeerіsáre бuіrecorі cуorіcu. Теіо тиірá, мúãrē wedepatіbocua. Cúã wedepatіreре тuonunúserіjãña.

¹⁷ Cõãmacú теерé сіcatopуre Crіstore queoré тіcosугuegу тіyіgу. Cúã macúye маquēрē masĩarõ jĩgú, теіо тіyіgу. Mecútіgãrē Crіsto jeatoai. Теіо тиірá, Crіstore тііnunúsero бооa sáa.

¹⁸ Æpěrã мúãrē биіro jĩditocua: “Ûsã añurã ниіã. Cõãmacú ùsãrē añurõ wãcúãrõ jĩrã, betі súubusea. Ángeleare падеóа. Ûsã cãnirіpacara, quēerõpу тиірóбиіо Cõãmacúyere ññã. Теіо тиірá, ùsã Æpěrã nemorõ Cõãmacúye маquēрē añurõ masĩã. Мúãcã ùsã тиірóбіrora тіyá. Мúã теерé тііhéra, wapa cуoádacu”, jĩcua. Мúãrē теіо jĩrĩ, pérogã тuonunúserіdojãña. “Masĩrã petі ниіã ùsãjã”, jĩ wãcúcu. Теіо jĩãmajãrã тіyіya. Cúã бueré cúã basіro jĩãmare dícu ниіã.

¹⁹ Cúã Crіstomena ниіrіcua. Crіsto cúмена ниірá dícre dutіgú ниі. Marĩ cúмена ниіrĩ, marĩrē падеонemórere тіcoquі. Cõãmacú боорóбіrora cãmerĩ маĩ, cãmerĩ тііápu тііádacu.

* **2:11** Pecasãyemena: circuncidados. † **2:13** “Diarirabіro” atі versícupуre “muertos espiritualmente” jĩdugaro тіа pecasãyemena. ‡ **2:13** “Catіré petіhére” pecasãyemena “vida eterna” jĩdugaro тіа.

20 Cristo diari, múã cãmēna diarirabiro niyiro. Sícū diarigup̄ atibúreco catirá dutirére tiiríqui. Diarigup̄ tiiróbiro múãrē atibúreco niirã dutirére tiiríjãrõ booa. ¿Deero tiirã múãpe cúã dutirére tiirucúgari?

21 Biiro duticua: “Ñeerijãña; yaarijãña; padeñárijãña”, jĩcua.

22 Cúã teero jĩrã, atibúreco maquē máata petiádarere wedesera tiiya. Basocá wãcūrēmena dutiré niã.

23 Cúã dutirére añuré tiiróbiro t̄obócu múã, b̄ari niiré niipacari. Cúã tee dutirére tiirã, Cõamacūrē usenire ticoré diamacú maquērē tiiróbiro tiiēnocua. Teero biiri cúãrē dutirá doca niirére ññaãrõ jĩrã, niipetira ññacorop̄ tee dutirére “añurõ ȳua” jĩcua. Cúã basiro cúãye õp̄ũĩrē ññaãrõ netõrĩ tiicúa. Teero tiirēmena cúã ññaãrē tiidugáre “petijõãadacu” jĩ wãcūmicua. Cúã teero tiirã, añuré b̄arícua; teerora putuájãcua sũcã.

3

1 Cristo dia masãmuãrigu ãmuãsep̄ Cõamacūya wãmo diamacūniñape duiqui. Múãcã cãmēna dia, cãmēna masãrira niijĩrã, “cũ booré dícare tiiáda” jĩ wãcūn̄n̄useya.

2 Atibúreco maquērē wãcūrijãña; Cristo boorépere wãcūrucujãña.

3 Múã Cristomena dia masãrira niijĩrã, catirére b̄ayíro. Múã Cristomena catiré b̄arígue Cõamacū putop̄ niitoaa basocá ññah̄erõp̄.

4 Cristo múãrē catirére ticogú putuaatiri, múãcã cãmēna atiadacu sũcã. Cũ tiiróbiro asibatéadacu.

Too sugerop̄ tiiréc̄utiriguere duujãña

5 Múã atibúreco maquē ññaãrē tiidugárere duujãña: Æp̄rãmēna ññaãrõ ñeeaperijãña; ãp̄rãmēna múã booró ñeeaperijãña; teeré tiidugápacara, tiiríjãña; ññaãrēre ugaripéarijãña; niyerure, apeyenórē boonemósãrijãña. Teeré boonemósãrãno Cõamacūrē wãcūricua; cúãye dícare wãcūjãcua. Teero tiirã, basocá weerirare padeorábiro tiicúa.

6 Cõamacū teeré tiiránomena cúanetõjõãqui; cúãrē bayiró ññaãrõ tiigúdaqui cúãrē netõn̄cãre wapa.

7 Múã too sugerop̄are teeré tiiréc̄utirira niimiyiro.

8 Atitóre ate niipetire duujãña: Múã ãp̄rãmēna cúare, cúaremena wedesere, ãp̄rãrē ññaãrõ tiiré, ãp̄rãrē ññaãrõ wedesecotere, ññaãrõ múã jĩrere duujãña sáa.

9 Cãmerĩ jĩditiirijãña. Múã too sugerop̄ niirec̄utiriguere, teero biiri múã tiiréc̄utiriguercãrē duujãyiro.

10 Atitó múã niirec̄utire merēã niã sáa; añuré niã. Cõamacū múãrē tiirígu cúã tiiróbiro niirec̄utiaro jĩgũ, múã niirec̄utirere wasomãñcãrĩ tiigú tiiquí. Teemēna múã cúãrē masĩnemorucujãadacu.

11 Teero tiirã, atemēna putuáa: Marĩ Cristore padeorã watoap̄ure sícū ãp̄rã nemorõ up̄tí macū maniquí. Judíoa, judíoa niih̄erã sícãrĩbíro niirã t̄ia; wídecõãnorira, wídecõãnoña manirã sícãrĩbíro niirã t̄ia; griegoaye wedesemasĩh̄erã, romanuã niih̄erã, dutiapenori basocá,* dutiapenoña manirã sícãrĩbíro niirã t̄ia. Cristo sícãrã niĩ up̄tí macū. Cũ niipetira cúãrē padeorãmēna niiquí.

12 Cõamacū múãrē maĩ. Cũ múãrē cúyara niãrõ jĩgũ, beseyigu. Teero tiirã, biiro tiiréc̄utiya: Æp̄rãrē bóaneõ ññaña; cúãrē añurõ useniremena tiáp̄uya; “ãp̄rã nemorõ añurã niã” jĩ wãcūrijãña; cúaro manirõ ȳua; cúañañarijãña;

13 ãp̄rã múãrē naĩrõ potocõrĩ, teero t̄agueñajãña; ãp̄rãmēna cúaracã, cúãrē acabóya. Marĩ Õp̄ã múãrē acabórirobirora múãcã acabóya.

14 Cãmerĩ maĩñã múã. Teero maĩrã, niipetire ȳua wedeariguere tiipetijãadacu. Síc̄upõna tiiróbiro cãmerĩ suoníadacu.

* 3:11 Pecasãyemena: esclavos.

15 Cõamacũ múãrẽ, sîcãpõna tiiróbiro niiãrõ jĩgã, beseyigũ. Cristo múãrẽ ãñurõ niirecatirere ticoyigũ. Teero tiirã, sîcãpõna tiiróbiro ãñurõ niirecatiya. Cõamacũrẽ usenire ticorucujãña.

16 Cristoye quetire ãñurõ wãcũnãnãseya. Cũũ masĩrẽ ticorẽmena cãmerĩ bueya; cãmerĩ wedeya, tãomasĩãrõ jĩrã. Múã yeeripũnapũ useniremena Cõamacũrẽ basapeo, cãũrẽ usenire ticoya. Salmopũpũ jóariguere, Cõamacũye maquẽ basarere, cãũrẽ usenirĩ tiirere basaya.

17 Niipetire múã wedeserenorẽ, múã tiirénorẽ marĩ Òpũ Jesús wãmemena tiirucujãña. Jesús tiãpuremena Cõamacũ marĩ Pacare usenire ticoya.

Jesuré padeorãre tiidutirigue

18 Manucãtira numiãrẽ ate dutia: Múã manũsũmũãrẽ yũya. Múã Jesuré padeorã niirĩ, teerẽ tiidutia.

19 Nũmocãtira ãmũãrẽ ate dutia: Múã nũmosãnumiãrẽ maĩña. Cúare manirẽmena cãũrẽ suonĩña.

20 Wĩmarã, mamarãrẽ ate dutia: Niipetire múã pacusũmũã dutirere ãñurõ yũya. Múã teerẽ tiirĩ, Cõamacũ useniqui.

21 Wĩmarã pacusũmũãrẽ ate dutia: Múã põnarẽ naĩrõ tuti, cúari tiirijãña, cãũpũ bóaneõrã niirĩ jĩrã. Cãã bóaneõrã, múã dutirere tiiricua.

22 Dutiafenori basocare ate dutia: Atibãreco macãrã múãrẽ dutiaperã dutiri, niipetirere yũya. ãpẽrã cãũrẽ dutiaperã ãñacoro dícu ãñurõ padecua, cãũmena ãñurõ pũtuãdũgara. Cãã manirĩ, padericua. Múãpe Cõamacũrẽ padeorã niijrã, tiiditõro manirõ padeya.

23 Niipetire múã paderénorẽ useniremena tiiyã. “Jesucristo dutirẽ tiiróbirora niicu teecã”, jĩ wãcũtutuajãña. “Basocã dutirẽ dícuere tiirã tiijãmiã”, jĩ wãcũrijãña.

24 Múã Cristore padecoteri basoca niĩã. Cãũrã múã Òpũ diamacũ niĩ. Teero tiigũ, cãũrã múãrẽ ãmũãsepũ ãñurere ticogũdaqui. Múã teerẽ masĩtoacu.

25 Ñãñarẽ tiigũnopereja Cõamacũ ñãñarõ netõrĩ tiigũdaqui. Niipetira ñãñarẽ tiirirare sîcãrĩbĩro ñãñarõ netõrĩ tiigũdaqui.

4

1 Basocãre dutiaperacãrẽ ate dutia: Múã basocã dutiaperare ãñurõ cãoyã. Múã masĩcu: Múã Òpũ ãmũãsepũ niigũpecã múã tiirere ãñaqui.

2 Cõamacũrẽ naĩrõ sãĩrucujãña. ãñurõ tãgueñasũgueremena sãĩrucúya. Sãĩrã, Cõamacũrẽ usenire ticorucujãña.

3 Múã Cõamacũrẽ sãĩrã, ãsãcãrẽ sãĩbosãya. “Pãũ Cristoye quetire masĩhẽrãrẽ tãodũgãri tiĩãro”, jĩ sãĩbosãya. Cãũye queti too suguero macãrãpũ cãã masĩña manirigue ãñurẽ queti niĩã. Tee queti yũũ wederẽ wapa peresuwiipũ duiga.

4 Cristoye quetire basocã ãñurõ tãomasĩãrõ jĩrã, sãĩbosãya, Cõamacũ yũũre wededu-tiiribirora wedearo jĩrã.

5 Múã Jesuré padeohẽra watoapũre ãñurẽ tiiẽñorecatiya. Múã teero tiirĩ, ãñurẽ quetire múã wederi, tãoãdacua.

6 Cãũmena wedesera, ñãñarõ wedesero manirõ, ãñurere wedeseya. Teerẽ tiirã, múãrẽ cãã sãĩñãrĩ, niipetirare yũũmasĩãdacu.

Ãñudutiyaponorigue

7 Òsã menamacũ Tĩquico ãsã maĩgũ múã pũtopũ wãagũdaqui. Cãũ yũũmena Cristore padecotegũ, marĩ Òpũye maquẽrẽ ãñurõ padeapugũ niĩ. Cãũ niipetire yũũre wãare quetire múãrẽ wedegũdaqui.

⁸ Yꝑꝑ cūũrẽ mǎã pꝑtopꝑ ticocogꝑdꝑ tiia, ũsãye maquẽrẽ masĩãrõ jĩĩgũ. Ʋsã niirecutire quetire tꝑorá, wãcũtutuare bꝑanemóãdacu.

⁹ Ʋsã menamacũ Onésimo ũsã maĩgũ cūũmena wáagꝑdaqui. Cũũ mǎãya macã niirucurigꝑ niĩĩ. Cũũ jĩĩrẽcõrõ añurõ tiĩnꝑnãsegꝑ niĩĩ. Cũã niipetire ãnopá wáarere mǎãrẽ wedeadacua.

¹⁰ Aristarco mǎãrẽ añudutii. Cũũcã yꝑꝑmena peresuwiipꝑ duii. Marcos (Bernabé tẽñucã) mǎãrẽ añudutii. Apetó tiigú, cũũ mǎã pꝑtopꝑ wáanetõboqui. Cũũ jeari, yꝑꝑ mǎãrẽ too sꝑgꝑueropꝑ jĩĩcoriobirora cūũrẽ añurõ bocawa.

¹¹ Āpĩ Jesús, cũã “Justo” jĩĩgũ, mǎãrẽ añudutii. Pꝑꝑ judíoꝑ Jesuré padeorá watoapꝑre cũã ĩĩĩãrãã yꝑꝑre padeapꝑya. Cũãcã “Cõãmacũ dutiré basocãpꝑre jeatoaa méẽ” jĩĩrẽ quetire wederá niĩĩya. Cũã yꝑꝑre wãcũtutuari tiĩĩya.

¹² Epafras mǎãya macã niirucurigꝑ mǎãrẽ añudutii. Cũũ Cristore padecotegꝑ niĩĩ. Mǎãrẽ bayiró sãĩbosárucui. Mǎãrẽ Jesuré padeorucújãrĩ booquí; teero biiri mǎãrẽ Cõãmacũ booré dícare tiiri booquí.

¹³ Cũũ mǎãrẽ, Laodicea macãrãcãrẽ, teero biiri Hierápolis macãrãcãrẽ bayiró wãcũrucui. Teero tiigú, yꝑꝑmena niigũ, naĩrõ mǎãrẽ sãĩbosárucugꝑ tiĩĩ.

¹⁴ Lucas ꝑcotiri basocꝑ ũsã bayiró maĩgũ mǎãrẽ añudutii. Āpĩ Demas añudutire ticoi.

Wedeyaponorigue

¹⁵ Laodicea macãrã Jesuré padeorá añuãrõ. Ninfacã añuãrõ. Teero biiri cooya wiipꝑ neãrucura Jesuré padeorí põna macãrã añuãrõ.

¹⁶ Mǎã atipũrẽ buepetiari siro, Laodicea macãrãpꝑre ticocoya sũcã. Cũãcã cũã neãrĩ wiipꝑ tiipũrẽ bueẽñoãrõ. Laodicea macãrãrẽ yꝑꝑ jóaripũrẽ mǎãcã bueya.

¹⁷ Arquipore biiro jĩĩña: “Marĩ Ōpũ padedutigꝑ cūũriguere añurõ padeyaponoña”, jĩĩña.

¹⁸ Yꝑꝑ Pablo ate niituredarire mǎãrẽ añudutire ticogꝑ, yꝑꝑ basirora jóaa. Cõãmacũrẽ sãĩrã, wãcũña yꝑꝑ peresuwiipꝑ niirẽre. Cõãmacũ mǎãrẽ añurẽ ticoaro.

Nocõrõrã jóaa.

TESALÓNICA MACĀRĀRĒ Pablo jóasugueripũ

Āñuduticorigue

¹ Yũũ Pablo, yũũ menamacārã Silvano,* Timoteomena múã Tesalónica macārã Jesuré padeorí põna macārārē āñudutia. Múã marĩ Pacũ Cõamacũ, marĩ Ōpũ Jesucristomena āñurõ niijãcu.

Cõamacũ múãrē āñuré ticoaro; āñurõ niirecutiri tiáro.

Tesalónica macārã āñurõ tiiẽñorigue

² Múã niipetirare ũsã Cõamacũmena wedeserecõrõ cũũrē Ɂsenire ticorucujãã.

³ Cõamacũ marĩ Pacũmena wedesera, múã āñurõ tiirére wãcũã. Múã Jesuré padeorémena āñurõ tiirécuticu. Múã maĩrére ẽñorã, ãpẽrãrē āñurõ tiiápucu. Marĩ Ōpũ Jesucristo putuaatiadarere Ɂseniyuera niijĩrã, ñañarõ netõrã wãcũtutuacu.

⁴⁻⁵ Múãrē Jesuyé quetire wedera, ũsã wedeseremena dícu wederiwũ; Espiritu Santo tutuaremena wedewũ. Múãrē wedera, “ũsã wederé diamacārã niĩã” jĩĩmasĩwũ. Teero tiirã, ũsã masĩã: Cõamacũ múãrē maĩĩ; múãrē beserigu niiwĩ.

Múã masĩcu: Ƴsã toopú niirã, múãrē maĩrã, múãrē āñurõ tiirã niiwũ.

⁶ Múã ũsã tiirére iñarã, ũsã tiiróbirora tiirira niiwũ. Teero biiri marĩ Ōpũ tiirírobirora tiirira niiwũ. Múãrē Espiritu Santo Ɂsenire ticorémena bayiró ñañarõ netõpacára, Jesucristoye quetire ñeewũ.

⁷ Teero tiirã, niipetira Jesucristore padeorã Macedoniarũ niirã, ãno Acayarũ niirã múã tiirére tãorã, “cũã tiiróbirora tiiró booa marĩcãrē” jĩĩya.

⁸ Múãmena marĩ Ōpũ Jesuyé queti niipetiropũ sesajõãã. Macedonia, ãno Acaya dícu sesaro tiirã. Niipetiro macãrãpũ múã Cõamacũrē padeorére masĩtoacua. Teero tiirã, noãnópere wedemasĩrige sãa.

⁹ Cũã múã tiirécutirere wedeseya. Ƴsã múã putopũ niirĩ, múã ũsãrē āñurõ tiiriguere wedeseya. Múã weerirare padeodúriguere wedeseya. Teeré duu, Cõamacũ catigú diamacũ niigúpere padeó, cũũ dutirére tiiáyro.

¹⁰ Cõamacũ cũũ macũ diarigupũre masõrigũ niiwĩ. Cũũ macũ Ɂmũãsepũ niigú putuaatiadarere Ɂseniyuera tiiáyro. Cũũrã niĩ Jesús marĩ bayiró ñañarõ netõbórirare netõnérigu.

2

Pablo Tesalónicarpũ buerigue

¹ Múã yãa wederabiro niirã ateré masĩcu: Ƴsã Tesalónicarpũ niirã, bári peti niiririra niiwũ. Ƴsã wederiguere tãorã, múã paũ Jesuré padeowá.

² Ƴsã múã putopũ jeadari suguero, Filipospũ niiwũ. Toopú niirĩ, too macārã ũsãrē ñañarõ netõrĩ tii, ñañarõ jĩĩwã. Múã teeré masĩcu. Múãya macã macãrãcã ũsã wederiguere cãmotádugamiwã. Cũã teero tiipacári, Cõamacũ ũsãrē wãcũtutuare ticowĩ. Teero tiirã, cũũye quetire wedewũ.

³ Múãrē wedera, merẽã wederiwũ. Múã menamacārã numiãrē ñañarõ ñeeapedugaremena wedera mee tiiwá. Tiiditóriwũ.

* **1:1** Silvanorē ãpẽrã “Silas” jĩĩyira.

4 Cõamacũ beserigu niwĩ ùsãrẽ Jesuyé quetire wedeadarare. Teero tiirá, wedea. Basocá ùsãmena useniãrõ jĩrã mee wedea; Cõamacũ marĩ wãcũrẽre masĩgũpe useniãrõ jĩrã wedea.

5 Múã masĩcu: Ësã toopá niirã, ãñurõ múãrẽ wedese jĩditoriwa. Cõamacũ masĩqui: Múãrẽ buera, niyeru múãrẽ ãmaãdara mee tiwá.

6-7 Ësã Cristo cũyere wededutigũ beserira niã. Teero tiirá, “ùsãrẽ dutirãbiro ññaña” jĩ dutimasĩbojĩyu. Teeré dutiria. Múãcãrẽ, ãpẽrãrẽ teeré dutiria. Múãrẽ ãñurõ tiwá. Múã pũtopũ niirã, sãcõ numiõ coo põnarẽ maĩrõbiro múãrẽ maĩwá.

8 Múãrẽ ãñurẽre boosãrã, Cõamacũye queti dícare wederiwũ. Ësã jeatuario ùsã tiápumasĩrere tiápuwũ, múãrẽ bayiró maĩrã.

9 Ësã toopá niirã paderiguere múã wãcũcu. Múãrẽ Cõamacũye quetire wedera, potocõdũgariwũ. Teero tiirá, ùsã basiro padewũ. Ñamirĩ, búrecori, yoari ùsã yaaadarere, ùsãrẽ dũsarénorẽ sãĩãdara padewũ.

10 Ësã tiirécũtiriguere múã masĩcu. Cõamacũcã masĩqui. Ësã ññañarõ tiiró manirõ, diamacũrã tiwá múã Jesuré padeorã ññacoropũre. “Cũã wapa cũoóya” jĩrõ manirõ niijãwũ ùsã.

11-12 Múã masĩcu: Sãcũ pacũ cũũ põnarẽ wedero tiirõbirora ùsã múãcõrõrẽ wederucujãwũ. ãñurõ tũgueñaãrõ jĩgũ, wãcũtutuare múãrẽ ticowũ. Cõamacũ põna tiirõbirora niirecũtidutiwũ. Múãrẽ Cõamacũ cũũ põna niirõ jĩgũ, beserigu niwĩ. Cõamacũ cũũ dutiré múãpũre niirĩ tiirígũ niwĩ; cũũ asibatere múãrẽ jeari tiirígũ niwĩ.

13 Múã Cõamacũye quetire wederi tũorã, “Cõamacũ wedesere niã” jĩrã, padeowá. “Basocã wedesere mee niã”, jĩ masĩjãwũ. Teero tiirá, múã padeorẽre wãcũrã, Cõamacũrẽ usenire ticorucujãã. Ësã múãrẽ wederigue Cõamacũ wedesere peti niwũ. Teemena cũũrẽ padeorã múã niirecũtire wasoa.

14 Múã Jesucristore padeorĩ, múãya dita macãrã múãrẽ ññañarõ netõrĩ tiyĩra. Jesuré padeorẽ põnarĩ macãrã Judeapũ niirãrẽ wáarirobirora wáayiro múãrẽ. Judeapũre cúãya wedera judíoa cúãrẽ ññañarõ netõrĩ tiyĩra.

15 Cũã judíoara marĩ Òpũ Jesuré sãiyĩra; profetare sãiyĩra; ùsãrẽ cõãjãwã. Cõamacũrẽ cúari tiyĩya. Niipetiramena cãmerĩtutire boojãya.

16 Judíoa niihẽrã netõãrõ jĩrã, ùsã Jesuyé quetire wederi, cãmotãya. Cũã ññañarẽ tiiré jõõpemena pairó peti wáaro tia. Cõamacũ cúã teero tiiré wapa netõnéridojãqui sãa.

Pablo Tesalónica macãrãrẽ ññagũ wáanemodũgamirigue

17 Ësã múãrẽ cõãtiari sirogã, máata múãrẽ ññadũgamiwũ sũcã. Ësãye òpũũrĩ ãno niipacari, múã pũtopũ yeeripũnacutiwũ. Toopũre bayiró wáadũgamiwũ.

18 Yũ Pablo “wáaguda” jĩrucumiwũ. Ësã toopá wáadũgarecõrõ Satanás ùsãrẽ cãmotátu niwĩ.

19-20 Múãrã niã ùsãrẽ usenire ticorã. Teero tiirá, múãrẽ bayiró ññadũgaga. Marĩ Òpũ Jesús cũũ pũtũaatiri, cũũrẽ wedeada múãye quetire. Biirõ jĩãda: “Ãniãrã niĩya ùsãrẽ usenire ticorã. Cũãrẽ búri peti mũye quetire wederiwũ. Cũã teeré tũorã, mũũrẽ ãñurõ padeowá. Teero tiirá, bayiró useniã cúãmena”, jĩãda Jesuré.

3

1 Múãye queti diamacũ tũodũgãra, sãcãrĩbiritu sãa. Teero tiirá, “ùsã puarã wáaweonoãrira niãdacu ãno Atenaspũ” jĩwũ.

2 Teero jĩrã, marĩ menamacũ Timoteore wáadutiwũ. Cũũ Cõamacũrẽ padecotei Jesuyé quetire wederemena. Cũũrẽ ticocowũ, múãrẽ Jesuré padeonemó, wãcũtutuari tiãro jĩrã.

3-4 ãpẽrã basocã múã Jesuré padeorĩ ññarã, ññatuti, buijãcua. Cũã teero tiirĩ, Jesuré padeodúrijããrõ jĩrã, Timoteore wededutira ticocowũ. Ësã toopá niirã, múãrẽ ateré

wedesuguetoawu: “Marĩ Jesuré padeoráre ñañarõ netõrĩ tiiádacua”, jĩwũ. Ʋsã jĩrirobirora wáaa. Múã teeré masĩcu.

⁵ Teero tiigú, wácũ s̄cārĩbíhegu, múãye quetire néeatidutiwũ, “¿padeomíí cúã?” jĩgũ. Apetó tiigú, Satanás múãrẽ wedesājãjĩyi; úsã “búri peti buejĩyura” jĩ wácũmitu.

Tesalónica macārãye queti

⁶ Mecütigãrẽ Timoteo múã p̄topu ññagũ jeaarigu p̄tuajeaawĩ. Múãyere aññurẽ queti néep̄tuajeai. Múã Jesuré padeorucúrere, múã aññurõ cãmerĩ maĩrécutirere wedeawĩ. Ʋsãrẽ maĩrémena wácũrucujãyiro. Ʋsãrẽ bayiró ññadugaayiro úsã múãrẽ ññadugarobirora.

⁷ Teero tiirá, úsã múã Jesuré padeorucújãrĩ tuorá, ñañarõ netõpacára, wácũtutuara niĩã sũcã.

⁸ Marĩ Ʋpãrẽ múã padeó wácũtutuari tuorá, úsã yeerisãã sũcã.

⁹ Múã úsãrẽ bayiró peti usenirĩ tiijãã. Teero tiirá, úsã Cõãmacũrẽ deero tii usenire ticopetimasĩricu.

¹⁰ Ñamirĩ, búrecori Cõãmacũrẽ bayiró sãirucújãã, múãrẽ ññadugara. Múãrẽ Jesuyére wededugaga, padeonemóãrõ jĩrã.

¹¹ Cõãmacũ marĩ Pacu basiro marĩ Ʋpũ Jesuména úsãrẽ tiiápuaro múã p̄topu wáaadarere.

¹² Marĩ Ʋpũ Jesús múãrẽ cãmerĩ maĩnemórĩ tiiáro. Ʋsã múãrẽ maĩrõbirora múãcãrẽ niipetirare maĩrĩ tiiáro.

¹³ Cũũ teero tiirí, múã cũũ aññurõ tiiápuremena wácũtutuara, wapa cuohéra niĩãdacu Cõãmacũ marĩ Pacu ññacoropure. Marĩ Ʋpũ Jesús cũũyaramena atibúrecorũ p̄tuaatiri, teerora niĩãdacu.

4

Cõãmacũ tusarére tiidutirigue

¹ Mecütigãrẽ Jesús wãmemena múãrẽ wácũtutuare ticoa sũcã. “Biirõ tiirécutiya” jĩrere, teero biirĩ Cõãmacũ tusarére múãrẽ wedewũ. Tee maquẽrẽ tiiáyiro. Teeré tiinemóña.

² Ʋsã wederiguere múã masĩcu. Tee maquẽrẽ wedera, Jesús marĩ Ʋpũ dutiréména múãrẽ wedewũ.

³ Cõãmacũ múãrẽ ñañaré manirã niirĩ booquí. Teero tiirá, ãpẽrãména ñañarõ ñeeaperijãña.

⁴ Múãcõrõ quioníreména ñañaré tiiẽñorõ manirõ wãmosía, n̄mocutiya. Múã teero tiirí ññarã, ãpẽrã “aññurõ tiiíya” jĩãdacua.

⁵ Cõãmacũrẽ masĩhẽrã tiiróbiro numiãrẽ ñañaré tiidugáreména ugaripéarijãña.

⁶ Ʋpĩ n̄morẽ ñeeapera, coo manũrẽ ñañarõ tiirá tiicú. Teeré tiirijãña. Cõãmacũ tee tiirãre ñañarõ tiigúdaqui úsã múãrẽ wederirobirora.

⁷ Cõãmacũ marĩrẽ ñañaré tiiáro jĩgũ mee beserigu niiwĩ. Ñañaré manirã niirĩ booquí.

⁸ Tee wederi boohégũno úsãrẽ boohégũ mee tiiquí; Cõãmacũ Espiritu Santore ticorigupere boohégũ tiiquí.

⁹ Cãmerĩ maĩrére deero jóanemomasĩriga múãrẽ. Cõãmacũ múãrẽ cãmerĩ maĩdutítóarigu niiwĩ.

¹⁰ Múã teerora tiiáyiro. Niipetira Jesuré padeorá Macedonia macãrãrẽ maĩáyiro. Maĩpacári, múãrẽ “bayiró maĩnemóña” jĩcoo.

¹¹ “Aññurõ niĩãda”, jĩñã. Múãye niĩhẽrere wedepatirijãña. Múãye maquẽpere wácũ, aññurõ pade, niijãña. Múãrẽ teeré dutitoawũ.

¹² Múã padera, teeména catiadacu, ãpẽrãyére sãirípacara. Múã teero tiirí, Jesuré padeohéra múãrẽ aññurõ wedeseadacua.

Jesús p̄tuatiadare

13 Diarirare wáaadare múã masĩhẽrã niirĩ booríga. Jesuré padeorá diara, cãũmena niirã wáaadacua. Múã teeré masĩrã, Jesuré padeorá diari, ãpẽrã tiiróbiro nocõrõca boorituaricu.

14 Marĩ Jesús diarigũpũ masãmũãriguere padeojĩrã, atecãrẽ padeóa: Jesuré padeorá diarirare Cõãmacũ Jesuré masõrirobirora cúãcãrẽ masõgũdaqui.

15 Marĩ Õpũ Jesús wederiguere múãrẽ wedera tiia: Jesús pũtuaatiri, cãũrẽ padeorá cãũrẽ bocara wáaadacua. Cãũrẽ bocara, marĩ catirá ãpẽrã diarira suguero wáaricu.

16 Biirope wáaadacu: Marĩ Õpũ basiro ãmũãsepũ diiátigũdaqui. Cãũ diiátiri, ateré tuoádacu: Dutirẽmena wedesere, ángele uputí macũ peti wedesere, Cõãmacũyawũ corneta busuri tuoádacu. Teero wáari, Jesuré padeoríra diarira masãsugueadacua.

17 Cúã siro marĩ catirá õmẽburũáripũ cúãmena néemũãwanoãdacu. Toopá Jesuré bo-caadacu. Teero tiirã, cãũmena niirucujããdacu.

18 Múã teeré cãmerĩ wedeya. Teero tiirã, cãmerĩ wãcũtutuari tiíadacu.

5

1 Jesús pũtuaatiadari suguerogã wáaadare maquẽrẽ múã masĩcu. Teero tiigá, múãrẽ deero tii wedenemomasĩriga.

2 Múã ãñurõ masĩtoacu: Yaarépigu ñamipũ atigũbiro marĩ Õpũ Jesús pũtuaatigũdaqui.

3 Basocá “ũsã cuiro manirõ ãñurõ niirecutijãã” jĩ wãcũbocua. Teero cúã wãcũpacari, wãcũña manirõ pee ñañaré cúãrẽ wáaadacu. Teerora biia, sícõ niipacó wĩmagũ apaadari suguero: Wãcũña manirõ coo pũniré tũgueñanucãco. Tee ñañaré wáaadare netõricua.

4 Múãpeja naĩtĩãrõpũ niirãbiro niiria. Teero tiirã, Jesús pũtuaatiadari bureco jeari, yaarépigu múãrẽ ñeerĩ, ucuarabiro wáaricu.

5 Múã niipetira bóero niirã, bureco niirãbiro niijĩrã, Cõãmacũ “tiigũda” jĩriguere wãanucãrĩ ññamasĩã. Marĩ naĩtĩãrõ, ñamipũ niirãbiro niirãjã, ññamasĩribocu.

6 Marĩ cãnirãbiro niirijããda. Basocá Jesús pũtuaatiadarere wãcũhẽrã, cãnirãbiro niicua. Marĩ cãũ pũtuaatiadarere ãñurõ ññacorucujããda; marĩ tiirere ãñurõ wãcũ, niijããda.

7 Cãnirã ñamiré cãniĩya. Cũmurã ñamiré cũmuĩya.

8 Marĩpeja bureco niirãbiro niijĩrã, marĩ tiirere ãñurõ wãcũ, niijããda. Sícũ cãmerĩsĩãrõpũ wáagu, cãũya õpũũrẽ cãmotágu, cõme sutirore sãñaqui. Cãũ tiiróbiro marĩ wãtĩrẽ cãmotára, Cõãmacũrẽ padeorucujããda; cãmerĩ maĩãda. Dupure cãmotágu, cõmecororé pesaqui. Cãũ tiiróbiro marĩ wãtĩrẽ cãmotára, “Jesús marĩrẽ netõnerigu niiwĩ; cãũmena niirucujããdacu” jĩ wãcũãda.

9 Cõãmacũ cãũ ñañarõ tiíadara meerẽ marĩrẽ cãũrigũ niiwĩ. Marĩ Õpũ Jesucristomena netõãdarare cãũrigũ niiwĩ.

10 Jesús marĩrẽ diabolosarigu niiwĩ. Teero tiirã, marĩ catirá, diarira cãũmena niirucujããdacu.

11 Teero tiirã, múã cãmerĩ wãcũtutuari tiiyá. Cãmerĩ padeonemórĩ tiiyá múã ti-irucúrobirora.

Wedeyaponorigue

12 Múãrẽ bayiró wedea sũcã. Múã menamacãrã Cõãmacũye queti wederáre quioníremena ññaña. Cúã múãmena pade, múã niíãdarere wede, múã ãñurõ tiíadarere wedeeya.

13 Múã cúã tiíapurere ññarã, cúãrẽ maĩ, bayiró padeoyá. Múã cãmerĩ ãñurõ niirecutiya.

14 Múãrẽ wãcũtutuare ticoa sũcã. Daderá niirãrẽ cúã padeadare maquẽrẽ ãñurõ wedeya. Wãcũtutuherare wãcũtutuari tiiyá. Wãcũbayiherare tiíápuya. Niipetiramena cúaro manirõ ãñurõ niíña.

15 Múãrẽ ãpĩ ñañarõ tiirí, cãũrẽ ñañarõ tiicãmérijãña. ãñurẽpere tiirucujãña múã menamacãrãmena, teero biiri niipetiramena.

16 ʘseniremena niirucujãña.

17 Cõãmacũrẽ sãirucújãña.

18 Múãrẽ wáarecõrõ Cõãmacũrẽ ʘsenire ticorucujãña. Cõãmacũ teeré tiirí booquí múã Jesucristore padeoráre.

19 Espíritu Santo múã wãcũrépure wederi, cãmotárijãña.

20 Espíritu Santo masĩré ticorémena wederére booríjã tiiríjãña.

21 ʘpẽrã wederére ãñurõ wãcũ beseya, “¿diamacũ niĩ?” jĩrã. ʘñuré niirĩ, teeré tiiyá.

22 Niipetire ñañaré tiiríjãña.

23 Cõãmacũ ãñurõ niirecatirere ticogũ múãrẽ ñañaré manirã niirĩ tiiáro. Múã wãcũrére, múãye õpũũrĩrẽ cotearo. Múãrẽ wapa cuohéra niirĩ tiiáro. Cũũ teero tiiáro, té marĩ ʘpũ Jesucristo putuaatiripũ.

24 Cõãmacũ teerora tiigúdaqui. Cũũ múãrẽ beserigũ cũũ jĩrĩrobirora tiigú niĩ.

25 Múãcã Cõãmacũrẽ ʘsãrẽ sãĩbosáya.

26 Niipetira too macãrã Jesuré padeoráre maĩrémena ãñuduticoya.

27 Marĩ ʘpũ dutirómena múãrẽ wedea: Niipetira Jesuré padeoráre atipũrẽ bueẽñoña.

28 Marĩ ʘpũ Jesucristo múãrẽ ãñuré ticoaro.

Nocõrõrã niĩã.

TESALÓNICA MACĀRĀRĒ Pablo p̄arí jóaripũ

Āñuduticorigue

¹ ȲHH Pablo, ȳHH menamacārã Silvano,* Timoteomena múã Tesalónica macārã Jesuré padeorí p̄ona macārārē āñudutia. Múã marí Pac̄ Cōāmacũ, marí Ōpũ Jesucristomena āñurõ niijãcu.

² Cōāmacũ marí Pac̄, Jesucristo marí Ōpũ múārē āñuré ticoaro; āñurõ niirecutiri tiiáro.

Jesús p̄t̄aaatiri, Cōāmacũ ñañarārē cōāādare maquẽ

³ Múã ùsãya wederabiro biirã, marí Ōpũ Jesuré padeonemórã tiiáyiro. Cãmerĩ mañnemóãyiro. Teero tiirã, ùsã tiirucúrobirora Cōāmacũrē ùsenire ticorucujãrõ booa.

⁴ Múãye maquẽrē ùsã noo wáaro Cōāmacũrē padeorãre wedea. “Tesalónica macārã cúārē ñañarõ tiipacári, ñañarõ netõpacára, wãcũtutua, padeorucújããyira”, jĩ, ùseniremena wedea.

⁵ Múārē ñañarõ wáapacari, múã wãcũtutuaremena Cōāmacũ diamacũ tiirere ãnorã tiicú. Cōāmacũjã basocãre cúã tiirócõrõ ñña, wapa tiiquí. Teero tiirã, múã cúã p̄top̄ jeadara niiã sãa. Cōāmacũ dutiré múãpure jeari, ñañarõ netõrã tiiáyiro.

⁶ Cōāmacũ diamacũ maquẽrē tiigú niijĩgũ, múārē ñañarõ netõrĩ tiirãre ñañarõ netõrĩ tiigúdaqui.

⁷ Múã ñañarõ netõrãpere yeerisãre ticogũdaqui ùsãrē ticoadarobirora. Tee wáaadacu marí Ōpũ Jesús p̄t̄aaatiri. Cũ p̄t̄aaatigũ, cũyara ángelea tutuaramena ùmãsepe diiatigũdaqui. Jũúrëmena asiyádiatigũdaqui.

⁸ Cōāmacũrē masĩhãrãrē, marí Ōpũ Jesuyé quetire netõnucãrãrē bayiró ñañarõ tiigú atigũdaqui.

⁹ Cúã ñañarã tiiré wapa cõãdiocogũdaqui. Teero tiirã, cúã cúã niirõ berup̄ cõãnoãdacua. Cũ ãñurõ tiiré, cúã tutuarere ññariadacua.

¹⁰ Teeré wáaadacu Jesús p̄t̄aaatiri b̄recore. Tiib̄recore cũyara cũrē ùsenipeoadacua; niipetira cũrē padeorã petija cũrē ññamanijõãdacua. Múãcã ùsã wederiguere padeojĩrã, cúãmena ùsenipeorop̄ niĩadacu.

¹¹ Teero tiirã, Cōāmacũrē múãye maquẽrē sãĩbosárucua. Cũ múārē beserigũ niijĩgũ, múārē cúã tiiróbirora niirecutiri tiiáro. Múã ãñurõ tiidugárere tiipetĩri tiiáro. Múã cũrē padeorã niijĩrã, cúã tutuaremena tiirere tiipetĩri tiiáro.

¹² Múã teero tiirëmena marí Ōpũ Jesús quioníremena ùsenipeonogũdaqui. Teero biiri basocã múãcãrē quioníremena ùsenipeoadacua. Cōāmacũ, marí Ōpũ Jesucristo múārē āñuré ticorëmena ññajĩrã, teero ùsenipeonoãdacua.

2

Jesús p̄t̄aaatiadarere wedequẽnorigue

¹ Mecũtigã marí Ōpũ Jesucristo p̄t̄aaatiadarere, marí cúãmena neããdarere wedegũda.

² “Marí Ōpũ p̄t̄aaatiadari b̄reco jeatoaa mé” jĩrē quetire t̄obócu. Múārē tee quetire wederã ateré jĩbocua: “Ùsã Espiritu Santore c̄ojĩrã, tee múārē wedea”, jĩbocua; o “Pablocã tee jĩ wedewa” o “Pablocã tee ùsãrē jóarira niiwã”, jĩbocua. Teeré t̄opacára, wãcũsugueriguere wasorí tiirjãña; wãcũpatirijãña.

* 1:1 Silvanorē ãpãrã “Silas” jĩyira.

³ Cúārē jīdtonorijãña. Cũu putuaatiadari bureco suguero biiro wáaadacu: Pau basocá Cõamacũrē netõncãadacua; teero biiri sīcũ ñañagú peti bauáẽnogũdaqui. Too síropũ cũũ pecamepũ jũũtẽrĩjãgũdaqui.

⁴ Cũũ Cõamacũrē, teero biiri niipetire basocá padeoré maquẽrē boorígũdaqui. Cũũ dícare padeodutígũ, “niipetira nemorõ upatĩ macũ niiã yũũja” jĩgũdaqui. Cõamacũwĩ Jerusalén niirĩ wiipũre dui, “yũũ Cõamacũ niiã” jĩgũdaqui.

⁵ Yũũ múã putopũ niigũ, teeré wedewũ. ¿Múã teeré wãcũrii?

⁶ Cũũrē cãmotárere múã masĩcu mée. Cũũ bauáẽnomasĩriqui Cõamacũ cũũ jĩritono jeaheri ména.

⁷ “Cõamacũrē bayiró netõncãre wáaadacu” jĩriro jearipacari, wáaropũ tiia mée. Ñañarere cãmotágũ mecũtígãrē cãmotárucujãqui ména. Coterucugũdaqui, tée aperopũ néewanogũpũ.

⁸ Toorã ñañagú peti bauáẽnogũdaqui sáa. Cũũrē marĩ Òpũ Jesús cũũ wĩãpũremenarã sĩãjãgũdaqui; cũũ asibatéremena putuaatigũ, cũũrē cõãdiocogũdaqui.

⁹ Cũũ ñañagú peti sicato bauáẽnogũ, Satanás tiápurementa jeagũdaqui. Cũũ tutuare cuogũdaqui. Cũũ tiiẽnogũbiro tiirémena basocáre jĩditogũdaqui.

¹⁰ Ñañarémena pecamepũ wáaadare tiiditõẽnopetijãgũdaqui, cúã diamacũ maquẽ maĩrere boorírigue wapa. Cúã netõnerere boorítóaya mée.

¹¹ Teero tiigú, Cõamacũ cúārē diamacũ maquẽrē ññamasĩrĩ tiirĩqui, cúã jĩditorere padeoáro jĩgũ.

¹² Cõamacũ diamacũ maquẽrē boohérare, ñañaré tiisénirãrē “múã wapa cuoa” jĩgũdaqui.

Cõamacũ múãrē netõnéãdarare beserigũ niiwĩ

¹³ Múã marĩ Òpũ maĩrãrē sicutopũra Cõamacũ beserigũ niiwĩ, netõnégũdu. Cõamacũ múãrē cũũyara sããrĩ tiirígũ niiwĩ Espiritu Santo tutuaremena, teero biiri múã diamacũ maquẽrē padeorémena. Ësã tee niipetirere wãcũrã, Cõamacũrē usenire ticorucujããda.

¹⁴ Ësã múãrē Jesuyé quetire wederiguemena Cõamacũ múãrē netõnerígũ niiwĩ, múãcã marĩ Òpũ Jesucristo añuré cuoré maquẽrē cuoáro jĩgũ.

¹⁵ Teero tiirá, padeó wãcũtutuaya. Ësã múãrē bueriguere tiinunúseya. Tee bueriguere múãrē wedewũ; teero biiri tee bueriguere paperapũpũ jóawũ.

¹⁶⁻¹⁷ Jesucristo marĩ Òpũ basiro, teero biiri marĩ Pacũ Cõamacũ múã yeeripũnarĩrē wãcũtutuari tiáro; múãrē padeorucujãrĩ tiáro, niipetire múã wedesere, múã tiiré añuré dícu niĩãrõ jĩgũ. Cõamacũ cũũ añurõ tiirémena marĩrē maĩquí; marĩrē wãcũtutuare niirucujããdare ticoqui; marĩrē too síropũ añurõ niĩãdarecãrē masĩrĩ tiiquí.

3

Sãibosãduticorigue

¹ Ësãya wederabiro niirã, ãsãrē biiro sãibosãya: “Ësã Òpũ, mũũye queti aperopũ boyeromena sesaaro; ãsãrē wáariborora padeorémena ñeenoãrõ”, jĩ sãĩñã.

² Niipetira marĩ Òpũ Jesuré padeoríya. Teero tiirá, basocá ñañarã ãsãrē tiidugãrere netõnéãrõ jĩrã, sãĩñã.

³ Marĩ Òpũ cũũ jĩrirobirora tiiquí. Teero tiigú, múãrē wãcũtutuari tiinemógũdaqui; múãrē ñañarõ wáari jĩgũ, cãmotágũdaqui.

⁴ Ësã tiidutíriguere múã diamacũ tiirã tiicú; teerora tiiwárucujããdacu. Marĩ Òpũ múãrē “teerora tiirucúri tiigũdaqui” jĩ padeoã ãsã.

⁵ Marĩ Òpũ múãrē Cõamacũ maĩrere masĩrĩ tiáro. Cristo ñañarõ netõgũ wãcũtutuarirobirora múãrē wãcũtutuari tiáro.

“Padeya” jĩcorigue

⁶ Jesucristo marĩ Òpũ wãmemena múãrẽ ateré tiidutía: Jesuré padeogáno daderi, ùsã dutiriguere tiihéri, bapacutinemorijãña.

⁷ Múã masĩcu: Ësã tiiríguere ññacũrõ booa. Ësã múãmena niirã, sica diamacú niirã mee tiiwá.

⁸ Atecãrẽ sícãnorẽ wapatíripacara, yaariwũ. Teero tiiróno tiirá, ñnamirĩ, búrecori bayiró peti padewũ, múãrẽ potocõdugahera.

⁹ “Ësã bueré wapa ùsãrẽ wapatíya”, jĩ dutimasípacara, dutiriwũ. Ësã padewũ, añuré bueré ticodugara, múãrẽ ññacũãrõ jĩrã.

¹⁰ Múãmena niirã, ateré tiidutíwũ: “Padedugahegunojã yaarijããrõ”, jĩwũ.

¹¹ Sĩquẽrã múãmena niirã daderá niiré quetire tɔowá. Paderipacara, ãpẽãména wedesesodeaatiayira.

¹² Marĩ Òpũ Jesucristo wãmemena teero tiiráre ùsã biiro tiidutí, wãcũtutuare ticoa: Ññurõ yeeripũnacutiremena padeya, múãrẽ dũsarénorẽ sãĩãdara.

¹³ Ësãya wederabiro niirã, páasutiro manirõ añurére tiirucújãña.

¹⁴ Ësã atipũména duticorere netõnucãgũnorẽ ññamasĩ, bapacutirijãña, boboro netõãrõ jĩrã.

¹⁵ Teero tiipacára, cãũrẽ ññatutirijãña. Cãũrẽ biirope wedequẽnoña sícũ múãya wedegure wederobirora.

Wedeyaponorigue

¹⁶ Marĩ Òpũ basiro añurõ niirecutire maquẽrẽ ticogú múãrẽ merẽã wáari, añurõ niirecutire maquẽrẽ tiorucujããrõ. Marĩ Òpũ múã niipetirapure niĩãrõ.

¹⁷ Yũũ Pablo ate niituredarire múãrẽ añudutire ticogũ, yũũ basirora jóaa. Yũũ jóarepũrĩcõrõ teero jóaa. Teero tiirá, múã “cãũrã jóayi” jĩ ññamasĩãdacu.

¹⁸ Marĩ Òpũ Jesucristo múã niipetirapure añuré ticoaro.

Nocõrõrã niĩã.

TIMOTEORE Pablo jóasugueripũ

Ãñuduticorigue

¹⁻² Timoteo, yũ Pablo mũũrẽ añudutia. Cõãmacũ marĩrẽ netõnérigu, teero biiri Jesucristo too síropu putuaatigũdu dutirómena yũ cũũyere wededutigũ beserigu niiã. Mũũ Jesuré padeogú, yũ macũ tiiróbiro niiã.

Cõãmacũ marĩ Pacũ, teero biiri Jesucristo marĩ Ôpũ mũũrẽ añurẽ ticoaro; bóaneõ ññaãrõ; añurõ niirecutiri tiáro.

Diamacũ niihẽrere buedutiririgue

³ Yũ Macedonia ditapu wáagu, mũũrẽ bayiró jĩrirobirora tiimacã Éfesopu putuácũmuña. Toopáre diamacũ bueherare teeré buedutirijãña.

⁴ Atibúreco maquẽ wedeseãmarere tuonũnũserijããrõ. Teero biiri cũãya wedera tíatopu macãrã cũã jĩmũãatiriguere tuonũnũserijããrõ. Teeré tuonũnũsera búri peti câmerĩ cúasori tiádacua; Cõãmacũ tiidutĩrere tiirĩcua. Cũũrẽ padeonemóricua.

⁵ Múãrẽ câmerĩ maĩrĩ boogú, teero dutia. Ññaãrẽ manirã, añurõ yeeripũnacutira, jĩdutoro manirõ padeorã câmerĩ maĩãdacu.

⁶ Æpẽrã teero biiriya. Noo booró wedesejãya.

⁷ Moisére dutiré cũũriguere buedugamicua. Añurõ tee bueré maquẽrẽ masĩripacara, diamacũ tiiróbiro bueeya.

⁸ Marĩ masiã: Tee dutiré añuniã, marĩ teeré añurõ bue, diamacũ tiiatã.

⁹ Ateré tuomasĩrõ booa: Añurõ tiirã dutiré booriya. Biiro tiirápere dutiré cũũrõ booa: Dutiré netõncãrãrẽ; dutiré tuoridojãrãrẽ; ññaãrẽ; Cõãmacũ dutiré netõncãrãrẽ; Cõãmacũrẽ quioniremena ññaãrẽ; cũũye bueré maquẽrẽ boohẽrere; pacurẽ, pacorẽ sããrãrẽ; niipetira basocãre sããrãrẽ;

¹⁰ Æpẽrãmẽna ññaãrõ ñeeaperare; ãmũã sesaro numiãmena tiiróbiro tiirãnorẽ; basocãre yaa, dúarare; jĩditorepirare; “Cõãmacũmena jĩã” jĩdutorare; Cõãmacũ bueré niipacari, merẽã buecoterare cũũrõ booa.

¹¹ Tee bueré Cõãmacũ netõnére queti maquẽ niiã. Cũũ añunetõjõãgũ yũũre tee añurẽ quetire buedutiwi.

Cõãmacũ Pablore bóaneõ ññarigue

¹² Marĩ Ôpũ Jesucristore usenire ticoa. Cũũ yũũre ññaãgũ, “yũ dutiré añurõ tiigũdaqui” jĩ wãcũgũ, cũũ bueré buenũnũsegũdũre sõnecorigu niĩwĩ. Teero sõnecogu, yũũre tutuarere ticorigu niĩwĩ.

¹³ Too sugueropu yũ cũũrẽ ññaãrõ wedesepacari, cũũrẽ padeorãre ññaãrõ netõrĩ tiipacãri, cũũye maquẽrẽ buijãpacari, yũũre sõnecorigu niĩwĩ. Yũũ cũũrẽ padeorẽre masĩriwũ ména; yũũ tiirére tuomasĩriwũ. Teero tiigũ, yũũre Cõãmacũ bóaneõ ññarigu niĩwĩ.

¹⁴ Marĩ Ôpũ añurẽ petire yũũre ticowĩ. Cũũ yũũre Jesucristore añurõ padeorĩ tiiwĩ. Câmerĩ maĩrĩ tiiwĩ.

¹⁵ Ate yũũ wedeseadare diamacũ niiã; niipetira ateré padeorõ booa: Jesucristo Cõãmacũ dutiré netõncãrãrẽ netõnégũdu atibúrecomũre atirigu niĩwĩ. Yũũrã niipetira nemorõ netõncãrigu niiã.

¹⁶ Teero niipacari, Cõãmacũ yũũre bóaneõ ññaãwĩ. Cũũ yũũre teero tiirẽmena Jesucristore padeoádarare cũũ bóaneõ ññaãrẽrẽ ññaãrẽ petirĩcu. Yũũre bóaneõ ññaãrẽrẽrẽ cũũrẽ padeoádarare bóaneõ ññaãgũdaqui. Cũũrẽ cũũmena catiri tiigũdaqui.

17 Teero tiirá, Cõãmacũrẽ padeoré cõoáro; cũũ ãñurõ tiirére usenire ticoaro. Cũũ Õpũ niiré petirícu; diariqui; cũũ bauhégu niiqui; sícũrã niiqui; masígú niiqui. Cũũ niipetira Õpũ niirucujããrõ. Teerora niiãrõ.

18 Timoteo, mũũ yũũ macũ tiiróbiro niiã. Teero tiigú, mũũrẽ dutia. Too sugueropũ marĩya wedera Cõãmacũ wãmemena mũũrẽ wedewa. Cũã wederirobirora yũũcã mũũrẽ ateré dutia: Tutuaromena duuró manirõ ãñurõ tiirére tiirucujããña.

19 Diamacũ padeoyá. ãñurõ yeeripũnacutirucujããña. Siquẽrã ãñurõ catirí yeeripũna cõodugáhera cũã Cõãmacũrẽ padeorére ditiri tiicúa.

20 Teerora wáayu Himeneorẽ, Alejandre. Teero tiigú, “Satanás booró tiiáro” jĩwũ. Cũã cũũ booró tii, ñãñarõ netõãri siro, Cõãmacũrẽ ñãñarõ wedesenemoribocua sũcã.

2

Cõãmacũrẽ usenire tioré buerigue

1 Ateré dutisuguegũda: Cõãmacũrẽ usenire tiorémēna niipetiraye niiãdarere sãĩbosáya.

2 Õpãrãrẽ, niipetira dutirãre sãĩbosáya. Cãmerĩquẽre manirõ ãñurõ niirecutiada jĩrã, Cõãmacũ boorere tiiáda jĩrã, basocãmena queoró niirecutiario jĩrã, cũãrẽ sãĩbosáya.

3 Marĩ teero tiiré ãñuniã. Cõãmacũ marĩrẽ netõnégũ teero tiirí tũsaqui.

4 Cõãmacũ niipetira netõnénorira niirĩ booquí. Teero biiri diamacũ maquẽrẽ masĩrĩ booquí.

5 Cõãmacũ sícũrã niiqui. Basocã sícũrã niiqui basocãre Cõãmacũmena wedesebosagũ; Jesucristo cũũrã niĩ.

6 Cũũ niipetira basocã ñãñaré tiiré wapa wapatígũ, diabosarigũ niiwĩ. “Teero wãaadacu” jĩrito jearĩ, tee quetire wedebauanenoyiro.

7 Cũũye quetire wededutigũ, cũũ beserigũ niirĩ, Jesús yũũre sõnecorigũ niiwĩ. Judíoa ni-ihẽrãrẽ buedutirigũ niiwĩ. Teero tiigú, diamacũ maquẽrẽ buegũ, “tee maquẽrẽ padeoyá” jĩ buea. Diamacũrã jĩã. Jĩditogũ mee tiia.

8 Teero tiigú, noo marĩ wãaropũ mũũãrẽ cúare manirã, tutiré manirã, ñãñaré manirã wãmo súumũõco, Cõãmacũrẽ sãĩrĩ booa.

9 Numiãcã cũã sãñarucurobirora sãñarõ booa. Cũãrẽ ãñurõ jearénorẽ sãñarõ booa. Cũãye póa wapapacãremena mamarijããrõ; teero biiri cũãye õpũũrĩrẽ oromena, perla wapapacãreperimena mamarijããrõ; teero biiri suti wapapacãre sãñarã, “biiro biia yũũja” jĩ wãcũrã mee sãñaãrõ.

10 Biirope tiiáro: ãñurõ baudugãra, Cõãmacũrẽ padeorã numiã tiirucúrenorẽ tiiáro. ãñurõ tiirémēna ãñurã niiãrõ. ãpẽrãrẽ tiiãpu, ãñurõ tiiáro.

11 Ditamanĩrõ, padeorémēna ãñurõ buerere tuoáro.

12 Basocã neãrĩ, mũũã suguero numiãrẽ buesuguerijãrõ booa; mũũãrẽ dutirijããrõ. Ditamanĩrõ niijããrõ.

13 Biirope niiã: Cõãmacũ Adãnrẽ tiisuguéyigũ. Too síro Evare tiiyígũ.

14 Adãn jĩditonoriyigũ. Numiõpe jĩditonoyigo. Teero tiinórigõ niijĩgõ, Cõãmacũ dutirere netõnũcãyigo.

15 Coo teero tiirí siro niipacari, numiã põnacutĩri, cũãrẽ netõrĩ tiigúdaqui. Cũã diamacũ tiirémēna Cõãmacũrẽ padeorĩ, ãpẽrãrẽ maĩrĩ, ñãñaré manirã niirĩ, teero tiigúdaqui.

3

Sũonĩrã maquẽ

1 Ate diamacárã niiã: Jesuré padeorí põna macãrãrẽ sʉonígũ* sããdugagu, ãñurere tiidugágu tiii.

2 Teero tiidugáguuno biiro niigú niirõ booa: “Ñañaré tiigú niĩ cũũ” jĩnoña manigú; sícõrã namocutigu; ñañaré tiidugágu wãcütutuagu; ãñurõ wãcũ besemasígũ; ãpẽrãrẽ quioníremena ññanogũ; wáari basoca cũũya wiipu jeari, ãñurõ bocagú; ãpẽrãrẽ ãñurõ buemenigũ niirõ booa.

3 Teero biiri cūmugú, cãmerĩquẽgũ niirijãrõ booa; tutiro manirõ basocãre ãñurõ tiigúno niirõ booa. Niyeru bayiró peti ugaripéagu niirijãrõ booa.

4 Cũũ cũũya wii macãrãrẽ ãñurõ dutimasígũ niirõ booa. Cũũ põnarẽ padeorémene yũuri tiigú niirõ booa.

5 Cũũ cũũya wii macãrãrẽ dutimasĩhẽgũ, Cõãmacãrẽ padeorí põna macãrãrẽ toorã nemorõ cotemasĩriboqui.

6 Sicato padeonacãgũ niirijãrõ booa. Apetó tiigú, cũũ “yũũ ãpẽrã nemorõ uputí macũ niiã” jĩ wãcũboqui. Cũũ teero wãcũgũ, Satanás tiiróbiro ñañarõ wãcũgũ tiiquí. Cũũcãrẽ Satanãrẽ tiiróbirora Cõãmacũ ñañarõ tiigúdaqui.

7 Teero tiirã, Jesuré padeohéracã “cũũrã ãñurõ tiii” jĩnogũ niirõ booa. Teero jĩriatã, cãã cũũrẽ wedesãbocua; Satanás cũũrẽ diocójãboqui sãa.

Tiiápura maquẽ

8 Tiiápuracã† sʉonírã tiiróbiro padeonórã niirõ booa. Diamacú wedeserano niirõ booa. Vino wãñirã, ñañaré tiirémene niyeru wapatãra niirijãrõ booa.

9 Jesucristo too suguero masĩña maniriguere ãñorígu niiwĩ. Teeré masĩjĩrã, ãñurõ yeeripũnacutiremene padeorã niirõ booa.

10 Cũãrẽ sõnecoadari suguero, cãã tiirécutirere ãñurõ masĩrõ booa. “Ñañaré tiirã niĩya cãã” jĩnoña manirãrẽ ññarã, sõnecoro booa.

11 Cãã nũmosãnumiãcã teorora niirõ booa: Padeonórã; queti jĩhẽrã; ñañaré tiidugãra, wãcütutuara; ãñurõ tiirã niirõ booa.

12 Tiiápura sícõrã nũmocutiario. Cãã põnarẽ, cããya wii macãrãrẽ ãñurõ dutimasĩãrõ.

13 Cãã tiiápure ãñurõ tiirí, cããrẽ basocã “ãñurõ tiĩya” jĩãdacua. Jesucristore cãã padeorere cuiro manirõ wedenemoãdacua.

Marĩ padeoré maquẽ

14-15 Timoteo, “yũũ mũũ pũtopũ máata wãagũda” jĩ wãcũmiã. Apetó tiigú, máata wáaribocu. Máata wãahẽgu, Cõãmacũyara niirecutirere masĩãrõ jĩgũ, mũũrẽ jóaa. Marĩ Cõãmacũyara Jesuré padeorí põna macãrã niiã. Marĩrã Cõãmacũ catirucugũye diamacú maquẽrẽ wederã niiã.

16 Marĩ padeoré tíatopũ masĩña maniré niimiyiro. Mecũtígã “uputí maquẽ niiã” jĩmasĩã marĩ. Ateré wãcũña:

Cristo marĩ tiiróbiro õpũũcutigu bauáyigu.

Espíritu Santo cãũrẽ “ãñugú peti niĩ” jĩ masĩrĩ tiiyígu.

Ángelea cãũrẽ ññayira.

Cũũye quetire niipetire dita macãrãrẽ wedenoã.

Atibúrecopũre basocã cãũrẽ padeoóya.

Cõãmacũ cãũrẽ ãmũãsepũ néemũãwayigu.

4

Diamacú padeohéra tiiré

* 3:1 Españolmena: obispo, obispado, episcopado; portuguésmena: bispo. † 3:8 Tiiápura sʉonírãrẽ tiiapuyira ateména: Cõãmacũyere bueyira; Cõãmacũyere buerí wiire quẽnocotéyira; niyeru seecotéyira. Pecasãyemene: diácono.

¹ Atibúreco petiádari sũguero wáadarere Espíritu Santo marĩrẽ añurõ masĩrĩ ti-iquí. Sĩquẽrã Jesuré padeodúadacua. Wãtĩã jĩĩditorere, teero biiri wãtĩã buerére tuonũnũseadacua.

² Cúãrẽ buerá diamacú wederábiro wedepacara, jĩĩditoya. Cúã wãcũrẽpũ “ñañaniã” jĩĩrere yũnemoriya.

³ Basocá wãmosíadũgari, cãmotáaya. Sĩquẽñe yaarere yaadutiriya. Cõãmacũpe tee yaarere tiirĩgũ niĩwĩ. Teero tiirá, marĩ Jesuré padeorá diamacú maquẽrẽ masĩrã cũũrẽ usenire ticoari siro, yaamasĩã.

⁴ Niipetire Cõãmacũ tiiré añuré niĩã. Dooríjãrõ booa. Cũũrẽ usenire ticotoa, yaari, ãñuniã.

⁵ Cõãmacũ teeré “ãñuniã” jĩĩtoayigũ. Teero tiirá, marĩ cũũrẽ usenire ticori, tee yaarere añuré wáari tiiquí.

Timoteore tiidutĩrigue

⁶ Mũũ Jesuré padeoráre teeré wedegũ, Jesucristore añurõ padecotegũ niicu. Teero tiigú, “marĩ Jesuré padeoré maquẽrẽ yũ buerucua” jĩĩrere ãñogúdacu. Teero biiri “marĩ bueré añurere yũ tuonũnũsea” jĩĩrere ãñogúdacu.

⁷ Atibúreco maquẽ wedeseãmarere tuoríjãña. Tee marĩ niirecutirere tiíapuria. Jĩĩãmare niĩã. Nemorõ Cõãmacũ boorere tiirucújãña.

⁸ Marĩye õpũũrĩ tutuari tiiré marĩ tiirucúri, ãñuniã. Cõãmacũ boorẽpere tiirĩporipereja, toorá ãñunemoã. Teero tiiró, marĩ catirí burecorire, too síropũ marĩ niĩãdari burecorire añurõ wáari tiicú.

⁹ Tee diamacúrã niĩã; niipetira teeré padeoró booa.

¹⁰ Cõãmacũ catirucugũ niĩĩ. Cũũ niipetirare netõnégũ niipacũ, cũũrẽ padeorá dícare netõnégũ niĩĩ. Cũũ too síro marĩrẽ añurõ tiíadarere wãcũã. Teeré useniremena wãcũrã, Jesucristoyere wede, ñañarõ netõ, bayiró padea.

¹¹ Teeré bue, tiidutíya.

¹² Mũũ mamũ niirẽmena ãpẽrã mũũrẽ tuodũgáribocua. Teero wáari jĩĩgũ, Jesuré padeoráre añuré queoré ãñoñá. Añurõ wedeseya; añurõ tiirécutiya; cãmerĩ maĩñá; Jesuré añurõ padeoyá; ñañaré manigú niĩña.

¹³ Yũũ toopá jeadari sũguero, neãrãrẽ Cõãmacũye queti jóaripũrẽ bueẽñoña; cúãrẽ “biirope niirecutiya” jĩĩ wedeya; Jesuyé padeoré maquẽrẽ bueya.

¹⁴ Cõãmacũ mũũrẽ “biiro tiigúũ niigúdaqui” jĩĩriguere tiirucújãña. Bũtoá mũũrẽ ñaapeórigo, teeré Cõãmacũ ticorigũ niĩwĩ.

¹⁵ Teeré wãcũnũnũse, añurõ tiirucújãña. Teero tiirí, niipetira mũũ añurõ tiiwáre ññaãdacua.

¹⁶ Mũũ tiirécutiirere, mũũ buerere añurõ wãcũña, “¿diamacú niimĩito?” jĩĩgũ. Teeré tiirucújãña. Teeré tiirá, mũũ, teero biiri mũũrẽ tuorácã netõnénoãdacua.

5

Jesuré padeorámena biiro tiiyá

¹ Bũcũre tutirijãña. Mũũ pacũre wãcũtutuare ticogú tiiróbiro wedeya. Mamarãrẽ mũũ baira tiiróbiro wedeya.

² Bũtoá numiãrẽ mũũ pacosãnumiã tiiróbiro wedeya. Mamarã numiãrẽ mũũ baira numiã tiiróbiro ñañarõ wãcũrõ manirõ wedeya.

³ Wapewia numiã tiíapunoña manirãrẽ tiíapuro booa.

⁴ Wapewio coo põna, coo pãrãmerã caorí, cúã coore tiíapuro. Cúã tiíapuremena cúãya wederare cúã padeorere ãñosugúaro. Teero tiirá, cúã pacusũmũãrẽ, ñecusũmũãrẽ tiíapucãmecua cúãrẽ masõrigue wapa. Teero tiiré Cõãmacũ ññaacoropũ añuré niĩã. Cũũ teeré ññaagũ, useniquí.

⁵ Wapewio tiiápuya manigõ sícõ niigõpe Cõãmacũ tiiápurere yueco. Teero tiigó, búrecori, ñamirĩ teero sãirucújãco.

⁶ Wapewio coo booró tiiãmajãgõ, catigó niipaco, diarigobiro niitoaco.

⁷ Teeré niipetirare tiidutíya, “cũã wapa cwoóya” jĩña manirã niiãrõ jĩgũ.

⁸ Maríya wederare wépeero booa. Nemorõ maríya wii macãrãpere wépeero booa. Wépeohera cũã “Jesús dutirére tiiáda” jĩrira niipacara, “cũã dutirére tiinemória” jĩrãno niiya. Jesuré padeohéra nemorõ ñañarã niicua.

⁹ Wapewia numiãrẽ tiiápunoãdarare biiro biigónorẽ jóatuya: Вучо sesenta cãmari nemorõ cwogóre, sícũrẽ manucutimirigore jóatuya.

¹⁰ Basocá “coo añurõ tiiyo” jĩnorigo niiãrõ; coo põnarẽ añurõ masõrigo niiãrõ; basocá cooya wiipũ jeari, añurõ tiirigo niiãrõ; Jesuré padeorãre tiiápurigo niiãrõ; ñañarõ netõrãrẽ tiiápurigo niiãrõ; añuré apeyenó tiirucúrigo niiãrõ.

¹¹ Wapewia numiã mamarãrẽ jóaturijãña. Apetó tiirã, Cristoyere tiidugáro nemorõ ãmãmena niidugara, manucutidugacua.

¹² Cũã “Cristoye dícare tiiáda” jĩriguere tiidúra, cũã basiro wapa cwocúa.

¹³ Wiseripá dícu wáara, daderá posacua. Daderá dícu posaricua; quetipíra posacua. Æpẽrãrẽ niipetire cũãyere sãñã, wedeseya manirénorẽ wedepaticua.

¹⁴ Teero tiigú, wapewia numiã mamarã niirãnorẽ manucutiri booa sũcã. Põnacuáriro. Cũãye wiseri macãrãrẽ añurõ ññanũnũsearo. Cũã teero tiirí, marĩrẽ ññatutira “cũã ñañarẽ tiiya” jĩmasĩricua.

¹⁵ Siquẽrã wapewia numiã Cristoyere tiidútoa, Satanás boorépere tiirã tiiáyira.

¹⁶ Jesuré padeogú o padeogó cũãya wedego wapewiore tiiápuaro. Jesuré padeorí põna macãrãrẽ cotedutirijãrõ. Teero tiirã, ãpẽrã wapewia numiã tiiápuya manidójãrãpere tiiápumasĩadacua.

¹⁷ Вutoá dutirá múãrẽ añurõ dutirãre ãpẽrã nemorõ padeoró booa. Вutoá dutirá múãrẽ Cõãmacũye buerãpere toorã nemorõ múã cworémena tiiápuro booa.

¹⁸ Cõãmacũye queti jóaripũpũ tee maquẽrẽ queorémene jĩã: “Wecu trigore wãñiãrĩ, useropũ tuusãri betore tuusãrijãña. Yaadugagũ, yaaaro”. Aperopá jĩã: “Padegũre cũã paderé wapa wapatíro booa”.

¹⁹ Вutoá menamacũrẽ sícũ wedesãrĩ, tũorijãña. Рuarã, ñtĩãrã ññarira wedesãrĩpũ, tũoyá.

²⁰ Cũã ñañarẽ tiirucúrare niipetira ññacoropũ tutiya, ãpẽrã cuiaro jĩgũ.

²¹ Cõãmacũ ññacoropũ, marĩ Ôpũ Jesucristo ññacoropũ, ángelea cũũ beserira ññacoropũ mũrẽ dutia: Мũũ mũrẽ tiidutirere niipetirare sícãrĩbíro tiiyá. Мũũ tũsarã dícare añurõ tiirijãña.

²² Cõãmacũye padeadarare sõnecoadari suguero, añurõ ññaña mũũ ññamasĩremena potocõrõ manirõ. Мũũ ñañarẽ tiirãre besegũ, cũã tiiróbirora tiigú niisotoapeobocu.

²³ Мũũrẽ páaga pũnirĩ, oco dícu sñirijãña. Vino péero sñiñã. Naĩrõ diagũ wãmecutia mũũ.

²⁴ Siquẽrãrẽ cũã ñañarẽ tiiré masĩnotoaa, cũãrẽ cũã ñañarẽ wapa ticoadari suguero. Æpẽrãpẽre cũã ñañarẽ tiiré too síropũ masĩnoãdacu.

²⁵ Teerora añurõ tiirécã máata masĩnoã. Apeyé añurõ tiiré masĩña manipacáro, bauhéropũ niidoa tiirícu.

6

¹ Jesuré padeorã padecotera cũãrẽ dutirãre bayiró padeorémene ññarõ booa. Cũã teero tiirí, Cõãmacũrẽ, marĩ buerere ãpẽrã ñañarõ wedesericua.

² Cũãrẽ dutirá Jesuré padeorã niirĩ, bayiró cũãrẽ padeoró booa. “Marĩ tiiróbiró Jesuré padeorã niiã” jĩpacara, “marĩrẽ duti netõnũcãmasĩriya” jĩrijãrõ booa. Toorã tiinemósãñũ

cúã dutirére añurõ padecotero booa. Cúã biiro padecotera, cúã tiiróbiro padeorá, cúã maĩrãrẽ tiápura tiiya. Teeré bue, wãcütutuare ticoya cúãrẽ.

Merẽã buerá tiiré

³ Sícũ múãrẽ merẽã buegáno marĩ Õpũ Jesucristoye añuré buerére padeoríqui. “Cõãmacũ boorére tiirucújãña” jĩ buerére booríqui.

⁴ “Ãpẽrã nemorõ masĩgú niiã” jĩ wãcũpacũ, masĩridojaqui. Basocá wedeserecõrõ “ni-iria” jĩrucuqui, cãmerĩtutidugagũ. Teeména cãmerĩ ññatutire, cãmerĩ ññadugahere, ññarõ buijãre, ãpẽrãrẽ ññarõ wãcũre wáanucãã.

⁵ Cúã ññaré dícu wãcũrucura, diamacú maquẽre masĩhẽrã, cãmerĩtuticua. “Cõãmacũyere padera, pairó wapataadacu”, jĩ wãcũcua. Cũãnorẽ bapacutirijãña.

⁶ Cõãmacũyere añurõ padera, añuré peti cõtóaa. Teerora niiã, marĩ cõoréména usenirĩ.

⁷ Marĩ atibárecopũre bauára, apeyenó néeatiriwũ; diaracã, apeyenó néewaricu.

⁸ Marĩ suti cõoréména, yaaré cõoréména useniãda.

⁹ Pee cõodugára ññaré tiidugárere nucãricua. Satanás cúãrẽ máata diocómasĩqui. Cúã boonemósãre maquẽ dícuere wãcũcua. Tee maquẽrẽ bayiró wãcũréména ññarõ netõ, ññarõ tiinóãdacua.

¹⁰ Niyeru bayiró peti ugaripéaremena niipetire ññaré niinucãã. Æpẽrã niyeru boonemósãreména Jesuré padeorére duujãcua. Teero tiirá, cúã catirí burecore ññarõ netõcúa.

Pablo Timoteore añuré tiidutírigue

¹¹ Mũupeja Cõãmacũrẽ añurõ maĩgú, tee niipetirere boosãrijãña. Biirope tiiyá: Añurére tiirucújãña; Cõãmacũ boorére tiirucújãña; cũũrẽ padeoyá; cãmerĩ maĩñá; ññarõ netõpacú, wãcütutuaya; ãpẽrãrẽ añurõ tiirucúya.

¹² Mũũ tutuaro jeatuario wãcütutua, Cõãmacũrẽ padeorucújãña. Catiré petihérese duurijãña. Cõãmacũ catiré petihére ticogú mũũrẽ beserigũ niĩwĩ. Pacũ tucócorũ mũũ Jesuré padeorére wedewũ.

¹³ Cõãmacũ niipetirare catiré ticogú ññacoropũ, teero biiri Jesucristo cũũ niirecutirere Poncio Pilatore wederigũ ññacoropũ mũũrẽ tiidutía:

¹⁴ Yũũ dutiré niipetirere wasoró manirõ wedeya. “Cũũ wapa cõoi” jĩñña manigú niĩña, téé marĩ Õpũ Jesucristo putuaatiripũ.

¹⁵ Cõãmacũ queorí bureco jeari, Jesús putuaatigudaqui. Cõãmacũ aññunetõjõãgũ niĩ; cũũ sícũrã niipetirare dutigú niĩ. Õpãrã Õpũ niĩ.

¹⁶ Cũũ sícũrã catirucugũ peti niĩ. Cũũ bayiró asibatégũ niirõpũ sícũ basocá jeamasĩriqui. Sícũ cũũrẽ ññariyigũ; cũũrẽ ññaña maniã. “Cũũrẽ niipetira padeoáro; cũũ tiidugárere tiirucújãqui” jĩãrõ niipetira. Teerora niĩãrõ.

¹⁷ Pee apeyé cõorá “ãpẽrã nemorõ niiã” jĩrijããrõ. Cúã cõoréména “añurõ wáaadacu” jĩ usenirijããrõ. Cúã cõoré petijõããdacu. Teero jĩrõno tiirá, “Cõãmacũména añurõ wáaadacu” jĩ useniãrõ. Cõãmacũ marĩrẽ niipetire marĩ cõorére ticoi, useniãrõ jĩgũ.

¹⁸ Pee apeyé cõorá añuré tiiáro; pee añurõ tiirére cõoáro. Cúã cõoréména tiápuario.

¹⁹ Cúã teero tiirí, Cõãmacũ putopũ cúãye añuré niĩãdacu. Toopá niiré petirícu. Teero tiirá, catiré petihére buaãdacua.

Dutyaponorigue

²⁰ Timoteo, Cõãmacũ mũũrẽ wededutigũ cũũriguere añurõ tiiyá. Atibáreco maquẽ wedesere búri niirére tucorijãña. Noo booró bueãmajãrãrẽ tucorijãña. Cúã “masĩã” jĩrẽ masĩré peti mee niĩã.

²¹ Siquẽrã tee masĩrére buerá Jesuré padeomíriguere duujãrira niĩwã.

Cõãmacũ mũũrẽ añuré ticoaro.

Nocõrõã niã.

TIMOTEORE Pablo puarí jóaripũ

Ãñuduticorigue

1-2 Timoteo, yũ Pablo mũũrẽ añudutia. Yũ Cõamacũ booró Jesucristoyere wededutigũ beserigu, cũũ ticocorigũ niiã. Teero biiri ateré cũũ “tiigũda” jĩriguere yũ wederi booquí: “Cõamacũ Jesucristomena niirãrẽ catiré petihére ticoquí”. Timoteo, yũ mũũrẽ maĩã; mũũ yũ macũ tiiróbiro niiã.

Cõamacũ marĩ Pacũ, teero biiri Jesucristo marĩ Ôpũ mũũrẽ añuré ticoaro; bóaneõ ññaãrõ; añurõ niirecutiri tiiáro.

Jesucristoye quetire padeó, buerucuya

3 Yũ ñecũsũmã Cõamacũrẽ padeorírobirora yũcã añurõ yeeripũnacutiremena padeóa. Ñamirĩ, búrecori yũ sãirécõrõ mũũrẽ wãcũã. Mũũrẽ wãcũgũ, Cõamacũrẽ usenire ticoa.

4 Yũ wáari bureco mũũ utiriguere wãcũrucua. Teero tiigũ, yũ bayiró usenigũda jĩgũ, mũũrẽ bayiró ñnadugaga.

5 Mũũ jĩditoro manirõ Jesucristore padeorére yũ wãcũã. Mũũ ñecõ Loida, teero biiri mũũ paco Eunice padeosugúwa. Yũ masĩjãã: Mũũcã teerora padeonũsegũ tiicú.

6 Teero tiigũ, ateré mũũrẽ wãcũrĩ tia: Too sugueropũ yũ mũũrẽ ñaapeóri, Cõamacũ mũũrẽ “biiro tiigũda niigũdaquí” jĩrigũ niiwĩ. Tee masĩré ticorére tiirucujãña.

7 Cõamacũ marĩrẽ Espiritu Santore ticogũ, cuiro manirõ niĩãrõ jĩgũ ticorigũ niiwĩ. Teero cuirono tiigũ, Espiritu Santo marĩrẽ tutuari tiiquí; cãmerĩ maĩrĩ tiiquí; añurõ tiirére besemasĩrĩ tiiquí.

8 Teero tiigũ, marĩ Ôpũye quetire wedegũ, boborijãña. Yũ teeré wederé wapa peresuwiipũ duigũcãrẽ bobosãrijãña. Biirope wãcũña: “Tee queti wederé wapa yũcã ññaãrõ netõpacú, Cõamacũ tutuare ticorémena nũcãjãgũda”, jĩ wãcũña.

9 Cõamacũ marĩrẽ netõnérigũ niiwĩ. Marĩ cũũyara añurã niirĩ boogũ, beserigu niiwĩ. Marĩ añuré tiirĩ ññagũ mee beserigu niiwĩ. Cũũpe marĩrẽ añurõ tiigũda jĩgũ, beserigu ni-iwĩ. Biiro biia: Atibúreco tiiádari suguero, Cõamacũ marĩrẽ añurõ tiigũda jĩgũ, Jesucristo marĩrẽ netõnéãdarere wãcũrigũ niiwĩ.

10 Atitó marĩrẽ añurõ tiirére ãnogũ, Jesucristo marĩrẽ netõnégũrẽ ticodiocorigũ niiwĩ. Jesús marĩ dianetõborirare netõnérigũ niiwĩ. Marĩ cũũ netõnére quetire padeorã “catiré petihére cuoa” jĩmasĩã.

11 Cõamacũ tee netõnére quetire yũre wededutirigũ niiwĩ. Tee quetire yũre buedutirigũ niiwĩ. Cũũyere wededutirigũ yũre beserigu niiwĩ.

12 Tee quetire wederé wapa yũ bayiró ññaãrõ netõã. Teero ññaãrõ netõpacú, boboría. Yũre tee queti wededutirigũre masĩã. Teero tiigũ, ateré jĩã yũja: “Cũũ yũre cũũriguere coteyapacutigũdaquí, té cũũ putuaatigupũ”.

13 Yũ mũũrẽ diamacũ bueriguere bueya. Jesucristore padeorémena, cãmerĩ maĩrémena bueya.

14 Æpẽrã tee quetire wasorí jĩgũ, Espiritu Santo marĩpũre niigũ tiiápuremena Cõamacũ mũũrẽ wededutigũ cũũriguere diamacũ bueya.

15 Mũũ masĩtoacu: Niipetira Jesucristore padeorã Asia macãrã yũre cõãwapetijõãwã. Cũãmena niiriracã Figelo, teero biiri Hermógenes teerora tiiwá.

16 Onesíforo doca teero tiiríwi. Cõamacũ cũũrẽ, cũũya wii macãrãrẽ bóaneõ ññaãrõ. Sícãrĩ mee Onesíforo yũre wãcũtutuari tiiwí. Yũ peresuwiipũ niipacari, yũre bobosãriwi.

17 Bobosãrõno tiigũ, Romapũ jeagu, yũre ãmaãrigũ niiwĩ, té buagupũ.

¹⁸ Marĩ Òpũ basocáre wapa tiiádari buereco jeari, Onesíforore bóaneõ ññaãrõ. Cũũ Éfesopu marĩrẽ tiiápuriguere m̃ũũ ãñurõ masĩcu.

2

Surara ãñugú tiiróbiro niiña

¹ Timoteo ỹũũ macũ tiiróbiro niigú, Jesucristo m̃ũũrẽ ãñurõ tiiquí. Tee ãñurõ tiirémene Cõãmacũ m̃ũũrẽ tutuarere ticoaro.

² Ỹũũ pau basocá t̃uocóropu bueriguere m̃ũũ t̃uowú. Teeré buemasĩrãrẽ m̃ũũ padeoráre buenetõneña. M̃ũũ teero tiirí, cúãcã ãpẽrãrẽ bueadacua.

³ M̃ũũ surara ãñugú tiiróbiro niiña; Jesucristo m̃ũũrẽ dutigú niĩ. Surara ññaãrõ netõgú ñũcãrõbirora ñũcãñá m̃ũũcã.

⁴ Surara cũũrẽ dutigú cũũmena useniãrõ jĩĩgũ, surara niihẽrãbiro tiiríqui.

⁵ Teerora sũcã cuturí basocu “biirope wáaya” jĩĩ dutirére tiihégũ, wapatáriqui.

⁶ Teerora wesepú ãñurõ padegúcã tiiwese maquẽ ote d̃ucacutirere dúa wapatámasĩqui.

⁷ Tee ỹũũ wederére wãcũñũñuseya. M̃ũũ teero tiirí, marĩ Òpũ niipetirere m̃ũũrẽ t̃uomasĩrĩ tiigúdaqui.

⁸ Jesucristore wãcũña: Cũũ diarigu niipacu, masãrigu niiwĩ; David pãrãmi niiñũñusegu niĩ. Ỹũũ cũũye queti ãñuré quetire wedegu, teeré wedea.

⁹ Tee queti wederé wapa ỹũũ ññaãrõ netõgá; ññaãré tiigú tiiróbiro peresuwiip̃ũ niĩ. Cõãmacũye quetipeja niipetirop̃ũ niipetitoaa. Tee quetipe ỹũũ peresuwiip̃ũ biad̃upórigu tiiróbiro niiria.

¹⁰ Teero tiigú, Cõãmacũ beserirare ãñurõ wáaaro jĩĩgũ, ññaãrõ netõã. Jesucristo cúãrẽ netõnérĩ boogá. Teero biiri cúã cũũmena cũũ ãñurõ niirõp̃ũ niirucuri boogá.

¹¹ Ate diamacú jĩĩré niĩã:

Marĩ Jesucristomena diarirabiro niirã,
cũũmena catiré petihére c̃uoádacu.

¹² Marĩ ññaãrõ netõrere ñũcãjãrã,
cũũ Òpũ niirõp̃ũ cũũmena dutirá niĩadacu.

“Cũũrẽ masĩriga” jĩĩrĩ, cúãcã “masĩria” jĩĩgũdaqui.

¹³ Marĩ cũũrẽ ãñurõ padeoriatã, cũũpe niipetire “biiro tiigúda” jĩĩriguere diamacú tiirucúqui.

Cũũ s̃icãrĩ jĩĩditomasĩriqui.

Cõãmacũrẽ ãñurõ padecotegu

¹⁴ M̃ũũ bueráre teeré wãcũrĩ tiiyá. Teero biiri marĩ Òpũ t̃uocórop̃ũre cúãrẽ “nocõrõrã wedeseya b̃ari niiré wedesere maquẽrẽ” jĩĩña. “Tee wedesere wapamaníã; múãrẽ t̃uoráre ññaãrã t̃iia”, jĩĩña.

¹⁵ M̃ũũpe Cõãmacũ m̃ũũrẽ “ãñurõ t̃iia” jĩĩrĩ t̃uod̃ugágu, m̃ũũ jeatuario niirucujãña. Cũũyere diamacú wedeya. Teeré tiigú, boborícu.

¹⁶ Atibúreco maquẽ wedeserere b̃ari niirere t̃uoríjãña. Teeré wedesera jõõpemena nemorõ ññaãrã wáacua.

¹⁷ Cúã wedesere cãmi marĩye õpũũrĩp̃ũ sesajõãrõ tiiróbiro ãpẽrãrẽ p̃enipéawacu. Hime-neo, Fileto wãmecutira cúã buerémene tee bóare tiiróbiro basocáre ññaõyira.

¹⁸ Diamacú maquẽrẽ wederiyira; merẽãpe wedeayira. “Diarira masãtoarira niiwã”, jĩĩ wedeayira. Cúã teero wederémene ãpẽrãpé “¿sãpeja deero padeoádariye?” jĩĩ wãcũãyira.

¹⁹ Cõãmacũ wedesere cũũrigue doca tutuari wii weeñcõrigue tiiróbiro niĩ. Cũũ wedesere wasoría. Biiro niĩã: “Marĩ Òpũ cũũrẽ diamacú padeoráre masĩqui”;* teero biiri “niipetira ‘Jesucristo ỹũũ Òpũ niĩ’ jĩĩrã ññaãré tiirere duujããrõ”, jĩĩ jóatunoã.

* 2:19 Números 16.5.

²⁰ Ate queorére wedeguda: Sícū pee apeyé cʉogúya wiipare pee niicu. Oromena tiirígue, platomena tiirígue niicu. Teero biiri apeyé yucáména tiirígue, diiména weerigue niicu. Iñarã jeará jeari, añurére péocua. Apebúrecorire búri niiré péocua.

²¹ Marí ate tiiróbiro ñañarére tihéera, añuré dícu péore tiiróbiro niiādacu. Marí Ōpūyara peti niiādacu. Cūū niipetire añurō tiidutírere diamacú tiiādacu.

²² Teero tiigú, mʉu mamarã bayiró ugaripéarenorē tiiríjãña. Biirope tiiyá: Añurére tiirucújãña; Cõamacūrē padeoyá; cãmerĩ maĩñá; añurō niirecutiya. Ñañaré tihéramena Cõamacūrē sãirãmena niiña.

²³ Cãmerĩtutidugara wedeseãmajãrere jĩapuriyãña. Mʉu masĩcu: Mʉu cūãmena teero wedeseri, cãmerĩtutire wáaadacu.

²⁴ Marí Ōpūrē padecoteguno cãmerĩtutirijãrō booa. Biirope booa: Niipetiramena añurō niirō booa; añurō buemasĩrō booa; basocá noo booró tiiãmajãrere teero tʉgueñajãrō booa;

²⁵ merēã wãcūrãrē cúaro manirō “biirope niiã” jĩ wedero booa. Cõamacū cūãrē cūã ñañaré tiirére wãcūpati, wasorí tiibóqui; cūã waso, diamacú maquērē masĩādacua.

²⁶ Teeré masĩrã, cãniwãcãrãbiro niiādacua. “Wãtĩãrē dutigú marĩrē peresu niirãbiro cʉomírigu niiwĩ, cūū boorére tiiádarare”, jĩ masĩrã, cūū dutirére tiidújãādacua.

3

Atibúreco petiádari suguero wáaadare

¹ Mʉu ateré tʉomasĩña: Atibúreco petiádari suguero pee ñañaré wáari, wisió niiādacu Jesuré padeorãre. Biiro wáaadacu:

² Basocá cūãye maquē dícuere booádacua; niyerure maĩādacua; “biiro biirãno niiã ùsãjã” jĩ wãcūādacua; “ãpērã nemorō niinetõncãã” jĩ wãcūādacua; ñañarō jĩādacua; cūã pacusũmũãrē netõncãjãādacua; ãpērã cūãrē añurō tiipacári, “múã ùsãrē añurō tiiáwũ” jĩriadacua; Cõamacūrē quioníremena iñariadacua;

³ cūãya wederare maĩriadacua; bóaneõ iñaridojãādacua; queti jĩãmajãrã niiādacua; cūã booró ñañaré tiidugãrere tiiādacua; ãpērãrē ñañarō netõrĩ tiiādacua; añuróre booriadacua;

⁴ cūã menamacãrã niimirirare ñañarō tiiādacua; “deero wáaadari” jĩ wãcũhẽrã, noo booró tiiãmajãādacua; “ãpērã nemorō uputí macãrã niiã” jĩ wãcūādacua; Cõamacūpere wãcūrõno tiirã, usenire dícuere wãcūādacua;

⁵ Jesuré padeorã tiiróbiro baupacára, Cõamacū cūū tutuaremena cūãrē wasorí boorícua. Cūãnomena bapacutiãmarijãña.

⁶ Cūã menamacãrãno biiro tiicúa: Basocãre iñarã jea, wedesemeniremena cūãye wiseripu sããwacua. Toopú numiã wãcūtutuherrare tiiditócua. Cūã numiã pee ñañaré tiiré wapa cʉorã niijĩrã, cūã ñañaré tiiré dícuere wãcūcua. Teero tiirã, jĩditora “múãrē añurō bue, tiiápuada” jĩrĩ, useniremena tʉocúa.

⁷ Cūã pee tʉopacára, diamacú maquērē tʉomasĩriidojãcua.

⁸ Cūãrē jĩditora, Janes, Jambres tiiróbiro niicua. Cūã Moisére netõncãyira.* Tee tiiróbiro jĩditorape diamacú maquērē cãmotácua. Ñañarō wãcūriporira niicua; diamacú padeomasĩricua.

⁹ Cūã teero tiipacára, yoari jĩditomasĩriadacua. Máata niipetira cūã wedeseri tʉorã “jĩditorepira niĩya” jĩādacua. Teero wáayiro Janes, Jambremena.

Pablo Timoteore dutiturigue

¹⁰ Mʉupeja yʉu buerére, yʉu tiirécutirere, yʉu tiidugãrere mʉu tʉonũnũsea. Yʉu Cõamacūrē padeorére, cúaherere, cãmerĩ maĩrére, merēã wáari wãcūtutuarere mʉu masĩã.

* 3:8 Éxodo 7.9-13.

11 Basocá yũre ñañarõ tiirí, yũ ñañarõ netõrére masiã. Antioquíapũ, Iconiopũ, Listrapũ yũre wáariguere, yũ ñañarõ netõríguere mũũ masiã. Yũ ñañarõ netõpacári, teero wáarecõrõ marí Òpũ yũre netõrĩ tiiwí.

12 Ate diamacũrã niiã: Niipetira Jesucristore padeorá Cõãmacũ booré tiidugárare ñañarõ tiinõãdacua.

13 Ñañarã, jĩditori basoca ñañanemorõ tiiãdacua. Æpẽrãrẽ jĩditorobirora cúãcã jĩditonoãdacua.

14 Mũũpeja mũũrẽ bueriguere, mũũ “diamacũrã niiã” jĩriguere padeorucújãña. Mũũrẽ buerirare mũũ añurõ masiã.

15 Mũũ wĩmagũpũra Cõãmacũye queti jóaripũ maquẽrẽ masĩnucãwũ. Teeré buegũ, ateré masiãwũ: Jesucristore padeorémena netõnénoã.

16 Cõãmacũ cũũye queti jóaripũ maquẽrẽ jóarira cũũ masĩré ticorémena jóarira niwã. Teero tiiró, tiipũ maquẽ marĩrẽ buea; marí ñañarẽ tiirére masĩrĩ tiia; marí ñañarẽ tiirére quẽnodutia; marí añurõ tiiádarere buea.

17 Cõãmacũ tiipũrẽ cũũrigũ niwĩ, cũũrẽ padeonũnũserare niipetire añurére tiiáro jĩĩgũ.

4

1 Jesucristo marí Òpũ pũtuaatigũdaqui. Cũũ atigũ, catirãre, diarirare wapa tiigũdaqui. Marí Òpũ niijĩgũ, dutigũdaqui. Teero tiigũ, cũũ ñnacoropũ, teero biiri Cõãmacũ ñnacoropũ mũũrẽ ateré tiidutia:

2 Cõãmacũye quetire wedeya. Mũũ noo wáaro basocá tũodugárare, teero biiri tũodugáheracãrẽ jĩĩnemoña. Cũũrẽ diamacũ wãcũrĩ tiiyá; cúã ñañarẽ tiirí, añurõmena wedeya; “biirope niirecutiya” jĩĩ wedeya. Teeré buegũ, cúaro manirõ wedeya.

3 Too síropũre basocá añurẽ buerére booriãdacua. Cũũrẽ buedarare ãmaããdacua. Cũũ booré dícare tiidugári, cúũrẽ buerãpe cúã tũousénire dícare wedeadacua.

4 Cũũ diamacũ maquẽrẽ tũoriãdacua. Niipetire jĩĩãmajãrepere tũorã wáaadacua.

5 Mũũpeja mũũ tiirére añurõ wãcũ, niijãña. Mũũrẽ ñañarõ tiirí, teeré nucãñã. Æñurẽ quetire wedeya. Mũũrẽ paderé cũũriguere peotijãña.

6 Yũũ catinemoritu niiga. “Yũũre sãããdaro péerogã dũsacũ”, jĩĩ tũgueñaã.

7 Cuturí basocũ cutũjeágũdũ tiiróbiro yũũre paderé cũũriguere yaponógũ tiia. Niituropũ cutũjeágũ tiiróbiro yũũ paderére peotĩtoaa. Yũũ sicato padeoríguere padeoyarácũtĩtoaa.

8 Mecũtígãrẽ yũũ añurõ tiirígue wapa ticonoãdare ãmũãsepũ niitoacu. Marí Òpũ wapa tiigũ niĩ. Cũũrã cũũ basocãre wapa tiiádari bũrecomũ yũũre tee añurére ticogũdaqui. Yũũ dícare ticoriqui; niipetira cũũrẽ padeorãre cúã pũtuaatiadarere yuerãcãrẽ ticogũdaqui.

Pablo cũũye maquẽrẽ wederigue

9 Máatasãñurõ yũũre ññagũ atiya.

10 Demas atibũreco maquẽrẽ maĩnetõnucãqui. Teero tiigũ, Tesalónicarpũ yũũre cõãjõãwĩ. Crescente Galaciarpũ wáawi. Tito Dalmaciarpũ wáawi.

11 Lucas dícu yũũmena niĩ. Marcure ãmaãña; mũũmena atiaro. Cũũ yũũre añurõ tiiárumasĩ.

12 Yũũ Tíquicore Éfesopũ ticocowũ.

13 Mũũ atigũ, yáaro sutiró asibusũro sotoã macãrõrẽ néeatia. Too Troas macã Carpoya wiipũ cũũwũ. Teero biiri yé paperatũnurĩrẽ néeatia. Wáicũra caserimena jóarigue, yé caserire bayiró boogã.

14 Alejandro cõmeména apeyenó tiigũ yũũre ñañarõ tiiwí. Cõãmacũ marí Òpũ cũũ tiiríro jeaturo cũũrẽ ñañarõ tiigũdaqui.

15 Mũũpeja cũũrẽ cuiya, yũũre teero tiirí jĩĩgũ. Cũũ marí buerére boorídojãwĩ.

16 Queti beserí basoca yũũre sãĩñánucãri bũreco sícũnopera yũũre tiiápura jeariwa. Niipetira yũũre cõãwarira niwã. Cõãmacũ cúã teero tiiríguere acabóaro.

¹⁷ Cõãmacũpeja yũare tiiápuwi; yũare tutuare ticowi. Teero tiigú, Jesucristoye quetire wedepetijãwã, niipetira judíoa niihẽrã tuoáro jĩĩgã. Cõãmacũ yũare quioré watoapũ niigárẽ netõnéwĩ.

¹⁸ Teero biiri marĩ Õpũ niipetire yũare ñañarõ wáadarere netõrĩ tiigúdaqui. Ëmũãsepũ cãũ Õpũ niirõpũ yũare néewagũdaqui. “Ãñunetõgũ niĩ”, jĩrucujããda cãũrẽ. Teerora niiãrõ.

Ãñudutiyaponorigue

¹⁹ Prisca, * Aquila ãñuãrõ. Teero biiri Onesíforoya wii macãrãcã ãñuãrõ.

²⁰ Erasto Corintopũ pũtũácũmuwĩ. Trófimo diarecutigure Miletopũ cũũatiwũ.

²¹ Mũũ máatasãñurõ púuriro suguero atiya. Eubulo, Pudente, Lino, Claudia, teero biiri niipetira Jesuré padeorã mũũrẽ ãñudutiya.

²² Marĩ Õpũ mũũmena niiãrõ. Cõãmacũ múã niipetirare ãñuré ticoaro. Nocõrõã jóaa.

* **4:19** Æpẽrã coore Priscila jĩĩyira.

TITORE Pablo jóaripũ

Ãñuduticorigue

¹ Yũũ Pablo Cõãmacũrẽ padecotegũ Jesucristo cãũyere wededutigũ beserigũ niiã. Cõãmacũ cãũ beserira cãũrẽ ãñurõ padeorẽmena niirecutiario jĩgũ, yũũre wededutigũ cũũwĩ. Diamacũ maquẽrẽ cúã masĩãrõ jĩgũ, yũũre cũũwĩ. Cũã tee padeorẽ cũorã Cõãmacũ boorẽre tiicúa.

² Cũã padeorẽmena “Cõãmacũ marĩrẽ catirẽ petihẽre ticotoajĩyi” jĩĩ wãcũbayiadacua. Cõãmacũ cãũ atibũreco tiĩadari suguero, “catirẽ petihẽre ticogũda” jĩĩtoarigũ niĩwĩ. Cũũ jĩĩditoriQui.

³ Mecũtĩgã cãũ jĩĩrito jeari, cãũye queti masĩnorĩ tiii. Cõãmacũ marĩrẽ netõnẽgũ yũũre tee quetire wededutiwi.

⁴ Tito, yũũ mũũrẽ ãñudutia. Marĩ sĩcãrĩbĩro Jesurẽ padeorã niiã. Teero tiigũ, mũũ yũũ macũ tiirõbĩro niiã.

Cõãmacũ marĩ Pacũ, teero biiri Jesucristo marĩrẽ netõnẽgũ mũũrẽ ãñurẽ ticoaro; bóaneõ ãñãrõ; ãñurõ niirecutiri tiĩáro.

Pablo Titore buedutirigue

⁵ Yũũ mũũrẽ Creta nũcũrõpũ cũũatiwũ, marĩ tiirĩguere peotĩaro jĩgũ. Macãrĩcõrõ butoã dutirãre sõnecoya, Jesurẽ padeorãre sũonĩãrõ jĩgũ yũũ mũũrẽ dutirirobirora. Biiro jĩwũ:

⁶ “Butoã menamacũ niigũdu wapa cũohẽgũ niĩãrõ; sĩcõrã nũmocutigũ niĩãrõ; cãũ põna Jesurẽ padeorã niĩãrõ; ‘cãũ põna duuro manirõ ñãñarẽ tiĩya’ jĩĩña manirã niĩãrõ; ‘dutiẽre tũorĩdojãrã niĩya’ jĩĩña manirã niĩãrõ”, jĩwũ.

⁷ Sĩcũ Jesurẽ padeorãre sũonĩgũ Cõãmacũye maquẽrẽ dutibosagũ niĩ. Teero tiigũ, “cũũrã ñãñagũ niĩ” jĩĩña manigũ niĩãrõ. Cũũ boorõ dícu tiidũgãgũ niirijããrõ. Cúagũ, cũmugũ, cãmerĩquẽgũ, ñãñarẽ tiirẽmena niyeru wapatãgũ niirijããrõ.

⁸ Wãari basocã cãũya wiipũ jeari, boca, cãnirẽ ticogũ niĩãrõ. ãñurẽ tiigũ niĩãrõ. ãñurõ wãcũ besemasĩgũ niĩãrõ. ãpẽrã ãñacoropũ diamacũ maquẽ tiigũ niĩãrõ. Cõãmacũ boorõ tiirucũgũ niĩãrõ. Ñãñarẽ tiidũgãpacũ, tiihẽgũ niĩãrõ.

⁹ Cõãmacũye diamacũ maquẽ cãũrẽ bueriguere tiidũrijãrõ booa. Teero tiigũ, ãpẽrãrẽ Jesucristoye queti diamacũ buerẽmena wãcũtutuari tiimasĩqui. Tee buerẽre merẽã wedesecoterare diamacũ wãcũrĩ tiimasĩqui.

¹⁰ Pau dutirẽre tũorĩdojãrã niĩya. Cũã noo boorõ wedesenetõrã, teero biiri jĩĩditoremena wederã niĩya. Pau teero tiirẽcutira niicua “cõnerĩgũ yapa casero widetãya” jĩĩrĩ põna menamacãrã.

¹¹ Cũãrẽjã buerijãrõ booa. Cũã buerẽmena pau sĩcũpõna sicawĩĩ macãrãrẽ posari tiicúa. Niyeru wapatãdũgara, bueya manirẽnorẽ bueãmajãcua.

¹² Too sugueropũ tiinũcũrõ Creta macũ queti jóari basocũ tiidita macãrãrẽ jóarigũ niĩwĩ: “Creta macãrã jĩĩditorepira niĩya. Wãicũra cúara tiirõbĩro bóaneõ ãñarẽ cũohẽra ãpẽrãrẽ ñãñarõ tiĩya. Yaawãnirã, sũnarẽpira niĩya”.

¹³ Cũũ diamacũ jóagura tiiyĩ. Teero tiigũ, too macãrã Jesurẽ padeorãre ãñurõ jĩĩmeniremena wedeya, cúã diamacũ padeoãro jĩgũ.

¹⁴ Mũũ teero tiihẽri, cúã judĩoa cúã wedeãmare quetire tũonũnũsebocua; diamacũ maquẽrẽ boohẽraye dutirẽre tiinũnũsebocua.

¹⁵ Basocá sīquērã ãñuré wãcũ tũgueñarãrẽ niipetire ãñuré niicu. Æpērã padeohéra, ñañarõ wãcũ tũgueñarãrẽ ãñuré manicú. Cúã wãcũrẽp̄ra ñañatoacu mée. Cúã ñañarõ yeeripũnacutitoacua mée.

¹⁶ Cúã “Cõãmacũrẽ masĩã” jĩpacara, marĩ cúã tiirére ññarĩpereja, Cõãmacũrẽ masĩhērã tiirõbiro tiiya. Cúã ñañanetõjõãrã, Cõãmacũ dutirére netõnacãrã, ãñurére tiimasĩhērã niĩya.

2

Bueré diamacũ dutiré

¹ M̄m̄ bueré doca, diamacũ bueré niĩarõ.

² B̄toá dutirá biiro niirecutiario: Cúã quionírã, padeonórã, ãñurére besemasĩrã niĩarõ; diamacũ padeoré c̄oáro; cãmerĩ maĩrecutiario; ñañarõ netõpacára, wãcũtutuaro.

³ B̄toá numiã teerora niirecutiario. Cúã Cõãmacũrẽ padeorã numiã tiirecutira tiirõbiro tiiaro; queti jĩãmahērã niĩarõ; cũmurã niirijããrõ; ãñurére tiẽñoãrõ.

⁴ Cúã teeré tiirã, mamarã numiãrẽ buemasĩadacua. Biiro buearo: M̄ã manusũm̄ãrẽ, m̄ã põnarẽ maĩñã;

⁵ ãñurõ wãcũ besemasĩ, niirecutiya; ñañarére boorĩjãña; m̄ãye wiseripure ãñurõ pade niirecutiya; ãñurõ niĩña; m̄ã manusũm̄ã dutirére ãñurõ ȳm̄ya. Æpērã m̄ã teero tiirĩ ñnarã, “Cõãmacũye queti ñañaniã” jĩmasĩricua.

⁶ Mamarã ãm̄ãcãrẽ teerora wãcũtutuare ticoya, cúã ãñurõ wãcũ bese, niim̄ãnacããrõ jĩgã.

⁷ M̄m̄ basirora niipetire ãñurõ tiisugúeya, cúãrẽ ñnacũãrõ jĩgã. Cúãrẽ bueḡm̄, niipetirere jĩditoro manirõ, quioniremena bueya.

⁸ Diamacũ wedeseya, wedesãnorĩ jĩgã. M̄m̄ teero tiirĩ, s̄icũ merẽã jĩdugapac̄m̄, bobogúdaqui, “cúã ñañaniya” jĩrẽ maquẽrẽ b̄uahéḡm̄.

⁹ Padecotera cúã dutirãre ȳm̄rucuaro. Cúãrẽ usenirĩ tiiaro. Yúunerepira niirijããrõ.

¹⁰ Cúã õpãrãyére péerogã yaarĩjããrõ. ãñurõ tiirẽmena cúãrẽ padeorĩ tiiaro. Cúã teeré tiirĩ, Cõãmacũ marĩrẽ netõnégũye bueré ãñuré peti bauádacu.

¹¹ Biiro biia: Cõãmacũ marĩrẽ ãñurõ tiigú, niipetira atibúreco macãrã cúã ñañaré tiirére netõnédugaḡm̄, Jesucristore ticodiocoriḡm̄ niiwĩ.

¹²⁻¹³ Jesucristo marĩ Õpã tutuanetõgũ, marĩrẽ netõnégũ niĩ. Too síro c̄m̄ ãñurõ asibatẽremena p̄t̄uatiḡm̄daqui. Atitõ c̄m̄ atidarere yueritonorẽ Cõãmacũ marĩrẽ ñañarére, ñañarõ ugaripéarere duudutí. Apeyenórẽ tiádari suḡero, besesuḡedutii. Teero biiri diamacũ tiirecuti, ãñurõ padeodutí.

¹⁴ Jesús marĩrẽ diabolosariḡm̄ niiwĩ. C̄m̄ diarẽmena marĩrẽ niipetire marĩ ñañaré tiirére acabó, netõnériḡm̄ niiwĩ; marĩ ñañarã niirirare cosepetĩjariḡm̄ niiwĩ. C̄m̄ teero tiij̄yi, c̄ũyara niĩarõ jĩgã. Teero tiirã, ãñuré dícare tiidugára niĩãda.

¹⁵ M̄m̄ dutiré c̄horẽmena teeré wedeya; wãcũtutuare ticoya; cúã ñañaré tiiriḡuere cúãrẽ t̄omasĩrĩ tiiya. S̄ic̄no m̄m̄rẽ tee ñnacõãrijããrõ.

3

Jesuré padeorã tiirecutire

¹ Creta macãrãrẽ ateré wãcũrĩ tiiya: Õpãrã, dutirá tiidutirere tiiaro. Ȳm̄m̄m̄m̄sera niĩarõ. ãñuré paderére “jãm̄” jĩrã dícm̄ niĩarõ.

² Æpẽrãrẽ ñañarõ wedeserijããrõ. ãñurõ niirecutirere booáro. Basocãre ãñurõ tiiaro. Niipetirare maĩremena tiirucúaro.

³ Too sugueropure marĩ niipetira biirora niirucumiwũ: Tɔomasĩhẽrã, Cõãmacũ dutirére netõncãrã, diamacũ niihẽrepere tiinanusera, ñañarẽpere tiicotera, usenirucuya manirẽpere tiicotera niirucumiwũ. Búrecoricõrõ ñañarã, ãpẽrãyére ugorepira niirucumiwũ. Cũã doonórã, marĩ menamacãrãmena cãmerĩ ññatutirepira niirucumiwũ.

⁴ Marĩ teero tiipacãri, Cõãmacũ marĩrẽ ãñurére tiirĩgũ niiwĩ. Marĩrẽ maĩrĩgũ niiwĩ.

⁵ Teero tiigũ, marĩrẽ netõnérĩgũ niiwĩ. Marĩ ãñurõ tiirére ññagũ mee netõnérĩgũ niiwĩ. Cũã bóaneõ ññaré cõojĩgũ, marĩrẽ netõnérĩgũ niiwĩ. Cũã coserẽmena wĩmarã sicato bauára tiiróbiro tiirĩgũ niiwĩ. Espiritu Santomena marĩ atibúrecopure “mama wãcũrere caorã niĩadacu” jĩrĩgũ niiwĩ.

⁶ Jesucristo marĩrẽ netõnérĩgũmena Espiritu Santo tutuarere pairó marĩrẽ ticorĩgũ niiwĩ.

⁷ Cõãmacũ cũã ãñurõ tiirẽmena marĩ wapa cõohera wáari tiirĩgũ niiwĩ. Teero tiirã, catirẽ petihéropũ cũã “ticogũda” jĩrĩropũ ññããda jĩrã, yuea.

⁸ Tee maquẽ diamacũrã niĩã. Mũũ tee maquẽrẽ cúãrẽ jĩñemosãrĩ boogã, Cõãmacũrẽ padeorã ãñurẽ dícare tiirã niĩãrõ jĩĩgũ. Tee maquẽ ãñurẽ, basocãre tiĩápure niĩã.

⁹ Basocã cúã wedeseãmarere jĩĩapurijãña. Cũãya wedera tíatopũ macãrã cũã jĩĩmũãtiriguere wedeseri, jĩĩapurijãña. Cũã Moisére dutirẽ cũũriguemena cãmerĩ cúasori, mũũ wãcũrere wederijãña. Teero jĩĩ, cũã cúasore wapamaníã. Búri niirẽ niĩã.

¹⁰ Jesuré padeorĩ põna macãrã niĩãrĩrere batarĩ tiigũnorẽ cũũ tee ñañarõ tiirére cũũrẽ wedeya. Mũũ sĩcãrĩ, puarĩ wedemiãri siro, cũũ múãmena niĩãrĩgũ witijããrõ.

¹¹ Cũã ãñurẽ tiimĩãriguere cõãgũ niĩ. Cũũrẽ wãaadarere cũũ basiro masĩqui.

Ãpẽrãrẽ tiĩápudutire cũũrigue

¹² Yũũ Artemarẽ o Tíquicore mũũ pũto ticocori, mũũpe Nicópolisũ yũũre ññagũ atiya. “Yũũ wáagũ, sĩcãrĩbíribocu”, jĩĩ wãcũgũ mee atiya. Púurĩro niirĩ, too netõnégũda.

¹³ Zenas basocã wedesãnoãrĩrere wedesebosagure tiĩápuya mũũ tiĩápumasĩremena. Apolocãrẽ teorora tiiyã, cũã díã wáaropure apeyenó dusarĩ jĩĩgũ.

¹⁴ Mũũ menamacãrã Jesuré padeorãcã ãñurẽ tiirĩpora niĩãrõ. ãpẽrã tiĩápure boorã niirĩ, tiĩápuaro. Ate cũã tiirẽcutire búri peti niirẽ mee niĩadacu.

Wedeyaponorigue

¹⁵ Niipetira yũũmena niirã mũũrẽ ãñudutiya. Marĩ menamacãrã Jesuré padeorã ãñũãrõ.

Cõãmacũ múã niipetĩrere ãñurẽ ticoaro. Nocõrõrã niĩã.

FILEMÓN RĚ Pablo jóaripũ

Pablo FilemónrĚ jóarigue

¹ Yũũ Pablo Jesucristoyere wederé wapa peresuwiipũ niigũ múãrĚ añudutia. Timoteo marĩya wedegũbiro biigũcã añudutii.

Filemón, mũũ ùsã menamacũ Jesucristoyere wedeapugũre añudutia.

² Apia ùsãya wedego tiiróbiro biigóçã añuãrõ. Teero biiri Arquipo ùsã tiiróbiro Jesucristoyere wedegũ tutuaromena padegũ añuãrõ. Teero biiri mũũya wiipũ neãrã Jesucristore padeorĩ põna macãrã añuãrõ.

³ Cõãmacũ marĩ Pacũ, Jesucristo marĩ Ôpũ múãrĚ añurĚ ticoaro; añurõ niirecutiri tiiáro.

Pablo Filemónye maquĚrĚ wedeserigue

⁴⁻⁵ Yũũ CõãmacũrĚ sãĩrĚcõrõ mũũrĚ wãcũ, usenire ticoa. Mũũye queti tũoa: Mũũ marĩ Ôpũ JesurĚ maĩãyiro; cũũrĚ padeoáyiro. Teero biiri niipetira JesurĚ padeorãcãrĚ maĩãyiro; cũũrĚ padeoáyiro.

⁶ Mũũ padeorĚre ãpĚrãrĚ wedenetõnerĩ boogũ, sãĩbosáa. Jesucristo marĩrĚ añurõ tiirĚre masĩpetiaro jĩĩgũ, sãĩã.

⁷ Yáa wedegũ, mũũ JesurĚ padeorãre wãcũpatire manirã putuári tiiáyiro. Mũũ maĩrĚre tũogũ, yũũcã bayirõ useniã; yáa yeeripũnamena useniapua.

“OnésimorĚ añurõ ñeeña” jĩĩrigue

⁸ Teero tiigũ, yũũ Cristo dutirĚmena mũũ tiidugárere tiidutĩmasĩpacũ, mũũrĚ dutiria.

⁹ Yũũ mũũ cãmerĩ maĩrĚre masĩjĩgũ, mũũrĚ sãĩã. Yũũ Pablo bũcũ niigũ, mecãtígãrĚ Jesucristoyere wederé wapa peresuwiipũ niigũ mũũrĚ sãĩã.

¹⁰ Mũũ añurõ tiirĩ boogã OnésimorĚ. Yũũ ãno peresuwiipũ niirĩ, cãũ Jesucristore padeorĚre bũawĩ. Teero tiigũ, cãũ yũũ macũ tiiróbiro biigũ niĩĩ.

¹¹ Too sugueropũre Onésimo añurõ mũũrĚ tiiápubosaribojĩyi.* MecãtígãrĚ marĩ pũarãrĚ tiiápugũ niĩĩ.†

¹² Yũũ cũũrĚ wiyaputũócoa mũũrĚ. Cũũ yũũ bayirõ maĩgũrĚ añurõ bocaya.

¹³ ãñuãtã, ãnorã putuácũmudutibojĩyu. Yũũ JesuyĚ quetire wederé wapa peresuwiipũ niiritabe, cãũ mũũ padeboarere padebosai.

¹⁴ MũũrĚ sãĩñãsugueripacũ, “mũũ ãno putuáya” jĩĩmasĩriga. Teero tiigũ, cũũrĚ wiyaputũócoa, mũũ basiro añurĚ bese, tiiáro jĩĩgũ.

¹⁵ Apetõ tiirõ, biiro wáaro wáajĩyu: Onésimo péerogã mũũ putore manicũtãrigũ niĩãwĩ. MũũrĚ cũũrĚ cũorucũjããrõ jĩĩrõ, teero wáajĩyu.

¹⁶ Atitõre mũũrĚ dutiapenori basocũ díçũ niiriqui sáa. Nemorõ añurõ tiiápugũ niigũdaqui. Marĩya wedegũbiro biigũ, marĩ bayirõ maĩgũ niĩĩ. Yũũ cũũrĚ bayirõ maĩã. Mũũ doca nemorõ maĩçũ. Mecããmena mũũrĚ dutiapenori basocũ díçũ niirii; cãũ JesurĚ padeogũ niijĩgũ, mũũya wedegũ tiiróbiro niĩĩ.

¹⁷ Marĩ pũarã JesurĚ padeorã niĩã. Teero tiigũ, OnésimorĚ añurõ bocaya, yũũre bocagu tiiróbirora.

¹⁸ Cũũ apeyenó posari tiirĩ siro niirĩ, o mũũrĚ wapamórĩ, yũũre teerĚ wapaséwa.

* **1:11** Onésimo FilemónrĚ dutiapenori basocũ niimiyigũ. Filemónyere yaaári sirogã, dutijõãyigũ. Too síro Pablo putopũ jeayigũ. † **1:11** Onésimo wãme “tiiápugũ” jĩĩdugaro tiia.

¹⁹ Yñ Pablo yáa wãmomena ateré jóaa: Wapatíguda. Ateré mñurẽ wãcũrĩ tiidugáripacu, wãcũrĩ tiigúdacu: Yñ Jesucristoye quetire mñurẽ padeorí tiiwá. Teero tiiré wapa mñu yñure wapamóã.

²⁰ Yáa wedegñ, mñu Jesuré padeogú niijĩgũ, Onésimorẽ ãñurõ bocari boogá. Cristo tiápurementa yñure ãñurõ yeeripũnacetiri tiiyá.

²¹ Yñ mñumena ãñurõ pũtuáa, mñu tiíadarere masĩjĩgũ. “Tiigúdaqui” jĩ masĩtoaa. Teero tiigú, jóaa. Yñ sãĩãriro nemorõ tiigúdacu.

²² Atecãrẽ jĩsirotiguda: Yñ cãniãdarore quẽnoyúeya. Cõãmacũ múã sãirere tuorí, múã pũtopũ wáagudacu.

Wedeyaponorigue

²³ Epafras mñurẽ ãñudutii. Cũ yñumena Jesucristoyere wederé wapa peresuwiipũ niĩ.

²⁴ Yñure Jesucristoyere wederémenta tiápura Marcos, Aristarco, Demas, Lucas ãñudutiya.

²⁵ Marĩ Òpũ Jesucristo múãrẽ ãñuré ticoaro. Nocõrõã jóaa.

HEBREOARE jóaripũ

Cõãmacũ cũũ macũmena basocãre wedeyigu

¹ Too sũgueropũ Cõãmacũ cũũyara profetamena marĩ ñecũsũmũãrẽ wedeyigu; sĩcãrĩ mee wedeyigu. Cũũ wederẽcõrõ merẽã dícu wederucuyigu.

² Atitó niiture bũrecorire cũũ macũmena marĩrẽ wederigu niĩwĩ. Cõãmacũ cũũ macũrẽ “niipetire mũũye pũtuãadacu” jĩiyigu. Cũũmenarã atibũrecore bauanéyigu.

³ Cũũrã Cõãmacũ asibatere añũrere cũogú niĩ. Cũũrã sũcã Cõãmacũbiro niirecutiqui. Cũũ wedesere tutuare cũorẽmena niipetire atibũreco niirere ñnanũnũsequi. Marĩ ñañarẽ tiirere cosetóagu, Cõãmacũ tutuanetõgũ pũtopũ diamacũpe jeanuãjeayigu.

Cõãmacũ macũ ángelea nemorõ uputĩ macũ niĩ

⁴ Cõãmacũ cũũ macũrẽ Õpũ niirere sõnecoyigu. Teero tiigú, ángelea nemorõ uputĩ macũ pũtuãyigu.

⁵ Cõãmacũ cũũ macũrẽ biiro jĩiyigu:

Mũũ yũũ macũ niĩã.

Mecũãmena yũũ mũũ pacũ niirere masĩãdacua.*

Sĩcũ ángelere teero jĩiyigu. Teero biiri cũũ macũye maquẽrẽ wedesegu, biiro jĩiyigu:

Yũũ cũũ pacũ niigũda.

Cũũ yũũ macũ niigũdaqui.†

Sĩcũ ángelere teero jĩiyigu.

⁶ Basocã sõwũ jĩĩgũrẽ atibũrecorepũ ticodioconemorĩ, cũũ jĩĩãdarere biiro jóanoã: Niipetira ángelea cũũrẽ jeacũmu, padeoáro, jĩĩ jóanoã.

⁷ Ángeleapere cũũ jĩĩrere biirope jóanoã:

Ángelea Cõãmacũrẽ padecotera niicua;

cũũ dutirere tiirã, wĩno tiirõbiro wáacua.

Cũũãrã sũcã pecame tiirõbiro niicua.‡

⁸ Cũũ macũpẽreja biirope jóanoã:

Mũũ Cõãmacũ niĩã; mũũ Õpũ niirẽ petirĩcu.

Mũũ niipetirare diamacũrã dutigũdacu.

⁹ Mũũ diamacũ tiirere booa; netõnũcãrepere boorã.

Teero tiigú, Cõãmacũ mũũ Õpũ niigú mũũrẽ bese, õpũ sõnecowi.

Mũũ menamacãrã nemorõ mũũrẽ usenire painemorõ ticowi,§ jĩĩ jóanoã.

¹⁰ Atecã cũũ macũpẽreja biiro jóanoã:

Basocã Õpũ, sicatorpũre mũũ basirora atibũrecore bauanéwũ;

ũmũãse niirẽcãrẽ tiiwũ.

¹¹ Mũũ tiirĩgue petijõããdacu;

mũũpeja niirucujãgũdacu.

Niipetire mũũ tiirĩgue suti tiirõbiro bóadiaadacu.

¹² Mũũ teerẽ suti tiirõbiro tuupégũdacu.

Niipetire wasonõãdacu.

Mũũpeja wasorĩcu.

* 1:5 Salmo 2.7. † 1:5 2 Samuel 7.14; 1 Crónicas 17.13. ‡ 1:7 Salmo 104.4. § 1:9 Salmo 45.6-7.

Muu catiré petirícu,*
jĩ jóanoã.

¹³ Cõamacũ atecãrẽ cũ macãrẽ biiro jĩrigu niwĩ:

Yáa wãmo diamacũniñape duiya,
té murrẽ ññatutirare muu dutiriguere yuu añurõ yuuri tiirípu.†
Sĩcũ ángelere teero jĩriyigu.

¹⁴ Niipetira ángelea bauhéra niĩya. Cũã cũ dutirére tiicotéra niĩya. Cũã cũ netõnénorirare tiípudutigu ticodiocora niĩya.

2

Cõamacũ basocáre netõnére quetire tnonunúsedutire

¹ Teero tiirá, cũ macũye quetire marĩ tnoáriguere nemorõ añurõ tnonunúsero booa. Tnonunúseco, padeodúrijããda jĩrã.

² Too sugueropure Cõamacũ ángleamena cũ dutirére* wedecoyigu. Cũ dutiré diamacũrã niirõ tiiríro niwũ. Diamacũ maquẽ niipacari, basocápe netõncãyira. Cũã netõncãrecõrõ ñañarõ tiinóyira.

³ Teero tiirá, marĩrẽ netõnére quetire añunetõjõãrere teero ññajãrã, Cõamacũ ñañarõ tiíadarere netõrícu. Tee quetire marĩ Õpũ wedesuguerigu niwĩ. Too síro cũ wederiguere tuoríra marĩrẽ wenedetõnecowa. “Netõnére quetire diamacũrã niĩã”, jĩwã.

⁴ Cõamacũcã tee quetire “diamacũrã niĩã” jĩgũ, cũ sícũrã tiimasĩrere pee tiĩñorĩ tiirígu niwĩ. Teero biiri Espiritu Santomena marĩcõrõ tiimasĩrere ticorigu niwĩ. Pee merẽã tiimasĩrere ticoqui, cũ ticodugarobirora.

Jesús basocá wáarigue

⁵ Cõamacũ atibúreco petiári siro, apebáreco jeari, ángleare “mũã niipetirare duti-adacu” jĩriyigu.

⁶ Biirope Cõamacũye queti jóaripũpure sícũ tee maquẽrẽ jóarigu niwĩ:
Cõamacũ, ¿deero tiigũ muu nocõrõca basocáre wãcũjãĩ?

¿Deero tiigũ nocõrõca cũãrẽ añurõ ññanunusejãĩ?

⁷ Muu basocáre ángelea doca niirã niirĩ tiirígu niwũ ména.

Péerogã siro basocáre pee dutirére añurõ asibatéremena ticorigu niwũ.

⁸ Niipetire muu bauanériguere basocá dutiaro jĩgũ, cũurigu niwũ,†

jĩ jóarigu niwĩ. Cõamacũ basocáre dutirére cũũgũ, niipetirere dutiaro jĩgũ, cũurigu niwĩ. Teero tiirá, cũã “dutimasĩña maniã” jĩrẽ maniã. Teero niipacari, marĩ atitóre basocá niipetirere dutiri ññaria ména.

⁹ Ángelea docagã niimirigupereja masĩnoã. Cũũrã Jesús niĩ. Cũ Cõamacũ basocáre añurõ tiirére ññogũ, marĩrẽ diabosarigu niwĩ. Cũ diagu, bayiró ñañarõ netõrígue wapa Cõamacũ añurõ asibatéremena cũũrẽ marĩ Õpũ sõnecorigu niwĩ.

¹⁰ Cõamacũ niipetirere, niipetirare bauanérigu niwĩ, niipetira cũũrẽ “añugũrã tiyĩ” jĩãrõ jĩgũ. Cũũrã pure ãmuãsepũ wáadarimarẽ maa ññosuguegũdu, cũãrẽ netõnégũdure biiro tiirígu niwĩ: Niipetirere añurõ tiĩñápetijããrõ jĩgũ, ñañarõ netõrĩ tiirígu niwĩ. Cõamacũ teero tiigũ, diamacũ tiirígu niwĩ.

¹¹ Marĩrẽ marĩ ñañaré tiirére acabórigu, teero biiri marĩ cũ acabónorira sícũpõna tiiróbiro niirã tia sáa. Teero tiigũ, cũ marĩrẽ “yáa wedera niĩya” jĩgũ, bobosãriqui.

¹² Teero tiiró, cũ Pacure wedeserere biiro jóanoã:

Muue maquẽrẽ yáa wederare wedegũda.

Basocá neãrucuropu “Cõamacũ añunetõjõãĩ” jĩ basapeoguda murrẽ,‡

* 1:12 Salmo 102.25-27. † 1:13 Salmo 110.1. * 2:2 La Ley de Moisés. † 2:8 Salmo 8.4-6. ‡ 2:12 Salmo 22.22.

jĩ jÓanoã.

¹³ Ateçã jÓanoã:

Y_{uu} Cõãmacũrẽ padeorucúa, §

jĩ jÓanoã. Ateçã jÓanemonaã:

Cõãmacũ põna cũũ y_{uu}re ticoriramena ãno niã,*

jĩ jÓanoã.

¹⁴ Marĩ diaadari õpũũrĩrẽ c_{uo}a. Teerora Jesucã marĩbirora õpũũcutirigu niwĩ. Cũũ marĩ tiiróbirora õpũũcutirigu diajõãyigu. Teeména Satanás dia ditijõãdarare dutigúre docacũmurĩ tiirígũ niwĩ.

¹⁵ Teeménarã diarẽ cuimirare netõnérigũ niwĩ sáa. Teeré cuira, bárecoricõrõ ñañarõ yeeripũnacutimiyira.

¹⁶ Teero tiirá, ateré masĩnoã: Cũũ ángelepere tiápugũ mee atirigu niwĩ; Abraham pãrãmerã niinũuserapere tiápugũ atirigu niwĩ.

¹⁷ Marĩ cũũya wederare tiápugũ, marĩbirora baurígũ niwĩ. Marĩbiro niihégũjã, marĩrẽ tiápuribojĩyĩ. Marĩbirora niijĩgũ, paiaré dutigú sããrigũ niwĩ. Paiaré dutigú sããrigũ Cõãmacũ boorere tiigú niĩ; marĩrẽ bóaneõ ññaqui. Marĩrẽ diabosarigu niijĩgũ, paiaré dutigú niijĩgũ, marĩ ñañaré tiirere Cõãmacũrẽ acabóre sãĩbosáqui.

¹⁸ Satanás cũũrẽ ñañaré tiidutĩri, bayiró ñañarõ netõpacú, ñañaré tiiriyigu. Cũũrẽ teero wáari, wãcũtutuayigu. Teero tiigú, marĩrẽ ñañarõ wáari, tiápuqui.

3

Jesús Moisés nemorõ niĩ

¹ Teero tiirá, yáa wedera, ñañaré tiirere acabónorira, ãmũãsepũ wáaadara, Jesús marĩ padeogúre wãcũnũnuseya. Cũũ Cõãmacũ beserigu, cũũyere wededutigũ ticoconorigũ niĩ. Teero biiri paiaré dutigú, Cõãmacũrẽ marĩye niãdarere sãĩboságũ niĩ.

² Jesús Moisés tiiróbiro Cõãmacũ cũũrẽ cũũriguere diamacú tiigú niirigu niwĩ. Moisés Cõãmacũrẽ padeoráre sũonígũ niirigu niwĩ.

³ Jesuré Moisés nemorõ ãñurõ wãcũnetõncãrõ booa. Queorémena wedegũda. Sícũ wii tiiquí. Tiiwĩ tiirígũpe tiiwĩ nemorõ ãñurõ wedesenoqui. Jesurá wii tiirígũ tiiróbiro niĩ.

⁴ Wiiré ñña, ateré jĩmasĩã: “Sícũ tiiwiiré tiirígũ niwĩ”. Cõãmacũpeja niipetirepũrena tiisugúerigu niwĩ.

⁵ Moisépe Cõãmacũrẽ padecotegũ niijĩgũ, Cõãmacũrẽ padeoráre ãñurõ coterigu niwĩ. Cũũ Cõãmacũ too síro wedeadare maquécãrẽ wederigu niwĩ.

⁶ Cristope tiwĩ õpũ macũ niijĩgũ, tiwĩ macãrãrẽ ãñurõ cotequi. Marĩ Cõãmacũrẽ padeorá tiwĩ macãrã niirã tia. Marĩ Cõãmacũrẽ padeorucúa, tiwiipára niijãrã tia. Teero biiri “too síropũ cũũ ticoadarere marĩrẽ ticogũdaqui” jĩ padeorucúa, teerora niirucujããdacu.

Cõãmacũrẽ padeorá yeerisãcua

⁷ Teero tiirá, Espíritu Santo jĩriguere wãcũnũnuseya. Cũũ jĩrigue Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jĩ jÓanoã:

Mecũã múã Cõãmacũ wedeserere tũorá,

⁸ y_{uu}rijã tiirijãña.

Too suguero macãrãpũ cũũrẽ netõncãrira tiiróbiro niirijãña.

Cũã yucũ manirõ, basocá manirõpũ niiritore, Cõãmacũ wederi tũorírucuyira.

“¿Niirõrã marĩrẽ ñañarõ tiigúdari cũũ? Tiiríqui”, jĩyira.

⁹ Cõãmacũ jĩyigu: “Cũã cuarenta cãmarĩ y_{uu} ãñurõ tiirere ññarucumiwã.

Teeré ññapacara, ‘¿niirõrã marĩrẽ ñañarõ tiigúdari cũũ? Tiiríqui’, jĩ wãcũwã.

10 Teero tiigú, yuu cúãmena cúatu.

Cúãrē biiro jīwū: ‘Múã diamacú maquērē masīpacara, noo booró tiijã; yuu dutirere boorí’, jīwū.

11 Teero tiigú, cúãmena cúagu, jīwū: ‘Diamacúrã biiro tiigúda:

Yuu múãrē ticoadari ditare jearicu; yuumena yeerisáricu’, jīwū”, jīyigu Cõamacū,* jī jóanoã.

12 Yáa wedera, câmerī coteya. Sīcū ñañarō wãcū, padeohégū niirijãrō. Ñañarō wãcūrã, padeodúra, too síro múã Cõamacū catirucugure cõãrã tiibócu.

13 Biirope tiiyá: Búrecoricōrō Cõamacū cūū “Mecūã” jīrī bureco niirī, câmerī wãcūtutuari tiiyá. Teero tiihéra, múã sīquērã jīditorere tuorá, ñañarére tiíadacu. Cõamacūrē yuuhera putuáadacu.

14 Marī sicato padeoríguere padeorucújãrã, Cristore bapacutira niiádacu.

15 Yuu jīãrirobirora jī jóanoã:

Mecūã múã Cõamacū wedeserere tuorá, yuurijã tiirijãña.

Too suguero macãrãpū Cõamacūrē netõnucãrira tiiróbiro niirijãña,† jī jóanoã.

16 Too suguero macãrãpū Cõamacū wedeserere tuopacára, cūãrē netõnucãyira. Cúã niipetira Egiptopū niimirira Moisés néewitiwarira niiyira.

17 Cuarenta cūmarī Cõamacū cúã ñañaré tiirī ññagū, cúãmena cúayigu. Teero tiirá, cúã yucu manirō, basocá manirõpū diayira.

18 Cõamacū cūãrē netõnucãrirare biiro jīyigu: “Diamacúrã biiro tiigúda: Yuu múãrē ticoadari ditare jearicu; yuumena yeerisáricu”, jīyigu.

19 Teero tiirá, marī masītoaa: Cúã Cõamacūrē padeoríjãrã, cūã ticoadari ditare jea-masīriyira. Cūūmena yeerisãre buariyira.

4

1 Cõamacū too suguero macãrãpūre “yuumena yeerisãrã atiya” jīrirobirora marícãrē jīgū tiquí. Teero tiirá, ãñurō wãcūãda. Apetó tiirá, múã sīquērã tee yeerisãre buaríbocu.

2 Marícã too suguero macãrãpū tiiróbirora Cõamacūye queti ãñuré quetire wedenorira niíã. Cúãpe bári peti tee quetire tuoyíra. Padeoríyira. Teero tiirá, ãñurére buariyira.

3 Marípe tee quetire padeorápeja Cõamacūmena yeerisãre buatóaa. Tee maquērē Cõamacū wedesegū, biiro jīyigu:

“Teero tiigú, cúãmena cúagu, ateré jīwū:

‘Diamacúrã biiro tiigúda:

Yuu múãrē ticoadari ditare jearicu; yuumena yeerisáricu’, jīwū”, jīyigu Cõamacū,* jī jóanoã. Cõamacū atibúreco yaponóãri siro, yeerisãyigu.

4 Atecã Cõamacūye queti jóaripūpū cūã atibúrecore yaponóãri bureco síro macã burecore biiro jóanoã:

Seis burecori siro apebúreco jeari,† Cõamacū niipetirere tiíari siro, yeerisãyigu,‡ jī jóanoã.

5 Ateré jóanemonoã:

Yuu múãrē ticoadari ditare jearicu; yuumena yeerisáricu,§ jī jóanoã.

6 Too suguero macãrãpū ãñuré quetire tuosuguerira niipacara, Cõamacūrē netõnucãyira. Cúã netõnucãrigue wapa cūūmena yeerisãre buariyira. Basocá cūūmena yeerisãre buaádaró dusaa ména.

* 3:11 Salmo 95.7-11. † 3:15 Salmo 95.7-8. * 4:3 Salmo 95.11. † 4:4 Pecasãyemena: el séptimo día. ‡ 4:4 Génesis 2.2. § 4:5 Salmo 95.11.

⁷ Teero tiirá, Cõamacũ apebúreco beseiyũ sũcã. Cũũ beserí bureco “Mecũã” jĩnoyiro. Marĩ ñecũsũmũã netõnucãri siro, peecũmarĩ siro, Cõamacũ David jóariguemena teeré wedeyiyũ. Cũũ wederiguere yũũ múãrẽ biiro jóatoaawũ:

Mecũã múã Cõamacũ wedeserere tuorá, yũũrijã tiirijãña,* jĩ jóanoã.

⁸ Josué Israelya põna macãrãrẽ yeerisãrere ticoatã, Cõamacũ too síropũ “Mecũã yũũre yũũrá yeerisãre buaádacua” jĩrẽ maquẽrẽ wedenemoribojĩyi.

⁹ Teero tiirá, Cõamacũ yeerisãrirobirora marĩ Cõamacũrẽ padeorácã yeerisãmasĩcu.

¹⁰ Cõamacũ niipetirere tiári siro, yeerisãiyũ. Teero tiiróbiro Cõamacũrẽ padeorácã paderé yaponóãrirabiro yeerisãcua.

¹¹ Teero tiirá, marĩcã wãcũtutuario booa, Cõamacũmena yeerisããda jĩrã. Too suguero macãrãpũ Cõamacũrẽ netõnucãriro tiiróbiro tiinũnũserijãrõ booa.

¹² Cõamacũ wedesere catirébiro niirucujãã; tutuanetõjõãã. Saderípĩ pũanĩña asoyóaripĩbiro niĩã. Tiipĩ nemorõ Cõamacũ wedeserepeja marĩ popeapũ, marĩ yeeripũnapũ, marĩ wãcũrẽpũ, niipetiropũ sããwacu. Cõamacũ wedesere tuorá, marĩ tugueñare, teero biiri marĩ “biiro tiáda” jĩ wãcũrẽ “ãñuniã” o “ñañaniã” jĩ besemasĩã.

¹³ Marĩ Cõamacũ tiiríra niijĩrã, cũũrẽ yayiomasĩria. Cũũ niipetire marĩ wãcũrẽrẽ ññasasĩ. Cũũ marĩrẽ “¿deero tiirá teero tiirí?” jĩ sãñãrĩ, wedenetõnoãdacu.

Jesús paiaré dutigú niĩ

¹⁴ Jesús Cõamacũ macũ, Cõamacũ putopũ jeariyũ, paiaré dutigú niĩ. Teero tiirá, “Jesuré padeóa” jĩrẽre padeorucujãrõ booa.

¹⁵ Jesurá paiaré dutigú marĩ wãcũbayiheri ññagũ, marĩrẽ bóaneõ ññasasĩqui. Cũũcã niipetira basocá tiiróbirora niipetire jĩcõãsãnomiyiyũ. Jĩcõãsãpacari, sícãrĩ ññãrẽ tiiriyiyũ.

¹⁶ Teero tiirá, cuiro manirõ Cõamacũ marĩrẽ maĩgũrẽ sãĩãda. Marĩ sãĩrẽcõrõ marĩrẽ bóaneõ ññagũdaqui; marĩrẽ ññurẽ ticodũgariyũ niijĩgũ, tiápugũdaqui.

5

¹ Paiá cũãrẽ dutigũdure besera, cũã watoa niigũrẽ beseeya. Cũũ basocáye maquẽrẽ Cõamacũrẽ sãĩboságũdure sõneconoĩ. Cũũrã basocá Cõamacũrẽ ticodũgarere ticobosai. Cũã ññãrẽ tiiriguere acabóre sãĩboságũ, wáicũrere sã sõemonecobosai.

² Cũũ basocá niijĩgũ, wãcũbayihegũ niĩ. Teero tiigũ, tuomasĩhãrãrẽ, noo booró tiirãre bóaneõ ññãqui.

³ Tutuhegũ niijĩgũ, cũũ basirocã ññãrẽ tiirigue wapa ãpẽrãrẽ tiibosárobirora wáicũrere sã sõemonecomasĩ.

⁴ Sícũ cũũ basiro “yũũ paiaré dutigú niigũda” jĩ sããmasĩriqui. Cõamacũ cũũrẽ bese sõnecoqui, cũũ Aarõnrẽ bese sõnecorirobirora.

⁵ Teerora wáayiro Cristore. Cũũ basiro paiaré dutigú sããgũ, cũũ basiro beseriyiyũ. Cõamacũpe cũũrẽ bese sõnecoyiyũ. Cõamacũrã cũũrẽ jĩrigũ niiwĩ:

“Mũũ yũũ macũ niĩã. Mecũãmena yũũ mũũ pacũ niirere masĩãdacua”, jĩrigũ niiwĩ,* jĩ jóanoã.

⁶ Atecãrẽ Cõamacũ cũũye queti jóaripũpũ biiro jĩrigũ niiwĩ:

“Mũũ pai niirucujãgũdacu.

Melquisedec niirirobirora niigũdacu”, jĩrigũ niiwĩ,†

jĩ jóanoã.

⁷ Jesús atiditapá niigũ, Cõamacũ cũũ diaadarere netõnémasĩgũmena wedeseyiyũ. Bayiró busurõmena, utirẽmena cũũrẽ sãĩmíyiyũ. Cõamacũ cũũrẽ quioníremena padeorĩ ññagũ, cũũ sãĩrẽre tuoyiyũ.

* 4:7 Salmo 95.7-8. * 5:5 Salmo 2.7. † 5:6 Salmo 110.4.

⁸ Cõãmacũ macũ niipacu, ñañarõ netõyígu. Teero netõpacú, Cõãmacũ dutirére aññurõ yuugú wáayígu.

⁹ Ñañarõ netõríguemena tiiñápetijâyígu. Teero tiigú, niipetira cãürẽ yuaráre netõnégũ, catiré petihére ticogú wáayígu.

¹⁰ Cõãmacũ cãürẽ paiaré dutigúre sõnecorigũ niiwĩ Melquisedec niirobirora.

Padeodúri jĩrã, wãcũtutuaya

¹¹ Melquisedeye maquẽrẽ múãrẽ pee wededugamiã. Múãrẽ ãsã wederé wisió niicu. Múã peanetõjõãã masĩdugara.

¹² Múã yoari Jesuré padeóa. Mecütígãrẽ ãpẽrãrẽ buerápũ niitoabocu. Teero tiiróno tiirã, Cõãmacũyere buesuguerere wedequenõrĩ booa sũcã. Yaarére yaaróno tiirã, mecütígãrẽ õpẽcõ ãpũrã tiirõbiro niĩã ména.

¹³ Õpẽcõ dícare ãpũgãno wĩmagũ peti niĩ. Teero tiigú, aññurõ tiirére, ñañarõ tiirére besemasĩriqui ména.

¹⁴ Yaaré bayirépe bũtoá yaaré niĩã. Cúã aññurõ buenorira tuomasĩ, aññurére, ñañarére ññamasĩ, beserápũ niicua.

6

¹ Teero tiirã, tutuanemorepere buenemoãda, Cristoyere aññurõ tuomasĩnemoãda jĩrã. Marĩ buesugueriguere buerijããda ména. Marĩ Cristoye buesuguerigue ate niiwũ: “Múã ñañaré tiiré wapa pecamepũ wáaadacu; teero tiirã, wãcũpati, wasoyá” jĩrere buenowã. “Cõãmacũrẽ padeoró booa” jĩrere buenowã.

² Teero biiri wãmeõtirere, ñaapeórere buenowã. Teero biiri sũcã “diarira masãadacua; ñañaré tiirã pecamepũ ñañarõ tiinóadacua” jĩrere buenowã.

³ Mecütigã Cõãmacũ boorí, Cristoye maquẽrẽ aññurõ tuomasĩnemoãdacu.

⁴ ãpẽrã Jesús basocáre netõnére quetire aññurõ tuomasĩmiyira. Cãürẽ aññurõpara masĩmiyira. Espiritu Santore cãomíyira.

⁵ Cõãmacũ cãürẽ padeoráre “aññurére tiigúda” jĩ jóarigue cúãrẽ padeoré jeamiyiro. Teero biiri atitóre Cõãmacũ tutuaremena tiĩñorĩ ññarã, “marĩ diari siropure, nemorõ aññurẽ tiigúdaqui” jĩmiyira.

⁶ Teero jĩrira niipacara, padeodúyira. Cúã padeodújĩrã sáa, “wãcũpati, wasoyá” jĩrere tuonemórã, wasomasĩricua. Cúãrã Cõãmacũ macũrẽ curusapũ páabiatuabiro tiicúa. Teeména ãpẽrã cãürẽ buijãrĩ tiicúa.

⁷ Ate queoréména padeodúraye maquẽrẽ wedeguda: Naĩrõ oco peacu sicaditapure. Tiidita oco aññurõ sñicú. Teero tiiró, ducacuticu. Tiidita õpũ cãüya wii macãrãmena teeducare yaacua. Cõãmacũ tiiditare aññurõ tiiquí; nemorõ ducacutirĩ tiiquí.

⁸ Tiiditapura pota, ñañaré díca wiirí, wapamanĩri dita niicu. Cõãmacũ tiiditare ñañarõ tiiquí; sóecõãqui, ducamanijããrõ jĩgũ.

Cõãmacũ “aññurõ tiigúda” jĩriguere tiigúdaqui

⁹ Yũ maĩrã, padeodúraye maquẽrẽ wedepacu, “múã padeodúayiro” jĩgũ mee tiia. Múã aññurére, netõnére maquẽrẽ buatóayiro.

¹⁰ Múã Cõãmacũrẽ maĩrére ãñorã, ãpẽrã Jesuré padeoráre tiiapuyiro. Teero tiiapurucujãyiro ména. Teero tiigú, Cõãmacũ diamacú tiigú niijgũ, teeré múã tiirére acabóriqui.

¹¹ Múã ateré bayiró tiirí booa: ãpẽrãrẽ tiiapura, múã niipetira useniremena aññurõ tiidugárere teerora tiipapacutijãña. Teero múã tiirí, Cõãmacũ “ticoguda” jĩrigue queoró múã wãcũrõbirora wáaadacu.

¹² Teero tiirã, daderá niirijãña. Teero daderóno tiirã, ãpẽrã Jesuré aññurõ padeoráre ññacũña. Cúã Cõãmacũrẽ padeocúa; cãũ “ticoguda” jĩriguere potocõrõ manirõ yuecua.

Teero tiigú, Cõamacũ cûãrẽ cûũ “ticoguda” jĩriguere ticogu tiiquí. Múãcã cûãrẽ ññacũ, tiinũnũseyã.

¹³ Cõamacũ Abrahamrẽ “mũãrẽ añurõ tiigúda” jĩĩgũ, ãpĩ wãmemena wãmepeoriyigu; ãpĩ cûũ nemorõ niigú maniquí. Teero tiigú, cûũ basiro wãmepeoyigu.

¹⁴ Abrahamrẽ biiro jĩiyigu: “Diamacúrã jĩĩã: Mũãrẽ añurõ tiigúda; mũũ pãrãmerã pau basocáputiadacua”, jĩiyigu.

¹⁵ Abraham potocõrõ manirõ yuejĩgũ, cûũrẽ “añurõ tiigúda” jĩriguere buayígu.

¹⁶ Múã masĩã: Sĩcũ “yũũ diamacúrã jĩĩã” jĩĩdugagu, Cõamacũ wãmemena wãmepeoqui. Cûũ teero jĩĩ wãmepeori tũorã, “diamacúrã jĩĩgũ tiiquí” jĩĩrã, cãmerĩ jĩĩnemicua.

¹⁷ Teerora Cõamacũ tiiyígu. Cûũ “ticoguda” jĩriguere “diamacúrã wãaadacu” jĩĩgũ, cûũ basiro wãmepeoyigu. Teemena marĩ cûũ añurõ ticoadarere yuerá ateré jĩĩmasĩã: “Cõamacũ cûũ ‘añurõ tiigúda’ jĩriguere wasoríqui”, jĩĩmasĩã.

¹⁸ Teero tiiró, pũaró niiã wasomasĩña maniré: Cõamacũ jĩĩditore manigú niijĩgũ, cûũ wãmepeoriguere, teero biiri cûũ jĩriguere wasomasĩriqui. Cûũ diamacú wedeseremena marĩrẽ cûũ netõnérirare wãcũtutuari tiii. “Cûũ marĩrẽ ‘añurõ tiigúda’ jĩĩrirobirora tiigúdaqui”, jĩĩnoã.

¹⁹ “Cûũ ‘añurõ tiigúda’ jĩriguere tiigúdaqui”, jĩĩ wãcũbayijĩrã, yuea. Tee wãcũbayire yucusóro siatúpasori tutu bayirí tutubiro niicu. Peecũmúrõ manirõ niirucujããdacu. Marĩ yucusóro añurõ siatúpasonoriwabiuro niicu. Tiiwuré siatúpasori tutu Cõamacũ niirõpu nucũrí tutubiro niicu.

²⁰ Toopú Jesús marĩ suguero jeasugueyigu. Toopú paiaré dutigú niijĩgũ, marĩrẽ sãĩbosáqui. Cûũ pai Melquisedec niirrobirora niirucujãgũdaqui.

7

Jesús Melquisedec niirrobirora pai niiré

¹ Melquisedec wãmecatigu Salem macãrã õpũ niiyigu. Teero biiri pai niiyigu; Cõamacũ ãmũãsepu niigú cûũrẽ pai sõnecoyigu. Cûũrã Abrahamrẽ bocagu jeayigu. Abrahamcã õpãrãmena cãmerĩsĩãpetitoa,* coepatúaatiri, Melquisedec cûãrẽ bocagu, cûũrẽ jĩiyigu: “Cõamacũ mũãrẽ añurõ tiiáro”, jĩiyigu.

² Abraham cûã cãmerĩsĩãrã wapataáriguere pũamóquẽñeburi batocũyigu. Sicabú maquẽrẽ Melquisedere ticoyigu. Melquisedec jĩĩrõ “Õpũ diamacú maquẽ tiigú” jĩĩdugaro tia. Cûũ Salem macãrã õpũ niiyigu. Salem “Añurõ niirecutire” jĩĩdugaro tia. Teero tiigú, cûũ “Õpũ añurõ niirecutire ticogú” niiyigu.

³ Melquisedec pacũsũmũãrẽ, cûũ ñecũsũmũãrẽ masĩña maniã. Cûũ bauáriguere, cûũ diarigüecãrẽ masĩña maniã. Teero tiigú, Melquisedec Cõamacũ macũ tiiróbiro pai niirucuqui.

⁴ Múã Melquisedec upatí macũ niirére wãcũña: Marĩ ñecũ peti Abraham cûã sãtáriguere pũamóquẽñeburi cûã seenéõcũriguere cûũrẽ sicabú maquẽrẽ ticoyigu.†

⁵ Niipetira judíoa cûã oterére pũamóquẽñeburi seenéõcũrere sicabú maquẽrẽ Leví pãrãmerã niinũnũsera paiã niirãrẽ ticooya Moisére dutiré cũũrigue jĩĩrõbirora. Cûãrẽ ticorã Abraham pãrãmerã niĩya. Cũãya wedera niipacari, wapaséya.

⁶ Melquisedepeja Leví pãrãmi niinũnũsegu niiripacu, Abraham sicabú maquẽrẽ ticori, ñeeyigu. Teero biiri Abrahamrẽ Cõamacũ “añurõ tiigúda” jĩĩnoriguere “Cõamacũ mũãrẽ añurõ tiiáro” jĩiyigu.

⁷ Múã masĩã: “Cõamacũ múãrẽ añurõ tiiáro” jĩĩgũno cûã nemorõ upatí macũ niigú niiqui.

* 7:1 Génesis 14.14-20. † 7:4 Génesis 14.20.

⁸ Paiá marĩ watoa niirã ãpẽrã ticorére ñeerã marĩ tiiróbiro diaadara niĩya. Abraham ticoriguere ñeerigupereja Cõãmacũye queti jóaripũpũ “diayigũ” jĩ jóanoña maniã. Catirucugũ tiiróbiro niigúrẽ jóanoã.

⁹ Ateré wãcũña: Leví teero biiri cãũ pãrãmérã niinũnũsera cãã basocá ticoriguere ñeepacara, Melquisedere ticoyira. Abraham ticoriguemena cããcã ticorira tiiróbiro niiyira.

¹⁰ Melquisedec Abrahamrẽ bocagũ jeari, cãã Abrahammena bauáadara niijĩrã, cãũmena niirã tiiróbiro niitoayira.

¹¹ Paiá Leviyá põna macãrã cãã paiá dutirére cõocúa Moisére dutiré cũũriguepũre. Cãã tee dutirére tiirã, basocãre ãñurã quẽnojeári tiimasĩricua. Cãã quẽnojeári tiirí siro niĩtã, Cõãmacũ ãpĩ pai sõnecoribojĩyi. ãpĩrẽ sõnecogu, Aarón pãrãmi niinũnũsegũre sõnecoriyigũ. Melquisedec tiiróbiro niigúpere sõnecoyigũ.

¹² ãpĩ pai sããrĩ, dutirécãrẽ wasopetijãrõ booa sãa.

¹³⁻¹⁴ Melquisedec tiiróbiro niigũ maquẽrẽ jóanoã Cõãmacũye queti jóaripũpũre.‡ Cãũjã Leviyá põna macũ mee niiyigũ. Marĩ masĩã: Marĩ Ōpũ Judayá põna macũpe niiyigũ. Tii põna macũ sĩcũ pai sããriyigũ. Moisés paiayé maquẽrẽ wedesegũ, sĩcãrĩ “Judayá põna macãrã paiá sãããdacua” jĩriyigũ.

¹⁵ Teeré nemorõ masĩnoã ãpĩ pai jeariguemena. Cãũrã Melquisedec tiiróbirora niigũ niiyigũ.

¹⁶ Leviyá põna macãrã dícu, Moisére dutiré cũũrigue jĩrõbirora paiá sããrira niiwã. Jesupé Leví pãrãmi niiripacu, cãũ tutuaremena catiré petihére cõogú niijĩgũ, pai sããyigũ.

¹⁷ Cõãmacũye queti jóaripũpũ Jesuré teerora jĩ jóanoã:
Mũũ pai niirucujãgũdacu.

Melquisedec niirirobirora niigũdacu,§
jĩ jóanoã.

¹⁸ Paiá Leviyá põna macãrã dutiré petijõãyiro. Basocá tee dutirére tiinũnũsera, acabórere, netõnére bũarícua.

¹⁹ Moisére dutiré cũũrigue basocãre ãñurã quẽnojeári tiiríyiro. Tee dutirére tiiróno tiirã, marĩpeja nemorõ ãñurére cõoa: Jesucristo pai sããriguemena marĩ Cõãmacũmena bapacutimasĩã. Cãũ pũtopũ wãaadarere useniremena yuea.

²⁰ Cõãmacũ cãũ macũrẽ pai sõnecogu, cãũ basirora “diamacũrã yũũ wãmemena mũũrẽ ateré jĩã” jĩiyigũ.

²¹ ãpẽrã paiá sããrã, teero jĩñoña maniyíra. Cõãmacũ cãũ macũrẽ sõnecogu, cãũ basirora “diamacũrã yũũ wãmemena mũũrẽ ateré jĩã” jĩiyigũ. Cõãmacũye queti jóaripũpũre biiro jóanoã:

Cõãmacũ basirora “diamacũrã yũũ wãmemena mũũrẽ ateré jĩã” jĩiyigũ.

Cãũ teero jĩrigue wasonõña maniãdacu.

“Mũũ pai niirucujãgũdacu”, jĩiyigũ,*
jĩ jóanoã.

²² Teero tiigũ, Cõãmacũ Jesuména tiiré Moisére dutiré cũũrigue nemorõ ãñuré niĩã. Jesús marĩrẽ nemorõ ãñuré tiirucúgũdaqui.

²³ Paiá pau peti sããrucuyira. Cãã diari, cãã paiá niiré petijõãyiro; ãpẽrã wasorucúyira.

²⁴ Jesupéja catirucugũ niijĩgũ, pai niirucujãgũdaqui; ãpĩ cãũrẽ wasoríqui.

²⁵ Catirucugũ niijĩgũ, marĩye niĩadarere Cõãmacũrẽ sãĩbosárucuqui. Cãũ wãmemena Cõãmacũrẽ sãĩrãnorẽ diamacũrã netõnémasĩqui.

‡ 7:13-14 Salmo 110.4. § 7:17 Salmo 110.4. * 7:21 Salmo 110.4.

²⁶ Teero tiigú, Jesús paiaré dutigú peti niiĩ. Cũu tiiróbiro niigúrēna marĩ booa. Cũu biiro niiĩ: Ñañaré manigú, añuré tiigú, ñañaré tiihégu niiĩ; marĩ ñañaré tiirá tiiróbiro niiri; niipetira ḡmũāsepũ niirã nemorõ quioníremena ññanogũ niiĩ.

²⁷ Cũu ãpērã paiaré dutirá tiiróbiro tiiríqui. Cũu búrecoricõrõ wáicurare sĩa, cúã ñañaré tiiríguere acabóre sãicúa. Too síro ãpērãyére teerora tiibosácu, cúã ñañaré tiiríguere wapa. Jesupé biirope tiiyígu: Sícãrĩã diayígu. Cũu diariguemena basocá ñañaré tiirére wapatípetijãyígu.

²⁸ Moisére dutiré cũuriguere paiaré dutirére besedutire biiro niiã: Cũu wãcũbayihera niipacari, paia sōneconowã. Tee dutiré cũuri siro niipacari, Cõãmacũpe cũu wãmemena cũu macũrē paiaré dutigú sōnecoyígu. Cũu macũpé cũu tiidutíguere tiipetírigũ niijĩgũ, añugú peti niiĩ.

8

Mama netõnére queti Jesuména jeawũ

¹ Niipetire yũu jóarigüe maquẽ ate niiã upatí maquẽ: Marĩ sícũ paiaré dutigúre cwoa. Cũu ḡmũāsepũ õpũ duirípĩrõ Cõãmacũ tutuanetõgũ pũtopũ cũu wãmo diamacũniñape jeanuãjeayígu.

² Cũu ḡmũāsepũ Ññunetõjõãri Tatiarũre paiaré dutigú niiqui. Cõãmacũ basiro tiwiiré tiiyígu; basocá mee tiyíra.

³ Niipetira paiaré dutirére sōnecorira niiwã, wáicurare sĩa sóemonecoaro jĩrã. Teero biiri oteré ticoaro jĩrã, sōneconorira niiwã. Teero tiigú, Jesucristocã pai niijĩgũ, Cõãmacũrē apeyenó ticoré cworó booa.

⁴ Jesucristo atibúrecopũre pũtuágũpeja, pai niiribojĩyi. Ñpērã paia Moisére dutiré cũurigüe jĩrõbirora Cõãmacũrē basocá néeatirere ticorã niitoaya.

⁵ Paia cúã paderére tiirã, basocá tiirí wiipũre padeeya. Tiiwí ḡmũāsepũ niirí wii queoré dícu niicu. Marĩ teeré masĩa Cõãmacũ Moisére jĩriguemena. Wiiré tiidutígu, biiro jĩyígu: “Niipetire yáa wii maquẽrē mũũrē ütãgũpũ ãñorírobirora tiyá; merẽã tiiríjãña”, jĩyígu.

⁶ Mama netõnére queti Moisére dutiré cũurigüe nemorõ añuré niiã. Marĩ Jesuré padeorãre “añurére buaádadu” jĩrigüe too suguero macãrãrē jĩrigüe nemorõ añuré niiã. Teero tiigú, Jesús pai niigũ tiiré ãpērã paia tiiré nemorõ añuré niiã.

⁷ Moisére dutiré cũuriguere basocá niipetirere tiipetijããtã, Cõãmacũ mama netõnére quetire Jesuména cũuribojĩyi.

⁸ Tiipetímasĩhẽrĩ ññagũ, biiro jĩyígu:
Cõãmacũ biiro jĩĩ: “Too síropũ yũu Israelya põna macãrãrē,
teero biiri Judayá põna macãrãrē
mama netõnére quetire cũũgũda.

⁹ Too sugueropũ cúã ñecũsũmũãrē cũurigüebiro niiriadacu.

Cũãrē Egiptopũ niirãrē néewitiatígu, tee dutirére cũũmiwã.

Cũãpe yũu dutirére tiiríwa.

Teero tiigú, cúãrē cõãjãwũ”, jĩĩ marĩ Õpũ.

¹⁰ “Too síropũ Israelya põna macãrãrē mama netõnére quetire cũũgũda.

Biiro tiigũda: Yũu dutirére cúã wãcũrẽpũre jeari tiigũda;

cũãrē yũu dutirére useniremena yũuri tiigũda.

Teero tiigú, yũu cúã Õpũ niigũdadu.

Cũãcã yáara niĩadacua.

¹¹ Cũu sícũnorē cúã menamacãrãrē, cúãya wederare ‘Cõãmacũrē masĩña’ jĩĩ bueriadacua.

Teero bueripacari, niipetira yũre masĩadacua.

Wĩmarã, teero biiri bũtoá masĩadacua.

¹² Cũã ñañaré tiirére acabóguda.

Cũã ñañaré tiiríguere wãcũnemicu sáa”, jĩĩ Cõãmacũ,*
jĩĩ jóanoã.

¹³ Cõãmacũ mama queti wederémena Moisére dutiré cũũrigue petirí tiirígu niuwĩ. Бучу niĩã. Niipetire бучу niisuguerigie boonõña maniã. Péero дусaa petiádaró.

9

Cõãmacũwii ãmũãsepũ niirí wii; atibúrecopũ niirí wii maquẽ

¹ Moisére dutiré cũũriguepare Cõãmacũrẽ súbusedutiriguere, teero biiri súbuseri wii atiditá niirí wii tiiádare maquẽrẽ jóanoyiro.

² Tiiwí wáicũra caserimena tiirí wii niyiro. Sicato sããjeari tatia Ññurí Tatia wãmecũtiri tatia niyiro. Toopũre sãwócore yucũ pesarígu siete sãnerĩcutirígu nucũyiro. Teero biiri Cõãmacũrẽ ticoré pã péori mesa nucũyiro.

³ Tiiatata berupũ apesutí casero usebetíri caserore netõsãwaropũ apetatía niyiro. Ññunetõjõãri Tatia wãmecũtiyiro.

⁴ Tiiatapi sitiaãñũre sópeoro oromena tiinóriro niyiro. Teero biiri Cõãmacũ dutiré jóature cũorítiba, oromena sotoá cõmanóritiba niyiro. Tiiitiba popeapũ sicarú oromena tiinórirũ niyiro. Tiiirupũ yaaré maná wãmecũtire sãñayiro. Teero biiri Aarónyagu tuurítuarígu sooriwirígu sãñayiro. Teero biiri ãtãpĩrĩ Cõãmacũ dutiré jóarepĩrĩ sãñayiro.

⁵ Tiiitiba sotoapũ pũaníñayapapũ ángelea queoré pesayira. Cũã toopũ niirĩ, Cõãmacũ toopũ niirére ãñooyiro. Ángelea wãure tiitiba sotoapũ súuyiro. Mecũtígãrẽ niipetire tiiwí maquẽrẽ wedenemoria.

⁶ Tiiwiiré quẽnorí siro, paia cũã paderére tiirá, sicato sããjeasugueri tatiapũre sããwarucujãya.

⁷ Apetatiapere paiaré dutigú dícu sicacũmarẽ sicabũreco sããwaqui. Toopũ sããwagũ, wáicũraye díre néesãwaro dícu néesãwarucuqui. Cũã basiro, teero biiri basocá cũã masĩripacara, ñañaré tiicúa. Tee ñañaré tiiríguere wapare acabóre sãĩgũ toopũ díre wẽẽbatepeoqui.

⁸ Teero tiiríguemena Espíritu Santo ateré tũomasĩrĩ tiiquí: Tiiwí niiritore ména, basocá Ññunetõjõãri Tatiapũre sããwamasĩricua ména.

⁹ Tee niipetire too suguero maquẽpũ atitó maquẽ queoré niĩã. Cõãmacũrẽ ticoré, cũã wáicũrare sómonecore basocáre Cõãmacũmena ãñurõ tũgueñarĩ tiimasĩricu.

¹⁰ Moisére dutiré cũũrigue basocáre “teeré yaarijãña; teeré sĩniríjãña; biirope coseyá” jĩrẽ dutiré dícu niĩã. Tee dutiré sotoá maquẽ niiré dícu niĩã. Tee dutiré ãñurã putuári tiiría. Cõãmacũ tee dutirére basocáre tiidutirígu niuwĩ, téé Jesús jearipũ. Cũãmenarã Cõãmacũ niipetirere wasorí tiirígu niuwĩ.

¹¹ Cristope atitoarígu niuwĩ. Atitóre cũãrã paiaré dutigú peti niĩ. Cũã marĩrẽ ãñurére néeatirígu niuwĩ. Cũã paiaré dutigú tiirucúrenorẽ ãmũãse macã wiipũ tiigú tiiquí. Tiiwí atibúreco macã wii nemorõ pairí wii, nemorõ ãñurí wii niicu. Basocá tiirí wii mee niicu. Atibúreco macã wii mee niicu.

¹² Cristo ãmũãse macã wii Ññunetõjõãri Tatiapũre sããwarígu niuwĩ. Toopũ sããwagũ, cabraye dímena, wecuá wĩmarãye dímena sããwarirígu niuwĩ. Teero tiiróno tiigú, cũãye dímena sĩcãrĩrã sããwarígu niuwĩ. Teeména marĩrẽ netõnégũ catiré petihére bũarí tiirígu niuwĩ.

¹³ Moisére dutiré cũũrigue jĩrõbirora basocá diaarirare padeñããri siro, Cõãmacũ ññacoropũre jũĩrĩpĩra putuáya. Teero tiirá, wecuá ãmũãye díre, cabraye díre, teero biiri

* 8:12 Jeremías 31.31-34.

wecũ wĩmagõrẽ sóerigue nitĩmena jũĩrĩpĩrare wẽẽbatepeoya. Cũãrẽ Cõãmacũ ññacoropũre jũĩrĩmanĩrã putuáadutira teero tiimíya. Cũã sotoá dícu añurã putuáya.

¹⁴ Cristoye dípe nemorõ marĩrẽ añurõ tiápua. Cristo ñañaré manigú Espiritu Santo niirucugũ tutuaremena cũya õpũãrẽ Cõãmacũrẽ wiyayíũ. Cũye dímena marĩ ñañaré tiirere acabórigũ niiwĩ. Marĩ acabónorira nijĩrã, añurõ tũgueñaã sũcã. Teero tiirã, Cõãmacũ catiré cõogú boorere tiimasĩã.

¹⁵ Teero tiigú, Cristo mama netõnerẽ quetire néeatirigũ niĩ. Tee quetimensa Cõãmacũ beserira cũãrẽ “ticogũda” jũiriguere ñeeãdacua. Cũ “ticogũda” jũirigue petirícu. Basocá Moisére dutiré cũiriguemena niimirira teeré netõnũcãrã Cristo diariguemena acabóre buayíra.

¹⁶⁻¹⁷ Biiro niĩã: Sĩcũ cũ diaadari suguero, “yũ cõoré yãa wederare putuáadacu” jĩ jóacũqui. Cũ catipacari, cũya wedera cũ jóacũripũ jũĩrõbirora tiimasĩricua ména. Cũ diari ñña, cũãrẽ yaatóa, cũ jóacũripũ dutiobirora tiicúa.

¹⁸ Tee tiirõbirora wáyairo Moisére dutiré cũirigucã: Dí õmayucoremã nũcãyíro.

¹⁹ Moisés biiro tiiyíũ: Cũ niipetire tee dutirere niipetira tũocóropũ bueyigũ. Buetoa, wecuá wĩmarãye díre, cabraye díre ocoména wão, hisopo wãmecatiri dũpũrĩre peene, ovejaye póa sõãrémãna siatú, díre soanéyigũ. Teeména Cõãmacũye dutiré jóaripũrẽ, teero biiri basocá niipetirare wẽẽbatepeoyigũ.

²⁰ Cũ teero tiarĩ siro, cũãrẽ jĩyigũ: “Ate dímena Cõãmacũ marĩrẽ dutiré cũirigue nũcãã. Tee dutirere tiirucujãrõ booa”, jĩyigũ.

²¹ Teerora sũcã Moisés sũbuseri wiire dímena wẽẽbatepeoyigũ. Teero biiri niipetire tiwĩ popeapũ niirere wẽẽbatepeoyigũ.

²² Cõãmacũ dutiré jũĩrõbirora niipetire añuré niĩhẽre dímena añuré putuáa. Dí õmayucore manirĩ, Cõãmacũ basocá ñañaré tiirere acabóricui.

Jesús cũ diariguemena basocá ñañaré tiirere acabóre

²³ Tiwĩ maquẽ ãmũãsepũ niirĩ wii maquẽ queoré dícu niipacari, biiro tiyíra: Wáicũrãre sãã, cũãye dímena wẽẽbatepeoyira. Teeména Cõãmacũ ññacoropũ añuré putuáyiro. Ñmũãsepũ niirĩ wii maquẽpeja wáicũraye díre booricu; añunemorepere boocú; Cristoye dí õmayudiarigupere boocú.

²⁴ Cristo atibãrecopũ niigũ, Ññunetõjõãri Tatiapũre sããwariyigũ. Tiwĩ basocá tiirĩ wii niĩã; ãmũãsepũ niirĩ wii queoré dícu niĩã. Cũ ãmũãsepũ niirĩ wiipere sããwayigũ. Atitóre cũ Cõãmacũ putopũ marĩrẽ sãĩboságũ tiiquí.

²⁵ Paiaré dutigú judíoayũ Ññunetõjõãri Tatiapũre cãmãrĩcõrõ sããwaqui. Cũye díre néesãwariqui; wáicũraye dípere néesãwaqui. Cristopeja ãmũãsepũ sãcãrĩrã cũye díre néesãwayigũ.

²⁶ Cãmãrĩcõrõ néesãwarigũ niigũjã, atibãreco nũcãrĩpũra pee peti ñañarõ netõ, diaru-cubojĩyi. Teero tiirõno tiigú, atitõ niiture bũrecorire sãcãrĩrã bauáyigũ. Cũãrã sũcã niipetiraye niĩadarere diabosayigũ. Cũ diariguemenarã marĩ ñañaré tiirere acabórigũ niiwĩ.

²⁷ Marĩcã niipetira sãcãrĩrã diaadacu. Diari siro, Cõãmacũ duiró díamacũ jeaadacu. Toopũ cũãrẽ padeorãre añurõ wãaadarere wedegũdaqui; cũãrẽ padeohẽrãre ñañarõ wãaadarere wedegũdaqui.

²⁸ Cristocã sãcãrĩrã diayigũ. Cũ diari, cũye dí õmayudiyiro. Teeména paũ basocá ñañaré tiirere diabosayigũ. Too síro putuãatigũdaqui. Basocá ñañaré tiirere diabosagũ mee atigũdaqui. Cũãrẽ yuerãpere netõnerere néeatigũdaqui.

10

¹ Cõãmacũ basocãre “too síropũ añurã peti putuári tiigũda” jĩrere tũomasĩsuguearo jĩgũ, Moisémena dutirere cũirigũ niiwĩ. Tee dutiré queoré dícu niĩã. Teero tiirõ, tee dutiré

basocáre Cõãmacãmena añurõ niirĩ tiirícu. Cũã cũmarĩcõrõ wáicurare sãã sóemonecore Cõãmacũ ññacoropure añurã peti putuári tiirícu.

² Tee basocáre añurã putuári tiimasĩatã, cũã wáicurare sóemonecorere duujãbojĩya. Cũã sĩcãrĩ sóemonecoremenarã cũã ññañaré tiirére acabónorirapu putuátoabojĩya; ññañaré tiirírira tiiróbiro tugueñabojĩya.

³ Biirope niyiuro: Cũã wáicurare sóemonecora, cũã ññañaré tiiríguere cũmarĩcõrõ wãcũrã, teero tiyĩra.

⁴ Wecũáye díi, cabraye díi ññañaré tiiríguere cosemasĩricu.

⁵ Teero tiiró, Cristo atibúrecopure atirigu Cõãmacãmena wedeseriguere jóanoriro niwũ. Biiro jóanoã:

Wáicurare sãrémema, teero biiri oteré ticorémema mũũ useniria.

Teero tiigú, mũũ yũure õpũũcutigu bauári tiirígu niwũ, basocá ññañaré tiiré wapa diabosadutigu.

⁶ Wáicurare sóemonecori, teero biiri wáicurare sóeditiori, mũũrẽ usenirĩ tiiría.

⁷ Teero mũũ usenihẽre wapa yũũ mũũrẽ biiro jĩwũ:

“Cõãmacũ, mũũye queti jóaripũpu yéequẽre jóarirobirora mũũ boorére tiigú atigu tiiwá”,*

jĩ jóanoã.

⁸ Cũã tiipũpure Cõãmacũrẽ ateré jĩsuguerigu niwĩ: “Wáicurare sãrémema, oteré ticorémema, wáicurare sóemonecoremena, wáicurare sóeditioremena mũũrẽ usenirĩ tiiría”, jĩsuguerigu niwĩ. Moisére dutiré cũũrigue teeré tiidutípacari, Cõãmacũrẽ usenirĩ tiiría.

⁹ Teeré jĩãri siro, tiipũpure Cristo Cõãmacũrẽ ateré jĩrigu niwĩ: “Mũũ boorére tiigú atigu tiiwá”, jĩrigu niwĩ. Teero jĩgũ, cũũ diariguemena too sugueropu cũã tiirécaturiguere wasoyígu.

¹⁰ Jesucristo Cõãmacũ boorére tiijĩgũ, diarigu niwĩ. Cũã sĩcãrĩrã marĩ niipetirare diabosarigu niwĩ. Cũã teero tiirémema marĩrẽ añurã putuári tiirígu niwĩ.

¹¹ Niipetira judíoa paiá búrecoricõrõ nucũjĩrã, wáicurare sãã sóemonecorucuya. Cũã teero tiipacári, basocá ññañaré tiirére cosemasĩña maniã.

¹² Jesucristopeja sĩcãrĩrã cũũ diariguemena basocá ññañaré tiirére cosepetírigu niwĩ. Cũã teero tiirí siro, Cõãmacũya wãmo diamacũniñape jeanuãjeayigu.

¹³ Too síro Cõãmacũ niipetira Jesucristore ññatutirare cũũ dutiriguere añurõ yũuri tiigúdaqui. Jesucristo toopá duigu, teerora wáaaro jĩgũ, yuegu tiiquí.

¹⁴ Marĩ ññañaré tiirére acabógũ, sĩcãrĩrã cũũ diariguemena marĩrẽ añurã putuádoari tiyígu.

¹⁵ Tee diamacũrã niirĩ, Espíritu Santocã marĩrẽ “teerora niã” jĩ wedequi. Cũã biiro jĩsuguequi:

¹⁶ “Too síropu yũũ cũãrẽ ‘mama netõnére quetire cũũgũda’ jĩrigue biiro niã”, jĩyigu Cõãmacũ.

“Cũãrẽ yũũ dutirére useniremena yũuri tiigúda.

Teero biiri yũũ dutirére cũã wãcũrépũre jeari tiigúda”, jĩyigu.†

¹⁷ Too síro biiro jĩñemoqui:

“Cũã ññañaré tiirére, cũã netõnucãrere wãcũnemicu sãã”, jĩrigu niwĩ,‡

jĩ jóanoã.

¹⁸ Teero tiirã, marĩ ññañaré tiiré wapare acabónorira niijĩrã, wáicurare sóemonecorere boonemóricu sãã.

Jesucristoye díimena Cõãmacãmema wedesemasĩã

* 10:7 Salmo 40.6-8. † 10:16 Jeremías 31.33. ‡ 10:17 Jeremías 31.34.

19 Teero tiirá, yáa wedera, Jesuyé dímena marĩ cuiro manirõ Ññunetõjõãri Tatiapure sããwara tiirõbiro niiã, cũũmena wedeseada jĩrã.

20 Ññunetõjõãri Tatiapure cãmotári casero Jesuyé õpũũ queoré niicu. Jesús diari, tiicasero yigajõãyiro. § Teero tiigú, Jesús cũũ diariguemena Cõãmacũ niirõpore pãõyigu. Cũũ pãõremena marĩ Cõãmacũmena bapacutimasã.

21 Jesús paiaré dutigú peti ãmũãsepure Cõãmacũwiipure marĩye niiãdarere sãĩboságure niiĩ.

22 Cũũrã marĩ “ñañaré tiirã niiã” jĩ tũgueñamirirare wapa cuohera putuári tiirigu niiwĩ. Oco jĩrĩmaníremena marĩye õpũũrĩ cusionora tiirõbiro niiã. Marĩ ñañaré tiiriguere cosepetínorirapure niiã. Teero tiirã, Cõãmacũrẽ diamacũ wãcũremena, ãñurõ padeorémene sãĩãda. “Teero padeoãmajãrã tiicú” jĩrõ manirõ sãĩãda.

23 Cõãmacũ “teero tiigúda” jĩriguere tiigúdaqui. Teero tiirã, wasoró manirõ pade-orucújããda.

24 Marĩ basiro biiro wãcũãda: “Cãmerĩ maĩãrõ jĩrã, ãñurere tiiáro jĩrã, ¿deerope cúãrẽ tiiãpuadari?” jĩ wãcũãda.

25 Jesurẽ padeorámene neãdurijããda sĩquẽrã tiirucúrobiro. Cũã tiirõbiro tiirõno tiirã, cãmerĩ wãcũtutuari tiiãda. “Marĩ Òpũ putuaatiadaro péero dusaa” jĩ wãcũrã, nemorõrã cãmerĩ wãcũtutuari tiiãda.

26 Marĩ diamacũ maquẽrẽ masĩpacara, ñañaré tiinemówara, ¿noãyé dímena teerẽ coserẽ buagári? Buayá manicú.

27 Ñañarõ tiirẽ peti Cõãmacũ tiirẽpere buaãdacu. Pecame asirĩme cũũrẽ ññatutirirare sóerimepore jeaadacu.

28 Too sugueropore Moisés dutirere netõnucãrigunorẽ purã o ñtĩãrã ññããrira wedesããri siro, cũũrẽ bóaneõrõ manirõ sããcõãyira.

29 Múã wãcũrĩ, Cõãmacũ macũrẽ “booridojãga” jĩgũnopore ¿nocõrõ ñañarõ tiinógũdari? Bayiró ñañarõ wããadacu cũũrẽ. Cũũ Jesurẽ “boorã” jĩrẽ dícu jĩriqui. Jesuyé dí cũũrẽ cosepacári, tee díre “wapamanã” jĩ wedesequi. Teero biiri Espiritu Santo cũũrẽ ãñurõ tiimírigure ñañarõ jĩqui.

30 Cõãmacũ aterẽ wedeseriguere marĩ masãã: “Yũũ cãmeboságuda; yũũ wapa tiigúdacu”,* jĩ jóanoã. Apeyecãrẽ jóanoã: “Marĩ Òpũ cũũyarare cúã ñañaré tiirẽ wapare ñañarõ tiigúdaqui”,† jĩ jóanoã.

31 Cõãmacũ catirucugure basocãre ñañarõ tiirẽ bayiró quioré niiã.

32 Múãrẽ sicato wãariguere wãcũña. Tíatore múã Jesús basocãre netõnére quetire tuomasããri siro, ñañarõ netõyiro. Múã teero netõpacãra, wãcũtutuarira niiwũ.

33 Sĩquẽrã basocã ññacoropure ñañarõ jĩ buijãnorira niiwũ; ñañarõ tiiãpenorira niiwũ. Apetó múã menamacãrã teero ñañarõ netõrĩrere tiiãpurira niiwũ.

34 Múã peresuwipure niirãrẽ bóaneõ ññarira niiwũ. Æpẽrã múãyere ãmarĩ, useniremena nucãrãra niiwũ. Múã ãmũãsepure cuoãdarepere “atiditã maquẽ nemorõ ãñunetõnucãre niicu” jĩrira niiwũ. “Tee petirĩcu” jĩrã, wãcũtutuarira niiwũ.

35 Teero tiirã, cuiro manirõ padeoyã. Teero padeorucúra, nemorõ ãñurere ñeeãdacu.

36 Múã ñañarõ netõrã, wãcũtutua, padeorucújãrõ booa. Teero tiirã, Cõãmacũ boorere tiirĩ siro, cũũ “ticoguda” jĩriguere múã ñeeãdacu.

37 Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jĩ jóanoã:

“Atiguda” jĩrigure máata atigudaqui. Pearó manirõ jeagudaqui.

38 “Ññugũrã niiĩ” yũũ jĩgũno cũũ padeorémene niirucugudaqui. Yũũre padeodújããtã, cũũmena useniricu,‡ jĩ jóanoã.

§ 10:20 Mt 27.51; Mr 15.38. * 10:30 Deuteronomio 32.35. † 10:30 Deuteronomio 32.36. ‡ 10:38 Habacuc 2.3-4.

³⁹ Marĩpeja Jesuré padeorére duurábiro niiria. Teero tiirá, marĩ pecamepũ wáaricu. Marĩ cūũrẽ padeorá, netõnénoãdara niĩã.

11

Cõãmacũrẽ padeorĩraye queti

¹ Marĩ padeorémēna biiro jĩĩmasĩã: Cõãmacũ “teero tiigũda” jĩĩriguere diamacũrã tiigũdaqui. Teero biiri marĩ ñnaripacara, “diamacũrã niicu” jĩĩmasĩã.

² Too sugueropũ marĩ ñecũsũmuã Cõãmacũrẽ padeoyĩra. Teero tiigũ, Cõãmacũ cūũrẽ “ãñurãrã niĩya” jĩĩyigũ.

³ Marĩ Cõãmacũrẽ padeojĩrã, biiro masĩã: Cũũ atibúreco niirere niipetirere bauanégu, cūũ dutirémēna bauanérigũ niĩwĩ. Teero tiiró, atibúreco maquẽ marĩ mecũtígã ññarẽ sicatopũre ññaña manirĩgue niĩã.

⁴ Abel Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, biiro tiiyigũ: Cõãmacũrẽ ticogu, oveja ãñugũrẽ sã sõemonecoyigũ. Cũũ sõwũ Caín ticorigue nemorõ ãñurẽ ticoyigũ. Cõãmacũ Abelre “ãñugũrã niĩ” jĩĩ ññagũ, cūũ ticoriguere ñeeyigũ.* Teero tiiró, Abel diari siro niipacari, cūũ Cõãmacũrẽ padeorĩgue atitócãrẽ marĩrẽ buerẽ néeatia.

⁵ Enoc Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, diaripacari, Cõãmacũ cūũrẽ cūũ patorũ néemũãwayigũ. ãpẽrã cūũrẽ ãmaãmiyira. Buarĩyira. Cõãmacũye queti jóaripũpũ biiro jóanoã: “Cõãmacũ Enorẽ useniremēna ññayigũ. Teero tiigũ, cūũrẽ néemũãwayigũ”,† jĩĩ jóanoã.

⁶ Marĩ Cõãmacũrẽ padeorĩjĩrã, cūũrẽ usenirĩ tiimasĩria. Cõãmacũmēna bapacutidugagũno “diamacũrã niiqui” jĩĩrõ booa. Teero biiri “cūũrẽ yũ padeorémēna sãĩrĩ, ãñurõ tiigũdaqui” jĩĩrõ booa.

⁷ Noé Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, doorĩwũ pairĩwũre tiiyigũ. Cõãmacũ cūũ too síro tiĩadarere Noerẽ wedeyigũ. Noé teero wáadarere ñnaripacũ, Cõãmacũrẽ quioníremēna ññajĩgũ, cūũya wederare netõnéngũda jĩĩgũ, tiiwũrẽ tiiyigũ.‡ Teero padeorémēna tiiwũrẽ tiigũ, too macãrã duaadarere, teero biiri cūũ pecamepũ wáadarere tũomasĩrĩ tiimiyigũ. Cũũ padeorĩ, Cõãmacũ cūũrẽ “ãñugũrã niĩ” jĩĩ ññayigũ.

⁸ Abraham Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, cūũ jĩĩrirobirora tiiyigũ. Cõãmacũ cūũrẽ apeditapũ cūũrẽ ticoadari ditapũ wáadutiri, wáayigũ. Cũũya macãrẽ witiwagũ, “tiiditapũ wáagu tiã” jĩĩrõ manirõ wáajõãyigũ.§

⁹ Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, cūũrẽ “ticogũda” jĩĩri ditapũ jea, niiyigũ. Cũũya dita niipacari, sicadita waso, niiyigũ. Wáicũra caserimēna tiirĩ wiipũ niiyigũ. Cũũ macũ Isaac, teero biiri cūũ pãrãmí Jacob teerora niinũnũseyira. Cõãmacũ cūũcãrẽ tiiditare “ticogũda” jĩĩyigũ.*

¹⁰ Abraham macã manigũ niijĩgũ, ãñurõ tiirĩ macã cūũ niirucujãdari macãpere yueyigũ. Tiimacã, ãmũãsepũ niirĩ macã, Cõãmacũ tiirĩ macã niĩã.

¹¹ Abraham Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, bũcũ peti niipacũ, Saracã põnamanígõ niipacari, tutuare bũayigũ. Cūũrẽ Cõãmacũ tutuare ticoriguemēna põnacũtĩyigũ. Cũũ biiro wãcũyigũ: “Cõãmacũ yũre ‘pau pãrãmérãcutigũdacu’ jĩĩriguere queoró tiigũdaqui”, jĩĩ wãcũyigũ.†

¹² Teero tiigũ, Abraham bũcũ peti niipacũ, macũcutiyigũ. Macũcuti, too síro pau peti pãrãmérãcutiyigũ. Ñocõãrẽ, ditatuparire queopetĩmasĩña manirõbiro cūũ pãrãmérãrẽ queopetĩmasĩña maniã.‡

¹³ Cũũ niipetira Cõãmacũ cūũrẽ “ticogũda” jĩĩriguere ñeeripacara, diajõãyira. Cũũ padeojĩrã, cūũ ticoadarere yoropũ ññarãbiro niijãyira. “Teerẽ cõoãdacu” jĩĩ wãcũrã, useniya. Cũũ teerẽ wãcũrã, “atiditapere wáanetõri basoca niĩã” jĩĩyira.

¹⁴ Teerẽ jĩĩrãno cūũ niĩadari dita petire ãmaãrã tiĩya.

* 11:4 Génesis 4.3-7. † 11:5 Génesis 5.21-24. ‡ 11:7 Génesis 6.13-22. § 11:8 Génesis 12.1-5. * 11:9 Génesis 23.4; 26.3; 35.12,27. † 11:11 Génesis 15.6; 17.19; 18.11-14; 21.2. ‡ 11:12 Génesis 22.17.

15 Cúã witiwari ditapure wăcŭrăjă, coebójya.

16 Cúã niimiri dita nemorō añurō niiādari dita petire booyira. Ɛmăăsepure niidugayira. Teero tiigú, Cōāmacŭ cúã “ăsă Őpŭ nii” jŭrŭ, bobosăriyigu. Teero bobosărijŭgŭ, cúã niiādari macărē ũmăăsepure quēnoyúetoayigu.

17-18 Abraham Cōāmacŭrē padeojŭgŭ, cŭŭ macŭ Isaare wăicure sŭă sóemonecorobiro tiigŭdu tiimíyigu. Cōāmacŭ “¿diamacŭră yăure padeomŭ cŭŭ?” jŭgŭ, teero tiidutíyigu. Cōāmacŭ Abrahamrē “Isaac părămeră niinunsera mŭŭ părămeră peti niiādacua” jŭri siro niipacari, Abraham cŭŭ macŭ sicŭ niigŭrē sŭăgŭdu tiimíyigu. §

19 Abraham biiro wăcŭyigu: “Cōāmacŭ diarirapurena masōmasŭ”, jŭ wăcŭyigu.* Teero tiiră, marŭ biiro jŭmasŭă: “Abraham cŭŭ macŭrē diarigŭpore masōrigŭ tiiróbiro cŭoyigu”, jŭmasŭă.

20 Isaac Cōāmacŭrē padeojŭgŭ, cŭŭ pōna Jacoré, Esaúre cúărē too síro wăaadare wedecŭyigu. †

21 Jacob Cōāmacŭrē padeojŭgŭ, cŭŭ diaadari suguerogă, José pōnarē too síro wăaadare wedecŭyigu. Teero wedesegu, cŭŭ tuurítuarigŭmena túăne, Cōāmacŭrē “ăñuniă mŭŭ” jŭyigu. ‡

22 José Cōāmacŭrē padeojŭgŭ, diagŭdu, cŭŭya wederare cúã too síropŭ Egiptopŭ witiwari, cŭŭye cōărŭrē néewadutiayigu. §

23 Moisés pacŭsŭmăă Cōāmacŭrē padeojŭră, Moisés bauári, cŭŭrē ŭtŭără muŭpŭră yayió, cŭoyira. “Ăñugŭ peti nii”, jŭ ŭñayira. Egipto macără ŭpŭ wŭmară ũmăărē Israelya pōna macărărē sŭădutŭpacari, cuiriyira.*

24 Moisés Cōāmacŭrē padeojŭgŭ, bucăăgŭ, “Egipto macără ŭpŭ macō macŭ nii” jŭrere booríyigu. †

25 Coomena putăăgŭ, Cōāmacŭ boorere tiirŭpacŭ, apeyenó añurere cŭobójyi; atibărecopure ũsenibojyi. Toopăre putăărone tiigú, Cōāmacŭrē padeorămenape ñănarō netōăpudugayigu.

26 Cŭŭ Cristo atibărecopŭ niigŭ ñănarō netōădare tiiróbiro ñănarō netōyigu. “Yŭŭ teero ñănarō netōre Egipto macără cúã cŭore nemorō wapacŭtŭă”, jŭ wăcŭyigu. Cōāmacŭ cŭŭrē too síropŭ ticoadarere wăcŭgŭ, teero jŭyigu.

27 Cōāmacŭrē padeojŭgŭ, Egiptopŭ niărŭgu witiwayigu. ‡ Too macără ŭpŭ cúagu niipacari, cuiro manirō witiwayigu. Cōāmacŭ bauhégure ŭñagŭ tiiróbiro padeorucŭjăyigu.

28 Cōāmacŭrē padeojŭgŭ, Pascua sicato nucărŭ bŭrecore Cōāmacŭ tiidutŭrere tiiyigu. Israelya pōna macărărē corderoare sŭădutŭ, cúăye dímena wiserŭ sopepămarŭ wesarŭre tuusŭădutiayigu. Teero tiigú, ángelepe tee díre ŭñajŭgŭ, bauăsuguerigŭre sŭărŭyigu. §

29 Israelya pōna macără Cōāmacŭrē padeojŭră, díă Sōărŭmaare tŭăwayira. Maa añurō boporŭmaare tiiróbiro tŭăwayira. Egipto macărăpe cúã siro tŭăwama jŭră, duapetijōăyira.*

30 Israelya pōna macără Cōāmacŭrē padeojŭră, Jericó wămecŭtiri macă wesare siete bŭrecori sodeayira. Cúã Cōāmacŭrē padeorămena tiimacă wesa niirŭ sănirō ŭtămena weeri sănirōca peecŭmŭjōăyiro. †

31 Rahab ũmăămena ñeeape wapatări basoco Cōāmacŭrē padeojŭgŭ, Israelya pōna macără ŭñadutira jearăre añurō bocayigo. ‡ Teero tiigó, tiimacă macără Cōāmacŭrē netōnucărămena diariyigo. §

§ 11:17-18 Génesis 21.12; 22.1-14. * 11:19 Génesis 22.5. † 11:20 Génesis 27.27-29, 39-40. ‡ 11:21 Génesis 48.1-20.

§ 11:22 Génesis 50.24-25; Éxodo 13.19; Josué 24.32. * 11:23 Éxodo 1.22-2.2. † 11:24 Éxodo 2.10-12. ‡ 11:27 Éxodo 13.17-14.30. § 11:28 Éxodo 12.21-30. * 11:29 Éxodo 14.21-31. † 11:30 Josué 6.12-21. ‡ 11:31 Josué 2.1-21.

§ 11:31 Josué 6.22-25.

³² ¿Ñeerẽ wedenemogũdari yuu? Niipetiraye quetire wedemasĩña maniã. Gedeón,* Barac,† Sansón,‡ Jefte,§ David,* Samuel,† teero biiri ãpẽrã profetas tiiríguere wedepetiriga.

³³ Cúã Cõãmacũrẽ padeojĩrã, biiro tiiyíra: Apeditári macãrãmena câmerĩsĩã, netõnucãyira; cúãya wederare diamacãrã dutiyira; Cõãmacũ “tiiápugũda” jĩriguere ñeeyira; yáywa niirõpũ biadũpópacari, cúã padeorẽmena yáwaye userire biari tiiyíra;‡

³⁴ pairíme pecame jũũrõpũ sõnecoricãrẽ, jũũriyira;§ ãpẽrã cúãrẽ espadamena sĩãdugári, dutijãyira; tutuarimirira tutuara wáyira; câmerĩsĩãrã wáara, nemorõ tutuara wáyira; cúã wãpãrãmena câmerĩsĩãrã, cúãrẽ netõnucãyira.

³⁵ Siquẽrã numiã cúã põna diaarirare masõãrirapure wiyanóyira sũcã.*

Ãpẽrãpẽ ñañarõ tiinóyira. Cúã padeoduatã, peresuwiipũ niirãrẽ wionéconobojĩya. Cúãpe ãmuãsepũ catirẽ petihẽre cudugára, padeodúriyira.

³⁶ ãpẽrã ñañarõ bui, tãnanóyira.† ãpẽrã cõmedárimena siatú, peresuwiipũ daponoyira.‡

³⁷ ãpẽrã ãtãperimena déesĩãnoyira.§ ãpẽrã cúãye õpũũrĩ deco widetãnoyira. ãpẽrã espadamena páatasĩãnoyira.* ãpẽrã suti manirã oveja caseri, cabra caserimena dícu sãñarira cuicãmesãyira. Cúã bóaneõrã, ñañarõ tiinórira, cãmitunorira niiyira.

³⁸ Cúã atibúreco macãrã† nemorõ ãñurã niipacari, atibúreco macãrã cúã ãñurére ññadugariyira; cúãrẽ cõãdugayira. Cõãmacũrẽ padeorẽ wapa cúãrẽ ñañarõ tiirí, cuira, basocã manirõ, yucũ manirõpũ, ãtãyucũpũ, ãtãtutiripũ, ditacoperipũ niisodeaatiyira.

³⁹ Cõãmacũ cúã niipetira padeorí ññagũ, “ãñurãrã niĩya” jĩyigũ. Cũũ teero jĩri siro niipacari, cúã cúãrẽ “ticogũda” jĩriguere ñeeriya ména.

⁴⁰ Cúã ñeeãdari suguero, Cõãmacũ marĩrẽ nemorõ ãñuré tiisuguedugarigũ niuwĩ. Cũũ teero tiirí siro, cúã marĩmena sĩcãrõména ãñurã quẽnojeáadacua.

12

Jesuré nũnũdutíre

¹ Teero tiirã, cúãrẽ wãcũãda. Cúã paũ duuró manirõ “Cõãmacũ ‘ticogũda’ jĩriguere ticogũdaqui” jĩ padeorucúyira. Cúã padeoríguere wãcũrã, marĩcã teerora padeorucújããda. Cũtũrĩ basocũ máata jeadugagũ tiiróbiro niĩãda. Cũũ niipetire nucãrẽre cũũjã, cũtũwãqui. Cũũ nucãrẽre cũũre tiiróbiro marĩ niipetire ñañarẽ tiirẽre duujãrõ booa. Teerẽ duurã, Cõãmacũ boorẽpere tiirucújãrõ booa.

² Jesuré wãcũnũnũsero booa. Cũũrã marĩrẽ sicato padeorí tiuwĩ. Cũũrã marĩrẽ padeoyapácũtĩri tiigũdaqui. Cõãmacũrẽ padeojĩgũ, cúã too síro usenire buããdarere wãcũgũ, curusapũ pãabiaturrere nucãjãyigũ. Boboró manirõ diayigũ. Teero tiigũ, mecãtigãrẽ Cõãmacũya wãmo diamacũniñape jeanuãqui.

³ Múã Jesús ñañarõ netõríguere wãcũña. Ñañarã cúãrẽ bayiró ñañarõ tiiyíra. Teero tiirã, múãcã ñañarõ netõrã, páasutiro manirõ cúãrẽ padeorucújãña.

⁴ Ñañarã cúã ñañarẽ tiirí, múã wederẽ wapa múãrẽ sĩãrĩ tũgueñañaria ména.

⁵ Sícũ basocũ cúã põnarẽ wederẽbiro Cõãmacũ múãrẽ wedei. Cũũye queti jóaripũpũ wederiguere ¿wãcũrigari? Biiro jĩã:

Yũũ macũ, Cõãmacũ mũũrẽ bayiró wederẽmena quẽnojeáadutiri, teero ññacõãrijãña. Cũũ mũũrẽ tutiri, páasutirijãña.

⁶ Cõãmacũ cúã maĩrãrẽ bayiró quẽnojeári tiiquí.

* 11:32 Jueces 6-8. † 11:32 Jueces 4-5. ‡ 11:32 Jueces 13-16. § 11:32 Jueces 11-12. * 11:32 1 Samuel 16.1-1 Reyes 2.11. † 11:32 1 Samuel 1.1-25.1. ‡ 11:33 Daniel 6. § 11:34 Daniel 3. * 11:35 1 Reyes 17.17-24; 2 Reyes 4.25-37. † 11:36 Jeremías 20.2; 37.15. ‡ 11:36 1 Reyes 22.26-27. § 11:37 2 Crónicas 24.21. * 11:37 Jeremías 26.20-23. † 11:38 “Atibúreco macãrã” jĩnoã Cõãmacũrẽ padeohẽrere.

Niipetira cū pōnarē cū ñañaré tiirí, ñañarō tiiquí,*
jĩ jóanoã.

⁷ Múã ñañarō netōrã, “Cõamacū marĩrē quẽnojeáutigũ tiiquí” jĩrã, ñacãjãña. Cõamacū múãrē cū pōnabiro tiiquí. Niipetira pacusũmũã cū pōnarē quẽnojeári tiiçúa.

⁸ Cõamacū niipetira cū pōnarē quẽnojeári tiiquí. Cū múãrē quẽnohẽrĩ, cū pōna díamacū mee niicu. Pacũ manirã, teero bñarira tiiróbiro niicu.

⁹ Apeyeréja, marĩ wĩmarã niirĩ, marĩ pacusũmũã marĩrē quẽnojeári tiiwá. Cū teero tiiriguere marĩ padeowá. Teero tiirã, marĩ Pacũ ãmũãsepũ niigúpereja toorã nemorõ yũro booa. Teero yũrucujãrã, catirucujãadacu.

¹⁰ Marĩ pacusũmũã atibúrecopũ macãrã, marĩ cūãmena niirĩ, marĩrē quẽnojeári tiiwá. Cū ãñurõ niidutira, cū pōtẽõrõ quẽnowã. Cõamacũpe marĩrē cū tiiróbiro ñañaré manirã niidutigũ, quẽnojeári tiiquí.

¹¹ Diamacũrã niĩã: Marĩrē quẽnojeári tiirítabere tusaya maniã. Pũni niĩã. Teero niipacari, quẽnorémena ãñurõ wáari tia. Too síropũre ãñurõ cū booróbiro diamacũ tiiadacu; ãñurõ niirecutirere bñãadacu.

Cõamacũyere tũodũgáheri, quio niĩã

¹² Teero tiirã, basocã wãmorĩ, ðpori tutuhera tiiróbiro niirijãña; wãcũbayinemoña.

¹³ Múã diamacũ tiirã, maarē suguewara tiiróbiro niĩadacu. Múã teero tiirĩ, opayuriro tiiróbiro wáagucã múãrē ãñurõ ñanũgũdaqui; padeotutúanemogũdaqui. Opayuriro tiiróbiro wãanemoriqi.

¹⁴ Niipetiramena cúaro manirõ ãñurõ niirecutiya. Ñañaré tiiró manirõ niĩña. Ñañaré tiirã marĩ Õpũrē ññariadacua.

¹⁵ Múã tũomasĩña: Sícũno Cõamacū marĩrē ãñurē tiorere duurijããrõ. Sícũno cū wedeseremena, cū tiirémena ãpẽrã padeorere ñañorijããrõ. Teeré tiigú tã ñañaré tiiróbiro niiqui. Tã ñañaré wiiró, oterere ñañocú.

¹⁶ Teero biiri sícũno cū ñamo niĩhẽgõmena ñañaré tiirijããrõ. Teero biiri sícũno Cõamacū marĩrē ticoadarere “buri niiré niĩã” jĩ wãcũrijããrõ. Esaú teero tiiyigu. Juabógũ, cū basocã sōwũ niirere yaarémene cū baipere wasoyigu.

¹⁷ Múã masĩcu: Too síro Esaú cū pacũ “mũãrē ãñurõ wãaadacu” jĩ wedecũrĩ boomiyigu. Cū pacũpe “mũã bairé teeré cũpetitoaawũ” jĩyigu. Cū teero jĩrĩ tũogú, bayiró utiyigu. Teero utipacari, cū pacũ cū bairé cũriiguere wasomasĩña maniyiro.

¹⁸ Múã tíato macãrã Israelya pōna macãrã tiiróbiro ãtãgú padeñãmasĩrigupũre jearia. Tiigupũre bayiró jũũyiro. Toopũre bayiró ñãtĩãyiro. Bũpo páa, wĩno bayiró wãayiro.

¹⁹ Teero biiri múã tíato macãrã tiiróbiro corneta busũrere tũorã. Cõamacū wedeserẽcãrẽ tũoñãria. Cũãpeja cū wedeseri tũorã, cuiremena “nocõrõrã wedesearo sãa” jĩyira.

²⁰ Cõamacū dutiariguere cuinetõnerã, teero jĩyira. Cū dutiarigue biiro jĩyiro: “Atigú ãtãgũpũre cutacũgũnorẽ ãtãperimena déesĩãña; o saderígũmena sããña. Wãicũracãrẽ teerora tiiyã”, jĩyigu Cõamacū.

²¹ Teero wãarigue quionetõjõãyiro. Teero tiigú, Moisés basiro biiro jĩyigu: “Yũũ cuinetõgũ, ñapõpiga”, jĩyigu.

²² Múãpeja tiigupũ jearono tiirã, Cõamacū pũtopũ jearo. Toopũ Cõamacū catirucugũya macã, ãmũãsepũ niirĩ macã niĩã. Tiimacã Jerusalén wãmecutiri macã niĩã. ãtãgú Sion wãmecutirigũcã niĩã. Tiimacãpũ ángelea pau peti niicua.

²³ Cū neã, cũãrẽ ñsenipeocua. Cõamacū pōna cū “ticogũda” jĩriiguere ñeeãdaracã toopũra niicua. Cū wãmerẽ ãmũãsepũ jóatunore niicu. Toopũra Cõamacū niipetirare besegú niiqui. Teero biiri too sugũero macãrãpũ diarira marĩmena sãcãrõména ãñurã quẽnojeãrira toopũ niicua.

* 12:6 Proverbios 3.11-12.

²⁴ Jesús toopú niiqui. Cũu mama netõnére quetire néeatirigu niĩ. Jesuyé díi marĩ ñañaré tiirére coseré toopú niicu. Cũye díi Abelye díi nemorõ wapacutía.†

²⁵ Teero tiirá, Cõamacũ múārē wedegüre sũnarĩjãña. Too suguero macārārē Cõamacũ atibárecopure baurocá wedeseyigu. Cúã cũūrē sũnayíra. Teero tiirá, Cõamacũ cúārē ñañarõ tiiádarere dutiwámasĩriyira. Marĩpereja Cõamacũ ãmuãsepũ wedesequi. Teero tiirá, marĩ cũūrē sũnarĩ, nemorõ ñañarõ tiigúdaqui. Dutiwámasĩña maniádadu.

²⁶ Tíatorpũre Cõamacũ wedeseri, dita cãmeñayiro. Atitópere cũu “tiigúda” jĩriguere cũye queti jóaripũpũre buenoã: “Sĩcãrĩ dita cãmeñarĩ tiinemógũda. Dita díicũre cãmeñarĩ tiirícu; ãmuãsepũ niirécãrē cãmeñarĩ tiigúda”,‡ jĩiyigu.

²⁷ Cũu “sĩcãrĩ dita cãmeñarĩ tiinemógũda” jĩigũ, ateré jĩigũ tiii: Niipetire cũu bauanériguere néecomasiñenorē cõãgũdaqui. Néecomasiña maniré díicu putuáadacu.

²⁸⁻²⁹ Cõamacũ Õpũ niirõ marĩ cũumena niĩádarõ néecomasiña mania. Teero tiirá, Cõamacũrē ãsenire ticoada. Cũu tũsarópũra cũūrē marĩ padeorére wiyaáda. Marĩ Õpũ Cõamacũ niipetire ñañarére ãñurõ jũupetiri tiirimebiro niĩ. Teero tiirá, cũūrē padeorá, quioníremena padeoáda.

13

Cõamacũ tũsarére tiiyá

¹ Múã Jesuré padeorá sĩcũpõna tiiróbiro cãmerĩ maĩrucújãña.

² Múãye wiseripũ jearáre ãñurõ bocaya. Teeré acabórijãña. Æpērã teero tiirá, ángelea jearirare bocayira. “Ángelea niicua”, jĩ masĩriyira.

³ Peresuwiipũ niirārē wãcũña. Cúãmena toopú niirã tiiróbiro tũgueñaña. Ñañarõ netõ, cãmitunoriracãrē wãcũña. Múãcã cúãbirora õpũũcutia. Teero tiirá, ñañarõ netõápumasã.

⁴ Niipetira wãmosárirare quioníremena iñaña. Múã ñamosãnumiã niĩhērãmena, múã manusũmũã niĩhērãmena ñeeaperijãña. Nũmomanirã, manũmanirã noo booró ñeeapercãmesãrãrē Cõamacũ ñañarõ tiigúdaqui. Teero biiri wãmosárirã niipacara, Æpērãrē ñeeaperare ñañarõ tiigúdaqui.

⁵ Niyerure bayiró peti ãgaripéarijãña. Múã cuorémã ãseniña. Cõamacũ biiro jĩrigu niĩwĩ: “Mũarē sĩcũrã duucũricu; cõãwaricu”,* jĩrigu niĩwĩ.

⁶ Teero tiirá, wãcũbayiremena biiro jĩmasiã: “Marĩ Õpũ yũre tiiápuũ niĩ. Sĩcũ yũre ñañarõ tiidũgári, cuiria”,† jĩmasiã.

⁷ Múãrē ãonírirare Cõamacũye queti múārē wederirare wãcũrucujãña. Cúã ãñurõ tiirécãti yapacutĩriguere wãcũña. Cúã padeorírobiro tiinũnũseya.

⁸ Jesucristo wasoríqui. Too sugueropũ, mecãtígãrē, too síropũre teerora niirucugũdaqui.

⁹ Teero tiirá, Æpērã múārē merẽã wederi, tũonũnũserijãña. Cõamacũ cũu ãñurē ticorémãna marĩrē yeeripũnarĩpũ wãcũtutuari tiiáro. Marĩ yaaré marĩ yeeripũnarĩrē wãcũtutuare ticoricu. Teero tiirá, múārē “ateré yaaya; teeré yaarijãña” jĩrĩ, tũorijãña.

¹⁰ Jesús marĩ ñañaré tiiré wapa sããnórigu niĩwĩ. Cõamacũwiipũ paiá wáicũrãre sããrã, teemãna Cõamacũrē acabóre sãĩrã tiimícua. Teero tiirá, cúã Jesús acabórerẽ masĩricua.

¹¹ Paiaré dutigú Æñunetõjõãri Tatiapũre wáicũraye díire néesãwaqui. Tee díire Cõamacũrē ticoqui, basocá ñañaré tiiárigue wapare acabóre sãĩgũ. Cúãye õpũũrĩrē macã wesapũ néewa, sóedutiqui.

¹² Teero tiiróbiro Jesús macã wesapũ ñañarõ netõ, diayigu. Cũye díimãna marĩrē ãñurã putuári tiigú, teero tiiyigu.

† 12:24 Génesis 4.10. ‡ 12:26 Hageo 2.6. * 13:5 Deuteronomio 31.6. † 13:6 Salmo 118.6-7.

13 Cũ macã wesapũ diarigue “bobo niiã” jĩnoyiro. Cũ diari, basocã cũrẽ tuti, doojãyira. Marĩcãrẽ ãpẽrã tuti, doopacãri, cũrẽ nãnããda. Cũã doorere teero tũgueñajããda.

14 Atibúrecore marĩ niirĩ macãrẽ niidoaricu. Apemacã too síropũ marĩ niirucudari macãrẽ yuera tiia.

15 Teero tiirã, Cõãmacũrẽ usenire ticorucujããda Jesucristo marĩrẽ ãñurẽ tiirĩguemena. Tee marĩ Cõãmacũrẽ ticorẽ niiã. Cũãmena usenirã niijĩrã, ãpẽrãrẽ biiro jĩãda: “Cũã marĩ Õpũ niirĩ; ãñunetõjõãĩ”.

16 Teero biiri ãpẽrãrẽ ãñurõ tiirere acabórijãña. Múã cõorémãna ãpẽrãrẽ tiiápuya. Múã teero tiirẽ múã Cõãmacũrẽ ticorẽbiro niiã. Múã teero tiirĩ, useniqui.

17 Múãrẽ sũonĩrãrẽ yũyũ. Cũã dutirere tiiyã. Cũã múãrẽ apeyepere padeorĩ jĩrã, ãñanũnũse, buerucucua. Cũã ateré masĩcua: Too síro Cõãmacũ cũãrẽ “¿diamacũ bueri; o merẽã buerite?” jĩ sãĩñágũdaqui. Múã cũã dutirere yũrĩ, useniremena múãrẽ coteadacua. Cũãrẽ bóaneõrã niirĩ tiirĩjãña. Múã cũãrẽ netõnũcãrĩ, cũã múãrẽ ãñurõ tiiápumasĩribocua.

18 Æsãrẽ Cõãmacũrẽ sãĩbosárucujãña. Æsã ãñurõ diamacũ tiijĩrã, ãñurõ yeeripũnacutia. Niipetirere ãñurõ tiidugãa.

19 Múã yũre bayirõ sãĩbosãri booa. Múã sãĩrĩ, Cõãmacũ boorĩ, máata múã pũtopũ niigũdacu sũcã.

Wedeyaponorigue

20 Cõãmacũ múãrẽ ãñurõ niirecutirere ticogũ niirĩ. Cũãrã Jesuré oveja cotejú tiirõbiro niigũ ãñugãrẽ diarigũrẽ masõrigũ niirĩ. Cũãrã marĩ Õpũ Jesucristoye díimãna mama netõnédoare quetire jearĩ tiirĩgũ niirĩ.

21 Cũãrã múãrẽ diamacũ quẽnojeãri tiiãro. Niipetire múã tiirémãna ãñurã niirĩ tiiãro. Teero tiirĩ, cũã boorere tiimasĩãdacu. Cũãrã Jesucristo tutuaremena marĩ cũã tũsarere tiirã niirĩ tiiãro. Cristore usenipeorucuada. Teerora tiãda.

22 Yãa wedera, yũ múãrẽ wederere ãñurõmãna tũoyã. Ate yũ múãrẽ jóacoripũ yoeripũ niã.

23 Múãrẽ ateré wedea: Marĩya wedegũ Timoteo peresuwiipũ niãrigure wionécotoayira mée. Cũã máata yũ pũtopũ jearĩ, múã pũtopũ wãagũ, cũãrẽ nẽewagũda.

24 Niipetira múãrẽ sũonĩrã ãñuãrõ. Niipetira Jesuré padeorãcã ãñuãrõ. Italia macãrã múãrẽ ãñudutiya.

25 Cõãmacũ múã niipetirare ãñurẽ ticoaro. Teerora tiiãro.

SANTIAGO jóaripũ

Ãñuduticorigue

¹ Yũ Santiago múãrẽ ãñudutia. Yũ Cõãmacũrẽ padecotegu, teero biiri marĩ Õpũ Jesucristore padecotegu múãrẽ Israelya põnarĩ macãrã doce põnarĩ macãrãrẽ apeyé ditapu wáabaterirare jóaa.

Masĩré ãñurẽ Cõãmacũmena atia

² Yáa wedera, múãrẽ noo niirẽ ñañarõ wáari, “usenirã niiãda” jĩña.

³ Múã masĩã: Múãrẽ ñañarõ wáari, múã Cõãmacũrẽ padeorẽre ãñomasĩã sũcã. ãñurõ padeorĩ, wãcũtutuare múãrẽ jeanemoã.

⁴ Tee wãcũtutuare múãpũre jeapetiaro. Tee jeari, padeotutũara, basocã ãñurã, pãerogã padeorẽ dũsanóhẽrã niiãdacu.

⁵ Masĩré cõohérano Cõãmacũrẽ sãĩãrõ. Ticogũdaqui. Cõãmacũ tutiro manirõ niipetirare cũã sãirẽ nemorõ ticonemoqui.

⁶ Padeorẽmena sãĩãrõ. “Õba, ticoriboqui” jĩrõ manirõ sãirõ booa. Teero jĩrãno día pairímaa maquẽ ocoturĩ tiiróbiro niiya. Tee wĩno páapuri wájõãrucu, atijõãtirucu tiia.

⁷ Cõãmacũ teero wãcũrãnorẽ ticoridojãqui.

⁸ Sicabũrecore merẽã, apebãrecore merẽã wãcũcua; sica diamacũ wãcũhẽrã niiya.

⁹ Jesurẽ padeorã búri niirã ññanopacara, usenirõ booa; Cõãmacũ ññacoropũre búri niirã mee niicua.

¹⁰ Pee apeyé cõorácã Jesurẽ padeorã usenirõ booa. Cũã padeorẽ cũã cõorẽ nemorõ wapacutía. Cũã cõorẽpeja coori sñidíaro tiiróbiro petidíaadacu.

¹¹ Táa muĩpũ bayirõ asirĩ, sñijõãcu. Tee cooricã budujõãcu; ãñurẽ niiãrigue niipacaro, peticú. Tee tiiróbiro pee apeyé cõorácã cũã niyeru wapatãriromena diajõããdacua.

Jĩcõãsãrere Cõãmacũ mee tiidutĩ

¹² Ñañarõ wáapacari, wãcũtutuarano usenicua. Cõãmacũ cũã padeorẽre duuhéri ññagũ, cũãrẽ catirẽ petihẽre ticogũdaqui. Teerẽ “ticogũda” jĩrigu niiwĩ cũãrẽ maĩrãrẽ.

¹³ Sĩcũno ñañarẽ tiidugáro jeari, “Cõãmacũ yũre teero tiidutĩ” jĩrijãrõ booa. Cõãmacũ ñañarẽ tiidugágu mee niĩ. Cũã ãpẽrãrẽ ñañarẽre jĩcõãsãgũno mee niĩ.

¹⁴ Biirope biia: Ñañarẽ tiidugãrere wãcũsugueari siro, ñañagũ jĩcõãsãrõ tiiróbiro wáacu. Teero tiigá, apeyenó ñañarẽ tiidutĩrere pãerogãmenarã “jáũ” jĩjãqui.

¹⁵ Cũã tee ñañarẽ tiidugãremena ñañarẽre tiiquí. Cũã niipetire tiirĩpojĩgũ, catigú niipacu, diarigu tiiróbiro niitoaqui.

¹⁶ Yáa wedera, wisirĩjãña.

¹⁷ Niipetire ãñurẽ, teero biiri diamacũ maquẽ marĩrẽ diijeácu; teerẽ ticoqui Cõãmacũ ãmũãsepũ niigũ. Cũãrã niiqui niipetira sñawócorare, ãmũãsepũ baurãre tiirigu. Cũã wasorĩqui; cũãrẽ cãmotãreno manicú.

¹⁸ Cõãmacũ cũã boorĩrobirora cũye queti diamacũ maquẽmena marĩrẽ catirẽ petihẽre ticorigu niiwĩ. Teero cũã diamacũ buerẽ cũĩriguere ãñurõ padeosuguéjĩrã, ote dũca cõorigũ butisuguerẽpa tiiróbiro niicu. Butisuguerẽpa Cõãmacũrẽ usenire ticorẽpa niiru-cuyiro.*

Cõãmacũrẽ padeorã diamacũ tiirẽcutire

* 1:18 Éxodo 23.16,19.

19 Yáa wedera, ateré masiña: Ápērã wederi, t̃omasĩada jĩrã, ãñurõ t̃oyá. Múã cáã wederére t̃otóa, wãcũtoarap̃a wedeseya; máata cúarijãña.

20 Marĩ cúara, Cõamacũ booró tiirícu.

21 Teero tiirá, niipetire múã ñañarõ wãcũrere, ñañaré tiiréc̃tirere duujãña. Cõamacũrē “jáa” jĩ, cũye queti marĩrē cũ cũrere diamacũ padeoyá. Tee quetire t̃o, padeorá, múã netõnénoãdacu.

22 Cõamacũye quetire búri peti t̃oríjãña. T̃oári siro, tee queti dutirére tiiyá. Tiihéranõ cáã basiro jĩditora tiicúa.

23 Tee quetire t̃o, tee dutirére tiihég̃ano biiro biii: Cũya diapóare ãnorõp̃á iñaqui.

24 Cũ baurére ãñurõ iñañari siro, cãmenucã witiwagura, acabójq̃qui.

25 Áp̃rē cũ Cõamacũye t̃oáriguere wãcũrucu, acabóriqui. Cõamacũ dutiróbirora cũ tiirucujãqui. Cũ teero tiiréc̃tiremena Cõamacũ cũrē usenirĩ tiigúdaqui. Cõamacũye queti diamacũrã niã. Teemena marĩ ñañaré dícu tiidugamiãriguere tiidúri tiiríg̃a niwĩ.

26 Áp̃i “у̃̃ Jesuré padeogú niã” jĩ wãcũmiqui. Teero jĩpac̃a, ãp̃rãrē ñañarõ wedesequi. Teero tiigú, cũ basiro jĩditog̃a tiiqui. Cũnorē padeoré búri niiré niã.

27 Cõamacũ marĩ Pac̃ure diamacũ padeogúpeja biiro tiiréc̃tiro booa: Pac̃a manirãrē, wapewia numiãrē cáãrē merēã wáari, tiápuro booa. Teero biiri atibáreco maq̃ē ñañarére tiiññuserijãrõ booa.

2

Basocáre s̃cãrĩbíro iñaña

1 Yáa wedera, múã marĩ Ōp̃ã Jesucristo ãñunetõjõãgũrē padeojĩrã, basocáre s̃cãrĩbíro tiiyá.

2 Apetó tiigú, ùm̃a s̃cũ múã neárí wiip̃a sããatiboqui. Cũ wãmosũã tuusãri beto oro beto, suti ãñuré sãñagú niiboqui. Toorã ãp̃i apeyenó c̃ohég̃a sutiró buc̃roniãrõ sãñagú sããatiboqui sũcã.

3 Múãpe padeorém̃ena suti ãñuré sãñagúrē iña, cũrē “ãno ãñurõp̃a duiya” jĩbocu. Apeyenó c̃ohég̃upereja “jõõ nucũña” o “ãno yepap̃a duijãña” jĩjãbocu.

4 Múã teero tiirém̃ena basocáre s̃cãrĩbíro tiihéra tiicú. “Suti ãñuré sãñagú bóaneõgũ nemorõ wapapacái”, jĩ wãcũmicu. Tee wãcũrē ñañaré niã.

5 Yáa wedera, ỹ̃ure t̃oyá: Apeyenó c̃ohéranorē Cõamacũ besequi, cáã padeoré pairó wapacutíro wáaaro jĩgũ. Cũ p̃top̃a wáaaro jĩgũ, besequi. Cũ jĩrirobirora cũrē maĩrã cũ p̃top̃a niãdacua.

6 Múãpe apeyenó c̃ohérare doo, bobosãcu. ¿Noã múãrē tiápei? Pee c̃orá tiápecua. ¿Noã múãrē ñee, queti beserí basocu p̃top̃a néewadutii? Cáãrã tiicúa.

7 Cáãrã múã padeogú wãmerē buijãcua. Múãpe cũ wãmerē padeorém̃ena jĩcu.

8 Múã Cõamacũ dutirére ãñurõ tiipetídugara, cũye queti jóaripũp̃a jĩrõbirora tiiyá: “M̃u basiro maĩrõ tiiróbirora ãp̃rãcãrē maĩñá”.* Teeré tiirá, diamacũ tiirá t̃ia.

9 Múã basocáre s̃cãrĩbíro tiihéra, ñañaré tiirá t̃ia; Cõamacũ dutirére netõnucãrã t̃ia.

10 S̃cãno Moisére dutiré cũrigue niipetirere tiipetipac̃a, sicawãme tiihérogãmenarã, tee dutiré niipetirere netõnucãgũ niiqui.

11 “Áp̃i ñmorē ñeeaperijãña”, teero biiri “basocáre s̃iãrĩjãña” jĩrere dutiríg̃a niwĩ Cõamacũ. Múã s̃cũrē siãrã, ãp̃i ñmorē ñeeaperipacara, Moisére dutiré cũriguere netõnucãrã tiicú.

12 Cõamacũ múãrē mama dutiré cũriguem̃ena† múã tiiríguere iña, wapa tiigúdaqui. Teero tiirá, ãñurõ wedeserecati, ãp̃rãrē ãñurõ tiiréc̃tiro booa.

* 2:8 Levítico 19.18. † 2:12 Mama dutiré cũrigue “ãp̃rãrē maĩñá” jĩrē niã.

¹³ Āpērārē bóaneō ññahēri siro, Cōāmacūcā bóaneōrō manirō wapa tiigúdaqui. Bóaneō ññarapeja cūwapa tiirōpūre cuiro manirōmena añurere ñeerā wāaadacua.

Ññurē tiirēmena Jesurē padeoró booa

¹⁴ Yáa wedera, sīcū “yuu Jesurē padeóa” jīlboqui. Teero jīlpacu, āpērārē añurē tiēñoriboqui. Cūwapa padeorē ¿ñeenómena wapacūtībogari? Teero padeorē cūūrē netōrī tiirīcu.

¹⁵ Apetó tiirá, Jesurē padeorá suti wasorē cuohéra, yaaré cuobayíhera múāmena niibocua.

¹⁶ Sīcū múā menamacū cūārē ateré jīlboqui: “Múā añurō wáaya; yuśuári, asibusúre suti sñañjīrā niīña; múā yaadugarecōrō yaaya”, jīlboqui. Cūwapa cūā boorere ticoripacu, cūwapa tee jīrē wapamaníā.

¹⁷ Marī padeorē tee queorē tiiróbiro niīā. Marī padeopacára, āpērārē tiápūheri, wapamaníā.

¹⁸ Apetó tiigú, yuu jīlriguere padeohéguno ateré jīlboqui: “Sīcū añurere tiirīpacu, Jesurē padeoquí. Āpīpē añurépere tiiquí”. Cūwapa teero jīrere biiro wedeguda: “Cūwapa añurē tiirīpacari, ¿deero tii marī cūwapa Jesurē padeorere ññamasīboatau? Cūwapa añurē tiēñoremena cūwapa Jesurē padeorere ññamasībocu”.

¹⁹ Cūūpe “Cōāmacū sīcūrā niiqui” jīl padeoquí. Tee añuniā añurōpeja. Wātīācā padeocúa tiirápūja. Tee wācūrā, ñapōpicua cuira.

²⁰ Cūwapa tuomasīridojāgū niī. Yuu jīlriguere wācūbua, ateré masīrō booa: Marī “Jesurē padeóa” jīlpacara, āpērārē añurō tiihēri, marī padeorē wapamaníā.

²¹ Marī ñecū Abrahamye maquērē wedeguda. Abraham cūwapa macū Isaare útābú sotoápu siatúpeomiyigu. Cōāmacū cūwapa tiirere ññagū, cūūrē “añugūrā niī” jīl ññayigu.

²² Atecārē tuomasīrō booa: Abraham Cōāmacūrē padeoyīgu. Teemēna Cōāmacū tiidutīrirobirora tiiyīgu. Teero tiigú, cūwapa tiirēmena cūwapa padeorere tiyapácūtiyīgu.

²³ Teero cūwapa tiirīguemena Cōāmacūye queti jóaripū niirē diamacú wáaro tiirīro niiwā. Tiipū biiro jīlā: “Abraham Cōāmacūrē padeoyīgu. Teero tiigú, Cōāmacū cūūrē ‘añugūrā niī’, jīl ññayigu”, † jīl jóanoā. Too síro Cōāmacū Abrahamrē “mūyuu menamacū niīā” jīlrigu niīwī.

²⁴ Tee quetimena ateré añurō masīnoā sáa: Marī Cōāmacūrē padeorá añurō tiirī, Abrahamrē tiirīrobiro marīrē “añurārā niīya” jīl ññaqui. Ūserimena dícu “Cōāmacūrē padeóa” jīlārē “añurārā niīya” jīl ññariqui.

²⁵ Teerora wáyairo too suguero macōpu ūmūārē ñeeape wapatárigore. Coó Rahab wāmecūtiyigo. § Judíoa cooya macā macārā wāpārā niiyira. Coó Cōāmacūrē padeojīgō, judíoa jeari, añurō bocayigo. Too síro cūā dutiwáadarimarē ēñocóyigo. Cōāmacū coo tiirere ññagū, coore “añugōrā niīyo” jīl ññayigu.

²⁶ Atemēna putuáa: Sīcū Jesurē padeopacú, añurē tiihēri, cūwapa padeorē wapamaníā. Cūwapa padeorē sicaōpūū yeeripūna duuári siro tiiróbiro niicu; catiricu.

3

Ññerōrē cāmotámasīrō booa

¹ Yáa wedera, múā watoapūre pau peti basocáre buerá niirijārō booa. Múā masīcu: Cōāmacū ūsā Jesuyere bueré wapa ūsā tiirīguere āpērā nemorō añurō besegudaqui, ūsārē wapa tiiádari suguero.

² Marī niipetira pee ñañaré tiirucúa. Sīcū péerogā ñañaré wedeseheguno añugú peti niiqui. Cūwapa wedeseāmajādugarere cāmotámasīgū, niipetire cūwapa ñañaré tiidugarecārē cāmotámasīqui.

† 2:23 Génesis 15.6. § 2:25 Josué 2.

³ Marĩ cõmebetórigãrẽ caballoaye ɯseripɯ sããã, caballoa marĩrẽ yɯɯaro jĩrã. Teebetorigãmena marĩ wáadɯgaropɯ cúãmena wáamasĩã.

⁴ Teerora niiã dooríwɯcãrẽ. Tiiwú pairíwɯ niipacari, wĩno bayiró páapucopacari, tiiwuré waatúɯ péeripĩgãmenarã cãũ wáadɯgarope waatúcoi.

⁵ Marĩya ñemerõmena teerora wáacu. Marĩya ñemerõ marĩya õpũũ dɯarógã niipacaro, pee peti wedeseremena paɯre ñañomasĩã. Pecame péerimegã niipacaro, marĩ sĩãyócori, pairó macãɯcũ niiãrirore jũũpetiri tiia.

⁶ Pecame tiiróbiro niiã marĩya ñemerõ. Péerogã niipacaro, pee ñañaré wedesemasĩcu. Noo booró niipetire ñañaré wáari tiicú. Tee ñañarõ wedesere wãtĩmena pɯatocaticu. Niipetiro marĩ catirí bɯrecorire añurõ niimiãriguere ñañocú.

⁷ Basocá niipetira wáicɯrare, wɯuráre, yepapɯ wéerare, díã macãrãrẽ yɯɯari tiimasĩcua. Cúã sicatorɯra yɯɯari tiimasĩnotoarira niiwã.

⁸ Marĩya ñemerõ docare yɯɯari tiimasĩricu. Añuré dícu wedesedɯgapacara, ñañaré wedesecu. Aña bacarí, cãũ nima ticoro tiiróbiro marĩ wedesere basocáre ñañarõ tiicú.

⁹ Marĩya ñemerõmena Cõãmacũ marĩ Õpũrẽ marĩ Pacɯre ɯsenire ticopacara, basocáre cãũ tiiróbiro baurá tiinórirare ñañarõ wedesea.

¹⁰ Sicaɯseromena Cõãmacũrẽ ɯsenire ticoa; tiɯseromenarã ãpẽrãrẽ ñañarõ wedesea sũcã. Yáa wedera, teeré tiiríjãrõ booa.

¹¹ Sicacope oco wimirí copepɯre oco añuré, oco ñañaré wimiricu.

¹² Narañagũ pica dɯcacɯtiricu. Picagɯ ɯse dɯcacɯtiricu. Tee tiiróbiro oco móã ocare wimirí copepɯre oco móã ocahere wimiricu.

Diamacũ tɯomasĩrã tiiré

¹³ Múã watoapɯre añurõ tɯgueñapõtẽõɯcõrã, tɯomasĩrã niicua. Cúã añurõ tiirécɯtirere ãñoãrõ “yɯɯ tiirére ññaña” jĩrõ manirõ. Biirõ tiigúno tɯomasĩgũ peti niĩ.

¹⁴ Múã tɯomasĩpetipacara, ãpẽrãrẽ doe, cúãrẽ pesucɯtira, “ãpẽrã nemorõ tɯomasĩã” jĩrijãña. Múã teeré tiirécɯtira, diamacũ maquẽrẽ cõãrã tiia.

¹⁵ Tee cúã tɯomasĩmiãrigue Cõãmacũ ticoré mee niiã. Atibáreco maquẽ wãcũré niiã; basocá cúã basiro wãcũré niiã; wãtĩã wãcũréno niiã.

¹⁶ Múã watoapɯ doere, teero biiri pesucɯtire niirí, sícãrõména niirecɯtiherecã niiãdacu. Noo booró niipetire ñañaré wáaadacu.

¹⁷ Cõãmacũ tɯomasĩre ticoré cɯorápeja ñañarére ãmaãrõ manirõ niicua. Cúãjã biirõ niicua: Añurõ niirecɯtirere boorá, basocáre añurõ wépeora, wederére añurõ tɯoñérã, ãpẽrãrẽ bóaneõ ñnarã, niipetirare añuré tiirã, niipetirare sícãrĩbíro tiirã, tiiditõro manirõ añurõ tiirécɯtira niicua.

¹⁸ Añurõ niirecɯtirere tiidɯgáranõ añurõ niirecɯtire maquẽrẽ wedesecua. Too síropɯre cúã teero jĩãriguemena diamacũ niirecɯtirere ññaãdacua.

4

Atibáreco maquẽrẽ maĩré

¹ ¿Ñeeména cãmerĩquẽĩ? ¿Ñeeména cãmerĩtutii? Múã popeapɯ ñañaré tiidɯgáre, wãcũɯɯɯseremena teero wáaa.

² Múã apeyenó cɯodɯgápacara, bɯamasĩricu. Cɯodɯgára, ãpẽrã cɯoráre sĩãcú. ãpẽrã cɯorére ññajĩrã, ññatuticu. Múã boorére bɯamasĩhãrã, cãmerĩtutiãmajãcu; cãmerĩquẽcu. Múã boorére bɯamasĩricu, ¿deero tiirã? Cõãmacũrẽ sãiríjĩrã.

³ Sãĩpacári, Cõãmacũ ticoriqui. Añurõ wãcũrémena sãĩricu; múã cãũ ticoréména ñañaré tiidɯgácu.

⁴ Múã s̄cō numið manꝛcutipaco, apegó manꝛē maĩgð tiiróbiro niicu. Atibáreco maquērē maĩrãno Cõãmacūrē ñnatutira tiiróbiro niicua. Múã teeré mas̄icu. Teero tiirá, atibáreco maquērē maĩdugáranano Cõãmacūrē ñnatutigu tiiróbiro wáacua.

⁵ Cõãmacūye queti jóaripũꝛu bári peti ate jóanorð mee tiia: “Cõãmacū marĩrē Espíritu Santore ticorigu niijǵũ, ãpērãrē nemorð cūũrē marĩ maĩrĩ booquí”, * jĩ jóanoã.

⁶ Cõãmacū marĩrē ãñurð tiigú tiiapunemomas̄iqui. Teero tiiró, cūũye queti jóaripũꝛu ate jóanoã:

“Ãpērã nemorð niiã” jĩrã Cõãmacū tiiapurere cꝛorícua.

Teero jĩhērãpe cūũ tiiapure cꝛocúa,†

jĩ jóanoã.

⁷ Teero tiirá, Cõãmacū dutirére ãñurð yũũrã niiña. Satanás múãrē jĩcõãsarĩ, wãcūtutuaya. Wãcūtutuari, yoari mee nii, wájõãgũdaqui.

⁸ Cõãmacūrē wãcũrucujãña. Múã teero tiirí, Cõãmacū múãmena niirucujãgũdaqui. Múã ñañaré tiirére tiidújãña. Múã Cõãmacūrē, teero biiri atibáreco maquērē s̄cãrõména maĩdugára múã teero wãcũrere wasoyá.

⁹ Múã ñañaré tiirére wãcũ, wãcũpati, utiya. Múã buimírigue utiré wasoáro. Múã usenimirigue bóaneðrð tũgueñare wasoáro.

¹⁰ Múã marĩ Õꝛũ ññacoropũre “yũũ bári niigú niiã” jĩ wãcũrucuri, cūũ múãrē uputí macãrã wári tiigũdaqui.

Marĩ “pecameꝛu wáagũdu nii” jĩmas̄ricu

¹¹ Yáa wedera, cãmerĩ buiáperijãña. S̄cãrĩbíro padeopacá, s̄cũ ãpĩrē buijãgũ, cūũrē “pecameꝛu wáagũdu nii” jĩgũ tiiquí. Teero jĩgũno Cõãmacū dutirére buijãgũ tiiquí. “Cõãmacū dutiré nemorð mas̄iã yũũja” jĩdugagu niiqui. Teero jĩgũ tee dutiré maquērē tiiríqui. ãñurð “jáũ” jĩrõno tiigú, “Cõãmacū dutiré queoró niiria” jĩgũ tiiquí.

¹² Cõãmacū s̄cũrã dutirére ticogú niĩ. Cūũ dícu marĩ tiirére ãñurð ñña, “pecameꝛu wáagũdu nii” jĩmas̄iqui. Cūũ dícu marĩrē netõnémas̄iqui. Cūũrã s̄cũ pecameꝛu wáadutimas̄iqui. Múãpe “pecameꝛu wáagũdu nii” jĩmas̄ricu.

Ñamigã wáadarere mas̄iã maniã

¹³ Múã biiro jĩrecutia: “Mecũã o ñamigã tiimacãꝛu wáagũda. Toopá sicacũma nii, pade, pairó niyeru wapatãgũda”, jĩicu. Múã teero jĩrécutirano yũũre tũoyá:

¹⁴ Múãrē ñamigãno merẽã wáadarere mas̄ricu. Múã catiré õme tiiróbiro niiã; péerogã bau, too síro ditijõãã.

¹⁵ Teero jĩrõno tiirá, biirope jĩrõ booa: “Apetó tiigú, Cõãmacū boorí, cūũ catiré ticori, teeré tiinóãdacu”, jĩrõ booa.

¹⁶ Múãpe teero jĩria. “Õsã basiro too síro tiiwáadarere mas̄iã” jĩsũguea. Niipetire teero jĩsũguereno ñañaniã.

¹⁷ S̄icũno ãñuré tiirére tiimas̄pacũ, teeré tihégũno Cõãmacūrē netõncãgũ tiiquí.

5

Pee apeyé cꝛorãre wederigue

¹ Pee apeyé cꝛorã, yũũre tũoyá: Múãrē ñañarð netõré niiãdacu. Tee ñañarð netõãdare wãcũrã, bayiró acaribíremena utirá niiña.

² Múã pee cꝛoré bóajõããdacu. Múãye sutire butua weejããdacua.

³ Múãye oro, múãye niyerupe cutawi bóajõããdacu. Cõãmacū cūũ basocãre wapa tiiadari bũreco jeari, cūũ múã ññacoropũ tee cutawiriguere ññagũdaqui. Tee cutawirigue múã niyeru maĩrĩ siro, múã ãpērãrē tiiapuheri siro, teero ãñoãdacu. “Múã pecameꝛu wáadara

* 4:5 Éxodo 20.5. † 4:6 Proverbios 3.34.

niitoaa méé”, jĩrõ tiiádacu. Atibáreco petiádari bũreco niipacari, múã búri peti pairó niyeru iñanomiã.

⁴ Múã ãmuãrẽ oteré dũca seedutípacara, wapatípetiririra niwã. Tee cúãrẽ niyeru wapatíririguere Cõãmacũ iñiqui. Paderá bayiró busurómena “queoró wapatíriawã” jĩrẽre Cõãmacũ niipetire sotoapũ niigú tũoquí.

⁵ Múãpe atiditapũre pee peti cũonetõncãã. Múã tusarénorẽ tiidũgápetira niiã. Múã wecuá ãñurõ diicũtira tiiróbiro niicu; wecuá cúãrẽ sããdari bũrecore masĩricua.

⁶ Múã ãpẽrãrẽ cúã bayiró peti wapa cũorípacari, queti beserí basocũ putopũ néewa, “wapa cũoóya” jĩicu. Cúãrẽ sããdutícu. Cúãpe deero tii masĩricua.

Jesucristo putuaatiadari suguero, wãcũtutuadutire

⁷ Yáa wedera, múã masiã: Marĩ Õpũ putuaatigũdaqui. Cũũ putuaatiadari suguero potocõrõ manirõ yueya. Sĩcũ otegú cúũ oteré dũcacũtiri cotequi, ãñurõtõpũ yaaada jĩgũ. Cũũ oteri siro, oco pearoo jĩgũ, potocõrõ manirõ yuequi.

⁸ Cũũ tiiróbiro múãcã “marĩ Õpũ putuaatigũdaqui” jĩrã, potocõrõ manirõ yueya. Wãcũtutuaya. Cũũ putuaatiadaro jeadaro péerogã dũsacú.

⁹ Yáa wedera, cãmerĩ wedepatirijãña, Cõãmacũ marĩrẽ ñañarõ tiirí jĩrã. Cõãmacũ basocãre wapa tiiádari bũreco jeaatiro tiia.

¹⁰ Profetas tiiriguere wãcũña. Cúã Cõãmacũye quetire wederi, ãpẽrã cúãrẽ ñañarõ tiiyíra. Cúãrẽ teero tiipacári, ñañarõ netõpacára, wãcũtutua, nũcãjãyira. Cúã tiiróbirora múãcã tiiyá.

¹¹ Basocãre ñañarõ wáapacari, cúã wãcũtutuari, cúã doca “ãñurã niwã” jĩã marĩ. Job wãmecũtigũye queti maquẽrẽ múã masĩcu.* Cũũrẽ ñañarõ wáapacari, wãcũtutuayigu. Too síro Cõãmacũ cúũrẽ ãñurõ tiiríguercãrẽ masĩcu.† Tee quetimenapura “Cõãmacũ bóaneõ iñaré cuogú niĩ” jĩrécãrẽ ãñurõ iñamasĩnoã.

¹² Cõãmacũrẽ wãmepeorijãña. Tee ãputí maquẽ niiã. Múãrẽ sãñárĩ, “tiiáwã” o “tiiríawũ” jĩrẽ dícu jĩña. Jĩnemorijãña, Cõãmacũ marĩrẽ ñañarõ tiirí jĩrã.

¹³ Sĩcũ Jesuré padeogũre ñañarõ wáari, Cõãmacũrẽ tiiapũre sãĩrõ booa. Ësenigũnope Cõãmacũrẽ basapeoro booa.

¹⁴ Diarecutigũno Jesuré padeorá menamacãrã bũtoá dutirãre boocóro booa, cúũrẽ use tuusĩããrõ jĩgũ. Cõãmacũ netõnéãrõ jĩgũ, sãĩdutíbosaro booa.

¹⁵ Cúã padeorẽmena sãĩrĩ, diarecutigũ netõnẽnogũdaqui. Cõãmacũ cúũrẽ diaré netõrĩ tiigũdaqui. Cũũ ñañaré tiirí siro niirĩ, Cõãmacũ cúũrẽ acabógũdaqui.

¹⁶ Teero tiirã, múã ñañaré tiiriguere cãmerĩ wenedetõña. Cõãmacũrẽ sãĩbosáya, diarecutirare netõnéãrõ jĩrã. Sĩcũ basocú ãñugú padeorẽmena sãĩrĩ, Cõãmacũ yũurijã tiiríqui.

¹⁷ Elías marĩ tiiróbiro basocú niyigu. Cũũ Cõãmacũrẽ “oco pearijããrõ” jĩ bayiró sãiyígu. Itiãcũma apecũmã deco atiditapũre oco peariyiro.‡

¹⁸ Too síro Cõãmacũrẽ sãiyígu sũcã. Teero tiiró, oco peayiro.§

¹⁹ Yáa wedera, apató tiigú, sĩcũ múãmena niĩarigu merẽã wãcũrẽ wasonóboqui. Cũũrẽ teero wáari iñagũ, ãpĩ cúũrẽ ãñurẽpere wasorí tiibóqui sũcã.

²⁰ Wasorí tiigũno ñañaré tiiariguere ateré tiiquí: Diari siropũre, ñañarõ netõbóariguere netõrĩ tiiquí; acabóre bũarí tiiquí.

Nocõrõrã niiã.

* 5:11 Job 1.1-2.10. † 5:11 Job 42.10-17. ‡ 5:17 1 Reyes 17.1; 18.1. § 5:18 1 Reyes 18.42-45.

PEDRO jóasugueripũ

Ãñuduticorigue

¹ Yũũ Pedro Jesucristo cũũyere wededutigũ beserigũ múãrẽ Cõãmacũ beserirare ãñudutia. Múã yũũ jóacora múãya ditare cõã, aperopũ wáabaterira niiwũ. Teero tiigũ, múã Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, Bitinia dita niirãpũre jóacoa.

² Cõãmacũ marĩ Pacũ too sugueropũ cũũ boorírobirora múãrẽ cũũ põna niiãrõ jĩgũ, besetoarigũ niiwĩ. Espíritu Santomena múãrẽ ñañaré manirã niirĩ tiirígũ niiwĩ, cũũ dutirére tiáro jĩgũ. Jesucristoye díimena múãrẽ cũũyara niirĩ tiirígũ niiwĩ.

Cõãmacũ múãrẽ ãñunemore ticoaro; ãñurõ niirecutiri tiinemóãrõ.

Cõãmacũ ticoadarere yueré

³ Cõãmacũ Jesucristo marĩ Ôpũ Pacũre usenire ticoada. Cõãmacũ marĩrẽ bayiró bóaneõ ññaqui. Teero tiigũ, Jesucristo diarigũpũ masãriguemena marĩrẽ bauánemorira tiiróbiro tiiyígũ. Cũũ teero tiirĩ, marĩ “too síropũ cũũrẽ ññaãda” jĩmasĩã.

⁴ Teeré masĩjĩrã, Cõãmacũ marĩrẽ ticoadarere yuea. Cũũ ticoadare petirícu; ñañaré maniré niicu; teero biiri cũũ ticoadare coori tiiróbiro sñirícu. Cõãmacũ cũũ ticoadarere ãmũãsepũ quẽnocũbosaqui marĩrẽ.

⁵ Múã Jesuré padeocú. Teero tiigũ, Cõãmacũ cũũ tutuaremena múãrẽ cotequi. Múãrẽ ãñurõ tiíadare quẽnoríguepũ niicu. Atibúreco petirĩ, teeré ãñogũdaqui.

⁶ Teeré wãcũrã, usenicu. Atitópere múã merẽã ñañarõ netõrã tiia ména.

⁷ Múã Jesucristore padeoré oro tiiróbiro niicu. Basocá çorora niirĩ? jĩrã, pecame sotoapũ asiopéocua. Ocoári siro, ñañaré poca merẽã jeapeacu; ãñuré oro dícu pũtuácu. Ate tiiróbiro múãrẽ çJesucristore diamacãrã padeomĩ? jĩrõ, ñañarõ netõrĩ tiicú ména. Múã ñañarõ netõjĩrã, tee oro basiro tiiróbiro pũtuáadacu. Teero tiirã, ãñurõ padeonemórã niiãdacu sãa. Jesucristore padeodúheri ññarã, basocá múãrẽ “cũũrẽ diamacãrã padeoóya” jĩ ññaãdacua. Oro wapapacá niĩã. Wapapacãre niipacaro, petijõãcu. Múã Jesucristore padeorépe oro nemorõ wapacutía. Tee doca petirícu. Teero tiigũ, Jesucristo múãrẽ atibúrecopũre pũtuatigũ, “yũũre ãñurõ padeowũ” jĩgũdaqui.

⁸⁻⁹ Múã Jesucristore ññaririra niipacara, cũũrẽ maícú. Atitóre cũũrẽ ññaripacara, padeocú. Múã cũũrẽ padeorĩ, múãrẽ pecamepũ wáaborirare netõnéqui. Teero tiirã, múã Cõãmacũ pũtopũ wáadarere wãcũrã, bayiró usenicu. Múã usenire diamacãrã nijãrõ tiicú. Teero tiirã, “teero useniãmajãrã tiia” jĩmasĩña manicú.

¹⁰ Profetas cũũ múãrẽ ãñuré ticoadarere wedesũguetoayira. Basocãre netõnéãdarere tuomasĩãda jĩrã, cũãcã ãñurõgã buemiyira.

¹¹ Cristo cũãmena niiyigũ. Cũũ Espíritu Santo tiíapuremena cũãrẽ too síropũ wáadarere masĩrĩ tiitóamiyigũ: “Cristo ñañarõ netõgũdaqui; too síro Cõãmacũ cũũrẽ pee dutirére ticogũdaqui” jĩrere masĩrĩ tiitóamiyigũ. Cũã “çdeero biiri niiãdari? çÑeenó wáadari?” jĩrã, bayiró masĩdũgamiyira.

¹² Cõãmacũ cũã masĩdũgari ññagũ, cũãrẽ biiro masĩrĩ tiiyígũ: “Múã wederé queti múã niiritopũ wáaricu ména” jĩrere masĩrĩ tiiyígũ. Múã atitópũ niirãpe ññaãdare niyiro. Cũã wederé queti múã tuotóacu. Atitóre tee quetire wederã Espíritu Santo ãmũãsepũ ticodiocorigũ tutuaremena múãrẽ wedeyira. Jesucristoye queti ãñuré queti niĩã. Ángelea tee queti basocãre netõnére quetire “çdeero peti niirĩ?” jĩ tuomasĩdũgamicua.

Ñañaré manirã niidutire

13 Teero tiirá, “Cõãmacũ boorére tiirucujããda” jĩ wãcũyueya. Múã tiíadarere ãñurõ wãcũtoarapũ tiiyá. “Cõãmacũ marĩrẽ ãñuré ticogũdaqui Jesucristo pũtaatiri” jĩ wãcũrã, useniremena coteya.

14 Múã Jesuré masĩãdari suguero, cũũ boorére masĩririra niuwũ. Bayiró ñañarére tiidugájĩyu. Atitóre múã Cõãmacũ põna niijĩrã, too sugueropũ múã ñañaré tiiriguenorẽ tiirijãña.

15 Biirope tiiyá: Cõãmacũ múãrẽ beserigũ ñañaré manigá niiqui. Teero tiirá, múãcã niipetire múã tiirémena ñañaré manirã niĩña.

16 Cõãmacũye queti jóaripũpũ tee maquẽ jóanoã: “Yũũ ñañaré manigá niĩã. Yũũ tiiróbiro múãcã ñañaré tiirijãña’, jĩyigũ Cõãmacũ”,* jĩ jóanoã.

17 Cõãmacũ niipetirare sĩcãrĩbíro bese, queoró wapa tiiqui; sĩcãrẽ duarĩqui. Teero tiirá, múã cãũrẽ “Pacu” jĩjĩrã, múã catiré burecorire cãũrẽ quioniremena iĩñaña.

18 Múã ñecãsũmũã tiirécũtiriguere múãcã tiimúãatirira niimiwũ. Cũã tiirécũtirigue bári niiré niĩã. Cõãmacũ múãrẽ teero tiirécũtimirirare netõnérigũ niiwĩ. Múã ateré ãñurõ masĩã: Múãrẽ netõnégũ petirénomena (oromena, niyerumena) wapatĩririgũ niiwĩ.

19 Cristoye díimenape wapatĩrigũ niiwĩ. Cũũye díi wapapacáre niicu. Cũũye díi cordero posarigũ niihẽgũ, cãmimanigũye díi tiiróbiro niicu.†

20 Cõãmacũ cũũ atibúreco tiíadari suguero, “Cristo basocáre netõnégũdaqui” jĩtoayigũ. Teero jĩpacũ, máata ticodiocoririgũ niiwĩ. Atitópũ marĩye niíadarere netõnégũdũre ticodiocorigũ niiwĩ.

21 Múã Cristo tiiriguere masĩjĩrã, Cõãmacũrẽ padeocú. Cũũrã Cristo diarigũpũre masõrigũ niiwĩ; cãũrẽ umũsepe pee ãñuré ticoyigũ. Teero tiirá, múã Cõãmacũrẽ padeocú. “Diari siropũ, cãmũmena niĩãdacu”, jĩicu.

22 Múã diamacú niirére yũũjĩrã, Jesucristore padeorá tiirira niiwũ. Cũũrẽ padeojĩrã, múã ñañaré tiirére tiidúrira niiwũ. Teero tiirá, múã atitóre Jesuré padeoráre ãñurõ cãmerĩ wépeomasĩcu. Jĩdutoro manirõ maĩcú. Cãmerĩ maĩrã, wedeseremena dícu maĩrĩjãña. Niipetire múã tiirémena maĩñã.

23 Múã ateré masĩcu: Múã bauánemorira tiiróbiro niirã niicu. Cõãmacũ ticoré catiré petihére cũocú. Tee petirícu. Marĩ pacũsũmũã catiré ticoriguepe bóadiacu. Cõãmacũye queti ãñuré quetipe múãrẽ catiré petihére cũotóari tiicú. Tee queti diamacú maquẽ niirucujããdacu.

24 Cõãmacũye queti jóaripũpũ tee maquẽrẽ jóanoã:

Basocá tãa tiiróbiro niicua.

Tãa sñijõãã.

Cũã uputí maquẽ cũoré macãnacũ maquẽ coori tiiróbiro niicu.

Coori buducodiaa.

25 Marĩ Òpũ wedesere doca petirícu. Diamacú maquẽ niirucujããdacu,‡

jĩ jóanoã. Tee wedesere Jesuyé ãñuré queti niĩã. Tee queti múãrẽ wenedoriro niiwũ.

2

1 Teero tiirá, niipetire ñañaré tiirére tiidujãña. Jĩĩditonemoriãña. Tiiditóriãña. Iĩnatutirijãña. Queti jĩĩnemoriãña.

2-3 Marĩ Òpũ múãrẽ ãñuré ticorére péero masĩtoajĩrã, nemorõ masĩdugara niĩña. Òpũrãgã òpẽcõ bayiró booóya; teeména bucũáaya. Múãpe cúã tiiróbiro diamacú maquẽrẽ bayiró masĩdugaya. Teeména marĩrẽ netõnére quetire tũomasĩnemoãdacu.

Etãqui wii weenacãriqui tiiróbiro niĩ Jesucristo

* **1:16** Levítico 11.44-45. † **1:19** Israelya põna macãrã Egiptopũ witiadari suguero macã ñami, wisericõrõ sĩcũ corderore sĩãyĩra. Cũũye díimena tuusĩãyĩra sopepãmari wesarire. Tiiñami ángele sĩãgũ wáagũ, tee díire iĩngã, tiiwĩ macãrãrẽ sĩãrĩyigũ. ‡ **1:25** Isaías 40.6-8.

⁴ Teero tiirá, Jesucristore añurõ padeoyá. Cũũ ãtãqui wii tiiríqui tiiróbiro niĩ. Tiiqui catiré cœocú. Wii tiirápe tiiquire boorímiwã. Cõãmacũpe tiiquire beserigũ niwĩ. Cũũ ññacoropũ wapapacáricu niiriro niwũ.

⁵ Múãcã Jesucristo menamacãrã nijĩrã, ãtãquiri catiré cœorequiri tiiróbiro niicu. Cõãmacũ múã ãtãquiribiro niirãmena sicawí tiiróbiro tiigú tiiquí. Toopá múã paiá tiiróbiro niĩadacu. Jesucristo tiíapuremena Cõãmacũ dutiré dícare tii, cãũrẽ usenire ticoadacu; múã añurõ tiirécãrẽ cãũrẽ usenipeoadacu.

⁶ Cõãmacũ tee maquẽ wedeserere jóanoã cãũye queti jóaripũpũ:

Тһоуá: Jerusalénpũre sicaqui ãtãqui cãũã.

Tiiquire besewũ. Wii weenacãricu, wapapacáricu niĩã.

Tiiqui “basocãre netõnégũdũ” jĩĩdũgaro tiia.

Cãũrẽ padeogáno “bãri peti padeotá” jĩĩricu,*

jĩĩ jóanoã.

⁷ Teero tiigú, cãũ wapapacá niĩ múãrẽ, cãũrẽ padeorãre. Cãũrẽ padeohérapere Cõãmacũye queti jóaripũpũ ateré jĩĩã:

Wii weerira ãtãquire booríyira.

Cãã boorípacari, tiiquira upatí macãqui putuáwũ tiwiipãre,†

jĩĩ jóanoã.

⁸ Atecãrẽ jĩĩã:

Ëtãqui basocãre dupotua, ñaacũmurĩ tiicú,‡

jĩĩ jóanoã. Cãã Cõãmacũye queti jĩĩrẽre padeoríya; teecãrẽ netõnucãya. Teero tiirá, dupotuara tiiróbiro niĩya. Tíatopũra máata Cõãmacũ “cãã biiro tiĩadacua” jĩĩtoayigũ.

⁹ Múã docare Cõãmacũ beserigũ niwĩ, cãũyara niĩarõ jĩĩgũ. Múã paiá tiiróbiro niirã niicu, Cõãmacũ marĩ Ôpũrẽ usenire ticorã nijĩrã. Sicadita macãrã añurẽ dícare tiirã tiiróbiro niicu. Cõãmacũyara niicu. Cãũ múãrẽ beserigũ niwĩ, cãũ añurõ tiirẽre wedearo jĩĩgũ. Cãũ múãrẽ naĩtĩãrõpũ tiiróbiro niimirare beserigũ niwĩ. Teero tiirá, múã cãũmena niirã nijĩrã, cãũ bóbatecoropũ niirã tiiróbiro niicu. Cãũ bóere añunetõjõãã.

¹⁰ Too sugueropũre múã cãũ põna mee niwũ ména. Atitóreja cãũ põna niĩã sãa. Too sugueropũre múãrẽ bóaneõ ññaririgũ niwĩ ména. Atitópereja múã cãũ bóaneõ ññarere masĩcu sãa.

Biirope tiirécãtiya

¹¹ Yũũ múãrẽ maĩã. Teero tiigú, múãrẽ tiidutíã. Múã atibúrecopũre wãanetõri basocã tiiróbiro niĩã. Múã niĩadaro peti ãmũãsepũ niicu. Teero tiirá, ññarere tiidugárjãña. Ññarẽ tiidugãre añurõ tiidugãrepere cãmotácu múã yeeripũnapũre.

¹² Jesuré padeohéra múã añurõ tiirécãtirere ññapacara, múãrẽ wedesãrã tiíayira; múã añurẽ tiipacãri, teero jĩĩãmajããyira. Teero jĩĩãmapacara, múã añurẽ tiirere ññaãyira. Teero tiirá, Jesús putuãatiri bareco jeari, biiro jĩĩãdacua: “Cõãmacũ añugú niĩ; cãũrã nijĩyi cúãrẽ añurere tiidutírigũ” jĩĩãdacua.

¹³⁻¹⁴ Marĩ Ôpũ Jesús biiro tiiró booquí: Romanuã õpũrẽ, cãũ doca macãrã dutirãre, teero biiri niipetira atiditã macãrã dutirãre yũũro booa. Romanuã õpũ cãũ doca macãrãrẽ netõnucãrãnorẽ ññarõ tiidutíqui. Añurõ yũũrãpere “añurõ tiíãwũ múãjã” jĩĩdutiqui.

¹⁵ Cõãmacũyere masĩdugaherape bãri peti múãrẽ ññarõ wedepatiãmajãbocua. Múã añurẽpe tiirí docare, cúã deerope jĩĩmasĩricua. Teero tiigú, Cõãmacũpe múãrẽ añurẽ dícare tiirucúri booquí.

¹⁶ Múã Moisés dutirere tiicotémirira teerẽ witiirira tiiróbiro niicu. Teero tiirá, teerẽ witiirira nijĩrã, añurõ nijãña. Sĩquẽrã “tee dutirere witiirapũ niĩã” jĩĩrã, ate wãcũbocua:

* 2:6 Isaías 28.16. † 2:7 Salmo 118.22. ‡ 2:8 Isaías 8.14.

“Teeré witiirapɛ niijĩrã, cuiro manirõ ñañaré tiimasĩã”, jĩ wãcũbocua. Niiria. Múã Cõãmacũrẽ padecotera niiã. Teero tiirã, cũã boorere tiirucújãña.

¹⁷ Niipetirare quioníremena ññaña. Jesuré padeorãre maĩñã. Cõãmacũrẽ quioníremena ññaña. Romanuã õpũcãrẽ quioníremena ññaña.

Padecoterare tiidutíre

¹⁸ Múã sĩquẽrã ãpẽrãrẽ padecotera niicu. Múã padecotere wiseri õpãrãrẽ quioníremena yũya. Tutirẽ manirõ múãrẽ ãñurõ tiirã dícare yũrijãña; ñañarõ tiirãcãrẽ yũya.

¹⁹ Apetó tiirã, múã ãñurõ tiipacãri, múãrẽ dutirã múãrẽ ñañarõ tiibócua. Cúã teero tiirĩ, múã Cõãmacũrẽ padeorã niijĩrã, cũãrẽ puaníña jĩrijãña. Múã teero tiirĩ, Cõãmacũ múãrẽ “ãñurere tiirã tiifya” jĩ ññagũdaqui.

²⁰ Apetó tiirã, múã ñañarõ tiirãrigue wapa páacua. Cúã páari, múã nũcãjãrĩ, Cõãmacũ ññacoropũre wapamaniã. Cúã páare múãye wapa niiã. Apetó tiirã, múã ãñurõ tiipacãri, múãrẽ ñañarõ netõrĩ tiibócua. Múã cúaro manirõ nũcãrĩ, Cõãmacũ ññacoropũre wapacutía.

²¹ Cõãmacũ marĩ teero tiidãdarare beserigũ niiwĩ. Cristo marĩrẽ netõnégũ ñañarõ netõ, diawi. ãñurõ tiipacãri, cũãrẽ ñañarõ tiirĩ, teero nũcãjãwĩ. Teero tiigú, marĩrẽ cũã tiirĩrobirora tiinũnũseri booquí.

²² Cũã ñañarere tiirĩwi. Jĩditoriwi. §

²³ Cũãrẽ ñañarõ jĩrĩ, cũãrẽ puaníña jĩriwi. Basocã cũãrẽ ñañarõ tiirĩ, cũãrẽ “ñañarõ tiigúda múãrẽ” jĩriwi. “Cõãmacũpũ ñañaré tiirãre wapa tiigúdaqui” jĩ masĩjĩgũ, “teerora tiigúdaqui yũre ñañaré tiirãre” jĩrigũ niiwĩ.

²⁴ Teero tiigú, cũã basirora marĩ ñañaré tiirẽ wapa wapatígũ, curusapũ diabosarigũ niiwĩ. Cũã teero tiirẽmena marĩ ñañaré tiirere tiidumasĩã. Teero biiri marĩrẽ ñañarere nũnũmirirare ãñurẽ Cõãmacũyepere nũnũrĩ tiiwĩ. Cũãye cãmimena marĩrẽ netõnérigu niiwĩ.

²⁵ Marĩ oveja ditirira tiirõbiri niimiwã. Atitõre cũã bũarĩra tiirõbiri niicu. Cristo oveja cotejú tiirõbiri marĩrẽ cote, ññanũnũsequi.

3

Wãmosãrirare tiidutíre

¹⁻² Numiã manũcutira, teerora múã manũsũmũãrẽ yũya. Múã manũsũmũã sĩquẽrã Jesuyé quetire padeorícua. Múã cũãrẽ quioníremena ññaña. Múã tiirẽcutire ñañaré manirẽ niirõ. Cúã teerẽ ññaãdacua. Teero tiirã, múã cũãrẽ “padeoró booa” jĩripacari, wasobócua múã tiirẽcutirere ññarã.

³ “ãñurã bauãdacu” jĩrã, múãye póamena mamaré dícare wãcũrijãña; múãye õpũũrĩrẽ oromena mamaré dícare wãcũrijãña; suti wapapacãre sãñaré dícare wãcũrijãña. Tee niipetire sotoã maquẽ niicu.

⁴ Múã popea maquẽ ãñurĩ, múã ãñurã bauãdacu. Tee petirĩcu. Teero tiirã, ãñurõ yeeripũnacutiro booa. Cõãmacũ ññacoropũ tee wapapacã niiã.

⁵ Tíato macãrã numiã yũ múãrẽ jĩrõbirora ãñurã bauyĩra. Cúã Cõãmacũ booró tiisénirã numiã niyira; Cõãmacũ wederere padeorã numiã niyira. Cúã manũsũmũãrẽ yũrẽmena ãñurã bauyĩra.

⁶ Sara Abraham nũmo teerora tiiyigo. Abrahamrẽ tũoyigo. Cũãrẽ coo manũrẽ “yũ õpũ” jĩyigo. Múãcã ãñurõ tiirã, cuiro manirõ coo tiirõbiri niidacu.

⁷ Ɔmũã nũmocutira teerora múã nũmosãnumiãmena ãñurõ niĩña. Coore quioníremena ññaña. Coo múã tiirõbiri tutuarico. Cõãmacũ coocãrẽ ãñurẽ ticogú catirẽ petihere ticoquí múãrẽ ticoribirora. Teero tiirã, coore ãñurõ tiipũya. Teero tiihera, Cõãmacũrẽ ãñurõ tũgueñarõmena sãĩmasĩña manicú.

Cãmerĩ añurõ wépeodutire

⁸ Ateména p̄tuáa: Múã niipetira s̄cārĩbíro añurõ niirecutiya; cãmerĩ bóaneõ ññaña; s̄c̄ap̄õna tiiróbiro maĩrécutiya; añurõ niĩña ãp̄erãména; “úsã ãp̄erã nemorõ añuré tiia”, jĩ wãc̄urijãña.

⁹ ãp̄erã múãrẽ ññañarõ tiirí, c̄ãrẽ ññañarõ tiicãmérijãña. Múãrẽ ññañarõ jĩrĩ, ññañarõ jĩcãmérijãña. Teero jĩrõno tiirá, “Cõãmacũ c̄ãrẽ añurõ tiiaro” jĩ sãĩbosáya. Cõãmacũ marĩrẽ teero tiidutígu c̄ũrígũ niiwĩ. Teero tiirí, Cõãmacũ múãrẽ añurõ tiigúdaqui.

¹⁰ Ate maquẽ Salmop̄p̄ure jóanoã:

Múã catirí b̄urecorire useniremena niidugara,
ññañaré wedeserijãña; jĩdutorijãña.

¹¹ Ññañaré tiidugárenorẽ tiirijãña; añurépere tiiyá.

“Añurõ niirecutirere boogá” jĩ wãcũ, añurõ niirucujãña.

¹² Basocá añurãrẽ marĩ Òp̄ũ cotequi.

Cũã c̄ũrẽ sãirére tuoquí.

Ññañaré tiirápereja cúaremena ññaqui,*
jĩ jóanoã.

¹³ Múã añurépe bayiró tiidugári, ¿noãpé múãrẽ ññañarõ tiiapebogari? Ññañarõ tiirícua.

¹⁴ Apetó tiirá, múã añuré tiipacári, ãp̄erã múãrẽ ññañarõ netõrĩ tiibócu. Teero tiirí ññagũ, Cõãmacũ múãrẽ usenirĩ tiigúdaqui. Teero tiirá, c̄ãrẽ cuirijãña. Múãrẽ tiiadarere wãc̄urijãña.

¹⁵ Teero wãc̄urõno tiirá, “Cristo úsã Òp̄ũ niĩ” jĩ wãcũ, c̄ũrẽ padeoyá. ãp̄erã múãrẽ sãĩñábocua: “Múã Jesuré padeorá, ¿ñeenó añurére yuera tiii?” jĩbocua. Múã ȳmasĩrã niirucujãña. Múã ȳnra, tutiro manirõ ȳnaya. C̄ãrẽ quioníremena niirére eñoñá.

¹⁶ Múã Cristore padeoré wapa ãp̄erã múã añurõ tiirére ññañarõ jĩãdacua. Teero jĩpacari, múãpe añurõ tiiyá, añurõ catirí yeerip̄una c̄uorucúããda jĩrã. Múã teero tiirí, múãrẽ ññañarõ jĩãrira boboãdacua.

¹⁷ Apetó tiigú, Cõãmacũ basirora c̄ũrẽ padeoráre ññañarõ netõrĩ booquí. Múã ññañarõ netõré múã añurõ tiiarigue wapa niĩarõ; múã booró ññañaré tiiarigue wapape niirijããrõ.

¹⁸ Cristocã añugú niipacu, ññañarõ netõwĩ. Cũ ññañaré manigú, marĩ ññañaré tiiré wapare dia wapatibosarigũ niiwĩ. Ññañarãre diabosagu, teero tiiwí. Marĩrẽ netõnégũ, s̄c̄ãrĩrã diawí. Cũ teero tiirémena c̄ũ Pacu p̄topu marĩrẽ jeamasĩrĩ tiiwí. Cũya òp̄ãrẽjã diajõãwĩ. Diatoa, too síro masarigũ niiwĩ. Cũya yeerip̄unapeja diaririro niiwũ.

¹⁹ Teero tiigú, c̄ũ yeerip̄unamena witin̄cãjõãyigu. Witi, ángelea ññañaré tiirirare wedegu wáayigu biadupónorira p̄topu.

²⁰ Cũã Noé niiritopu macãrã niyira. Noé dooríwure tiiré b̄urecorire Cõãmacũ basocá c̄ũ ññañaré tiipacári, yoari n̄cãjõyigu ména. Tiíwure peotíari siro, ocho basocá sããwayira. Teero tiirá, oco dúupacari, netõnénoyira.

²¹ Tee oco marĩrẽ wãmeõtire tiiróbiro queoré niiriro niiwã. Teeménarã marĩ netõnénorira niã. Marĩrẽ wãmeõtiremena maríye òp̄ãrĩ jũrĩ túariguere coseririro niiwã. Teero coseróno tiirá, marĩrẽ wãmeõtiremenape Cõãmacũrẽ “añurõ yeerip̄unacutidugaga” jĩ sãĩrira niiwã. Teero tiinórira Jesucristo diarigupu masariguemena netõnénorira niiwã.

²² Jesucristo Cõãmacũ p̄topu muãwarigu Cõãmacũya wãmo diamacúniñape niiqui. Cũ niipetira Òp̄ũ niiqui. Ángelea, niipetira òp̄ãrã ãmuãsep̄u niirã sotoa macãpu niiqui.

4*Tíatopu ññañaré tiimírira tiidúrigue*

* 3:12 Salmo 34.12-16.

1 Teero tiirá, Cristo cūya òpūūmena ñañarō netōríguere wācū, múācā cū tiiróbiro wācūtutuaremena niiña. Sícāno cūya òpūūmena ñañarō netōgū, ñañarēre tiidugánemori qui sáa.

2 Teero tiigú, cū catiré b̄arecori jeaturo “basocá ñañaré tiidugárenorē tiigúda” jī wācūriqui sáa; “Cōāmacū boorépere tiigúda” jī wācūqui.

3 Múā Cōāmacūrē masīhērā tiirécūtirenorē tiitóarira niwū. Múā ñañaré tiirécūtirira niwū; ñañarēre bayiró tiidugárira niwū; cūmurépira niirira niwū; numiāmena ñeeaperepira niirira niwū; boseb̄arecori niirī, cūmu, āpērārē acaribírira niwū; Cōāmacū dutirēre netōn̄cārā, basocá weerirapere padeoríra niwū.

4 Atitóre múā menamacārā niimirira múārē “jāmu” jīpacari, múāpe múā too sugueropu ñañaré tiiríguere tiidugáhera, “wáaria ūsājā sáa” jījācu. Múā teero t̄saheri, t̄omanijōācua. Teero tiirá, múārē iñatuti, wedepaticua.

5 Cū tee wedepatipacari, Cōāmacūpe “¿deero tiirá múā ñañaré tiirí? Wedeñate” jī sãñágūdaqui. Catiráre, teero biiri diariracārē sãñápetijágūdaqui. Cūā wedeari siro, cūārē wáaadarere queoró wedegūdaqui.

6 Niipetira basocá diaadacua. Jesuré padeorírape cūāye òpūūrī bóapacari, Cōāmacū p̄topu catirucujāadacua. Teero tiirá, cūā atiditapá catirí ména, cūārē Jesuyé quetire wedenoyiro.

7 Atibúreco petiádaró péerogā d̄sacú. Teero tiirá, múā tiíadarere añurō t̄agueñasugue, tiirécūtíya; múā tiíadarere añurō wācūtoarapu tiiyá, “Cōāmacūmena añurōpara wedese-masīādacu” jīrā.

8 Bayiró cāmerī mañá. Tee up̄tí maquē niiā. Marī bayiró mañá, marīrē ñañarō tiiráre máata acabócu.

9 Wáari basoca Jesuré padeorá múāye wiseripu jeari, cúaro manirō cūārē añurō bocaya.

10 Cōāmacū marīrē Jesuré padeoráre niipetirap̄are marī tiimasírere ticoqui. Tee ticorémena cūyere añurō tiimasīā. Teeré ticogu, sīcārībīro ticoriqui. Cū ticoró jeaturo āpērārē tiíapudutigu ticoqui. Marī āpērārē tiíapura, cū ticorére diamacú tiirá tiia.

11 Āpīrē pau watoapu Cōāmacūyere wedemasírere ticoqui. Teero cū wederé Cōāmacūyere wederé tiiróbirora niārō. Āpīrē apeyenómena tiíapumasírere ticoqui. Cū Cōāmacū tutuare ticoriro jeaturo tiíapuro. Niipetire múā tiimasíremena teerora tiíapuya, basocá Cōāmacūrē ūsenire ticoaro jīrā. Jesucristo teeré wáari tiiquí. “Cōāmacū niipetirere dutimasīqui; cū tiidugárere tiimasīqui” jīārō niipetira. Cū niipetira Ōpū niirucujāārō. Teerora niārō.

Jesuré padeorá ñañarō netōré

12 Ȳu mañá, apeyé múārē wedenemogūda. Múā Jesuré padeoré wapa ñañarō netōré wáari, iñamanijōārijāña. Tee marī ñañarō netōrére wācūtutuara, diamacūrā Jesuré padeorére eñonóā. Teero tiirá, múārē bayiró ñañarō netōré wáari, “acuéi, ‘ate marīrē wáaricu’ jīmiwū” jīrijāña.

13 Teero jīrōno tiirá, ūseniña. Múā Cristo ñañarō netōríbirora netōn̄n̄ásera tiicú. Too síro cū p̄t̄aaatiri, múā cū añurō asibatérere iñarā, bayiró ūseniādacu.

14 Cristore padeoré wapa basocá múārē ñañarō jīrī, ūsenirō booa. Cūā teero tiirí, ateré masīña: Espíritu Santo asibatégū múāmena niirucuqui.

15 Sīcū múā menamacū ñañarō netōrī, cū booró ñañaré tiirígue wapa mee niārō. Cū basocáre sīárígue wapa, cū jaarígue wapa, cū ñañaré tiirígue wapa, teero biiri cūyere niiripacari dutidugarígue wapa mee niārō.

16 Sīcū Jesuré padeoré wapa ñañarō netōgū, boboríjāārō. “Āpērā ȳu Jesuré padeorére iñarā tiíya” jīgū, Cōāmacūrē ūsenire ticoaro.

17 Cõamacũ wapa tiádari bureco jeaadaropu tiicú. Marĩ Jesuré padeorá tiiríguere ñnasugue, wapatígudaqui. Marĩrẽ cũũ ñnapetiari siropare, cũũye quetire padeohera tiiríguepere ñnagũdaqui. Cúãrẽ bayiró ñañarõ wáaadacu.

18 Too sugueropu profeta tee ñañarõ netõré maquẽrẽ biiro jóarigu niiwĩ: Basocá añurã ñmãsepu wáaadari sugueropu, ñañarõ netõãdacua ména. Toorá nemorõ ñañarõ netõãdacua padeorídojãrãpeja, cúã diari siropare,* jĩ jóarigu niiwĩ.

19 Teero tiirá, Cõamacũ booróbirora marĩ ñañarõ netõrã, añurõ tiirere tiirucujãrõ booa. “Cõamacũ marĩrẽ cotegũdaqui”, jĩãda. Cũũ marĩrẽ tiirígu niijĩgũ, cũũ marĩrẽ jĩrirobirora añurõ tiigũdaqui.

5

Jesuré padeorá biiro tiiró booa

1 Mecútigãrẽ Jesuré padeorá butoá dutirãre* jóaguda. Yucã butoá menamacũ niia; Cristo ñañarõ netõrĩ ññawũ. Cũũ putuaatiri, Cõamacũ niipetirare Jesucristo asibatérere, cũũ tutuarere eñogũdaqui. Teeré yucã niipetira cũũrẽ padeoramena niisotoape-onemogũdacu. Yucã teero niijĩgũ, múãrẽ wãcũtutuare ticoa:

2 Cõamacũ cũũrẽ padeorãre cotedutigũ múãrẽ cũũyigu. Oveja coterí basocu cũũyara ovejare añurõ cotequi. Cũũ tiiróbirora múãcã Cõamacũrẽ padeorãre añurõ coteya. Cotedugahera tiiróbiro coterijãña. Tusarémãna coteya. Cõamacũ múã teero tiirí booquí. “Cúãrẽ cotegũ, niyeru wapatáguda”, jĩ wãcũrijãña. “Cúãrẽ tiiapuguda”, jĩ wãcũña.

3 Múã cotedutirare múã booró dutiaperijãña. Cúã múã tiirere ññaãdacua, múã tiirécãtira tiiróbiro tiáda jĩrã. Teero tiirá, añurõ tiirécãtiya.

4 Ovejare cotegú peti putuaatigũ, múãrẽ wapatígudaqui. Cũũ wapatíre niirucujããdacu. Cũũ putopu asibatére, catiré petihére ticogũdaqui.

5 Múã mamarãcã, butoá dutirãre yucãya. Niipetira cãmerĩ tiiapuya. “Yucã cúã nemorõ niirĩ, cúã yucãre tiiapuaro”, jĩ wãcũrijãña. Cõamacũye queti jóaripũpu ate jóanoã: “Ãpẽã nemorõ niia” jĩrã Cõamacũ tiiapurere cãorícua. Teero jĩñhẽrãpe cũũ tiiapure cãocúa,† jĩ jóanoã.

6 Teero tiirá, múã niipetirapũra biiro wãcũña: “Yucã boorere tiidú, Cõamacũ niipetire tutuare cãogú boorẽpere tiigúda”, jĩ wãcũña. Múã teero tiirí, Cõamacũ cũũ boorí bureco múãrẽ upitĩ macãrã niirĩ tiigúdaqui.

7 Cõamacũ múãrẽ maĩgú, cotequi. Teero tiirá, niipetire múã wãcũrere, múãrẽ merẽã wáarere Cõamacũpũre ticoya.

8 Múã tiíadarere añurõ wãcũtoarapũ tiiyá. Añurõ tãomasĩrã niĩña. Satanás múãrẽ wedesãgũ múã Jesuré padeorere peotidũgaqui. Yáí‡ juabóagu yaarere ãmaãgũ tiiróbiro tiiquí.

9 Múãpe Jesuré añurõ padeó, Satanãrẽ “mucã dutirere tiiría” jĩñña. Múã masĩã: Niipetirapũre basocá múã tiiróbiro Jesuré padeocúa. Cúãcã múã ñañarõ netõrõbirora ñañarõ netõcúa.

10 Marĩ atiditapũre ñañarõ netõrucúa ména. Teero netõãri siro, Cõamacũ marĩrẽ quẽnojeári tiigúdaqui sũcã; wãcũtutuari tiigúdaqui; tutuari tiigúdaqui; nemorõ padeorá wáari tiigúdaqui. Cõamacũ marĩrẽ añurõ tiigú tiiapurucujãqui. Cũũ macũ Jesucristo diariguemena marĩrẽ netõnérigu niiwĩ. Cũũrã marĩrẽ cũũ asibatéropu cũũmãna niirucujãdutigu beserigu niiwĩ.

* 4:18 Proverbios 11.31. * 5:1 Butoá dutirã Jesuré padeorí põna macãrãrẽ dutirãbiro niicua. Tee põnarĩcõrõ butoá niicua. Cúãya põna macãrãrẽ cotecua. † 5:5 Proverbios 3.34. ‡ 5:8 Españolmena: león; portuguésmena: leão.

¹¹ Teero tiirá, niipetira jĩãrõ: Cõãmacũ niipetira sotoapũ Õpũ peti niirucujããrõ. Teerora niiãrõ.

Ãñudutiyaponorigue

¹² Silvanomena yũũ múãrẽ atipũpũre jóaa. Cũũ yũũre bapacũtii. Jesucristore padeogú ãñurõ tiirécũtigũ niĩ. Teero tiigú, cũũ diamacú tiirí ãñagũ, cũũrẽ padeóa. Múãrẽ wãcũtutuadutigũ, ãsenidutigũ, atipũrẽ jóaa. “Cõãmacũ marĩrẽ diamacúã ãñurõ tiiquí”, jĩgũ jóaa. Cõãmacũrẽ teero padeorucujãã.

¹³ Atimacã BabiloniaŠ macãrã Jesuré padeorã neãrã ãñuduticoya. Múã tiiróbiro cúãcã Cõãmacũ beserira niĩya. Teero biiri Marcos yũũ macũ tiiróbiro niigúã múãrẽ ãñuduticoi.

¹⁴ Múã basiro ãseniremema câmerĩ ãñudutiya. Cõãmacũ múã niipetira Cristomena niirãrẽ ãñurõ niirecũtiri tiiaro.

Nocõrõã jóaa.

PEDRO puarí jóaripũ

Ñuduticorigue

¹ Yũ Simón Pedro Jesucristore padecotegu cũyere wededutigu beserigu múãrẽ ãñudutia. Niipetira ãsã tiiróbiro padeorãre atipũrẽ jóaa. Marĩ Jesucristore padeorẽ ãñurẽ peti niã. Jesucristo marĩ Ōpũ marĩrẽ netõnégũ diamacú tiigú niĩ. Teero tiigú, marĩrẽ sícãrĩbíro cũũrẽ padeorĩ tiirígu niĩwĩ.

² Múã Cõãmacũrẽ, teero biiri marĩ Ōpũ Jesuré masĩrĩ, ateré sãĩbosáa: Cõãmacũ, cúãrẽ nemorõ ãñurẽ ticoya; cúãrẽ ãñurõ niirecutiri tiinemóña, jĩ sãĩã.

Jesuré padeorã biiro tiiró booa

³ Cõãmacũ ãñugú niijĩgũ, teero biiri diamacú tiigú niijĩgũ, marĩrẽ beserigu niĩwĩ. Marĩrẽ cũũrẽ masĩrĩ tiirígu niĩwĩ. Cũũrẽ masĩrĩrã, cũũ boorere tiimasĩã. Cũũ tutuaromena cũũ booró tiimasĩrere marĩrẽ ticorigu niĩwĩ; teero biiri catiré petihére marĩrẽ ticorigu niĩwĩ.

⁴ Cũũ diamacú tiigú niijĩgũ, marĩrẽ “ãñurẽ múãrẽ tiigúda” jĩrigu niĩwĩ. Cũũ “ãñurẽ múãrẽ tiigúda” jĩrigue bayiró wapapacãre niã. Teeména múã cũũ tiiróbiro niirecutimasĩãdacu; teero biiri atibúreco maquẽ múãrẽ ñañarõ wáari tiidugãrere netõnénoãdacu.

⁵ Cõãmacũ múãrẽ teeré tiirí, múã Jesucristore padeojĩrã, múã tutuaro jeatuaro ateré tiinemóña: Basocã ãñurã niĩña. Basocã ãñurã, múã padeorere tũomasĩnemoña.

⁶ Teeré masĩrã, ñañarõ wãcũpacara, nũcãjãña. Nũcãrã, ñañarõ netõpacãra, wãcũtutuaya. Wãcũtutuara, Cõãmacũ boorere tiiyã.

⁷ Cũũ boorere tiirã, múã Jesuré padeorã sícũpõna tiiróbiro cãmerĩ maĩñã. Cãmerĩ maĩrã, niipetirare maĩñã.

⁸ Múã tee niipetirere nemorõ tiinemówara, yucũ dũcamanirigu tiiróbiro niiricu; marĩ Ōpũ Jesucristore padeorẽ “diamacãrã niã” jĩãdacu.

⁹ Sícũno tee niipetirere tiihégupe capeari ãñurõ ññahégũ tiiróbiro niiqui. Cũũ tíatopu ñañarẽ tiiríguere Jesucristo acabóriguere wãcũriqui.

¹⁰ Yãa wedera, múã Cõãmacũ beserira niã. Teero tiirã, “marĩ tiirémãna teeré ãñoãda” jĩ bayiró tiiyã. Múã teeré tiirã, bayiró ñañarẽ tiirã wáaricu sãa.

¹¹ Teero biiri múã marĩrẽ netõnégũ marĩ Ōpũ Jesucristo cũũ Ōpũ niirucuropu sããwaadacu. Cõãmacũ múãrẽ sope pãõgũdaqui.

¹² Yũ múãrẽ jóariguere naĩrõ wãcũrĩ tiigúda. Múã teeré masĩpacari, teeré “diamacú maquẽ niã” jĩpacari, yũ múãrẽ wãcũrucujãrĩ tiigúda.

¹³ Yũ catiró jeatuaro yũ múãrẽ jóariguere wãcũrĩ tiigúda. Yũ teero tiirí, ãñuniã, yũ wãcũrĩ.

¹⁴ Péerogã dũsacú yũ diaadaro. Marĩ Ōpũ Jesucristo teeré yũre wedetoawi.

¹⁵ Niipetire yũ jeatuaro múãrẽ ãñurõ wedea, yũ diari siro, yũ wederiguere wãcũrucujãrõ jĩgũ.

Pedro Jesucristo ãtãgũpũ wasorĩ ññarigue

¹⁶ Marĩ Ōpũ Jesucristo tutuarere, teero biiri cũũ pũtũaatiadarecãrẽ ãsã múãrẽ wedewũ. Teeré wedera, basocã wedeseãmare quetire wederiwũ. Ësã cũũ upũtĩ macũ niirere ññawũ.

¹⁷ Cõãmacũ Jesucristo Pacũ cũũrẽ usenire ãñowĩ. Cũũrẽ ãñurõ asibatere ticogú wedeseri tũowũ: “Ñni yũ macũ yũ bayiró maĩgũ niĩ. Cũũmãna bayiró useniã”, jĩti.

¹⁸ Cũũ ãmũãsepũ wedesediocori, ãsã basiro tũowũ. Ësã Jesucristomena tiigú ãtãgũpũ niĩwũ, teero wáari.

¹⁹ Teeré ññarã, profetas jóariguere nemorõ padeóa. Múãcã cúã jóariguere wãcũnũnũseya. Cúã jóarigue naĩtĩārõpũ sĩawócori bóere tiiróbiro niiã. Tée Jesucristo pũtũaatĩpũ, teeré wãcũnũnũseya. Ñocõãwũ mũãjeari bóemũãatiro tiiróbiro Jesucristo pũtũaatĩgu, marĩ masĩhẽrere masĩrĩ tiigúdaqui.

²⁰ Ateperé añurõ tuomasĩña: Profetas jóariguere marĩ basiro wãcũrémena “biiro jĩĩdũgaro tiia” jĩĩmasĩricu. Espĩritu Santo tiiapuremena marĩ teeré tuomasĩã.

²¹ Profetas cúã wãcũrémena dícu wederirira niiwã. Biirope wáayiro: Cúã Cõãmacũyere wederi, Espĩritu Santo cúã wãcũrépure jea, cúã wedeadarere wãcũrĩ tiiyĩgu.

2

Jĩĩditoremena bueré (Jud 4-13)

¹ Tĩatopure sĩquẽrã Israelya põna macãrã “ũsã profetas niiã” jĩĩditoyira. Cúã teero tiiróbirora múã pũtopũ niirãcã teerora tiiadacua. Yayiõro, jĩĩditoremena diamacũ tiiróbiro bueadacua. Teero tiirã, múã padeorẽre ñañoãdacua. Jesucristo cúã ñañaré tiiré wapa dia, wapatĩrigũpere booriadacua. Cúã teero tiirĩ, Cõãmacũ wãcũña manirõ cúãrẽ ñañarõ tiigúdaqui.

² Pũũ cúã ñañaré tiirẽre ññarã, teerora tiinũnũseadacua. Jesuré padeohẽrape cúã teero tiirĩ ññarã, Jesuyé diamacũ maquẽrẽ ñañarõ wedeseadacua.

³ Teeré buerã niyeru boorã niicua. Teero tiirã, múãyere nẽeãdara, jĩĩditoremena múãrẽ bueadacua. Cúã teero tiiré wapa cúãrẽ ñañarõ tiiadare niitoacu. Netõricua. Tĩatopũ Cõãmacũ “cúã ñañarõ tiinõãdacua” jĩĩtoarigu niiwĩ.

⁴ Cõãmacũ too sũgueropure ángelea niimirare, cúã ñañaré tiirĩ, cõãyĩgu. Cúãrẽ wapa tiigú, naĩtĩārõpũ siatúcũyĩgu, tée cũũ basocãre wapa tiiadari bũreco jearĩpũ.

⁵ Teero biiri Noé niiritocãrẽ, Cõãmacũ tiibũreco niirãrẽ cõãyĩgu.* Noé Cõãmacũye añurẽre wederĩguere, teero biiri ãpẽrã siete basocã dícare netõnéyĩgu. ãpẽrã basocã ñañarãrẽ dúucõãyĩgu.

⁶ Teero biiri Cõãmacũ Sodoma, Gomorra wãmecũtire macãrĩ macãrãcãrẽ cõãyĩgu. Teemacãrĩrẽ basocãmenarã sóecõãpetijãyĩgu. Nitĩ mana dícu pũtuãyiro. Teero tiigú, “too síro ñañaré tiirãre teero wãabocu sũcã” jĩĩ wãcũãrõ jĩĩgũ, teero tiiyĩgu.†

⁷ Cõãmacũ teero tiigú, Lot basocã añũgũrẽ netõnéyĩgu. Lot teemacãrĩ macãrã ñañanetõjõãrã cúã ñañaré tiidũheri ñĩagũ, páasutijõãyĩgu.

⁸ Cũũ basocã añũgũ cúã watoapũ niiyĩgu. Cúã tiirẽre ñĩayĩgu; tuoyĩgu. Bũrecoricõrõ cúã ñañanetõjõãrĩ ñĩagũ, bóaneõremena wãcũpatiyĩgu.

⁹ Teero tiigú, Cõãmacũ cũũrẽ padeorãre ñañarõ wãari, netõnémasĩqui. Ñañarãpere ñañarõ tiigúũ siatúcũrira tiiróbiro cũoquí, tée cũũ basocãre wapa tiiadari bũreco jearĩpũ.

¹⁰ Nemorõ ñañarõ tiigúdaqui ãpẽrãmẽna ñañarõ ñeeaperare, teero biiri cũũ dutirẽre netõnũcãrãrẽ.

Jĩĩditoremena buerã cúã boorõ dícu tiidũgãcua. Cuiro manirõ ãmũãse macãrã añũrãrẽ ñañarõ jĩĩcua.

¹¹ Ángeleape jĩĩditoremena buerã nemorõ tutuanetõnũcãrã niipacara, Cõãmacũmena cúã tiirĩguere wedesera, cúãrẽ ñañarõ jĩĩricua.

¹² Jĩĩditoremena buerãpe cúã tuomasĩhẽrere ñañarõ wedesecua. Wãicũra tiiróbiro niicua: Wãicũra wãcũripacara, niirucucua; cúã ñee, sĩañõãdara bauãaya. Teero tiirã, cúãcã wãicũra tiiróbiro diaadacua.

* 2:5 Génesis 6.1-7.24. † 2:6 Génesis 19.1-25.

13 Cúã ãpêrãrê ñañarõ netõrĩ tiicúa. Cúã teero tiiré wapa cûãcã ñañarõ netõãdacua. Búrecopũ cúa booró ñañarére tiusénicua. Ñañanetõjõãrã, bobooro wáari tiinórã niicua. Múãmena yaadui, múãrê tiiditóri ñña, cúa wãcûrémena buijãcua.

14 Numiãrê ññarã, ñañarõ wãcûrémena dícu ññacua. Cúa ññarécõrõ ñañaré tiidugácua; ñañarére tiidúugaricua. Padeobayíherare wáicura yoorábiro wáari tiicúa. Cúa ññarécõrõ boorá niijĩrã, boonemójãcua. Cúa ñañarõ tiinóãdara niicua.

15 Cõãmacûye diamacá maquêrê duurá, diamacá niihêrepere nãñacúa. Cúa Beor macû tiiróbiro tiicúa. Cũ Balaam wãmecutiyyũ. Cũ niyeru maíyyũ. Ñañaré tiirémema niyeru wapatádugayiyũ.

16 Cũ ñañaré tiigú wáari, cûyago burra cûãrê tutiyigo. Burra wedesemasíhẽgõ niipaco, basocá wedesero tiiróbiro Balaamrê wedeseyigo. Coo teero wedeseremena cũ mecûgúbiro tiirére duusãñúyyũ.‡

17 Jĩditorepira oco niiré coperi sibiariro tiiróbiro niíyya, basocáre tiiapuhera. Õme ñiitiãmúãati, oco peahere tiiróbiro niíyya, ãñurõ basocáre tiihéra. Ñañarõ tiinóãdara niitoaya. Teero tiirã, naĩtiãrõpũ ditiadacua.

18 Cúa wedesere wapamaniã. Masĩrã tiiróbiro tiicúa; jĩditoremema buecua. Biiro jĩcua: “Marĩ noo booró marĩ tiitúsáreno tiirí, ãñuniã”, jĩcua. Teero jĩrémema ãpêrãrê ññocúa. Ñañarére tiidúmiãrirare ñañarére ugaripéari tiicúa sũcã.

19 Cúa biiro jĩcua: “Múã ãpêrã dutirémema niiria. Teero tiirã, múã booró tiiyã”, jĩcua. Teero jĩpacara, cúa basiuro ñañaré tiidúmasĩricua. Niipetire marĩ ñañaré tiirére duumasíhẽrã, teerora teeména niirucujããdacu.

20 Jĩditorepira marĩ Õpũ Jesucristo marĩrê netõnégũrê masĩmijíyya. Teero biiri atibáreco maquê basocáre ñañorĩ tiirére netõnénomijíyya. Netõnénorira niipacara, teeré tiinucãjíyya sũcã. Too síro teeré tiidúmasĩricua sãa. Teero tiirã, too suguero niiriro nemorõ ñañarã pũtuácua.

21 Cúa diamacá maquê Cõãmacûyere masĩriatã, nemorõ ãñunibojíyyu cûãrê. Cõãmacû tiidutíre ãñurére masĩpacara, too síro teeré duurí, ñañanemorõ wáacu cûãrê.

22 Cúa ñañaré tiinemópeora, basocá cúa wedesereno tiirã tiíyya. Biiro wedesenoã: “Díayi usotiarĩ síro, cũ usotiariguerena yaaqui sũcã. Teero biiri yese cusoari síro, pũtuawa, jũĩrĩpĩropũ cõãquí”.

3

Marĩ Õpũ pũtuatiadare

1 Yũũ maĩrã, múãrê sicapũ jóatoawũ. Ate pũapũmena múãrê bueriguere acabórijããrõ jĩgũ jóaa, diamacá wãcũãrõ jĩgũ.

2 Too suguero macãrãpũ profetas ãñurã cúa jóasugueriguere wãcũña. Teero biiri marĩ Õpũ marĩrê netõnégũ dutirére wãcũña. Teeré usã Jesucristo cûyere wededutigũ beserira múãrê wedewũ.

3 Ateré masĩsugueya: Atibáreco petiádari suguero, basocá Cõãmacûyere buijããdacua. Cúa ñañaré tiidugárere tiiadacua.

4 Biiro jĩãdacua: “Cristo cũ ‘atiguda’ jĩrigue ¿deero wáamiito?” jĩãdacua. Biiro jĩ buijããdacua: “Marĩ ñecúsũmuã diapetitoaya. Atibáreco tiinucãriro tiiróbiro teerora niirucujãã. Atiriqui”, jĩãdacua.

5 Biiro wáariguerpere wãcúugaricua: Too sugueropũ Cõãmacû cũ wedeseremema ãmuãse, atiditã bauári tiirígũ niiwĩ. Oco watoa atiditaré bauári tiíyyũ. Teero biiri ocoména atiditaré bũcũári tiirígũ niiwĩ.

‡ 2:16 Números 22.21-35.

⁶ Ocoménarã sũcã Cõãmacũ atiditaré duari tiiyĩgu.* Cũũ teero tiirémēna atiditá ni-imirigue petijõãyiro.

⁷ Cõãmacũ wedeseremenarã atitó niirécã ãmũãsepũ niiré, atiditá pecamemēna sóenoãdare niĩã. Cõãmacũ cũũ basocáre wapa tiiádari bũreco jeari, sóegudaqui; tiibũrecora ñañarã pecamepũ cõãnoãdacua.

⁸ Yũũ maĩrã, ateré wãcũña: Marĩ tũgueñarĩ, mil cũmarĩ yoanetõjõãã. Cõãmacũpere mil cũmarĩ sicabũreco tiiróbiro niicu. Sicabũreco cũũrẽ teerora mil cũmarĩ tiiróbiro niicu.

⁹ Basocá sĩquẽrã marĩ Õpũ putũaatiadare “pea niicu” jĩĩ wãcũpacari, pearícu. Cũũ putũaatiadare suguero basocáre bóaneõrere ãñogũ tiiquí. Sĩcũrẽ pecamepũ wáari booríqui. Niipetira cũã ñañarere wãcũpati, wasorí booquí. Teero tiigũ, atiriqui ména.

¹⁰ Marĩ Õpũ putũaatiadari bũreco marĩ wãcũhẽritabe, jeaadacu. Sĩcũ yaarépigu wãcũña manirõ jeagũ tiiróbiro jeaadacu. Tiibũrecopũre biiro wáaadacu: Bayiró busurómena niipetire ãmũãse maquẽ petijõããdacu. Niipetire sóenoãdacu. Atiditá, teero biiri atiditá maquẽ jũũpetijõããdacu.

¹¹ “Niipetire petijõããdacu” jĩĩrere masĩ, ¿deerope tiiádari marĩ? Ñañaré tiirere duu, Cõãmacũ boorépere ãñurõ tiiáda.

¹² Teerora tiiáda, marĩ Õpũ putũaatiadarere coterã. Máata putũaatiaro jĩĩrã, ãñurõ tiirucúada. Cũũ putũaatiadari bũreco jeari, niipetire ãmũãse maquẽ jũũpetijõããdacu. Teero biiri atiditá maquẽ jũũ, sipipetiadacu.

¹³ Marĩpeja mama ãmũãse, mama dita cotea. Cõãmacũ “mama ãmũãse, mama dita tiigúda” jĩĩtoayigu. Toopũre niipetira Cõãmacũ booré dícare tiiádacua.

¹⁴ Teero tiirã, yũũ maĩrã, teero wáaadare mũaã coterã, niipetire mũaã põõtẽõrõ ãñurõ niirecutiya. Biiro tiirí, Jesucristo putũaatigu, mũaãrẽ ãñurã, ñañaré manirã, Cõãmacũmena ãñurõ niirãrẽ buajeágudaqui.

¹⁵ Ateré wãcũña: Marĩ Õpũ marĩrẽ bóaneõ ññajĩgũ, basocá netõãrõ jĩĩgũ, cotequi ména. Marĩya wedegũ Pablo marĩ maĩgũcã teerora mũaãrẽ jóarigu niiwĩ. Cõãmacũ cũũrẽ masĩrẽ ticorémēna teero jóarigu niiwĩ.

¹⁶ Niipetire cũũ jóarepũrĩcõrõ teeréna jóarigu niiwĩ. Apeyé sĩquẽ cũũ jóarigue wisió niĩã. Masĩhẽrã, teero biiri padeotutúhera tee cũũ jóariguere wedewisiojãcua. Teerora tiicúa apeyé Cõãmacũye queti jóaripũpũ jóariguẽcãrẽ. Teero tiirã, cũũ basiro ñañarõ tiirí tiinóãdacua.

¹⁷ Yũũ maĩrã, cũũ wedewisioemēna wedeadare mũaã masĩtoaa. Ñañarã cũũ jĩĩditoremēna wederere tuonanúserijãña, cũũ tiiróbiro putuári jĩĩrã, mũaã padeotutúarere ditiri jĩĩrã.

¹⁸ Teero ditiri tiiróno tiirã, marĩ Õpũ Jesucristo marĩrẽ netõnégũpere masĩnemoña. “Cũũ marĩrẽ maĩĩ” jĩĩrere masĩrã, cũũrẽ nemorõ padeoyá. “Ññunetõjõãĩ”, jĩĩrucujããda. Teerora jĩĩrucujãrõ booa.

Nocõrõrã jóaa.

* 3:6 Génesis 7.11-24.

JUAN jóasugueripũ

Jesucristo catiré petihére ticogú

1-2 Yũũ múārē Jesucristoye maquērē, cūũ niirecatirere jóagu tiia. Biiro niiā: Cūũ atibúreco tiíadari suguero, cūũ Pacũmena niitoarigu niiwĩ. Too síro atibúrecopure bauárigu niiwĩ. Cūũ Cõãmacũ wãcũrere wedegú niĩ; teero biiri marĩrē catiré petihére ticogú niĩ. Ũsã cūũrē ññawũ; cūũ wedeseri tuowũ; cūũrē padeñáwũ. Ũsã basirora cūũrē ññawũ; cūũrē añurõ masĩwũ. Teero tiirá, ũsã cūũrē ññariguere múārē wedea.

3 Ũsã marĩ Pacũ Cõãmacũmena, teero biiri cūũ macũ Jesucristomena añurõ niirõbirora múārē ũsãmena añurõ niirĩ boogá. Teero tiirá, ũsã ññariguere, ũsã tuoriguere múārē wedea.

4 Ateré múārē jóacũã, marĩ niipetira usenirere buaáda jĩrã.

Cõãmacũ sãwócore tiiróbiro niigú

5 Jesucristo ũsãrē wederiguere múārē wedenetõneã. Cūũ biiro jĩwĩ: “Cõãmacũ añugú, sãwócore tiiróbiro niigú niĩ. Cūũpure ññaré, naĩtĩãre maniã”, jĩwĩ.

6 Sĩcũ “yũũja Cõãmacũmena añurõ niijãã” jĩboqui. Cūũ teero jĩpacũ sũcã, ññarére tiirucúqui; diamacũ maquērē netõncãqui. Teero tiigú, jĩdito, naĩtĩãrõpu niigú tiiróbiro niiqui.

7 Añurére tiirucúgunopeja Cõãmacũ niiróbiro sãwócorõpu niigú tiiróbiro niĩ. Āpērãména añurõ niiqui. Teero biiri Cõãmacũ macũ Jesucristoye díicã niipetire cūũ ññaré tiirére cosecú.

8 “Yũũja ññarére tiiría” jĩgũno cūũ basiro jĩditõgu tiiqui; cūũ wãcũré diamacũ niiricu.

9 Cõãmacũ diamacũ tiirucúgu niiqui; cūũ jĩrirobirora tiigú niiqui. Teero tiigú, sĩcũ cūũ ññaré tiiriguere wedenetõĩ, Cõãmacũ acabógũdaqui. Niipetire cūũ ññaré tiirigúe wapare ññarõ tũgueñanemorĩ tiiríqui.

10 “Yũũja ññarére tiiría” jĩgũno Cõãmacũ jĩriguere jĩditorigúe tiiróbiro wáari tiiqui;* cūũ wedeserere tuodũgãhegu tiiróbiro niiqui.

2

Cristo cūũ Pacũre marĩrē wedesebosaqui

1 Múã yũũ põnabiro niirãrē teeré jóaa, ññarére tiirijããrõ jĩgũ. Jesucristo diamacũ tiirucúgu niiqui. Teero tiigú niijĩgũ, marĩ ññaré tiirí, cūũ Pacũre marĩrē wedesebosaqui.

2 Cūũ diariguemena marĩ ññaré tiirére acabóre buamasĩã. Marĩ ññaré tiiré díicũre diabolarigũ niiwĩ; niipetira atibúreco macãã ññaré tiirécãrē diabolarigũ niiwĩ.

3 Marĩ Cõãmacũ dutirére tiirá, “diamacũrã Cõãmacũrē masĩtoaa” jĩmasĩã.

4 Sĩcũ cūũ dutirére tiirípacũ, “yũũ cūũrē masĩtoaa” jĩboqui. Teero jĩgũ jĩditõrepigu niiqui; cūũ wãcũré diamacũ niiricu.

5 Cõãmacũ dutirére tiirucúgunõ Cõãmacũ booróbirora cūũrē maĩmasĩqui. Teeména “diamacũrã Cõãmacũmena niijãã” jĩmasĩqui.

6 “Yũũ cūũmena niijãã” jĩgũno Jesucristo tiirécãtirobirora tiinũnũsearo.

Cãmerĩ maĩñã

7 Yũũ maĩrã, yũũ múārē jóare apeyé mama dutiré mee niiã; bucu dutiré múã sicatõpu cuoríguera niiã. Múã tee bucu dutirére tuotójũyu.

* 1:10 Proverbios 20.9.

8 Teero niipacari, yuu múãrẽ jóare mama dutiré tiiróbiro wáaa. Yuu jóare diamacú maquẽ niiã. Jesucristo basirora teeré ãnowĩ; múãcã teeré ãnorã tiia. Múã ñañarére tiijĩrã, naĩtĩãrõpũ niirira tiiróbiro niimiwũ. Ññurépere tiijĩrã, bóeropũ niirã wáara tiia sáa.

9 Sícũ biiro jĩboqui: “Yuu bóeropũ niigú tiiróbiro niiã”. Teero jĩpacũ, Jesuré padeoráre ññatutiqui. Teero tiigú, naĩtĩãrõpũ niigú tiiróbiro niijãqui ména.

10 Jesuré padeoráre maĩgúnopēja bóeropũ niigú tiiróbiro niiqui. Tee bóeremena ñañarére ññasũguemasĩjĩgũ, “tee ñañarére tiiría” jĩiqui.

11 Jesuré padeoráre ññatutigũno naĩtĩãrõpũ niigú tiiróbiro niirecutiqui. Teero biiri naĩtĩãrõpũ niigú tiiróbiro tiirécutiqui. Cũ ñañaré tiiré wapa capeari baunóhẽgũ tiiróbiro niiqui. Teero tiigú, ãñurépere besemasĩriqui.

12 Múã yuu põnabiro niirãrẽ jóagu tiia. Cõãmacũ Jesucristo diabosarigue wapa múã ñañaré tiirére acabótoajĩyi.

13 Múã butóare jóagu tiia. Cristo sicutopũ niirigare múã ãñurõ masĩcu.

Múã mamarãrẽ jóagu tiia. Satanárẽ múã netõnucãrira niiwũ.

14 Múã yuu põnabiro niirãrẽ jóaawũ. Marĩ Pacũre múã masĩtoacu.

Múã butóare jóaawũ. Sicutopũ niirigare múã masĩtoacu.

Múã mamarãrẽ jóaawũ. Múã padeotutúa niicu; Cõãmacũ wedeserere múã wãcũrucucu; wãtĩãrẽ dutigũre múã netõnucãrira niiwũ.

15 Atibúreco macãrã ñañaré tiirucúrenorẽ, teero biiri atibúrecompũ niirére maĩrĩjãña. Sícũ atibúreco macãrã tiiróbiro tiigũno Cõãmacũpere maĩriqui.

16 Atibúreco macãrã tiiré biiro niiã: Noo booró tiidugáre, bayiró ugaripéare, “ãpẽrã nemorõ niigú niiã yũja” jĩrẽ niiã. Tee Cõãmacũye mee niiã. Tee niipetire atibúreco macãrã tiirépe niiã.

17 Atibúreco, atibúreco macãrã ñañaré tiidugáre petijõããdacu. Cõãmacũ boorére tiigúnopēja niirucujãgũdaqui.

Jesuyé queti jĩditore mee niiã

18 Múã yuu põnabiro niirã, niiture bũrecori jeatoacu. Atibúreco petiádari suguero, sícũ Cristore ññatutinetõjõãgũ atigũdaqui. Múã teeré tũotóarira niiwũ. Atitóre pau Cristore ññatutira jeatoawa. Teero tiirã, “niiture bũrecori jeatoaa” jĩmasĩã.

19 Cristore ññatutira marĩ menamacãrãrã niimirira niipacara, marĩrẽ cõãjãwã. Cũã marĩ menamacãrã peti mee niiwã. Marĩ menamacãrã peti niirãjã, marĩmenarã niibocua ména. “Marĩrẽ cõãjãwã” jĩrã, ateré masĩã: Cũã niipetira marĩ menamacãrã mee niiwã.

20 Cristo múãrẽ Espiritu Santore ticorigũ niiwĩ. Teero tiirã, múã niipetira diamacú maquẽrẽ masĩtoacu.

21 Múã diamacú maquẽrẽ masĩriatã, múãrẽ jóaribocu. Múã Jesucristoyere diamacú masĩcu. Teero tiigú, múãrẽ jóaa. Múã ateré masĩtoacu: Cũye queti jĩditore mee niiã.

22 Jĩditorepira biiro jĩcua: “Cõãmacũ beserigu Jesús mee niĩ”, jĩcua. Teero jĩrã Cristore ññatutira niĩya. Cũã marĩ Pacũ Cõãmacũrẽ, cũã macũ Jesucristomenarã sũnacúa.

23 Cũã macũrẽ sũnarãno marĩ Pacũmena niiricua. “Jesús Cõãmacũ macũ niĩ” jĩrãnopēja marĩ Pacũmena niicua.

24 Teero tiirã, múã sicutatũorĩguere wãcũrucujãña. Múã sicutopũ tũorĩguere wãcũrucura, Cõãmacũ macũmena niirucujããdacu; cũã Pacũmenacãrẽ niirucujããdacu.

25 Cũã marĩrẽ jĩrirobirora tiigũdaqui: Marĩrẽ catiré petihére ticogũdaqui.

26 Múãrẽ jĩditodugaraye quetire jóaa, múãrẽ ãñurõ masĩãrõ jĩgũ.

27 Espiritu Santo Jesucristo ticorigũ múãpũre niiqui. Teero tiirã, ãpĩ múãrẽ “nemorõ buegũda” jĩgũrẽ boorĩjãña. Espiritu Santo múãrẽ niipetirere buequi. Cũã jĩditoro manirõ diamacú maquẽrẽ buequi. Cũã bueróbirora Jesucristomena niijãña.

²⁸ Mecūtígãcãrẽ múã уuu põnabiro niirã, cũmena niirucujãña. Marĩ teero tiirã, cũũ pũtaatiri, boboricu. “Marĩ Cõamacũ boorere tiirã niĩã”, jĩmasĩãdacu.

²⁹ Múã cũũ diamacũ tiirucũrere masĩtoaa. Teero tiirã, “niipetira diamacũ tiirãno Cõamacũ põnarã niĩya” jĩrere masĩnoã.

3

Cõamacũ põna tiirẽcutire

¹ Cõamacũ marĩ Pacu marĩrẽ bayiró maĩrere wãcũñate múã. Marĩrẽ bayiró maĩgũ, “уuu põna niĩya” jĩiqui. Teerora niĩã marĩ. Atibũreco macãrã Cõamacũrẽ masĩrijãrã, marĩ cũũrẽ padeorã tiirẽcutirere тomasĩricua.

² Уuu maĩrã, mecūtígã marĩ Cõamacũ põna niĩã. Too síropu marĩrẽ wãaadarere ãñurõ masĩña maniã ména. Ate dícare masĩã: Jesucristo pũtaatiri, cũũ baurere ãñaãdacu. Cũũrẽ ãñajãrã, cũũ tiiróbiro wãaadacu.

³ Cũũrẽ ñañaré maniã. Marĩcã cũũ tiiróbiro “ãñurã wãaadacu” jĩrere wãcũã. Teero tiirã, ñañarere tiirĩjãrõ booa.

⁴ Ñañaré tiirẽ Cõamacũ dutirere netõnucãre niĩã. Teero tiigũ, ñañarere tiirucũgũno Cõamacũ dutirere netõnucãgũ niiqui.

⁵ Múã masĩtoaa: Jesucristo marĩ ñañaré tiirere cõãgũ atirigu niiwĩ. Cũũpũre pèerogã ñañaré maniã.

⁶ Cũũmena niigũno ñañaré tiirẽcutiri qui. Ñañarere tiirẽcutigũnope Cristore padeorĩqui; cũũrẽna masĩhẽgũ niiqui.

⁷ Múã уuu põnabiro niirã, múãrẽ ãpĩ jĩĩdotorijããrõ. ãñurõ tiirucũgũno Jesús tiiróbiro ãñurõ tiigũ niĩ.

⁸ Sicatorũra wãtĩãrẽ dutigũ ñañaré tiimũãatirigu niiqui. Teero tiigũ, ñañaré tiirẽcutigũno cũũyagu niiqui. Cõamacũ macũ wãtĩãrẽ dutigũ tiirere cõãgũ atirigu niiwĩ.

⁹ Cõamacũ cũũ põnarẽ cũũ tiiróbiro niirecutiri tiirigu niiwĩ. Teero tiirã, Cõamacũ põna ñañarere tiirucũricua.

¹⁰ “¿Noãpẽ niĩ Cõamacũ põna?” teero biiri “¿noãpẽ niĩ wãtĩãrẽ dutigũ põna?” jĩĩ masĩdũgara, ateré masĩña: “Ñañaré tiirẽcutira, ãpẽãrẽ maĩhẽrãno Cõamacũ põna mee niĩya”, jĩĩnocu.

Cãmerĩ maĩrẽ

¹¹ “Cãmerĩ maĩrõ booa” jĩrẽ queti múã sicatorũ тorigue niĩã.

¹² Caín tiiróbiro niirijããda. Cũũ wãtĩãrẽ dutigũ menamacũ niijĩgũ, cũũ bai Abel wãmecutigure sãjãyigu. ¿Deero tiigũ cũũrẽ sããyĩri? Caín tiirẽcutire ñañaré niiyiro; cũũ bai tiirẽcutirepe ãñurẽ niiyiro.

¹³ Yãa wedera, teerẽ wãcũrã, atibũreco macãrã múãrẽ ãñatutiri ãñarã, “¿deero tiirã уuure ãñatutii?” jĩĩ wãcũrijãña.

¹⁴ Marĩ Jesurẽ padeorãre maĩjãrã, ateré masĩã: Cõamacũ marĩ pecamepũ wãaborirare catirẽ petihẽre cuorĩ tiirigu niiwĩ. Jesurẽ padeorãre maĩhẽgũno catirẽ petihẽre cuorĩqui.

¹⁵ Jesurẽ padeorãre ãñatutigũno basocãre sããgũ tiiróbiro niiqui. Múã masĩtoaa: Basocãre sããgũno catirẽ petihẽre cuorĩqui.

¹⁶ Ateména cãmerĩ maĩrere masĩã: Jesús marĩrẽ diabolosarigu niiwĩ. Teero tiirã, marĩcã Jesurẽ padeorãre “diabolosagũda” jĩĩ wãcũrõ booa.

¹⁷ Pee apeyẽ cuogũno sícũ Jesurẽ padeogũre bóaneõgũ niirĩ ãñapacu, cũũrẽ tiipũrĩdojãboqui. Cũũ teero tiirĩpacu, ¿deero tiigũ “Cõamacũrẽ maĩã” jĩĩbogari?

¹⁸ Múã уuu põnabiro niirã, marĩ wedeseremena dícu “cũãrẽ maĩã” jĩĩrijãrõ booa. Marĩ tiipũremenape cũãrẽ maĩrere diamacũrã tiĩẽñorõ booa.

Cõamacũrẽ padeorã cuiro manirõ niimasĩã

19-20 Apetó sícū marī menamacū biiro wācūqui: “Y_{uu} ñañanetōjōāgū niiga” jīi wācūpacu, cūū āpērārē maīré wapa Cōāmacūmenape cuiro manirō niiqui. Marī cūū pōna niīā. Cūū marīye maquērē masīpetijāqui. Cūū marī ñañarē tiirīguere acabóqui.

21-22 Marī yeeripūnapu “āpērāména añurō niīā” jīi tagueñarā, cuiro manirō Cōāmacūrē sāīmasīā. Cūū dutirére, cūū boorére tiirí, Cōāmacū niipetire marī sāirére ticogudaqui.

23 Cūū dutiré ate niīā: Cūū macū Jesucristore padeoáda. Teero biiri cūū dutirobirora cāmerī maīāda.

24 Niipetira cūū dutirére tiirāno cūūmena niicua; cūūcā cūūāmena niiqui. Marīrē Espiritu Santore ticorigu niiwī. Teero tiirā, Cōāmacū marīmena niirére masīā.

4

Cōāmacūye wederáre ññabesedutire

1 Yáa wedera, niipetira Cōāmacūyere wederí basoca wederére padeoríjāña. Cūū wederére “¿diamacūrā Cōāmacūye niimiito?” jīi tuosuguéya. Pa_u basocá “ūsā Cōāmacūyere wederá niīā” jīidito buecāmesāya.

2 Ateména diamacū Cōāmacūyere wederáre ññabesemasīādacu: “Jesucristo basocára atiyigu” jīigāno diamacūrā Cōāmacūyere wedequi.

3 Teeré wedehugno diamacū Cōāmacūyere wederiqui. Cūūrā Cristore ññatutinetōjōāgūyere wedequi. Múā Cristore ññatutinetōjōāgū atiadarere tuotóajīyu. Cūū basocá watoapu niitoaqui.

4 Múā y_{uu} pōnabiro niirā, múā Cōāmacū pōnarā niīā. Cōāmacū múārē tutuarere ticoqui. Atibúreco macārārē tutuare ticogúpeja Cōāmacūbiro tutuariqui. Teero tiirā, atibúreco macārā múārē cūū jīiditorere padeorí tiimasīricua.

5 Jīiditoreména buerápe atibúreco macārā niīya. Teero tiirā, atibúreco maquē dícre bueeya. Atibúreco macārā cūū buerére tuonunúseca.

6 Marīpeja Cōāmacū pōnarā niīā. Cōāmacūrē masīgāno marīrē tuonunúsequi. Cōāmacūrē masīhēgūnopeja marīrē tuonunúseriqui. Marī teeré tuomasīrā, “diamacūrā Cōāmacūye niīā” o “jīiditore niīā” jīi besemasīādacu.

Cōāmacū basocáre maīquí

7-8 Y_{uu} maīrā, Cōāmacū basocáre maīquí. Teero tiirā, marīcā cāmerī maīāda. Cāmerī maīrāno Cōāmacū pōnarā niicua. Cūū Cōāmacūrē masīcua. Cāmerī maīhērānopeja Cōāmacūrē masīricua.

9 Cōāmacū marīrē maīrére ateména eñorigu niiwī: Cōāmacū cūū macū sícū niigūrē atibúrecopure ticodiocorigu niiwī. Marīrē catiré petihére cuoáro jīigū, cūūrē diabosadutirigu niiwī.

10 Marī Cōāmacūrē maīrírira niiwū. Cūūpe marīrē maīgú, marī ñañarē tiirére acabódugarigu niiwī. Teero tiigú, cūū macūrē ticodiocorigu niiwī, diabosaaro jīigū. Cūū marīrē biiro tiibosárigue maīré peti niicu.

11 Y_{uu} maīrā, Cōāmacū teero tiirígu niijīgū, marīrē bayiró maīquí. Teero tiirā, marīcārē cāmerī maīrō booa.

12 Sícū basocá Cōāmacūrē ññarigu maniqui. Marī cāmerī maīrī, cūū marīmena niiqui; cūū booróbirora cūūrē maīmasīā.

13 Cōāmacū marīrē Espiritu Santore ticorigu niiwī. Teero tiirā, Cōāmacū marīmena niirére masīā; teero biiri marī cūūmenarā niirécārē masīā.

14 Ūsā basirora Cōāmacū macūrē ññawū. Ateré wedea: Cōāmacū cūūrē atibúreco macārā ññañarārē netōnédutigu ticodiocorigu niiwī.

15 “Jesús Cōāmacū macū niī” jīigānorē Cōāmacū cūūmena niiqui; cūūcā Cōāmacūmenarā niiqui.

16 Cõamacũ marĩrẽ maĩrére masĩã. “Cũũ marĩrẽ maĩré diamacũ maquẽ niiã” jĩrere padeóa. Cõamacũ basocáre maĩquí. Cãmerĩ maĩrucúgũno Cõamacũmena niĩquí; Cõamacũcã cũũmena niĩquí.

17 Marĩ Cõamacũ booróbirora cũũrẽ maĩmasĩã. Jesucristo atibúrecopũ niigũ, cũũ Pacure maĩwĩ. Cũũ maĩróbirora marĩcã Cõamacũrẽ maĩmasĩã. Teero tiirã, Cõamacũ basocáre wapa tiiádari bureco jeari, cũũrẽ cuiricu.

18 Cõamacũrẽ maĩgũno cũũrẽ cuiriqui. Cõamacũ booróbirora cũũrẽ maĩgũ, cuiro manirõ niĩquí. Cuire cõogũno “yũure ñañarõ tiibóqui” jĩ wãcũqui; Cõamacũ booróbirora cũũrẽ maĩríqui.

19 Cõamacũ marĩrẽ maĩsugúrigũ niiwĩ. Teero tiirã, marĩ cãmerĩ maĩã.

20 Sĩcũ “Cõamacũrẽ maĩã” jĩpacũ, Jesuré padeorãre ññatutigũ, jĩdítorepigũ niĩquí. Basocã cũũ ññarãcãrẽ maĩhẽgũ, nemorõ Cõamacũ bauhégupereja maĩmasĩriqui.

21 Cõamacũrẽ maĩgũno Jesuré padeorãcãrẽ maĩrõ booa. Teerẽ Cõamacũ marĩrẽ ti-idutírigũ niiwĩ.

5

Atibúreco maquẽ ñañarere cãmotãmasĩre

1 “Jesús Cõamacũ beserigũ Cristo niĩ” jĩ padeorãno Cõamacũ põnarã niicua. Æpẽrãrẽ maĩrãno cũã põnacãrẽ maĩcúa.

2 Marĩ Cõamacũrẽ maĩ, cũũ dutirere tiirã, “cũũ põnacãrẽ maĩã” jĩmasĩãdacu.

3 Cõamacũrẽ maĩrãno cũũ dutirere tiĩya. Cũũ dutirẽ wisiória.

4 Marĩ Cõamacũ põna atibúreco maquẽ ñañarere tiirã. Jesucristore padeorẽmena ãñurere tiinõã.

5 Marĩ Jesuré “cũũ Cõamacũ macũ niĩ” jĩ padeóa. Teemena dícu atibúreco maquẽ ñañarere cãmotãmasĩcu.

Jesucristo Cõamacũ macũ niĩ

6 Jesucristo Cõamacũ macũ niĩ. Cũũ atibúrecopũ niirĩ, Juan cũũrẽ wãmeõtiwi. Cũũrẽ wãmeõtigũ, ocoména wãmeõtiwi. Too síro cũũ curusapũ diajõãwĩ. Biiro tiirẽmena “yũũ Cõamacũ macũ niĩã” jĩrere eñowĩ. Cũũrẽ wãmeõtiriguemena dícu eñoríwi. Cũũ diariguemena cũũrẽ eñowĩ. Espiritu Santo “Jesucristo Cõamacũ macũ niĩ” jĩrere marĩrẽ eñoquí. Cũũrã diamacũ maquẽrẽ wedegú niĩ.

7 Atequetirẽ cũã basirora eñooõya. Cũã ññarã ãmũãsepũ niĩya: Pacũ, macũ, teero biiri Espiritu Santo. Cũã ññarãpũ niipacara, sĩcũrã niĩ.

8 Atibúrecopũre Espiritu Santo wederẽmena “Jesús Cõamacũ macũ niĩ” jĩrere masĩnoã. Teero biiri Jesús cũũ Cõamacũ macũ niirere cũũ wãmeõtinoriguemena, cũũ diariguemena eñorígũ niiwĩ.

9 Basocã cũã ññariguere wedericãrẽ, marĩ padeóa. Cõamacũ basocã wederẽ nemorõ diamacũ wedei. Cũũrã cũũ macũ niirecutirere wederigũ niiwĩ.

10 Cõamacũ macũrẽ padeogũno Cõamacũ wederere padeoquí. Cõamacũ wederere padeohégũno cũũ jĩriguere jĩdítorigue tiiróbiro wãari tiĩquí; cũũ Cõamacũ cũũ macũ niirecutirere wederere padeoríqui.

11 Cõamacũ aterẽ wedequi: Cũũ marĩrẽ catirẽ petihere ticorigũ niiwĩ. Tee catirẽ petihere cũũ macũpũre niicu.

12 Cõamacũ macũmena niigũno catirẽ petihere cõoquí; cũũ macũmena niihẽgũno catirẽ petihere cõoríqui.

Wedeyaponorigue

13 Mũã Cõamacũ macũrẽ padeorãre atipũrẽ jóaa, mũã “catirẽ petihere cõoa” jĩ masĩãrõ jĩgũ.

¹⁴ Marĩ masĩtoaa: Cõãmacũ booróno sãĩrĩ, marĩ sãĩrére t̃oquí. Teeré masĩrã, cũũrẽ cuiro manirõ sãĩmasĩã.

¹⁵ “Cõãmacũ marĩ sãĩrére t̃oquí” jĩlmasĩrõbirora “cũũ marĩ sãĩãriguecãrẽ ticotoai” jĩlmasĩnoã.

¹⁶ Apetó tiigú, Jesuré padeogúno ñañaré tiirí, s̃cũno ññaboqui. Cũũ ñañaré tiiré acabómasĩreno niirĩ, Cõãmacũrẽ sãĩbosáaro. Sãĩbosári, tee ñañaré tiiré acabómasĩreno niirĩ, Cõãmacũ cũũrẽ catiré petihére ticogũdaqui. Apeyé ñañarõ tiiré acabónoña maniré niicu. Teeré “sãĩbosáya” jĩĩña maniã.

¹⁷ Niipetire ñañaré tiiré Cõãmacũrẽ netõnucãre niipacari, apeyé ñañaré tiiré acabómasĩreno niicu.

¹⁸ Marĩ ateré masĩtoaa: Cõãmacũ põna ñañaré tiirécutiricua. Jesús cúãrẽ cotequi. Teero tiigú, wãtĩãrẽ dutigú cúã padeorére ñañomasĩriqui.

¹⁹ “Marĩ Cõãmacũ põna niiã” jĩrẽre masĩã. Atecãrẽ masĩã: Wãtĩãrẽ dutigú niipetira atibáreco macããrẽ dutiqui.

²⁰ Apeyecãrẽ masĩã: Cõãmacũ macũ atirigũ niiwĩ; marĩrẽ t̃omasĩrere ticorigũ niiwĩ. Teeména Cõãmacũ diamacú niigárẽ masĩã. Cõãmacũmenarã niiã. Teero biiri cũũ macũ Jesucristomenacãrẽ niiã. Jesucristo Cõãmacũ diamacú macũ niigú niiqui. Cũũrã niiqui sũcã catiré petihére ticogú.

²¹ Múã ỹũ põnabiro niirã, “cõãpõnarẽ basocá weerirare padeobócu” jĩrã, Jesuré wãcũrucujãña.

Nocõrõrã niiã.

JUAN puarĩ jóaripũ

Cãmerĩ maĩdutĩre

¹ Yũũ mũũ Cõãmacũ beserigore, teero biiri mũũ põnarẽ añudutia. Yũũ bũtoá dutirá* menamacũ múãrẽ niirõrã maĩã. Yũũ dícsũ múãrẽ maĩgũ tiiría; niipetira diamacũ maquẽrẽ masĩrã múãrẽ maĩya.

² Diamacũ maquẽrẽ cõoa marĩ. Tee marĩmena niirucujããdacu.

³ Cõãmacũ marĩ Pacũ, teero biiri cãũ macũ Jesucristo marĩ Õpũ múãrẽ añurẽ ticoaro; bóaneõ ññaãrõ; añurõ niirecutiri tiiáro. Cãũ teeré tiirí, diamacũ maquẽrẽ masĩ, cãmerĩ maĩãdacu.

⁴ Sĩquẽrã mũũ põnarẽ bũajeáwũ. Cũãrẽ Cõãmacũ marĩrẽ dutirobirora diamacũ niirecutiri ññawũ. Teeré ññagũ, bayiró useniwũ.

⁵ Mecütigã mũũrẽ ateré bayiró jĩgũda: Marĩ cãmerĩ maĩrõ booa. Tee mama dutiré mee niĩã; máatarũra marĩ padeonũcãrãrẽ dutiré cũũrigue niĩã.

⁶ Marĩ cãmerĩ maĩrã, Cõãmacũ dutirére tiirã tiia. Cãũ marĩrẽ cãmerĩ maĩdutĩyigũ. Ate mũã tũotóarepũ niĩã.

Jĩditorepira maquẽrẽ wederigue

⁷ Atibũrecopũre paũ jĩditorepira wáanetõya. Cũã “Jesucristo basocũ marĩ tiirõbiro õpũũcutigũ bauarigũ niiwĩ” jĩrere padeoríya. Cũãno jĩditorepira, Cristore ññatutira niĩya.

⁸ Añurõ tũomasĩña, Cõãmacũ múãrẽ ticoadarere “tiidióbocu” jĩrã, Cõãmacũ niipetire múãrẽ ticoadarere añurõmena ñeeãda jĩrã.

⁹ Cristo buerere cãũ basiro cãũ wãcũrẽmena “nemosãñũrõ buegũda” jĩgũno Cõãmacũrẽ cõoríqui. Cristo buerere tiirucũgũpeja Cõãmacũrẽ, teero biiri cãũ macũrẽ cõoquí.

¹⁰ Apetó tiigũ, sícũ mũã pũtopũ jeagũ Cristo buerere wederiboqui. Cũũnorẽ mũãye wiseripũ ñeerijãña. Añudutirijãña.

¹¹ Mũã cãũrẽ añudutira, cãũ ññaãrõ buerere niisotoapeara niĩãdacu.

Wedeyaponorigue

¹² Yũũ pee peti jĩdũgare cõomíã, cõogũpeja. Atipũpũre teeré jóaria. Máata marĩ ññaãdacu, Cõãmacũ boorí. Toopũ cãmerĩ wedeapudacu. Marĩ teero tiirã, añurõ useniãdacu.

¹³ Mũũ bayio põna mũũrẽ añudutiya. Coocã Cõãmacũ beserigo niĩyo. Nocõrõrã jóaa.

* 1:1 Ññaña “bũtoá dutirá” glosariopũre.

JUAN ĩtĩãrĩ jóaripũ

Gayo añurõ tiirigue

¹ Gayo yuu bayiró maĩgũ, yuu muerẽ añudutia. Yuu batoá dutirá menamacũ muerẽ niirõrã maĩã.

² Yuu muerẽ Cõamacũrẽ sãiboságu tiia, niipetire muerẽ añurõ wáaaro jĩgũ. Muu Cõamacũmena añurõ yeeripũnacutirobirora muerẽ ñañaré, diaré wáari tiiríjããrõ.

³ Yuu bayiró useniã. Siquẽrã Jesuré padeorá muu ye quetire wedejeawa. Muu diamacũ maquẽrẽ padeorucúayiro. Muu añurõ Cõamacũ boorére tiigú tiíayiro.

⁴ Yuu buerira diamacũ maquẽrẽ tiirí tũogũ, useniã. Deero tii apeyeména useninemoria.

⁵ Muu Jesuré padeoráre añurõ tiigú tiíayiro. Æpẽrã Jesuré padeorá jearácãrẽ muu ññamasĩhẽrã niipacari, teerora tiíayiro.

⁶ Cũã ãsã neãrõpu muu cãmerĩ maĩrẽcutirere wedeeya. Muu putopu jearáre teero tiíapurucujãña Cõamacũ booróbirora.

⁷ Cũã Jesuyé quetire wedenũcãwara niĩya. Jesuré padeohéra tiíapurere ñeeririra niiwã.

⁸ Teero tiirã, cũã tiiróbiro tiiráre marĩrẽ tiíapuro booa. Marĩ teero tiirã, diamacũ maquẽrẽ wederáre tiíapura niĩã.

Diótrefes ñañarõ tiirigue

⁹ Yuu too macãrã Jesuré padeoráre sicapũ jóawu. Diótrefes niipetirare dutigú niidugagu ãsã dutirére booríayigu.

¹⁰ Teero tiigú, yuu múã putopu wáagu, cũãrẽ múã ññacoropu wedeguda cũũ ãsãrẽ wedepatirere, ãsãrẽ jĩĩditorere. Apeyeré tiíayigu: Jesuré padeorá toopú jeari, cũãrẽ ñeeríayigu. Cũãrẽ añurõ ñeedugara tiirí ññagũ, ñeedutihegu, cõãwionecojãrucuayigu.

¹¹ Yuu bayiró maĩgũ, ñañaré tiirére ññacũrijãña; añurõ tiirépere ññacũña. Æñurõ tiiráno Cõamacũ põna niĩya; ñañaré tiiráno Cõamacũrẽ masĩricua.

Demetrio añurõ tiirigue

¹² Niipetira Demetriore añurõ wedeseya. Cõamacũ booróbirora diamacũ tiíayigu. Æsãcã cũãrẽ teerora jĩĩ wedesea. Muu masĩcu: Æsã diamacũ maquẽrẽ wedesea.

Wedeyaponorigue

¹³ Yuu pee peti jĩĩdugare cõomíã, cõogúpeja. Atipũpãre teeré jóaria.

¹⁴ Máata marĩ ññãadacu, Cõamacũ boorí. Toopú cãmerĩ wedeapudacu.

¹⁵ Æñurõ niirecutire wáaaro muerẽ. Æsã menamacãrã muerẽ añudutiya. Marĩ menamacãrã toopú niirãcõrõ ññuãrõ.

Nocõrõrã niĩã.

JUDAS jóaripũ

Ãñuduticorigue

¹ Yũũ Judas Jesucristore padecotegũ, Santiago bai múãrẽ ãñudutia. Múã marĩ Pacu Cõãmacũ beserira, cũũ maĩrã niiã. Jesucristo múãrẽ cotequi.

² Cõãmacũ múãrẽ bóaneõ ññanemoãrõ; ãñurõ niirecutiri tiinemóãrõ; câmerĩ maĩrĩ tiinemóãrõ.

Jĩditoremena buerá tiirécutirigue (2Pe 2.1-7)

³ Yũũ maĩrã, Cõãmacũ yũũre, teero biiri múãrẽ netõnérigũ niĩwĩ. Marĩ netõnére maquẽrẽ múãrẽ bayiró wededugagũ, jóagũũ tiimíãwũ. Jóaria ména. Apeyé maquẽ jóaro niirõ tia. Jesuré padeoré maquẽrẽ wedewisiora múã pũtopũ jeayira. Teero tiigũ, jóaa. Cõãmacũ marĩ padeoré maquẽrẽ marĩ Jesuré padeoráre cũũrigũ niĩwĩ. Cũũ cũũrigue wasoricu. Teero tiirã, tutuaremena padeoró booa.

⁴ Múã ññamasĩripacari, jĩditoremena buerá múãmena neãñucãyira. Cũã ate tiiróbiro jĩcua: “Cõãmacũ marĩ cũũrẽ padeoráre ãñurõ tiijĩgũ, marĩrẽ ññañarõ netõrĩ tiiríqui”, jĩcua. Teero tiirã, cũã ññañaré tiirére duurícua. Jesucristo marĩ Õpũ sícũ niigũrẽ booricua. Cõãmacũ tíatopũ “cũãno pecamepũ wáaadacua” jĩtoayigu.

⁵ Teero tiigũ, yũũ múã masĩpetiriguere wãcũrĩ tiidugága sũcã. Ateré wãcũsugueya: Marĩ Õpũ niipetira Israelya põna macãrãrẽ Egiptopũ wionécoyigu. Too síro cũũrẽ padeohérare diari tiiyígu.

⁶ Ángeleare wáarigüecãrẽ wãcũña: Cũã ãmũãsepũ tutuare, dutirére cõopacára, teeré duu, cũã booró tiirã wáayira. Cõãmacũ cũãrẽ cõmedári cũã jõãmasĩhēredarimena siatúcũdutyigu sáa. Naĩtĩãrõpũ niicua, téé Cõãmacũ cũãrẽ wapa tiíadari bũreco jearipũ.

⁷ Ángelea ññañarõ ññeaperirobiro Sodoma macãrã, Gomorra macãrã, teemacãrĩ wesari macãrãcã teerora tiiyíra. Ëmũã dícu numiãmena tiirénorẽ tiiyíra. Cõãmacũ teemacãrĩrẽ sóecõãyigu sáa. “Niipetira ññañarã cũã tiiróbirora pecame petihérimepũ ññañarõ tiinóãdacua” jĩrere masĩsuguedutigũ, cũãrẽ teero tiirígu niĩwĩ.

⁸ Múãrẽ jĩditoremena buerá teerora tiicúa: Cũã booró wãcũãmajãcua. Cũã wãcũrõbirora tii, cũã basiro cũãye õpũũrĩrẽ ññnocúa; Cõãmacũ dutirére booricua; upatĩ macãrã ãñurãrẽ ññañarõ jĩcua.

⁹ Miguel ángeleare dutigũ Satanãmena câmerĩ jĩrĩ, ate wáayiro: Cũãcõrõ Moiséniigũya õpũũrẽ boomíyira. Miguel basiro Satanárẽ ññañarõ jĩriyigu. “Mũũ Cõãmacũrẽ netõñucãgũ peti niiã”, jĩriyigu. Biirope jĩyigu: “Yũũ Õpũ mũũrẽ mũũ ññañaré tiirére wedearo”, jĩyigu.

¹⁰ Múãrẽ jĩditoremena buerápeja ãñurõ tũomasĩripacara, ññañarõ wedesecua. Apeyé cũã boorére tiicúa. Wáicũracã teerora tiicúa. Tũomasĩhērãrã cũã tiirémema cũã yeeripũnarĩrẽ ññañarõ tiíadacua.

¹¹ Bóaneõrã niĩya cũã. Caín* tiirírobiro ññañaré tiicúa. Balaam† tiirírobiro noo booró tiíadacua niyeru maĩrã. Coré‡ tiirírobiro Cõãmacũrẽ netõñucãrã diajõããdacua.

¹² Múã Jesucristore padeorã neã, yaaritabe, cũã múãrẽ bayiró bobooro wáari tiicúa. Cuiro manirõ cũã booró yaa, yapijãcua. “¿Yaaré niipetirare jeatuai?” jĩ wãcũricua. Cũã

* 1:11 Génesis 4.1-16. † 1:11 Números 22.1-35; Apocalipsis 2.14. ‡ 1:11 Números 16.1-35.

õme oco maniré, wĩno néewanore tiiróbiro niicua; basocáre tiiápuricua. Dũcacutirito, cúã dũcamanire yucũ tiiróbiro niicua. Nũcõrĩmena wããrigue yucũ tiiróbiro niicua.

13 Cúã bobooro tiirécutire sobo jũĩrĩpirere ocoturí día wesa páaputucore tiiróbiro niicua. Ñocõã noo booró wáa, ditirábiro niicua. Cõãmacũ cúãrẽ naĩtĩãrõpũ cúã niirucuardaropũ “wáadutigũda” jũĩtoarigu niiwĩ mée.

14 Enoc jũĩditoremene bueráre wáaadare wedeyigu. Cũũ profeta niiwĩ. Cũũ Adán pãrãmi niinũnũsegu niyigu; seis põnarĩ siro macũ niyigu. Cũũ biiro wederigu niiwĩ: “Marĩ Õpũ paũ ángleamena atigũdaqui.

15 Cũũ niipetira basocá tiiríguere besegũdaqui. Ñañarã niipetire cúã ñañaré tiiríguere, cúã cúũrẽ ñañarõ jũĩriguere besegũdaqui. Cúã ñañaré tiirígue wapa cúãrẽ pecamepũ cõãgũdaqui”, jũĩ wedesugueyigu Enoc.

16 Múãrẽ jũĩditoremene buerá niipetire ãpẽrã tiirére ñañarõ wedesecua; wedepatirepira niicua. Cúã tũsaré dícuere tiidugácu. Cúã tiirére bayiró bũsurõmena wedetũsacua. Cúãrẽ tiiapumasĩrãrẽ jũĩditoremene usenipeocua, cúãyere cuodugára.

Jesuré padeoráre wederigue

17 Yũũ maĩrã, múãpeja marĩ Õpũ Jesucristo cúũyere wededutigũ beserira wedesugueriguere wãcũña.

18 Múãrẽ ateré wedecowa: “Atibúreco petiádari suguero maquẽ bũrecoripũre Cõãmacũyere buijããdacua. Cúã booró dícu tiidugára, ñañaré tiirére tiiãmajããdacua”, jũĩcowa.

19 Cúãrã Jesuré padeoráre batarí tiicúa. Cúã booró tiicúa. Espiritu Santore cuoricua.

20 Yũũ maĩrã, múãpeja Jesuré nemorõ padeó, wãcũtutuarucujãña. Múã padeoré diamacũ niiré niĩã. Cõãmacũrẽ sãĩrã, Espiritu Santo masĩré ticorẽmena sãĩñá.

21 Cõãmacũ múãrẽ maĩrere wãcũrã, maĩõrãbiro niĩña. Marĩ Õpũ Jesucristo múãrẽ bóaneõ ññagũ, cúũmena catiré petihére ticogũdaqui. Cũũ ticoadarere useniremena coteya.

22 Æpẽrã Jesucristoyere “¿diamacũrã niigariye?” jũĩrãrẽ ãñurõmena wedeya.

23 Æpẽrã jũĩditoremene buerére nũnrãrẽ quẽnojeári tiiyá; basocá pecamepũ jũũrãrẽ netõnerã tiiróbiro tiiyá. Æpẽrã ñañaré tiiríporare tiiapudugara, bóaneõ ññaña. Múãpũ cúã ñañaré tiirére pẽnirĩ jũĩrã, cúã teero tiirére bayiró boorĩjãña.

Cõãmacũrẽ usenipeore

24-25 Cõãmacũ marĩrẽ netõnégũ sícũrã niiqui. Múã ñañaré tiirí jũĩgũ, cotemasĩqui. Tee coterẽmena múã ñañaré manirã cúũ pũtopũ jeari tiimasĩqui. Múãrẽ toopá cúũ ãñurõ asibatéropũ usenirĩ tiigũdaqui. Teero tiirá, Jesucristo marĩ Õpũ tiiápuremena niipetira Cõãmacũrẽ ateré jũĩãrõ: “Mũũ niipetirere dutimasĩã; mũũ ãñunetõjõãgũ niĩã; mũũ tiidugárere tiimasĩã; mũũ niipetire dutirére cuoa”, jũĩãrõ. “Mũũ too sugueropũ teero niirigu niiwũ; atitóre teerora niĩã; too síropũ teerora niigũdacu”, jũĩãrõ. Tee niipetire niĩãrõ.

Nocõrõrã jóaa.

TOO SÍROPŪ WÁAADARERE Juanrē ñnorígue

Jesucristo Juanrē quēēōpŭ tiiróbiro ñnorígue

¹ Ate Jesucristore Cōāmacū ñnorígue niiā. “Péerogā siro biiro wáaadacu” jīīgū, ñnodutíyigu cūūrē padecoterare. Jesucristope ángelere “Juanrē ateré ñnogú wáaya” jīicoyigu.

² Yŭ Juan niipetire ángele ñnoríguere ñnarigu niijīgū, Cōāmacū wedesere, Jesucristo wederigüecārē diamacá jóaa.

³ Atipū jóarirobiro wáaadaro péero dŭsaa. Teero tiigú, ate Cōāmacū ticorigue maquērē busurómena buegúno usenigūdaqui. Ateré bueri tŭo, ateré tiirá useniādacua.

Juan Jesuré padeoré pōnarī macārārē jóarigue

⁴ Yŭ Juan múā Asiarpŭ niirā Jesuré padeorá siete pōnarī macārārē jóaa. Cōāmacū atitóre niirucujāgū, too sugueropŭ niirigu, too síropŭ atigudŭ múārē ññurē ticoaro; ññurō niirecutiri tiíaro. Espíritu Santo siete maquē ññurē tiimasīre ticoré cŭogú* Cōāmacū duiirpīrō pŭto niigú teerora tiíaro.

⁵ Jesucristocā teerora tiíaro. Cū Cōāmacūyere wasoró manirō wederucugŭ niī. Cūūrā niipetira diarira suguero masāsuguerigŭ niī. Cū atibúreco macārā òpārārē dutigú niī. Cū marīrē maī. Cūye dímena marī ññarē tiiré wapare netōnéwī.

⁶ Cū marīrē òpārā, paiá wáari tiiyí, Cōāmacū cū Pacŭ dutiré tiíaro jīīgū. Teero tiirá, niipetira ateré jīārō: “Cū niipetirere dutimasīqui; cū tiidugárere tiimasīqui”, jīārō. Cū niipetira Ōpŭ niirucujāārō. Teerora niīārō.

⁷ Cū òmeburuáripŭ diiatigūdaqui.

Niipetira cūūrē ññādacua.

Cūūrē sīārīracā ññādacua.

Niipetire macārī macārā cūūrē ññarā, utiadacua.

Teerora wáaaro.

⁸ “Yŭrā niisuguegŭ, niitugŭ niīā”, jīwī Cōāmacū marī Ōpŭ niipetire tutuare cŭogú. Cū atitóre niirucujāgū, too sugueropŭ niirigu, too síropŭ atigudŭ niī.

Juan Jesucristore quēēōpŭ tiiróbiro ñnarigue

⁹ Yŭ Juan múāya wedegŭ tiiróbiro niīā. Yŭ múā tiiróbiro Jesuré padeóa. Yŭ múā tiiróbirora ññarō netōgú, Cōāmacū dutiré yŭpŭre niirī, wācūtutujāā. Yŭre Patmos ñcūrōpŭ, netōñcārī basocare cūūrī ñcūrōpŭ cūwā. Cōāmacūye queti, Jesuyére wederé wapa ānorú cūñorigŭ niīā.

¹⁰ Sicabŭreco yeerīsārī bŭreco niirī, cānirīpacari, Espíritu quēēōpŭ tiiróbiro yŭre ññowī. Wācūña manirō yŭ sucubírope bayiró busurómena wedeseri tŭowā. Cū wedesere corneta tiiróbiro bayiró busŭwŭ.

¹¹ Cū yŭre jīwī:

—Yŭrā niisuguegŭ, niitugŭ niīā. Mŭ ññaré sicarpŭ jóaya. Mŭ jóariguere Asiarpŭ niirā siete pōnarī yŭre padeoré pōnarī macārārē ticocoya. Cū Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea macārī macārā niīya, jīwī.

¹² “¿Noā yŭmena wedesei?” jī, cāmenŭcā ññawŭ. ññacoma jīīgū, siete sīawócore pesaré yŭcŭ oro yŭcŭre ññawŭ.

¹³ Teeyŭcŭ watoarpŭ basocúbiro baugáre ññawŭ. Cū yoaroca sutiró sññawŭ. Cutiropŭ suti casero oromena tiirī caserore siatúrigŭ niīwī.

¹⁴ Cūya dupu maquē póa ññurō butiré niīwŭ. Cū capeari pecarōna tiiróbiro asiyáwŭ.

* **1:4** Isaías 11.2.

15 Dɔpori asipóapĩrĩ sipioárebiro asiyáwɔ. Cũũ wedesere oco pairó õmasãñɔcõrõbiro bɔsɔwɔ.

16 Diamacú macã wãmorẽ siete ñocõã cɔowí. Ʋseropɔ espada pɔaníña asoyóaripĩ súuwitiwɔ. Cũũya diapóa muĩpũ tiiróbiro bayiró asiyáwɔ.

17 Cũũrẽ ñña, diagɔbiro cũũye dɔpori pɔtopɔ ñaacũmuwũ. Cũũpe diamacú macã wãmomena yũũre ñaapeó, jĩwĩ:

—Cuirijãña. Yũũrá niisɔguegɔ, niitugɔ niiã.

18 Catigú peti niiã. Yũũ diarigɔ niiwũ. Diarigɔ niipacɔ, catirucujãã. Yũũ diarira yeeripũna niirõpɔ macã sawirire† cɔoa.

19 Mũũ ññaãriguere, mecútigã ññarere, too síro wáaadare jóaya.

20 Siete ñocõã yáa diamacú macã wãmorɔre cɔorí, mũũ ññaãrigue, teero biiri siete sãwócore pesaré yucɔ oro yucɔ maquẽ biiro jĩdɔgaro tiia: Siete ñocõã siete ángelea jĩdɔgaro tiia. Cũã siete yũũre padeoré põnarĩ macãrãyara niĩya. Siete sãwócore pesaré yucɔ siete põnarĩ yũũre padeoré põnarĩ macãrã jĩdɔgaro tiia, jĩwĩ.

2

Éfeso macãrãrẽ jóarigue

1 Jesucristo ateré jĩwĩ:

Éfeso macãrã yũũre padeorí põna macãrãyagɔ ángelere* ateré jóaya:

“Yũũ siete ñocõãrẽ diamacú macã wãmope cɔogú, siete sãwócore pesaré yucɔ oro yucɔ watoapɔ ññanetõgũ ateré jĩã:

2 Múã tiirere yũũ masĩã. Yéẽ maquẽrẽ múã bayiró padea. Múã padeó yapacutía. Ññarere tiirare múã booríã. Æpẽrã Jesús cũũyere wededutigɔ besenoña manipacára, ‘úsãcã Jesuyere wededutigɔ beserira niiã’ jĩĩya. Múã ‘¿diamacúrã jĩĩmiĩ cúã?’ jĩĩ, tɔgueñamasĩã. Cũã buerere tɔorá, ‘cũã jĩĩditora niĩya’ jĩĩmasĩjãã múã.

3 Padeó yapacutía. Yéẽ wapa bayiró ññarõ netõwũ múã. Teeré nɔcãjãwũ.

4 Tee niipetire añurẽ tiipacári, ate dícu ññaã múãrẽ: Múã sicatopɔ yũũre maĩrírobiro maĩría.

5 Sicatopɔ yũũre añurõ maĩríguere wãcũña. Teero tiidúmiriguere wãcũpati, wasojãña sũcã. Sicatopɔ tiiriguere tiiyá. Múã wasohéri, múãya sãwócorigɔ múã pɔtopɔ niirígure ãmajãgũda.

6 Apeyé ate múã tiirẽ añuniã: Nicolaitayere buerá tiirere múã booríã. Yũũcã teeré booríã.

7 Tɔodɔgárano Espiritu Santo yũũre padeoré põnarĩ macãrãrẽ wederere tɔomasĩãdacua. Añurõ padeó cãmewitíranorẽ yucɔ catiré ticorígɔ† dɔcare yaari tiigũda. Tiigú Cõãmacũ niirõ añunetõjõãrõpɔ niiã”, jĩĩ jóaya, jĩwĩ.

Esmirna macãrãrẽ jóarigue

8 Jesucristo jĩĩnemowĩ sũcã:

Esmirna macãrã yũũre padeorí põna macãrãyagɔ ángelere ateré jóaya:

“Yũũrá niisɔguegɔ, niitugɔ, diarigɔpɔ niipacɔ, catirucujãgũ ateré jĩã:

9 Múã ññarõ netõrere, múã apeyenó cɔohérere masĩã. Teero cɔorípacara, pɔtiríadarepere cɔorá niiã. ‘Judíoa niiã’ jĩĩrã múãrẽ ññarõ wedeserere masĩã. Yũũ ññacoropɔ cúã judíoa mee niĩya; Satanás dutirere tiirã niĩya.

10 Múã ññarõ netõãdarere cuirijãña. Satanás múã sĩquẽrãrẽ peresuwiipɔ sõnecori tiigũdaqui, múã padeorere duudutigɔ. Múã pɔamóquẽne bɔrecori ññarõ netõãdacu.

† 1:18 Españolmena: llave; portuguésmena: chave. Génesis 2.9.

* 2:1 Ángele “Cõãmacũyere wedecotegɔ” jĩĩdɔgaro tiia. † 2:7

Múã padeoré wapa sîãdugári, padeodúrijãña. Múã teero tiirí, yuu catiré petihérere ticogudacu múã padeoré wapa.

11 Espíritu Santo yuure padeoré pōnarĩ macārãrẽ wedei. Tuodugáranano tuoáro. Ññurõ padeó cãmewitíranano cúã diari siro, pecamepu wáaricua. Pecamepu wáare dianemore tiiróbiro niiã”,
jĩ jóaya, jĩwĩ.

Pérgamo macārãrẽ jóarigue

12 Jesucristo jĩñemowĩ sũcã:

Pérgamo macārã yuure padeorí pōna macārãyagu ángelere ateré jóaya:

“Yuu espada puaniña asoyóaripĩ cuogú ateré jĩã:

13 Múã niirí macã maquẽrẽ yuu masiã: Satanás too macārã õpũ niiĩ. Múã toopú niipacara, yéere tiinunúserucujãã. Yuure padeodúriwu, cúã Antipare sîãritocãrẽ. Cũũ yéere wede, padeotúcowi, téẽ cũũrẽ sîãcõãritopu. Teero wáawu múãya macã Satanás niirí macãpu.

14 Ate dícu ñañaã múã: Balaam tiidutíre tiiróbiro múã sîquẽrã tiinunúsea. Cũũ Balare Israelya pōna macārãrẽ ñañaré tiidutíyigu. Balac cúãrẽ wáicura dii cũũ padeoráre ticoariguere yaari tiiyígu; ñañarõ ñeeaperi tiiyígu.

15 Nicolaítayere buerá tiidutírecãrẽ múã sîquẽrã teerora tiinunúsejãã.

16 Múã cúãrẽ ‘teeré buerijãña’ jĩria. Teewapare wãcũpati, wasoyá. Múã wasohéri, máata múã putopu jeaguda. Jea, yáapĩ useropu súuwitiripĩmena cúã buerére tuonunúseramena cãmerĩsĩãgũda.

17 Espíritu Santo yuure padeoré pōnarĩ macārãrẽ wedei. Tuodugáranano tuoáro. Ññurõ padeó cãmewitíranorẽ maná yayióriguere ecagúdacu. Cúãrẽ ãtãpe butirípere ticoguda. Tiipepu mama wãmerẽ jóatunoãdacu. Sîcũ teewãmerẽ masĩriqui. Tiipere cuogú dícu masĩgũdaqui”,
jĩ jóaya, jĩwĩ.

Tiatira macārãrẽ jóarigue

18 Jesucristo jĩñemowĩ sũcã:

Tiatira macārã yuure padeorí pōna macārãyagu ángelere ateré jóaya:

“Yuu Cõãmacũ macũ, capeari pecapōnabiro asiyágu, ñpori asipóapĩrĩ sipioárebiro asiyágu ateré jĩã:

19 Múã tiiré yuu masiã. Múã maĩré, múã padeoré, múã ãpẽrãrẽ tiiápure, múã padeoyapácütirere masiã. Atecãrẽ masiã: Múã sicutopu tiiríro nemorõ atitóre ãñurõ tiirã tiiã.

20 Ate dícu ñañaã múã: Jezabel múãrẽ ñañaré buepacari, teero ññajãã. ‘Cõãmacũyago profeta niiã’, jĩmiyo coo. Coo yuure padecoterare jĩiditoyo. Cúãrẽ ñañarõ ñeeapere bueyo. Wáicura dii ãpẽrã cúã padeoráre ticoariguere yaari tiyo coo buerémena.

21 Coo ñañaré tiiré wãcũpati, wasoádarere yuemiwũ. Wasodugáriyo. Coo ñañarõ ñeeaperere duudugáriyo.

22 Teero tiigú, coore diarecutiri tiigũda. Coomena ñañarõ ñeeaperare bayiró ñañarõ netõrĩ tiigũda, coomena cúã ñañaré tiiré wãcũpati, wasohéri.

23 Coo pōnarẽ sîãjãgũda. Yuu teero tiirí, niipetira yuure padeoré pōnarĩ macārã ateré masiãdacua: Yuu múã tiidugárere, múã wãcũrere masĩpetijãã; múã tiiríro jeatuario wapatígũda.

24 Múã Tiatira macārã ãpẽrã coo buerére booría. Satanáye buerére ‘aputí maquẽ niiã’ cúã jĩrécãrẽ bueriwu. Múãrẽ ateré jĩã: Múãrẽ apeyé dutinemoricu.

25 Ate dícuere tiyá: Múã diamacũ tiiré duurijãña, téẽ yuu putuaatiripu.

²⁶ Ññurõ padeó cãmewití, yññ tiidutírere tiyapácütiranorë dutiré ticoguda. Peedita macãrãrë dutiadacua,

²⁷ yññ Ραση yññre niipetire macãrĩ macãrãrë dutiré ticorirobirora. Cõmegũména diipárure páamutõrõ tiirõbiro yññre netõnucãrãrë ñañarõ tiíadacua.

²⁸ Teero tiiránorë ñocõãwá bóerigare ticoguda.

²⁹ Espíritu Santo yññre padeoré põnarĩ macãrãrë wedei. Tñodugáranano tñoáro”, jĩ jóaya, jĩwĩ.

3

Sardis macãrãrë jóarigue

¹ Jesucristo jĩñemowĩ sũcã:

Sardis macãrã yññre padeorí põna macãrãyagu ángelere ateré jóaya:

“Yññ siete tutuare Espíritu Santoyere cñoa. Siete ñocõãrë cñoa. Yññ teeré cñogú ateré jĩã: Múã tiirére yññ masiã. Ñpërã yññre padeoré põnarĩ macãrã múãrë ñña, biiro jĩñya: ‘Cúã Cõãmacũ catiré ticorére cñoóya; Cõãmacũ dutirére tiíya’ jĩñya. Teero jĩpacari, diarira tiirõbiro niíã múã; Cõãmacũ dutirére tiiría.

² Ateré wãcũña: Múã ññurõ tiiré petiró tiia. Teero tiirã, ññurére tiinemóña sũcã, petirí jĩrã. Yññ ññarĩ, Cõãmacũ ññacoropũ múã tiiré ñusajãã.

³ Múãrë bueriguere, múã teeré padeoríguere wãcũña. Tee buerére ññññã. Múã teeré ññññrígiguere wãcũpati, wasoyá. Múã ññurõ tñomasñhëĩ, wãcũña manirõ yaarépigu tiirõbiro jeagudacu.

⁴ Múã menamacãrã Sardispũ niirã diarira tiirõbiro niipacara, sñquërã cúãye suti jũĩrmaníre tiirõbiro niíya. Cúã ññurõ tiiré wapa suti butiré sãña, yññmena bapacütiadacua.

⁵ Ññurõ padeó cãmewitíranano cúã tiirõbiro suti butiré sãñarira niíadacua. Catiré petihérere cñorã wãmerë jóaturipũpũ cúã wãmerë coserícu sáa. Yññ Ραση, cññyara ángelea ññacoropũ yññ ‘cúãrë masiã’ jĩgũda.

⁶ Espíritu Santo yññre padeoré põnarĩ macãrãrë wedei. Tñodugáranano tñoáro”, jĩ jóaya, jĩwĩ.

Filadelfia macãrãrë jóarigue

⁷ Jesucristo jĩñemowĩ sũcã:

Filadelfia macãrã yññre padeorí põna macãrãyagu ángelere ateré jóaya:

“Yññ ñañaré manigú, diamacú niigú niíã. Daviyá sawire cñoa. Yññ pãõrĩ, ñpĩ biamasĩrii. Biarí, ñpĩ pãõmasĩrii. Yññ dícu teeré tiimasĩgũ niijĩgũ, múãrë ateré jĩã:

⁸ Múã tiirére yññ masiã: Múã péerogã tutuare cñopacára, yññ dutirére yñña. Yññre masñhërãmena wedesera, ‘úsãjã cññrë masĩriga’ jĩria múã. Teero tiigú, yññ múãrë sicasope pãõñcõwũ. Tiisopere ñpĩ biamasĩriqui.

⁹ Múãya macã macãrã Satanás dutirére tiirã ‘úsã judíoa niíã’ jĩñya. Yññ ññacoropũ judíoa mee niíya; jĩñditorepira niíya. Cúãrë múã putopũ ati, ññcãcoberimena jeacũmurĩ tiigudacu. Yññ múãrë maíre masĩrĩ tiigũda.

¹⁰ Yññ múãrë yññ dutirére ‘wãcũtutuaremena tiirucújãña’ jĩñdutiwũ. Múã yññre padeoré wapa ñañarõ netõpacára, teero tiirucújãwũ. Teero tiigú, niipetira atibúreco macãrã ñañarõ netõrítabe, múãrë coteguda. Niipetira atibúreco macãrãrë ‘¿deero padeomí cúã?’ jĩgũ, cúãrë ñañarõ netõrĩ tiigũda.

¹¹ Máata putuaatiguda. Múã diamacú tiirére duuríjãña, pesarí beto* Cõãmacũ múãrë ticoadari betore tiidíori jĩrã.

* 3:11 Pecasãyemena: corona.

12 Ññurõ padeó cãmewitíranorẽ yññ Pacu puto cũũgũda. Cũũya wii macã botarí tiiróbiro toopú niiãdacua. Witiridojããdacua. Yññ Pacu wãmerẽ cúãpũre jóatugũda. Yññ Pacu ya macã wãmecãrẽ jóagũda. Tiimacã Mama Jerusalén wãmecũtia. Æmũãsepu niiri macã atiditapú diiãtiadacu. Teero biiri yññ wãme mama wãme cúãpũre jóatugũda.

13 Espíritu Santo yññre padeoré põnarí macãrãrẽ wedei. Tũodũgáranu tũoáro”, jĩĩ jóaya, jĩĩwĩ.

Laodicea macãrãrẽ jóarigue

14 Jesucristo jĩĩnemowĩ sũcã:

Laodicea macãrã yññre padeorí põna macãrãyagu ángelere ateré jóaya:

“Yññ wasoró manirõ Cõãmacũyere diamacũ wederucua. Cõãmacũ yññmena niipe-tirere tiiwĩ. Yññ teeré tiirígu ateré jĩĩã:

15 Mũã tiirére yññ masĩã. Yũsuáracã niiria; asirácã niiria. Mũã yũsuári, o asirí, ãñuboyu mããrẽ.

16 Mũã asibusúra niiã; yũsuária; asiría.† Teero tiigú, múãrẽ cõãgũdu tiia, sĩcũ asibusúre sĩnidũgáhegu eobatérobiro.

17 Mũã jĩĩmiã: ‘Cũopetijãã; niipetire yññre ãñurõ wáaa; dũsaría’ jĩĩmiã. Mũã tũomasĩria: Dũsapetijãã. Ñãñaré dícu wáanonã, bóaneõrã, niyeru manirã, ññahẽrã, sutimanírã tiiróbiro niiã.

18 Teero tiirã, múãrẽ ateré wedesũguea: Oro pecamepu sóesipioriguere sãĩãdara tiiróbiro yññre padeorére sãĩrã atiya, Cõãmacũ pũtopu pee ãñuré cõoáda jĩĩrã. Suti butiré sãĩãdara tiiróbiro yññre acabóre sãĩrã atiya, bobooro netõrĩ jĩĩrã. Capea píore uco sãĩãdara tiiróbiro masĩrere sãĩrã atiya, yéere ãñurõ ññamasĩãda jĩĩrã.

19 Yññ mãĩrãrẽ ñãñaré tiirí, ‘teeré tiinemórĩjãña’ jĩĩã. Teero tiirã, yéere ãñurõ tiiyã. Yññ dutirére múã tiihẽra, wãcũpati, wasoyã.

20 Yññ sũogú tiia, sope dotenucũgũ tiiróbiro. Sĩcũ yññ wedeseri tũogú, yññre sope pãõsõnecogũbiro niiĩ. Teero tiigãnomena cãmerĩ sũoyára tiiróbiro useniãdacu.

21 Ññurõ padeó cãmewitíranorẽ yññmena yññ duirípĩrõpu duiadacua. Yññcã Satanás yññre wedesãpacari, netõnucãjãwũ. Teero tiigú, yññ Pacu mena cúũyapĩrõpu duiã.

22 Espíritu Santo yññre padeoré põnarí macãrãrẽ wedei. Tũodũgáranu tũoáro”, jĩĩ jóaya, jĩĩwĩ yññre.

4

Æmũãsepu Cõãmacũrẽ sũubusepeore

1 Too síro yññ ññawũ sũcã. Æmũãsepu sicasope tusuri ññamũõcowu. Yññ tũosũguérigu yññre wedeserigu cornetabiro busũgũre tũowá:

—Ñnopú mããatiya. Too síro wáaadarere mũũrẽ ãñogũdu tiia, jĩĩwĩ.

2 Máata yññ cãnirípacari, Espíritu quẽẽrõpu tiiróbiro yññre ãñowĩ sũcã. Yññ ññacorõpu Õpũ duirípĩrõ niiwũ Æmũãsepu. Tiipĩrõpu sĩcũ duiwĩ.

3 Too duijú ãtãpe jaspe o cornalina tiiróbiro ãñurõ asiyáwi. Tiipĩrõ sicadá bueda popeapu niiwã. Tiidã ãñurõ sũmerída esmeralda wãmecũtiripe tiiróbiro sãmewã.

4 Veinticuatro õpãrã duirépĩrĩ tiipĩrõrẽ niisodeawu. Veinticuatro bũtoã dutirá teepĩrĩpu duiwa. Suti butiré sãñarira niiwã. Cũãye dupupã sotoapu oro betori pesawu.

5 Tiipĩrõpũre bũpo wããyore bauwã. Busurẽ, bũpo páare busuwitiwu. Tiipĩrõ díamacũ siete sããwócore tuturi jũñnucũwã. Teetuturi Espíritu Santo siete tutuare cõoré niiã.

6 Tiipĩrõ díamacũ díã pairímaabiro niiwã. Bídrubiro ãñurõ ocosusúrimaa niiwã.

Tiipĩrõrẽ bapari catirá niisodeawa. Cũã díamacũpe, sucubírope pee capeari cõowã.

† 3:16 “Yũsuárabiro niirã Jesurẽ padeohẽra niiĩya”, jĩĩdũgaro tiicú. “Asirãbiro niirã Jesurẽ ãñurõ padeorã, cãũ dutirére useniremena tiirã niiĩya”, jĩĩdũgaro tiicú. “Asibusúrabiro niirã Jesurẽ padeopacãra, cãũ dutirére ãñurõ tiiríya; cúũyere ãñurõ tũouséniriya”, jĩĩdũgaro tiicú.

⁷ Catigú niisugueḡu yáibiro* bauwí. Cũu siro macũ wecũbiro† bauwí. Cũu siro macũ basocũbiro diapóa c̄owí. Cũu siro macũ cáapac̄u w̄uḡũbiro bauwí.

⁸ Bapari catirá cúãcõrõ seis w̄uure c̄owá. Niipetire cúãye õpũũrĩp̄ure, cúãye w̄uure docap̄are capeari c̄uosugójãwã. Bárecori, ñamirĩ yeerisãrõ manirõ biiro jĩrucujãwã: Ñañaaré manigú; ñañaaré manigú; ñañaaré manigú niĩ Cõãmacũ marĩ Õpũ tutuanetõjõãgũ. Cũu atitóre niirucujãgũ, too suguerop̄u niiriḡu, too sírop̄u atiḡu niĩ, jĩwã.

⁹ Cũã bapari catirá tiipĩrõp̄u duigú catiré petihére c̄ogúre “niipetirere dutimasĩã m̄u” jĩwã; cũũrẽ padeowá; cũũrẽ usenire ticowa.

¹⁰ Cũã teero tiirécõrõ veinticuatro b̄toá dutirá tiipĩrõp̄u duigú p̄uto ñicãcoberimena jeacũmurucuwa. Catiré petihére c̄ogúre padeowá. Cũã pesaré betorire née, cũũyapĩrõ díamacũp̄u cũũwã. Biiro jĩwã:

¹¹ Cõãmacũ ùsã Õpũ, niipetirere bauanériḡu niĩã m̄u.

M̄u boorómenarã ate niipetire niĩã.

Teero tiirém̄ena m̄u ùsã usenipeoḡunorã niĩã.

Usenipeonojĩgũ, biiro jĩnoã m̄u:

M̄u niipetirere dutimasĩgũ niĩã;

ùsã m̄uũrẽ padeóa;

ùsã m̄uũrẽ “tutuanetõjõãgũ niĩ” jĩã,

jĩwã.

5

Cordero opatũnurẽ néeriḡu

¹ Ȳu ñawũ sũcã. Tiipĩrõp̄u duigú diamacũ macã wãmope sicutũnu c̄owí. P̄uanĩñap̄u jóaritũnu niwũ. Siete pirabiaturiḡu c̄owá.

² Toopá s̄icũ ángele tutuaḡure ñawũ. Cũu bayiró busarómena wedewi:

—Ñañaarére n̄ucãjãriḡu no dícu pirabiaturere pãnecojã, iitũnurẽ jõãmasĩqui. ¿Noãnó niigari iitũnurẽ jõãgũdu? jĩwĩ.

³ Ëm̄uãsep̄u, ditap̄u, dita docap̄are tiitũnurẽ jõãmasĩgũ, tee jóariguere buemasĩgũno maniwĩ.

⁴ Tiitũnurẽ jõãmasĩgũ, tee jóariguere buemasĩgũno manirĩ ñãgũ, ȳu bayiró utiwu.

⁵ S̄icũ b̄toá dutirá menamacũ ȳuure jĩwĩ:

—Utiḡu mee tiiyá. S̄icũ niĩ, Judayá põna macũ yái sõãgũ* tutuaḡu tiiróbiro. Cũũrã David pãrãmi niinanuseḡu, cũũrẽ netõnucãd̄ugamirirare cãmewitĩriḡu niĩ. Teero tiigú, cũu siete pirabiaturere pãnejã, iitũnurẽ jõãmasĩqui, jĩwĩ.

⁶ Tiipĩrõ deco, bapari catirá deco, veinticuatro b̄toá dutirá deco Cordero cúã s̄iãnóriḡu niipacu, catigú nucũrĩ ñawũ. Cũu siete capesári, siete capeari c̄owí. Tee capeari Espiritu Santo siete tutuare c̄ogú niipetiro atibárecop̄u ticodiocoriḡu jĩd̄ugaro tiia.

⁷ Cordero wáa, tiipĩrõp̄u duigú diamacũ macã wãmope c̄orítũnurẽ néewĩ.

⁸ Cũu tiitũnurẽ néerĩ, bapari catirá, veinticuatro b̄toá dutirá Cordero díamacũ ñicãcoberimena jeacũmuwã. Cũãcõrõ búapũtẽrẽ,† oro baparire c̄owá. Teebaparip̄ure sitiaãñũre busem̄uõcore dadaro niwũ.

⁹ Cũã mama basaré basara, biiro jĩwã:

M̄u s̄iãnóriḡu niĩã. Cõãmacũrẽ m̄uue dímena basocáre wapatĩbosariḡu niwũ.

M̄u wapatĩbosarira niipetire põnarĩ macãrã, niipetire wedesera, niipetire macãrĩ macãrã, niipetire dita macãrã niĩya.

M̄u teero tiiriḡu niijĩgũ, tiitũnurẽ née, teeperire pãnemasĩã.

* 4:7 Españolmena: león; portuguésmena: leão. † 4:7 Españolmena: toro; portuguésmena: touro. * 5:5 Españolmena: león; portuguésmena: leão. † 5:8 Pecasãyemena: arpas.

10 M̄u cūārē ōpārā, paiá wáari tiyú, ūsāyaḡu Cōāmacū dutirére tiáro jīgū.
Cūārā niipetire dita macārārē dutiadacua,
jī basawa.

11 Ȳu ĩñawū sūcā. Pau ángelea tiipīrōrē, catiráre, butoá dutiráre niisodeanucājeawa. Pau peti niiwā. Cūārē bapaqueopetimasīña manitú niiwū. Cūārē t̄owá.

12 Bayiró busurómena jī basapeowa:

Cordero basocáye wapa sīānórīḡu niī.

Teero tiinórīḡu mena basocá ūsenipeogunorā niī. Ūsenipeonojīgū, biiro jī basanoā cūārē:
“Cūū tutuanetōjōāgū niī; niipetirere c̄oi; niipetirere masī; cūū tiidugárere tiimasī;
padeonógū niī; niipetirere dutimasī; añugá niī” jīnoā,

jī basawa.

13 Āpērārē t̄owá sūcā. Niipetira Cōāmacū tiirira ūm̄āsepe niirā, ditape niirā, dita docape niirā, día pairímaape niirā jī basapeowa:

Tiipīrōpe duigúre, Corderore “añurā niā múā” jīārō;

múārē padeoáro; “múā niipetirere dutimasīā” jīārō;

“múā tiidugárere tiimasīā” jīārō.

Teerora jīrucujāārō múārē,

jī basawa.

14 –Teerora jīrō booa, jīwā bapari catirácā.

Butoá dutirápe ñicācoberimena jeacūmu, súubusepeowa.

6

Siete pirabiatuigue

1 Ȳu ĩñawū sūcā. Cordero tiitūnu siete pirabiatuigue c̄orítūnurē jōānucāwī. Niisuguerore pānecojāwī. Sīcū bapari catirá menamacū wedeserere t̄owá. B̄upo páari busurē tiiróbiro wedesewi:

–Atiya, jīwī.

2 Cūū teero jīārī sirogārā, ȳu ĩñawū sūcā. Caballo butigá witiatiwi. Cūū sotoape pesagú b̄ueripīrē c̄owí. Cūūya dupu pesarí betore ticonowī. Cāmerīsiā netōnucātoarīḡu cāmerīsiā netōnucāgū witiwawi sūcā.

3 Cordero síro macārō pānecorira sūcā, āpī catigá wedesewi:

–Atiya, jīwī.

4 Āpī caballo witiatiwi. Sōāgú niiwī. Cūū sotoape pesagúre cāmerīsiāādare dutirére ticonowī. Teero tiigú, atibáreco macārārē añurō niirecutimiārirare cāmerīsiārī tiigú witiwawi. Cūū espada pairipī ticonowī.

5 Cordero p̄aró pāneāri siro, aপরó pānerī, āpī catigá wedesewi:

–Atiya, jīwī.

Ȳu ĩñawū sūcā. Āpī caballo witiatiwi. Nīigū niiwī. Cūū sotoape pesagú n̄cūrē queoróre* ñoonéwī.

6 Catirá watoape sīcū wedeseri tiiróbiro t̄owá:

–Sica kilo trigo sicab̄ureco pade wapatárocōrō wapacutía. Itiá kilos cebada sicab̄ureco pade wapatárocōrō wapacutía. Ūse yaarēpure ayiorére, vinorē ñañorī tiirijāña, jīwī.

7 Cordero itiaró pāneāri siro, aপরó pānerī, āpī catigá wedesewi:

–Atiya, jīwī.

8 Ȳu ĩñawū sūcā. Āpī caballo witiatiwi. Butiwiyásañugū niiwī. Cūū sotoape pesagú wāmecutiwi Diaré Ōpū. Cūārē n̄nugú wāmecutiwi Diarira Yeeripūnarī Niirōpe. Cūā dutimasīrere ticonowā. Tee dutiré c̄orémena atibáreco macārā sicaniña deco macārārē† sīāwā. Cāmerīsiāremena, j̄abóaremena, diarémena sīāwā. Wáic̄ura cūaracā sīāpuwa.

* 6:5 Pecas̄yemena: balanza. † 6:8 La cuarta parte de la gente del mundo.

⁹ Cordero bapari pirabiare pãneãri siro, aperó pãnerĩ, diarira yeeripũnarĩrẽ ññawũ. Cúã Cõamacũye queti, Jesuyere wederigue wapa sãñórira niwã. Cúã Cõamacũrẽ wáicura sóepero tiiróbiro bauró docapũ niwã.

¹⁰ Cúã bayiró bũsurómena wedesewa:

—Ōpũ ñañaré manigú, diamacú niigú, ¿deero biiri mũũ iiburecope niirãrẽ bese, ñañarõ tiicãmégũdari, cúã ùsãrẽ sãrĩgue wapa? jĩwã.

¹¹ Cúãcõrõ suti butiré ticonowã. Cúãrẽ jĩwĩ:

—Ăpẽrã múã menamacãrã Jesuyere wederá, teero biiri múã tiiróbiro padeorá sãñóadacua. Yeerisãña ména, téé cúãrẽ sãpetíripũ, jĩwĩ.

¹² Cordero sicamoquẽne pirabiare pãneãri siro, aperó pãnerĩ, ateré ññawũ: Dita bayiró cãmeñawũ; muĩpũ búreco macũ bayiró ñligũca wáawi. Muĩpũ ñami macũ díi tiiróbiro bayiró sõawĩ.

¹³ Ñocõã ditapũ ñaacodiawa; wĩno bayiró páapuri, díawe bududiaro tiiróbiro wáawa.

¹⁴ Ɛmũãse ditijõãwũ opacaserore paatũnúãcojãrõ tiiróbiro. Niipetire ùtãyucũ, nũcãrĩ aperopá jeabatanũcãjõãwũ.

¹⁵ Atibúreco macãrã õpãrã, Ɛpũtĩ macãrã, surarare dutirá, pee apeyé cõorá, tutuara, niipetira dutiapienori basoca, dutiapienoña manirã ùtãtutiripũ dutiwá. Ɛtãyucũ maquẽ ùtãquiritõ watoapũcãrẽ dutiwá.

¹⁶ Ɛtãyucure, ùtãquiritõrẽ basocá niiripacari, cúã jĩmiwã:

—Ɛsãrẽ cãmotáya; ùsã sotoa ñaapeajeaya, tiipĩrõpũ duigú ùsãrẽ ññabuarijããrõ jĩrã. Cordero bayiró cúagu ùsã ñañaré tiiré wapa cũũ ñañarõ tiidarecãrẽ cãmotáya.

¹⁷ Cúã ùsãmena bayiró cúari búreco jeatoaa sáa. ¿Noã sãcãrĩbíbogari teeré? jĩwã.

7

Israelya põna macãrãrẽ Cõamacũ wãmerẽ ñaadiyóturigue

¹ Too síro yũũ ññawũ sũcã. Bapari ángelea ditapũre nũcũrĩ ññawũ, sãcũ muĩpũ mũãatirope, ãpĩ muĩpũ sããwarope, ãpĩ nortepe, ãpĩ surpe. Wĩno cúã pũto jearere cãmotáwa. Teero tiiró, wĩno ditapũre, día pairímaapũre, yucũpũre páapucoriwũ.

² Cúã ditare, día pairímaarẽ ñañodutínoyira. Ɔpĩ ángelere ññawũ. Cũũ muĩpũ mũãatirope atiwi. Cũũ Cõamacũ catigú wãme jóatunoãrĩrore cõowĩ. Cũũ cúã baparire bayiró bũsurómena jĩwĩ:

³ —Dita, pairímaa, yucuré ñañorijãña ména. Téé marĩyagu Cõamacũ padecoterare cúãye diapóaripũ cũũ wãmerẽ ñaadiyótuari sirõpũ, ñañoñá, jĩwĩ.

⁴ “Noquẽrã niĩya” jĩ wederi tũowú. Ciento cuarenta y cuatro mil basocá niwã. Cúã Israelya põna macãrã doce põnarĩ macãrã cúãye diapóaripũ Cõamacũ wãme ñaadiyótunorira niwã:

⁵ Judayá põna macãrã doce mil basocá,

Rubenyá põna macãrã doce mil,

Gadya põna macãrã doce mil,

⁶ Aserya põna macãrã doce mil,

Neftaliya põna macãrã doce mil,

Manaséya põna macãrã doce mil,

⁷ Simeonyá põna macãrã doce mil,

Leviyá põna macãrã doce mil,

Isacarya põna macãrã doce mil,

⁸ Zabulónya põna macãrã doce mil,

Joseyá põna macãrã doce mil,

Benjamínya põna macãrã doce mil basocá niwã.

Niipetira cúāye diapóaripure Cõāmacũ wãme ñaadiyótunorira niiwã.

Paᵐ suti butiré sãñarirare ññarigue

⁹ Too síro yᵐᵐ ññawũ sũcã. Paᵐ basocã niipetire dita macãrã, niipetire põnarĩ macãrã, niipetire macãrĩ macãrã, niipetire wedeserare ññawũ. Cúã tiipĩrõ díamacũ, Cordero díamacũ nucũwã. Cúãrẽ bapaqueopetimasĩña manitú niiwã. Cúã suti butiré sãñarira iquiquerire cᵐowá.

¹⁰ Cúã bayiró bᵐsᵐrómena wedesewa:

Marĩyagᵐ Cõāmacũ tiipĩrõpᵐ duigú marĩrẽ netõnérigᵐ niiwĩ.
Corderocã marĩrẽ netõnérigᵐ niiwĩ,
jĩwã.

¹¹ Niipetira ángelea tiipĩrõrẽ, bᵐtoá dutirãre, bapari catirãre nucũsodeawa. Ángelea tiipĩrõ pᵐto jea, cúāye diapóarire munibiácũmujeawa. Cõāmacũrẽ padeowá.

¹² Biiro jĩwã:

ᵐsãyagᵐ Cõāmacũrẽ “ãñugú niĩã” jĩãrõ;
“niipetirere dutimasĩã; niipetirere masĩã” jĩãrõ;
“bayiró ᵐseniã mᵐᵐmena; mᵐᵐrẽ padeóa” jĩãrõ;
“mᵐᵐ tutuanetõjõãgũ niĩã; mᵐᵐ tiidugárere tiimasĩã” jĩãrõ.
Teerora jĩrucujããrõ mᵐᵐrẽ,
jĩwã.

¹³ Sícũ bᵐcᵐ yᵐᵐre sãññáwĩ:

—Ñniã suti butiré sãñarira ¿noo macãrã niĩ? ¿Noopá atiyiri? jĩwĩ.

¹⁴ Yᵐᵐ cũũrẽ yᵐᵐwᵐ:

—Mᵐᵐ masĩcu.

Cũũpe yᵐᵐre jĩwĩ:

—Ñniã bayiró ññañarõ netõré bᵐrecori wáaritore, ññañarõ netõrĩra niĩya. Cúã Corderoye díimena cúã ññañaré tiirĩguere cosenórira niĩya. Teero tiiró, cúāye suti butiré “ññañaré manirã niĩya” jĩdugaro tia.

¹⁵ Teero tiirã, cúã Cõāmacũyapĩrõ díamacũ niĩya. Cũũya wii ᵐmũãse macã wiipure bárecori, ñnamirĩ cũũ dutirere tiĩya. Tiipĩrõpᵐ duigú cúãmēna niĩ, cúãrẽ cotegũdaqui.

¹⁶ Cúã jᵐabóanemoricua; oco s̄inidugánemoricua. Cúãrẽ muĩpũ sónemoriqui; asiré tunemóricua.

¹⁷ Cordero tiipĩrõ decopᵐ niigú ovejare tiiróbiro cúãrẽ cotegũdaqui. Cúãrẽ catiré petihére ticogũdaqui oveja coterí basocᵐ cũũyarare oco witiirí copepᵐ néewaro tiiróbiro. Cõāmacũ niipetira cúã yaco ocoré cosegũdaqui, jĩwĩ.

8

Niituro pirabiariro; sitiaññúre busemũõcoriga

¹ Cordero niituro pirabiariro pãnerĩ, ᵐmũãsepᵐ ditamaníjõãwũ. Sica hora deco teero wáawᵐ.

² Yᵐᵐ ññawũ sũcã: Siete ángelea Cõāmacũ díamacũ nucũrĩ ññawũ. Cúãrẽ siete putirépawure ticowĩ.

³ Apĩ ángele ati, wáicura sópeoro tiiróbiro baurópᵐ jeanucãwĩ. Sitiaññúre busemũõcoriga orogare cᵐowĩ. Cũũ pairó sitiaññúre cũũ buseadarere ticonowĩ. Tiipĩrõ díamacũpᵐ sitiaññúre sópeoro oromena tiinóriro niiwũ. Sitiaññúrere néewawi toopú, niipetira Cõāmacũrẽ padeorã sãirémēna mᵐãwaaro jĩgũ.

⁴ Ángele yoonerígarpᵐ sitiaññúre õme witiwᵐ. Cõāmacũrẽ padeorã sãiré tee õmemēna bocamũã, Cõāmacũ pᵐtopᵐ busemũãjēwᵐ.

⁵ Tee tiári siro, ángele sópeoro maquẽ nitĩ asiyáre sitiañũre sóerigapũ néesãdadowi. Tiigaré atibárecopũ déedioconowĩ. Cũũ déedioconowĩ, буро páare, бусурé, буро wããyore wáawũ. Dita cãmeñawũ.

Ángelea putirépaure putirigue

⁶ Siete ángelea siete putirépaure чорá cúã basiro quẽnowã, teeré putiápara.

⁷ Niisuguegũ putiwĩ. Cũũ putirĩ, atibárecopũre ocopéri yusúáreperi* déedioconowũ; pecame dímena wúorigue déedioconowũ. Teero wáari, atibáreco decomena đuaró† jũũtuwũ. Yucucã decomena đuaró jũũtuwũ. Táa niipetire jũũpetijõãwũ.

⁸ Cũũ siro macũ putiwĩ. Cũũ putirĩ, ãtãgũ pairigũ jũũrõ tiiróbiro día pairímaapũ déedioconowũ. Tiimaá decomena đuaró díma wáawũ.

⁹ Wai decomena đuaró‡ diawa. Doorépaure decomena đuaró§ watibatéjõãwũ.

¹⁰ Puarã siro ãpĩ putiwĩ. Cũũ putirĩ, ñocõãwũ paigũ ñaacodiawi. Ñaadiagũ, sãwócori tutu tiiróbiro jũũdiawi. Cũũ díamaarĩ niiré, oco wítiré coperi niiré decomena đuaró sotoapũ ñaapeawi.

¹¹ Ñocõãwũ wãmecutiwi “sũguẽgũ”.* Teero tiiró, oco sũguẽré wáawũ.† Basocá tee oco sñirã, paũ diawa.

¹² Ìtĩãrã siro ãpĩ putiwĩ. Cũũ putirĩ, muĩpũ búreco macũ, ñami macũ, ñocõã decomena đuaró posajõãwã. Teero tiiró, decomena đuaró ñaĩtãjõãwũ; búreco decomena đuaró bauriwũ; ñamicã teerora.

¹³ Yũũ ññawũ sũcã. Cáapacũ ãmũãsepa wũurĩ ññawũ. Bayiró busurómena wedesewi:

—Bóaneõrã niĩadacua atibáreco macãrã, đusarépaure busuri. Ìtĩãrã ángelea teepaure putiápara đusaáya ména, jĩwĩ.

9

¹ Bapari siro ãpĩ putiwĩ. Cũũ putirĩ, ñocõãwũ atibárecopũ ñaadiarigũre ññawũ. Cũũ sicasawi niiditidari cope sããwaro macã sawire ticonowĩ.

² Cũũ tiicope sããwarore sawipõwĩ. Cũũ pãõrĩ, õme pairó busewitiwũ wese jũũrõ tiiróbiro. Tiicope maquẽ õme muĩpũrẽ ñaĩtãjõãrĩ tiiwã.

³ Tee õmemena paũ yeseroa atibárecopũre wũwáwa. Cũã tóamasĩrere ticonowã. Tee dutirémena atiditá macãrãrẽ cutiapa tiiróbiro tóawa.

⁴ Táare, pũũrẽ, yucuré ñañoríwa. Basocá Cõãmacũ wãme cúãye diapóaripũ cuohéra dícare tóawa.

⁵ Cũãrẽ tóasĩadutiriwi. Teero sããrõno tiigũ, sicamoquẽne muĩpũrã cúãrẽ teero tóarucujãwã. Cũã tóare cutiapa tóarobiro pũniwã.

⁶ Teeburecorire basocá diarére ãmaãmiãdacua. Buarícua. Bayiró diadugapacara, diamasĩricua.

⁷ Yeseroa yũũ ññarĩ, caballoa cãmerĩsãrã wáadara quẽnoãrira tiiróbiro bauwã. Cũãye dupurápũ oro betoribiro baurére pesawa. Basocábiro diapóacutiwa.

⁸ Numiãbiro póañapõcutiwa. Yáiwabiwo upicutiwa.

⁹ Cũã cutiwo cãmotáre cõme caserobiro bauré niwã. Cũã wũurĩ, bayiró busuwũ. Basocá cãmerĩsãrã wáara, paũ caballoa wéwarecori boyeromena wáarobiro busuwũ.

¹⁰ Cũã pĩcõõrĩpũre cutiapa tiiróbiro tóarepa cuowã. Teeména sicamoquẽne muĩpũrã basocáre tóawa.

¹¹ Yeseroa õpũ niiditidari cope dutigũ niĩ. Cũũ hebreoayemena wãmecutii Abadón. Griegoayemena wãmecutii Apolión.*

¹² Ñañarõ netõsugúere wáaa mée. Puaró đusaa ména.

* **8:7** Pecasãyemena: granizo. † **8:7** La tercera parte. ‡ **8:9** La tercera parte. § **8:9** La tercera parte. * **8:11** Pecasãyemena: ajenjo. † **8:11** La tercera parte de las aguas. * **9:11** Apolión griegoayemena “Ñañogũ” jĩdugaro tiicú.

13 Sicamoquẽnerã siro ãpĩ putiwí. Cũu putirí, Cõãmacũ díamacũpũ sitiaãñúre sópeoro oromena tiiríro bapari capesári c̃oró watoapũ s̃icũ wedeseri t̃owú.

14 Tiiwú putiárigure jĩiti:

—Bapari ángelea Cõãmacũrẽ netõnucãrigũ menamacãrã siatúnucõnorira día Éufrates puto niĩya. Cũãrẽ jõãñá, jĩiti.

15 Cũu teero jĩrĩ t̃ogú, bapari ángeleare jõãwĩ. Cũã basocãre decomena ðuaró† s̃iããdara niiwã. Cũã tii hora, tiib̃areco, tiimuĩpũ, tiicãma niirĩ, “s̃iããdacu” jĩnorira niiyira.

16 Cũã menamacãrã caballoa sotoa pesará doscientos millones surara niiwã. “No-quẽrã niĩya” jĩrĩ t̃owú.

17 Caballoa, teero biiri cúã sotoa pesarãre biiro baurãre ñawũ: Cũã cutiroke cãmotãre sõãrõ, sũmerõ, ewũro niiwũ. Caballoa yáíwa tiiróbiro dupupácutiwa. Cũã useripũ õme, pecame witiwũ. Azufre jũãrẽ póasusuwitiwũ.

18 Basocã decomena ðuaró s̃iããnówã ate itiãro ñañarẽmena: õme, pecame, azufre cúã useropũ witiwũ.

19 Caballoa cúã useripũ witiwũ, cúãye p̃icõõrĩmena s̃iãmas̃ire ticonowã. Cũãye p̃icõõrĩ ãñabiro bauwũ. Ñãna dupupá tiiróbiro baurẽmena basocãre cãmituwa.

20 Æpẽrã s̃iããnóriarape teerora ñañarẽ tiirucújãwã. Cũã ñañarẽ tiirere “nocõrõ tiidúada” jĩ wãcũpatiriwa; wasoríwa. Cũã wãtĩãrẽ, oromena weerirare, platamena weerirare, broncemena weerirare, ãtãperimena tiirírare, yucãména tiirírare padeorucújãwã. Cũã padeorãpe ññariya; t̃oríya; wãamas̃iriya.

21 Basocãre s̃iããdúriwa; yáíwa oco sitará jĩditoremena tiirénorẽ tiidúriwa; ãpẽrãména ñañarõ ñeeapeduriwa; yaadúriwa; wãcũpati, wasorídojãwã.

10

Péritũnugãrẽ ángele c̃oríque queti

1 Yũu ññawũ sũcã. Æpĩ ángele tutuagũ ãmũãsepũ niĩãrigũ diiátiwi. Cũu õmeburũári watoapũ diiátiwi. Bueda cũyaya dupu sotoare niiwũ. Cũyaya diapóa muĩpũ tiiróbiro asiyáwũ. Cũyeye ñicãrĩ jũãrẽ botari tiiróbiro bauwũ.

2 Cũyaya wãmopũ pupioáritũnugãrẽ c̃owí. Diamacú macã ðupomena pairímaapũ cutacũwĩ. Acuniña macã ðupomena ditapũ cutacũwĩ.

3 Yáí b̃s̃uró tiiróbiro bayiró acaribíremena wedesewi. Cũu wedeseri, siete b̃p̃oa wedesewa.

4 Siete b̃p̃oa wedeseari siro, teeré jóagũ ðũmĩwũ. Teeré jóagũ ðũmĩwũ, ãmũãsepũ wedeseri t̃owú:

—Siete b̃p̃oa wedeseariguere ãpẽrã mas̃irijããrõ. Jóarijãñã, jĩwĩ.

5 Ditapũ, día pairímaapũ nucũrĩ yũu ññarigu diamacú macã wãmomena ãmũãsepũ sũumõcowi, “diamacúrã jĩgũ tiia” jĩgũ.

6 Cõãmacũ catirucugũ, ãmũãse, ãmũãse maquẽ, dita, dita maquẽ, pairímaa, pairímaa niirẽ tiirígu wãmemena jĩwĩ:

—Yoari cotenemorõ maniãdacu sãa.

7 Niitugũ ángele putinucãritabere Cõãmacũ “biiro tiigúda” jĩrirobirora wãaadacu. Tíatopũ cũyaya profetas cũu tiidãdarere wederirobirora wãaadacu, jĩwĩ.

8 Æmũãsepũ wedesearigu yũure wedesewi sũcã:

—Ángele díapũ, ditapũ nucũgú p̃utopũ wãa, cũyaya wãmopũ c̃orítũnu pupioáritũnurẽ néeña, jĩwĩ.

9 Cũu teero jĩrĩ t̃ogú, ángele p̃utopũ wãawũ.

—Pupioáritũnugãrẽ ticoya, jĩwũ.

† 9:15 La tercera parte.

—Née, yaajãña. M̃uɣ userop̃ure mumiã oco tiiróbiro ipitiadacu ména. M̃uɣ páagap̃u jearo, s̃uɣuẽ niiãdacu, j̃iĩwĩ.

¹⁰ Cũãya wãmor̃u cuorítũnugã pupioáritũnugãrẽ née, yaawu. Ỹuɣ userop̃ure mumiã oco tiiróbiro ipitiw̃u. Ỹuɣ yaasõnecori, páagap̃u s̃uɣuẽ niitu.

¹¹ Ỹuɣre j̃iĩwĩ sũcã:

—Peemacãrĩ macãrãrẽ, peedita macãrãrẽ, pee wedesere wedeserare, paɣ õpãrãrẽ Cõãmacũ wededutirere wedeg̃u wáaya sũcã, j̃iĩwĩ.

11

Puarã Cõãmacũyere wederáye queti

¹ Wii tiirá queoríg̃u biro bauríg̃u ticonow̃u ỹuɣ. Ticog̃u, ỹuɣre j̃iĩwĩ:

—Cõãmacũwiire, sitiaãñũre sópeorore queogú wáaya. Tiwiip̃u niirã ỹuɣre padeoráre bap̃aqueoya.

² Tiwií wesa macã yepare queoríjãña. Judíoa niihẽrãrẽ ticori yepa niiã. Cũã cuarenta y dos muĩp̃urã Jerusalénrẽ bayiró potocõrõ wáanetõãdacua, j̃iĩwĩ.

³ Cũã j̃iĩnemowĩ:

—Puarã yéere wedeadarare ticocog̃udacu. Cũã mil doscientos sesenta b̃urecori ỹuɣ wededutirere wedeadacua. Bóaneõrere ñnorã, bóaneõre sutire sãñarira niiãdacua, j̃iĩwĩ.

⁴ Cũã p̃uagú olivo yucu tiiróbiro niirã niĩya.* Cũãrã sũcã p̃uagú sãwócore pesaré yucu tiiróbiro niirã niĩya. Cõãmacũ p̃uto macãrã niĩya.

⁵ ãp̃erã cúãrẽ ñañarõ tiidugári, cúã userip̃u pecame jũw̃utiremena cúãrẽ ñatutirare sóeditiojãcu. Cũãrẽ ñañarõ tiidugáguno teeména sãñogũdaqui.

⁶ Cũã oco peaheri tiimasĩcua Cõãmacũ cúãrẽ wededutirere wederé b̃urecorire. Ocoré díi posari tiimasĩcua. Cũã booró tiidugárecõrõ atibúrecore ñañarõ wári tiimasĩcua.

⁷ Cũã Cõãmacũ wededutirere wedeyaponoãri siro, quiogú peti niiditidiari cope macũ cúãmena cãmerĩsãgũdaqui. Cũãrẽ netõncã, sãjãgũdaqui.

⁸ Cũãye õp̃ũrĩniãrẽ macãcap̃u basocá wáanetõrõp̃u cõãnoãdacu. Tiimacã cúã Õp̃urẽ curusap̃u sãrĩ macã niiã. Tiimacã “Sodoma, Egipto tiiróbiro niiã” j̃iĩya.

⁹ Itiab̃ureco apeb̃ureco deco niipetire macãrĩ macãrã, niipetire põnarĩ macãrã, niipetire wedesera, niipetire dita macãrã cúãye õp̃ũrĩniãrẽ ññãdacua. Tee õp̃ũrĩniãrẽ ãtãtutip̃u cũũdutiriadacua.

¹⁰ Cũã p̃uarã atibúreco macãrãrẽ ñañarõ netõrĩ tiirĩra niiwã. Teero tiirá, cúãye õp̃ũrĩniãrẽ ññarã, useniãdacua. Cũã bayiró usenirã, apeyenó cãmerĩ ticoadacua.

¹¹ Itiab̃ureco apeb̃ureco deco wáaromena Cõãmacũ cúãrẽ catiré ticowi sũcã. Teero tiirá, w̃um̃uɣcãwã. Basocá cúãrẽ ññarã, bayiró cuiwa.

¹² S̃icũ ãm̃ũãsep̃u niigú bayiró busurómena wedeseri tuowá:

—Ãnopú m̃ũãtiya, j̃iĩti.

Teero tiirá, õm̃eb̃uaména m̃ũãwawa. Cũã m̃ũãwari, cúã wãpãrã ññawã.

¹³ Toorã dita bayiró cãmeñawũ. Tiimacãp̃ure pee† wiseri peecódiawu. Siete mil basocá diawa. ãp̃erã dusaárira bayiró cuiwa. “Cõãmacũ ãm̃ũãsep̃u niigú dícu niipetirere dutimasĩqui”, j̃iĩwã.

¹⁴ Puarĩmena ñañarõ netõré wáatoaa mée. Máata apeyé ñañaré atiadacu.

Ángele niitug̃u putirígue

¹⁵ Ángele niitug̃u putiwĩ. Cũã putirí, ãm̃ũãsep̃u niirã bayiró busurómena wedesewa: —Basocá õpãrã dutiré nocõrõrã petia.

* 11:4 Zacarías 4.3,11-14. † 11:13 La décima parte de la ciudad.

Cúã dutimiãriguere marĩ Òpũ Cõãmacũ dutigũdu tiii;
cũũ beserigu Cristo teerora dutigũdu tiii.
Dutirucujãgũdaqui sáa, jĩwã.

¹⁶ Cõãmacũ díamacũ veinticuatro butoá dutirá cúã duirépĩrĩpũ duirá cúãye diapóarire munibiácũmujeawa. Cũũrẽ padeorá,

¹⁷ biiro jĩpeowa:

—Cõãmacũ ùsã Òpũ, mũũ tutuanetõjõãgũ, niirucujãgũ, too sugueropũ niirigu niĩã.
Mũũ tutuanetõjõãremena dutinũcãã. Teero tiirã, mũũrẽ usenire ticoa.

¹⁸ Niipetire dita macãrã mũũmena cúamiwã.

Mũũ cúãmena bayiró cúarito jeaa, diarirare wapa tiiádarito teerora.

Niipetira mũũrẽ padecoterare wapatígũdacu. Cúã mũũyara profetas niĩya.

Mũũrẽ padeorãre wapatígũdacu. Upatĩ macãrã mũũrẽ quioníremena ñnarĩ, cúãcãrẽ wapatígũdacu. Bãri niirã mũũrẽ quioníremena ñnarĩ, cúãcãrẽ wapatígũdacu.

Atiditã macãrãrẽ posari tiirãre cõããdare jeaa,
jĩwã.

¹⁹ Cúã teero jĩãri siro, Cõãmacũwii ãmũãsepũ niirĩ wii pãõnowũ. Tiiwĩ popeapure sicutiba niwũ. Tiitiba Cõãmacũ dutirẽ jóaturigue cõorépĩrĩ sãñarítiba niwũ. Bũpo wããyore, bũsũrẽ, bũpo páare wáawũ. Dita cãmeñawũ. Ocopéri yũsũãreperi bayiró peti ñawũ.

12

Numiõye queti; pñocabiro baugũye queti

¹ Ñmũãsepũ merẽã bauré peti baurére ñawũ. Toopá sícõ numiõ niwõ. Coõ sãñarõ muĩpũ báreco macũ asiyárobiro bauwã. Ñami macũ muĩpũ sotoa cooye dũporire péojĩgõ niwõ. Cooya dupupure doce ñocõã cõoríbeto pesawũ.

² Coõ niipacó niwõ. Põnacutíadari suguerogã, pũnirére pũninogõ acaribíwo.

³ Ñmũãsepũ merẽã bauré ñawũ sũcã. Sícũ pñocabiro baugũ* sõãgũcãre ñawũ. Cũũ siete dupupá cõowí. Pũamóquẽne capesáricutigu niwĩ. Siete pesaré betori tee dupupápure pesawũ.

⁴ Cũũ pĩcõõmena ãmũãsepũ niimirira pau† ñocõãrẽ páabatediocowi ditapũ. Cũũ põnacutígodo pũto nucũwĩ, coõ macũ bauári, yaagũda jĩgũ.

⁵ Coõ sícũ wĩmagũ põnacutíwo. Cũũ niipetire dita macãrã Òpũ niigũdu niwĩ. Tutu-
aromena dutigũdu niwĩ. Too síro coõ macũ Cõãmacũ putopũ máata néewanowĩ cúãmena dutigũdure.

⁶ Numiõpe basocã manirõpũ dutijõãwõ Cõãmacũ coore quẽnobosáriorpũ. Toopá coore mil doscientos sesenta bũreconi yaaré ecanówõ.

⁷ Ñmũãsepũ cãmerĩquẽre wáawũ. Miguel, ãpẽrã cúũyara ángelea pñocamena cãmerĩquẽwã. Pñoca, teero biiri cúũyara cãmerĩquẽpacara,

⁸ netõnũcãmasĩriwa. Teero tiirã, cúã ãmũãsepũre niinemomasĩriwa.

⁹ Pñoca cõãjãnowĩ. Cũũrã sicato macũ pĩno, wãtĩãrẽ dutigũ, Satanás, niipetiro macãrãrẽ jĩditogu niĩ. Cũũ, cúũyaramena ditapũ cõãdiocojãnowĩ.

¹⁰ Teero wáaari siro, ãmũãsepũ wedeseri tãowũ. Bayiró bũsũrómena jĩwĩ:
—Marĩrẽ netõnére jeatoaa.

Cõãmacũ tutuare, cúã marĩ Òpũ niiré jeatoaa.

Cũũ beserigu Cristo dutiadarocã jeatoaa.

Marĩ menamacãrã Cõãmacũrẽ padeorãre wedesãrigũ ãmũãsepũ niimiãrigũ
cõãdioconoãwĩ.

Cũũ búreconi, ñamirĩ ùsãyagu Cõãmacũ ññacoropũ cúãrẽ wedesãrucuwi.

* **12:3** Pecasãyemena: dragón. † **12:4** La tercera parte.

11 Cordero diagu, dí ōmayudiabosariguere padeoríra niijĩrã, Cõãmacũye quetire wederucurira niijĩrã, cãũrẽ netõnucãwã.

Ãpẽrã cúãrẽ Cristoye wederé wapa siãdugápacari, cuiro manirõ wederucuwa.

12 Teero tiirã, ángelea, niipetira ãmuãsepũ niirã, useniña.

Atibúreco macãrãpe, díã pairímaa macãrãcã, bóaneõrã niĩadacu múã.

Satanás “péerogã dũsaa yũre cõããdaro” jĩĩ masĩjĩgũ,

bayiró cúaremena múã puto diiwáawĩ, jĩĩwĩ.

13 Pĩnoca ditapũ cõãdiocori ññagũ, macãcutirigore nũnũwáwi ññarõ tiidugágu.

14 Coope cáapacũ wãurere ticonowõ, basocá manirõpũ wũwágodo. Too coo niirõpũ itiãcũma apecũmã deco yaaré ecanówõ, pĩnoca coore bũamasĩhẽrõpũ.

15 Coo wáarirope pĩnoca ocoré díã tiiróbiro eoyúcomiwĩ, coore duari tiidugágu.

16 Cũũ teero tiirí, Cõãmacũ ditare yetiri tiiwĩ, coore tiiapugu. Yeticutua, pĩnoca eoyúcoremena díã wáari tiimíãriguere néecosãwũ.

17 Teero wáari ññagũ, pĩnoca numiõmena cúanetõjõãwĩ. Coo pãrãmerã niinũnũsera dũsarãmena cãmerĩsĩãgũ wáawi. Cúã Cõãmacũ dutirére tiirã, Jesuyére wederã niĩya.

18 Pĩnoca pairímaa wesapũ jeanucãwĩ.

13

Puarã quioráye queti

1 Yũũ ññawũ sũcã. Sícũ quiogú peti díã pairímaapũ pãmũpasáwi. Cũũ pũamóquẽñe capesáricutiwi. Siete dupupá cõowí. Pũamóquẽñe pesaré betori tee capesáricõrõ pesawũ. Cũũye dupupápũre Cõãmacũrẽ ññarõ peti wedesere wãme jóatunoriro niiwũ.

2 Quiogú peti yũũ ññarigu yái dodogúbiro baugú* niiwĩ. Cũũ bũcobiro† dũporicutiwi. Cũũ yáibiro‡ userocutiwi. Pĩnoca cãũrẽ cãũ tutuare, cãũ pee tiimasĩrere ticowí. Cãũrẽ cãũ duirípĩrõpũ dũpowí, “dutiya” jĩĩgũ.

3 Sicadupupũre cãmirõca niiwũ. Catiri tiirí cãmirõca mee niiwũ. Teero niipacaro, yatiriro niiwũ. Teero tiirã, atibúreco macãrã quiogú petire ññamanijõãrã, cãũrẽ nũnũjãwã.

4 Basocá pĩnocare padeowá, cãũ quiogú petire tiimasĩrere ticori ññarã. Quiogú peticãrẽ padeorã jĩĩwã:

—Quiogú peti tiiróbiro tutuagu manĩ. Sícũno cãũmena cãmerĩsĩãmasĩriqui, jĩĩmiwã.

5 Pĩnoca cãũ “dutiya” jĩĩãrigure biiro jĩĩdutiwi: “Cõãmacũ tiimasĩrere tiimasĩã yũcã; yũũ niipetire dutimasĩgũno niĩã”, jĩĩmiwĩ. Cuarenta y dos muĩpũrã cãũ tiimasĩrere tiirí, Cõãmacũ teero ññajãwĩ ména.

6 Cõãmacũrẽ ññarõ wedesewi. Cũũ wãmerẽ, cãũ niirõrẽ, ãmuãsepũ niirãrẽ ññarõ wedesewi.

7 Cũũ Cõãmacũ padeorãre cãmerĩsĩã netõnucãrĩ, Cõãmacũpe cãũrẽ teero ññajãwĩ ména. Cãũ niipetire põnarĩ macãrãrẽ, niipetire macãrĩ macãrãrẽ, niipetire wedeserare, niipetire dita macãrãrẽ dutimasĩrere ticonowĩ.

8 Niipetira atibúreco macãrã cãũrẽ padeoãdacua. Cúã niĩya Cordero cúã siãmíriguyapũpũ cúã wãmerẽ jóatunoña manirã. Tiipũpũre catiré petihére cõorãye wãme dícu jóatunoã. Cúã wãme jóatunoyiro atibúreco nũcãrĩpũ.

9 Tũodugáranõ tũomasĩãdacua:

10 “Peresu sõneconoãdacua” jĩĩnorira

peresu wãaadacua, Cõãmacũ cúãrẽ “teero tiinóãdacua” jĩĩriobirora.

“Espadamena siãnóãdacua” jĩĩnorira

espadamena siãnóãdacua, Cõãmacũ cúãrẽ “teero tiinóãdacu” jĩĩriobirora.

* 13:2 Pecasãyemena: leopardo. † 13:2 Españolmena: oso; portuguésmena: urso. ‡ 13:2 Españolmena: león; portuguésmena: leão.

Teero wáapacari, Cõãmacũrẽ padeorá wãcũtutua, cãũrẽ ãñurõ padeoró booa.

¹¹ Yũũ ññawũ sũcã. Æpĩ quiogú peti dita popeapu mũãatiwi. Cũũ sũcũ corderobiro pũaró capesaricutiwi. Cũũ wedesere sũcũ pĩnocã busurobiro tuonówã.

¹² Cũũ niisũguerigũ quiogú peti dutirénorẽ niipetirere cãoquí. Cũũ ññacoropũ tee niipetiremena dutimasĩ. Cũũ atibũreco niirãrẽ niisũguerigũ cãmĩrõ yatinorigũre padeorí tiii.

¹³ Cũũ merẽã baurétõ tiiẽñoĩ. Basocá ññacoropũ ãmũãse macã pecamerẽ ditapu duiátiri tiii.

¹⁴ Cũũ niisũguerigũ quiogú peti ññacoropũ merẽã bauré tiiẽñoĩ, Cõãmacũ teero ññajãĩ. Cũũpe tee tiiẽñoiremena atibũreco macãrãrẽ jĩditoi. Tee jĩditoremena niisũguerigũ queorere weedutii. Niisũguerigũra niĩ espadamena cãmitunorigũ niipacu, catigú.

¹⁵ Niisũguerigũ cũũ siro dita popeapu mũãatirigũre catiri tiirere ticowi. Teemena niisũguerigũ tiiróbiro baugú weerigũpũre catiré ticowi. Teero tiigú, weerigũ wedesemasĩwĩ; cãũrẽ padeohérare sãĩrĩ tiiwĩ.

¹⁶ Niipetirare cãũye diapóarire o cãũye diamacú maquẽ wãmorĩrẽ cũũ queorere jóatunorĩ tiiquí. Teero tiirã, bári niirã, ɸpĩtĩ macãrã, pee apeyé cũorã, bóaneõrã, dutiapenori basoca, dutiapenoña manirã teeré cãoádacua.

¹⁷ Cũũ queoré jóatunoña manigú sãĩmasĩriqui; dúamasĩriqui. Tee queoré quiogú peti wãme o cũũ wãme bapaqueoro niĩã.

¹⁸ Ateré tuomasĩrõ booa: Tuomasĩrãno quiogú petiye wãmerẽ bapaqueoaro. Basocá teeré bapaqueomasĩcua. Cũũye wãme bapaqueoro seiscientos sesenta y seis niĩã.

14

Ciento cuarenta y cuatro mil basocá Cõãmacũrẽ basapeorigue

¹ Yũũ ññawũ sũcã. Cordero ãtãgú Sionpu nucũwĩ. Cũũmena ciento cuarenta y cuatro mil basocá niiwã. Cũũ Cordero wãmerẽ, cũũ Pacũ wãmerẽ cãũye diapóaripũre jóatunorira niiwã.

² Æmũãsepu busuri tuowú. Oco pairó õmasãncõrõbiro, bũpo bayiró páarobiro busũwũ. Paũ búapãtẽrã cãũyere búapãtẽrẽ* tiiróbiro busũwũ.

³ Cũũ tiipĩrõ pũtopũ, bapari catirã, bũtoã dutirã ññacoropũ mama basaré basawa. Basocá tee basarére masĩmasĩriwa; ciento cuarenta y cuatro mil basocá dícu teeré basamasĩwã. Cũũ atibũreco macãrã watoapũre netõnénorira niiwã.

⁴ Cũũ sũcãrĩno numiãmena ññarẽ tiirãra mee niiwã. Cũũ Cordero cũũ noo wáaro nũnũyã. Cõãmacũrẽ, Corderore ticosũgueadare tiiróbiro niĩãda jĩĩrã, cũũ atibũreco macãrã watoapũre netõnénorira niiwã. Teero tiirã, ote dũca butisũguerepa Cõãmacũrẽ ticorẽpa tiiróbiro niicua.

⁵ Cũũ sũcãrĩno jĩĩditorira mee niiwã. Cõãmacũ ññacoropũre ññarẽ manirã niĩyã.

Ññãrã ángelea wederigue

⁶ Yũũ ññawũ sũcã. Æpĩ ángele ãmũãsepu wũũnetõwĩ. Cũũ atibũreco niirãrẽ, niipetire dita macãrãrẽ, niipetire põnarĩ macãrãrẽ, niipetire wedeserare, niipetire macãrĩ macãrãrẽ quetiré wedegú niiwĩ. Tee queti padeorucúre maquẽ niĩã.

⁷ Cũũ bayiró busurómena jĩĩdiocowi:

—Cõãmacũrẽ quioniremena ññãña. “Cũũ niipetirere dutimasĩqui”, jĩĩña. Cũũ wapa tiiádarito jeatoaa. Cũũ ãmũãsere, atiditaré, día pairímaarẽ, niipetire ocowitĩre coperire tiiwĩ. Teero tiirã, cãũrẽ padeoyã, jĩĩwĩ.

⁸ Æpĩ ángele cũũ siro macũ wũũátĩ, jĩĩdiocowi:

* **14:2** Pecasãyemena: arpas.

—Babilonia uputí niimiri macã petijõãã. Petijõãã. Tiimacã macãrã apeditá macãrãrẽ cûã weerirare padeorí tiiwá. Teero tiirá, cûãrẽ ñañarõ ñeepera, cûmu mecûrã tiiróbiro wáari tiiwá, jĩwĩ.

⁹ Āpĩ ángele puarã ángelea siro macũ wuuáti, bayiró busarómena jĩdiocowi:

—Quiogú petire, cûũ tiiróbiro baugú weerigure padeogúno, cûũ queorére cûũya di-aróapũ, cûũya wãmorũ jóatunorigure

¹⁰ ñañarõ tiigúdaqui Cõãmacũ. Cõãmacũ cûũmena bayiró cúagũ, tutuaromena, bóaneõrõ manirõ ñañarõ tiigúdaqui. Pecame, azufre jũurémene bayiró ñañarõ netõrĩ tiigúdaqui. Ángelea ñañaré manirã ññacoropũ, Cordero ññacoropũ teero tiigúdaqui.

¹¹ Pecame cûãrẽ ñañarõ tiiríme teero buserucujãã. Petirícu. Quiogú petire, cûũ tiiróbiro baugú weerigure padeorá, cûũ queorére jóatunorira búrecorí, ñamirĩ yeerisãre bñarícua.

¹² Teero tiirá, Cõãmacũrẽ padeorá wãcütutuario booa. Cûã Cõãmacũ dutirére tiirá, Jesure padeorucúra niĩya, jĩwĩ.

¹³ Yũũ ãmuãsepũ wedeseri tuowú sũcã:

—Ateré jóaya: “Mecũãmena marĩ Õpũrẽ padeorucújãrira diará useniãdacua”, jĩwĩ.

Espíritu Santo: —Teerora niĩã, jĩwĩ—. Ñañarõ netõpacára, Cõãmacũyere paderucurira niijĩrã, yeerisããdacua. Cõãmacũ cûã ãmuãsepũ jeari, cûã ãñurõ tiirígue wapa cûãrẽ ãñurõ tiigúdaqui, jĩwĩ.

Atibúreco maquẽ oterigue

¹⁴ Yũũ ññawũ sũcã. Õmeburuá butiríburua bauáwũ. Tiiburua sotoapũ basocúbiro baugú duiwi. Cûũya dupupure oro beto pesawũ. Wãmorũre diipĩ† asoyóaripĩ cuowí.

¹⁵ Āpĩ ángele Cõãmacũwii ãmuãse niirí wiipũ niĩãrigũ witiatiwi. Cûũ õmeburuárpũ duigúre bayiró busarómena jĩwĩ:

—Mũnyarĩmena oteriguere páataneõña. Atibúreco maquẽ oteré dũca seerítano jeatoaa. Bũcuátuajea mée, jĩwĩ.

¹⁶ Cûũ teero jĩrĩ tuogú, atibúreco maquẽ oteriguere páataneõwĩ. Teedũcare seenéõwĩ.

¹⁷ Āpĩ ángele Cõãmacũwii ãmuãse niirí wiipũ niĩãrigũ witiatiwi. Cûũcã diipĩ asoyóaripĩ cuowí.

¹⁸ Āpĩ ángele wáicura sópeoro tiiróbiro baurópũ witiatiwi. Cûũ pecamerẽ dutimasĩre cuoi. Cûũ diipĩ asoyóaripĩ cuogúre bayiró busarómena jĩwĩ:

—Mũnyarĩ asoyóaripĩmena atibúreco maquẽ usetõrĩrẽ páataneõña. Tee ñiijõãtoaa mée.

¹⁹ Cûũ teero jĩrĩ tuogú, cûũyarĩmena atibúreco maquẽ usere páataneõwĩ. Teeré née, use cutamatõri coperpũ cõãwĩ. Tee cutamatõre “Cõãmacũ ñañarãmena bayiró cúare” jĩdũgario tiia.

²⁰ Teesere tiimacã wesapũ cutamatõnowũ. Cûã cutamatõrĩ, dí pairó witiwũ. Tee dí caballoa wãmuã decorpũ duatuwũ. Wãmuã decorpũ duarócorõ õmayuyutiawũ trescientos kilómetros yoaro.

15

Ángelea ñañarõ tiitúadarigue

¹ Yũũ ññawũ sũcã. Apeyé merẽã bauré bayiró ucuanérere ãmuãsepũ ññawũ. Siete ángelea niiwã. Cûã siete ñañaré tiitúadarere cuoádera niiwã. Teeména Cõãmacũ bayiró cúare tiiadare petiádacu.

² Día pairímaabiro ññawũ. Ññurõ ocosusúrimaa, bídrũ pecamemena wúoarimaa tiiróbiro bauwú. Tiimaá pũtopũ basocá nucũwã. Cûã “quiogú petire, teero biiri cûãrẽ weerigure

† 14:14 Pecasãyemena: hoz.

padeoyá” jĩ dutiriguere netõncãrira niwã. Cúã “cũ queorére jóatuya” jĩrĩcãrẽ, netõncãrira niwã. Cúã Cõãmacũ ticorigue búapãtẽrẽrẽ cwohá.

³ Cúã Cõãmacũrẽ padecotegu Moisés basariguemena basapeowa. Corderoyere basapeowa. Biiro jĩwã:

Cõãmacũ ùsã Òpũ tutuanetõjõãgũ, niipetire mũũ tiiré ãñurõ ññariãñure niã.

Teeré ññarã, ùsã ññamanijõãã.

Mũũ niipetire dita macãrã Òpũ niã.

Mũũ tiirécũtũrẽ ãñurẽ niã; diamacũ niã.

⁴ Niipetira mũũrẽ cuiro booa.

Niipetira mũũrẽ padeoró booa.

Mũũ sũcũrã ññarẽ manigũ niã.

Niipetire dita macãrã mũũ pũto jeará mũũ ãñurõ tiirere ññarira nijĩrã, mũũrẽ padeoádacua, jĩ basawa.

⁵ Too síro yũũ ññawũ sũcã. Cõãmacũwii ãmũãsepũ niirí wii popeapũ ãñunetõjõãri Tatia pãõnowũ. Tiitatia popeapũ Cõãmacũ dutiré jóature cwoorẽpĩrĩ sãñarítiba niwũ.

⁶ Cúã siete ángelea tiitatiapũ niãrira witiatiwa. Cúã suti butiré jũrĩmaníre bayiró asiyáre sãñarira niwã. Cutiropũ oro caserore siatúrira niwã. Siete ññarẽ tiitúadarere ñeeãdara witiatiwa.

⁷ Sũcũ catirá menamacũ cúã siete ángeleare siete oro baparire ticowi. Teebaparipũre Cõãmacũ catirucugũ ññarãmena bayiró cúare tiíadare maquẽ dadajãwũ.

⁸ ãñunetõjõãri Tatiapũ cũũ asibatéremena, cũũ tutuaremena õme busesesajõãwũ. Teero tiiró, tiitatiapũre sããwamasĩña maniwũ; téé siete ángelea cúã siete ññarẽ tiíari siropũ, sããwamasĩnowũ.

16

Siete ññarẽ tiitúadare cwoorẽ bapari

¹ Yũũ tũowá sũcã. Yũũ Cõãmacũwiipũ wedeseri tũowá. Siete ángeleare bayiró busurómena jĩti:

—Mũãye bapari maquẽrẽ píobatediocora wáaya. Tee maquẽ Cõãmacũ ññarãmena bayiró cúare ãñoãdare niã, jĩti.

² Niisuguegũ wáa, cũũya bapa maquẽrẽ atiditapá píobatediocowi. Teero tiíari siro, basocá quiogú petire weerigure padeó, cũũrẽ queorére jóatunorirare cãmi bóare wáawũ. Docore, pũniré niwũ.

³ Cũũ siro macũ cũũya bapa maquẽrẽ día pairímaapũ píobatediocowi. Tiimaá díimaa wáajãwũ. Diarigũye díibiro niwũ. Tiimaapá niirã diapetijõãwã.

⁴ Pũarã siro macũ cũũya bapa maquẽrẽ díamaarĩpũ, oco witiiré coperipũ píobatediocowi. Teemaarĩ, teecoperi díi posajõãwũ.

⁵ Ángele ocoré cotegú wedeseri tũowá:

—Òpũ, mũũ ññarẽ manigũ niã.

Mũũ cúãrẽ teero wapa tiigú, diamacũ maquẽ tiigú tiia.

Mũũ niirucujãgũ, too sugueropũ niirigu niã.

⁶ Cúã mũũrẽ padeoráre, mũũyara profetare sãyíra.

Cúãye díi õmayucori tiyíra.

Cúã teero tiiré wapa mũũ cúãrẽ díi sũnidutíwũ, jĩwĩ.

⁷ Cõãmacũrẽ wáicura sópeoro tiiróbiro baurópũ wedesewionecori tũowá:

—Teerora niã. Cõãmacũ ùsã Òpũ tutuanetõjõãgũ, mũũ cúãrẽ wapa tiiré diamacũ niã; mũũ diamacũ besea, jĩti.

⁸ Ītīārā siro macū cūya bapa maquērē muīpū búreco macū sotoapu píobatediocowi. Teeména muīpū bayiró asi, basocáre sóewi.

⁹ Basocá bayiró sóenowā. Teero sóenopacara, cúā ñañaré tiirére wācūpati, wasoríwa. “Cōāmacū niipetirere dutimasīqui”, jīriwa. Ñañarō peti jīitutiwa cūūrē, tee ñañaré wáari tiipetimasījāgū niipacari.

¹⁰ Bapari siro macū cūya bapa maquērē quiogú petiyapīrōpu píobatediocowi. Niipetiro cūā dutirá niirōpu naītīājōāwā. Basocá pūninorā, cúāye ñemerōrīrē bayiró bacadiyówa.

¹¹ Cúā cāmi bóarere ĩñapacara, pūninopacara, Cōāmacū ũmuāsepū niigūrē ñañarō peti jīitutiwa. Cúā ñañaré tiirére wācūpati, wasoríwa.

¹² Sicamoquēñerā siro macū cūya bapa maquērē díā Éufratespu píobatediocowi. Tiimaá sibipetijōārī tiinowā, muīpū muāatiro macārā ōpārā tīāwaaro jīrō.

¹³ Υμυ ĩñawū sūcā. Pīnocaya ũseropū, quiogú petiya ũseropū, corderobiro puaró capesáricūgū “Cōāmacū tiimasīrere tiimasīā yμcā” jīditorigūya ũseropūre ĩtīārā wātīā wītiatiwa. Tūburoabiro baurá niiwā.

¹⁴ Wātī tutuaremena tiēñowā. Niipetiro macārā ōpārārē neādutira witiatiwa, Cōāmacūyaramena cāmerīśīāādari jīrā. Cúā cāmerīśīāādari búreco Cōāmacū netōnucāādari búreco peti niīādacu.

¹⁵ “Āñurō tiiyá. Wācūña manirō yaarépigū atiro tiiróbiro yμ atigūda. ĩñacorano cúāye suti sāñāādarere quēnoyúera, yμ atiri, āñurō ũseniādacua. Teero tihéra, sutimanírā basocá cúārē ĩñarī, bobaādacua”.

¹⁶ Wātīā tūburoabiro baurá atibúreco macārā ōpārārē neārī tiiwá. Cúā neārō hebreoayemena “Armagedón” wāmecutia.

¹⁷ Ángele niitugū cūya bapa maquērē píobatediocowi. Cū teero tiirí, Cōāmacūwii ũmuāse niirí wii niirípīrōpu bayiró búseró wedesere witiwū.

—Niipetire túajeanoā sáa, jīiti.

¹⁸ Βυρο wāāyore, búseré, buro páare wáawū. Dita bayiró cāmeñawū. Basocá atibúrecopū niinucāri sirore, atitócārē dita nocōrōca cāmeñaria. Bayiró peti cāmeñawū.

¹⁹ Ὑπὸ τῆς νιirí macā itiaropū yetinucājōāwā. Niipetire macārī jōēdiwawū. Cōāmacū ὑπὸ τῆς νιirí macā Babilonia macārārē acabóriwi, “cúārē wapa tiigúda” jīrigū niijīgū. Cúāmena bayiró cúarigū niijīgū, bóaneōrō manirō cúārē wapa tiiwí.

²⁰ Niipetire nucārī duacodiawū. Ἐταῦycυ cōājānowū.

²¹ Ocopéri yμsúareperi bayiréperitō basocá sotoapu ñaapeawū. Sīquēñeperi cuarenta kilos nucūwā. Cōāmacū teeperimena cúārē bayiró peti ñañarō tiirí ĩñarā, “ñañarō peti tiigú niī cū” jījāwā.

17

Ἐμῶμενα ñeeape wapatárigore wapa tiiríque

¹ Sīcū siete ángelea siete bapari cūoríra menamacū ati, yμre jīwī:

—Jāmu, díamaarī sotoa duigó ũmuāmena ñeeape wapatárgore Cōāmacū wapa tiíadare maquērē ēñomá.

² Atibúreco macārā ōpārā coomena ñañarére tiíya. Coo ñañaré tiirémēna atibúreco niirā cūmu mecārā tiiróbiro wáaaya, jīwī.

³ Υμυ cānirípacari ĩñarōpūre Espíritu quēērōpu tiiróbiro ēñonemówī sūcā. Quēērōpu ángele yμre basocá manirōpū neewawi. Toopú sīcōrē ĩñawū. Coo quiogú peti sotoapu pesawo. Cū sōāgú niiwī. Quiogú petiya ōpūpūre pee Cōāmacūrē ñañarō peti wedesere wāme jóatunoriro niiwū. Cū siete dupupá, puamóquēñe capesári cūowí.

⁴ Numiō ñamu tiiróbiro sōā ñiisāñūrōcare, teero biiri bayiró sōārōrē sāñawō. Oro, ũtāperi wapapacáremēna, “perla” wapapacáremēna mamonorigo niiwō. Sicabapa oro

bapa cɯowó. Āpērāména ñañarō ñeeapere tiibarapure dadajãwã. Coo ãmũãmena ñañarō ñeeaperecã toopú niiwũ.

⁵ Cooya diaporãure wãme jóatunoriro niiwũ: “Yũ Babilonia Ƴpɛtí Niirí Macã niia; Numiã Ƴmũãrē Ñeeape Wapatára Paco niia; Āpērāména Ñañarō Ñeeapera Paco niia”, jĩ jóatunoriro niiwũ. Teewãme “biiro jĩdũgaro tiia” jĩmasĩña maniwũ.

⁶ Coo Jesuré padeorã cũyere diamacũ wederé wapa cúãrē sãadutírigo niiwõ. Cúã diari ññanemodũgago, cũmugõ sñinemódũgago tiiróbiro niiwõ.

Coore ñña, bayiró ññamanijõãwũ.

⁷ Ángele yũre jĩwĩ:

—¿Mũũ tũomasĩrigari ññamanijõãgũ? Numiõye maquẽrē, teero biiri coo pesagãye maquẽrē mũũrē masĩrĩ tiigũda. Coo pesagũ quiogũ peti siete dupupá, pũamóquẽñe capesári cũogũ niĩ.

⁸ Quiogũ peti mũũ ññarigũ too sugueropũ niimiwĩrã; mecãtígãrē maniĩ; niiditidiari copere mũãatigũdũ tiii; pecamepũ wáa, yapacũtĩjãgũdũ niĩ. Teero tiinóãdari suguerore, atibãreco macãrã quiogũ petire “niimiwĩ; maniĩ; atigũdũ tiii” jĩrigũ jeari ññarã, ññamanijõãadacua. Cúã Corderoyapũpũ cúã wãmerē jóatunoña maniã. Atibãreco nũcãrĩpũ tiipũpũre catiré petihére cũoãdara wãmerē jóatunoã.

⁹ ‘Ateré tũomasĩrõ booa. Siete dupupá siete ãtãyucũ jĩdũgaro tiia. Coo tee ãtãyucũ sotoapũ duiyo. Tee dupupára sũcã siete õpãrã jĩdũgaro tiia.

¹⁰ Sicamoquẽñerã õpãrã peticódiawa mée. Sĩcũ dutii. Āpĩ maniĩ ména. Cũũ atigũ, péerogã dutigũdaqui.

¹¹ Quiogũ peti niimirigũ, mecãtígã manigũ, siete õpãrã siro macũ niĩ. Cũũ siete õpãrã menamacũ niigũrã niĩ. Pecamepũ wáa, yapacũtĩjãgũdũ niĩ.

¹² Pũamóquẽñe capesári mũũ ññaãrigue pũamóquẽñerã õpãrã jĩdũgaro tiia. Cúã dutiriya ména. Quiogũ petimena õpãrã tiiróbiro dutiré ñee, sica hora dutiadacua.

¹³ Cúã sĩcãrĩbíro wãcũãdacua. Cúã dutirá niipacara, quiogũ petire “mũũ sĩcãrã dutiya; ãsã mũũ doca macãrã niĩadacu” jĩãdacua.

¹⁴ Cúã Corderomena cãmerĩsĩããdacua. Cũũ niipetira õpãrã nemorõ Ƴpɛtí macũ niijĩgũ, cúãrē netõnũcãjãgũdaqui. Cũũmena niĩadara Cõãmacũ boorĩra, cũũ beserira niĩya. Cõãmacũrē padeodúririra niĩya, jĩwĩ.

¹⁵ Ángele jĩñemowĩ yũre:

—Mũũ numiõ díamaarĩ sotoapũ duii ññaãwũ. Teemaarĩ “niipetire macãrĩ macãrã, niipetire põnarĩ macãrã, niipetire dita macãrã, niipetire wedesera niĩya” jĩdũgaro tiia.

¹⁶ Pũamóquẽñerã õpãrã mũũ ññaãrira quiogũ petimena ññaãgõrē ññatutiadacua. Cooyere ãmapetijã, sutimanigõ pũtũári tiĩadacua. Cooya õpũũrē yaaadacua; cõãrĩrē sóecõãjããdacua.

¹⁷ Cõãmacũ cúãrē sĩcãrĩbíro wãcũrĩ tiigũdaqui. Teero tiirã, cúã quiogũ petire cúã sotoa macũ õpũ sõnecoadacua. Cúãpe “ãsã boorómena teero tiia” jĩ wãcũmicua. Quiogũ peti cúã õpũ niitugũdaqui, tée Cõãmacũ “biiro wãaadacu” jĩrirobirora wãari siropũ.

¹⁸ Numiõ mũũ ññaãrigo “tiimacã Ƴpɛtí niirí macã” jĩdũgaro tiia. Tiimacã õpũ atibãreco macãrã õpãrãrē dutigũ niigũdaqui, jĩwĩ.

18

Babilonia petirigue

¹ Too síro yũ ññawũ sũcã. Āpĩ ángele ãmũãsepũ niĩãrigũ diiãtiwi. Cũũ dutiré cũogũ peti niiwĩ. Cũũ asibatéremena atibãreco bóebatejõãwũ.

² Bayiró bũsurómena wedesewi:

—Babilonia Ƴpɛtí niimiri macã petijõãã. Petijõãã.

Wãtã, minipõná booribasoca niirõ posajõãã.

Niipetira wuará ñiré yaará niirí macã posajõãã; basocá cúa doorácã niíya.

³ Tiimacã numiõ ñañarõ ñeeape wapatágo tiiróbiro ugaripéanori macã niíã.

Coomena niipetire dita macãrã cümü mecũrã tiiróbiro wáawa.

Atibúreco macãrã õpãrã coo weerirare padeojĩrã, ñañarõ ñeeapera tiiróbiro niíwã.

Coo ugaripéa netõnucãgõ, pee peti apeyé búri niirére wapatíãmajãwõ.

Teero tiirã, niipetire dita macãrã dúari basoca pee apeyé caorã putuáwa, jĩwĩ.

⁴ Āpĩ ãmũãsepũ niigú wedeseri tuowá:

—Múã, yũ beserira niirã, tiimacãrẽ witiya,

múãcã cúa tiiróbiro ñañaré tiirí.

Cúa tiiróbiro tiirã, ñañarõ tiinóbocu.

⁵ Cúa ñañaré tiiré pairó peti bucúacu.

Teero tiigú, Cõãmacũ cúa ñañaré tiirére añurõ masĩ.

⁶ Tiimacã macãrã ãpẽrãrẽ ñañaré tiirigue wapa teerora cúaãrẽ ñañarõ tiicãméãrõ.

Āpẽrãrẽ posari tiiróbirora puarĩ nemorõ posari tiiaro.

Bóaneõ ñnarõ manirõ nemorõ cúaãrẽ ñañarõ tiiaro.

⁷ Tiimacã macãrãpe “ãpẽrã nemorõ añunetõnucãã” jĩmiwã.

Cúa teero jĩrigue wapa cúa ñañarõ jĩriro jeatuario bayiró pũninorĩ tiiaro.

Cúa ugaripéa netõnucãrã, noo booró apeyenórẽ wapatíãmajãwã.

Cúa teero tiĩmarigue wapa cúa ñañarõ tiiriro jeatuario bayiró booritari tiiaro.

Tiimacã macãrã wãcũya: “Ûsã atiditã õpõ tiiróbiro niíã; wapewio tiiróbiro niiria; booritaridojããdacu”, jĩ wãcũmiya.

⁸ Teero jĩrẽ wapa wãcũña manirõ sicaburecora ate cúaãrẽ ñañaré wáaadacu:

Basocã diajõããdacua; ãpẽrã boorituaadacua; jubóare wáaadacu.

Pecamemena sóecõãnoãdacu. Cõãmacũ marĩ Īpũ cúaãrẽ diamacú wapa tiigúdu tutu-
anetõjõãgũ nií, jĩwĩ.

⁹ Atibúreco macãrã õpãrã tiimacã macãrãmena cõãpõnarẽ weerirare padeowá. Cúa tiiróbiro ugaripéa netõnucãrã, noo booró apeyenórẽ wapatíãmajãwã. Teero tiirã, tiimacã jũũ, õme buse nucũrĩ ñnarã, “ade, ade” jĩ, utiadacua.

¹⁰ “Marĩcãrẽ ñañarõ tiirí” jĩrã, yoaropũ ñnaconucũãdacua. Biirõ jĩãdacua:

—Ade, ade, Babilonia uputí niimiri macã, “petirícu” jĩmiwã.

Wãcũña manirõ cúa ñañaré tiiré wapa wapa tiiré jeatoaa, jĩãdacua.

¹¹ Niipetire dita macãrã dúari basoca cúaãye apeyeré sãĩrã manirĩ ñnarã, tiimacãrẽ utiadacua. “Ade, ade”, jĩãdacua.

¹² Cúa dúare noquẽ niimiyiro: Oromena tiiré, plamena tiiré, ãtãperi wapapacãreperi, “perla” wapapacãreperi; teero biiri suti añurõ butiré, suti ñamu tiiróbiro sõã ñiisãñũre, suti “seda”, suti bayiró sõãrẽ; teero biiri niipetire yucũ sitiaãñũreyucũ, “marfilmena” tiiré, sawirigumena tiiré, “broncemena” tiiré, cõmeména tiiré, “mármolmena” tiiré;

¹³ teero biiri “canela” wãmecũtire, yaaré poari tiiré, sitiaãñũre busere, “mirra” wãmecũtire; teero biiri sãĩpẽbiro bauré sitiaãñũre, vino, olivogũ dũca use, harina añuré pã tiiré, trigo; caballoa wérecori niimiyiro. Āpẽrã niimiyira: Wáicũra apeyé õmarã, oveja, caballoa, dutiapenori basocacã niimiyira.

¹⁴ Dúari basocã tiimacãrẽ jĩãdacua:

—Múã bayiró maĩmĩrigue petijõãã.

Niipetire múã añuré cõmĩrigue ditijõãã.

Dee ti bũariãdacu, jĩãdacua.

¹⁵ Teeré dúari basocã, tiimacãpũ pairó dúã wapatámiãrira yoaropũ putuãnucããdacua, “marĩcãrẽ ñañarõ tiirí” jĩrã. Utiréména

¹⁶ biirõ jĩãdacua:

—Ade, ade, ɸpʉtí niimiri macã ñañanetõjõãrõ wáajãã.
Tiimacã sícõ numiõ suti ãñurõ butiré, ñamu tiiróbiro sõã ñiisãñúre, bayiró sõãré sãñagõ tiiróbiro niimiãwã.

Oro, ɸtãperi wapapacãremena, “perla” wapapacãremena mamonorigo tiiróbiro niimiãwã.
¹⁷ Wãcũña manirõ ate wapapacãre ditipetijõãã, jĩãdacua.

Niipetira doorépawɸ waatúra, teepawɸmena wãanetõrã, teepawɸpɸ paderá, niipetira día pairímaapɸ wãarepawɸre paderá yoaropɸ pɸtuápasajeaadacua.

¹⁸ Tiimacã jũũ, õme buseri ññarã, bayiró bɸsɸrómena jĩãdacua:

—Apemacã tiimacã tiiróbiro ɸpʉtí niirí macã maniã, jĩãdacua.

¹⁹ Bayiró bóaneõre ãñorã, cúãye dupupáɸ ditare maapéoadacua. Uti, bayiró bɸsɸrómena jĩãdacua:

—Ade, ade, ɸpʉtí niimiri macã ñañanetõjõãrõ wáajãã.

Tiimacã maquẽ niyerumena niipetira día pairímaapɸ wãarepawɸ cɸorá ãñurõ wap-
atãmiãwãrã.

Wãcũña manirõ tiimacã ditijõãã, jĩãdacua.

²⁰ Múã ɸmɸãsepɸ niirãpe, tiimacãrẽ cõãrĩ, ɸseniña.

Múã Cõãmacũrẽ padeorá, Jesús cúãyere wededutigɸ beserira, teero biiri profetas,
ɸseniña.

Tiimacã macãrã múãrẽ ñañarõ netõrĩ tiiwá mée.

Cúã teero tiirígue wapa Cõãmacũ cúãrẽ ñañaré wapa tiii sãa.

²¹ Sícũ ángele tutuagɸ ɸtãquicare néemũcowi. Oteréperi yaaréperi wãñiãríquica tiiróbiro bauwũ. Tiiquire día pairímaapɸ déecõãñogũ, biiro jĩwĩ:

—Atiquiré déecõãñorõ tiiróbiro Babilonia ɸpʉtí niimiri macã petijõããdacu.

Ññanemoricu sãa.

²² Tiimacãpɸre búapũtẽre, basaré, peruri putiré, corneta bɸsɸrére tɸonemóricu sãa.

Tiimacãpɸre paderá ãñurõ menirã maniãdacua.

Tiimacãpɸre oteréperi wãñiãrĩ bɸsɸrére tɸonemóricu.

²³ Tiimacãpɸre sãwócore maniãdacu.

Tiimacãpɸre wãmosíara ɸseni basapeorere tɸonemóricu sãa.

Tiimacã macãrã dúari basocá apeyé dita macãrã nemorõ dúamenirã niimiwã.

Tiimacã macãrã yáíwa oco sitará tiirénomena niipetire dita macãrãrẽ jĩditowa, jĩwĩ.

²⁴ Tiimacã niipetira profetare, Cõãmacũrẽ padeorãre sããrígue wapa cɸocú. Teero biiri niipetira atibúreco macãrãrẽ sããrígue wapa cɸocú.

19

¹ Too síro yɸ tɸowú sũcã. Pɸ ɸmɸãsepɸ niirã bayiró bɸsɸrómena wedeseri tɸowú:
Cõãmacũrẽ ɸsenire ticoa.

Marĩyagɸ Cõãmacũ marĩrẽ netõnégũ niĩ.

Niipetirere dutimasĩgũ, tutuanetõjõãgũ niĩ.

² Cũ ñañaré tiirãre wapa tiiré queoró niĩ; diamacú niĩ.

Tiimacã sícõ numiõ ɸmɸãrẽ ñeeape wapatãgo tiiróbiro wapa tiinóri macã pɸtuãa.

Tiimacã ãpẽrãména ñañarõ ñeeapera tiiróbiro ɸgaripéanojĩrõ, niipetiro macãrãrẽ ñañowũ.

Cõãmacũ cúãrẽ padecoterare sããré wapa tiimacãrẽ ñañarõ tiicãméwĩ, jĩwã.

³ Jĩnemowã sũcã:

—Cõãmacũrẽ ɸsenire ticoa. Tiimacã õme buserucujããdacu, jĩwã.

⁴ Veinticuatro bũtoá dutirá, bapari catirá Cõãmacũ tiipĩrõpɸ duigúre padeorá, ñicãcoberimena jeacũmuwã. Biiro jĩwã:

—Teerora wãaaro. Cõãmacũrẽ ɸsenire ticoa, jĩwã.

⁵ Tiipĩrõpɸ sícũ wedesewionecori tɸowú:
Marĩyagɸ Cõãmacũrẽ ɸsenire ticoaro.

Niipetira Cõamacũrẽ padecotera, quioníremena cõũrẽ ñnarã, bári niirã, upatí macãrã teerora tiíaro, jĩiti.

Cordero wãmosíadari bosebureco

⁶ Yũũ tuowá sũcã. Paũ wedesera tiiróbiro tuowá. Oco pairó õmasãnucõrõbiro busuwa. Bupo bayiró páaro tiiróbiro busuwa. Biiro jĩwã:

Cõamacũrẽ usenire ticoa.

Cõamacũ marí Ōpũ tutuanetõjõãgũ dutinucãĩ.

⁷ Usenico. Bayiró usenirã niico.

Cõamacũrẽ “ãñunetõjõãĩ” jĩĩ, usenire ticoco.

Cordero cõũrẽ padeorãmena niinucããdari bureco jeatoaa.

Cõũrẽ padeorã cõũ namo niigõdo tiiróbiro niĩya.

Namo niigõdo coo basiro ãñurõ quẽnoãrigopũ niico.

Cũã coo tiiróbiro quẽnoãrirapũ niĩya.

⁸ Cũã suti butiré, jũĩĩmaníre, bayiró asiyárere sããnoãrira niĩya, jĩwã.

Suti butiré “Cõamacũrẽ padeorã ãñurõ tiiré niĩã” jĩĩdugaro tia.

⁹ Ángele yũure jĩwĩ:

—Ateré jóaya: “Cordero cõũ wãmosíari bosebureco niirĩpũ cõũ boocórira useniãdacua”, jĩwĩ.

Cõũ yũure jĩĩnemowĩ:

—Tee Cõamacũ wedesere diamacú niĩã.

¹⁰ Ángele teero jĩĩrĩ tuogú, cõũrẽ padeogú, cõũ puto ñicãcoberimena jeacũmumiwũ. Yũũ teero tiirí, yũure jĩwĩ:

—Teeré tiiríjãña. Yũũcã Cõamacũrẽ padecotegura niĩã. Mũũ tiiróbirora, mũũya wedera Jesuyére wederã tiiróbirora niĩã. Cõamacũ dícare ñicãcoberimena jeacũmu, padeoyá, jĩwĩ.

Espíritu Santo profetare masĩrĩ tiiyíũ. Tee masĩré ticorẽmena wedeyira. Teerora Jesuyére wederãcã Espíritu Santo masĩré ticorẽmena wedecua.

Caballo butigú sotoapũ pesagúye queti

¹¹ Yũũ ññawũ sũcã. Ūmũãse tusuri ññawũ. Caballo butigú bauánucãjeawi. Cõũ sotoapũ sĩcũ pesawĩ. Cõũrẽna “wasoró manirõ Cõamacũyere diamacú wederucugũ” jĩĩya. Cõũ ññarã tiirãre diamacú wapa tiiquí. Cãmerĩsĩãgũ wáagũ, diamacú tiigú niĩ.

¹² Cõũ capeari pecame jũũrĩpõnabiro niiwũ. Cõũya dupupure pee pesaré betori pesawũ. Sicawãme jóature cuowí. Tiiwãmerẽ cõũ dícu masĩ.

¹³ Sutiró dí púuarimore sãñawĩ. Cõũ wãmecutiwi Cõamacũ Wãcũrére Wedegú.

¹⁴ Surara ãmũãse macãrã cõũrẽ nũnũwã. Cũã suti butiré jũĩĩmanírere sãñawã. Cũã caballoa butirã sotoapũ pesawa.

¹⁵ Cõũya useropũ espada pũanĩñape asoyóaripĩ súuwitiwũ. Tiipĩmena niipetire dita macãrãrẽ netõnucãgũdaqui. Tutuaromena dutigũdaqui. Cõũ cõũrẽ usegũducare cutamatõrõ tiiróbiro wapa tiigũdaqui. Cõũ teero tiigú, Cõamacũ tutuanetõjõãgũ cõũãmena bayiró cúare ññogũdaqui.

¹⁶ Cõũya sutirópũ, cõũya usebetópũ wãme jóatunowũ. “NIIPETIRA ŌPÃRÃ NEMORÕ UPHTÍ MACŪ”, jĩĩ jóatunore tusawũ.

¹⁷ Yũũ ññawũ sũcã. Sĩcũ ángele muĩpũ búreco macũpũre nucũgũrẽ ññawũ. Cõũ niipetira ãmũãsepũ wũurãre bayiró busurómena wedewĩ:

—Neãña, Cõamacũ mũãrẽ boseyaaadarere quẽnobosárere yaaadara.

¹⁸ Òpārāyé diiré, surarare dutiráye diiré, tutuaraye diiré, caballoaye diiré, cúã sotoapu pesaráye diiré, niipetiraye diiré yaaadacu; dutiapenori basoca, dutiapenoña manirá, bári niirã, uputí macārāye diiré yaaadacu, jīwī.

¹⁹ Y_{uu} ññawū sūcã. Quiogú peti, atibúreco macārã òpārã, cúãyara surara neãwã. Cúã neãrã, “jã_{uu}, cãmerĩsĩãco” jīwã. Teero tiirã, caballo sotoapu pesagúmena, cúãyara suraramena cãmerĩsĩãrã wáamiwã.

²⁰ Caballo sotoapu pesagúpe quiogú petire ñewī. Cúãmena “Cõãmacū tiimasĩrere tiimasĩã y_{uu}cã” jīditorigucãrē ñewī. Cúã quiogú peti ññacoropu tiĩñowī. Teemena niipetira quiogú petire queorere jóatunorirare cúãrē weerigure padeorãre jīditowi. Cúã puarã catirãra pecametaropu cõãñoconowã. Tiitaro “azufre” wãmecutire upetiróbiro sipirémene jūã.

²¹ Æpērã cúã menamacãrãpere caballo sotoapu pesagúra sãpetijãwī cúãya useropu súuwitiripĩmena. Teero sãpetiãri siro, niipetira wuarã cúãye diiré yaa, yapinetõjõãwã.

20

Mil cãmarĩ Jesús dutiadare

¹ Y_{uu} ññawū sūcã. Sĩcū ángele ññũãsep_{uu} niĩãrigu diĩãtiwi. Cúã niiditidiari cope macã sawire, teero biiri pairída cõmedarē cõowī.

² Cúã pĩnocare ñewī. Cúã sicato atibúreco tiirĩ siro macū “pĩno” jīnorigu niĩ. Cúã wãtĩãrē dutigú, Satanás niĩ. Cúãrē cõmedamena mil cãmarĩ siatúcūwī.

³ Cúãrē niiditidiari copepu cõãdiocowī. Cõãdiocoari siro, tiicope soperé sawimena biajãwī. Mil cãmarĩ basocãre jīditorijããrõ jīgũ, teero tiiwī. Too síro jõãnógũdu niigũ tiĩ. Yoari mee jõãnórigu niigũdaqui.

⁴ Y_{uu} ññawū sūcã. Òpārã duirépĩrĩpu duirãre ññawū. Cõãmacū cúãrē diamacú bese-masĩrere ticowī. Æpērãrē ññawū. Cúã Cõãmacūye queti, Jesuyere wederã niyira; cúã quiogú peti, cúã weerigure padeorĩyira; cúã queorere cúãye diapóaripu, cúãye wãmorĩpu jóatudutiriyira. Teewapa cúãye dupupãre páatanoyira. Teero tiirã, cúã diarirapu niipacara, masãrira niwã. Cúã masãri siro, Cristomena mil cãmarĩ basocãre dutiwa.

⁵ Teero tiinórira niijĩrã, Æpērã diarira suguero masãsuguetoadacua. (Æpērã diarirapeja masãmũãriwa ména. Dupupãre páatanorira mil cãmarĩ òpārã niĩãri siro, masãmũãwã.)

⁶ Diarira masãsuguerira ññãnaré manirá niĩya; useniya. Cúã dianemoricua; pecamepu wáaricua. Cúã paiã niĩãdacua, Cõãmacūyere, Cristoyere padeadara. Cúã mil cãmarĩ Cristomena dutiadacua.

Satanás ditinetõjõãrigue

⁷ Mil cãmarĩ netõãri siro, tiicopepu siatúcūnorigu Satanãrē jõã, pãõwioneconogũdaqui.

⁸ Cúã niipetiropu niipetire dita macãrãrē jīditog_{uu} wãagũdaqui. Gog, Magog wãmecutiri macã macãrãcãrē teorora tiigũdaqui. Cúãmena s_{uo}, cãmerĩsĩãgũda jīgũ, néõgũdaqui. Cúã pa_{uu} niĩãdacua ditatupari pairĩmaa díã wesa maquē tiiróbiro.

⁹ Cúã niipetiro tiiditapure jeaadacua. Cõãmacũrē padeorã niirõpu, cúã maĩrí macãrē niisodeaadacua. Cõãmacũpe pecame ticodiocogũdaqui, niisodearare sóeditiojãgũda jīgũ. Niipetira sóeditioãdacua.

¹⁰ Wãtĩãrē dutigú cúãrē jīditorig_{uu} pecametaropu cõãdioconogũdaqui. Tiitaropu azufre jūã. Toopú quiogú peti, “Cõãmacū tiimasĩrere tiimasĩã y_{uu}ja” jīditorigucã cõãdioconowã. Toopú búrecori, ñamirĩ ññãnarõ netõrucúadacua.

Butirĩpõrõpu duigú ññãnaré tiirãre wapa tiirĩgue

11 Yꝰꝰ ññawũ sũcã. Ôpũ duiŕípĩrõ pairípĩrõ butirípĩrõrẽ ññawũ. Tiipĩrõpũ duigãre ññawũ. Cũũ ññacoropũre atibũreco, ãmũãse ditijõãwũ. Baunemóriwũ sãa.

12 Diarira tiipĩrõ díamacũpũ nucũrĩ ññawũ. Cũã uputí macãrã, búri niirã niiwã. Cũã too nucũrĩ, jóaturepũrĩrẽ pãõwĩ. Apepũ catiré petihére cꝰorã wãmerẽ jóaturipũcãrẽ pãõwĩ. Diarira tiirígue teepũrĩpũ jóatunowũ. Teepũrĩpũ jóariguere buetoagu, cúãrẽ wapa tiiwí.

13 Día pairímaapũ diarira tiipĩrõ pꝰtopũ jeawa. Diarira yeeripũna niirõpũ niimiracã toopãra jeawa. Cũãcõrõ cúã tiiríguere buegu, cúãrẽ wapa tiiwí.

14 Diarira yeeripũna niirõ cõãdioconowũ pecametaropũ. Tiitaropũ cõãre dianemojõãre niĩã.

15 Sícũ cũũ wãmerẽ catiré petihére cꝰorã wãmerẽ jóaturipũpũ jóatunoña manigãno tiitaropũ cõãdioconowĩ.

21

Mama ãmũãse, mama dita wasorígue

1 Yꝰꝰ ññawũ sũcã. Mama ãmũãse, mama dita ññawũ. Niisugueri ãmũãse, niisugueri dita ditipetijõãwũ; día pairímacã teerora.

2 Ñmũãse Cõãmacũ pꝰtopũ Mama Jerusalén ññanaré manirí macãrẽ diiatiri ññawũ. Ññurõ quẽnoãri macã niiwũ. Sícõ numiõ wãmosíagodo manũrẽ ññurõ tusaaro jĩgõ, quẽnoãrigo tiiróbiro niiwũ.

3 Tiipĩrõpũ sícũ bayiró busurómena wedesewionecori tꝰowá:

—Jãã, tꝰoyá: Mecũãmena Cõãmacũ basocãmena niĩ. Cũãmena niirucujãgũdaqui. Cũã cũũyara niĩadacua. Cõãmacũ basirora cúãmena niigũdaqui. Cũũ cúãyagu Cõãmacũ niigũdaqui.

4 Cũã yaco ocoré cosegũdaqui. Dianemoricua sãa. Bóaneõre, utiré, pũniré maniãdacu. Niipetire niisuguerigue petijõãã, jĩwĩ.

5 Tiipĩrõpũ duigã jĩwĩ:

—Jãã, tꝰoyá: Yꝰꝰ niipetire mama dícu tiia, jĩwĩ.

Apeyé jĩnemowĩ:

—Yꝰꝰ wedesere padeoréno niĩã; diamacũ niĩã. Teero tiigũ, jóaya, jĩwĩ.

6 Too siro yũre wedewi:

—Niipetire túajeanoã. Yũrã niisuguegu, niitugu niĩã. Yũre bayiró maĩrã oco sñnidugãra tiiróbiro niĩya. Teero tiigũ, yũ oco tãgũ tiiróbiro cúãrẽ catiré petihére teerora ticojãgũda.

7 Ññurõ padeó cãmewitiranorẽ niipetire yũ “ticoguda” jĩriguere ññeãdacua. Yũ cũãyagu Cõãmacũ niigũdacu; cúã yũ põna niĩadacua.

8 Cui yũre padeodúrano, padeodugáherano, ññanetõjõãrere tiirãno, basocã sñãrãno, ãpẽrãmẽna ññanarõ ññeaperano, yáíwa oco sitarã jĩditoremẽna tiiré tiirãno, weerirare padeorãno, niipetira jĩditorepirano pecametaropũ wãaadacua. Tiitaropũ azufre upe tiiróbiro sipirẽmena jũũã. Toopã wãare dianemojõãre niĩã, jĩwĩ.

Mama Jerusalén

9 Sícũ ángele siete oro bapari cꝰorã menamacũ atiwí. Teebaparipũra too sugueropũ siete ññanaré tiitúriguere posecutíwũ. Cũũ yũre jĩwĩ:

—Jãmũ, Cordero numo niigõdore mũrẽ ññomã, jĩwĩ.

10 Yũ cũãnirípacari ññarõpũre Espiritu quẽẽrõpũ tiiróbiro yũre ññonemowĩ sũcã. Quẽẽrõpũ ángele yũre ãtãgũ pairígu ãmũãrigupũ néewawí. Jerusalén ññanaré manirí macãrẽ ãmũãsepũ ññowĩ. Tiimacã Cõãmacũ pꝰtopũ diiatiro tiiwá.

11 Cõãmacũ asibatẽremẽna bayiró asibatẽwũ. Tiimacã wapapacãripe tiiróbiro asibatẽwũ. Ñtãpe “jaspe” tiiróbiro ocosusúwũ.

12 Tiimacã wesare pairí sãñirõ ãmũãri sãñirõ niisodeawũ. Tiisãñirõpũ doce soperi niiwã. Teesopericõrõ sïcã ángele nucũwĩ. Teesoperipũ wãme jóaturigue tusawũ. Teewãme Israelya põna macãrã doce põnarĩ macãrã wãme niiwã.

13 Tiisãñirõpũre muĩpũ mũãatirope itiásope niiwã; muĩpũ sããwarope itiásope niiwã; nortepe itiásope niiwã; surpe itiásope niiwã.

14 Ɖtãquiri docequiri sotoapũ tiimacã macã sãñirõ tiinóriro niiwã. Teequircõrõ doce Jesucristo cãũyere wededutigũ beserira wãme jóaturigue tusawũ.

15 Yũũmena wedesegũ sicagũ orogũre cũowĩ. Tiigũména tiimacãrẽ, teesoperire, tiisãñirõrẽ queogũda tiiwĩ.

16 Tiimacã sïcãrĩbíro yoa, sïcãrĩbíro esawá. Ángele tiigũména tiimacãrẽ queowĩ. Dos mil doscientos kilómetros niiwã. Yoaro, esaró, ãmũãrõcã nocõrõrã niiwã.

17 Tiisãñirõrẽ queowĩ. Sesenta y cuatro metros niiwã. Basocá queoróbiro queowĩ.

18 Tiisãñirõ “jaspemena” tiirĩ sãñirõ niiwã. Tiimacã oromena tiirĩ macã niiwã. Oro jũĩrĩmaníre, bídrũ sipioáriro tiiróbiro niiwã.

19 Tiisãñirõrẽ tuũñerequiri niipetire wapapacãrequirimenta mamonorigue niiwã. Niisũgueriqui “jaspe” niiwã. Too síro macãqui “zafiro”, too síro macãqui “ágata”, too síro macãqui “esmeralda”,

20 too síro macãqui “ónice”, too síro macãqui “cornalina”, too síro macãqui “crisólito”, too síro macãqui “berilo”, too síro macãqui “topacio”, too síro macãqui “crisoprasa”, too síro macãqui “jacinto”, too síro macãqui “amatista” niiwã.

21 Doce sopepãmarĩ perlapãmarĩ niiwã. Sopepãmarĩcõrõ sicape perlapemena tiiré niiwã. Macã deco niwarima oroma niiwã. Bídrũbiro ocosusúrima niiwã.

22 Tiimacãpũre Cõãmacũwiire ññariwũ. Cõãmacũ marĩ Ɖpũ tutuanetõjõãgũrã, Corderora Cõãmacũwii niijãrã tiiwá.

23 Tiimacãpũre muĩpũ búreco macũ, ññami macũ bóerere boorícu. Cõãmacũ bóebatecoremena bóerucua. Cordero tiimacã sĩawócoriga niĩ.

24 Toopũre niipetire dita macãrã tiimacã bóeremena ãñurõ niĩadacua. Atibúreco macãrã õpãrã niimirira cúã dutiri, cúãrẽ padeoríguere usenipeoadara néesãwaadacua.

25 Búrecore tiimacã maquẽ sopepĩ tusurucujãadacu. Ññami maniãdacu.

26 Niipetire dita macãrã ãpẽrã cúãrẽ padeoríguere usenipeoadara néesãwaadacua.

27 Toopũ sïcãrĩ ññañaréno néesãwanoña maniãdacu. Ññañaré tiirã, jĩditorepira sããwaricua. Corderoyapũ catiré petihére cũorã wãmerẽ jóatunorira dícu sããwaadacua.

22

1 Cũũ yũũre díare ãñowĩ. Tee oco catiré petihére ticoa. Bayiró ocosusúrimaa niiwã. Tiimaá Cõãmacũ, Corderoyapĩrõpũ witiatiwũ.

2 Tiimacã decopũ Ɖpĩtĩ macãma dũpomena wáarima niiwã. Tiimá deco tii díã ãmayucowũ. Tiimaá pũañĩñapũra yucũgũ catiré ticorígu wiiríro niiwã. Sicacũmarẽ docecõrõ dícu dũcacũtiwũ. Muĩpũrãcõrõ dũcacũtiwũ. Tiigũ maquẽ pũũ niipetire dita macãrãrẽ Ɖcotire niiwã.

3 Toopũre basocá “ññañarõ wáaaro” jĩrẽ maniãdacu. Tiipĩrõ toopũ niĩadacu. Tiipĩrõ Cõãmacũyapĩrõ, teero biiri Corderoyapĩrõ niĩ. Cũũrẽ padecotera cũũrẽ padeoádacua.

4 Cũũrẽ ññarucujãadacua. Cũãye diapóaripũ cũũ wãmerẽ cũoádacua.

5 Ññami maniãdacu. Toopũ niirã sĩawócoriga bóerere booríadacua. Muĩpũ bóerere booríadacua. Cõãmacũ marĩ Ɖpũ cúãrẽ bóebatecogũdaqui. Toopũ niirã Cõãmacũmena dutirucuaadacua.

Jesucristo máata pũtũaatigũdaqui

6 Cũũ yũũre jĩwĩ:

—Tee wedesere padeoréno niiã; diamacá niiã. Marĩ Ôpũ Cõãmacũ cũyara profetare wãcũré ticogúra ángelere ticocowi, cũrẽ padecoterare máata too síropũ wáaadarere ãñodutígu, jĩwĩ.

7 —Tuoýá múã: ¡Máata putuawaguda! Teero jĩriguere padeoráno, teero biiri atipũ jóariguere bue, padeoráno useniãdacua, jĩwĩ.

8 Yũ Juan teeré tuoú; iñawũ. Tuo, iñatoagu, ángele yũre teeré ãñoãrigu putu ñicãcoberimena jeacũmumiwũ, cũrẽ padeogúdu.

9 Cũpe yũre jĩwĩ:

—Teeré tiiríjãña. Yũcã Cõãmacũrẽ padecotegura niiã. Mũ mũya wedera profetas tiiróbiro niiã. Niipetira atipũpũ jóariguere bue, padeorá tiiróbirora niiã. Cõãmacũ dícare jeacũmu, padeoyá, jĩwĩ.

10 Cũ yũre jĩnemowĩ:

—Atipũpũ “biiro wáaadacu” jĩ mũ jóarigue queoró wáaadare péero dusaa. Teero tiigú, atipũ mũ jóariguere yayióropũ cõoríjãña.

11 Æpẽrãrẽ ñañarõ tiigúno teero ñañarõ tiitẽrĩjããrõ. Ñañanetõjõãgũcã teerora tiirucújããrõ sáa. Basocá ãñugúpe ãñuré tiiáro. Cõãmacũ booró tiigú teeré tiirucújããrõ cũcã, jĩwĩ.

12 —Tuoýá: ¡Máata putuawaguda! Yũ basocáre wapatíreरे cõoa. Cũãcõrõrẽ cũã tiirécõrõ wapa ticogúda.

13 Yũrá niisuguegu, niitugũ niiã, jĩwĩ.

14 Suti coseríra tiiróbiro niíya basocá cũã ñañaré tiiríguere acabónorira. Cũã useniãdacua. Catiré ticorígu ducare yaamasíãdacua. Atimacã maquẽ soperipũ sããwamasíãdacua.

15 Æpẽrãpẽja ñañarã niirapeja soperú putuáadacua. Cũã niíya: Yáíwa oco sitará jĩdítoremena tiiráno, ãpẽrãmẽna ñañarõ ñeepera, basocá sããrã, weerirare padeorá, niipetira jĩdítorere jĩusenirã niíya.

16 —Yũ Jesús ticocoawũ yáagu ángelere. Cũrẽ tee quetire wededutiawũ. Yũre padeoré põnarĩ macãrã teeré tuoáro. Yũ David pãrãmi niinũnũsegu niiã. Ñocõãwũ bóeriga ãñurõ bóero tiiróbiro niigú niiã, jĩwĩ.

17 Cũ teero jĩãri siro, Espíritu Santo, teero biiri Jesuré padeorá: —Putuatiya, jĩwã.

Atipũpũ jóariguere tuorãnocã “putuatiya sáa” jĩãrõ.

Cõãmacũ putopũ wáadugara oco sñidugára tiiróbiro niíya. Cũã oco catiré petihére ticorére sñidugára atiaro wapatíro manirõ.

18 Niipetira atipũpũ jóariguere tuorãre wedeguda: Atipũpũ jóariguere jóanemorãnorẽ ñañarõ wáaadacu. Cõãmacũ atipũpũ “ñañaré wáaadacu” jĩ jóariguere cũãrẽ nemosãñúrõ tiigúdaqui.

19 Atipũ jóariguere néedũoranorẽ Cõãmacũ atipũpũ ãñurõ tiádare jóanoriguere ticoriqui: Yucũ catiré petihére ticorígu ducare ticoriqui; tiimacã ñañaré manirĩ macãpũ “sããatiya” jĩriqui.

20 Atipũrẽ jóari tiirígu jĩĩ:

—Teerora niiã. Máata putuawaguda, jĩĩ.

Teerora tiiáro. ¡Putuatiya, Ôpũ Jesús!

21 Marĩ Ôpũ Jesús múã niipetirare ãñuré ticoaro. Nocõrõrã niiã.

Juan